184

00103004

THE
ASIATIC SOCIETY OF BOMBAY
Town Hall, Bombay.

Digitized with financial assistance from
Observer Research Foundation
on 17 May, 2019

LIBRARY OF THE ... SOCIETY.

A. van der My inv. DELPHIS et LUGD: BAT: apud ADRIANUM BEMAN / SAMUELEM LUCHTMANS MDCCXXIV. *F. Bleyswyk sc.*

17

QUINTI CURTII RUFI
DE
REBUS GESTIS
ALEXANDRI MAGNI,
REGIS MACEDONUM,

Libri Superſtites.

Cum omnibus Supplementis, Variantibus Lectionibus, Commentariis ac Notis perpetuis

FR. MODII, V. ACIDALII, T. POPMAE, JOH. FREINSHEMII, JOH. SCHEFFERI, CHRISTOPH. CELLARII, NIC. HEINSII.

Selectis & excerptis

PH. RUBENII, J. RUTGERSII, C. BARTHII, JOH. LOCCENII, M. RADERI, CL. SALMASII, J. FR. GRONOVII, M. TELLIERII, CHRISTOPH. AUG. HEUMANNI, Itemque JAC. PERIZONII Vindiciis, & aliorum OBSERVATIONIBUS, auctioribuſque Indicibus.

Curavit & digeſſit

HENRICUS SNAKENBURG.

Delphis, & *Lugd. Bat.* Apud ADRIANUM BEMAN, SAMUELEM LUCHTMANS, 1724.

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY
103004 ae
Vol I
EE d-65

O
938
Cur/Qui
103004-

00103004

NOBILISSIMIS, AMPLISSIMIS, ET GRAVISSIMIS

VIRIS,

URBIS LEIDAE
CONSULIBUS,

D. D. WILHELMO PAATS. J.C. PRAESIDI.

D. D. JOHANNI VAN DEN BERG. J. C.

D. D. DANIELI VAN ALPHEN. J. C.

D. D. WILHELMO VAN ZANEN. I. F. J.C.

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ASIATIC SOCIETY

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ASIATIC SOCIETY

S. P. D.

HENRICUS SNAKENBURG.

QUum ita viſum ſit, ut nomen meum in fronte hujus CURTIANAE *editionis conſpiceretur, & qualiſcumque curationis titulum ferret, non putavi ab inſtituto & vita mea alienum fore, ſi huic operae noſtrae Ampliſſima nomina Veſtra, & inſignia Conſulum illius Urbis, quae mihi*

† 2 pa-

patria domicilium ac ſedem omnium votorum ac fortunarum mearum conſtituit, in ipſo limine adpingerem, iiſque non meas, ſed has doctiſſimorum Virorum in QUINTUM CURTIUM Lucubrationes inſcriberem. Quin immo illa mea confidentia, quae de ſtudiis meis & induſtria non magnifice ſentire aut altum ſpirare adſueta, tutius fortaſſe, certe ex voto & ſententia mea melius, hac oſtentatione abſtinuiſſet, graviſſimo Veſtro patrocinio ſe erexit, animumque ſuſtulit; &, quum ego in publicum & hominum ora prodire ſuſtinuerim, hoc officii atque grati memoriſque animi teſtimonio publico carere noluit. Nam quorum quaſi ſub tutela & auſpiciis adolevi, & quibus auctoribus, quidquid aetatis acceſſit, literarum otium & amorem publico munere temperare, & diſciplinas humaniores in rudimentis & tyrociniis adjuvare, & diligentiam meam ita probare mihi licuit, ut niſi intra fortunam manere praetuliſſet animus meus, ampliore aliquando ſtatione ornatus fuiſſem, hos debita laudis praefatione, atque id prima ſtatim opportunitate, compellare ſuadebat ratio, permittebat ſpectata erga me benignitas, evincebat deſiderium meum & voluntas. Atque ita ad Conſulum Leidenſium conſilium hoc animi mei vinculum pertinere profiteor. At vero adplaudebat ſibi animus meus, VIRI AMPLISSIMI, & GRAVISSIMI, tacituſque laetabatur, cum ita CURTIANAE editionis ratio tulit, ut in illud tempus incideret, quo non ſolum Viri, morum integritate, juſtitia, aequitate bene de literis meriti, earumque cultoribus propitii faſces tenerent; (nam

quan-

quando haec, licet rara temporum felicitas, aetate noſtra non contigit?) aut qui ipſi natalium ſplendore, ſapientia, doctrina, fama, rebus geſtis, ſummis honoribus inter laudatos cum laude eminerent; ſed quibuſcum praeter haec tam ampla decora mihi ſingularis quaedam muneris, officii, conſilii, antecedentis vitae intercedebat reverentia, & memoriae neceſſitas.

Quid enim? Illuſtriſſime PAATSI, *non commemorarem illam, quam nuper ſolida & prolixa munificentia in nos experti ſumus, benevolentiam? qua Scholis Leidenſibus conſtituendis praepoſitus Curator non modo hilari comitate Docentium alacritatem & ſtudium praeconio Tuo honorifico incitaſti, ſed id ſedulo tum cum maxime operam dediſti, ut Magiſtratuum omnium in mitigandis illorum laboribus, & acuenda induſtria aucto ſtipendio concurreret conſenſus. Quae licet levia forſan, & reſpectu ceterorum meritorum tuorum vilia ſint, humanitatis tamen & literarum in Te ſtudium, quod nunc unice ago, abunde probant. Dum in veras & altiores me exſpatiari virtutes non pateretur illa tua ſibi ſufficiens amplitudo, neque exiguae chartae verborum honori datae complecteretur ſpatium, nec pudor meus exigui ingenii ſibi conſcius, aut animus non fucatae ſimplicitatis amantiſſimus adſequeretur.*

Tu quoque, Cordatiſſime BERGI, *quo nemo magis bonus bonos amavit omnes, qui difficillimis Patriae temporibus, & in graviſſimis pro communi Batavorum cauſſa verſatus negotiis, de*

ſummo imperio & moderamine Belgicarum Civitatium cum ambitioſiſſimis populis ſimpliciter agere, Batavamque integritatem & fidem inter tela ſatis cum periculo, & inde inter inimicos ipſos & invidos tueri, & per univerſam Europam famam meritis victuram extendere potuiſti. Tu, inquam, his diſtrictus curis & occupationibus publicis numquam non me in pulvere umbratili latentem reſpexiſti, & ut auderem aliquando impuliſti, neque ceſſaſti admonere famae quaerendae, tuamque operam è publico me adjuvandi ſaepius obtuliſti, exhibuiſti, adeo ut Tuo conſilio factum eſſe dicere ſuſtineam, ſi hoc in literis feciſſe periculum in laude ponatur.

Et ſane, Prudentiſſime ALPHENE, *qui interioribus & reconditis humaniorum literarum initiatus ſacris juris antiqui & patrii ſcientiam, prudentiamque civilem ſemper cum rara in tanta dignitate Graecae & Romanae antiquitatis cognitione junxiſti, mea maxime intereſt, ut ſciant omnes, quantum illa optata vitae meae tranquillitas, quantum illa à curis gravioribus mihi conceſſa immunitas, Tibi debeat. Numquam enim animo meo excidet illius temporis recordatio, quum de Moderatore Gymnaſio Leidenſi ſufficiendo ageretur, me Tibi fere unico conſilium meum declinandi illius muneris probaſſe, animumque meum in propoſito tanti Viri auctoritate fuiſſe confirmatum; neque id ſolum, ſed etiam hoc juvat, defectui noſtro, qui detrimentum Scholis minari videbatur, ſubventum eſſe judicio Veſtro, delectu eru-*

di-

ditiſſimi & facundiſſimi viri ABRAH. TORRENII, *ſanguine, ſtudiis & moribus mihi conjunctiſſimi, qua ratione & bono publico & voto meo conſultum, ſatisfactum & cumulus impoſitus eſt; ut non modo judicii mei, quod tum damnabant tantum non omnes, me non poenituerit, ſed & benignitatis Veſtrae animo meo quotidiana obverſetur memoria, dum ex laude Viri digniſſimi non affectati muneris, cui impar eram, aliquem certe fructum & veram voluptatem cepiſſe mihi videor, & gratus agnoſco.*

Liceat mihi etiam Tecum, Integerrime ZANENE, *illam frontis ſerenae gravitatem, animi erecti certiſſimum indicium, explicare, & pueritiae noſtrae ultimam repetere memoriam, qua uno eodemque tempore iiſdem diſciplinis & praeceptis ad utriuſque fortunae cultum excitati adolevimus. ex quo Te enitentem ad ſummos gradus evocaret natalium ſplendor, & majorum decus; me ad vitae privatae commodiores uſus induſtriae in ſtudiis collocandae acueret deſiderium. Ut nunc quoque ſumma perfundatur hilaritate animus meus, non arceſſita, ſed ultro ſe obferente hac opportunitate, Tibi, cum ſumma elegantia & dignitate per omnes bonorum gradus ad ſummum in republica faſtigium delato, primum hunc Conſulatum in officio publico gratulandi, bene ominandi, & Patriae civibuſque meis longam felicitatem deprecandi.*

Sed videbitur fortaſſe, ut nunc eſt, haec noſtra ratio non ſatis digna tantorum virorum perſonis; neque ego hoc inficior. Verum ingenua ſimplicitate colere, ſuſpicere, venerari Viros ſummos

ad-

adſuetus, ab adulandi artibus imparatus, & vanae oſtentationis inanibus blanditiis alienus veras cauſſas & ſua rebus nomina imponere addidici, & privata mea cauſſa, tenui licet & exigua, praeconii publici partes, quas tamen verbis minime implerem, permiſcere erubui. Acceſſit tamen & altera ratio, quae me impulit, ut Vobis, V. V. A. A. hanc qualemcumque operam in Q. CURTIO *publicando inſcriberem. Ampliſſimorum enim Conſulum interventu, voluntate, & commendatione per hos annos è Bibliotheca Academiae Lugduno Batavae nactus codices manu exaratos, quorum variantes lectiones cum ceteris editis collatae hanc novam editionem ornarent, nihil aliud nunc aut melius poſſe mihi videbar, niſi ut idem illud munus, quod illorum beneficio conſecutus eram, & ſic publici juris factum eſt, ad Auctores ſuos referrem, benevolentiamque in promovendis literarum & optimarum diſciplinarum ſtudiis praedicarem, & quantum in me eſt, teſtatam facerem. ut ſic VIRI AMPLISSIMI, quae veſtra difficillimis reipublicae temporibus tela inter & hoſtes apparuit conſtantia; pacis artibus etiam illuſtretur voluntas. Et dum in republica avita libertate conſtituenda & vindicanda praedicatur alacritas & vigor; etiam illi bonae mentis apparatus, quibus ad tantae fortunae cultum ſucceſſura excitetur aetas, ex antiquorum praeceptis non ſpreti aut neglecti eſſe videantur. Valete, VIRI AMPLISSIMI, & in publica pace etiam domeſtica gloria longum fruimini. Dabam Idibus Julii Ann. MDCCXXIV.*

PRAE-

BENEVOLO LECTORI
S. P.
HENRICUS SNAKENBURG.

ETſi nullam partem cujuſcumque laudis aut nominis mihi ex hac QUINTI CURTII editione vindico, quum ad ejus procurationem neque ſponte neque meditatus acceſſerim, aut ultro eam mihi depopoſcerim; tamen illius verbi invidiam non vereor, neque arrogantiae veniam multis mihi deprecandam arbitror, ſi hanc omnium editionum, quae vel cum ſingulorum commentariis aut notis, vel vario adparatu huc uſque inchoatae prodierunt, ornatiſſimam curatiſſimam, multiplici eruditionis copia comſummatam, atque ita prae reliquis commendabilem praedicavero. Neque ideo tamen me illi hominum generi accenſeat quis, velim, qui mercenario obſequio librariis obnoxii qualemcumque oblatam occaſionem adjuvandi ſcilicet literas, & librorum omnium, etiam eorum, quos ante vix oculo feſtinante inſpexerant, curationem temere arripiunt, ſine ulla cura aut attentione male habitos Scriptores antiquos typis iterum vitiatos exſcribunt, variis Commentariorum pannis & laciniis male conſutis, ſine ullo judicio congeſtis, & optima ſaepe ſui parte mutilatis, ut à pueris fere collecta eſſe dixeris, onerant, & ita in publicum emittunt, ſecuri, ſi typorum & formae elegantia oculos capiant; ex qualibet ſtudiorum parte pro captu ſuo quid delibent; & hoc veluti lenocinio undecumque lectores alliciant. qua curatura ſua dum quaſi corpus quoddam junceum reddunt, & omnibus ſe placere ſtudent, multis ſpecie imponunt, paucis ſatisfaciunt, nemini proſunt, & omnes eruditos, quotquot ſunt humanioris elegantiae, ad ſummam indignationem concitant.

Ab illo literas tanta feſtinatione tractandi more licet numquam non animus meus abhorruerit, tamen hoc in loco ita mihi fere evenit, ut in hoc quod damnaveram, malum jocularium inciderim; namque etſi ſemper inter bonos cultae antiquitatis ſcriptores mihi verſatus fuerit *Curtius*, numquam tamen eum ad praelum inſtruere animum induxeram. Sed deliberaturis de nova idonei hujus Scriptoris editione diligentiſſimo *A. Bemanno* & amantiſſimo mei *S. Luchtmanno* forte interveneram; cumque hi lubenti animo me in conſilium admiſiſſent, mecumque id communicaſſent, miratus illorum propoſitum non ſine indignatione audivi, parari hanc editionem tralatitio more, & uti ad ipſos per manus ex Cl. BLANCARDI adparatu devenerat; nam quum, deficiente meliore, quam habuerant exemplarium copiam facile diſtraxiſſent, rem & ſibi & publico gratam ſe facturos putabant, ſi qualemcumque quam citiſſime rurſus praelo mandarent. Verum quum hoc modo indigniſſime cum *Q. Curtio* & optimis doctiſſimorum virorum in eum Commentariis actum iri ipſos edocerem, & de integro aliam ineundam eſſe rationem admonerem; nempe integras praeſtantiſſimorum, vel ſaltem non decurtatas obſervationes eſſe congerendas, & ita omnia concinnanda, ut qui ad *Curtium* legendum accederet, haberet omnia explanata; aut qui paratior eumdem conſuleret, conſpiceret uno volumine omnia, quae umquam Viri doctiſſi-

in fronte libri meminerat, (vide *Freinſhemium* in Catal. Exemplarium *Curtianorum*) eas tamen cum editis contulimus, & ex iis nonnullos errores inlapſos correximus, ſed libro demum ſexto inchoato, quo tempore in manus noſtras pervenit liber. Id ſcire juvit, has variantes Lectiones ad *Modii* editionem fuiſſe adſcriptas, unde correctiones nonnullae ortae, quas aliae habebant editiones omnes, quia plurima immutavit in ipſo textu, more illius temporis ſatis uſitato inter doctrinae Epoptas, *Modius*, quod etiam in ipſis variantibus notis aliquando admonuimus.

Neque his adjungere neglexiſſem ea, quae MERICI CASAUBONI nomine in Bibliothecae Lugduno-Batavae Catalogo laudantur in *Q. Curtio* notata, ſi in uſum noſtrum convertere potuiſſem. Sed quum vix quidquam continerent praeter varias Lectiones reliquarum editionum, ſine ulla cujuſcumque MS. mentione, aut ſparſas hic illic ex aliis ſcriptoribus Latinae locutionis formulas, quarum pleraſque tamen legere aut divinare non poteram, *Freinſhemium* haec jam occupaſſe cenſens, ſepoſui Bibliothecae potius venerandum, quam in publicum emittendum monumentum.

Id unum aegre tuli me prae manibus, & in tanta omnium fere librorum quotidiana proſtitutione non habuiſſe copiam *Curtianae* editionis ab *Ant. Gryphio* Lugduni anno 1580. procuratae, quam meminerat in notis *M. Raderus*, & laudaverat in *Schediaſmate de Libris Anonymis* p. 127. doctiſſimus HEUMANNUS, ut ex ea varias Lectiones ex vetuſto Codice *Benedicti Theocreni* ad marginem adſperſas exſcriberem, & hic inter variantes exhiberem. Sed librum videre mihi non contigit, ut id unum in his merito deſiderari doleam.

Haec ferme ſunt à me conquiſita, aut aliorum beneficio ad hanc editionem commendandam collata; in reliquis hunc modum adhibui. ERASMI & HUTTENI Flores notarum vicês non explebant, atque eos in indicem congeſtos facile ſentiet, ſi quis eorum cupidus acceſſerit. HENRICUS GLAREANUS omnium primus videtur CURTII fidem in dubium vocaviſſe, & acriorem in eo notando cenſuram exercuiſſe. Et ſane longe plures, quam profecto erant, in eo animadvertit errores; ſed quod primis haud raro commentatoribus evenire ſolet, in plurimis ipſe hallucinatus; ideoque maximam partem omiſimus, niſi quatenus aut *Modius* aut alii advocarent, aut reprehenderent. Quamquam eum in hoc tamen laudandum potius, quod praeiverit, quam vituperandum, quod humanitus paſſus ſit, judico. Non ita cenſuit FRANCISCUS MODIUS, qui *Glareanum* ſannis atque dicteriis ubique inſectatur, & arceſſita paſſim mordendi varietate in illo ſtylum exercuit, hoc eventu, ut eodem cachinno, quo ille antecedentem ſibillabat, à ſubſequente *Acidalio* fuerit exceptus. Illud mirum videri poſſit, MODII notas ab omnibus editoribus poſtea fuiſſe praetermiſſas, quum ex eo genere ſint, quas merito quaerat bonarum literarum amans lector; quippe breves & ad *Curtianum* contextum fulciendum aut adſerendum ex MSS. vel ingenio compoſitas, tanto quidem faſtu & arrogantiae fiducia, ut ſaepe aeternam animae ſalutem depaciſcatur pro lectione unius loci, in quo tamen ipſum toto aberrare coelo manifeſtum eſt. Quod vehementi animi ardori, & ſtudii zelo, aut ingenii acrimoniae largiremur, & boni conſuleremus, niſi eum de divinis horrenda ſenſiſſe contenderent alii, qui illius cauſſa ſcriptam volunt gravem illam *Juſti Lipſii* epiſtolam in Cent. II. ad Belgas Ep. 26. In eo certe peccavit *Modius*, quod ea, quae ipſi ex Codd. ſuis, aut conjecturis certa videban-

bantur, in textum ſtatim admiſerit. Sed ita invaluerat mos illius temporis, & hi quaſi bonarum artium Σωτῆρες has aliis leges, hoc ſibi jus praeſcribebant, ut ex ſuo ingenio reſtitutos Scriptores veteres emitterent, & ſic ſexcentis locis emendatos jactarent, quum eoſdem ſaepius depravarint, & viris doctis, ſed prudentioribus, perpetuo moleſtiam crearint: ut infinitis exemplis ex *Pigiana Valerii Maximi* editione in nova, quae nunc ex Clariſſimi JAC. PERIZONII legato ſub praelo ſudat, & brevi longo omnium doctorum deſiderio ſatisfaciet, declarabit vir doctiſſimus, & amantiſſimus Collega meus ABR. TORRENIUS.

CURTIUM ex editione VALENTIS ACIDALII memorant quidam, ſed praeter ANIMADVERSIONES ejus ſeorſum editas, videre mihi non licuit, & vix eſt quod dubitem, quin hae ſolae ſint ab ipſo in lucem emiſſae, neque umquam repetitae, quoniam continui Typographi cum eo queſtus, quaſi operam luſiſſet, quia non ſatis feſtinata aviditate diſtrahebatur libellus, ſatis declarant, eas pulveri potius, quam praelo iterum commiſſas fuiſſe. Doctas tamen has eſſe & ſalis plenas inficiabitur nemo, in quibus MODII vehementia ſaepe retunditur, caſtigatur, retorquetur, ſed in quibus acre ejus ingenium ſaepe plus vidit, quam pateretur *Curtius*; & aliis deſtitutus ſubſidiis vehementi acumine, quo effervebat juvenis, genio indulſit; & ſic tamen *Curtium* multis in locis in integrum reſtituit. Has *Animadverſiones* integras ſubjecimus, quae ſine praemiſſis *Modianis*, quas inſequitur paſſim, minus lucis haberent. Singulis libris ille quidem Epiſtolam Nuncupatoriam ad Patronum quemdam praemiſerat, ſed has omiſimus, ea, quae ad *Curtium* faciebant, teſtimoniis de hoc Auctore noſtro inſeruimus.

TITUS POPMA, *Auſonii* frater, etiam quaſi in uſum *Heſſeli* filii non ſpernendas in Q. CURTIUM edidit notas; quibus JOH. LOCCENIUS breves alias ſubjunxit, quas nos adhibuimus, omiſſis aliis pleriſque, quas ex civili prudentia & exemplis recentioribus deinde auxit *Loccenius*, quae hujus loci non eſſe, quum jam mole laboraremus, videbantur.

Ingens volumen Commentariorum in Q. CURTIUM conſarcinavit MATTHIAS RADERUS, varia quidem doctrinae copia, & quolibet adparatu, ſed ut in talibus fieri ſolet, ex *Lipſio*, *Briſſonio* aliiſque per quamcumque cauſſam, dummodo eruditionem etſi loco alienam praeferant, congeſto: ex quibus ſelegimus ea, quae vel receperat doctiſſimus *Freinshemius*, vel quae ad Latinitatem, & ſingulares loquendi uſus probandum, aut ad alia quaecumque utilia & apta adparebant. *Proluſiones*, in quibus & de CURTIO & de ALEXANDRO MAGNO multis egit, contraxerat idem *Freinshemius*, quae quum ſatisfacere omnibus poſſint, in iis adquievimus.

Colophonem autem addere huic editioni mihi viſi ſunt Commentarii JOH. FREINSHEMII, quo nemo melius de ullo veterum Scriptorum, quam hic de Q. CURTIO meritus eſt, cujus doctiſſimi labores tam varia ex omni eruditione copia inſtructi omnem numerum abſolvunt, adeoque omnibus ſunt probati, ut ſi hos ſolos admiſceremus, non ingratam fore etiam hanc operam exiſtimaremus. Ingentem hic teſtium, qui hos ſuis laudibus extulerunt, numerum advocare poſſem, uno ero contentus, ſed qui optime de iis judicare poterat, & cujus fides nemini humanioribus literis iniato dubia erit, *Tanaq. Fa-*

 bro,

bro, qui Epiſtolarum l, 1. ep. 51. ſic de illo notat: *Librum commentarium, quem in* Curtium *edidit vir praeſtantiſſimus* J. Freinshemius, *legimus; nullam umquam bonarum rerum meſſem uberiorem videor vidiſſe; nullam latius patentem omnigenorum librorum lectionem; opus haud dubie ultima poſteritate dignum.* Itaque hos, quantum potuimus, integros dedimus. Sed quum per ſe ſatis magnum implerent volumen, & tamen aliis poſterioribus locus eſſet dandus, qui diverſa ab illo ſenſerunt, quive aliam quamdam partem illuſtrarunt, aut adverterunt, interdum omittere quaedam, quamquam inviti, debuimus, ſed in iis aut nos fefellit judicium noſtrum, aut nihil, quod ad *Curtii* intelligentiam faceret, praetermiſimus. *Raderi* interdum notas, quas *Freinshemio* ſuis permiſcere viſum fuerat, ubi aliter fieri non poterat, abſcidimus; aut ſi ulterius procedendum erat, exempla recentiorum, aut aevi poſterioris abeſſe ſatius duximus, aut etiam, ſi quae abunde à doctiſſimo *B. Briſſonio*, in libris *de Perſarum regno*, ſine quibus hunc Noſtrum intelligi non poſſe credo, quique omnium doctorum manibus teruntur, fuerant expoſita. atque ea omnia in limine maxime operis: nam ſimul atque vidimus ſpatium permittere, ut plura adderentur, detrahere ei nihil voluimus, etiam ex iis, in quibus eruditionis major laus, quam *Curtio* deſiderata adparebat opera.

Quae vero notae in uſum Sereniſſimi Galliarum DELPHINI concinnatae dicuntur, & hoc nomine ambitioſa oſtentatione circumferuntur, perraro à Viris vera eruditione imbutis ſunt laudatae; quippe quae ita omnium obſervationes, judicia & ſententias commentatorum permiſcent & pervertunt, quae tantum non pro ſuis venditant editores; ut quid cuique debeatur diſpicere haud facile poſſis; ac proinde eruditis, qui ſuum cuique tribuere ſatagunt, uſui non ſunt, tyronibus etiam elumbi ferme interpretatione valdequam nocent, qui relicta puriori Latinitatis elegantia, & culti ſermonis venuſtate, quae *Curtii* non ultima laus, ad ea, quae commodioris ſunt intellectus decurrunt; & ſic ea, quae primum erant agenda, negligunt. Quidquid tamen horum talium non infimus interpres doctiſſimus M. TELLIERIUS de ſe ad CURTIUM largiri viſus eſt, non amandavimus, aut illi invidimus, ut nullus locus in CURTIO, cui quis manum attuliſſet, medicina ſua aut indicio noſtro caruiſſe diceretur.

Etiam in *libro Academicarum Lectionum* in forma, uti vocant, octava Hamburgi impreſſo anno 1675. J. SCHEFFERUS edidit *Animadverſiones in* Q. CURTIUM non indignas, quae his accenſerentur, tum quod breves ſunt, & de ipſa lectione aut locis controverſis ut plurimum agunt, tum quod numquam cum ceteris junctae prodierunt, ut ſic quaſi novae in hac editione adpareant.

Denique acceſſit in his literis celebratiſſimus, & doctiſſimus CHRISTOPHORUS CELLARIUS, qui in uſum ſcholae ſuae & ſtudioſae juventutis cum notis ſuis Q. CURTIUM edidit Lipſiae anno 1691. quas unde hauſerit, ſaepe adparebit ex iis, quibus quaſi ſuccenturiatus accedit, in quibus interdum, quum aliorum commenta commode contraxit, eum ſubſtituimus, adjuncta admonitione; in paucis, ubi alios de verbo ad verbum expreſſit, omiſimus, ne repetita lectione nimium fatigaremus Lectorem.

De ceteris, qui hanc nobis penum inſtruxerunt Viris doctiſſimis nihil eſt quod hoc loco moneam, quoniam ſingulis, unde arceſſiverim, ſua aderit nota, ne quis ea nominatim in hunc Auctorem ſcripta praeſumat.

At vero ne opineris B. L. nos fugiſſe, quia nuſquam in toto hoc opere memorantur,

tur, PHIL. CAROLI ANIMADVERSIONES IN Q. CURTIUM. Non facere eas ad *Curtium* intelligendum putabam; nam ex *Briſſonio* & *Freinſhemio* ſimilem doctrinae materiam acervatim colligere copia eſt; & Commentariorum vicem occupare non poterant Diſſertationibus propiores *Diſcurſus*, ideoque illarum hic nullam habere potuimus rationem.

Unius literis ornatiſſimi Viri S. PITISCI nullam factam eſſe mentionem, neque illum in his titulum tuliſſe mirabitur non nemo, & quod ne minimam quidem ſymbolam ex tanto notarum, quas in *Curtium* edidit, adparatu, huic noſtro undique congeſto adſperſerimus. Duplex illius ratio fuit; Nempe iſte apud hujus ſaeculi αἰσχροκερδεῖς librarios invaluit mos, ut ſi quid à viro docto, aut quocumque alio modo acceptum typis exſcribendum ſibi ſumpſerint, in id tantum ſibi juris adſerant, ut ſtatim de injuria expoſtulent, & vindictam minentur, ſi quis alius ex his quidquam etiam in uſum publicum adhibere velit; atque ita illi ipſi, per quos plurimum promoveri deberent literae, iiſdem maximo plerumque ſunt impedimento. Quod hac in parte nobis accidit. ſed commodum evenit, ut iis facillime careremus, quoniam ad ea, quae nos in *Q. Curtio* illuſtrando quaerebamus, parum faciebant; ſiquidem omnem illam doctrinam, quae de vera lectione & ipſo ſcriptoris contextu nimium laborat, eumque ex variarum lectionum comparatione expurgandum, & ſuo loco reſtituendum judicat, non modo negligit & contemnit, ſed faſtidit plane, ſeque ab ea ratione abhorrere in Praefatione ſua teſtatur *Pitiſcus*, id unum agere contentus, ut vernaculis plerumque interpretationibus, & adcitis aliunde formulis juventuti ſcholaſticae conſulat. Quod an recte factum, hoc loco inquirere animus non eſt, nunc tantum cur his intereſſe non potuerint, cauſſam dicimus.

Eadem illa Librariorum μικροψυχία nos coëgit abſtinere manus ab notatis in Q. CURTIUM à viro Clariſſimo & doctiſſimo J. CLERICO; nam ſi licuiſſet, verba ſententiaſque ipſas expoſuiſſemus, quibus ille *Judicium* ſuum de *Q. Curtio* ornavit; nunc autem ad omnem effugiendam controverſiam locum libri, qui omnium manibus tractatur, indicaſſe ſuffecit. Valdequam autem abuſus eſt otio ſuo, quo abundare tamen non videtur Vir in omni ſtudiorum parte & diſciplina occupatiſſimus, eo, quod ad calcem *Artis ſuae Criticae* edidit de *Q. Curtio*, *Judicio*, in quo hunc Scriptorem noſtrum ut omni ingenio, judicio, ſcientia, fide, venuſtate vacuum ac deſtitutum tot & tantorum errorem atque hallucinationum reum peragit, ut ineptos dicas, qui ullum antea in eo legendo tempus collocarint; ſtultos vero & inſanos, qui poſthac de cura ei adhibenda cogitent, quum has *Alexandri* hiſtorias ex illius viri Clariſſimi judicio vix Mileſiis fabulis componendas putes. Quem ſi roges, *cui bono?* ſimpliciter Logicae veritatis ſtudium praeferet, & hoc velamento ambitioſam in quolibet ſtudiorum genere regnandi circumdabit aviditatem. Neque eo dico, ut Virum toto literarum orbe celeberrimum, cujus variam eruditionem, perſpicuitatem, & facilitatem in ſcribendo mirari ſoleo, merita ſua laude fraudari velim; namque Vir ille Cl. ſi uni diſciplinae ſe totum dediſſet, facile omnium adplauſu inter doctiſſimos principem occupaviſſet gradum: nunc cum in omnibus ſubtiliſſima quaeque commoveat, & de remotiſſimis ac difficillimis, quae praeter induſtriam & doctrinam, etiam incoctam poſtulant exercitationem & otium, praeceps ferat judicium, undiquaque doctiſſimos in ſe concitavit homines, qui dum ſinguli ſua vindicant, in pluri-

rimis eum imparatum ab armis neceſſariis, & ſolo ingenii acumine ac ratiocinandi methodo nixum ſententiam dare è re nata, & ex leviſſimis velitationibus, raptim confectis, triumphum canere, & ſibi tropaeum ponere indigne tulerunt. Sed nos mittimus alios, de Q. CURTIO noſtro pauca ſubjungimus, quem tam indignis excepit modis Vir acutiſſimus, ut qui hoc ejus *Judicium* eo animo, quo nunc haec talia leguntur, admiſerit, cur poſthac *Curtium*, nihili ſcriptorem, inſpiciat, operae pretium nullum videat. Neque id eo factum, ut doctos & ad *Curtium* tractandum adcinctos, quaſi inſcientes admoneat: nam quae ignoravit temporum vitio, vel in quibus Graecos ſuos auctores ſecutus Noſter erravit, ſive in Geographicis confundendo mare Caſpium cum Euxino, Paropamiſum cum Caucaſo, Tanaim cum Jaxarte, unde tum alii nati errores, ſive ſinum Perſicum pro Rubro mari, quod plerique alii ante ipſum fecere (vide la Cerda ad Virg. l. 3. Georg. vſ. 356.) ſive aliis hiſtoriae partibus ſuo quaeque loco adnotaverunt doctiſſimi Commentatores, neque eo nomine ei pepercerunt. Sed tantum ut blandae aliorum inſcitiae velificatus ſcriptorem elegantem iis deridendum praebeat, qui bonarum artium ignari, & his aliorum plumis ornati ſe doctis permiſcent gregibus, de ſcriptoribus, quos numquam fere oculis luſtrarunt, ſententiam ferunt, atque ita populari jactatione probati, quam non habent mentiuntur eruditionem. Atque haec calliditas, qua res vetuſtate robuſtas calumniando pervertere ſtudent hi elegantiarum Arbitri, ita hodie invaluit, ut Antiquorum vindiciae ad paedagogos & ludimagiſtros, inſcitos & ruſticos homines, amandentur, ablegentur; dum hi homines novi venuſtiores ſuos alumnos à teneris unguiculis in horum odium deformant. Qua in parte etiam labor & taedium diſcendi & tractandi talia illorum diſertam reddidit negligentiam. Sed manum de tabula: & de his dabitur forte alias commodior dicendi locus: nam ſi hunc Scriptorem noſtrum in uſum ſtudioſae juventutis minori forma cum variantibus tantum lectionibus edere lubeat, Praefationis loco haec vindicari poſſent, & an à *Curtio* in ſcholis auſpicandum ſit, diſputari: nunc artiori ſpatio ſecluſi ab his CURTIUM liberare non licet. Et ſane ſatisfecit huic argumento vir ſummus JAC. PERIZONIUS, in *Curtio Vindicato*, qui ab his cavillationibus eum in integrum reſtituit; cujus argumenta hic exſcribere animus non eſt, dignus eſt enim libellus, qui varia ad hanc doctrinam pertinentia complectitur, ut omnium manibus verſetur. Nos vero omnia, in quibus cauſſa CURTII agitur, ſuis locis ex eo adnotavimus, & in eo bene meriti eſſe de Scriptore noſtro, quum horum copiam fecimus, nobis videmur. Repoſuit quidem Vir Cl. nonnulla adverſus clariſſimum *Perizonium* in *Biblioth: Selecta tom.* 3. *art.* 3. Sed quum Gallico ſermone ea deſcribere maluerit, nos in Latinum convertere noſtri muneris non eſſe duximus, & illa Gallicanae venuſtatis ſtudioſis, quibus placere honeſta ſc. oratione ſtuduit, largimur, indicaviſſe contenti. Id unum non niſi iniquo animo ferri poſſe videatur, quod cum ampliſſimus ingenio & doctrina maximus JOH. GEORG. GRAEVIUS in eruditiſſima ad FLORUM Praefatione quaedam orationis & ſtyli μετέωρα in illo Scriptore notaverit, quae deinde inſigni & temerario auſu ut optima adſeruit Conſiliarius Regius & Berolinae Bibliothecae praepoſitus L. BEGERUS; Vir Cl. quaſi pari gradu in *Curtio* incedat, & eamdem ſibi de hoc Scriptore laudem adſcribat, quam ab omnibus puri & ornati ſermonis cultoribus ſuo merito conſecutus

tus eſt praeſtantiſſimus *Graevius*. Ut ſic callide & vafre, quaſi nihil tale cogitans, omni humanioris doctrinae cultu expolitum PERIZONIUM, ſi diis placet, cum audaci, & parum exercitato BEGERO componat. Quae ſi quis mutato nomine retorſerit, aequius de his exiſtimaſſe cenſebitur. Vide *Biblioth. Antiq. & hodiern. tom.* 18. *part.* 2. *art.* 6. p. 384. & ſeqq. & Virum hunc Cl. qualibet adfectata occaſione ſibi plaudentem, ac perpetuo ſuam laudem alieno praeconio admiſcentem uno ex aliis quam plurimis exemplo metire.

Acceſſerunt etiam his curae doctiſſimi CHRISTOPH. AUG. HEUMANNI e libello, cui *Parerga Critica* nomen fecit, in quo multa Q. CURTII loca tentavit, reſtituit, illuſtravit, quae nos ſingula ſuis locis adſignavimus; & ignoſcet, ſpero, Vir literatiſſimus & humaniſſimus, ſi in nonnullis in aliam diſceſſerim ſententiam, quum hoc unum ſtuduerim, ut Noſter adjuvaretur, & pauciſſimis abſolverem. Namque etiam multa ſupererant, quae ex variantium lectionum admonitu in utramque partem diſputari potuiſſent, ſi aut cogitandi aut deſcribendi ſpatium eſſet relictum. Sed ſic alia inſiſtendum fuiſſet via; quippe quum ob nimiam molem & copiam Commentariorum inviti quaedam omittere & recidere cogeremur, indignum viſum fuit, ſi noſtra jactatione intumeſceret volumen, ideoque hac in parte parciſſimi, & brevitatis ſtudioſi fuimus, ut nobis gratiam faceret lector de iis, quae hic illic adlevimus, quum noſtra cautio fuerit, ne illi à nobis longum crearetur taedium.

Hactenus de notis & Commentariis aliiſque ſuppetiis huic Editioni additis. Quae praemiſſa ſunt, de Aetate, Stylo, Editionibus, Alexandri vita diligentiae FREINSHEMIANAE debentur, quibus ſine oſtentatione intermiſcuimus, quibus ea augeri poſſe opinabamur.

Ad SUPPLEMENTA librorum deperditorum quod adtinet, ſunt, qui eos libros à QUINTIANO STOA ſuffectos & ſuppoſitos ſcribant. Sed an ille Auctor ſit futilium illarum nugarum, quae impreſſae ſunt Venetiis, & de quibus ad cap. 3. Praemiſſ. de Exemplar. Curt. monuimus, neſcio; alios enim exſtare typis deſcriptos non puto. Nunc autem inter omnes ſatis conſtat, primum, qui ſupplementis *Curtium* auxit, fuiſſe CHRISTOPHORUM BRUNONEM, *juris utriuſque licentiatum, ejuſque ac bonarum literarum Profeſſorem Monaci, in ſchola poëtica*, ut ipſe de ſe teſtatur in Epiſtola, *Nuncupata Illuſtriſſimo Principi ac domino Alberto Comiti Palatino Rheni, utriuſque Bavariae Duci*, quam praemiſit editioni ſuae ex Officina Frobeniana anno 1545. in Folio. Ut mirum ſit, exſtitiſſe viros doctos, qui illorum auctorem ignorari ſcribant apud *Placcium, Theatr. Anonymor.* p. 274. Doctiſſima autem J. FREINSHEMII *Supplementa* omnium laudem & ſuffragia abſtulerunt, adeo quidem, *ut optabilis propemodum haec Q. Curtii jactura, quam ille tam opportune reſarſerit fuiſſe videatur* TELLIERIO. Breviora tamen & ex his contracta ſuis editionibus praemiſit CHRISTOPH. CELLARIUS; nos omnia conjunximus, ut Primo, qui huic damno ſubvenerat, ſuus ſervaretur honor; eruditione *Freinshemii* fruerentur boni; & ut feſtinantes taedio abſolverentur; denique ne quid à quoquam hic deſideraretur.

Nunc te dimitterem, B. L., niſi de Figuris hîc admiſſis verbo monendus eſſes. Quum noviſſimus Editor Lugduni in Batavis, emptam ſibi Blavianam editionem Amſtelod. anni 1684. novo titulo ornaret, ut de integro repetita lucem adſpicere videretur, his figuris ita eam transformavit, ut multi eam recens editam cre-

diderint, & ſcripſerit etiam accuratiſſimus *J. A. Fabricius.* Hanc quum noſtri aere ſuo ſibi comparaverant Bibliopolae, haud aequis oculis adſpiciebant, eam impenſam penitus interituram; illis itaque morem geſſi, & ita convenit, ut ablatis iis, quae ſine ulla arte aut venuſtate ex recentiorum commentis efficta, & operarum negligentia depravata vix pueros oblectare poſſent, hinc ableganrentur; reliqua, quae ex Antiquariorum monumentis compilaverat, quorum pleraque uſui eſſe poſſint, infererentur; quae unde ſint petita hic ſubjungere placuit. Nam quum ea praetermittere animus eſſet, nihil de iis in notis admonuimus. *Alexandri* effigies ex nummis Urſini & Theſauro Numiſm. Palat. Begeri. Ex iiſdem ſunt nummi, qui *Philippum* referunt. Ex Bellorii imaginibus deſumti ſunt effigies *Ariſtotelis* & *Homeri.* Nummi, qui referunt *Marſyam* & *Lycum* fluvios, ex Morelli Specim. Tab. XI. *Midae* facies ex Sponii Miſcellaneis p. 130. acceſſerunt. *Plauſtri* & *Jugi* figura ex Columna Trajana Tab. 41. *Theſſali equites* ex Theſaur. Palat. Begeri p. 262. & Goltzii Graecia tab. 21. *Cydnus* ex Morell. Spec. Tab. XI. *Bacchi chorus* uterque ex antiquitatibus Romanis Tab. LIV. & LV. de quo tamen peculiari Diſſertatione acute & docte nuper tractavit *Chriſtian. Godlib. Schwarzius*, Prof. Pub. in Acad. Alfortina, in Miſcell. politioris humanitatis, Norimberg. 1721. editis. *Hercules Tyrius* deſumtus eſt ex Seguino p. 164. *Apollo Tyrius*, ex nummo Caracallae, venit à Vaillantio tom. 2. de Coloniis. *Jovis Ammonis* facies arceſſitae ſunt ex Patini Theſauro p. 151. & Morelliano Specim: Tab. XVI. tum ex Itinerario Wheleri num. 15. quibus adjecimus effigiem, quam explicuit acutiſſimus Iſ. Voſſius ad Pomponium Melam l. 1. c. 8. ut eam exhibuit illuſtriſſimus E. Spanhemius de uſu & praeſtantia Numiſm. Diſſert. V. p. 350. in quarto. *Olympiadis* vultus eſt ex gemma Trajani apud Angelomium. p. 122. & Leon. Auguſtinum num. 76. *Camelos Dromadas* ex nummis Caracallae & Commodi edidit Theſaur. Patini p. 264. & 364. *Tropaeum Alexandri* exhibet Goltzius in Graeciae Tab. 31. *Rhinocerota* habet nummus ab Erizzo publicatus p. 163. *Seuthen* regem depictum videbis in ſelectis Seguini nummis p. 31. Quibus omnibus nos adjecimus tabulam exhibentem *rotas Falcatorum curruum*, ut notae adpoſitae intelligantur, prout eas effinxerunt M. Raderus, J. Schefferus, G. Stewechius ad Vegetium, & denique CL. J. Perizonius. Ex Blancardi autem editione unam ſumpſimus Epiſtolam à viro doctiſſimo M. Z. BOXHORNIO ad eum datam, ad quam aliquando lectorem remiſerunt Viri docti, quam, quod multa, quae ad Perſicas voces à *Curtio* adhibitas pertineant, continet, huic Editioni adſerere è re literaria fore cenſuimus. Indicem denique *Freinshemii*, ſoceri ejus BERNEGGERI opera locupletatum, hic illic implevimus, nec infiniti taedii labor nos deterruit, dum profuimus. Atque ita curatam hanc Editionem uſui publico & benevolentiae veſtrae commendamus.

PRAE-

PRAEFATIONES DUAE JOAN. FREINSHEMII,

Quarum altera ipſi Curtio, altera vero Supplementis in illum in prima editione fuit praefixa.

AMPLISSIMO VIRO

JOACH. VICOFORTIO

EQUITI

JOAN. FREINSHEMIUS S. P. D.

DEprehenſus ſubitaneo Bibliopolarum noſtrorum ad nundinas Francofurtenſes properantium diſceſſu, intercepti, quo Tibi gratias agere conſtitueram, ſermonis non aliud ſolatium habeo, quam ut hanc velut invidiam temporis viciſſim patientia ulciſcar; & tamquam ex inimico, ſapientium virorum bene conſulta ſequutus, haud poſtremae notae hanc utilitatem capiam optimum putare quidquid evenerit, neque bona malave ducere, niſi quibus aut peccatum abfuiſſe conſtet, aut rationem. Enimvero quando neque diutius exſpectationem eorum morari oportebat, qui promiſſi dudum Curtii fidem haud injuria exigebant; neque mihi quiſquam temere retro dierum otioſus abiit: culpae ſuſpicionem amoliri contentus, de fortuna queri ſupervacuum duco, cujus omne jus tantum in volentes eſſe, neſcio qua face inter illas ſaeculi tenebras adlucente, jampridem ſeverior philoſophia ſanciit. Neque ſane, ſi bene rationem puto, nimia jactura, fortaſſis etiam nonnullo commodo, conſtare nobis poterit iſta feſtinatio. Nam etiam otioſae praefationis haec niſi fallor praecipua futura erant capita: ut laudata benevolentia Tua, & quibus rebus noſtrum in procudendis Auctoribus ſtudium adjuvaſſes, pietatem, virtutes, eruditionem, benignitatem, magnificentiam, in rem publicam, inque literariam merita, denique dignitatem atque opes etiam tuas extollerem: ut deinde meam gratitudinem adprobarem: poſtremo etiam oſtenderem, quid in hac editione quaeſitum, quidque praeſtitum, & quid porro nobis animi ſit, in exſequenda quam ſemel ſuſcepimus, provincia. Haec inquam ſumma hujus epiſtolae fuerat: neque jam ſuccurrit aliud cum iis quae dixi computandum: ſi quid enim praeterea acceſſiſſet, ſententiolae puto futurae erant, & verba quae in ſpeciem & oſtentationem adornata cenſeri potuiſſent: forſan etiam, ut ſumus homines, otio male uſus, aut tacite in meas laudes, aut ne tacite quidem in aliorum inſectationem luxuriante ſtylo prorupiſſem. Hoc igitur, quod circumflueret, nullo negotio poſſumus carere: illa vero non vana neque indigna relatu, ſic quoque intelligentur, ex qualicumque quod feci, indicio. Quanquam, ut ad primum revertar, quis eſt, non modo noſtrae conditionis hominum, ſed omnino regum atque principum, qui te aut propter claritudinem non noverit, aut propter virtutes non ſuſpiciat, aut propter officia non amet? Ut ita haec ipſa temporis anguſtia, qua in laudes Tuas ire prohibeor, imputare Tibi poſſe videatur, quod hominem eruditione facundiaque mediocri averterit, famaeque Tuae auxilio fuerit, ne impari commendatione tantum obſoleſieret. Mihi quoque ipſi fortaſſis haud parum praeſtiterit. fieri enim poteſt, ut nunc amplius atque magnificentius de me ſentiant homines, putentque ſi per otium licuiſſet, me ex dignitate argumenti omnia exſequuturum fuiſſe. Frequenter enim accidit, ut ii ipſi quos ſuſceptum negotium ineptiſſimos arguit, ſuſcipiendo maxime idonei haberentur. Igitur & mihi fortaſſe nunc licet, quantum ad illud, ſub invidia praecipitati temporis, imperitiam infantiamque meam ſilentio protegere. Neque judicio Tuo angor; neque vereor, ut apud Te notam ingratitudinis incurram, quum & prius faſſus ſim, & nunc publice profitear, ſi quid hac editione Curtii ſtudiis commodatum eſt, id omne deberi JOACHIMO VICOFORTIO, cujus ope conſilio illam ſuſcepimus: deinde

quod omnibus puto & ſermonibus coram, & epiſtolis abſens, ut debui, ſpopondi, id denuo pollicear, factis potius quam verbis (nam illorum ſemper majorem rationem habendam putavi) me oſtenſurum eſſe quam alte in hoc pectus hujus meriti gratia deſcenderit. Facta quod dixi, nemo ſic interpretetur, quaſi quidquam in poteſtate habere credam, quo Te demereri poſſim: non enim ita ſentio. ſed quia nihil tam firmum eſt, cui periculum non ſit etiam ab invalido (licet enim, opinor, Curtii mei verbis uti) non abſurde creditur, etiam maximis quibuſque interdum à multo inferioribus haud poenitenda beneficia poſſe trioui. Verum in haec talia maximum occaſionis eſt imperium; cui non deero, ſi ejus potiri detur. ſin, feram deſiderium ut potero, ſolaque voluntas etiam Tibi, ut nullus dubito, certe mihi ſufficiet. His ita mecum, ut in tanta feſtinatione diſputatis, inducor ut credam te non volente quod ſupereſt temporis collocaturum eſſe recenſendis, quae in hac editione procuranda ſcopus noſter, quique ſucceſſus fuerit. Ad ſummam autem de ipſius operis aeſtimatione nihil habeo dicere, ſi non, eſſe, quale comparet in publico. nam & ſi quid praeſtitum eſt excuſatione dignum (nec enim ultra protenditur ambitio mea) per ſe arbitrabuntur qui poterunt; & ſi peritis diſpliceat, ego illud non fruſtra modo, verum etiam inepte commendavero. Ceterum partium ejus haec eſt ratio. Quum in duo volumina totum opus tributum ſit, hoc quod ordine atque dignitate prius eſt, ipſa Curtianae hiſtoriae fragmenta; deinde lectionum variantium Syllogen; tum Supplementum novum; denique Indicem ad univerſum opus pertinentem complectitur. Commentarius alterum volumen implet, & propria praefatione, quid in eo concinnando conſilii nobis fuerit, exponit. Confectus autem eſt omnium primus, ea mente, ut dum in eo occuparer, ipſe Curtii textus, quae praecipua operis portio cenſeri debet, mihi tanto familiarior redderetur, atque inter quotidianae tractationis uſum facilius ego depraehenderem, ſi quae in ipſo haererent ſordes, quae aut librorum, aut etiam ingenii certa ope, repurgari poſſent. Igitur in eo diligenter fuimus, & niſi valde fallor, multis locis meliorem exhibemus. Excuſus autem eſt eo ornatu, quo ex inſtituto Soceri mei Amantiſſimi, MATTHIAE BERNEGGERI, quem ante hos quadraginta dies rebus humanis DEUS exemit, ceteri quoque Auctores, qui ab alterutro noſtrûm ſunt editi, conſpiciuntur: quoque in recenſendis, quos porro, ſi DEUS adnuat, daturus ſum, uti conſtitui. tanto magis quod non ad uſum modo pleriſque, ſed proxime in accurata Corn. Nepotis editione, etiam ad imitationem placuit Viro Clariſſimo, mihique amiciſſimo, JOH. HENRICO BOECLERO, qui poſt aliquot annos Eloquentiae, nunc etiam Hiſtoriarum Profeſſionem, non citra magnum Argentoratenſis Urbis Academiaeque ornamentum ſuſtinet. Variae Mss. lectiones fide eorum nituntur, quorum beneficio ad nos pervenerunt. Multis ea cura faſtidioſi laboris atque etiam inepti videtur: à quibus haud diſſentiam, niſi non omnino inutilem fuiſſe, nonnulla Curtii loca variarum ope reſtituta teſtabuntur. In Supplemento atque Indice non licuit eamdem diligentiam adhibere. Urgebat enim penuria temporis, & ſubinde incidebant alia, quibus abrumpebatur intentio mea, cujus deinde damnum, non alia quam contraria maxime ratione, feſtinando, penſari poterat. Itaque quum iſtud Supplementum quantum poſſem elaboratiſſimum dare decreviſſem, eo redactus ſum, ut praeclare mecum actum putarem, ſi paulo melius efficerem, quam illud erat, quod vulgo circumferebatur ex Juſtini Diodorique & Arriani diverſis quandoque narrationibus, ſine idoneo delectu atque ordine unum in corpus conflatum. Ut non verear ne quis mihi me blandiri dicat, ſi me quod dixi adſequutum confidam. Quamvis item ſingulas ſententias non ut optaveram expendere, & verbis Curtii non indiligentem lectorem haud dedecentibus exprimere potui: in materia certe conquirenda non ſegnis fui, ſed omnes Auctores, quos nanciſci erat, ex quibus operae pretium ſperabam, percucurri: ſuis quaeque temporibus adſignavi: quae pugnare videbantur, ſi qua poteram conciliavi: in ceteris probatiores auctores antehabui: interdum neminem unum ſequutus ſum, ſed ex omnium collatione, ipſarumque etiam rerum comparatione poſui, quod ſimillimum vero videbatur. Auctores unde petita ſunt, in margine paginarum indicavi, adjectis etiam librorum capitumque numeris. licet enim quibuſdam ſufficiant Auctorum nuda nomina; alii ſcire volent qua fide, quoque judicio in illis verſatus ſim. Ubi res nota & vulgaris tradebatur, unum aut alterum auctorem adduxiſſe ſatis habui. Quandoque autem etiam quos non probarem, adpoſui, ut judicio, non ignorantia eos inſuper habuiſſe conſtaret. v. g. lib. 2. c. 5. num. 8. Diodorum, fidum alias & diligentem hiſtoricum. Plutarcho enim ob inſigne illud γνώσιμα apophthegmatis ab Alex. inter id negotium prolati, non prima luce ſed ſub veſperam Granicum à Maced. tranſmiſſum credi-

di.

di. praeſertim quum Arrianus eadem traderet. Quia vero, ut dictum eſt, Auctores ex quibus ſingula deprompſi profeſſus ſum, abſurde feciſſe videri poſſum, qui ſic hiſtoriam hanc concepi quaſi à Curtio traderetur: quum tamen conſtet Auctorum iſtorum pleroſque poſt Curtium vixiſſe. Verum ut opinor apud aequos rerum aeſtimatores utique facto ſua conſtabit ratio. Quando enim quod ex Curtii hiſtoria deperditum erat, quomodocumque reſtituere decreviſſem, conſentaneum putavi, ut ejus perſonam induerem, cujus mimum ſuſceperam. Ipſam autem hiſtoriam unde hauſiſſem, niſi ex monumentis eorum, qui miſeratione ſortis atque temporum ſuperare potuerunt injurias, quibus ceteri ſuccubuere. Et tamen vetuſtati rerum geſtarum nihil detrahit ſcriptorum aetas, quos utique neceſſe eſt, ſi quidem cum fide hiſtorias tradiderunt, eas à vetuſtioribus, ut ipſum etiam Curtium, repetiviſſe. Igitur & ipſe de genere, ortu, initiiſque Alexandri non abſimilia noſtris tradere potuiſſet: niſi quod ille veterum ſcripta habens in manibus, ex ipſis fontibus omnia hauſiſſet & ut in magna copia elegiſſet; quae ego ex rivulis, & interdum lacunis, emendicare paſſimque corradere ſum coactus. Indicem Socer meus acerbiſſimis arthritidis doloribus lecto adfixus, ante hoc biennium, ut erat Vir ille laboris patientiſſimus, exactiſſima cura collegit, quem adeo non potui, quod tamen facere conſtitueram, accurata locorum expoſitione totum illuſtrare; ut etiam ultro multa ex ipſo Indice omittere ſim coactus, non tam ob temporis penuriam, quam ipſius magnitudinem, nam ſi univerſum, quo cepi modo, edidiſſem, juſtum volumen impleviſſet. Quae cauſſa magnopere deſiderium Indicis, quem à ſe collectum Clariſſimus, & ut res docet, Humaniſſimus Joh. Isacius Pontanus, benigne offerebat: cui nihilo ſecius pro tam proclivi adverſus ſtudia noſtra favore merito maximas gratias agimus, nec dubitamus obſervationibus tanti Viri multis in locis admodum juvari nos potuiſſe. Ne vero quis miretur, quum omiſſa dico multa utilia, cur quaedam haud magni momenti compareant; ſciendum eſt iſta quoque, ut ut levia videantur, non eſſe nullius uſus, quod apertius oſtenſurus eram, ſi temporis ratio permiſiſſet; deinde hoc praecipue mihi per otium omnia exacte conſiderare non potuiſſe, adeoque prudentem etiam multa praetermiſiſſe, dum occaſionem morae praecido.

Haec ferme ſunt quae in hoc opere conficiendo actitata memini: quibus ſi quis veniam negat, conſideret utrum ipſe pari jure uſurus, plura & accuratiora velit exigere, uno anno, ab uno homine, eoque ab aliis curis haud immuni: ingruentibus etiam domeſticis calamitatibus, luctuque ex deſideratiſſimi Soceri obitu: impedimentiſque aliis quae ex his talibus oriri ſolent. Quibus rebus effectum eſt, ut plerumque quae poſt meridiem ſcribebam ante veſperam typographeum ingrederentur. ſicut haec ipſa nunc ſcribo, primum relecturus quum à typographo redibunt imprimendarum chartarum ſpecimina. Quod non per levitatem animi facio, neque contemptu doctiſſimorum hominum, quorum oculis haec qualiſcumque ſcriptio nunc expoſitum itur; ſed neceſſitate: nam ecce Typographus negat plura capere chartae ſpatium quod ſupereſt. & Bibliopola cras ſummo mane abiturus colligendas eſſe ſarcinas monet. Vale ergo Ampliſſime Vicoforti, & ignoſce neceſſariae feſtinationi. Dabam Argent. A. D. 16. Kal. April. 1640.

AM-

JOAN. PREINSHEMII

AMPLISSIMO VIRO

FRID. REICHARDO MOCKELIO,

SACRAE REG. MAJEST. ET CORONAE SUETICAE Conſiliario &

Legato per Alſatiam,

JO. FREINSHEMIUS S. P. D.

BERNHARDUM, è Saxonica domo Vinarienſem principem, ad ſummorum hujus aetatis Imperatorum gloriam virtute provectum, quum interdum de Q. Curtii hiſtoria mecum loquereris, animo, atque pro ratione temporum etiam ſucceſſu Magno Alexandro, non diſparem judicare ſolebas, Ampliſſime MOCKELI. Deinde, poſtquam in hoc Supplemento regis iſtius pueritiam, indolem, inſtitutionem, mores, tirocinia militiae regnique non indiligenter expoſita conſideraſſes; magis etiam in illa ſententia confirmabare: niſi quod Noſter educationis ſanctiſſimae beneficio haud pauca alterius vitia evitaſſe; virtutumque complurium, non fallacem, ut ille, ſpeciem, nec fortunae adflatu fugituram, ſed fundatam, ſuperſtructamque pietati poſſeſſionem habuiſſe videretur. Cujus rei fidem non modo per univerſum orbem Chriſtianum diffuſa fama facit, ſemper clara, ſed poſt acerbum Illius exceſſum, evaneſcente paullatim invidia, purior; verum etiam, quibus plurimum tribuo, certiſſima de moribus Illius animoque teſtimonia, excepta obſervataque vulgo quoque, ſed maxime ab iis, quos propiori Herois conſuetudini vel dignitatis honor, vel officii neceſſitas admoverat. A quibus ſaepe conſpectus eſt Vir ad armorum munia natus, infelicitati temporum illacrimare, per quae pacis honeſtae copia non eſſet: cujus equidem cauſſa, nec alia, bellaviſſe ne hoſtes quidem negant; nos quidem vel omnium, quae occupaviſſet, pretio redimere paratum fuiſſe non dubitabamus. Atque ut in compendium redigam, quae aliquoties ex Te, quae ex Viro Spectatiſſimo Michaële Ibonio, qui Principi, dum viveret, à ſecretioribus epiſtolis fuit, quae denique ex Viro Reverendo Daniele Rückero, Concionatore Aulico, cognovi; quoties Ille ſaeva miſerorum damna, militum effrenem licentiam, atrociſſima flagitiorum atque ſcelerum in morem verſa deteſtatus, timere dixit, ne ſi vel maxime inſons eſſet, contactu ſaltem commercioque impiorum aeternum in exitium abriperetur. Quoties inter brevem morbi poſtremi moram faſſus eſt? non ſe tantum poena peccatorum, & quam ſentiret, & quam formidandam haberet, angi; quantum poenitentia: qui DEUM innumerabilium beneficiorum munificentiſſimum largitorem inobſequente ingratoque animo tot modis offendere non dubitaviſſet. Nam ad poenam quidem quod pertineret, illam praeſentem levem eſſe, imminenti Chriſti meritum intervenire; at ſuae ingratitudinis etſi noxam abolitam ſciret, pudore tamen & poenitentia ſerio indoleſcere. Ea, inquam, mens fuit Clariſſimo Duci; nam facta, quae Orbis novit, repetere quid attinet? Illud inter omnes conſtat, neceſſum eſſe, ut opinionem hominum virtute valde vincant, qui efficere volent, ne ſequens tempus oſtendat, quantum in hoc uno fuerit.

Tu igitur, Vir Ampliſſime, qui apud Perfectiſſimum Heroëm inter intimae admiſſionis amicos locum haud poſtremum habuiſti, ut qui Supplementum hoc Curtianum, quoddam quaſi virtutum Illius ſpeculum eſſe primus arbitratus es, id haberes proprium, Tibi dedicandum duxi, qui non uno merito Muſarum noſtrarum gratitudinem Tibi pigneraſti. Nam & liberalitatis, qua BERNHARDUS Magnanimus inter medios bellorum tumultus amantiſſimi Soceri mei meaque ſtudia reſpexit, praecipuus conciliator fuiſti: & per Te multis nos beneficiis auctos ornatoſque ſingulari humanitate complecteris. Nobis contra Tui demerendi quamquam ſupereſſet animus, nulla dum occaſio fuit: optamuſque ut porro iſta Tuarum rerum conditio maneat, ne noſtra ope operave quidquam indigeas. malumus enim de noſtro candore dubitare Te poſſe, quam Tuis periculis moleſtiiſve habere cognitum. Quiſquis enim, ut ſuam fidem atque conſtantiam approbet, amico ca-

la-

PRAEFATIO SECUNDA.

lamitatem accidere non aegre fert; dum ingratitudinis ſuſpectus haberi non ſuſtinet, impietatis reatum incurrit. Si qua tamen in moribus meis ſimplicitas animi non fraudulenti fidem apud Te reperit (effecit enim Tua comitas, ut mores meos tantum non familiariter noris; judicium, quo polles, efficiet, ne in aeſtimandis illis fallare) hoc mihi crede, me neque ignorares quin quantuſcumque à me honor haberi Tibi poſſit, ampliorem mercaris; neque tamen hunc etiam habiturum fuiſſe, niſi Te dignum eo comperiſſem. Qua quidem in cognitione meo potius quam alieno judicio uti ſoleo; neque vulgum auctorem ſequor, neque fortunam à virtute non diſtinguo, ſi res poſtulare videatur. Sed ubi conjunctam utramque reperio, & hanc gaudeo fortuna ſecundante melius excitare vires ſuas, & illi virtutem comitanti, temeritatis, cujus per homines damnari ſolet, infamiam decedere: praeterea iſtorum quoque gloriae faveo, quorum judicio virtus honorata, famae proſperioris exſortes non patitur: denique publicae hominum rei gratulor; quod ſubinde in tanta temporum iniquitate, tamen divinae providentiae cura, & bonis exemplis affirmatur. Quae ſi rara eſſe contendis, nihil abis ab opinione mea. ſed eo conſtantius hanc Tibi Spartam ornandam exiſtima, quo pauciores ſunt qui virtuti ſtudent, aut ubi ſtuduerint, fortunae vexationem eluctati bonae mentis fructus in publicam utilitatem proferre poſſint. Nam ſi tanta virtutis ſeges eſſet, quanta vitiorum fertilitas eſt, quilibet pro ſe eniteretur; ut conſcientiae famaeque conſuleret; omnis labor aut errantes in viam revocandi, aut reſiſtendi contumacibus, ſupervacuus foret; at quoties parvi penditur fides, & in verbo tantum integritas eſt, neque praeter pretium quidquam habetur in pretio; ibi vero campum habet virtus, ubi exerceatur, theatrum habet, ubi ſpectetur, arenam habet, ubi non jam rudibus batuat, ſed decretoriis decertet armis. Neque tamen haec ita profero, quaſi neſcientem moneam, aut ceſſanti ſtimulos addam; ſed publicorum certaminum morem exprimo, in quibus ſpectatorum oculi voceſque & hortatus non niſi in optimum quemque intenduntur; neque tam ad bene certandum incitamenta, quam honoris jamjam emeriti principium & partes ſunt. Hoc itaque genus honorem à me tamquam ſpectatore Tuorum certaminum haberi Tibi putes; at ſolidiores à ſupremis illis brabeutis Tuis exſpecta: meritiſſima inquam virtutum praemia, quantum eorum praeſens aetas conferre poteſt, à SERENISSIMA REGINA Tua & Magnis Regni illius florentiſſimi proceribus, interque eos ab Heroë incomparabilis prudentiae, cui fidem Tuam etiam coram probaſti, OXENSTIERNIO: *quos autem temporaria felicitas non capit, eos multiplices cumulatoſque Sanctiſſimi Numinis aeterna gratia conferet. Cujus ineffabili benignitati nos omnes, & has, velut ex atrociſſimo bellorum naufragio depoſiti imperii tabulas, ardentibus votis ſuppliciter commendo. Dabam Argentorati A. D. VII. Kal. Nov.* 1639.

EPISTOLA NUNCUPATORIA.

JOACH. VICOFORTIO,

EQUITI, INCLUTO SAXONIAE

DUCI BERNHARDO

A CONSILIIS SECRETIORIBUS,

JOAN. FREINSHEMIUS S. P. D.

POſtquam abſolutis in Q. Curtium commentariis, nonnulla de operis iſtius ratione praefari neceſſe foret, Ampliſſime VICOFORTI; res ipſa monuit, ut quibus praeſidiis, in tanta paupertate temporum, rem haud mediocris impenſae moliri potuerimus, reminiſcerer. Statim igitur per recordationem hominum, quorum beneficio hactenus ſtudia noſtra proceſſerunt; ad omnium bonorum unum ſummum largitorem, quaſi quibuſdam ſcalis, adſcendimus. Cui eo nomine apud Te, vel Tecum potius, gratias agi, quae Tua pietas eſt, imperare magis opinor Te, quam pati.

Per haec enim tempora, quorum tam longa, tamque violenta atrocitas, apud multa mortalium millia, quocumque modo miſeram vitam tolerare, ſummam votorum effecerat; nobis, qui nihilo meliores digniorésve aliis ſumus, praeter victum amictumque commodum & honeſtum, ſuperfuit unde & pauperioribus nonnullis ſuccurreremus, & Muſae, noſter amor, non ſuſtinerentur modo, verum etiam ornarentur. At enim ſuperioribus annis, agi ferrique res, quae meae viderentur; aedificia incendi, vel dirui; *agros ſitu incultuque ſqualere*; bona hactenus nomina cum ipſa ſpe perire, aut indies deteriora fieri; *alios inopia, alios prava* vafricie mala publica in quaeſtum convertendi, fidem inſuper habere: intendi pretia rerum venalium; flagellari annonam, ipſamque ejus caritatem non nemini caram eſſe; demens, & legum quibus vivamus immemor, tamquam mea damna moerebam. Donec crebra verbi divini auditione, lectione, meditatione cum animo meo reputare coepi, non male mecum tranſegiſſe caduca bona; ſi ab illis deſtituta ſpes in unum DEUM tota verteretur. Quem ipſum mei curam haud perfunctorie gerere, magis jam magiſque quotidianis experimentis edocebar. Ut tandem omnia recolens fateri cogerer, nihil umquam perinde ex utilitate mea eveniſſe, quam jacturam earum rerum, quae me potuiſſent perdere. Longum foret enarrare, quae olim animum verae felicitatis ignarum, aut contemptorem ſpes atque deſideria agitabant; certe ea vitae conditione, qua nunc ut in rebus humanis, unice contentus ago, numquam frui licuiſſet, niſi alia omnia volventem quodam quaſi fraeno, rei familiaris ſalutare damnum attinuiſſet. Hoc in hanc urbem perductum adfixit Muſeo Viri Doctiſſimi atque Humaniſſimi, ut juxta mecum omnes praedicant, qui bibliothecam ſuam, pro modo privati ſatis inſtructam, mihi non minus quam ſibi patere voluit: & quamquam ipſe quoque temporum difficultatem ſentiret, meliori ſubinde conditione, quam ceteros convictorum habuit: aliis neceſſitatibus meis pro me reſpondendo, mutuamque pecuniam dando, promptius quam ego per pudorem peterem, ſubvenit: ſtudiorum meorum auctor, hortator, adjutor fuit. denique ſub idem tempus Florum edidi: quum jam etiam de Curtio agitaremus; ad quem Auctorem nonnulla, quum interim in urbe Vangionum morarer, mihi obſervata, diu ante ad eum miſeram. Dum haec aguntur, tacito conſenſu ſtudia noſtra ſociare coepimus, & ad multos Auctores illuſtrandos communi labore materiam parare. Interea veteris deſiderii mei partem explevit Gallica peregrinatio, ubi me paullo minus triennio Vir Ampliſſimus Michaël MARESCOTUS, libellorum ſupplicum Magiſter, ſumma benevolentia comiter atque liberaliter habuit. Unde redux antiquum BERNEGGERI mei, ſtudiorumque noſtrorum hoſpitium repetii, qui etiam haud multo poſt conlocata mihi pientiſſima filia, adultam jam tum amicitiam, adfinitatis addito vinculo indiſſolubilem reddidit. Ex quo tempore vetera ſtudia ſerio retractavimus. & quamquam Amantiſſimum Socerum meum gravis aegritudo per biennium fere in lectulo aut circa tenuiſſet; ne iſtud quidem tempus omnino vacuum abire paſſus eſt, ſed interea cum Tacitus ederetur, plurimam ejus rationem habuit; & quum de Curtio jam deliberaſſemus, ingenti labore diligentiſſimum Indicem confecit, qui materiam ſuppeditaret Indici philologico, quem volente DEO proxime daturi ſumus: eaque re me plurima moleſtia, & vero inprimis cariſſimae rei, temporis, inquam, larga jactura liberavit. Typographicis autem mendis repurgandis, adeo diligentem navavit operam, ut vel ea ſola editionibus noſtris commendationi eſſe potuerit.

Juvabamur jam tum unius atque alterius inopina liberalitate; & adfulgebat nobis plerumque ignaris, adeo non eblandientibus, ſubinde nova ſpes: & adhuc non ſatis conſederat animi mei perverſus tumor. Quippe velut generoſitate quadem indignabar alienis potius opibus beneficiiſque nos obnoxios reddi; quam propriis praeſidiis honeſtiſſimorum conatuum impenſas tolerare. Donec tandem omnino deprehendi, quum unius DEI ſint omnia, non magis alienum eſſe, quod alii; quam meum, quod ego poſſideo. Et quum ille, nihil mihi debens, omnia ſupra votum largiretur; parum me pro ſano facere, ſi benignitatem ejus in ordinem cogerem, & velut ex formula imperarem, unde potiſſimum bene mihi faceret. Sicut enim ſcelerate ineptus foret, qui in ſumma neceſſitate ſua, honeſti alicujus viri, cujus offenſam infinitis modis, benevolentiam, ne uno quidem promeruiſſet, liberalitate adjutus, in ejuſdem pretii numis, certam effigiem moroſe exigeret: ſic ego tum eram, qui malebam DEI pecuniam ab iis potius extorquere, qui debere mihi videbantur; quam ab offerentibus indebitam accipere. In unius DEI familia ſumus omnes: quid mea refert, ſi ſervo inutili ab actore forte ſuo, vel atrienſi potius, quam à diſpenſatore dimenſum jubet dari? Operas ei debeo; ille mihi alimenta non quidem debet, ſed praeſtat: utrumque, ut confido, non

de-

deerit dum vivam: aut ſi forte alimenta non dabit, aut non ita large dabit: dabit aliquid longe majus, longeque praeſtabilius, malorum aliquando finem, interim patientiam. Abſit à me DEUS mi, ut Tibi velim imperare, quomodo felicem me facias, qui tanto me es *melior*, tanto ſapientior! Unum hoc inſatiabiliter à Te poſtulo, ut quod Tu vis, & ego velim. Erunt forte qui diu *nimis* in hoc loco verſari me incuſabunt, fortaſſe & qui mei animi ſententiam, ex ſuo *diverſe interpretabuntur*: verum omnibus iſtis judiciis nobis antiquior eſſe debuit gloria *DEI*, in commemorandis ejus beneficiis, quae, quum tanta ſint, tamque manifeſta, ſi non agnoſcimus, ſtupidi; ſi non praedicamus, ingrati ſumus. Ego quidem etiamnum invitus vos dimitto, ô ſuaviſſimae cogitationes, quae unae omnem ſaeculi moleſtiam abſtergere, certe mitigare poteſtis!

Sed ad alia nunc praeverti tempus cogit: atque hominum, quorum miniſterio beneficia ſua DEUS nobis diſtribuit, quantum praeſens inſtitutum poſtulat, mentionem facere. Quorum, ut ſeriem temporum perſequar, primus Adamus NEUDORFIUS, Vir quantum homini judicare fas eſt, extra controverſiam pius: ut jam inde DEI eſſe beneficia iſta cogitare deberemus, quae iſte talis homo procuraret. Is igitur, quum & inſtitutum noſtrum cognoviſſet, & labores intuitus, conſilium probaviſſet; omni ope illud juvandum ſibi cenſuit: donec, quod in Taciti praefatione expoſuimus, Virum Nob. & Eruditum Io. Lud. PEYERUM, in Anglia repertum; mox etiam Te, VICOFORTI Ampliſſime; in Bataviam redux, permovit, ut conatibus noſtris, hoc eſt (audenter dicam) utilitati horum ſtudiorum, veſtroque, qui illam promovetis, nomini faveretis. Vix dum prodiverat Tacitus, quum è vicinia noſtra Vir Illuſtris & Ampliſſimus, Frid. Reichardus MOCKELIUS Suetici Regni per Alſatiam Legatus, nec iſtis honorum inſignibus, quam ſua pietate, virtute, prudentia, eruditione notior, exemplum editionis illius, quod veteribus Viri meritis devinctus Socer, cultus, ut ſolet, amicitiaeque gratia miſerat; large remuneratus: ultro ſtudia noſtra *commendanda ſibi duxit* ILLUSTRISSIMO SAXONICAE STIRPIS GERMINI, cujus ope conſilio Republica fortiter feliciterque geſta, antiquiſſimae domus gloria admirandis incrementis revireſcit. Atque Ille (hortatore etiam, qui Ei tum aderat, Ampliſſimo Viro Georgio MULLERO, Regni Suetici Secretario (quem & ipſum praeter veterem cum Socero meo amicitiam, propenſiſſimus Ampl. Mockelii favor paris voluntatis impleverat) Muſas noſtras digna tanto Principe munificentia honoratas provocavit, ut Illius rebus, neque ſilendis, neque dicendis aliud agentibus, peculiarem curam deſtinarent. Sunt & alii Viri praeclari, magnique per eruditionem aut dignitates nominis, quorum ſi beneficia in nos officiaque jam non referimus; haud oblivione, vel per ingratitudinem peccamus, ſed temporis chartaeque *anguſtiis incluſi*, commodiorem in occaſionem reſervamus.

Tibi autem, Ampliſſime VICOFORTI, Curtium Tuum merito reddimus. Tuum enim jure vocamus, qui, ut ſic prodiret, Tibi debet. Quippe quum ad editionem hanc ſumptibus deſtitui nos comperiſſes; primum ultro non levem pecuniae ſummam ſubmiſiſti: deinde majorem petentibus numerari promptiſſime juſſiſti, nullum aliud pignus praeter fidem noſtram ſequutus, quum etiam poſt multos menſes chirographum praeſenti oblatum, vix tandem obtrudi Tibi potuerit: nec aliter, niſi ut in noſtram gratiam rem ſupervacuam, ſic enim appellabas, penes Te eſſe patereris. Quum *interim*, ut ſunt humani caſus, vel vita nos deſtituere potuiſſet; vel ut illa maneret, in tanto rerum diſcrimine, luendi aeris alieni facultas. Tu autem, quamquam in ſumma rerum omnium adfluentia, in alta pace, in concordi matrimonio, cum Voſſio Barlaeoque Tuis, Viriſque aliis doctiſſimis, aut varia rerum experientia inſtructiſſimis, jucundiſſima quiete frui poteras; cauſſae communis favore, & praeſertim quodam philtro Virtutum, quae Principis Incomparabilis nomen BERNHARDUM omnibus tam notum, quam ſuum eſt cuique, reddiderunt, illectus; eruditionem, prudentiam, facundiam Tuam, linguarumque & locorum admirandam peritiam, bono Te publico debere putaviſti: & varias multaſque per loca tam plena periculorum, quam humani prope cultus expertia, legationes ſuſcepiſti. in quibus facillime accidere poterat, ut vel Tibi, quod diu abſit, humanitus aliquid contingeret; aut certe periret probatio, qua una niti poteras, ſi nobis diffidendum fuiſſet. Admonet illa Tua peregrinatio novi meriti, quod in has Muſas PEYERUS noſter contulit. Quum enim iſta, quae dixi, negotia plerumque Te locis remotis, ſaepe etiam ignoratis detinerent: neque literae noſtrae ad Te penetrare poſſent; atque *interim* augeſcente ſub manum opere, major quam initio ſtatueramus, pecuniae modus requireretur: ille nobis interea numerari curavit, quantum ad efficiendum praeſens

opus

opus deſiderabatur. Quum enim ab initio ſperaſſemus, uno partu, totum qualem deſtinabamus, Curtium protrudi poſſe, idque proximis nundinis promiſiſſemus (ubi quidem neſcio quo caſu, ex catalogo edendorum librorum, cui inſeri volueramus, in editorum album migravit) tamen res ipſa docuit, ſpem noſtram fuiſſe nimio liberalem. Quamquam excuſare & iſtam poſſent, quae poſtea acciderunt. praeter enim molem operis, quod inter ipſam tractationem ex ingenio aut labore noſtro ſubinde novum incrementum capiebat; etiam interclusa utrimque itinera, per commerciorum moras chartae penuriam fecerant: inſuper operae rarae reperiebantur, & quibus nos utebamur noſtrae diligentiae pares non erant. Semper enim labore meo multo praevertebam eos; & quamquam interdum alia negotia intervellarent, praeſertim praecipiti jam in finem opere; id temporis intertrimentum duorum amiciſſimorum hominum, Soceri inquam mei, & fratris mei Melchioris opera ſarciebatur: qui non modo corrigendorum typographicorum erratorum pleramque moleſtiam in ſereceperunt; verum etiam inquirendis Auctorum locis, nonnunquam & enotandis quae apud quemque dicerentur, enixe juverunt. Fatendum tamen eſt, ſic quoque feſtinandum fuiſſe; quam quidem rem patrocinio nobis futuram confido, ſi alicubi forſan hallucinati ſumus. Id enim ſaepius quam velimus accidiſſe, ex dictis aliiſque cauſſis, non immerito veremur. nec mirum in opere longo & laborioſo: in quo una nobis cura fuit, nulli labori neque moleſtiae parcere, quo lectori minus foret; amplius autem commodi, quam aut ex ſingulis aliorum editionibus, aut ſimul ex omnibus. Quod quidem intendiſſe non diffitemur; an autem adſequuti ſimus, aliorum eſt judicare. Dediſſe tamen operam ſcimus, ne quod ab aliis utiliter obſervatum animadverteram, obmitteretur. Ergo non ſolum ampliſſimos Raderi commentarios ſtudioſe contulimus; verum etiam Acidalii, Popmae, Loccenii (nam Glareanum non vidimus) penum omnem excuſſimus: excerpentes quidquid commodum videbatur, adjectis, ut quaeque exſcripſeramus, religioſe auctorum nominibus. Eandem fidem in conjecturis, quas adverſariis noſtris Sebiſius inſeruerat, praeſtiti. Eandem in iis, quas ex Bongarſii manu cum Manuſcriptorum ejus variis lectionibus miſit nobis ante hoc ſexennium Cunradus Schoppius, tum Rhetor Bernatium. Eam ſupellectilem comparaverat Bongarſius editioni Curtii, quam ſe moliri ad Juſtini lib. II. praefatus eſt. Deinde cum cetera Viri bibliotheca Bernatium juris facta eſt, ejuſque Nobiliſſimae Reipublicae permiſſu deſcripta, nobis nunc uſu fuit. cum variis etiam lectionibus, quas ex Gruterianis Codicibus enotatas Cl. Gronovius, & doctiſſimus noſter Schragius ſubmiſere. Quibus rebus adjutus multa Auctoris loca, quaedam & ex ingenio emendavi. Quoties autem meas conjecturas aut obſervationes ab aliis occupatas cernerem, ipſis ceſſi: interdum pluribus auctoribus repertis qui eadem traderent, ipſorum teſtibus adjeci: *nulla quidem neceſſitate* (ut ait de Arceſilao Plutarch. adverſus Colotem cap. 38.) *ſed tantum ea viris nobilibus inſcribendo confirmans ac commendans.* Quorum prae ceteris Radero hanc quoque gratiam retuli; quod plurimas ipſius notas à typographorum depravationibus vindicavi; ad quam rem ſaepe non minus quam in ipſo auctore, ad Criticam confugiendum fuit: notas confuſas, & alienis locis poſitas, emaculavi, diſtinxi, in ordinem redegi: ad plures res, mores, hiſtorias, ſententias, verba denique ac phraſes, quae id mereri videbantur, auctores unde petitae videbantur, adpoſui. citatos inſpexi libros, capita, verſus, ſi qui eos habebant, adnotavi. Auctoribus aliena verba quae nonnunquam adſcribebantur, ademi; ſua reddidi. Ex notis ſi qua verba pro praeſenti inſtituto abundare videbantur, recidi: rerum etiam alieniores vilioreſve neglexi, ne in immenſum moles creſceret. Eadem cauſſa Graecorum Auctorum verba non poſui, ſed interpretum: ne ſi vel iſta ſola adducerentur, ignaris linguae uſui non forent; vel ſi utraque, duplex ſpatium occuparent. niſi quum in Graecis verbis aut ſingularis emphaſis eſſet; aut aliquid emendandum, vel aliter exponendum videretur. Ipſos Curtii ſenſus, quum ut plurimum ab auctore perſpicue tradantur, haud temere explicavi: niſi eos alio quam ille vellet, trahi intelligerem, Ubi tamen errores aliorum raro perſtringo: tantum veram cujuſque loci lectionem paullo diligentius adſtruo. Diſſentio plerumque libere, nuſquam acerbe: plane ut mecum agi velim. Brevitati quantum potuit, ſtudui; ita tamen, ne quae adnotare pretium foret, praetermitterentur. Inter quas anguſtias ſaepe recurrebant animo iſta D. Auguſtini ex fine epiſt. 101. *Laborant homines in diſcendo, & brevia non valent intelligere; prolixa non amant legere. Laborant itidem in docendo, qui & pauca tardis; & multa pigris fruſtra ingerunt.* Ceterum commentarios Auctori ſubjunximus, ut cum eo conlaturis in expedito res eſſet. Verborum atque phraſium pauciora hic enucleamus; in Indicem velut pro-

priam

priam ſedem pleraque conjecimus. Quem cum ipſo textu Curtiano, Manuſcriptorum ut diximus ope, vel certiſſimis conjecturis, multis locis emendato, cumque novo defectorum locorum ſupplemento, variis etiam lectionibus additis, proximis nundinis exhibebimus: ſiquidem DEUS hanc nobis valetudinem, hocque otium porro concedet; noſque diutius his laboribus invigilare patietur. Nam ut eos omnibus aliis ſaeculi negotiis anteferimus; ita quandocumque *ille juſſerit*, *ipſius gratia confiſi*, haud gravate vel differemus, vel etiam abrumpemus. *Si* quod ex *his* emolumentum aut haurire poſſint alii, aut ipſe hauriam, quaerere lubet; praeteritis compluribus, unum indico: magis magiſque confirmari opinionem, quam vitam gentium regnorumque primis ab originibus expendenti, ſemper quidem integritas atque prudentia veluti gemini quidam pedes viſi ſunt; quibus publica privataque negotia inniterentur. iis enim recte valentibus, omnia feliciter procedunt: alterutro debilitato, claudicare neceſſe habent; ſubductis duobus, & corruere. Verum ego haec Tibi, Tuique ſimilibus expendenda relinquo, qui in luce hominum, atque rerum actibus verſamini. Nobis ſuffecerit tueri veſtrum favorem, neque indignos praeſtare conlatis in nos beneficiis. Quod quidem ſummis viribus connitemur: & quando rationem, quam in editione auctorum ſequuti ſumus, pleriſque haud diſplicere intelligimus, ceterorum etiam pleriſque ſubinde publicandis, eandem diligentiam adhibebimus. Quod, in quantum in rebus humanis aliquid fidum eſt, eo audacius polliceri poſſumus, quod profectus in his ſtudiis fratris mei, & ſpes ex adfini Tobia Berneggero, *etiamſi* Socerum meum, aut me, mortalitas occupet, noſtris coeptis perficiendis ſubſidio fore videantur. Sed iſthaec Deo curae erunt. Mihi interim per ſummam feſtinationem hactenus Tecum *conloqui licuit*, Vir Ampliſſime; reliqua in ipſius Curtii editione volente Deo commodius exſequemur. Vale. Argentorati, ex Muſeo Berneggeriano, A. D. IV. Kal. April. Anno Chriſti MDCXXXIX.

JOANNIS FREINSHEMII COMMENTARII IN LIBROS SUPERSTITES Q. CURTII, DE REBUS GESTIS ALEXANDRI MAGNI.

EXpoſituro Q. Curtii de rebus Alexandri libros ſuperſtites in mentem venit illius judicii, quod ex Gaio ICto in legem primam de Origine Juris Compoſitores Digeſtorum retulerunt: *interpretationem promittentibus inconveniens eſſe*, *omiſſis initiis*, *atque origine non repetita*, *atque illotis*, *ut ita dixerim*, *manibus protinus materiam interpretationis tractare*: *namque*, ut proſequitur, *iſtae praefationes & libentius nos ad lectionem propoſitae materiae producunt*; *& cum ibi venerimus*, *evidentiorem praeſtant intellectum.* Itaque viſum eſt prius de ipſo Auctore agere. Cui rei inprimis faciunt teſtimonia doctorum hominum, quae tam ab aliis jam collecta, quam à nobis recens notata, hic ſubjiciemus hoc ordine, ut primum quae ad nomen, conditionem, aetatem ejus attinent, proponamus, deinde quae ad dictionem & hiſtoriam.

CAP. I.

De Curtii nomine, aetate, conditione.

FRanciſus Modius initio Notarum in Curtium. *Quod RUFI cognomen Curtio aſſeruerim*; *in eo adeo culpam non deprecor*, *ut etiam laudem deberi mihi contendam*, *cum ad ſcripto-*

rem non malum, certe in hiſtoria, quam memoriae mandavit, unicum, mea opera quaſi poſtliminio cognomen ſuum rediit. Et facerem profecto flagitium, ſi, cum eidem hoc perpetuus veterum librorum conſenſus tribuat, amplius in re manifeſtaria diſputarem. Atque cum hoc bene ſucceſſit, quod primum erat (neque enim quis fuerit Curtius, qua aetate vixerit, ſatis ſciri potuit, quamdiu ejus praenomen, nomen, cognomen in incerto fuerit) ſpes eſt fore, ut etiam aliquando illa, quae modo dixi, Dis ſecundis eruantur.

II. Chriſtophorus Bruno in Epiſtola Nuncupatoria ad Albertum Bavariae Ducem. *Porro quo tempore Q. Curtius vixerit, non ſatis certum eſt, cum ne haec quidem, quae ſuperſunt ejus ſcriptoris, integra ad nos pervenerint. Certe Romanum fuiſſe, ſatis conſtat, quod non ſolum ſtyli ipſius terſiſſima puritas ad Romanum filum ad amuſſim ſit formata, verum etiam ipſe temporum Romani imperii, in quarto, octavo, & decimo libris, non obſcure mentionem faciat: ut mihi non immerito mirum videatur, nec à Quintiliano inter ſcriptores Romanos, propter phraſin vetuſtioribus ſimillimam, recenſeri, nec à quoquam alio veterum hujus mentionem fieri.*

III. Matthaeus Raderus in Proluſionibus ad hiſtoriam Curtii, cap. I. *Curtios ego varios apud veteres auctores, Caeſarum primorum aevo potiſſimum laudatos (nam de his agitur, & quaeritur) lego. Princeps eſt apud Ciceronem ad Q. Fratrem lib.* III. *epiſt.* 2. De ambitu, *inquit*, poſtulati ſunt omnes, qui Conſulatum petunt; à Memmio Domitius, à Q. Curtio bono & erudito adoleſcente Memmius. *Alius apud Juvenalem orator, ſeu cauſſidicus celebratur Satyra XI.*

—— te conſule, dic tibi quis ſit
Orator vehemens, an Curtius, an Matho.

Alius Curtius eſt apud Tranquillum in album clarorum rhetorum relatus. Rurſus videtur alius apud Plinium & Tacitum, quem gladiatore genitum affirmant. [Alius & Curtius Salaſſus apud Euſeb. num. MDCCCCLXXVI.] *Videndum nunc, quis ex his omnibus auctor ſit hiſtoriae de rebus Alexandri Magni. Nam omnino nemo unus mentionem hac de re quiſquam habuit eorum, qui de quatuor illis Curtiis aliquid prodidere; nemo, inquam, à Curtio compoſitas Alexandri res unquam teſtatus eſt. Ac primum quidem, Curtium Juvenalis hinc prorſus amandamus; is enim non eſt Q. Curtius Rufus, uti paſſim in antiquis chartis editis, ineditis appellatur, ſed Curtius Montanus, de quo idem Sat.* IV.

Montani quoque venter adeſt abdomine tardus. *Plura de hoc Tacitus libr.* IV. *hiſtor. itaque hunc taciti praeterimus.*

IV. F. Angelus Rocha in Bibliotheca Vaticana. *Hunc Aldus Manutius eum eſſe putat, qui à Cicerone ad Q. Fratrem Epiſt.* 2. *lib.* III. *nominatur* bonus & pereruditus adoleſcens. *Scripſiſſe autem eum ſub Auguſto, conjicitur ex ejus hiſtoria lib.* X. *circa finem.* Idem ſentit Wolfius Rer. Memorab. Centur. I.

V. Raderus dicto loco. *Curtium Tullianum, quem primo loco poſuimus, exiſtimat hiſtoriae de Alexandro M. ſcriptorem illuſtris & eruditus vir Jo. Georgius Herwartus, cujus opus chronologicum legitur; ſed refutatur à Lipſio, cum omnibus aliis, qui illos Virgilii verſus è* I. *Georg. tranſcriptos de illa Curtii nocte in X. notata interpretantur:*

Ille etiam exſtincto miſeratus Caeſare Romam,
Cum caput obſcura nitidum ferrugine texit,
Impiaque aeternam timuerunt ſaecula noctem.

Nec illam tantum noctem accipit Herwartus, quae mortem Julii ſecuta eſt, ſed omnino totum illud tempus, quo inter Auguſtum, & Julium interregnum fuit. Aeternam hanc noctem, defectionem quoque ſolito longiorem interpretatur, cum toto fere anno maligna ſolis lux fulſit, nec ſplendorem ſuum unquam fere ſerena fronte explicavit. Plutarchus in Julii vita: ὅλον γὰρ ἐκεῖνον ἐνιαυτὸν ὠχρὸς μὲν ὁ κύκλος, καὶ μαρμαρυγὰς οὐκ ἔχων ἀνέτελλεν. ἀδρανὲς δὲ καὶ λεπτὸν ἀπ' αὐτοῦ κατῄει τὸ θερμόν. Toto namque anni illius ſpatio pallens globus, & ſine ſplendore oriens, imbecillem ac tenuem ex ſe calorem emittebat. *De eodem* [Tibullus II, 5.] *Plinius lib.* II. *c.* 30. Fiunt prodigioſi & longiores ſolis defectus, qualis occiſo dictatore Caeſare, & Antoniano bello totius paene anni continuo pallore. *Hunc tamen non fuiſſe auctorem de Alexandri*

M.

M. rebus oſtendit Juſtus Lipſius, uti dixi. qui negat Virgilii verſus huc pertinere. Eſt, *inquit*, &c. verba Lipſii infra n. XV. referemus.

VI. Joannes Jacobus Friſius in Bibliotheca Chronologica ſub Octavio Auguſto Anno Domini X. *Q. Curtius Auguſti temporibus fuit. Milaeus lib. V. hiſtoriae de Literatura.*

VII. Raderus d. l. *Jo. Georgius Herwartus, quem paulo ante laudavi, exiſtimat, eum Cicerone adhuc ſuperſtite, ante bellum civile Caeſaris & Pompeji jam cauſas egiſſe, & verba Curtii X. refert ad mortem Julii Caeſaris, ex quo ſequitur, illius opinione Curtium Auguſto imperante hiſtoriam ſuam compoſuiſſe, nec enim ultra Auguſtum vixiſſe potuit; niſi aevum illius ultra centeſimum propagare velis. Minimum enim octavum decimum, aut etiam vigeſimum egit, cum in forum eſt progreſſus; dudum ante Octavianum quoque natum oportuit. Sed cum locus Curtii è X. de Julio Caeſare accipi non poſſit, uti recte affirmat Lipſius, eoſque nugari doceat, qui id tradidere, miſſum hunc adoleſcentem Ciceronis faciamus.*

VIII. Joannes Maria Catanaeus in Commentariis ad Plinii Epiſtolar. lib. VII. Epiſt. 27. *Lego in fide digno exemplari, Hiſtoriam de geſtis Alexandri compoſitam Q. Curtio Rufo: qui inibi fatetur, ſe fuiſſe ſub Auguſto & Tiberio.*

IX. Raderus dicto loco. *Catanaeus ergo, & Pithoeus ſub Auguſto & Tiberio vixiſſe, & ſcripſiſſe Curtium arbitrantur: ſed non oſtendunt, niſi quod Catanaeus narret, ſe legiſſe in fide digno exemplari hiſtoriam de geſtis Alexandri compoſitam à Q. Curtio Rufo, qui inibi fatetur ſe fuiſſe ſub Auguſto & Tiberio.* Et mox:

X. *Ego tamen alia omnia ſentio, cenſeoque Auguſto imperante natum, Tiberio regnante florere coepiſſe & ſcribere; illaque Curtii è IV. de Tyro & X. de nocte, & novo ſidere accipienda de morte Auguſti, & nova Tiberii ſucceſſione, & deinceps imperio per annos tres & viginti adminiſtrato. Nec interim infitias eo potuiſſe aevum ad Claudium uſque propagaſſe. Primam ſententiae noſtrae rationem ex elegantiſſimo, & qui aureum Latinitatis ſaeculum omnino ſapiat, ſtylo Curtii duco, ut non dubitem illum ſummis rerum Romanarum ſcriptoribus Salluſtio, Livio, Caeſari, Ciceroni admovere: Tacito certe & Suetonio, Floro, & hoc genus jam ſequioris ſaeculi auctoribus ſine ulla dubitatione praeponendum omnes, qui paulo emunctioris naſi & delicatioris palati terſarumque aurium erunt, & guſtum nobiliſſimae aetatis verum habent, juxta mecum cenſebunt. Unicum noſtri ſeculi teſtem hoc loco, infra mox altero capite, plures adducturi producamus, Puteanum, inquam, regium Lovanii doctorem, & Lipſii ſucceſſorem, & noſtrum amicum, qui ita de Curtio veriſſime judicavit.* Verba Puteani referentur infra, ubi de ſtylo Curtii judicia proponuntur. *Veſpaſiani autem aevo ab illis Tulliano & Juliano calamo deſitum eſt, ut Plinius ſecundus ſe reprehenſum etiam ab aevi ſui ſcripturientibus ajat, quod Ciceronem volveret & imitaretur, adeo vitioſo jam illo aevo vitium erat, vitio carere, id eſt, Ciceronem ſequi & ſtylo exprimere. Alteram cauſam ſubjicio ex Curtii verbis è IV. & X. petitis ad Auguſti mortem & Tiberii inaugurationem eſſe accommodanda, quod ut facilius tibi ipſi perſuadeas, adduco ſimillimum è Vellejo locum, qui mirifice noſtrum illuſtrat & affirmat.* Venitur, *inquit, lib.* II. *c.* 123. ad tempus, in quo plurimum fuit motus (*de morbo & morte Auguſti agit*) quid tunc homines timuerint, quae ſenatus trepidatio &c. *& infra c.* 125. Tulit protinus & voti. &c. *ſubjicit dein iterum c.* 126. revocata in forum fides &c. *& in fine libri* II. Jupiter Capitoline, & auctor &c. *Profeſſa, inquis, Paterculi eſt adulatio: non eo negatum, ſed eodem ſenſu Curtius & Valerius Maximus de Tiberio non ſine palpo prolocuti.* Et in primis (*inquit in Sejani caede aliquanto poſt Val. Max.* IX, 11. *f.*) auctor ac tutela noſtrae incolumitatis, ne excellentiſſima merita &c.

XI. Caſaubonus in Animadverſionibus ad Suetonium in Indice excellentium Rhetorum, ubi nominatur *Q. CURTIUS RUFUS. Hunc illum eſſe cujus Hiſtoria rerum Alexandri elegantiſſime ſcripta in Doctorum manibus verſatur, poene aſſentior viris eruditis ſic exiſtimantibus. At ille Curtius Rufus, cujus meminit Tacitus Annalium* XI, 20. *cum noſtro Rhetore nihil videtur commune habuiſſe.*

DOCTORUM VIRORUM CONJECTURAE

XII. Barnabas Briſſonius de Regno Perſarum lib. I. *Q. CURTIUS RUFUS, ex cujus ſcriptis toties à me auctoritas in his libris ad faciendam fidem petitur, iis temporibus vixit, quibus bonas artes & ſtudia litterarum floruiſſe, nemo infitiari poteſt. Nam niſi me conjectura fallit, hic hiſtoriae Alexandri auctor, Curtius ille Rufus eſt, qui inde à Tiberii temporibus Rempublicam attigit, & cui, dum Africae Proconſuli velut comes & ſectator haereret, ſpectrum muliebri figura ſeſe obtulit, eique provinciae praefuturum eum praedixit. Quod & eventus reipſa comprobavit. Claudio enim imperante Africam cum imperio obtinuit, triumphaliaque inſignia adeptus, ibi diem obiit; quemadmodum Tacitus Annalium* XI, 20. *& Plinius Epiſt.* 27. *lib.* VII. *memorant. Itaque ad Claudium Imp. pertinet, quod ille lib.* X. *ſcribit, in haec verba:* proin de jure meritoque pop. Rom. &c. *Idemque mecum ſentiet, qui de ejus loci interpretatione Suetonium in Claudio c.* 10. 11. *& Joſephum lib.* XIX. *Antiquitat c.* 2. *&* 3. *conſulet; à quibus diſcet, poſt Caji caedem per biduum, de mutando Reip. ſtatu, adſerendaque communi libertate, haeſitatum. Senatu vero ſegniore in exequendis conatibus, per taedium ac diſſenſionem diverſa cenſentium, & multitudine, quae circumſtabat, Rectorem unum, & nominatim Claudium, expoſcentium, imperium eis ſtabilitum atque firmatum. His & illud addam, Curtium hunc Rufum à Suetonio clarorum Rhetorum albo adſcriptum fuiſſe. Manuſcriptis enim ejus argumenti codicibus, tam eorum quae exſtant, quam quae injuria temporis perierunt, capitum, Catalogum ſeu Indicem brevem reperiri Achilles Statius teſtatur: in quo Porcio Latroni* Q. Curtius Rufus *ſubjungitur.*

XIII. Popma in notis ad Curtium X, 9, 3. *Sunt qui Curtium ſub Auguſto vixiſſe ex hoc loco colligunt; alii ſub Tiberio & Claudio. Janus Rutgerſius lib.* I. *c.* 19. *Variarum Lectionum, ſub Veſpaſiano principe eum floruiſſe contendit; at Barnabas Briſſonius* (de regno Perſarum lib. I.) *haec verba de Claudio Imp. intelligenda eſſe cenſet; ex Suetonio in Claudio c.* 10. *&* 11. *& Joſepho lib.* XIX. *Antiquitat. cap.* 2. *&*. 3. *Q. vero Curtium vixiſſe temporibus Auguſti, vel Tiberii, colligitur ex Indice Rhetorum praefixo Suetonii libello de claris Rhetoribus.* L. Ceſtius Pius, M. Porcius Latro, Q. Curtius Rufus. *Ubi jungitur Curtius Ceſtio & Latroni. At Ceſtius vixit Auguſti anno XXXI. Latro Auguſti anno XL. ut Hieronymus in Chronicis teſtatur. In eodem Indice longo ordine poſt Curtium refertur* M. Fabius Quintilianus; *qui* ſub Veſpaſiano vixit. *Illum autem Curtium Rhetorem hunc eſſe auctorem hiſtoriae Alexandri elegantiſſime ſcriptae docti viri exiſtimant, quibus ego libenter conſentio.* IDEM in epiſtola ad Heſſelum filium. *De parentibus vero Curtii, aut quo tempore vixerit, nihil certi conſtat, praeter quod ex decimi libri verbis eum ſub Auguſto fuiſſe nonnulli colligunt; alii ſub Tiberio & Claudio: certe iis temporibus vixit, quibus bonae artes & ſtudia litterarum floruerunt. Sunt qui hunc cenſent eſſe Curtium illum Rufum (uti Tacitus Annal. lib. XI. Plinius lib.* VII. *Epiſtol.) qui jam inde à Tiberii temporibus Rempublicam attigit; & cui dum Africae proconſuli velut comes & ſectator haereret, in oppido Adrumeto, circa medium diei, in porticu mulieris figura humana grandior pulchriorque ſeſe obtulit, eique provinciae praefuturum eum, & ibi moriturum praedixit. Africam enim cum imperio obtinuit, & triumphalia inſignia adeptus, atque ibi defunctus, fatale praeſagium implevit. Suetonius Curtium Rufum inter claros Rhetoras recenſet: in manuſcriptis enim ejus argumenti codicibus, capitum Catalogus, ſeu Index brevis, reperitur, in quo Porcio Latroni Q. Curtius Rufus ſubjungitur.*

XIV. Raderus dicto loco. *Jam tertio loco è Suetonio, & quarto è Tacito & Plinio petitum, omnes prope hodierni ſcriptores, praeter Herwartum eundem exiſtimant, rhetorem inquam & cauſidicum, declamatorem & oratorem, ſimulque ſcriptorem rerum Alexandri & quaeſtorem, praetorem, conſulem; & demum proconſulem Africae. Joannes Maria Catanaeus Plinii minoris interpres, P. Pithoeus, Briſſonius, Lipſius, Puteanus, alii, quamvis nullum ex omni antiquitate auctorem proferre, aut teſtem excitare poſſint, conjectura tantum è loco lib. IV. & X. ducta nixi.*

XV. Juſtus Lipſius ad Tacitum XI, 20. ubi mentio eſt Curtii Rufi. *Eſt qui hunc cenſeat eſſe illum, qui memoriam ſcripſit rerum Alexandri, pure me Hercules & Latine. Modius certe noſter, cujus cenſurae Curtius non leviter debet, teſtatum reliquit cognomen ei Rufi tribui à libris. Pugnare tamen aetas videatur, ſiquidem ad Auguſtum referenda illa ſunt è libro ejus*

X.

X. Proinde jure meritoque &c. *Sed non ſunt: nec quidquam hic de ſidere Julio, ut nugantur. Refutant ſequentia: quoniam Auguſtus cum ad Imperium venit, non exſtinxit bellorum faces, non gladios condidit, ſed accendit, eduxit. Refutat & ille locus è libro IV. de urbe Tyro.* Multis ergo caſibus defuncta &c. *Nam ait & agnoſcit* longam pacem *in re Romana. An ea ſub initia Auguſti? imo viginti annorum bella. Itaque priora illa ad Caji Caligulae caedem, & confuſionem, quae ſecuta: Senatu imperium abrogante: milite & plebe ſtabiliente. Haec ſunt illa* ſine capite diſcordia membra; *& Claudius ipſe*, novum ſidus.

XVI. Raderus dicto loco. *Jam Briſſonius, Lipſius, Puteanus, alii, Claudio imperante putant hiſtoriam à Curtio conſcriptam; & noctem illam, quam extremam imperio imminere exiſtimabant, referendam ad noctem, quae Caligulae caedem eſt inſecuta, & ita in priore etiam Curtii editione ſentiebamus.*

XVII. Ex Erycii Puteani in Q. Curtium praefatione. *Iterum vincit orbem Alexander; ſcribitur, ſed à Curtio ſcribitur, qui, ut optimo atque eruditiſſimo aevo vixit, aut certe illi proximo, ſic praeſtare potuit, quod poſtea nemo aſſecutus eſt. Volunt enim nonnulli Auguſti temporibus eum floruiſſe, alii Claudii, quod veriſimile, imo verum puto. Praeturam quoque ſcribente Tacito lib. XI. Annalium principis ſuffragio aſſecutus eſt, cum hiſce verbis Tiberius dedecus natalium ejus velaviſſet*, Curtius videtur ex ſe natus; *& quod dedecus? Tacitus objicit* gladiatore genitum quidam prodidere. *quid igitur? genitum ad magna.*

XVIII. Ex Praefatione ad Lectorem editionis Antonii Candidi, quae prodiit Lugduni 1591. *Caligulae temporibus Curtium vixiſſe quidam exiſtimant, quod cum ex hiſtoriis haud facile colligi poſſit, in re dubia nihil pronuntiamus.*

XIX. Janus Rutgerſius Variar. Lection. lib. I. c. 19. *Scripſeram alicubi quendam Curtii locum videri è Lucano expreſſum eſſe, cujus eum ſtudioſum fuiſſe multis argumentis doceri poſſet. Venit ad me non multo poſt homo eruditiſſimus, qui hoc ut immanem ἀνιστορησίαν enotarat. Quomodo enim, inquiebat, Curtius Lucanum imitari potuit, cum is Lucano etiamnum puero jam obierit? Curtium certe ſub Auguſto floruiſſe, ſaltem ipſe te docere debuerat. ita enim lib. hiſt.* x. Sed jam fatis admovebantur Macedonum genti bella &c. *In quibus* novum *illud* ſidus *quod aliud ſit, quam Julium, de quo Horatius, hoc eſt Auguſtus; tum ego, quod Curtium ſub Auguſto floruiſſe dicis, quam id verum ſit, mox viderimus, certe non credidit, cujus tu auctoritati multum tribuis, Juſtus Lipſius. Is enim ad XI. Annal. Taciti id confutat.* Et poſt pauca Lipſii quoque conjecturam rejiciens: *Mihi longe ſecus videtur. Neque enim poſt Caji caedem Imperium aut à pluribus expetitum, aut civilibus bellis, ut Macedonicum illud, cujus occaſione haec de Rom. Rep. inſerit, laceratum fuit. Quod tamen neceſſe ſit, ſi hic locus eo trahendus foret. Sed ipſe Lipſius haec incerta ſibi eſſe non negat, & ultro ſe daturum manus profitetur, ſi quis vero ſimiliora adferre poſſit. Quod an nobis ſucceſſurum ſit, quid experiri vetat? Ego Veſpaſiano Principe Curtium floruiſſe dico: & haec ipſa verba* (lib. X.) *in ejus gratiae ſpem decore inſerta eſſe. Sed id oſtendendum eſt. Primum igitur, quod ait*, ſine ſuo capite diſcordia membra trepidaſſe; *de Galba, Othone, & Vitellio dici manifeſtum eſt. Sub illis enim, dum eorum quiſque de principatu contendit, Reſp. ſine certo capite fuit. Unde Suetonius in Veſpaſiano eos motus non bella, velut ſub legitimo Principe, ſed rebellionem vocat. Jam* nox illa, quam Romani paene ſupremam habuerint, *quaque* novum ſidus illuxerit, *obſecro te, quae alia eſt, quam ea qua Veſpaſianus Vitellium profligavit? Id enim proelium noctu commiſſum eſſe vel è tertio Hiſtoriarum Taciti conſtat. Illae autem* faces, quas eum exſtinxiſſe *dicit, nihil aliud ſunt, quam bella civilia.* quae omnia, *ut Plinii verbis utar*, ſalutaris exortus Veſpaſiani Principis abolevit. *Jam quod & hic* non ſolum revireſcere imperium, ſed etiam florere *dicit, & lib. IV. in excidio Tyri*, longam pacem ſub Rom. manſuetudine *agnoſcit, de quo melius quam de Veſpaſiano dici poſſit? per quem Rom. Reſp.* tot Nerones paſſa, *ut cum Vopiſco dicam*, caput extulit. *Is enim eſt, qui poſt tot ac tam immanes bellorum furias pacem & tranquillitatem Orbi terrarum reddidit: cujus beneficii monumentum & auguſtum illud Pacis templum eſſe voluit, quod eum condidiſſe ſcribit Suetonius, & omnis generis numos, quorum aliquot etiam penes me ſunt, quibus hodieque* PACI. ORBI. TER. *inſcriptum legitur. Poſtremo quod de* perpetua, certe diuturna poſteritate *ominatur, ad quos niſi ad Veſpaſianos fratres referendum eſt? quibus*

ſuperſtitibus non poterat non diuturnum eſſe ejuſdem domus imperium. De manſuetudine ejus pleni ſunt hiſtoricorum libri. Haec ego cum dixiſſem, non gravate aſſenſus eſt. Probat hoc judicium Joan. Loccenius in dedicatione Notarum ad Curtium.

XX. Caſpar Barthius in epiſtola ad Joan. Freinshemium. *Memini Curtianam te recenſionem polliceri. Ejus ſcriptoris aetas parum eſt comperta hactenus doctis, qui longe eam ultra locant ac debebant, quos flos ille affectatus (non ſine aſperſione ſpinarum)* [Lipſium, ni fallor, intelligit] *judicii abſtulit. Videmur enim belle demonſtrare poſſe, vix antiquiorem eſſe aevo Theodoſiano, idque in dubiorum ſcriptorum Catalogo jam conſignavimus.* Idem Barthius Adverſarior. LIV. 7. *Aevum Curtii forte non tam vetus eſt, quam cenſent etiam ſubactiſſimi judicii homines, & nos alibi prolixius opinaturi ſumus.*

Ita cum ex diverſiſſimis opinionibus alii nihil praeter nomen auctoris repererint, ut quem primo loco poſuimus; alii nihil praeter gentem, ut quem II. alii putent coaetaneum Ciceronis fuiſſe, ut IV. V. alii ſub Auguſto vixiſſe, ut IV. VI. VII. & Tiberio, ut VIII. IX. X. (quomodo & Puteanus quodam Praefationis ſuae loco ſentire videtur, & ſentit Petrus Opmerus in opere Chronographico) qui eundem faciunt cum Rhetore, cujus Suetonius meminerit, ut XI. plerique & cum eo, cujus Tacitus & Plinius, ut XII. XIII. XIV. eoque ſcripſiſſe Claudii temporibus, ut praeter dictos XV. XVI. XVII. aut Caligulae, ut XVIII. denique Rutgerſius XIX. (Cujus ſententiam pluribus tuetur Voſſius de Hiſtor. Latin. I. 28.) Veſpaſiani; & Barthius XX. Theodoſianis temporibus adſerant, noſtrae ſententiae loco promemus verba quibus uſus eſt

XXI. Lipſius loco, qui citatus eſt num. XV. *Incerta haec mihi, fateor: & facile manum dedero, ſi quis adferat veriſimiliora.*

XXII. Raderus dicto loco. *Rogas meam ſententiam? ἐπέχω (quamvis in plurium opinationem omnino inclinem) fieri enim poteſt, nullum ex his omnibus quatuor, eſſe hiſtoriae de Alexandro M. auctorem, ſed alium aliquem nobis ignotum, quod veteres omnes de illo tacuerint, nulluſque veterum auctoritatem illius unquam de Alexandro praetulerit, aut laudarit.*

XXIII. Raderus dicto loco. *Haec tamen omnia ita à me de Curtio diſputata ſunt, ut nolim lectori pro oraculis, aut certa ἀποδείξει obtruſa, conjectura noſtra & aliorum ſententia non juſtis fortaſſe columnis nititur, aut infirmo etiam tibicine fulcitur, certis enim & indubitatis antiquitatis teſtibus deſtituta eſt. Quamvis Erycius Puteanus non dubitet, hunc ipſum Q. Curtium Rufum, de quo Tacitus & Plinius ſcripſere, eſſe auctorem hiſtoriae de Alexandro Magno.* nam de his agi non eſt, *inquit*, quod amplius dubitemus. *ſi Tacitus, aut Plinius aliquam hiſtoriae hujus mentionem feciſſet, certi eſſemus. Nunc haeremus, & optamus magis eſſe, quam ſcimus.*

XXIV. D. H. ad Lectorem editionis Elzevirianae de anno 1633. *Praeter M. Tullium ac Juvenalem, apud quos hoc nomen extat, Tacitus ac Plinius Curtii cujuſdam meminerunt. Et uterque Rufi addidit cognomen. Neque aliter Tranquillus, in Catalogo, quo Rhetores praeclari indicantur, qui libello de iiſdem mutilo praemittitur in MSS. Eſſe autem noſtrum, cujus tres poſtremi meminere, inter eruditos fere convenit: nec multum abeſt, quin plerique omnes rhetorem, cauſidicum, declamatorem, etiam quaeſtorem ac praetorem, conſulemque, ac Africae proconſulem, eundem cum hiſtorico, qui Magni Alexandri res conſcripſit, arbitrentur. Quemadmodum vixiſſe ſub Auguſto ac Tiberio, ſed & ſcripſiſſe, quidam & ſub Claudio ſuperfuiſſe, exiſtimant. A quibus nobiliſſimus Rutgerſius ſeorſim abiit, qui ſub Veſpaſiano floruiſſe in Variis probavit, quem non temere rejiciendum, & cum cura adeundum cenſeo. Quanquam, ne de veritate quidem amplius quaerendum videretur, ſi habendam Catanaeo fidem, omnibus conſtaret. qui in manu exarato exemplari, ipſam hanc hiſtoriam de geſtis Alexandri ſcriptam, Q. Curtio, & quidem Rufo, qui Auguſto Caeſare ac Tiberio floruerit, inſcribi ſic teſtatur.* Verba Catanaei habes n. VIII. *Caetera incerta ſunt, & quia caetera, hoc ipſum. Imo & hoc ipſum magis, quia caeteris Veſpaſianum jungit.* (Id quidem in Catanaeo non reperi.) *Jam, qui potiſſimum dicendi genus, & puriſſimam Latinitatem, certum aevi argumentum arbitrantur; ne-*

mi-

minem Latine ſub Veſpaſiano, qui antiquitatem accurate exprimeret, ſcripſiſſe, quo modo probabunt? Quam ſi aevo noſtro ac parentum eleganter quidam expreſſerunt, nondum video, cur à Romanis id removeamus, quod ne noſtris quidem, ex felici imitatione hactenus negatum eſt. Quippe, & hodie aetatem quiſque aut ſcriptorem eligit, quem imitetur, ut cum cura imitetur quem elegit. Ut omittam principem hiſtoriae Salluſtium, aetate integra à ſcriptis C. Caeſaris, coaevi, abiiſſe; cum diverſum in dicendo, tum qui Graecis ſuis, tanquam peregrinus, haeret. Ut & maximus ſcriptorum Tacitus poſt illum.

XXV. Ut ita ad totum hunc locum claudendum aptiſſima fere videantur verba Valentis Acidalii Animad. ad lib. IV. Curtii. *De Curtio miror ſaepe, nonnunquam & indignor, doleo quidem ſemper, non tam quod ad manus noſtras pervenit corruptus ſic & vitiatus; haec enim ſane cum omnibus: nec quod tam multis locis mutilus, ac lacer; haec cum pleriſque: nec quod integris libris, & ipſis adeo primis ceu capite truncatus; haec quoque cum multis communis ipſi fortuna: quam quod nec ortum ejus ſatis certo, nec aetatem qua vixerit, ac ſcripſerit, ſcimus ullo modo; quae illi tamen ipſa ſors non etiam omnino ſic peculiaris, ut parem ſociumque habeat neminem. illa autem vix omnino quemquam calamitas extra Curtium afflixit, ut reliquorum ſcriptorum nemo mentionem ejus uſquam, vel uno verbo, certam dico mentionem, & indubitatam faciat, ad unum omnibus tacentibus, quaſi de compacto, ut conſpiraſſe videantur ad ſupprimendum hominis nomen, ad famam prorſus opprimendam. In hoc quis non indoleat? quis non miretur, & indignetur? Dignus ille me hercules ſcriptor, qui ab omnibus praedicaretur, quem penitus & totum noſceremus. Ac laborarunt eo viri docti ſane multum, ut quando indiciis & argumentis certis inveniri nihil poteſt, conjecturis aliquid ſagaciter indagaretur: quorum nos induſtriam diligentem amamus & laudamus, ſed hanc ipſam vanam cum omnibus deploramus. Nec diverſas hic diverſorum opiniones affero, quia nullam ipſe ſtabilire poſſum, quod contra poſſim, ſi libeat, omnes refutare.*

Hactenus à doctiſſimo J. Freinshemio de *nomine*, *aetate*, *& conditione Q. Curtii* collecta exhibemus, quibus nos alia Recentiorum, aut aliunde conquiſita ſubjiciemus, ut uno conſpectu, vel ſub eodem ſaltem titulo quaſi nexa cohaereant.

Raderus in notis ad Curtium l. VII. 8. 11. *Ex hoc quoque loco conjicias, Curtium adprima Caeſaris tempora acceſſiſſe, quibus maxime ingenia effloruere.*

Idem lib. VI. 6. 31. *Curtius autem cum ceteris, qui ſuperſunt Alexandri ſcriptoribus, poſt Chriſtum Crucifixum, diruta jam urbe, ſcripſit.*

Idem ad lib. V. 2. 16. *Ex Arriano & Plutarcho aevo poſterioribus decerpere Curtius non potuit.*

Modius ad lib. VIII. 14. 6. Cornus, cornum *uſitatius eſt ſcriptoribus, praeſertim iis, quorum aetate Curtium vixiſſe conjectari poteſt.*

Freinshemius ad l. IX. 3. 24. *Falluntur, qui Curtium ſub Auguſto ſcripſiſſe putant.*

J. Perizonius Curt. Vind. p. 3. *Nullus dubito, quin fuerit ille Rhetor, qui in Catalogo Rhetorum in MStis. Suetoniani libelli*, de Claris Rhetoribus, *hoc noſtri Auctoris nomine commemoratus occurrit, quum ſtylus manifeſte prodat Rhetorem, nomen porro* Q. Curtii Rufi *utrumque conveniat, denique & aetas. Etenim Rhetor ille nominatur proxime poſt eos, qui ſub Auguſto floruerunt, & longe ante Quinctilianum, ut adeo ad tempora Tiberii videatur omnino referendus. Ad quae tempora etiam hunc ſcriptorem retulerim, cum propter ſtylum iſtis temporibus congruentem, tum maxime propter celeberrima illa verba, quibus jam ſuam aetatem declaravit* l. X. c. 9. Proinde jure &c. *Hiſce deſignari Auguſti mortem, & novum principatum Tiberii, qui filios habebat & nepotes, atque ita ſpem* diuturnae poſteritatis, *prorſus mihi perſuadeo, & ideo ſequor* Popmam *&* Raderum *potius, quam tot alios, diverſae tamen & ipſos ſententiae, qui ad tempora* Claudii, *vel Veſpaſiani, vel etiam Trajani haec referunt. Praecipua erroris cauſſa eſt in Doctiſſimis ceteroqui viris, quod putant intelligendum hic Principem vere*

egre-

egregium & merito laudatum; nec cogitant ſcriptores, ſi quem memorant vivum tum Principem, eum, qualiſcumque ſit, laudare tamen ſemper, & malle dicta quaedam perdere, quam caput & fortunas. Ita hunc ipſum Tiberium extulerunt immodicis laudibus Vellej. Paterculus, & Val. Maximus. Claudium & Neronem Seneca. Domitianum Frontinus. Alii alios. Altera cauſſa eſt, quod credant bellum, aut ſaltem diſcordiam civilem jam plane excitatam iſtic deſcribi; Quum ſenſus Curtii ſit, imperium potuiſſe tantum ſub Uno ſtare, non à pluribus ſuſtineri, atque ideo cum Tiberius aliquamdiu recuſaret Principatum, diſcordia reip. membra ſine ſuo capite jam trepidaſſe, & niſi ille eum recepiſſet, certe exſtiturum fuiſſe bellum civile poſt mortem Auguſti, aeque ac exſtiterat poſt mortem Caeſaris, cujus belli gladios certo ſtringendos ille praeveniens condiderit, & ita lucem caliganti jam mundo reddiderit ſuo ortu, ceu principatu, quem ſuſcepit. Nox videtur intelligenda vel de tempore inter mortem Auguſti & principatum Tiberii receptum elapſo, vel de nocte, quae interceſſit inter mortem Auguſti, qui mortuus hora nona diei i. e. circa veſperam, & principatum Tiberii, cujus in verba mox, ſeu ſequente die, jurabatur Romae, & qui licet apud ſenatum ſtulta ſimulatione recuſaret Principatum, re ipſa tamen eum receperat. Neque vel minimum huic ſententiae adverſantur verba Curtii l. IV. 4. extr. de Tyro, quae poſt excidium renata, nunc longa pace cuncta refovente ſub tutela Romanae manſuetudinis acquieſcit. Nec enim iſtic deſignatur longa pax in re Romana, ut cenſet Lipſius, hoc argumento ab aetate Auguſti removens Curtium, ſed pax Tyriae civitatis, quam illa poſt mortem Alexandri tandem reſtituta, & ſimul αὐτονομίαν, ſub tutela alieni imperii, Regum Syriae primum, ac dein Romanorum habuit tempore Curtii vel Tiberii plane jam longam. Rhetor ergo iſte Suetonii fuit haud dubie hic Curtius, forſan & Conſularis ille ac Triumphalis vir ſub Tiberio, quem memorat nobis Tacitus Ann. XI. 20. quum iterum conveniat plane Nomen, dein Aetas, denique tenuis & humilis Origo. Rhetores ante Blandum, equitem Rom. Senecae ferme aequalem, libertini erant, quod tradit Senec. Controv. l. II. in Praef. addens, aliis turpe habitum docere, quod honeſtum erat diſcere. Ejus ergo generis probabile eſt etiam Curtium Rhetorem fuiſſe; Conſularem vero illum Tiberius ex ſe natum dixit. h. e. nihil debere parentibus ſuis, viliſſimis quippe & ignotiſſimis: eique ideo Tacitus d. l. ut acre tribuit ingenium, ita & dedecus natalium. Nihil ergo obſtare videtur, quo minus habeantur iidem, niſi forte, quod Tacitus diſerte id non adfirmaverit.

Lipſii ſententiam de Claudio amplexus M. Le Tellier totam cauſſam ex Joſephi l. XIX. Ant. Jud. c. 2 3. explicatius quam à Lipſio factum deduci poſſe perſuaſus, Caeſo, inquit in Præfat. ad Curtium; Caligula, quum abductus eſſet à militibus in caſtra & acclamatus imperator Claudius, totam, quae ſecuta eſt, noctem trepidationis ac periculi plenam Romani habuerunt; hinc ſenatu rem ſibi publicam cupiente vindicare; inde populo novum imperatorem depoſcente; utriſque militum, praecipue Germanicorum ac infimae plebis remigum ſeditionem metuentibus, donec orta luce, nequidquam obnitentibus Chaerea cum Sabino ac ſociis, non milites modo, ſed etiam alter conſulum ac ſenatorum plerique ad Claudium in caſtra confluxerunt. Ita omnium conſenſu imperator factus, aliorum ambitioni aditum praecluſit, magnamque cladem avertit. fuiſſet enim inquit Joſephus caedes, quanta vix unquam antea edita, ſi quis permiſſus fuiſſet cum Claudio de Principatu contendere. En igitur noctem illam, quam paene ſupremam Romani habuerunt. en illud ſidus, quod ejus noctis tenebras diſcuſſit, cujus ortus non ſolis, lucem caliganti reddidit mundo, quum ſine ſuo capite diſcordia membra, ſenatus populuſque trepidarent. Quod aliquanto aptius tum dicitur, quum nullus agnoſcebatur imperator, quam ubi inter duos diviſa reſpubica Vitellium ac Veſpaſianum biceps potius quam ſine capite appellari debuit. At enim auſpicante Claudio, nec à pluribus expetitum, nec bellis laceratum erat civilibus Romanum imperium, ut illlud Macedonicum fuit, cujus haec occaſione à Curtio ſcripta ſunt. Quod expetitum negant fuiſſe à pluribus, in eo aperte refelluntur à Joſepho; quod nondum civile bellum exortum cauſſantur, non repugno. Nec vero id agebat Curtius, ſed hoc modo praedicat, populi Romani ſalutem ſuo principi deberi, cujus acceſſu ad imperium, imminentia mala civilium bellorum depulſa ſunt. Sic enim ille gladios condidit; ſic exſtinxit faces jam ſeditionem ac caedem ſpectantium. ſic ingruentem tempeſtatem ſubita ſerenitate, poſt unius noctis moram diſcuſſit. Ex quibus poſtremo illud conſequitur, ſi quis noctis vocabulum hic non proprie, ſed figurate accipiendum perſuaderet de calamitoſo reip. ſtatu, ne id quidem obſtare, quo minus haec omnia Claudio melius, quam Veſpaſiano congruant, qui non ſubita ſerenitate, ſed poſt diuturnam ab illo ſideris exortu tempeſtatem ſerenum poſtliminio reduxerit.

Rut-

DE Q. CURTII NOMINE, AETATE, CONDITIONE.

Rutgerſii ſententiam refellit Tellierius, negans Veſpaſianum iſtud *novum ſidus* eſſe, qui quum noctu ad Bebriacum pugnaretur, in Syria tum abſens agebat. nec Lunam *adulta nocte ſurgentem* intelligi poſſe, quod quae *adulta nocte* ſurrexerit, haudquaquam *nova*, aut *novum* ſidus dici poſſit. Nec noctem Bebriacenſis pugnae à Curtio notari, quod hanc non Pax, ſed aeque gravia tum ad Cremonam, tum in ipſa urbe inſecuta ſint mala. Niſi forte initia ſalutis & victoriae, quae proelium Bebriacenſe dedit, quam conſummationem maluit Hiſtoricus reſpicere.

Menagius Orig. L. Gall. p. 24. à. *Rufum* celebrem Rhetorem Romanum, ideo quod Viennae Allobrogum natus eſſet, hoc nomen conſecutum, & à Juvenale Sat. VII. *Ciceronem Allobroga* dictum *Q. Curtium Rufum*, de cujus aetate adeo controvertitur, eſſe ſentit. *Diecmann. Spec. Gloſſ. MSS. Lat. Theot. p.* 33. Sed eum fuiſſe Curtium Montanum, ex Proluſionibus Raderus ſupra n. III. notavit.

Acceſſit & alia de Q. Curtii aetate ſententia, quae eam Trajani temporibus adſignat. Quam pluribus refert & refellit J. Voſſius de Hiſt. Lat. l. I. c. 28. quem locum, quoniam longior eſt, & liber merito omnium manibus teritur, non exſcripſimus. Tantum addimus auctorem ejus, quem *virum praeclari nominis & variae ac rarae eruditionis*, *ſed alibi potius*, *quia ab eo cogitur diſſentire*, *nominandum* dicit, eſſe Joan. Iſ. Pontanum, ut liquet ex Epiſtolis ejus, quarum Syllogen publici juris fecit vir Cl. Ant. Matthaeus Epiſt. 39. 60. 75. 87. 97. quae ipſa videtur, ex qua argumentatur Voſſius.

Quod ad Barthii de Theodoſiano aevo opinionem attinet, quam ad Claudiani l. I. in Rufin. vſ. 275. propugnat, parum illa praeſidii ad perſuadendum habet. Primum objicit nobiliſſimus vir *declamatorium acumen ad Panegyriſtarum affectiones inclinatum*, quaſi vero nihil declamatorium ſub Veſpaſiano aut Claudio valuerit, quum principes Rhetorum Quinctilianus & Seneca florerent. Videt etiam, qui Curtii nativum ſermonem cum Panegyricis, ſub Conſtantinis aut Theodoſio compoſitis, contulerit, quantum inter utriuſque temporis Latinitatem interſit. Deinde Curtii verba ex libr. X. producta, nulli principum potius, quam Theodoſio, ut *novo ſideri* convenire autumat, cujus domus in duobus filiis *diuturnam poſteritatem* pollicita ſit. At pace exiſtimationis tanti viri dixerim, omnia ſecus nobis videri. Nihil enim pacatum in Theodoſii imperio, Gothis, Maximo, Eugenio, omnia conturbantibus. Ubi ergo *longa* illa *pax*, quae *cuncta refovebat*, à Curtio l. IV. 4. praedicata? quam ſane bella, quibus Theodoſius diſtentus fuit, vix unquam concedent. Neque ſine capite membra erant, quum Theodoſius rebus praeficeretur, ſuperſtitibus Gratiano & minore Valentiniano. At *qua fronte Quintilianus inter Hiſtoricos Curtium non recenſuit.* Hoc ex Barthianis praeſidiis ultimum reſtat expugnandum. Facile vero & illud ſuperatur, quum de Quintiliano conſtet, ex l. X. I. defunctos vita laudandos ſibi propoſuiſſe, vivos reliquiſſe poſteritati, quae quemque pro meritis aliquando laudatura eſſet. *Cellar. in Praefat.*

Ex aetate Curtii etiam de vitae conditione judicatur. Tacit. Ann. XI. 21. Curtii Rufi mentionem fecit, qui gladiatore licet genitus à Tiberio Caeſare praeturam ſit conſecutus, ac poſtea etiam conſul factus, & proconſul Africae: de quo & Plinius l. VII. Epiſt. 27. ad Suram memoravit. Quin hic Hiſtoricus credatur minus dubitant ii, quibus *novum ſidus* eſt Caeſar Claudius, habent etiam quo idem tueantur, quibus Veſpaſianus eſt, *longam* nempe *ſenectam*, quam & Tacitus poſt praeturam tribuit. fuit praeterea alius Q. Curtius Rufus, quem in illuſtrium Rhetorum numero Suetonii membranae ponunt, & eo quidem ordine, ut extremis Tiberii temporibus videatur floruiſſe, à quibus ad Veſpaſiani imperium anni ſunt 32. quod non tantum intervallum eſt, ut non poſſit idem ſub Veſpaſiano jam ſenex hiſtoriam ſcripſiſſe. Si quis Rhetoris ejuſce, vel Africani etiam proconſulis, filium eſſe malit, fatetur Voſſius non tanti eſſe, ut propterea vadimonium deſerere velit. Rhetore ſane illuſtri, vel Rhetoris filio digniſſimam hanc hiſtoriam eſſe, quod uſque adeo ſit auctor eligens verborum, nec perſpicue minus, quam terſe ſcribat, acutus in ſententiis, inque orationi-

bus mire diſertus. Immo vel Auguſtaeo aevo dignam eſſe dictionem, vel proxime abire. Haec fere ex Voſſio *Cellar. in Praefat.*

Freinshemius in Notis ad Lib. III. 9. I. *Numquam credere potui, Curtium hunc eundem eſſe, quem Africa Proconſulem vidit. Eo enim honore ſat ſeveris adhuc moribus non putem mactatum fuiſſe hominem bellicarum rerum adeo rudem. Niſi forte dicamus transſcripſiſſe eum ex aliquo Graeculo, qui hoc modo tradiderit.*

Tellierius ita in Praef. *Huic Africae proconſuli nihil video, cur Alexandri hiſtoria adjudicari non poſſit; niſi ſtilus ipſe floridior, & ad declamatoriam ſaepe rationem exactus perſuaderet ejus eſſe potius, qui in Rhetorum illuſtrium catalogo, quorum vitas Suetonius deſcripſit, Q. Curtius Rufus legatur. Ibi enim illis jungitur, qui ſub Tiberio florere coeperunt, & ad Claudii quoque tempora pertinent.*

Curtius, quod nulli forte praeterea contigit, tam multis aetatibus ignotus latuit, ut ante ſeculum à Chriſto nato decimum nemo omnium repertus ſit, qui vel per tranſennam Curtii hiſtorici, ſcriptaeve ab illo hiſtoriae mentionem injecerit. Quae res, opinor, nonnullos adduxit, ut ſuſpicarentur, non genuinum Curtii ac vetuſtum, ſed ſuppoſititium recentioris cujuſdam ſcriptoris foetum eſſe; qui poſt renatas literas, felici veterum imitatione eximiam ſcribendi facultatem adeptus, opus hoc ſuum Romano ſub nomine prodire voluerit. Quorum conjecturam vel una refellit Gualteri Belgae Alexandreis, jam inde uſque à duodecimo aerae Chriſtianae ſeculo condita, ex unius ſaepe Curtii vocibus in verſum redactis. Adde MSS. Codd. ſane veterum multitudinem, mutilationem, depravationem; quae in recentem ſcriptorem non cadunt. Quod *argumentum à Quintiliani ſilentio petunt, validum non eſt. Quaſi vero hiſtoricorum catalogum Fabius texuerit, qui quatuor admodum ex iis appellavit: ſuperſtites autem, in quibus eſſe potuit Curtius, conſulto praetermiſerit.* Tellier. Praefat.

Sunt, qui *Q. Curtium* auctorem ſatis Neotericum cenſent, putantque eum ad majorem auctoritatem ſibi conciliandam *Antiquae Romae Caeſaribus* coaevum ſe dixiſſe. Haec erat cujuſdam ex Dom. *Patini Gymnaſtis* opinio. *Q. Curtii* nomen ſuppoſititium eſſe arbitrabatur, & *Hiſtoriam*, quae ſub hoc nomine circumfertur, *fictam narrationem* eſſe, quam *Italus* quidam ante trecentos demum annos fabricatus fuerat. Hanc opinionem hiſce inter alias rationibus tuebatur. 1. quia *auctorem* hunc *Veteres* nunquam citant. 2. quia de Gange & India & quibuſdam aliis regionibus, loquitur, quae ignorabantur, antequam à *Geographo Ptolemaeo* memorarentur. Sed fruſtra ſunt haec omnia. Quamvis validum & mirum quid ſit argumentum, deſumptum ex iis, quod à Veteribus nunquam citetur. Nemini, qui acri Judicio polleat, *opus* hoc adeo recens eſſe perſuadere quis poterit. Jam ſupra mille quingentos annos nemo amplius *Latine* ſcribit, ut *Hiſtoricus* ille, quiſquis tandem is ſit. Quamvis in *Geographicis* aliquando hallucinatus ſit, inde non ſequitur, eum eſſe Neotericum. Hoc enim fundamento *T. Livius*, *Herodotus* omneſque veteres hiſtorici muſtei cenſerentur. *ex Novell. de Rep. Literar. tom. 3. p. 252. 253. Blount Cenſur. Libr.* p. 123. deſumpta ex Patini literis t. 1. epiſt. 27. 44. adde Vign. Marville Melang. de Litt. tom. 2. p. 302.

Eandem opinionem nuper alius Clariſſimus Vir tueri publice ſuſtinuit, cui eruditam diſſertationem Vir itidem Clariſſimus Magnus Daniel Omeiſius *oppoſuit, cum quo omnino faciendum putamus, injuriam cenſentes, de tam nitidi elegantiſque ſcriptoris antiquitate dubitare.* Cellar. Praefat.

Illuſtriſſ. Montfaucon Praefatio Palaeolog. Graecae. Erat quidam vir doctus & vetuſtatis amans, qui putaret Q. Curtii libros decimo quinto ſeculo, poſt reſtauratas videlicet in Europa literas humaniores, ab aliquo viro Latine perito confictos fuiſſe, qui orbi literato fucum facere ſtuderet. Verum is ipſe quam longe à ſcopo aberraſſet, cognovit, quum ſciſcitatus edidiciſſet in *Bibliotheca Colbertina Q. Curtii* codicem haberi, qui ſuperaret annos octingentos.

Quid multa? vel ſoli MSS. libri vetuſtate ſua hanc novam ſententiam profligant. Vir magni

ingenii & harum rerum imprimis curioſus Joh. Chriſtoph. Wagenſeil, *per literas nobis ſignificavit, ſibi in Italia peregrinanti obtigiſſe Lucae Holſtenii (at quanti Viri, & quam accurati membranarum cenſoris!) de quibuſdam Codd. MSS. Bibliothecae Ducum magnae Hetruriae, quae Laurentiana vocatur, judicium ad Sereniſſimum Principem Leopoldum Mediceum, in quo legatur diſerte illius Bibliothecae* ſcamno LXIII. exſtare Curtii exemplar, admirandae antiquitatis in parvo quadrato DCC. circiter annorum. *qui ſolus codex poteſt eſſe inſtar omnium ad teſtimonium antiquitatis. ut taceamus Laur. Vallam ipſis renaſcentium literarum temporibus Elegantias ſuas ex Curtio quoque ut antiquo & probato auctore non ſemel illuminantur.* Cellar. in Praefat.

Ex Cl. A. Fabricii Biblioth. Lat. Wagenſeilius in pera libror. Juvenil. tom. IV. p. 178. *Monſtravit mihi olim ſolidum reip. literariae columen, omnique laude dignus vir A. Magliabechius in Bibliot. Medicea Codicem Curtii antiquiſſimum, atque Lucae Holſtenii, quod ſimul literis conſignatum exhibebat, veriſſimo quo in talibus pollebat judicio, haud minus annis ſeptingentis annis gravem.*

Pergit Wagenſeilius ibid. *Etſi quacunque de cauſſa non occurrit apud Antiquiores, qui exſtant, Curtii mentio, tamen ii, quorum aetas tria ſaecula longe excedit, ejus meminere, ut ſic ſaltem longe ante illa tempora vixiſſe illum neceſſe ſit. Joh. nimirum Sarisberienſis, Carnotenſis Epiſcopus, quem anno 1182. vita exceſſiſſe conſtat, Curtium allegat in Polycrat: l.* VIII. *c.* 18. *Phil. Gualterus, Epiſcop. Inſulanus.* De Alexandreide autem Phil: Gualteri, ſaeculi XII. ſcriptoris aevo Ahenobarbi, jam monuit Tellierius in Praefat. Judicium de eo Modii vide in Notis ad l. III, 2, 2. Raderi l. IV, 4, 12. IV, 11, 16. Loccenii IV, 13, 6. Barthii V, 1, 30.

Ut proinde recte cenſuerit Tellierius, ante decimum ſeculum nuſquam apud ſcriptores ullos Curtii eſſe factam mentionem, quod ad ſaeculum XV. retulit Abbas de La Roque Journ. des Scavans 18. April. 1678. *Indicante Baylio & T. Blount Cenſ. Libr.*

His ergo opportune ſubjicimus locum nobis indicio Clariſſimi viri Petri Burmanni cognitum.

Legitur autem in Q. Curtio, quod quum Alexander Macedo, totius malleus orbis, contra Darium & Porum de Graecia profectus eſſet, & acies hominum ſubſiſterent ordinatae, facta eſt Eclipſis Lunae, quam Alexander pro Graecis contra Perſas interpretatus ſuos animavit, & pugnans contra Darium eum vicit. Verba ſunt Jacobi de Vitriaco Hiſtor. Oriental. l. III. p. 1132. in Geſt. Dei per Francos, edit. Bongarſii, qui in Praefatione teſtatur ex Chronico Belgico Piſtoriano de obitu hujus Jacobi ad annum MCXL. Adde G. J. Voſſium de Hiſt. Latinis l. II. c. 57.

Hoc mallem non ſcripſiſſet Cl. Wagenſeilius l. c. *De Alphonſo quoque decimo Hiſpaniae rege, qui Sapientis cognomen meruit, & Anno 1252. imperare coepit, Antonius Panormitanus in vita ejus prodidit, eum, cum gravi morbo laboraret, remedia Medicis fruſtra praeſcribentibus, coepiſſe legere Q. Curtii Hiſtoriam de Alexandro M. adeoque illius dulcedine captum fuiſſe, ut ex ſola lectione ſanitatem recuperaverit.* Inſignem hunc errorem ex Hofmanni lexico, in quo eadem exhibentur, contraxiſſe Doctiſſ. Wagenſeilium dicere non auſim; Alphonſi nomen & forſan *Sapientis* cognomen, cui hoc factum conveniret optime, impoſuiſſe ei credo. Nam revera fuit *Alphonſus Ferdinandi regis filius, qui Arragoniorum regnum apud Neapolitanos condidit*, indicante Gratiano de Caſib. Viror. Illuſtr. p. 20. Namque ipſe Antonius Panormita, cujus locus mox cap. 2. proferetur, expreſſis verbis ſcribit, non Alphonſum *legiſſe* Curtium, ſed legentem Panormitam *audiviſſe & delectatum fuiſſe.* Nec ſcripſit Antonius vitam Alphonſi cujuſdam ſuperioris, ſed facetias de dictis & factis memorabilibus Alphonſi regis, cum quo ipſe familiariſſime vivebat. Aeneas etiam Sylvius, poſtea Pontifex M. nomine *Pii ſecundi*, anno 1458. utriuſque aequalis, Commentarios in hos Panormitae libros conſcripſit, in quibus de Curtio memorans notat quidem, quaſi Curtium *legiſſet* Alphonſus, ſed rem ipſam, non vero primum Panormitae cum Curtio ad Alphonſum aditum reſpicit. Accuratius ergo Baylius, ſcribit, Tellierium nullum de Curtio citato adduxiſſe teſtimonium, quod ſaeculum XV antecederet.

Teſtatur inſuper vir Celeberrimae doctrinae A. Fabricius in Biblioth. Latin. ſuppl. l. 11 c. 17. *Vincentium Bellovacenſem in Speculo Hiſtoriali l.* v. *meminiſſe Curtii*, *&* *ex eo loca protuliſſe.* Sed is Curtius diverſus à noſtro viſus eſt Cl. Freinshemio, & *fortaſſe Julii Valerii Hiſtoria Alexandri M. vel incerti cujuſdam*, *qui ſub Conſtantino vixit*, *cujus in Galliis & alibi exempla.* vide ad cap. 3. de Exemplaribus Curtianis.

Potiora ſunt illa, quae adfert Cl. Fabricius Bibl. Lat. Part. alter. *Petrus Blaeſenſis Epiſt.* 101. *inter libros in ſcholis celebres praedicat profuiſſe ſibi* frequenter inſpicere Hiſtorias Q. Curtii. *Scholas frequentavit Petrus circa* A. C. 1150.

Unde oriundus fuerit Q. Curtius, *non conſtat*, Italum *tamen fuiſſe ſatis certum eſt*, *id enim ſtyli ipſius terſiſſima puritas ad* Romanum *ſtilum ad amuſſim formata oſtendit.* Quinſted. apud Blount. Cenſur. Libr.

CAP. II.

Expoſitis doctorum virorum de Q. Curtii aetate atque conditione ſuſpicionibus, ſequitur ut de ſtylo ejus & Hiſtoria quid ſenſerint, lectoribus exhibeamus. Quod ut commodius fieret, eorum judicia ſecundum litterarum ſeriem diſpoſuimus. Notandum autem, neminem adhuc quidquam apud veterem auctorem reperiſſe ex Curtio citatum.

Eumdem ergo, quem ſibi ſumpſit & praetulit Doctiſſimus Freinshemius ordinem ſecuti, haec illius teſtimonia ab ipſo adducta aliis admixtis interpolare maluimus, quam ſeriem literarum, qua haec digeſſit, diſturbare.

Valens Acidalius Animad. ad lib. IV. Curtii. *Dignus ille me hercule ſcriptor*, *qui ab omnibus praedicaretur*, *quem penitius & totum noſceremus.*

Franciſcus Aſulanus in Epiſtola Aldinae editioni praefixa. *Alexander ille Macedo*, *cum aliis concinnis ſcriptoribus*, *tum facunda*, *eleganti*, *candida Curtii hiſtoria immortali coelicolarum veſcitur ambroſia. vivetque aeternum*, *dum ſole magnus luſtrabitur orbis.* & in fine Epiſtolae. *Hac lege hunc tibi Curtium dicatum volumus*, *ut omnes facile ſciant*, *te eum unum inter mortaleis eſſe*, *cujus innumeris reponendis laudibus Curtio ipſo ſcriptore opus eſſet.*

Joan. Bernartius. *Caeſari comitem do Q. Curtium*, *quem adeo inter ſelectos recenſere non dubito*, *ut inter optimos locum illi fidenter tribuam.* Idem ad Stat. 10, 487. *ut ocellus Hiſtoricorum Curtius inquit.*

Petrus Bertius de Agger. & Pontib. pag. 38. *Dictio Q. Curtii eſt pura*, *ſimplex*, *inaffectata. in Aggeris vero deſcriptione ita inſuper florida*, *ut inter prima eloquentiae Romanae exempla locus iſte ponendus ſit. Author ſim iis*, *qui ad veram Eloquentiam adſpirant*, *ut totum locum ediſcant.*

Petrus Bizarus lib. 11. rer. Perſ. *A Q. Curtio inter Latinos arguto*, *eleganti & nervoſo ſcriptore harum cognitio petenda eſt.*

Boeclerus de Eloquentia Politici. *ſicut poſterior* Livio Curtius, *Veſpaſiani demum temporibus*, *ut videtur*, *vixit*, *ita optimi aevi ſcriptoribus aequari*, *& fortaſſe omnibus Hiſtoricis quodammodo anteferri poteſt. magnificentior* Livii, Saluſtii *gravior*, Taciti *profundior oratio.* Curtii *his omnibus ſuavior*, *terſior*, *accuratior. Quod in moribus* Livio *tribuit Fabius*, *multo magis* Curtio *convenit*; *electiſſima ejus verba*, *civiles & aptae ſententiae*, *expoſitio mirifica*, *conciones expedita facundia inſtructae*: *materiam ſuam non magis promte implet oratio*, *ubi opus eſt*, *quam & pleno*, *prout decet*, *diſpenſat.* Livius *eloquentiam ſuam prolixius & liberalius vel amare vel imitari volentibus offert.* Curtius *haud paulo accuratior aequabili politiſſimi ſtyli temperamentum ſimul & ſemel*, *ſed poſt iteratam ſaepius attentis demum intentiſque commendat.* Livius

vius *magnanimo quodam plenus candore exporrecta ſuavitate invitat ſimul & admittit lectorem.* Curtius *per quaedam admiſſionis myſteria & gradus in familiaritatem adhibet erudita & decora ingenia, obviâ tamen ſic quoque & expoſitâ humanitate ſtatim idoneus amari. Non enim abſtrudit gratiarum ſuarum irritamenta, ſed diſponit & cum primo aſpectu placeat, hoc pretio vult placere, ut aeſtimetur.* Se.

Olaus Borichius de variis Linguae Latinae aetatibus p. 2. *Curtium* iis adſignat, *qui antiquam gloriam ita ſuſtinuere, ut in illis vel nihil vel parum aut peregrinitatis, aut inviſi ſenii inter Toſcas.* Idem p. 3. *Argenteae aetatis primum locum Curtio adſcripſit Scioppius.* Idem ibid. p. 14. *Ex ſtili diverſitate non diſtinguenda aetas ſcriptorum inter tempora Auguſti, & exceſſum Trajani, ut voluit faſtidioſe ſedulus Scioppius.*

Barnabas Briſſonius de regno Perſarum libr. I. *Ne quis à parum idoneo auctore interpretationem ſumptam ſuſpicetur, Curtius hic, ex cujus ſcriptis toties à me auctoritas in his libris ad faciendam fidem petitur, iis temporibus vixit, quibus bonas artes & ſtudia literarum floruiſſe nemo infitiari poſſit.*

Chriſtophorus Bruno in Epiſtola dedicatoria. *Cum autem Q. Curtii quoque rerum geſtarum Alexandri Magni hiſtoria, olim à me puero, & nunc denuo rurſus lecta, mire candida, terſa, ac luculenter pura, utroque tempore mihi viſa eſſet, dici non poteſt, quantum omnium ſtudioſorum nomine indoluerim, tantum autorem* ἀκέφαλον, *id eſt ſine capite, duobus nimirum primis libris, cum fine quinti, amputatis, & in decimo libro plurimis in locis mutilatum nobis ſupereſſe.*

Ibidem. *Styli ipſius terſiſſima puritas, ad Romanum filum adamuſſim formata.*

Guil. Budaeus de aſſe lib. III. *Verbis ipſius Curtii auctoris terſi & elegantis.*

Ex Praefatione in editionem Curtianam Antonii Candidi, procuſam Lugduni 1591. *Q. Curtii Rufi libros qui ſuperſunt, hiſtoriae nomine dignos ſi quis agnoſcit, is judicio praeditus equidem videbitur. Proponit enim Curtius exiguo volumine inſignia documenta, quae uſum vitae communis adjuvant, quae principes viros & infimae ſortis homines poſſunt meliores reddere, ſeu ad virtutem hortetur, ſeu vitia, vanae gloriae videlicet, pecuniae, vindictae, libidinis amorem ex animis evellat: nec in vanis & nugacibus rerum geſtarum narratiunculis ſcriptionem conſumere ſtudet. Nonnulli exiſtimant non aliter debere deſcribi bella quam latrocinia, breviter, nude, nulla laude addita, ſed deteſtatione potius, ut longum bellum referatur non utique ad commendationem victoris, ſed tanquam in exemplum, quid pariant pravi affectus, ſive ambitionis, ſeu irae, ſive libidinis: tum ut videant, quam in incerto ac levi momento ſitae ſint res & fortunae hominum, quibus tantopere alii confidunt. Id quam feliciter Curtius praeſtiterit, perpetuus hiſtoriae contextus oſtendet. Primariae autem hiſtoriarum legi, quae veritatem commendat, ſapienter obſequitur, ex tot veterum ſcriptorum libris veritatem, ceu in profundam antiquitatis abyſſum immerſam, eruens. Pro narrationum varietate, prudentia ſua uſus eſt, aliam hiſtoriae legem diligenter obſervans. In quibus enim verba ſpectantur ſingula, ut in pactionibus, Macedonum edictis, promiſſis, ſimplicem profert veritatem. In rerum geſtarum commemoratione, dum mores ſevere informat, aut animos jucunde paſcit, ſummas rerum ita exhibet, ut nihil (quod cognitu neceſſe ſit) relinquat intactum. Addens praeterea, quae doctrinae aculeos mentibus relinquant, quaeque variis affectibus lectorem imbuant, verba ſcilicet eximia, ſententias ſelectas, miro artificio compoſitas orationes: reique ſummam ad veritatis regulas dirigens, nomen retinet verae narrationis. Caeterum non modo corpus ipſum hiſtoriae ſuae veritati conſecrat, verum etiam perelegantem colorem & cultum adhibet. Res inſigniores perſequitur, eas videlicet, quae nos ſapientiores efficere queunt. Dum enim alii nimis accurate proelia deſcribunt, quae melius neſciremus, Curtius noſter explicat cauſas, conſilia, eventus, & quicquid occultum & arcanum eſt in negotio: ita tamen, ut acierum deſcriptiones & variorum certaminum multiplices vultus, graphice depictos, propter Darii & Alexandri nomina Bellonae dicata, minime negligat. Quod ſi feciſſet, quid inanius illa hiſtoria, in qua perpetuus armorum ſtrepitus. Non effundit ſe in laudes Graecorum, aut Perſarum vituperationem: nec enim ſe encomiaſten, ſed hiſto-*

ſtoricum agnoſcebat: adulationes & hyperbolas poëticas caute fugiens. A digreſſionibus abſtinet: hiſtoriae filum nectit diligenter & eadem manu. nec de quibuſvis rebus ſermones ſerit: imo leviuſculis omiſſis, cognitu digniſſimas, ad utilitatem & delectationem, ſingulis fere paginis perſequitur. In frequentibus civitatum, regionum, montium, fluminum, deſcriptionibus, quae ad rerum geſtarum intelligentiam magis ac magis amplectendam non parum lucis adferunt, perſpicuus apparet & ſolers. Adhibuit, nonnullis in locis, judicium ſuum: & in gratiam legentium benefacta evehit, malefacta ad execrationem inſectatur. In rebus memorandis, conſilia primum, deinde acta, poſtea eventus expedit, & de conſiliis ſignificat quid probet: ac in re geſta non modo quid actum aut dictum ſit, ſed etiam quibus rationibus, ſincere & breviter aperit. Quoties de negotio aliquo pronuntiat, penetrat in animos: nec affectui, ſed rationi perpetuo favere videtur. A maledicentia potiſſimum abſtinet: adulationem abominatur & longe fugit: denique eum hiſtoricum quem requirit Cicero, ſe praeſtat, magnum videlicet. Verba proponit rebus congrua, de magnis ſplendida & ſonantia, ut orationes nonnullae teſtantur, de parvis humilia, etiam de ſordidis non diſſimilia. Perſpicuitas in eo talis eſt, ut ab omnibus intelligatur, à doctis etiam laudetur. Liberioribus verbis quandoque utitur (modeſtiae tamen, quae in eo maxime elucet, non immemor) ut narrandi taedium levet, puram ubique illuſtremque ſequens brevitatem. De toto autem Curtii ſtylo penes eruditos eſto judicium: nec enim commentarium Grammaticum, ſed praefationem ſcribimus. Poſtquam vero praeclari hiſtorici imaginem lineis rudioribus exhibuimus, eandem praeſtantiore penicillo ſuis coloribus ad vivum, anguſtiore tabula feliciter expreſſam, offerre viſum eſt. Ita igitur doctiſſimus Lipſius in Notis ad I. librum Politicorum. Verba Lipſii relata ſunt infra ſuo loco. Item in fine ejus praefationis. *Supplementa librorum, qui deſiderantur, tenui filo contexta, nec Curtianae majeſtati reſpondentia.*

Caſaub. in Animadverſ. ad Sueton. in Indice excellentium Rhetorum. *Hiſtoria rerum Alexandri elegantiſſime ſcripta.*

Nicolaus Cauſſinus de Adminiculis Eloquentiae l. III. *Q. Curtius medium quoddam iter ſequutus, magnam ſtyli ſalubritatem conſecutus eſt. Nam ita dilucide narrat, ut amnem ſine ſalebris fluere credas, & tantis praeterea veneribus orationem perfundit, ut non mediocriter lectores & amatores ſuos oblectet. Conciones autem habet tam argutas, & ſuaves, ut Herodoto, & Xenophonti nihilo videatur inferior.*

Colerus in Epiſt. de ſtudio Politico: *Arrianus & Q. Curtius floridus uterque, ſed nitidior Curtius, & quovis melle dulcior: lectorem citius defatigatum, quam ſatiatum dimittat: ſententiae paſſim directae & obliquae, quibus mire illuſtretur vita humana.* Blount Cenſur. Libr. p. 12.

David Chythraeus in Chronol. Herod. & Thycid. *Curtius eſt argutus, elegans, & nervoſus ſcriptor.*

Herm. Conringius de Civ. Prudent. c. 14. *Politico homini ipſomet Caeſare tanto commodior Q. Curtius, quanto diffuſior eſt.*

Angelus Decembrius de Politia litteraria libr. I. pag. 36. l. II. pag. 119. l. VI. pag. 487. *De Q. Curtio eadem prope querela eſt, cujus laceratum opus legitur: quanquam Graecorum & Arriani conſtat hiſtoria, ex quorum fontibus hic ſcriptor vel interpres mirae dulcedinis regiaeque profecto magnificentiae par, ab Alexandro non degenerans opus ſuum excudit, cujus ſummae ſunt dignitatis & hiſtoricae ſuavitatis orationes.*

Idem. *Curtius inter hiſtoricos ſane elegantiſſimus.* Idem. *Tantae eſt amoenitatis cum perfectius legitur, ut metricam putes hiſtoriam.* Idem. *Quod majus infortunium apud majores noſtros, pulcherrimorum operum ſtudioſos fuit, & accipere nos decuit, ut tam excellentis hiſtoriae ſuaviſſimaeque orationis, quae velut Amphionis Muſa omnes mulcent auditores, unum omnino extaret exemplar, quod vix à noſtris compertum per incuriam laceratum, ſeu vetuſtate & carie labefactatum excideret.* Idem. *Ceterum hanc ex Graecis hiſtoriam, praecipueque animo conſiderantibus primus tantum liber deficere videtur: nam à ſecundo de Marſyae fontis ortu, eoque*

que montis acumine pariter incipitur. Quo conſtat, Q. Curtium interpretem fuiſſe, ipſo etiam atteſtante, ſe plura tranſcribere quam credere. Eſt autem is hiſtoricus fluidus, ac ſcatentium fluminum elegantiſſimus imitator.

D. H. in Epiſtola Dedicatoria Elzeviriorum. *Q. Curtius, hiſtoricorum, ut à tuo Heinſio vocatur, vere Venus. Nam, ut illa, cum ex undis, quod Graecorum habent fabulae, emergeret, ſimplicitate inprimis formam, quanquam exquiſitam, tuebatur; ita ſcriptor hic, per ſe diſertus ſi quis alius, communem laudem, propriam ac ſuam fecit, quia non affectat. In orationibus admirum, quae, ut brevitate ac acumine in toto corpore eminent, ita hoc in primis admirandum habent, quod cum artis habeant non parum, ſponte tamen natae videantur. Ita narrat, ut credatur: ita dicit, ut non verba ſed ſententias perſuadeat, cum dicit: ita judicat de ſuo Principe, ut, quem merito cum omnibus commendat, non immerito, cum opus eſt, ac ſuo quaſi jure, reprehendat: ne aut nimium dediſſe Regi maximo, aut quicquam ſine cauſa detraxiſſe videatur. Adeo, ut cum virtutes omnes maximi hiſtorici, lectori ſuo praeſtet; primam tamen primo loco habeat, ne falſum dicat. Nam qui vitia virtutibus in Principe permixta praetermittunt, ea ipſa pariter ac fidem ſuam, accuſanda gravius poſteritati tradunt. Cujus libertati nemo, niſi cum periculo, praeſcribit. Jam prudentiam quis ſatis commendare poteſt? quae nec putide accerſitur, nec foris, ſed ex ipſis factis ac narratione oritur, & ne deſideres occurrit. In locis autem deſcribendis quae amoenitas, quae ſuavitas, Dii boni! ut naturam non tam pingat, quam cum ea certet, & exhibeat ante oculos, quod tantum ſcribit, ſemper aemulus illius. vel quod minimo negotio & quaſi ſine cura, excidiſſe videantur, quae narrando exprimit: vel quod feliciter, & tanquam altera natura, ſitus habituſque ejus repraeſentet, quae ſine arte placet. Accipe igitur, Vir maxime, puriſſimum autorem; eleganter, niſi fallimur, ac terſe expreſſum: accipe, hiſtoricorum Venerem, doctorum amor. Cui cum certatim eruditi noſtri temporis, quos demereris, famam ſcriptis ſuis aſtruant; rogare audemus, ut inprimis nomen tuum jungi iis ac praefigi patiaris, qui jam eam conſecuti ſunt. Quales antiquiſſimi ſcriptores ſunt. quibus, ut exemplo eſſe poſſint ceteris, aeternitatem ſuam ſola ars conſervat, cujus ſpecimen hic damus.* Idem Ibidem. *Politiſſimum dicendi genus, & puriſſimam Latinitatem* Curtio tribuit.

Eraſmus Roterodamus in Epiſtola Dedicatoria. *Curtium itineris ac navigationis comitem adjunxi, qui mihi olim puero, mire candidus ac terſus eſt viſus. Nec alius ſane viſus eſt ex tanto reguſtatus intervallo. Dolet Autorem lectu digniſſimum* ἀκέφαλον *nobis ſupereſſe, nimirum duobus primoribus libris amputatis, ultimo pluribus in locis trunco mutiloque. Riſimus interea Graeculam in hiſtoria vanitatem, quam tamen Q. Curtius ſubinde temperaſſe videtur.*

Idem in Ciceroniano, ſive de optimo genere dicendi. *Habeo, quem non contemnas, Q. Curtium. N. Hiſtoricus eſt. B. Eſt: ſed in Hiſtoriis extant aliquot Orationes. N. Caeteris candidior eſt; ſed nihil ajunt, ad Parmenonis ſuem. Habet multas ſermonis formulas à Ciceronianis diverſas.*

Jacobus Gordonus Chronologus cap. 20. num. 31. *Inter inſigniores, qui Latine ſcripſerunt hiſtoriam, merito numerandus Q. Curtius hic lectori inter Latinos ordine primus eſſe poteſt. De quo tamen vixdum ſciri poteſt, quo floruerit tempore. ſcriptor ſubtilis & clarus, res geſtas Alexandri Magni complexus eſt.*

Joan. Fridericus Gronovius Obſervationum Criticarum per ſaturam lib. 11. cap. 19. *Q. Curtius, uberrimae & ſuavitatis & prudentiae hiſtoricus.*

Juſtus Lipſius in Notis ad lib. 1. Politicorum c. 9. *Sequuntur ſcriptores duo, velut proprii Principum, & aſſidue iis in manu ſinuque habendi. Q. CURTIUS: qui, me judice, probus eſt legitimuſque Hiſtoricus; ſi quiſquam fuit. Mira in ſermone ejus facilitas; in narrationibus lepos. aſtrictus idem, & profluens; ſubtilis & clarus; ſine cura ulla accuratus. Verus in judiciis, argutus in ſententiis, in orationibus ſupra quam dixerim facundus. Quod ſi varium magis argumentum habuiſſet; fallor, aut variae Prudentiae eximium magis ſpecimen praebuiſſet. Sed Alexander quid niſi bella?*

Idem

Idem in Commentario Corneliano lib. vi. Annal. poſt recitata verba pluſcula ex lib. VII. Curtii. *Delector, (ita me Deus amet!) exſcribere candidiſſime & diſertiſſime dicta.*

Idem ad Tacitum xi, 20. ubi mentio eſt Curtii Rufi. *Eſt qui hunc cenſeat eſſe illum, qui memoriam ſcripſit rerum Alexandri, pure me-Hercules & Latine.*

Loccenius in Praefatione poſterioris editionis. *Auctor lacteus & minime fucatus.*

Aldus Manutius in calce editionis ſuae. *Clariſſima Curtii Hiſtoria.*

Ex Bartholomaei Merulae epiſtola Curtio praefixa. *Cum Alexandri res geſtas a Q. Curtio elegantiſſime conſcriptas tibi breviter expoſuiſſem, exarſiſti incredibili quadam cupiditate legendi luculentiſſimi ſcriptoris hiſtoriam.* Et paullo poſt: *Eſt enim Q. Curtius in ſcribendo acutus, vehemens, candidus, ac perquam eloquens: in concionibus enim, quas crebro reperies, quantum ille ingenio & eloquentia valuerit, facile cognoſces.*

Franciſcus Modius initio Notarum in Curtium. *Ad ſcriptorem non malum, certe in hiſtoria, quam memoriae mandavit, unicum, mea opera quaſi poſtliminio cognomen ſuum rediit.*

M. de la Monnoye tom. 4. Menagianorum p. 205. *Inter ſcriptores antiquos, qui terſo ſtylo Latine ſcripſerunt poſt Ciceronem Q. Curtius praedicandus eſt, & longe praeferendus Lactantio, in quem tamen magis quam in Quintilianum conveniret, eum conatum fuiſſe imitari Ciceronem.*

Petrus Opmerus in Opere Chronographico, ſub Tiberio, ſtatim poſt Vellejum Paterculum. *Quintus etiam Curtius res geſtas Alexandri Magni pure ac terſe conſcribens (gnarus adulatores, quo gratificarentur Regi, multa finxiſſe) veriora ſecutus eſt, acute moderatus, quae fidem videbantur excedere.*

Antonius Panormita in facetiis Alphonſi Regis. *Aegrotabat Rex Capuae, & multi multa pro ſuo quiſque ingenio ac ſtudio oblectamenta ac munera aegro regi cum excogitarent, ego quoque ex Cajeta accerſitus ſtatim advolavi, deferens & ipſe mecum fomenta & medelas meas, h. e. libellos, quos intelligebam illi quam maxime placituros, in quibus Q. Curtium, bonis (ut ajunt) auſpiciis exhibendum, exhibui. Ille res geſtas Alexandri à diſertiſſimo viro perſcriptas ea hilaritate, ea aviditate, ea denique felicitate cepit audire, ut, quod medici obſtupeſcerent,* [Lanſii Orat. pro German. pag. 89.] *eodem ipſo die, quo legere ceperamus, aegra omni valetudine levatus, ac paene confirmatus evaſerit. Itaque poſthabitis ceteris recreamentis, quot diebus ternas facere lectiones perreximus, brevique librum abſolvimus; ex quo eo die frequenter in medicos Rex jocatus: Avicennam velut parabolanum parvi facere; Curtium laudibus accumulare cepit.* Ex eodem repetit Voſſius de arte Hiſtor. p. 30. & Gratianus de Caſibus virorum Illuſtrium p. 24.

Perroniana p. 308. *Q. Curtius in Latinitate Coryphaeus eſt, adeo limatus, adeo terſus, adeoque mirabilis, ut etiam in argutiis ſuis planus, perſpicuus, & intelligibilis ſit. Dom. Tyronius vir praeclarus ad ſtylos dijudicandos Q. Curtio primas dabat.* è Gall. tranſtulit T. Blount Cenſur. libr.

T. Popma in Epiſtola ad Heſſelum filium. *Inter Latinos Q. Curtius hiſtoriam Alexandri libris decem complexus eſt in ſcribendo candidus, purus, vehemens, & perquam elegans.*

Idem in notis ad Curtium x, 9, 3. *Hunc eſſe auctorem hiſtoriae Alexandri elegantiſſime ſcriptae docti viri exiſtimant.* paulo poſt: *Certe iis temporibus vixit, quibus bonae artes & ſtudia literarum floruerunt.*

DE Q. CURTII STYLO ET HISTORIA.

Ex Ericii Puteani in Q. Curtium praefatione. *Ut alia deſint, ſola elocutio lectorem non omnino rudem trahat, eruditum magis etiam inflammet. Quemadmodum cibi aliqui ſunt, omnibus omnino mortalibus, illice ſapore grati, aliqui his nauſeam, illis ſuavitatem adferunt: ita in ſcriptoribus ratio ſtyli diſtinguitur. quae omnibus placeret, Latina quidem, in uno potiſſimum Curtio inventa eſt. Livii olim laudem Patavinitas quaedam imminuit, alius velut ſupinum alibi, aut frigidum, imo & ταυτολόγον accuſat. In Salluſtio Julius Scaliger reperit, quod & reprehenderet, & damnaret: prolixum fuiſſe, vel etiam nimium ſupervacuumque. Caeſar ipſe, cui ſatis non fuit res fortiter gerere, niſi narraret, tam ſtylo promptus quam telo, auctor & ſimul ſcriptor, reprehenſionem tamen non effugit, ajunt in dictione eſſe quae culpari poſſint; prudentiam è verbis non hauriri: Commentarios tantum eſſe, & nihil polliceri praeter nudam ſimplicemque narrationem. Tacitum Tullianae aures nequaquam ferunt, ſcriptorem ſcilicet durum, aſperum, conciſum: in Latinitate maculas eſſe naevoſque: alibi ſenſum brevitate impediri & frangi; plura involvi, quam exprimi: & quod in emaciato corpore videmus, oſſa tantum eminere, venuſtatem nullam eſſe. Juſtinus, Florus, Nepos, aliique fruſtra nominantur; in omnibus curioſa jam cenſura reperit quod carperet. Unus Curtius noſter, noſter ille Curtius, tam feliciter, prudenter, venuſte hiſtoriae veſtem contexuit, ſtylum ubique rebus aptans, ut notam omnem evitaret. elegans eſt, gravis eſt, virilis eſt, & natura ſua nunc exſurgens & decens, nunc ſubmittens dictionem & oblectans, ut in ſumma gravitate Veneres non exuit, ita in remiſſione ad vilitatem non deſcendit: quandoque objurganti ſimilis, cum vitia perſequitur, quandoque mulcenti, cum virtutibus applaudit, verba nitorem habent, compoſitio ſuavitatum, res pretium. tanquam nihil ſuperſit, brevitatem laudes: tanquam nihil deſideres, copiam. ipſa brevitate plenus eſt, copia non moleſtus. Varium dixeris, nec tamen diverſum. Vultum eundem, non colorem ſervat, & tamen formoſus pari ingenio nunc vela ſermonis pandit, nunc contrahit: ſed eadem felicitate invehitur & incedit alibi celerior, alibi accuratior, ubique placens. Cum nihil coactum ſit, vibrari tamen ſententias dixeris, non educi. acumina velut tela ſunt, lectoremque ſuavi vulnere feriunt; flammulae ſunt & accendunt. Nemo ſine voluptate legat Curtium, majorem etiam fructum capiat ſic perfuſus. Quantum oblectaris, proficis; & cum omnia laudes, mireris tam ingenioſe exprimi; cum omnia ſtupeas, tam facile intelligi. Nam ceteros hiſtoriae ſcriptores, ut puritate & lepore provocat, ita acumine & perſpicuitate vincit. Nemo ſubtilior fuit, & tamen gratior. nemo aeque lectorem inſtruit, & minus laſſat.*

Ex eadem. *Sed ego nunc juventutem alloquor, quae niſi regium hunc aſſumat animum & hiſtoriam aeſtimet, ad nullam unquam praeclarae vitae maturitatem excreſcet, niſi peculiari ſtudio Curtium evolvat, fruſtra in reliquis curioſum diſcendi deſiderium conabitur explere. cibus alibi, hic vero deliciae ſunt: doctrina alibi, hic voluptas jungitur, ut diſcere & audire unuſquiſque velit, amoenitate provocatur.*

Ex eadem. *Sed ut concedam tamen, eſſe in Curtio, quod reprehendi poſſit, minorem faciam, ut magis etiam laudem. Mutilus & ἀκέφαλος eſt, ac fruſtra infeliciterque conatus Alexandrum nobis aeternum facere, qui ipſe parte ſui deficit. Truncum corporis nemo, aut perfectum aut formoſum dixerit: hac autem infelicitate laborat Curtius: ingenioſus, ne placeret tamen, elegans, ut vulnera praeferret; etenim quantum ſcripſit diurnare ad nos uſque non potuit? commune hoc ſcriptorum pene omnium fatum eſt,* [Vide Caſaub. in Dedic. Polybii.] *& fruſtra in uno aliquo, inique etiam in Curtio accuſamus. Quot hiſtorici (ac de Latinis jam loquor) quorum ſolum nomen, aut ut felices adhuc ſint, fragmenta aliquot ſuperſunt? ipſe Criſpus,*

Primus Romana Criſpus in hiſtoria,

periit, ubi primus fuit, in Catilina & Jugurtha magnitudinis ſuae umbram duntaxat oſtentans. Livius; cum enim CXL. ſcripſiſſet libros, vix trientem ſibi operis vindicat. Et Tacitus, tanta olim cura ac gloria bibliothecis omnibus inſertus, integer tamen ſervari non potuit. Fruſtra ceteros recenſeo. Curtius ut omnes vinceret perfectiſſimus perennavit; & ut antiquitatis fide commendaretur, omnem evitare injuriam temporis non debuit. In octo adhuc libris ſuperſtes eſt, qui decem conſecerat: cum totum deſtruere aetas non poſſet, parte & exigua imminuit, impetum in primos duos fecit libros, ut ſervaret reliquos, amplius deſtruere verita eſt. & quia ulterius nocere non potuit, praeſtantiſſimo operi pepercit.

Ex eadem. *Ad hiſtoriam ite, Curtium admittite, ut omnia habeatis. Hic ille, auditores, ingenium cujuſque acuet, ſubtiliſſimus ſcriptor eſt; judicium roborabit, prudentiſſimus eſt: linguam expoliet, facundiſſimus eſt. Etenim qua verborum ſententiarumque ſolertia inventioni ſufficit, ea maturitate momenta rerum ponderat & eloquentia proponit. Quia igitur argutum eſſe, prudentem eſſe, diſertum eſſe, omnis doctrinae ſumma eſt, quid adjicere ingenio, judicio, linguae oporteat, Curtius inprimis docet.*

Ex eadem. *Illam tamen hiſtoriam, quia Salluſtium Tacitumque nuper explicui, in Curtio nunc quoque experiar, digno, me hercule, auribus omnium & oculis ſcriptore, qui an facili ſententiarum acumine erudiat ſuavius, an mellitis eloquii illecebris delectet utilius, jure dubites. Suo & illius ingenio bonus eſt, quem deſcripſit, & magnum iterum fecit, quem celebrat. Prorſus Alexandri famam Curtius ſuſtinet: quidquid narrat, quia poſt alios, ſtabilivit, ut ceteris crederetur, Calliſtheni, Ariſtobulo, Ptolomaeo, unus ille fecit: & fidem Graeci invenerunt, quem idem ſtylo argumentum Latinus abſolvit. ut liberius aliquid dicam, tam elegans prudenſque ſcriptor mendax eſſe non potuit, & jam credimus, quidquid Arrianus tradidit; Curtium ſecutus eſt. imo credimus, Alexandro nihil difficile fuiſſe; fieri poſſe Curtius cenſuit & ad poſteros tranſmiſit. Tria ſane numina in pulcerrimo hiſtoriae opere videtur coluiſſe: Suadam, Prudentiam, Veritatem; & Suadae quidem lenocinia quem non mulceant abripiantque etiam alieno affectu impeditum? hiſtoriae haec Siren eſt, à qua vinci & abduci etiam Homeri ſapiens voluiſſet. Jam Prudentiae dotes quidni venerer? putes in Sophiae domicilio praecepta omnis vitae Socratem praefigere. Denique Veritatis etiam integritas hic relucet, etenim qui tam à libidine fingendi, quam à neceſſitate abſuit. fallere noluit, & jam tum aevi ſui judicia vereri poterat, ſi majora veris tradidiſſet; quippe pronis Romanorum in adulationem, ſive Caligulae ſive Claudii, ſive inſequentium animis. Sed non hoc ego, Auditores, ut in ſolo Curtio putetis eſſe omnia, quia dicere omnia in ſolo Alexandro potuit, nec mentiri: laudo unum, ut ametis omnes. & hunc potiſſimum nunc explicare aggredior, quo libentius omnes perlegatis. Quidquid eſt hiſtoriarum commendo, cum hanc unam explico, & ut in totam curioſi antiquitatem ſitis, Alexandrum repraeſento. Nam profecto parum eſſet Curtium ſcire, ſi quis reliquos ignoraret: quemadmodum anguſtis ego limitibus munus meum circumſcriberem, ſi in aliqua duntaxat hiſtoriae parte deſudarem. Proinde ſi cui fortaſſis ſcriptor iſte adhuc ignotus eſt, qui mille ſexcentos propemodum jam annos loquitur, illum ego hiſtoriae univerſae & nomine & officio excito, ut communi utilitate unius praeſtantiam metiatur.* Ex eadem Puteani praefat. *Ille vero mihi hiſtoricus eſt; ille docendo prudens, narrando elegans, &, ut omnia dicam, Alexandro dignus. auctorem ſcriptor aequat. alius vincere orbem terrarum non potuit, nec alius ingenii praeſtantia tantae gloriae ſufficit. Omnia in Alexandro magna ſunt, & nomen ſequuntur; omnia in Curtio mira ſunt, & placent omnia. Ille virtute & fortuna cinctus gloriam ſequitur; hic ſuada & prudentia ſtipatus eandem ducit. Iterum vincit orbem Alexander; ſcribitur; ſed à Curtio ſcribitur, qui ut optimo atque eruditiſſimo aevo vixit, aut certe illi proximo, ſic praeſtare potuit, quod poſtea nemo aſſecutus eſt.*

Ex eadem. *Putes hunc unum ad hiſtoriam à natura factum, & velut fato deſtinatum, qui Latine nobis Alexandrum exhiberet, ergo & vitia ejus & virtutes aperit: vitia, ut lectorem absterreat: virtutes, ut inflammet: Aperit vitia, & nihil odio, aut calumniae tribuit: virtutes, & ab adulatione alienus eſt. hoc toto volumine agit. &, ut tandem in compendium diffuſam vitae ſeriem colligeret, velut in tabella geminum Alexandrum proponit, qua laudari & ſimul reprehendi poteſt. Ipſum igitur Curtium audite, id eſt videte, & ſic quem deſcripſit, andepinxit lib.* x. *cap.* 5 *n.* 26. Juſte aeſtimantibus regem liquet &c. *Haec ita breviter: ſed in hiſtoria univerſa diſquirit ſingula: cauſſas rerum, conſilia, eventus expendit, judex omnium. Quod fieri poſſe neges, facit, & ipſam quoque fortunam ad examen deducit. Ergo quaecunque legis, digna ſtylo ſunt, & variae prudentiae ſpecimen referunt: digna lectione & ad formandum judicium cujuſque valent. Tota narratio exacta eſt, lenitate quadam profluens, non exundans, tanquam ripis clauſa, garrulitatis autem imbre non corrupta, trahit oculos, & gemmeo eloquii latice recreat. Locorum etiam urbiumque tam accurata ubique deſcriptio, ut picturam cenſeas. Nulli colores ſermonem aequent: nec legere ſed intueri coram videaris, quidquid hic expreſſum eſt. Sed quid ego? totum laudare Curtium non poſſum, niſi totum explicem. ubique ſummus eſt;*

eſt; & quem in partibus admiramur, toto hiſtoriae corpore divinum pronuncies. Legere nunquam non volet, quiſquis libaverit, & doctrinae, facundiae, prudentiae ſuaviſſimos carpet flores, quoties in manus admittet. continuata fertilitas eſt, quantum demis, naſcitur, & cum omnia collegiſſe te putes, plura relinquis.

Ex eadem. *Sed ne longior ſim, unius nunc Lipſii è notis ad politica citabo verba, ut examinem.* Q. Curtius probus eſt legitimuſque hiſtoricus, ſi quiſquam fuit, &c. *Plenam cenſuram dicas, niſi amplius ille exigat, qui laudet. Hic vero condit elogium propemodum, ut deſtruat, quaſi ingenioſum judicium ſit, ſi quid poſt judicium reprehendas. Tuis te verbis, Lipſi, in ſententiam meliorem traham, ut nihil deeſſe regio ſcriptori fatearis.* Probus eſt, *ais*, legitimuſque hiſtoricus, ſi quiſquam fuit, *quaſi huic tribuas, quantum ulli datur. omnino. nam aut Curtius hiſtoriae leges implevit, aut nemo. ſi implevit, quid prudentiae eximium magis ſpecimen deſideras? pro argumento perfectus eſt, & illud varium eſſe quidni dicam? Alexander fecit, imo eſſe narratio oſtendet. Bella geruntur, fateor, ſed in quibus amplius quam bella. cum univerſo paene terrarum orbe negotium eſt. ducem ſive milites reſpicias, rerum varietas eſt. ille quantum devicit, rexit quoque; nec minus jure quam armis uſus eſt. viribus parari provincias, jure retineri egregie oſtendit. Quicquid reſp. habet, in exercitu hoc invenies. militem velut civem, nunc promptum, nunc querulum, aut ſeditioſum, ſemper fortem. Sic ut alios ſubjugaret, ſuos interdum vincere rex debuit; ſuos prudentia, conſilio, aſtu, ac magnitudine animi, in ordinem redegit atque compeſcuit; hoſtes robore, induſtria, celeritate, audacia, & vincendi quodam fato ſuperavit. quicquid cohortes & phalanges in barbaros potuerunt, ſolus in ſuos interdum Alexander executus eſt, & quos duceret, ſibi vindicavit. Quid dicam? pugnavit & jus dixit, ducem & regem egit, nunc telo & enſe, nunc ſceptro, paciſque habitu inſignis. Mitto fraudes, delationes, conſpirationes, quas ut detegeret, eluderet, puniret, prudentiſſimus eſſe debuit. Nam circa principem unum tot belli duces, & praefecti occultis odiis diſſidentes & invicem ſuſpecti, quam non invidiae ſimulationem, inſidiarum ſcenam inſtruunt? ut in ipſo honore & munere infelices ſint, oderunt quem benignior fortuna evexit altius & propiorem regi fecit: metuunt alii, quem, ne parem habeant, malis artibus coguntur reprimere. Haec aulae proelia ſunt, & quia in conſpectu regis, ſilentio vigent, & ingenioſa improbitate teguntur. Interim malitiae ſcintillae interdum proſiliunt, quae ut noceant, nec imputentur, falli rex ipſe debet, & nova calliditate adverſarii deludi. Illud obtinet, doli non doli ſunt, niſi aſtu colas: texuntur fraudes fraudibus, & impoſtura, ſimulatione tecta, honeſtum ſcelus facit, cum abſcondi poteſt. Qui vultu blandi, animo hoſtes ſunt, ad injuriam inferendam ſolertes & ingenioſi, ad depellendam cauti callidique, ſic privata odia cum nimis proſpere ſuccedunt, in ipſum ſaepe principem prorumpunt. Et ille inſidiis circumſeptus, ubi tutum ſe exiſtimat, perit facilius & fortuna trahente praecipitatur. Sane qui in multos iniquus fuit, audebit & regem petere, cum audaciam familiaritas fecit, & ſaepe ut timori conſcientiam, poenae ſcelera ſubducat, imperium affectabit. Exemplum in Dario habemus, quem ut Alexander debellaret, Beſſus & Nabarzanes, peſſima mancipia, aureis compedibus vinciunt, ac tandem, ut parricidio reges eſſent, multis vulneribus confodiunt. Quid Alexander? potuit in tanto hoſte fortunae inconſtantiam inſidiaſque amicorum diſcere, ſed quia Jovis haberi filius voluit, homines contempſit, & cum victo orbi fata ordinaret, veneno extinctus eſt. Nam in convivio apud Theſſalum medicum Herculis ſcypho epoto repente velut telo confixus ingemuit. Amici cauſſam morbi, intemperiem ebrietatis divulgarunt, revera autem inſidiae fuerunt, quarum infamiam ſucceſſorum potentia oppreſſit. Antipater fuit, qui venenum praeparavit, &, ut tota progenie nefarius eſſet, ad tantum ſcelus filiorum opera uſus eſt. Haec cum ita ſint, quis varium adhuc argumentum requirat? varium, quia Alexandrum deſcripſit Curtius, habuit. & ſic variae prudentiae ſpecimen quoque praebuit atque elegantiſſime veſtivit.*

Ex Eric. Put. Orat. 19. *Ipſe Curtius, etſi imminutus, perfectus eſt, & jam non puerum nobis Alexandrum, ſed adultum; non privatum, ſed regem narrat, ut regius omnino ſcriptor eſſet ac duraret: de quo quid ſentire debeamus, rex quoque pronunciet, non ille quidem, qui deſcriptus eſt, ſed qui ſic deſcribi quoque potuit, ille animo & ingenio magnus, qui & Alexandri famam & Curtii eloquentiam meruit, Alfonſus Aragonius. Hic Capuae adverſa valetudine correptus, ne otioſum haberet morbum, tunc quoque regem ſe oſtendit, & ſerio nunc ſermone, nunc exemplo mitigare dolorem ſtuduit. Cum aegritudo creſceret, & medicorum induſtria ſine fru-*

tu ſudaret, novum ipſe remedium & invenit & adhibuit. Neglecto corpore ad ingenii curam venit, & è ſcrinio non pharmacum, non unguentum, ſed libellum petiit. & quem putatis? Auditores. Hunc à Curtio, hunc de Alexandro ſcriptum, dignum prorſus tali cuſtodia, & vel cum Homeri operibus habendum. Hunc igitur legere coepit & experiri, an hiſtoria in morbum valeret. nec fruſtra. delectatus elegantia, prudentia, facilitate amoeniſſimi ingenioſiſſimique ſcriptoris, negligere primum cruciatum potuit: mox vigore quodam imbuere corpus, &, ut breviter dicam, pro animo habere. Sic omnem morbi improbitatem corrigens, & recuperatae jam ſalutis auctorem laudans, faceſſant, inquit, Avicenna, Galenus, Hippocrates, & tota illa Aeſculapii ſchola, Curtium ego feliciori pharmaco & ſucco medicum ſenſi, illius ope, illius ſuadâ reſtitutus ſum. Res mira! Sed fide ſcriptorum fulta, aegritudine oppreſſus, & regni tamen cogitationibus onuſtus, vacare lectioni magnus princeps voluit; & quod dare medici non poterant, ab hiſtorico accepit. Fatetur ipſe, & quid niſi regibus omnibus, aut qui ad magna adſpirant, tam inſigne exemplum commendat?

Raderus poſt recitatum Lipſii è notis ad Politica judicium. *Hoc de bellis tantum judicium Lipſii vere Erycius Puteanus refutavit.*

Idem in Epiſtola Dedicatoria ad Maximilianum Bavariae Ducem. *Nobiliſſimum hunc planeque regium ſcriptorem, Q., inquam, Curtium.* Et circa finem Epiſtolae. *Eſt enim, uti nemo negat, & amoeniſſimus & utiliſſimus, & plane, ut dixi, regius ſcriptor, qui principum aures tenere, & oculos morari vere poteſt.*

Idem in Proluſ. c. I. *Auctor ſane in paucis elegans, argutus, ſententioſus & veriſſimus hiſtoricus.*

Raderus in Proluſ. ad Curtium c. I. *Primam ſententiae noſtrae rationem &c.* Exſcripta ſunt ea verba ſupra, ubi de aetate Curtii agebamus n. X.

Raderus in Proluſionibus cap. 2. *Dubitari non poteſt, quin à Livio & Caeſare & Salluſtio proximas obtineat, etſi hodie ſint, qui Salluſtium Curtio poſthabeant. Habet tamen & Q. Curtius voces aliis non uſurpatas, Ciceroni etiam reprehenſas; ut* piiſſimus, *quam in Antonii oratione carpſit.* ſagittare, *quis praeter Curtium & Juſtinum lib.* XLI. *uſurpet neſcio, niſi recentiores velis in teſtes adducere.*

Raderus ad l. III. 2. II. *Livius unus eſt, qui orationis majeſtate Curtium poſt ſe reliquit, acumine ingenii & ſententiarum nervis Curtius illi vel par eſt, vel etiam ſuperior.*

Rapin. Refl. in Hiſt. ſect. 28. *Q. Curtius ob ſinceritatem laude dignus eſt, de Alexandro bona & mala refert. ſi quid in ejus hiſtoria reprehendendum occurrat, nimia erit elegantia, ſed hoc non obſtitit, quin in moribus jucunde & genuine depingendis excelluerit.* Blount. Cenſur. Libr.

F. Angelus Roccha in Bibliotheca Vaticana. *Q. Curtius nobilis Hiſtoricus, & nihilo inferior Caeſare in ſcribendo.*

Janus Rutgerſius Variar. Lection. lib. III. cap. 4. *Non mentiar. His diebus Franciſcus Modius inepto judicio ſuo paene mihi ſtomachum moverat. Nam quo loco gloriatur, quod ſua unius opera RUFI cognomen Curtio redditum ſit,* ſcriptori, *inquit,* non malo; *& quaſi etiam illud nimium eſſet, velut invidiam deprecans addit,* certe in hiſtoria ſua unico. *Equidem miratus ſum homini neque indocto, & in veterum ſcriptis etiam cum laude verſato, tam putidum ac puerile judicium excidiſſe. Adeo pauci ſunt, quibus verum Romanae elegantiae guſtum habere contigit. At quanto melius is, qui nihil inepte molitus eſt!* Lipſium intelligit, cujus verba rel ita ſunt ſupra ſuo loco. *Neque fefellit eum judicium. Mihi quidem ita ſemper probatus fuit, ut eum nunquam è manibus deponam; neque ullum, quem ei praeponam, habeam.*

Gaſp. Scioppius de Hiſtor. offic. *Unus Latinorum eſt Q. Curtius, cujus ſententiae, nec nimis*

mis diffunduntur, aut diffluunt. nec nimis in arctum compactae, aut conſtrictae negotium lectoribus faceſſunt. Blount. Cenſur. Libr.

J. Chr. Rudigerus de differentiis oratorum, in Tom. VI. Miſcellan. Lipſienſ. *Curtii brevitas in hoc genere commendatur imprimis, quia & nitida, & perſpicua, & nullis obſcuris ſententiis praedita eſt.*

Famianus Strada lib. II. Proluſ. 3. *At Q. Curtio, quanquam iis virtutibus exornato, quibus conſtet aut heroicis eum temporibus vixiſſe, aut dignum fuiſſe qui viveret, non defuere, qui objicerent quaeſiti interdum medicamenta candoris, & numerorum uſum paulo intemperantiorem.*

Adrianus Turnebus lib. XIII. cap. 15. *Elegantiſſimum & nitidiſſimum ſcriptorem, Curtium.*

Ludovicus Vives, apud C. Geſnerum in Bibliotheca univerſali. *Q. Curtius candidus eſt, ſed Criticorum quidam ejuſdem illum eſſe coloris cauſſificantur.*

CAP. III.

QUando nobis propoſitum conſtitutumque eſt, nihil praetermittere eorum, quae ad auctorem hunc ornandum conducibilia videantur; ratio fuit ſubjicere Catalogum exemplarium Curtianorum, quae vel Mss. ſervantur, vel variis edentibus impreſſa ſunt. atque haec, ut quodque eorum antiquius eſt, ita prius enarravimus.

Q. Curtii Mss. exemplaria tria fuerunt Heidelbergae in Bibliotheca Palatina. Tria itidem in Anglia in publicis Bibliothecis. I. Oxoniae in Bibliotheca Collegii corporis Chriſti. II. Cantabrigiae in Biblioth. Coll. S. Benedicti, quod inſcribitur *Hiſtoria Alexandri Magni*, teſte Thoma Jameſio in Catalogo Oxonio-Cantabrigienſi librorum manuſcriptorum; ita, ut diverſum à Curtio videri poſſit: eſtque fortaſſe *Julius Valerius*, aut incertus neſcio quis, qui ſub Conſtantio vixit. ex quo excerpta apud Vincentium Belovacenſem ſpeculi Hiſtorialis libr. IV. Cujuſque in Galliis & alibi exempla Mss. *Elzevir. in priori Editione.* III. Oxoniae in Bibliotheca D. Thomae Bodleji Equitis. Praeterea unum in Bibliotheca privata Lumleji Baronis. Extat quoque Ms. Venetiis ad D. Marcum.

In Bibliotheca Jacobi Bongarſii, quae nunc apud Bernates eſt, quindecim exemplaria ſunt Curtii, quorum ſyllabum Berneggero, ſocero meo, miſit Cunradus Schoppius, Rhetor Bernatis Scholae: inter quae tria ſunt Manuſcripta.

Manuſcriptum membranaceum in quarto majore. Bodrae è Caroli de Francia Normandiae Ducis Bibliotheca.

Manuſcriptum in folio Mediolani.

Aliud in folio Veronae, & editiones impreſſae.

§. Modius uſus eſt Codice Spirenſis Abbatiae à V. Cl. Utenhovio ipſi miſſo, quas etiam membranas Brugenſes vocat, ut patet ad lib. VIII, 11, 24. (ubi operarum vitio Veenhovius pro Utenhovio editur) Colonienſes tamen membranas illi longe praeſtitiſſe profeſſus in praefat. ad notas Curtii. Trium etiam codicum ope, Conſtantienſis, & duorum aliorum deinde Romam translatorum, ac Bavarici nobilioris & elegantioris adjutus fuit Raderus, Proluſion. c. 3. quem Spirenſem etiam paſſim commendat idem ad III, 6, 11. etiam Cod. Auguſtan. S. Udalrici l. IV, 12, 6. Tum Colonienſes, vetus, novus, noviſſimus memorantur ad lib. IV. 12, 6. Apud Barthium bonos fuiſſe Curtii Codices noviſſe ſe teſtatur Freinshemius ad lib. VI, 9, 2. In Sereniſſimae Reginae Chriſtinae Bibliotheca Ms. Cod. fuit, ut refert Freinsh. ad l. V, 4, 2. Codicem Petrenſem Curtii laudat Joh. Waſſe ad Salluſtium, tum alibi tum ad Jugurth. c. 47. Tres Codices Florentinos ſibi conſultos de locis ante tentatis, unius vero excerpta perpetua optimi & antiquiſſimi ſibi contigiſſe beneficio Ampliſſ. Nic. Heinſii, praedicat Gronovius Obſervat. l. II. c. 8. nec dubitamus, quin iidem ſint, quos manu ipſius nobiliſſ. Heinſii notatos beneficio Cl. P. Burmanni in hac editione ſubjunximus, quibuscum antiquiſſimum exemplar

 Lug-

Lugdunenſis Biblioth. & duos Voſſianos ex eadem luculenta Bibliotheca etiam contulimus. In Biblitheca Colbertina Mſs. codicem octingentorum annorum exſtare memorat Montfaucon in praef. Palaeol. Graec. p. 3. & alterum in Bibliotheca Medicea Judicio Holſtenii ſeptingentorum annorum Wagenſeilius. Schoonhovii antiquiſſimum evolvit Ad. Junius. aliuſque ſuperfuit Codex antiquus membranaceus in Biblioth. Menarſiana. Ut non vere pronunciaverit ille, qui ex Scaligeri ore haec ut viri tanti annotavit, *Curtium bonum eſſe Auctorem, ſed jam pridem interiiſſe. Quicquid ipſius nobis ſuperſit, ex unico Exemplari exſcriptum fuiſſe, omniaque MSS. nova eſſe.* Scaligerana.

Q. Curtius per *Vindelinum Spirenſem Venetiis* in folio. quem ad annum 1470. refert Mattaire Annal. Typogr. tom. 1. p. 72. Haec forſan illa editio, quam indicavit, & adhibuit Cl. Gronovius ad l. v, 1, 40

Q. Curtius per *Georg. Laver.* fol. Romae, anno incerto, ſed *Georg. Laver.* Romae imprimebat 1472. Mattaire Ann. Typ. t. 1. p. 375.

Anno 1474. Impreſſa eſt Curtii hiſtoria. cujus varias, aliaque ad recenſionem Curtianam factura liberaliſſime *Freinshemio* obtulit *C. Barthius*, inter quae & obſervationes ſuas: ſed ſaevitia temporum & difficultas itinerum obſtitit, quo minus eruditiſſimi Viri beneficio uteretur *in folio.* Mattaire. Ann. p. 1. p. 108.

Anno 1481. Q. Curtius per *Antonium Zarotum*, impendio *Joann. Leguam.* folio, Mediolani. Matttaire Ann. Typ. t. 1. p. 163. Joan. Leguani, ut Fabric. Biblioth. Lat. part. alt. p. 716.

Anno 1491. Q. Curtius fol. *Veronae.* Mattaire Ann. Typh. tom. 1. p. 309.

Anno 1494. Venetiis edente *Bartholomaeo Merula*, quem C. Barthius ſcribit *primum optimo auctori corrumpendo audaciae ſignum ſuſtuliſſe.*

Anno 1496. Q. Curtius per *Johan. de Tridino*, alias *Tacuinum.* fol. Venetiis. Mattaire Ann. t. 1. p. 339. ad annum 1497. refert Cl. Fabricius. *Idem ibid.* 1502.

Anno 1507. Q. Curtius ſumptibus *Philippi Giuntae*, octavo, Florent. Mattaire Ann. t. 1.

Anno 1508. Q. Curtius fol. Argentorati. Fabricius Biblioth. Lat.

Anno 1513. Q. Curtius, cum annotationibus *Eraſmi*, Tubingenſis. fol. apud Anſelmum Badenſem, ex Veneta expreſſa, cum praefatione Merulae, cujus editionem plane ſecuta eſt haec, ut teſtatur Freinshemius in notis l. vii, 7, 4. eamque mendoſam pronuntiat idem ad l. vii, 1, 40.

Anno 1517. Q. Curtius apud Phil. Giuntam, Florentiae, octavo, ex recognitione *Lucae Robiae*, cujus ad Alexandrum Acciajolum praefatio, poſt Petri Bargetani ad Robiam hendecaſyllabas, praemittitur. Fabric. Bibl. Lat. Neſcio an idem ſit, quem refert Mattaire ad annum 1507. Uterque tamen ſuam inſpexiſſe videtur editionem, nobis uſus non contigit. Nec dubito quin haec ſit editio quam Rhodianam vocat Raderus in notis ad Libr. iv, 5, 14.

Anno 1517 Baſileae cum notis *Eraſmi*, *Hutiteni*, *Glareani*, *Hoeningeri*, adjecta Alexandri epiſtola ad Ariſtotelem de Indiae ſitu. &c. An haec Baſileenſis illa vetus editio, quam architectatus eſſe dicitur Eraſmus in notis ad l. iv, 6, 29?

Anno 1518. excuſus apud *Schurerium* Argentorati. curante Beato Rhenano. Icunculis hunc ornaviſſe Curtium, annotavit Mattaire Ann. Typ. t. 2. p. 316.

Anno 1520. editio *Aldina* Venetiis. Conſtat, ex pluribus calamo ſcriptis libris Aldinam editionem eſſe compoſitam. Barthius ad lib. v, 1, 22.

Anno 1524 Complutenſis editio Laurentii Balbi Lilienſis, in quarto. Fabricius Biblioth. Lat.

Anno 1533 Q. Curtius cum annotation. Eraſmi apud Sim. Colinaeum Pariſ. 1533. octavo Hanc *omnium ſine controverſia optimam & correctiſſimam commendat* Modius ad l. ix, 5, 28 & hanc eſſe eam credo, quam ex catalogo Bibliopolii Roberti Stephani citat Mattaire Ann. Typ t. 3 p 504. vitiis tamen non caret, & videtur plane tota ex Aldina deſumpta. Idem ibid praelo ſubjectus

Anno 1545. eodem, ſed obſoletiore, charactere. haec exſtat in Bibliotheca publica Leidenſi, manu Mer Caſauboni notata; ſed variantes editionum lectiones continet, & annotata pauca, quae diſtinguere non potui.

Anno 1534. Q Curtius impreſſus Baſileae à *Thoma Wolfio*, adjectis *Deſiderii Eraſmi annotationibus*, & *Hulderici Hutteni* Floribus.

An-

EXEMPLARIUM CURTIANORUM.

Anno 1535. Editio *Veneta.* Item alia *Veneta.*

Anno 1538. Edidit eum *Joannes Gymnicus* Coloniae, cum *Eraſmi* annotationibus, & *Hutteni* floribus. Item 1545.

Anno 1541. Q. Curtius cum annotationibus Eraſmi in 8. & 12. Lugd. apud Sebaſt. Gryphium, ex Catalogo ejus.

Anno 1545. Baſileae *Henricus Petrus*, cum ſupplemento priorum librorum ex Arriano & Diodoro. Item Alexandri vita à *Jo. Monacho* conſcripta; Alexandri epiſtola ad Ariſtotelem de Indiae ſitu: *Eraſmi* annotationibus, & *Hutteni* floribus elegantiarum.

Anno 1545. *Supplementa* librorum duum priorum, paſſim editionibus praefixa, *Chriſtophori Brunonis* ſunt, Monachi in Bavaria bonarum litterarum Profeſſoris, uti ipſe in Editione ſua teſtatur. Antonius Poſſevinus in Bibliotheca ſelecta, & Jacobus Gortonius Chronol. cap. 20 num. 31. refert, *Quintianum Stoam*, quod initio Curtii deerat, ſuppleviſſe. Non vidi. Haec quae extant vulgo, non magni, Hercules, momenti ſunt. Neſcio an admoneat hic Freinshemius libelli impreſſi Venetiis apud Sigiſmund. Bordonium anno 1555. cui titulus: *Q. Curtii Rufi Hiſtoriarum Alexandri Magni Macedonis duo priores libri hactenus deſiderati.* in fronte libelli, in octavo vix 16. pag. implentis, qui exſtat in Biblioth. Leidenſi, docta manus haec adſcripſit merito: *Impoſturam fecit Typographus, qui has hominis indoctiſſimi nugas pro Curtianis commentariis emiſit. haud ſcio an meliora erunt, quae Curtii promittit Wolfgangus Laſius*, nempe in Bibliotheca Geſneri.

Anno 1545. *Lugdunenſis*, in octavo. Fabricius Bibl. Lat.

Anno 1546. Q. Curtius, curante *Adriano Junio*, Antverp. in octavo, qui antiquiſſimi Codicis Schoonhoviani lectiones diligenter annotavit, & ex eo Curtium caſtigavit. Fabricius. Hanc optimam ad MSS. emendatam paſſim praedicat Raderus. Vide ad l. IV, 5, 14,

Anno 1546. Editio *Lugdunenſis* cum Alexandri epiſtola ad Ariſtotelem.

Anno 1547. *Lugdunenſis* apud Seb. Gryphium, in octavo.

Anno 1548. *Lugdunenſis* apud Seb. Gryph. in 16.

Anno 1555. *Lugdunenſis* in 12. Fabr.

Anno 1556. *Lugdunenſis* apud Seb. Gryphium, in octavo. adjecta Alexandri vita à Joh. Monacho conſcripta, & epiſt. Alex. ad Ariſtotelem.

Anno 1568 editio *Antverpienſes*, in 12. cum vita Alexandri ab Joh. Monacho conſcripta, ab Angelo Coſpo Latine reddita. Fabric. Bibl. Lat. Vide Voſſium de Hiſtor. Graec. l. III. p. 380.

Anno 1569. Editio *Lugdunenſis.* Quam valde exagitat Acidalius in prima ſtatim adnotatione ad Curtium. nec minus profecto ante ipſum Modius paſſim. Meminerunt Lugdunenſium editionum, Gryphianae & Florellianae, quarum haec alterutra, notae ad lib. VII, 7, 26.

Anno 1575. Baſileae *H. Glareanus* nova partitione in duodecim libros deſtinxit Q. Curtium, ex Arriano librum primum adjunxit, & duos primos Alexandri regnantis annos ex Diodoro, denique vitam Alexandri compendio ſcriptam à Joh. Zonara: ſingulos libros argumentis, & annotationibus elucubravit. quem tamen acerbiore ſtylo ubique inſequitur Modius, nec ſane de eo praeclare ſentit Acidalius.

Anno 1579 Q. Curtii libri octo ſuperſtites, nove editi & recogniti à *Franciſco Modio* Brugenſi, adjectis *Notis* ejuſdem, Coloniae apud Maternum Cholinum.

Anno 1584. editio Lugdunenſis apud *Anton. Gryphium*, in 12. cum Chriſtophori Brunonis praefatione & ſupplementis, emendationibuſque Franc. Modii, & variis lectionibus ex Vetuſto Codice *Benedicti Theocreni.* ſubjuncta vita Magni Alexandri à Joh. Monacho ſcripta. Hujus editionis notitia debetur Viro Doctiſſimo C. A. Heumanno in Schediaſmate de libris Anonymis & Pſeudonymis p. 127. Theocrenianae lectionis meminit Raderus ad l. III, 7, 12.

Anno 1591. iterata *Modiana* editio. Hanc noviſſimam & optimam dicit Valens Acidalius.

Anno 1591. Lugduni edidit *Antonius Candidus*, cum Alexandri vita ex Plutarcho, & ex eodem de Fortuna Alexandri: Item Gnomologia Curtiana.

Anno 1594. *Valentis Acidalii Animadverſiones* in Q. Curtium editae Francofurti ad Moenum. Recte Freinshemius Animadverſiones tantum ſine Curtii ipſa hiſtoria. De his videſis poſſit Baylii Dict. in vita Acidalii. Sed *Francofurtenſem* Curtii editionem cum

no-

notis Acidalii anni 1597. recenſet Fabricius in Biblioth. Latina.

Anno 1602. apud *Jacobum Stoer.*

Anno 1614. Editio *Genevenſis.*

Anno 1615. Lugduni apud *Paulum Frelon.* 12. quae editio hoc ſingulare prae ſe fert, quod alia habeat ſupplementa libri primi ex Bibliotheca *S. Victoris* per *Joan. Maſſon.* cujus auctorem quum neque *Papirius*, neque *Joan. Maſſonii* eruere potuiſſent, deprehendit αὐτόπτης *Scaliger* eum eſſe compoſitum à Petrarcha. Vide Colomeſ. Biblioth. ſelecta p. 184.

Anno 1618. altera *Genevenſis*, ſeu *Coloniae Allobrogum*, quam laudat Raderus in Pro-ſionibus, quaeque ei ſatis emendata viſa eſt ad l. VII, 7, 26. cujus editor tamen reprehenditur l. x, 1, 8.

Anno 1621. Editio Amſterodamenſis, apud *Guil. Janſſonium.*

Anno 1622. Cum notis Titi Popmae, 12.

Anno 1625. *Titi Popmae Notae* in Q. Curtium prodierunt Lugduni Batavorum apud Elſevirios, ſimul cum *Notis Joan. Locceni.* Hanc editionem Petr. Scriverius curaſſe videtur ex adjectis teſtimoniis.

Anno 1623. editio Raderi prima. Colon.

Anno 1628. *Matthaei Raderi Commentarii*, apud Joan. Kinckium Coloniae.

Item Editio Amſtel. apud *Joan. Janſſonium*, quam Freinshemius habet pro emendatiſſima earum. quae hactenus prodierunt. haec eſt Pontani, cujus ille in Epiſtolis meminit.

Anno 1630. editio Colonienſis Agrippinae ex recenſione *Raderi* in 8.

Anno 1633. editio Leidenſis ex officina *Elſeviriorum* cum notis Popmae ex recenſione D. H. quam nulli poſthabendam, & MSS. inſtar contulit Freinshemius ad l. III, 8, 10.

Anno 1635. editio *Veneta*, in 12. ad quam varias codicis Fl. lectiones annotavit N. Heinſius, ſed vitioſiſſima eſt.

Ex his exemplaribus penes nos ſunt Amſtelodamenſe Janſonii, duo Elzeviriana, Item Raderi Commentarius; Acidalii Animadverſiones. Editio Aldina, Brunonis, Merulae, Lugdunenſis Antonii Candidi, Baſileenſis Henrici Petri, & Joannis Gymnici Colonienſis. Reliquorum praecipua & plurima ne deſideraremus, amicorum benevolentia praeſtitit, quorum opera Variantes eorum Lectiones conſecuti ſumus. Nam *Joan. Adamus Schragius*, amicus noſter, per doctiſſimum *Gronovium* adeptus facultatem deſcribendi Varias Lectiones ex Gruteriano Codice; eas diligentiſſime conſignatas tranſmiſit. Eo in libro ita manu ſua notaverat Gruterus: *Comparare coepi cum mſſ. quinque, quorum tres erant Palatinae Bibliothecae, duo Bongarſii, cujus meliorem voco Dan. quia fuerat aliquando Petri Danielis. die 7. Octobris* 1602.

Janus Gruterus.

Inſtitutum illud deſerui, ſed multos annos poſt contulit hos libros cum iisdem mss. Iſaacus Neveletus Doſchius (Pithoei nepos) *cujus manus toto iſto exemplari conſpicitur. nam ego illi juveni facem meam tradidi, arbitratus futurum, ut ipſe ſuo nomine ederet, quod nondum factum fuit anno* 1627.

Itidem & Bongarſianorum exemplarium, ab ipſo Bongarſio collatorum varietates deſcripſit nobis Vir Clariſſ. *Cunradus Schoppius*, cum apud Bernates Eloquentiae Profeſſor ageret. FREINSHEMIUS.

Anno 1640 *Doctiſſimus Freinshemius* Curtium minutis ſectiónibus diſtinctum cum variis lectionibus, commentariis luculentiſſimis, novis ſupplementis, indice copioſiſſimo edidit Argentorati 8. duob. Voluminibus. De quibus Tan. Faber in Epiſt. l. 1. ep. 51.

Anno 1649. ex variis commentariis editionem Curtii compilavit Nicol. Blancardus Lugdun. Batavorum apud David. Lopez, & Franc Mojard.

Anno 1664 alia compilatio Lugduni Batavorum apud Hackios facta à C. S. M. D.

Anno 1670 ſecunda editio *Freinshemii* Argentorati in quarto, commentariis & variantibus lectionibus ſeorſim impreſſis.

Anno 1671. editio *Amſtelod.* cum notis Loccenii apud Janſſonios 12.

Anno 1673 Blancardi repetita editio Amſtelod.

Anno 1675. ex Freinshemii editione cura *Joh. Gezelii*, Aboae 12.

An-

Anno 1678. iterum apud *Waasbergios* cum notis Loccenii 12. item cum notis *Mich. Tellierii* in uſum Delphini in 4.

Anno 1684. Blancardi editio iterum exſcripta Amſtel. typis Blavianis ſumptibus ſocietatis.

Anno 1685. cum commentariis *Sam. Pitiſci*. Ultraject. in 8.

Anno 1691. Cum notis & ſupplementis *Ch. Cellarii*. Lipſiae. 12.

Anno 1693. eadem editio repetita. *ibid.*

Anno 1696. editionem Blancardi anni 1684. novo titulo ornavit, & figuris variis inſtructam quaſi novam commendavit novo aucupio *Petrus Vander Aa*. Lugd. Bat. ejuſdem anni cum altera *Cellarii*. 12.

Anno 1700. Curtius à *Chriſtiano Junckero* illuſtratus prodiit Lipſiae, in Germanorum uſum quae Germanicis interpretationibus diffuſae ſcriptae eſſe videntur.

Anno 1701. cum notis perpetuis *M. Andr. Stubelii* in 12. eadem Amſtelodami

Anno 1702. repetita, omiſſo auctoris nomine.

Anno 1705. *M. Tellierii* editio in uſum Delphini impreſſa eſt *Londini*. 8.

Anno 1708. Curtius *Sam. Pitiſci*, ſi non iterum impreſſa, novo ſaltem titulo commendata prodiit.

Anno 1711. novae editioni Curtii ſuas in tyronum uſus notas adjecit *Chriſt. Cellarius*. 12.

Anno 1715. Q. Curtius ex recenſione Mich. Maittaire, Londini. 12.

CAP. IV.

Et quoniam ex collatione Scriptorum maxima fere lux adfulget hiſtoriae, pretium operae fore duximus, enumerare & alios quotquot res geſtas Alexandri pertexuerunt. Ex quibus qui adhuc leguntur, eorum nuda nomina adponere ſuffecit, aliorum aetatem, ſcripta, patriam, quantum in hac brevitate potuit, diligenter enotavimus.

Catalogum quoque Scriptorum Hiſtoriae Alexandri Magni contexuerat *Joh. Loccenius*, ſed gaudens eam operam à Viro magno & eruditiſſimo Ger. Joh. Voſſio l. I. c. 10. & 24. de Hiſt. Graec. eſſe occupatam, eum omiſit, ut ipſe de ſe ſcribit ad Noſtrum Libr. IX, 5, 21. His quaedam addi poſſunt ex Reineſii Epiſtol. ad Hofmannum p. 311.

Monuit tamen de his Prolegomenis ſuis ipſe doctiſſimus Freinshemius, quod hoc loco referre operae pretium duximus ex notis ad lib. X, 9, 3. *Rutgerſii ſententiam* de aetate Curtii *Auctoris verbis apprime convenire oſtendit clariſſimum literarum lumen Ger. Voſſius, in eximio illo opere de Hiſtoricis Graecis & Latinis. Latin.* I. 28. *quod ſi aliquanto maturius adipiſci licuiſſet, in tribus prioribus Proleg. capp. admodum juvari, in eo etiam de ſcriptoribus Hiſtoriae Alexandrinae, omni fere cura levari poteram. nam de illis quoque diligentiſſime inquiſitum eſt, de Hiſt. Graec.* l. I, 10. & 24.

Abrahamus Aben Phareg Mſuli. Raderus Proluſ. c. 4. ſcribit, hunc Arabica lingua hiſtoriam Alexandri M. contexuiſſe. extare Ms. ἄποδα tamen in bibliotheca Bavarica.

Achmetes Molla, ſive *Meulana Achmetes, hoc eſt, ſapiens ſive Doctor Achm. rhytmicis verſibus librum hiſtoriae Alex. Magni compoſuit, & Aemiris Suleimanis nomine publicatum edidit. Hic ab eo viciſſim donis eximiis liberaliſſime cultus, fructum ſui laboris uberem tulit.* Leunclav. Hiſt. Muſulm. lib. X. extremo. Hic forte eſt Turca, de quo in fine capitis hujus.

Adonis Chronicon.

Adrianus Imperator etiam Alexandreida ſcripſit. Stephanus in Ἀστραία, & in Σάνεια.

Aeſopus. Hunc manuſcriptum ineditum citat Juretus ad epiſt. Symmachi lib. IV. epiſt. 33. Latinum fecit Jul. Valerius, de quo infra. Putant autem eſſe hiſtoriam illam fabuloſam, quae paſſim circumfertur.

Agatharchides Cnidius ſcripſit hiſtorias, quarum lib. XXXV. citat Athenaeus XII, 6. Item Aſiaticam hiſtoriam, quae maxime videtur ad res Alexandri pertinuiſſe, ex qua octavus liber citatur Athenaeo IV, 14. Item hiſt. Europaeam, ex qua lib. XXVIII. in teſtimonium adducit idem auctor IV, 19. Citatur & Aeliano in hiſt. animal. V, 27. & XVI, 27. & Luciano in Macrobiis. Plutarchus cap. 2. Parallelorum exſcribit hiſtoriam ex Agatharchidae Samii rerum Perſicarum libro ſecundo. Quem cur eumdem cum Cnidio noſtro arbitratus ſit Geſnerus in Biblioth.

blioth. non video. Certe Photius in Biblioth. diſerte ſcribit, patria Cnidium, inſtituto Grammaticum fuiſſe; ſcribam inſuper & anagnoſten Heraclidae, Lembri, & alumnum Cinnaei. De aetate ejus ita comperimus. Poſt Mithridaticum bellum vixiſſe, oſtendit ejus locus, quem Athenaeus XII, 16. retulit. florentibus Romanorum rebus, de quibus interpretor illius verba, quae leguntur in fine cap. 50. Excerptorum. Vixit autem ante Trajanum, nam citatur à Plutarcho Sympoſ. 8 Quaeſt. 9. ſcripſiſſe autem Aſiaticas res libris decem, & de Europae rebus libris XLIX. hiſtoriam pertexuiſſe, ex Photio diſcimus. Item quinque libros de Rubro mari, quaeque ad illud pertinent, quos ſcripſit aetate in ſenium vergente. Praeter haec compendium, ajunt, reliquiſſe eorum, quae de Rubro mari ſcripſiſſet. item de Troglodytis libros quinque. ſed & Epitomen Lydes ab Antimacho ſcriptae. Rurſum aliud Breviarium eorum, quae de collectione admirabilium ventorum ſcripta extarent. Hiſtoriarum adhaec excerpta compoſuiſſe, atque de Amicorum inter ipſos conſuetudine. Inſigne autem teſtimonium ei reddit idem Photius, adeoque Thucydidi aequat, & in quibuſdam anteponit. Ipſe quidem fatetur, ſe, quamvis Attice loquatur, Camarae tamen (urbis in Creta) dialecto familiariter uti. Photius excerptis ejus, c. 30. Nam excerpta quaedam ex eo leguntur apud eumdem Photium Cod. 250. qui & *Agatharchum* quibuſdam dici auctor eſt.

Agis. Hunc etiam de rebus Alexandri carmine ſcripſiſſe colligas ex Curtio VIII, 5, 8. meminit ejus & Arrianus IV, 2, 15.

Alexandri Epiſtolae. Ex his quaedam diu ſuperfuerunt. nam & Plinius lib. VI. & Plutarchus cap. 17. eas citat. Quae vero hodie circumfertur de ſitu Indiae ad Ariſtotelem, cum aliis nonnullis, pro germanis non habentur.

Alexandri Hiſtoria. vide infra. Jul. Valerius.

Alexandri M. ὉΔΟΙΠΟΡΙΚΌΝ citatur à Strabone.

Alexandri Vita. Lamprid. in Alex. c. 30. legit (Alexander Imp.) & vitam Alexandri, quem praecipue imitatus eſt. Vide etiam infra: Μονόβιβλος Alexandrinorum.

Amyntianus. Hic de laudibus Alexandri librum dedicavit M. Antonino Imp. praedicans, ſe ſtylo res Alexandri geſtas exaequaturum. At deprehenſus eſt in orationis progreſſu calidus quidem & audax promiſſor, in promiſſo vero implendo frigidus atque imbecillus. Multo etiam in dicendo iis etiam inferior eſt, qui ante ipſum de Alex. ſcripſerunt. Haec Photius in Biblioth. c. 131. Citatur ab interprete Pindari *Amytianus* de Elephantis, qui an idem ſit cum noſtro, docti viderint.

Anaximenes Lampſacenus. Priſcas Graecorum, & Philippi atque Alexandri res geſtas perſcripſit. Ei Olympicae ſtatuae honorem habuit patria, quod iratum Alexandrum, & excidium urbi minitantem placavit. vide Pauſan. lib. VI. Qui addit ſcripſiſſe & hiſtoriam refertam maledictis in Athenienſes, Lacedaemonioſque & Thebanos, eamque ſub Theopompi nomine edidiſſe, ut inimico invidiam concitaret. Verſus in Alexandrum, qui Anaximeni adſcribebantur, illius non videri, Pauſanias pronuntiavit. Eum & hiſtorias ſcripſiſſe, & poëmata, & artes tractaſſe, & forenſia certamina aggreſſum eſſe Dionyſius in Iſaeo ſcribit: ſed infirmum fuiſſe in omnibus, & perſuadendi non magnopere gnarum. Athenaeus XII, 6. citat opus ejus inſcriptum, Regum mutationes. & VI, 4. aliud, Hiſtorias Primas. Vide Joſeph. in Appion. lib. I. pag. 1051. D & Scalig. in Euſeb. num. MDCXCII. Auctorem fabuloſae, quae circumfertur, hiſtoriae quidam putant: Vincent. Beluac. V, 39. Suidas Ariſtoclis filium, Diogenis Cynici, & Homeromaſtygis Zoili diſcipulum fuiſſe, ait, praeceptorem autem Alexandri, quem & in bellis ſecutus fuerit. Eum citat & Plutarch in Orat. priori de Fort. Alex. cap. 3. Cum his, & quae toto hoc capite ſcribimus, operae ſit componere Voſſium de Hiſt. Grec. I, 10, & 24.

Andronicus. Hunc Alexandri geſtorum ſcriptorem citat Plutarch. in Ariſtide.

Androſthenes Thaſius Navigavit cum Nearcho, & quaedam ad hanc hiſtoriam pertinentia edidiſſe dicitur. Strabo lib XVI. Ejus Paraplus Indiae citatur ab Athenaeo, III, 13.

Angelus Coſpus Bononienſis Vitam Alex. Magni à Joanne Monacho conſcriptam in Latinum ſermonem tranſtulit. Libellus iſte praefixus eſt editioni Curtianae, quae prodiit apud Henricum Petri, Baſileae anno 1545.

Anticlides Citatur à Plinio IV, 12, 30. & ab Athenaeo IX, 8. liber ejus de Reverſionibus ſeptuag. octavus. idem Athenienſem eum fuiſſe ſcribit lib. X. c. 4. & lib. XI. cap. 6. citat eum-

dem

dem in Expoſitionibus. Scripſiſſe autem & Alexandri hiſtoriam clarum eſt ex Plutarcho in vita Alexandri cap. 81. Operis ejus de Reverſionibus meminit etiam Suidas & Clemens Alex. in Admonitione ad gentes. Hiſtoriae autem de Alex. Raphaël Volaterranus.

Antidamus Heracleapolites. Hujus hiſtoria Alexandri Magni, item libri Morales citantur à Fulgentio in Expoſitione ſermonum antiquorum, unde colligas, eum Latine ſcripſiſſe.

Antigenes. Plutarch. Alex. cap. 81. hunc inter ſcriptores hiſtoriae Alexandrinae recenſet, & ex eodem, ut ſuſpicio eſt, Volaterranus. Citatur Antigenes quidam Plinio lib. VI.

Antiſthenes. Volaterranus hunc Alexandri vitam & geſta poſteritati tradidiſſe ſcribit. Videtur autem fuiſſe Rhodius, cujus Laërtius meminit in fine vitae Antiſthenis philoſophi. Citatur à Plinio lib. XXXVI, 12. ubi de obeliſcis ei ſermo, quos Antiſthenes attingere potuit in narratione Aegypti ab Alex. occupatae.

Antoninus Archiepiſcopus Florentinus fabulas de Alexandro deſcripſit ex Jul. Valerio.

Appion Alexandrinus. Graecus homo, qui Pliſtonices eſt appellatus, facili atque alacri facundia fuit. is de Alex. Regis laudibus ſcripſit, ut auctor eſt Gellius lib. VI, 8. Hunc Tib. Caeſar cymbalum mundi vocabat, quum publicae famae tympanum potius videri poſſet. Plin. in Praefat. Hiſt. Natur. n. 36. ſub C. Caeſare tota circumlatum fuiſſe Graecia, & in nomen Homeri ab omnibus civitatibus adoptatum, Sen. epiſt. 88. n. 56. ſcribit. Ejus librum quartum hiſtoriarum Aegypti citat Clemens Alexandrinus libro primo Stromat. ubi & mentionem facit libri, quem contra Judaeos ſcripſerit. quem duobus refutavit Joſephus. Grammaticum profeſſione fuiſſe, & magum, conſtat ex Plinio XXX, 2, 7. qui eum vidit & Pliſtonicen appellatum tradit lib. XXXVII. cap. 5. ſed & alibi eum citat, in magicis praeſertim. ſed & in libro de Apicii luxu Athenaeus VII, 12. & de Lingua Rom. idem auctor XV, 8. Scripſit & hiſtoriam de ſingulis gentibus, & commentarios in Homerum, quorum nimiam diligentiam ſugillare videtur Seneca. Ob tot edita ſcripta appellatus eſt Μόχθος, id eſt, Labor, ut teſtatur Suidas.

Archelaus. Chorographus, qui omnem ab Alexandro peragratam terram deſcripſit. Laërtius in Archelao.

Ariſtobulus Ariſtobuli Caſſandreus. Hunc in hiſtoria ſua ſe maxime ſequuturum profitetur Arrianus principio operis, quod perpetuus Alexandro comes fuerit. à quo & deſtinatum reficiendo Cyri ſepulchro ſub finem hiſtoriae prodit. Qui cum Ariſtobulo Judaeo unum faciunt, errare videntur. Caſſandrenſem citant Athen. II, 6. VI, 13. Lucian. in Macrobiis & alii. Ejus teſtimoniis ſaepius utuntur Plutarchus, ut in Demoſth. cap. 32. & Strabo. Hujus, ut videtur, librum, in quo ſingulare certamen Alexandri cum Poro tradiderat, Regem in Hydaſpem projeciſſe refert Lucian. de Conſcribenda hiſtoria. Vide Voſſium de Hiſt. Graec. I, 10. Soiter. in dedic. belli Pannonici.

Ariſtoxenus. Commentarios hujus citat Plutarchus Alex. cap. 5. Qui an ad Alexandrum magnopere pertinuerint, dubitari poſſit ex Athenaei XIV, 2. videtur enim iis libris miſcellanea quaedam collegiſſe. Scripſiſſe autem & hiſtorias, & omnis generis libros ad 454. Suidas teſtatum reliquit.

Ariſtus Salaminius. Citat hunc Athenaeus lib. X. cap. 10. Multo juniorem fuiſſe temporibus Alexandri, Strabo lib. XV. nos docuit. Scripſiſſe de Alexandri rebus geſtis ſcimus ex Arriano VII, 3, 22.

Arrianus Nicomedienſis. Hujus Hiſtoria cum etiam hodie ſatis oſtendat auctoris ſui praeſtantiam, obſcurioribus, aut iis quorum opera non extant, ſermonem potius commodabimus.

Arrianus Epopoeus Alexandreida, ſive carmen de Alexandro XXIV. libris conſtans, hunc ſcripſiſſe Suidas tradit.

Aſclepiades. Inter ſcriptores hujus hiſtoriae quidam hoc nomine memoratur Arriano VII, 3, 22.

Baeton. Dimenſor itinerum Alexandri librum edidit, quem inſcripſit Stationes expeditionis Alexandri. Athen. X, 12. Citatur & Plinio VI, 17. Ubi tamen *Biton* vocatur.

Petrus Bizarus. in Hiſtoria Perſica.

Calinius Syrus. Plutarchus in Ariſtide.

Calliſthenes, evocatus ab ipſo Alexandro ad ſcribendam ejus hiſtoriam. Juſtin. XII, 6, 17. deinde interfectus. Curt. VIII, 8, 21. Scribit hoc loco Raderus famam de Calliſthenis hujus hiſtoria, quam adhuc ſuperſtitem faciebat, vanam eſſe, idque ſibi compertum ex Duſcaei litteris, quem rogaverat, ut exemplar tranſcribi curaret. Et ſane ex principio pſeudo-Calliſthenis, quod Ducaeus tranſmiſit, apparet eſſe hiſtoriam fabuloſam, de qua mox in Julius Val. De Calliſthenis ſtylo judicium Ciceronis habes in Epiſt. ad Q. fratrem II, 12.

Cappellus. in Hiſt. Sacra & Exotica ab Adamo uſque ad Auguſtum.

Caryſtius Pergamenus Commentarios Hiſtoricos ſcripſit, in quibus & de rebus Alexandri tractaſſe argumento ſunt loca, quae ex eo profert Athenaeus X, 9. 10. XI, 15. XIII, 8. & XV, 8.

Cedrenus hodieque legitur.

Cephaleon, quem patriam ſuam preſſiſſe ſcribit Photius Cod. LXVIII. Scripſit autem libros novem, quibus Muſarum nomina indidit: quorum poſtremis Alex. quoque res complexus, ut patet tam ex loco citato, quam alio, apud eumdem Photium, Cod. CXLI. Temporibus autem Adriani vixiſſe eum, ex Suida notum eſt.

Chares Iſangelus. Plutarch. Alex. c. 81. Dubito an idem ſit cum ſequente.

Chares Mitylenaeus, citatur à Plutarcho in Alexandro cap. 33. & 96. & ab Athenaeo VII, 2. XII, 2. & ab eodem III, 13. liber ejus ſeptimus hiſtoriarum Alexandri & XII, 9. & XIII, 4. Vide & Gellium V, 2.

Charon. Hoc nomine tres hiſtorici recenſentur à Suida, quos omnes veriſimile ſit Alexandri quoque geſta compoſuiſſe: niſi forte Lampſaceno, qui primus inter illos memoratur, aetas obſtet, quem tamen longe poſt primum Darium vixiſſe patet ex iis, quae Athenaeus retulit, locis. Tempore Xerxis viguiſſe refert Ὀλυμπιάδων ἀναγραφή.

Choerilus. Hic quoque inter Alexandri comites cum eſſet, res ejus carmine compoſuit. Horatius lib II. Epiſt. I. Gratus Alexandro regi Magno fuit ille Choerilus, incultis qui verſibus & male natis Rettulit acceptos, regale numiſma, Philippos. Eum pro peſſimo conditore carminum Curtius habet VIII, 5, 8. Notum eſt de pacto, quod inter eum & Alex. interceſſerit, ut pro ſingulis verſibus, ſi boni forent, aureum, ſi mali, colaphum acciperet. Hujus Choerili videntur eſſe verſus, quibus epitaphium Sardanapali includitur, qui extant apud Athenaeum XII, 7. Vide Scalig. ad Euſeb. num. MDXXXIV.

Clearchus Solenſis. Ariſtotelis diſcipulus, ſcripſit inter alia Vitarum libros, in quibus & de Dario, ab Alex. everſo, ut ſcimus ex Athenaeo XII, 9.

Clemens. Hunc tantum ex Apulejo novimus, cujus & coaetaneus fuit. Sic enim ille I. Floridorum: Quae omnia (Alexandri facinora) aggreſſus eſt meus Clemens, eruditiſſimus & ſuaviſſimus poëtarum, pulcherrimo carmine illuſtrare.

Cleo Siculus, inter praecipuos Alexandri adulatores nominatur à Curtio VIII, 5. ex quo loco colligas eum etiam carmina in laudem Alexandri compoſuiſſe. Stephanus in Ἄσπις citat Cleonem Syracuſium, qui de portubus ſcripſerit, quem eumdem fuiſſe non immerito dubites.

Clitarchus. De hoc Quintilianus X, I. Clitarchi probatur ingenium, fides infamatur. Ejus hiſtoriam de Alexandro, cujus & comes fuit, citat Plutarchus in vita cap. 47. Plin. VI, 13, 6. Aelian. in Hiſt. Anim. XVII, 2. 22. 23. 25. Athenaeus quidem perſaepe, quemadmodum & Strabo. Hujus hiſtoriam interpretatus eſt Curtius, ut quidam putant, eo argumento, quod Curtius eum laudet IX, 5, 21. Sed ipſe ille locus eos diverſum docere debuit: nec enim Clitarchum ibi ſolum, ſed & Timagenem citat, quos tantum abeſt, ut ſequatur, ut potius ſecuritatis & credulitatis eos arguat.

Cluverius in Epitome Hiſtorica.

Conſtantinus Manaſſes.

Cornelius Nepos. Epiſtolam Alex. de Indiae ſitu &c. in Latinum ſermonem tranſtuliſſe dicitur. Neſcio an idem ſit, qui de rebus Alex. ſcripſit, auctore hiſtor. Miſcella XII, 19.

Craterus. Hic cum ſub Alexandro res gereret, ejus etiam hiſtoriam dicitur conſcripſiſſe. Meminit Crateri Plut. in Ariſtide cap. 51. haud dubie ex libris ejus περὶ ψηφισμάτων, ut citantur Stephano de Urbibus. qui quamvis etiam Macedo fuerit, alius tamen eſſe poteſt à no-

noſtro, quem maximis laudibus ornavit apud Suidam Eumenes. Res autem Alex. attigit etiam in epiſt. ad matrem Ariſtopatram, cujus meminit Strabo lib. xv.

Daimachus. Hujus Indica citat Athenaeus lib. IX. cap. II. Strabo mendaciſſimum ſcriptorum appellat lib. II. ubi dicit miſſum ad Allitrochaden Indum, ſuarum peregrinationum Commentarios reliquiſſe.

Dexippus. Citat hunc Cedrenus in Hiſtoriarum Compendio. Ejus Excerptum eſt apud Euſebium in primo Chronicorum. Vixiſſe temporibus Galieni & ſeqq. Imp. Dexippum, qui temporum hiſtorias contexuit, virum in liberalibus diſciplinis & facultate logica verſatiſſimum, Eunapius in fine Porphyrii tradidit.

Dicaearchus. Hic videtur Alexandri res attigiſſe in libris de Vita Graecorum, qui citantur Athenaeo XIII, I. Fuit autem ex Meſſana Siculus, Ariſtotelis auditor, ut Suidas tradidit. Citat eum ſaepiuſcule Plinius in libris prioribus ex Geometricis ſcriptis, cum ea laude; fuiſſe virum eruditum, & Regum cura montes permenſum. Locum ex primo ejus libro refert Africanus in Sylloge Regum Aegyptiorum annexa à Scaligero editioni Euſebianae.

Dio Chryſoſtomus Pruſieus, inter alia de Alexandri Virtutibus libros octo ſcripſiſſe dicitur apud Suidam. Plura de eo Photius in Bibliotheca.

Diodorus Siculus.

Diodotus Erythraeus Ephemerides Alexandri ſcripſit, ut colligitur ex Athenaeo X, 9.

Diogenes Babylonius. Hunc de Alexandro ſcripſiſſe clarum ex Quintil. I, I, 8. & Clemente Alexandrino lib. I. Stromatum. Ut, qui Antipatri praceptorem fuiſſe volunt, de juniore Antipatro intelligere neceſſe habeant.

Diognetus cum Baetone conjungitur apud Plinium VI, 17.

Dionyſius, à Philadelpho miſſus in Indiam, ut Plin. VI, 17. tradit, cum regibus Indicis moratus, vires quoque gentium prodidit. Quod certe fieri non potuit, ſine praecipua Alexandri, rerumque iis locis ab eo geſtarum, mentione.

Diotimus Athenienſis. Hunc etiam inter ſcriptores hiſtoriae Alexandrinae forte reponendum colligas ex Athenaeo X, 10.

Dorotheus Aſcalonites. Hiſtorias hujus de Alexandro citat Athenaeus VII, 2.

Dreſſerus In Millenariis.

Duris Samius Varia ſcripſit, inter quae & Res Macedonicas huc maxime pertinentes. Citatur ſaepiſſime ab Athenaeo, & Plutarcho in rebus ad Alex. ſpectantibus.

Ephippus Olynthius de Alexandri & Hephaeſtionis exſequiis ſcripſit, ut conſtat ex Athenaeo X, 9. XII, 9. Alius eſt Ephippus, itidem Hiſtoricus apud Suidam.

Eratoſthenes Cyrenaeus. Huic ſe non plane aſſentiri dicit Arrianus V, I, 12. quamquam probatiſſimum auctorem nominet, mox V, I, 20. Citat eum & Plut. in Alex. c. 3. & alibi ſaepius. Quin & alii multi, & inprimis Strabo. Sed hic ea tantum auctorum loca indicare propoſitum nobis eſt, quae de hiſtoria Alexandri ab uno quoque perſcripta fidem faciant.

Eumenes Cardianus. Hic ſub Alexandro res geſſit, ut patet ex Arriano, & Plutarcho, qui & Vitam Eumenis edidit, quomodo & Aemilius Probus, ſive Cornelius Nepos eſt. Ejus autem Ephemerides Alexandraeos citat Athenaeus X, 9. Eum mire confundit Suidas cum Rege Pergameno cognomine, quin & ex utroque Macedonum Regem conflat. Reſtituendum hoc nomen Aeliano lib. III. cap. 23. in fine. de Varia Hiſtoria. nam quae ibi relata fuerunt, & apud Plutarchum reperiuntur, haud dubie fuerunt ex Ephemeridibus Eumenis: ergo caput ita claudit; ὧν καὶ Ἐυμένης ὁ Καρδιανὸς καὶ ἐκεῖνός ἐςι, pro quibus vulgo legitur, ὧν καὶ ἔυ μὲν ὁ Καρδιανὸς. Eamdem emendationem reperi poſtea in Emendation. Leopardi lib. II. cap. 12.

Euſebius Chronographus.

Euſebius quidam. vide mox Julius Valerius.

Gualterus Belga ſcripſit carmine Heroico geſta Alexandri Magni libris decem, qui editi ſunt, de hoc Guillermus Briton. in praefat. Philippidos:

Geſta ducis Macedum celebri deſcribere verſu
Si licuit Galtere, tibi, quae ſola relatu
Multivago docuit te vociferatio famae.

Glycas in Annalibus.

Harpocration. Hic cur à Radero ſcriptorum horum catalogo inſeratur, nondum reperi.

Hartliebus Bojus. Julii Valerii hiſtoriam in Germanicum ſermonem tranſtulit, teſte Radero.

Hecataeus Eretrienſis. Recenſetur inter Auctores hujus hiſtoriae à Plutarcho in Alex. cap. 81. Quin & *Abderitam Hecataeum* veriſimile eſt hanc Spartam ornaſſe, cum & hiſtoriam ſcripſerit, & Alexandri comes fuerit, ut legitur apud Joſephum lib. I. contra Appionem. Adde Voſſium de Hiſt. Graec. I, 10.

Hegeſander. Quod hic multa ad Alexandrum pertinentia in Commentariis praecip[illegible] ſcripſerit, patet ex iis eorum locis, quae paſſim recenſet Athenaeus.

Hegeſias Magnes. Hujus fragmenta ex Hiſtoria, ut credibile eſt, Alexandrina, reperiuntur apud Dionyſ. Halicarn. de Orationis ſtructura, & Agatharchidem in excerptis apud Photium, utrobique producta in exemplum exilis & languidae compoſitionis. ſed & Cicero ineptum eum vocat in Bruto cap. 83. & de Oratore cap. 67. frigidum exclamatorem Plut. Alex. cap 4.

Helymon cecinit res Alexandri, quem idem Rex in cavea mori coëgit, auſum tentare tanti regis opera, vires ejus ſuperantia. Haec Raderus. Vide Gyrald. de Poët. Dial. III. & Suidam in Χοίριλος.

Heraclides, citatur ab Plutarcho in Alex. cap. 45. quem credam fuiſſe Alexandrinum, qui Laërtio teſte, de ſucceſſionibus, regum ſcilicet ſuorum, ſcripſit. Fuit & alius hoc nomine gente Cumanus, qui res Perſicas enarravit, & ab Athenaeo citatur. Ex quo tamen deprehendere non potui, poſt Alexandrum, an ante eum vixerit.

Hermippus. Vide Plut. Alex. c. 95.

Hieronymus Cardianus. Vide Voſſ. de Hiſt. Graec. I, 11. ex Suida, in quo dubitabam.

Hiſter, qui forte *Iſtrus* Volaterrani, dicitur multa ſcripſiſſe apud Suidam. Plutarcho refertur inter Scriptores hujus hiſtoriae in vita Alex. c. 81.

Hiſtoria Miſcella lib. XII. c. 19.

Jaſon. Voſſius de Hiſt. Graec. I, 10. *f.*

Idomeneus videtur inter ſcriptores Alexandrinae hiſtoriae cieri à Plutarcho in Demoſth. cap. 32.

Joannes Antiochenus Hiſtoriam ab Adamo uſque repetiit, in qua & Alexandrum memoravit, ut patet ex Excerptis Conſtantini, quae ante hoc quadriennium Henricus Valeſius publici juris fecit.

Joannes Monachus. Huic multum tribuit Coelius Rhodiginus, eumque perſaepe laudat, ut III, 5. XVIII, 18. XXII, 20. XXIII, 4. Adjunctus eſt editioni Baſileenſi, quae prodiit anno 1545. Interprete Angelo Coſpo Bononienſi.

Julianus Imp. in Caeſaribus.

Julius Valerius Latinam fecit Hiſtoriam fabuloſam de Alexandro, quae ab aliis Aeſopo, ab aliis Calliſtheni adſcripta fuit. Unde fabulas ſuas certatim hauſerunt Antoninus, Vincentius, Urſpergenſis, alii. Pretium videbatur adſcribere hoc loco judicium C. Barthii ex II, 10. Adverſariorum: Talia multa in non inerudito monacho ſunt, qui vitam Alexandri Magni prodigioſis mendaciis farctam edidit ante aliquammulta ſecula: quae fabula tantum olim fidei habuit, ut à prudentibus etiam ſcriptoribus ſit teſtimonio citata, qualis ſane ante plus quam quatuor ſecula fuit in Anglia Silveſter Giraldus, qui non dubitavit ejus cellionis auctoritate uti. An ea egregia hiſtoria edita umquam ſit neſcio, nos in charta ſcriptam habemus. ſed tanti vix aeſtimamus, ut in Bibliothecam recipiamus. Eſt idem auctor, quem Aeſopum vocat, & interpretatum à Julio Valerio Franciſcus Juretus ad Symmachi lib. I. Epiſt. 54. Editione quidem priore. Ego vero neque de auctore, neque de interprete credo Romani Graecive hominis eſſe, maxime enim in eo Graeci ſermonis ignorantia, nec ulla Romani notitia eſt. Hactenus Barthius. Typis excuſa eſt Germanice, anno 1486. Argentorati. Citatur & Salmaſio ad Solinum pag. 1025. Vetus ſcriptor qui res Alexandri fabuloſe compoſuit.

Juſtinus.

Lazius in rebus Graecis.

Lycus. Stephanus in Σκίδρος.

Lyn-

HISTORIAE DE ALEXANDRO.

Lynceus Samius. Hujus Commentariis Alexandri geſta pertractata fuiſſe, ſuſpicio eſt ex Athenaeo x, 9.

Marſyas Periandri F. Hujus Res Macedonicas citat Athenaeus xiv, 7. & Plutarch. Demoſth. cap. 24. quas perſcripſit libris decem, initio ducto à primo Macedonum rege, progreſſus uſque ad Alexandri expeditionem in Syriam. Compoſuit & ipſius Alexandri educationem; cum quo ſimul educatus fuerat. Fuit etiam patria Pellaeus, Antigoni, qui poſtea regnavit, frater, ut auctor eſt Suidas. Marſyam Macedonem citat Plinius lib. xii. & xiii. Praefectus navium fuit ſub Demetrio. Diodor. xx, 51. Vide Voſſium de Hiſtor. Graec. I. 10.

Megaſthenes. Hunc probatiſſimum auctorem vocat Arrianus v, 1, 20. & perſaepe citat, praeſertim in Indicis ſuis: ſicut Aelianus in Hiſt. Animal. Cum regibus Indicis moratus vires quoque gentium prodidit, ut Plinius ſcribit lib. vi. c. 17. Miſſus ad Androcotum Indum ſuarum peregrinationum Commentarios reliquit, fabulis refertos, arguente Strabone lib. ii. Scripſit & Politica, quae citat Athenaeus.

Menaechmus Sicyonius ſcripſit hiſtoriam Alexandri Magni. Suidas. Volaterranus.

Μονόβιβλος *Alexandrinorum.* Hunc Alexandrinos de vita Alexandri conſcripſiſſe auctor eſt Nicephorus Eccleſiaſt. Hiſtoriae lib. x. c. 36.

Nearchus. Iſte cum Alexandro militavit, & de Alex. hiſtoriam conſcripſit. Mentitus autem eſt, quod ſe Navarchum eſſe ſcripſerit, cum fuerit unius tantum navis gubernator. Haec Suidas. Sed ſi recte memini, crimen illud ab aliis fide dignioribus impingitur Oneſicrito. Certe Navarchum appellat etiam Philoſtratus in Apollonii vita lib. iii. & diſerte Arrianus in Indicis iii, 12. Multa autem in hiſtoria mentitum ait Strabo lib. ii.

Neſtor. Hujus Alexandriada citat Stephanus in Ὑστάσπαι.

Nicanor Res geſtas Alexandri Macedonis ſcripſit', Auctore Varrone in quarto rerum Divinarum, quem citat Lactantius lib. i. cap. 6. & ex eo Sabellicus Enneadis 2. lib. iii. & Lud. Vives ad Auguſtin. de Civitate Dei lib. xviii. c. 27.

Nicobule. Hujus fragmentum de Alexandro legitur apud Athenaeum xii, 9.

Nymphis Heracleotes, ſcripſit de Alex. & ſucceſſoribus ejus. Suidas. Librum ejus nonum de Ptolemaeis citat Aelian. Hiſt. Animal. xvii, 3.

Olympiadum Deſcriptio. Hanc cum Euſebio edidit Joſ. Scaliger.

Oneſicritus citatur à Plinio vi, 22, 2. Alexandri incunabula & originem ſcripſit, Laërtio teſte. Strabo cum reliquis multa mentitum arguit lib. ii. & praeſertim lib. xv. in hunc ſenſum: hunc meliore jure fabuloſarum & incredibilium de Alex. narrationum, quam gubernatorum navalium ejuſdem rectorem dicere poſſis. Equidem quotquot Alexandrum comitati, de rebus ejus geſtis aliquid ſcripſere: ii admiranda veris antehabuerunt, monſtroſis tamen narrationibus omnes eos hic ſuperaſſe videtur. Nomen hujus corruptum arbitror apud Lucian. de Conſcribenda hiſtoria. Ut enim conjicere eſt, hic fuit, ad quem Alex. dixiſſe fertur, haud dubie hiſtoriam ei ſuam offerentem, optare ſe, ut in vitam redire poſſet, & cognoſcere, quibus animis iſtam narrationem accepturi eſſent homines. Quare pro iſtis vocibus, ὦ Ὀνησίκρατες ſcribendum erit, ὦ Ὀνησίκριτε.

Orthagoras. Hunc cum Oneſicrito navigaſſe conjicio, ex Aeliano de Hiſt. Animal. xvii, 6. conſcripſit autem libros de rebus Indicis, quos idem auctor citat in Hiſt. Animal. xvi, 35. & Philoſtratus in vita Apollonii lib. iii.

Otto Friſingenſis.

Patrocles apud Strabonem lib. ii. ait, eos, qui Alexandro comites expeditionis fuerunt, obiter tantum ſingula cognoviſſe: Alexandrum vero ipſum accurate omnia indagaſſe, cum ei regionum deſcriptiones à peritiſſimis traderentur; ita hanc deſcriptionem ſibi poſtea temporis exhibitam eſſe ait à Xenocle gazae praefecto.

Phanias apud Clementem lib. i. Stromat. de tranſitu Alexandri in Aſiam meminit. Quem puto fuiſſe diſcipulum Ariſtotelis, cujus Suidas meminit.

Philippus Chalcidenſis.

Philippus Iſangelus. Hujus & ſuperioris meminit Plut. in Alex. cap. 81.

Philon Thebanus. Plutarchus dicto loco.

Phylarchus. Hunc inter hos ſcriptores non retuliſſem, niſi id jam feciſſet Raderus. Nihil enim reperi, quod eum in hanc claſſem admitti jubeat. Citat quidem locum ex ejus lib.

vi.

VI. Athenaeus VI, 13. qui ad Alex. ſpectat: ſed certum eſt, eſſe eum librum ex iis, quos de Pyrrho, & poſterioribus regibus compoſuit.

Pindarus. Hujus verſus in Alexandrum Macedonem refert Dionyſius in Rhetoricis pag. 179. Unde Raderus colligit, eſſe eum Pindarum poſteriorem ἀνέψιον πϱοτέϱου. cujus quidem & Suidas meminit. Sed potius crediderim verſus Dionyſio citatos eſſe Pindari ſenioris, ſcriptos ad Alexandrum Macedonem, non Magnum noſtrum, ſed alium, Magni proavum, & propterea neminem huic Catalogo Pindarum inſerendum videri. *Facit mecum Dio Chryſ. Orat.* 2. *Tzetzes Chil.* E. 7, 139.

Plutarchus.

Polyaenus.

Polycletus Lariſſaeus. Ejus librum octavum Hiſtoriarum citat Athenaeus XII, 9. Citatur & Straboni Polycletus, quem hunc ipſum eſſe puto, lib. XVI.

Polycritus. Plutarchus Alexandro cap. 81.

Pompejus Trogus. Cujus epitomen Juſtinus fecit. Eum citari puto in Hiſtoria Miſcella lib. XII. c. 19.

Potamon Mitylenaeus. Hic etiam in hunc cenſum refertur à Volaterrano & aliis, auctore Suida, qui eum tempore Tiberii vixiſſe, & ab eo ſumme honoratum fuiſſe aſſerit.

Praxagoras. Photius Cod. LXII.

Ptolemaeus. Qui poſt Alexandrum in Aegypto regnavit. Eum ſe praecipue ſecuturum eſſe profitetur Arrianus. Citat eum & Curtius noſter IX, 5, 21. & Plutarch. in Alex. cap. 81. quod ideo refero quod in hoc nomine erraſſe video Geſnerum in Bibliotheca, qui hunc Ptolemaeum, & ſequentem in Plutarcho Anticlidem pro uno eodemque habet. Laudat & Athenaeus ejus Commentarios ſaepiſſime.

Reineccius.

Sabellicus.

Seleucus. Hunc etiam qui cum Alexandro militavit, nonnihil de rebus ejus edidiſſe, ni memoria me fallit, apud Diodorum Siculum legi.

Sigonius. In libello de temporibus Athenienſium.

Solinus.

Sopater ſcripſit Eclogas variae doctrinae libros duodecim, quorum decimo Alexandri geſta referuntur, ut prodit Photius Cod. CXLI.

Soterichus Aſites. Poëta Heroicus, ſcripſit Alexandriacum, h. e. Hiſtoriam Alexandri Magni, cum Thebas, & alia cepiſſet. Suidas.

Sotion. Plutarchus Alexandro c. 107.

Strabo. Hic tam in Geographicis ſuis libris multa paſſim de Alexandro refert, quam etiam hiſtoriam ejus peculiari opere complexus eſt, quod ipſe citat non longe à principio lib. II.

Strattis Olynthius ſcripſit Ephemerides Alexandri libris quinque, item de obitu ejus. Auctor Suidas.

Suidas.

Tarik Mircond in hiſtoria Perſica.

Petrus Texeira Luſitanus, de regibus Perſarum in ſuo Itinerario.

Timagenes. Citatur hic à Curtio IX, 5, 21. Judicium de eo vide apud Quintilian. Inſtitut. 10, 1.

Turca quidam. Qui res geſtas Alexandri in ſuam linguam tranſtulit, juſſu Selymi I. ut teſtatur Boterus in Politia illuſtrium lib. II. c. 2. & Tubero lib. X. in fin. Commentar. de tempor. ſuis. vide *Achmetes.*

Varro. Hunc rerum Alexandri Epitomen compoſuiſſe Raderus ſcribit.

Vincentius Bellovacenſis in Speculo.

Raphaël Volaterranus.

Urſpergenſis Abbas.

Zenobia. Haec etiam Regina Orientis locum hic ſibi vindicare queat ex teſtimonio Trebellii Pollionis in XXX. Tyrannis, cap. 18. *Hiſtoriae Alexandrinae & Orientalis ita perita, ut eam epitomaſſe dicatur.*

Zonaras. Vide Joannes Monachus.

Zoſimus.

CAP.

GENEALOGIA ALEXANDRI.

CAP. V.

Cum autem ad operis Curtiani pleniorem intellectum neceſſarium videatur, de ipſo prius Alexandro quaedam praenoſcere, ne tamen libri moles excreſceret, ſufficere viſum eſt, ſi ſtemma primum Regis ejus ex Reineccio, qui diligentiſſime illud inveſtigaſſe viſus eſt, excerptum: deinde & vitae compendium, quam breviſſime fieri potuit, praemitteremus. Igitur *Alexander Magnus* (nam ab hoc incipi placuit, ut retro ad majores ejus veniremus) ex *Barſine* Artabazi filia genuit *Herculem*, qui poſtea anno aetatis decimo ſexto à Polyperchonte occiſus eſt: ex *Rhoxane* Oxyartae filia *Alexandrum* Poſthumum, quem Caſſander interfecit: ex *Cleophide* Regina Indica *Alexandrum*, qui poſtea matris imperium tenuit. *Alexander* porro *Magnus* originem ſuam hinc ad Herculem, inde ad Achillem retulit, per has ſucceſſiones, quarum dextrae paternam ejus ſtirpem, laevae maternam exhibent.

I. Philippus Macedoniae Rex, occiſus à Pauſania, anno aetatis 46. 9. Cal. Feb. ſuſtulit ex Olympiade *Alexandrum Magnum*, & *Cleopatram*, Alexandro Epirotae avunculo ſuo nuptam: ex *Audata* Illyria *Cynam*, collocatam à patre Amyntae patrueli, poſtea ab Alceta Perdiccae fratre interemptam: ex *Nicaſipolide* Pheraea *Theſſalonicam*, quam Caſſander duxit: ex *Cleopatra* ſorore Attali *Europam*, quam in gremio matris necaſſe dicitur Olympias, & *Caranum*, quem & ipſum crudeliter interfecit eadem noverca: ex *Arſinoë*, quam impraegnatam Lago tradidit, *Ptolemaeum* Ægypti Regem: ex *Philinna* ſaltatrice Lariſſaea, *Aridaeum*, qui exſtincto fratre Alexandro imperii ſimulacrum per ſexennium tenuit, deinde Olympiadi proditus, & immaniter excarnificatus, vitam & ſtirpem Regum Macedonicorum ex Herculis poſteris finiit. Hujus pater fuit

II. Amyntas Mac. R. bis regno dejectus, bis reſtitutus, genuit ex *Eurydice* Illyria *Alexandrum*, ſecundum hoc nomine Macedonum Regem; *Perdiccam* tertium; cujus filius *Amyntas* ex *Cyna* Philippi filia *Eurydicen* Aridaei conjugem procreavit; *Philippum* ſecundum Alexandri M. patrem; & *Euryonem* filiam, quae ſceleſta matris conſilia patri detexit: ex *Gygaea*, vel ut alii ſcribunt *Cygnaea*, *Archelaum*, *Argaeum*, *Menelaum*: ex pellice anonyma *Ptolemaeum* cognomento Aloritem, qui *Philoxenum* genuit, cujus poſteritas non proditur.

III. Philippus cognomento θαῤῥαλέος parte Macedoniae, quam tenebat, à Perdicca fratre pulſus, in exilio obiit, unico filio relicto.

I. Olympias poſt Alexandri filii mortem, cum multa diu ambitioſiſſime atque crudeliſſime feciſſet, Pydnae à Caſſandro capta, atque interfecta eſt. Hujus pater fuit

II. Neoptolemus, Epiri Rex cum Arybba fratre regnum partitus, liberos habuit *Alexandrum*, qui Magni ſororem Cleopatram in matrimonio habuit; & bello in Italia geſto occubuit; *Neoptolemum* qui Alexandrum in Aſiam ſecutus, in expugnatione urbis Gazae, primus muros conſcendit; Arrianus fine lib. II. poſtea Epiri regno aliquamdiu potitus, à Pyrrho interfectus eſt; *Arybbam*, qui ſocietatem cum Leoſthene adverſus Macedonas initam turpiter deſeruit; *Troadem* Arybbae patruo nuptam; *Olympiadem* Alexandri matrem; & *Cadmiam*, quae inſidias à Neoptolemo fratre in Pyrrhum conflatas prodidit.

III. Alcetas Epiri Rex, qui à ſuis pulſus, poſt exilium apud Dionyſium Siciliae tyrannum, ad regnum rediit, procreavit *Neoptolemum* Olympiadis patrem; & *Arybbam* qui fratrem bello petens, dividere ſecum regnum coëgit: deinde ducta in uxorem *Troade* fratris filia ſuſcepit *Alcetam*, qui poſtea regnavit; & *Aeacidem* Pyrrhi patrem.

IV. Arymbas, qui Athenis eruditus poſteaquam ad regnum pervenit, leges & ſenatum annuoſque magiſtratus, & reipub. formam compoſuit. Vocatur & *Tharymbas*, & *Tharrytas*, & *Tharyps*, & *Tharypus*, ut ſolet in nominibus.

V. Admetus Epiri Rex, ad quem Themiſtocles confugit, ſuſcepit ex *Phthia* conjuge *Arymbam*, de quo modo dictum eſt.

VI. Alcon procatus Agariſtam, Cliſthenis Sicyonii filiam. Hujus progenitores ignorantur, niſi quod conſtat eum fuiſſe ex Pieli

****** poſte-

IV. Alexander Rex Macedoniae, Dives & Philellen cognominatus, qui bello *Xerxis* cum Perſis fuit, genuit *Perdiccam* alterum hoc nomine Macedoniae Regem, *Alcetam* interfectum poſtea ab *Archelao* Rege Perdiccae ſpurio; & *Philippum*, de quo ſupra.

V. Amyntas I. Rex Macedoniae, Darii Hyſtaſpis filii juſſu à Megabazo Perſarum imperio ſubditus, reliquit *Alexandrum* Divitem; *Bocrum*, cujus filius *Meleager Arſinoën Ptolemaei* regis matrem procreavit; & *Gygaeam*, quae ex Bubare Perſa ſuſcepit *Amyntam*, cui Xerxes Alabanda Phrygiae dono dedit.

VI. Alcetas R. Maced. regnavit annis XXIX. reliquit ſucceſſorem *Amyntam*.

poſteris, quem ideo ſtatim in proximo collocavimus.

VII. Pielus, qui & *Pylades*, quos liberos genuerit, non reperitur: habuiſſe autem certum eſt ex eo, quod Pauſanias ſcribit, Pyrrhum, qui cum Romanis bellum geſſit, originem ſuam ad hunc retuliſſe.

VIII. Pyrrhus Achillis filius ex *Lanaſſa* Cleodaei Heraclidae filia tulit *Pyrrhum*, quem in pueritia exſtinctum fuiſſe ſuſpicio eſt; *Aleuam*, à quo propagata Aleuadarum domus; *Ethneſtum*, à quo genti Ethneſtarum nomen; & femellas quinque: ex *Andromacha* Hectoris vidua *Moloſſum*, à quo Moloſſi appellati Epirotae; *Pielum*, de quo diximus; & *Amphialum* cognomento Pergamum.

VII. Aeropus R. Maced. cum infans adhuc eſſet, à Macedonibus, qui ab Illyriis premebantur, ut erat in cunis, in aciem eſt prolatus, felici ipſis conſilio.

VIII. Philippus hujus nominis primus Rex Macedoniae.

IX. Argaeus Rex Mac. repreſſit Illyrios, bellum tum primum Macedonibus facientes, decepto hoſte virginum Baccharum apparatu.

X. Perdiccas I. Rex Maced. moriturus filio locum monſtravit, in quo ſe & ſucceſſores ſuos condi vellet, pollicitus regnum in familia manſurum, quoad id fieret: qua ſuperſtitione credunt exſtinctam in Alexandro ſtirpem, quod is alibi ſepultus eſſet. De hoc vide quaedam ab hoc ordine diverſa apud Herodotum 8, 137. &c.

XI. Tyrimas regnavit annos XXXVIII. reliquit ſucceſſorem *Perdiccam* filium.

XII. Coenus Carani filius, *Tyrimae* pater, regnavit in Macedonia annos XII.

XIII. Caranus patria Argivus, ex familia Temenidarum, qui diu regnum Argis obtinuerunt, regni Macedonici conditor, quibus parentibus ortus ſit, non proditur, praeter quod originem à *Temeno Herculis* filio habuiſſe, inter auctores conſtat. Vide tamen fragmentum Satyri apud Scalig. in adjunctis ad Euſeb. pag. 372.

CAP. VI.

Finem his prolegomenis faciemus Vitam Alexandri, quemadmodum à Raphaële Volaterrano in compendium redacta legitur.

Alexandri Philippo Macedone nati, & vitam & geſta innumerabiles pene Graeci poſteritati tradidere; è quibus Clitarchus, Polycrates, Oneſicritus, Antigenes, Iſtrus, Ariſtobulus, Chares, Hecataeus Eritreus, Philippus Chalcidenſis, Duris Samius, Ptolemaeus, Anticlides, Philo Thebanus, Philippus, Hiſangelus, Antiſthenes, Menaechmus Sicyonius, Nymphis Heracleotes, Potamon Mitylenaeus, Sotericus Aſites, Arrianus, Plutarchus: è noſtris vero Q. Curtius. Ego autem epitome brevi percurram. Igitur natum ſcribit Plutarchus VIII. Idus Aprilis. Ab eo autem, qui in Latinum eum convertit, circa Idus Auguſti ſcribitur; quod ſane cujus ſit error neſcio. Aetatis & diſciplinae rectores, Leonidam Olympiadis matris neceſſarium, & Lyſimachum Halicarnaſſeum habuit. Deinde Ariſtotelem praeceptorem, à quo eruditus fuit, perſeveranter amavit, ſcientiaque phyſicae delectatus, quandoque ad eum per literas queſtus eſt, quod libros eam diſciplinam continentes, vulgo ediderit. At ille reſpondit, editos quidem, ſed tanquam non editos ob eorum obſcuritatem fore. Annum agens XVI. à patre profecto in obſidionem Byzantii ad regni curam dimiſſus domi eſt, poſt ejus verò mortem annos XX. natus imperium iniens primam in Thebas expeditionem fecit, easque bello ſuperatas evertit: cum Athenienſibus pacem fecit, quanquam Thebarum caſum moleſte ferentibus: ad Iſthmon venienti omnes obviam praeter Diogenem Cynicum venere; miratus Alexander ad eum in ſole apricantem venit, rogans, ſi quid opus: at ille, ut paullum, inquit, à ſole abſis. Alexander deinde ad ſuos verſus, ſe Diogenem eſſe velle dixit, ſi Alexander non eſſet. Cupidus igitur late imperandi, patrimonium omne inter

ami-

amicos diviſit, Antipatro domi relicto, in Helleſpontumque primo trajecit, ac Ilium pervenit; ubi animadverſo Achillis ſepulchro, felicem appellavit, cui praeco laudum Homerus contigiſſet. Deinde contra Dareum profectus ad Granicum flumen, quod Aſiae porta ſit quaedam, praefecti regii occurrentes pugnam conſerunt, ubi victor traditur fuiſſe, caeſis barbarorum viginti millibus, ex Macedonibus triginta quatuor tantum. Deinde ad maritimam oram deſcendens, Pamphyliae, Ciliciae, Phoeniciaeque regiones: deinde Paphlagones Cappadoceſque ſubegit. In tranſitu Cydni fluvii frigidiſſimi morbo correptus bello ſuperſedit; verum paullo poſt à Philippo medico curatus in caſtra venit, atque rurſus cum Dareo, qui ſexcenta hominum millia armaverat, in proelium deſcendit; quem demum ſuperavit caeſis hoſtium undecim millibus, caſtris inſuper potitus: regem fugientem per quinque ſtadia inſectatus eſt: uxorem filiaſque captivas ad ſe perductas honorifice ac pudice habuit. Ab hac igitur in littore quoque Aegypti loci amoenitate delectatus Alexandriam urbem condendam mandavit: Ipſe ad Jovem Ammonem per loca vaſta ſolitudine poſt Cambyſem ſecundus acceſſit. Hic multa millia è ſuis obruta arenarum vi Auſtro perflante fuere. Ubi vero templum attigit à ſacerdote perſuaſus Jovis filium ſe putavit. Poſtremo, tertio Dareum vires redintegrantem petens vicit, atque omnino profligatum una cum regno ſuſtulit Perſarum. Hinc Babylonios cum tota regione ſubegit: mox Dareum perſecuturus audivit à Beſſo illius familiari, eum captum à ſuis atque interfectum, quem regiis intectum veſtibus matri ejus tumulandum remiſit, Beſſum vero interfectorem ſupplicio affecit. Dareus autem moriens deos precabatur, uti Alexandrum ſecundarent, quem hoſtem clementiorem quam ſuos inveniſſet. Deinde in Parthum movens ſuperato Orexarte fluvio (hic enim Rha eſt, quem Alexander Tanaim alterum putavit) Scythas laceſſivit: ulterius fluxu ventris correptus inſequi deſtitit. In his locis occurrentem habuit Thaleſtrem Amazonum reginam, teſte Juſtino, triginta quinque dierum itinere confecto, quae ex ipſo praegnans dicitur diſceſſiſſe. In Indiam poſtremo profectus ſuos exhortatus eſt, ne animo deficerent; parvi temporis laborem Macedonibus orbis imperium ac perpetuam gloriam pariturum: ubi primum Taxilem regem obvium cum muneribus habuit, ſuperatoque Idaſpe fluvio Porum alterum Regem occurrentem cum maximo exercitu vicit, quem in proelio victum ac captum dimiſit uti prius liberum. Erat Porus quatuor cubitis & palmo procerus, in quo proelio Bucephalum amiſit, in cujus honorem ſupra Idaſpem Bucephaliam urbem condidit. In ea ſane regione cum multis collocutus gymnoſophiſtis dicitur, inter quos Calanus nomine eum ſecutus, ſeſe vivum conſtructa pyra comburi juſſit. Alexander deinde dextrum Indiae latus adnavigari, perquirique juſſit claſſi Oneſicrito praefecto, ac Nearcho duce conſtitutis, ipſe per mediterranea remigrans, cum alvi dolore vexaretur, Babylonem repetiit, ibique febri correptus exceſſit, nullo veneni ſigno, anno aetatis XXXIII. & à Ptolemaeo Alexandriam regia funeris pompa delatus. Fuit vini avidus, adeo, ut per ebrietatem praecipuos amicos interfecerit. Clitum, qui in menſa Philippum Alexandro praetulit, Philotam & Parmenionem inſidiarum ſuſpicione, necari juſſit: Calliſthenem philoſophum Ariſtotelis propinquum, quem inter chariſſimos habuerat, deinde in Hermolai conjuratione ſuſpectum, quodque adorandum Alexandrum eſſe negaret, miſere adfectum caeſim necavit. Caſtitate alioquin tanta, ut praeter uxorem & Berſinen è Damaſco viduam, ac regiam mulierem, nullam aliam complexus fuerit. Rhoxanem uxorem, Oxiartis regis filiam, non prius attigit, quam perfectis ex ordine ſponſalibus ſolennibus: ſed & Ariſtobulus de ipſius ebrietate ſcribit omnia falſa eſſe: verum quia inter bibendum valde loqueretur, eam contraxerit famam. Cibi etiam parciſſimum fuiſſe, quod prandii condimentum, nocturnum iter ſolebat appellare; coenae, frugi ac breve prandium. In rebus obeundis ſumma alioquin diligentia, nullam omittendo occaſionem, declarant maximae res brevi tempore geſtae. Mane ante omnia ſacrificabat. Si quando vacaret, aut venationi aut lectioni ſe tradebat, praeſertim Homeri, quem etiam nocte pulvillo ſubjicere ſolebat. Interdum conviviis animum exhilarabat, ut poſt Dareum victum quiſque ſuorum amicas ad epulas invitavit, inter quas Thais fuit Athenienſis genere, quam poſtea Ptolemaeus magnopere adamavit. Haec cum in coena rogaſſet Alexandrum, ut Perſarum regiam, quia patriam ſuam incenderant, cremaret, ſtatim mandavit. Puerorum inſuper abſtinentiſſimus omnino, quorum triginta millia ad diſciplinam militarem erudiendorum nutriri mandavit: quin & quendam pollicentem, ſe pulchrum ei empturum puerum, acriter objurgavit, ſolebatque dicere, coitum ac ſomnium duo maxima mortalitatis eſſe ſigna.

Atque haec ita neceſſario praefanda eſſe duximus, ut appareret, quae & argumenti hiſtoriaeque illius dignitas, Scriptoris vero ipſius exiſtimatio atque apud eruditos auctoritas eſſet; & quibus praeſidiis animum ad recenſionem ejus adjecerimus: ne quis vanam aut parum

modeſtam vocem arbitretur, ſi aſſeramus hanc editionem noſtram, omnium quae unquam prodierunt, & caſtigatiſſimam fore, & commodiſſimam, quod equidem, ut confido, ipſe ſucceſſus operis ſatis declarabit. Ceterum ſi quae alia de Alexandro traduntur, ea maxima ex parte Supplementum noſtrum in hunc Auctorem complectitur; alia, quae gravitate hiſtorica indigna videbuntur, ad Curtium paſſim, & praeſertim in extrema ejus hiſtoria annotabimus.

DE VARIANTIBUS IN Q. CURTIUM LECTIONIBUS.

EXhibuit *Varias Lectiones Joh. Freinshemius*, ut amicorum opera, *ſuaque* indipiſci eas licuit. *Ipſe* enim editiones, quae ei erant in manibus, comparavit. *Conradus Schoppius*, Bernatium Rhetor, deſcripſit Variantes Lectiones ab excellenti viro *Jacobo Bongarſio*, ex ſuis Codicibus ad Aldinum exemplar notatas. Quare monendus eſt harum literarum ſtudioſus, ſi quam in his *Variis* Aldi Lectionem repererit, eamdem eſſe & *Bongarſianorum* Codicum, niſi nominatim diſſentiant. *Joh. Adamus Schragius* miſit, quas *Gruterus* olim ad ſuum Codicem contulerat, manuſcriptorum differentias. Catalogus Membranarum, quas *Bongarſius* & *Gruterus* viderunt, capite tertio prolegomenorum exhibitus eſt. Eae ſimul & impreſſi, quorum diſcrepantias enotavimus, his ſignis indicabuntur: Pal. 1. 2 3. *Palatinus primus*, *ſecundus*, *tertius*. Pall. o. *Palatini omnes*. D. *Petri Danielis*. P. *Petri Pythoei*. Cl. *Claudii Puteani*. F. *Claudii Faucheti*. B. 1. 2. *Bongarſianus primus*, *ſecundus*. Quibus nunc accedunt, Fl. *Florentinus Heinſii*. Leid. & Leid. p. *Leidenſis*, & *Leidenſis primus*. Voſſ. 1. 2. *Voſſianus primus*, *ſecundus*. Impreſſi ſic notantur, Elz. *Elzeviriorum prior, eum dico, qui 1625. prodiit.* Mer. *Bartholomaei Merulae*. Ald. *Aldi Manutii*. Frob. *Frobeniana*. Baſ. *Baſileenſis Henrici Petri*. Lugd. *Lugdunenſis Antonii Candidi*. Col. *Colonienſis Gyranici*. Amſt. *Amſteledamenſis Janſſoni* §. *Orthographia in multis variavit, ſed quum eam accuratiſſime annotatam haberemus à nobiliſſimo Heinſio, in iis, in quibus conſentiebant noſtri Codices ſine ulla varietate, eam plane lectionem ſecuti ſumus, ſi forte ex iis de aetate Codicum quid ſtatui poſſet; in reliquis Freinshemianam editionem primam obſervavimus.*

ERRATA GRAVIORA.

In Textu *pag*. 73. *l*. 7. orte, *leg*. orto. *Pag*. 215. *l*. 4. fervide, *leg*. fervida. *Pag*. 499. *l*. 3. *in num. marg*. *l*. 14. *P*. 612. *l*. 1. Haeo *leg*. Haec.

In Notis *p*. 72. *Col*. a. *l*. 36. *diſtingue* ſic lego; non. *P*. 177. *Col*. a. *l*. 25. *leg*. στρατιωτῶν. *P*. 179. *Col*. a. *l*. 19. *leg*. Livium. *Pag*. 196. *Col*. a. l. 1. *lege* Scylaci. *Pag*. 199. *Col*. a. *l*. 28. *leg*. *exurere*. *Pag*. 259. *Col*. a. *l*. 11. *leg*. Vide. *Pag*. 270. *Col*. a *l*. 28. *leg*. Tetigit. *Pag*. 345. *Col*. a. *l*. 3. *leg*. abſtruſis, *P*. 383. *Col*. b. *lin*. 8. *leg*. velut. *P*. 482. *Col*. a *inferior* l. 7. *leg*. ex fuga retractus. *Pag*. 560. *Col*. b. *l*. 5. *leg*. auctoritati. *Pag*. 648. *Col*. a *l*. 20. *leg*. Utenhovio. *P*. 669. *Col*. a *l*. 30. *leg*. Plinium. *Pag*. 701. *Col*. a *l*. *ult*. *leg*. c. 8. *P*. 705. *Col*. a. *l*. 16. *leg*. dubia. Cetera, quae in ortographicis, aut copulis forte interciderint, ſenſum non turbantia facile corriget benevolus quicumque lector.

DOCTIS-

DOCTISSIMO JUVENI,

NICOLAO BLANCKARDO,

MARCUS ZUERIUS BOXHORNIUS

S. P. D.

QUae Curtio illuſtrando data nunc à te ſunt, NICOLAE BLANCKARDE, juvenis eximie, ea ego iſto animo excepi, quo hactenus caetera omnia tua, id eſt, ingenii tui, judicii, doctrinae & induſtriae egregia ac profutura publico monumenta. Quis enim id Curtio factum non velit, qui, ut meum cum magno Heinſio judicium nunc conjungam, ipſa ſcriptorum omnium Venus eſt? Neque ſane in antiquitate omni Graeca vel Romana alius offertur, qui aut ſine affectatione ſcripſerit elegantius, aut in oblatarum rerum accuratiſſima deſcriptione propius penitiuſque naturam earum omnem ac ſpeciem exſculpſerit. Id vero curae ſtudiiſque tuis, quae pulcherrima ſunt, nunc debet, quod aliis aut nihil poſthac debiturus ſit, aut certe minus, ſi quid forte reſtet aliis, quam tibi; qui quidquid poſt tot aliorum commentationes ſupererat prope exhauſiſti, certe quidquid in eorum curis egregium erat conjunxiſti. Deſiderio autem tuo eam, quae ſequitur, diſſertationem ego debui. Perſicae, quae apud Curtium leguntur, voces ſunt, quas expendo. Inprimis autem vocare ſub examen placuit doctiſſimorum aetatis noſtrae hominum ſententiam, qui Perſicam linguam haud multum à Germanica diverſam cenſuere: in quorum caſtra ego quoque vi veri victus concedo. Quippe cum Perſas ex Scythis ortos eſſe, veterum etiam teſtimoniis, abunde conſtet, neque alios majores Germani noſtri agnoſcant, aut agnoſcere debeant quam Scythas, cognatum quoque, &, ſi dialectum aut paulo diverſam pronuntiandi rationem exceperis, eundem harum gentium ſermonem eſſe, neceſſe eſt. Id ergo, ſi placet, in iis, quae apud Curtium exſtant, vetuſtiſſimorum Perſarum vocabulis nunc experiamur. Res, ſi quis recte expendat, aperta, niſi fallor, erit. Iis certe, qui in nullius magiſtri verba jurare addicti, & veritatis ſtudioſi ſunt. Neque enim eos ego hic judices volo, qui vulgus ſequuntur, & ſolam pertinaciam, vel ignorantia, vel aliorum errore armatam, temere aut ſtolide verae ſententiae opponunt.

Si Rheni ego accola bibiſſem Orontem, aut plura ex Perſis praeſidia ſe nunc darent, potuiſſem haud dubie alia in medium adferre. Haec tamen, quantilla ſint, ſatisfactura nunc tibi confido. *Gaza*, ita theſaurum regium vocant Perſae, apud Curtium & alios obvia vox eſt. Proprie quemvis theſaurum notat, κατ' ἐξοχὴν autem regium. Scythis, ex quibus Perſae orti, & Germanis notiſſimum hodieque eſt id vocabulum. *Schaſa* Turcis dicitur theſaurus. Inde in aula Ottomannica *Schaſabaſſa.* Ita vocant Praefectum cuſtodiae Theſaurorum Imperatoris. Quis non ſtatim hic agnoſcat Perſicum illud *Gaza*? Et quis pariter non videt frequentiſſimam Germanis vocem *Schatze* (Belgis dicitur *Schat* aut *Schatte*,) quae & theſaurum iis notat, plane eandem eſſe cum Perſica illa, *Gaza*? Inde & tributa, opes publicae, *Scheatte* veteribus Germanis, *Schatte*, *Schatting*, & *Schatzung*, (*t* enim & *ſ*, pro dialectorum varietate, ſaepe permutantur) hodieque dicuntur. Idem eſt, ac ſi dixeris cum Perſis, *Gaza.* Notant veteres, non modo eo vocabulo theſaurum, ſed & locum, in quo theſauri aſſervantur, ſubinde ſignificari. Significatur quoque Germanis trito vocabulo *Caſſe. Caſſa* dicunt Itali, & paſſim in Europa mercatores. Facile & in eo agnoſcere eſt Perſarum *Gaza.* Imo & Germani pecuniam, & ſtipendium, quod pecunia exſolvitur, vulgo vocant *Gaſie.* Idem eſt quod *Gaza.* Nota fuit & veteribus Gallis ea vox. Obſervat Caeſar, ei genti milites fuiſſe ſtipendiis conductos, qui iccirco diverſo ab aliis nomine *Goeſati* dicebantur. Torquent in explicanda ejus nominis origine ſeſe eruditi, & diverſa in medium adferunt. Ad Phoenices nuper retulit Clariſſimus Bochartus in *Phaleg*, ſeu Commentario de diſperſione gentium, quem ſingulari opere, quod inſcripſimus Origines Galli-

cas, refellimus. Quid enim apertius, quam illud nomen factum eſſe à *Gaſie*, quod ſtipendium notat. *Gaſierde*, ſive cum augmento, *Gegaſierde*, ſtipendio conducti, aut ſtipendiarii dicuntur. Iſti ſunt, & eodem nomine agnoſcuntur Caeſari Gallorum *Goeſati*, vel Γησάταις, quomodo à Graecis nonnullis ſcriptoribus appellantur. Sed de eo, aliiſque veterum Gallorum, qui ſermone haud multum diverſo à Germanico uſi ſunt, vocabulis alibi plura. Patet interim *Gaza* non tantum Perſarum ſed & Germanorum ſermone pro theſauro vulgo uſurpari.

Mithrae nomine Solem appellare Perſas, & ut numen venerari, docet Curtius. Monent & alii auctores. In Menaeis Graecorum, ubi de S. Domitiano, Epiſcopo Melitenaeo in Armenia, miſſo ad Coſroëm, Perſarum regem, ut Chriſtiana eum gentemque ejus imbueret diſciplina, ita ad Perſas in concione Domitianus; *Profecto potentiam fecit Deus in brachio ſuo. Subiguntur enim leones, & dracones eliduntur, & Bel atque Mithras captivi abducuntur*, *Mithras* Sol, quem adorabant pagani Perſae. Proprie autem id vocabulum ſignificat *ignem*, & κατ' ἐξοχὴν tributum eſt Soli, ex eorum ſententia, qui Solem non niſi flammam, aut ignem, aut candentem laminam, aut quid ſimile eſſe exiſtimabant. Quod & veterum Philoſophorum nonnullos docuiſſe, Plutarchus & Diogenes Laërtius auctores ſunt. Et certe Scythis, ex quibus haud dubie Perſae orti, cognatiſque populis, *Mithra* dicitur *ignis*. Graecis Μύδρος dicitur ferrum ignitum, globus candens, maſſa candefacta ſive ignita. Ita accipitur & exponunt apud Strabonem Lib. III. Hinc ἄμυδρος obſcurus, ſine igne, id eſt, luce & ſplendore Neque ignorant noſtrates Germani, qui ejuſdem haud dubie ſunt proſapiae. *Miter* illis eſt & dicitur ignis. Non quidem id vocabulum vulgo hac tam generali ſignificatione hodie frequentatum eſt, datur tamen vulgo illi fruticum, herbarum & inprimis frumenti morbo, quo veluti flamma exeduntur & amburuntur. *Uredinem*, nempe ab *urendo*, vocant Romani. Ita nos Belgae, in Brabantia mea certe; *De Miter is in het coren*: hoc eſt; ignis, uredo, frumentum exedit & depaſcit. Multa enim vocabula in omnium gentium linguis, quorum latior olim fuit ſignificatio, progreſſu temporis intra arctiores ſignificandi limites ſunt coërcita. Alias Perſae olim hodieque Solem *Cyrum* vocant. Diſertim id monet Herodotus, ubi celebris illius nominis *Cyri* reddit ſignificationem. *Cyrus* igitur Perſis per excellentiam eſt & dicitur *Sol*; ſed primigenia & latiore ſignificatione notat *ignem*, ut & *Mithra*, quod jam diximus.

Et idem vocabulum, eamdemque ejus ſignificationem hodie adhuc Germani noſtri agnoſcunt. *Skior*, aut *Scior* iis eſt ignis. Periit quidem in quotidiano noſtratium ſermone ſimplex illud *Scior*, quemadmodum & multa ſimplicium alia; at in compoſitis ſupereſt & manſit. *Schioorſteen* nobis ſignificat focum, id eſt locum, in quo accenditur, fovetur, aſſervatur domeſticus ignis. Vulgo contractius, *Schoorſteen*. Quis interim non agnoſcat hic vetus vocabulum *Scioor*, & ſimul *ignis* ſignificationem; Alias *een ſchauwe* vocant. *Schaw*, ut & *Scioor*, Scythis & ab iis ortis populis, ſicut Germanis, nihil aliud notat quam ignem. Hinc *ſchauwen*, amburere. Hinc vetus Gothicum vocabulum, quod Hiſpanis, magnam partem Gothorum ſoboli, hodieque uſitatum eſt, *Cauſon*, quo febriles aeſtus & veluti ignes denotantur. Cum quibus ſimillima, aut potius eadem ſunt (ſunt enim ejuſdem, hoc eſt Scythicae, omnia originis) Graecorum Καίειν, unde Καῦσος, *ardor*, *aeſtus*, Καυτὴρ, Καυτήριον, & alia ſimilia, de quibus alibi dicendum nobis erit. Ut igitur *Schauw* ab *igne* nomen habet, ita etiam *Schoorſteen* à *Schioor*, quod eamdem habet ſignificationem, & plane idem eſt cum Perſico *Scior*, ſive *Cyrus*, quomodo *ignem* appellavere & *Solem*, quem ſacro igne repraeſentandum & colendum ſibi putavere. Neque tantum nomina haec Perſis & Germanis eadem, ſed & ſacra fuere, & Sol ac ignis Germanis quoque ut numina colebantur. Inſignis eſt locus in legibus Canuti, totius Angliae, Danorum & Septemtrionalium (ita ſe ipſe appellat) Regis; *Prohibemus*, inquit, *graviſſime omnem gentilitatem. Gentilitas eſt, quod quis idola veneretur; id eſt, quod quis veneretur gentiles Deos, &* Solem *& Lunam*, Ignem *aut Aquam &c.* Ignis ergo & Sol Dii Germanis, & praecipue culti, ſicut & Perſis. Nunc reliqua quae apud Curtium leguntur priſca vocabula Perſica, eorumque cum Germanicis cognationem videamus.

Acinaces, gladius Perſicus, quo non punctim, ſed caeſim feriebant. *Accine* hodieque Zelandi noſtri vocant ſecurim, quod idem cum Perſico illo *Acinaces* eſſe videtur. *Eax* aut *Eaxce* ſecurim vocabant Anglo-Saxones; idque vocabulum exſtat in Legibus Jutae, Occidentalium Saxonum Regis, qui regnare coepit anno Chriſtiano DCLXXXVIII. ubi de iis, qui in ſylvis caedunt aut proſternunt arbores, eorumque poena, agitur.

Gan-

DE PERSICIS CURTIO MEMORATIS VOCABULIS.

Gangabae. Qui ita dicti Perſis olim fuerint, dubitare nos Curtius non ſinit. Verba ejus ſunt fere ſub Lib. III. finem; *Gangabas Perſae vocant humeris onera portantes*. De eo vocabulo vix eſt quod nunc dicam. In Graecorum Romanorumque & Germanorum, qui ex Scythis juxta cum Perſis originem trahunt, ſermone mihi quidem nullum ſimile ea ſignificatione hactenus offertur. Dubitabam aliquando, an non ſcripſiſſet Curtius, *Gangaras*, aut *Angaras*. Ita Perſae vocant coactos onera portare. *Angariare* quid ſit, ex Hiſtoria Euangelica, ubi de Simone Cyrenaeo, coacto Domini noſtri Crucem portare, notum eſt. Notum quoque eſt origine Perſicam eſſe eam vocem. Sed plane ab iis diſſentio, qui quae non ſatis intelligunt vocabula, ſtatim corrupta eſſe pronuntiant. Maneant igitur *Gangabae* apud Curtium. Forte eſt id vocabulum ex vetuſtiſſimis illis, quae ſenſim Perſis & cognatis populis, quales & Germani ſunt, in uſu eſſe deſierunt. Ipſi Perſae vulgo hodie neque uſurpant, neque ſatis intelligunt. *Athletis*, ſive *Athletarum* linguae, ea ipſi tribuunt. Ita autem vocant linguam majorum ſuorum antiquiſſimam; quod me docuit, ſuper hoc Curtii loco rogatus, Vir Cl. & harum litterarum peritiſſimus, Jacobus Golius. Ipſis Perſis dicitur lingua *Piegul*, hoc eſt, *Pugilum*. *Piegul* enim Perſis eſt *Pugil*. Ubi & obiter obſervare licet vocabulorum *Piegul* apud Perſas, & *Pugil* apud Romanos, & in totidem pene litteris, & in ejuſdem rei ſignificatione, eam cognationem, ut ex illa promptiſſimum ſit cuivis colligere, ejuſdem originis & ab iiſdem majoribus, hoc eſt, Scythis, accepta ea eſſe. Pugilum autem ſive Athletarum illorum nomine Perſae intelligunt Gigantes, quales vetuſtiſſimos majores ſuos fuiſſe volunt, ſicut & volunt, aut fabulantur multae aliae nationes. Haec cum ſcripſiſſem, didici, in Hiſpanorum lingua Perſico huic ſimillimum, & ejuſdem ſignificationis vocabulum occurrere. *Ganapam illi* vocant bajulum, onera portantem, qualem Galli *Crocheteur*, Itali *Faquin* ſolent appellare. Quod nomen cum neque à Romanis, neque (niſi fallor) à Mauris Hiſpani acceperint, certum eſt Gothis deberi. Neque Belgae ignorant. *Canape*, aut contracte *Cnape*, proprie illis ſignificat famulum, aut bajulum. Perſae, inſerto *g*. *Gangabas* dixerunt, aut *Cangabas*, ut alii legunt.

Satrapa. Nihil eo vocabulo magis obvium. Quid eo ſignificaverint Perſae, etiam pueris jam notum eſt. Nullum autem ſimile dignitatis nomen aut Graecis aut Romanis fuit, neque ſupereſt Germanis, quamquam hi omnes populi ejuſdem originis ſint, quod ſaepius jam dictum eſt, cujus ſunt Perſae. Notant veteres, Perſis proprie dictos Satrapas, mari & claſſibus praefectos, quales hodie *Archithalaſſi*, vel, Arabico vocabulo, *Ammirales* dicuntur. Ergo ab his ad Provinciarum ſingularumque ditionum praefectos id nomen translatum eſt. Proprie autem & vi primae originis notat praefectum mari. Et certe facile eſt in eo agnoſcere noſtrum *Zee*, pro quo *Zea* & *Zaa* veteres Saxones, & contracte *Za* Perſae dixerunt. *Trabant*, vel *Drabant*, Germanis, Polonis, viciniſque populis ſignificat *miniſtrum Regium*. Tales fuere primi Perſarum *Satrapae*, rei maritimae Regum nomine praefecti. Tandem omnibus omnino praefectis regiis id nomen tributum eſt. *Satrapa* enim Perſis idem ſignificavit, quod veteribus Germanis *Gereba*, *Greve* aut *Grave* hodie vocant, & Latine *Comitem* interpretantur. In vetuſtiſſimarum Anglo-Saxonicarum legum Latina verſione illud *Gereba*, *Kuning* aut *Gereba*, nunc *Praefecti regii*, nunc *Satrapae* nomine, à Perſis accepto, ſed Romana quaſi civitate jam donato, paſſim redditur. De quo ipſo, & plura, alias.

Certa, urbs, oppidum. Non quidem Curtius Perſicae hujus vocis meminit, ſed meminere ejus interpretes. *Tigranocerta*, urbs Tigranis, *Vologeſocerta*, urbs Vologeſis. Germanis quoque veteribus nota eſt. *Caer*, aut *Cer*, iis idem ſignificat, quod Perſis Armeniiſque *Certa*, urbem nempe. Et *Cer* ac *Certa* eadem vocabula eſſe quis non ſtatim agnoſcat? Exſtat apud doctiſſimum Jacobum Uſſerium, Epiſcopum Armachanum, in Commentariis de Eccleſiarum Britannicarum primordiis, Catalogus civitatum Britanniae, ex antiquiſſimo Codice Cottoniano deſcriptus, ex quo liquet, Anglo-Saxones, ex Germania in Britanniam profectam gentem, *Cair*, aut *Caer* urbem nominaſſe.

Cair Winwich,	Winceſtria,	*Cair Colum*,	Colceſtria,
Cair Mincip,	Verolamium,	*Cair Ebraus*,	Eboracum,
Cair Ligualid,	Luguballia,	*Cair Carotaus*,	Salesburia,
Cair Meiguod,	Meivoda,	*Cair Lundem*,	Lundinum

Xerxes, princeps, imperator. Commune Perſarum Regum illud nomen fuit. Proprie autem ſignificare militiae ſupremum ducem aut imperatorem, notant veteres. Et ſane idem illud Germanorum ſermone ſignificat. *Herſech*, *Hertſoch*, at *Hartſoch*, ſplendidiſſimae hodieque dignitatis nomen, ſi primam originem inſpiciamus, nihil notat aliud quam

exer-

exercitus ducem. *Her* enim, aut *Heer*, iis dicitur exercitus. Anglo-Saxonibus *milites* dicuntur *Herjuſman.* Exſtat id vocabulum in vetuſtiſſimis legibus Withredi, Anglorum in Britannia anno Chriſtiano 693 Regis, quas beneficio Ampliſſimi & Eruditiſſimi Viri, Joannis Latii, inſpexi. *Xerxes* Perſarum, & Germanorum *Herſoch* non modo idem ſignificant, ſed revera eadem & ejuſdem originis vocabula ſunt. Imo Hungari hodieque Ducem *Hertzeg* vocant. Quod plane idem eſt, quod *Xerxes.* Pro *Xerxes* videntur & Perſae dixiſſe *Arſacx*, quod dialecto tantum, & diverſa pronuntiandi ratione diſtat à *Xerxes*, quomodo extulerunt alii. Inde & *Arſaces*, aut *Arſacidae*, communi nomine, Perſae Reges omnes appellati ſunt. *Arſax* autem Perſarum & *Harſach*, aut *Harſoch*, Germanorum eadem vocabula, & ejuſdem ſignificationis eſſe, quemadmodum & *Xerxes*, omnino jam liquet. De quo nos plura alibi. Et ea, quae de auguſto celebratiſſimoque hoc nomine paucis jam diximus, adeo, meo certe animo, aperta ſunt, ut pluribus ea perſuadere hic non ſit neceſſe.

Darius, quod Perſicum nomen, ἑϱξείην, quaſi tu dixeris *coërcitorem*, interpretatur Herodotus. Ἕϱξις Graecis eſt *coërcitio.* Inde factum nomen *Dariaus*, id eſt, *Darii*, quod proinde, ut bene judicat Samuel Bochartus, vir eruditiſſimus, recte ἑϱξείην Herodotus interpretatur. Belgis ſane & id notum eſt vocabulum; *Darianſt*, ſive contracte, ut nunc loquuntur, *Daroſt*, aut *Droſt*: quod iis praefectum notat.

Bagoae, nobiles pueri, pediſſequi Regum Perſarum, qui fere erant ſpadones. Bagoae Spadonis meminit non ſemel Curtius. Non eſt illud nomen proprium, ſed appellativum. Plinius certe lib. XIII. cap. 4., docet *Bagoas* Perſis vocari *Spadones.* quod jam ab aliis obſervatum eſt. At non illud, quod nunc dicam. Germanis nempe idem vocabulum, & idem ſignificans, nunc quoque manere. Nobiles pueri, pediſſequi Regum Principumque illis *Pagien* dicuntur. Iidem & munere & nomine ſunt cum Perſarum *Bagois.* Duo illa vocabula *Bagoae*, & *Pagien*, pronuntiatione tantum ſunt diverſa. *B.* & *P* frequenter inter ſe commutantur. Πόϱγος Graecorum, & Germanorum *Burch*, *Poculum* Romanorum & *Bocale* Germanorum, Παῖς Graecorum & Germanorum nomen *Bai*, pro quo *Boi* hodie dicunt Anglo-Saxones in Britannia, *Parere* & *Baren*, & plura ejuſmodi alia, eadem eſſe vocabula, & idem ſignificare, ſola pronuntiatione tantum diverſa, nemo non videt. *Imo*, quod & huc inprimis facit, *Bagh* veteribus Germanis puerum notat. Olaus Wormius, Germanicarum litterarum & antiquitatum peritiſſimus vir, in Litteratura Ruſſica videndus eſt. In antiqua illa Germanica voce *Bagh* Perſicam illam veterem *Bagoa*, ut & iſtam in aulis noſtratium principum hodie receptam, *Pagie*, promptum eſt cuivis harum rerum & veritatis ſtudioſo animadvertere. Pene monere omiſeram, Polonis etiamnum puberem, ephebum, & pediſſequum Principis *Pachol*, quod à Perſica, de qua hic agimus, voce non abludit, vulgo appellari. Iidem Poloni & pueros, qui Principi à Cubiculo ſunt, vocant *Pokoiogo.* Eam certe vocem eamdem eſſe cum Perſica *Bagoa* non eſt dubium. In antiquiſſima etiam Britannorum lingua, (quam à vetuſtiſſima Gallica non multum diverſam fuiſſe in Agricola docet Tacitus, quemadmodum Gallicam illam haud multum diverſam fuiſſe conſtat à Germanica) qua Walliae incolae hodieque utuntur, *Bach* ſignificat *parvum*, Bachgen, *parvulum*, *puerum*, *juvenem*; quod plane idem eſſe cum Perſico illo *Bagoa*, nemo ambigat.

Baſſus, *Beſſus*, praefectus. Eſt quidem proprium illud apud Perſas nomen, ſed ex appellativo, quod *Praefectum* notat, factum; quemadmodum & *Artabaſus*, quod ſignificat principem purpuratorum. *Baſſa* proprie Turcis, qui ex Scythis orti, quemadmodum & Perſae, notat *Caput.* Cui ſimillimum eſt vetus Saxonicum *Beah*, vel, ut alii ſcribunt, *Beaz*, quod ornamentum capitis, coronam & galeam & caput interpretatur vir eruditiſſimus Joannes Latius in Lexico ſuo Anglo-Saxonico, digniſſimo, vel ſola Germanicarum antiquitatum illuſtrandarum cauſſa, quod in lucem aliquando prodeat. Leonclavius in Onomaſtico; *Baſſa & Baſſi Turcis caput. Baſſilere, capita, ſive duces, ut à* κεφαλὴ *Graecis ſunt dicti* κεφαλάδες; *noſtris à capite, Capitanei.* Noti hodieque in aula, & imperio Ottomannidarum *Baſſae*, id eſt, Praefecti. Germanis quoque, Belgis certe noſtris, non ignotum id nomen eſt. *Baeſen* illis dicuntur Praefecti; *Werckbaſen* operis praefecti. Neque dubitandum, quin ex Scythico illo vetuſtiſſimo vocabulo factum ſit Graecorum Βασιλεὺς, id eſt, Rex. De quo & alibi plura ſunt dicenda.

Haec erant, quae de Perſicis Curtio memoratis vocabulis, eorumque cum Germanicis noſtris cognatione, nunc mihi differenda ſeſe offerebant, doctiſſime Blanckarde. De aliis, quae alibi haud pauciora leguntur ſuo loco plura. Si exſpectationi forte tuae ſic ego non ſatisfecerim, ſaltem deſiderii tui habuiſſe me rationem ex epiſtola hac intelliges. Tu autem vale. Et in eâ, quae illuſtriſſimi Benthemiorum Comitis auctoritate nunc tibi demandata eſt, publica ac honeſtiſſima ſtatione, ſtrenue ac feliciter rem gere. Lugduni Batav. cIↄ Iↄcxlviii. ipſis Kal. Decemb.

CHRI-

CHRISTOPHORI BRUNONIS
Supplementum
IN
Q. CURTIUM,
DE REBUS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS MACEDONUM.

LIBER PRIMUS.

PHilippus Macedo (qui primus omnium regum ejus gentis, Macedoniae regnum, ſubacta tota Graecia, ad ſummam potentiam evexit) Amyntae, viri prudentiſſimi, omnibuſque imperatoriis virtutibus inſtructi, filius fuit. Is Amyntas, ex Eurydice uxore tres filios ſuſceperat, Alexandrum, Perdiccam, & Philippum Alexandri Magni patrem, atque filiam Euryonem. *Inſidiis* autem Eurydices uxoris, quae nuptias generi, mariti morte pacta, occidendum virum, regnumque adultero tradendum ſuſceperat, oppreſſus fuiſſet, ni filia pellicatum matris, & ſceleris conſilia prodidiſſet. Poſt mortem Amyntae, Alexander major natu filius, regno potitus eſt. Qui inter initia regni, cogente ſane duriſſimo neceſſitatis telo, bellum ab Illyriis pacta mercede, datoque Philippo fratre obſide, redemit. Interjecto quoque tempore, per eundem obſidem cum Thebanis gratiam pacis reconciliat. Quae res Philippo ad maxima egregiae indolis incrementa profuit. Siquidem tota cuſtodiendi pueri cura, Epaminondae, ſtrenuiſſimo Thebanorum duci, atque philoſopho praeſtantiſſimo, hac conditione demandata eſt, ut commiſſum ſibi puerum diligenter ſervaret, & ſummo ſtudio in id juxta incumberet, ut moribus *principe dignis*, atque honeſtis diſciplinis quam optime imbueretur. Fovebat ea tempeſtate laudatiſſimus princeps, *domi filio* ſuo Epaminondae praeceptorem Pythagoricum, ſub quo Philippus multum profecit. Interea temporis, Alexander inſidiis matris Eurydices adpetitus, occubuit: cui tamen antea Amyntas, in ſcelere deprehenſae, propter commnnes liberos, ignarus eiſdem quandoque exitioſam fore, pepercerat. Frater quoque ejus Perdiccas, ſimili inſidiarum fraude, relicto parvulo filio, decipitur. Sub idem tempus, Philippus commodum è cuſtodia elapſus diu ſe non regem, ſed tutorem pupilli egit. At ubi graviora bella imminebant, ſerumque auxilium in expectatione infantis erat, compulſus à populo, regnum Macedonicum male affectum, cum bellicis artibus, tum philoſophiae praeceptis praemunitus, adprehendit, Anno CCCC. ab urbe condita, Olympiade CV. Circa prima itaque regni primordia, rerum infinita multitudine in diverſas trahente partes, finitimis undique in Macedoniam irruentibus populis, belliſque veluti conſpiratione quadam ad opprimendam Macedoniam, multarum gentium ex diverſis locis, uno tempore confluentibus, rex Philippus cautius omnino agendum eſſe conſiderans, (omnibus enim par eſſe non poterat) alia interpoſita pactione compoſuit, alia redemit, facillimis aggreſſis, ut militum trepidos firmaret animos, & ſibi hoſtium contemptum demeret. Primum illi cum Athenienſibus certamen fuit, quibus per inſidias victis, metu gravioris belli, cum interficere poſſet, omnes incolumes, ſine pretio dimiſit: quae res illi magnam & gratiam & autoritatem conciliavit. Captis deinde Paeonibus, bellum in Illyrios tranſtulit: ibi multis hoſtium milibus caeſis, Lariſſaeam urbem nobiliſſimam cepit. Hinc Theſſalos, non cupiditate praedae, ſed quod exercitui ſuo robur Theſſalorum equitum, adjungere geſtiebat, nihil minus quam bellum metuentes, adoritur. Quibus ex improviſo praeoccupatis, atque in poteſtatem redactis, jungendo equitum peditumque fortiſſimas turmas & copias, inviciſſimum fecit

****** cit

eit exercitum Quibus rebus feliciter geſtis, Olympiada, Neoptolemi regis Moloſſorum filiam, uxorem ducit, conciliante nuptias altore virginis Ariſba rege Moloſſorum, qui ſororem Olympiadis Troadam, in matrimonium habebat: quae cauſa illi exitii, malorumque omnium fuit. Nam cum regni incrementa, affinitate Philippi ſe acquiſiturum ſperat? proprio regno ab eodem privatus, in exilio conſenuit. Poſt nuptias autem Philippus per quietem viſus eſt, conjugis alvo inſignem affixiſſe bullam, cujus ſculptura, quemadmodum is exiſtimaverat, Leonis haberet imaginem. Quod vates ita ſunt interpretati. Ipſam quidem eſſe gravidam, animoſum quoque, & leonis natura praeditum infantem parituram. Deinde cum Philippus urbem Methonem expugnaret, jactu ſagittae dextrum amiſit oculum. Nihilominus tamen pacem deprecantibus dedit, mitiſque etiam adverſus victos fuit. Pagas etiam capiens, imperio ſuo adjecit. Triballorum quoque gentem, & quicquid praeterea terrarum in proximo erat, invadens omnia, uno velut impetu, devicit. Debellatis finitimis, atque confirmato jam Macedoniae regno, cum domum rediiſſet, natus eſt ipſi Alexander filius ex Olympiade uxore, VIII. idus Aprilis, dicit Plutarchus: ab eo autem qui illum in Latinum convertit, ſcribitur circa idus Auguſti, quod ſane cujus ſit error, dubium eſt. Porro Philippus, veluti è ſpecula quadam, libertati omnium inſidiatus, Graecorum civitates, quae dominandi libidine ſingulae imperare cogitaverant, omnes in ſuam redegit poteſtatem. Inferioribus enim contra ſuperiores ſuadens certamina, omnibus ad invicem callide incitatis, à Thebanis etiam (qui tamen antea eum tanquam hoſtem repellere conabantur) contra Lacedaemonios & Phocenſes, qui templo Apollinis ſpoliato, milites conduxerant, neceſſitate urgente, dux electus, oppreſſis ſacrilegis, magnamque inde apud omnes nationes gloriam adeptus, omnium ad ultimum efficitur dominus ac princeps, & victos pariter atque victores ſervitutem ſubire coëgit. Inde in Cappadociam trajiciens, captis & occiſis finitimis regibus, univerſam provinciam imperio Macedoniae adjecit. Olyntho quoque expugnata, Thraciam invaſit. Nam cum eum fratres duo Thraciae reges, de terminis regni ambigentes, diſceptationum ſuarum judicem eligerent, Philippus ad judicium, velut ad bellum, inopinantibus fratribus, inſtructo exercitu venit, & utrumque regno, de quo diſceptabant, ſpoliavit. Omnes ſane principes docens, concordiam, maximum ad conſervanda imperia, atque principatus ſtabiliendos, adminiculum eſſe. Alexander autem factus annorum duodecim, rebus bellicis admodum delectari, & excelſae indolis manifeſtiſſima proferre indicia, coepit. Cumque ex aequalibus nonnulli ex eo percunctarentur, ad Olympicum nunquid ſtadium libens decertaret? (plurimum enim pedum celeritate pollebat) Libens equidem, inquit, ſi decertaturos mecum reges ſim habiturus. Olim cum forte abſente Philippo, legati à Perſarum rege veniſſent, eos cum hoſpitio, tum conſuetudine captos, jucundiſſima ſibi familiaritate conjunxit: admirantes quod is nihil aut humile aut puerile ſciſcitaretur, ſed aut viarum longitudinem, aut ſuperiorum itinerum modos perquirebat, multa ſuper rege, qualis in hoſtes eſſet, nunc ſuper Perſis, quae vires, aut quae eſſet potentia, rogitabat. Quas res admirati legati, late diffuſam Philippi gravitatem nihil prae hujus pueri indole, & majore quam aetas pateretur animi magnitudine, duxerunt. Quoties à Philippo aut nobile quoddam captum oppidum, aut memorabili proelio parta victoria, nuntiabatur, haud magnopere laetabatur, caeterum ad ſuos ajebat aequales, Omnia ô pueri genitor occupabit, ita ut ne vobiſcum grande ullum ac inſigne facinus oſtentare mihi ſit reliquum. Non enim ipſum ulla illecebrarum, aut pecuniae, ſed ſola virtutis ac gloriae cupido tenebat: quoque majores à patre facultates acciperet, eo ſe minora gerere poſſe exiſtimabat. Quocirca creſcente dominio gerendis praeclaris rebus materiam magna ex parte exhauſtum iri ratus, non opes, non deliciarum uſus, verum certamina & pugnas ardebat, & principatum unde ſibi ob virtutem, gloriam, nominiſque immortalitatem (quae ſpes nec Alexandrum, nec quenquam alium bonum, unquam fefellit) compararet, affectabat. Quamobrem ipſius cura compluribus (uti par erat) nutritoribus, paedagogis, ac praeceptoribus eſt demandata. In primis tamen Ariſtoteli, ex cujus diſciplina decem ferme annis informatus eſt. Eodem fere tempore Philippus Delphos miſit, conſulens de ſucceſſore, reſponſumque tale accepiſſe ferunt: Is demum tuo imperio, omnique orbe potietur, quemcumque Bucephalus ſeſſorem paſſus fuerit. Erat autem Bucephalus, equus forma ſpectabilis, atque ferociſſimus, quem Philonicus Theſſalus Philippo XIII. talentis emerat. Hunc diu Philippus ſub clauſtris praeferratis aſſervari juſſit, manſit tamen ita ferus, ut plane nullus eum ne tangere

qui-

quidem auſus fuerit: qua re factum eſt, ut eum Philippus removeri atque abjici juſſerit. Alexander vero cum forte adeſſet, qualem, inquit, iſti equum perdunt, dum eo per imperitiam ac mollitiem uti neſciunt. Cumque mira arte, ſine verberibus, tractaſſet equum, tandem conſcenſum ad curſum admiſiſſet, tum calcibus uſus eſt, ac molliter flexis habenis, quum equum reduxiſſet, deſcendentis caput exoſculatus pater, emiſſis lachrymis: Aliud, inquit, ô fili tibi par regnum quaere, quando te jam Macedonia non capit. Praeſagiit vir prudentiam excelſae indoli non ſuffecturam paternam ditionem. Poſthaec Philippus toti Graeciae bellum inferre ſtatuit, ad quod percommodum ratus, ſi *Byzantium* nobilem & maritimam urbem in poteſtatem redegiſſet: eandem ſibi reſiſtentem, obſidione cinxit, relicto domi ad regni curam filio Alexandro, tum XVI. annos nato. Haec urbs à Pauſania Spartanorum rege condita, à Conſtantino poſtmodum gloria opibuſque aucta atque renovata, & à nomine ſuo Conſtantinopolis dicta, circiter MCXL. annos ſacratiſſimi Imperii ſedes, totiuſque Orientis caput fuit. Nunc tamen (proh dolor) foediſſimae atque impiiſſimae Turcarum gentis imperio ſubjacet. Sed ut ad Philippum redeam. Exhauſtis in obſidione opibus, piraticam aggreditur, centumque ſeptuaginta navium ſpolia rapuit, atque militibus ſuis diſtribuit. Ne autem in unius urbis obſidione tantus exercitus teneretur, profectus cum fortiſſimis, multas Cherſonneſi urbes expugnavit. Filium deinde Alexandrum XVIII. annos natum, virtutis & promptitudinis in rebus agendis manifeſtiſſimae, ut ſub patris militia tyrocinii rudimenta deponeret, ad ſe accerſivit. Cum quo in Scythiam praedandi cauſa, more negotiantium, impenſas belli alio bello refecturus, eſt profectus. Eaque expugnata, viginti millia puerorum ac foeminarum capta, pecoris magna vis, auri argentique nihil: XX. millia nobilium equarum ad genus faciendum in Macedoniam miſſa ſunt. Sed revertenti à Scythia Philippo *Triballi* occurrunt, negantes ſe tranſitum daturos, ni portionem accipiant praedae. *Hinc* jurgium, mox & proelium, in quo ita in femore vulneratus eſt Philippus, ut per corpus ejus equus interficeretur. Cum omnes occiſum putarent, praeda amiſſa eſt. Quamprimum ex vulnere convaluit, diu diſſimulatum bellum Athenienſibus infert. Cujus cauſa Thebani ſe junxere, metuentes, ne victis Athenienſibus, veluti vicinum belli incendium, ad ſe tranſiret. Inita ſocietate inter civitates paulo ante infeſtiſſimas, legationibus totam fatigant Graeciam, communem hoſtem communibus viribus ſummovendum putantes. Quaedam civitates motae, Athenienſibus ſeſe jungunt: quaſdam autem belli metus ad Philippum traxit. In hac pugna Philippus Alexandrum filium alteri cornu praefecit. Ubi laudatiſſimi Herois virtus clariſſime emicuit. Talem enim in eadem pugna ſe praeſtitit, ut non inferior patre, imo etiam nulli ſecundus extiterit: poſtea quoque, eam victoriam *ſibi invidia* ac fraude patris praereptam fuiſſe conqueſtus ſit. Commiſſo itaque apud Chaeroneam proelio, etſi Athenienſes numero militum longe praeſtarent, à Macedonibus tamen continuo ac diuturno bellandi uſu exercitatiſſimis, vincuntur. Non autem immemores *priſtinae gloriae* cecidere. Hic dies univerſae Graeciae, & gloriam dominationis, & vetuſtiſſimam *libertatem* finiit. Caeterum cum Philippus ſemper erga Alexandrum optime affectus fuiſſet, tandem ex Cleopatra noverca, Olympiadi ſuperinducta, diſcordia orta eſt. Cauſam adhibuit Attalus avunculus Cleopatrae, qui cum in nuptiis Macedones exhortaretur, deos orarent, ut ad regni ſucceſſionem, legitimus ex Philippo & Cleopatra crearetur haeres, excandeſcens Alexander, O improbum caput, inquit, nos vero tibi nothi videmur? ſimulque in eum conjecit poculum. *Inſurgens* inde pater contra Alexandrum, ſtricto eum petiit ferro, ictus tamen, inclinatione corporis ab Alexandro evitatus, inanis excidit. Tunc Alexander convitiis patrem adortus, receptam Olympiadem matrem ſecum in Epirum duxit. Eum tamen Philippus, exprobrata ſibi à Demarato Corinthio hac eorum diſcordia, paulo poſt multis precibus aegre revocavit. Inter haec nuptias Cleopatrae filiae, & Alexandri fratris Olympiadis, quem pulſo Ariſba, regem Epiri fecerat, Philippus celebrat. Dies erat pro magnificentia duorum regum, & collocantis filiam, & uxorem ducentis, inſignis. Sed nec ludorum celebritas deerat, ad quorum ſpectaculum Philippus cum ſine cuſtodibus medius inter duos Alexandros, filium generumque procederet, Pauſanias nobilis ex Macedonibus, nemini ſuſpectus adoleſcens, occupatum anguſtiis Philippum, in tranſitu obtruncavit, diemque laetitiae deſtinatum, foedum luctu funeris fecit. Hic puer ſtuprum per injuriam paſſus ab Attalo fuerat, qui eum etiam poſtea, tanquam vile ſcortum, libidini convivarum ſubjecit. De quo Philippo conqueſtus, qui multum quidem ex

rei turpitudine eſt motus, ſed Attalo ob magnam familiaritatem, & quod ejus opera tunc uteretur, ut noceret induci haud potuit. Erat etiam Attalus ob Cleopatram, proxime à rege in matrimonium acceptam, arctiſſima ei junctus cognatione, copiarumque in Aſiam praemiſſarum dux fuerat delectus, vir in rebus bellicis egregiae fortitudinis. Idcirco rex potius ut Pauſaniae animum juſtiſſimo dolore incenſum mulceret, eſt conatus: datiſque ei magnis muneribus, loco inſuper honeſtiori, inter corporis ſui cuſtodes, honoravit. Sed ille implacabili ardens ira, decrevit, non tantum de eo, qui ſibi injuriam intuliſſet, ſed & qui ulciſci illatam noluiſſet, poenam ſumere, quod & fecit, ut diximus. Is Philippus etſi omni fere tempore negotiis belli, victoriiſque affectus exercituſque eſſet, à liberali tamen Muſa, & à ſtudiis humanitatis nunquam abfuit, quin lepide comiterque pleraque & dixerit & fecerit. Vixit annos XLVII. Regnavit XXV. fuitque vigeſimus tertius Macedonum rex.

CHRI-

CHRISTOPHORI BRUNONIS
Supplementum
IN
Q. CURTIUM,
DE REBUS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS MACEDONUM.
LIBER SECUNDUS.

ANno ab urbe condita ccccxxvi. mortuo Philippo, Alexander filius, (ob magnitudinem rerum geſtarum Magnus appellatus) vigeſimo aetatis anno, plenum invidia, & graviſſimis odiis ac periculis undique circumſeptum aſſequutus eſt imperium. Nec enim vicinae barbarorum provinciae & nationes modeſte ſervitutem ferebant, avita vero dominia patrioſque principatus affectabant. Primo omnium autem quotquot paternae caedis cauſa fuerant, gravibus affecit poenis. Deinde ſepulturae ejuſdem maximam impendit curam. Principatum vero multo melius quam quiſquam exiſtimaſſet confirmavit. Juvenis enim, atque ob aetatem adhuc teneram, ab aliquibus contemptui habitus, vulgus ipſum humaniſſimis ſermonibus ita in ſui benevolentiam traxit, ut & ſpem maximam omnibus faceret, & metum ſimul atque contemptum ſui univerſis demeret. Macedonibus immunitatem cunctarum rerum praeter militiae vacationem dedit. Quo facto tantum ſibi conciliavit favorem, ut alii corpus non virtutem, alii vero nomen regis ſolum immutatum eſſe dicerent. Et quum initio tumultus undique contra ipſum exorti eſſent, audacia, & animi conſtantia incredibili, citiſſime motus omnes compreſſit. Profectus deinde Corinthum in Peloponneſum, generali totius Graeciae concilio, contra Perſas, (quorum erat eo tempore ſummum in terris imperium, quique Graeciam ſaepe multis cladibus afflixerant), Imperator eſt deſignatus. Siquidem pater ejus idem bellum inchoaverat, morte tamen praeventus, conſummare haud potuerat. In hujus belli apparatu nuntiatur, Athenienſes, Thebanos, & Lacedaemonios, ab eo ad Perſas defeciſſe, autoremque ejus defectionis, magno auri pondere à Perſis corruptum, Demoſthenem oratorem extitiſſe. Quibus motibus occurſurus, tanta celeritate, inſtructo paratoque exercitu Graeciam oppreſſit, ut quem venire non ſenſerant, videre ſe vix crederent. In tranſitu hortatus Theſſalos, beneficiorum patris commonefaciens, commemorata etiam veteri cognatione, quae ſibi cum illis per Herculem eſſet, ſermonibuſque humaniſſimis, ut magna à ſe ſperarent, perſuaſos induxit, ut communi totius Theſſaliae decreto, univerſae gentis dux crearetur, omniaque vectigalia atque reditus ſuos ei traderent. Tanta autem in juvene celeritas, tamque efficax in rebus agendis diligentia, omnes qui per contemptum ab eo erant alienati, perterrefecit. Athenienſes itaque ſicuti primi defecerunt, ita etiam primi poenitere coeperunt, pueritiam Alexandri antea ſpretam, ſupra virtutem veterum ducum extollentes: miſſiſque legatis bellum deprecabantur. Quibus auditis & graviter increpatis, bellum remiſit. In ea legatione Demoſthenem quoque fuiſſe ferunt, ſed cum caeteris ad Alexandrum non pervenit: ſiquidem à Cytherone Athenas reverſus eſt: ſive correptus timore, quod frequenter Philippum cum ſuis vituperaſſet, atque in ſua rep. contra Macedones verba feciſſet: ſive ut regi Perſarum (à quo magnam auri ſummam, ut Macedonum cauſam oppugnaret, accepiſſe dicebatur) omnem de ſe ſuſpicionem eximeret. Hoc quoque ipſi ab Aeſchine exprobratum ajunt, qui in oratione quadam de acceptis muneribus ita dicit: In praeſens ſane regium aurum ſumptus huic ſuppeditat. Sed hoc deinceps haud ſufficiet, cum nullae opes moribus improbis ſatis eſſe poſſint. Alexander ſedatis motibus qui in Graecia erant exorti, antequam in Aſiam cum exercitu trajiceret, per Thraciam iter faciens, Paeones, Triballos, Illyrios, alioſque finitimos petere, quos novis rebus ſtudere acceperat. Nam

quod regno ejus tum finitimi tum maxime infidi erant, minime negligendos cenſuit, praeſertim cum in tam longinquas à domo regiones cum exercitu profecturus eſſet. Ex Amphipoli igitur cum copiis profectus in Thraces, (quos Graeci αὐτονόμους vocant, nullius imperio, nullius legibus obnoxios) decem dierum itinere ad Haemum montem pervenit: ibi circa aditus anguſtias, negotiatorum atque Thracum ingentem manum collectam, obviam habuit. Inſederant montis verticem, curribuſque pro vallo, qua patebat aditus, utebantur, inde pugnaturi, ſi neceſſitas poſtulaſſet. Sin autem ex adverſa montis parte peterentur, currus in Alexandri Phalangem magno impetu erant immiſſuri, quod & fecerunt. Sed milites ab Alexandro edocti, alii laxatis ordinibus, alii corpora humi ſtrata ſcutis contegentes, periculum omne devitarunt. Hinc alacriores facti, ingenti clamore in hoſtes feruntur, eoſque uno impetu ſuperavere. Alexander protinus ſuperato jugo, per Haemum montem in Triballos ad flumen Lyginum profectus eſt. Syrmus Triballorum rex erat: is cognito Alexandri adventu, uxores ac pueros, caeteramque imbellem turbam, ad Danubium in inſulam Peucam confeſtim miſit, quo & Thraces Triballis finitimi ſe receperant. Nec multo poſt, & ipſe Syrmus eodem fugit. Reliqua Triballorum multitudo ad alteram inſulam ſe contulerat, eo in loco, ex quo pridie Alexander moverat ſitam. Alexander Triballos repetens, hoſtes ex ſylvis in aperta provocatos, ſuperat, III. millibus caeſis, reliquis in fugam conjectis, pauciſque captis. Poſt hanc pugnam Alexander ad Danubium profectus, ad inſulam in quam Triballi ac Thraces confugerant, contendit: cui tamen barbari ſumma vi reſtiterunt, quod erat iis facilius, quoniam & naves paucae erant, & inſulae maxima pars praerupta ac praeceps, & fluminis curſus, utpote in anguſto concluſus, concitatior. Quapropter Alexander abductis inde navibus, trajecto noctu flumine, MCCCCC. equitibus, peditibuſque IIII. millibus, Getas (quorum circiter IIII. millia equitum, peditumque ſupra X. millia prohibendi animo, in adverſa ripa armatos viderat) petiit. Quo facto territi Getae, ne primum quidem impetum ſuſtinuere. Res prorſus ingentis audaciae iis viſa, Alexandrum tam facile unica nocte, Danubium, omnium Europae fluminum ampliſſimum atque altiſſimum, nullo ponte injecto, tranſiſſe. Confugientibus igitur illis in ſylvarum ſolitudines atque latebras, Rex urbem vacuam nactus cepit, ſoloque aequavit. Huc loci venere legati à caeteris Danubii accolis, à Syrmo Triballorum rege, atque Germanis ad Alexandrum, ut cum eo amicitiae foedus inirent. Quibus in fidem & amicitiam acceptis, è Germanis quaeſivit, Quidnam in humanis rebus prae caeteris extimeſcerent, ratus nominis ſui magnitudinem ante omnia ipſis formidoloſam videri. Illi hoc ſe in primis timere reſponderunt, ne forte in ſeſe aliquando coelum rueret. Alexander nihil motus reſponſi ſuperbia, tantum adjecit: Germanos ſuperbos eſſe, eoſqe domum remiſit. Inde in Agrianos & Paeonas iter perſequenti nuntiatum eſt, Clitum Bardylei ab eo defeciſſe, Glauciamque, Taulantiorum regem, ſe ei conjunxiſſe. Erant & qui nuntiarent fore, ut Autariatae ipſum in itinere adorirentur. Proinde negotio de Autariatis Lagaro Agrianorum regi (qui patri Philippo admodum charus, Alexandro quoque perquam familiaris erat) commiſſo, inſuper Cyna ſorore ubi Pellam revertiſſet, ultro in uxorem promiſſa, ipſe ad Clitum Glauciamque magna celeritate contendit, eoſque vario proelio vicit atque proſtravit. Haec agenti ſuperveniunt nuntii, multos in Graecia res novas moliri, civitateſque non paucas, & in primis Thebanos ab eo defeciſſe. Qua re motus Alexander, in Macedoniam eſt reverſus, ut factum in Graecia tumultum reprimeret. Thebanis autem conantibus praeſidium Macedonicum ex arce Thebana (quam Cadmeam vocant) depellere, ipſamque praealtis foſſis, & munitiſſimo vallo cinctam, obſidentibus, rex cum exercitu magnis itineribus profectus, non longe à Thebis, cum omnibus copiis conſedit. Itaque Thebanorum duces, quoniam Alexander praeter ſpem omnium advenerat, ac incertum erat, utrum auxilia ſicuti à nonnullis civitatibus petierant, illis adventura eſſent, de belli ratione conſultare coeperunt. Omnibus tandem conſentientibus, belli diſcrimen ſubire conſtituerunt. Sed rex ſuos continuit, illis ſpatium poenitendi mutandique conſilii exhibens, nullo pacto futurum exiſtimans, ut una civitas contra tantas copias eſſet pugnatura. Habebat enim ultra XXX. millia peditum, equitumque ad III. millia omnes laboribus bellicis exercitatiſſimos. Quorum virtuti confiſus, Perſicum bellum ſuſceperat. Sane ſi Thebani temporum fortunae cedentes, pacem petiiſſent,

ſent, rex eorum poſtulatis libentiſſime annuiſſet: nam tum mirifico ſtudio ad Perſas in in Aſiam tranſire properabat. Cum tamen armis non precibus uti decreviſſent, Alexander Macedones ad proelium inſtruxit. A Thebanis, contra hoſtes numero longe ſuperiores, ſummis viribus atque impigre decertatum eſt. Interim Macedonibus, qui cuſtodiae Cadmeae arcis praerant, à tergo invadentibus, circumventi Thebani, in ipſa pugna ceciderunt. Capta civitas & direpta, urbs everſa funditus eſt. Qua quidem in re ea ſpes, idque conſilium extitit Alexandro, ut hujuſmodi caſu ac terrore compreſſi Graeci, quietius dum abeſſet agerent: cum alioqui incuſantibus Thebanos ſociis Phocenſibus ac Plateenſibus, morem gerere gratificarique concupiſceret. Plures ſex millibus oppetiere. Triginta millia vendidit, ex quibus quadringentorum quadraginta talentorum argenti ſummam coëgit. Pindari vatis tamen ſtirpi pepercit, ſummum in doctos favorem manifeſtiſſimo exemplo teſtatus. Non omittendum videtur, quod hic rerum geſtarum Alexandri ſcriptores de Timoclea referunt. Quam inſignem Thebanam foeminam Thracius quidam dux conſtupraſſe dicitur. Quumque poſt id eam poſceret pecuniam, ſolus à muliere ad puteum ſeductus fuiſſe, in quo diceret pretioſiora rerum ſuarum occultari. Ducem igitur ſuper os putei, ſpectandi cauſa inclinatum, illa in profundum detruſit, ſuperneque injectis lapidibus, oppreſſit. Ob id facinus adductam ad ſe in vinculis foeminam, percunctatus eſt Alexander, quaenam eſſet? Ea imperterrita, Theagenis, inquit, ſum ſoror, qui contra Philippum electus imperator fortiter pugnans pro Graeciae libertate, occubuit. Magnanimitatem mulieris & conſtantiam admiratus rex, liberam eam cum filiis dimiſit. Athenienſes Thebarum caſum moleſte & cum ſumma commiſeratione ferentes, refugiis profugorum portas contra regis edictum aperuerunt. Quam rem ita graviter tulit Alexander, ut ſecunda legatione, denuo bellum deprecantibus, ita demum remiſerit, ut oratores & duces quorum fiducia toties rebellent, ſibi dedantur. Eo tamen demum res eſt deducta, ut retentis oratoribus, duces in exilium agerentur. qui confeſtim ad Darium regem Perſarum profecti ſunt. Caeterum coactis in Iſthmo Graecis, & expeditionem in Perſas decernentibus, Alexandro plures philoſophi & oratores occurrunt, praeter Diogenem Cynicum, qui tum verſabatur Corinthi, & Alexandrum parvi faciens, in Cranio habitabat. miratus Alexander, ad eum in ſole apricantem venit, rogans rei ne cujuſquam indigeat: at ille, Ut paulum, inquit, à ſole diſcedas. Quo reſponſo Alexandrum adeo delectatum ferunt, ut ad ſuos converſus dixerit, ſe Diogenem eſſe velle, ſi Alexander non eſſet. Rebus Graeciae compoſitis, adventante vere, ipſaque Graecia cum Macedonia, Antipatro, (cui ex amicis maxime fidebat) commiſſis, ad Helleſpontum cum exercitu profectus, in Aſiam incredibili ardore mentis accenſus, trajecit. Cum autem delati in continentem eſſent, primus Alexander jaculum velut in hoſtilem terram conjecit, armatuſque de navi, tripudianti ſimilis, proſiluit, atque ita hoſtias caedit, precatus, ne ſe regem illae terrae invitae accipiant. Inde hoſtem petens, milites à populatione Aſiae prohibuit, parcendum ſuis rebus praefatus, nec perdenda ea, quae poſſeſſuri venerint. In exercitu ejus fuerunt XXXII. millia peditum, non ſupra V. millia equitum, naveſque CLXXX. Hac tam parva manu univerſum terrarum orbem, utrum ſit admirabilius quod vicerit, an quod aggredi auſus fuerit, incertum eſt: cum ad tam periculoſum bellum non juvenes robuſtos, nec primo aetatis flore, ſed veteranos, pleroſque etiam emeritae militiae, qui cum patre patruiſque militaverant, elegit: ut non tam milites, quam militiae magiſtros, electos putares. Ordines quoque nemo niſi ſexagenarius duxit; ut ſi principia caſtrorum cerneres, ſenatum te alicujus priſcae Reipub. videre diceres. Itaque nemo in proelio fugam, ſed omnes victoriam animis conceperant, nec in pedibus cuiquam ſpes ſed in lacertis fuit. Alexander deinde paſſim peractis ſacrificiis maxime apud Trojam ad Achillis tumulum, in quem genus ſuum ex materna linea referebat, eum ob id feliciſſimum adoleſcentem praedicans, quod ſuarum virtutum praeconem Homerum inveniſſet, ad interiora Darii regis Perſarum contendit. Hunc Darium Arſani filium, qui decimus quartus à Cyro, totius orientis monarchiam tenebat, hac potiſſimum cauſa aggredi voluit, quod à patre ſuo Philippo tributum requiſierat. Darius autem miſſa prius ſuperba, contumelioſa, atque imperioſiſſima legatione, ſe regem regum, ac conſanguineum deorum, Alexandrum vero famulum ſuum appellans, ſatrapis ſuis id negotii dederat, ut inſanientem iſtum Phi-

lip-

lippi adoleſcentulum, (ſic enim eum per contemptum appellabat) verberibus puerilibus graviter caeſum, indutumque poſt veſte purpurea, ſibi vinctum traderent, navibuſque una cum nautis ſubmerſis, omnes ejus milites ad ulteriora maris rubri transportarent. Qui mandatum regis exſequi volentes, ad Granicum amnem (qui Troadem à Propontide diſterminat) magna manu, videlicet viginti millibus peditum, & pari equitum numero, confluxerunt, & praeruptam fluminis ripam, qua Alexandro omnino trajiciendum erat, obſiderunt. Alexander etiamſi praeſentiſſimum periculum inſtare cerneret: quippe cum ſuis ex inferiore atque inſtabili loco (erat enim tum udus, tum coeno lubricus) utpote ex flumine adverſus hoſtes in eminenti ripa ſtantes dimicandum foret, ſuae tamen fortunae ac virtuti, ſimulque fortitudini militum confiſus, amnem trajecit. Et primo quidem non ſpernenda difficultate preſſus, tandem tamen hoſtes, non tam ſua arte, quam virtute Macedonum, vicit atque proſtravit. In eo conflictu Perſarum viginti millia peditum, & CCL. equites, caeſa, Macedonum non plus XXXIV. interfecti ſunt. Ea pugna magnum ad res Alexandri momentum peperit. Sardis enim, maritimi barbarorum imperii propugnaculum, coepit, iiſque ac caeteris Lydiae populis, ut legibus uterentur ſuis conceſſit. Epheſum, quarto poſt pugnam die, elapſo inde prae metu praeſidio, occupavit. Interim ex Magneſia & Trallibus legati venerunt, urbium ſuarum deditionem pollicentes, ad quas in fidem recipiendas Parmenionem cum duobus millibus & quingentis mercenariis, parique Macedonum numero, equitibus ex amicis circiter CC. miſit. Miletum deinde ſibi reſiſtentem oppugnavit: eaque potitus verſus Halicarnaſum iter ingreditur. Omnibus interjacentibus oppidis primo impetu captis, Halicarnaſum urbem permunitam obſedit, eamque non ſine labore expugnatam, ſolo aequavit. Ingreſſus Cariam, Ada Cariae regina, (quae regno ab Orontobate, quem Darius miſerat, pulſa, *nihil* quicquam *in* tota Caria, praeter Alinda, ejus provinciae urbem munitiſſimam, tenebat) Alexandro *obviam* profecta, Alindis urbe tradita, eum in filium adoptavit. Rex nec liberalitatem foeminae, nec filii nomen aſpernatus urbem eidem cuſtodiendam reliquit. Tota deinde Caria ſubacta, memor accepti beneficii eam univerſam Adae imperio ſubjecit. Hinc in Lyciam & Pamphyliam tendit, eo conſilio, ut ora maritima ad Phoeniciam & Ciliciam uſque in poteſtatem redacta, navales copias hoſtibus inutiles redderet. Devictiſque rebellibus Piſidiae populis, ſummo mentis ardore, nec minori alacritate, adverſus Darium, quem cum multis militantium millibus adventare conſtabat, contendens, Phrygiam, per quam exercitus traducendus erat, eſt ingreſſus.

AUTORES, TAM GRAECI, QUAM LATINI,
quibus in hoc opere illuſtrando uſi ſumus.

Hieremias
Daniel
Machabeorum lib.
Plutarchus
Arrianus
Diodorus
Laërtius
Joannes Monachus
Euſebius
Ariſtobulus, qui ab aliis citatur
Nauclerus
Urſpergenſis
Raphael Volaterranus
Otto Friſingenſis
Eraſmus
Franciſcus Irenicus
Strabo
Ptolomeus
Juſtinus
Chronicon Nurembergenſium
Paulus Oroſius
Cicero
Boccatîus
Joannes Carion

J. FREIN-

ALEXANDRI MAGNI MACEDONIS EXPEDITIO
EVROPÆ
Scythæ Europæi
Scythæ Asiatici
Abij Scythæ, barbarorum iustiſsimi
Paropamiſus mons quem Macedones Caucaſum in Alexandri gloriam vocabant, nulli in Aſia altitudine ſecundus in quo præter terebinthum et ſilphium nihil naſci tradit, Ariſtobulus.
Orxantes fl. Tanais ab Alexandri militibus. A Scythis Silyn vocari ſcribit Plinius.
Getæ.
Triballi
Pontus Euxinus.
Cercetæ.
Colchis.
Chorasmeni.
Moſini
Amazonum Campi.
ASIA MINOR
Mare Hyrcanum ſive Caſpium, Magnum etiam Arriano 3.
Dai.
Sacæ.
SOGDIANA.
GABASA.
Memaceni.
Cyropolis
Alexandria
Armenia Maior.
Media.
Mardi
Margiana.
Bactriana.
Bactra
Hyrcania
Parthia.
Aria.
Paropamiſ.
Adraiſtæ
Malli
Oxydracæ
Brachmanes
Abaſtani.
Xatri.
Sambaſtæ.
INDIÆ INTRA GANGEM PARS.
Maſſani.
Sodræ, qui et Sabracæ.
Muſicani et Dachinabades.
Præſtæ.
Arabitæ
Indi Maritimi.
Oritæ
Carmania.
Drangæ et Dragogi
Arachoſia
Paritacæ.
Cossæi
Perſepolis
Chelonophagi.
Sinus Perſicus
Meſopotamia.
Babilonia.
Arabia.
Bythemanei.
Orcheni
ARABIÆ FELICIS PARS.
MARIS MEDITERRANEI PARS.
LIBYÆ, ſive AFRICÆ, PARS.
Ægyptus
Cyprus
Syria.
Phœnicia
Paleſtina
Erythræum ſive Rubrum Mare ſic dictum a colore ſed ab Erythro rege. Extat, haud procul à continenti inſula quædam, palmetis frequentibus conſita, et in medio ferè nemore columna eminet regis Erythri monumentum, literis gentis ejus inſcripta. teſtis Q. Curtius. Caracta vocatur hæc inſula apud Arrianum. Hoc mare margaritiferum eſſe ſcribunt Plinius. Aelianus. Philoſtratus, aliiq.

Pag. 11.
NVMISMATA ALEXANDRI MAGNI.

J. FREINSHEMII
Supplementorum
IN
Q. CURTIUM
LIBER PRIMUS.

CAPUT. I.

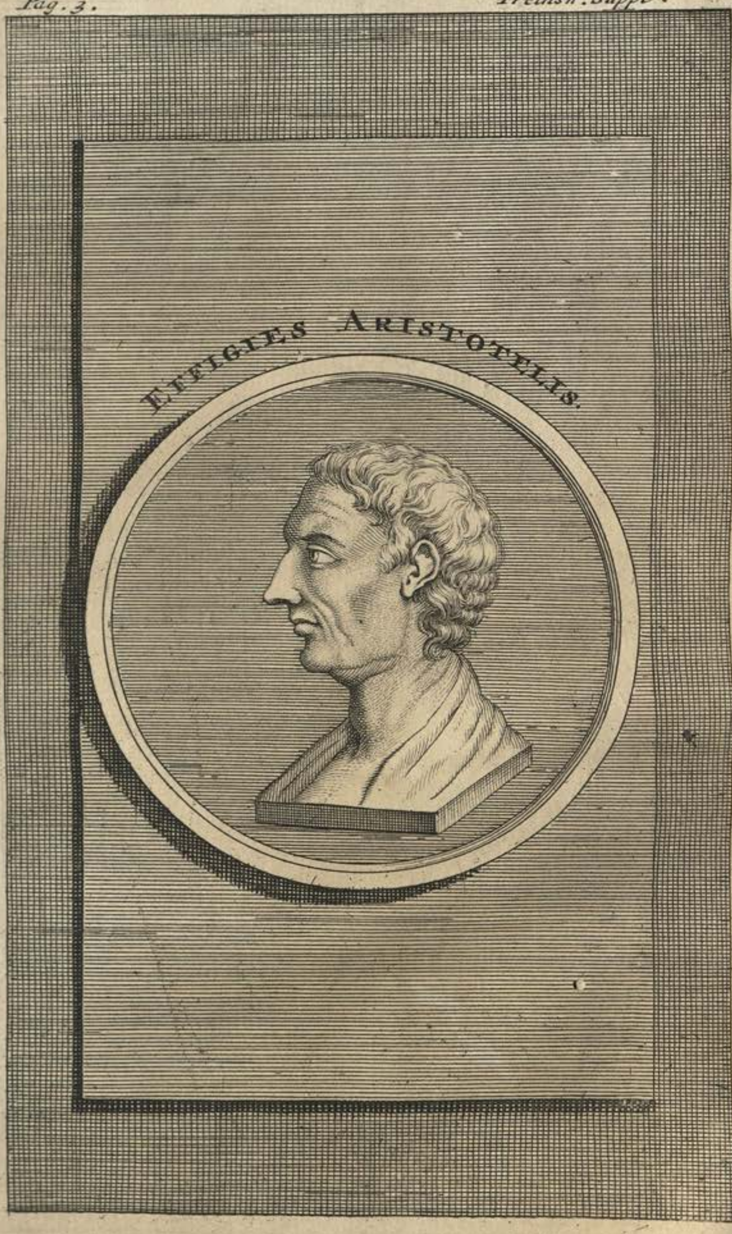
1 ALEXANDRI, qui ademtum Perſis imperium in Graeciam in-
tulit, vitam atque res geſtas plurimi Graecorum memoraverunt.
ex quibus pleroſque operum ſuorum ſpectatores; quoſdam etiam
ſocios atque *miniſtros habuit*: nonnullos, ut erat avidus man-
ſuræ poſt mortem gloriae, ad hoc ipſum evocavit, ut res ſuas Juſtin. 12,
2 *traderent poſteritati*. Ceterum praeter ipſam rerum magnitudi- 6, 17.
nem, *innata genti fabularum cupido effecit*, ut eorum complu-
res *monſtris* quam vero ſimiliora proderent. fide autem digniſſi-
3 *mi videntur* Ptolemaeus, qui poſtea regnavit, & Ariſtobulus. Etenim exſtincto Arrian. in
jam Alexandro ſua edentibus metus & adſentationis cauſſae deceſſerant, quibus fe- præfat.
re narrandarum rerum veritas corrumpi ſolet: nam Ptolemaeum etiam regii nomi-
4 nis dignitatem mendaci hiſtoria polluere voluiſſe, quis crederet? Uterque autem
quum multis ad res Alexandri pertinentibus negotiis non interfuerint modo, verum
5 etiam praefuerint; veriſſima prae aliis tradere potuiſſe liquet. Quoties igitur con-
ſentiunt, ceteris antehabuimus: ubi in diverſum abeunt, ex copia rerum ea potiſ-
ſimum ſecrevimus, quae diligenter inter ſe compoſita proxime ad rerum geſtarum
6 fidem videbantur accedere. Quod etiam poſt aetatem Alexandri alios Graecorum
ſequutos video, quibus aliqua veri cura fuit; & nuper ex Sicilia Diodorum. Nam Quem maxime ſequi videtur Curtius.
qui ex Romanis animum ad hiſtoriam adplicuerunt, ii patriis rebus contenti, exter-
na neglectui habuere: quia victoris populi geſta componentibus neque majeſtas re-
rum deerat; & plus utilitatis adlatura videbantur in eadem republica degentibus.
7 Quorum ſtudium ut laude digniſſimum arbitror; ſic extra reprehenſionem fore
confido, ſi noſtris etiam hominibus oſtendam eum regem, qui unus omnium mor-
8 talium, intra breviſſimum aevi ſpatium, plurimum terrarum occupavit. quo appa-
reat, non forte neque temere res humanas ferri; ſed plerumque fortunam pro mo-
9 ribus; neque diuturnam eſſe felicitatem, quae virtute deſtituatur. Igitur Alexan-
drum omnibus ingenii fortunaeque dotibus abunde auctum ornatumque fuiſſe com-
perio, quibus fatalem tantæ potentiae virum oportebat inſtrui. Genus ab Hercu- Diod. 17, 1.
le repetebant Macedonum reges; Olympias Alexandri mater initia ſuae gentis ad Vellei. 1, 6, 6.
10 Achillem referebat. Puero neque incitamenta exemplaque gloriae; neque virtutis Oroſ. 3, 12.
magiſter aut exercitatio deerant. quippe Philippus pater continuis bellis contem- Arria. 2,
tam ante Macedonum gentem extulit, & coacta in ordinem Graecia, cunctis for- 1, 34.
11 midabilem fecit. Denique non ſolum operum poſt ſe geſtorum fundamenta po- Pauſan. lib. 1.
ſuit; verum etiam quum decederet, Perſico bello intentus, delectus habuerat, com- Julian.
meatus, pecuniam, exercitum paraverat; & Parmenionis opera jam Aſiam aperue- Caeſar.
12 rat. Sed in eo rerum momento ſubductus eſt, ut & maxima gerendi belli ſubſidia Curt. 7, 1,
filio; & plenam geſti gloriam relinqueret: quadam fortunae induſtria, quam unus
13 hic perpetuo obſequentem ſibi habuit. Cujus admiratione non poſtea modo, ſed Curt. 10, 5,
ſtatim ab initio dubitatum eſt, rectiuſne foret, non per Aeacidas aut Herculem, 35.
14 ſed ab ipſo protinus Jove, tanto homini divinae ſtirpis originem adſerere. Ipſe
quidem, quum Hammonem Libycum adiret, ejus filium ſe adpellari voluit, ut

poſt-

poſtea a trademus. Ceterum b *draconem in cubili matris ejus viſum, quem Jupiter*
induerit, eoque genitum fuiſſe Alexandrum, multi crediderunt: *inſomniis etiam, va-*
tumque reſponſis fidem generis factam: & quum Philippus Delphos ſciſcitatum miſiſſet,
oraculo monitum, ut Hammonem inprimis revereretur. Nec deſunt qui *fabuloſum id* 15
quidem; non tamen adulterium matris falſo jactatum adſerant. *Quippe pulſum Aegy-*
pti regno Nectanebum, non, ut vulgo arbitrantur, in Aethiopas conceſſiſſe; ſed quum
adverſus vim Perſicam in Philippo maxime praeſidium ſperaret, in Macedoniam vectum,
magicis praeſtigiis inluſiſſe Olympiadi, torumque hoſpitis temeraviſſe. Suſpectam qui- 16
dem exinde Philippo, neque aliam tam intimam divortii, quod inter eos ſequutum eſt,
cauſſam, pro comperto poſtea fuiſſe. Etiam quo die Philippus Cleopatram domum de-
duxerat, Attalum ſponſae avunculum, Alexandro natalium dedecus exprobrare auſum,
ipſo quoque rege c *ex ſeſe genitum negante: denique de Olympiadis adulterio non in no-* 17
ſtro ſolum orbe; ſed apud devictas quoque nationes, pertinacem rumorem obtinuiſſe. Ve-
rum velandae ignominiae repetitum ex antiquis fabulis de dracone commentum: idem
enim olim de Ariſtomene Meſſenios, de Ariſtodama Sicyonios jactaviſſe. Sane apud ma- 18
jores noſtros de Scipione, qui Carthaginem prior adflixit, eadem ferme fama fuit:
ſimiliſque divinitatis opinionem Romani modo principis ortus habuit. nam de con-
ditore Urbis Romulo quid attinet dicere; quum nulla gens tam vilis reperiatur,
quae d ſui generis auctorem non faciat deum, aut deo editum? Ceterum Nectane- 19
bi fuga temporibus hiſce non congruit: ſexennis enim jam erat Alexander, quum
ille ab Ocho victus, avitis opibus excideret. Nec ideo minus vanum eſt, quod de
Jove fertur. Ipſa quidem Olympias demto poſt mariti necem metu, adſeveratio- 20
nem filii Jove ſe genitum credi volentis irriſiſſe dicitur, miſſaque epiſtola petiviſſe,
ne ſe, nihil tale commeritam, odiis Junonis objectare pergeret. Antea enim ipſa maxi- 21
me fabulam confirmaſſe creditur; proficiſcentemque in Aſiam Alexandrum mo-
nuiſſe, *ut memor originis digna tanto genitore capeſſeret.* Verum tamen oſten- 22
tis deûm variiſque praeſagiis inter conceptum editumque partum ſignificatum
fuiſſe, quantus homo naſceretur, conſenſu traditur. Obſignatam Olympiadis
alvum annulo, cujus ſculptura leonem praeferret, per quietem Philippus vidit.
Cujus rei memoriam ſervavit Alexandria, quam in Aegypto conditam, aliquam- 23
diu Leontopolim appellavere. Nam de Alexandri magnanimitate & robore ſo-
mnium illud interpretatus erat Ariſtander peritiſſimus vatum, qui poſtea comes ei
haeſit, ſacriſque ejus praefuit. Qua e autem nocte Olympias peperit, maximi per 24
Aſiam nominis templum Epheſiae Dianae ignis hauſit. Intulerat eum cujuſdam
hominis perditi furor; qui comprehenſus tortuſque, non alia mente id commiſiſ-
ſe faſſus eſt, quam ut magno aliquo facinore memoriam ſui diuturnam efficeret.
Ergo tam foedi exempli cladem non iſtius tantum aedis damno aeſtimavere Magi, 25
qui tum Epheſi degebant; verum pro majoris ruinae praeſagio habentes, totam ur-
bem moeſtis implevere clamoribus: *exortam alicubi facem, cujus incendio, ſimilem*
ob cauſſam, totus olim Oriens conflagraturus eſſet. f Forte per idem tempus Poti- 26
daeam Athenienſium coloniam Philippus ſubegerat; g quum & Olympia quadrigis
ſe viciſſe cognovit: & a Parmenione, quem in Illyrios miſerat, majoris momenti
nuntius venit, *fuſis ingenti proelio barbaris, Macedonas proſpere pugnaviſſe.* Exſul- 27
tanti tam laeto ubique votorum exitu etiam de Olympiadis partu renuntiatum eſt:
nec dubitavere vates, *invictum fore, qui inter tot victoriarum palmas naſceretur.* Fe- 28
runt tot ſimul proſperarum rerum cumulo attonitum regem, & invidiam deûm
veritum, oraviſſe Nemeſin, *ut hoc fortunae obſequium, modica aliqua calamitate ul-*
ciſci contenta foret. Proditum etiam eſt memoriae, *in oppido * Pella, duas aquilas* 29
in culmine domus, ubi puerum enixa erat regina, tota die perſediſſe. gemini per Euro-
pam Aſiamque imperii augurium id fuiſſe, poſt eventum facile interpretati ſunt. *Ter-*
ram quoque tum moviſſe, magnamque tonitruorum fulminumque vim erupiſſe coelo,
auctores habeo. Natus eſt * autem, ut accuratiores tradunt, incipiente Olympia- 30
de ſexta ſupra centeſimam, praetore Athenis Elpine, A. D. XII. Kal. Sextil. quem
tum menſem Macedones *Loum* vocabant: quo tempore populus Romanus quadrin-
gentesimum fere annum agens, vicinorum bellis exercebatur, & ſubjugando ter-
rarum orbi quotidianis incrementis praeludebat. CAP. II.

a 4, 7, 30. b Lucia. dial. mort. Silius lib. 13. Victor. in Galerio. Dio Chryſoſt. orat. 4. Sidon. carm. 2. & 9. Plut. c. 2. Juſtin. 11, 11. & 12, 16. Solin. c. 14. Ἐυσέβ. λόγῳ α. Antonin. Otto Friſing. 2, 25. Cedrenus. Glycas. c Juſt. 11, 11, 4. Texeira Hiſt. Perſ. 1, 22. Liv. 26, 19, 6. Silius lib. 9. Agell. 7, 1. Valer. Max. 1, 2, 2. Quintil. 2, 4. Sueton. Auguſt. c. 94. d Livius in praefat. Plut. cap. 3. Agell. 13. 4. Solin. c. 14. Plut. c. 3. Plut. c. 2. Ephorus apud Tertullian. de anima c. 46. Stepha. v. Ἀλεξάνδρεια. Euſtat. ad Perieget. 254. e Plut. c. 4. Cicero de divin. 1, 23. & de nat. deor. 2, 27. Sol. c. 43. Val. Max. 8, 14. Zonaras. Hier. adverſ. Helvidium. f Plut. c. 4. g Juſtin. 12, 16, 6. Plut. conſol. ad Apollo. c. 9. & apopht. c. 9. * Mela 2, 3. Serv. ad Virg. Georg. 4, 278. Anton. * Ὀλυμπ. ἀναγραφῆ. Bunting. Chronol. Jac. Cappel. in hiſt. ſacra & ex Plut. c. 4. Demoſth. de corona. Agell. 17, 21. Hiſtor. Miſc. 2, 4.

ΦΙΛΙΓΓΟΥ
VVLTVS
PHILIPPI
MACEDONIS
ΦΙΛΙΓ
ΓΟΥ

EFFIGIES ARISTOTELIS.

1 Cap. II. At Philippus auctus filio, de quo propter oblata tot omina ſpem am-
pliſſimam conceperat, in educationem curamque ejus omnes cogitationes conver-
2 tit. Quippe vir prudens & amans patriae, nihil molitionibus ſuis profectum facile
ſentiebat, ſi rebus undique motis, hominem imperitum aut ſegnem Macedoniae
poſt ſe relinqueret. ſuam quoque gloriam haud durabilem futuram, ſi maximarum
rerum inſtrumenta, quae tanta induſtria parabat, ſucceſſoris inertia corrupiſſet.
3 Leguntur [a] inter epiſtolas ejus, venuſtatis & prudentiae plenas, literae, quas tum ad
Ariſtotelem, qui cum Platone exercebatur, Athenas miſit, in hunc fere modum
4 ſcriptae. *Philippus Ariſtoteli ſalutem dicit. Certiorem te facio, filium mihi genitum*
eſſe. Nec perinde diis gratiam habeo, quod omnino natus eſt; quam quod te florente
naſci illum contigit. à quo educatum inſtitutumque neque nobis indignum ſpero evaſu-
rum, neque ſucceſſioni tantarum rerum imparem. Satius enim exiſtimo carere liberis,
5 *quam opprobria majorum ſuorum tollentem, in poenam genuiſſe.* Neque fefellit eum
opinio. quippe puer Ariſtotele doctore diu uſus, ad res in ea aetate gerendas inſi-
gne praeſidium ſibi comparavit. Sed haec poſtea acciderunt. interim conſtituti ſunt
infanti nutritores atque paedagogi, Leonidas Olympiadis propinquus, & Lyſima-
6 chus Acarnan. [b] Philippus nationis ejuſdem adjectus, qui valetudinem pueri rege-
ret: [c] Hellanicae (Dropidis erat filia, ex illuſtrioribus Macedonum feminis) corpo-
7 ris & morum recta temperie probatae nutricis munus demandatum eſt. Hac cura
paucos intra annos effectum eſt, ut jam tum polliceri videretur eum regem, quem
poſtmodum exhibuit. nam & in puerilibus membris indomitus eminebat vigor; &
8 eximiae indolis argumenta aetatem longe praevenerant. [d] Excellens nativa & genui-
na venuſtate corporis, cultum aſpernabatur; *Anxiam formae curam feminis conveni-*
re dictitans, *quae nulla alia dote* aeque commendarentur: *ſi virtutis potiri contigiſſet,*
9 *ſatis ſe ſpecioſum fore.* Fuit autem quum adoleviſſet, juſta membrorum proportio-
ne conſpicuus, artubus robuſtis, probeque compactis: vi tamen, quam ſpecie va-
10 lidior; quippe corporis ejus habitus intra proceritatem ſtetit. Cutem habuit candi-
dam, niſi quod in malis, itemque pectore, grato rubore ſuffundebatur: capillum
flavum, leniter intortum: naſum aquilinum: oculos varios, nam laevus glaucus
fuiſſe traditur, altero nigerrimo. Inerat autem ipſis occulta quaedam vis, ut ſine
11 veneratione atque horrore quodam intuentium non adſpiceretur. Pernicitate pe-
dum admirabili fuit; quam [e] ut magnae in expeditionibus utilitatis, etiam rex non
omiſit exercere, ſaepeque cum velociſſimis ſuorum curſu certare viſus eſt: patientia
laboris ſupra fidem eximia; qua ſaepe una, difficillimis temporibus, ſibi exercitibus-
12 que ſuis ſalutem peperit. Exercitationibus crebris, & calidiſſima corporis tempe-
rie, adeo quidquid vitioſi humoris ſub cute colligi ſolet, expugnavit; ut ſuavem
ex ore membriſque exhalaret odorem, eoque etiam tunicas, quibus uteretur, imple-
13 ret: ob eaſdem cauſſas, ut quidam putant, ad vinum [f] iramque proclivior. Vi-
ſuntur adhuc imagines ejus ſtatuaeque, ſummorum artificum opera. ne enim [g] vul-
garium ſculptorum pictorumve temeritate oris ſui honor obſoleſceret, ſtudioſe ca-
vit; *poenam* comminatus; *ſi quis injuſſu ſuo conaretur.* Ergo abundante tum artifi-
cum copia, volentem unus Apelles pinxit, ſculpſit Pyrgoteles, Lyſippus & Poly-
14 cletus aere duxerunt. *Citatiorem greſſum Leonidae vitium fuiſſe,* * ferunt; *ex ipſius*
conſuetudine id haeſiſſe Alexandro: quod poſtea quum enixe vellet, corrigere non potue-
rit. Equidem educationi plurimum tribui debere non inficior; ceterum hoc qui-
dem naturae potius adoleſcentis, quam adſuetudini deputo. etenim in homine ve-
lociſſimae mentis, neceſſum erat, ut ardorem animi corporis etiam motus ſeque-
15 retur. [h] Quem adeo non in vitio poſuere ſucceſſores ipſius, ut etiam ſtudioſe aemu-
larentur; ſimul depreſſiore in laevum collo, obtutum ejus vibrantem, & elatiorem
vocem imitati: quum animum non exprimerent. quippe plurimorum ex illis longa
16 vita vix quidquam habuit dignum, quod cum hujus pueritia compararetur. Neque
enim quidquam aut loquebatur, aut agebat humile; ſed dictis factiſque par fortu-
nae ſuae, vel etiam ſupra erat. Nam quum eſſet laudis avidiſſimus, non unde-
cumque eam adfectabat, ſed optimis quibuſque comparari gaudebat: ingloriam ex
vilibus palmam intelligens, [i] tantoque illuſtriorem victoriam, quanto quos viciſ-
17 ſet pluris haberentur. Ergo dicentibus, *quoniam curſu plurimum valeret, debere pro-*
fiteri nomen ſuum inter eos, qui Olympicis ludis certaturi eſſent, cognominis ſibi regis

[a] Agell. 9, 3.
[b] Curt. 8, 6, 1.
[c] Juſt. 12, 6, 10. Arria. 4, 2, 12. Curt. 8, 2, 8.
[d] Eume. Paneg. Conſtantini c. 17. Aelian. hiſt. var. 12, 14. Arrian. 7, 5, 18. Solin. c. 14. Curt. 3, 12, 16. 6, 5, 29. Solin. c. 14. Plut. c. 5. Tzetzes. Glycas. Aelian. hiſt. var. 12, 14.
[e] Plut. de adul. & amici diſcrim. c. 29. & de animi tranquil. c. 20. Arrian. 7, 5, 18.
[f] Plut. Sympoſ. 1, 6.
[g] Apulei. 1. Florid. Horat. epiſt. 2, 1. Himerius apud Phot. Plin. 7, 37. 6. 35, 10, 25. 37, 1, 7. Cicero epiſt. fam. 5, 12.
* Hier. ad Laetam. Hincmar. epiſt. 3, 1.
[h] Plut. Pyrrh. c. 14. & Alex. c. 5. & de fort. 2, 5. & Pomp. c. 2. Tzetzes. Chil. 8, 200. & 11, 368. Victor. in Caracalla. Hiſt. Miſc. 10, 23.
[i] Plut. c. 6. & de fort. Alex. 1, 13. & Apophth. c. 36. Herodot. 5, 22.

exemplo; magnam ea re per Graeciam ſibi famam comparaturum: facerem, inquit, *ſi*
reges haberem adverſarios. [a] Quoties aut praeclara aliqua pugna Philippus vicerat, 18
aut oppidum opulentum in poteſtatem redegerat: laetantibus aliis, ipſe haud ob-
ſcure indoleſcebat. exceptaque vox eſt querentis inter aequales; *nihil reliqui factu-*
rum patrem ſibi ipſiſque, quum adoleviſſent. quippe deperiturum gloriae verebatur,
quidquid acceſſiſſet opibus: nec tam harum poſſeſſione, quam iſtius cupidine move-
batur. Somni natura parciſſimus, etiam arte vigilantiam adjuvabat. ſi quid occur- 19
riſſet, quod ſeria meditatione dignum videretur; comprehenſa pila argentea, bra-
chium extra lectum porrigebat, [b] ut in ſubjectam pelvim inlapſa, excitato ſoniſu,
torporem in ſomnum deficientis diſcuteret. Deos ab ineunte aetate magnifice co- 20
luit. [c] Sacro quodam ita liberaliter tura flammis intulit, ut Leonidas, vir ſeverus
& parcus, profuſionem iſtam non ferens, exclamaret: *ſic adolebis, quum regiones*
ſubegeris, ubi haec naſcuntur. Cujus vocis memor, quum poſtea turiferam Ara- 21
biam pacaret, multa odorum talenta miſit Leonidae, cum mandatis; *ne poſthac in*
deorum honoribus adſtrictior eſſe vellet, quos intelligeret dona hilariter oblata tam larga
manu rependere. Animi ſublimis & magna conaturi documenta mature dedit. Per- 22
ſis ea tempeſtate Artaxerxes cognomento Ochus praeerat. [d] Eum Artabazus & Me-
napis ſatrapae, Memnonque Rhodius, egregius dux, bello laceſſiverant; ſed po-
tentia regis oppreſſi, deſerta Aſia ad Philippum profugerant. His tum Alexander 23
ſeptenni minor mire delectabatur; [e] crebroque de rebus Perſicis interrogabat, nihil
quidem puerile & ſordidum, ſed *quibus maxime firmamentis opes regiae niterentur?*
quis armorum uſus, quae audacia viris; quanta equis pernicitas eſſet? quot dierum iti-
nere Macedonia diſtaret Suſis? quae regi morum via, quaeque exercitatio corporis, at-
que opinio virtutis foret? Poſtea, quum deprecante fratre Memnonis Mentore, cujus 24
ſororem in matrimonio Artabazus habebat [f], cum exſulibus in gratiam rediiſſet O-
chus, eoſque à Philippo repeteret; Alexander legatos eximiae in tantilla aetate in-
dolis admiratione ita perculit, ut unus eorum in haec verba prorumperet: [g] *Hic qui-*
dem puer Magnus eſt Rex; noſter vero, dives. Haec autem quum merito quidem 25
naturae ſuae debere videretur, haud minus inſtitutioni debuit. [h] Nam pater ſatis gna-
rus, quantum Epaminondae commercium ſibi profuiſſet, quantoque plura elo-
quentia, quam vi confeciſſet; ſumma cura incubuerat, ut à tenera ſtatim aetate
liberalium artium ſtudiis probe imbueretur. [i] Igitur Ariſtotelem, magni nominis 26
philoſophum, ingentibus praemiis evocatum perpulit, ut etiam prima literarum
elementa puero traderet. Nec abnuit Vir doctiſſimus, quum intelligeret, quan-
tum eſſet à principio recte inſtrui multis imperaturum; fruſtraque contemni pro
parvis, ſine quibus ad majora profectus non eſſet. [k] Variis deinde magiſtris, ut alius 27
alia arte excellebat, uſus, non modo mentem egregiis implevit diſciplinis; verum
etiam corpus omnis generis exercitationibus, ad uſum bellorum, & patientiam la-
boris edomuit: ne tum quidem vacuus, quum otiari videretur; quippe pila, vel
ſaltatione virili, non tam laxabat animum, quam ſeriis obſequiis membra praepa-
rabat.

CAP. III. Poſtquam deinde aetas & ingenium paulliſper adolevit, jamque ſeverio- 1
ribus ſtudiis idoneus viſus eſt, revocatum, qui tum apud Mitylenaeos agebat, Ari-
ſtotelem continuo ſecum habuit, donec poſt mortem patris rerum potitus, in A-
ſiam tranſjiceret. Quo temporis ſpatio quidquid à tanto praeceptore tradi potuit, 2
perdidicit. [l] Cognoſcendae rerum naturae tanto avidius incubuit, quanto pertinacio-
re ſpe imperium univerſi orbis praeceperat. Cujus indagationem poſtea quoque ad-
juvit, plane regio & animo, & ſumtu. [m] Ariſtoteli, quo naturas animalium cer- 3
tius atque perſpectius commentari poſſet, tota Aſia Graeciaque parere juſſit, quot-
quot venatu, aucupio, piſcatuve vitam tolerabant, aut aliquam in ejuſmodi nego-
tiis peritiam adſequuti fuerant. [n] Conſtat in ejus operis impenſas octingenta talenta
philoſophum accepiſſe. Adeo autem cognitionem illam dilexit, ut in eam ſumtum 4
faceret, curamque impenderet, cujus fructum viſurus non erat. [o] Poſt centum an-
nos capti ſunt cervi cum torquibus aureis, quos addiderat, ut vel poſteri cogno-
ſcerent, quanta fides habenda foret iis, quae de iſtorum animalium longaevitate fe-
rebantur. Sublimioribus quoque diſciplinis, quas *acroamaticas* appellant, [p] eruditum 5
fuiſſe, ipſius teſtatur epiſtola: qua queritur Ariſtotelem *dignitatem earum evulgatis*
prae-

a Plut. c. 6. & apophth. c. 36. Gregoras lib. 9.
b Marcellin. 16, 6.
c Plut. c. 44. apophth. c. 37. Plin. 12, 14, 17.
d Diodor. 16, 53. Curt. 6, 4, 25.
e Plut. c. 7.
f Diodor. 16, 53.
g Plut. de fort. Alex. 2, 24.
h Diodor. 16, 96.
i Quintil. 1, 1, 20. Hieronym. ad Laetam. Eraſmus lib. 2. de ratione concion.
k Dexippus apud Cedrenum. Plut. c. 70. Athenaeus 1, 15. & 19. Dio orat. 2. Suidas v. Ὄρχησις.
l Laërt. in Ariſtot. Ὀλυμπ. ἀναγραφῇ. Dionyſ. περὶ Δημοσθένους.
m Plin. 8, 16. 5.
n Athenaeus 9, 13.
o Plin. 8, 22, 15.
p Plut. c. 12. Agell. 20, 4. Zonaras.

6 *praeceptis profanaſſe.* Et ille excuſavit; reſcribens, ita libros illos eſſe editos, ut
haberi poſſint pro ineditis. nec enim quemquam ſententiam ipſorum magnopere per-
7 cepturum eſſe, niſi, quae iis continerentur, jam antea didiciſſet. Idem, quum Rhe-
torica ab eo exigeret, ſollicite vetuit, ne aliorum etiam in manus pervenire patere-
tur. Neque enim minus honeſtis artibus, quam potentia ceteros praeſtare cupiebat:
8 indignabaturque communicari laudem illam cum humillimis. Medicinae quoque
ſtudio imbutum ab Ariſtotele filio medici, ex gente Aſclepiadarum, fidem ipſius
9 epiſtolae faciunt. Eam autem philoſophiae partem, quae ſibi aliiſque probe impe-
rare docet, ita coluit, ut magnanimitate, prudentia, temperantia, fortitudine, quam
armis & opibus inſtructior, tantam imperii Perſici molem ſubruere adgreſſus cen-
10 ſeatur. Ipſe quidem praedicavit, *non minus ſe debere Ariſtoteli, quam Philippo: hu-*
11 *jus enim munus fuiſſe, quod viveret; illius, quod honeſte viveret.* Ingenium tamen
ardens ambitione, nimia honoris gloriaeque praedicatione, quam inter genera bo-
norum referendam eſſe Ariſtoteles ſciverat, elatum fuiſſe, ut, non modo imperii
prorogandi gratia, bella ex bellis ſereret, verum etiam deus haberi vellet, quidam
12 non immerito credidere. Ceterum non ſolum imperante Alexandro eximio hono-
re, maximiſque muneribus adfectus eſt Ariſtoteles; ſed & [a] vivo adhuc Philippo
ingens inſtitutionis ſuae pretium tulerat: impetrato, ut in ipſius gratiam patria in-
13 ſtauraretur. Olynthios Philippus acerrimos hoſtes expertus fuerat; nam vicini Ma-
cedoniae, & potentia hactenus haud impares, aegerrime tulerant, ſub rege bellico-
14 ſo vafroque regni opes creſcere, accolis perniciem, aut ſervitium adlaturas. Er-
go quo infenſioribus animis certatum eſt; eo aſperior victoria fuit. urbem captam
direptamque ſolo aequavit Philippus: cives veniere. in reliqua etiam ditionis eorum
oppida ſaevitum eſt. Inter quae Stagiram, unde Ariſtoteles genus ducebat, par ca-
15 lamitas obruerat. Eam tum regis permiſſu atque opibus ex integro condidit: reſti-
tutaeque leges tulit, quibus poſtmodum uſa eſt. Ita quam ſtantem florentemque
tot fortium virorum manus ab excidio prohibere non potuerant; eam incenſam at-
16 que dirutam unius civis excitavit ingenium. Quanti autem Ariſtotelem fecerit Phi-
lippus, hinc etiam aeſtimari poteſt, quod ſaepe filium monuit, ut ſub tam idoneo
magiſtro ſapientiae gnavam operam daret; ne mox multa committeret, qualium
17 cauſſa ipſe pudore & poenitentia angeretur. Igitur poſtea quoque maximis rebus in-
tentus Alexander non omiſit magiſtrum venerari; crebroque per literas compella-
18 vit hominem, nec diſciplinarum modo arcana, ſed & morum remedia petiit. At-
que ille reſcripſit, quibus ipſius atque ſubditorum felicitati conſultum opinabatur,
meminiſſet, [b] *tantam ipſi conceſſam eſſe potentiam, ut prodeſſet hominibus, non ut eos*
laederet. irae quoque, in quam maxime praecipitem noverat, *modum poneret; neque*
19 *enim iraſcendum inferioribus: parem autem ipſi eſſe neminem.* Ad poſtremum tamen
animo jam elatior ſpernere eum coepit: praeſertim quum ob [c] Calliſthenis exitum
infeſtum ſibi, & praeter ſapientiae praecepta, etiam vindictae cauſſa, ambitionem [d] hu-
20 manum faſtigium deſpicientis, diſputationibus exagitare crederet. Certe paullo an-
te mortem, Caſſandro objecta patri ſuo crimina purgante, exclamaſſe fertur; *Ari-*
*ſtotelicae verſutiae machinationibus inſtructum veniſſe, ut juſtas aliorum * querelas fal-*
21 *lacibus argutiis eluderet.* deinde *utrique, ſi vera, quae deferrentur, comperiſſet, malum*
minatum eſſe: tam vehementi vultu, ut diu poſt ejus interitum, quum forte Caſſan-
der, tum rerum in Graecia potens, imaginem Alexandri Delphis poſitam intuere-
22 tur, revocatus in periculi ſui memoriam, toto corpore cohorruerit. Quae res
Ariſtoteli etiam magnae infamiae occaſio fuit: quippe venenum quo Alexander
periiſſe creditus eſt, non alterius ingenio equinae ungulae inditum, & Babylonem
23 deportatum, rumor ſuſpicatus eſt. Adamavit & muſicam, eique ſeriam initio ope-
ram dedit: donec contumelioſa interrogatione patris, *ecquid puderet tam ſcite cane-*
24 *re?* velut artem ſuae majeſtati indecoram, negligentius tractare coepit. Quo qui-
dem tempore magiſtro chordam quamdam ex artis praeſcripto pulſare jubenti, *quid*
autem referat, inquit, *ſi hanc pulſavero?* in aliam intendens digitum. At ille, *nihil*
25 *referre futuri regis, futuri autem citharoedi referre*, reſpondit. Delectatus deinceps
eſt maſculo cantu, quum molles fractaſque modulationes ut perniciem morum
averſaretur. Quo nomine maxime amplexus eſt Timotheum, artis ejus profeſſio-
26 ne celebrem. Ille enim adcommodata ad ingenium illius ſcientia, modo, quem

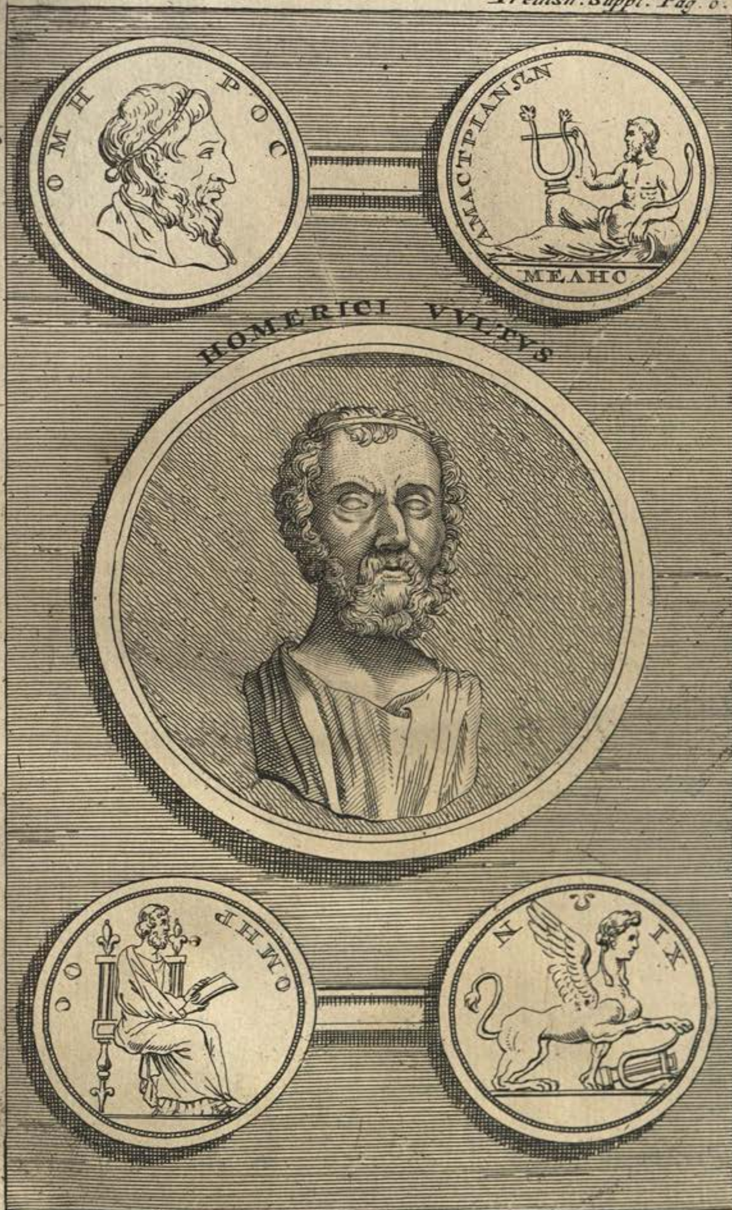
Ariſtot. c. 1. Rhetor. de Alex.
Plutarch. c. 13. Laërt. in Ariſtot.
Plut. c. 13. Ethic. 4, 7. Zamoſ. analect. antiquit. Daciæ c. 11.
a Aelian. hiſt. var. 12, 54. Tzetzes Chil. 7, 140. Dio Chryſ. orat. 2. f. Laërt. in Ariſt. Plin. 7, 29, 3. Val. Max. 5, 6, 5. ext. Plut. c. 51. adverſ. Colotem. Plut. adverſ. Colot. c. 50. Laërt.
Plut. apophth. c. 33. Caſaub. in Athen. 14, 22. Proleg. not. in Curt. c. 4. v. Alexandri.
b Melanch. in Chron. Aelian. hiſt. var. 12, 54. Rutgerſius var. lect. 1, 6.
c Plut. c. 13. & 94.
d Plut. de profect. virt. ſent. c. 10. & de laude ſui c. 16.
* Plut. c. 126. Curt. 10, 10, 16.
Plut. Pericle c. 2. Gregoras lib 9. Aelian. hiſt. var. 3, 32. Dio Chryſ. orat. 2.

Phrygium appellant, ita aliquando eum rapuit, ut tamquam divino inſtinctu exardeſceret animo, &, velut propinquo jam hoſte, ad arma capienda proſiliret. Elo- 27
quentiae etiam ſub Anaximene Lampſaceno ſtuduit. quae res poſtmodum incolumitatem urbi adtulit, quum Perſarum opibus ſtudentem Alexander diruere conſtituiſſet. * Conſpicatus enim Anaximenem extra moenia prodeuntem, nec dubitans, 28
quin pro patria deprecatum veniſſet, *Graecorum deos** teſtatus eſt, *non facturum ſe quod petiſſet.* Quo audito callidus ille rogavit, *ut Lampſacum dirueret.* Ille & jurisjurandi relligione adſtrictus, & magis etiam praeceptoris olim ſui ſagacitate delinitus, gratiam delictorum Lampſacenis fecit. Comoedos ut inſtituto ſuo parum 29
congruentia tractantes, corrumpendiſque moribus natos contemſit. Neglexit & pugiles, quamquam maximi tum in Graecia fierent. forte quod otioſos & ſaginae addictos, valida membra ſpectaculorum potius ludibriis, quam patriae neceſſitatibus commodare, non probabat. Reliquas artes, etiam quas ipſe non adtigerat, 30
impenſe fovit. Unde ex toto fere orbe paſſim ad ipſum confluebant, quicumque inſigni aliqua peritia praecellere ſibi videbantur: eique vel ingenii ſui monumenta dedicabant; vel exhibito artis ſuae ſpecimine, à munificentiſſimo regum, & cujus animo fortuna reſponderet, immenſas plerumque divitias conſequebantur. Etiam 31
quos procul poſitos praeclara eruditio aut virtus commendabat, iis ingentia munera ultro largiri conſueverat. Igitur tantus ea tempeſtate doctorum atque ſollertium hominum proventus fuit; ut vix ulla aetas bonis artibus copioſior exſtiterit. Solent 32
enim ingenia moreſque componi ad principum mentem; omniſque fere temporum inclinatio regnantium infamia, vel decus eſt.

CAP. IV. Ex veterum monumentis nihil antehabuit a Homero; quem unum 1
omnem ſapientiam, qua imperia conſtant, optime complexum eſſe autumabat. adeoque eum cordi habuit, ut Graeco cognomento *amator-Homeri* diceretur. Li- 2
bros ejus ſemper ſecum ferre ſolitus, etiam quum quieſceret, una cum pugione ſub cervicali reponebat; *militiae ſuae viaticum*, & *inſtitutionem bellicae virtutis* appellans. *Achillem* praedicabat *felicem*, *quod tantum virtutis ſuae praeconem* inveniſſet. Reperto inter Damaſcenam praedam materiae curaeque exquiſitiſſimae ſcri- 3
nio, & diſquirentibus amicis, [b] *cuinam uſui convenientiſſime deſtinaretur?* ipſe, *Homero*, inquit, *dedicabimus*; *ut pretioſiſſimum humani ingenii monumentum*, *elegantiſſimo etiam opere ſervetur.* Inde obtinuit, [c] ut emendatiſſima poëtae editio, quam 4
magna cura comparaverat Alexander, *è narthecio* vocaretur. quippe ſcrinium illud, quum adhuc Perſarum eſſet, unguentis & odoribus adſervandis ſerviverat. Qui- 5
dam proſpere geſtae rei nuntius, quum citato curſu ad eum ferretur, dextramque porrigeret, vultu maximae laetitiae notas praeferente: *Quid mihi nuntiaturus es tanto gaudio dignum*, inquit, *niſi forſan Homerus revixit!* Sed tum eo jam felicitatis 6
pervenerat, ut propemodum exſatiatae gloriae nihil deeſſe putaret, praeter idoneum buccinatorem. [d] Crebra autem lectione totum fere edidicit, ut nemo neque promtius eo familiariuſque uteretur; neque exactius de eo judicaret. [e] Ex omnibus au- 7
tem ejus carminibus maxime probabat verſum, quo boni ſimul imperatoris, robuſtique militis laudes Agamemnoni tribuuntur; eumque praecipuum virtutis incitamentum, & veluti morum ſuorum magiſtrum habuit. [e] His itaque diſciplinis imbu- 8
tus, ſummae fortunae vim atque dignitatem egregie tutatus eſt; ſuperbia & licentia, qua quidam ſola principes agunt, abſtinuit. [f] Cultu curaque corporis haud multum 9
ſupra privati modum eminens, virtute potius quam veſtium ornatu anteire ſuos, imperatorium cenſebat: hilaris, humanus, adfabilis; ut tamen contemtum excluderet: vino deditus; ſed citra ebrietatem. nam ſi otium nactus eſſet, ſermonibus magis quam compotatione tempus extrahebat. [g] Voluptates ita contemſit, ut ma- 10
tri curam injiceret, ne plane ad generandum inhabilis eſſet. Illud inprimis relligioſe tenuit, ne cujus torum violaret. Quibus vitae morumque inſtitutis diu inhaeſit; magnumque & memorabilem regem egit: donec impetu quodam, & velut torrente fortunae convulſus & mutatus, priſtinam animi moderationem paullatim exſueret. Animi robur cum inſigni dexteritate, magna patris & aliorum admiratione 11
oſtendit in equo bucephala; nam id nomen bubuli capitis figura inſignitus acceperat. [h] Plurimum tum equeſtri laude pollebat Theſſalia; nobiliumque equorum gre- 12
ges

Suidas v. Τιμόθ. Dio pr. orat. 1. Eraſm. adag. *à Dorio ad Phrygium.* Plut. de fort. Alex. 2,4. * Pauſan. lib. 6. Val. Max. 7,3,4. Suidas v. Ἀναξιμ. Athen. pr. lib. 13. Dio Chryſoſt. orat. 2. Plut. c. 6. Plut. de fort. Alex. orat. 2. Schoner. c. 1. Algebrae. Quintilia. 2,20,5. Vitruv. praef. lib. 2. Lucian. pro imagin. Laërt. in Xenoc. Plutarch. adverſ. Colot. c. 50. & in Phocione c. 120. & de fort. Alex. 1,14. & 2,1, & 4. a Dio Chryſoſt. tota orat. 2. Plut. c. 13. & de fort. Alex. 1,4. Vopiſc. pr. Probi. Cicero pro Archia c. 10. b Plut. c. 44. c Strabo lib. 13. Plut. c. 13. Plin. 7,29. d Lucian. dial. mort. e Plut. de fort. Alex. 1,13. Homer. Iliad. 3,179. f Curt. 3, 6,19. g Athen. 10,10. Plut. apophth. c. 36.

h Schol. Ariſt. in nub. Plin. 8, 42. Juſt. 7,6,8.

ΟΜΗ ΡΟϹ
ΑΜΑϹΤΡΙΑΝΩΝ
ΜΕΛΗϹ
HOMERICI VVLTVS
ΟΜΗΡΟϹ

ges multis locis alebantur. Eminebat tamen inter omnes viribus & ſpecie bucepha-
las, quem Philonicus ex Pharſalia oriundus, maximo in illis regionibus principe
13 dignum exiſtimans, ad Philippum adduxerat, ſedecim talentis venalem. Quum
autem velocitatem equi obſequiumque experturi in campum deſcendiſſent; nemo
amicorum ſatellitumque regis tractare eum potuit. quin inſurgebat in omnes, &
14 conſcendere conatos ferocia exterrebat. Jamque pro indomito, & ob feritatem
inutili, relinquebatur; quum ſuſpirans Alexander, *Qualem iſti equum perdunt, per
mollitiem animi, & tractandi imperitiam!* Quo ſaepius repetito à patre increpitus,
quod ob negotium, quod emendare non poſſet, majores peritioreſque conviciis inceſſeret;
15 *ego vero*, inquit, *emendabo pater, ſi permiſeris.* Atque illo ſubjiciente; *fruſtratus
autem quam poenam pendes?* *equi*, inquit, *pretium luam.* exortoque omnium riſu,
16 convenit, *ut victor equum patre emente haberet, victus amitteret pecuniam.* Tum
Alexander, comprehenſis equi habenis, eum ita ſtatuit, ut in adverſos ſolis radios
converſus, umbram ſuam conſpicere non poſſet: ea enim antea exterritum acrius
ferociſſe obſervaverat. quumque nihilominus aeſtuaret, jubam demulcens, dimiſſa-
17 que ſenſim chlamyde, in ſaevientem adhuc inſilit. Ille parendi inſolens cervicem
& calces jactare, multaque pervicacia contra frenum niti; denique proripere ſe co-
18 nari, & ingenti violentia curſum moliri. Spatioſa & equitabilis planicies ſuberat,
ergo ferocientem exſultantemque effuſis in collum habenis, adactiſque calcaneis
19 cum ingenti clamore in curſum permittit. Ingens deinde campi ſpatium evectus,
jam laſſatum & conſiſtere volentem impellere non antea deſtitit, quam exhauſtum
20 curſu, & labore domitum, manſuetiorem jam mitioremque reduxiſſet. Deſcen-
dentem manantibus gaudio lacrimis complexus eſt pater; oſculoque capiti impreſ-
ſo, *majus imperium ſibi circumſpicere* juſſit, *nec enim Macedoniae regnum tantam in-
21 dolem capere.* Poſt haec bucephalas quum in ceteros ferociam ſuam retineret, uni
Alexandro mira ſubmiſſione paruit; multorumque mox laborum atque diſcriminum
22 ſocius, in proelio adverſus Porum periit. Dignum id argumentum viſum eſt, quo
illuſtrarent opera ſua nobiliſſimi artifices. * duas ex marmore ſtatuas equum do-
mantis oſtentant; Praxitelis & Phidiae certamen. Alexandri eas imagines eſſe, quam-
vis ambigi poſſit, auctores haud obſcuri crediderunt.

1 Cap. V. His atque talibus ingenii animique experimentis eam apud Philippum
exiſtimationem nactus eſt, a ut quum ipſe Byzantinos obſidione urgueret, idoneum
jam crediderit filium, cui libera cum poteſtate Macedoniae curam committeret,
2 annos omnino ſedecim habentem. b Quo comperto Medarorum quidam, Thra-
cia natio, Macedoniae ſubjecta, opportunum defectioni, quam dudum agitabant,
tempus adveniſſe rati, conſilia nudavere. Sed adoleſcens oſtentandae virtutis oc-
caſione laetus, cum ducibus à patre relictis propere in eos movit: victiſque & eje-
ctis rebellibus, urbem eorum varii generis convenis habitandam dedit: c illi Ale-
3 xandropolim ex nomine auctoris ſui appellavere. Philippus eventu rei gaudens,
ceterum ſollicitus, ne ſuo arbitrio permiſſus adoleſcentis animus d majora viribus
cum exitio capeſſeret; evocavit eum, ut, ſe magiſtro, ardorem prudentia tempera-
re diſceret: & in ſubigendis Cherſonneſi oppidis, ſtrenua promtaque opera ejus
4 uſus eſt. Ceterum quum ad Byzantium, validam urbem, haereret obſidio, civi-
bus egregie pro libertate pugnantibus; *iiſque Graeci barbarique, quibus incrementa
Philippi ſuſpecta erant, certatim auxilio venturi* nuntiarentur; deſperata victoria, id
unum agitabat, quanam ratione quam minimo copiarum atque famae damno ab
5 obſidione diſcederet. e Imperabat eo tempore Getis, Scythico populo, Atheas: qui
armis Iſtrianorum preſſus, auxilium à Philippo petiverat, ſpe adoptionis facta, ſi
feſſis Getarum rebus ſuccurreret. Idem quum hoſtium imperator deceſſiſſet, belli
metu liberatus, Macedonas vacuos remiſerat, negans *vel ipſorum auxilio, vel ado-
ptione Philippi eguiſſe; cui adverſus hoſtes ſatis propriarum virium, & in ſucceſſionem
6 regni filius eſſet.* f Eam barbari contumeliam ulturum ferens Philippus, omiſſo Byzan-
tio in Scythiam convertit agmen. Ubi conſerto proelio, quum numero ſuperio-
res Scythae eſſent, nec virtutis poeniteret, arte Philippi Macedonibus victoria ceſ-
7 ſit. Cujus omne pretium pecorum equorumque maximi greges, & infirmioris
aetatis ſexuſque captivi fuere: ceterae praedae nihil exceptum eſt. quippe opibus mi-
nime ſtudebant Getae; ſed quotidiano victu contenti, paupertatem inter vitae com-

Plin. 8, 42. Plut. c. 9.

Curt. 6, 5, 18. 8, 14, 34. * Blond. h. 1. Romae inſt. Mer. Coſm. in regione urbis ſexta Ant. Lafrerus Sequanus formis aeneis excudit. Bern. Gamucci lib. 3. dell'antichità di Roma. Roſ. ant. 1, 6.

a Plut. c. 14. b Paul. Diac. de geſt. Longobard. 5, 40. c Stephanus v. Ἀλεξάνδρεια. d Juſt. 9, 1, 8. e Juſt. 9, 2. Oroſ. 3, 13. f Otto Friſing. 2, 24. Jo. Magnus hiſt. Goth. 3, 10. Aeſchines contra Cteſiphontem.

moda

moda numerabant. Ceterum quum ex Scythia, regrediens, longo impedimento- 8
rum agmine, per Triballos iter faceret; illi opportunis locis occupatis tranſitum
Curt. 8, 1, 24. negabant, niſi praedae partem accepturi. Erant in exercitu Philippi mercenarii 9
Graecorum milites, qui & ipſi, quum in diſcriminis partem veniſſent, commo-
dorum exſortes haberi moleſte ferebant. Inde orta ſeditione ad manus ventum eſt:
tam acri certamine, ut multis utrimque cadentibus etiam rex ſauciaretur; transfoſ-
ſo femore, eodemque vulnere interfecto equo: tanta vis adacti teli, tantaque vir-
tus inferentis ictum fuit. Ibi tum ante omnes proſiluit Alexander, jacentemque 10
clypeo protegens, irruentium in eum alios occidit, alios avertit in fugam. Ita fi-
lii pietate ſervatus eſt, abſcedentibus qui oppreſſuri fuerant; eo promtius, quod
interfectum crediderant: ſic ipſi vulneris atrocitati vitam debuiſſe viſus, mortis
opinione mortem effugit. praeda inter conſternationem amiſſa eſt. Ceterum ex 11
vulnere claudicare coactus, quum initio eam corporis deformationem aegro ani-
Plut. de fort. Alex. 1, 13. mo ferret, memorabili ad poſteritatem adoleſcentis voce monitus eſt, *non iraſci
vulneri, cujus opera ad ſingulos greſſus ſuae virtutis admoneretur.* Satis jam gloriae 12
Demoſth. de corona. potentiaeque Philippo quaeſitum erat; ſatis etiam periculorum atque vulnerum per-
tulerat: ſi quietem pati poſſet animus ambitione vecors. Tributarios Illyriorum 13
Curt. 10, 2, 23. Macedonas, omnium non vicinorum modo, ſed etiam longe diſſitorum dominos
effecerat: Triballos ſubegerat: Thraciam habebat in poteſtate: multis Graecorum
Demoſth. de corona. populis imperabat; alios metu, aut largitionibus tenebat obnoxios. Theſſalos Dao- 14
chus, Cineas, Thraſydaeus, cum Eudico & Simo Lariſſaeis; Arcades Cercidas,
Plut. Demoſth. c. 24. Hieronymus, Eucalpidas; Argivos Myrtis, Teledamus Mnaſeas; Eleos Euxi-
Demoſth. de falſa legat. theus, Cleotimus, Ariſtaechmus, regio jugo ſubdiderant: Meſſenios Philiadae li- 15
beri, Neon & Thraſylochus; Sicyonios Ariſtratus & Demaratus; Megarenſes
Diodor. 16, 54. Ptoeodorus, Helixus, Perilaus; Euboeenſes Hipparchus, Clitarchus, & Soſiſtra-
tus, ſuae quique civitatis principes, conciliabant: Olynthum Euthycrates & La-
Pauſan. lib. 7. ſthenes prodiderant. Una Spartanorum civitas veteris diſciplinae egregie tenax, &
proditionis immunis fuit. Sed quum imperio totius Graeciae immineret, Athe- 16
nienſium maxime opes morari deſtinata cernebat. nec deerant in civitate, qui res ad
ipſum traherent; ſed populus, qui omnia poterat, impellente Demoſthene, contra
Macedonum opes nitebatur: crebriſque, ut inter potentes vicinos, contentionibus,
ingenium Philippi callidum, audax, & ob dominationem fidei famaeque negligens
cognoverat. Maxime urebat regem recens dolor, quod ad Byzantium, Athenien- 17
ſium opera, ſpe ſua excidiſſet: qui non modo centum & viginti navium claſſem
Demoſth. de corona. obſeſſis auxilio miſerant; ſed & Chiis Rhodiiſque eadem audendi auctores fuerant.
Diodor. 16, 78. Igitur dum percuratur vulnus in Triballis acceptum, omnia occulte praeparabat, 18
quo Athenienſes improviſus opprimeret. Exercitum retinenti obtentui erant Illy-
riorum nationes, quae ingenio feroces, & ſervitutis inſuetae, impoſitum nuper
Curt. 8, 1, 25. jugum excutere tentabant. In eos Alexander miſſus, barbaris fuſis fugatiſque, 19
eam de fortuna atque virtute ſua ſpem, & reliquis fecit, & ipſe concepit, ut jam
ſine patre rebus gerundis ſe parem exiſtimaret. Haec per biennium geſta. Philip- 20
pus autem praeparatis omnibus, quae olim deſtinaverat exſequi, maturum ratus,
exoptatiſſima occaſione oblata, ante initium veris cum exercitu in Graeciam ve-
Aeſchines contra Cteſiphontem. nit: convocatis etiam ex Peloponneſo copiis ſociorum. Quippe Amphictyonum 21
decreto creatus erat imperator Graecorum, ut inſolentiam Locrorum, qui Amphiſ-
ſam incolunt, caſtigaret: namque Cyrrhaeum agrum Apollini dicatum, Amphictyo-
num auctoritate contemta, colere perſeverabant; ducemque ab his creatum, in-
teremtis quibuſdam, vulneraverant. Erat tum Philippo foedus cum Athenienſi- 22
bus, ſed parum in eo praeſidii futurum arbitrabantur, ſi regi violandae fidei mer-
ces adfulſiſſet. Igitur legatos ad ipſum mittunt, petituros, *ut pactis ſtaret; aut cer-
te ante ver adultum nihil hoſtile moliretur. deliberaturum interea populum Athenien-
ſem, qua ratione controverſiae*, quae inciderant, *componi poſſent.* Thebas quoque le- 23
gationem decernunt, quae expoſito *communi periculo*, hortaretur, *ut ſimul cum ipſis
Demoſth. de corona. tutelam Graeciae ſuſciperent.* Sed Philippus per hoſpites & amicos, quorum Timo-
laus, Theogitonque & Anemoetas plurimum apud cives ſuos poterant; Thebanos
in amicitia Macedonum continuit. Ratuſque, ſi cum ſolis Athenienſibus futura 24
res eſſet, facile ſe ſuperiorem fore, victis ad Amphiſſam Locris eorumque ſociis;

in

In Phocidem raptim ducto agmine, Elateam finibus Thebanorum ſimul Athenien- Plutarch.
ſiumque imminentem occupat, impoſitoque praeſidio, velut in belli ſedem, ope- Demoſth.
25 ribus munit. Ejus rei nuntius noctu Athenas perlatus tanta trepidatione urbem c. 24.
implevit; ut quum primo diluculo populus in concionem veniſſet, invitante ex
more praecone, *qui ſalutare patriae conſilium haberet, uti diceret*, nemo ſurrexe-
26 rit. Donec Demoſthenes congruentia tempori diſſerens, perſuaſit, *ut è veſtigio* Demoſth.
claſſis & exercitus educerentur; & legati tum ad ceteros Graecos, tum inprimis ad de corona.
Thebanos mitterentur. in hanc ſententiam decreto facto, Chares & Lyſicles copia-
rum imperatores conſtituti; Demoſthenes legationis ad Thebanos princeps ire juſ- Diodor.
27 ſus eſt. Non fefellerat ea res Macedonis ſollertiam, ſatiſque proſpiciebat, quanta 16, 86.
28 belli moles oritura eſſet, ſi inter iſtos populos foedus conveniſſet. Quippe Athe-
nienſium civitas tunc etiam opibus & auctoritate ſatis pollebat: nec Thebanorum
aut potentia contemnenda erat, aut opinio. necdum exoleverat memoria Leuctri- Probus Epaminonda.
29 cae pugnae, qua principatum Graeciae Lacedaemoniis extorſerant. Igitur ut & ſo-
ciorum confirmaret animos, & diverſae factionis machinationes praeverteret; A- Plutarch.
myntam & Clearchum Macedonas eo miſit; addito, cujus eloquentiae plurimum Demoſth.
fidebat, Pythone Byzantio: quem in concilio Boeotorum ita loquutum accepi- c. 24.
mus. Diodor. 16, 86.

1 Cap. VI. *Si Philippo in Macedonia deſidente, Elateam Athenienſis exercitus habe-
ret; neque vobis ullum cum rege foederis aut amicitiae jus eſſet: tamen dubitare non
debeo, quin illius ſocietatem eſſetis optaturi. quis enim illum tanta potentia, tantiſque*
2 *rebus geſtis, civitati fama quam viribus validiori non praeponeret? Nunc autem quum
illo, qui victricibus copiis velut veſtibulum urbis veſtrae obtinet, ſocio atque amico uta-
mini; ab Athenienſibus multis veteribus atque novis injuriis adfecti ſitis; horum amici-*
3 *tiam, neglecto rege, vobis ſuadere, profecto contumelia eſt, Thebani. Sed ſuperbiſſi-* Juſt. 5, 3, 5.
mi mortalium ſibi ſolis ingenium conſiliumque ſupereſſe autumant; reliquos, & inpri- Plutarch.
mis Boeotos (vobis enim prae ceteris inſultant) ineptos & rudes eſſe, nec quae utilia Alcibiad. c. 4.
4 *honeſtaque factu ſint, dignoſcere. Itaque quo nihil eſt dementius, id ſe vobis perſuaſu-
ros putant, ut ex ipſorum potius arbitrio, quam utilitate veſtra hoſtes atque amicos ha-*
5 *beatis; verbis confiſi, in quibus omnis ipſorum vis eſt. Sed verba nemo ſanus ante fa-
cta habuit, praeſertim in bello: ubi res manu geritur; linguae promtitudo ſupervaca-
nea eſt. Ut ſibi diſerti videantur, virtus & fortuna Philippi, tantis ſuis ſociorumque*
6 *viribus ſubnixa plus poterit. Nec enim facile dixerim ſtolidior an impudentior ſit eorum
poſtulatio.* Intentatum Atticae fulmen excipite Thebani: ſocio atque amico regi Liv. 21,
bellum cum exitio veſtro facite, ut nos in tuto ſimus: veſtros agros, veſtra cor- 20, 1.
pora objicite, ne injuriarum ſuarum vindictam ab Athenienſibus Philippus exigat.
7 *Haeccine ſunt poſtulata hominum, qui aut ipſi ſano judicio utantur, aut alios uti cre-
dant? Qui modo nullam premendi vos occaſionem praetermiſerunt; qui vos contumeliis,
injuriis, armis quantum potuerunt perſequuti, veſtras clades atque pericula felicitatem
ſuam rati ſunt: ii nunc à vobis petere audent, ut cum ipſis perire malitis, quam cum*
8 *Philippo vincere. At iſte hoſpes & alumnus veſter, educatus in contubernio Epami-
nondae clariſſimi imperatoris, ſanctiſſimique viri, cum ipſius moribus à tenera aetate* Juſt. 7, 5, 3.
caritatem urbis veſtrae imbibit: veſtras & Apollinis injurias Phocenſi bello ultus eſt;
9 *quum Athenienſes odio veſtri ſacrilegis auxilia mitterent: iterum communi Amphictyo-* Plutarch.
num decreto exoratus ejuſdem numinis contumeliam in Locros vindicavit: huc quoque Demoſth.
profectus eſt, ut veſtris commodis conſuleret, non abſceſſurus, donec vos metu aemulae c. 24. Juſt. 8, 1, 11.
10 *inimicaeque civitatis ſolverit. Id ſive communibus conſiliis viribuſque lubet exſequi;* Demoſth.
non vetat, quo minus in praedae verius quam belli ſocietatem veniatis; ſive quieſcitis, de corona.
11 *tranſitum concedite: ipſe communium injuriarum idoneus ultor erit. neque minus ad vos
redibit emolumentum victoriae: greges, armenta, mancipia quae ex hoſtibus capientur,*
12 *maxima ex parte penes vos, ut vicinos, erunt: inde Phocenſis belli damna ſarcietis. Id
magis ex uſu veſtro ſit, an veſtros agros uri, veſtra oppida expugnari, incendi, diripi,
veſtras denique res agi ferrique, quod Athenienſes optant, expendite. Nam iracunda
res eſt ſuſpectus immerito candor, quoque pronior benevolentia fuerit, acrioribus ſtimu-*
13 *lis in vindictam agitur. Ceterum haec ita refero, non quo vobis ingratitudinem expro-
brem, de qua nihil vereor; nec ut formidinem incutiam, qua nihil opus futurum exi-
ſtimo: ſed ut Philippi in vos beneficia, & viciſſim in illum veſtra cogitantes, admonea-*

mini,

mini, ea demum firma atque perpetua eſſe foedera, quae ſervari utriuſque interſit. Quod 14
*ſi majora ſunt illius merita, vobis curae erit, ut mutuo in illum animo ſitis: ille maxi-
mum laborum praemium putat, ſubveniſſe Graeciae, pro cujus ſalute atque dignitate
perpetua cum barbaris bella gerit. Atque utinam illum Athenienſium furor ingenio ſuo* 15
*uti paſſus eſſet, jam in Aſia audiretis arma ipſius eſſe, quae nunc coërcendis improbo-
rum motibus, invitus per Graeciam circumferre cogitur. Poterat quidem amicis Athe-* 16
*nienſibus uti, niſi huic Demoſtheni, atque aliis quibuſdam, qui imperitam multitudi-
nem, ut expoſitum ventis mare, orationum ſuarum aura, quo volunt, impellunt, ve-
ctigalem ſe facere indignum, uſuque & exemplo foedum exiſtimaſſet. Quippe ſi apud* 17
*illos honeſtati pretium eſſet, gratuito boni forent. Quibus honeſta vendere mos eſt, ſi
eadem flagitii merces detur, utilia à noxiis, recta ab inhoneſtis non diſtinguunt: lucro,
non adfectu virtutis aut patriae, neque deorum hominumve reverentia ducuntur. No-* 18
*lite honeſti aliquid aut egregii exſpectare ab his hominibus: veſtris utilitatibus non mo-
ventur, qui patriae tam male conſulunt. Implicare vos volunt iiſdem calamitatibus, ex
quibus modo Macedonum virtute atque fide liberati eſtis: tantoque majoribus, quanto
formidabilior hoſtis futurus eſſet Philippus, quam Philomelus, aut Onomarchus fuere.
Nam in precario imperio etiam boni ducis conatus haud minus cives quam hoſtes prae-* 19
*pediunt: regum juſſis nemo intercedit, nemo refragatur: unius arbitrio cuncti reguntur.
In quo, quantum in rebus bellicis momentum ſit, non ignoratis. Nec jam in uno cor-* 20
*pore Macedonibus id praeſidium eſt. Philippum etſi fatum auferret, Alexander rege-
nerat. qui jam in adoleſcenti hac aetate ea animi ingeniique documenta edidit, ut prope
conſtet, ſummis imperatoribus parem eſſe futurum. Contra apud Athenienſes pacis bel-* 21
*lique arbitrium, quia penes omnes eſt, velut in medio poſitum audaciſſimus quiſque ad
ſe trahit; impetu magis quam conſilio cuncta aguntur: homines maligni ſuadent, impe-
riti decernunt: bellum ſumitur animoſius, quam geritur: foedera haud minori facilitate
quam junxere violant. Nam & cum Philippo foedus ipſis eſt. quod quam ſancte ſervent,* 22
*re ipſa declarant. nec enim pro ſe fidem violaſſe ſatis habent; niſi per ipſos latius ſerpat
iſta contagio. Veſtra autem conſtantia, Thebani, qua non minus quam rebus fortiter* 23
*feliciterque geſtis magni clarique habemini, non ſinit ambigere, quin multis experimen-
tis cognitam regis amicitiam, ſemper infeſtae aemulaeque civitati praelaturi ſitis. Neque* 24
*vero averruncator malorum Hercules ſiverit, ut quem indigenam civemque deum prae-
cipua relligione colitis, ejus ſanguinem impio injuſtoque bello perſequamini. Nam cete-
ros quidem ſocios, quam amicitiae regiae non poeniteat, ex ipſis vos malo cognoſcere.*
Haec Python. Auditi dein ſociorum legati, prolixe commendato regis animo, 25
petiverunt, *ut ipſum potius Graeciae vindicem, quam perturbatores ejus Athenienſes
ſequerentur.*

Demoſth. de Haloneſo. Literæ Philippi ad Athen. apud Demoſth.

Demoſth. de corona.

CAP. VII. At Demoſthenes facta dicendi poteſtate, *Non ignorabam*, inquit, *iſtos* 1
*Philippi mercenarios neque laudibus in ipſum, neque in nos conviciis eſſe temperaturos.
nam qui pudorem conſumſerunt, quid loquantur aut faciant parum penſi habent, dum
cupitis potiantur. Sed illi quidem, ſi bene vos novi, Thebani, ſpe ſua egregie falſi, di-* 2
*gnum virtute veſtra, Graecorumque moribus reſponſum ad Macedonem referent: vos
autem ad ea quae nunc agenda ſunt, animum diligenter advertite. nam veſtrorum quo-* 3
*que negotiorum ſummam nunc agi ipſis rerum argumentis oſtendemus, non verborum
praeſtigiis, quibus iſti vereri ſe dicunt ne capiamini. Sed quando ſic pro vobis ſunt ſolli-* 4
*citi, ponant metum, nihil faciemus, quo eloquentiores videamur. malam quandoque cauſ-
ſam adjuvit facundia: ubi nudam veritatem ſpectari dicentis intereſt, verba nemo pru-
dens adpendit. Nec de Philippo laboramus; ſit ſane per nos, qualem iſti fingunt: ſit* 5
*etiam pulcher, eloquens, atque adeo in conviviis etiam hilaris. nam & hinc eum com-
mendavere quidam; adeo inanem verae gloriae fatebantur. Ceterum legatos ejus miror* 6
*ea civitati noſtrae coram vobis objeciſſe, quae ſi crimina ſunt, non magis Athenienſibus,
quam Thebanis defendenda eſſe, in confeſſo eſt. popularis enim ſtatus incommoda exagi-
tant: quae licet non ignoremus utrique, tamen regio dominatui merito praeferimus.
Atqui illi ſic loquuti ſunt, tamquam in circulis & conviviis Macedonum adulatione gra-* 7
tiam quaererent; non apud liberam civitatem officio legatorum fungerentur. Scimus 8
*quidem regum regiorumque mancipiorum adverſus gentes urbeſque liberas pertinacia
odia; & ſimpliciter fecerunt iſti, qui detegunt: ſed eo magis adnitendum nobis eſt,
Thebani, ut jura legeſque noſtras tueamur. Et optandum inprimis eſſet, ut qui rem-* 9
publi-

publicam adtigerunt, iis unum, idemque pulcerrimum certamen foret, quinam rectius civi-
tati ſuae conſulerent, aut conſulta exſequerentur: nemo communia commoda poſthaberet pri-
10 *vatis, nemo acciperet munera; nemo iſtorum exemplo patriam Philippo proderet. Verum,*
Thebani, nulli umquam non civitati modo, ſed etiam homini integra perfectaque felici-
11 *tas obtigit: beatiſſimus habetur, cujus fortuna minimum ex adverſo trahit. Malos au-*
tem nobis cives eſſe, neminem fugit: ne vos quidem caruiſtis, aut caretis, Thebani:
nam ſine eo eſſet, non jam Elateae Philippus libertati noſtrae plagas tenderet; ſed de re-
12 *gno Macedoniae nobiſcum decertaret. Habemus tamen & bonos; eoſque plures malis,*
& potiores. Argumentum poſcis? liberi ſumus: non ſervimus Philippo, ſicut tu Py- Plutarch.
thon Byzantios tuos ſervire voluiſti; tu autem Daoche, & tu Thraſidaee Theſſalos regi c. 24.
13 *vendidiſtis. Theſſaliam enim ſervitute Philippi premi, videtis Thebani, & niſi fallor,*
juxta nobiſcum ingemiſcitis: Byzantium, quantum in Pythone fuit, idem manebat exi- Demoſth. de coron.
14 *tium, quod Olynthus perpeſſa eſt: nos liberavimus. Quippe Graecam civitatem, cum* Ὀλυμπ.
maxime ſociam atque foederatam, ille relligioſus atque venerabilis adſertor Graeciae nec ἀναγρ.
opinantem opprimere adgreſſus fuerat. Haec eſt nimirum praeclara ipſius prudentia.
calliditatem pro ingenio habet: perjurium artem putat: perfidia tamquam virtute utitur.
15 *Aut dicat denique quo alio pacto formidabilem illam potentiam nactus eſt: ſi Graecos*
fraudibus, inſidiis, proditione non cepit; ſi barbaros etiam non auro magis quam ferro
vicit; ſi denique cuiquam mortalium aut fidem dare gravatus eſt, aut datam fallere non
16 *ſuſtinuit. Iſtis tamen ille Graeciae vindex, nos perturbatores ſumus! Sed quid iſtos pu-*
deat, qui ſua crimina nobis objectare malunt, quam non admonere vos eorum, quorum
ipſi manifeſti ſunt? Si quis captorum munerum aut proditionis reus eſſet, illum tuendo,
propugnando, legibus & poenis eripiendo veſtrum negotium ageretis: nunc alios accuſan-
17 *do, in vos ſententiam dicitis. Quod ſi ignari, quorſum ea res pertineret, id admiſiſtis;*
18 *prudentiam in vobis requiro: ſi ſcientes prudenteſque; verecundiam. Pro mea, quique*
in eadem mecum cauſſa ſunt, innocentia ſuffecerit, quod nos à Philippo nihil accepiſſe
ipſi fatemini. nec enim ſi quid petiviſſemus, vacuos abire paſſus eſſet liberaliſſimus rex,
ut à vobis quidem praedicatur. An qui vos corrupiſſe operae pretium putavit, nobis,
19 *etiam petentibus, non largiretur? At Thebanos modo monuiſtis, ne conſilium eorum ſe-*
querentur, qui patriae male conſuluerunt. Ego vero deſino adverſari illis, Thebani, ſi
ita ſentiunt: in ipſorum opinionem tranſeo; voſque quanto maximo poteſt opere hortor,
oro, obſecro, perque veſtram & communem Graeciae ſalutem obteſtor, ut hoc ipſorum
20 *decretum amplectamini. Id ſi feceritis, neque pecorum atque armentorum gratia vos*
ipſos venire patiemini; neque ut ergaſtulis ager veſter frequentetur, inter cetera Philip-
21 *pi mancipia Paeonibus & Triballis ſervietis. Nam iſti greges & mancipia intueri vos*
jubent, egregia ſervitutis praemia; uxores, liberos, parentes, libertatem, famam, fi-
dem denique & fas Graecorum vilia habere. Haec enim profecto perdidiſtis, Thebani,
22 *niſi fraudi violentiaeque Philippi una nobiſcum reſiſtitis. Quod ſi alienis laboribus tutos*
vos fore perſuaſum habetis, vereor ne magnopere decipiamini. Etenim (quod abominor)
Philippo victore, cui non dubium eſt, quin neque vos, neque quiſquam Graecorum liberta-
tem tueri poſſitis (nam in fide Philippi multum reponere, eorum eſt, qui perire velint)
23 *at ſi nos Victoria reſpexerit, quid ab hominibus, quos in extremo ſalutis atque dignita-*
24 *tis diſcrimine deſerueritis, exſpectandum vobis putetis, conſiderate. Nam quaecumque*
vobis ſententia ſederit, Athenienſibus certe omnia experiri, neque libertatem prius quam
vitam amittere decretum eſt. Quamquam etiam viribus non diffidimus: quibus ſi ve-
ſtras ſociatis, conjuncti utique ſuperiores erimus hoſti, cui ſinguli pares eſſe poſſumus.
25 *Non ignoramus potentiam ejus Athenienſes, quam olim naſcentem augeſcentemque prae-*
26 *vidimus; &, ſi ceteris Graecorum eadem mens fuiſſet, praecaveramus. Diu enim bel-*
lum cum eo geſſimus, non de Amphipoli, aut Haloneſo, ut pleriſque credebatur; ſed pro
ſalute & libertate Graeciae: donec deſtituti ab omnibus; à nonnullis etiam oppugnati,
27 *pacem neceſſariam magis quam honeſtam fecimus. Sed nunc, opinor, praeſes arcis no-* Demoſth.
*ſtrae Minerva, & Apollo Pythius patrium nobis numen, ceterique Graecorum dii * ape-* de corona.
28 *ruerunt oculos, & in vindictam avitae libertatis populorum ſuorum animos excitant. Certe* Plut. Alcib. c. 4.
Herculem non ſine indignatione verba legatorum audiviſſe arbitror, Philippo ſtirpem ab * Curt. 5,
illo deo repetentium. Ille enim agnoſcat deus, omnium relligionum contemtorem; Grae- 5, 8.
29 *cus, Macedonem; tyrannum, oſor, punitor, exſtirpator tyrannidis! Nullo enim alio ar-*
gumento clariora ſunt Herculis opera. at ille Graeciam dominatu premit; quibuſdam

 etiam

Demoſth. Philipp. 4. Dinarch. contra Demoſth. a Demoſth. de coron. Plutarch. Demoſth. c. 24. b Demoſth. ad Philippi epiſtolam. c Juſt. 7, 6, 8. d Demoſth. adverſus Ariſtocratem. Demoſth. Olynth. 2. Plut. c. 19.

etiam civitatibus domeſticos tyrannos impoſuit, Philiſtidem Oreo, Hipparchum Eretriae,
Chalcidi Tauroſthenem. Ergo jam a *Euboei, Achaei, Corinthii, Megarenſes, Leuca-* 30
dii, Corcyraei nobis favent: alii fortunam ſpectant, b *quae hactenus unicum Macedo-*
nicae potentiae vinculum fuit, quo leviter abrupto, ultro dilabetur. c *Quippe Theſſali,* 31
unde Philippo robur equitatus eſt, d *neminem umquam diu fovere: Illyrii ceterique*
Macedoniam adcolentes barbari, quorum & natura ferox eſt animus, & indignatione
recentis ſervitii irritatus, ſi principia belli Philippo ſequius evenerint, reliqua pro nobis
conficient. Vos modo nobiſcum acriter in hanc curam incumbite: ſepoſitis interim con- 32
tentionibus, quas inter vicinas urbes ſaepe levis occaſio concitat. odia privata, poſt rem
bene geſtam, communis laetitia in benivolentiam vertet; aut quum porro inſanire vaca-
bit, cum dedecore forte damnoque utrorumque, ſed tamen citra exitium reſumentur.
Neque dolos Philippi timueritis: modo promiſſis ejus aures occludite; manus continete à 33
muneribus. Si nihil ante libertatem habueritis, calliditas & largitiones fruſtra erunt.
potentiam ut diſcordiae Graecorum extulerunt, ita conſenſus obruet. Quin & ipſe, ut 34
eſt temerarius, excipi poteſt. quod ſi accidat, nihil à ceteris eſt periculi. nam ipſe glo-
riam atque dominationem; qui ſub eo ſunt, quietem expetunt. Niſi forte Alexandrum 35
veremini: quoniam iſti quidem ita vos contemnunt, ut idoneos putent, quibus etiam
pueri nomen formidinem poſſit incutere.

Plutarch. Demoſth. c. 25. Juſt. 9, 4, 8. Demoſth. de corona. Diodor. 16, 86. Dinarch. contra Demoſth. Strab. lib. 9. Aeſchines contra Cteſiph. Plut. Demoſth. c. 25. * Dio pr. orat. 2. Plut. c. 14. Curt. 8, 1, 23. Arrian. 7, 2, 13. Cappellus. Diodor. 16, 87. Pauſan. lib. 7. Juſt. 9, 4, 5. Plutarch. apophth. c. 30. Pauſan. lib. 1. * Pauſan. lib. 9. Diodor. 16, 88. Juſt. 9, 4, 6. Aelian. 6, 1, 8.

Cap. VIII. Crederes alios repente factos Thebanos, qui modo regios legatos 1
adtente, atque etiam cum adſenſu audiverant, adeo in contrarium mutati ſunt; ut
Philippum hoſtem judicarent, ni quamprimum ſuis ſociorumque finibus decederet:
Macedonicae factionis homines urbe pellerent: & Athenienſium copias eo recipe-
rent. At Philippus inopinata Thebanorum defectione turbatus magis quam terri- 2
tus, inſiſtere deſtinatis non omiſit. Duobus levibus proeliis commiſſis, quum Athe-
nienſes ſucceſſus non poeniteret; tandem utrique ad Chaeroneam Boeotiae oppidum
totis viribus conſedere. Graecos decora majorum, & cura libertatis accendebant: 3
Philippus egregiis copiis, totque bellorum victoribus fidebat. in ſe quoque non pa-
rum momenti collocabat, quod imperatoriis artibus ipſe praecelleret; Graecorum
celebratiſſimi duces jam deceſſerant. Theagenes Thebanis praeerat, modico mili- 4
tiae uſu, neque ſatis firmus adverſus pecuniam: Athenienſium quoque imperato-
rum virtutem atque peritiam ipſe animo uſuque rerum longe anteibat. Sed duorum 5
potentium populorum in unum converſae vires, quorum auctoritatem Corinthii
quoque aliique ſequebantur; injecerant curam, minima unius diei parte, de capite
fortuniſque omnibus dimicaturo. Ne Thebanorum quidem principes à pacis con- 6
ſiliis abhorrebant; ſed Athenienſium ardor evicit, ut omnes Graeciae ſpes opeſque
unius proelii fortunae permitterentur. Alexander etiam immodicus * animi teſta-
batur patrem, ne tantam gloriae occaſionem è manibus elabi ſineret: eoque tan-
dem impulſo, primus in hoſtem impetum fecit. Pugnatum eſt acriter ambigua diu 7
victoria. donec adoleſcens, quem cum delectis alteri cornuum praefecerat pater;
ſumma animi viriumque contentione connixus ſacra Thebanorum cohorte, quae
ex optimis conſtabat, loco mota, victoriae viam aperuit. Nam & Athenienſes 8
ſociorum calamitate fracti, aeſtuque & vulneribus fatigati, non amplius ſuſtinuere
Macedonum impetum. quippe Philippus aemulatione, & pudore, ſi filio adoleſcen-
te deterior videretur, gravis intolerandusque incubuerat. Ita de libertate Graeciae 9
iſta pugna decretum eſt. Ceciderunt ex Athenienſibus amplius mille, ſupra duo
millia capti fuere. ſociorum quoque multi aut pugnando mortem occubuerunt, aut
vivi venerunt in poteſtatem victoris. Miſſus poſt haec Athenas Alexander *veniam* 10
delictorum pacemque Athenienſibus Philippum dare pronuntiavit; *captivos etiam gra-*
tis reddere; nec vetare, quin occiſi tumularentur. quippe rex intentus in Perſicum
bellum, Graecorum fidem atque ſtudia clementia & moderatione provocabat. Im- 11
perio tamen maris & inſularum Athenienſes exuit: in Thebanos immitior, quorum
ſubita defectione in ſummum rerum omnium diſcrimen ſe adductum fuiſſe memi-
nerat; nec judicabat veteribus ſociis, poſt beneficia ſua cauſſam fuiſſe contra ipſum
cum Athenienſibus ſentiendi. Ergo quum urbem dedidiſſent; praeſidio * Macedo- 12
num impoſito, interfectiſque quos maxime inviſos ſuſpectoſque habuerat, aliis ſo-
lum vertere juſſis; reductis ſuae factionis exſulibus magiſtratus & judicia tradidit.
Reliquos deinde populos, qui adverſus ipſum arma ceperant, eodem victoriae im- 13
petu

petu perdomuit. Nec quiſquam tota Graecia praeter Spartanos & Arcadas domi- Juſt. 9, 5, 3.
nationis ejus expers manſit: alios armis, alios impari ſocietate imperiis ſuis obno- Arrian. 1,
14 xios habebat. Igitur conventu totius Graeciae * Corinthum indicto, *de bello Per-* 1, 3. Diod.
ſis inferendo diſſeruit. *obviam eundum eſſe barbaris; imperium orbis immani ſuperbia* 17, 3. * Diodor.
ſibi deſtinantibus, aut parendum ſemper; aut mature reſiſtendum eſſe. Nec enim hoc 16, 90.
agi, bellum an pacem habeant Graeci; ſed utrum in hoſtiles agros id transferre malint, Juſt. 9, 5.
15 *an domi accipere. Non veteres tantum injurias vindicandas eſſe; ſed praeſens dedecus*
amoliendum, ereptis ex Perſarum ſervitute Graecis civitatibus, quae Aſiam incolerent.
Commodiſſime id fieri poſſe, dum compoſitis in Graecia rebus, univerſas vires in tranſ-
16 *marinum bellum convertere liberum eſſet. Domeſticae etiam quieti ea ratione proſpectum*
iri, amotis occupatiſque longinqua militia, qui otioſi diſcordiis & audacia res turbare
conſueviſſent. Conſtituerent igitur quo imperatore, quibuſque copiis bellum iſtud admi-
17 *niſtrandum videretur.* Non fallebat pleroſque quantum è republica peteretur: ſed
armis amiſſam libertatem intempeſtivum videbatur verbis repetere. Nihil ergo du-
bitatum eſt, quin fauſtis adclamationibus *Philippus imperator Graeciae ad liberandum* Curt. 3,
18 *orbem terrarum in Aſiam proficiſci* juberetur. Deſcriptae deinde ſingulorum opes; 10, 5.
& quantum quiſque militum frumentique & pecuniae mitteret, in tabulas relatum
eſt. Ducenta peditum, quindecim equitum millia promiſſa fuiſſe reperio; quum Juſt. 9, 5, 6.
in eo numero neque Macedones, neque parentes Macedonibus barbari cenſerentur.
1 Cap. IX. Ceterum, ut ſine mixtura calamitatis nulla in rebus humanis felicitas
eſt, res foris proſperas domeſticae turbae exceperunt. Animum conjugis olim, 1, 1, 16.
ut diximus, alieniorem Olympias moroſitate & arrogantia indies magis magiſque Plut. c. 14.
2 avertebat. Inde *repudiatam* nonnulli tradunt: ego in eodem matrimonio manenti Juſt. 9, 5, 9.
Cleopatram ſuperinductam comperio. Nec enim in tanto dedecore dulciſſimae Verſio Arrian. 3, 1, 24.
matris, cujus pudor * ad ipſum quoque pertineret (nam *ob ſtupri ſuſpicionem expul-* * Curt. 5,
ſam addunt) interfuiſſet novercae nuptiis. interfuit autem, & demum poſt conten- 2, 22.
3 tionem, quae in eo convivio exarſerat, matrem abduxit. Quippe quum avuncu- Plut. c. 15.
lus ſponſae Attalus, poſt longam compotationem ſpem male tegens, *orandos Ma-* Juſt. 9, 7, 3.
cedonibus deos diceret, ut ex nova nupta legitimum regni ſucceſſorem Philippus tolleret;
Alexander in iram alioqui praeceps, & tunc injuria irritatior, *nos ergo, ſceleſte,*
ſpurii tibi videmur? inquit: ſimul calicem, quem forte dextra tenebat, in os illius
4 impegit; ille quoque invicem conjecit poculum. Exorto tumultu, Philippus qui Athenaeus
in alio lecto adcubuerat, ejus diei laetitiam turbari moleſte ferens, enſe ſtricto Ale- pr. lib. 13.
xandrum petit: occideratque filium, niſi claudicantem ex vulnere pridem accepto
5 greſſum, ira vinumque praepediviſſent. Prolapſus amicis ſubita re exterritis ſpa-
tium dedit, ut precibus, & utriſque medios interponendo, Alexandrum eriperent.
6 Nec minoris operae fuit illum exorare, ut ſalvus eſſe vellet. multiplici injuria ad-
fectus ſibi videbatur; & quamquam *patris regiſque* nomina, *naturaeque & gentium*
decreta ingererentur, non abſtinuit, quin inſultans Philippo juberet *intueri Mace-* a Plut. c. 15.
donas egregium tranſmittendi in Aſiam belli auctorem, qui ex lecto in lectum tranſi- & Apophth. c. 33.
7 *liens procidiſſet.* Inde ſibi matrique juxta timens, in Epiro, cui frater Olympiadis b Plut.
8 praeerat, eam reliquit; ipſe ad Illyriorum regem profectus eſt. a Poſtea quoque apophth.
quum reconciliatore Demarato Corinthio in Macedoniam reverſi eſſent; pervica- c. 31.
cis ingenii mulier filium, ſuopte ingenio potentiae anxium, incitare non deſtitit, c Cicero de offic. 2, 15.
ut quos poſſet, humanitate aut pecunia in amicitiam inliceret; & adverſus iracundiam Val. Max.
9 *patris, etiam adfinitate potentium hominum ſe muniret.* b Sane olim monuerat Phi- 7, 2, 8.
lippus, ut adfabilitate ſibi conciliaret hominum ſtudia; largitiones autem non uſque- d Diodor.
quaque probaverat: etiam per literas increpito c inſtituto ejus, *quod benivolentiam* 16, 55. Plut. apophth.
auderet ſperare ab hominibus, quos muneribus corrupiſſet. Falli, qui regium id putaret: c. 31. De-
10 *miniſtri & diribitoris officium eſſe.* Verum quum ipſe *pecuniae omnia penetrabilia* ja- moſth. de corona.
ctaret, eaque d haud minus ſaepe quam armis uteretur; non tam recta praecipien- e Plut. c. 16.
di ſtudio ita ſcripſiſſe viſus eſt, quam metu, ne ab adoleſcente filio ſuis artibus op- f Athenaeus
11 pugnaretur. Idem objurgavit Alexandrum, quod Pexodori filiam, quam Aridaeo pr. lib. 13.
deſtinaverat pater, ambiviſſet. e *degenerem, & fortuna, in cujus ſpem educaretur,* Stephanus v. γετία.
indignum appellando, *qui Carem barbarum, barbaroque regi ſubjectum, ſocerum opta-* Aelian.
12 *ret.* Sed f ipſe ut potentiam ſuam firmaret, nullam conditionem aſpernatus erat, hiſt. var.
quin ex aſperrima barbarie Illyrias Geticaſque mulieres matrimonio jungeret. quam- 13, 36.

Jornand. quam ex aliis etiam uxoribus pellicibuſque complures liberos ſuſcepiſſet. Quod 13
de reb. quum Alexandro moleſtum accideret, urbane adoleſcentem corripuit; hortatus,
Get. c. 10. *ut multos imperii aemulos habiturus, operam daret, quo omnibus melior praeſtantiorque,*
Jo. Magnus. 3, 11. *non ob Philippum patrem, ſed ex ſuo merito rerum potiri videretur.* Quum autem 14
Plutarch. ob has ſimileſque cauſſas crebra inciderent jurgia, nec abrupta ſemel benivolentia
apophth. fido adfectu coaleſceret; ad extrema prolapſi ſunt. praecipua Olympiadis violentia,
c. 33. in qua contumaciam ſexus ingenium vaſtum & vehemens virili ſcelere in vindictam
Juſt. 9, 7, 7. armabat. Stimulaverat ea fratrem Alexandrum, ut Philippo bellum faceret. Id 15
ne alieno tempore excipere cogeretur, callidus rex; quamquam viribus plus pote-
rat, firmata per novam adfinitatem gratia praevenire ſtuduit, deſponſa Epirotae,
Diodor. Alexandri germana, Cleopatra. Ad iſtas nuptias celebrandas finitimarum gentium 16
16, 93. reguli, Graecarumque civitatum legati frequentes Aegas convenerant. Id oppidum
elegerat Philippus, non ſine quodam omine eorum quae poſtea accidere: nam ibi
Plin. 4, 10, Macedonum reges ſepeliri mos erat. Ferunt etiam Apollinem Delphicum de bello 17
3. Athen. Perſico conſulenti maturum interitum ceciniſſe. Sed ambiguum, ut mos oracu-
4, 14. lis, reſponſum Philippus ad barbarorum exitium blanda interpretatione traxerat.
Tacit. 2. 54, 5. Alia quoque praeſagia, quae tum nemo animadverterat, eventus monſtravit. Erat 18
Pauſ. lib. 8. inter cuſtodes regii corporis Pauſanias quidam, quem in ſolatium acceptae ab At-
Arrian. 1, talo injuriae, rex in eum dignitatis gradum provexerat. Quippe Pauſaniam Atta-
8, 25. lus mero onuſtum nefariis convivarum ludibriis expoſuerat. Hujus ultionem quum 19
à rege peteret, honorem accepit. Etenim Philippus virum ſpectatae in bello forti-
tudinis, ad hoc nuper propinqua adfinitate conjunctum punire adeo non ſuſtinuit;
Diodor. ut inſuper copiarum parti praefectum cum Parmenione & Amynta in Aſiam prae-
16, 92. mitteret, opera ejus uſurus in expeditione Perſica. Pauſaniam autem rogatum, 20
Juſt. 9, 5, 8. *ut ipſi temporibuſque reipublicae dolorem ſuum condonaret*, comitate adloquii & hone-
ſtiore ſtipendio placare conatus eſt. Sed adoleſcens majorem contumeliae, quam
beneficii rationem habuit: odiumque ab auctore injuriae in negligentem ejus vin-
Plut. c. 17. dicem convertit. Cum iis etiam, quos infenſos Attali domui, nec Philippo con- 21
cordes eſſe noverat, conſilia communicaſſe non praeter rationem creditum eſt; poſt-
Juſt. 9, 7, 10. quam ab Olympiade parricidae in cruce pendenti coronam auream impoſitam nemo
dubitavit, aliaque facinora perpetrata ſunt, ex quibus totius ſceleris ordo cauſſaeque
Diodor. haud obſcure perſpicerentur. Dubia adhuc luce theatrum ingens hominum multi- 22
16, 93. tudo impleverat, ſpectatura ludos, qui ſuperiorum dierum ſpectacula luxu & ma-
gnificentia longe ſuperaturi dicebantur. Inter alia quibus divitiis inludere ſolent 23
opulenti reges, & fortunae ſuae magnitudinem non capientes, duodecim deorum
effigies eminebant, in quibus artificum induſtria cum materiae dignitate certaverat.
Tertiadecima Philippi thenſa acceſſerat; nulla in re ceteris vilior. Id mortalitatis 24
faſtidium matura ultio conſequuta eſt: & ſucceſſu rerum inſoleſcentem, ſeque diis
immortalibus aequantem, priuſquam indebito honore frueretur, fatum occupavit.
Pauſanias theatrum intrare volentem obſervaverat: utque praemiſſis amicis, qui eum 25
deduxerant, relictiſque à tergo ſatellitibus (nam in tanta omnium benivolentia ni-
hil iis opus eſſe volebat oſtendere) ſolus ingrediebatur; percuſſor improviſus adſi-
lit, gladioque barbarico, quem ſub veſte habuerat, latus nihil tale exſpectantis
haurit. Hic fuit exitus maximi aetatis ſuae regum. Macedoniae regnum magnum 26
ex inopi reddiderat: circumjectam barbariem domuerat: Graeciae impoſuerat ju-
gum: tum etiam Perſico imperio imminebat. jam auxilia Graecorum coibant; jam 27
in Aſiam transjecerant praemiſſi ab eo duces; quum in ipſo rerum gerendarum ar-
ticulo, prolixum victoriae fructum ſibi pollicentem vita deſtituit. Ita maxima quae- 28
que in lubrico ſunt; & audaciſſimas ſpes hominum quilibet ex improviſo caſus e-
Juſt. 9, 7, 12. ludit. Olympias comperta morte regis Cleopatram Attali ſororē genitam ad ſuſ- 29
Diodor. pendium adegit; natum ex ea paucis ante patris necem diebus puerum in aenea
17, 2. pelvi torruit: in clientes etiam propinquoſque ejus atrocibus ſuppliciis ſaeviit, & oc-
Pauſan. lib. 8. caſione vindictae per muliebrem impotentiam crudeliſſime uſa eſt.

Cap. X. Sed Alexander, per cujus abſentiam mater iſta perpetraverat, tamquam 1
Plut. c. 17. ſalutare ſidus, componendis tantis fluctibus tempeſtivus adfulſit. Quippe erectis 2
in ſpem libertatis Graecorum animis, quos Philippus oppreſſerat; & tumultuanti-
bus in vicinia barbaris; ne Macedoniae quidem tranquillae res erant. Attalus haud 3
ſper-

ſpernendi exercitus praetor, ambitioſo [a] imperio mirum ſibi favorem apud militum a Diodor.
vulgus conciliaverat: principibus Macedonum propinquitate innexus, etiam Philo- 17, 2.
tae [b] ſororem ſibi deſponderat: neque poſt tantas utrimque offenſas inviſo infeſto- b Curt. 6,
4 que fides haberi poterat. Amyntas, quem fratre Perdicca genitum, data in ma- 9, 17. c 1, 12, 15.
trimonium Cyna Philippus [c] generum legerat, ad paterni regni ſucceſſionem per Plut. de
5 Alexandri caedem adſpirabat. Populi magna pars Olympiadis tyrannidem exoſa, fort. Alex.
alii rerum novarum cupidine, varie in hunc aut illum inclinabant ſtudiis, nec de- 1, 3. Curt.
erant qui *Alexandro Aeropi filio* [d] *reſtituendum dicerent faſtigium, quod excluſo legiti-* 6, 9, 17. d Plut. de
6 *mo regni herede, Amyntas prius, deinde Philippus, vi ac fraude invaſiſſent.* Exer- fort. Alex.
citus quoque variis ex nationibus compoſitus, ut cuique animus aut ſpes erat, diſ- 1, 3. Arrian.
7 cordibus conſiliis & ſermonibus agitabatur. Contra Alexandro novum imperium, 1, 3, 6. Juſt. 11, 1, 1.
ac ſubito Philippi caſu nihil adverſus ingruentes motus proviſum erat: & quam- e Juſt. 11, 1,
quam indolis haud poeniteret; aetas ſpernebatur. [e] Viginti annorum adoleſcentem 9. Arrian. 1,
tantae rerum moli humeros ſubjecturum; aut ſi recepiſſet, parem futurum non ar- 1, 7. 7, 5, 17.
8 bitrabantur. Etiam nervus gerendarum rerum pecunia defecerat; qua abundantes Suidas v. Ἀλέξαν-
Perſae in omnem fere Graeciam corruptores miſerant: & ne quid malis deeſſet, δρος.
9 Macedoniae maritima * Tuſci piratae depraedabantur. Convocatis amicis, * quum Plut. de
de praeſenti rerum ſtatu deliberatio inſtituta eſſet; non defuerunt qui cenſerent, fort. Alex.
omiſſa Graeciae cura, quanta poſſet lenitate deficientes barbaros in officio continendos 1, 3. Juſt.
10 *eſſe: poſtquam inteſtini motus conſediſſent, longinqua facilius compoſiturum.* Verum 11, 2, 7. Arrian.
adoleſcens inſigni animi magnitudine, cauta conſilia pro ignavis faſtidiebat. *perpetuo* 2, 3, 8.
omnium contemtui obnoxium fore, ſi in principio regni inpune ſe ſperni pateretur. Ad Diod. 17, 4.
omnem deinceps vitam pertinere, qualem de ſe opinionem in animis hominum incipiens * Strabo lib. 5.
11 *imperator excitet. Philippi necem haud magis ſibi, quam rebellibus inexſpectatam ac-* * Plut. c. 18.
cidiſſe: trepidantes adhuc, & conſilii incertos nullo negotio opprimi poſſe: per Macedo- Juſt. 11, 1, 5.
num cunctationem erigi ſeditionis auctores; & qui nunc etiam nutarent animis, tumul-
tuantibus acceſſuros. ita contra paratos confirmatoſque anceps diſcrimen ſubeundum: nunc
12 *celeritatis magis, quam virium certamen eſſe. Quod ſi adverſus ſingulos audacia non*
13 *eſſet; quid deinde futurum, ſi metum confeſſo omnes uno impetu ſuperfunderentur?* His
deinde congruentia ad populum loquutus, adjecit; *effecturum ſe, ut cives hoſteſque* Diod. 17, 2.
fateri cogerentur, erepto patre corpus nomenque regis mutatum eſſe; conſilium animum- Juſt. 11, 1,
14 *que non deſiderari. Eam rerum converſionem nonnullos occaſionem tumultuandi puta-* 10.
15 *viſſe; ſed brevi poenas daturos. modo Macedones eoſdem animos, eoſdem lacertos ſibi*
commodarent, quos tanta cum ipſorum gloria, tantoque victoriae fructu, patri ſuo per
16 *tot annos praeſtitiſſent. Id quo promtius alacriuſque facerent; omnium praeter mili-*
17 *tiae vacationem ipſis concedere.* Conſilium regis fortuna comprobavit. Non ſegnius Juſt. 11, 1, 8.
quam loquutus fuerat, ſingula adgreſſum feliciſſimus omnium exitus ſequutus eſt.
Et Amyntam quidem, patefactis quas ille ſtruxerat inſidiis, occupavit: Attalum Diod. 17, 2,
18 per Hecataeum & Parmenionem ſuſtulit. Ex iis quos in Philippi necem conſenſiſ- & 5. Curt.
ſe rumor arguebat, unum Alexandrum Lynceſtem exemit ſupplicio, quod impe- 7, 1, 3.
19 rium ſuſcipienti adfuiſſet, primuſque *regem* ſalutaſſet; ceteros occidit. Ea ſeveri-
tate ſuam ſalutem in vindicta Philippi muniri credebat; ſimul aboleri famam, qua Arrian. 1,
20 ut conſcius paternae caedis notabatur. Crebrae inter eos diſcordiae fidem ſuſpi- 8, 2. Curt.
cioni fecerant; & queſtum injurias Pauſaniam ad facinus confirmaſſe ferebatur: pro- 7, 1, 6. Juſt.
lato ex Tragoedia carmine, quo Medea *pariter pellici ſuae, quique eam in matrimonium* 11, 2, 2. Plut. c. 17.
21 *Iaſoni tradidiſſet, & cujus in manum conveniſſet, idem exitium* minabatur. Verum Arrian. 2,
ipſe quum aliquando Darii epiſtolae reſponderet, invidiam in Perſas transferre co- 3, 18. Curt.
22 natus eſt; *illorum auro percuſſores Philippo comparatos fuiſſe.* Quoque magis omnem 4, 1, 12.
culpae ſuſpicionem extergeret, poſtremo vitae tempore magnificum Philippo tem-
plum exſtruere cogitaverat: id, inter alia in commentariis ejus reperta, ſucceſſo- Diod. 18, 4.
res neglexere.

1 Cap. XI. Quum autem ad perficienda quae animo agitabat, maximum in eo mo-
mentum poſitum arbitraretur, ut Graeciae principatum, quem Philippus compara-
2 verat, retineret; raptim exercitu ducto Theſſaliam improviſus irrupit. Suſtulerant
animos Theſſalorum quidam, & inſeſſis ad Tempe anguſtiis iter ex Macedonia
3 venienti occludebant. Quippe eas regiones Olympus atque Oſſa celebrati montes Maxim.
dirimunt: per quorum convalles Peneus amnis labitur, mira amoenitate ſollemnia Tyr. Orat. 38.

gen-

gentis ſacrificia meritus. Laetis utrimque nemoribus obumbratus incedit; multo-
que cum fremitu ruenti, [a] ex vicinis arboribus avicularum garritus obſtrepit. An- 4
guſta ſemita per quinque fere millia paſſuum protenditur, vix [b] onuſto jumento
ſufficiens iter praebens: quod adverſus quemcumque numerum hominum vel de-
cem armati ſepiant. Sed ille qua minime perviae rupes exiſtimabantur, ſcalarum [c] in 5
modum exciſo montis Oſſae latere, circumitu penetravit; adeoque celeritate ſua
cunctos exterruit, ut [d] *omnia ei vectigalia reditusque, ſimul univerſae gentis imperium,*
quibus id legibus Philippus habuiſſet, nullo jam repugnante decernerentur. Phthiam, 6
e qua generis ſui auctorem Achillem *protuliſſet, immunem eſſe juſſit. eumque* [e] *heroëm*
expeditionis adverſus Perſas ſocium atque commilitonem eligere ſe dixit. Ex Theſſa- 7
lia [f] Thermopylas petiit, publicum Graeciae concilium, [g] *Pylaicum* appellant. ibi 8
quum frequens per eos dies conventus eſſet, in locum patris Amphictyonum de-
creto ſummus [h] Graecorum imperator creatus; *Ambraciotis ratam eſſe libertatem*
juſſit, quam nuper expulſo Macedonum praeſidio receperant: *ultro redditurum*
fuiſſe dictitans, *ni paucis diebus ipſum antevertiſſent.* Exinde [i] Thebis admoto ex- 9
ercitu, fractaque Boeotorum & Athenienſium contumacia, qui populi maxime ſuis
conſiliis obſtiterant; [k] *apud Corinthum Graecorum legatos occurrere ſibi* juſſit. Ibi 10
confirmato Amphictyonum decreto, communi omnium ſententia, in Philippi pa-
tris locum imperator Graeciae ſuffectus eſt: & in bellum Perſicum auxilia decre-
ta. Forte in eadem urbe Diogenes degebat, qui Cynico inſtituto ſpontaneam pau- 11
pertatem amplexus, liberum & ſui juris animum opibus curiſque praetulerat. Apri- 12
cabatur ille in Craneo, [l] Corinthi ſuburbio, ubi cupreſſorum lucus eſt. eo quum
Alexander videndi ejus deſiderio veniſſet, optionemque faceret [m] *quae vellet ab ipſo*
petendi; parumper diſcedere juſſit regem, *ne ſolem interciperet.* Inopinatum reſpon- 13
ſum, hominemque, in quem in tanta ſua fortuna ne beneficii quidem jus haberet,
admiratus Macedo dixiſſe fertur, *Diogenem eſſe voluiſſe, ni Alexander eſſet.* Scili- 14
cet magnitudo animi, qui ex alto deſpiceret omnia, quorum cauſſa reliqui morta-
les ſemetipſos cupide perdunt, non plane fallebat mentem acerrimi juvenis; ſed
obcaecata cupiditatibus pervidere non poterat, quanto melius eſſet carere ſuperva-
cuis opibus, quam habere neceſſarias. Ex Peloponneſo Delphos inviſit; Apollinem 15
de eventu belli, quod moliebatur, conſulturus. Sed virgo fatidica negabat [n] *per eos*
dies adiri deum fas eſſe: donec ipſe eo profectus, vi corripuit virginem, & ad tem-
plum traxit. Sed quum inter eundum illa patrium morem pertinacia regis victum 16
reputans, exclamaſſet, *invictus es, fili; accipere omen*, dixit, *nec alio oraculo ſibi*
opus eſſe. His rebus celeriter confectis in regnum regreſſus, ſummo ſtudio in vin- 17
dictam ſpretae Macedonum majeſtatis incubuit. Jamque praeparatis omnibus, ve-
re novo ex Amphipoli movens, adverſus liberas Thraciae gentes, decimis caſtris
ad montem Aemum pervenit. Magna Thracum manus jugum occupaverat, tranſi- 18
tu prohibitura regem. caſtra plauſtris in modum valli circumdederant; propulſuri
in hoſtem, ſi vis inferretur. Alexander barbarorum aſtu cognito edixit militibus, 19
ut plauſtris irruentibus, diducta phalange innoxia dilabi paterentur; aut, ſi deprehen-
ſi eſſent, humi ſtrati, clypeis arte commiſſis, teſtudine ſe protegerent. Ita hoſtium do- 20
lus irritus fuit. magna plauſtrorum pars per intervalla ordinum devoluta eſt; quae
armatis incidere, clypeis impacta, ſuoque impetu ſubſilientia nihil ponderis ad ob-
terendum habuere: omniſque illa tempeſtas citra noxam detonuit. Quo metu li- 21
berati Macedones, alacri clamore edito, impreſſionem faciunt. Procurrentes bar-
baros praegreſſi à dextro cornu ſagittarii frequentibus telis inceſſebant. ita ſine peri-
culo phalanx in verticem eniſa, ut primum aequo loco conſiſtere potuit, haud am-
bigua victoria hoſtem nudum aut leviter armatum disjecit. Sed eadem res, quae 22
barbaros in proelio prodiderat, in fuga adjuvit. armis haud ſane onerati per nota
loca facile dilapſi ſunt. ita deſideratis ex omni numero mille quingentis, ceteros fu-
ga abſtulit: mulierum puerorumque ingenti multitudine, praedaque pro locorum
conditione ſatis ampla, victor potitus eſt. Sic aperto montis Aemi tranſitu, in in- 23
teriora Thraciae penetratum eſt. Lucus eſt in iis gentibus, quem Libero Patri dica-
tum priſca relligione colunt. ibi quum Alexander barbaro ritu ſacrificans, vinum 24
aris infunderet, tanta flammae vis erupit, ut ſuperato aedis culmine, in coelum
emicare videretur. *eoſdem gloriae fines regi oſtendi*, omnes credidere. Alia ſubinde 25

res

a Plin. 4, 8. b Liv. 44, 6, 5. c Polyaen. 4, 3, 23. d Juſt. 11, 3, 2. e Philoſtrat. in Heroicis. f Plin. 35, 9, 3. g Liv. 31, 32, 3. 33, 21, 4. h Diodor. 17, 4. Diodor. 17, 3. i Diodor. 17, 4. k Juſt. 11, 2, 4. Arria. 1, 1, 2. l Pauſan. lib. 2. m Plut. c. 22. & ad pr. indoct. c. 7. Dio orat. 4. Seneca de benef. 5, 4. & 6. Laërt. in Diog. Juvenal. 14, 309. Arrian. 7, 1, 6. Val. Max. 4, 3, f. n Plut. c. 22.

Diod. 17, 93.

Arrian. 1, 1, 5.

Polyaen. 4, 3, 11.

Arrian. 1, 2, 13.

Sueton. Auguſt. 94, 7.

res nuntiata prioris prodigii fidem adfirmavit. In Thracibus qui *Odryſae* appellan- Tzetzes
tur, Libethrus mons & civitas eſt, Orphei natalibus inclyta: *ejus ſacram effigiem* Chil. 7, 91.
26 *ex cupreſſo fabricatam multo ſudore manaſſe*, qui viderant, ad regem retulere. De Plut. c. 22.
interpretatione ſollicitis Ariſtander exemit metum, *ad res Alexandri pertinere* adſe-
27 verans, *quibus decantandis alumni filiique Muſarum multum deſudaturi eſſent.* Tri- Arrian. 1,
balli valida natio trans montem Aemum colunt. in eos quum deſcenderet Alexan- 1, 17.
der, rex gentis Syrmus in Peucen Iſtri inſulam confugerat, expeditione Macedo-
nis multo ante comperta; ſeque & quidquid aetate vel ſexu invalidum erat, obje- Strabo
28 cto amnis munimento tuebatur. Quippe Alexandro paucae naves erant; & in aſpe- lib. 7.
ra praeruptaque ripa difficilis exſcenſio, ab hoſte intento validoque haud aegre im- Arrian. 1, 1, 28.
29 pediebatur. Ita Macedones re infecta diſceſſerunt, contenti inlata paucis ante die- Plut. c. 19.
bus clade. nam priuſquam eo proceſſiſſent alium Triballorum exercitum adorti, Arrian. 1,
vix quinquaginta ſuorum amiſſis, tria hominum millia occiderant. 1, 25.

1 CAP. XII. Syrmo rege nequidquam oppugnato, in Getas convertit impetum, Jo. Magnus
2 qui in ulteriore ripa quatuor equitum, decem peditum millia inſtruxerant. Id pe- hiſt. Goth.
riculum non tam ex uſu belli ſumſit, quam cupidine famae; ut * *maximum Eu-* 3, 12.
3 *ropae flumen, defendentibus ferociſſimis gentibus, tranſiviſſe* gloriari poſſet. Igitur e- * Arrian. 1, 1, 29.
quitibus quotquot capere navigia poterant impoſitis, pedeſtrium copiarum partem
4 lintribus, quorum ibi magna erat copia, alios utribus tranſduxit. Improviſa Ma-
cedonum impreſſione (quippe tranſmittentes nox, & in ripa quam petebant, den-
ſa frumenti ſeges texerat) territi Getae vix primum emiſſi equitatus impetum tule-
5 re. Ut deinde cum phalange Nicanor ſucceſſit; effuſo curſu urbem quatuor fer-
me paſſuum millibus à flumine diſtantem petiverunt: mox, inſtante Alexandro,
avectis conjugibus liberiſque, quod eorum equis eripere potuerant, ceteros reli-
6 quere victori. Eos rex Meleagro & Philippo abducendos dedit: exciſaque urbe, & Strabo.
in ripa fluminis Jovi Herculique & ipſi Iſtro, qui tranſeunti propitius fuiſſet, aris lib. 7.
7 conſecratis eodem die reduxit exercitum, incruenta victoria potitus. Venerunt Arrian. 1,
deinde finitimarum gentium, Syrmique regis oratores cum donis, quae apud ipſos 1, 35.
in pretio habentur. Germani quoque, qui uſque à fontibus Iſtri terras ad ſinum
Adriaticum ſpectantes habitant, legatos miſerant. Nam Iſter in Germania oritur; Tacit.
8 ipſi patrio vocabulo *Danubium* appellant. Magnitudinem corporum animorumque Germ. 1, 4.
alacritatem admiratus Alexander interrogavit, *quidnam omnium maxime vererentur?*
putans ſuam potentiam formidabilem ipſis eſſe, eamque ſe confeſſionem expreſſu- Arrian. 1,
rum. illi *nihil ſe magnopere vereri* reſponderunt, *niſi forte, ne coelum in ipſos rueret.* 1, 37.
9 *ceterum virorum fortium amicitiam plurimi facere.* Perculſus improviſo reſponſo
paullum reticuit; deinde hoc unum effatus, *Germanos arrogantes eſſe*, foedus, ut pe-
tiere, junxit; Syrmoque & reliquis pacem dedit: ſatis gloriae ea expeditione par-
tum exiſtimans, & in Perſicum bellum animo converſus, unde cum leviori diſcri-
10 mine longe majus operae pretium exſpectabatur. Taxaſſe id avunculum ejus Alexan- Liv. 9, 19,
drum conſtat, quum paullo poſt bello in Italia gerendo fatigaretur; nam *inaequa-* 11. Agell.
lem utriuſque ſortem queſtus, ſibi cum viris pugnam eveniſſe dixit, *Macedoni cum mu-* 17, 21.
11 *lieribus.* Ceterum regulos Thracum, quique alii ad res novandas opibus aut ani- Frontin.
mis idonei videbantur, ſpecie honoris, tamquam commilitones adverſus Perſas ſtrateg. 2,
adſciſceret, abduxit; capitaque ademit factionibus, ſine principibus nihil auſuris. 11, 3. Juſt.
12 Per Agrianos & Paeonas Macedoniam repetenti Illyriorum motus nuntiatur. Bar- 11, 5, 3.
dylis ex carbonario [a] multarum in eo tractu nationum rex, etiam Macedoniae gra- Arrian. 1, 2, 1.
vis incubuerat; donec magno proelio à Philippo victus, atque inſtaurato [b] deinde a Hellad.
13 bello fractis omnino viribus, in ditionem victoris concederet. Atque ille jam ob- apud Pho-
ierat, [c] vita ad nonageſimum aetatis annum producta: ceterum filius ejus Clitus tium.
opportunum recuperandae libertatis tempus adveniſſe dictitans, *dum aſperrimarum gen-* b Diodor. 16, 4. & 22.
tium armis Alexander trans Iſtrum adtineretur; populares ad arma capienda impulit: Juſt. 7, 6, 7.
14 inita ſocietate cum Glaucia rege Illyriorum, qui Taulantii vocantur. Autariatae c Lucian.
alia natio iter facientes Macedonas adgreſſuri fuerant: Sed Langarus Agrianorum in Macrob.
rex, Alexandro fidus, petiit *ut ſibi curam eam permitteret*: *ſeſe domi eorum tantum* Arrian. 1, 2, 2.
negotii ipſis comparaturum, ut animum à vexandis Macedonibus ad ſua tuenda conver-
15 *ſuri eſſent.* Collaudatum doniſque magnifice cultum juvenem dimiſit rex; etiam
ſororis Cynae nuptias pollicitus, quam ex Illyria muliere ſuſceptam Amyntae in 1, 10, 4.

Arrian. 1, 5, 5. Livius 31, 40, 1. Arrian. 1, 2, 6.

matrimonium dederat pater. Et Agrianus quidem promiſſam operam praeſtitit; 16
ſed morbo correptum, ne pacta mercede frueretur, brevi conſequuta mors prae-
venit. Ita cohibitis Autariatis ſine certamine Pelium perventum eſt, Deſſaretiae 17
oppidum, Eordaico flumini imminens. Speciem pugnam expetentium praebebant 18
hoſtes, & velut manus conſerturi extra praeſidia ſua ferociter procurrerant. ſed
priuſquam proelium committi poſſet, refugerunt; licet opportuna loca, ſilviſque
& callibus impedita praecepiſſent. Foedum ibi ſpectaculum Macedonum oculis 19
objectum eſt. tres pueri, totidemque puellae cum tribus nigris arietibus confuſa
ſtrage jacebant; quos barbari ſacrilego ſacro diis ſuis immolaverant, quo pugnatu-
ris audaciam inſpirarent. Sed vindex numen ſceleſtis mentibus pro virtute vecor-
diam injecit. Rex intra moenia compulſos ducto exteriore muro intercludere ſta- 20
tuerat; quum poſtridie cum magnis Taulantiorum copiis Glaucias advenit. ita ſpe
capiendae urbis abjecta, quomodo tuto diſcederet, cogitabat. Interim Philota cum ju- 21
mentis caſtrenſibus, & praeſidio equitum frumentatum miſſo, comperit *ſuos in diſcrimine
verſari*; quippe Glaucias colles campo circumdatos occupaverat, in occaſionem geren-
dae rei intentus. Igitur adverſus oppidanorum eruptionem parte exercitus in caſtris 22
relicta, cum ceteris copiis impigre profectus eſt; territiſque Illyriis, ſuos recepit in-
columes. Ceterum iter facturo maximum periculum imminebat. hinc flumen, in- 23
de praerupti arduique colles viam coarctabant, relicto itinere, quod multis locis vix
quaternos armatos caperet: montium jugis Clitus atque Glaucias ſagittariorum &
funditorum cohortes magnamque gravis armaturae manum impoſuerant. Alexan- 24
der ducentis equitibus ante utrumque phalangis cornu collocatis, imperat *ut eri-
gerent haſtas; mox ſigno dato verſus hoſtes tamquam impetum facturi, infeſtas proten-
derent, modo in dextrum, modo in ſiniſtrum latus invicem converſi.* Suſpenſis eo 25
commento hoſtibus, phalangem raptim progreſſam nunc in plures acies diducit,
nunc diviſam colligit; ad extremum cuneo facto, in laeva Illyriorum praeſidia
ſtrenue infert. Illi celeritate & peritia Macedonum in ſtuporem verſi, deſertis quos 26
tenuerant montibus, verſus urbem refugerunt. Pauci reſtiterant in edito colle, 27
qua jam tranſierat Macedonum agmen: iis dejectis, Alexander duobus fere milli-
bus Agrianorum ſagittariorumque locum capit; phalangi, quam flumen tranſmitte-
re juſſerat, praeſidio futurus. Ea re conſpecta univerſa hoſtium multitudo iter ad 28
montes adripuit; eo conſilio, ut transjecta gravi armatura, extremum agmen, in
quo ipſe rex tranſiturus erat, adorirentur. Ille nihil territus venientes fortiter ex- 29
cipit: ſimul phalanx ſublato clamore, quaſi iterum tranſmiſſo amne ſubſidio ſuis
itura, metum incuſſit hoſti. nam rex quae evenerunt futura ratus, praeceperat, ut in 30
adverſam ripam delati ſtatim aciem inſtruerent, laevum cornu, quod à flumine ho-
ſtibuſque propius aberat, in ſpeciem multitudinis quantum poſſent explicantes. Ita-
que quum univerſum exercitum incumbere ſibi putarent Taulantii, paulliſper retro-
ceſſerunt. Id ſpatium nactus Alexander, ſuos raptim ad flumen ducit: quo ubi 31
ventum eſt, ipſe inter primos tranſgreditur; & quum eos, qui agmen claudebant, re-
verſus hoſtis urgueret, machinis diſpoſitis quae trans amnem miſſilia ſpargerent, eum
ſubmovit: ſimul qui jam ingreſſi flumen erant, è mediis aquis tela conjecere. ita
nemine deſiderato ceterum iter quietum habuit. Triduum interceſſerat: quum *ho-
ſtes tamquam fugato Macedone metu vacuos, paſſim nullo ordine tendere, neque more
militari vallum foſſamve pro caſtris habere, neque vigilias & ſtationes obire* nuntiatur. 32
Igitur adſumptis ſagittariis Agrianiſque, & ea Macedonum militum manu, quam 33
Perdiccas & Coenos ducebant, noctu ſuperato flumine, celeriter ad eos contendit;
reliquo exercitu ſequi juſſo. nec exſpectato eo, ne occaſionem mora conſumeret, 34
levis armaturae militem praemittit: mox ipſe cum ceteris impetu facto ſemiſomnos
& inermes magna ſtrage adficiunt; multos vivos capiunt; reliquos conjiciunt in
fugam, & ad Taulantiorum uſque montes perſequuntur. Clitus in ea conſterna- 35
tione in oppidum Pelium ſe recepit; deinde ſive munimentis urbis, ſive ſuorum ani-
mis diffiſus, incenſa urbe, in Taulantios exſulatum abiit.

Juſt. 11, 2, 8.

CAP. XIII. Interea per univerſam Graeciam diffuſus rumor, *Alexandrum in Tri-* 1
ballis cecidiſſe, omnes Macedonicis opibus adverſos in ſpem rerum novandarum ere-
xit. Ea quoque in rebus humanis haud poſtrema calamitas eſt, quod utcumque 2
levi auctori, quae facta optamus, tam enixe creduntur, quaſi veritati vim adferre

poſ-

3 poſſit pertinax & impatiens rationis opinio. Repertus eſt, qui *ſe inſpiciente circum-*
ventum regem, & quo minus ambigeretur, ſe in ea pugna vulneratum eſſe adfirmaret:
id pronis auribus acceptum vulgatumque, civitati Thebanorum extremae calamita-
4 tis initium exſtitit. Quippe eo nuntio exciti quidam exſulum, quos à Philippo eje- Arrian. 1,
ctos diximus, ducibus Phoenice & Prothyte, praefectos Macedonum, qui Cadmeam 3, 1.
obtinebant, quum nulla doli ſuſpicione extra arcem progreſſi eſſent, obtruncant: Plut. c. 19.
civibus ad ſpecioſum liberandae patriae titulum [a] ſtrenue concurrentibus, praeſi- a Diodor. 17, 8.
dium obſident; & duplici vallo foſſaque, ne commeatus aut auxilia ſubmitti poſſent, Arrian. 1,
5 circumdant. Legatis deinde ſupplicum habitu circum civitates Graeciae miſſis ora- 3, 10.
bant, *ne deeſſe vellent indigne ereptam libertatem repetentibus.* Et Demoſthenes [b] qui- Dinarch. contra De-
dem veteri in Macedonas odio Athenienſes permovit, ut auxilia promte decerne- moſth.
rent. miſſa tamen non ſunt, quia ſubito Alexandri adventu perculſis exſpectanda b Diod.
6 fortunae inclinatio videbatur. Demoſthenes [c] privatis copiis Thebanos adjuvit, ma- 17, 8.
gnumque armorum numerum gratis ſubminiſtravit. quibus perarmati qui Philippo c Plutarch. Demoſth.
7 adimente ſua amiſerant, Cadmeae praeſidiariis acriter inſtiterunt. Peloponneſiorum c. 32. & in
haud invalida manus ad Iſthmum convenerat. [c] ad quos quum Antipater, quem in- X. Orato-
terim, dum abeſſet, Macedoniae praefecerat rex, miſiſſet petitum, *ne contra commu-* rib. 8, 9.
ne Graeciae decretum cum profeſſis Alexandri hoſtibus conſilia miſcerent; nihilominus c Dinarch. contra De-
8 Thebanorum oratores admiſerunt. Quumque vulgus militum miſericordia permo- moſth. Dio-
veretur, dux eorum Aſtylus, Arcas genere, moras nectebat; non tam incepti dif- dor. 17, 8.
ficultate territus, quam per avaritiam, ut à feſtinantibus & neceſſitate anxiis majus
9 ſtipendium acciperet. Decem talenta poſcebantur; ea quum Thebani non confice-
rent, à Macedonicae factionis hominibus oblata ſunt, ut quieſceret. Ita de Arca-
10 dum auxiliis Thebanorum ſpes in nihilum recidit. Alias tamen ex Peloponneſo co- Plutarch.
pias ne adverſus Thebas militarent, pecunia Demoſthenes avertit. Namque trecen- in X. Ora-
ta talenta à Perſis accepiſſe dicebatur, queis ad faceſſendum Alexandro negotium torib. 11, 2. Dinarch.
11 uteretur. His ita nuntiatis, Alexander praeter Eordaeam & Elymiotin, rupeſque contra De-
Stymphaeas & Paryaeas rapit exercitum; ſeptimoque poſt die quam à Pelio moviſ- moſth Juſt.
ſet, Pellenen Theſſaliae oppidum pervenit. Poſt ſextum deinde diem in Boeotiam 11, 2, 7.
venit; mox Oncheſtum, ſex circiter paſſuum millibus à Thebis diſtantem proceſſit. Arrian. 1, 3, 5.
12 Inter haec Thebani majore animo quam conſilio adminiſtratis rebus, omnium igna- Pauſan.
ri agebant; nec dum intra Pylas eſſe credebant Macedonum copias: ipſum vero re- lib. 9.
gem adventare adeo fidem ſuperabat, ut *potius alium Alexandrum Aeropi filium exer-* Arrian. 1,
13 *citui praeeſſe* contenderent. Rex ad fanum Iolai poſitis caſtris, quod ante Proeti- 3, 5. Pauſan.
dem portam eſt, poenitentiae eorum locum dare conſtituerat; quum illi, eruptione lib. 9.
facta, in ſtationes Macedonum invecti, quoſdam interficiunt, alios loco pellunt. Arrian.
14 donec ad ipſa jam caſtra ſuggreſſos emiſſa regis juſſu levis armatura rejecit. Poſte- 1, 3, 8.
ro die ad portas, quibus in Atticam euntibus iter eſt, promoto exercitu, ut ſuis in
arce concluſis praeſto eſſet; adhuc cunctabatur, & ſi poeniteret erroris, veniam
15 oſtentabat. Sed quibus pax placebat, potentia exſulum eorumque, per quos revo-
cati fuerant, opprimebantur: qui nulla ſpe ſalutis reliqua ſi Macedones urbe poti-
rentur, patriae ruinis obrui malebant, quam illius incolumitatem ſuo interitu eme-
16 re: & ex Boeotarchis nonnullos in conſilium traxerant. Quantaque hominum ve-
cordia fuerit, vel hinc cognoſci poteſt, quod Alexandro poſtulante, *ut defectionis* Plutarch.
17 *auctores dederent, duobus capitibus omnem civitatis noxam expiaturi*; ipſi viciſſim Phi- c. 19.
lotam & Antipatrum principes amicorum regis depoſcere ſint auſi, & per praeco-
nem pronuntiare, *ſi qui cum magno rege & Thebanis Graecorum libertatem adverſus* Diodor.
18 *tyrannum adſerere vellent, eos apud Thebas perfugium habituros.* Nec tamen Alexan- 17, 9.
dri imperio oppugnata urbs eſt; ſed, ut Ptolemaeus tradidit (nam quidam aliter Arrian. 1, 3, 12.
narrant) Perdiccas, qui in ea caſtrorum parte curabat, quae vallo hoſtium, quo Polyaen.
Cadmeam incluſerant, obverſa erat, non exſpectato ſigno impetum in eos fecit: 4, 3, 12. Sa-
19 ſuperatoque munimento manus cum hoſte conſerere coepit; & Amyntam, qui cum bellic. ex
20 ſua cohorte juxta ipſum tendebat, ut idem auderet, exemplo permovit. Mox A- Plut. c. 19. Diodor.
lexander ſuis timens, cum tota copiarum mole adfuit, & *leviter armatis perrumpe-* 17, 11.
21 *re, ſuiſque auxilio ire* juſſis, ipſe cum reliquis pro vallo ſubſtitit. Acri conſerto Arrian.
proelio Perdiccas, dum interius vallum molitur, graviter ſaucius pugna effertur; & 1, 3, 13.
Cretenſium ſagittariorum multi, cum Eurybota duce ſuo cadunt. Thebani percul-

ſis inſtant, & ad Alexandrum refugientes inſequuntur. Ibi quum rex inſtructa pha- 22
lange diſperſos & turbatos hoſtium ordines invaderet; ſtatim verſa pugnae fortuna,
tanta Thebanorum trepidatio fuit; ut ne ad portas quidem, per quas in urbem ſe
receperant, occludendas mente competerent: ſimul qui Cadmeam tenebant, in
ſubjectos arci vicos excurrerunt. Ita nobiliſſima Graeciae urbs intra eumdem diem 23
oppugnata & capta eſt. Nullum in ea crudelitatis exemplum praetermiſſum conſtat:
viros feminaſque promiſcua ſtrages hauſit; nec ab impuberum caede temperatum
eſt. Phocenſium [a] Plataeenſiumque & Orchomeniorum & Theſpienſium ea infa- 24
mia fuit; quibus olim, dum Thebana res valebat, vicinae civitatis opulentia exi-
tioſa fuerat: Macedones ultra fas belli non ſaeviere. Tandem [b] *ut caedibus abſti-* 25
neretur, proclamatum eſt, quum jam ſex hominum millia periiſſent: ceteris captis,
ad triginta millia liberorum capitum venierunt. *Ex* [c] *omni praeda quadringenta &* 26
quadraginta talenta redacta fuiſſe Clitarchus tradidit. alii, [d] *ex pretio captivorum id*
pecuniae effectum. Centum talenta, quae Thebanis Theſſali debebant, Alexander
[e] ſociis accepto tulit. Pauci, * quos bellum diſſuaſiſſe conſtabat, ſervitutem effu- 27
gerunt: item ſacerdotes, & quorum hoſpitio rex paterve ejus uſus eſſet. Ex reli- 28
quis Timoclea nobilis facinoris mercedem, cum praeſenti libertate, famam apud
poſteros tulit. Inter Thracas, qui Alexandro militabant, quidam * equitum du-
ctor poſt vim mulieri inlatam, *ubi pretioſiſſima quaeque occuluiſſet*, minitabundus
interrogabat. Illa non tam opum quam pudoris damno moeſta, avaritiam barbari 29
in occaſionem vindictae convertit: oſtenſoque puteo, in quem mundum ſuum
conjeciſſe ſimulabat, hominem cupide eo deſpicientem ſubductis pedibus impulit;
conjectiſque deſuper ſaxis, quum ex anguſto profundoque loco adſcenſum fruſtra
moliretur, obruit. Comprehenſa à turmalibus occiſi ad Alexandrum trahitur, 30
ut interfecti ducis poenas daret. Ibi interrogante rege, *quaenam eſſet, & ob quod* 31
delictum adduceretur? intrepido vultu & voce, *Theagenis*, inquit, *ſoror ſum: ejus,*
qui pro libertate Graeciae Thebanorum imperator occubuit. Injuriam meam ulta caſti- 32
tatis meae praedonem interemi. cui ſi meo ſupplicio parentari jubeas, ſcies honeſtae mu-
lieri poſt extortam pudicitiam ſpiritu nihil vilius eſſe. quem utcumque expellere feſtina-
veris, ſero moriar, pudori patriaeque ſuperſtes. Alexander cognita cauſſa *Thracem* 33
jure caeſum pronuntiavit; *neque ſibi placere ingenuis mulieribus vim fieri*: collauda-
tamque *feminam, cum omnibus qui cognatione ipſam adtingerent, liberam eſſe* juſſit;
& quo quiſque vellet diſcedendi poteſtatem fecit. Pepercit & Pindari poſteris, in 34
honorem vatis, qui proavum regis Alexandrum carminibus ſuis inſeruerat: ipſiuſ-
que domum cremari vetuit. Non enim praeſentem tantum virtutem adamavit; 35
verum etiam memoriam magnorum virorum reverentia, & progeniem illorum be-
neficiis proſequutus eſt. Nam & poſtea quum poſtremo proelio Darium viciſſet, 36
Crotoniatis praedae partem miſit, quod Xerxis bello, ceteris Graecorum coloniis
de Graecia deſperantibus, Phayllo duce triremem unam ad Salaminem miſiſſent:
& Plataeenſes honore doniſque adfecit, quia majores eorum Graecis adverſus Mar-
donium proeliantibus agrum ſuum dono dederant.

Cap. XIV. Hanc Thebanorum cladem multa oſtenta praeceſſerunt. Tribus an- 1
te menſibus quam Alexander adveniſſet, in fano Cereris, quae *Theſmophoros* appel-
latur, conſpecta eſt araneae tela nigra; quum circa tempus Leuctricae pugnae, qua
res Thebana ad ſummum felicitatis evecta fuit, candida comparuiſſet. Ad haec ſub 2
adventum Macedonum ſudantes in foro ſtatuae, ēque lacu apud Oncheſtum tri-
ſtis mugitus, & prodigioſo ſanguine fluens Dirce, terrere obſtinatos poterant, niſi
deſtinatos forti ſuae ſuperbia perdidiſſet. Quippe majorum gloriam intuentes, à 3
quorum moribus longe receſſerant, & in diſparibus artibus eamdem ſibi fortunam
polliciti, patriae ruinam adceleraverunt; quum adverſus triginta peditum, tria
equitum millia, eumque veteranum & toties victorem exercitum, paullo plus de-
cem armatorum millibus opponere non eſſent veriti. Ceterum Alexander urbe
capta ad conſilium ſociorum retulit, *quomodo ea utendum videretur*. Erant inter 4
eos Phocenſes, multique ex Boeotis, quibus antiquiſſimae cum Thebanis diſcor-
diae gravibus ſaepe damnis conſtiterant: neque dum Thebae ſtarent, aut odiis ſuis
ſatisfactum, aut ſecuritati proſpectum rebantur. Horum auctoritas valuit, ut mu- 5
ri atque aedificia diruerentur; ager arbitrio regis inter victores divideretur. Ita no-
biliſſi-

[a] Diodor. 17, 13. Arrian. 1, 3, 17.
[b] Plutar. de virtut. mulier. c. 48. Diodor. 17, 14.
[c] Athenaeus. lib. 4.
[d] Diodor. 17. 14.
[e] Grotius de jur. bel. 3, 8. f. ex Quintiliano.
* Plut. c. 20. Aelian. hiſt. var. 13, 7. Arrian. 3, 1, 26.
* Polyaen. ſtrate. 8, 39. Plutarch. c. 20. & de virtut. mulier. c. 46.
Arrian. 1, 5, 26. Aelian. hiſtor. var. 13, 7. Dio Chryſoſt. orat. 4. Tzetzes Chil. 7, 139.
Plut. c. 63. Herodot. 8, 47.
Plut. Ariſtide c. 25.
Diodor. 17, 10. Pauſan. lib. 9.
Diodor. 17, 9. Julian. in Caeſar. Arrian. 1, 3, 26. 1, 13, 24. Juſt. 11, 3, 8. Diodor. 17, 14. Plut. c. 20.

bilisſimam urbem, non hominum modo clariſſimorum, verum etiam [a] deorum
natales adſerentem ſibi, è media [b] Graecia una dies eripuit. poſtquam octingentos
6 fere annos poſt oraculum [c] de corvis, eoſdem incolas habuiſſet. Olim enim pul-
ſis à gente Thraeum atque Pelaſgorum Boeotis edita ſors fuerat, *poſt quartam de-
mum aetatem patrias ſedes recepturi, conſiderent interim, quo loco corvos albos conſpi-*
7 *cati forent.* Ita quum ad Arnen Theſſaliae oppidum veniſſent, corvis conſpectis,
quos pueri gypſo inleverant, ibi ſubſtiterunt. Diruta urbs eſt ad tibiae [d] cantum;
8 quomodo ſexageſimum ante annum Athenas [e] Lyſander deleverat. Templis tamen
aliiſque ſacris aedificiis abſtineri juſſit Alexander; etiam ne quod [f] per incuriam da-
mnum iis daretur, ſollicitus. praeter inſitam in deos [g] venerationem recens religio
permoverat: quia militum quoſdam Cabirorum fanum, quod ante urbem eſt, ſpo-
9 liare adgreſſos, ſubita tempeſtas fulminibus & flamma coeleſti conſumſerat. Re-
lictae ſunt etiam effigies ſtatuaeque, diis, vel hominibus virtute praecellentibus, per
loca publica poſitae. proditumque eſt memoriae, fuiſſe qui inter conſternationem
captae direptaeque urbis aurum in ſinus aut amicula ſtatuarum abdiderint; idque
ſalvum repererint, [h] quum vigeſimo poſt anno Caſſander Antipatri filius Thebas
10 inſtauraret. Quod quidem non tam miſericordia in profugos feciſſe creditur; quam
ut Alexandri, quem oderat, gloriam detrectaret. Quamquam autem veterem mu-
rorum ambitum urbi reſtituiſſet; neque mores antiquos, neque fortunam reddere
potuit. numquam poſtea reſurrexit, ut convaleſceret: ſed multis ſubinde calamita-
11 tibus vexata, vix tenuis oppidi ſpeciem ad memoriam noſtram retinuit. Poenituiſ-
ſe poſtea ferunt Alexandrum, quod exciſis Thebis velut alterum Graecia [i] oculum
eruiſſet. utique poſtquam Cliti caedem, & Macedonum ignaviam, expeditionem
in penitiores Indos pertinaciter recuſantium, *iram Liberi patris* interpretatus eſt,
12 *ob adflictam patriam ejuſmodi poenas repetentis.* & reperti ſunt, [k] qui ipſam regis mor-
13 tem, non ſine vindicta Bacchi, ab ebrietate & vino profectam crederent. His ita
perpetratis, Athenas miſit, nuntiatum [l] *ut oratores, qui populum adverſus Macedonas
concitare non deſinerent, traderentur; aut ſi illos amittere gravarentur, eadem contu-
maciae praemia exſpectarent, quorum exemplum in Thebanorum calamitate conſpicerent.*
14 Ibi quum Phocion, cujus ob integritatem vitae maxima ad populum auctoritas erat,
non irritandum adoleſcentis victoriſque animum diceret, hortareturque eos, ad quos
periculum maxime pertinebat, *ut, Lei & Erechtei filias imitati, ſpiritum pro patriae*
15 *ſalute profundere ne dubitarent*, Demoſthenes, qui nominatim petebatur, ſurrexit,
docuitque *falli Athenienſes, ſi paucorum deditione periculo defungi poſſe crederent: cal-
lidos Macedonas eos expoſcere, quorum vigilantiam atque virtutem maxime inviſam ſu-
ſpectamque haberent. amotis publicae libertatis cuſtodibus, in orbam indefenſamque civi-*
16 *tatem,* [m] *tamquam lupos in oves canibus deſtitutas, impetum facturos eſſe.* Multa com-
miſerat in Macedonas Demoſthenes, ob quae haud injuria nullum apud eos veniae
locum relictum arbitrabatur. Philippo occiſo auctor exſtiterat, [n] ut Pauſaniae ſa-
cellum exſtrueretur; apud pulvinaria deûm ſupplicationes haberentur; aliaque ob in-
17 ſignem laetitiam decerni ſolita curarentur. Alexandrum [o] alias *puerum*, alias prodigio-
ſae vecordiae vocabulo *Margiten* appellaverat: Perſico auro corruptus, omnium fere
bellorum, quae contra Alexandrum patremque ejus Philippum Graeci depugnave-
18 runt, fax atque concitor fuerat. Attalum, quo graviorem [p] adverſarium non ha-
buerat Alexander, Athenienſium [q] ſocietatem pollicitus, ad bellum regi palam in-
19 ferendum exſtimulaverat. Neque civitas Athenienſium mediocriter deliquerat, de-
tractis Philippi ſtatuis, [r] earumque materia in foedos uſus converſa: aliiſque ad-
miſſis, quae vulgus imperitum & mobile, nulla futuri cura, ex arbitrio ſuaſuque
20 paucorum animoſe perpetrat. Sed nihil ex iis, quae praefracte & contumaciter fece-
rant, aeque commovit regem, [s] quam in Thebanos humanitas. quos inter patriae
ruinam elapſos, contra ipſius edictum receperant; tantum ob eorum vicem doloris
prae ſe ferentes, ut etiam myſteriorum ſollemnia, quae in honorem Liberi Patris
praecipua religione quotannis celebrant, ob publicam moeſtitiam intermitterent.
21 Verum cupidine belli Perſici condonare Graecis injurias ſuas, quam exſequi ma-
lebat. Igitur quum [t] Demades, qui Philippo quoque gratus acceptuſque fuerat,
pre-

a Juſt. 11, 4, 4.
b Aeſchin. contra Cteſiph. Dinarchus contra Demoſth. Agatarchides apud Photium.
c Diodor. 19, 51. Ὀλυμπ. ἀναγϛ. Strab. lib. 9. Coelius Lect. Ant. 17, 11.
d Tzetzes Chil. 7, 139.
e Plutarch. Lyſ. c. 28.
f Suidas ex Polyb. 5, 10.
g Pauſanias lib. 9. Plin. 34, 8, 15. Athen. 1, 15.
h Emmii Graecia. Diod 19, 53. Pauſan. lib. 9. Plut. Demetrio c. 53. Strab. lib. 9. Emmii Graecia.
i Agathar. apud Phot. Plut. c. 21. Arrian. 4, 2, 13.
k Athenaeus 10, 9.
l Diodor. 17, 15. Arrian. 1, 4, 29. Plutarch. Phoc. c. 21.
m Plutarch. Demoſth. c. 33.
n Aeſchines contra Cteſiphon.
o Juſt. 11, 3, 4. Suidas Μαϱγίτης Plutarch. Demoſth. c. 32. Eraſmi adag. *in Margites.*
p Curt. 6, 9, 17.
q Diodor. 17, 5.
r Dio orat. 38.

s Aeſchines contra Cteſiph. Pauſan. lib. 9. Plutarch. c. 19. & Camillo c. 31. t Diod. 17, 35. Plutarch. Demoſth. c. 33.

a Plut. in X. Orat. 7. 2. 8, 9. Demoſth. epiſt. 3. Arrian. 1, 13, 31. Juſt. 11, 4, 12. Dinarch. contra Demoſth. b Curt. 3, 2, 10. c Diod. 17, 25. Curt. 3, 13, 15. d Dio. orat. 64. e Frontin. 3, 4, 5. f Arrian. 1, 3, 27. Plut. de Monarch. c. 2. Seneca de benef. 1, 13. Demoſth. de Alexandreo foedere. Pauſ. fin. lib. 7. * Capell. in hiſt. ſacra & exotica. * Homeri Scholia Ιλ. β.

preces civitatis ad eum detuliſſet, Athenienſibus a indulſit; *ut Demoſthene, Lycur-*
goque, & aliis quos depopoſcerat retentis, unum Charidemum in exſilium mitterent. Il- 22
le ad Perſas ſe contulit; magnoque ipſis uſui fuit, donec ob libertatem b linguae
Darii juſſu interfectus eſt. Alii quoque non poſtremi nominis viri, odio regis urbe
deſerta, ad hoſtes illius c profecti, multum negotii Macedonibus exhibuerunt. Poſt 23
eum rerum impetum curſumque, nemo ſupererat in Graecia, qui aut viribus ſuis
poſt Thebanos (quorum gravis d armatura celebris olim fuerat) aut occupata Leu-
cadia, munimentis confideret. Namque Leucadios ſitu oppidi, & proviſo in lon- 24
gam obſidionem commeatu feroces, fame domuit; quum expugnatis quae e circa
erant caſtellis, homines e Leucadiam abire paſſus, adaucta per ſingulos dies multi-
tudine, omnem eorum penum exhauſiſſet. Igitur ex Peloponneſo quoque legatio- 25
nes venerunt, gratulatum, quod confectis ex animi ſententia barbaricis bellis, etiam
Graecorum quorumdam inſolentiam & temeritatem caſtigaſſet. Arcades, qui The- 26
banis auxilio futuri ſe commoverant, f *duces, quorum inſtinctu ad eum furorem pro-*
lapſi eſſent, capitis ſe condemnaviſſe exponebant. Elei *exſulibus ſuis reditum conceſſiſ-* 27
ſe, non ob aliud, niſi quod Alexandro caros accepiſſent. Et Aetoli excuſaverunt, 28
quod in tantis Graeciae turbis, ipſorum quoque gens novorum conſiliorum expers non
fuiſſet. Megarenſes novi generis honore riſum regi, quique circa eum erant, com- 29
moverant, referentes *ob ſtudium & beneficia Alexandri in Graecos, Megarenſis popu-*
li ſcito civitatem illi decretam eſſe: donec intellecto *nemini ad eum diem, excepto Her-*
cule, id honoris habitum, laetus accepit. Ceteris reſpondit, *nihil ſibi quiete & in-* 30
columitate Graeciae antiquius eſſe; modo in poſterum novis rebus abſtinerent: praeteri-
torum veniam facile concedere. Verum Spartanis maxime diffiſus, Philiadae liberos 31
Meſſenen, unde pulſi fuerant, reſtituit: Pellenen Achaeorum Chaeroni tradidit:
Sicyonem, aliaque Peloponneſi oppida per clientes ſuos habuit, qui conſilia Lace-
daemoniorum ex propinquo ſpecularentur. *Tot tantiſque rebus perficiendis pau- 32
ci menſes ſuffecerunt. intra quos tam grave atque multiplex bellum leviore nego-
tio confecit, quam alius paraviſſet. Ipſe quidem eam victoriam * celeritati ſe de- 33
bere confeſſus, interroganti, *quonam maxime modo Graeciam ſubegiſſet? nihil cun-*
ctando, reſpondit.

J. FREINSHEMII

Supplementorum

IN

Q. CURTIUM

LIBER SECUNDUS.

CAPUT I.

Diod. 17, 7. Diodorus 17, 5. Arrian. 2, 3, 18. Curtius 6, 3, 12. Strabo fin. lib. 15.

PERSARUM ea tempeſtate Darius rex erat, paullo ante Philippi necem 1
evectus in id faſtigium à Bagoa ſpadone; qui Ocho rege, & deinde
filio ejus Arſe, cum tota eorum domo exſtinctis, imperium, quod
ſibi vindicare non poterat, ſui beneficii fecit, perennem ſibi gratiam
pollicitus apud eum, quem tanto munere devinxiſſet. Nec tamen in- 2
dignus ea fortuna Darius apud populares habebatur; nam etiam à
gente regia non alienus erat. quippe Oſtanes Ochi patruus Arſanen genuerat, Ar-
ſanes

ſanes Codmannum. Sic enim vocabatur, dum privatus eſſet; ſed in Cyri ſolium
collocatus, more quodam Perſarum, ejurato veteri nomine, Darius appellari vo-
3 luit. Bello quoque ſpectatus, caeſo ex provocatione hoſte, [a] quum adverſus Ca-
duſios bellum gereret Ochus, magnam virtutis opinionem pepererat. Hic à con-
4 ditore regni [b] Cyro decimus imperio Perſarum praefuit. Nam Ochus Artaxerxem
patrem; ille Darium exceperat. Huic Artaxerxes regnum reliquit, Xerxis filius.
Xerxes Dario patri ſucceſſit; qui Hyſtaſpe genitus, poſt exſtinctum in Cambyſe Cy-
ri ſanguinem, illuſtri ſeptem [c] Perſarum conſpiratione, imperium Magis extorſit.
5 Sub his regibus per ducentos & triginta ferme annos res Perſarum mira felicitate
floruit: acribus initiis, dum rudis ad voluptates natio pro libertate, gloriaque, &
6 opibus animoſe [d] dimicabat. procedente tempore, poſtquam praemia virtutis adepti
videbantur, ipſam poſthabuere; non tam ſuis viribus tuti, quam fama potentiae à
majoribus partae, uſuque divitiarum, [e] quibus haud paullo felicius contra Graecos,
7 quam armis decertavere. Ad poſtremum itaque, quum adverſus Alexandri vim au-
ro parum proficeretur, omnique externa ope abſcedente ſibimet ipſis innitendum
eſſet; animi deliciis & mollitie fracti effeminatique fortunae ruentis impetum non
8 ſuſtinuerunt. Quippe induſtriam egeſtas acuit; adfluentiam rerum luxus & inertia
ſequitur. Igitur [f] audito fine Philippi, cujus fortuna & apparatibus exterriti fue-
rant, metu ſoluti, Alexandri adoleſcentiam deſpiciebant; contentum fore arbitra-
9 ti, [g] ſi ſecuro Pellae obambulare liceret. Verum quum de bellis ipſius victoriiſque
alia ſuper alia nuntiarentur; contemtum hactenus juvenem impenſius formidan-
10 tes, ſumma cura, ut in bellum atrox atque diuturnum, auxilia comparabant. Et
quoniam ſuperiorum proeliorum experimentis imparem Aſiaticum militem Euro-
paeo didicerant, miſſis in Graeciam conquiſitoribus, ad quinquaginta millia egre-
giae juventutis mercede conduxerunt. His copiis Memnon Rhodius praetor datus
11 eſt; qui multis ante bellis fidem virtutemque ſuam Perſis abunde probaverat. Is ad
occupandam Cyzicum miſſus, citatis itineribus, per Phrygiam, qua Troadi com-
mittitur, ad Idam montem pervenit, ipſo nomine naturam ſitus ſui praeferentem.
12 nam condenſa arboribus loca *Idas* antiqui dixere. Exſurgit iſte celſiore cacumine,
quam ceteri ad Helleſpontum montes. In medio ſpecum habet relligioſo horrore
famam in fabulis nactum, ut *ibi dearum formas arbiter Trojanus ſpectaſſe* praedice-
13 tur, quum imperio patris expoſitus, in Ida monte adoleviſſet. Eadem Idaeorum
Dactylorum patria eſſe fertur, [h] qui primi, Magna Matre docente, ambiguum fer-
ri uſum, neque [i] minus utile neceſſitatis laboriſque ſolatium, quam acerrimum fu-
14 roris inſtrumentum, invexerint vitae. [k] Illud etiam admiratione dignum proditur,
quod circa canis exortum, ventis depreſſiora turbantibus in ſummo Idaei jugi cacu-
15 mine quietus aër eſt: quodque *multa adhuc nocte terris incubante, ſolem* ajunt *con-
ſpici, non globi figura: ſed in ampliſſimam latitudinem ſparſum, & velut diverſis
ignium agminibus utrumque* [l] *montis latus amplexum, coire paullatim, & propinquante
jam luce* [m] *jugero paullo majus ſpatium implere, paulloque poſt in ſolitum orbem collectum
16 deſtinatum iter percurrere.* Credo per aërem nocturno gelu adſtrictum, nulliſque
ventorum flatibus disjectum, ſolis orientis, adhuc imperfecta imagine late ſparſa,
fallax oculis miraculum adparere; donec eo paullatim vi caloris abſumpto diſſipa-
toque, liber ad ipſum ſideris orbem adſpectus permittatur. nam ſereno liquidoque
17 coelo radii tranſmittuntur: ubi coactus aër eſt, ſiſtit exceptos, & tamquam in ſpe-
18 culum incidentes cum incremento ſplendoris diffundit. Sub Idae radicibus Cyzi-
cenus ager in Propontidem excurrit: ipſum oppidum in mediocri inſula ſitum ge-
mino ponte continenti adnectitur. Sed [n] id opus paullo poſt Alexander molitus eſt:
19 ſub [o] Memnonis expeditionem navibus commeabatur. Qui quum Cyzicenos im-
proviſo impetu nequidquam terruiſſet, muros gnaviter tuentibus oppidanis; eorum
20 regionem hoſtiliter populatus, magnam inde praedam coëgit. Nec à Macedonum
ducibus ceſſabatur: Parmenio Grynium Aeolidis oppidum expugnat, incolas ſervi-
tuti addicit. deinde Caicum amnem transgreſſus, Pitanen adoritur, urbem opulen-
tam, & duplici portu accipiendis ab Europa copiis opportunam. ſed propero ad-
21 ventu Memnonis ſtatim ſoluta obſidio eſt. Calas deinde, qui cum modicis Mace-
donum atque mercenariorum copiis in Troade res gerebat, cum Perſis proelio cer-
tavit: & impar hoſtium multitudini in Rhoeteum ſe recepit.

Scalig. de emendat. temporum lib. 6. Curt. 4, 1, 10.
a Juſt. 10, 3, 3. Diod. 17, 6.
b Sleidan. lib. 1. de 4. monarch. Scalig. lib. 6. de emend. tempor. Schubert. lib. 2. de ſcrupulis chronol.
c Herodot. 3, 70. Juſt. 1, 9, 19.
d Xenoph. παιδ. lib. 1. Arrian. 5, 1, 19.
e Plutarch. Ageſilao c. 24. & Artaxerxe c. 30.
f Diodor. 17, 7.
g Aeſchin. contra Cteſiph. Curt. 5, 11, 5. Curt. 3, 2, 9. Diodor. 17, 7. Pauſan. lib. 10. Diodor. 17, 7. Apollod. lib. 2.
h Diodor. 17, 7.
i Plinius. 34, 14.
k Diodor. 17, 7. Lucretius 5, 662. Mela 1, 18.
l Plinius 2, 11, 3.
m Diod. 17, 7. Strabo lib. 13.
n Plinius 5, 32, 2.
o Diodor. 17, 7. Strabo lib. 13. Diodor. 17, 7.

CAP.

Diodor. CAP. II. Interea Alexander conſtitutis in Graecia rebus, in Macedoniam rever- 1
17,16. ſus, *quae tantam belli molem adgreſſuro cavenda vel adminiſtranda eſſent*, cum amicis
deliberabat. Antipater ac Parmenio aetate & dignitate praecipui obteſtabantur, *ne* 2
in uno corpore totius imperii ſalutem fortunae inſidiis exponeret: quin prius operam da-
ret liberis; & incolumitate patriae firmata, ita demum de incremento ejus cogitaret.
Quippe praeter Alexandrum nemo ex Philippi ſanguine dignus imperio ſupererat, 3
1,9,29. Cleopatrae ſobole per Olympiadem intercepta: Aridaeus ſordibus materni generis,
Comment. & turbata mente Macedoniam dedecere putabatur. Verum ille quietis impatiens, 4
in Curt. 10, nihil niſi bellum, & ex victoria gloriam aſſidua cogitatione volvebat. Igitur, *Vos*
7,2. *quidem*, inquit, *ut probos & amantes patriae viros decet, de commodis adverſiſque il-*
lius haud ſine cauſſa ſolliciti eſtis. Arduum enim, quis neget? opus ordimur, quod ſe- 5
mel temere coeptum, ſi eventus arguat, ſera poenitentia nequaquam emendaverit. Nam 6
antequam vela ſolvamus, navigare velimus an quieſcere, noſtra conſultatio eſt: quum
ventis fluctibuſque nos crediderimus, in ipſorum arbitrio omnis noſter curſus erit. Ita- 7
que non moleſte fero veſtram opinionem à ſententia mea diſſidere; quin potius ſimplicita-
tem laudo, voſque precor, ut in iis etiam, de quibus porro referetur, eodem inſtituto uta-
mini. Amici regum, ſi qui eo nomine digni ſunt, non tam gratiam eorum, quam uti- 8
litatem atque decus in conſilio habent. Qui aliter fieri cenſet, quam ipſe facturus erat,
non inſtruit conſultorem, ſed decipit. Ceterum ut & vobis conſilii mei ratio pateat; 9
certum habeo, nihil minus convenire rebus meis, quam dilationem. Omni quae circa Ma- 10
cedoniam colit barbarie pacata, exſtinctiſque Graecorum motibus, fortiſſimum florentiſſi-
mumque exercitum otio & deſidia dilabi patimur: an potius in opulentiſſimas Aſiae re-
giones inducimus, olim poſſeſſionem ejus ſpe complexum, & praemia laborum, quos diu
Zoſimus. *ſub patre meo, deinde nobis imperantibus tertium jam annum exhauſit, ex Perſarum*
lib. 1. *ſpoliis expetentem? Novum adhuc imperium Darii eſt, & interfecto Bagoa, cujus be-* 11
Curt. 6,4, *neficio regnat, crudelitatis & ingratitudinis ſuſpicionem apud ſuos incurrit: quae res*
10. Diod. *optimos eorum qui parent, odio adverſus imperantes implent, & ad obſequia ſegniores,*
17,5. *aut etiam praefractos reddunt. Numquid ſedebimus, dum auctoritas ejus confirmetur;* 12
& rebus domi per otium compoſitis, ultro bellum in Macedoniam transferat? Multa ce-
leritatis praemia ſunt, quae nobis ceſſantibus ad hoſtem pertinebunt. Magnum in ejuſ- 13
modi negotiis momentum poſt ſe trahit prima animorum inclinatio: at illa ſemper occu-
panti parata eſt. quippe nemo cunctanter adpetit fortioris gratiam: porro fortior habetur,
qui infert bellum, quam qui excipit. Quanto autem exiſtimationis noſtrae periculo fal- 14
lemus ſpem eorum, qui adoleſcentibus nobis eum honorem deferendum judicaverunt, quem
maximus imperator, pater meus, poſt tot virtutis experimenta paullo ante obitum obti-
Diodor. *nuit? Non enim ideo Graecorum concilium imperium nobis decrevit, ut in Macedonia* 15
17,16. *deſides, & ignavis voluptatibus addicti, injurias olim & nuper Graeco nomini inlatas*
negligeremus; ſed ut eorum, quae per ſummam ſuperbiam improbe & petulanter in nos
commiſerunt, poenas penderent. Quid dicam de iis Graecorum nationibus, quas late per 16
* Plutarch. *Aſiam diffuſas impotentium barbarorum intoleranda ſervitus premit. Equidem * quibus*
adverſ. *nuper precibus, quibuſque argumentis cauſſam eorum Delius Epheſius egerit, quum ipſi*
Coloten *memineritis, non repetam. Id ſane conſtat, eos omnes, ut primum ſigna noſtra conſpe-* 17
c. 50. *xerint, protinus ad nos eſſe tranſituros, & pro liberatoribus adſertoribuſque ſuis adver-*
ſus graves iniquoſque dominos quodlibet periculum impigre ſuſcepturos. Quamquam quid 18
noſtri pariter hoſtiumque obliti auxilia circumſpicimus adverſus gentes, quas etiam paul-
lo lentius viciſſe à pudore quam gloria propius abfuerit? Patrum aevo in Aſiam profectis 19
Plutarch. *Lacedaemoniorum paucis ingentes hoſtium exercitus fruſtra reſtiterunt: Phrygiam, Ly-*
Ageſil. c. 8. *diam, Paphlagoniam, agi ferrique paſſi; aut quoties vetare voluerunt, ad hoſtium ſa-*
& ſeqq. *tietatem caeſi ſunt: donec à ſuis revocatus Ageſilaus, ob exortos in Graecia tumultus,*
trepidantibus & conſilii incertis animi ex tanto terrore recipiendi ſpatium concederet.
Xenoph. *Paucis ante iſtum annis vix decem Graecorum millia, ſine ducibus, ſine commeatu, ex* 20
ἀναβάσ. *intimis Perſici imperii partibus, per tot infeſtas nationes iter in patriam ferro aperue-*
lib. 2. & *runt. quum eos perſequeretur univerſus regis exercitus, quo modo cum Cyro fratre de*
ſeqq. *regno dimicaverat, victorque exſtiterat: quem illi quidem ubicumque congreſſum fude-*
runt fugaveruntque. Nos igitur, quibus univerſa Graecia tot victoriis edomita paret, 21
qui eorum fortiſſimos aut in acie cecidimus, aut habemus in caſtris; timebimus ſcilicet
Aſiam, quam eorum quos vicimus pauci pudendis cladibus adfecerunt? Aliis deinde in 22
eam-

eamdem ſententiam adjectis, adeo permovit animos, ut omnibus adſentientibus
etiam Parmenio, qui maxime bellum differri voluerat, maxime adcelerandum cen-
23 ſeret, [a] ultroque jam Alexandrum hortaretur. Itaque omni cura ad maturandam
profectionem converſa, [b] ad Dium Macedoniae urbem Jovi Olympio ſacrum fe-
cit, inſtitutum ab Archelao, qui poſt Perdiccam Alexandri filium regnavit. Mu-
24 ſis quoque ludos ſcenicos fecit, per novem dies, pro numero dearum. Poſt haec
convivium ſumma magnificentia celebratum eſt; [c] tabernaculo, quod centum lectos
25 caperet, adornato. ibi cum amicis ducibuſque, & civitatum legatis adcubuit. per
exercitum quoque victimas dividi juſſit, aliaque praeberi, quibus deſtinatus hilari-
tati dies feſtivis epulis, & fauſtis inſtantis belli ominibus tranſigeretur.

1 CAP. III. Vere novo [d] contractis undique copiis in Aſiam tranſiecit; exercitum
robore quam numero validiorem ducens. Triginta peditum millia Parmenio du-
cebat: quorum Macedones tredecim expleverant; quinque erant mercede militan-
tium; ceteram multitudinem ſocii foederatique miſerant. Has copias Illyrii Thra-
ceſque & Triballi, ad quinque hominum millia ſequebantur; additis mille Agria-
2 norum ſagittariis. Equitatum Macedonum mille octingentorum [e] Philotas duce-
bat; & totidem ex Theſſalia Calas: à reliqua Graecia ſexcenti omnino equites ve-
nerunt, quibus Erigyium praepoſuit: agmen ducebat Caſſander cum nongentis
3 Thracum atque Paeonum antecurſoribus. Hunc exercitum, non ultra quam in
triginta dies proviſo commeatu, infinitis barbarorum copiis opponere non dubita-
vit; virtute ſuorum fretus, [f] qui vincendo ſenes facti, robore animorum armorum-
4 que uſu cuilibet multitudini hoſtium inſuperabiles erant. Antipatro, [g] quem cum
duodecim millibus peditum, & mille quingentis equitibus Macedoniae Graeciaeque
rebus praefecerat, injunctum, ut continuos in Europa delectus ageret, [h] quibus
adverſus proeliorum fatique detrimenta exercitus ſubinde novaretur. Hoc unum
5 ſibi exceperat, quum cetera amicis largiretur. Quidquid enim ſalva majeſtate regni
abeſſe poterat, [i] priuſquam naves conſcenderet, inter ſuos diſtribuit. Perdiccas
praedium quod dabatur non accepit, interrogato rege, *quid tandem ſibi ipſi reliqui
faceret*? atque illo ſubjiciente, *ſpes*: *earumdem ergo*, inquit, *& nos participes eri-
6 mus*, *qui tuis auſpiciis militamus*. Pauci hunc ſequuti ſunt: per ceteros non ſtetit;
7 quin interrogatus, *ubi theſauri ipſius eſſent*? [k] vere reſponderet, *apud amicos*. Sane
de ſumma rerum alea jacta, non abſurde collocaſſe videtur opes quas habebat:
quippe aut victor multo majores adepturus erat; aut ſi victus eſſet, iſtas quoque
8 amiſſurus. atque interim alacrioribus miniſtris utebatur. neque multum abſcedebat
praeſentibus neceſſitatibus, quum agros & praedia, & reditus, quorum dies multo
poſt venturi erant, donaret: pecunia in belli uſum ſepoſita, cujus quanto minor
9 copia erat, diligentius adminiſtrabatur. Quippe Philippo [l] interfecto, minus ſexa-
ginta talentis pecuniae ſignatae, paucaque ex auro & argento pocula in theſauris ejus
10 reperta ſunt: quum [m] aeris alieni quingenta ferme talenta relinqueret. Quamquam
enim iſte rem Macedonicam inſignibus incrementis auxiſſet, auri quoque metallis
apud Crenidas (ipſe Philippos appellavit) ita excultis, [n] ut inde mille talenta annui
proventus cogerentur; continuis bellis, neque minus largitionibus, aerarium ex-
11 hauſerat. Macedoniae etiam inſtaurandae ornandaeque magnos ſumtus fecerat,
quum pauperrimam accepiſſet. Ipſum inter initia regni tenuem fuiſſe, [o] & quum
ex quinquaginta drachmis auri poculum haberet, id cubitum euntem capiti ſubjeciſſe
12 plerique meminerant. Hujus ergo filius bello laceſſivit regem Perſarum, [p] cui ſo-
mnum capienti quinque talentorum auri millia pro cervicali, tria argenti pro ſca-
bello, ſub capite pedibuſque lectuli, peculiaribus cubiculis ſervabantur: quamquam
ad [q] paternum aes alienum octingenta inſuper talenta, quae ipſe mutuo ſumſerat,
13 adjeciſſet. ex quibus vix decima portio ſupererat. Solviſſe autem dicitur Timotheo
[r] tibiis concinente, ſummaque militum alacritate, opes barbarorum, quos oppugna-
14 tum irent, [s] certa fiducia ſibi deſtinantium. Hoc modo per lacum, quem à vicini
montis nomine *Cerciniten* vocant, ubi claſſem habebat, in Strymonem invectus;
Amphipolin, & deinde ad oſtia Strymonis proceſſit: quo trajecto, praeter montem
15 Pangaeum, viam ingreſſus eſt, quae Abderam & Maroneam ducit. Nam in lito-
re iter facere inſtituerat, ut navibus ſuis, quae juxta ducebantur, praeſidio eſſet, ſi
Perſae forte occurriſſent; quippe iſti tum etiam maris imperium obtinebant.

a Plut. Alex. c. 18.
b Diod. 17, 16. Arrian. 1, 4, 1. Juſt. 11, 5, 6.
c Diodor. 17, 16.
d Arrian. 1, 4, 3. Plut. c. 23. & de fort. Alex. 1, 3. Juſt. 11, 6, 2. Polyb. 12, 10. Liv. 9, 19, 4. & 42, 51, 11. Front. 4, 2, 4. Paneg. Conſtantino dictus Diod. 17, 17.
e Curt. 6, 9, 21. Diodor. 17, 17. Plut. c. 23. & de fort. Alex. 1, 3. 2, 24.
f Curt. 3, 2, 13. 3, 3, 27.
g Arrian. 14, 3. Diod. 17, 17.
h Curtius 5, 1, 39.
i Juſt. 11, 5. Plut. c. 23. & de fort. Alex. 2, 24.
k Marcellin. 25, 14.
l Arrian. 7, 2, 15.
m Curt. 10, 2, 24. Plut. c. 23. & de fort. Alex. 1, 3. & 2, 24.
n Diod. 16, 8.
o Athen. 4, 14. & 6, 4.
p Athenaeus 12, 2.
q Arrian. 7, 2, 15. Plut. c. 23. & de fort. Alex. 1, 3. & 2, 24.
r Himerius apud Photium.
s Juſt. 11, 5, 8. Arrian. 1, 4, 3. Arrian. 7, 2, 15.

Ipſi enim modica claſſis; at apud hoſtes Cypriae Phoeniciaeque naves, adſuetique
maritimis rebus claſſiarii, & exercitatiſſimi remiges erant. Nam Macedonia, nuper 16
tentato maris imperio, nondum abundabat navibus; & à ſociis maligne praebeban-
tur. Etiam Athenienſes, quum ab ipſis triremes peterentur, tantum XX miſe-
runt: ſuggerentibus eorum oratoribus, *periculum eſſe, ne claſſe accepta contra eos, qui*
miſiſſent, uteretur. Ex iis locis ad Hebrum fluvium contendit: quo haud difficul- 17
ter tranſmiſſo, in Paeticam Thraciae regionem pervenit: inde ſuperato amne quem
Melanem appellant, vigeſimo poſtquam à domo profectus fuerat die, Seſton atti-
git in extremis continentis finibus Helleſponto imminentem, qua anguſtis fluctibus
inſinuatum mare Aſiam ab Europa dirimit. Quippe Macedonia Thraciam conjun- 18
ctam habet; quæ procurrens in ortum duobus capitibus Aſiam tangeret, niſi inter-
cedente pelago ſubmoveretur: dextra Helleſpontus arcet; ulterius Boſporus, quem
Thracium appellant, Byzantium à Chalcedone ſeparat. Inter has anguſtias inter- 19
cepta Propontis jam laxiore ſpatio juxta Bithyniam & Ponticas regiones diffunditur.
Infra Bithyniam Myſia eſt; deinde Phrygia, Phrygiamque contingens Lydia, lon-
gius à mari remotae. Interius ſpatioſas regiones celebratae fecunditatis & opulen-
tiae gentes habitant. Litora, quae Thraciae Graeciaeque obverſa ſunt, Helleſpon- 20
tii; deinde Troës colunt, calamitatibus inclyti. Infra hos Aeolis & Ionia per lon-
ga litorum ſpatia Lydiae praetenduntur. Caria deinde cum adnexa Doride, magna
ex parte mari circumfuſa, non minus amplo tractu introrſum recedit. His terris 21
nobiliſſimae inſulae adjacent: Lesbus Aeolica, Chius & Samus Ioniae, & Dorica
Rhodus, aliaeque multae, quarum nomina Graecorum monumentis inclaruerunt.
Nam antiquis temporibus omnem hanc oram Graecia frequentibus coloniis inſede- 22
rat: quae tum quoque manebant; ſed Perſarum regi ſatrapiſque ſubjectae, priſcam
gentis libertatem barbarica ſervitute mutaverant. Alexander [a] ubi *Seſton pervenit*, 23
maximam copiarum partem Parmenione [b] duce, Abydum in adverſo litore ſitam
petere jubet, attributis ad hoc centum ſexaginta triremibus, multiſque onerariis:
ipſe cum reliquis Eleuntem proficiſcitur, [c] Proteſilao ſacrum, cujus ibi ſepulchrum
adgeſto tumulo tegitur. Circa tumulum crebrae ulmi ſunt, quarum mira natura 24
eſt. quippe ramis [d] qui Ilium ſpectant matutino diei tempore enata folia ſtatim de-
fluunt; quum ceteris ſtabilis viriditas ſit: ita acerbum herois fatum exprimere cre-
duntur; qui in ipſo aetatis flore cum Graecis in Aſiam profectus, prima Trojani
belli victima fuit. Huic tum [e] Alexander inferias dedit; precatus, *ut melioribus au-* 25
ſpiciis hoſtile litus tangeret. Inde cum quinquaginta longis navibus Sigeum petiit,
portumque nomen ab Achivis nactum, quorum claſſem Trojanis temporibus exce-
perat. Quum jam in mediis Helleſponti fluctibus navigaret (namque ſuae navis 26
ipſe gubernator erat) taurum Neptuno ac Nereidibus immolat, aureamque phialam,
ex qua libaverat, diis marinis donum, in pelagus abjicit. Jam in portu erat claſſis; 27
[f] quum rex conjecta in litus haſta primus è navi librato corpore terram ſaltu con-
tigit; [g] teſtatus, *ſe poſſeſſionem Aſiae diis bene juvantibus juſto pioque bello ſibi adſerere.*
Arae deinde conſtitutae ſunt, ubi exſcenſionem fecerat, Jovi deſcenſori, Miner- 28
vaeque & Herculi: *eo quoque loco, unde ex Europa ſolverat, aras exſtrui* juſſit.

CAP. IV. * Inde proceſſit in campos, ubi veteris Ilii ſedes monſtrabatur. Ibi dum 1
heroicorum operum monumenta avide perluſtrat, quidam [h] ex incolis, Paridis ei
lyram pollicitus eſt. At ille, *nihil*, inquit, *moror imbellium deliciarum vile inſtru-* 2
mentum: at Achillis lyram cedo, fortium virorum laudes eadem perſonantis manu, qua
facta ſuperabat. Nam Achillem, cujus origine gloriabatur, inprimis mirari [i] ſolitus, 3
etiam circum cippum ejus cum amicis nudus decucurrit, unctoque coronam im-
poſuit. Hephaeſtion [k] Patrocli tumulum coronavit: eumdem amicitiae locum apud 4
Alexandrum ſibi eſſe ſignificans, quem is apud Achillem habuiſſet. Inter multos
de Achille ſermones *duplici nomine beatum ſibi videri* dixit rex, *quod vivus fidum a-*
micum nactus eſſet; exſtinctus magnum praeconem. Ceteris [l] etiam heroibus, quo-
rum iis in terris ſepulchra oſtenduntur, parentavit. Sacrificavit & [m] Priamo ad Her- 5
cii aram, ſive ut placaret manes ab Aeacida interemti; ſive ob cognationem, [n] quam
ſibi cum Ilienſibus intercedere arbitrabatur, quia viduam Hectoris Andromachen
Neoptolemus in matrimonio habuerat. Minervae, quam praecipua religione ve-
nerabatur, [o] ſtudioſe ſacrum fecit: ſuſpenſiſque in templo armis ſuis, alia detraxit,

a quae

Juſt. 11, 6, 2. Oroſ. 3, 16. Otto Friſing. 2, 25. Diodor. 17, 22. Plut. in X. Orator. 8, 9. & 9, 1. Arrian. 1, 44.

a Arrian. 1, 4, 4.
b Curt. 7, 1, 2. 2, 4, 13. Arrian. 1, 4, 6.
c Herod. 9, 115. Pauſan. lib. 1. & 3.
d Philoſtrati Heroica.
e Arrian. 1, 4, 6. Diodor. 17, 17. Arrian. 1, 4, 7. Plin. 5, 30, 7. Mela. 1, 18.
f Herod. 7, 54.
g Diod. 17, 17. Arrian. 1, 4, 8. Juſt. 11, 5, 10.
* Strab. lib. 13.
h Plut. c. 24. & de fort. Alex. 1, 14. Aelian. hiſtor. var. 9, 38.
i Plut. c. 24. Arrian. 1, 4, 10. Cicero pro Archia c. 10, & ep. 5, 12. Vopiſcus pr. Probi.
k Aelian. hiſt. var. 12, 7.
l Juſt. 11, 5, 12.
m Arrian. 1, 4, 9.
n Juſt. 17, 3, 5. Strab. lib. 13.
o Comment. in Curt. 3, 7, 3.

6 a quae à *Trojani belli temporibus duraviſſe* dicebantur. *Haec ab armigeris praeferri*
b jubebat, *tamquam à propitio numine ad ſubigendam Aſiam commodata: iiſque indu-*
7 *tum* c ferunt *ad Granicum cum ſatrapis decertaſſe.* Alioquin elegantibus armis gau-
debat; nullius munditiei ſtudioſior. Cetra d uſum reperio ſplendida; galea elegan-
ter criſtata, utrimque dependentibus pinnis candore & magnitudine inſignibus: tho-
race lineo duplici. e galeam habebat ferream quidem, ſed in puriſſimi argenti ſpe-
8 ciem ſplendoremque politam, Theophili opus. collare ferreum internitentes gem-
mae diſtinguebant. gladio cingebatur acumine & duritie in paucis notabili, augebat-
que pretium ejus, quod in tanto ferri robore levis & tractanti habilis erat. Huic
armaturae interdum amiculum militare injiciebat, quod genus tum *Siculum* appel-
9 labatur. Ceterum quibuſdam horum poſt id tempus potitus eſt: nam thorax, quem
diximus, inter ſpolia pugnati ad Iſſum proelii fuit; gladium Citieorum rex Cyprius
dono dedit; Rhodii balteum, quem incomparabili induſtria conſpicuum Helicon
10 fecerat, egregius inter priſcos artifices. Neque poenitet talia memorare, quae ve-
teribus ſcriptoribus digna relatu videbantur; & alioqui magnorum regum dicta fa-
ctaque, etiam quae leviora haberi ſolent, non ſine fructu aut voluptate recoluntur.
11 Certe arma Alexandri ſequens aetas diu venerata eſt: quibus adeo pepercit vetuſtas,
ut ex Romanis imperatoribus alius poſt ſubacta Pontica regna chlamyde illius trium-
phum ſuum ornaret; alius thoracem Alexandri indutus percurreret pontem, quem
12 aemulatione Darii Xerxiſque in pelago ſtruxerat. Poſt haec Alexander à Minervae
fano digreſſus Ariſben proceſſit, ubi caſtra habebant Macedones qui cum Parme-
13 nione tranſierant. Poſtero die f praeter Percoten & Lampſacon ad Practium flu-
men contendit; quod ex Idaeis montibus ortum, g Lampſacenum Abydenumque
agrum interfluit, deinde paulliſper ad Septemtrionem flexum, in Propontidem exit.
14 Inde Hermotum h praetergreſſus rex ad Colonas duxit, in mediterraneis Lampſa-
cenorum ſitum oppidum. Omnibus iſtis in deditionem acceptis (nam & i Lamp-
ſacenis ignoverat) Panegorum miſit, qui Priapenorum urbem, quam incolae de-
15 debant, reciperet: Amyntas Arrabaei filius cum quatuor antecurſorum turmis, una
Apolloniatum, quam Socrates ducebat, ſpeculatum ire juſſus eſt; quippe hoſtes in
16 propinquo verſabantur, ſumma ſollicitudine curaque bellum inſtruentes. Inter eos
k rei militaris peritia longe eminebat Memnon. is magnopere ſuadebat, *ut retroce-
dentes, omne quod uſui hoſtibus eſſe poſſet, longe lateque corrumperent: quidquid in
campo herbidum eſſet, equitatu conculcarent: vicos urbeſque incenderent, nihil praeter*
17 *nudum ſolum relicturi. Vix unius menſis commeatu inſtructum veniſſe Macedonem,
deinceps rapto victurum. ea copia ſi eripiatur, brevi receſſurum eſſe. ita parvo impendio*
18 *toti Aſiae ſalutem quaeri. Triſte id quidem: ſed in omni negotio, ubi periculum immi-
neat, id ſpectare prudentes, ut quam minimo damno defungantur. ita medicos ſi cor-
repta parte corporis morbum in ceteras tranſjici videant, unius membri jactura pro reli-*
19 *qui corporis incolumitate paciſci. Neque id ſine exemplo facturos Perſas. Sic olim Da-
rium regem ipſas illas regiones urbeſque vaſtaviſſe, ne Scythis iſthac tranſituris receptus*
20 *eſſet. At ſi proelio contenderent, de ſumma rerum aleam jaci. pulſis ſemel Perſis,*
21 *omnem eam oram Alexandri fore: victores nihil amplius habituros. Neque hercule par-
vum diſcrimen impendere ob vim Macedoniae phalangis, cui ſuum peditatum, quam-*
22 *quam numero ſuperiorem, fruſtra oppoſituri eſſent. Ipſius deinde regis praeſentiam haud
parum valere ad victoriam; ſtimulari milites ſpe, pudore, gloria, in conſpectu impera-*
23 *toris dimicantes: quae omnia haberent Macedones; ipſis abeſſe Darium. Neminem am-
biguere, quin bellum in aliena terra gerere praeſtet, quam in ſua: id commodum adeptu-*
24 *ros, ſi conſilium ſuum ſequuti de invadenda Macedonia cogitarent.* Nulli ceterorum
ducum grata oratio fuit. *Id fortaſſe Memnoni Rhodio probari poſſe, cui expediat bel-
lum trahi, quo diutius honoribus, ſtipendiiſque regiis perfrueretur; Perſis commiſſos fi-
dei ſuae populos prodere pudendum videri: neque apud regem excuſari poſſe, qui longe*
25 *aliam belli gerendi rationem praeſcripſiſſet.* Quippe Darius audito Alexandrum ex Ma-
cedonia moviſſe, literas ad praefectos ſuos miſerat, imperans *ut inſanientem Phi-
lippi adoleſcentulum puerili verbere aetatis & conditionis admonitum, deinde purpurea
veſte indutum, quamprimum ſibi vinctum adducerent: naves ipſius una cum nautis ma-*
26 *ri demergerent: milites omnes ad ultima maris Erythraei loca deportarent.* adeo prae
ſuperbia futuri ſecurus, & ignarus ſortis ſuae omnem humanae imbecillitatis ſen-

a Plut. c. 25.
b Arrian. 1, 4, 9. 6, 2, 8. & 13.
c Diodor. 17, 18. & 21.
d Plutarch. c. 25.
e Plutarch. c. 60.
Appian. de bellis Mithridaticis. Dio lib. 59. Zonaras tomo 2.
Arrian. 1, 5, 16.
f 2, 3, 23. Arrian. 1, 5, 16.
g Strabo. lib. 13.
h Arrian. 1, 5, 16. Strabo lib. 13.
i 1, 3, 27. Arrian. 1, 5, 17.
k Curt. 3, 4, 3. Diodor. 17, 18. Arrian. 1, 5, 19. 2, 3, 3. Comment. in Curt. 5, 9, 3. Strabo lib. 13. Arrian. 1, 5, 19. Comment. in Curt. 3, 6, 3. Arrian. 1, 5, 19. 2, 5, 10. Arrian. 1, 5, 20. Diodor. 17, 18. Comment. in Curt. 3, 5, 12.

ſum

ſum exſuerat, *conſanguineum deum* ſe ferens, magis quod potentia non diſpar *ipſis*
videretur; quam ob veterem fabulam, qua Perſarum reges à Perſeo Jovis filio no-
men atque genus traxiſſe ferebatur. Eodem faſtu plenam epiſtolam ad Athenien- 27
ſes paullo ante ſcribi juſſerat, addideratque, *quando Macedonis amicitiam praetuliſ-*
ſent, à ſe deinceps aurum ne peterent, non enim miſſurum eſſe, etiam rogantibus.

CAP. V. At Alexander quum inter progrediendum agrum à rege Perſarum Me- 1
mnoni dono datum attigiſſet, *maleficio abſtineri* jubet, *coloniſque & fructibus parci*:
callido commento ſuſpectum facturus hominem induſtrium, & quem ex omnibus
hoſtium ducibus unum non contemneret; ſi in ſuas partes transducere nequiviſſet.
Quumque *lenitatem regis* admirati quidam, *acerrimum callidiſſimumque Macedonum* 2
hoſtem, quamprimum in poteſtatem redactus eſſet, interficiendum, atque interim qui-
bus poſſet cladibus vexandum eſſe dicerent: *quin*, inquit, *potius beneficiis ſupplanta-*
mus hominem, & amicum ex inimico facimus, eadem virtute & ſollertia pro nobis ſta-
turum. Ventum erat in campos Adraſteae, per quos Granicus amnis praecipiti cur- 3
ſu volvitur. Ibi quidam ex ſpeculatoribus, quos cum Hegelocho praemiſerat, re-
verſi nuntiant; *Perſas inſtructis ad proelium ordinibus in ulteriore ripa conſiſtere.* Paul- 4
liſper commoratus, dum de tranſitu conſilium caperet, *duces convocari* jubet. Ple-
riſque *praecipitis & irriti conatus* videbatur, *fluvium profundum perrumpere, ripam*
*ſua natura arduam atque impeditam obtinentibus tot * equitum peditumque millibus.*
nec deerant qui ingererent * *Daeſium menſem* (is enim agebatur Junio reſpondens)
infauſtum res gerentibus apud Macedonas haberi. De periculo non anxius, ſuperſti- 5
tionem haud contemſit: gnarus quantum in rudibus animis valeret etiam vanae re-
ligionis opinio. Igitur edixit, ut repetito prioris menſis nomine, pro Daeſio alter
Artemiſius haberetur. Et quo efficacius confirmarentur attonitae mentes, Ari- 6
ſtandrum (nam is forte pro tranſitu ſacrificabat) ſecreto moneri jubet, *ut exceptu-*
ram exta manum inſcriberet medicamento, literis inverſis, quas impoſitum jecur recen-
ti adhuc calore attraheret, rectaſque exprimeret. iis ſignificabatur, *Alexandro victo-*
riam concedere deos. Vulgatum id miraculum tanta futuri ſpe omnes implevit, ut 7
poſt haec tam certa coeleſtis favoris pignora nihil dubitandum conclamarent. ita in ma-
ximam bene gerendae rei fiduciam aſtu inducti, victoriam quia ſuam eſſe arbitra-
bantur, rapuerunt. Rex impetu animorum utendum ratus, quamquam monente 8
Parmenione, *ut ſaltem proximam lucem operiretur* (jam enim major diei pars efflu-
xerat) ſtatim transduxit copias, Parmenionis ſollicitudinem joco proſequutus; *eru-*
beſcendum Helleſponto fore, ſi illo ſuperato rivum hunc tranſire cunctarentur. Trede- 9
cim equitum turmae cum ipſo rege per obluctantes undas vix eniſae, priusquam
ſtabile certumque ſolum attigiſſent, aut ordines inter transeundum luxatos inſtau-
raſſent; circumfuſo Perſarum equitatu urguebantur. Quippe quum repudiato Me- 10
mnonis conſilio pugnare placuiſſet (nam Arſites Phrygiae ſatrapa *ne unum quidem tu-*
gurium eorum qui ſibi ſubeſſent incendi ſe paſſurum adfirmaverat; inque ejus ſenten-
tiam à ceteris itum erat) ad Granicum amnem cum centum peditum millibus, vi-
ginti equitum conſederant; flumine pro munimento uſuri, & viciſſim eam velut
Aſiae portam venienti Alexandro obſeraturi. Cujus adventu cognito, equitatum, 11
in quo robur erat virium, ita collocant, ut contra dextrum Macedonum cornu,
quod ipſe rex ducebat (*nam ſiniſtrum Parmenioni commiſerat) Memnon cum
filiis & Arſane Perſa conſiſterent: in eadem parte Arſites curabat cum Paphlago-
num equitum auxiliis: in ſubſidiis Spithridates erat gener regis. Lybiae Ioniaeque
ſatrapa, Rhoeſace fratre & Hyrcanis equitibus comitatus. In dextra * acie Rheo- 12
mithrem duo Medorum millia, totidemque Bactriani ſequebantur: Medium agmen
Pharnaces reginae frater, Arbupaleſque Artaxerxis ex Dario nepos, & Mithrobar-
zanes Cappadociae praetor regebant: iis Niphates Petaneſque, cum Arſace & Ati-
zye variarum gentium turmas adplicuerant. Ii tum multitudine & loco potiores 13
graviter premebant hoſtem, acriſque pugna conſerebatur; maximo omnium regis
periculo, quem armis manuque & imperiis conſpicuum plures petebant. Sed tra- 14
gula quidem, quae in promiſcuo pugnae ardore deſinentis loricae plicis inciderat,
vulnus haud intulit: ceterum à Rhoeſace & Spithridate fortiſſimis ducum ſimul im-
petitus, extremum diſcrimen adiit. Dum enim lancea in thorace Spithridatis con- 15
fracta, conatumque deſtituente, gladium ſtringit; frater illius à latere adequitans

acina-

Herod. 7, 150. Plut. in Alcibiade. Aeſchines contra Cteſiph.

Polyaen. 4, 3, 15. Curtius 3, 1, 21. Themiſt. orat. 9.

Strabo lib. 13. Plutarch. c. 25. Arrian. 1, 5, 2. Plutarch. c. 24. * Curtius 4, 9, 22. * Plutarch. c. 24. Scalig. de emendat. temporum lib. 1. Frontin. ſtrateg. 1, 11, 14.

Plut. c. 25. Arrian. 1, 5, 3. Diod. 17, 19.

3, 4, 24. Arrian. 1, 4, 20. Diod. 17, 19. Juſt. 11, 6, 10. Plutarch. c. 24. * Diod. 17, 19. Arrian. 1, 5, 15. Diod. 17, 20. & 21. Arrian. 1, 4, 18. * Diodor. 17, 19. Arrian. 1, 4, 18. 1, 5, 25. 2, 37. Diod. 17, 21. Arrian. 1, 5, 10. Plut. c. 25. Diod. 17, 20. Arrian. 1, 5, 20. Plut. c. 25.

acinacem incauto impingit, tanto niſu, ut criſtam galeae & pinnarum alteram de-
16 cuteret, acieſque gladii ſummos regis capillos perſtringeret. Jamque repetito ictu,
qua diſcuſſa caſſis nudum caput oſtendebat, deſcendere parabat; quum illum Cli- Curt. 8, 1,
tus occupat, qui animadverſo regis periculo amenti ſimilis advolaverat, interce- 41. Arrian.
ptumque barbari brachium cum ipſo gladio dejicit. ſimul Alexandri enſe Spithridates 4, 2, 8.
17 occubuit. Nihilo tamen ſegnius repugnabant Perſae: donec interitu ducum, quo- Diodor.
rum plerique jam ceciderant, conſternati, & quia jam etiam phalanx Macedonum 17, 21.
18 tranſierat amnem, equos in fugam averterunt. Neque pedeſtris acies diu reſtitit. Plutarch.
equitatum ſuum ad obterendum hoſtem ſatis ſuperque validum arbitrati, potius de c. 26.
praeda quam de diſcrimine cogitabant. ita ſubito eventu deprehenſorum caedes
19 magis quam proelium fuit. Mercenarii tamen, quibus Omares praeerat, occupa- Arrian. 1,
to quodam tumulo ſtrenue ſe tuebantur: quia conditionibus in fidem venturos ille 5, 25. Plutarch.
20 non receperat. Ergo Macedonum plures in eo conflictu deſiderati ſunt, quam e- c. 26.
queſtri proelio ceciderant: ipſe quoque rex, dum inter primos impetum in eos fa-
cit, tam propinquus diſcrimini fuit, ut equum, cui tum inſidebat, ictu gladii per * Arrian.
21 latus adacto confoſſum amiſerit. Quibus rebus vehementer irritatus, equitatu ſi- 1, 5, 24.
mul & phalange circumdatos occidione occidit; * exceptis duobus fere millibus, Diod. 16.
22 qui in deditionem venerunt. In univerſum caeſa ſunt ex hoſtibus viginti peditum 21. Plut.
millia, duo equitum: captorum par ferme numerus fuit. Ex ducibus Memnon c. 26.
effugit, cum Arſace, Rheomithre & Atizye; ceteri honeſtis vulneribus occubue- Arrian. 2,
runt. Arſites, quum in Phrygiam ſe recepiſſet, pudore & poenitentia, quod hujus 2, 37. Arrian.
23 cladis cauſſa non immerito haberetur, ſibi manus intulit. Alexander paucos qui- 1, 5, 25.
dem, ſed promtiſſimos eo proelio perdidit. triginta admodum pedites, ſeptuagin-
ta quinque equites ceciderant. Igitur ut oſtenderet omnibus in utraque fortuna
apud ſe virtuti praemium fore; ſuperſtites Perſarum ſpoliis ditat: occiſorum cor- Juſt. 11, 6,
pora cum armis ceteroque cultu magnifice ſepelit: parentibus eorum liberiſque va- 13. Diodor.
24 cationem munerum concedit. vulneratorum etiam cura ambitioſe acta eſt; quum 17, 21, Arrian. 1, 5,
ipſe rex obeundo tentoria & inſpiciendo ſingulos ſollicitudinem ſuam pro gregariis 27.
etiam militibus oſtentaret, ac gravem cujuſque caſum munificentia laudibuſque aut
25 promiſſis ſolaretur. Quae comitas in omnia deinceps pericula fidiſſimos ei praeſti-
tit: nec quiſquam recuſavit ſpiritum pro eo rege profundere, qui neque vitam ſuo-
26 rum inopem, neque mortem inhonoratam pateretur. Inſignis prae ceteris honor fuit
viginti quinque equitum ex turma amicorum; quos primo ſtatim congreſſu ex ini-
27 quo loco pugnantes multitudo Perſarum oppreſſerat. Nam Lyſippo, à quo uno, Val. Max.
propter hominis peritiam, in aere fingi voluerat, imperavit, ut equeſtres ipſis ſta- 8, 11.
tuas faceret: quas apud Dion [a] Macedoniae oppidum collocatas poſt longam aeta- 1, 2, 13. a Plut. c. 26.
28 tem abolito Macedonum regno, Q. Metellus Romam tranſtulit. Primum hujus Arrian. 1, 5,
victoriae decus penes ipſum regem fuit. aciem optime inſtruxerat, obſervataque lo- 26. Liv. 44,
ci natura, [b] obliquos per flumen ordines duxerat, ne ſtatim, quum ex aqua evaſiſ- 7, 2. Vellei.
ſent, à Perſis invaderentur. Turbatos deinde, territoſque excitavit, hortatus [c] *ut* 1, 11, 4. Plin.
29 *ſaltem ſemel adhuc ſtrenue adorirentur hoſtes.* Neque minus manu fortiter uſus erat, 34, 8, 20. b Arrian. 1,
multos lancea, alios enſe confecerat: primique ex hoſtibus fugam [d] arripuerunt, 5, 13. Po-
30 qui contra ipſum conſtiterant. Conſilium quoque ipſius audaci ſpecie, plus tamen lyaen. 4, 3, 16.
rationis quam temeritatis habuit. pugnaturos adverſus hoſtem novum, numeroque c Polyaen.
longe ſuperiorem, etiam deſperatione armare voluerat, [e] ut praeciſam objectu flu- 4, 3, 8.
31 minis fugam conſpicati omnem ſalutis ſpem in victoria collocarent. Theſſalo- d Diodor.
rum etiam, nam [f] id robur equitatus erat, inſignis eo die opera exſtitit. neque ce- 17, 21. e Diodor.
teri officio ſuo defuerunt: praeſertim equites, nam equeſtri potiſſimum proelio 17, 23.
32 tranſacta res eſt; pedites è veſtigio ceſſerunt. Ceterum Alexander [g] Perſarum etiam f Liv. 9, 19,
nobiliſſimos ſepulturae tradidit; & quotquot ex Graecis mercenariis hoſtibus me- 4. Diodor.
rentes ceciderant: qui autem eorum vivi in poteſtatem redacti fuerant, *eos per Ma-* 16, 4. 17, 21. g Arrian.
cedoniam in ergaſtula diſtribui juſſit, *quod contra commune Graecorum decretum, pro* 1, 5, 29.
33 *barbarorum dominatione adverſus patriam pugnaviſſent.* Thebanos tamen dimiſit, qui Plutarch.
exciſa urbe, ademtis agris neceſſitate magis quam ſponte peccaſſent. jam enim tot apophth.
34 illorum calamitatibus expleta odia miſericordiae locum fecerant. Poſt haec de ma- c. 40.
nubiis trecentos clypeos ſelegit, qui Minervae Athenienſi dedicarentur, ſuperbo
eum titulo: *Alexandrum Philippi F. Graecoſque, exceptis Lacedaemoniis, de barbaris* Arrian. 1, 5, 30. Plut. c. 26.

Aſiam incolentibus ſuſpendiſſe. Id eo fecerat, ut communicata victoriae laude Grae- 35
cis ad ceteras belli neceſſitates obſequentioribus uteretur: ſimul Lacedaemoniorum
contumaciam traducebat, qui ſeorſum initis conſiliis à cetero Graeciae corpore
Curtius abrupti, tantique decoris expertes manſiſſent. Neque matris, quam eximia pieta- 36
10, 5. te ſemper coluit, oblitus, pocula, purpuram, aliaque id genus pretioſa ſpolia,
Plut. c. 26. paucis demtis, ad illam tranſmiſit.

Strabo CAP. VI. Poſt hoc proelium denuo ad Ilium profectus Alexander, deae gratias 1
lib. 13. egit, quae graviſſimi belli diſcrimen aditurum, armis & omnibus juviſſet. Quippe 2
2, 4, 5. ſuperiori tempore, quum ſtatim poſt tranſmiſſum Helleſpontum eo contendiſſet, uti
ſupra retulimus, ante fanum Minervae ſtatuam equeſtrem humi proſtratam vidit,
Diodor. Ariobarzanis ora referentem, qui Phrygiae quondam ſatrapa fuerat. Idque omen 3
17, 17. interpretatus Ariſtander *illuſtrem ex equeſtri pugna victoriam* promiſerat Alexandro,
maxime, ſi haud procul Phrygia dimicaretur: ipſius etiam dextra nobilem hoſtium du-
2, 5, 16. *cem caſurum.* Neque fefellit ſpem vatis eventus proelii, ſtratuſque regis enſe Spi-
thridates praedictionis fidem implevit. Igitur & templum donariis exquiſite coluit; 4
Strabo & Ilio, quod tum haud multum ſupra modici pagi ſpeciem eminebat, nomen ur-
lib. 13. bis addidit: utque id cum dignitate tueretur, reliquit qui inſtaurandae ejus amplian-
daeque curam agerent: liberamque & immunem eſſe juſſit. Quumque delubrum 5
Diodor. deae pro religione loci nimis anguſtum neglectumque videret; eximium illi tem-
18, 4. plum exſtruere poſtea ſtatuit. ſed hoc aliaque magnifica meditantem fatum occu-
1, 10, 22. pavit: neque ſucceſſores exſequuti ſunt. Ceterum illa victoria totam Aſiam cis 6
Strabo Taurum & Euphraten aperuit regi. Attoniti inſperata clade, non copiis modo,
lib. 13. ſed & ducibus amiſſis, nullam praeterquam in clementia victoris ſpem habebant;
eamque feſtinata deditione certatim promereri ſatagebant. Phrygiam Arſites volun- 7
Arrian. 1, tario exitu vacuam fecerat; ei Calas Theſſalorum ductor praeponitur. Ex mon-
6, 1. 1, 5, 8. tanis quoque locis plerique deſcenderunt ſeque & ſua dedentes Alexandro. eos in
fidem acceptos domum remiſit: Zelitiſque ignovit, quos à Perſis coactos adverſus
ipſum militaſſe cognoverat. Tributum omnibus impoſitum eſt, quod Dario pen- 8
dere conſueviſſent: idque poſtea conſtanter ſervavit, quum ceteras Aſiae regiones
Curtius ſubigeret. Omne peregrinum imperium invidiae ſubjectum eſſe noverat, etiam
6, 3, 10. quum domeſtico mitius eſt; at ſi vetera ſubditorum onera novis cumulentur, in-
Hippol. à tolerandum haberi. Igitur monenti cuidam *longe plus tributorum vectigaliumque ex* 9
Collibus *tanto imperio redigi poſſe*; reſpondit, *etiam olitorem ſe odiſſe, qui radicitus exſcinde-*
Princeps *ret olera, quae carpere debuiſſet.* Daſcyleum praeſidio Perſarum teneri audiverat. 10
c. 33. ex Maximo eo [a] Parmenionem miſit, quem oppidani ſtatim receperunt; quum audito Macedo-
Tyrio. num adventu, Perſae exceſſiſſent. ipſe Sardes proceſſit, [b] caput omnium quae prae-
a Arrian. 1, fectis orae maritimae Perſarum reges parere juſſerant. Jamque haud amplius ſe- 11
6, 2. ptuaginta ſtadiis ab urbe aberat; quum ad eum Mithrenes venit, cui tutelam arcis
b Plut. c. 27. Pauſanias Sardianae [c] Darius crediderat, cum principibus Sardianorum, urbem arcemque, &
lib. 3. pecuniam quae in ea cuſtodiebatur, tradituri. Quibus benigne exceptis ad Hermum 12
c Arrian. 1, fluvium progreditur, viginti fere ſtadiis ab urbe diſtantem. ibi caſtris poſitis [d] A-
6, 3. Diod. 17, 21. myntam Andromenis filium ad recipiendam arcem praemittit. Ea praecelſo loco 13
d Arrian. 1, ſita, difficili undiquaque aditu, adverſus quamcumque vim teneri potuerat, etiam
6, 4. ſi murus, qui triplici munimento illam circumibat, abfuiſſet. Ergo felicitati ſuae
gratulatus, quod ampliſſimas res animo volventem, arx munitiſſima longa obſi-
dione non implicaſſet; Jovi Olympio templum ibi ponere decrevit. Quumque ſol- 14
licite circumſpiceret, quinam locus accipiendae aedi maxime opportunus foret,
confeſtim exorta vehemens tempeſtas multo imbre partem arcis perfudit, ubi vetus
Lydorum regia fuerat. Eam itaque ſedem nutu deorum deſtinari credens, *templum*
ibi conſtitui juſſit. Arci deinde Pauſaniam ex amicorum cohorte praeponit; attri- 15
butis Argivorum auxiliis: ceteras ſociorum copias cum Cala & Alexandro Aeropi
filio in Memnonis praefecturam immittit. vectigalibus tributiſque colligendis Ni-
ciam quemdam praeficit; Aſandrum Philotae filium Lydiae, quibus finibus Spithri-
dates tenuiſſet. dati ad id equites cum expeditis cohortibus, quot in praeſentia ſuf-
* Strabo fecturi putabantur. Lydos omnes ſuis legibus libere uti permiſit: & quia Sardianos 16
lib. 13. Ta- Dianae, quam *Coloënen* vocant, * cultui deditos cognoverat, illius templo jus aſyli
cit. 3, 63, 4. gratificatus eſt. Mithrenen honorifice ſecum habuit, ut ejus exemplo & alios ad
pro-

proditionem inliceret : procedente tempore & Armeniam homini regendam com- Curt. 5, 8, 9.
17 miſit. Ceterum repertis in arce libellis, in quibus inter cetera perſcriptae erant lar- Curt. 5, 1,
gitiones, ob bellum Macedonibus in Graecia conflandum à ſatrapis factae, cogno- 44. Arrian.
vit Demoſthenem eam ob cauſſam magnum auri pondus accepiſſe; cujus etiam e- 3, 3, 17. Diodor.
18 piſtolae ibi ſervabantur. Sed quia pace cum Athenienſibus inita tranſacta res erat, 17, 64.
nihil ea de re palam conqueſtus eſt; ceterum intentiore cura agitandum cenſuit, Plutarch.
quomodo adverſus efficacem viri eloquentiam Athenae in officio continerentur, Demoſth.
ſua defectione univerſam Graeciam in partes tracturae. nemo occurrebat Phocione c. 28.
dignior, cujus mira innocentia, & ob conſtantiam virtutis honorata paupertas erat.
19 Eum ergo, primum ob uſum, deinde ut hominis magnanimitatem multis experi-
mentis cognovit, admiratione virtutis ita coluit, ut quum poſt everſum Darii im- Plut. Pho-
perium animo elatus neminem jam ſalute dignaretur, ad quem ſcribebat; eximium cione c. 22.
20 eum honorem duobus tantum, Antipatro & Phocioni habuerit. Conſtat huic ali- Aelian. hiſt.
quando centum talenta dono miſiſſe regem: deinde optionem feciſſe inter quatuor var. 1, 25. Plut. Pho-
haud ignobiles Aſiae urbes unam eligendi. Cius, Elaea, Mylaſſaque & Gergetho cione c. 23.
21 fuere: quidam ultimo loco * Patara nominant. At ille nihil horum accepit: ſed Plut. Pho-
ne tanti regis amicitiam faſtidioſe ſpreviſſe videretur, petiit, *ut Echecratides ſophi-* cion. c. 24. * Aelian.
ſta, & Athenodorus Imbrius, cum Demarato & Spartone Rhodiis, qui in arce Sardia- hiſt. var.
22 na captivi tenebantur, *cuſtodia liberarentur*. Sed haec in ſequens tempus excurre- 1, 25.
re. tum ad Epheſum itum eſt, quam accepto cladis Perſicae nuntio praeſidiarii de- Arrian.
ſeruerant, duabus Epheſiorum triremibus avecti. Erat inter eos Amyntas Antio- 1, 6, 6. Curtius
chi filius, qui ex Macedonia profugerat, nulla quidem injuria adfectus, ſed quod 3, 11, 18.
periculum à rege metueret: quem quia inviſum exoſumque habebat, illius animum Arrian.
23 ex ſuo metiebatur. Quarto poſtquam Sardibus moviſſet die, Epheſum introiit A- 1, 6, 7.
lexander: *reſtitutiſque exſulibus*, qui paucorum dominatione pulſi fuerant, *rempu-*
blicam populo tradidit. Ille libertatis diu deſideratae compos, eos qui Memnonem
advocaviſſent, quique templum Dianae ſpoliaſſent, inque eo Philippi ſtatuam de-
jeciſſent, aut Heropythi monumentum effodiſſent, quod liberatori civitatis in foro
24 poſitum fuerat, ad ſupplicium poſcit. Ex quibus Pelagon cum fratre Syrphace &
patruelibus, ex ipſa aede in quam confugerant, rapti ſunt, ſtatimque lapidibus ob-
ruti. Jamque in caedes & injurias ibatur; quum Alexander inhibita vulgi licentia,
ulterius eo de negotio inquiri, aut cuique moleſtiam exhiberi vetuit. id optimis qui-
buſque ſaluti fuit; quos per cauſſam veri fictive criminis, ipſorum dignitas aut opu-
25 lentia, furibundae plebis odiis avaritiaeque objeciſſet. Inter haec Magnetes & Tral-
liani legatos mittunt, imperium accepturi. eo *Parmenione cum quinque peditum mil-*
libus, equitibuſque ducentis ire juſſo: Alcimalum cum paribus fere copiis circum 2, 7, 9.
26 Aeolicas Ionicaſque Perſici juris urbes mittit. utrique injunctum, *ut, abolito pauco-*
rum dominatu, popularem ubique ſtatum introducerent. quippe multitudinem ſuis re- *Plin. 35, 10
bus ſtudere compererat: obque eam rem tyrannos à barbaris impoſitos, per quos 25. 1, 2, 13. * Aelian.
27 coërceretur. Per eos dies, dum Epheſi commoratur Alexander, ut ex inſtantibus hiſt. var.
curis recrearet animum, * frequenter in officinam Apellis ventitavit, à quo uno effi- 12, 34.
giem ſuam penicillo exprimi volebat: tanto favore complexus, ut dilectiſſimam * Plin. 35,
28 pellicum, amore ejus deperire ſentiens artificem, dono dederit; * Pancaſta vocaba- 10, 25. Aelian. hiſt.
tur, ex Lariſſa nobili Theſſaliae urbe genus ducens: amabatque eam rex ardenti var. 2, 3.
adfectu, ob formae pulchritudinem; & quoniam adoleſcenti prima mulierum ad Plutarch.
29 libidinem placuerat. Hoc ut magnanimitatem Alexandri non dedecet; ita non cre- de animi tranquil.
diderim, * *in officina imperite multa diſſerentem ab Apelle mordaci dicterio repreſſum* c. 21. Ae-
fuiſſe. nam id neque majeſtati tanti regis, neque modeſtiae pictoris, hominis non lian. hiſt.
ſtupidi nec indocti, conveniſſet: & Alexander liberalibus ſtudiis ab extrema aetate var. 2, 2.
30 imbutus, etiam de artibus, quas non calleret, haud inepte judicare didicerat. Illud * Strabo lib. 14.
propius vero eſt, quod alii tradiderunt; *quemdam ex Epheſiae Dianae ſacerdotibus*, Quinctil.
quos Megabyzos * *appellari mos erat, reprehenſum*: quum quidem ei diceret Apel- 5, 12. Plin.
les, *quoad tacuiſti, aurum hoc atque purpura venerabilem te faciebant imperitis; at* 35, 10, 34.
nunc de rebus quas non intelligis incipientem loqui, etiam pueri rident qui colores te- & 35, 11, 14. Laërtius in
31 *runt*. In ea urbe longe celeberrimam aedem, ut ſupra * relatum eſt, Heroſtratus Xenophon-
incenderat. Ea tum ſumma Epheſiorum cura, maximiſque impenſis inſtaurabatur. te.
32 Quorum ſtudiis juvandis Alexander *tributa quae Perſis dare conſueverant, Dianae* * 1, 1, 24. Arrian.
pendi 1, 6, 7.

Tacitus *pendi* juſſit: confirmavitque jus aſyli, quod antiquitus etiam Liberum patrem
3,61,3. Herculemque ſervaviſſe cognoverat; addito etiam ſpatio, ut quaquaverſum in unius
ſtadii amplitudinem extenderetur. poſtea quoque, quum Aſiam perpacaſſet, ſcripſit 33
Epheſiis, *ſe omnes ſumtus qui in id aedificium facti eſſent, reſtituturum; quique por-*
ro requirerentur, praebiturum de ſuo. ita tamen, ut ipſius nomen inſtaurato operi inſcri-
Pauſan. *beretur.* idque deprecati ſunt Epheſii. quo tempore, quia Alexandro petenti aliquid 34
lib. 7. denegare arduum erat, legatus eorum ad adulationem confugit, qua maxime ex-
Strabo pugnabilem norat, dixitque *dedecere culmen ipſius, ſi diis aliquid conſecraret, quum*
lib. 14. *ipſe deus eſſet. nam eum honorem ab hominibus haberi potiori naturae.* Ea gloriae con- 35
tentio inter maximum regem, & unam civitatem fuit. obtinuerunt Epheſii; & ma-
luerunt ingenti pecunia carere, quam inſtaurati templi titulo regi cedere. Nam 36
quantos in id opus ſumtus contulerint, vel ex una tabula aeſtimare licet, quam
Plinius ibi dedicaverunt, viginti talentis auri redemtam. Alexander erat, fulmen tenens,
35, 10, 33. quem inimitabili dexteritate Apelles expreſſerat; quatuor tantum coloribus uſus,
quo majus peritis miraculum eſſet.

Strabo CAP. VII. Sub idem tempus antiqui ſplendoris ſedem Smyrnaei receperunt, poſt- 1
lib. 14. quam Lydorum armis exciſa vetere Smyrna, quadringentos per annos vicatim ha-
bitaviſſent. Reſtituit eam rex viginti ferme ſtadiis à ſolo antiquae urbis, ſomnio
Plutarch. monitus. Solebat Alexander quum à majoribus negotiis vacaret, otium venando 2
c. 39. eximere. forte exercito corpore feſſus in Pago monte obdormiverat: ibi per quie-
Pauſanias tem viſus eſt audire Nemeſes (quarum in proximo fanum erat) imperantes *ut eo*
lib. 7. *ipſo loco urbem conderet, inque eam Smyrnaeos deduceret.* Id inſomnium mox Clarii 3
Apollinis oraculum confirmavit, Smyrnaeis conſulentibus *proſpere ceſſuram migra-*
Strabo *tionem* promittens. Ita fundamenta novae urbis imperio regis jacta ſunt; abſolutae
lib. 14. gloriam Antigonus tulit, quum ipſum paullo poſt Alexander Lydiae Phrygiaeque,
Curt. 4, 4, & vicinis regionibus praepoſuiſſet. In Smyrnaeo ſinu Clazomenii *habitant*, qua 4
35. Arrian. anguſtiſſimum eſt ſolum; quod procurrentes in mare terras per ſexaginta ferme ſta-
1, 8, 27. Plinius dia continenti adnectens, peninſulae ſpeciem efficit. Alterum iſthmi latus ex ad- 5
5, 29, 21. verſo Clazomeniorum Teos occupat. in extremo peninſulae cornu Erythrae ſunt,
Strabo tum quoque fatidicis mulieribus inclytae: juxta quas mons altiſſimus Mimas, in-
lib. 14. Pauſanias ſulae Chiorum oppoſitus mare proſpectat; deinde paullatim depreſſior, haud procul
lib. 7. Aelian. hiſt. anguſtiis Clazomeniorum in aequales campos deſinit. Eam loci naturam contem- 6
var. 5, 27. platus Alexander, faucibus interciſis auferre continenti decrevit, ut Erythris & Mi-
Plinius manti mare circumfunderet, ac ſuperiorem inferioremque ſinum *conjungeret. Id* 7
5, 29, 21. unum regi ex ſententia ſucceſſiſſe negant, quum ceteros ejus conatus fortuna enixe
Pauſanias juvaret. abiitque res in relligionem, *nec fas eſſe mortalibus* exiſtimatum eſt, *mutare*
lib. 2. *faciem, quam natura locis indiderit*: utique poſtquam alios ſimilia molitos ubique
Herodot. ſucceſſus deſtituit. Clazomenas tamen, mole duorum ſtadiorum adgeſta, continen- 8
1, 174. Plin. 4, 4, 4. ti junxit, quas olim metu Perſarum Clazomenii in inſulam tranſtulerant. Sed haec
Plinius quidem opera regiis praefectis commiſſa ſunt. Ipſe ſacrificiis Epheſi magnifice ce- 9
5, 29, 22. lebratis, in honorem deae cum univerſo exercitu qui aderat, in armis decucurrit;
Arrian. 1, 6, 11. poſtero deinde die cum peditatu, quem ſecum habebat, adſumtis Thracum equiti-
2, 6, 25. bus, & quatuor amicorum turmis, inter quas & regia erat, Miletum contendit.
Arrian. Quippe Hegeſiſtratus praeſidii praefectus literis ad eum miſſis, ſpem deditionis fe- 10
1, 6, 12. cerat: ſed poſtquam Perſarum claſſem in propinquo verſari cognoverat, mutata
Diodor. ſententia oppidum Dario conſervare nitebatur. nam & commeatuum telorumque, 11
17, 22. & ſi qua alia ad tolerandam obſidionem requiruntur, magnam habebat copiam; &
propugnatorum multitudine abundabat: quia Memnon, quum ex proelio Miletum
Arrian. perfugiſſet, multis ibi ſuorum relictis praeſidium firmaverat. Igitur infeſto agmine 12
1, 6. 12. ſuggreſſus, exteriorem urbem, ut ipſi vocabant, ex itinere cepit: nam oppidani
militeſque, ne vires ſpargerent, in interiorem urbem conceſſerant, auxilium ſuo-
rum, quod haud procul abeſſe rebantur, opperituri. Verum vanam exſpectatio- 13
Herodot. nem fecit Macedonicae claſſis adventus, quae Nicanore duce Laden inſulam ſu-
6, 7. Strabo pra Miletum ſitam occupavit: deinde quum jam hoſtium claſſis ad Mycalen mon-
lib. 14. tem haereret; ipſum Mileſiorum portum ingreſſa Perſici auxilii ſpem oppidanis ade-
Arrian. mit. Neque prohibebant barbari, quamquam numero navium longe praeſtarent: 14
1, 6, 22. quippe paullo minus quadringentis habebant, quum Nicanor tantum ſexaginta ſu-

pra

15 pra centum adduxiſſet. Interea Glaucippus princeps civitatis ad Alexandrum miſ-
ſus, petito, *ut urbem & portus Macedonibus Perſisque communes eſſe pateretur*; tri-
ſte reſponſum retulerat: *Non ſe veniſſe in Aſiam, ut acciperet, quod alii concederent;* Seneca e-
ſed ut quiſque haberet, quod ipſe reliquiſſet. itaque ſcirent omnium fortunarum arbi- piſt. 53, 10.
16 *trium meliori permittendum; aut in proximam lucem de eo certandum eſſe.* Sed qui Arrian.
in civitate erant, primum invadentium impetum fortiter retuderunt, caeſis inter 1, 6, 20.
alios duobus Hellanicae filiis, quae nutrix Alexandri fuerat, & Clitum, qui rege Curt. 8, 2, 8.
17 ſervato eximium decus meruit, fratrem habebat: Sed quum dolore iraque incenſi Arrian. 4,
hoſtes machinis admotis magnam murorum partem dejeciſſent, jamque in oppi- 2, 12.
dum irrupturi viderentur, conſpectiſque in portu Macedonum triremibus, novus
terror ingrueret; pars ſcutis incubantes in parvam inſulam urbi objacentem enata- 2, 8, 4.
verunt, alii ſcaphis conſcenſis, quum idem molirentur, in ipſo portus aditu ab ho- Arrian. 1,
18 ſtium navigiis intercepti ſunt. Alexander, oppido in poteſtatem redacto, contra eos 6, 23.
qui inſulam tenebant, naves expediri juſſit, quibus impoſitae proris ſcalae fereban-
tur, ut in abruptam inſulae oram, velut in muros hoſtilis oppidi transſcenderet mi-
19 les. At quum mercenarios Graecos, qui eo confugerant, quamvis haud plures tre-
centis eſſent, ultima pati paratos conſpiceret, miſertus virorum fortium, & qui a Diodor.
pro fide in eos à quibus conducti erant, haud procul exitio abeſſent, iis pepercit, 17, 22.
20 & *ſecum militare* juſſit. Barbaros in urbe deprehenſos in ſervitutem redegit; Mi- b Strabo
leſiis [a] qui ſuperfuerant, libertatem reſtituit, ob veterem urbis gloriam. Tantum lib. 14. Plin.
enim [b] aliquando opibus gloriaque Miletus floruerat, ut per vicina maria ſupra ſe- 1, 29, 15. Seneca
21 ptuaginta colonias deduxerit. multis quoque civibus nobilis, qui in ſacris certamini- conſol. ad
bus palmam adepti, patriae celebritatem auxerant: nam ejuſmodi victoriae, more Helviam 6, 14.
22 quodam Graecorum inter prima [c] virtutis decora cenſentur. In quem jocatus, Ale- c Lucian. de
xander, magna multitudine ſtatuarum conſpecta; *ubi erant iſtorum lacerti*, inquit, gymnaſiis.
quum Perſarum jugum recepiſtis? quippe vir ſtrenuus, & ad bellandi uſum cuncta Plutarch.
referens, ignominioſum ducebat debitum ſeriis certaminibus robur, ad voluptatem apophth. c. 37.
23 inertis vulgi, inani oſtentatione conſumere. Interea milites, quia vi introitum erat, 1, 3, 29.
obvia quaeque diripientes, [d] ad fanum Cereris pervenerant: quod quum exſpoliaturi d Strabo
quidam irrupiſſent, ignis ex penetralibus aedis repente emicans, ſacrilegorum ocu- lib. 14. Val. Max.
24 los exſtinxit. Hic etiam progenitorum ſuorum monumenta Alexander reperit, in- 1, 1, 5. ext.
ſpecto fonte, * cujus aqua ex ipſo ſcaturiginis labro hauſta ſalſum ſaporem habet, Lactantius
eadem dulciſſima, quum profluxit in rivulos. *Achilleum* Mileſii nominant, inque 2, 8.
eo luſtratum heroëm rumor tenuit, quum Strambelum Telamonis filium Lesbiis * Athe-
25 auxilium ferentem oppreſſiſſet. Apud Mileſios Didymei Apollinis oraculum erat, naeus 2, 6. Parthenius
divitiis famaque celebre Id tum Seleucus, cujus maximae poſt Alexandrum opes in Eroticis.
fuere, de reditu * in Macedoniam conſuluiſſe dicitur, & reſponſum accepiſſe, *ut* Comment.
26 *Europa valere juſſa, Aſiam complecteretur.* Aliud ſubinde miraculum adtentum ha- in Curt. 5, 7, 28.
buit regem, cujus curioſum ingenium, & cognoſcendi avidum, novitate rerum * Appiani
mire adficiebatur. *Amatum à delphine puerum ex Iaſſo*, quod haud procul Mileto Syriaca
in inſula ſitum oppidum eſt, acceperat; *ejuſque vocem agnoviſſe piſcem, & quoties* ſub fin.
evocaretur, vehi cupientem excepiſſe dorſo. Igitur gratum acceptumque Neptuno ho- Strabo lib. 14.
minem interpretatus rex, ſacerdotio ejus dei illum praefecit. Plinius

1 Cap. VIII. Occupata hunc in modum Mileto, quum adhuc barbarorum nume- 9, 8, 10.
roſa claſſis in mari vagaretur, & fiducia multitudinis ſuae, quodque peritia rei nau- Arrian. 1,
ticae Macedonas anteiret, hoſtem ad navale proelium provocaret, obque ipſum 6, 25.
2 urbis portum, in quem naves ſuas abduxerat rex, frequenter obverſaretur; Alexan-
der Philotam cum equitatu & tribus peditum cohortibus ad Mycalen montem mit-
tit, ubi Perſicarum navium ſtatio erat, ut exſcendere volentes ſubmoveret, neque
3 aquari lignarive, aut cetera neceſſaria è terra petere permitteret. Ea res barbaros
in maximas anguſtias conjecit: obſeſſis ſimiles haerebant in portu, neque terram
ubi volebant capere, aut neceſſariis rebus refici poterant. itaque conſilio habito,
Samum averterunt curſum, petitoque inde commeatu, Miletum revecti ante oſtium
4 portus inſtructa acie conſtiterunt. Inter haec, quinque Perſarum naves in portu
quodam qui inter parvam illam inſulam, de qua ſupra dictum eſt, & ſtationem 2, 7, 17.
Macedonicae claſſis medius erat, multa hoſtium navigia conſpicati, plenis velis eo
ferebantur: nam maximam ſociorum navalium partem ob varios uſus abeſſe con-

jecerant; vacuarumque navium haud difficilem occupationem fore arbitrabantur.
At rex iis qui aderant celeriter in decem triremes impoſitis, *obviam ire hoſtibus* ju- 5
bet. illi tum numero navium, tum inopinata re perterriti, quum ultro ſe peti con-
ſpicerent ab iis, quos imparatos oppreſſuri venerant, terga vertunt: una tamen na-
vis quae Iaſſios vehebat deprehenſa eſt; ceterae velociores ad ſuam claſſem effu-
gerunt. ita nullo eorum quae intenderant effecto, Mileto diſceſſum eſt. Alexan- 6
Diod. 17, 23. Arrian. 1, 6, 31. * 2, 9, 1. Arrian. 1, 6, 16.
der, quum ſuam claſſem neque hoſtili parem, & ad alios uſus ſupervacuam ſibi
cerneret, multique & graves ad eam ſumtus requirerentur, dimittere eam, ſta-
tuit; paucis * navium retentis, quibus ad obſidiones urbium machinae tormenta-
que portarentur. Diſſuaſerat illud Parmenio, monueratque ut navali proelio con- 7
tenderetur. *Macedonibus enim victoribus magnum ad cetera emolumentum acceſſurum*
eſſe: at victos nihil ſane amiſſuros, nam imperium maris jam tum eſſe penes Perſas; &
litora facile tutaturos, qui pedeſtribus copiis plus poſſent. quoque expeditius quod vi- 8
debatur obtineret; idem qui conſilium dederat, *exſequi illud paratum* oſtendebat,
conſcenſiſque navibus quam rex juſſiſſet diſcriminis partem capeſſere. Confirmabatur
etiam augurio, quod ſuperioribus diebus à tergo regiae claſſis aquila in litore con-
ſiſtens adparuiſſet. Contra Alexander *falli Parmenionem* adſeverabat, *qui paucas* 9
ſuorum naves tantae hoſtium multitudini, imperitoſque remiges & rudes claſſiarios,
exercitatiſſimis hominibus, reique nauticae peritiſſimis objiciendos duceret. ſe quidem 10
virtuti ſuorum non diffidere, ceterum ſcire illam in navalibus pugnis minimum conferre
ad victoriam. multo enim plura ventorum fluctuumque ludibriis permitti, quae guber-
natorum atque remigum peritia vitaret, aut ſuis partibus opportuna redigeret. nec in
ipſarum navium conſtructione nihil aut parum ſitum: ita Macedonum conatus vanos fo- 11
re, quum eos barbari impune aut eludere; aut etiam, ſi caſus daretur, opprimere poſ-
ſent. Neque vero exiguum id detrimentum futurum. totam Aſiam arrecturam animos, 12
ſi inter initia belli clades accepta foret. Pleroſque mortalium ita comparatos eſſe, ut
eum rerum eventum exſpectandum putent, quem ex principio ſucceſſuum ſpe aut formi-
dine praeceperunt. Et ne de Aſia dubitemus, inquit, *quis mihi praeſtabit Graecos in*
fide manſuros, ſi felicitatem illam exſpiraviſſe credant, quam, ſi verum amamus, unam
in nobis reverentur? Plane ad fortunam meam pertinere arbitror, quod aquila pone 13
claſſem conſpecta eſt, idque boni ſucceſſus omen accipio. ſed hoc manifeſto promittit au-
gurium, nos hoſtium naves è continenti expugnaturos eſſe. nam praeſaga victoriae ales,
non in navibus, ſed in litore conſtitit; nec magis eventum, quam locum oſtendit belli.
2, 11, 1. Arrian. 1, 6, 31. Plutarch. c. 27. Appian. de bello Mithrid. Juſt. 38, 7, 2. Curt. 6, 3, 3. & 10, 10, 3.
Nam ſi, ut coepimus, maritimas urbes noſtri juris efficimus, Perſarum claſſis ultro dila- 14
betur. neque enim ſupplementum, aut commeatus, aut ſecurae etiam ſtationes in prom-
tu erunt; & ſi haec adimas, quo plus in mari habent virium, eo celerius conſumen-
tur. Atque ſic implebimus fidem vaticinii, quod aereae tabulae inſcriptum nuper ex
quodam in Lycia fonte ebulliviſſe comperimus, inſtare terminum Perſici imperii. Ita 15
diſſoluta claſſe, Pontum adjacenteſque Ponto regiones praetoribus ſuis ſubjugan-
das reliquit; ipſe inſtitutum iter proſequutus, in Cariam movit: nam *eo magnam*
vim hoſtium confluxiſſe cognoverat. Quippe Halicarnaſſus [a] natura loci munitiſſi- 16
[a] Vitruv. 2, 8. [b] Strabo lib. 14. [c] Diodor. 17, 23. [d] Arrian. 1, 7, 2. [e] 1, 2, 22. Comment. in Curt. 3, 13, 4.
ma, duplicique [b] arce tuta, ſpem praebebat, Macedonem torrentis more ruentem,
ea urbe tamquam crepidine oppoſita coërceri poſſe. [c] Maxima in Memnone ſpes
erat, [c] qui omnia ad ferendam obſidionem opportuna ſumma cura praeparabat.
Nuper enim à Dario [d] maritimae orae totiuſque claſſis praetor creatus erat. Nam 17
homo callidus temporumque prudens, quum ſe omnes Perſicos duces bellicis ar-
tibus ſuperantem, unam ob cauſſam infra meritum honorari intelligeret, quod
Graecus genere, & olim [e] Macedonicae regiae hoſpes de proditione ſuſpectus ha-
beri poterat; uxorem ſuam liberoſque ad Darium miſit, quaſi de ſecuritate illorum
ſollicitus, revera ut his velut obſidibus fiduciam regis obligaret. Ceterum Alexan- 18
der Cariam introgreſſus, omnia inter Miletum & Halicarnaſſum oppida brevi in
Arrian. 1, 7, 1.
poteſtatem redegit. Pleraque enim Graecis incolis habitabantur, quibus immuni-
tatem ſuaſque leges reſtituere conſueverat, *ob liberandos eos in Aſiam veniſſe* profeſ-
Diodor. 17, 23. Strabo lib. 14.
ſus. Neque minorem mox à barbaris iniit gratiam, comiter excepta Ada, regii 19
generis muliere, quae iter per ea loca facientem convenerat, illiuſque fidem im-
plorans *in regnum reſtitui* oraverat. Nam Hecatomnus Cariae rex tres filios ha-
buit, duas filias: ex quis maximus natu Mauſolus Artemiſiam duxerat. minor ex

ſoro-

20 ſororibus Ada fratri Hidrieo nupſit. Sed Mauſolo quidem ſoror eademque con-
junx ſucceſſit, more gentis, quo in matrimonium regnumque ſociari fas eſt iiſdem Tacitus
parentibus genitos. at poſtquam Artemiſia deſiderio defuncti extabuit; Hidrieus re- 2, 3, 5.
21 gno potitus, & ſine ſubole mortuus, Adae reliquit imperium. Hanc Pexodarus Strabo lib. 14.
expulit, qui unus de Hecatomni filiis ſupererat: & quamquam is deceſſiſſet, ex-
cluſa manebat; quia Orontobaten nobilem Perſam Pexodarus generum adſciverat, Arrian. 1,
ut in novo & vi parto imperio illius opibus & gratia protegeretur. atque ille exſtin- 7, 26.
22 cto ſocero, velut dotale regnum retinebat. Eam injuriam deplorans mulier, ſi- Plutarch.
mul Alindis deditis (munitiſſimum id caſtellum erat) impetravit, ut nomen filii c. 38.
quod deferebat, lubens acciperet; ſtrenuamque ei operam ad antiquae dignitatis de-
cus mature recipiendum polliceretur. Neque promiſſo fides defuit; expugnataque Arrian. 1,
23 deinde Halicarnaſſo totam illi Cariam parere juſſit. Interim fama benigne exceptae 7, 26.
reginae per omnem illum tractum diffuſa, multas civitates Alexandro conciliavit;
nam pleraeque à neceſſariis aut familiaribus Adae tenebantur: ii per legatos obtu- Strabo
lerunt aureas coronas, *futuroſque in fide ac poteſtate regis, & imperata facturos* pro- lib. 14.
24 miſerunt. Dum haec ita geruntur, exquiſitae artis ſaporiſque cibos atque bellaria Diodor. 17, 24.
ſollicite confici curabat Ada, eaque cum ipſis coquis & cupediariis regi dono mitte- Plutarch.
bat; tamquam benemerenti gratiam relatura, ſi muniis armorum feſſum fatigatum- c. 38. &
25 que Aſiatici luxus deliciis exciperet. At ille prudens intemperantiam gulae ſeria apophth. c. 37. & in
tractanti intempeſtivam eſſe, benivolentiae quidem muliebri comiter gratias egit; non poſſe
ceterum *non attinuiſſe* reſpondit, *ut pro ipſo ſollicita eſſet, meliores habente coquos,* ſuaviter
quibus ipſum olim paedagogus ſuus Leonidas inſtruxiſſet; ad prandium iter antelucanum, vivi ſecundum Epi-
ad coenam frugale prandium. cur. c. 40.

1 Cap. IX. Jam tota ferme Caria in ditionem Alexandri conceſſerat; ſed caput
regni Halicarnaſſus firmo praeſidio tenebatur. Itaque diuturnam obſidionem fore
conjectans, *commeatum, & machinas, quae ad oppugnationem pertinerent,* * *navibus* Diodor.
eo deportari jubet; ipſe * cum pedeſtri exercitu quinto ab urbe ſtadio caſtra com- 17, 24. * 2, 8. 6.
2 munit. Deinde muros adortum juxta portam, qua Mylaſſa iter eſt, improviſa op- * Arrian.
pidanorum eruptio excepit: ſed Macedonibus fortiter conſerentibus manum, qui- 1, 7, 1.
3 buſdam ſuorum amiſſis haud magno negotio rejecti ſunt. Pauci deinde dies inter-
ceſſerant; quum Alexander objecta ſpe Myndenſium oppido per proditionem po-
tiundi, nocte intempeſta cum parte copiarum proficiſcitur. Sed nihil quoquam
movente, admota gravi armatura murum ſuffodi imperat: neque enim ſcalas aut
4 machinas adtulerat, quum oppugnandi conſilio urbem non acceſſiſſet. Et illi qui-
dem una turrium dejecta, nihil tamen aperuerunt loci, quo intra perrumperent.
nam forte ita prociderat turris, ut quam murorum partem ſtans protexerat, non
5 minus ruina ſepiret. civeſque ſumma ope reſiſtebant: & ab Halicarnaſſenſibus ad-
juvabantur, quos audito vicinae civitatis periculo, maritimo itinere Memnon ſub-
6 miſerat. Ita conatus Macedonum irritus fuit. Alexander ad obſidionem Halicar-
naſſi reverſus, ante omnia foſſam triginta maxime cubitos latam, altam quinde-
cim, quam hoſtes pro urbe duxerant, expleturus, tres teſtudines adparat, quibus Diodor.
7 protectus miles materiam terramque ſine noxa congereret. Aequata foſſa, *turres* 17, 24.
machinaſque, quibus muri ſternuntur, admoveri juſſit. Jamque ſtrata moeniorum par- Vitruvius
te, qua ruinae viam aperiebant, in urbem penetrare nitebantur; ſed hoſtes, quum 10, 20, & 21.
ob multitudinem integri ſubinde feſſis ſuccederent, ducumque praeſentia ad omnia
8 audenda confirmarentur, ſtrenue repugnabant. Luce per varia certamina conſum-
ta, quum diurno labore fatigatos hoſtes Memnon ſegnius cuſtodias agere crede- Arrian. 1,
ret, cum valida manu prorumpit oppido, ignemque operibus injicit. Sed Mace- 7, 8.
donibus ad incendium concurrentibus, quum hi exſtinguere flammas conarentur,
9 illi augerent, & prohibentibus vim intentarent, acre proelium coortum eſt. quip-
pe Macedones robore virtutis & adſuetudine periculorum longe praeſtantes hoſti-
bus, numero adparatuque Perſarum urguebantur: & quia haud procul muris res
gerebatur, balliſtis catapultiſque per moenia diſpoſitis eminus impetiti, inulta vul-
10 nera accipiebant. Atrox inter haec utrimque clamor, hortantium ſuos, increpan-
tium adverſos; tum ſauciorum & morientium gemitus, inter nocturnas tenebras
omnia terrore tumultuque impleverant: augebantur haec vocibus ceterae multitu-
dinis, quae dum alii pugnant, operi intenta, muris, qui pulſu machinarum corrue- Diodor.

rant, reparandis occupabatur. Tandem acrius adniſi Macedones hoſtem intra moe- 11
Arrian. 1, nia redegerunt; centum ſeptuaginta interfectis, inter quos & Neoptolemus, qui
7, 9. cum Amynta fratre ad Darium perfugerat, occubuit. Macedonum non quidem 12
ultra ſedecim perierunt, ſed trecenti ferme vulnerati ſunt; quia nocturna pugna
fuerat, neque adverſus caecos ictus & incidentia temere tela quidquam ſatis provi-
Arrian. 1, deri potuerat. Poſt aliquot deinde dies, levis & ludicra res ingenti certamini cauſ- 13
7, 13. ſam praebuit, orto initio à duobus veteranis ex Perdiccae agmine. Ii contuberna-
Diodor. les quum eſſent, unaque genio indulſiſſent, ut fit inter ſermones familiares, ja-
17, 25. ctantia militari ſua fortia facta viciſſim extollentes, altercari coeperant, uter alteri
Caeſar. de anteferretur; quum alter eorum, *quid inani ſtrepitu verborum foedamus honeſtiſſimam* 14
bell. Gall. *contentionem?* inquit. *non cui lingua, ſed cui dextra ſit melior, hoc agitur. & adeſt*
5, 44. *occaſio: ea optime de controverſiis noſtris judicabit. age ſi vir es, & exeuntem ſequere.*
Vino & ambitione incaluerant; itaque privato conſilio arma capiunt, & ad muros 15
Arrian. 1, juxta arcem quae Mylaſſis obverſa eſt, excurrunt. Horum temeritate animadver-
7, 10. ſa, ſtatim ex oppido globus hoſtium effunditur. Illi firmato gradu certamen con-
ſerunt, propius incurrentes gladiis excipiunt, in recedentes tela conjiciunt. ſed ad- 16
verſus multos, & ex ſuperiore loco dimicantes haud diu impunita duorum audacia
fuiſſet; niſi conſpecto ipſorum periculo, commilitonum pauci primo, deinde alii
atque alii laborantibus ſubveniſſent: eodem modo, & oppidanis ſubinde ad locum
ubi pugnabatur confluentibus. Ita nunc his, nunc illis robore numeroque ſuperio- 17
Diodor. ribus, varie pugnatum eſt: donec Alexander cum manu quae circa ipſum erat pro-
17, 25. greſſus, metum hoſtibus incuſſit, ſtatimque intra munimenta compulſi ſunt: nec
multum abfuit, quin hoſtes ſimul irrumperent. Forte enim intentis omnibus in 18
Arrian. 1, ea, quae ante urbem gerebantur, moenia negligenter ſervari contigerat: & duae tur-
7, 13. res cum continenti murorum parte crebris arietum ictibus ceſſerant; tertia quoque
laxata jam & concuſſa compage, fodientibus haud in longum reſiſtere potuiſſet. At 19
quia tumultuarium id proelium, neque univerſus exercitus inſtructus fuerat, op-
Juſt. 6, 6, 9. portunitas ejus rei è manibus amiſſa eſt. Alexander quamquam ea res opinione 20
Graecorum de victoria concedentis videretur; corpora ſuorum, qui ſub ipſis moe-
nibus oppetierant, induciis poſtulatis ab hoſte repetere, quam inhumata dimittere
Diodor. maluit. At qui cum Perſis erant, Ephialtes & Thraſybulus Athenienſes, quum 21
17, 25. plus apud ipſos odium adverſus Macedonas, quam humanitatis ratio valeret, ne-
gabant *indulgendum hoc eſſe infeſtiſſimis hoſtibus.* Non tamen permoverunt Memno- 22
nem, quin *Graecorum moribus indignum eſſe* diceret, *ſepulturam invidere caeſis hoſti-*
bus. Armis & viribus in adverſos & obſiſtentes utendum: neque contumeliis pugnan-
dum in eos, quos bonis maliſque noſtris ſua dies exemiſſet. Sane praeter alias Memno- 23
nis virtutes, etiam moderatio ejus inſignis fuit. neque enim per vecordiam convi-
ciis inſectari hoſtem pulchrum ducebat; ſed virtute & conſiliis vires illius animoſ-
Plutarch. que contundere. Igitur quum aliquando in agmine quemdam ex mercenariis non- 24
apophth. nulla contumelioſe & petulanter in Alexandrum jacientem audiſſet, converſa ha-
c. 12. ſta hominem pulſans, *non te conduxi,* inquit, *ut malediceres Alexandro, ſed ut ad-*
verſus illum dimicares.

Arrian. 1, Cap. X. Interea obſeſſi ſummo ſtudio ſecuritati ſuae providentes, pro diruto 1
7, 14. muro alium interiorem ex cocto latere eduxerunt, non recta regione, ſed in na-
2, 10, 4. ſcentis lunae figuram ſinuatum. eaque res, quum inter multos diſtributum munus
eſſet, celerrime confecta eſt. Hunc murum Alexander poſtero ſtatim die machi- 2
nis quaſſare coepit, quo minore negotio recens adhuc opus labefactaret. in eo labo-
re occupatis Macedonibus, iterum ex urbe valida eruptio facta eſt: cratiumque qui-
bus opera tegebantur nonnihil, & unius turris ligneae partem flamma comprehen-
Arrian. 1, dit. ne ad cetera opera tranſiret incendium Philotas & Hellanicus obſtiterunt, qui- 3
7, 14. bus in eam diem machinarum cuſtodia ceſſerat: & Alexander mature conſpectus,
tantum trepidationis injecit hoſtium animis, ut omiſſis facibus, quibus armati pro-
currerant, quidam etiam arma jacientes, effuſa fuga oppidum repeterent. Inde 4
vim facile propellebant, adjuti commoditate loci, quem multo aequiorem obtine-
2, 10, 1. bant; & quia murus, ſicut diximus, ita conſtructus erat, ut quamcumque partem
invaſiſſet hoſtis, non à fronte tantum, ſed ex utroque laterum miſſilibus adpeti
poſſet. Poſt haec Perſarum duces, quum omnia ſibi in dies artiora eſſe viderent, 5
con-

conſtaretque, non abſceſſurum Macedonem donec urbis potiretur; de ſumma re-
rum conſilium habebant. ibi Ephialtes vir animi corporiſque robore in paucis con- Diodor.
6 ſpicuus, incommoda longa obſidionis diſſeruit: negabatque *exſpectandum, donec* 17,26.
paullatim acciſis viribus exhauſti fractique cum ipſa urbe in victoris arbitrium concede-
rent; ſed dum aliquid virium ſupereſſet, cum robore conductitii militis erumpendum,
7 *& alacribus animis cum hoſte confligendum eſſe. Conſilium ſuum quo in ſpeciem auda-*
cius eſſet, eo plus in exſequendo facilitatis habiturum. hoſtibus enim alia omnia exſpe-
8 *ctantibus, & adverſus caſum, de quo nihil dubitarent, imparatis ſuperfuſum iri ſuos.* Ne-
que Memnon, quamquam cauta conſilia ſpecioſis praeferre ſolitus, reſtitit. nam
etiamſi nihil novaretur, nulla propinqua auxilii ſpe, triſtem obſidionis exitum fore
proſpiciebat; &, ut in tanto diſcrimine, non inconſultum rebatur, experiri virum
9 acrem, & qui velut inſtinctu quodam ad extrema audenda ageretur. Igitur Ephial-
tes duobus millibus ex omni mercenariorum numero delectis, *faces mille parare* ju-
bet, *primaque luce adeſſe, & armatos exſpectare imperium.* Coepta die quum Alexan- Arrian. 1,
der iterum muro lateritio machinas admoviſſet, inſtarentque Macedones operi; 7,16.
Ephialtes porta ſubito patefacta dimidium ſuorum immittit cum facibus, ipſe cum Diodor.
ceteris denſo agmine ſubſequitur, ut hoſtes incendium prohibituros ſubmoveret. 17,26.
10 Alexander intellecto quid ageretur aciem celeriter inſtruit, ſubſidia delecto milite
firmat. *quumque alios ad exſtinguendum ignem ire* juſſiſſet, in eos, qui cum Ephialte
11 advenerant, impetum facit. At ille inſigni corporis robore, quotquot conferre pe-
dem audebant, obtruncans, ſuos voce, nutu, & inprimis exemplo ad virtutem
animabat. neque parum moleſtiae è muris exhibebatur hoſti. quippe turrem cen-
tum cubitorum obſeſſi erexerant, tormentiſque commode diſpoſitis haſtas & ſaxa
12 jaculabantur. Inter haec ex diverſa parte urbis (ipſi *Tripylon* vocabant) duce Me- Arrian. 1,
mnone alius oppidanorum globus, qua minime exſpectabatur, erupit. tantuſque 7,16.
tumultus inceſſit caſtris, ut ipſe etiam rex conſilii incertus efficeretur. Sed animi Diodor.
magnitudine, & opportunis imperiis omnia pericula propulſabat; & fortuna in tem- 17,26.
13 pore ſubvenit. Igitur & qui machinas incenderant, à Macedonibus, qui ibi cura-
bant, quique à rege miſſi ſubſidio venerant, cum magna clade repulſi ſunt: &
Memnonem Ptolemaeus excepit Philippi filius, regii corporis cuſtos, praeter pro- Arrian. 1,5,
14 priam manum Addaei Timandrique cohortibus ſtipatus. eaque parte egregie vice- 12. 1,7,18.
runt Macedones, quamquam Ptolemaeum Addaeumque, & ſagittariorum ducem
Clearchum cum quadraginta ferme manipularibus amiſiſſent; & hoſtes cum tanta
trepidatione receſſerunt, ut anguſtum pontem, quem ad foſſam ſuperandam con-
ſtruxerant, multitudo feſtinantium ruperit, iis qui ſuperſtiterant in praeceps devo-
15 lutis. ex quibus nonnulli à ſuis conculcati interierunt; alios Macedones ex ſupe-
riore loco telis confixere. multi quibus iſta calamitas pepercerat, ſub ipſa urbis
porta necem invenerunt: quippe exterritis omnibus, metuentibuſque ne una Ma-
cedones irrumperent, porta praepropere occluſa, magnam oppidanorum partem
16 ad exitium hoſti tradidit. Inter haec Ephialtes non ſpe magis quam deſperatione
formidabilis, cum regiis ferociter dimicabat: & ancipitem feciſſet victoriam, ni la-
borantibus ſuis ſeniores Macedonum mature ſuccurriſſent. Ii in caſtris habebantur Diodor.
immunes operum periculorumque, niſi ubi neceſſitas exigeret; quum ſtipendiis prae- 17,27.
miiſque nihilominus perfruerentur. meruerant eum honorem fortibus factis, & ſub
17 ſuperioribus regibus ipſoque Alexandro bellicis laboribus aetate exacta. Ii quum
ſuos periculis territos detrectare pugnam, & receptui locum circumſpicere intelli-
gerent, Atharia quodam duce, in primam aciem provolant; accenſoque quod Curtius 5,
elanguerat proelio, juniores conviciis & pudore flagitii ad reſumendos animos com- 2,5. 8,1,36.
18 pellunt. Ita ſimul acerrimo niſu incumbentibus omnibus, quum aemulationem
ſuam hoſtium damnis exercerent, momento temporis inclinata fortuna; Ephialtes Diodor.
19 cum plurimis fortiſſimiſque ſuorum caeſus, reliqui in urbem repulſi ſunt. Intro- 17,27.
ierant etiam Macedonum multi, & oppidum vi capiebatur; quum receptui cani
rex juſſit, ſive ut urbi parceret; ſive praecipiti jam in veſperam die, noctem, & Arrian. 1,
20 occultas ignotis locis inſidias metuebat. Hoc proelium praecipuas obſeſſorum vi- 7,20.
res conſumſit. Igitur Memnon re cum Orontobate, qui urbem tenebat, ceteriſ-
que ducibus deliberata, nocte intempeſta turrim ligneam & porticus, ubi tela ſerva- Arrian. 1,
bantur, incendunt, aedificiiſque muro vicinis ignem ſupponunt: quo celeriter 7,21.

con-

concepto, quum & ex porticibus turrique flamma vento agitata accederet, late fu-
derunt incendium. Oppidanorum militumque validiſſima pars arcem in inſula ſi- 21
Vitruvius tam occupavit; alii in Salmacidem ſe contulere: alterius arcis id nomen, inditum
2, 8. à fonte, qui ibi eſt; vulgatiſſimae famae. Reliquam multitudinem reſque pretio-
Diodor. ſas duces avexerunt in Con inſulam. Alexander indicio transfugarum, & objecta 22
17, 27. Arrian. 1, oculis ſpecie, quae in urbe geſta fuiſſent cognitis, quamquam media nocte, Ma-
7, 23. cedonas *in urbem irruere, & quos incendium augentes deprehendiſſent, interficere;*
ſi qui domi ſe continerent, ab eorum caede temperare jubet. Luce oborta arces à Per- 23
ſis & mercenariis inſeſſas contemplatus, quum obſidionem earum longi operis fu-
turam ſuſpicaretur, neque pretium putaret capite gentis expugnato, duabus ar-
Diodor. cibus adſidentem, agendi tempus per otium & inertiam terere; urbem ipſam 24
17, 27. exſcindit, arces muro foſſaque circumſeptas Ptolemaeum obſervare jubet, quem
Arrian. 1, cum tribus millibus peregrinorum militum, & equitibus ducentis ad Cariam tuen-
7, 25. dam relinquebat. Is non longo poſt tempore, copiis cum Aſandro Lydiae prae-
Arrian. 1, 6, 5. tore conjunctis Orontobatem acie vicit: & Macedonibus ira taedioque diuturnio-
Curt. 3, 7, ris morae, oppugnationi acriter incumbentibus, arces in poteſtatem redactae ſunt.
4. Arrian. 2, 1, 32. At rex Phrygiam continenteſque provincias animo complexus, Parmenionem [a] cum 25
Strabo amicorum turmis & auxiliariis equitibus, Theſſaliſque quibus Alexander Lynce-
lib. 14. ſtes [b] praeerat, Sardes mittit; *ut inde in Phrygiam irrueret, venturoque exercitui*
a Arrian. 1, *commeatum & pabulum ex hoſtico pararet.* data [c] ad hoc plauſtra, quae ſimul duce-
7, 29. rentur. Quum deinde multos Macedonum paullo ante eam expeditionem ductis 26
b 2, 11, 10. 2, uxoribus, deſiderium earum impatienter ferre cognoviſſet; Ptolemaeum Seleuci fi-
11, 15. lium corporis cuſtodem iis praefecit, *domumque deducere* juſſit, *cum uxoribus hyber-*
Diodor. *naturos.* duo quoque ex ducibus Coenos atque Meleager ob eamdem cauſſam una
7, 27. c Arrian. 1, profecti ſunt. Id regi magnae apud milites commendationi fuit, promtioreſque 27
7, 29. deinde eos ad longinquam militiam reddidit, quum ſui rationem habitam viderent,
ſperarentque deinceps etiam ad ſuos viſendos ſubinde commeatum impetraturos eſ-
ſe. Ducibus injunctum eſt, *ut interim, dum in Macedonia morarentur, ſtrenue de-* 28
lectus agerent; quantaſque maximas poſſent equitum peditumque copias, cum iis qui tum
abibant, ſub initium veris adducerent. Animadverſo autem exercitum Aſiaticis mo- 29
ribus infici, magnamque vulgo per caſtra impudicorum multitudinem haberi, pro-
Plinius 5, broſos omnes conquiri juſſit, & in parvam quamdam Ceramici ſinus inſulam ſe-
31, 11. poſuit: haeſitque infamia loco, & ob ejus rei memoriam Cinaedopolis appella-
tur.

Cap. XI. His ita geſtis inſiſtens conſilio ſuo, ut omni maritima ora ſui juris ef- 1
2, 8, 14. fecta, claſſem hoſtium inutilem redderet, Hyparnis receptis, quae arcem tenentes
Arrian. 1, mercenarii dediderant, in Lyciam contendit. Ibi pacta cum Telmiſſenſibus ami- 2
7, 30. citia, Xanthoque flumine transmiſſo, cognominem amni urbem, Pinaraque & Pa-
tara, nobilia iis regionibus oppida, cum aliis minoribus circiter triginta, in fidem
Diodor. accipit: rebuſque ſatis in praeſens compoſitis; in Myliada procedit. Phrygiae ma- 3
17, 27. joris portio Mylias eſt; ſed Perſarum regibus placuerat Lyciae eam contribui. Eam
Arrian. 1, dum recipit, adfuere Phaſelitarum legati, amicitiam orantes, aureamque coronam
7, 31. hoſpitale donum adferebant: idem petebant multarum urbium oratores ex inferiore
Lycia. Itaque rex praemiſſis, quibus oppida ſua Phaſelitae Lyciique traderent; 4
paucis poſt diebus, Phaſelin profectus eſt. oppugnabant illi tum maxime validum
praeſidium, quod in ipſorum ditione Piſidae conſtruxerant, multaſque inde injurias
Plutarch. intulerant accolis. id adventu Alexandri brevi captum fuit. Apud Phaſelitas plu- 5
c. 28. ſculos dies, ut ſeque & exercitum reficeret, quieti dedit. invitabat etiam tempus
Arrian. 1, anni; quippe media jam hyems difficiles progredienti vias effecerat. Ibi per hilari- 6
7, 31. Plutarch. tatem & epulas laxato animo, quum ſtatuam Theodecti à civibus ſuis in foro poſi-
c. 28. tam vidiſſet, ut à coena temulentus ſurrexerat, ſaltabundus eo proceſſit, frequen-
Suidas v. teſque ei coronas injecit. Nam Theodecten, quum Ariſtotelem una audiret, fa-
Θεοδέκτης. miliarem gratumque habuerat. Sed otioſos juvenilis animi luſus atrox à Parme- 7
Arrian. 1, nione nuntius cito diſcuſſit. Comprehenderat ille Perſam quemdam Aſiſinem no-
8, 4. mine, à rege Dario palam quidem ad Atyziem Phrygiae ſatrapam miſſum; ſed
cum occultis mandatis, *ut Alexandrum Lynceſten captata occaſione ſecreto conveniret,*
eique ſi deſtinata effeciſſet, Macedoniae regnum & mille inſuper auri talenta pollicere-
tur.

8 *tur.* Nam is cum Amynta transfuga ſceleſto conſilio inito, occidendi regis partes ſibi ſumſerat. Oderat eum tum aliis de cauſſis; tum quod Heromenem & Arrabaeum, fratres hujus Alexandri, inter paternae necis conſcios ſupplicio adfeciſ- Arrian. 1, 8, 1.
9 ſet. [a] Et quamquam ipſe poena exemtus, multiſque poſtea honoribus ornatus, non 1, 9, 18.
ſimplex beneficium regi deberet; inſita animo ferocia & dominandi cupidine nihil
10 nefas putabat, per quod ad regnum via ſterneretur. Re in conſilium deducta *facilitatem regis* arguebant amici, *quod hominem in manifeſto maleficio deprehenſum, non modo punire non ſuſtinuiſſet; verum etiam praemiis & honoribus auctum optimae equitatus parti praepoſuiſſet. Quem deinceps ei fidum futurum, ſi praeter impunitatem propior amicitiae gradus, maximae dignitates, honorificae praefecturae parricidii merces* Arrian. 1, 8, 4. 2, 9, 25.
11 *eſſent? Igitur mature emendandum, quod nimia lenitate peccatum eſſet: priusquam ille, conſilium emanaſſe ſentiens, Theſſalorum mobiles animos ad res novandas induceret. Non contemnendum eſſe periculum, quo majus ne excogitari quidem poſſit: neque ſper-* 1, 7, 31.
12 *nenda deorum oſtenta, qui regem de cavendis inſidiis evidenter monuiſſent.* Nuper enim, dum Halicarnaſſum obſidens, poſt longos magnoſque labores meridiatione reficitur, hirundo, nota auſpiciis avis, magno cum garritu, circum caput quieſcentis volitaverat, & modo in hoc, modo illud lectuli latus ſe demiſerat, turbu- Aelian. hiſt. anim. 10, 34.
13 lentiorem ſolito cantum exorſa. Et rex quidem defatigato corpore non penitus excuſſit ſomnum, ſed tamen avem continuo ſtrepitu moleſtam ſentiens manu obiter repulit. Illa adeo non exterrita eſt, ut etiam in ipſius capite conſederit, neque Arrian. 1, 8, 5.
14 prius ſtrepere deſierit, quam ab experrecto demum abacta eſt. Idque ſic interpretatus fuerat Ariſtander, ut *inſtare periculum* diceret *ab amico regis; ſed inſidias in occulto non manſuras. hoc enim monere naturam avis, quae prae ceteris homini fami-*
15 *liaris, eademque ſupra modum garrula eſſet.* His itaque diligenter expenſis, quum indicium Aſiſinis cum vatis reſponſo convenire cerneret, meminiſſetque ſe matris literis anxie monitum, *ut ab hoc homine ſibi caveret*; nihil ultra differendum ratus, quid fieri vellet, Parmenioni ſignificat: nam ut diximus, cum ipſo in Phrygiam iverat Diodor. 17, 32. 2, 9, 25. a Comment. in Curt. 7, 1, 8.
16 Lynceſtes Alexander. Sed ne quo caſu conſilium regis parum in tempore proderetur, literas ſcribi non placuit; ſed per hominem fidum atque honoratum mandata perferri. electus eſt Amphoterus Crateri frater, qui quum Macedonicum habitum Phrygio mutaſſet, adſumtis Pergenſibus aliquot itineris gnaris, ad Parmenio- b Arrian. 1, 8, 8. c Strabo lib. 14.
17 nem occultus penetrat. Ita Alexander comprehenditur: & quum ob veterem ſuam familiaeque dignitatem & gratiam diu dilatus eſſet [a]; tertio poſt anno, dum à Philotae conſciis ſupplicium ſumitur, ſocietate criminis, & poena ſontium in exitium Curt. 5, 3, 22. 6, 3, 16. Artemon in Senecae ſuaſor. 1.
18 abreptus periit. Regi [b] ex Phaſelide moventi, ſupra detectas inſidias, propitius numinis favor alio ſtatim beneficio patuit. Parte exercitus ad Pergenſium urbem per montes praemiſſa; ceteros ipſe per litus ducebat, [c] qua Climax mons Pamphylio mari imminens anguſtam euntibus ſemitam relinquit, quoties mare tranquillum eſt; at quum aeſtus incubuit, fluctibus operitur. idque hyeme frequens & prope perpe- Arrian. 1, 8, 8. Euſtath. in Dionyſ. v. 855. & 865.
19 tuum eſt. At Alexander nihil aeque ac moram metuens, exercitum per aequa, per iniqua, eodem ardore atque impetu rapiebat. Continui per eos dies Auſtri flaverant, qui mare in litus propellentes, omnia itineris veſtigia altis paludibus opplent: adſiduae etiam magnaeque pluviae, ut ventis iſtis ſpirantibus ſolet, ruebant. Appian. lib. 2, de bell. civil. Joſeph. antiquit. lib. 2. extremo.
20 ſed adventante Alexandro ſubito exortus Aquilo coelum purgavit imbribus, undas rejecit in mare, & Macedonibus tranſitum aperuit. Sic quoque unius * diei itine- Plutarch. c. 27. & 28.
21 re per incerta vada emergendum fuit; aqua ad umbilicum ferme pertingente. Tantam in periculis Alexandri fiduciam, ut ab ipſius ingenio profectam non dubito; ita frequentibus prodigiis & ominibus auctam confirmatamque fuiſſe crediderim: * Strabo lib. 14.
22 poſtquam, decreto numinis, clariſſimis maximiſque rebus ſe deſtinari conjecit. Adhuc * in Macedonia degenti ſpecies humana auguſtior adparuiſſe dicitur, monentis *ut ad evertendum imperium Perſicum quamprimum in Aſiam ſequeretur*: atque in memoriam inſomnii revocatum eſſe regem, quum in Phoenice res gereret; obvio Judaeorum ſacerdote, in quo recognovit ornatum, quem pridem in objecta imagine * Joſeph. 11, 8. Schikar. in prooem. Tarich. reg. Perſiae. Zonaras tom. 1.
23 per quietem viderat. Nam inter obſidionem Tyri vicinis regibus populiſque deditionem & delectus imperaverat. ſed Judaei, qui Hieroſolyma famoſam urbem te- Tacit. Iſt. 5, 2, 1.
24 nebant, foedus cum Dario cauſſati, Macedonum amicitiam detrectabant. Eam gentis contumaciam puniturus, in Judaeam infeſto agmine perrexit. At Hieroſo- Joſeph. 11, 8. Ἐυσέβ. λόγῳ. A.

lymi-

lymitani ut regis iram lenirent, cum uxoribus liberiſque ſupplices in occurſum ve-
nientis effunduntur. Sacerdotes primi ibant tenuiſſima byſſo amicti: hos deinde
populus candido & ipſe veſtitu ſequebatur. Agmen ducebat Iaddus ſummus ſacro-
rum antiſtes cum ſollemni ornatu. Adpropinquantis pompae venuſtatem ſpeciemque 25
miratus rex, equo deſiliens, ſolus proceſſit, adoratoque Dei nomine, quod au-
reae laminae inſculptum cidaris pontificia praeferebat, ipſum quoque reverenter
ſalutavit. Improviſa res omnium, qui cum eo advenerant, animos in ſtuporem de- 26
dit. Judaei ex propinqui exitii metu non in ſpem incolumitatis modo, ſed inopi-
natae gratiae fiduciam erecti circumibant regem, laudes gratulationemque & vota
miſcentes. Contra Syrorum reguli, qui ob crebras acerbaſque cum Judaeis ſimul- 27
tates Alexandrum ſequuti fuerant, inimicorum ſuppliciis, ut rebantur, infeſti ani-
mi libidinem expleturi, ſtupebant; dubii verane eſſent quae intuerentur, an ali-
quod oculorum ludibrium vana imagine ſopitos ſenſus falleret. Neque minus Ma- 28
cedonas inſolentia ſpectaculi ſuſpenſos habuit: donec propius accedens Parmenion
interrogare auſus eſt, *quid ita externis caeremoniis honorem deferret, quem à tam foe-*
Ὀλυμπ. ἀναγρ.
da gente etiam recipere vix tanto rege dignum eſſet? Atque ille inſomnium ſuum re-
tulit. Deinde urbem ingreſſus in pulcherrima aede ritu recepto ſacrum Deo fecit, 29
Cedrenus. Glycas. Sulpic. Sever. lib. 2.
& dona templo intulit. Inſpexit etiam ſacros gentis codices, quibus continebantur
tur diu ante perſcripta vaticinia. inter quae * Tyrum Macedonibus ceſſuram, &
Perſas à Graeco quodam debellatum iri, clare ſignificabatur. eum ſe fore interpre- 30
* Jeſaiae 11. Daniel. 8, 21.
tatus, Judaeis conceſſit, *ut domi foriſque ſuis legibus ritibuſque libere uterentur*; &
quia ſeptimum quemque annum agriculturae exſortem agunt, etiam tributorum iſta por-
Cedrenus. Plin. 12, 25.
tione ſolverentur. Naturam quoque regionis admiratus, quae aliis fructibus inter 31
praeſtantiſſimas dives, opobalſamum ſola producit, Andromachum iis regionibus
* Curtius 4, 8, 9. Joſephus 11, 8.
praepoſuit: quem * Samaritani perpetui Judaeorum hoſtes, paullo poſt atrociter
necaverunt. Sed haec quidem poſt Tyrum Gazamque expugnatas geſta ſunt: nos
per occaſionem praecepimus.

Arrian. 1, 8, 9.
CAP. XII. Ceterum anguſtiis ad mare Pamphylium ſuperatis, Alexander Pergis 1
profectus in itinere obvios habuit Aſpendiorum legatos, ex principibus civitatis, ii
petentes *ne praeſidium recipere cogerentur*, *quinquaginta talenta in ſtipendium mili-*
tum, & *quantum equorum tributi nomine regi Perſarum alere conſueverant*, promi-
Pauſanias lib. 8. Arrian. 1, 8, 10. Suidas v. Σίδη.
ſerunt. Inde rex ad Sidetas qui Melanem amnem accolunt, progreſſus eſt; Cu- 2
maeorum ex Aeolide genus, ſed ſermone barbaro: nam Graecus exoleverat, non
diuturnitate temporis, ut accidit; verum *majores ſuos*, *ut in eas regiones venerunt*,
repente oblitos patriae linguae novam & antea inauditam ſonuiſſe memorabant. Side 3
recepta, quae Pamphyliae metropolis erat, Syllium ibatur, tutum natura ſitus op-
pidum, & tam peregrino milite, quam barbarorum accolentium firma manu egre-
Arrian. 1, 8, 11.
gie munitum. Ea res, & quia *Aſpendios rebellare* nuntiabatur, avertit iter: A-
ſpendumque ductus eſt exercitus. Illi ſubita Macedonum irruptione territi, de- 4
ſertis quae in plano erant aedificiis, in arcem conceſſere. Alexander vacua urbe
Vitruvius 10, 19. Arrian. 1, 8, 13.
potitus ſub ipſa arce caſtra communit; & quum peritiſſimos architectos haberet,
adparatu oppugnationis obſeſſos ad pacem prioribus conditionibus repetendam com-
pulit. Nihil ad majora properanti optatius accidere potuiſſet, quam loci haud 5
contemnendi longa obſidione non detineretur; ne tamen impunita defectorum te-
meritas eſſet, *potiſſimos civium obſides tradi*, *pecuniaeque imperatae nec exſolutae ſum-*
mam duplicari praecepit: adjectum eſt, *ut ſatrapae*, *quem Alexander praefeciſſet*, *obe-*
dirent, *annua Macedonibus tributa ſolverent*; & *de agro*, unde vicinos vi ejeciſſe
arguebantur, *judicio contenderent*. His ita geſtis remenſus iter, quod ad Pergen- 6
Strabo lib. 14. Arrian. 1, 8, 15.
ſium oppidum ferebat, inde perrexit in Phrygiam. Sed per iſta loca du-
centi ſuperandae erant anguſtiae, quas juxta Telmiſſum urbem Piſidarum, duo
montes ex adverſo concurrentes efficiunt; ita ſtrictis faucibus, ut portarum ſimilitu-
dinem referant: eaſque barbari armata manu utrimque inſederant. Alexander in 7
ipſo aditu caſtra poni jubet, ratus, quod evenit, Telmiſſenſes caſtris locatis peri-
culum differri credentes non diu haeſuros in anguſtiis, ſed modico in illis relicto
praeſidio ceteros in urbem receſſuros eſſe. Igitur occaſione haud ſegniter uſus, 8
protinus ſagittarios & funditores, quodque ex gravi armatura maxime expeditum
erat, inducit; & praeſidio barbarorum deturbato, ante ipſam urbem caſtra collo-
cat.

9 cat. Ibi legatos Selgenſium audit, qui ob vetuſtas cum vicinis Telmiſſenſibus ſi-
multates quamquam ejuſdem nationis eſſent, amicitiam ac auxilia offerebant regi. Strabo
Quibus perbenigne exceptis ne in obſidione unius urbis tempus tereret, Sagalaſſum lib. 14.
caſtra movit: validam urbem & juventutis robore firmatam. quum enim omnes Arrian. 1,
10 Piſidae bellicoſi ſint; Sagalaſſenſes prae ceteris pugnaces habentur. Ii, quum etiam 8, 19.
à Telmiſſo foederatae ſociaeque copiae veniſſent, viris magis quam moenibus con-
fiſi, in vicino colle inſtruxerant aciem; & praemiſſos ab Alexandro velites oppor-
tunitate loci adjuti repulerant: ſed Agriani reſiſtebant, quîs propinqua jam Mace-
11 donum phalanx, & ante prima ſigna rex conſpectus audaciam addiderat. Maximus
militi labor fuit per ardua conniti: poſtquam aequioribus paullo locis conſiſtere da-
tum eſt, ſemermum montanorum vulgus haud aegre disjecere. Ex Macedonum
ducibus Cleander deſideratus eſt, cum viginti ferme militibus; barbarorum ad quin-
12 gentos cecidere: ceteros expedita fuga, & locorum notitia protexit. Fugientibus
tamen inſtitit rex contentione quanta poterat tam grave agmen: eodemque impetu
urbs eorum capta eſt. Per cetera deinde Piſidiae munita loca circumtulit bellum: Strabo
13 quorum nonnulla pugnando cepit; alia conditionibus in fidem venerunt. Telmiſ- lib. 14.
ſum expugnatam, ob pertinaciam civium, ſolo aequavit; populo libertatem ade- Arrian. 1, 8, 24.
mit; & paullo poſt cum aliis quibuſdam Piſidiae civitatibus, Celaenarum praefectu- Strabo
14 rae contribuit. Pacatis hunc in modum aſperrimis nationibus, in Phrygiam pro- lib. 14.
ceſſit, qua Aſcanius lacus eſt, cujus aqua ſua ſponte concreſcens, neceſſitate ſa- Plinius 5, 29, 6.
15 lis è longinquo petendi ſolvit accolas. Dum ea geruntur, Memnon ſuarum par- Arrian. 1,
tium reliquiis undique *collectis*, ut inhaerentem Aſiae Alexandrum extorqueret, 8, 25.
16 ad bellum Graeciae Macedoniaeque inferendum cogitationes convertit. Quippe Arrian. 2,
Darius in *hoc uno ſpem* reponens, qui victoris impetum ſua virtute ſuaque pruden- 1, 1. 2, 9.
tia diutiſſime ad Halicarnaſſum moratus eſſet, ſummae rerum praefecerat eum, ma- Diodor.
17 gnamque *pecuniae* vim tranſmiſerat. Itaque mercenariorum manu quanta poterat 17, 29.
conducta, cum trecentarum navium claſſe libero mari vagabatur; & quae tantis co-
18 natibus adverſa vel aequa futura eſſent, ſollerti aeſtimatione penſabat. Interea lo-
cis, quae minus anxie cuſtodiebantur, occupatis (inter quae & Lampſacus fuerat) in- Ariſtot.
ſulas adgreſſus eſt, quibus Macedones, quamquam utrimque continenti potirentur, οἰκονομ.
19 ob inopiam navium auxilium ferre non poterant. Juvit conſilium ducis animorum lib. 2.
mira ubique diſſenſio; quum aliis ad Alexandrum libertatis auctorem res trahenti- 2, 6, 28.
bus, non deeſſent qui Perſicis opibus aucti, propriam ſub veteribus dominis poten-
20 *tiam*, quam liberata repub. eamdem omnium aequalitatem mallent. Igitur Athe- Curtius 4,
nagoras & Apollonides ex Chiorum optimatibus, re cum Phiſino Megareoque, & 5, 15. Ar-
aliis ſuae factionis hominibus communicata, Memnonem arceſſunt. Ita Chius pro- rian. 3, 1, 7. Arrian. 2,
ditione capitur, & praeſidio ibi collocato, urbanarum rerum adminiſtratio Apollo- 1, 1.
21 nidi ſociiſque traditur. Inde Leſbum petens Antiſſam, Pyrrham & Ereſſum nullo Diodor.
negotio capit; Methymnae * Ariſtonicum tyrannum imponit; totamque inſulam, 17, 29. * Curtius
22 excepta Mitylene nobiliſſima urbe, in poteſtatem redigit. Ea multis diebus obſidio- 4, 5, 19.
nem conſtanter pertulit: nec ab ipſo Memnone capta eſt. Ille enim quum jam ma- Arrian. 2,
gnis operibus urbem circumvallaſſet, & occluſo portu, naviumque ſtationibus per 1, 3. contra
opportuna loca diſpoſitis, ne qua ſubſidio venientibus aditus pateret, providiſſet; Diodorus 17, 29.
peſtilenti morbo correptus praeclaram Perſarum ſpem, irreparabili cum ipſorum
23 damno, deſeruit. Sed quum ſe jam morti vicinum intelligeret, Pharnabazo ſoro- 1, 2, 24.
ris ſuae filio, quem Artabazo pepererat, imperium ſuum tradidit, donec Darius, re
24 comperta, aliter ſtatueret. Hic cum Autophradate claſſis praefecto munia partitus, Arrian. 2,
eo tandem obſeſſos adegit, ut ſecuro praeſidii diſceſſu pacto, columnas, quîs foederis 1, 4.
cum Alexandro leges inſculptae erant, ſubverterent; Darioque fidem polliciti, di-
25 midiam exſulum ſuorum partem reciperent. At Perſae non integra fide pactis ſte-
tere; ſed introductis in urbem militibus Lycomedem Rhodium praeeſſe juſſerunt:
Diogeni, qui ob ſtudia in Perſas exſulaverat, patriae tyrannis tradita eſt. Pecunia
deinceps privatim ab opulentiſſimo quoque per vim ablata: neque eo minus impe-
ratum tributum, quod commune Mitylenaeorum penderet.

[library stamp]

CHRISTOPHORI CELLARII

Supplementa

AD

QUINTUM CURTIUM.

CUrtii Rufi duos priores libros injuria temporum deperditos eſſe, inde ab reſuſcitatis litteris conqueſti ſunt, qui damno hujus generis non leviter permoveri ſolent: neque in hunc diem inveniri, quamlibet ſummo ſtudio identidem requiſiti, potuerunt. Primum igitur ἀκέφαλος Q. Curtii hiſtoria excudebatur: poſtquam vero CHRISTOPHORUS BRUNO anno MDXLIV conatus eſt ex ingenio ſupplere, quae deficiebant, omnibus fere editionibus, illius conjectationes, ſuppreſſo plerumque nomine, exhibitae fuerunt, quas cum nec dicendi copiae, neque terſae elegantiae Q. Curtii reſpondere vidit JOANNES FREINSHEMIUS; uberiora ſupplementa non infeliciter tentavit, congeſtis comteque diſpoſitis, quae umquam de Alexandro ab aliis tradita, in tempora librorum deperditorum incidiſſe reperit. Sed tamen ſolae conjecturae erant, nec cum Curtianis conferri ſua ipſe vir eruditiſſimus voluit. QUINTIANUM etiam STOAM ſuppleſſe, quae initio Q. Curtii deſunt, Antonius Poſſevinus & Jacobus Gortonius tradiderunt, de quibus ut incognitis (neque etiam diligentiſſimo editori MICHAELI TELLIERO viſa ſunt) nihil judicare poſſumus. Ne ergo tironibus imponatur, quos in Brunonis ſupplemento fruſtra ſaepe quaeſiſſe novimus, quae indagaverant; in ubertate autem Freinshemii multum temporis conſumſiſſe, & legendi pene fregiſſe cupiditatem, ut ad Curtii genuinos libros poſtmodum torperent; novo modo, quae deſunt, per ſummaria indicare, notiſque ſubſtratis declarare ſingula inſtituimus, ut animus integer ad τὰ γνήσια noſtri ſcriptoris adferatur, nec tamen rudis inaniſque rerum ſit, quas temporum iniquitate in Curtio perdidimus. Nam ſtilum ingeniumque Curtii aequare, ſupra conditionem ſaeculi noſtri eſſe exiſtimamus. Et ſi in Livio, Polybio, ac Diodoro Siculo excerptis ſummariis librorum, qui deſiderantur, oportet nos contentos eſſe, quid non eadem aequitate jacturam feremus illorum, quae ſine noſtra culpa ex Curtii monumentis amiſimus? De particulis, quae quinto & decimo libris exciderunt, ſuo loco memorabimus: nunc ſolliciti ſumus, ut priores libros non quidem verbis ac ſtilo, ſed brevi materiarum ſignificatione reſtituamus, quam ita diviſam volumus; ut primo libro ea ſcripſiſſe Curtium credamus, quae bellum Perſicum anteceſſerunt: altero initium illius belli complexum eſſe. Nam longius Curtium, quam Arrianum, initia repetiiſſe ex eo credibile eſt, quod duos integros libros praemiſit, cum, quae ex Arriano ſuppleri poſſunt, vix uni libro ſufficiant. Sit igitur

CON-

CONJECTURA DE SUPPLEMENTO
LIBRI I
HISTORIAE CURTIANAE.

I.

Proloquium Q. Curtii Rufi.

ILlorum, qui Alexandri res geſtas ſcripſere, fide digniſſimus Ptolemaeus Lagi videtur, quod ipſe rebus interfuerat, nec ulla, ſi ſecus ſcripſiſſet, ſuſpicio lucri apparebat: proximus Ariſtobulus, quos longo intervallo Diodorus Siculus, non minus gravis auctor, ſecutus eſt.

Ut ſolent rerum antiquarum ſcriptores, videtur Curtius etiam de auctoritate, quam ſequatur, praedixiſſe. Conjectura de Ptolemaeo & Ariſtobulo ex Arriani praefatione eſt: de Diodoro, ex utriuſque collatione, etiam teſtimonio Joannis Freinshemii: quamquam dubium eſt, an Diodorum, quod recentior erat, eumque preſſius nonnumquam ſequebatur, nominatim manifeſtaverit.

II.

Genus Alexandri Magni.

ALexander Philippo Amyntae filio, & Olympiade Epirenſi natus, utroque parente nobiliſſimus fuit. Pater enim ad Herculem; mater ad Achillem genus referebat. Sic clarus aliis Alexander, ſibi obſcurus videbatur, niſi, abdicato mortali patre, ab Jove genitus crederetur. Addita inſolentiae fabula, draconem in cubili matris viſum, quem Jupiter induerit.

Ad Herculem] Conditor Macedonici regni Caranus patria Argivus, qui à Temeno, Herculis filio, originem ducebat. *Vellei. Paterc. lib.* I. *c.* 5.

ad Achillem] A Pyrrho, Achillis filio, Epirenſes reges orti. *Pauſan. in Atticis.*

Draconem] Sic Plutarchus in Vita, Juſtinus XI. 11, aliique: quod de adulterio à non paucis exponitur. vid. *Cedren.*

III.

Oſtenta circa partum, & auguria magnitudinis.

PHilippus per quietem vidit obſignatam Olympiadis alvum annulo, cujus ſculptura leonem praeferret, quod vates Ariſtander de foetu generoſo & leonina magnitudine animi interpretatus eſt. Qua nocte autem natus Alexander eſt; eadem templum Epheſiae Dianae celeberrimum deflagravit: quod majoris ruinae praeſagium habuerunt, qui ex fortunae caſu de futuris judicabant, *ortam alicubi facem eſſe, qua Aſiae regnum conflagraturum ſit.*

annulo] Plutarchus hoc ſomnium narrat, cum interpretatione.

templum Dianae] Cicero lib. I. de Divinat. cap. 23. tradit, ubi lucere poſt incendii noctem coepiſſet, exclamaſſe magos, *peſtem ac perniciem Aſiae proxima nocte natam.*

IV.

Educatio Alexandri.

QUanta Philippi in educando filio ſollertia fuerit, epiſtola documento eſt, qua ſibi gratulatus fuit, quod iis temporibus filio auctus ſit, quae Ariſtotelem dare praeceptorem poſſint, qui patriae urbis inſtaurationem praemium laboris ab rege tulit. Aſſidui autem nutritores & paedagogi fuerunt, *Leonidas*, *Lyſimachus* Acarnan, & ejuſdem gentis *Philippus*, rector

valetudinis. Eloquentiae magiſtro uſus eſt *Anaximene* Lampſaceno, cujus calliditati poſtmodum everſionem patriae donavit. *Homeri* carmina tanti fecit, ut numquam Iliadem non comitem haberet.

Epiſtola] Philippi ad Ariſtotelem epiſtola apud Gellium IX. 3.

Ariſtotelem praeceptorem] Bis Ariſtotele uſus eſt Alexander, primum admodum puer ad elementa diſcenda. Quinctilianus lib. I. cap. 1. *An Philippus*, inquit, *Alexandro filio ſuo prima litterarum elementa tradi ab Ariſtotele, ſummo ejus aetatis philoſopho voluiſſet, aut ille ſuſcepiſſet hoc officium, ſi non ſtudiorum initia à perfectiſſimo quoque tractari, pertinere ad officium crediāiſſet?* Ad primam hanc inſtitutionem praedicta epiſtola pertinet. Deinde poſtquam diſceſſerat Ariſtoteles, revocatus Mitylenis διέτριψε χρόνον ὀκταετῆ παρὰ Φιλίππῳ καθηγούμενος Ἀλεξάνδρου, hoc eſt, octo annos apud Philippum Alexandro philoſophia imbuendo operam dedit. *Dionyſ. Halicarnaſſ. ad Amnaeum p.* 121. Quamvis tam Laërtius, quam hic Dionyſius unius tantummodo ad Philippum acceſſus (ſine dubio poſterioris) mentionem faciant.

patriae urbis] Stagirae, una cum Olyntho, in cujus ditione fuerat, everſae. *Diogen. Laërt. in Vita Ariſtot.* & *Plin.* VII. 29. cum *Harduini emendatione* 95.

Leonidas, Lyſimachus] ex Plutarcho. Hic ille Leonidas eſt, qui Alexandrum puerum, ture largius ſacrificantem, caſtigavit, tum decere liberaliorem eſſe, cum turiferam regionem ditionis ſuae fecerit: cujus reprehenſionis rex Aſia potitus reminiſcens, immenſam turis copiam Leonidae ſubmiſit, eumque ad liberalitatem erga deos per jocum hortatus eſt. *Idem Plutarch.*

Philippus] Curtio ipſo prodente III. 6. 1.

everſionem patriae] Lampſaci, quae Perſis faverat, Alexander Anaximenem extra moenia prodeuntem videns, jurejurando negavit ſe facturum, quod ille precaturus eſſet: hic autem everſionem callide rogans, conſervationem vi jurisjurandi obtinuit. *Valer. Max.* VII. 3. 4.

Iliadem] τὸ πολεμικῆς ἀρετῆς ἐφόδιον, *viaticum militaris virtutis* Iliadem Homeri dixit, Plutarcho auctore: etiam pulvino cum pugione dormiturus ſuppoſuit.

V.

Rudimenta militiæ.

PRaeſagium militaris magnitudinis in Bucephalo puer Alexander dedit, quem mirifice, umbrae ratione habita, ita rexit domuitque, ut pater omine inde capto exclamarit, *aliud filio regnum quaerendum eſſe, quoniam Macedonia non caperet.* Decimum annum & ſeptimum agebat, cum pater Byzantium oppugnans ipſi adminiſtrationem regni commiſiſſet. Rebellavit tum Thraciae quaedam civitas, quam adoleſcens collectis, qui domi relicti erant, militibus improviſa celeritate oppreſſit, & urbem convenis habitandam dedit, qui eam *Alexandriam* appellavere. Sed cum male procederet Byzantina obſidio, Athenienſium claſſe obſeſſis ſuppetias ferente; Philippus filio uſus ad ſubigenda Cherſoneſi oppida. Idem cum ex Getico bello redux per Triballos iter faceret, & Graeci mercenarii milites praedae ſocietatem poſtularent, altercatione in pugnam erumpente, ipſe rex equo interfecto vulneratur, quem clypeo Alexander jacentem texit, irruentium alios occidit, alios armis longius inde propulſavit. Jam tantus evaſerat Alexander, ut ſine rectore aut cuſtode exercitui poſſe praefici videretur, quam de ſe opinionem in Illyrios miſſus victoriis confirmavit.

Bucephalo] adi Plutarchum.

Byzantium] Juſtin. IX. 1.

Thraciae civitas] vide Stephanum de Urbibus in Ἀλεξάνδρεια. Plutarcho Ἀλεξανδρόπολις eſt.

Athenienſium claſſe] Etiam alii Athenienſium exemplum ſecuti ſunt, Coi, Chii, Rhodii, & quibuscumque Philippi invaleſcens potentia ſuſpecta erat. *Diodor. Sicul.* XVI. 78.

Cherſoneſi oppida] Juſtinus citato loco.

Graeci mercenarii] Sic ipſe Alexander apud noſtrum VIII. 1. 24. enarrat: Juſtinus IX. 3. inter Macedonas & Triballos pugnam exortam eſſe, quod hi, niſi praedae portionem acciperent, tranſitum negaſſent.

in Illyrios] Hanc Illyricam expeditionem nemo prodidit, quod nobis conſtet. Curtius vero VIII. 1. eamdem ſummatim repetit ſub Alexandri perſona Philippi res geſtas obterentis, ſuas extollentis.

VI.

Oppreſſio libertatis Graecorum.

PHilippus artibus conſecutus eſt, ut Graecia ſervitutis jugum acciperet. Ultro enim quietos laceſſere, inter concordantes odia inſtruere, diſſidentium rixas alere, ita alterutram par-

partem juvare, ut utramque opprimeret, ſollemnis illi conſuetudo fuit. Pauci expertes ejus dominationis erant, quos Demoſthenis eloquentia in libertate ſuſtentabat. Sed & horum tandem ad Chaeroneam victor, facile obtinuit Philippus, ut imperator Graeciae adverſus Perſas crearetur.

artibus] Lege Juſtinum VIII. 1.

Demoſthenis eloquentia] In concilio Boeotorum Thebanis jam dubiis, cujus partes ſequerentur, contra Pythonem Byzantium, facundum Philippi oratorem, perſuaſit libertatem tuendam eſſe, & Philippum hoſtem judicandum. *Diodor. Sicul.* XVI. 86. Utriuſque orationem Freinshemii ingenium tentavit, expreſſitque. De Philippicis autem Demoſtheneis nihil attinet dicere, cum notiſſimae ſint, hodieque doctorum manibus volvantur.

ad Chaeroneam victor] Diodor. Sic. XVI. 87. 89.

Imperator Graeciae] ibidem cap. 92.

VII.

Alexandri & Philippi diſſidium.

BEllicis rebus plerumque Alexander, etiam ad Chaeroneam proelio intererat, in quo penes ipſum victoria ſtetiſſe dicitur. In cornu enim, cui praeerat, initium vincendi factum, ſacra Thebanorum cohorte, quae ex lectiſſimis conſtabat, fortiter profligata. Ceterum à patre aliquando aberat, cauſſae matris inſerviens, cui Philippus Cleopatram ſuperinduxerat, in cujus nuptiis parum abfuit, quin Alexander novae prolis voto, quod Attalus fecerat, reclamans, à patre interficeretur.

penes ipſum victoria] Diodorus Siculus XVI. cap. 87,

ſacra cohorte] Plutarchus: λέγεται πρῶτος ἐνσεῖσαι τῷ ἱερῷ λόχῳ τῶν Θηβαίων, *dicitur primus ſacram Thebanorum cohortem concuſſiſſe.*

aberat] in Epiro & Illyride. *Juſtin.* IX. 7.

Cleopatram] Plutarchum & Juſtinum IX. 7. conſulas.

novae prolis voto] Attalus inter pocula hortatus eſt Macedonas, ut à Diis Philippo ex Cleopatra ſucceſſorem precarentur: cui Alexander ſcyphum in os impingens, Ἡμεῖς δέ σοι νόθοι δοκοῦμεν; *an vero*, inquit, *nos ſpurii ſumus?* Plutarch.

VIII.

Apparatus belli Perſici.

PHilippus dux belli à Graecis factus bellum Perſicum molitus eſt, praemiſſo Attalo & Parmenione cum copiarum parte, ut Graecas in Aſia civitates liberarent. Ipſe oraculo lactus, ſeu potius deceptus, jam cepiſſe ſibi orientem videbatur.

praemiſſo Attalo & Parmenione] Diodorus Siculus XVI. 92.

oraculo deceptus]. Delphos miſerat, qui Pythiam de bello Perſico conſulerent, quae cum pro more ambiguis verbis ceciniſſet.

> Ἔστεπται μὲν ὁ ταῦρος, ἔχει τέλος, ἔστιν ὁ θύων,
>
> *Serta gerit taurus, jamque adſtat qui immolet illum,*

is de regis Perſarum nece interpretatus eſt, ſua autem implevit oraculum. *Diodor.* cit. loco, & *Pauſan. in Arcad.* f. 241.

IX.

Caedes Philippi regis.

OLympias Cleopatrae poſthabita fratrem Alexandrum, Epiri regem, in bellum Philippo inferendum concitavit, quod ne alieno is tempore exciperet, adfinitatis gratia praeveniens, Cleopatram filiam, Alexandri germanam, Epirotae deſpondit, Ægis, in Macedoniae urbe, nuptiarum apparatu ſplendidiſſime inſtructo. Sed inopinatus caſus laetitiam intervertit. Etenim Pauſanias quidam ab Attalo contumelioſe habitus, cum fruſtra conqueſtus de injuria eſſet, inter nuptiarum ſacra regem, cum ſpectatum ludos iret, ex improviſo interfecit. Conſciam caedis Olympiadem fuiſſe, nec expertem Alexandrum, multorum ſuſpicio erat, exinde fidei propior viſa, quod parricidae in cruce pendenti corona aurea audacius, quam pro privati fortuna, impoſita fuerat.

in bellum Philippo inferendum] Juſtin. IX. 7.

alieno tempore] quia bello Perſico intentus erat.

fruſtra conqueſtus] quod Philippus Attalum, quo opus ſibi videbatur contra Perſas fore, propter adoleſcentuli violationem caſtigare haud ſuſtinuit.
conſciam caedis] vide Juſtinum IX. 7.
audacius, quam &c.] quod nemo alius audere, niſi haec, ſuperſtite Philippi filio, potuiſſet, *Juſtin.* l. c.

X.

Ultio Olympiadis & Alexandri.

OLympias poenam de Cleopatra ſumtura, peremta ſobole, matrem ad ſuſpendium adegit. Attalum etiam avunculum hujus, res novas in Aſia molientem, Alexander per Hecataeum & Parmenionem ſuſtulit.
ad ſuſpendium] Juſtin. loco ſaepe cit.
Attalum ſuſtulit] Diodorus Sic. XVII. cap. 2.

XI.

Alexander Graeciae imperator factus.

GRaeci & barbari ad ſpem libertatis erecti à novo rege opinione citius opprimuntur. Obſeſſis ad Tempe anguſtiis, per invia Oſſae in Theſſaliam irrupit, & celeritate perfecit, ut Pyliaco Amphictyonum concilio in patris locum dux Graeciae ſufficeretur, quod ad Corinthum conventu, quo rex à Thermopylis abierat, publica voce repetitum fuit, & auxilia contra Perſas decreta. Forte in Cranéo, Corinthiaco luco, Diogenes degebat, quem cum Alexander rogaret, ut diceret, ſi quibus opus eſſet; *à ſole*, inquit, *mihi velim non obſtes.* apricanti enim offecerat. Cujus continentiam admiratus rex dixiſſe fertur: *Vellem & ego Diogenes eſſe, niſi eſſem Alexander.*
per invia Oſſae] Polyaenus lib. IV. Stratagem. tradit, ſuffoſſis petris, & effectis gradibus in jugum evaſiſſe. Theſſali autem anguſtias obſederant, ad tranſitum prohibendum.
Pyliaco Amphictyonum concilio] Commune Graeciae concilium à Pylis ſive Thermopylis, ubi habebatur, *Pyliacum*; ab Amphictyone, Deucalionis filio, duodecim Graeciae populos in unum cogente, Αμφικτυόνων nominatur. *Suidas.*
in Cranéo] Pauſanias in Corinthiacis poſt principium: πρὸ τῆς πόλεως κυπαρίσσων ἐστὶν ἄλσος, ὀνομαζόμενον Κράνειον, hoc eſt, *ſuburbanus cupreſſorum lucus, cui* Cranéo *nomen eſt.*
Diogenes] Paſſim leguntur, apud Ciceronem Tuſcul. V. cap. 32. Val. Maximum IV. 3. extr.
Vellem Diogenes eſſe] Laërtius Diogenes in vita Cynici hoc tradidit.

XII.

Motus barbarorum ſuppreſſi.

GRaecorum rebus pro tempore ordinatis, in barbaros rex Alexander movit, & Thracibus in Aemo monte victis, regem Triballorum Syrmum, qui in Peucen Iſtri inſulam refugerat, ad petendam pacem coëgit; Getas trajecto Iſtro ſuperavit; & cum Germanorum legatis foedus percuſſit. Per Agrianos Macedoniam repetenti motus Illyriorum nuntiatur, qui Taulantios quoque in ſocietatem pertraxerant. Hos domi eorum rex Agrianus, amicus Alexandro, laceſſens, à vexandis Macedonibus avertit, qui illos poſtea ad Pelium, Daſſaretiae oppidum, ita concuſſerunt, ut fuga ſinguli, incenſa urbe, dilaberentur.
Thracibus victis] Haec & pleraque quae ſequuntur, ex Arriani libro I. deprompta ſunt.
Germanorum] Arrianus *Celtas* vocat, qui longe ad Iſtrum, etiam ultra Germaniae limitem coluerunt; vid. Cluver. Germ. Antiq.
Agrianos] Agrianes ſive Agriani ſunt Stephano Byzantio inter Aemum & Rhodopen ſiti. Regi illorum *Langaro* nomen erat.
Pelium] Πέλλιον Arrianus.

XIII.

Motus Graecorum compreſſus.

INterea rumore, *Alexandrum in Triballis cecidiſſe*, per Graeciam increbreſcente, nova ſpes novum tumultum excitavit, qui Thebanorum civitati exitialis fuit. Hi enim, praefectis Cadmeae trucidatis, acriter inſtabant praeſidio arcis, mittentes quaquaverſus, qui libertatis com-

communiter vindicandae conciatores eſſent. Nihil vero auxilii ſubmiſſum fuit, pleriſque exſpectantibus, quo fortuna inclinaret. Rex citius opinione in Boeotiam irrumpens, poſt tridui apparatum intra unum diem & oppugnavit, & cepit Thebanorum urbem, in quam crudelius, quam pro ingenio ſuo ſaevivit; ut peregre in Perſas abiturus exemplum relinqueret, quod fidei tuendae ceteros admoneret. Solis Pindari poſteris in honorem vatis pepercit, ejuſque domum cremari vetuit. Servavit etiam deorum delubra, & fortium virorum ſtatuas, religione permotus, quod milites coeleſti igne, cum fanum in ſuburbio ſpoliarent, ambuſti dicebantur.

rumore] Juſtinus XI. 2.
praefectis Cadmeae] extra arcem progreſſis, nihilque mali ſuſpicantibus, *Arrian.*
praeſidio arcis] praeſidiariis Cadmeae, qui Macedones erant. *Diodor. Sic.* XVII. 8.
quo fortuna inclin.] Diodor. c. 1. cujus & cetera ſunt de celeriter expugnata urbe.
Pindari] Aelianus Var. Hiſtor. XIII. 7. & Arrian. lib. I.
coeleſti igne] Pauſanias in Boeot. p. 301.

XIV.

Athenienſes regi denuo conciliati.

ALexander Athenienſes ulturus tamquam auctores defectionis Thebanae, & poſt cladem receptores elapſorum, Demoſthenem ſibi, & Charidemum, & Ephialten alioſque tradi poſtulat. Legatione autem effectum eſt, ut rex ſolius Charidemi exſilio placaretur.

defectionis Thebanae] Arrian. lib. I. p. 29.
receptores] quod inter patriae ruinas elapſos contra regis edictum ſuſceperant.
Charidemi] qui ad Darium in Perſiam profugit, *Arrian. c. l.* Hic eſt, qui de Perſarum militia cenſere juſſus, intempeſtivae libertatis poenas dedit. *Curt. III. 2.*

CONJECTURA DE SUPPLEMENTO LIBRI II HISTORIAE CURTIANAE.

PRocul dubio ita libros Q. Curtius diviſerat, ut ſecundus res geſtas à principio expeditionis Aſiaticae uſque ad Memnonis mortem contineret, cujus partes conjicimus ita diſpenſatas fuiſſe.

I.

Iter ex Macedonia per Thraciam ad Helleſpontum.

ALexander Graeciae rebus compoſitis, & adminiſtratione regni Antipatro commiſſa, in bellum Perſicum, ad quod ſe pridem paraverat, profecturus, triginta millia peditum, & quinque equitum ſecum educit. Claſſem, quam juxta lacum Cercinitem & Strymonis oſtia habebat, eodem ſequi jubet. Abderam & Maroneam praetergreſſus, & Hebro ac Melane fluviis trajectis, viceſimo die, poſtquam domo diſceſſerat, Seſtum venit.

Antipatro] qui ex hoc tempore Macedoniae rebus continua adminiſtratione praefuit, nec illam depoſuit Alexandro mortuo. *Arrian. lib. I. Curt. IV.* 1, 39. *VI.* 1, 17. 18. *X.* 10, 18.
ſe pridem paraverat] in curas patris ſuccedens, qui & ipſe bellum Perſicum molitus fuerat.
juxta lacum Cercinitem] Interpres Arriani: *Per lacum Cercinitem Amphipolin verſus, & deinde ad Strymonis fluvii oſtia claſſem agit.* At Graecè: *ἦν δὲ αὐτῷ ὁ στόλος παρὰ τὴν λίμνην τὴν Κερκινῖτιν, ὡς ἐπ' Ἀμφίπολιν καὶ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ τὰς ἐκβολάς.*

II.

II.

Trajectus in Aſiam.

SEſto Elaeuntem profectus rex Proteſilao, qui Trojano bello primus in Aſiam dicitur pedem intuliſſe, inferias dabat. Interea Parmenio exercitum Seſto Abydum tranſportavit: rex Elaeunte in portum Achaeum, qui ad Sigaeum eſt, trajecit.

Proteſilao inferias] Ut melioribus auſpiciis, quam Proteſilaus, hoſtile litus attingeret, Elaeunte ad ſepulcrum ejus ſacrificavit. *Arrian.* Is autem ut primus ex Agamemnonis claſſe exſcenderat, ita primus etiam fuit, qui illo bello periret. Ovid. XII. Metamorph. v. 67.

—— *Hectorea primus fataliter haſta*
Proteſilaë cadis.

Seſto Abydum] Ita tam exercitus, quam regis transfretationem Arrianus deſcripſit. Eadem ergo Macedonicus exercitus navigiis trajecit, qua ponte venerat ſub Xerxe Perſicus.

Elaeunte] Cherſoneſi Thraciae oppido ad Helleſpontum.

III.

Perſarum contra Macedones apparatus.

DArius, Codomannus vulgari nomine, ea tempeſtate rex Perſarum erat, paullo ante Philippi necem, propter bellicam famam & genus à regio forte non alienum, in id faſtigium evectus. Hic contemta Alexandri juventute omnia ſecurius agebat: cognitis vero rebus, quas apud Graecos, Thracas, & Illyrios geſſerat, ſumma ſe cura inſtanti bello praeparabat, miſſis quoque in Graeciam, qui mercede militem conducerent. Nec mercenariis modo, ſed univerſis in maritima ora copiis Memnonem Rhodium, virum peritiſſimum rei bellicae, praefecit.

propter bellicam famam] Bello contra Caduſios ſingulari pugna provocatorem interfecerat. *Diodor. Sicul. XVII. 6. Juſtin.* X. 3, 3.

regio genere] Codomanni pater Arſanes, Artaxerxis frater, Ochi patruus fuerat. *Diodor. c. l.*

mercede conducerent] Curt. III. 2, 9. V. 11, 5.

Memnonem praefecit] paſſim apud Diodorum & Arrianum leguntur.

IV.

Alexander diis atque heroibus ſacra facit.

IN mediis Helleſponti fluctibus diis maris ſacra fecit, & delatus in continentem, in hoſtilem agrum jaculum immiſit, primusque de navi proſiliens deos precatus eſt, ne ſe regem illae terrae invitum acciperent. In Ilio quoque ad tumulos heroum, qui Trojano bello ceciderant, parentavit.

In mediis fluctibus] Neptuno ibi & Nereidibus ſacrificavit. *Arrian.* p. 32.

jaculum immiſit] Juſtin. XI. 5, 10.

deos precatus] Jovi Ἀποβατηρίῳ, *Deſcenſori*, & Minervae, ac Herculi in eo loco, ubi exſcenderat, altaria ſtruxit. *Arrian.*

ad tumulos heroum] praeſertim Achillis, quem felicem praedicavit, quod vivus amicum Patroclum, mortuus Homerum praeconem invenerit. *Cic. pro Arch. c.* 10. *Plutarch. in Alex.* Priamo etiam ad Jovis Hercii aram ſacrificaſſe dicitur, ut illius iram adverſus Neoptolemi progeniem, ad quam ipſe pertingebat, deprecaretur. *Arrian.*

V.

Proelium ad amnem Granicum.

EX Ilio rex Ariſben, ubi caſtra habebat, revertit: inde Lampſacum praetergreſſus, cui ignovit, ad Granicum amnem venit, in cujus altera ripa hoſtilis exercitus ſtabat tranſitum prohibiturus. Alexander inſtructa acie ingreſſus flumen, magno niſu in altiorem ripam evaſit; Perſasque tandem non ſine ſuo periculo, ex quo Clitus ſervaverat, in fugam conjecit, circumventis etiam mercenariis, qui globo facto diutiſſime repugnaverant. Barbarorum ceciderunt viginti & duo millia: Macedonum tantummodo XXXIV, ut Plutarchus ex Ariſtobulo tradidit. Fuga elapſi, in quibus & Memnon erat, Miletum perrexerunt, & Halicarnaſſum.

Aris-

Ariſben] oppidum Troadis, in boream ſupra Ilium, ſitum.

Lampſaco ignovit] Vide quae diximus ad lib. I. conjecturam IV.

Granicum] fluvium Myſiae ſupra Helleſpontum.

Clitus ſervaverat] Jam galea regis ictu diffracta erat, declinato periculo, cum illum alius ab tergo petiit: cujus manum Clitus amputavit. Hunc *Rhoſacen* Curtius vocat, VIII. I. *Spitridatem* Arrianus, & quidem Lydiae ſatrapam.

in fugam conjecit] eventum proelii Arrianus & Plutarchus ſcripſerunt.

VI.

Sepulturae cura & donariorum.

QUod humanitatis officium eſt, Alexander illis praeſtitit, qui proelio occubuerant. Hos enim ad ceterorum exemplum impenſe humatos equeſtribus ſtatuis donari juſſit, cognatisque eorum immunitatem dedit. Ex ſpoliis CCC clypeos Athenas miſit in Minervae templo cum civiliſſima inſcriptione adfigendos.

Equeſtribus ſtatuis] à Lyſippo praeſtantiſſimo artifice ex aere fictis, & in Macedoniae oppido Dio erectis, cujus perlongo tempore ſingulare ornamentum fuerunt. *Arrian. p.* 47. Plutarch. p. 673. Livius. XLIV. 7. Juſtin. XI. 6.

civiliſſima inſcriptione] Apud Plutarchum & Arrianum haec eſt: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΛΗΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΑΠΟ ΤΩΝ ΒΑΡΒΑΡΩΝ ΤΩΝ ΤΗΝ ΑΣΙΑΝ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΩΝ. hoc eſt, ALEXANDER PHIL. F. ET GRAECI PRAETER LACEDAEMONIOS HAEC DE BARBARIS ASIAM INCOLENTIBUS.

VII.

Urbes quaedam in fidem acceptae, quaedam expugnatae.

TAnta victoriae ad Granicum fama erat, ut plures Aſiae urbes ſe Alexandro dederent, Sardes inprimis, ac Epheſus: Miletus breviore obſidione; at Halicarnaſſus operoſiſſimâ, expugnata fuit. Adae illuſtri feminae regnum Cariae redditum, à quo expulſa fuerat per Pexodarum. Cum gratiam relatura mulier, mirae artis & ſaporis cibos cum coquis & cupediariis offerret, ex Alexandro didicit, *optimos coquos eſſe ad prandium laborem antelucanum*; *ad coenam frugale prandium.* Claſſem hoc tempore Alexander dimiſit, ut ſupervacaneam ad uſus futuros, nec ita inſtructam, ut Perſarum claſſiariis opponi poſſet.

Sardes, Epheſus] Vide Arrianum, qui etiam Tralles & Magneſiam deditionis exempla ponit: etiam de obſidione Mileti & Halicarnaſſi pluribus verbis ſcripſit.

Adae] Arrian. & Plutarch.

optimos coquos] idem Plutarch. in Alex. p. 677. & Apophth. 37.

dimiſit claſſem] quæ conſilii hujus cauſſa fuerit, diſputat Arrianus p. 58.

Perſarum claſſiariis] qui & numero & peritia rei navalis praevalebant. Erant enim ex nauticis gentibus Phoeniciae ac Cypri, plerique.

VIII.

Inſidiae manifeſtantur.

CUm rex Lyciam tranſiret, oppidis in deditionem acceptis, captivi indicio cognovit, ab Alexandro Lynceſta, genero Antipatri, inſidias ſibi parari, quem veritus interficere, ne quis motus in Macedonia oriretur, in vinculis diuturnis habuit.

Lynceſta] Lynco Macedoniae oppido, vel Lynceſtide regione ortus.

inſidias parari] Adi Juſtinum XI. 7, & Arrianum.

vinculis diuturnis] Tertium jam annum cuſtoditus fuerat, cum ad cauſſam dicendam productus inter haeſitationes memoriae ab adſtantibus confoderetur. *Curt. VII.* I.

IX.

Iter per Climaca, & proelium cum Piſidis.

PHaſelide in fidem accepta, per Climaca, hoc eſt, anguſtias inter montes & mare Pamphylium, aegre exercitum hiberno tempore transduxit, & Aſpendiis poſt defectionem receptis, Telmeſſum praetergreſſus Piſidas ad Sagalaſſum gravi proelio ſuperavit.

 Pha-

Phaſelide] Phaſelis in Lyciae ad Pamphyliam termino urbs maritima, in qua Alexander Theodecti ſtatuae, ſui quondam ſub Ariſtotele condiſcipuli, jam vita defuncti, coronas injecit. *Plutarch.* p. 674.

per Climaca] Mons Climax, Pamphylio mari imminens, arctum tranſitum in litore relinquit, & fluctibus ſaepe ita opertum, ut Alexandri milites umbilico tenus demerſi ibidem iter fecerint, Plutarch. & Strab. lib. XIV.

Piſidas gravi proelio] Adi Arrianum.

X.

Memnonis morte res Perſarum labefactantur.

INter haec Memnon locis quibuſdam in maris ora recuperatis & Chio inſula, dum Mitylenen obſidet, morbo correptus Perſarum ſpem maximam morte intempeſtiva deſeruit. Nam hoc duce bellum Darius ex Aſia in Europam transferri poſſe ſperaverat.

locis quibuſdam] in quibus & Lampſacus fuit.

Chio, — Mytilenen] Chion proditione cepit, *Arrian. lib. II. ineunte:* Mitylenaei poſt mortem ducis, cum ſe undique incluſos viderent, pacti ſalutem ſunt & Macedonici praeſidii diſceſſionem liberam. *Arrian. c. l.*

ex Aſia in Europam] Diodor. Sic. XVII. c. 29.

Q. CURTII RUFI,

DE

REBUS GESTIS

ALEXANDRI REGIS MACEDONUM,

LIBER III.

CAPUT I.

Celaenarum urbe & arce recepta, primariam Phrygiae urbem Alexander ingreditur: in qua fatalem Gordii nodum ſolvit. ac deinde obviam Dario ire ſtatuit.

INTER haec Alexander, ad conducendum ex [2] Peloponneſo militem, [3] Cleandro cum pecunia miſſo, [4] Lyciae [5] Pamphyliaeque rebus compoſitis, ad urbem 1

VARIANTES LECTIONES.

1 *Q. Curtii de rebus geſtis Alexandri Magni, Regis Macedonum, liber tertius,* D. Q. C. R. *de geſtis Alex. M. Reg. Mac. liber ſecundus incipit.* P. *Quinti Curtii rufi hyſtoriarum Alexandri Magni Macedonis liber tertius incipit feliciter.* F. Q. C. R. *de geſtis Alex. M. Regis Macedonum liber tertius incipit, primus & ſecundus deeſt.* B. 2. *Curti Rufi hiſt. incipit lib. tertius,* Pal. 1. *Q. Curti Rufi Hiſtoriarum Alex. Macedonis fragmentum primi libri incipit.* Pal. 2. *Liber Quinti Curtii de rebus Alexandri Macedonis incipit foeliciter.* Sic etiam MSS. Leid. & Voſſ. 1. Ald. *Fragmentorum Q. Curtii de rebus Alexandri Regis Macedonum liber tertius.* MS. Voſſ. 2. ſine ullo librorum vel auctoris indice eſt. 2 Pal. 2. Leid. Voſſ. 1. 2. *Peloponnenſo.* Pal. 3. *Peloponeſo.* 3 B. *Oleandro.* 4 D. & P. 3. Voſſ. 1. *Liciae.* Voſſ. 2. *Licie.* P. *Lytiae.* 5 Pall. o. B. Elz. Mer. Frob. Baſ. Lugd. *Pamphiliaeque* Voſſ. 1. *Pamphuliae.*

Q. Curtii Rufi] quod Rufi cognomen Curtio aſſeruerim, in eo adeo culpam non deprecor, ut etiam laudem mihi deberi contendam: cum ad ſcriptorem non malum, certe in hiſtoria, quam memoriae mandavit, unicum, mea opera, quaſi poſtliminio cognomen ſuum rediit. & facerem profecto flagitium, ſi, cum eidem hoc perpetuum veterum librorum conſenſus tribuat, amplius in re manifeſtaria diſputarem. Atque quum hoc bene ſucceſſit, quod primum erat (neque enim quis fuerit Curtius, qua aetate vixerit, ſatis ſciri potuit, quamdiu ejus praenomen, nomen, cognomen in incerto fuere) ſpes eſt fore, ut etiam aliquando illa, quae dixi, dis ſecundis eruantur. MODIUS. Hic ſtatim in ipſo limine difficilis incidit quaeſtio de libris Curtii, in quot nimirum hiſtoriam ſuam auctor iſte tribuerit: praeſertim cum magna MScriptorum Codicum ſit pugna: nam quem Petrus Daniel habuit, ita praefert, *Q. C. R. de geſtis Alex. M. Reg. Mac. liber ſecundus incipit:* cui conſentit & Cl. Puteani liber. Palatinus primus; *fragmentum primi libri incipit.* Jam & ii quos Raderus vidit, mirificas turbas cient, ut videre eſt apud ipſum proluſionum cap. 3. Sed cum plurium MScriptorum conſenſus (inter quos Cl. Faucheti exſerte dicit *primum & ſecundum deeſſe*) à tertio libro incipiant, quos & editionum pleraeque ſecutae ſunt, nos merito receptam librorum Curtii diſtributionem retinuimus. Quae autem phraſin atque verba tantum reſpiciunt, ea in Indice quaerenda meminerit, qui in earum explicatione pretium fore exiſtimaverit: quo & propriorum nominum explicationem fere ablegavimus. FREINSH.

Inter haec] praeceſſerunt, opinor, proxime Memnonis molitiones & obitus, quae Graecis, qui ſuperſunt, modice delibata, hic forte plenius expoſuerat. De Alexandri quidem rebus modo non fuiſſe dictum, tota loquendi ratio, tranſitionis manifeſta, coarguit. Eodem modo Arrianus, niſi quod is Alexandri geſtis in Phrygia pertractatis, Memnonem in ſecundum librum rejicit. FREINSH.

Alexander] Arabes eum, Golio teſte, ذوالقر نين Bicornem vocant, non tam ob partum Orientis & Occidentis Imperium, quam à cornuta Alexandri effigie, nummis exhibita, ut Jovis Ammonis filius agnoſceretur. BLANCKARDUS.

Peloponneſo] Peninſula eſt, totius Graeciae velut arx

2 urbem [1] Celaenas exercitum [2] admovit. [3] Mediam illa tempeſtate interfluebat
3 [4] Marſyas amnis, fabuloſis Graecorum carminibus inclitus. Fons ejus ex ſummo mon-

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. *Caelenas.* Pall. o. D. B. Elz. Mer. Voſſ. 2. *Celenas.* 2 Sic Pal. 3. ſed cum raſura. 3 *Media moenia* habent editiones antiquae, ut & MSS. Leid. & Voſſ. 1. 2. *Menia* Pall. o. omittunt. in 2. ſuppletur à manu ſecunda. 4 Pall. o. D. & B. Leid. Voſſ. 1. 2. *Marſus.* Mer. Frob. *Marſia.* Ald. Baſ. *Marſya.*

arx ac munimentum, anguſtis faucibus adhaeret continenti, ubi Iſthmus eſt: folio platani ſimilis, aeque fere patet in longum atque latum, ſtadiis 1400. Haec itaque Iſthmo, ſeu tenui quaſi cervice terrae, divortium facit inter mare Aegaeum & Ionium, quatuor non amplius millibus paſſuum utrumque mare diſpeſcens. Chorographiam habes apud Ortelium p. 29. in parergis theatri. RADERUS.

Cleandro] Scelerato latrone, qui juſſu Alexandri Parmenionis latus hauſit, ſacra profanavit, fanda infanda fecit. Demum ab Alexandro occiſus. Plura lib. VII. & X. cognoſces. IDEM.

Lyciae, Pamphyliaeque] Lycia, Pamphylia, Caria, Lydia, &c. ſunt provinciae minoris Aſiae, ab Alexandro poſt Granicum proelium occupatae. Vide Arrianum lib. I. Pamphylium mare Alexandro ceſſit; ſicut rubrum Iſraëlitis, ut Flavius autumat. Plutarchus tamen ſupra veri fidem ait à ſcriptoribus relatum. Arrianus non ſine divino numine illud iter ſuperatum narrat. Tacitus eteſiarum flatibus aſſignat, à quibus litora nudantur. IDEM. Etiam Piſidiae, ut in conjecturis Supplementi libri II diximus. Piſidis enim partim in fidem acceptis, partim proelio victis, juxta Aſcanium lacum in Phrygiam Alexander intravit. Arrian. l. I. extr. CELLAR.

Celaenas] Celaenae Phrygiae parva urbs, quae antiquato priori nomine Apamaea poſtea dicta, teſte Stephano, Plinio & Solino, patria fuit Marſyae, ut tradit Luctatius ſuper illud Stat. Theb.

Foeda Celaenaea committere proelia buxo.

& idem Poëta de interitu Marſyae:

—— *& illuſtres Satyro pendente Celaenae.*

Celaenarum enim in foro viſitur ſuſpenſa Marſyae pellis in utrem formata, quam, ut à Phrygibus fertur, Apollo illi detractam ſuſpendit. Herodot. l. VII. POPMA. adde Pauſaniae locum l. X. Xenophont. ἀναβ. α. & Epigrammat. Graec. l. I. c. II. lib. III. c. 8. & qui multa collegit, Dempſterum ad l. I. antiquit. Roſini p. 43. FREINSH. ad fontes Marſyae, & Maeandri ſitae, caput quondam Phrygiae fuerunt Liv. lib. XXXVIII. c. 13. Max. Tyr. diſſert. 38. CELLAR. Videnda omnino, quae obſervavit Cl. Salm. Exerc. Plin. c. XL. p. 582. edit. Ultr.

Mediam illa Tempeſtate interfluebat] Hactenus editi: *media illa tempeſtate moenia interfluebat*, quam locutionem, ut paullo inſolentiorem ſtylo hiſtorico, cum nec Palatini Codices agnoſcerent (quippe nullus eorum habere dicitur vocem *moenia*) non cunctanter recepi emendationem Joan. Adami Schragii, amici noſtri, etiam Gronovio l. II. obſerv. c. 12. probatam: praeſertim cum ipſius Curtii auctoritate firmetur. ſic enim mox de Gordio III, 1, 12. *quam Sangarius amnis interfluit.* iterum III, 5, 1. de Tarſo: *Mediam Cydnus amnis interfluit.* (ſic lib. IV. c. 3. 6. *Saxaque interluens unda*, aliter tamen lib. VI. c. 2. 14. *Tanais Europam & Aſiam medius interfluit.*) Porro iſta verba, *illa tempeſtate*, ideo inſerit, quod dirutae Celaenae poſtmodum alia ſede propinquo loco inſtauratae ſunt, quae urbs Apamea dicta eſt. FREINSH. *Illa tempeſtate;* illo tempore, quo Alexander Aſiam invadebat. nam inde poſtea migratum fuit ad Lycum amnem, novaeque urbi nomen *Apameae* inditum, non ab Apamea ſorore Seleuci, ut Liv. (lib. XXXVIII. c. 13.) tradit, ſed à matre Antiochi Soteris, ſive uxore Seleuci Nicatoris, ut Strabo docet lib. XII. adde Octav. Falcon. Diſſert. de nummo Apamenſi. CELLAR.

Marſyas] De Marſya amne Liv. l. XXXVIII. c. 13. *Marſyas*, inquit, *amnis haud procul à Maeandri fontibus oriens, in Maeandrum cadit: famaque ita refert, Celaenis Marſyam cum Apolline tibiarum cantu certaſſe.* Ovid. Metam. l. VI. vſ. 399.

Marſya nomen habet Phrygiae liquidiſſimus amnis.

& in Ibide vſ. 551.

Nudave direpta pateant tua viſcera pelle;
Ut Phrygium, cujus nomina flumen habet.

plura Strabo l. XII. & Solin. c. 53. Apollodor. Bibl. l. I. refert, Marſyam ſatyrum, cum tibias reperiſſet, quas Minerva propter oris deformitatem abjecerat, ita fuiſſe in ſuperbiam elatum, ut cum Apolline in Muſicis decertare vellet: atque hoc pacto in certamen deſcendiſſe, ut victor arbitratu ſuo devictum afficeret. Igitur inito certamine cithara certaſſe Apollinem; idemque ut Marſyas faceret, imperaſſe. Quod cum ille tibiis nequiret, Apollinem praeſtantiorem eſſe inventum: à quo victum, detracta ejus pelle, & in alta platano ſuſpenſa, in flumen ſui nominis converſum eſſe. unde Ovid. Metam. l. VI. vſ. 384.

Quem Tritoniaca Latous arundine victum
Affecit poena.

& lib. VI. Faſt. vſ. 703. de Marſya, ac de ejus tibia, quam Minerva abjecerat:

Inventam Satyrus primum miratur; at uſum
Neſcit: & inflatam ſentit habere ſonum;
Et modo dimittit digitos, modo concipit auras:
Jamque inter Nymphas arte ſuperbus erat.
Provocat & Phoebum: Phoebo ſuperante pependit;
Caeſa receſſerunt à cute membra ſua.

Hy-

Pag. 52.
Pag. 53
ΛΑΟΔΙΚΕΙΑ
ΛΥΚΟC
ΚΑΠΡΟC
Pag. 53
ΚΙΛΙΚΙΑC.
ΤΑΡCΕΩΝ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC.
Pag. 55.
MIDAS
ΚΙΒΩΤΟC
ΜΑΡCΥΑC
ΑΠΑΜΕΩΝ
Pag. 53.

montis cacumine excurrens, in ſubjectam petram magno ſtrepitu aquarum cadit: inde diffuſus, circumjectos [1] rigat campos, liquidus, [2] & ſuas dumtaxat undas trahens. Itaque color ejus placido mari ſimilis, locum Poëtarum mendacio fecit: 4
quippe traditum eſt, [3] *Nymphas amore amnis retentas*, [4] *in illa rupe conſidere.* Ce- 5
terum quamdiu intra [5] muros fluit, nomen ſuum retinet: [6] at quum extra munimenta ſe evolvit, majore vi ac mole agentem undas [7] *Lycum* appellant. Alexan- 6
der quidem urbem deſtitutam [8] à ſuis intrat: arcem vero, in quam confugerant, oppugnare [9] adortus, caduceatorem praemiſit, qui denuntiaret, [10] *ni dederent, ipſos*

Variantes Lectiones.

1 Voſſ. 2. *irrigat.* 2 D. P. *& ſuas duntaxat* B. 1. *liquidas dunt.* 3 Voſſ. 2. *Nimfas.* 4 Froben. *illa.* 5 Pall. o. omittunt. 6 Pal. 1. *ac cum.* 7 Pal. 2. B. Voſſ. 1. 2. *Licum.* 8 P. Pal. 2. 3. B. 1. 2. *ab ſuis.* 9 Pal. 1. 2. Mer. Frob. Baſ. *adorſus.* ſic edidit etiam Raderus. 10 Pal. 3. & Elz. *ni dederint* B. 2. *ni ſeſe ducem* Mer. Ald. Frob. Baſ. *ni ſe dederent* MS. Voſſ. 2. *ni dederent ſeſe.*

Hyginus ſacrilegi certaminis factum, & audaces in deum tibias fabula 165. fuſius narrat. POPMA. Modii codex habet *Marſyas.* antiquiſſimus *Marſus*, manifeſto errore, quamvis Silius canat Marſos à Marſya victo & in eas partes fugiente, appellatos: Aldinus & omnes emendatiores *Marſya*, quod retinemus. RADERUS. quod autem mox addit Curtius hunc fluvium, cum extra muros fluit, *Lycum* appellari, fit ex concurſu ejus cum Lyco flumine, unde nomen trahit. Strabo l. v. Liv. l. xxxviii. Plin. l. v. c. 29. LOCCEN. Ut Curtio maledicat Vir Clariſſ. adducit teſtimonium Cl. Salmaſii Exerc. Plinian. c. xi. p. 582. edit. Ultr. ubi ait *Curtium nugari*, qui Lycum, & Marſyam confundit, cum Marſyas Apameam adluat, vel interfluat, Lycus Laodiceam, judicio de Curtio c. 2. §. 9. at vero vehementius offenditur, c. 5. ejuſdem judicii §. 2. admiratus, ceu deteſtatus potius, ingenium Curtii in ornatis deſcriptionibus amnium, ut hoc loco, quum nullam difficultatem creaſſet ille fluvius Alexandro, proinde ſi omittatur illa deſcriptio, nihil judicat defore narrationi: ſed id ſi fiat, an non illa venuſtas & elegantia, ob quam in deliciis eſt Curtius, tolleretur, judicium eſto politiorum.

Fons ejus] Theophraſtus auctor eſt, Marſyae fontem in Phrygia ad Celaenarum oppidum ſaxa egerere. ut Plin. N. H. l. xxxi. c. 11. tradit. POPMA.

Ex ſummo montis cacumine] Ex hac deſcriptione Curtii, Herodoto lucem, & huic fluvio nomen repoſuit Cl. Salmaſius Exercit. Plin. p. 581. ubi verum nomen fuerat omiſſum ab iis, qui neſciebant, quid eſſet καταῤῥάκτης, putaruntque propriam eſſe appellationem illius amnis, cum ex l. v. pateat Herodoti temporibus *Marſyam* proprio nomine jam eſſe vocatum. hinc etiam dicto loco ingenium viri ſummi admiratur Doctiſſimus Jac. Gronovius. eſt Herodoti locus Polymnia c. 26.

Excurrens] forte *decurrens.* HEINSIUS.

Liquidus & ſuas dumtaxat undas trahens] i. e. defaecatus, & ſine ſordibus, ut ait *Serv.* ad *Virg. Georg.* iv. vſ. 101.

Dulcia mella premet, nec tantum dulcia, quantum
Et liquida.

& *Ovid.* lib. vi. Met. vſ. 400. *liquidiſſimus amnis* idem hic Marſyas fluvius dicitur; & hinc *liquore memorabilis* c. 4. & *liquor fluminis* dicitur c. 5. At ex eadem hypotheſi contrarium ſtatuitur l. ix. c. 4. *amnium coitus* (vel *coetus* ut eſt in MSS.) *maritimis ſimiles fluctus movet, multoque ac turbido limo, aquarum concurſu ſubinde turbatur*, add. l. iii. c. 4, 8.

Suas dumtaxat undas trahens] Illuſtri Salmaſio ſub initium tomi 2. Exercit. Plin. videtur Noſter fluvium *Organ* (Ὀργᾶν) cum Marſya confundere, illum enim Strabo l. xiv. vocat πρᾷον ϗ μαλακόν. CELLAR.

Color ejus] Tranquillum mare coeleſtem colorem induit, unde *coerula ponti* dixere poëtae. RADERUS. Similiter noſter lib. viii. c. 9. *aquas vehit à colore maris haud multum abhorrentes.*

Nymphas] Ad ejuſmodi fabulam reſpiciunt illa Ovidii Met. vi. vſ. 396. de Marſya:

Illum ruricolae, ſylvarum numina, Fauni,
Et Satyri fratres, & tunc quoque clarus Olympus,
Et Nymphae flerunt. ———

& epigr. Graec. l. iii. c. 8. 2.

Σεῦ δ' βοὰν αὐλοῖο μελίζομον οὐκ ἔτι Νύμφαι,
Ὡς πάρος ἐν Φρυγίοις ὄρεσι πευσόμεθα.

Nos autem Nymphae, mellitam tibiae tuae vocem non, ut ante Phrygiis in montibus, audiemus. FREINSH.

Lycum appellant] Manifeſtus error. Diverſi enim Lycus & Marſyas, quamvis ambo in Maeandrum influentes, adi *Plinium*, *Strabonem*, *Salmaſium ad Solin*, p. 582. CELLAR.

Arcem] Eadem tradit *Arrianus* additque mille Cares defendiſſe cum mercenariis Graecis centum. RADERUS.

Caduceatorem] Caduceator, qui mittitur conciliandae pacis cauſſa, nomen à *Caduceo* eſt, pacis ſymbolo, ſive virga, quali Mercurius fingitur uſus. ex *Radero.* CELLAR.

Ni dederent] Aldi editio habet, *ni ſe dederent*, ut & Lugdunenſis, Baſilienſis, & Argentina, antiquae omnes. Sed antiquiſſimus codex è Coenob. S. Udalrici, cum Florentino, & Modiano reciprocum

7 *ipſos ultima eſſe paſſuros.* Illi caduceatorem [1] in turrim, & ſitu & opere [2] mul-
tum [3] editam, perductum; *quanta eſſet altitudo, intueri* jubent, *ac nuntiare Ale-
xandro, non* [4] *eadem* [5] *ipſum & incolas* [6] *aeſtimatione* [7] *munimenta metiri: ſe ſcire* [8] *in-*
8 *expugnabiles eſſe. ad ultimum, pro fide* [9] *morituros.* Ceterum ut [10] circumſideri arcem,
& omnia ſibi indies artiora [11] viderunt eſſe: [12] *ſexaginta dierum* [13] *inducias* pacti, *ut,*
[14] *niſi* [15] *intra eos auxilium* [16] *Darius* [17] *ipſis miſiſſet, dederent urbem:* [18] poſtquam nihil
9 inde praeſidii mittebatur, ad praeſtitutam diem [19] permiſere ſe regi. Superveniunt
[20] deinde legati Athenienſium, petentes, *ut capti apud Granicum amnem redderen-
tur ſibi.* Ille *non hos modo, ſed* [21] *etiam ceteros Graecos* [22] *reſtitui ſuis* [23] *juſſurum* re-
ſpon-

VARIANTES LECTIONES.

1 D. Pal. 1. Bong. Leid. *turrem.* 2 Leid. *multo.* 3 B. 1. *editu* D. *aeditam.* 4 B. 1. *ſe clam.* 5 Pal. 2. *ipſos.* 6 Pall. o. B. 1. Voſſ. 2. *extimatione.* 7 Pal. 2. *munimenti.* 8 Pal. 3. à manu prima *expugnabiles* Leid. Ald. *inexpugnabilis.* 9 Voſſ. 2. *eſſe mor.* 10 Pal. 3. *circumſederi.* 11 Bong. *eſſe viderunt.* 12 B. 1. *quadraginta.* 13 Pal. 3. à manu prima *induciis.* 14 Voſſ. 2. *ni ſe.* 15. Pal. 2. 3. *inter.* Leid. Voſſ. *ipſe.* 16 D. P. F. B. 1. 2. Leid. & Voſſ. 1. ſemper *Dareus.* 17 Merc. Ald. Frob. Baſ. *ipſe.* 18 Merc. Frob. Baſ. *poſteaquam.* 19 F. *permiſerunt.* 20 Leid. C. *inde.* 21 Pal. 3. omittit. 22 Pal. B. 1. *reſtituere.* 23 Pal. 1. 2. B. 1. Frob. Baſ. Col. *juſtum* Voſſ. 2. *juſtum* in margine *juſſurum.*

cum *ſe* abjecere, & meo animo vere; nam & MS. Conſtantienſis *ſe* rejecit; mens Curtii haec: *arcem vero, in quam confugerant, oppugnare adortus, caduceatorem praemiſit, qui denuntiaret; ni dederent,* (nempe arcem, quae vox praeceſſerat, nec opus erat iterari) *ipſos* (qui erant in arce) *ultima* (& extrema ſupplicia) *paſſuros.* Malim etiam *adorſus,* ut habent antiquiores codices, ab adorior, non adordior, quod in lingua Latina verbum nullum eſt. ſic Ovid. l. 11. de Pont. El. 2. *nullum majus adorſa malum.* rarius quidem eſt *adorſus,* ſed habet & alia quaedam rara Curtius. RADERUS. lego, *ni dederent ipſos.* i. e. ſe. ſic paſſim alibi Curtius. HEINSIUS.

Ultima paſſuros] Suppliciorum, & periculorum extrema, ſic *noſter* IX. 9. 22. ac *Florus* l. 1. 2. 3. CELLAR.

Altitudo] forte *altitudine.* HEINSIUS.

Munimenta metiri] eleganter tranſlatum, cui ſimile apud Corn. Nepot. Eumene c. 1. *magnos homines virtute metimur.*

Ad Ultimum] denique poſtremo, ſi quid ſecus fortuna tulerit, pro fide ſuo regi danda morituros eſſe, addi poteſt Florus l. IV. c. 7. 15. CELLAR. ſimilia adjectiva ſimpliciter uſitata ſine praepoſitione hac notione, notiſſimum eſt ex aureae aetatis ſcriptoribus, & ſic noſter lib. VIII. c. 7. *ſupremum ſtrinxerat ferrum.* Et apud Livium l. XL. c. 42. *ultimum de coelo intervenit.* ubi fruſtra Sigonius *vitium* mutat. ſic Suet. *ultimo* dixiſſet Neron. c. 32. Petron. c. 21. *ultimo intervenit.* ſed auctor noſter in hac voce ubique ſibi conſtat; nam quod dicitur *Artabazus ultimum eum viſurus* lib. V. c. 12, 8. aliam habet notionem, ſimilem illi, quam habet Liv. l. 1. c. 29.

Darius] Semel monendum, in plerisque manuſcriptis legi *Dareus*: quam lectionem eruditorum plerique probant. nec tamen altera ideo in vitio eſt, niſi breviter pronuncietur media, qui error vulgo in aliis etiam talibus, verbi gratia *Alexandria* obtinet: nam & illius penultima longa eſt, cum diphthongo enim ſcribuntur, Ἀλεξάνδρεια, Δαρεῖος. FREINSH. Sic quoque conſtantiſſime *Dareus* ſcripſere librarii codicum Leidenſis, & Voſſiani primi:

Dederent urbem] Sebiſius amicus meus olim legendum putabat *arcem*, quod jam anteceſſiſſet, urbem occupatam fuiſſe. reciperem, ſi qui codices aſſentirentur. FREINSH. Quomodo *urbem*, quae jam erat occupata? ideo Sebiſius malebat *arcem*, quod nec Freinshemio diſplicet. mihi potius videtur illud *urbem* delendum, ut natum ex ſtulti hominis gloſſa, qui non videbat, illud *dederent*, praecedens *arcem* reſpicere. SCHEFFER.

Superveniunt leg. Athen.] Arrianus Alexandrum à legatis non Celaenis, ſed Gordiis conventum narrat. RADERUS.

Capti ad Granicum] In acie pro Dario contra Alexandrum pugnantes arma tulerant, ut docet Arrianus. de pugna ſupra dictum. Cecidit & turma equitum Macedonum, in primo ſtatim conflictu, quibus Alexander equeſtres ſtatuas Lyſippo artifice poſuit, quas Q. Metellus Praetor poſtea victis Macedonibus cum Pſeudo-Philippo tranſtulit Romam, ut teſtatur Vell. Paterc. *Hic eſt Metellus Macedonicus, qui porticus* &c. RADERUS.

Ille non hos modo, &c.] Quos *vinctos in Macedoniam ad ergaſtula miſerat, quod contra communem Graecorum ſententiam, Graeci quum eſſent, in Graecos pro barbaris arma cepiſſent.* Arrianus 1. 5, 29. quem non intellexit, qui *communem Graecorum ſententiam* interpretatus eſt. Nam apud Arrianum τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς Ἕλλησιν, nihil aliud ſignant, quam commune Graecorum decretum de bello Perſis inferendo, quod factum eſt Corinthi in ſollemni totius Graeciae concilio; ut cum multis aliis

ſpondit, *finito Perſico bello.* [1] Ceterum Dario inminens, quem nondum [2] Euphraten ſuperaſſe cognoverat; undique omnes copias contrahit: totis viribus tanti belli diſcrimen aditurus. 10 [3] Phrygia erat, per quam ducebatur exercitus; [4] pluribus vicis, quam [5] urbibus frequens. 11 Tunc habebat [6] quondam nobilem [7] Midae 12 [8] regiam; [9] *Gordium* nomen eſt urbi, quam Sangarius [10] amnis [11] interfluit, pari inter-

VARIANTES LECTIONES.

1 D. Cl. P. B. 1. 2. *Cet. Dareo imminens, quem* Mer. Pal. 2. 3. MS. Voſſ. 2. *Dario imminens de Alexandro cura erat, quem* Ald. Frob. Baſ. Col. *Alexandro imminens de Dario cura erat, quem* P. *vero Dareo im. de Alex. cura erat, quem.* 2 D. Pal. 1. 2. Leid. Voſſ. 1. *Euphraten.* Bong. Voſſ. 2. *Eufratem*, 3 Bong. *Phrigia.* Voſſ. 1. 2. *Frigia*, 4 D. omittit. 5 P. 3. *viribus.* 6 Bong. Leid. Voſſ. 1. *nob. qu.* 7 D. *Mediae* Ald. *Mydae.* 8 Sic Bong. ſed Ald. Pal. 1. 2. B. 1. Voſſ. 2. Col. *civitatem reg.* 9 D. Leid. *Cordium* F. *Corduum.* Voſſ. 2. *egradium* in margine *cordium.* 10 Voſſ. 1. *annis.* 11 alii *praeterfluit.*

aliis Diod. XVII. 4. ipſe Arrianus ſtatim ab initio hiſtoriae ſuae tradidit. Ceterum, captivos eos omnes liberavit Alexander, infra IV. 8, 12. Arrian. fine libr. I. de hoc toto loco vide Plut. in Apophthegm. c. 40. & Arrian. III. 5. 7. τὰ δόγματα τῶν Ἑλλήνων vocans. Δόγμα eſt ſcitum, ſententia lege ſancita: inde *Senatuſconſulta* ſemper appellantur δόγματα apud Graecos juriſprudentes. FREINSH.

Juſſurum reſpondit] Ita recte ſcripti, pro quo tamen in editis, *juſtum*, ſuppoſitum erat, ſic lib. X. c. 2. 4. dixit; *ſed exules, praeter eos, qui civili ſanguine aſperſi erant, recipi ab omnibus Graecorum civitatibus, queis pulſi erant, juſſit.* & Oroſius lib. III. *Igitur cauſa & origo bellorum epiſtola Alexandri regis fuit, qua juſſit omnes exules patriae libertati reſtitui.* ſed puſillum hoc eſt. MODIUS.

Dario imminens, quem nondum] Cum hoc modo in omnibus omnino manu exaratis codicibus locus hic perſcriptus ſit, mirum videri poteſt, unde in excuſis ad unum item omnibus, ita legatur; *ceterum Alexandro imminens de Dario cura erat, quem &c.* ſed non uno loco Curtium ita interpolatum à maleferiatis hominibus poſt docebimus, & neſcio quomodo ſimile in eadem voce mendum eſſe ſuſpicor poſterius, ubi ait; *Nondum enim Memnonem vita exceſſiſſe cognoverat, in quem omnes intenderat curas.* ſimile inquam hic mendum latere ſuſpicor, legendumque; *N. d. e. M. v. e. c. in quem omnis intenderat.* ſolenti bonis ſcriptoribus locutione, & in maximam malam crucem ablegato illo *curas*, quod tam importune in mediis curis, curas nobis exhibet. Videant tamen Eruditiores. MODIUS. Omnes quos vidi Codices praeter Modianum, hunc locum augent. *Ceterum Alexandro imminens de Dario cura erat, quem &c.* Antiquiſſimus vitioſiſſime: *Ceterum Dario imminens de Alexandro cura erat.* Modius ex MS. emendat, & illas voces, *de cura erat*, proſcribit, ſervatis, *Ceterum imminens Dario, quem nondum Eufratem ſuperaſſe cognoverat, undique omnes copias contrahit.* Et veram eſſe Modii ſcripturam docent ipſa verba, quae alioqui male cohaerent, ut appareat illa ſpuria eſſe, *Alexandro de Dario cura erat*, atque ex gloſſemate aliquo irrepſiſſe, quomodo enim iſta conjunguntur? *Ceterum Alexandro imminens de Dario cura erat, quem nondum Eufratem ſuperaſſe cognoverat. Undique copias contrahit.* RADERUS.

Nondum Euphratem] Euphrates in Aſſyria Babylonem interfluit; & Darius copias ad Babylonem collegit; ut occurreret Alexandro ad Iſſum, trajiciendus erat Euphrates, ultra quem Darius cum exercitu verſabatur. RADERUS. *Euphraten*; codices Leid. & Voſſ. numquam & in hoc & in ſimilibus accuſativis diſcrepant, ideoque nobiliſſimo N. Heinſio praeeunte, ubique eos auctores ſecuti ſumus, nec ulterius monito opus eſſe credidimus.

Midae Regiam] editiones, *Midae civitatem regiam*, ſed nihil eo opus eſt. MODIUS. Hic ille Midas eſt omnium poëtarum fabulis decantatus, cui omnia tacta in aurum verſa, &c. Huic etiam epitaphium conſcripſit Homerus, quod Gordii cippo inſcriptum fuit: ut videre eſt apud Raderum. Vide & Reineccii tom. I. in quo de regno & regibus Phrygum, quae apud alios auctores ſparſim extant, ordine digeſta reperies. FREINSH.

Gordium nomen, &c.] Pretium eſt ſubjicere Gordii oppidi deſcriptionem ex Livio, XXXVIII. 18. 13. *Id haud magnum quidem oppidum eſt, ſed plus quam mediterraneum, celebre & frequens emporium. Tria maria pari ferme diſtantia intervallo habet: Helleſpontum, Pontum ad Sinopen* (ita legendum exiſtimo) *& alterius orae littora, qua Cilices maritimi colunt: multarum magnarumque praeterea gentium fines contingit, quarum commercium in eum maxime locum mutui uſus contraxere.* Tria hic maria nominat, Curtius duo: bene uterque propoſito ſuo ſerviens. quippe Livius, cum celebre emporium dixiſſet, nihil praetermiſit eorum, quae fidem ei dicto facerent; atque ita non omnia tantum maria vicina, ſed & gentes advocavit: Curtio, qui praeter ſitum nihil hic indicaturus erat, ſuffecit duo iſta maria nominare, quae ab utroque latere ſtringentia Aſiam, recto fere itinere, medium habent hoc oppidum, quod utique non ad montem Sipylum, ſed in Phrygia collocandum eſſe contra Herwartum recte diſputat mox Raderus. FREINSH.

13 intervallo Pontico & [1] Cilicio mari diſtantem. Inter haec maria anguſtiſſimum Aſiae ſpatium eſſe [2] comperimus, utroque in artas fauces [3] compellente [4] terram. Quae [5] quia continenti adhaeret, ſed magna ex parte cingitur fluctibus, ſpeciem inſulae praebet; ac niſi tenue diſcrimen [6] objiceret, [7] maria, [8] quae nunc [9] divi-
14 dit, committeret. Alexander, urbe in [10] ſuam ditionem redacta, [11] Jovis templum

plum

VARIANTES LECTIONES.

1 Pall. o. Col. MS. Voſſ. 2. *Cilico* quomodo & D. eraſa lit. *i.* B. 1. *Cylico.* 2 D. *conperimus.* 3 D. *conpellente*, ita etiam ubique Leid. & Voſſ. 4 Mer. *terra.* 5 Pal. 1. 2. *qua.* 6 D. Pal. 1. Leid. Voſſ. nunquam non *obiceret.* 7 Pal. 1. 2. omittunt. 8 *div.* Bong. Leid. Voſſ. 1. 2. *quae nunc div. maria.* 9 Pal. 1. 2. *divideret.* 10 Bong. *dicion.* Leid. & Voſſ. 2. *ditionem ſuam.* Pall. o. B. 2. omittunt *ſuam.* 11 P. *templ. Jovis.*

Sangarius amnis praeterfluit] Parva mutatione magnum in hoc loco mendum inerit, ſi pro *praeterfluit*, quod laudant membranae, cum editis libris *interfluit* legas, ſic enim Arrianus τὸ δὲ Γόρδιον ἐκ μὲν τῆς Φρυγίας τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντου, κεῖται δὲ ἐπὶ τοῦ Σαγγαρίου ποταμοῦ. &c. MODIUS. *Interfluit*, ita legendum docent emendatiores codices, quam ſcripturam juvat Strabo, qui ſcribit, ἐπὶ τούτῳ τὸ Γόρδιον, ſuper hoc (flumine Sangario) poſita eſt urbs Gordium. RADERUS. De hoc amne multa collegit Stuckius in Periplum Arriani p. 125. Sed de voce *interfluit* aſſentior Radero malenti hanc lectionem, quam aliam *praeterfluit:* cum & MSS. auctoritate & teſtimonio Strabonis juvetur. FREINSH.

Pari intervallo] In medio ſpatio terrae, quae inter duo maria ſita eſt. Vides Livianam imitationem, ſed nec Livius nec Curtius hic κάθαμμα λύουσι, cum Gordium ad Sangarium ponunt, & tamen pari intervallo a tribus maribus diſtare affirmant. Joh. Georg. Herwartus, vir Illuſtris, ex Ptolomaei tabulis obſervavit fieri non poſſe, quod hic a Curtio, & a Livio l. XXXVIII. c. 18. narratur. Itaque poſuit ille Gordium, ſeu Julio Gordum, ad montem Sipulum haud procul Sardibus & Magneſia, ſed enim rectius collocabimus, arbitror, Gordium ſupra Maeandrum, ſeu Marſyam, & intelligemus eſſe Gordiucomen, ſeu Gordii caſtrum, quod Livius Gordiutichos appellat, & à Cleone munitum eſt, & Julio appellata in Phrygia minore, & Aſia proprie dicta, nam occupatis Celaenis Alexander recta contendit Gordium, non regreſſus ad Sipylum vel Sangarium. Porro Γορδίου κώμη juſte medio intervallo abeſt à tribus maribus, Helleſpontico, Euxino, & Cilicio. RADERUS.

Anguſtiſſimum ſpatium] Sat amplum inter Ponticum mare, & Cilicium, niſi reſpectu univerſae Aſiae, minorem ſive Natoliam ita arctari dicas. CELLAR.

Intrat] Si legas *intrans*, quomodo certe infra III. 12, 15. pro *intrat* B. legit *intrans*, rectius omnia cohaereant: ſed quia nullus MSS. hic adſtipulari proditur, ſine auctoritate nihil, niſi evidentiſſima ratione perſuaſi, mutabimus, praeſertim quum & haec lectio ferri poſſit. FREINSH.

Tenue diſcrimen] forte *tenue id diſcrimen.* HEINSIUS. An tenue, quod per trium regnorum, Ponti, Cappadociae, Ciliciae diſtinguitur amplitudinem? CELLAR.

Quae nunc dividit] Dividi digniſſimus quiſquis fuit homo, non mehercule ſicula, qua truſabat ille Catullianus, verum illa ſica, ſive ſecuris fuit, qua Jovi Vulcanum ajunt obſtetricatum, qui in membranis hoc loco *videt* pro *dividit* repoſuit. MODIUS.

Committeret] Conjungeret, commiſceret, vel (ut *Feſtus* ait) *inſimul mitteret.* formula eſt, quam amat Noſter ſic l. v. c. 4. 4. *implexos arborum ramos ſilvas committere.* lib. IV. c. 2. 16. *moles, quae continenti urbem committeret.* lib. VII. c. 3. 20. *Taurus mons committitur Caucaſo.* ſic Ovid. l. I. amor. eleg. 14. *nec femori committe femur.* & eleg. 13.

Ipſe deum genitor ——— ———
Commiſit noctes in ſua vota duas.

Metam. l. IV. vſ. 369.

——— ——— *commiſſaque corpore toto*
Sicut inhaerebat.

Met. l. VI. vſ. 178.

——— *fidibuſque mei commiſſa mariti*
Moenia.

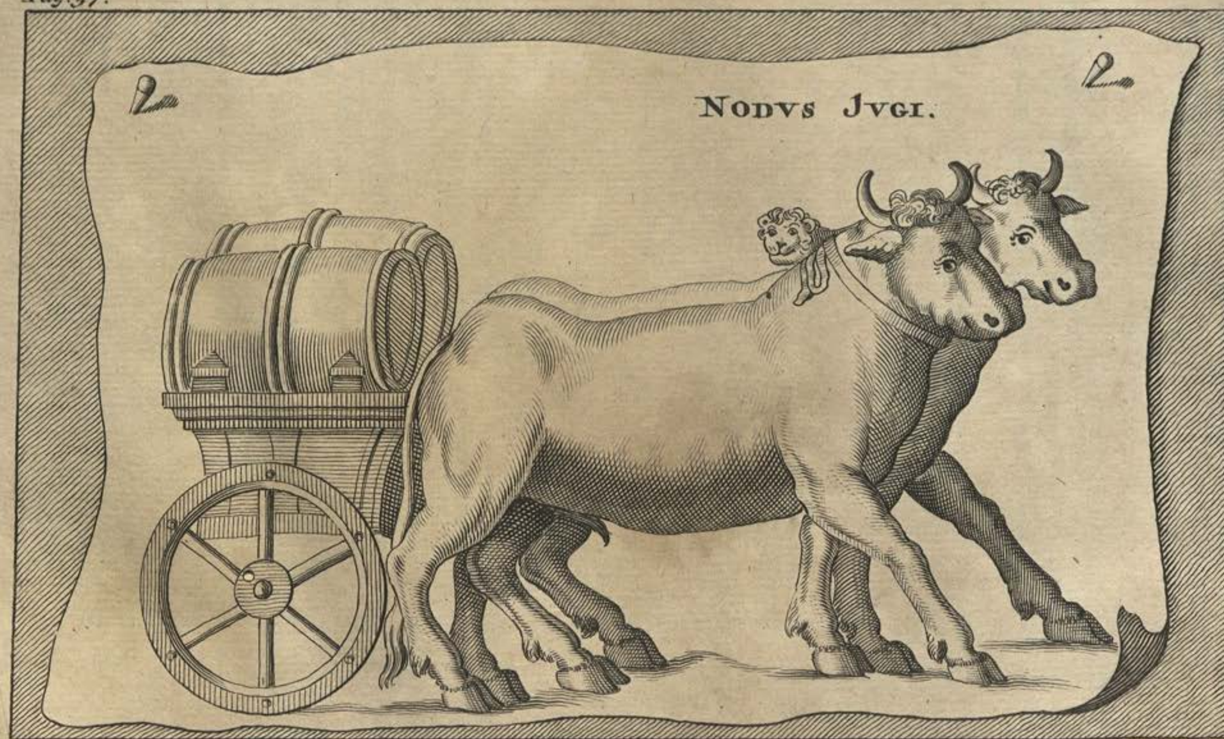
Caeſar de B. G. l. VII. c. 22. *Commiſſis turrium malis.* Sidon. Apollin. Carm. II. vſ. 47.

——— *commiſſam carpis utrimque*
Temperiem. ubi vide Savaron.

In ſuam ditionem] Poteſtatem, ſuo imperio ſubjecit, ſibi parere coëgit, obſerva hanc vocem à multis barbare uſurpari, cum pro finibus & agro accipitur, quomodo nunquam Latini ſunt locuti, ut ſi dicas, *ditionem illius vaſtavit, ditionem illius invaſit, hoc eſt agros.* RADERUS. Id ſi verum eſt, non capio locum Curtii l. IV. c. 1, 26. *regionem urbi adpoſitam ditioni ejus adjecit*, quem ipſe noſter explicare videtur l. IV. c. 8, 13. *magnam regionem finibus eorum adjecit.*

Jovis templum intrat] Idaeum Jovem intelligit, cujus & Callimachus in Hymno ad Jovem meminit, Ζεῦ σὲ μὲν Ἰδαίοισιν ἐν οὔρεσί φασι γενέσθαι. *Jupiter Idaeis genitum te in montibus ajunt.* erat & ara Jovis Idaei apud Celaenen Phrygiae urbem à Mida rege conſtructa, ut ex Calliſthene libro II. Metam. Plutarch. refert. POPMA.

Mi-

NODVS JVGI.

plum [1] intrat. [2] Vehiculum, quo [3] Gordium [4] Midae patrem vectum eſſe conſtabat, adſpexit, [5] cultu [6] haud ſane à vilioribus, vulgatiſque [7] uſu abhorrens. Notabile erat [8] jugum adſtrictum [9] compluribus nodis in ſemetipſos impli- 15
catis, & celantibus nexus. Incolis deinde adfirmantibus, [10] *editam eſſe oraculo* 16
ſortem; Aſiae potiturum, qui inexplicabile [11] *vinculum ſolviſſet:* cupido inceſſit animo ſortis ejus [12] implendae. Circa regem [13] erat & Phrygum turba, & Macedo- 17
num: illa [14] exſpectatione ſuſpenſa, haec [15] ſollicita ex temeraria regis fiducia. Quippe [16] ſeries vinculorum [17] ita adſtricta, ut unde nexus inciperet, quove ſe conde-

Variantes Lectiones.

1 Leid. *intra.* 2 alii *currum.* 3 Leid. Voſſ. 1. D. *Cordium.* 4 Mer. Baſ. Col. omittunt. 5 Voſſ. 2. *cultus* Pal. 3. *cultu aſpexit.* 6 Bong. *haut.* 7 Mer. *uſibus* Ald. *curribus* Bong. *currubus.* 8 Voſſ. 2. Baſ. Col. alii *vinculum.* 9 Pal. 1. B. 1. *cum plur.* 10 D. *aeditum* Bong. Leid. Voſſ. 1. *editum.* 11 Leid. *vincolum.* 12 ſic Ald. Col. B. 1. Pal. 2. *impende* Voſſ. 1. *explende.* 13 Ald. *erant.* 14 Pal. 2. B. *expolitore* intra lineas *explicabile* ad marginem *expectatione* Pal. 1. *explicatione*, ſed cum raſura. Voſſ. 2. *ex deplicatione.* 15 B. 1. *ſolicitata* Voſſ. *ſollicita & ex.* 16 Alii *ſerie.* 17 Alii *erat ita.*

Midae patrem] Vox *Patrem* ab excuſis quibuſdam abeſt, & recte fortaſſe. MODIUS. Patrem in omnibus codicibus editis lego, ſed *Midae* quibuſdam deſideratur, malim vel utrumque tollere, vel *patrem* retinere omiſſo *Mida.* RADERUS. vide Hiſtoriam ab Juſtino lib. XI. c. 7. traditam; & Arriano. l. II.

Cultu haud ſane à vilioribus vulgatiſque uſu] Haec bonus Glareanus, cùm non intelligeret, mutanda cenſuit, hoc modo; *c. h. ſ. à v. vulgatiſque vehiculis*, inſulſe, ut nequid gravius dicam. *vulgatis uſu*, ſeu ut mavult legere Eraſmus, *viſu*, valet, qui vulgo in uſu ſunt, aut vulgo viſuntur. nihil itaque duo ablativi abſolute (ſic enim ipſe loquitur) poſiti Glareanum offendere debuerunt. MODIUS.

Vulgatiſque uſu] Expedita & plana ſententia ſcripturae hujus, quam ideo retinuimus, quamquam varie varii mutarent, pro *uſu*, *viſu*, *vehiculis*, *uſibus*, *curribus* reponentes. Eſt & Rutgerſii conjectura, l. III. Var. Lect. c. 4. quam non ſpernas, *vulgatique uſus.* FREINSH. Lego *vulgariſque uſus.* HEINSIUS.

Jugum adſtrictum] Sic ſcribo: & mecum faciunt antiqui libri, quos mihi videre contigit, *vinculum* tamen habent excuſi. MODIUS.

Jugum] Alii *vinculum*, quod non damnem: niſi illud potius videatur. nam & Auſonius epiſt. 23, 48. ſic appellat:

Ocius illa jugi fatalis ſolvere lora
Pellaeum potuiſſe ducem reor, abdita opertis
Principiis, & utroque caput celantia nodo.

Sed & in praefatione Biſſulae quod eſt Eidyll. 27. iisdem verbis *fatalis jugi lora* vocat. *Jugum* nominavit & Juſtinus XI, 7, 4. & ſane cum mox *vinculi* vocabulo utatur Curtius, veriſimile eſt ad evitandum repetitionis taedium, alio verbo ſupra uti maluiſſe; praeſertim cum ad ipſius rei accuratam deſcriptionem ſignificantior ſit, quam generalis illa vox *vinculi.* Arrianus II, I, 17. τοῦ ζυγοῦ τῆς ἁμάξης τὸν δεσμόν. *Jugi quod in curru erat nexum*, appellat. FREINSH. Freinshemius edidit; *jugum*, pro vinculum, & habent libri MSS. alii *jugum*, alii *vinculum*, cujus rei puto eſſe cauſſam, quod utrumque poſuerat Curtius, Exſcriptores alterum putarunt eſſe otioſum, & idcirco rejecerunt. ſcribo, & diſtinguo ita locum totum. *Notabile erat jugi vinculum, adſtrictum compluribus nodis.* SCHEFFERUS.

Incolis deinde] Suadent optimae notae alioqui membranae, legamus, *incolis debitè*, ſuadent inquam, ſed nemini ſat ſcio, cui modo cor ſapiat, perſuadebunt. MODIUS.

Editam oraculo ſortem] λόγιον ait Arrian. quia oracula certo ordine, & ſorte reddebantur, factum eſt, ut ipſa *ſortes* dicerentur. Cicero de divinat. n. I. 33. *auſpicia reſtant & ſortes eae, quae ducuntur, non illae quae vaticinatione funduntur, quae* ORACULA *verius dicimus.* Virg. Aen. IV. vſ. 346. de Pataraeo oraculo:

Italiam Lyciae juſſere capeſſere ſortes. CELLAR.

Ex temeraria] Forte *de temeraria.* HEINSIUS.

Exſpectatione] Alii explicatione, ſed iſtud ſtudio praetuli. FREINSH.

Series vinculorum - percipi poſſet] Totus hic locus in editis antea ita legebatur, *quippe ſeries vinculorum erat ita adſtricta, ut unde nexus inciperet, quove ſe conderet, nec ratione nec viſu percipi poſſet.* Sed peream, niſi haec vere eſſet Glarici & Diomedis permutatio. Porro his ipſis verbis uſus eſt Vulcanius in reddenda voce, ἐφαίνετο apud Arrianum, quodque hic dixerat, ἦν δὲ δεσμὸς ἐκ φλοιοῦ κρανέας, καὶ τούτου οὔτε τέλος οὔτε ἀρχὴ ἐφαίνετο, vertit ille, *erat autem is nexus ex corni arboris libro, qui unde inciperet, quove ſe conderet nec ratione nec viſu percipi poterat.* Satis libere. MODIUS. Mutat editorum ſcriptorum omnium fidem Modius, & reponit *quippe ſeriem* &c. *percipi poſſe.* Ego vero omnia alia. nam ſi Modii emendationem propugnes, nec Glarici nec Diomedis arma retinebis, ſed utriſque exueris, quod miror Acidalio in longa ſua brevitate non obſervatum. Quae enim iſta loquendi ra-

deret, [1] nec ratione, nec viſu percipi poſſet, [2] ſolvere adgreſſo injecerat curam,
18 ne [3] in omen verteretur inritum inceptum. Ille [4] nequaquam diu luctatus cum
latentibus nodis; *nihil*, inquit, *intereſt quomodo ſolvantur:* gladioque ruptis omni-
19 bus loris, oraculi ſortem vel eluſit, vel implevit. Cum deinde [5] Darium, ubi-
cumque eſſet, occupare ſtatuiſſet; ut à tergo tuta relinqueret, Amphoterum
claſſi ad [6] oram Helleſponti, copiis autem praefecit [7] Hegelochum; Lesbum, [8]
&

VARIANTES LECTIONES.

1 D. Leid. Voſſ. 1. *perſpici* B. 1. *non ratione.* 2 D. Pal. 3. *injec. ſolv. aggreſſo curam ei ne* Pal. 1. *ini. s. aggreſſo c. ei ne mane vert.* Mer. B. 1. *inane vert.* Ald. Frob. Baſ. Col. *ſolv. aggreſſo injecerat curam ne* Pal. 2. *mane vert.* & intra lineas *omen.* Bong. & Voſſ. 1. 2. *ſolvere adgreſſus injecerat curam ei ne.* 3 Voſſ. 2. *inane.* 4 Bong. Leid. *nequiquam* Col. *Illi nequaquam diu luctae* Voſſ. 1. *nequidquam.* 5 ſic Bong. ſed Mer. Ald. Frob. Baſ. Col. Voſſ. 2. *Dar. regem u. eſſet* Pal. 3. omittit *eſſet.* 6 Pal. 3. B. 1. *horam.* 7 Leid. Voſſ. 1. D. B. 2. *Haegel* Elz. Amſt. *Fgelochum* Mer. Baſ. Col. *Egelogum* Pal. 2. *Hegilogum* Pal. 1. *Hegelotum* B. 1. Voſſ. 2. *Hegelogum.* 8 Leid. *Coonque* Voſſ. 1. D. Pall. 0. B. 1. Voſſ. 2. *Choumque* Elz. *&* *Coum* Mer. *& chyum coumque* Frob. Baſ. Col. *Coumque* Lugd. Amſt. *Lesb. Chium.*

ratio, *ut percipi poſſe?* certe ut illa admittam, ſeriem vinculorum ita adſtrictam, tamen niſi legas, *ut percipi poſſet*, non eſt juſta oratio, alioquin expedita ſententia, ut totam periodum ita diſtinguas: *quippe ſeriem v. i. adſtrictam, ut u. n. i., q. v. ſ. c. n. r. n. viſu percipi poſſet, ſolvere adgreſſus injecerat curam.* RADERUS.

Solvere adgreſſus] Hic quoque ſecutus ſum veteres codices, cum in excuſis *aggreſſo* eſſet. nec negabo tamen *aggreſſo* apte poſſe retineri; ut ſit diverſa ſententia, & de Alexandro haec accipiatur. Immo cum cogito, & noſtro melius eſt, & cum Arriano, ſive ille noſtrum, ſive (re enim incerta nihil habeo adfirmare) illum noſter ſequitur convenientius. MODIUS.

Solvere adgreſſo injecerat curam] Mire turbant hic libri & interpretes: ſed ipſam Curtii ſcripturam eſſe quam exhibemus, haud difficulter conſentiet qui formam orationis ejus familiariter habet cognitam. Juvat infra III. 5, 14. *Ingentem omnibus incuſſerat curam tam praeceps temeritas ejus.* FREINSH.

Nequaquam diu] Ita malui quam *nequidquam* recentium editionum, quod libris, & ingenio Alexandri non aeque convenit. Hae particulae invicem commutatae ſunt etiam infra III, 2, 11. FREINSH.

Solvantur] Ediderant recentiores *ſolvatur*, ſed cum praeter MSS. Cod. Leid. & Voſſ. etiam Ald. Frob. Baſ. Lugd. Col. aliique meliores conſentiant, & melior ſententia deſiderat, veram lectionem admiſimus.

Vel eluſit vel implevit] Si Ariſtobulo credendum, non *eluſit*, ſed ſolvit & *implevit*. Major auctorum numerus reſectum gladio vinculum, & eluſum oraculum affirmavit. Arrianus in medio relinquit, ſatisfactum tamen oraculo dicit. RADERUS. Curtii ſententia communis eſt, quae & in proverbium abiit. Vide Paroemiographos. *Ariſtobulus vero auctor eſt, Alexandrum exemto paxillo temonis (erat is clavus ligneus, per medium temonem trajectus, cui vinculum adſtrictum erat) jugum temoni detraxiſſe*, inquit Arrian. l. 1. c. 2, 18. & Plutarch. in vita 28. FREINSH. Si arte explicari, non diſſecari oportuit, *eluſit*; ſi quocumque modo diſſolvi ſatis erat, *implevit*. CELLAR. idem & TEISSIER.

Darium ubicumque - occupare] Vulgo *Darium regem*, ſed ego vocem poſteriorem, membranis fretus, delevi. MODIUS. *Occupare* hoc loco eſt inopinantem opprimere. Etſi variam quoque ſignificandi vim habeat hoc verbi; valet enim quod antecapere, antevertere, ſeu praeoccupare, quod non eſt barbarum, cum Livius, & ipſe Cicero vocem uſurparint. RADERUS.

A tergo] A tergo reliquit Helleſpontum & Graecum mare cum minori Aſia, à fronte habebat Armeniam, Euphratem & Darium, à latere ſiniſtro Paphlagoniam & Cappadociam, à dextro Ciliciam & Babylonem. RADERUS.

Amphoterum] Hic eſt, in quem dictum Philippi exſtat apud Plutarch., è duobus inquit fratribus Amphotero, & Ecatero (Graece melius ἀμφοτέρȣ ϗ ἑκατέρȣ) cum Ecaterum ſeu Hecaterum prudentem & ſtrenuum, Amphoterum autem hebetem & ignarum videret, Ecaterum quidem Amphoterum i. e. utrumque dixit, Amphoterum vero neutrum. RADERUS. Vix eſt, ut credam Radero, hunc eſſe, in quem cum fratre Hecatero comparatum, dictum illud Plutarcho in apopth. relatum Philippus jecerit: *Hecaterum* (hoc eſt alterutrum) *quidem amphoterum* (notat utrumque) *eſſe*, *Amphoterum autem udeterum* (hoc eſt neutrum), quod nimirum hebes & ignavus eſſet; frater ejus ingenio vivido, & ad res gerendas apto. Praeterquam enim quod de noſtri Amphoteri fratre nihil, quod ſciam, legitur: etiam ingenium illud fatuum, quod exprobrat Philippus, in hoc noſtro minime repertum fuiſſe, evidens argumentum eſt, quod Alexander, optimus fortium virorum aeſtimator, inter tot egregios duces hunc idoneum duxerit, cui non minimi momenti negotia committeret: quae prudentia virtuteque ſua
haud

& Chium, & Con praeſidiis [1] hoſtium liberaturos. His talenta ad belli uſum 20
quingenta [2] adtributa: ad Antipatrum, & eos qui Graecas urbes tuebantur,
[3] ſexcenta miſſa: ex foedere naves ſociis imperatae, quae Helleſponto praeſide-
rent. [4] Nondum enim [5] Memnona vita exceſſiſſe cognoverat: in quem omnes 21
[6] intenderat curas; ſatis gnarus, cuncta [7] in expedito fore, ſi [8] nihil ab eo movere-
tur. Jamque ad urbem Ancyram [9] ventum erat, ubi numero copiarum inito, 22
[10] Paphlagoniam intrat: huic juncti erant [11] Eneti, unde [12] quidam [13] Venetos
tra-

VARIANTES LECTIONES.

1 D. *iſtium* ſuperſcripto *o*. 2 Mer. Pal. 1. 2. B. 1. *tribuit* Voſſ. 2. *attribuit*. 3 D. Pal. 2. Voſſ. 2. *DC. miſſas ex f. naveis ſoc. imp. quae* F. *ſexc. miſſas ex f. n. imperat eque* B. 2. Voſſ. 1. *imperat aeque* B. 1. *DC. miſſas ex f. n. ſoc. imperatae quae*. Baſ. Col. *miſſae ex foedere: naves ſociis imperat*. 4 P. *nundum*. 5 P. *Mennonem*. F. *Nenonem*. 6 D. Pal. 1. 2. Voſſ. 1. *intenderet* Pal. 3. *intenderat* ſed ſubditis punctis literis *in*. 7 B. 1. *expedita*. 8 MS. Voſſ. 2. ſemper *nichil*. 9 B. 1. *Venerunt*. 10 Pal. 1. *Paphagoniam*. 11 Leid. *Vineti* D. B. 1. *Vincti* & à manu ſecunda *Veneti* P. F. & Voſſ. 2. *Veneti* Alii *Heneti*. 12 Pal. 1. *quidem*. 13 Leid. *Veneti*.

haud ſegnius judicio ſpeque Alexandri ſuſtinuit. FREINSH.

Hegelochum] Hic ille eſt dux, & claſſis primum cum Amphotero praefectus, de quo lib. IV. c. 6. idem qui cum Parmenione & Philota in Alexandrum conjuravit, imo auctor aliis conjurationis fuit, ut lib. VI. Docet Curtius, cecidit in proelio ad Gaugamela. RADERUS.

Lesbum, & Chium, &c.] Alexander enim poſt victoriam ad Granicum, omnem oram maritimam occupaverat; inſulaſque Lesbum, Chium & Coum in poteſtate habuerat. Memnon vero Rhodius, à Dario imperator declaratus, bellum decrevit Macedoniae & Graeciae inferre, adeoque ex Aſia in Europam transferre, inſulaſque praedictas occupare; & per mare Aegaeum terrorem claſſe circumtulit. In hoc conatu Memnon cum verſaretur, decedit, & cum illo, quia parem non habebat, Darii regnum ruere coepit. Igitur ne Memnon quidquam moveret, Amphoterum claſſi ad oram Helleſponti praefecit, & copiis Hegelochum, qui inſulas occupatas reciperent, & in Aſiam expeditionem praeſtarent. De Macedonia propter Antiochum non erat ſollicitus. RADERUS. Has inter Aſiam Graeciamque inſulas Memnon ad Perſas reduxerat, ſola Mitylenaeorum urbe adhuc repugnante. vide Suppl. II. extr. CELLAR.

Et Con] Ita legendum vidit ante nos Glareanus quoque. neque enim, ut ille hanc partem non male judicabat, illud *& Chium Coumque* illa ſententia, qua hic in editis legebatur, ferri poterat. MODIUS.

Sociis imperatae.] Rectum hoc eſſe ſuperiora evincunt. Valeant igitur, qui pro eo *imperat* ſubſtituunt. MODIUS. Eraſmus in indice, quem praemiſit editioni Curtianae hoc nove dictum putat, cum & optimi quique Auctores ante Curtium ſic locuti ſint. Nep. in Conon. *civitatibus naves longas imperat*, & ſic uſurpat Cicero Verr. V. ac quid frequentius Livio, Caeſari, aliis! LOCCENIUS.

Imperatae, quae, &c.] Sic diſtinxi atque ſcripſi, volentibus membranis. nam editio Mſcripto Pithoei collata praefert, *imperat eque*. quomodo & Cl. Faucheti MS.: Bongarſianorum alter, *imperat aeque:* alter exſerte, *imperatae quae*. de cujus ſcripturae ſinceritate non fuit quod dubitaremus. FREINSH.

Memnona] Rhodium illum Darii ducum praeſtantiſſimum, quem ob induſtriam & peritiam rei bellicae ſolum verebatur Alexander. Ejus res geſtas lege apud Diodorum lib. XVII. cap. 7. Arrian. II. I. & ſequentibus. Brevem vitae ejus epitomen contexuit Reineccius tom. 3. ubi de ducibus Rhodiis agit. IDEM.

Vita exceſſiſſe] Ad Mytilenem morbo exſtinctum.

Omnes intenderat] De hoc loco ex animi ſententia jam dixi §. 10. MODIUS.

Omnes intenderat curas] Modius ſine cura, *curas* in crucem ablegat, corrigitque, *omnis intenderat:* ſed omnes codices veteres & recentes, etiam MSS. retinent, *omnes intenderat curas*; nec ſcio cur explodatur, quum non minus Latine ac alterum dicatur. Livius, XXXVII. 36, 9. *omiſſa in praeſentia pacis mentione, totam curam in belli apparatum intendit*. Cura de Memnone liberatus, quem acceperat occupatis inſulis Chio, Lesbo, Mitylene, cum trecentarum navium claſſe, & ingenti peditum numero, in Macedoniam velle tranſire. RADERUS. Lib. IV. c. 6, 1. *ad reparandas vires, bellumque impigre renovandum intendit animum*, ubi ultimam vocem itidem omittunt nonnulli. ſic *omnes fugam eodem intenderant* l. IV. c. 1. 2.

Ancyram] Galatiae urbem. Eo venerunt Paphlagonum proceres & legilli, qui gentem ſuam dediderunt; quam ille Calae Phrygum Satrapae juſſit parere. RADERUS. Et in Phrygia, & in Galatia Ancyrae nomine urbs eſt. heic Galatica, & celebratior intelligitur, quia proxima Paphlagoniae eſt. Arrian. lib. II. cognomen γαλατικῆς ſignanter adjecit. CELLAR.

Eneti] Scripti libri, *Vineti*, ſed verius illud. quod au-

23 trahere originem [1] credunt. [2] omniſque haec regio paruit regi: datiſque obſidibus, [3] *tributum, quod ne Perſis quidem tuliſſent, pendere ne cogerentur*, impetrave-
24 runt. [4] Calas huic regioni praepoſitus eſt: ipſe, [5] adſumptis qui ex Macedonia nuper advenerant, Cappadociam petiit.

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *putant.* 2 Leid. *omnis.* 3 Pal. 1. omittit *tributum* B. 1. *trib. q. ne ipſis q. tuliſſet* D. Pal. 2. Leid. Voſſ. 2. *quidem Perſis.* 4 Mer. Baſ. Col. Pal. 1. *Chalas.* 5 Pal. 1. *adſumptio ex Mac adven.*

autem ſequitur, *unde quidam Venetos trahere originem credunt*, id vero gloſſema eſſe Palmerius judicat, & ab illo ego quoque ſto. non fui tamen auſus, illa ipſa quae dixi verba hinc ejicere, veritus, ne ad veterum librorum, in quibus diſerte leguntur, auctoritatem provocarent. MODIUS. *Eneti, unde quidam Venetos trahere originem credunt*, vera lectio eſt, non gloſſema, ut quidam putant, quam non ſolum veterum, & impreſſorum codicum conſenſus, ſed & Plinius, & Solinus manifeſte confirmant. Plin. l. VI. c. 2. *Quo loco Henetos adjicit Nepos Cornelius, à quibus in Italia ortos cognomines eorum Venetos credi poſtulat.* & Solin. c. 46. de Paphlagonia loquens, *Inſignis*, inquit, *loco Heneto, à quo, ut Cornelius Nepos perhibet, Paphlagones in Italiam transvecti, mox Veneti ſunt nominati.* POPMA.

Eneti] De his Livius lib. 1. 2. & Strabo lib. V. & Plinius VI. 2. Virg. Aen. 1. 242. qui omnes ſtant à Q. Curtio, Henetorum gentem ex Paphlagonia, duce Antenore, in Italiam profectam, ibi ſedes poſuiſſe, & mutata prima litera, pro Henetis Venetos appellatos. Homerus & Maeandrius, Henetos à Leucoſyris profectos Trojanis ſuppetiatum iviſſe tradunt; indeque cum Thracibus avectos, ſedes poſuiſſe in intimo ſinu Adriae, reliquos, qui cum Pylemene erant profecti, reſediſſe in Cappadocia. Quare omnino in eam ſententiam deſcendo, illa verba, quae in Curtio ſequuntur, non eſſe ex gloſſemate adjecta, ſed legitima & genuina Curtii, cui ſubſcribunt omnes quos codices vidi. Strabo lib. IV. Venetos Adriatici maris accolas ortos à Venetis Gallis, Caeſaremque reprehendit, qui horum originem ab iſtis repetit. Porro, ſi ab *Aenetis* deducantur *Veneti*, vox efficta eſt ad eum modum quo ex οἶνος vinum, ex ἦρ ver, &c. deducta ſunt: idque more antiquitus Graeco, ut obſervat Dionyſius hiſtor. 1. 20. *Solebant enim*, inquit, *priſci Graeci nominibus à vocali incipientibus praeponere ſyllabam ου ſcriptam uno charactere: is erat ſimilis Γ duplici, ad rectam lineam duabus obliquis additis*, ſic Ϝελένη, Ϝάναξ, Ϝοῖκος, Ϝανὴρ, *& multa ſimilia.* Reineccius tamen, in regno Paphlagonico, Enetos ſeu Henetos deducit ab indigena voce *Honati*, quod ſit *diſcurſare*: Venetos à noſtro *wenden*, à vertendo, nempe ſedes, id eſt, vagando, ut in utraque lingua veniant νομάδες. Quae ſane notio non ſpernenda; multoque mihi potior eſt ea, quam Jornandes de rebus Geticis comminiſcitur, cui Heneti dicuntur quaſi αἰνετοὶ *laudabiles.* FREINSH.

Calas] Theſſalorum equitum ductor, Harpali filius. Arrian. 1, 5, 7. poſtea Phrygiae & Paphlagonum Satrapa. Idem 11, 1, 20. Diodoro XVII, 17. eſt Κάλλας. IDEM.

Qui ex Macedonia] Supplementum exercitus pedites 1000. equites 650. ut Arrianus 1, 8, 28. numerat: ut Calliſthenes, peditum millia V. equites octingenti. RADERUS.

Cappadociam] quam totam cis Halyn, partem etiam trans flumen occupavit Alexander, quibus praefecit Sabutam Satrapen. Arrian.

CAPUT II.

Exercitus Perſici luſtratio. de quo quum Darii juſſu Charidemus Athenienſis verum liberumque protuliſſet judicium, capite multatus eſt.

1 At Darius, nuntiata Memnonis morte haud ſecus quam par erat, [1] motus; omiſſa omni alia ſpe, ſtatuit ipſe decernere: quippe quae per duces ſuos acta [2] erant,

VARIANTES LECTIONES.

1 alii *moeſtus.* 2 D. *erunt.*

Nuntiata Memnonis morte] Hunc Plutarchus in Alexandro Menonem vocat, quem Darius univerſae claſſi, oraeque maritimae praefecerat, qui de bello Macedoniae & Graeciae inferendo cogitans multum laboris Alexandro exhibiturus fuiſſet, ſi vita longior contigiſſet. Poliaen. Stratag. l. IV. narrat, Alexandrum, cum in Aſiam tranſiſſet, hunc Memnonem Perſis ſuſpectum feciſſe: Imperabat enim egredientibus ad praedandum Macedonibus, ut à Memnonis agris abſtinerent. POPMA.

Haud ſecus quam par erat] *Nobiliſſimum* enim *ducem* (ſic appellatur infra III, 13, 14.) amiſerat, & quem,

rant, [1] cuncta damnabat; ratus, pluribus [2] curam, omnibus [3] abfuiſſe fortunam. Igitur caſtris ad [4] Babylonem poſitis, quo majore animo [5] capeſſerent bellum, univerſas vires in [6] conſpectum dedit: & circumdato vallo, quod [7] decem millium armatorum multitudinem caperet, [8] Xerxis exemplo numerum copia-

VARIANTES LECTIONES.

1 P. *damn. cuncta* Pal. 1. Leid. & Voſſ. 1. *ubique dampnabat* Pal. 2. C. *dannabat*. 2 B. 1. *curantibus* Leid. *caras*. 3 Bong. Leid. Voſſ. 1. *afuiſſe*. 4 Leid. *Babylona* Voſſ. 1. B. 2. *Babylonam* Voſſ. 2. Mer. Ald. Col. *Babyloniam*. 5 Mer. *capeſceret* Ald. Frob. Baſ. Col. *capeſſeret*. 6 Voſſ. 2. Pal. 1. *conſpectu*. 7 Leid. Voſſ. 1. *decem armatorum* Lugd. Amſt. *decies centenum millium*. 8 Ald. Voſſ. 2. paſſim *Xerſis*.

quem, ut modo III, 1, 21. dictum eſt, ſolum verebatur Alexander. FREINSH.

Omiſſa omni alia ſpe] Bene habet, nec eſt reponendum *amiſſa ſpe*. ſic enim uſurpant hoc verbi principes Latini fori, *omittere triſtitiam*, *ſpem*, *iracundiam*, quamvis diſerte Juſtinus XI, 12, 5. dicat, *Tum ſpe pacis amiſſa*, ſed ibi vere legitur *amiſſa*, quod ſpem illi pacis Alexander negarat. RADERUS. Apud eumdem Juſtinum XI, 9, 8. narratio eſt re phraſique Curtianae non abſimilis: *Nec Darii regis opera in ordinanda acie defuit. quippe omiſſis ducum officiis, ipſe omnia circumire &c.* FREINSH. Nihil magis obvium in codicibus manu exaratis quam hujus vocis *omittere* viciſſitudo cum cognata *amittere*, quamquam ultima haec eodem fere leni ſenſu ſit uſitatiſſima etiam apud noſtrum, ſic l. IV. c. 6. 11. *corvus glebam ſubito amiſit*. l. IX. c. 2. 26. *fructus per inertiam è manibus amittere*.

Omni alia ſpe] forte *omni alia re*. HEINSIUS.

Decernere] Certare, bellum gerere, dimicare. ut Cicero: *Animis armiſque decernere.*
& Virg. Georg. III. vſ. 218.

Cornibus inter ſe ſubigit decernere amantes.

& Aen. XI. vſ. 218.

Ipſum armis, ipſumque jubet decernere ferro.

Idem valet ſimplex. Pacuvius. *Primores procerum revocarent nomina, ni eſſet quis, qui armis ſecum vellet cernere.* eo ſenſu apud Ennium & Pacuvium & alios leges. RADERUS. Sic Liv. XXXII. 31. *omiſſa ſpe per unam dimicationem rei decernendae*. XXXV. 3. *parati de ſumma rerum decernere.* Nepos Eumene c. 9. 6. *quo integriore exercitu decerneret*. eſt ergo *decernere* in his praelium committere. CELLAR.

Damnabat] Variam vim hujus verbi Nonius exprimit, hic idem quod reprehendere valet, elegantiſſimo loquendi modo, ut Cicero Tuſcul. Q. V. *Rerum naturam, quam errorem noſtrum damnare malumus.* RADERUS. rectius improbare, ut infra c. 8. *ſi id conſilium damnabat*. Similia hujus noſtri auctoris exempla ſuggeret Index.

Curam] Amat enim victoria curas. *Fortunam*, quae nec ipſi Dario adfuit. Ἐχρῆν γὰρ ἤδη καὶ Πέρσας πρὸς Μακεδόνων ἀφαιρεθῆναι τῆς Ἀσίας τὴν ἀρχὴν, καθάπερ οὖν Μῆδοι μὲν πρὸς Περσῶν ἀφῃρέθησαν, πρὸς Μήδων δὲ ἐκπρόσθεν Ἀσσύριοι. *Oportebat enim*, inquit Arrianus, *Aſiae imperium Perſis à Macedonibus adimi, quemadmodum Perſae Medis, ac prius Medi Aſſyriis ademerant.* RADERUS.

Pluribus curam, omnibus] Bongarſii codex *pluribus curantibus*, unde exiliret ſenſus noto proverbio comprehenſus: Πολλοὶ στρατηγοὶ Καρίαν ἀπώλεσαν. *Multi imperatores Cariam perdiderunt.* alterum tamen, pluribus libris fulcitum, merito praetulimus. FREINSH.

Capeſſerent] Male alii *capeſſeret*; neque enim ipſe ſibi animum addere volebat Darius, ſed ſuis. MODIUS.

Decies centenum millium] Fateor nullis adjutus codicibus ita ſcripſi de conjectura evidentiſſimis rationibus expreſſa, primum enim Galterus, qui, cum Curtio non ſolum in hiſtoria, verum etiam ipſis verbis ſummus imitator fuerit, vel hoc ipſum ad nos durare debuit, ut eſſet, unde is auctor (cujus ille exemplaribus ante annos CCCC, & undeviginti, quo tempore floruit, haud dubie minus contaminatis uſus eſt) aliquam multis locis male affectis ſanari poſſet. hic Galterus copias omnes vallo Darium circumdediſſe refert, unde emiſſas occupaſſe Meſopotamiae campos. Deinde movit me, quod addidit ipſe Curtius Xerxis exemplo (cujus exercitus decies centenum millium multitudinem aut aequaſſe, aut ſuperaſſe, qui ex Graecis minime mendaces perhibentur, aſſerunt) numerum copiarum iniiſſe Darium. facio tamen, lector, rem judicii tui, dum memineris, *decem millium*, quod libros occupavit, ferri nullo modo poſſe. MODIUS.

Decem millium armatorum] Cum in vetuſtis & impreſſis codicibus optime ſic legeretur, non defuere tamen, qui pro *decem millium*, *decies centenum millium*, non recte, repoſuerunt. Ad quid enim tam capax vallum, cum ſumma totius exercitus fuerit quadringenta, aut ſummum, ut Arrianus II, 2, 21. & Plutarchus in Alexand. c. 29. referunt, ſexcenta millia armatorum? Deinde Xerxes, cujus exemplo numerum copiarum Darius iniit, cum decies centenum millium multitudinem haberet, in loco Doriſco, qui decem mille hominum capax erat, circumdato vallo, quod decem millium armatorum multitudinem caperet, recenſuit copias. Plinius IV, 11, 5. *Tum locus Doriſcus X. M. hominum capax. ita Xerxes ibi dinumeravit*

3 piarum [1] iniit. Orto ſole ad noctem agmina, ſicut [2] deſcripta erant, intravere vallum. inde [3] occupaverunt emiſſa [4] Meſopotamiae campos: equitum peditumque propemodum innumerabilis turba, majorem quam pro numero ſpeciem [5] gerens.
4 Perſarum erant centum millia, in [6] quîs eques triginta [7] millia implebat. Medi de-

Variantes Lectiones.

1 D. Cl. F. B. 1. 2. Leid. *init.* 2 Leid. *diſcripta.* 3 Voſſ. 2. *occupaverant* Cl. P. F. B. 2. *emiſſa occupaverant.* 4 Voſſ. 2. *Meſſopot.* 5 D. C. P. F. B. 2. Amſt. *ferens.* 6 Sic B. 1. 2. Pall. o. Leid. Voſſ. 1. conſtantiſſime. 7 D. F. B. 2. Leid. Voſſ. 1. omittunt *millia* paſſim Voſſ. 2. ſemper *milia.*

vit exercitum. Quomodo autem Xerxes copiarum ſuarum numerum inierit, Herodotus VII, 60. refert. Ammianus Marcellinus XVIII, 15. *Quouſque nobis Doriſcum Thraciae oppidum, & agminatim intra conſepta exercitus recenſitos Graecia fabuloſa narrabis?* POPMA. Quid? ferri nullo modo poteſt? proba, ſancta, & unice vera lectio? pro qua nobis ſpuriam obtrudit Modius, & legitimam cruribus illidit. Poteras ex ipſis Curtii verbis errorem tuum deprehendere, qui merito criticorum audaciam reprimere poteſt. Primum Darius ex Curtii ſyllabo non numeravit ſub ſignis niſi trecenta undecim millia ducentos. Ex Arriani cenſu ſummum ſexcenta. Ex Juſtini quingenta tantum, totidem ex Diodori S. calculo cognoſces. nemo ultra ſexcenta millia aſſignavit. Quid eſt ergo, quod Curtius narrat Xerxis exemplo? hoc eſt, Darius exèmplo Xerxis recenſuit ſuas copias vallo circumdato, quod decem millia caperet armatorum. Xerxes enim, cum univerſum exercitum per Helleſpontum, continenti junctum, traduxiſſet, in Doriſco trans Helleſpontum ſeptum fecit, quod Myriadem capiebat, atque ex caſtris ſingulas Myriadas ſeorſim in illud ſeptum immiſit, ac coram cum ſcriba ſpectavit, qui & unde eſſent, quae arma ferrent, relatoſque in chartas in campum emiſit, ac aliam Myriadem ex caſtris in vallum deduxit, quam uti priorem luſtravit, ac deinceps hac emiſſa, aliam atque aliam, donec omnes copiae per vallum tranſirent. Hunc modum Xerxes inſtituerat copiarum recenſendarum, quem imitatus eſt Darius circumdato vallo, quod decem millium (non decies centenum millium) multitudinem caperet. Hinc & Briſſonium licet caſtiges, qui caecorum more Modium eſt ſecutus. & P. Rubenium, qui in Praelect. l. 1. c. 25. pro *decies* ponit *ſexies centenum millium*, cum hoc non ſpectarit ibi Curtius, nec voluerit numerum copiarum Darii exprimere, ſed modum duntaxat explicare, quo ad exemplum Xerxis copias numeravit. Et miror tantum errorem ab Acidalio homine peracuto non deprehenſum. RADERUS. Addendus Ariſtides tom. 1. orat. 13. *Quum autem conaretur inſolens iſte rex exercitus ſui numerum cognoſcere (nam & hoc in ejus poteſtatem cadere debebat) metiri potius eum quodam modo, quam numerare, coactus eſt, ita ut muro, cujus ambitus decies mille viros caperet* (textus eleganter appellat τεῖχος μυριάνδρον) *extructo, ſuos ad menſuram numeraret.* FREINSH. Cl. Rubenius Elect. l. 1. c. 25. ſi Diodorum audimus, inquit, emendabimus in Curtianis *ſexies centenûm millium.* tot enim in Cilicia numerat. At Arrianus tantum *millia quingenta.* Curtii ſummae, quas diſtincte ſubjicit, nec ipſum numerum efficiunt, nec eae ſc. correctae.

Orto ſole] Hoc Perſico more. Perſae enim numquam ante ortum ſolem exercitum movere. Curtius infra III, 3, 9. *Patrio more Perſarum traditum eſt, orto ſole demum procedere.* Idem docuit ante Curtium Herodotus VII, 54. *Ubi ſol exortus eſt, ex aurea phiala Xerxes libans in mare, apud ſolem vota concepit.* & quae ibi ſequuntur. RADERUS. Ceterum non videtur ſatis conſiſtere locutio iſta, *Orto ſole ad noctem*, niſi ſcribas; *Ab orto ſole.* magnitudo enim exercitus, etiam duratione tractuque temporis, quod dinumerando impenſum eſt, exprimitur. FREINSH. Mallet Freinsh. *ab orto ſole.* mihi nihil videtur mutandum, quia Curtius non reſpexit tempus à quo, ſed conſuetudinem Perſicam, de qua. ſimiliter c. 3. *traditum eſt, orto ſole demum procedere.* ut ſit ſententia, cum jam ſol eſſet ortus, agmina intravere vallum, id quod duravit uſque ad noctem. SCHEFFER.

Vallum] Caſtrorum munimenta, unde rurſum emiſſa agmina totos Meſopotamiae campos inundavere. RADERUS. Non *caſtrorum munimenta*, ut interpretatur vir doctus ad hunc locum; ſed vallum, quale Doriſci, nulli rei, niſi copiis numerandis, vel potius dimetiendis effectum. FREINSH.

Majorem quam pro numero] Obſerva (quod miror à Turſelino omiſſam) particulam *quam* cum comparativo, & praepoſ. *pro*; ut ſi dicas, doctior quam pro aetate videri poſſit. RADERUS.

Gerens] Leid. cod. *ferens* forte *ferentes.* HEINSIUS. Virgilius tamen lib. 1. Aen. v. 315. *Virginis os habitumque gerens Spartanae.*

Perſarum &c.] Sequitur ſyllabus nationum variarum, quae in exercitu Darii militarunt. Et obſervant hoc hiſtorici & poëtae, bella deſcripturi, ut numerum, & gentes, & populos deſcribant. Summam ex partibus collectam accipe: Peditum ducenta quinquaginta millia; equitum mille centum ſupra ſexaginta millia. Arrianus tamen & Plutarchus, ſexcenta millia univerſe tribuit Dario. Eſt autem non praetereunda obſervatio deſcriptionis, ordinis ac ſeriei, quae difficultatem parit narranti,

decem equitum; quinquaginta millia peditum [1] habebant. [2] Barcanorum equi- 5
tum duo millia fuere; [3] armati bipennibus, levibuſque ſcutis [4] cetrae maxime ſpe-
ciem [5] reddentibus: peditum [6] decem millia pari armatu ſequebantur. [7] Armenii 6
quadraginta [8] millia miſerant peditum; additis ſeptem [9] millibus equitum. Hyrcani,
[10] egregii, ut inter illas gentes, ſex millia expleverant, [11] equis militatura. Derbi- 7
ces quadraginta millia peditum armaverant; pluribus [12] haerebant ferro praefixae
haſtae,

Variantes Lectiones.

1 B. 2. *habebat.* 2 Sic Bong. ſed Leid. Elz. Mer. Ald. *Bactrianorum* Voſſ. 2. *Bartanorum* B. 2. Pall. o. *Bactanorum* B. 1. *Barconorum.* 3 Mer. *Armenii* Pal. *armata* Pal. 2. *arm. ſatis* & additum margini *ſcutis.* 4 Frob. Baſ. Voſſ. 2. *celte maxime* Pal. 1. *celte* pro cetrae Alii *cetrae maximae* Bong. *max. cetrae.* 5 Pal. 3. *odentibus.* 6 Leid. *decem equitum pari armatu* Bong. *d. mil. equitum pari armatu* Ald. *d. m. pari armatu* Pal. 1. 2. B. *d. m. pari arcu* Pal. 3. *d. m. pari actura.* 7 Ald. *Armeni.* 8 Bong. *miſ. mil.* Leid. P. B. 2. F. omittunt *millia.* 9 Pal. 1. *milium* Leid. omittit. 10 D. Leid. Voſſ. 1. *egregium.* 11 D. Leid. Voſſ. 1. 2. *additis equitibus militatura idem vicies quadragena ped. mil. arm.* Cl. F. P. B. 1. 2. omittunt *millia* Pall. o. *additis equitibus militatura idem vicies quadraginta ped. mil. armati erant* Col. *equis militatura iidem vicies q. mil. ped. armati erant.* 12 Voſſ. 2. *erant* B. 2. Pal. 2. *habebant.*

ti, niſi modum variandae orationis teneat. Sic in Curtio videbis exprimendi copiam; ſcriptoribus imitandam, ut inopiam orationis declinent. RADERUS.

Barcanorum] Non *Barcanorum* (qui populi in rerum natura non ſunt: aut ſi ſunt, non magis hic faciunt, quam Mori Utopicani) hic eſt legendum, ſed *Paricanorum*, qui ſunt Mediae populus, ut alibi docebo, MODIUS. Criticorum plerumque hoc ingenium eſt, ut cum lecta non intelligunt, vel ab auctoribus, ut ſpuria proſcribant, vel pro ſuo cerebro non tam corrigant, quam corrumpant. Modius inter hos, quamvis cetera doctus, cum ad hunc locum & nomen Barcanorum venit, vide quam confidenter, ne dicam impudenter *non Barcanorum qui populi &c.* eſſe legendum, ſed *Paricanorum.* Itane populus hic Utopicus, & extra ſolis vias? conſuluiſſes Stephanum περὶ πόλεων. *Βαρκάνιοι*, inquit, ἔθνος τοῖς Ὑρκανοῖς ὅμορον. *Barcani gens eſt Hyrcanis vicina.* quibus regem dixit apud Cteſiam Cyrus Megabernem. Ex his doceas Modium, imo & Glareanum, & Aldum, qui Batrianos pro Barcanis reponunt, & gentes migrant. pro Batrianis infra Arachoſios accerſunt. Paricanorum Plinius meminit, poſſis conjicere Paricanos eoſdem eſſe Barcanis, niſi ab Hyrcano mari admodum removeantur à Plinio, quamquam & Derbices cum his fere conjungat. certe Herodotus Paricanos in Xerxis exercitu collocat, cum gentes enumerat. RADERUS. Alii *Bactrianorum*, male; & refutat ipſe Curtius infra num. 9. *Bactrianos* (quam tamen ipſam vocem in *Arachoſios* mutarunt, eadem temeritate) *feſtinatio prohibebat acciri.* non igitur hi in hac expeditione; ſed Barcani *gens Hyrcanis vicina* ſecundum Stephanum. Vide Abrahamum Ortelium, unde ſua deſcripſiſſe videtur Raderus. FREINSH.

Bipennibus] *Bipennis manifeſtum eſt id dici, quod ex utraque parte ſit acutum. Nonius.*

Levibuſque ſcutis] Ferri quidem poſſit; ſed nonne melius ſcribas: *brevibuſque ſcutis?* cetris enim adſimilat, quibus idem apud Tacit. Agric. 36, 1. epitheton. FREINSH. Malunt *brevibus*, me invito, quia credo Curtium his voluiſſe agere de materia ſcutorum, & in ſequentibus demum de forma. Levia porro ſcuta debent intelligi contexta ex viminibus, qualia opponuntur coriaceis armatiſque ferro, longe quippe gravioribus. SCHEFFER.

Cetrae maxime] De qua pulcra Lipſius in analectis ad Mil. Rom. lib. III. dial. I. Recta porro loci ſcriptura eſt, *maxime*, ἐπιῤῥηματικῶς, non, ut alibi editur, *maximae.* Sic infra VIII, II, 6. *petra in metae maxime modum erecta.* Porro ſcutum ipſum, quod Barcanis tribuit, videatur fuiſſe *pelta*, quae *cetrae haud diſſimilis eſt* apud Liv. XXVIII, 5, 10. Plura vide apud Torrent. ad Sueton. pag. 1439. a. Lipſium citato loco, unde ferme ſua Raderus. FREINSH.

Pari armatura] Colonienſis codex, *equitum pari armatura*, agnoſco Gloſſam. MODIUS.

Peditum decem millia pari armatura ſequebantur] Secutus veſtigia codicis Leid. quae exhibent *decem millia equitum*, lego hunc locum *peditum decem millia equitem* (de quo jam praemiſit) *pari armatura ſequebantur.* HEINSIUS.

Equis militatura] Idem de quo dixi liber, *additis equitibus militatura*, quod quid ſit, neſcio. MODIUS.

Derbices] Si cum impreſſis pleriſque, & nonnullis etiam ſcriptis libris legas *iidem vicies quadragena peditum milia armati erant*, nugas egeris. ſi cum Glareano, *Iidem vero quadraginta milia peditum armaverant*, majores nugas egeris. qui ſint Derbices, & ubi colant, dicetur poſtea. MODIUS. Hic locus aliter ab aliis atque aliis legitur. Exemplaria pleraque, praeter Modianum, omnia habent. *Iidem vicies quadraginta millia peditum armaverant.* Modius loco *Iidem vicies* collocat *Derbices.* & hoc ex MSS. aliquibus, cui ſubſcribere ipſa me docet

ratio.

[1] haſtae, quidam lignum igni duraverant. hos quoque duo millia equitum ex ea-
8 dem gente comitata ſunt. A Caſpio mari [2] octo millium pedeſter exercitus vene-
rat; ducenti equites. [3] Cum his erant [4] ignobiles [5] Aſiae gentes, duo millia pe-
9 ditum; equitum duplicem [6] paraverant numerum. His copiis triginta millia
Grae-

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. Voſſ. 1. B. 2. *aſta*. 2 B. 1. *octo millia*. 3 B. 1. *cum hiis*. 4 Voſſ. 2. *ignobilis*. 5 P. Pal. 2. *aliae* B. 1. Pal. 1. *Aſice*. 6 Pal. 2. *paraverat*.

ratio. nam verba *iidem vicies*, habent quamdam ſimilitudinem cum voce *Derbices*, & populi ſunt Aſiae ad Oxum, qua in mare Hyrcanum exoneratur, de quibus Cteſias Cnidius cum de Cyro tractat, quem videſis. RADERUS.

Pluribus haerebant ferro praefixae haſtae] Cl. Gerardus Voſſius ad Val. Flacc. l. VI. vſ. 88. non probat opinionem J. Lipſii, qui l. IV. Poliorcet. dial. 4. hunc locum producens in margine conjiciebat, forte legendum *horrebant*. Voſſius autem legit *pluribus aere aut ferro praefixae haſtae*, creditque ex *aere aut* factum prius *aerebant* quod deinde abiit in *haerebant*. Hanc vero ſimillimam & pulcherrimam emendationem, lector, debes ſplendido literarum lumini P. Burmanno, qui ſingulari in litteras ſtudio eum ex obſervationibus, quas habet à Cl. Voſſio ineditas, amiciſſime ſuppeditavit, adeoque incitavit magis deſiderium videndi accuratiſſimas illas in Valer. Flaccum lucubrationes, quibus divinum poëtam genii dexteritate admirabili, eaque, quam jam toties in aliis exhibuit, copia diligentiſſime adornat.

Lignum igni durav.] Uſitatum teli genus apud gentes quibus ante Vulcanum, ut vult Euſebius lib. 1. ferri uſus incognitus, aut copia rarior. Sic majores noſtri apud Tacit. II, 14, 4. *primam utcumque aciem haſtatam* habebant; ceteris *praeuſta aut brevia tela* erant. Silius IV, 284. de Chryxo Gallo:

Contorquet nodis, & obuſto robore, diram
Vel portas quaſſaſſe trabem.

de Indis ad Tomerum flumen Arrianus Ind. IV, 14. ἀκωκὴ δὲ οὐκ ἐπῆν σιδηρέη, ἀλλὰ τὸ ὀξὺ αὐτῆσι πεπυρακτωμένον τὸ αὐτὸ ἐποίεε. *Cuſpis ferrea non erat, ſed igne toſta & acuta.* Virgil. Aen. VII, 524. *agreſte certamen* id vocat:

—— *non jam certamine agreſti*
Stipitibus duris agitur, ſudibusve praeuſtis.

& feminis tribuit Aen. XI, 894.

Stipitibus ferrum ſudibusque imitantur obuſtis.

Ideo autem oburebant ſudes, quod ea res extracto humore, reſtringit lignum & indurat: unde non minima vis ſudibus praeuſtis, ut apud Ovid. Metamorph. XII, 299.

Qua juncta eſt humero cervix, ſude figis obuſta,
Ingemuit, duroque ſudem vix oſſe revellit.

Vides tam alte adactam ſudem in os quamquam durum, quippe centauri, ut ab eo, quem infinito robore praeditum fingit, vix evelli poſſit. Ideo praeſertim in obſidiis urbium frequens earum fuit uſus propugnantibus. Ceterum apud nonnullos orbis recens reperti incolas arboris genus naſcitur ligno ita ſolido duroque, ut confectis ex eo gladiis utantur, acie paullo minus efficaciore, quam ſit noſtratibus. At Scaliger Poët. IV, 34. negabat *alia ex materia*, quam ferro, *viſum ullum*. Sed ille nimirum de Europaeis hominibus moribusque ſentiebat: alias & aureos enſes Perſarum nobiliſſimis fuiſſe, alibi indicatum eſt. FREINSH.

A Caſpio mari] Caſpium mare idem quod Hyrcanum, nec idem tamen quod Ponticum, contra tabulam Ortelii, qui idem facit cum Pontico ex Curtio. cum Curtius diſerte opponat Ponticum Cilicio, cum Gordium urbem ait medio intervallo diſtare à Pontico & Cilicio mari. RADERUS.

CC. equites cum his erant. Ignobiles aliae] De hoc loco gloriari mihi lubet, facientibus Muſis eum à me eſſe emendatum, cum antea legeretur: *A Caſpio mari* VIII. *milium pedeſter exercitus venerat: ducenti equites. Cum his erant ignobiles Aſiae gentes, duo milia peditum, equitum duplicem paraverant numerum:* in qua lectione, ſi aut caput aut pes apparet, ipſe vel hoc vel illo minui non recuſo. ſed nec illud *Aſiae* probo; primum enim obſtat veterum librorum in vocem *aliae* conſenſus. Deinde, cum omnes omnino Aſiatici ſint, de quibus actum eſt, abſurdum videri poſſit, nunc primum Curtium *Aſiae* meminiſſe. ſic igitur hac de de re, quicquid Henricus deliret, cenſeo. MODIUS.

Ducenti equites] Recte interpungit meo animo hunc locum Modius: *A Caſpio mari octo millium pedeſter exercitus venerat: ducenti equites cum his erant. Ignobiles &c.* RADERUS. Mihi vulgata diſtinctio nihil minus arridet. FREINSH.

Aſiae] Quamvis pleraque edita volumina hanc ſcripturam praeferant, veteres tamen codices (ſi Modio creditur, nam mei omnes *Aſiae* legunt, non *aliae*) *aliae* pro *Aſiae* habent, & vere meo judicio, cum omnes, quas hactenus indigitavit Curtius, fuerint Aſiae gentes, & facilis eſt unius in alteram literæ migratio. RADERUS. MS. Pithoei, item Palat. ſecundus, & Bongarſianus ſec. itidem dicuntur habere *Aliae*. Cauſſam tamen non video, cur recepta, & plurium MSS. auctoritate firmata lectio poſtponi debeat. haec certe quam Raderus adfert, mihi neutiquam ſatisfacit. FREINSH.

Igno-

Graecorum mercede conducta, egregiae juventutis, adjecta [1] ſunt. Nam Bactrianos, & [2] Sogdianos, & Indos, ceteroſque rubri maris accolas, ignota etiam [3] ipſi gentium nomina, feſtinatio prohibebat acciri. [4] Nec quidquam illi minus, quam multitudo militum defuit. cujus [5] tum univerſae adſpectu admodum laetus, [6] purpuratis ſolita vanitate ſpem ejus inflantibus; converſus ad [7] Charidemum Athenienſem belli peritum, & ob exſilium infeſtum Alexandro (quippe Athenis jubente eo fuerat expulſus) percontari coepit: *ſatiſne ei videretur inſtructus ad* [8] *obterendum hoſtem?* At ille & ſuae [9] ſortis, & regiae ſuperbiae oblitus; *Verum*, inquit, &

VARIANTES LECTIONES.

1 Bong. Leid. Voſſ. 1. 2. & Amſt. omittunt *ſunt* Ald. *ſunt. nam Arachoſios* B. 1. *ſicut nam Bactr.* 2 D. Cl. P. F. B. 2. Leid. Voſſ. 1. *Socdianos* Ald. *Segodianos* Pal. 3. *Sobdianos* Voſſ. 2. *Sochianos.* 3 Pal. 3. *ipſa* & correctum ab alio *ipſis* B. 1. *ipſarum.* 4 Voſſ. 2. *ne.* 5 Pal. 1. 2. Col. B. 1. Voſſ. 2. omittunt *tum* Baſ. 1. *tum univerſo.* 6 Leid. *purpuratus* Pal. 3. *praeparatis.* 7 Mer. Baſ. Col. *Caüdemum* alii *Eudemum.* 8 Pal. 3. *obterrendum* B. 1. *opterend.* Voſſ. 2. *ad obterend. inſtructus hoſtem.* 9 B. 2. Baſ. Col. *fortis.*

Ignobiles aliae gentes] Ex litterarum ductu forte melior ſenſus, ſi legas *ignobili alia è gente.* HEINSIUS.

Bactrianos] Hic *Glareanus*, cum paucis aliis, quod putaret Bactrianorum jam ante tertio loco factam à Curtio mentionem, pro *Bactrianis*, Arachoſios ſubſtituit, ſed nego ego, Glareano jus fas fuiſſe populos ad lubidinem ſuam transferre, & ut ſolent paſtores Scythae cum gregibus ſuis, armentiſque pro re & tempore paſcua mutare, cogere gentes in aliarum invicem gentium ſedes immigrare: neque enim Glareanus Philippus eſt. MODIUS.

Ignota gentium nomina] Ne quid omittamus, audi Virum Cl. indigne ferentem in Curtio hoc nimis hyperbolicum praeſertim in narratione. nullos melius forte norat Darius, quam Rubri maris adcolas; ut qui non multum abeſſent Babylone Suſis, ac Perſepoli regiis urbibus; ſed remotiſſimi erant à loco, in quo declamitabat Curtius, eique parum noti; quo factum eſt, ut Perſarum regi imprudens ſuam ipſius ignorantiam tribuat. Judic. de Curt. c. VIII. §. 4. Fateor, me non intelligere cui bono talia fiant, nempe qualia fecit Vir Cl. qui captando etiam minutiſſima quaeque Curtium ita extra ordinem, & ex profeſſo invaſit, ut nihil illi relinquat boni, eaque gratia inveſtigavit acerbo plane ſtudio plures, quam revera exiſtunt errores. Talia ignorare me fateor, cui bono fiant, quum nullum, ut nunc eſt, ſit juventuti periculum ab anxia nimiae lectionis diligentia. PERIZON. Curt. Vindic. p. 39.

Nec quidquam illi minus] Quid ergo maxime defuit? dicat Juſtinus, qui de Xerxis apparatu loquens II, 10, 21. ſubjungit: *Huic tanto agmini dux defuit.* FREINSH.

Purpuratis] Adde Arrian. II, 2, 2. ita vocantur amicorum regiorum principes ac ſatrapae, praeſertim de barbaris ſi ſermo eſt, ut apud Florum l. I. c. 10, 5. & noſtrum. c. 8, 3. qui tamen etiam Parmenionem *fidiſſimum purpuratorum* dixit l. III. 6, 4. CELLAR. Sic *Leonnatus ex purpuratis.* l. III, 12, 7.

Charidemum] De hoc Arrianus I, 3, 29. Meminit & Diodorus lib. XVII. c. 30. Male quidam editi *Eudemum* vocant, vitio nato ex aliorum ſcriptura qui *Caudemum* legerant, cum *Caridemum* reperiſſent. FREINSH.

Expulſus] Inter duces, quorum exilio impetrata venia. l. VI. c. I. POPMA.

Suae ſortis] Quod exul eſſet, inque Regis ſuperbiſſimi fide & patrocinio degeret. Itaque Diodorus XVII, 30. hanc Charidemi libertatem ἄκαιρον παῤῥησίαν vocat. Non oblitus hoc eſt Pompejus, ſed, velut inſtantem exitum praevideret, in regiam naviculam tranſcendens, recitavit Sophocleum iſtud:

Etenim tyranni quiſquis intrat in domum
Servus ſit illi, liber etſi venerit.

Auctor Plutarch. in vita, c. 129. FREINSH.

Verum inquit] Haec prima oratio eſt Q. Curtii, de qua, ut aliis omnibus quae ſequuntur, ita ſentio, ut exiſtimem nullum eſſe Curtio parem, aut certe neminem illi ſuperiorem. *Salluſtii orationes leguntur in honorem hiſtoriae*, ut Quintilianus [immo Seneca declamat. 3, 1.] cenſet, quaſi per ſe indignae ſint, quae cognoſcantur. Livius unus eſt, qui orationis majeſtate Curtium poſt ſe reliquit, acumine ingenii & ſententiarum nervis Curtius illi vel par eſt, vel etiam ſuperior. RADERUS. Quid autem cenſendum de judicio Trogi Pompeji, apud Epitomatorem ſuum XXXVIII, 3, 11. qui *in Livio & Salluſtio reprehendit, quod conciones directas pro ſua oratione operi ſuo inſerendo, hiſtoriae modum exceſſerint?* Sane ejus ipſius oratio, quam operi ſuo Juſtinus inſerit, neſcio quomodo putide auribus meis ſonat, quod obliqua referatur. Ut enim largiar, in brevioribus concionibus decentius hoc fieri; hoc certe concedere non poſſim, in prolixioribus idem obtinere, cùm toties inculcanda ſint iſta, *ſe*, *ſibi &c.* & *inquam*, *inquit*, quae verba vitanda Cicero ſibi cenſuit, *ne ſaepius interponerentur.* Adde quod vix caveri poſſit, quin alia quoque hac ratione indecora committantur,

& tu [1] *forſan audire nolis; & ego, niſi nunc dixero, alias* [2] *nequidquam confitebor.*
12 [3] *Hic tanti* [4] *adparatus exercitus, haec tot gentium, & totius Orientis* [5] *excita ſedibus ſuis moles, finitimis poteſt eſſe terribilis: nitet purpura* [6] *auroque, fulget armis &*
13 *opulentia, quantam qui oculis non* [7] *ſubjecere, animis concipere non poſſunt. Sed Macedonum acies torva ſane &* [8] *inculta, clypeis haſtiſque immobiles cuneos,* [9] *& conferta robora virorum* [10] *tegit. Ipſi* phalangem *vocant peditum ſtabile agmen. vir viro, armis*

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. & Voſſ. 1. *forſitan.* 2 Ald. *necquicquam* Pal. 3. *ne quiſquam* alii *nequaquam.* 3 Voſſ. 2. *hi.* 4 B. 1. *apparati.* 5 Pal. 1. *excitata.* 6 Alii *aurumque.* 7 Mer. *non ſubjacere a. c. n. poſſent* Ald. *n. ſ. a. c. n. poſſint* Frob. Baſ. Col. *n. ſubjecerint a. c. n. poſſent* Pal. 1. *non ſubicere animis conc. poſſ.* Pal. 3. *non ſubgicet animo non c. p.* B. 1. *ſubjacere amis conc. poſ.* 8 Amſt. *inclyta.* 9 Mer. Ald. Frob. Baſ. Lugd. Col. Amſt. *conſerta.* 10 Elz. *reget* Voſſ. 1. 2. Mer. Ald. Frob. Baſ. Lugd. Col. Amſt. *teget.*

verbi gratia, in oratione Trogi XXXVIII, 7, 8. *tantumque ſe avida exſpectat Aſia, ut etiam vocibus vocet: adeo illis odium Romanorum incuſſit rapacitas proconſulum &c.* haec enim directae orationi congruerent, obliquae minus conveniunt. Certe Trogi judicium communi ſcriptorum calculo reprobatum eſt. Directas enim orationes operibus ſuis, praeter Salluſtium, Livium, Curtium, inſerunt etiam Caeſar, Tacitus, & Graeci. Vide Voſſium de arte hiſt. pag. 107. FREINSH. Confer cum his quae Vir Cl. contra ſentit Judicio de Curt. cap. 8, §. 15. & ſ. & ride diverſas ingeniorum contentiones in iiſdem laudandis & vituperandis. Sed & reſpondentem ei ad ea vide Cl. Perizonium in Curt. vind. p. 91. & ſ. quae omiſimus, licet egregia, quia ad omnes omnium ſcriptorum orationes extenduntur in quovis genere.

Nequidquam] Plures editi; *nequaquam*, non ita probe. Senſus eſt; monita iſta quae nunc uſui eſſe poſſint, niſi jam proferantur, poſt acceptam, quae, niſi provideretur, immineret, cladem, nihil eſſe profutura. ſic apud auctorem infra III, 4, 3. *Arſanes quondam ſalubre conſilium ſero exequi ſtatuit.* Ea enim occaſionis vis eſt, ut prudentiſſimorum hominum conſultis pondus & effectum, ſola, ſi negligatur, eripiat. Eleganter itaque, & rotunde more ſuo Heinſius ille lib. 1. hiſt. Belgicae pag. 30. *In Hiſpaniam, ut tarde pleraque, ita ſero perferuntur.* FREINSH.

Excita ſedibus moles] Moles eſt multitudo. Liv. l, v. c. 8. *Etruriam omnem excitam ſedibus magna mole adeſſe.* Florus l. III. c. 5, 4. *Mithridates tota regni ſui mole in Aſiam rurſus mari, terra, fluminibuſque veniebat.* CELLAR.

Nitet purpura auroque, fulget armis] Sic totum locum non infeliciter, ex libri cujuſdam mire antiqui ſcripturae veſtigiis conſtituiſſe mihi videor. vulgo erat, *nitet purpura, aurum fulget armis & opulentia* &c. Vides, opinor, auro contra, prae hac, emendam noſtram lectionem, & tamen illam talem, aut certe non valde diſſimilem non ſolum ipſe probat Henricus, ſed etiam aliis ut probet multum aeſtuat. ſc. hoc eſſe magno conatu magnas nugas agere. MODIUS.

Nitet purpura auroque] Ita pervetus codex è coenobio S. Udalrici, quemadmodum & Modio lectum. RADERUS. Bongarſianus quoque codex praefert; *auro.* Alii male, *nitet purpura aurumque,* recto caſu, quaſi non ad exercitum referendum eſſet id verbi. ſic infra III, 10, 9. *aciem hoſtium auro purpuraque fulgentem.* Livius XXXIV. 3, 9. *ut auro & purpura fulgeamus.* De aureis autem armis aliqua notavi ad Florum 1, 16, 7. a. FREINSH.

Armis] Ita conſtanter omnes editiones, nec de ſinceritate ſcripturae quiſquam dubitat. Non placet tamen iſta vox hoc loco, eo quod luxum armorum taxet hic Charidemus, non ipſa. Fulgor enim armorum non laudatus modo in militibus bonis, ſed juſſus etiam, & exactus. hinc Onoſander cap. 28. *Videat etiam imperator, ut exercitus armis ſplendentibus fulgeat.* Et hinc adeo aciem Macedonum commendat ipſe hic auctor mox III, 3, 27. ab *equis viriſque, non auro, non diſcolori veſte, ſed ferro atque aere fulgentibus.* Praeterea hic recenſentur *aurum, purpura, opulentia*, quorum in cenſu quid *arma* faciant, non intelligo. Suſpicor itaque pro *armis* legendum aut *gemmis*, aut aliud non abſimile. Firmat noſter infra III, 3, 14. *veſtem auro diſtinctam habebant, manicataſque tunicas, gemmis etiam adornatas.* FREINSH. Freinshemius ſuſpicatur *gemmis*, quoniam in laude potius, quam vituperio ſit, arma fulgere. Puto diſtinctionem eſſe parvam, legendumque: *nitet purpura, auroque fulget armis, & opulentia*, ut non fulgor ſimplex intelligatur, verum auri, atque is in armis. Id quod non ſolebat commendari, verum reprehendi. vide infra c. 10. ibique Freinshemium. Ordo: Exercitus fulget auro armis. i. e. in armis, ſive quod aurum habebat in armis. SCHEFF. Quid ſi legas: *fulget & armis op.?*

Immobiles cuneos] Tacticis *cuneus* eſt forma militum in trigonum ordinata. Veget. 1. 26. *quo facto in trigonum, quem cuneum vocant, acies ipſa mutanda eſt.* Deinde cunei manipuli militum viis diſſepti, à cuneorum theatralium forma appellati. Front. Stratag. II, 3, 20. *Aemilius Paullus adverſus Perſen triplicem aciem cuneis inſtruxit, inter quos ſubinde Velites omiſit.* CELLAR.

Con-

mis arma [1] *conſerta ſunt: ad nutum* [2] *monentis intenti, ſequi ſigna, ordines ſervare*
[3] *didicere. Quod imperatur, omnes exaudiunt: obſiſtere, circumire, diſcurrere in* 14
[1] *cor-*

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 3. *confercta.* 2 Pal. 2. *mon. interriti* B. 1. *morientis interriti* Voſſ. 1. *intentis aequi.* 3 Bong. Leid. Voſſ. 1. 2. *didicerunt.*

Phalangem] Vide Aelian. Tact. c. 14. Polyb. l. XVII. c. 25. Liv. IX. 19. Veget. l. II. 2.

Conſerta] Alii *conferta* cognatione literarum & ſenſu voces affines, hinc promiſcue uſurpatae. lib. VII. c. 9, 7. *in confertos & temere ſe offerentes.* Virg. l. II. Aen. vſ. 347. *Quos ubi confertos audere in praelia vidi.* at l. IV. c. 3, 18. *neque enim conſerta navigia in turbido regi poterant.* Virg. l. III. Aen. vſ. 467. *Loricam conſertam hamis auroque trilicem.*

Ad nutum] Non ſignum modo, ſed & nutum; hoc enim loco non capio pro mutis ſignis, ſed pro quolibet levi voluntatis ſigno. hoc enim in laudem Macedonum Charidemus, adeo compoſitum fuiſſe agmen, adeo exercitum, ut non ſigna modo ducis, quod etiam mediocriter exercitis non ita difficile eſt, ſed & nutum obſervarint; quod quidem exſertis verbis profert mox l. III. c. 3, 27. *intentum ad ducis non ſignum modo, ſed etiam nutum.* ſic Claudian. de IV. Conſul. Honorii: *Qui modo tam denſas nutu movere cohortes.* In hoc quoque ſenſu vox *nutus* eſt apud Flor. l. IV. c. 3, 6. *unius praeſidis nutu, quaſi anima regi.* idem requirit Severus ille Papirius apud Liv. l. VIII. c. 32. 7. *ſi ego tacitus abiiſſem*, ait Fabio, *tamen tibi ad voluntatis interpretationem meae dirigenda tua fuerit ſententia.* FREINSH.

Ordines ſervare] Graviſſima enim poena ordinum deſertores manebat. RADERUS. Non hoc eſt, quod Raderus autumat, cui opponitur *deſerere ſtationem in praeſidio, vel locum in acie, aut profugere*, in quorum criminum reos fuſtis poena conſtituta erat. Ordines itaque ſervare hoc loco eſt, compoſitos incedere, iiſque, qui hoc didicerunt, non opponuntur, qui per metum aut perfidiam ſtationem ſuam deſerunt; ſed qui nondum ad hoc exerciti, per imperitiam, vagis incurſibus, aut disjectas per catervas aciem dirigunt: quales plurimi barbarorum, ut apud Livium XXIV, 48. Numidae, quos Statorius *proxime morem Romanum ſigna ſequi, & ſervare ordines docuit.* Germani apud Tacit. II, 46, 3. qui *longa* demum *adverſus Romanos militia, inſueverunt ſequi ſigna, praeſidiis firmari, dicta imperatorum accipere.* FREINSH.

Omnes exaudiunt] Quidam putant adeo tacitos expectaſſe imperatoris ſui praecepta, quod ego quidem, quale ſit, haud capio. Nec enim ita imperatores vel à tranquilliſſimo exercitu, praeſertim in ipſo diſcrimine, exaudiri poſſunt, ut ludimagiſtri alicujus vox à diſcipulis. Certe de hoc ipſo exercitu infra IV, 13, 38. ſic legimus: *hoc tantus exercitus exaudire non poterat, uſum aurium intercipiente fremitu duorum agminum.* Meminiſſe debuerant vocem *exaudiendi* apud veteres alio quoque ſignificatu capi, ut idem ſit, quod obedire. FREINSH.

Obſiſtere] Iidem interpretes reddunt: *omni ope obniti, & denſata clypeis phalange ſimul in hoſtem, velut una mole incumbere.* Ego non putem hoc velle Charidemum, ſed nec Curtium adeo; quin *obſiſtere* non eſſe aliud quam conſiſtere, ut obhaerere, obtegere, obtorpeſcere, occanere, quandoque idem valent, quod ſimplicia à quibus deducuntur. Apud Plautum etiam in Milite II, 3, 62. *Hic obſiſtam*, cum Pareo exponam conſiſtam, quamvis repugnent alii. Crebro autem uſuvenit, ut conſiſtere jubeatur exercitus. Ne quis à Curtio expoſitionem noſtram alienam putet, ecce unicum de hoc ipſo duce, hoc exercitu, exemplum (plura enim adducere non minus putidum quam facile foret) infra IV, 12, 16. *Alexander cognito pavore exercitus, ſignum ut conſiſterent dari jubet.* FREINSH. Non dubium eſt, quin utatur hoc loco vocabulis militaribus, in exercitu & pugna receptis, at inter ea non eſt *obſiſtere*, verum *adſiſtere*, ut ſcimus ex Mauritio noſtro, qui hic conſulendus. SCHEFF. *Obſiſtere*, conſiſtere. ſic Plautus Mil. II, 3, 26. *heic obſiſtam*, id eſt *ſtabo*, ut recentiſſimus Jacobus Operarius interpretatur, & Paraeus prima editione *conſiſtam* (nam iterata in *obſtabo* mutavit) quod approbat Cl. Freinshemius. CELLAR.

Diſcurrere in cornu] Codices veteres quos vidi, omnes hunc locum ita interpungunt: *obſiſtere, circuire, diſcurrere, in cornu mutare pugnam.* Unica Modii editio [imo & altera Lugdunenſis, & vero tres MSS. Palatini, cum uno Bongarſiano] aliter diſtinguit, & illud *diſcurrere* conjungit cum illis, *in cornu*, & ſeparat illa *mutare pugnam*, quae mihi non diſplicet, ſi fulciatur auctoritate, quam forte ex codicibus MSS. accepit. Quod ſi illud *diſcurrere* ſepares à *cornu*, accipies verbum de converſionibus duabus in dextrum latus & ſiniſtrum, ſeriatim, non viritim. Ego conjungo & lego *diſcurrere in cornu* uti Modius habet. Ceterum cornua erant duo, dextrum, quod & princeps, ſiniſtrum alterum: conſtabat utrumque è lectiſſimo milite, eratque robur totius phalangis, adeoque exercitus univerſi. Firmabantur autem cornua, cum ex ſubjectis & inferioribus ordinibus ſeries aliquot jubebantur ad cornua tranſire, ut eſſent ordines bis mille quadraginta octo, cum primum tantum fuiſſent mille viginti quatuor, & hoc duplici fiebat nomine, vel ut [deſunt quaedam,

 for-

15 [1] *cornu, mutare pugnam, non duces magis, quam milites callent.* [2] *Et ne auri argentique* [3] *ſtudio teneri putes, adhuc illa diſciplina paupertate* [4] *magiſtra ſtetit. Fatigatis humus cubile eſt:* [5] *cibus, quem occupant, ſatiat: tempora* [6] *ſomni artiora, quam* [7] *noctis*
16 *ſunt. Jam Theſſali equites, &* [8] *Acarnanes, Aetolique,* [9] *invicta bello manus, fun-*

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. Mer. Ald. Frob. Baſ. Pall. o. B. 1. *cornua.* 2 Bong. *ac ne* Leid. *ac* Voſſ. 2. *at.* 3 Pal. 1. omittit *ſtudio.* 4 B. 1. *magiſtri.* 5 D. Mer. Ald. Baſ. Pall. o. Col. B. 1. Leid. Voſſ. 2. *cib. q. occupati parant.* 6 Pal. 1. *ſompni.* 7 B. 1. *nocti.* 8 Voſſ. 2. Mer. Col. *Acharnanes Etholique* Baſ. *Acharmanes Etholique.* 9 Pal. 1. *juncta bello* ad marginem *intenti ab alio* B. 1. *invicta belli.*

forte, ſuſtineretur labans acies, vel ut] hoſtes circumvenirentur. qua de re copioſe Aelianus, qui & rationem mutandi exercitus erudite docet. RADERUS. Illuſtrare poteſt hunc locum Frontin. Strateg. II, 3, 10. *Xanthippus praecepit auxiliaribus, ut emiſſis telis cederent hoſti: & cum ſe intra ſuorum ordines recepiſſent, confeſtim* in latera diſcurrerent, *& à cornibus rurſus erumperent.* FREINSH. Illud *diſcurrere* hic poſitum eſt, ut *diſcedere, digredi,* & id genus, uſurpatumque de iis, qui ex media acie tranſeunt in cornu alterutrum, quod fit quoties auxiliis eſt firmandum. Innuit autem, & celeritate dexteritatem, qua Macedones pollebant. SCHEFFER.

Mutare pugnam] Aelian. in Tactic. c. 25. non puto recte explicari per *μετασχηματίζειν*, hoc enim fit, cum mutatur acies, id eſt figura illa, qua ordinatus exercitus conſiſtit. At hoc noſtrum pertinet non ad figuram, ſed conflictum. Pugna omnis quadruplex eſt, vel in frontem, vel in tergum, vel in latus dextrum, vel in latus ſiniſtrum. Cum ergo qui ante pugnarunt in latus, deinde pugnant in frontem, i. e. à latere pugnantes ſeſe vertunt, & hoſtem irruentem excipiunt in fronte, tum proprie *mutare pugnam* dicuntur. SCHEFFER.

Non duces magis quam milites] Non abit à Curtio Juſtinus XI, 6, 4. qui militi Alexandri hoc elogium condidit: *cum ad tam periculoſum bellum exercitum legeret, non juvenes robuſtos, nec primum florem aetatis, ſed veteranos: pleroſque etiam emeritae militiae, qui cum patre patruiſque militaverant, elegit: ut* [elegantius haec particula omitteretur] *non tam milites, quam magiſtros militiae electos putares.* RADERUS. Prope igitur ad Fabiorum gloriam adſpirare poterat hic exercitus, de quibus Livius II, 49, 5. *Sex & CCC milites, omnes patricii, omnes unius gentis, quorum neminem ducem ſperneret egregius quibuslibet temporibus ſenatus.* Quantum autem in hoc ſit, dicat tibi Polybius X, 22. FREINSH.

Adhuc] Significanter Charidemus ad ſuum uſque tempus indicat. Nepos Miltiad. c. 5. *qua pugna nihil adhuc nobilius eſt.* Cicero de amicit. *quem adhuc mortalis nemo eſt adſecutus.* Virg. l. II. Aen. vſ. 142. *Per ſi qua eſt, quae reſtat adhuc mortalibus uſquam Intemerata fides.* adde Cl. J. Perizonium hoc illuſtrantem ad Sanctii Minervam l. IV. c. 4.

Humus cubile eſt] Quemadmodum & Romanis. Seneca ad Helviam 10, 3. *majores noſtri, qui ſibi manu ſua parabant cibum, quibus terra cubile erat.* Id vergente diſciplina mutaſſe queritur Marcellinus XXII, 6. *non ſaxum erat, ut antehac, armato cubile, ſed pluma, & flexiles lectuli.* Rigidum iſtum morem cum multis laudaſſet Luciani Cynicus, ſubjungit, *contingat mihi, ut terra quaevis cubile mihi ſufficiat: domum vero exiſtimem, mundum: tum alimenta deligam paratu facillima.* Sic Polyb. II, 17. Gallis tribuit *τὸ στιβαδοκοιτεῖν, in herba aut ſtramento jacere.* Sed idem iſte Macedonum exercitus quantum à dura hac virtute receſſit poſt Perſica ſpolia? oſtendit ipſe Alexander infra VIII, 8, 9. *Totum exercitum aſpicite, qui paullo ante nihil praeter arma habebat, nunc argenteis cubat lectis.* FREINSH.

Quem occupant, ſatiat] MS. meus & Colonienſis, imo quotquot ſunt omnes, adeoque editi plerique *quem occupati parant*, non placet. nec ſat ſcio cur non placeat, ſed tamen non placet, utique poſtquam apud Plutarchum de Alexandro legi; *καὶ πόαν ἔφαγε διὰ λιμὸν, ἣν πρῶτον εἶδε.* MODIUS. Alii: *quem occupati parant.* utraque ſcriptura juſtum habet intellectum; nam occupati parum de dape cogitant. At *occupant,* quem primum inveniunt, in quem incidunt, ſic de Alexandro Plut. quam primum herbam offendit fame urgente comedit. RADERUS. Jactatur & altera lectio profecta ab iis, qui quid *occupare* ſit, minus intellexerant: *cibus quem occupati parant,* longius à ſenſu & dictione Curtii, qui hoc dicit, Alexandri milites *nutrimentum quaerere, non voluptatem,* ſicut haec pulchre diſtinguit Maximus Tyrius Diſſert. II. *Ergo* & noſter opponit *occupandi* verbum, & *aeſtimandi.* Indicem vide. FREINSH. Forte; *quem occupant imparatum.* HEINSIUS.

Tempora ſomno artiora] De Taprobanae incolis Plinius l. VI. c. 22. *non in diem, aut interdiu ſomnus.* FREINSH.

Theſſali equites] Quos magni tum aeſtimatos ſatis declarat callidi iſtius Philippi actio, qui apud Juſtinum IX, 6, 8. *Theſſaliam non praedae cupiditate, ſed quod exercitui ſuo robur Theſſalorum equitum adjungere geſtiebat, nihil minus quam bellum metuentem, improviſus expugnat. unumque corpus equitum (an equeſtrium?) pedeſtriumque copiarum invicti exercitus fecit.* Adde Livium IX, 19, 4. Ceterum equitatus Theſſalicus omnibus ſaeculis fuit laudatus. Primum Herodotus VII, 196. Theſſaliae equos celebrat. Herodoto accinit Statius Theb. VI. vſ. 332.

Quin

THESSALICVS EQVVS.

THESSALI EQVITES.

fundis [1] *credo, &* [2] *haſtis igne duratis* [3] *repellentur. Pari robore opus eſt. in illa terra, quae hos genuit, auxilia quaerenda ſunt : argentum iſtud* [4] *atque aurum ad conducendum militem* [5] *mitte.* Erat Dario mite ac tractabile ingenium, niſi 17
[6] ſuam naturam plerumque fortuna corrumperet. Itaque, veritatis impatiens, ho-

Variantes Lectiones.

1 Mer. *crebro.* 2 Leid. *aſtis.* 3 B. 1. *repellantur.* 4 P. omittit *atque aurum.* 5 B. 1. *mittit.* 6 Bong. Leid. omitt. *ſuam* alii *etiam ſuam.*

Quin & Theſſalicis felix Admetus ab oris
Vix ſteriles compeſcit equas &c.

ubi ejus interpres. Pauſanias vero equeſtrem Theſſalorum Martem praedicat in Phocicis. Virtutem Theſſalorum infra III, II, 14. collaudat Curtius, uti & Plutarchus in Alex. c. 40. ubi proelium ad Iſſum deſcripſit. In hac etiam regione primos equos extitiſſe fabulantur. Nata eſt paroemia ἐπικρινεῖται ἵππος θεσσαλικὴ, *Decernetur equa Theſſalica.* paroemiographos conſule. Haec fere Raderus. Adde Xenoph. hiſt. lib. VII. Θετταλοῖς τοῖς κρατίστοις ἱππεῦσιν εἶναι δοκοῦσιν, *Theſſalis equitibus hominum opinione longe praeſtantiſſimis.* Maximus Tyr. ſerm. 7. ait : *diſciplina Cretenſium eſt venari, montes ſuperare, ſagittare, currere: Theſſalorum equitare: Cyrenenſium aurigari: Aetolorum praedari: jaculo Acarnanes; pelta valent Thraces.* apud Strabonem lib. XI. Cyrſilus & Medius credunt ab Theſſalis rei equeſtris ſtudium ad Medos & Armenios tranſiſſe. Polyb. IV, 8. *Theſſalorum equitum impetus, quando turmatim, aut juſta acie pugnant, ſuſtineri non poteſt : ad pugnandum extra aciem pro loco & tempore viritim, inhabiles ſunt ac lenti. Aetoli contrario modo ſe habent.* Satyrus apud Athenaeum XII, 9. Alcibiadem in omnibus excelluiſſe ſcribens, addit: *in Theſſalia equis alendis, & freno regendo, Alevadis equeſtri illa diſciplina peritior.* Non omittendum hic eſt, quod Oroſius lib. 1. cap. 13. ſcribit: *Theſſalos Phalaephatus in lib. 1. incredibilium prodit à Lapithis creditos dictoſque fuiſſe centauros, eo quod diſcurrentes in bello equites, veluti unum corpus equorum & hominum viderentur.* Cui rei non diſſimilis eſt Americanorum quorundam opinio, quam de equitibus primum ab ſe viſis conceperant. FREINSH. Diodor. Sic l. XVII. 33. οἱ τῶν Θετταλῶν ἱππεῖς πολὺ τῶν ἄλλων διαφέροντες ταῖς τε ἀνδραγαθίαις καὶ ταῖς ἐμπειρίαις. Arriano l. 1. ſunt τὸ κράτιστον τοῦ ἱππικοῦ. CELLAR.

Acarnanes] Quam bellicoſi fuerint, ex uno illorum facto diſcas apud Livium XXVI, 25, 7. RADERUS.

Aetolique] Hi quoque ingentem equeſtris rei gloriam conſecuti ſunt. Polybius XVII, 18. eos ceteris Graecis equitatu praeſtare aſſerit : eodemque loco victoriam Romanorum ipſis imputat. quod & Annibal facit apud Liv. XXXVI, 7, 7. FREINSH.

Invicta bello manus] Impenſe placet amici mei Joh. Melchioris Côrneri conjectura; *invicta ferro manus.* eam enim antitheſin poſcere videntur, quae ſequuntur de *fundis & haſtis igne duratis.* Ferri tamen & vulgata lectio poteſt. ſic apud Virg. Aen. IV, 40.

——— ——— *genus inſuperabile bello.*

FREINSH.

Fundis] Elevat quidem Curtius funditorum glandes & lapides: ſed longe alia aliis mens eſt & calamus. Quos omnes qui Radero citantur hoc loco ordine invenias apud Lipſium de Mil. Rom. V, 20. & Poliorc. IV, 2, & 3. IDEM.

Etiam naturam] Sic emendavi, impreſſi, *ſuam naturam*, ineptiſſime. MODIUS. Cl. Modius ineptiſſime ait haberi vulgo, *niſi ſuam naturam:* itaque ſe correxiſſe. Bonâ veniâ diſſentire liceat initio ſtatim. Neque correctione opus, neque ineptum quod vulgatur. Sic enim accipies: Naturam ſuam fortuna corrumpit: quamcumque naturam nacta depravat: in quodcumque, quantumvis ſanum ſanctumque ac mite ingenium inciderit, violat ac vitiat. Argutius interpretari nihil attinet: quod poſſim, ineptire ſi libeat cum illis, qui apud Livium *ſuum ingenium* pertendunt idem eſſe ac manſuetum. *Sed curae fuit conſulibus & ſenioribus patrum, ut imperium ſuo vehemens, manſueto permitteretur ingenio.* Nam hic mutant, *ut imperium vehemens ſuo permitteretur ingenio :* & exempla Livii item ac Salluſtii afferunt, quae ſimilia non magis ſunt, quam quae diſſimillima. Abite argutatores, & manum à Livio abſtinete. Si mens ulla vobis, mentem videritis elegantiſſimae locutionis, quam recte jam nunc praeivit vobis egregius juvenis Jacobus Scheckius in Praemiſſis: quem inter Germanos unum paene nunc ſcio cultorem horum ſtudiorum, & daturum nobis aliquem auguror, quem obducere Candidatis aliarum gentium poſſimus. In Curtio item maneat, quomodo vulgares ſervant editiones. Dico vulgares, quaecumque ante Modianam adornatae: nam quae poſt eam Lugdunenſis, incertum mihi, nova dici debeat, an vetus; vulgaris ac communis, an ſingularis. ACIDALIUS. *Niſi ſuam naturam.* omnia quae vidi exemplaria hanc ſcripturam laudant. Modius tamen pro *ſuam*, emendat *etiam*, & ineptiſſimam editorum pronuntiat lectionem. Acidalius contra, nec ineptam, docet, & retinendam propugnat. pro Modio videtur primum expeditus ſtare intellectus ſententiae, deinde Curtius ipſe, qui mox infra eandem ſententiam reponit paullum immutatam, cum dicit: *homines*

 cum

hoſpitem ac ſupplicem, [1] tunc maxime utilia ſuadentem, *abſtrahi* juſſit *ad capi-*
18 *tale ſupplicium.* Ille ne tum quidem libertatis oblitus, *habeo*, inquit, *paratum*
mortis meae ultorem: [2] *expetet poenas mei* [3] *conſilii ſpreti* [4] *is ipſe, contra quem tibi*
ſuaſi. Tu quidem licentia regni [5] *tam ſubito mutatus, documentum eris poſteris, ho-*
19 *mines, cum ſe permiſere fortunae, etiam naturam* [6] *dediſcere.* Haec vociferantem,

VARIANTES LECTIONES.

1 P. *autem* Leid. *tunc cum max.* F. B. 1. 2. *cum max.* 2 B. 1. *expectet.* 3 Bong. Leid. *conſ. mei.* 4 Bong. 2. Pall. 1. 2. Baſ. omittunt *is.* 5 Leid. Baſ. Er. alii *regni ſubito.* 6 Alii *à natura deſciſcere.*

cum ſe permiſere fortunae etiam naturam dediſcere. non damno Acidalium, *ſuam* enim interpretatur quamcumque naturam nacta ſit: nunquam enim fortuna ſine ſua aliqua natura eſt, corrumpit ergo ſuam naturam, in quam incidit. Qualecumque etiam ſanum ſanctumque, ac mite ingenium fortuna deprehenderit, violat, vitiat, ſive ſecunda, ſive adverſa, non ſemper, ſed plerumque. RADERUS. *Suam naturam*, id eſt illam, ſive illius hominis naturam, qui fortunam nimis obſequentem & benignam experitur; quem, crebro rem & ex animi ſententia expediendo, ſuum fecit, ut docte interpretatur amiciſſimus mihi Gronovius ad Statium c. 48. & ſimilibus Statii, Ovidii, Flori locis firmat. LOCCENIUS. Alii, *etiam natur.* alii, *ſuam etiam natur.* MSS. Danielis, Puteani, Pithoei, Faucheti, & Bongarſianorum alteri deeſt *ſuam*; quam vocem retinet alter Bong. cum primo & tertio Palatinis, & e contra vocem *etiam* omittunt. De ſignificatu phraſeos vide Indicem, dictione *ſuus.* FREINSH. Tan. Faber in epiſtolis Criticis l. 1. ep. 52. legit *bonam naturam* nimis confidenter, ut ſolet. *Suam* hic ſignificat *eam*, quae cuique propria nullo habito reſpectu ſive bona fuerit, ſive mala. Itaque Cicero 1. Offic. *expendendum eſt, quid quiſque habet ſui.* neque agitur hic ſolo de Dario, ſed ſententia ponitur generaliter, oſtenditurque, per fortunam cujuſque mutari naturam, iracundos per eam fieri mites & tractabiles, & vice verſa, tractabiles iracundos & moroſos. Adde Phaedr. l. IV. c. 10. SCHEFFER. Accedit his Cl. J. Perizonius in Sanctii Minerva l. 1. c. 12. §. 1. qui non dubitat ſcripſiſſe Curtium *niſi ſua plerumque naturam fortuna corrumperet*, ſenſu opportuniſſimo, qui eſt, niſi hominis cujuſque naturam etiam per ſe bonam corrumperet ſua iſtius naturae & hominis fortuna. hunc vide. Tellierius Modii lectionem revocavit *niſi etiam naturam*, & ſic plane cod. Leid. optimus, in Voſſiano deficiebat lacerata hac parte membrana. Confer cum hoc loco eamdem ſententiam planius expoſitam l. X. c. 1, 40. *Scilicet res ſecundae valent commutare naturam; & raro quiſquam erga bona ſua ſatis cautus eſt.*

Hoſpitem ac ſupplicem] Quae utraque conſideratio flectere debuerat animum regis. nam & hoſpitii jus inviolabile habebatur, & in ſupplicem ſaevire inhumanum. FREINSH.

Supplicem] Exulem Athenienſem Alexandri juſſu proſcriptum ad Darii fidem confugientem. RADERUS.

Tunc cum maxime] Illud *cum* ab iis qui hanc locutionem ignorabant omiſſum, & hic & alibi Curtio reſtitui. MODIUS. Editi Codices illud *cum* praetereunt omnes. Modius ex MS. reor appoſuit. Valet hic *quam*, ac ſi diceret Curtius tum quam maxime utilia ſuadentem jugulari juſſit. *Cum maxime*, pro nimis, valde, Cic. pro Cluentio; *quae multos annos hunc, nunc cum maxime interfectum cupit.* Sic conjunguntur *cum, ut, ut cum maxime.* RADERUS. Adſentitur, Modio & Radero codex Leidenſis, & ſibi ipſe Curtius l. V. c. 7, 2. *reparante tunc cum maxime bellum.* Adde indicem.

Abſtrahi juſſit] Alluſiſſe videtur ad morem Perſarum, quem in hac hiſtoria Diodorus expreſſit. l. XVII. c. 30. *Rex offenſus baltheo apprehenſum ex lege Perſarum apparitoribus interficiendum tradidit.* ſic apud Xenoph. ἀναβ. 1. *Poſt haec ſurgentes univerſi, atque in his etiam propinqui hominis, Cyro ſic jubente, cum judicio necis, zonam Orontae prehenderunt.* FREINSH.

Is ipſe] Prior vocula eſt à MS. Bongarſ. quod minime otioſa videretur, addidi. FREINSH.

Naturam dediſcere] Mutari quid in his verbis debeat? nihil ego video, ſed nec velim. tamen conjicias è priſcis Codicibus [nihil monuerunt amici de iis quos ipſi viderunt] aliter, *à natura deſciſcere.* minime profecto inepte, ac neſcio annon vulgato, non dicam equidem aptius, ſed fortius, imo vero & venuſtius: ſi rem quidem ipſam, & ſimul phraſin ſpectes. A ſe quippe deſciſcit, qui ſe totum alteri permittit. Exit è ſua, qui tranſit in alterius poteſtatem. Naturam ſuam exuit, qui induit alienam. Sed haec eadem conſiunt interpretatione commoda etiam è vulgato. Nec auſim ipſe, nec alii ſuaſerim mutare. ACIDALIUS. Hic locus aliter in aliis codicibus reperitur, qui pro *naturam dediſcere* reſcribunt *à natura deſciſcere.* utraque lectio commoda, & elegans, ut eleganter obſervavit Acidalius, tum enim à ſe quiſque deſciſcit, cum ſe totum alteri permittit. Exit è ſua, qui tranſit in alterius poteſtatem. naturam ſuam exuit, cum induit alienam, quae omnia cadunt etiam in priorem lectionem. RADERUS.

Do-

tem, quibus [1] erat imperatum, jugulant. Sera deinde poenitentia [2] ſubiit regem, ac *vera dixiſſe* [3] confeſſus, [4] *eum ſepeliri* juſſit.

VARIANTES LECTIONES.

1 D. Cl. P. F. *imp. erat* B. 2. Pal. 1. Voſſ. 2. omittunt *erat*. 2 D. Mer. Ald. Baſ. Pal. 1. Col. *ſubit* Leid. Voſſ. 1. *ſubit Poen.* 3 Voſſ. 2. *confexus*. 4 Bong. Leid. Voſſ. 1. 2. *ſep. eum.*

Documento eris] Exemplo eris. documentum pro praecepto nondum legi, ut ſi dicas, documenta quaedam utilia, ad vitam cum virtute agendam, non inquam, Latine hic, etſi olim putavimus & ſcripſimus. RADERUS.

Sepeliri juſſit] Hinc colligas, moris fuiſſe Perſis, ut cadavera punitorum fere inſepulta abjicerentur. Se tamen ea cognatis petentibus non negaſſe, Auguſtus l. x. de vita ſua ſcripſit, ut refert Ulpianus in leg. 1. de cadav. punit. Seneca de Tranquill. animi XIV. 4. FREINSH.

CAPUT III.

Thymodes Pharnabazo; hic Memnoni ſuccedit. Darii ſomnium; ejuſque varia interpretatio. Pompae Perſarum regum, orto Sole demum procedentium. Tum copiarum Alexandri deſcriptio.

[1] Thymodes erat Mentoris filius, impiger juvenis; cui praeceptum eſt à re- 1
ge; *ut omnes peregrinos milites*, in [2] quîs plurimum [3] habebat ſpei, *à* [4] *Pharnabazo acciperet*; opera eorum [5] uſurus in bello; ipſi [6] Pharnabazo tradit imperium, quod [7] ante Memnoni dederat. Anxium [8] de inſtantibus curis [9] agitabant 2
etiam per ſomnum ſpecies imminentium rerum; ſive illas aegritudo, ſive divinatio animi praeſagientis [10] accerſit. Caſtra Alexandri magno ignis fulgore [11] con- 3
lucere

VARIANTES LECTIONES.

1 D. Cl. P. B. 1. 2. Mer. Leid. & Voſſ. 1. *Thimodes* Ald. *Thymondas* Baſ. Col. Er. *Timodes* Voſſ. 2. *Thimocles* paſſim. 2 Ald. Baſ. *in queis* ſed MSS. conſtantiſſime *quis*. 3 Pal. 3. *haberet*. 4 Mer. B. 2. Pal. 2. *Pharnaboro* Frob. Baſ. Col. Leid. & Voſſ. 1. *Farnabazo* Voſſ. 2. *Farnaboro*. 5 B. 2. *uſus*. 6 D. Frob. Baſ. Pal. 1. Col. *Farnabazo* Mer. B. 2. Pal. 2. 3. Voſſ. 2. *Farnaboro*. 7 C. Leid. & Voſſ. 1. 2. *antea*. 8 D. Pal. 1. 2. *dei inſtant*. 9 Frob. *agebant*. 10 Pal. 1. *arceſſit*. 11 Bong. *conluere*.

Thymodes] De hoc Thymode, ſeu, ut alibi appellatur, Thymonda, ejuſque patre Mentore, nobiliſſimo duce, vide Reineccii tomum tertium, ubi de ducibus Rhodiis agit, & de hac hiſtoria Arrianum II, 1, 7. Sabellicus Ennead. IV, 4. Timoclem vocat, quomodo fere in Pal. ſec. (& ſic etiam Voſſ. 2.) legebatur. ille enim, *Thimocles*. iterum eodem libro *Etymoclem* vocat Sabellicus, eique tribuit conſilium, quod infra III, 8, 1. Graecis militibus adſcribitur. FREINSH.

Omnes peregrinos] Graecos mercede conductos robur exercitus Darii. ſic & infra Curtius, c. 8. *Jamque Graeci milites, quos Thymodes à Pharnabazo acceperat, praecipua ſpes, & propemodum unica ad Darium venerat.* RADERUS.

Anxium de inſtantibus] Locus hic varie ſcribitur. Anxium de inſtantibus agebant. Servo Modii lectionem. RADERUS. Ordo videtur, anxium curis de inſtantibus. Curae de inſtantibus, ſunt curae de rebus illis, negociis, periculis, quae inſtant, imminent, impendent. quomodo & Liv. l. XXVII. c. 49. *his anxius curis ſigna ferri juſſit.* Nempe cura ipſa dicitur angere; & ideo praecedit paullo ante apud eumdem; *quonam modo alter ab Annibale abſceſſiſſet, cura angebat. Anxius de re*, pro anxius ob rem, ob cauſam, non puto inveniri, eo quidem ſenſu, ut ea res anxietatem faciat. nam alius eſt ſenſus, quum anxium de re quapiam dicimus, ut ſollicitum de re, vel timidum, quando quis veretur, ne illi rei quid eveniat, contra propoſitum, aut ſuam exſpectationem. SCHEFF. Forte *anxium dein inſtantibus Curis.* HEINSIUS.

Aegritudo] Abſolute, pro aegritudine animi, hoc eſt, paſſione, perturbatione. Quomodo & Stoici appellant *morbos*, qui Graecis πάθοι. ſic infra lib. IX. c. 9. *Regem quoque deſperatio ſalutis aegritudine affecerat.* SCHEFF. *Aegritudo ſeu divinatio.* ſic diſtingui vult Curtius inter *naturale* ſomnium, cujus heic cauſſam animi moerorem adfert; *& divinum*, de quo illud Homeri Iliad. IV. vſ. 63. intelligendum eſt ὄναρ ἐκ Διός ἐστιν. CELLAR.

Viſa

lucere ei viſa ſunt: & paullo poſt [1] Alexander adduci ad [2] ipſum in eo veſtis ha-
bitu, quo ipſe [3] fuiſſet: equo deinde per [4] Babylonem [5] vectus, ſubito cum ipſo
4 equo oculis eſſe [6] ſubductus. Ad hac vates varia interpretatione curam [7] diſtrin-
xerant: alii *laetum id regi ſomnium eſſe* dicebant; *quod caſtra hoſtium arſiſſent*; *quod
Alexandrum, depoſita regia veſte, in Perſico & vulgari habitu* [8] *perductum eſſe vidiſ-*
5 *ſet.* Quidam [9] contra augurabantur: *quippe* [10] *inluſtria Macedonum caſtra viſa,
fulgorem Alexandro portendere:* [11] *quem regnum Aſiae occupaturum eſſe, haud ambi-
guere;*

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. Mer. Ald. Frob. Baſ. Col. *Alexandrum.* 2 Voſſ. 2. *eum.* 3 Mer. Ald. Frob. Baſ. Col. *fuiſſet, cum appellatus eſſet rex. Equo.* 4 D. Leid. & Voſſ. 1. *Babylonam* Mer. Frob. Baſ. Col. *Babyloniam* Voſſ. 2. *Babiloniam.* 5 Sic Bong. ſed Mer. Frob. Baſ. Col. *vectum* Pal. 1. *victum.* 6 D. Leid. & Voſſ. 1. 2. Mer. Ald. Frob. Pal. 1. 2. Col. *ſubductum* Baſ. *ſubjectum.* 7 Voſſ. 2. *diſtraxerant* Mer. P. Frob. Baſ. Pal. 1. 2. *diſtraxerunt.* 8 Sic Bong. ſed Ald. Mer. Frob. Baſ. Col. *product.* 9 MS. Voſſ. 2. & Vett. ed. *non ita* Bong. Leid. Voſſ. 1. omit. *ita* Pal. 1. omittit *non.* 10 Bong. Pal. 2. Voſſ. 1. *induſtria* Pal. 1. *interuſta.* 11 Bong. Pal. 1. 2. Leid. & Voſſ. 1. *quodve regn. Aſ. occupare habuiſſet, haud ambiguae rei* Mer. *quae r. A. occupare habuiſſent. h. amb. rei* Ald. Baſ. Col. *quae r. A. o. habuiſſet, h. amb. rei* Voſſ. 2. *quemve r. A. occupare habuiſſe haud ambigue rei.*

Viſa ſunt] Eleganter *videri* de ſomniis. Livius l. XXI. c. 22. *fama eſt in quiete viſum ab eo juvenem divina ſpecie.* Tacit. l. 1. Annal. c. 14. *nox eadem laetam Germanico quietem tulit, viditque ſe operatum, & ſanguine ſacro reſperſa praetexta pulcriorem aliam manibus aviae Auguſtae accepiſſe.* CELLAR.

Alexander adduci ad ipſum in eo veſtis habitu] Totum hoc ſic legitur in editis. *& paullo poſt Alexandrum adduci ad ipſum eo veſtis habitu, quo ipſe fuiſſet, cum appellatus eſſet rex. Equo deinde per Babylonem vectum, ſubito cum ipſo equo oculis eſſe ſubductum.* Quae ſi cum noſtris conferas; videbis, me, qua à ſcriptione, qua ab interpunctione locum integritati ſuae reddidiſſe, & turpiſſimam gloſſam, natam ex eo, quod mox ſequitur, *quoniam in eodem habitu Darius fuiſſet, cum appellatus eſt rex*, ex eo exegiſſe. Atque haec quidem omnia, quo magis probes, volentibus jubentibus membranis. De cetero, ſi quid etiam contra eas audere fas eſt, legerim etiam priora una voce conciſius hoc modo: *& paullo poſt Alexander adduci ad ipſum in eo habitu* &c. omiſſo illo *veſtis.* MODIUS.

Quo ipſe fuiſſet] Servus adhuc & Aſtandes, proinde Curtius cum Juſtino & Strabone videtur ſentire, quando Darium Aſtandem facit. cum Diodor. Sic. illum ex ſtirpe regia & Ochi regis fratre natum velit, & ex duello victorem poſt Ochum creatum regem, dictus eſt ante Codomannus. Mihi potior Strabo, Juſtinus, Curtius, quam Siculus. pro Codomanno alii legunt Codnanus. Clemens vocat Ochum. Tertullianus Darium Melam. fuit ergo ſervus regum Arſis, & Ochi ſive Aſtandes, ſive Ochi fratris filius, omnes enim, etiam propinqui ſerviebant regi. RADERUS.

Diſtrinxerant] Vulgo *diſtraxerant*, ſed hoc, quod impreſſum eſt, malo. MODIUS. Sic lego non *diſtraxerant*, contrariis & diverſis interpretationibus regis animum in diverſa traxerant, ut ex eo curae Darii augerentur. RADERUS.

Arſiſſent] Vide num melius *Arſiſſe.* FREINSH. Mallet Freinshemius, *arſiſſe.* ſed hic duae pereunt litterae. itaque legerem, *arſiſſe & quod.* ſcriptum fuit junctim *arſiſſe &*, hinc fecere *arſiſſet*, ac cum emendatione *arſiſſent.* SCHEFF.

Perductum] Excuſi *productum*, in quo ſaepius peccant, quam velim, MODIUS.

Perductum eſſe vidiſſent] Forte *perductum ad ſe vidiſſent.* HEINSIUS.

Quidam contra &c.] Hic primum legi patiar, & cenſeam verius *contra*, pro *non ita.* neque enim aliter hi modo ſomnium interpretabantur, ſed plane in contrarium. Deinde quae varietas magna eſt, & nunc *ambiguere*, nunc *ambiguae rei*, nunc aliter invenias, ἀναμφισβήτως ego ſcribo: *occupaturum haud ambigue.* liquet id mihi verum. In poſtremis nolim ſane aliam lectionem; *quoniam in eodem habitu fuiſſet, quo Darius, cum appellatus eſſet rex.* Vulgata melius ſe tuetur. ACIDALIUS.

Quidam contra] Cum in MSS. magna ſit hoc loco varietas, eorumque nullus (praeter Voſſ. 2. nunc editum) lectionem vulgatam, *quidam non ita*, juvet; ſed Palatinus primus particulam *non*; alii part. *ita* omittant, non improbe facturus videbar, ſi lectionem iſtam *contra* reciperem, cum nec à ſcriptura abeat, & uſu loquendi ſit probatiſſima, praeterea Acidalio, quem & Raderus ſequitur, vulgata potior veriorque videatur. FREINSH. MSS. plerique omittunt vocem *ita.* hinc nonnulli cum Freinshemio legunt, *quidam contra.* mihi veriſimile, Curtium ſcripſiſſe: *quidam noxia augurabantur.* Nempe praeceſſerat, *alii laetum id ſomnium eſſe dicebant*, cui hoc opponitur. neque quidquam facilius erat, quam ex *noxia* facere *non ita*, & poſtea illud *ita* delere tamquam ſupervacuum, aut ex initiali ſequentis vocabuli natum. SCHEFF.

Haud ambigere] *Haud ambiguae rei* membranae. ſed illud melius, & ad Plutarchum propius. MODIUS. *Haud ambigere* laudo hanc prae Acidalii ſcriptu-

guere; *quoniam in eodem habitu Darius fuiſſet*, *quum appellatus eſt rex.* Vetera quo- 6
que [1] omina, ut [2] fit, ſollicitudo [3] revocaverat: [4] *Darium enim in principio imperii vaginam* [5] *acinacis Perſicam juſſiſſe mutari in eam* [6] *formam*, *qua Graeci uterentur*; *protinuſque Chaldaeos interpretatos*, *imperium Perſarum ad eos tranſiturum*, *quorum arma eſſet imitatus.* Ceterum [7] ipſe & [8] vatum reſponſo, quod [9] edebatur in vul- 7
gus; & [10] ſpecie, quae per ſomnum oblata erat, [11] admodum laetus; caſtra ad [12] Euphraten, [13] moveri jubet. Patrio more Perſarum traditum eſt, orte ſole 8
demum [14] procedere. die jam inluſtri, ſignum è tabernaculo regis [15] buccina dabatur. Super tabernaculum, unde ab omnibus conſpici [16] poſſet, imago ſolis [1] cry-

Variantes Lectiones.

1 Mer. Ald. Frob. *omina* Pal. 1. 2. Col. *omnia* Voſſ. 1. *oma.* 2 Voſſ. 2. D. *ut fere* additum margini *fert* Mer. Baſ. Pal. 1. 2. Col. *ut fert* P. *ut fieri ſolet* F. B. 1. Leid. *ut fere.* 3 Voſſ. 2. Mer. Frob. Baſ. Col. *revocaverant.* 4 Bong. Pal. 1. 2. Leid. & Voſſ. 1. *Recenſebant enim Darium in pr.* Voſſ. 2. Mer. Baſ. Col. *Rec. en. Darium in pr.* Frob. *Rec. en. Darium pr.* 5 Mer. *acynacis* Pal. 2. *armatis* Col. *acinatis.* 6 Pal. 2. *fortunam.* 7 P. F. *& ipſe.* 8 Pal. 1. *natum.* 9 Baſ. Col. *aedebatur.* 10 Pal. 1. *ſpe* Pal. 2. *ſpeciem.* 11 Voſſ. 1. *ad domum.* 12 Leid. *Euphraten* Voſſ. 2. *Eufr.* 13 Voſſ. 2. *movere.* 14 Sic Bong. ſed Voſſ. 2. Elz. Mer. Ald. Baſ. Pal. 1. 2. Col. *procedente die.* 15 Leid. Voſſ. 1. D. *Bucina.* 16 D. Pal. 1. 2. *poſſit.*

ſcriptura: nihil mutandum, ubi non cogit neceſſitas. RADERUS. *Occupaturum eſſe*, *haud ambigere.* Plerique MSS. cum editione Aldina ſcribunt, *occupare habuiſſent*, *haud ambiguae rei*: unde Acidalius ἀναμφισβήτως ſcribere ait: *occupaturum haud ambigue*, quae lectio quamvis ratione non careat, mihi tamen cum Radero vulgata praeplacet. FREINSH. Arbitror ſcripſiſſe Curtium, *quem regnum Aſiae occupare*, *habuiſſe id haud ambiguae rei:* ſenſus eſt, Darium id habuiſſe tamquam rem haud ambiguam, ſed claram apertamque, Alexandrum nempe occupare Aſiae regnum, per ſomnium, quod vidiſſet. *Occupare*, ponitur eleganter, pro in eo nunc eſſe, ut occupet, quia nunc cum maxime bello petebat Darium. *Habere quid rei haud ambiguae;* pro habere rem aliquam minime ambiguam, ſed certam evidentemque. habet autem Darius, per oblatum ſomnium. SCHEFF.

Vetera quoque omina] Elegans plane reſtitutio, & cujus potiorem partem Palmerio meo acceptam ferre lector debes. antea legebatur: *vetera quoque omnia*, *ut fert ſollicitudo*, *revocaverant. Recenſebant enim Darium principio* &c. partim peſſime, partim inficete. MODIUS. Quidam libri, etiam MSS. *omnia*, male. ſic fere Tacit. 11, 78, 2. *Recurſabant animo vetera omina.* FREINSH. Infra l. VI. c. 6, 6. *veſtem Perſicam ſumſit*, *ne omen quidem veritus.* majorum enim rerum mutationem haec veſtium armorumque imitatio credebatur portendere. CELLAR.

Vaginam acinacis] Non multum igitur abſimilem fuiſſe neceſſe eſt Graeco gladio Perſicum acinacem, quando utrique vagina eadem aptari potuit. Atqui Darius poſt pugnam Iſſicam gladios, haſtaſque majores fabricari juſſit, teſte Diodoro; ratus ea de cauſſa viciſſe Macedonas, quod longioribus uterentur. *Formam* igitur crediderim cum Freinshemio (in Indice) hic ſumi pro exteriori vaginae ſpecie atque ornatu. TELLIER.

Chaldaeos] Artis nomen, non gentis ſolum; quia Chaldaei ex gentis vocabulo nominati, diuturna obſervatione ſiderum ſcientiam putantur effeciſſe, ut praedici poſſet. Cic. 1. de Divinat. c. 1. à ſiderum notitia ad omnium portentorum, inuſitatarumque rerum interpretationem progreſſi ſunt. Adde noſtrum lib. V. c. 1, 22. CELLAR.

Patrio more Perſarum traditum eſt, *orto ſole*] In vulgatis inſertum reperias *quod:* unde ſuſpicor, ne texendum ſic potius hoc orationis filum. *Caſtra ad Euphratem movere jubet*, *patrio more Perſarum*, *quo traditum eſt*, *orto ſole demum procedere*, *die jam illuſtri. Signum è tabernaculo regis buccina dabatur: ſuper tabernaculum* &c. ACIDALIUS.

Die Illuſtri] Cum multa jam lux eſſet, nihil diluculi reliquum. CELLAR.

Imago Solis cryſtallo incluſa fulgebat.] Sol à Perſis pro ſolis auctore & numine cultus. Addunt hoſtiam Solis *equum*, propter celeritatem. Ovid. lib. 1. Faſtor. diſt. 193.

Placat equo Perſis radiis Hyperiona cinctum,
Ne detur celeri victima tarda Deo.

Sed quo metallo fuit imago ſolis expreſſa, aut qua gemma lapideve pretioſo? Tertullianus in Apolog. ſuis temporibus in linteo depictum & adoratum ait à Perſis. Crediderim, ab regibus in cryſtallo circumlatum, ex puro auro fuiſſe expreſſum, coelatum, elaboratum, & expolitum; cryſtalloque veluti ſacello clauſum, ut oriente vero Sole, & in cryſtallum aurumque incidente, accenderetur, & ex repercuſſu ſolis per anaclaſim incenſus, alter Sol videretur, oculoſque intuentium perſtringeret. Aurum enim maxime Solem aemulatur & ignem, ut Pindarus αἰθόμενον πῦρ vocaret. RADERUS. Solis imaginem inſigni artificio fabrefactam coluit Choſroës Gazaci, quam cum templo ejus, aliiſque inſignibus ornamentis delevit

9 [1] cryſtallo incluſa fulgebat. Ordo autem agminis erat talis. Ignis, quem ipſi *ſacrum* & *aeternum* vocabant, argenteis altaribus praeferebatur. Magi proximi pa-
10 trium carmen canebant. Magos trecenti & ſexaginta quinque juvenes ſequebantur, [2] puniceis amiculis velati, diebus totius anni pares numero: quippe Perſis quo-

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. Voſſ. 1. 2. *criſtallo.* 2 Leid. D. Mer. B. 2. Baſ. Pall. o. Col. *punicis.*

vit Heraclius imperator, ut auctor eſt Cedrenus. Porro, hanc imaginem, de qua Curtius, non alio fini ſuper tabernaculum regis collocatam fuiſſe arbitror, quam ut ſignum eſſet vel profectionis, vel pugnae. Quamquam enim, ut ait noſter, *ſignum buccina dabatur*, exaudiri ab univerſo exercitu non poterat, praeſertim in tanta hominum multitudine. Ut vel hinc mutuatus videri poſſit Alexander inſtitutum ſuum, quod narràt Curtius, v. 2: *Tuba, cum caſtra movere vellet, ſignum dabat, cujus ſonus plerumque tumultuantium fremitu exoriente haud ſatis exaudiebatur. Ergo perticam, quae undique conſpici poſſet, ſupra praetorium ſtatuit, ex qua ſignum eminebat pariter omnibus conſpicuum. Obſervabatur ignis noctu, fumus interdiu.* Sed & aliis gentibus haud diſpar conſuetudo. Romanis erat *tunica coccinea, quae ſupra praetorium* itidem *expandebatur*, ſi Plutarcho credimus in Fabio cap. 26. de qua multa Lipſius ad Tacit. 1, 39. & de Militia Rom. IV, 12. FREINSH.

Ordo autem agminis] Confer cum hac deſcriptione Herodotum Xerxis iter depingentem lib. VII. cap. 40. FREINSH.

Ignis] Et originem ignis colendi, apud Perſas, & Pyrea, ſive templa igni initiata, & foculos, ignemque aeternum, ex optimis ſcriptoribus docuit ubertim Briſſonius de regno Perſarum à princ. lib. II. ut operam luſurus ſim, ſi plura velim congerere. RADERUS.

Aeternum] Huic ſimilis fuit Veſtalis Romanorum, de quo vide Lipſium de Veſta. Notatis apud Briſſonium adde Max. Tyrium Or. 38. poſt princ. *Igni ſacrum faciunt Perſae, igni alimentum ſuppeditant, acclamantque* πῦρ δέσποτα ἔσθιε *ignis domine comede &c.* Tiraquellus ad Alex. dies Genial. IV; 2. non abſurde putat, hinc fluxiſſe morem apud poſteriores Imperatores, quibus ignis praeferebatur, de cujus praelatione idem ſcripſit ibid. I, 2. falſus tamen in eo quod Martiae quoque ex concubinis Commodi id tributum exiſtimat, verbis interpretis Herodiani, non recte acceptis. Sic enim ille I, 50. *ſic ut praeter ignem omnes honores velut Auguſtae tribuerentur.* Hic, inquam, Tiraq. non animadvertit, τὸ *praeter* exceptivum eſſe vocabulum, idque velle, excepto igne reliquos honores eſſe tributos. nam in textu eſt, πλὴν τοῦ πυρὸς. Porro neſcio quem (Cedrenum forte, an Euſebium) ſecutus Altiſſiod. Chron. auctor in deſcriptione Aſiæ tradit Nembroth poſt confuſionem linguarum in Perſidem ſeceſſiſſe, ibique cultum ignis inſtituiſſe. FREINSH.

Ignis quem ſacrum & aeternum] Antiqua religione orientis populi ignem coluere, quem *ſacrum* dicebant & *aeternum*, quod nefas eſſet extinguì, niſi rege mortuo. Diodor. Sic. l. XVII. 114. CELLAR.

Argenteis altaribus] Foculis. Xenophon de Cyro procedente: καὶ πῦρ ὄπισθεν αὐτοῦ ἐπ' ἐσχάρας μεγάλης ἄνδρες εἵποντο φέροντες. *& ignem pone illum in foco majori, qui ſequebantur viri gerebant.* qui plura de cultu ignis, ejuſque origine quaerit, luculentos Briſſonii focos excutiat. De altaribus tamen dubites, quae forma fuerit illorum? Reor altaris baſes planas fuiſſe, in media tamen cavas fortaſſe, ubi ignis alebatur; è lateribus tribus tabulas argenteas creviſſe, ſuperne velut in tholum ritu aediculae coëuntes, ſed ab una parte apertas. RADERUS.

Magi] Vox à barbaris profecta: Erant enim ſacrorum antiſtites, regum moderatores; & ſapientiae divinae & humanae periti habebantur. Inde ſenſim coepit in infamiam vergere, peſſimiſque artibus aſſignari. Ita cuncti venefici, incantatores, Theſſali, arioli, aruſpices, Chaldaei, genethliaci, necromantici, praeſtigiatores, lamiae, ſagae, & hoc genus alii, aliaeque peſtes generis humani, Magis accenſi, & execrati. Magorum triplex genus erat. Primi fuere ſapientiae magiſtri, doctiſſimi juxta ac plane ſobrii ſiccique, ut qui praeter farinam & olera nihil ad menſam adhiberent. Alii antiſtites & ſacerdotes, qui in Perſide ſuam ſectam perſeverarunt, quos Perſae Magos vocarunt. Extremi, qui malorum geniorum ope & opera variis praeſtigiis animos mortalium ſuſpenderunt, luſerunt, ſaepius etiam anteverterunt; quorum magia malas artes continet. Inventionem Magiae Zoroaſtro Bactrianorum regi certatim adſcribunt. De inventoribus magiae luculenter Pererius, Briſſonius, Delrius. in Perſicorum magorum diſciplina deſcribenda multus eſt Marcellinus, Plinius, Clemens. RADERUS. Cicero, divinat. I. 23. *Magi genus ſapientum & doctorum habebatur in Perſis.* Penes hos erat μαντεύεσθαι, id eſt divinationis ſtudium. Aelian. Var. Hiſt. II, 17. περὶ θεραπείας θεῶν διατρίβειν καὶ θυσίας καὶ εὐχάς, hoc eſt cura omnium ſacrorum, Diogen. Laërt. prooem. unde Apulejus Apologetico: *Perſarum lingua magus eſt, qui noſtra ſacerdos.* CELLAR.

Trecenti & ſexaginta, &c.] Ad numerum dierum per annum recurrentium. Nec mirum, id eos potuiſſe, quum eſſent in ſiderum diſciplina accuratiſſi-

quoque in totidem [1] dies deſcriptus eſt annus. Currum deinde Jovi ſacratum al- 11
bentes vehebant equi: hos eximiae magnitudinis *equus*, quem *Solis* appellabant,
ſequebatur. aureae virgae, & albae veſtes, regentes equos adornabant. [2] Haud 12
procul erant vehicula decem, multo auro argentoque coelata. Sequebatur haec
[3] equitatus duodecim gentium, variis armis & moribus. Proximi ibant quos Per- 13
ſae [4] *Immortales* vocant, ad decem [5] millia. cultus opulentiae [6] barbarae non alios
magis honeſtabat: illi aureos torques, illi veſtem auro diſtinctam habebant, ma-
nicataſque tunicas, gemmis etiam adornatas. Exiguo intervallo, quos *cognatos* 14
regis

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *diebus.* 2 B. *aut.* 3 Voſſ. 2. *comitatus.* 4 Leid. & Voſſ. 1. *immort.* & ſic in omnibus fere. 5 Leid. Voſſ. 1. 2. *milia* & ſic ſemper. 6 Leid. *barbarette* vel *barbaricae.*

tiſſime verſati. Hodie annus deſcribitur in dies 365, horas ſex, quae quarto quoque anno diem integrant, qui intercalaris eſt: momenta vero quae ſuperſunt, certis annorum ſaeculis etiam horas & dies conficiunt. Unde tot faſtorum & temporum emendationes natae, naſcunturque hodie. RADERUS.

In totidem dies, &c.] Chaldaei, Perſae, Armenii, Hebraei, Aegyptii, annum trecentis ſexaginta quinque diebus circumſcriptum habebant; niſi quod in illis quinque extremis variarent, quos alii aliis temporibus addebant. Perſae veteres hodieque annum NEVRVZ nuncupant, quod ſolenne verni tempus ſignificat. Et hodie illud nomen NEVRVZ non ſolum apud Perſas plurimum eſt in ore; ſed etiam apud alias nationes: adeo ut Turcae annum ſolarem *Neuruz* vocent: & quum aetatem alicujus indicare volunt, tot *Neuruz* dicunt eum habere, quot annos natus eſt. Romani ſero admodum ad Perſarum, & reliquorum in Oriente populorum, rationem temporum acceſſerunt; quum ab uſque Romuli & Numae aevo perturbata annorum, menſium, dierumque via progrederentur. RADERUS.

Currum] Perſarum Imperatores nunquam progrediebantur in publicum, ſive ad bellum proficiſcerentur, ſive ad ſacrificium irent, quin currus Solis & Jovis praemitterent; & hoc ex Cyri inſtitutione Xenophon. De his aliiſque ad Perſas pertinentibus, quae ad auctoris noſtri explicationem facere videbuntur, non eſt ut quiſquam poſt ſummum virum BRISSONIVM quicquam dicat, qui haec omnia accuratiſſime ſimul doctiſſimeque tribus de regio Perſarum principatu complexus eſt libris; quem ideo cuivis hiſtoriae Perſicae, vel etiam Curtianae ſtudioſo, diligenter evolvendum eſſe cenſeo. FREINSH.

Jovi ſacratum] Fuit cum exiſtimarem legendum eſſe, *Soli ſacratum*, ex Juſtino I, 10, 5. *nam & Solem Perſae unum Deum eſſe credunt: & equos eidem Deo ſacratos ferunt.* Sic II. Reg. 23. ubi de equo & curru Solis. Sed conſtat ex tot aliis auctoribus, non hunc ſolum habuiſſe DEUM, ſed & alios, de quibus Briſſonium lib. II. vide. ita ut potius credam Juſtinum, quo reliquis ſcriptoribus conſentiat, explicandum eſſe, ut verba *unum Deum*, non velint, ſolum atque unicum, ſed potius unum ex diis, quomodo apud Tacitum XII, 5, 3. *unum ſe civium:* & Florum IV, 12, 33. *unum principum*, ſic apud Juſtinum *unum Deum*, ut iſtud *Deum* ſit ſecundus caſus pluralis numeri. FREINSH.

Albentes equi] Sacer color, praeſertim in equis ad ſolennia adhibitis. v. g. ad triumphum. Plin. Panegyr. cap. 22. *quadrijugo curru, & albentibus equis.* Ovid. de Arte l. I. vſ. 214. *quatuor in niveis aureus ibit equis.* CELLAR. Omnium inſtar hic ſint Cl. Briſſonii de regn. Perſ. doctiſſimi commentarii.

Equus ſolis] Soli equos propter pernicitatem ſacratos fuiſſe, ex divinis etiam hiſtoriis notiſſimum eſt. II Reg. 23, 2. CELLAR.

Duodecim gentium] Non facile has aliquis diſtincte explicuerit. ſeptem enim, niſi fallor, cap. 2. recenſebantur, qui luſtrationis vallum intraverant. Plin. quidem lib. IV, 10. extr. duodecim numerat ab Alexandro devictas; ſed dubitatur, an pariter Perſae diſtinxerint. Etiam Bactrianos admiſcet, quos noſter tum dixit, (III, 2, 9.) propter locorum longinquitatem abfuiſſe. IDEM.

Immortales] Hos immortales per duces ſuos mori docuit Theodoſius, Theodoſii magni nepos. *Hi erant*, inquit Herodotus l. VII, c. 83. *Imperatores omnium pedeſtrium copiarum, praeter illa delecta Perſarum decem millia, quibus praeerat Hydarnis filius, qui vocabantur* immortales *ob hoc, quod ſi quis eorum aut nece aut morbo numerum imminueret, alius ſufficiebatur; nec unquam plures paucioreſve erant decem millibus.* Auctor horum videtur fuiſſe Cyrus. Erant robur exercitus Perſici, ſelecti ex nobiliſſimis & fortiſſimis Perſarum. RADERUS. Briſſon. l. I. p. 127. hos & *inviolabiles* appellatos fuiſſe, tradit ex Diodor. lib. II. Reineccius in regno Perſarum. Alii ſunt apud Herodotum, IV, 93. immortales, Γέτας nimirum, *οἱ ἀθανατίζοντες*, ideo ſic vocati, *quod mori ſe non putent: ſed eum qui defunctus eſt, meare ad Zamolxin.* FREINSH.

Cultus opulentiae, &c.] De his potiſſimum illa Curtii accipienda ſunt ſupra: *nitet purpura auroque, fulget armis & opulentia*, &c. FREINSH.

Manicatis tunicis] Ut mollitiem, & effeminatos in

regis [1] appellant, decem & quinque millia hominum. Haec vero turba muliebriter propemodum culta, luxu magis quam decoris armis conſpicua erat. [2] *Doryphori* [3] vocabantur proximum his agmen, ſoliti veſtem [4] excipere regalem. hi currum regis

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. *appellabant.* 2 Bong. Voſſ. 1. Leid. *Doryphorae* Pal. 1. *Doriferae* Mer. *Diriphorae* Voſſ. 2. *Doriſore* Frob. Col. Amſt. *Doriphori.* 3 Pal. 2. *vocabatur.* 4 Mer. *accipere.*

in Perſis mores notet. vide Briſſon. l. 1. de regno Perſ. & Ferrar. de re veſtiaria l. III. c. 8.

Quos cognatos regis appellant] Honorariam hanc appellationem fuiſſe, nec ullo ſanguinis jure, aut aliquo naturali cognationis vinculo competiiſſe, ex eo conſtat, quod inter cetera victoriae praemia Darius tribus ſatellitibus hoc quoque propoſuit, καὶ συγγενής μου κληθήσεται, ut Eſdras 3, 4. & Joſephus l. IX. Ant. 4. tradunt. Alexandrum quoque hoc cognatorum nominis honore Perſas quoſdam affeciſſe Arrianus l. IV. auctor eſt. Erant & cognatorum principes, ex quibus Darius decem legatos ad novas pacis conditiones ferendas ad Alexandrum miſit, ut Curt. l. IV. refert. Quanto vero in honore apud reges Perſarum fuerint, quos cognatos regis appellabant, ex Eſdra apparet. 3. hi cognati non adorandae tantum purpurae jus habebant, verum ad oris oſculum admiſſi: peculiaris etiam regis his cognatis coena data, cui extraneus nullus adhibebatur. POPMA. Re vera enim non fuerunt, ſed honoris cauſſa ita dicti. vide Briſſon. lib. 1. p. 132. cui pag. 71. ubi de convivio cognatorum, συγγενικὸν ἄριστον Athenaeus appellat, addendus eſt locus ejuſdem dipnoſophiſtae III, 28. Φιλήτας δ' ἐν τοῖς Ἀτάκτοις, σπολέα καλεῖσθαί τινα ἄρτον, ὃν ὑπὸ τῶν συγγενῶν μόνον καταναλίσκεσθαι. *Philetas in Atactis Spolèa vocari panem tradit, quo ſoli cognati veſcuntur.* quomodo & ſupra lib. 1. γάμβελον στολὴν nominat, quae ſecundum Caſaubonum cap. 23. ſolis Magni Regis generis proprie competebat. Idem ad Athenaeum, animadverſ. II, 9. falſum putat, appellationem cognatorum honorariam tantum fuiſſe, ſine ulla rei veritate. De qua re ita ſentio, fuiſſe qui revera regis cognati & eſſent, & dicerentur: indeque etiam praecipuis honoribus & emolumentis gauderent; at in horum poſtea nomen & veluti gradum, honoris & virtutis cauſſa adſcitum eſſe magnum aliorum numerum, qui dicerentur cognati Regis, non eſſent; atque ita prout quaeque occurrunt, vel de his, vel de illis accipienda eſſe: inter quae & convivium, & inprimis panem cognatorum ad priores pertinere arbitror. Hanc differentiam inculcare videtur ipſe Curtius: cum enim hic *cognatos*, honorario vocabulo uſurpaſſet; mox num. 21. ſubjicit: *dextra laevaque regem ducenti ferme nobiliſſimi propinquorum comitabantur:* ex quibus etiam fuiſſe puto *decem* illos *legatos*, quos *cognatorum principes* appellat infra IV, 11, 1. Quomodo fere de Ocho rege Juſtinus x, 3, 1. *regiam cognatorum caede & ſtrage principum replet.* ubi de cognatis proprie dictis ſermonem eſſe, ſatis oſtendit Socer meus. quemadmodum apud eundem auctorem XI, 15, 7. querela Darii *vitam ſibi à cognatis ereptam, quibus & vitam & regna dederit*, vix de aliis intelligi poteſt. FREINSH.

Doryphori] Cognati regis, qui ſtolam Medicam geſtabant, Doryphori vocabantur. Perſae enim ſtolam Medicam Doryphoricam appellabant, ut Aelian. l. 1. Var. Hiſt. c. 22. auctor eſt; ubi de muneribus, quae Perſarum reges legatis ad ſe venientibus dare ſolebant, ſic ait, καὶ στολὴν ἐπ' αὐτοῖς Μηδικήν, ὄνομα δὲ τῇ στολῇ δορυφορική. nam Medica veſte donari apud Perſas ſummo honore ducebatur. Doryphori vero, ſeu haſtati, mille iique fortiſſimi ac praeſtantiſſimi, ex his qui in immortalium numeros relati erant, legebantur, quos etiam, quod aurea mala haſtis praefixa ferrent, μηλοφόρους appellabant, de quibus Arrian. l. III. & Athenaeus l. XII. Deipn. & Themiſt. Orat. 5. meminerunt. POPMA. *Doryphori*, de Doryphoris & Melophoris corporis regii cuſtodibus, qui ex Immortalium numero erant, vide praecipue Briſſonium lib. 1. pag. 128. & 129. ubi quod de Melophoris inter Alexandri ſatellites dicitur, confirmari etiam poteſt ex Polyaeni lib. IV. inter ſtrategemata Alexandri num. 24. Sic autem *diſtinximus*, pauciores edd. hac in parte ſecuti, cum curam excipiendae veſtis regiae ad eos, utpote corpori regis proximis, aliaque ſimilia miniſteria obeuntibus, pertinuiſſe, colligere liceat ex iis, quae de eorum officio Briſſonius adnotavit. Unde etiam in eam militiam juvenes aetate atque forma florentes lecti ſunt, quod apparet vel ex Polycleti Doryphoro apud Plinium XXXIV, 8, 10. quem fecit *viriliter puerum.* FREINSH. Δορυφόροι haſtati, ſatellites, δόρυ enim *haſtam* ſonat: multa autem haſtarum genera αἰχμή, δόρυ, σάρισσα, unde non eſt quod mireris, alios haſtatos num. 20. memorari. CELLAR. Hoc loco Cl. Clericus iterum male vult Curtio, & in eum invehitur, quod Graecos ſecutus nomina Graeca Latinae orationi inſeruit, non ſecus ac ſi eſſent Perſica; & praeter hunc locum alia adducit: Sed eo ipſo nomine, quod Graecos, qui de vita Alexandri M. ſcripſerant, ſecutus ſit, defenditur; dum communem morem ſecutus ſit, non ipſe peregrinationibus aut itinerariis operam dederit. Vel igitur ſcriptores, qui de vita hac ſcripſerunt, id feciſſe oſtendat, vel uſum aevi uni non imputet Vir Cl.

Proximum his agmen] Totumne agmen aliquod in regia veſte portanda occupatum? certe enim, cum

regis [1] anteibant, quo ipſe eminens vehebatur. Utrumque currus latus deorum 16
ſimulacra ex auro argentoque expreſſa decorabant: diſtinguebant [2] internitentes gemmae jugum; ex quo eminebant duo aurea ſimulacra [3] cubitalia, quorum [4] alterum Nini, alterum Beli [5] gerebat effigiem. Inter haec auream aquilam [6] pinnas ex-

V a r i a n t e s L e c t i o n e s.

1 Voſſ. 1. *antehibant*. 2 Pal. 2. omittit relicto vacuo ſpatio Frob. Elz. Baſ. Col. *intervenientes*. 3 Voſſ. 2. omittit *cubitalia*. 4 D. Pal. 1. 2. Leid. Voſſ. 1. 2. *alter in alterutrum belli* Mer. Ald. Frob. Baſ. Lugd. Col. Amſt. *alter in alterum* alii *alterum in alterum*. 5 Leid. D. Pal. 2. omittunt *ger. eff.* 6 D. Cl. Mer. P. Ald. F. B. 2º. *pennas* Pal. 1. 2. Voſſ. 2. *plumas*.

cum rex ornatu cultus fuerit, qui duodecim millibus talentorum Plutarchi in Artaxerxe aſſeveratione aeſtimaretur. RADERUS.

Eminens vehebatur] Triumphantis magis quam belligerantis ritu, ſic enim lib. IV. Curtius ait Darium triumphantis magis, quam dimicantis more curru ſublimem in proelium iviſſe. Et hoc veteri more Perſarum. Sic Xerxes pugnavit, ut Xenophon, Herodotus, Siculus, alii teſtantur, & ſaepe infra de Dario Curtius ſemper curru vehente. RADERUS.

Auro argentoque expreſſas] Idem Curtius: Orſinis currum laudat equorum domiti greges ſequebantur, curruſque argento auroque adornati. Ovid. l. II. Metam. vſ. 107.

Aureus axis erat, temo aureus, aurea ſummae
Curvatura rotae, radiorum argenteus ordo.

ita triumphantium currus erant auro argentoque picti, de quibus plura, qui de triumphis ſcripſere. RADERUS.

Expreſſas] Cicero pro Archia. *Quam multas nobis imagines non ſolum ad intuendum, verum etiam ad imitandum fortiſſimorum virorum expreſſas ſcriptores & Graeci & Latini reliquerunt.*

Gemmae jugum] Ovid. l. II. Met. vſ. 109.

Per juga Chryſoliti, poſitaeque ex ordine gemmae
Clara repercuſſo reddebant lumina Phoebo.

Sidon. Apoll. carm. XI. vſ. 94, 96.

Cui dederant Cryſtalla jugum, quae frigore primo
Strinxit hyperboreis Tanaitica cruſta pruinis.

Sed hic dubitari video, quod jugum Curtius deſcribat, currus, an equorum quadrijugorum? plurima ſane de jugis collegerunt Lipſ. & Stewech. ſed ego nullum in curru jugum agnoſco, ajoque juga tantum equorum & jumentorum collis imponi, quae juxta extremum temonem jumentis impoſita alligantur. Euſtat. ad XIII. Iliad. octo fere genera jugorum recenſet, ex quibus nullum eſt in curru. RADERUS.

Alterum in alterumbelli] Mira vero ſciolis quae placeant. haec cum ita, ut à me edita ſunt, in omnibus ſcriptis legerentur Codicibus, fuere tamen, qui hoc nobis commenti ſunt: *quorum alterum Pacis, alterum Belli gerebat effigiem.* inſana mentis judicia ebriae. MODIUS. Interpolatam à ſciolis lectionem non dubitabis cum Scaligero emendare; quorum *alterum Nini, alterum Beli gerebat effigiem.* Per Ninum Aſſyriae, per Belum Babyloniae imperium conjunctum innuebant currus Darii artifices. LOCCENIUS. Sequor hic Modii & MS. fidem, Aldina editio: *quorum alterum pacis alterum belli gerebat.* Auguſtana: *gerebant.* Cetera, ut ſunt Modiana, Baſil. Modium ſequitur, vel praecedit potius. RADERUS. *Alterum Nini, alterum Beli*, Cum veteres plerique habeant *alterum in, alterum belli* (ex quo correctores fecerunt, *alterum pacis, alt. b.* ſicut & apud Plin. XXXV, 10, 35. eſt imago Belli) & in auctorem noſtrum, & in magnum Scaligerum injurium me fore credebam, ſi certiſſimam ejus emendationem non reciperem. Vide ipſum in Addit. de Emend. temp. pag. 751. Quamquam, ne quid diſſimulem, moveri quis poſſit eo, quod Arrianus III, 3, 1. & VII, 3, 31. ſcribit, Alexandrum, Babylonem ingreſſum, inſtauraſſe templum Beli, quod Xerxes diruiſſet: unde ſuſpicari poſſis, Perſas haud magnopere honoraſſe Belum iſtum, neque perinde Darium ejus effigie currum ſuum exornari voluiſſe. Sed dici poſſit, Xerxem diruiſſe templum illud odio gentis, non ipſius Dei: ſicut nec hodie ab eorundem ſacrorum cultoribus, templis abſtinetur: deinde Perſas, etiamſi pro Deo forte non habuerint, habuiſſe tamen pro viro magni & excelſi animi, adeoque pro fundatore imperii, in quod ipſi ſucceſſerint. Poteſt & videri Xerxes, etiamſi pro Deo eum coluiſſet, ira atque indignatione infelicis expeditionis, deſertorum conatuum à Deo ſuo poenas exegiſſe. evertit enim eam aedem, ut Arrianus ait, cum ex Graecia rediiſſet. Quamquam Aelian. hiſt. var. XIII, 3. id factum innuere videatur aliquanto prius, adeoque eam ipſam cladem Xerxi tum ſignificatam fuiſſe, cum ſepulchrum Beli diruiſſet. Hoc etiam Scaligeri emendationem juvat, quod animadvertere licet, *Beli* nomen alibi etiam pari modo fuiſſe corruptum. v. g. apud Lil. Gyraldum lib. de annis & menſibus, ſic legitur: *In graeca vero hiſtoria mille ferme & CCC. habet ab ipſius belli* (pro *Beli*) *principatu.* Et in Dion. Afri Geograph. pag. 55. f. cujuſdam veteris editionis idem vitium obſervavi. Sed & apud Caeſarem Civ. II, 25. portam *Beli* potius Uticae fuiſſe, quam *bellicam* putem. Sicut in Herodoto III, 155. & 158. fuerunt *portae Belides* Babylone. FREINSH.

17 extendenti ſimilem ſacraverant. Cultus regis inter omnia [1] luxuria notabatur.
18 purpureae tunicae medium [2] album intextum erat: pallam auro diſtinctam aurei [3] accipitres, velut roſtris inter ſe [4] conruerent, adornabant; & zona aurea muliebriter
19 briter cinctus [5] acinacem ſuſpenderat, cui ex gemma [6] erat vagina. [7] *Cidarim* Per-

VARIANTES LECTIONES.

1 D. Leid. Voſſ. 1. *luxoria.* 2 Leid. & MS. *albo.* 3 Bong. *ancipitres.* 4 D. Ald. Pal. 1. 2. Leid. Voſſ. 1. 2. *concurrerent.* 5 Pal. 2. *acinacem expenderat.* 6 Leid. Voſſ. 1. *vag. erat.* 7 Pal. 1. *Ciclarim* vulgo *cydarim.*

Auream aquilam] Signorum militarium & inſignium, regibus primum & antiquiſſimum reor aquilam avium reginam fuiſſe; Jovem imaginis auctorem ferunt, cum illam adhibuit in bello contra Titanas, inde ad Getes, ab his ad Trojanos, à Trojanis in Latium demum ab Aenea deportatam. Ulyſſes Aldrovandus Lipſium ſequutus, ipſos Romanos inventores hujus imaginis, & uſus conſtituit. Noſter Delrius Romanos à Perſis aquilarum uſum ſumpſiſſe cenſet, quod nec Lipſius inficiatur. Quod mihi vero non procul videtur, cum Perſae multis ante Romanos annis aquila ſint uſi, uti Xenophon de utroque Cyro ſcribit: de priore VII. παιδ. *Erat ei ſignum aquila aurea, in haſta longa extenſa, ac nunc quoque ipſum hoc inſigne Perſarum regi manet.* Idem in Cyro minore, I. ἀναβάσ. *Regium inſigne ſe videre dicebant, aquilam auream in pelta ſuper haſtam extenſam.* Si Senecae credendum, fuit aquila jam in caſtris ante bellum Trojanum. Sic enim ille Theb. vſ. 389.

——— ——— *tota nudatis ſtetit*
Acies in armis: Area, jam bellum cient,
Aquilaque pugnam ſignifer mota vocat.

Sed cum Statius nullius aquilae meminerit in tota ſua Thebaide, Seneca hoc non ex Graecorum uſu, ſed Romanorum more loquutus videri poteſt. Magna mihi copia eſſet narrandi, de his aquilae inſignibus, & religione, altaribuſque, de quibus & Cicero adverſus Catilinam ſcripſit, & innumeri alii. ego actum non agam, praeſertim cum & Geſnerum in promptu habeas, & poſt Geſnerum diligentiſſimum ornithographum Ulyſſem Aldrovandum. RADERUS. Vide Lipſ. de Mil. Rom. IV, 5. De aquila aurea in pelta eſt & Philoſtrati locus in Heroicis, cap. de Themiſtocle: τὸ σημεῖον τὸ βασίλειον, ὁ χρυσοῦς ἐπὶ τῆς πέλτης ἀετός. *Signum regium in pelta, aurea aquila.* De ipſa autem aquila conſuli poſſunt & notae Henrici Salmuth in Pancirolli res deperditas. FREINSH.

Aquilam auream] Lipſius ad Tacit. Germ. II, 17. credit à Perſis Romanos aquilae in militia ſignum accepiſſe. Xenophon. de Paed. Cyri l. VII. ἦν αὐτῷ τὸ σημεῖον ἀετὸς χρυσοῦς ἐπὶ δόρατος μακροῦ ἀνατεταμένος, καὶ νῦν δ' ἔτι τοῦτο τὸ σημεῖον τῷ Περσῶν βασιλεῖ διαμένει, CELLAR.

Luxuria] Codd. *Luxoria.* forte *Luxurioſa.* HEINSIUS.

Cultus regis] Quod antea monui, repeto, pro omnibus ad haec talia ſufficit unus Briſſonius: nos ea ſaltem ſubinde addimus, quae ille non videtur advertiſſe. FREINSH.

Purpureae tunicae medium album] Briſſon. lib. I. pag. 37. cui addendus Heſychius: Σάραπις, Περσικὸς χιτὼν, μεσόλευκος. *Sarapis, Perſica tunica, ſemialba.* Pollux: ὁ δὲ Σάραπις τὸ φόρημα πορφυροῦν, μεσόλευκος χιτών. *Sarapis amiculum purpureum, albo diſtincta tunica.* FREINSH.

Medium albo intextum] Ita cum Salmaſio Exercit. Plin. p. 497. edit. Ultr. ſcribimus pro vulgato: *medium album intextum.* CELLAR. Sic etiam habet Codex Leid. agnoſcente Nobiliſſ. Heinſio.

Accipitres] Voluit Darius pallam accipitribus ornari, quod Darius prior omen imperii ex accipitribus, ut Herodotus l. III. c. 76. eſt auctor, accepiſſet. RADERUS.

Inter ſe corruerent] Eleganter expreſſum, quaſi penicillo artificium. Male igitur, certe minus bene erat in impreſſis, *concurrerent.* MODIUS. Laudo cum Modio, & vulgato multo vehementius eſt *corruerent*, nam *concurrerent* languidius eſt. RADERUS.

Conruerent] Ita in ſcriptis legi teſtatur praeter alios & Palmerius ad Salluſt. Jug. 69, 3. ut quamquam in aliis legatur *concurrerent*, hanc lectionem non immerito vulgatae antehabuerimus. FREINSH.

Et zona] Vix dubito ſcripſiſſe Curtium, *è zona*, duo notat in Dario, cinguli materiam pretioſam, & cincturae modum muliebrem. itaque verba *zona aurea* diſtingui debent à ſequenti *muliebriter.* quod cum fit, apparet manifeſte *è*, vel *ex* zona, non *&* *zona* ſcribi oportere. quomodo apud Fabium habemus *ſuſpendere è fico*, apud Virg. *ſuſpendere ex pinu.* SCHEFF.

Ex gemma vagina] Non gemmis ornata, ſed tota gemmea, & una gemma, niſi Curtius τροπικῶς partem pro toto accepit. RADERUS. Non ex una perforata, quod mirae artis, & difficillimi operis fuiſſet, ut de infinito pretio taceamus; ſed ex multis compacta, & conglutinata; vel ita variis multiſque contecta, ut quaſi una gemma appareret. CELLAR.

Cidarim] Vide Briſſon. lib. I. pag. 32. Alex. dies genial. I, 28. & V, 18. Cidaris ſeu regii Diadematis apud Perſas formam exprimi curavimus in frontiſpicio editionis Cornelii Taciti depictam ab amico noſtro Jeſaia Rumplero, viro, quamquam gloria carminum Germanicorum praecellat, etiam pingendi peritiſſimo, ex nummo apud Anton. Auguſtinum. FREINSH. *Per-*

Perſae [1] regium capitis vocabant inſigne; hoc coerulea faſcia albo diſtincta circum-

VARIANTES LECTIONES.

1 Bong. *cap. reg.* Deid. Voſſ. 1. *voc. cap. reg.*

Perſae vocabant] Legerim *vocant.* ſic infra III, 13, 7. vult Perſas ſeu Parthos adhuc ſua aetate ea appellatione uſos. FREINSH. Pro *vocabant* Freinshemius vult *vocant*, ſed potuit Curtius ſua ſpectaſſe tempora, quibus forte aliud habebant nomen. SCHEFF. Heſychius κίδαρις πῖλος βασιλικὸς, ὃν καὶ τιάραν (ſubaudi λέγουσι) *Cidaris regius pileus, quem etiam tiaram vocant.* Aliis non ipſe pileus, ſed ornamentum in pileo eſt. Utcunque ſe habet, tamen Περσῶν ἴδιον, *Perſarum proprium* fuit Polluci. VII, 13. CELLAR.

Hoc coerulea faſcia] Lipſius ad Tacit. ann. VI. c. 37. haec ſana eſſe negat: idem ſana utinam feciſſet: non ſunt, quia neque coeruleus color inter regios aut principales, neque certe Perſici reges uſitarunt. Purpureum teſtantur omnes; ac ne mutaſſe Darium putemus, ecce Curtius diſertim alibi de eodem affirmat. lib. VI. *Purpureum diadema diſtinctum albo, quale Darius habuerat, capiti circumdedit.* Hic igitur, oblitus ſui, quomodo coeruleum ſupponat? Liquet, non ſcriptoris, ſed exſcriptoris id erratum. Quod ambigue tamen Lipſius corrigit, & vel *coccinea faſcia*, vel *hoc coeruleum* conjectat. Neutrum perſuadet nobis. prius à ſcriptura vulgata abit longius: alterum à veritate. Tam enim inſigne capitis ipſum coeruleum eſſe non potuit, quam faſcia non fuit. Senſit hoc ipſe, & defectum felicitate ſua ſe queritur. Nos an Sullae cognomen hìc, ejus vicem, nobis vindicabimus? Neſcio. nam & ipſe timide divino, *hoc erubea faſcia diſtincta albo circuibat.* Ad veſtigia quidem literarum proxime: à vero neque ipſo fortaſſe longiſſime. An non enim purpureum erubeum dixerimus? Scimus à rubro purpureum differre ſane plurimum: ſed & ſcimus purpuram rubro plene ſaturatam: atque ideo ſcilicet erubeam vocemus. Et intendit enim etiam *e* particula, non tantum remittit. Quis poëtae illud neſcit?

Egelidum Borean, egelidumque Notum.

Utrumque venuſtiſſima alternatione complexus eſt. Alia ſunt etiam ad id exemplum: ſed quid referam? ſive proba conjectura doctis, ſive non proba; fruſtra. Sciunt enim & iſta plerique. Mihi quidem, ut fatear, etſi quod poſui valde blanditur, nondum tamen ſatis etiam ſe probavit: aliis vereor ut probet multo minus. Tamen ut verum non ſit, eſt certe veriſimile: nec facile quiſquam vocem invenerit in iſta literarum veſtigia magis congruentem. Experiatur quiſque ſe: virum dixero, qui potuerit. Palma eum certo manet, adhuc in medio poſita: quam neque Lipſius popoſcit ſibi, & ego ultro nunc recuſo, tam porro libenter in alium cum aliis tralaturus, quam mihi, ſi detur ab omnibus, accepturus. De ipſo nomine Perſici inſignis hujus nihil ego turbo, quamquam de eo turbellam video inter auctores. Pleriſque & in his Arriano & Plutarcho maxime, ὁ κάνδυς eſt plerumque: ſed Arriano etiam ἡ κίδαρις alicubi. Niſi utrumque verum, (potuit enim non unum eſſe, & ab his aliud quoque:) verius hoc equidem, quod à Curtio expreſſum, judicarim. ACIDALIUS. Omnia quae vidi exemplaria, & quae non vidi, ſed ex fide aliorum viſa, etiam MSS. habent, *hoc coerulea faſcia albo diſtincta circuibat.* Modius vel imprudens errorem ſilentio tranſmiſit, vel diſſimulavit. Acidalius ex Lipſio animadvertit, & conatus felix eſſe prae Lipſio Sulla, atque ex coerulea facit *erubea*, & *mihi*, inquit, *quod poſui valde blanditur;* addit idem modeſte, *nondum tamen etiam ſatis ſe probavit.* Nempe ſuum cuique pulchrum. Alii conjiciunt legendum *hocce rubea*, nam quid eſt *erubea*, an vox in Latio cognita? cum nec rubeum Latina civitate ſit donatum: acutiſſimus Lipſius ad Tacitum VI, 27, 2. vel *coccinea* pro *coerulea*, vel *coeruleum*, ut referatur ad cidaris inſigne, ſcribi poſſe exiſtimat. Sed & ipſe damnat fere ſuam conjecturam, nec Sullae cognomen hic ſibi ominatur, quod illi omnino Acidalius abjudicat, ſibi tranſcriptum (quamvis timide, quaſi divinaret infelicem conjecturam) & vitioſe colligit particulam, *e*, ſic intendere, cum ſemel apud Virgilium Georg. IV, 145. ſimplicique vice apud Ovidium, & Auſonium augeat ſimplex verbum, ut gelido ſit frigidior *egelidus Boreas*, & *egelidum flumen*, & *edurus* pro valde durus. [ita Plinius ſaepius.] Faceret probabilem ſcripturam, ſi oſtenderet uſum nominis *erubeus.* Quid ergo, inquis, tu cenſes? Sphingem mihi optem. Curtius album & atrum narrat, cum hic *coeruleum*, mox VI, 6, 4. *purpureum* ponit: *purpureum diadema diſtinctum albo, quale Darius habuerat*, capiti circumdedit. Sed omnia exemplaria ita conſpirant, ut propemodum σφάλμα ἀμνήμονος, Curtiumque ἀμνησίᾳ, ſeu immemoria lapſum putem, quemadmodum & infra III, 4, 11, peccavit in Lyrneſſo Ciliciae urbe, uti ſuo loco admonebo [mutavit tamen ſententiam, nam ibi Curtium defendit] ſed Curtium, ut benignius interpretemur, ſcripſiſſe reor; *hoc coeruleum faſcia purpurea albo diſtincta circuibat*, ut etiam tiarae colorem exprimeret, librarii vitio vocem *purpurea* praeteritam. Ita inſigne regium tribus coloribus illuſtre magis eminebat, albo inquam, rubro, & coeruleo. Sed mittamus incerta, & ad diadematis deſcriptionem veniamus. Diadema, ſi notationem verbi & originationem ſpecto, à Graeco eſt διάδημα, redimiculum ſeu faſcia, à διαδέω *revincio, cingo, redimo.* διάδημα tandem ad regum tantum tranſiit inſignia. Forma diadematis non fuit niſi

20 cumibat. Currum decem millia haſtatorum ſequebantur: haſtas [1] argento exor-
21 natas; [2] ſpicula auro [3] praefixa geſtabant. Dextra laevaque regem ducenti ferme nobiliſſimi propinquorum comitabantur. Horum agmen claudebatur triginta [4] mil-
22 libus peditum, quos equi regis quadringenti ſequebantur. [5] Intervallo deinde unius ſtadii, matrem Darii [6] Syſigambim currus vehebat: & in alio erat conjunx.
23 turba feminarum reginas comitantium equis [7] vectabatur. Quindecim inde, quas [8] *armamaxas* [9] appellant, ſequebantur. in his erant liberi regis, [10] & qui [11] educabant

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *argenteo.* 2 Voſſ. 2. *ſpiculo.* 3 Pal. 2. *praefixas* ſubdito literae *s* puncto. 4 Bong. *ped. mil.* B. 1. omittit *ped.* 5 Pal. 1. omittit *intervallo.* 6 P. *Siſimgambim* Leid. & Voſſ. *Siſigamb.* paſſim. 7 Mer. *vectabantur.* 8 Leid. Voſſ. 1. Bong. Mer. Col. Pal. 2. *armanaxas* Pal. 1. *armanazas* Voſſ. 2. *armanexas.* 9 Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. Lugd. Amſt. *appellabant.* 10 Leid. omittit *&.* 11 Leid. Voſſ. 1. *educebant* D. *ducabant* ſuperſcripto *e.*

niſi faſcia candida, & tenuis, qua regum frontes cingebantur, qualis in priſcorum regum iconibus viſitur. Lucianus colloq. Diogenis & Alexand. ταινίαν λευκὴν, *candidam taeniam* ſeu *faſciam* dicit. Suetonius Caeſ. 79, 2. *candidam faſciam.* Silius l. XVI, vſ. 242. *vittam albentem.* [vide Paſchal. de coron. IX, 4.] Ammianus, *faſciolam candidam.* Valerius VII, 2, 5. ext. *pannum.* Stobaeus ῥάκος. *Regni inſigne*, Curtius VII, 5, 24. *Decus capitis ſui*, V, 8, 13. ut & Seneca appellavit, Et Livius XXX, 12, 8. *regium inſigne* Tacitus II, 56, 3. *regium decus* Salluſtius. *regiae frontis notam* Seneca. *frontem regium in morem redimitam* Florus III, 19, 10. *albatum diadema* Egeſippus. RADERUS. Ex Briſſonio fere lib. I. pag. 34. ubi plura. Vetus interpres Levit. 8, 9. את-המצנפת interpretatur *Cidarin.* quam deſcribit Alex. ab Alex. pag. 109. f. & 719. a. & ad eum Tiraquell. Non praetereo quod Novus Cogitator ad Tacitum II, 56. num. 7. Curtium ita explicat, ut *coeruleam faſciam* interpretetur purpuream, atque hoc ſignificatu vocem eam aliquoties apud auctores reperiri dicat. Verum cum apud me haud magna iſtius hominis ſit auctoritas, & alioquin locus Apuleji lib. IX. Metamorph. quem ille pro ſua opinione citat, non habeat *coeruleus corruens*, ſed *cernuus*, quod verbi ad ejuſmodi caſus repraeſentandos idem auctor & alibi adhibuit, ſufficit mihi indicaſſe locum ubi iſta diſputat, & integrum lectori judicium relinquere. *Purpureum* tamen colorem eſſe diverſum à *coeruleo*, Cicero quoque docet, Academ. IV, 33. reſpiciens ad locum Ariſt. de mirabil. auſcult. cap. 116. quamquam amicus aliquis in Epiſt. ad ſocerum meum p. m. ſcripta IX. Kal. Octob. 1637. velit à Latinis Scriptoribus *mare coeruleum & purpureum* eodem ſenſu dici. Sic hyacinthos Ovidio X. Metam. *purpureos* dici; Columellae lib. X. *coeruleos:* Numidicas gallinas à quibuſdam eſſe dici criſta *rubra* guttis diſtincta; meleagridas *coerulea*, quas tamen veterum quidam habuerint pro iiſdem. FREINSH. Etiam hic mallet Freinshemius, quamquam timide, *hoc coeruleum faſcia*, nempe ipſe noſter in ſequentibus diadema facit *purpureum albo diſtinctum* vide lib. VI. c. 6. alii legunt *erubea*, alii *coccinea.* licebit & nobis divinare. Putamus ergo Curtium ſcripſiſſe: *hoc roſea faſcia.* Solet enim color roſeus & purpureus pro eodem uſurpari. *Quomodo genae roſeae & purpureae* promiſcue dicuntur, item *os roſeum* & *purpureum.* Niſi quis propius ad ſcripturam veterem malit *ruſſa faſcia.* SCHEFF.

Haſtatorum] Αἰχμοφόρους appellat Herodotus, quales & Xerxes habuit, quos equites fuiſſe non decerno, cum de peditatu ſpeciatim ſubjungat Curtius. Sed Herodotus videtur pedites feciſſe αἰχμοφόρους. RADERUS. Vel αἰχμοφόρους intelligit, vel σαρισσοφόρους. nam de *Doryphoris* ſuperius num. 15. actum fuit. CELLAR.

Haſtas] Perticas longas, quibus ferrum acutum eſt praefixum. Id enim proprie *haſta* apud veteres. Inde *haſta pura*, *haſta praeferrata* paſſim. ipſe noſter c. 2. *pluribus haerebant haſtae ferro praefixae, quidam lignum igni duraverant.* SCHEFF.

Syſigambim] Diodoro XVII, 37. eſt Σισύγαμβρις.

Reginas] Matrem & Uxorem opinor tantum reginas appellat. Quamvis enim legibus Perſarum Regi, proceribus etiam, *fas* fuerit, non ſolum quot vellent pellices legere, ſed legitimas uxores ducere (uti Cicero in Verrem lib. V. confirmat, & Herodotus l. III. c. 88. Dario quatuor uxores fuiſſe narrat) Dario tamen huic ultimo, non niſi unicam fuiſſe intelligo. RADERUS.

Armamaxas] Perſicae mulieres & lecticis, & carruchis, quas proprio ac ſpeciali nomine harmamaxas vocant, vehebantur. Maximus Tyrius ſermone XXXIV. θαυμάζεις τιάραν Μηδικὴν, καὶ τράπεζαν βαρβαρικὴν, καὶ ἁρμάμαξαν Περσικήν: *miraris tiaram Medicam, & menſam barbaricam, & harmamaxam Perſicam.* Xenophon. lib. III. παιδ. ἀναβάντες ἐπὶ τὰς ἁρμαμάξας σὺν ταῖς γυναιξίν. *adſcendentes in harmamaxas cum uxoribus.* Item lib. IV. παιδ. καὶ ἁρμαμάξας γυναικῶν τῶν βελτίστων. & fin. lib. VI. καὶ αἱ θεράπαιναι λαβοῦσαι αὐτὴν ἀπῆγον εἰς τὴν ἁρμάμαξαν. Item lib. VII. παιδ. ἀνελομένη τὸν νεκρὸν, καὶ ἐνθεμένη εἰς τὴν ἁρμάμαξαν, ἐν ἧπερ αὐτὴ ὠχεῖτο. *quae ſuſtulit mortuum, & impoſuit in harmamaxam, qua ipſa vehi ſolita eſt.* Et alias,

ὃς

bant eos, ſpadonumque grex, haud ſane illis gentibus vilis. [1] Tum regiae [2] pel- 24
lices trecentae [3] ſexaginta vehebantur, & [4] ipſae regali cultu ornatuque. poſt quas pecuniam regis ſexcenti muli, & trecenti cameli vehebant; praeſidio [5] ſagittariorum

Variantes Lectiones.

1 Bong. *tunc.* 2 Leid. Voſſ. 1. 2. numquam non *pelices.* 3 Bong. Leid. *&* *ſexag.* 4 Bong. Baſ. *ipſe* B. 2. *ipſi.* 5 Pal. 1. *ſagiptariorum pro ſeq.* Mer. Ald. Baſ. Col. *ſag. perſequente.*

ὃς ἄρχεις τῶν Ἁρμαμαξῶν. & lib. 1. *ἀναβασ. καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' ἁρμαμάξης. & Ciliciae regina in harmamaxa.* Cujuſmodi harmamaxas mulis jungi ſolitas, ex Cteſiae fragmentis colligimus. Briſſon. lib. II. pag. 239. Ceterum curruum hoc genus ad mulieres, alioſque molles proprie pertinuiſſe, exinde apparet, quod in omnibus Xenophontis locis, ubi harmamaxarum, ibidem & mulierum eſt mentio, quemadmodum & in iſto lib. IV. *παιδείας*, de Croeſo: *τάς τε γυναῖκας ἐν ταῖς ἁρμαμάξαις προαπεπέμψατο, mulieres in harmamaxis praemiſit.* unde Raderus lecticam curulem fuiſſe conjicit. Harmamaxam ſane apparet ita fuiſſe comparatam, ut molliter in ea vehi liceret; qua de cauſſa etiam Alexandri noſtri corpus hujus generis carpento in Aegyptum fuiſſe vectum, ex Athenaeo V, 9. didici: *Ἱερώνυμος (θαυμάζεται) ἐν τῇ κατασκευῇ τῆς ἁρμαμάξης, ᾗ συνέβαινε κατακομισθῆναι τὸ Ἀλεξάνδρου σῶμα. Hieronymus (admirationem ſibi conciliavit) ob fabricam harmamaxae, qua corpus Alexandri deferri contigit.* FREINSH. Armamaxa, ſeu harmamaza vehiculi aut lecticae muliebris genus apud orientales erat. Xenoph. l. 1. Exped. Cyri poſt principium: *Κῦρος παρελαύνων ἐφ' ἅρματος, καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' ἁρμαμάξης*, *Cyrus* luſtrandas copias *praetervehebatur curru*, *Ciliſſa* regina *plauſtro curuli* (ſic Romulus Amaſaeus *harmamaxam vertit*). Perſis praecipue in uſu fuit. Max. Tyr. Diſſert. XXXIV. *ſi tu Graecus coeperis mirari τιάραν Μηδικὴν, καὶ ἁρμάμαξαν Περσικὴν περσίζεις, βαρβαρίζεις. tiaram Medicam, & harmamaxam Perſicam, perſiſſas, barbariſſas.* Theoph. Simocatta. l. VI. cap. ult. *ἁρμάμαξαν χρυσοκόλλητον, inauratum currum* vocat. Alexandri etiam corpus harmamaxa Alexandriam deductum fuit, Athenaeo auctore l. V, 9. quia molliſſimae vectationis vehiculum fuit. CELLAR.

Liberi regis] Duae filiae, & Ochus puer. IDEM.

Quae educabant] Editi, *qui educabant eos*, inepte. malim etiam *educebant*, quam *educabant.* MODIUS. Modius inepte legi contendit: *qui*, & reſcribit *quae*, refertque ut reor ad nutrices. Sed Aldi ſcripturam laudo, ſervoque cum antiquis exemplaribus omnibus, *qui educebant*, vel *educabant.* Sed Modius nobis recta corrigit, immemorque, quod in Alcibiade Plato docuit, liberos regios, praeſertim heredem & majorem natu, non obſcuris mulierculis, ſed praeſtantiſſimis Eunuchis, & optimis viris in diſciplinam traditos, qui eos ad omnes regias virtutes educerent, & hoc in ipſa infantia ſimulac lucem primam hauſit. Servanda ergo prima ſcriptura, *qui educebant eos*, non *quae educebant.* Quamquam haud neſcius ſum ſubinde liberos regios nutricibus commiſſos, ſed magnum fuit diſcrimen, inter liberos regios reginarum, & concubinarum. RADERUS.

Educebant] Ita praefert Aldi codex, nec male. Sic Terentius, Tacitus, Claudian. alii: *Ita educti uti &c. in contubernio eductus. diſciplinis eductus.* nec tamen altera & vulgaris ſcriptura improba: *educabant.* RADERUS.

Haud ſane illis gentibus vilis] Tacit. VI. ann. 3, 4. *Proximus huic, Abdus, ademptae virilitatis. non deſpectum id apud Barbaros; ultroque potentiam habet.* CELLAR.

Regiae Pellices] Briſſonius lib. 1. pag. 77. quo loco virum magnum decepit Juſtinus 1, 9, 16. ubi Oſtanis, vel, ut Herodoto vocatur, Otanis filia dicit, *ſingulas* pellices *ſeparatim recludi.* quod ita accepit Briſſonius, quaſi id ex inſtituto Perſarum perpetuo factum eſſet. At Herodotus III, 68. indicat id tum primum à Mago nove introductum fuiſſe. *Namque hic vir*, ait Otanis filia, *quiſquis eſt, quum primum adeptus eſt regnum, nos diſperſit.* (ergo ante ſimul habitantes) *aliam alibi collocans.* idque confirmant ſtatim ſequentia: *Audienti haec Otani res eſt viſa manifeſtior.* FREINSH.

Trecentae ſexaginta] Et Plutarchus tradit in Artaxerxe c. 43. Artaxerxem Perſarum regem, quamvis haberet Atoſſam filiam, quam contra leges duxerat uxorem, aluiſſe inſuper trecentas & ſexaginta praecellentiſſima forma pellices. Dicaearchus lib. III. vitarum Graeciae (apud Athenaeum XIII, 1.) refert trecentas ac quinquaginta pellices Darium in omnia bella traducere conſueviſſe. quae etiam, quoties venatum exibat, cum eo proficiſcebantur, ut auctor eſt Athenaeus lib. XII, 2. & lib. XIII. Dipnoſophiſt. Cauſſam autem hanc in rebus Perſicis refert Dinon, cur regina apud Perſas multarum pellicum copiam perpetitur, quod Rex velut dominus imperat uxori; & idcirco etiam quia pellices ſerviunt Reginae, eamque adorant. Ioniam vero regi magno pellices ſuppeditare Maximus Tyrius ſerm. XXXII. tradit. POPMA. Vel potius Briſſonius. apud quem quod de Themiſtocle refertur, reperias apud Diodorum XI, 56. qui idem auctor XVII, 77. mihi paene perſuaſit, aut Curtium, aut librarios ejus, in numero pellicum harum erraſſe. nam ille ſic indubitanter, ut nullus ambiguitati locus ſit, 365. fuiſſe indicat, eodem modo quo de juvenibus ſupra III, 3, 10. Curtius, ſic enim ait de Alexandro; *Concu-*

L binas,

25 rum proſequente. Propinquorum amicorumque conjuges huic agmini [1] proximae;
lixarumque & calonum greges vehebantur. Ultimi erant cum ſuis quiſque duci-
26 bus, qui cogerent agmen, leviter armati. Contra ſi quis aciem Macedonum intueretur, diſpar acies erat: equis [2] viriſque non [3] auro, non diſcolori veſte; ſed fer-
27 ro, atque aere fulgentibus. Agmen & ſtare paratum, & ſequi: nec turba, nec ſarcinis praegrave: intentum ad ducis, non ſignum modo; ſed etiam nutum. &
28 caſtris locus; & exercitui commeatus [4] ſuppetebant. Ergo Alexandro [5] in acie miles non defuit. [6] Darius tantae multitudinis rex, loci, in quo pugnavit, [7] anguſtiis redactus eſt ad paucitatem, quam in hoſte contempſerat.

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. *proxime.* 2 Pal. 2. *viris non.* 3 Vulgo *aurea* Voſſ. 2. *aureo.* 4 D. Leid. *ſubpeteb.* 5 Voſſ. 2. *miles in acie.* 6 Alii *Darius autem.* 7 Voſſ. 2. *anguſtias.*

binas inſuper, prout Darius conſueverat, circumducere ſecum coepit: quarum turba dierum numero haud inferior erat. quod ſi recipimus, & in hoc Curtii loco, & infra VI, 6, 8. reſcribendum eſt 365. pro 360. ſed cum & Plutarchus & Dicaearchus dictis locis in numero varient, Curtium hoc nomine ad cenſuram non vocabimus. FREINSH.

Amicorum] Amici ſunt conſiliarii principum adjutoreſque rerum gerendarum. vide Nepotem XVIII. 24. Juſtinum XXXIV. 33. alioſque paſſim. CELLAR.

Lixarumque & Calonum] Lixae, qui militibus aquam adferunt, aut cibos praeparant. Nonius Marcell. in *Elixum. lixam, aquam veteres eſſe dixerunt, unde & lixae dicti, qui militibus aquam ad caſtra vel ad tentoria ſolent ferre.* Sext. Pomp. Feſtus. *Lixae, qui exercitum ſequuntur quaeſtus gratia,* puta vendendo cibos, & alia neceſſaria. At *calones* ſervi ſunt cuſtodes ſupellectilis caſtrenſis. Serv. in Aeneid. VI. vſ. 1. *Calas dicebant majores noſtri fuſtes, quos portabant ſervi ſequentes dominos ad proelium, unde etiam Calones dicebantur.* RADERUS.

Diſpar acies] Ita habent omnes editi, nec in veteribus ajunt aliter inveniri. At quis credat, Curtium ſcripſiſſe: *ſi quis aciem Macedonum intueretur, diſpar acies erat.* quo enim pertinet ea repetitio, *aciem acies?* nonne poterat elegantius illud poſterius omittere? ſcribo igitur, *diſpar facies erat;* id eſt, apparebat longe alia ſpecies ipſius, quam Perſicae. *Faciei* vocem pro ſpecie, aſpectu rei alicujus, uſurpant optimi ſcriptores, ipſeque Noſter. vide infra c. 13, 11. & lib. IV. c. 13, 1. SCHEFF. ſic etiam hunc locum legit, & adſtruit Cl. P. Burmannus ad Phaedr. lib. IV, 16, 5.

Non auro] Ita rectius cum melioribus libris; nam alii praeferebant *non aurea.* ad rem ipſam quod pertinet, vide Lipſium Polit. V, 13. FREINSH. Liv. l. IX. c. 40. *Romani docti à ducibus erant, horridum militem eſſe debere, non coelatum auro & argento, ſed ferro & animis fretum.* LOCCENIUS.

Turba] Lixarum, calonum, feminarum, ſpadonum. RADERUS. *Turbam* hoc loco capio non de alia, quam militum. nam calones & lixae, & hujuſmodi alia in impedimentis ſunt. FREINSH.

Miles non defuit] Satis multos habuit pro loci natura & anguſtia. CELLAR.

Darius] Haud recte haec divellebantur à prioribus, ut novi capitis initium eſſent. eſt enim manifeſta oppoſitio atque comparatio utriuſque exercitus, quam hoc epiphonemate claudit. ut bene Raderus adnotat. FREINSH.

Tantae multitudinis rex] Sic infra IV, 1, 1. & 12. appellatur *tanti exercitus rex.* FREINSH.

CAPUT IV.

Deſertas ab Arſane Darii praefecto Ciliciae fauces Alexander opportune occupat.

1 Interea Alexander [1] Abiſtamene Cappadociae praepoſito, [2] Ciliciam petens cum omnibus copiis, [3] regionem, quae *caſtra Cyri* [4] appellatur, [5] pervenerat. ſtativa ibi

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. *Abſiſtamene Capad.* Voſſ. 1. *Abbiſtam.* Voſſ. 2. *ab Iſtamene* D. *ab Hiſtamene Capadociae* Bong. *ab Hiſt. Capp.* Ald. Baſ. *Ariſtamene Capp.* Col. omittit *Cappadociae.* 2 D. *iciam* Mer. *lyciam* P. *ciam* F. B. 2. Voſſ. 1. *etiam* Pal. 1. 2. *liciam* B. 1. *ciam* ſuperſcripto *cili.* 3 Alii *in reg.* 4 Mer. Col. *appellant.* Baſ. Er. *appellantur.* 5 D. Pal. 1. 2. omittunt *pervenerat.*

Abiſtamene] Sabictam vocat Arrian. l. II. CELLAR.

Cappadociae] Eam enim quae cis Halym fluvium eſt, omnem; & partem ulterioris occupaverat. Ar-

ibi habuerat Cyrus, quum adverſum Croeſum in [1] Lydiam duceret. Aberat ea 2
regio quinquaginta [2] ſtadia ab [3] aditu quo [4] Ciliciam intramus: [5] *Pylas* incolae
dicunt; artiſſimas fauces, munimenta quae manu ponimus, naturali ſitu imitante. Igitur [6] Arſanes, qui Ciliciae praeerat, reputans [7] quid initio belli Memnon 3
ſua-

VARIANTES LECTIONES.

1 Baſ. Er. alii *L. exercitum duceret* Voſſ. 1. 2. *Lidiam.* 2 Leid. *ſtadiis.* 3 Voſſ. 2. *ab eo aditu.* 4 Voſſ. 1. *Cyliciam.* 5 Voſſ. 1. 2. *Pilas.* 6 Voſſ. 1. Ald. *Arſames* Leid. *Arſemes.* 7 Sic Ald. Pal. 1. 2. P. *quid in initio Memno ſuaſiſſet* B. 2. Leid. Voſſ. 1. *quid in initio belli Memno ſ.* Pal. 2. *q. in i. M. ſtatuiſſet* B. 1. *quod init. M. ſuaſ.*

Arrian. II, 1, 20. nondum tamen perdomita gente, quippe quam in duabus Darii pugnis poſtea à Perſis ſtetiſſe legimus apud Arrian. III, 2, 8. & 22. & noſtrum IV, 12, 12. quin & poſt proelium Iſſicum Lydiam recuperare tentavit infra IV, 1, 34. Et ſane non diu in fide atque ditione Alexandri manſiſſe oſtendemus infra X, 10, 3. Porro qui hic *Abiſtamenes* legitur Cappadociae Satrapa; eum Arrianus citato loco Σαβίκταν appellat: in quibuſdam MSS. Curtii diviſa voce eſt, *ab Hiſtamene.* Aldi editio habet, *Ariſtamene.* ex qua variatione colligas, locum non omnino ſanum eſſe, ut vel Arriano potius accedas, cujus de ſcriptura non ambigitur. *Stamenem* quendam agnoſcit Arrianus IV, 3, 18. FREINSH. *Cappadociae.* parti ejus citeriori, quae ad Halym amnem eſt, ulteriorem enim non occupaverat. Arrian. l. II. c. 1. CELLAR.

Caſtra Cyri] Arrianus diſerte caſtra Cyri appellatum locum ait à Cyro, qui contra fratrem Artaxerxem, Xenophonte comitatus exercitum duxit. ſed mihi uter verum, uter falſum dicat, non liquet. MODIUS. Diſſentit plane à Curtio Arrianus, qui caſtra Cyri appellatum locum tradit non à Cyro, qui adverſus Croeſum; ſed à Cyro, qui adverſus fratrem Artaxerxem exercitum duxit, in cujus expeditione & Xenophon fuit. Croeſus autem Lydorum rex potentiſſimus divitiis & armis, & cum Babyloniis auxilio eſſe vellet, à Cyro rege Perſarum vincitur. POPMA. Noſter Curtius hic abit à mente Arriani II, 1, 21. qui caſtra Cyri à Cyro minore dicta ait, Curtius à majore qui Croeſum cepit. Modius negat ſibi liquere uter recte ſentiat. Ego haud dubius pro Arriano ſteterim, cui Xenophon favet. Nam de Cyri majoris contra Croeſum euntis caſtris hiſce, vix ulla mentio, niſi cum in Pteriam venit regionem Cappadociae, non procul Sinope ad Pontum Euxinum ſita, qui locus erat munitiſſimus. Eodemque loco ſua Cyrus major caſtra metatus eſt. Sed enim cum Pteria recedat ad Pontum Euxinum, & juxta Sinopen, quae procul abeſt ab aditu Ciliciae, ſita ſit, haec Cyri majoris caſtra huc non pertinebunt, cum haec à Pylis Ciliciae non amplius quinquaginta ſtadiis abſint, quae paullo amplius ſeſquimilliari efficiunt. Nec lego uſquam hic habuiſſe Cyrum majorem ſtativa. Sed de Cyro minore ex Xenophonte ἀναβάσ. lib. 1. res certa eſt, ut omnino concedam in Arriani partes. Nam Xenophon eaſdem fauces, & ſimul Cyri minoris ad eaſdem adventum caſtraque, hiſce verbis exponit: *Hinc in Ciliciam trajectionem molitur. Aditus erat via curulis* (*plauſtris invia*, ſi legas ἀναμάξευτος. Curtius tamen III, 4, 12. quaternos armatos ait cepiſſe) *admodum ardua, & copiis militaribus, ſi ſit qui arceat, inacceſſa atque inexpugnabilis. Dicebatur huic imminentia juga Syenneſes* (rex Ciliciae) *obſidere, aditumque cuſtodire. Quapropter* (Cyrus) *unum diem in campis ſubſedit.* Ad hunc plane locum & caſtra Cyri minoris venit, ut Arrianus docet, Alexander, antequam Pylas, ſeu anguſtias exploraret & ingrederetur. Aberant caſtra Cyri à portis Ciliciae quinquaginta ſtadia in campo ſita, ut monui. Strabo lib. XII. emendandus videtur ab operarum macula, cum ita ſcribitur καὶ Κυρίνου στρατόπεδον διὰ Τυάνων. *Et Cyrini* (*Cyri* legendum) *caſtra per Tyana.* RADERUS.

Regionem pervenerat] Sic D. Mer. Frob. Baſ. Pal. 1. 2. Leid. & Voſſ. 1. & 2. quod alii mutarunt interjecta praepoſitione *in*, ignorantes etiam ſic Latinos locutos olim aureo ſeculo. Virgil. l. 1. Aen. vſ. 369.

Devenere locos, ubi nunc ingentia cernes
Moenia.

Idem l. IV. Aen. vſ. 124.

Speluncam Dido, dux & Trojanus eamdem
Devenient.

Ovid. l. III. Metam. vſ. 462.

Verba refers aures non pervenientia noſtras.

In Lydiam duceret] Ita ſcripſi, expuncta voce *exercitum*, ut ſupervacua, quam nec Danielis MS. nec duo Palatini (nec Leid. aut Voſſ.) agnoſcunt. Vide Sigon. in Livium pag. 57. FREINSH.

Munimenta quae manu ponimus] κτίσεις. Latine *poſitiones.* Feſtus. *poſitiones aedificia.* Solin. cap. 36. *Tarſon quam Perſeus locavit.* ubi SALMAS.

Arſanes] Ita potius ſcribendum judico quam cum Aldo, & Euſebio, & Arriano 1, 5, 18. & II, 1, 23. (quem vel hinc emendandum putem) *Arſames.* iſta enim terminatio Perſicis nominibus uſitatior. Immo ſi Herodoto 1, 139. credimus, perpetua. Nec ſane moveor, quod in Aeſchyli Perſis

ſuaſiſſet; quondam ſalubre conſilium ſero exſequi ſtatuit: igni ferroque Ciliciam vaſtat, ut hoſti ſolitudinem faciat: quidquid uſui [1] eſſe poteſt, corrumpit; ſteri-
4 le ac nudum ſolum, quod tueri nequibat, relicturus. Sed longe utilius fuit [2] anguſtias aditus, qui Ciliciam aperit, valido occupare praeſidio, jugumque [3] opportune itineri imminens obtinere; unde [4] inultus [5] ſubeuntem aut prohibere aut
5 opprimere hoſtem potuiſſet. [6] Nunc paucis, qui [7] callibus praeſiderent, relictis, retro ipſe conceſſit; populator terrae, quam [8] à populationibus vindicare [9] debuerat. Ergo, qui relicti erant, proditos ſe rati, [10] ne conſpectum quidem hoſtis
6 ſuſtinere [11] voluerunt; cum vel pauciores locum [12] obtinere potuiſſent. Namque perpetuo jugo montis aſperi ac praerupti Cilicia includitur: quod quum à mari [13] ſurgat; veluti ſinu quodam [14] flexuque curvatum, [15] rurſus altero cornu in di-
7 verſum litus excurrit. Per hoc dorſum, qua maxime [16] introrſum mari cedit, aſperi tres aditus, & peranguſti ſunt: quorum uno Cilicia intranda eſt. campeſtris eadem [17] qua vergit ad mare, planiciem ejus crebris diſtinguentibus rivis: [18] Py-
8 ramus & Cydnus incliti amnes fluunt. Cydnus non ſpatio aquarum, ſed liquore me-

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. Voſſ. 1. 2. *poteſt eſſe.* 2 Pal. 2. *anguſtum aditum* & in margine *anguſtias aidtum.* 3 Leid. *oportunae* Voſſ. 1. *oportune.* 4 Col. *in vultus.* 5 Alii *ſub. hoſtem aut proh. aut oppr. pot.* Frob. Col. *ſub. proh. aut oppr. h. p.* Pal. 2. *ſub. hoſt. aut perhibere aut oppr. p.* 6 Alii *tunc* vel *tum* Pal. 1. *nam.* 7 Pal. 1. *collibus.* 8 Leid. *popolationibus* Voſſ. 2. *populatoribus* Mer. Baſ. Pal. 1. 2. Col. omittunt *à.* 9 Leid. Voſſ. 2. *debebat* Voſſ. 1. *debebant.* 10 D. P. F. B. 1. 2. Pal. 1. 2. Leid. *nec conſp.* Mer. Ald. Baſ. Col. *nec aſpect* Frob. *ne aſpect.* 11 Leid. Voſſ. 2. *valuerunt* Voſſ. 1. *valuere.* 12 MSS. *optinere* Voſſ. 2. *obt. non pot.* 13 Bong. Leid. Voſſ. 1. *adſurgat* Voſſ. 2. *aſſurgat.* 14 Mer. *fluxuque.* 15 D. *ruſſus* correctus à manu ſecunda *rurſus.* 16 Leid. & Voſſ. 1. 2. *introrſus* D. F. Pal. 1. 2. *introrſus mari cedit* P. *mari cedit introrſus.* 17 Leid. *quae.* 18 Mer. *Pyrrhamus* Pal. 2. *Cygnus* Voſſ. 2. *Piramus.*

ſis in prologo ſic quoque reperitur *Arſames*: manet enim adhuc prior ratio, & idem infortunium hunc quoque corrumpere potuit, quod ceteros. nam & illorum haud minor eſt numerus, apud quos *Arſanes* ſcribitur. FREINSH.

Memnon ſuaſiſſet] Conſilium hoc erat: nolle pugnare ad Granicum, quia hoſtis peditatu valentior, & rege praeſente alacrior eſſet: ſed retrocedendo omnia vaſtare, ut commeatuum inopia excedere Aſia Alexander cogeretur. Arrian. l. 1. CELLAR.

Jugum] Montis Tauri, quo Cilicia clauditur. RADERUS.

Inultus] Nempe à loco ſuperiore, & montis jugo pugnantes. IDEM.

Paucis] Validum praeſidium agnoſcit Arrian. 11, 1, 21. nempe loci naturam reſpiciens, *quem*, ut noſter ait, *vel pauciores obtinere potuiſſent.* Curtius paucos intellexit, collatos ad numerum eorum, qui cum Arſane diſceſſerant. FREINSH.

Callibus] Viarum anguſtiis. Callis Servio eſt ſemita tenuior pecorum pedibus perdurata. RADERUS.

Aſperi tres aditus] Primus à ſeptentrione ex Cappadocia per *Ciliciae Pylas*, de quibus num. 2. actum fuit; ſecundus per *Amani Pylas* ex Syriae ſuperioribus partibus, ubi in Armeniam itur; tertius per *Syriae portus*, ad ſinum Iſſicum, quibus ex Antiochene aditur. CELLAR.

Campeſtris eadem] Ex monte Tauro poſt *Pylas* deſcenditur in pulcerrimam planiciem Pyramo, Saro, & Cydno irriguam, quae uſque ad Tarſum excurrit. Xenophon. *hinc deſcendit in campum ingentem, amoenum, & irriguum, omnique genere arborum & vitium plenum.* RADERUS.

Pyramus] Xenophon lib. 1. ἀναβ. *Inde primis caſtris M. paſſ. XX. ad Pyramum progreſſus. hujus nihilo minor ſtadio latitudo eſt.* Strabo lib. XII. *per Cataoniam Pyramus navigabile flumen decurrit, mediis in campis ſcaturiens.* & ſubjicit Strabo: *eſt autem foſſa memorabilis, per quam aqua pura longo ſpatio infra terram fertur, ac deinde in ſuperficiem erumpit. ſi quis jaculum in foſſam contorqueat, adeo reſiſtit vis aquae, ut aegre mergatur.* Multa dein Strabo memoranda refert, & concludit: *Per montes elapſus Pyramus tantum ſecum arenae affert partim è Cataonia, partim è Cilicum campis, ut oraculum quoque feratur:*

Iſthaec evenient, vaſtis quo Pyramus undis
Tempore profuſo continget littora Cypri.

Apud Polybium XII, 8. pro Πύϱον ſcribendum Πύϱαμον (obſervavit hoc Ortelius in theſauro) quem alii Pinarum vocant. RADERUS. Pinarum à Pyramo diverſum eſſe flumen, atque Πίναϱον ſcribendum apud Polyb. docebimus infra III, 8, 28. FREINSH. è Cataonia in Ciliciam delatus urbem Mallom praeterfluit. infra cap. 7, 5. CELLAR.

Cydnus] Xenophon lib. 1. *Per mediam urbem fluit Cydnus, cujus latitudo eſt duorum jugerum*, hoc eſt, 250.

memorabilis: quippe leni tractu è fontibus labens puro ſolo excipitur. nec torrentes incurrunt, qui placide [1] manantis alveum turbent. Itaque [2] incorruptus, 9
idemque frigidiſſimus, quippe [3] multa riparum amoenitate inumbratus, ubique fontibus ſuis ſimilis in mare evadit. Multa in ea regione monumenta, vulgata 10
carminibus, [4] vetuſtas exederat. [5] Monſtrabantur urbium ſedes, [6] Lyrneſſi & The-

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. 2. *manantem.* 2 Pal. 2. *corruptus* Leid. *incorruptis idemque frigidiſſimis.* 3 Voſſ. 2. *multarum riparum amenitudine.* 4 Mer. *vetuſtis.* 5 Voſſ. 2. *monſtrabatur.* 6 Leid. *Lirneſi & Thebes Thypontis q. ſ. & Corycium* Voſſ. 2. *Lerniſſi & cebeſti pontis q. ſp. e. corithium* D. Cl. P. F. *Lirneſi & Thebeſti. pontis quoque ſpec. & C.* Mer. *Urneſi & Cebeſti montis q. ſp. & Coryci* Frob. Baſ. Col. *Lyrneſſi & Cebeſti, ſpecus quoque. & C.* Ald. *Lyrneſi & Cebeſti, ſp. q. & C.* Pal. 1. *Lirneſi & Tebeſti. pontis q. ſp. & C.* Pal. 2. *Lirneſi & Thebeſthi. pontis quos pecus Corintium* B. 2. Voſſ. 1. *Lirneſi & Thebeſti. pontis quoque ſp. & coruitium.*

250. pedum. Strabo lib. XIV. *Tarſon*, inquit, *Cydnus mediam perfluit juxta Gymnaſium Juniorum. Ejus ortus non procul eſt, alveus vero per profundam vallem illatus recta in urbem ingreditur. Aqua eſt rapidiſſima & frigida, quapropter hominibus ac beſtiis auxiliatur, quae nervos craſſiores habent.* Arrianus II, 1, 24. *Cydnus autem cum ex Tauro monte oriatur, & puro ſolo excipiatur, fit ut unda ejus incorruptiſſima, ſimulque frigidiſſima ſit.* Tibullus 1, 7, 13. hunc laudat:

At te Cydne canam, tacitis qui leniter undis
Coeruleus placidis per vada ſerpis aquis.

Dio Chryſoſtomus in Tarſica prima: *Et hoc Cydno, qui omnium fluviorum commodiſſimus & pulcherrimus eſt, & qui ex eo bibunt, divites & beati ſunt Homero.* Vitruvius VIII, 3. Cydnum podagrae mederi docet, cruribus eo merſis. expertus eſt hoc Caſſius Parmenſis (forte apud Plinium XXXI, 2.) Apollonius Tyaneus (apud Suidam voce Euthydemus: ex Philoſtrati Apollon. 1, 5.) Tarſenſes riſit, velut aves ad Cydnum otioſos ſedere ſolitos, ejus amoenitate & pulchritudine ebrias. Solinus cap. 38. *Hunc Cydnum*, inquit, *alii praecipitari Tauro, alii derivari ex alveo Choaſpis* (*Hydaſpis* legit Willermus Tyrenſ. hiſtor. III, 18.) *tradiderunt.* (Refutat hoc Salmaſius) *Qui Choaſpes ita dulcis eſt &c. Ex illo igitur parente Cydnus miram trahit ſuavitatem. Quidquid candidum eſt, Cydnum gentili lingua Syri dicunt* (Salmaſ. ad Solin. pag. 543. teſtatur in libris MSS. ita legi: *quicquid candidum eſt, illinc homines Cydnum vocant.* & exponit; *illinc homines*, ſunt Cilices quorum amnis Cydnus.) *unde amni huic nomen datum.* (Euſtathius ad Dionyſ. verſ. 875. ei nomen facit à Cydno Anchiales filio) *Tumet vere, cum nives ſolvuntur, reliqua parte anni tenuis eſt & quietus.* (Et hinc conciliare poſſis Strabonem Tibullo, quorum ille violentiſſimum hunc fluvium, hic placidum nobis deſcribit) Dionyſius Alexandrinus de ſitu orbis: *Atque huic* (mari Iſſico) *multorum fluminum miſcetur unda è longinquo orientium, Pyramique & Pinari Cydnique flexuoſi mediam per Tarſum euntis.* Ex his emendes licet qui duorum fluminum nomina per ignorantiam miſcent, Pyramum & Pinarum, cum diverſa fuerint, ut hic diſcis. De Cydno Euſtathius ad hunc Dionyſii locum: *Frigida vero eſt Cydni aqua, confertque obſtructione laborantibus.* immo & podagra ſectis, ut Vitruvius docet, (item Plinius XXXI, 2.) & Baptiſta Mantuanus:

Tu quoque tardigradam tactu ſanare podagram
Cydne potens.

Stephanus Cydnon Bithyniae flumen facit. De hoc Cydno Ciliciae, non Bithyniae, toto capite 19. diſputavit Biſciola l. XIV. RADERUS. Eum per mediam Tarſon decurrere, cum citatis, & Curtio mox III, 5, 1. etiam Vibius Sequeſter teſtatur, & Pauſan. lib. VIII. pag. 502. p. Plinius V, 27. *Cydnus Tarſum liberam urbem procul à mari ſecans.* Philoſtratus 1, 5. *per ipſorum* (Tarſenſium) *urbem fluit Cydnus fluvius.* Frigidiſſimum eſſe ex libro Galeni de procatarcticis cauſſis facile conjeceris. *De Cydno, qui aquae liquore conſpicuus, Tarſum interfluit*, & Alexandri morbo, vide & Valer. Max. III, 8. f. Quod Ortelius ex Leunclavio notat, flumen hoc Turcis *Caraſu* vocari, pugnare videtur cum antiquorum teſtimoniis. nam *Caraſu*, ut ipſe Leuncl. hiſt. Muſulman. lib. II. tradit *ab aqua nigra* ſic nominatur. *Cara* enim nigrum eſt Turcis. hic autem fluvius plane ex contrario ab albedine nomen accepit, ut ſupra ex Solino dictum eſt. certe puritatem aquae omnes unanimiter ei tribuunt, etiam Ovidius de arte III, 204. *Lucidum* appellat:

Vel prope te nato, lucide Cydne, croco.

& Ammianus XXV, 33. *Cydnus gratiſſimus amnis & liquidus.* Potius igitur *Caraſu* vocatur, *quod impetu veloci fluat, & profundus ſit*, ut alter apud Leunclav. in ſupplement. Annal. Turc. pag. 142. & 359. FREINSH.

Fluunt] Forte *defluunt*, ſc. in mare. interfluunt noſter ſupra. HEINSIUS.

Lyrneſſi & Thebes, Typhonis] Muſae veſtram fidem! quae monſtra verborum hinc in ſolas terras deportanda expulimus, ſed plura de his mox in commentario noſtro. MODIUS.

Lyrneſſi & Thebes] Jam pridem deletarum urbium nuda loca, neque veſtigia ulla praeter nomina extantia. Eſt [Turnebus adverſar. XIII, 15.] qui

Thebes; Typhonis quoque ſpecus, & Corycium nemus, ubi crocum gignitur: ce-

hoc loco Curtium erroris graviſſimi reum poſtulet, eumque nominis communicatione & ſocietate deceptum affirmet. Atque fortaſſe deceptus eſt, qui deceptum putat. Nam Curtius ſecutus eſt Dionyſium periegetem, qui in Cilicia quoque Lyrneſſum ponit, uti Strabo lib. XIII. Lyrneſſum & Theben in Pamphylia extra Taurum juxta Ciliciam. Dionyſii verſus ſunt 875. *Multae item deinceps Cilicum ſunt urbes, Lyrneſſus, Malluſque, & Anchialia, Solique.* Ad quem locum Euſtathius: *Cilicum porro civitas eſt Lyrneſſus, alia quam Troja: alio nomine Homala, in alto quidem ſita, eo autem nomine à Mallo quodam dicta, qui illam condidit; vel ἀπὸ μαλλῶν, hoc eſt coronis, quas corvus olim rapuerat, ibique depoſuerat, dicta eſt.* Itaque duplices Lyrneſſum & Theben condimus, Homerianas & Dionyſianas, quas Dionyſii poſuit hic Curtius, etſi illis Homericis multo ignobiliores & obſcuriores. RADERUS. Ego potius cum Turnebo ſentiam. nam neque Theben ullam ex Dionyſio monſtrat Raderus; & Lyrneſſus, ab eo ita nominatur, tanquam extaret: quam tamen Curtius diu ante (quippe ab Achille) exciſam vult. cujus Herois opera cum praecipue admiraretur Alexander; dubio procul monumenta rerum ejus cupide viſebat. Quam & ipſam rem argumenti loco pono, non de aliis quam Homericis urbibus hic eſſe ſermonem, quod & apparet ex illis: *vulgata carminibus.* Quae verba efficiunt, ut nec magno Salmaſio plenam adhibere fidem audeam, quamquam ille ad hunc Solini locum conetur oſtendere, Curtium has urbes non ex Troica regione Cilicum, ſed ex Pamphylia in Ciliciam ſuam transtuliſſe. Nam & in Pamphylia eo nomine urbes fuiſſe ab iis, quos Achilles ex antiquis Lyrneſſo Thebeque ejecerat, conditas, auctoritate Strabonis aſſerit, quam cum Strabo à Calliſthene (qui & Aeneae Silvio citatur in hiſt. de Aſia cap. 90.) petat, ſuſpicor, Calliſthenem hoc ipſo Alexandrinae hiſtoriae loco de iis urbibus tractaviſſe, nempe cum Alexandri expeditionem per Pamphyliam in Ciliciam ſcriberet. Ut ita credam Straboni fuiſſe eas urbes in Pamphylia, conjiciam & eas ipſas monſtratas Alexandro fuiſſe: Curtium tamen, ex verbis ejus, ſuſpicer non de his ſenſiſſe, ſed potius in animo habuiſſe Homericas, propter rationes ſupra adductas. nec enim infrequens eſt, ut in his talibus, immo & longe gravioribus, hiſtoriae ſcriptores diſſentiant. Lyrneſſum in Lycia ponit Stephan. in Σάρδησσος. Ceterum hoc loco vetuſtiores edd. habent, *Lyrneſi & Cebeſti, ſpecus quoque.* MSS. fere omnes *Lirneſi & Thebeſthi pontis quoque ſpecus*, manifeſtis verae lectionis veſtigiis, quam qui primus reſtituerit, non reperio. non enim Turnebus fuit, ſi Ortelio credimus in *Cebeſtus*: *Eſt*, inquit, *qui Thebes hoc loco legit, & hanc lectionem video à Turnebo approbari.* FREINSH. Error auctoris, quem ex Periegeta Dionyſio hauſit. non enim in Cilicia hae urbes, ſed in Pamphylia fuerant: neque hae ipſae, verum matres earum in Trojano, aut Lesbo inſulae oppoſito agro, videntur Poëtarum, Homeri praeſertim carminibus vulgata. Vide Strabon. l. XIII. his autem ab Achille deletis profugi incolae in Pamphylia urbes cognomines condidiſſe dicuntur. idem lib. XIV. adde Cl. Salmaſ. Exerc. Plin. p. 545. CELLAR.

Typhonis quoque ſpecus] Typho Graecis eſt procella turbinis. Plinium lege. De hoc Ariſtot. diſputat in Meteoris, & Agellius. Jam ex hoc poëtae gigantem aedificarunt, quem ajunt è terra natum, ἑκατονταχάρηνον centicipitem ab Apolline interfectum, Aetnae à Jove ſubjectum exſpirare ignes. Alii Typhonem ajunt Aegyptium Oſiridis, Iſidis, Apollinis & Veneris fratrem, à quo Oſiridem tradunt interemptum, de quo Beroſus, Diod. Siculus & alii. Alii fabulas rurſum ad naturam referunt, & fabularum aenigmata exponunt, quod in pleriſque locis ex terrae ſpiritibus terraemotus gignantur, igneſque erumpant, quibus montes franguntur, & hos eſſe Encelados Aethnaeos, hos Briareos, hos Typhoeos, hos Typhonas, quae ego omnia poëtis & Mythologis relinquo. Pindarum Olymp. ode 4. & Pyth. ode 1. & 8. Homerum, Melam etiam, Gyraldum & Natalem Comitem inſpice. RADERUS. Strabo lib. XVI. ſpecum Typhonis apud Antiochiam quoque oſtendi ſcribit: *Orontes* (fluvius) *cum prius Typhon diceretur, mutato nomine, ab illo qui in eo pontem fecit, Orontes eſt appellatus. Huic loco Typhonis fulmine icti fabulam affingunt, & de Arimis, de quibus à nobis ſupra dictum eſt. Ajunt draconem fuiſſe, & fulminibus ictum, dum fugae latebras quaereret, tractibus terram ſecuiſſe: & ut fons erumperet, effeciſſe: qui nomen Rhexaethri hinc obtinuerit.* Vide eundem auctorem lib. V. ubi de Pythecuſis, & lib. XIII. in deſcriptione Lydiae, ubi Homerum & Pindarum citat. Iſtud autem antrum Corycium appellatur Euſtathio ad Dionyſii verſum 855. ex Strabonis XIV. libro, & Ariſtotele, quod deſcribit Solinus cap. 38. ex Mela 1, 13. Strabo dicto loco. Eſt & aliud antrum Corycium in Phocide juxta Parnaſſum, apud Herodotum VIII, 36. Quin & *Erythraei Corycum montem & in eo antrum oſtendunt, in quo natam Herophilen* (Sybillam) *dicunt*, apud Pauſ. lib. X. Apulejus pr. libri de Mundo oſtendit, id antrum à multis curioſe deſcriptum fuiſſe, ipſe *penetralia Coryci* vocat. FREINSH. Fabulam Gigantis Typhonis, Tartari ex terra filii, tradit Hygin. Fab. CLII. montem & ſpecum deſcribit Mela lib. 1. c. 13. additque, aliquando cubile Typhonis fuiſſe. Solinus c. 51. repetit, ſed errore admiſſo, quem notat Salmaſius. p. 546. CELLAR.

Corycium] Mela: *Non longe hinc Corycos oppidum portu ſaloque incingitur, anguſto tergore continenti adne-*

ceteraque in quibus nihil praeter famam duraverat. Alexander fauces jugi, [1] quae 11
Pylae appellantur, intravit. Contemplatus locorum [2] ſitus, non alias magis dicitur admiratus eſſe *felicitatem ſuam*: *obrui potuiſſe vel ſaxis* confitebatur, *ſi fuiſſent*, *qui* [3] *in ſubeuntes propellerent*. Iter vix quaternos capiebat armatos: dorſum 12
montis imminebat viae, non anguſtae modo, ſed plerumque praeruptae, crebris oberrantibus rivis, qui ex radicibus montium manant. [4] Thracas tamen le- 13
viter armatos *praecedere* juſſerat, *ſcrutarique* [5] *calles*, *ne* [6] *occultus hoſtis in ſubeuntes erum-*

Variantes Lectiones.

1 D. Cl. P. B. 2. Leid. & Voſſ. 1. *quod* Voſſ. 2. *quae phile appellatur*. 2 Voſſ. 2. & Al. *ſitum*. 3 Bong. *ſubeuntes propell.* Baſ. *vi ſub. prop.* Pal. 1. *ſub. perpell.* Voſſ. 2. *ſubeuntes percellerent*. 4 Bong. Leid. Voſſ. 1. *Trachas*. 5 Pal. 1. *colles*. 6 Leid. *occultis*.

nexum. Supra, ſpecus eſt nomine Corycius, ſingulari ingenio, ac ſupra, quam ut deſcribi facile poſſit, eximius. Grandi namque hiatu patens, montem littori appoſitum, & decem ſtadiorum clivo ſatis arduum, ex ſummo ſtatim vertice aperit. Confundit Mela Corycium ſpecum cum Coryco promontorio, quod mari adpoſitum erat. Vult quippe ſummum illius promontorii verticem cavatum fuiſſe in ſpecum, qui & *Corycius* dicebatur. Aliter Strabo, qui Κώρυκον ἄκραν, & Κωρύκιον ἄντρον aperte diſtinguit, his verbis: Καὶ Κράμβουσα νῆσος καὶ Κώρυκος ἄκρα, ὑπὲρ ἧς ἐν εἴκοσι σταδίοις ἐπὶ τὸ Κωρύκιον ἄντρον. Ergo Κώρυκος ἄκρα ad mare: ſupra eam, id eſt, à mari introrſum recedens viginti ſtadiûm ſpatio diſtat antrum Corycium. Non aliter capere licet haec verba, ὑπὲρ ἧς ἐν εἴκοσι σταδίοις ἄντρον Κωρύκιον. Eum ſpecum ibi ſeorſim deſcribens, ait eſſe, κοιλάδα κυκλοτερῆ, ἔχουσαν περικείμενον ὀφρῦν πετρώδη, πανταχόθεν ἱκανῶς ὑψηλήν. Quod ut ſcias eſſe veriſſimum, addit ibidem Strabo, in eo ſpecu Corycio ſpecum alterum inferius patere, qui fontem habeat, unde fluvius effunditur, puram & perſpicuam aquam vehens. Hunc fluvium ſtatim in cuniculum mergi; ubi aliquantiſper ſubterraneo meatu iverit, in mare exire. Longiuſcule igitur à mari ſubmotum oportet fuiſſe ſpecum iſtum Corycium, unde amnis ille erumpit. Corycius ergo mons, ἄκρα eſt, promontorium ſcilicet vel prominentia mari incumbens. At, Corycius ſpecus, convallis eſt, in rotunditatem ſatis alte aſſurgente ſupercilio cincta undique. Tum viri docti, in verbis illis Melae, *clivum*, male interpretantur deſcenſum: imo aſcenſus eſt. Gloſſae: *clivus*, ἀνάβασις. Inde proverbium, *adverſus clivum equum agitare*, id eſt, contra aſcenſum, in quo laborant equi. Ovid.

In clivo noſter ſaepe laborat equus.

De re ardua ac difficili, quae enitenda eſt. Non itaque in ipſo monte Coryco, qui in mare prominet, crocum naſcitur; ſed in illa valle, vel ſpecu, quae viginti ſtadiis ab eo monte abeſt. Curtius vocat *Corycium nemus*, in quo crocum gignitur. Corycos ergo mons ad mare: at Corycia vallis viginti ſupra eam ſtadiis introrſum à mari recedit, & Seleuciam accedit. SALMAS. ad Solin. c. 38.

Crocum] Vide auctores modo citatos, & Salmaſium ad Solini cap. 38. De Corycio crocoetiam Martialis epigram. III, 64. IX, 39. XI, 9. Salluſt. H. I, 4. *Iter vortit ad Corycum urbem incultam, paſtuſque nemore, in quo crocum gignitur.* FREINSH. In antro pendulae virgultae, quas nemus vocant. Vide Melam l. I. de croco ita Strabo l. XIV. τὸ Κωρύκιον ἄντρον, ἐν ᾧ ἡ ἀρίστη κρόκος φύεται. Martial. lib. III. epigr. 64.

- - - *de Corycio quae venit aura croco.*

CELLAR.

Ceteraque] *Arati* nempe *poëtae monumentum, id eo referendum*, inquit Mela I, 13. *quid ignotum, quam ob cauſſam jacta in id ſaxa diſſiliant.* atque alia, ſeu Chryſippi Stoici, ſeu Philemonis Comici, Solis natorum. RADERUS.

Felicitatem ſuam] Plura enim ſibi fortuna quam virtus in Alexandro vindicavit. CELLAR.

Confitebatur] Quamquam in omnibus libris comparere dicatur hoc vocabulum, id ego tamen à ſuſpicione gloſſae non abſolvo, non magis quam illud *arbitrabatur*, de quo dicemus mox III, 5, 16. Sic apud Livium in oratione Nabidis XXXII, 39, 6. *neque enim ſe illos timere dixit, ſed exules Argivorum*, illud *dixit* eliminandum eſſe facile apparet. conſidera Curtii locum infra III, 8, 3. cum aliis ſimilibus. FREINSH.

In ſubeuntes] Praetuli hoc editionis Aldinae, quamquam & impreſſorum & ſcriptorum plurimos adſtipulatores haberet altera lectio, quae delebat particulam; ſed ea ſenſum nimium facit acutiorem: niſi defuiſſent, qui tantum propellerent ſaxa in ſubeuntes, ſua ſponte eos oppreſſura fuiſſe, abſque ullo alio labore aut conatu. Sic Tacit. H. III, 29, 2. FREINSH.

Capiebat] De loco eleganter. Sic infra l. VII. c. 8. in Scytharum oratione: *orbis te non caperet.* Juſtin. l. XX. extr. *Dionyſium paullo ante Sicilia non capiebat.* CELLAR.

Ne occultus] Conſtat quidem ſenſus; ſed non ſpernenda omnino codicis Leidenſis lectio, clare exhibentis, *ne occultis* (ſc. callibus) *hoſtis in ſubeuntes erumperet.*

Ma-

erumperet. ſagittariorum quoque [1] manus [2] occupaverat jugum; intentos arcus ha-
14 bebant, [3] moniti, *non* [4] *iter ipſos inire*, *ſed proelium.* Hoc modo agmen perve-
nit ad urbem Tarſon, cui [5] tum maxime Perſae [6] ſubjiciebant ignem; ne opulen-
15 tum oppidum hoſtis invaderet. At ille [7] Parmenione ad inhibendum incendium
cum expedita manu praemiſſo; poſtquam barbaros adventu ſuorum fugatos eſſe
[8] cognovit, urbem à ſe conſervatam intrat.

VARIANTES LECTIONES.

1 Mer. *manibus.* 2 Pal. *occupabat.* 3 Pal. 1. *rati.* 4 Mer. F. B. 1. *inter.* 5 ed. Col. quam Schragius vidit *tum cum max.* 6 Leid. & Voſſ. 1. *ſubiciebat* & ſic ſemper. 7 Leid. Voſſ. 1. & 2. ſaepiſſime *Perm.* aut *Parmoenio.* 8 Alii *cognoverat.*

Manus occupaverat] Vide annon rectius ſit, *manu.* ut ad Alexandrum referatur *τὸ occupaverat.* FREINSH.

Moniti non iter ipſos inire ſed proelium] Ubi hic Modii & Acidalii cum ſuis MSS. Modius in ſua editione ſcripſit, *moniti non inter ipſos inire, ſed proelium.* quae verba cum expenderem occurit, mentem eſſe hiſtorici, fuiſſe ab Alexandro monitos, ne ſagittarii & Thraces, inter ſe diſſidentes, in mutua converterent viſcera ferrum: ſed cum inſolens hoc & anceps, tortumque videretur, cogitavi ſcripturam eſſe mendoſam, quam una extrita litera ex Aldina, & Argentino typographio emendavi, ut eſſet *iter*, non *inter.* Rem factam ilico habebam; ad hoc enim arcus intentos habebant; quaſi recta in hoſtem ad pugnam tenderent. *moniti* ergo, *non iter ipſos, ſed proelium inire*, eſſentque ad pugnam parati. RADERUS. Tacit. XIII. ann. c. 40, 2. *viae pariter & pugnae compoſuerat exercitum.* & Noſter III, 8, 23. *Itineri ſimul paratus, & proelio.* CELLAR.

Tarſon] Tarſus caput Ciliciae omnium fere literis monumentiſque celebrata, ſed hoc uno feliciſſima, quod Orbis doctorem nobis S. Paulum in lucem protulerit, vel potius educarit, Actor. XXI, 39. facta parens tanti alumni, de qua Solinus *Matrem urbium habet Tarſon, quam Danaës proles nobiliſſima Perſeus locavit.* Idem, *Sed alii Sardanapalum conditorem laudant.* Legendi Stephanus de urbibus, Dionyſ. Alexandrinus cum Euſtathio, Alexander Polyhiſtor, praeſertim Strabo lib. XIV. qui multa & praeclara de Tarſo, & inde natis claris viris. Duae praeterea orationes Dionis Chryſoſtomi, dignae viri eruditi lectione. RADERUS. Joſephus, I, 6. *Tharſenſibus Tharſus*, Japheti nepos, *ut originem ita nomen dedit. Sic enim olim appellabatur Cilicia: cujus rei ſignum eſt Tarſus urbium ejus celeberrima, ceterarumque princeps, prima nominis litera in tau mutata.* Ammianus XIV, 25. *Ciliciam vero, quae Cydno amne exultat, Tarſus nobilitat, urbs perſpicabilis* (Salmaſ. ad Solin. legit, *perſpicua*; *nobilis*) *hanc condidiſſe Perſeus memoratur, Jovis filius & Danaës; vel certe ex Aethiopia profectus Sandan quidam nomine, vir opulentus & nobilis.* Strabo lib. XVI. ubi de Antiochia Syriae: *tradunt Triptolemum ad inquirendam Io ab Argivis miſſum, cum illa apud Tyrum primo conſpectui eſſet ſubtracta, per Ciliciam erraſſe: & Argivos quoſdam, qui cum eo erant, facta diſceſſione ibi Tarſum condidiſſe.* Willermus Tyrenſis hiſtor. III, 18. cum Ioſephi & Solini opiniones de conditore Tarſi protuliſſet, ſubjungit: *Poteſt tamen utrumque verum eſſe, & quod Tarſis* (ſic vocat Ioſephi Tharſum) *primus eam fundaverit, & quod poſtmodum eam reparaverit, vel ampliaverit Perſeus.* FREINSH.

Ne opulentum] Quis hic mendum ſuſpicetur? nec nec ego quidem. At omiſſo *ne*, quam in libro neſcio quo notavi, qui idem exhibebat *invident*, facit ſuſpicari, an non fuerit, *ſubjiciebant ignem, opulentum oppidum hoſti* (vel *hoſtibus*) *invidentes.* Maneat tamen quod hactenus obtinuit. ACIDALIUS. Noſtri libri nihil hic à vulgatis variant, niſi quod *ſubiciebant* legunt pro *ſubjiciebant*, ut fere ſemper in ejuſmodi verbis ſolent. FREINSH.

Parmenione] Hic prima eſt mentio Parmenionis, primis tamen libris celebratum fuiſſe non ſinunt dubitare bella Alexandri cum Graecis, Thracibus, Illyriis, Triballis & aliis geſta, ut ſit ab aliis hiſtoricis. laudabitur frequenter infra. fuit proximus à rege dux & major ipſo rege. nam hoc elogium eſt de illo infra VII, 2, 33. *Multa ſine rege proſpere, rex ſine illo nihil magnae rei geſſerat.* Sed de Parmenionis caede, laudibus, ejuſque filio Philota ſuo loco dicemus. RADERUS.

CA-

Caput V.

Cum in Cydnum Alexander abluendi corporis gratia intempeſtive deſcendiſſet, graviſſimo morbo corripitur Rex ipſe.

Mediam [1] Cydnus amnis, de quo paullo ante dictum eſt, interfluit; [2] & tunc 1
aeſtas erat, cujus calor non aliam magis quam Ciliciae oram vapore ſolis accendit: & diei fervidiſſimum tempus [3] coeperat. [4] pulvere ac ſudore ſimul perfu- 2
ſum regem invitavit liquor fluminis, ut calidum adhuc corpus ablueret. Itaque veſte depoſita in conſpectu agminis; decorum quoque futurum [5] ratus, ſi oſtendiſſet ſuis levi [6] ac parabili cultu corporis ſe eſſe [7] contentum; deſcendit in flumen. vixque [8] ingreſſi ſubito horrore [9] artus rigere coeperunt: pallor deinde [10] ſuffuſus 3
eſt,

Variantes Lectiones.

1 Voſſ. 2. *Cidnus.* 2 Voſſ. 2. omittit *&.* 3 Bong. Leid. & Voſſ. 1. *exceperat.* 4 Leid. Voſſ. 1. 2. *pulv. ſimul ac ſud.* Bong. *& ſud.* 5 D. *raptus* ſed deleta litera *p.* 6 Voſſ. 2. *&.* 7 Leid. *contemptum.* 8 Leid. *ingreſſo.* 9 Pal. 1. Ald. *arctus.* 10 Mer. *fuſus.*

Mediam Cydnus] Omnes ſcriptores & Geographi teſtantur, Cydno mediam dividi Tarſon. Rhemmius Palaemon.

Flexilis & Cydnus, dirimit qui flumine Tarſon.

Et Dionyſius, interprete Avieno:

Cydnus idem mediae diſcernit moenia Tarſi.

Cydnum ſupra deſcripſimus, ejuſque egelidos liquores, hoc eſt, frigidiſſimos eſſe monuimus. undam tamen affectis & podagricis ſalutarem, infeſtam Alexandro κατὰ συμβεβηκὸς, ut philoſophi loquuntur, quod madens, & toto corpore incenſus, in gelidiſſimum amnem inſiliret. RADERUS. De Cydno mediam Tarſon interfluente vide citatos ſupra III, 4, 8. quibus adde Juſtinum XI, 8, 3. & Willermum Tyrenſem III, 18. *Hanc urbem interſecat Cydnus amnis.* Alexandri morbum deſcribunt praeter Plutarch. in Alex. 29. Juſtin. XI, 8. Oroſius III, 16. & Valer. Maxim. III, 8. f. Arrian. II, 1, 24. ſcribit Ariſtobulum tradere, Alexandrum *prae nimio labore in morbum incidiſſe.* Diodorus morbi mentionem facit, non cauſſae. Lucianus pr. de domo cum pluribus conſentit: *Alexander quidem expetivit in Cydno lavari, cum & pulchrum & limpidum conſpexiſſet hunc fluvium, & tuto profundum, & leniter concitatum, & natatu jucundum, & aeſtivo tempore frigidum: adeo ut etiamſi manifeſtus ipſi fuiſſet morbus, quo hinc laboravit, videatur mihi non fuiſſe ab hoc lavacro ſibi temperaturus.* De Cydni frigore, & quomodo Alexandro nocuerit, adi medice diſputantem Mercurialem Var. Lect. IV, 2. FREINSH.

Cujus calor] Mirum & notabile locutionis genus: *calor aeſtatis accendit Ciliciam vapore ſolis*; pro *calor ſolis accendit Ciliciam aeſtate.* habet aliquid pleonaſmi, quod inſervit demonſtrandae magnitudini caloris ejus temporis. SCHEFF.

Non aliam magis quam Ciliciae oram] Quia ſub Tauro ſita eſt. quae enim ad meridiem huic monti ſubjiciuntur per totam Aſiam, radiis objectu altiſſimi montis repercuſſis, congeminant ardorem: quemadmodum frigore horrent, quae à ſeptentrione illum reſpiciunt. Solin. c. II. de Tauro: *quantus meridiem videt, ſole inaeſtuat: quicquid ſeptentrioni oppoſitum eſt, vento tunditur & pruina.* CELLAR.

Fervidiſſimum tempus] Malim abeſſe illud *tempus.* MODIUS. *Diei fervidiſſimum tempus* (quae vox non placet Modio: Aldus tamen, & Florentinus, & reliqui etiam vetuſtiſſimi codices omnes eam ſervant) *exceperat.* nam ita Modianus liber, reliqui omnes *tempus coeperat.* ex ingenio Curtii eſt, *fervidiſſimum exceperat.* RADERUS. Palatinus primus habet *tempus coeperat.* reliqui MSS. *tempus exceperat.* ego illam lectionem meliorem arbitror. Simile eſt in Dione lib. XL. ubi de Craſſi pugna cum Parthis: *quippe media aeſtate, atque in meridie id fiebat.* Confer & Livium XLIV, 36, 1. De Cilicia vide Reinecc. tom. II. pag. 71. FREINSH.

Regem invitavit liquor] Id eſt commovit, incitavit. Sic Noſter etiam l. VIII. c. 2, 14. *Ubertas terrae advenas invitat.* Florus l. III. c. 5, 4. *occaſio invitabat.* Plinius l. VIII. epiſt. 2. *invitabat precium.* CELLAR.

Adhuc] Forte *à via.* HEINSIUS.

Levi & parabili cultu] Non ut Darius gemmis & auro onuſtus. RADERUS. *Levi ac parabili cultu corporis*, Raderus haec accepit de veſtitu. quod ego ſecus puto. nec enim, ſi talis fuiſſet cultus, ad eum oſtendendum opus eſſet *veſte depoſita. cultus corporis* hic intelligitur, quod alias *cura*, & *curare corpus* dicitur. FREINSH.

Deſcendit in flumen] Negant tamen natare ſciviſſe, memoraturque apophthegma ejus, quo, cum flumine oppoſito prohiberetur hoſtem aggredi, exclamaverit, *ó me peſſimum, qui natare non didicerim!* FREINSH.

Pallor deinde ſuffuſus eſt] Lege *pallore deinde ſuffuſum os eſt.* Ovid.

M — ora-

4 eſt, & totum propemodum corpus vitalis calor [1] reliquit. Exſpiranti ſimilem mi-
niſtri manu excipiunt, nec ſatis compotem mentis in tabernaculum deferunt. In-
5 gens ſollicitudo, & pene jam luctus, in caſtris erat. Flentes [2] querebantur, *in tan-
to impetu curſuque rerum, omnis aetatis ac memoriae clariſſimum regem, non in acie
ſaltem, non ab hoſte* [3] *dejectum; ſed abluentem aqua corpus, ereptum eſſe & exſtinctum.*
6 *Inſtare Darium, victorem antequam vidiſſet hoſtem. ſibi eaſdem terras, quas* [4] *victo-
res peragraſſent, repetendas. omnia aut ipſos, aut hoſtes populatos. per vaſtas ſolitu-*
7 *dines, etiamſi nemo inſequi velit, euntes, fame atque inopia debellari poſſe. Quem
ſignum daturum fugientibus? quem auſurum Alexandro* [5] *ſuccedere? Jam ut ad Helle-*
8 *ſpontum fuga penetrarent; claſſem, qua tranſeant, quem praeparaturum?* [6] Rurſus in
ipſum regem miſericordia verſa; *illum florem juventae, illam vim animi, eumdem*
9 *regem & commilitonem, divelli à ſe &* [7] *abrumpi*, immemores ſui querebantur. In-
ter

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. *liquit*. 2 Leid. *quaerebantur*. 3 Mer. *victum* B. 1. *deictum*. 4 Bong. Leid. Voſſ. 1. *victoria*. 5 P. omittit *ſuccedere*. 6 D. *Ruſſus* correcto à manu ſecunda *rurſus* Voſſ. 2. *rurſum*. 7 Alii *abripi* Ald. *arripi*.

——— ——— *oraque buxo*
Pallidiora gerens.

Idem:

Oſque madens fletu pallidiorque meo.

&:

Pulcra verecundo ſuffundens ora rubore.

HEINSIUS.

Pene jam] Forte *pene par luctus*. HEINSIUS. Stat vulgata lectio, ſi *luctus* pro teſtatione doloris ſuper demortuo ſumitur. Juſtin. l. IX. c. 3. *ſpolia devota pene luctuoſa fuere*, rege Philippo ſc. ex vulnere de vita periclitante.

In ipſo impetu] Vere M. Tullius de Orat. lib. III. c. 2. *O fallacem hominum ſpem, fragilemque fortunam, & inanes noſtras contentiones, quae in medio ſaepe ſpacio franguntur & corruunt, & ante in ipſo curſu obruuntur, quam portum conſpicere potuerunt.* RADERUS.

Non in acie ſaltem] Quae mors viro & rege digna prae illa *obſcura & ignobili*, ut vocatur mox III, 5, 10. Potuiſſet exclamare Alexander quod Hippomedon apud Statium IX, 506.

*- - - fluvione (pudet!) Mars inclyte merges
Hanc animam? ſegneſque lacus & ſtagna ſubibo
Ceu pecoris cuſtos; ſubiti torrentis iniquis
Interceptus aquis? adeone occumbere ferro
Non merui?*

Pertinet huc & querela Aeneae, quem ita loquentem inducit Virg. Aen. I, 98.

*- - - ô terque quaterque beati,
Queis ante ora patrum, Trojae ſub moenibus altis,
Contigit oppetere!*

Senſerunt idem Numantini à Scipione circumſeſſi, *orantes proelium, ut tanquam viros occideret*. Florus II, 18, 13. qui auctor III, 20, 14. proelio inventam *mortem dignam viris*, & IV, 1, 13. *pulcerrimam* appellat. Igitur Imp. Alexander apud Lamprid. cap. 62. *laetatus eſt, quod ſibi mortem bellicam & imperatoriam crederet imminere.* Adde infra III, 8, 21. & VII, 10, 6. FREINSH.

Victoria] Venuſtius hoc, quam vulgatum *victores*. MODIUS. Bongarſianus habet *victoria*, quod valde placet. Puto autem excidiſſe voculam, ſcribendumque eſſe, *quas victoria peragraſſent fuga repetendas*. Certe illud *repetendas* frigidius ſic multo ponitur, neque habet, quod reſpondeat neceſſaria hic oppoſitione praecedenti *victoria*. Sed ſequitur mox, *quem ſignum daturum fugientibus*, quod praeſupponit, de fugientibus ante eſſe actum. Non autem repetentes omnes priora loca etiam fugientes. Et denique hoc modo ſolent optimi ſcriptores loqui. SCHEFF.

Quem auſurum Alexandro ſuccedere] *Major enim moles erat, quam ut unus ſubire eam poſſet*, infra X, 6, 37. quo loco vide. FREINSH.

Claſſem] Quam victis ad Granicum Perſis remiſit in Graeciam, ficta cauſſa, quod res magnorum eſſet ſumptuum, revera ut ſuis omnem ex acie & proelio fugiendi ſpem adimeret, quod alii tradunt ſcriptores: (alias cauſſas aſſignat Arrianus I, 6, 31.) Addit Diodorus XVII, 23. hoc Alexandri conſilium etiam poſteros eſſe ſecutos, & ſingillatim Agathoclem Syracuſarum regem, magnam & inſperatam victoriam eſſe conſecutum. RADERUS. Alexander autem ipſe ſecutus videtur exemplum Corcyraeorum apud Thucydidem III, 13, 22. Alia vide in notis amantiſſimi Soceri mei ad Juſtinum XXII, 6, 4. quibus ſimilia adnotat Virdungus in Agricol. Taciti XXXV, 5. cui adde exemplum Caeſaris apud Florum IV, 2, 82. & Iſcholai apud Polyaen. lib. II. Adde Frontin. Strategem. I, 11, 21. Fulgoſ. III, 7, 24. Herod. V, 118. Ammian. XXIII, 11. de Juliano, qui pontem quo adverſus Perſas tranſierat, ſuſtulit. FREINSH.

Commilitonem] Sic ipſe ſe vocat infra IX, 2, 28. & revera erat: quare ipſe mox IV, 14, 6. *nec poſtulare ſe, ut fortiter capeſſerent proelium, ni ipſe ceteris fortitudinis fuiſſet exemplum.* FREINSH.

Abrum-

ter haec liberius meare [1] ſpiritus coeperat: [2] adlevabat rex oculos, & paullatim redeunte animo circumſtantes amicos agnoverat. [3] laxataque vis morbi [4] ob hoc ſolum videbatur, quia magnitudinem mali ſentiebat. [5] Animum autem aegritudo [6] corporis urguebat; quippe *Darium quinto die in* [7] *Ciliciam fore* nunciabatur. *vin-*

ctum

Variantes Lectiones.

1 B. 1. *ſpem.* 2 Voſſ. 2. *allevabatque.* 3 Mer. *laxaque* Leid. *lataque.* 4 D. Pal. 1. Leid. Voſſ. 1. *ad hoc.* 5 Bong. Leid. *animi.* 6 Cl. P. F. B. 1. 2. Leid. *corpus.* 7 Bong. Leid. Voſſ. 1. 2. Amſt. *Cilicia.*

Abrumpi] Ita ſcripſi potius, quam ut alii *abripi*, quia mox etiam dicet Curtius: *At Graeci, qui in Darii partibus ſteterant Amynta duce, (praetor hic Alexandri fuerat nunc transfuga) abrupti à ceteris* &c. MODIUS. Haec ſcriptura prae ceteris placet. *abrumpi*, inquam, non *arripi* vel *abripi*. RADERUS. Raderus (imo & ante ipſum Modius) *abrumpi*, quod non ſpernem, ſi auctoritate alicujus libri nitatur. FREINSH. Repoſuimus ergo auctori noſtro ſuum locum, quem Codd. MSS. Leid. & Voſſ. 1. 2. clare exhibent.

Hoc ſolum videbatur] Impreſſi omnes *ad hoc*, verum parum bene. MODIUS. *Ob hoc ſolum*, alii, *ad hoc ſolum:* Modius utramque illam particulam eliminans, *hoc ſolum*, ſicut & infra IV, 1, 30. *hoc ipſum concurrunt*, de quo Acidalius his verbis: Bene utrobique, nec ego patronus iſti vulgato *ad hoc*, vel *ob hoc ipſum.* Sed ſi ſemel atque iterum formulam illam recipimus, erit eadem recipienda pluribus etiam & geminis omnibus locis. Ut IV, 10, 22. IV, 14, 3. IV, 16, 23. VII, 2, 2. ubi *ob id ipſum.* Neque tamen temere quiſquam ubique delendum *ob* cenſuerit, quod nec ipſe, minime quidem alias timidus, fuit auſus. In Propertio quidem IV, 4, 18. reperies eadem facie, *Hoc unum:*

Illa petit Nilum cymba male nixa fugaci,
Hoc unum juſſo non moritura die.

Apud Plautum vero, Terentium, alioſque infinita talia per omiſſionem *&* *propter*, aut ſimilium particularum. ACIDALIUS. Utroque modo *ad hoc ſolum*, & *ob hoc ſolum* loquuntur auctores, omittunt ſaepe alii praepoſitionem, quod Acidalius exemplis confirmat. ſed errat Acid. cum interpretatur *hoc ſolum* propter, ob, ad. ego ex hoc ſolum velut ſigno, non cauſſa, *hoc* eſt ultimus non quartus caſus, *ſolum* adverbium. RADERUS. Ex his haud poſſim colligere, Acidalium mentem Curtii aliter interpretari, quam Raderus eam capit; nempe ex hoc ſolo viſum eſſe Alexandrum commodius ſe habere, quod vim morbi ſentiret. nec opus eſt, ut ſexto caſu capias pronomen *hoc*, niſi particulam *ob* expungas: & ſi id facias, certe quarto potius caſu accipiendum erit, ut in aliis ab Acidalio allatis exemplis. Ipſum autem ſenſum hujus dicti explicare eſt ex verbis Senecae epiſt. 6, 1. *Hoc ipſum argumentum eſt in melius tranſlati animi, quod vitia ſua quae adhuc ignorabat, videt. Quibuſdam aegris gratulatio fit, cum ſe ipſi aegros eſſe ſenſerunt.* FREINSH. *Ob hoc ſolum.* MS. Palat. & alii *ad hoc*, quod praefero. ſolent enim tali modo optimi ſcriptores. Eſt autem *ad hoc tantum* idem ac *huc uſque tantum*, *hactenus tantum.* SCHEFF.

Animi autem aegritudo corpus] Itane vero oſcitanter bonos ſcriptores tractare, qui ſe illorum vindices profitentur, & quaſi de induſtria bene dicta, velut correctionis indiga interpolent! ſine ulla aut menda, aut mendae ſuſpicione, haec ita, ut edita ſunt, in membranis legebantur. quid retulit? anne minus pro iis nobis ſuppoſuerunt, *animum autem aegritudo corporis augebat.* MODIUS. Alia omnia quae vidi exemplaria vetera, invertunt verba & ſententiam hoc modo: *animum autem aegritudo corporis urgebat*, quam ſcripturam rejicit Modius ex membranis, perinde quaſi membranae ex Cortina Delphica prodiiſſent. Non damno quidem Modii Codd. ſed videndum an rectius forte vulgaris ſcriptura, *animum aegritudo corporis urgebat*, nam hactenus tantum de corpore male affecto docuit. jam tranſit ad curas animi, atque morbum corporis redundaſſe ad animum, & ex corporis habitu animum quoque afflictum. ita ergo animum urgebat corporis aegritudo, ſed viciſſim curae interiores mentis premebant corpus, morbumque augebant, nec ſinebant vires ad illud ſuas adſpirare, ingenti ſollicitudine repreſſas. ſive ergo legas *animum aegritudo corporis urgebat*, ſive *animi aegritudo corpus urgebat.* recte intelligi locus poteſt, magis tamen *animi aegritudo* arridet. RADERUS. *Animum autem aegritudo corporis*, alii, *animi autem aegritudo corpus*, inter utramque lectionem non multum referre primo aſpectu cum Radero putes; ſed ſi ſollertius expendas, melior eſt, quam retinuimus. nam, quae Alexandri erat conditio, corpus ejus animum affecit, non viciſſim: hic enim nullam ante moleſtiam ſenſerat, quam corpus affligeretur; accepit ergo aegritudinem, non dedit. Quomodo apud Livium 1, 31, 7. Hoſtilio regi longinquo morbo implicito *fracti ſimul cum corpore ſunt ſpiritus illi feroces.* Alias enim tam animi moeſtitia corpus, quam hujus incommodis animum affici poſſe in confeſſo eſt. eoque luſit Nero in Paetum, referente Tacito XV, 25, 6. *ignoſcere ſe ſtatim, ne tam promptus in pavorem longiore ſollicitudine aegreſceret.* FREINSH.

In Ciliciam fore] Eleganter quarto caſu *in Ciliciam.* Nam etiam Cicero, *eſſe in poteſtatem praedonum* pro lege Manilia cap. 12, dixit. & Plaut. Amphitr. act. 1. ſc. 1. vſ. 25. *fuit in mentem.* utrumque defendente Gellio l. 1. c. 7. CELLAR.

M 2 vide

ctum ergo ſe tradi, & tantam victoriam eripi ſibi [1] *è manibus; obſcuraque & ignobili*
11 *morte in tabernaculo ſuo extingui ſe* querebatur. Admiſſiſque amicis [2] pariter & me-
dicis, *in quo me*, inquit, *articulo rerum mearum fortuna deprehenderit, cernitis.*
Strepitum [3] *hoſtilium armorum exaudire mihi videor, & qui ultro intuli bellum, jam*
12 *provocor. Darius ergo quum tam ſuperbas literas ſcriberet, fortunam meam in con-*
13 *ſilio habuit: ſed* [4] *nequidquam, ſi mihi arbitrio meo curari licet. Lenta remedia &*
ſegnes medicos non [5] *expetunt tempora mea. vel mori ſtrenue, quam tarde convaleſcere*
mihi melius eſt. Proinde, ſi quid [6] *opis, ſi quid artis in medicis eſt; ſciant, me non*
14 *tam mortis, quam belli remedium* [7] *quaerere.* Ingentem omnibus incuſſerat curam
tam praeceps temeritas [8] ejus. ergo pro ſe quiſque precari coepere; *ne feſtinatione*
15 *periculum augeret, ſed eſſet in poteſtate medentium. inexperta remedia* [9] *haud injuria*
[10] *ipſis eſſe ſuſpecta, quum ad perniciem ejus etiam à latere ipſius pecunia ſollicitaret ho-*
16 *ſtis* (quippe Darius *mille talenta interfectori Alexandri daturum ſe* pronuntiari juſſe-
rat)

VARIANTES LECTIONES.

1 Bong. Leid. Voſſ. 1. *ex manibus.* 2 Pal. 1. *pariterque* Leid. & Voſſ. 1. *pariter ac.* 3 Pal. 1. *hoſtium.* 4 Pal. *ne quicquam* Leid. & Voſſ. 1. *nequiquam.* 5 Bong. Leid. Voſſ. 1. 2. Lugd. Amſt. *expectant.* 6 D. omittit *Opis*, ſuppletur tamen à manu ſecunda. 7 Voſſ. 1. *querere.* 8 ſic Pal. 1. Leid. Voſſ. 1. Lugd. Amſt. omittunt *ejus.* 9 B. 1. *aut.* 10 F. *illis.*

vide indicem voce *in.* Adde notata à Cl. P. Burmanno ad Phaedrum. l. 1. fab. 5.

In quo me, inquit] Amo Curtii Orationes. ſuperant meo animo omnes omnium auctorum, ſive ſpectes verum, ſive acumen. RADERUS. quantum hoc differt à judicio Cl. Clerici c. 8.! cui repoſuit Cl. Perizon. Curt. Vind. p. 91. & ſ.

Tam ſuperbas literas] Puto intelligi quas ad ſatrapas ſuos ſcripſerat, jubens, ut *inſanientem iſtum Philippi adoleſcentulum* (ſic enim eum per contemptum vocabat) *verberibus puerilibus graviter caeſum, indutumque poſt veſte purpurea, ſibi vinctum traderent, navibuſque una cum nautis ſubmerſis, omnes ejus milites ad ulteriora maris rubri tranſportarent.* Bizar. Hiſtor. Perſ. lib. 11. & Chr. Bruno in ſupplemento ad Curtium lib. 11. Quo tempore Darius ſe *conſanguineum Deorum* vocabat. Sidonius carm. 9, 54. *Cognatoſque ſibi Deos crepantem.* Adde Otton. Friſing. 11, 25. FREINSH.

Darius &c. fortunam meam in conſilio habuit] Acris vel in indignatione, vel miſeratione ſententia: quam tamen an non animabis magis, ſi nota erigas interrogationis? Videtur. Eadem locutione poſt etiam lib. v. c. 5, 12. uſus: *ita ſuam quiſque fortunam in conſilio habet, cum de aliena deliberat.* ACIDALIUS. Videbatur etiam quaſi interrogationis nota addita in cod. MS. Leidenſi.

Fortunam in conſilio habuit] Praeſagiit hunc caſum meum, hanc infelicitatem, quaſi cum fortuna mea, ſcripturus ſuperbe, conſultaſſet. CELLAR. vide indicem in v. *conſilium.*

Expectant] *Expetunt* vulgo, ſed illud magis placere debet. MODIUS. Melius haud dubie quam *expetunt*, quomodo plures ſcripſerunt. RADERUS. *Expetunt* retinuit Freinshemius, cum utrumque verbum hoc loco ſuam vim ſervet, intendatque, ut ex indice patebit, ex qua forte etiam in *exſpectant* inclines, ut fecit TELLIER.

Quiſque coepere] Hujuſmodi forma uſus eſt Virg. VI. Aen.

Quiſque ſuos patimur manes.

Liv. l. 1. *Pro ſe quiſque ſcelus regium ac vim queruntur.* Idem l. 11. c. 2. *Miſſi confeſtim honoratiſſimus quiſque.* Sic Plautus ſaepe, Terentius, & alii principes elegantiae locuti. RADERUS.

Non tam mortis, quam belli remedium] Locus obſcurus. *Mortis remedium* eſt remedium contra mortem. At non ſic *belli remedium*, ut, ſicut per remedium mortis declinamus mortem, ſic per belli remedium declinemus bellum. Sed belli remedium videtur id, quo poſſit bello iri obviam; poſitumque ſpecialiter pro proelio, quod tum imminebat à Dario, contra quod unicum erat remedium praeſentia Alexandri. SCHEFF.

Pecunia] Ambigue, an ultimus vel primus caſus ſit; & *hoſtis*, rectus an obliquus. ſed idem eſt intellectus, ſive hoſtis, Darius, pecuniâ ſollicitet animum Alexandri, ſive, pecunia hoſtis, Darii. RADERUS.

Arbitrabatur] Rectius alii, *arbitrabantur*, niſi quod utrumque gloſſam ſapit. vide ſupra ad 111, 4, 11. ubi verbum *confitebatur.* ego ſi quiſquam librorum adſtipularetur, & illud, & hoc eliminaſſem. FREINSH. Pleraeque aliae, *arbitrabantur*, quod videtur rectius, quoniam praecedit *coepere* itidem in plurali. SCHEFF. *Arbitrabantur*, Ita Eraſ-

rat) *itaque ne auſurum quidem quemquam* [1] arbitrabatur *experiri remedium*, *quod propter novitatem* [2] *poſſet eſſe ſuſpectum.*

VARIANTES LECTIONES.

1 Bong. Mer. Baſ. Lugd. Frob. Voſſ. 1. Col. Amſt. *arbitrabantur.* 2 B. 1. *poſſit.*

Eraſmus, Bruno, Tellierius, Pitiſcus: alii *arbitrabatur.* niſi utrumque gloſſema eſt, quod etiam Freinshemio viſum fuit. nam expuncto verbo fluit oratio rotundius. CELLAR.

CAPUT VI.

Rex à fido ſapientique medico Philippo, cui à toto exercitu ingentes gratiae habentur, priſtinae valetudini mox reſtituitur.

Erat inter [1] nobiles [2] medicos [3] è Macedonia regem ſequutus Philippus, natione [4] Acarnan, fidus admodum regi: puero comes & cuſtos ſalutis datus, non ut regem modo, ſed etiam ut alumnum, eximia [5] caritate diligebat. Is *non* [6] *praeceps ſe, ſed ſtrenuum remedium adferre;* [7] *tantamque vim* [8] *morbi potione* [9] *medicata levatu-*

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. *nobilis.* 2 Bong. *medicus* Pal. 1. omittit. 3 Leid. *ex.* 4 Bong. Leid. *Arcanan* Mer. *Arcananus* Pal. 1. *Archananus* Voſſ. 2. *Acharnan.* 5 P. *Karitate.* 6 Leid. *praecepiſſe.* 7 Pal. 1. *tantam* Voſſ. 2. *tamquam.* 8 Voſſ. 2. *morbo.* 9 Mer. *meditata.*

Inter nobiles medicos] An ergo ignobiles medici etiam adfuere Alexandro? non puto. Pal. 1. omittit vocem *medicos.* Bong. legit *medicus*, quod, ſi liceret, admitterem. nam ita videtur Philippus natalium ſplendore inter nobiles fuiſſe, quippe Alexandro puero *comes additus.* ſed & artis ratione medicus, & *cuſtos ſalutis.* cui adſentitur Arrian. l. II, 4. *τάτε ἀμφὶ ἰατρικὴν ἐς τὰ μάλιστα πιστευόμενον, καὶ τὰ ἄλλα οὐκ ἀδόκιμον ἐν τῷ στρατῷ ὄντα.* Et ſic nobiles abſolute poni apud Latinos ſatis conſtat. Sic l. VII. c. 3. *ducenti nobiles.* apud Ovid. ſaepe *nobiles* opponuntur *de plebe.* & Nobilitas pro ipſo ordine apud eumdem Faſtor. l. II. vſ. 226.

Simplex nobilitas perfida bella cave.

Suet. Cal. 23. ſic apud Juſtin. l. IX. c. 6. *Pauſanias nobilis ex Macedonia adoleſcens.* ubi vox *adoleſcens* in MSS. amandatur. Plura exempla deſideranti ex noſtro ſuppeditabit index. Adde quod hi nobiles paſſim dicantur *regis amici* apud noſtrum, & apud Nepotem; & ſic reſpicitur idem hic Philippus l. IV. c. 11. *amicos ad perniciem meam ſollicitat.* apud Val. Max. idem dicitur *regis amicus & comes* l. III, 8. extr.

Sequutus] Albertus Sebiſius malebat, *ſequutos:* cum in nonnullis praecedat *medicos:* ſed cum idem ſit ſenſus, vocem conſenſu omnium receptam tenui. FREINSH.

Philippus natione Acarnan, fidus admodum regi; puero comes & cuſtos ſalutis datus, non ut regem modo, ſed etiam ut alumnum eximia caritate diligebat] Pendet oratio, niſi vel diſtinctione alia nectas, vel particellae unius inſertione. Diſtinctio nuſquam commoda: iſta fuerit ſic ſatis: *Philippus, natione Acarnan. fidus admodum regi puero comes, & cuſtos ſalutis datus, non ut regem modo, ſed etiam.* Inſertio & *qui* magis placuerit: *natione Acarnan, fidus admodum: qui regi puero comes, & cuſtos ſalutis datus non ut regem* &c. ACIDALIUS. Oratio male cohaerens, deſideratur vox quomodocunque diſtinguas: *erat*, inquit, *inter nobiles medicos ex Macedonia regem ſecutus Philippus natione Acarnan, fidus admodum regi puero comes, & cuſtos ſalutis datus: non ut regem modo &c.* haec ut vides cum exordio periodi, *Erat inter &c.* non conveniunt. liber *Baſilienſ.* poſt illa, *ſalutis datus*, inſerit, *quem.* ſed malim cum Acidalio, *qui.* poſſis &, *Alexandrum* addere vel audire, ut ſit plena oratio; *Cuſtos ſalutis datus, qui Alexandrum non ut regem modo* &c. RADERUS.

Fidus admodum regi:] Sic diſtinxi: nec enim cum Acidalio & Radero putem opus eſſe copula inſerta. certe non magis ea opus eſt hic, quam ſupra III, 1, 16. *Jovis templum intrat. Vehiculum &c.* & III, 4, 7. *planiciem ejus crebris diſtinguentibus rivis: Pyramus & Cydnus incliti amnes fluunt.* Talia multa aſyndeta in Curtio. ſic infra III, 7, 3. *Aeſculapio &c.* ideoque alteram Acidalii opinionem amplexus ſum, diſtinctione ſenſum ordinari poſſe; niſi quod alio, quam ille, loco diſtinguendum vidi. Confer Tiraquelli tom. I. pag. 209. pr. 2. & 227. pr. 2. FREINSH.

Cuſtos ſalutis] Non qui armis illum defenderet, ſed qui ſanitatis ejus curam ageret, & verbis Taciti VI, 50, 3. *valetudines* ejus *regeret.* Quales antiquitus, hodieque magnates alere conſueverunt. FREINSH.

Tantamque] Malim, *totamque.* IDEM.

Pol-

turum eſſe promiſit. Nulli promiſſum ejus placebat, [1] praeter ipſum, cujus peri-
3 culo pollicebatur. Omnia quippe facilius, quam moram, perpeti poterat: arma & acies in oculis erant; & victoriam in eo poſitam eſſe arbitrabatur, ſi tantum ante ſigna ſtare potuiſſet: id ipſum, *quod poſt diem tertium medicamentum* [2] *ſumptu-*
4 *rus eſſet* (ita enim medicus praedixerat) aegre ferens. Inter haec à [3] Parmenione, [4] fidiſſimo purpuratorum, [5] literas [6] accipit, quibus ei denuntiabat, *ne ſalutem ſuam Philippo committeret. mille talentis à Dario, & ſpe nuptiarum ſororis ejus eſſe*
5 *corruptum.* Ingentem animo ſollicitudinem literae incuſſerant; & quidquid in utramque partem aut metus, aut ſpes ſubjecerat, ſecreta [7] aeſtimatione penſabat.
6 [8] *Bibere perſeverem? ut, ſi venenum datum fuerit, ne immerito quidem, quidquid* [9] *acciderit, eveniſſe videatur?* [10] *Damnem medici fidem? in tabernaculo* [11] *ergo me opprimi*
7 [12] *patiar? At ſatius eſt alieno me mori ſcelere, quam metu* [13] *meo.* Diu animo in diver-

VARIANTES LECTIONES.

1 Mer. *praeterquam ipſi.* 2 Pal. 1. *ſuſcepturus.* 3 Leid. & Voſſ. 1. 2. *Perm.* paſſim. 4 Mer. *ditiſſimo.* 5 Leid. *literis.* 6 Baſ. *accepit.* 7 Pal. 1. *exiſtimatione* Voſſ. 2. *extimatione.* 8 Voſſ. 2. *bibere ad ultimum.* 9 B. 1. *accidere* Leid. *acciderat.* 10 Mer. Ald. F. Baſ. Pal. 1. *damnemne.* 11 Col. omittit *ergo.* 12 Voſſ. 2. Mer. Ald. Baſ. Col. *patiar? Non. Atqui ſat.* Frob. *patiar? Atqui ſat.* Bong. omittit *at.* 13 Leid. Voſſ. 1. *noſtro* F. *veſtro.*

Pollicebatur] Παθητικῶς, promittebatur. Varro ἐνεργητικὸν uſurpavit; ſeu ut emendant alii Anthrepopoli:

- - - *Ne dares, ne polliceres, quod datum eſt.*

Nonius magnam vim verborum priſcorum collegit, quae dudum exoleverunt, cap. de contrariis generibus verborum, ut *aucupavi*, *vagas*, *refragabunt*, & hoc genus plurima. Dicas fortaſſe hic audiendum nomen Philippi; *pollicebatur Philippus.* ſed praeceſſit *promiſſum, quod nemini placebat praeter ipſum cui pollicebatur.* Metellus Numidicus in oratione, qua apud populum C. Manlio tribuno plebis reſpondit: *nam ut aliis plerumque obvenienti magiſtratu ob metum ſtatuae polliceantur.* Paſſive, inquit Priſcianus, ἐπαγγέλλωνται. quo loco longum contexit Syllabum deponentium, quae priſcis ἀντὶ κοινῶς uſurpabantur. RADERUS.

A Parmenione] Seneca de ira 2, 23. epiſtolam eam ab Olympiade matre fuiſſe ſcriptam prodit, quo loco Lipſius. Plerique omnes *Parmenionis* epiſtolam, non *matris* produnt: Arrianus II, 1, 26. Plutarchus in Alex. cap. 30. Valerius III, 8. f. Juſtinus XI, 8, 5. Diodorus in hac re ſilet: at ſub idem tempus accuſatum à matre Alexandrum Lynceſtis facit. FREINSH.

Purpuratorum] à Perſis ad Graecos tranſlata notio, potentem, miniſtrum, & magnis rebus praefectum ſignificans. adde ſupra ad cap. 2. adnotata. CELLAR.

Literas accipit] Ex Cappadocia, ubi relictus erat Parmenio. Juſtin. l. XI. c. 8, 5. quod vero Senec. de Ira 2, 23. matris, non Parmenionis epiſtolam vocat, contra Arriani, Plutarchi, Valerii, & Noſtri fidem, videtur Alexandri Lynceſtae crimen, ab Olympiade per litteras proditum, (de quo in conjectatoriis l. II. n. 8. praediximus) cum hac corrupti medici confundere. CELLAR.

Sororis] Plutarchus filiae, θυγατρὸς ſcripſit. Sufficiebat medico & proditori empto ſoror. RADERUS.

In utramque partem] Eleganter infra VI, 6, 27. ſimilem ſenſum expreſſit: *Verſabat ſe ad omnes cogitationes, aliud atque aliud (ut ſolet, ubi prima quaeque damnamus) ſubjiciente animo.* Virg. Aen. IV. vſ. 285.

Atque animum nunc huc celerem, nunc dividit illuc,
In parteſque rapit varias, perque omnia verſat.

FREINSH.

Secreta aeſtimatione] Palatinus habet *exiſtimatione*, quod fortaſſe non fuit repudiandum; cum praeſertim apud alios non paucos in antiquis MSS. occurrat, ubi hodie in editis vox *aeſtimationis* invenitur. Vide, quae notavi ad Pacatum edit. ſecund. itemque Hygin. Adde infra l. IV. c. 4, 16. SCHEFF.

Damnem medici fidem? in tabernaculo] Apponam totum locum, ut erat in editis. non tantum ut emendationis ejus rationem doctis probem, in quo mihi non magnopere laborandum intelligo; verum ut iis, qui operam noſtram parvi pretii ducunt, ex unius hujus reſtitutione oſtendam, quid de reliquis ſperare debeant. Igitur ſic editi; *damnemne medici fidem? in tabernaculo me opprimi patiar? Non atqui &c.* in quibus haud luſcitioſus, ſed caecus profecto ſit oportet, qui non videt, quantum illud *non* elegantiae hujuſce periodi obſtat. geminus fere locus eſt lib. VI. Ibi, *num igitur facturum eum divinare potui? minime.* Nam & hinc quoque illud *minime*, ſi me audis, longe exterminabis. Dubitas? at dabo pignus in meum talentum Atticum, in tuum nummum, nunquam aliter atque ajo ſcripſiſſe Curtium. MODIUS.

At ſatius] Vide infra ad l. V. c. 11, 11. decernit in alteram partem, ut apud Virg.

Haec

verſa verſato, nulli, quid ſcriptum eſſet, [1] enuntiat: epiſtolamque, [2] ſigillo anu-
li ſui impreſſam, pulvino, cui [3] incumbebat, ſubjecit. Inter has cogitationes 8
bidao abſumpto, inluxit à medico deſtinatus dies. [4] & ille cum poculo, in quo
medicamentum diluerat, intravit. Quo viſo Alexander levato corpore [5] in cubi- 9
tum, epiſtolam, à Parmenione miſſam, ſiniſtra manu tenens, [6] accipit poculum,
& [7] haurit [8] interritus; tum *epiſtolam* [9] Philippum *legere* jubet: nec à vultu legen-
tis [10] movit oculos, ratus, aliquas conſcientiae notas in ipſo ore [11] poſſe deprehen-
dere. Ille, epiſtola perlecta, plus indignationis quam pavoris oſtendit: projectiſ- 10
que

VARIANTES LECTIONES.

1 Mer. *renunciat* 2 P. *an. ſig.* Leid. & Voſſ. 1. *ſ. a. ſ. impreſſo.* 3 Alii *incubabat.* 4 Pal. 1. omittit *& ille.* 5 Bong. Mer. Pal. 1. Leid. & Voſſ. 1. 2. *in cubile.* 6 Mer. Ald. Frob. Baſ. Col. *accepit.* 7 Mer. Frob. F. B. 1. 2. Baſ. Col. *hauſit.* 8 Voſſ. 2. *interius.* 9 Voſſ. 1. 2. *legere Phil.* 10 Pal. 1. *avertit.* 11 Voſſ. 2. omittit *poſſe.*

Haec alternanti potior ſententia viſa. RADERUS.

Metu meo] Alii & MSS. *noſtro*, forte; *incerto.* HEINSIUS.

Sigillo anuli ſui impreſſo] Simile habes paulo poſt, ubi ait, *lectamque eam ignoti anuli ſigno impreſſo Siſeni dari juſſerat* (in fine hujus capitis, & lib. VII. c. 2, 16.) ſic enim ibi quoque legendum, vulgati tamen codices, *Epiſtolamque anuli ſui ſigillo impreſſam* legere pertendunt, & pertendant ſane: MODIUS. Non eſt, ut putant, haec vox barbari in hoc Curtii intellectu, quum pro ſigno, quo litterae clauduntur, adhibetur. Horat.

Odiſti claves & grata ſigilla pudico.

Sigillo, as. Verbum uſurpatum non eſt, niſi quod Varro dixerit *ſigillare oculos*, quod eſt claudere. Sigilla pro parvis ſtatuis, omnibus bonis uſitatum, nec opus exemplis. RADERUS. *Sigillo anuli ſui*, MS. Pithaei: *anulo ſigilli ſui*, ſed iterum infra III, 7, 14. vulgata lectio firmatur, *ignoti anuli ſigillo impreſſo.* FREINSH.

Pulvino, cui incumbebat, ſubjecit] Sic apud Salluſt. Jug. 71, 3. Nabdalſa dormiente, Numida quidam *epiſtolam, ſuper caput in pulvino temere poſitam ſumit.* FREINSH.

In cubitum] Colonienſis & Meus ſcripti, *in cubili.* verum quicquid dicant, rectum eſt quod expreſſi. MODIUS. *In cubitum*, Quidam MSS. *in cubile*, quod mireris. nam altera lectio veritati propior eſt, & aliorum exemplis firmatur. Petronius Satyrico: *Erectus igitur in cubitum, hac fere oratione contumacem vexavi.* ubi Bourdelotius: FREINSH.

Tum epiſtolam] Valerius Maximus III, 8. f. diſcedit à narratione aliorum, & ab Alexandro, hauſto demum poculo, ait Philippo Parmenionis literas porrectas. *Quas cum* (Alexander) *legiſſet, ſine ulla cunctatione medicamentum hauſit, ac tunc legendas Philippo tradidit.* Arrianus II, 1, 26. contra legendas ait tradidiſſe Philippo, & ipſum interea dum alter legeret, hauſiſſe. Plutarchus in Alex. c. 30. cum Arriano facit, ſimul & lectam Philippo epiſtolam, & hauſtum ab Alexandro poculum. Curtius cum Valerio videtur docere, ſumpto demum pharmaco datas Philippo literas legendas, quamvis ſubobſcure, cum dicit: *haurit interritus: tum &c.* hauſto nempe medicamento. contra tamen eſt quod ſequitur (mox videbimus) *nunc ſacro & venerabili ore trahitur:* niſi legas, ut quaedam habent exemplaria, *accepit & hauſit, tum epiſtolam.* RADERUS.

Movit] Mallem *movet*, quoniam praecedit *jubet*, item *haurit*, & *accipit* ſimili tempore. SCHEFF.

Conſcientiae notas] Ovidius

Heu quam difficile eſt crimen non prodere vultu.

Juvenalis 1, 167.

- - - rubet auditor, cui frigida mens eſt,
Criminibus, tacita ſudant praecordia culpa.

Et Terent. Adelph. 4, 5, 9. *Erubuit: ſalva res eſt.* Pallor in pleriſque ſequitur majorum ſcelerum conſciis. Horatius Epiſt. 1, 1.

- - - - hic murus aheneus eſto,
Nil conſcire ſibi, nulla palleſcere culpa. RADERUS.

Hinc eximie, ut ſolet, Barclajus lib. I. *vultu aliquid ingens vel auſo, vel timente.* Nam, ut elegantiſſime Cicero de Orat. III, cap. 59. *imago animi vultus eſt, indices oculi.* Iterum de Orat. II. c. 35. *Vultus ſenſus animi plerumque indicant.* Sic apud Tacitum 1, 12, 4. *vultu offenſionem conjectaverat.* Sic apud Lipſium in monitis politicis cap. 9. ex. 4. *introducitur & mulier. Hanc noſtin, ait Princeps. colorem homo mutat.* Pulchre Boëthius lib. XI. Hiſt. Scotorum de Donevaldo, *Habet id animus ſceleratus peculiare, ut ad omnia pavens, vultu aut geſtu crimen prodat invitus.* FREINSH.

Plus indignationis] Indignantur inſontes, pavent nocentes. Plautus Amphitruone act. 2. Scen. 2. vſ. 251.

- - - - quae non deliquit, decet
Audacem eſſe, & confidenter pro ſe & proterve loqui.

Val. Flaccus lib. II. vſ. 263.

- - - ſta-

que amiculo & literis ante lectum; *Rex*, inquit, *ſemper quidem ſpiritus meus ex te*
11 *pependit, ſed nunc* [1] *vere, arbitror, ſacro &* [2] *venerabili ore trahitur. Crimen parricidii, quod mihi objectum eſt, tua ſalus* [3] *diluet. ſervatus à me vitam mihi dederis,*

VARIANTES LECTIONES.

1 Alii *vero ab iſto.* 2 Pal. 1. *verabili.* 3 P. *deluet.*

---- *ſtabilem optima facta*
Dant animam, majorque piis audacia factis.
Mala conſcientia timidiſſimum facit, ut neſcio quis apud Stobaeum loquitur: *Sibi conſcium, licet virum audaciſſimum, timidiſſimum facit ipſa conſcientia.* RADERUS. De qua re olim ad Tacitum 1, 57, 3. *Sed juvenis conſcientia contabatur.* FREINSH.

Amiculo] Veſtimentum feminarum commune cum viris. Videſis Ferrarium de re veſt. l. III. c. 19.

Sacro & venerabili ore] Corruptus haud dubie locus: de quo non fruſtra amplius. apponam tamen vulgatam etiam lectionem, ſi quis forte, quod tamen ſine aliis adjumentis non temere factum iri arbitror, ſed ſi quis medicinam inde illi facere poſſet. Ergo vulgati conjunctim, *vero arbitror ſacro & venerabiliore trahitur.* cogitent; quibus otium erit; ego enim, quid his verbis ſibi velit Curtius juxta cum Glareano ſcio. MODIUS. Corruptum locum pridem Modius pronuntiavit, atque etiam ante Glareanus, etſi hujus quidem habendam rationem parvam putem. Neuter eorum medicinam vel tentavit: nec alii, quod ſciam, ab his praeſtiterunt. facile mihi fit mutare, ſed non uno modo. turbant duo, & *vere*, ſive *vero*, & potiſſimum *arbitror*, cui non eſt plane locus. Feceris levicula mutatione: *ſed nunc vere arbitro ſacro & venerabili ore trahitur.* hoc ſenſu, qui ſane bonus, ut arbitrum vocet os ipſum Alexandri, quod ſpiritum & regis & medici, cujus à regis vita pendeat vita, ſemper trahens ſimul, nunc nunc vere judicaturum ſit, & decreturum de ſalute ipſius, propriae ſalutis eventu. non hoc mihi diſpliceat: alterum tamen amplectar magis, quod & ſimplicius à dictione, & à litteris ſimile prorſus ei, quod vulgatum, etſi paullo diverſum quid emergit. in *arbitror* duae ſunt voculae coalitae primum, dein corruptae. Scribo: *ſemper quidem ſpiritus meus ex te pependit; ſed nunc vere ab iſto ſacro & venerabili ore trahitur.* Id dubium faciam, ſi verbo probare amplius nitar. ACIDALIUS. Antiquiſſimus codex Spirenſis hanc ſcripturam offert. Aldus, *ſed nunc vero, arbitror ſacro &c.* eodem modo Florent. Baſ. *ſed nunc vero arbitror, ſacro &* notatus, inquit Glareanus, locus eſt ab Huttero, ſed non expoſitus, quem à ſe quoque negat ingenue intellectum. Modius ex neſcio quo vulgato legit *vero arbitror ſacro venerabiliore* (conjunctim) *trahitur.* ſed ipſe ut meus Spirenſis impreſſit, *ſed nunc vere arbitror, ſacro & venerabili ore*, & ſubjungit, *quid ſibi velit his verbis Curtius juxta cum Glareano ſcio.* Acidalius tribus modis conatur medicinam facere. mihi, ut juratus dicam, nulla fere harum conjecturarum placet, veluti non ex genio Curtii grato & opportuno natarum. ſervo primam & antiquiſſimam ſcripturam, quam & Modius eſt ſecutus, *ſed nunc vere arbitror ſacro & venerabili ore trahitur*, hoc intellectu; ſpiritus meus & vita ſemper quidem ex tuo ſpiritu & vita pependit, ſed nunc vere arbitror [illegible] ipſa trahitur, una cum hac potione, nempe tuo ſacro & venerabili regio ſancto ore ſpiritus vita & ſalus mea. Ex tua enim ſalute, quam hoc medicamento reſtituam, pendet mea ſalus, tecum ego periclitor, & ſalus mea à tua pendet in hoc pharmaco, quod ore ſacro trahis & bibis. RADERUS. *Nunc vere arbitror ſacro & venerabili ore.* Placet Acidalii emendatio: *nunc vere ab iſto ſacro &c.* primum enim rectius ſcribitur *vere*, quam, ut habent alii, *vero.* Id enim dicit, ſemper quidem ſuam incolumitatem annexam fuiſſe regiae: jam autem demum *vere*, id eſt, unice, & proprie, ita ut iſto ſacro ore, non magis regis, quam ipſius Philippi ſpiritus atque vita trahatur, quem, ſi rex periſſet, ne quadrigis quidem albis Jupiter ſupplicio eripere potuiſſet. *Trahendi* enim verbum hic ad ſpiritum, ſeu animam, vel ſi mavis, aërem, qui hauriendo reciprocatur, pertinet: non, ut Raderus interpretatur, ad hauſtum medicamenti. hoc enim ineptum fuiſſet dicere: os tuum perinde ſpiritum meum trahit, quomodo hanc potionem, quam abſorbet. Sed haec eſt ſententia elegantiſſimi ſenſus: Vita mea in tua ſalute poſita eſt, nec os tuum, quo vitalem ſpiritum trahis, tibi magis, quam mihi vitam prorogat: quo clauſo, tam mihi, quam tibi neceſſario moriendum erit. Simile apud Senecam epiſt. 104, 3. *cum ſciam ſpiritum illius in meo verti.* Deinde ex eo quoque Raderi interpretatio ſubvertitur, quod Curtius (ipſo fatente) innuit, prius bibiſſe Alexandrum, quam literas Philippo legendas praeberet. immo ſi ſimul & iſte bibiſſet, & hic legiſſet, credibile tamen eſſet, illum multo prius ebibiſſe, quam hic & epiſtolam perlegeret, & tot ſimul affectibus percuſſus in vocem illam prorumperet. FREINSH. Lege *vere arbitro rei*, vel forte *veri arbitro.* l. IX. c. 5. *confeſſus omnes unius ſpiritu vivere.* Ibid. c. 6. *civium animas trahere in caſum.* HEINSIUS. Radero *trahitur* eſt *hauritur*, *bibitur*, hauſtu medicamenti intellecto, à quo tum regis, tum medici ſalus pendebat. ſed cum exhauſto jam medicamento haec locutus ſit Philippus, praeferenda eſt Freinſhemii interpretatio, quam his verbis uberius declarat Tellierius, *ſemper quidem ô rex mea ſalus in tua incolu-*

bus, ſed [1] abunde ſufficiens, omnia [2] etiam ejus opera honeſtabat. Et quae [3] leviora haberi ſolent, plerumque [4] in re militari [5] gratiora vulgo ſunt: exercitatio corporis inter ipſos; cultus habituſque [6] paullulum à privato abhorrens; militaris vigor: quîs illè vel [7] ingenii dotibus, vel animi artibus, ut [8] pariter carus ac [9] venerandus eſſet, effecerat.

Variantes Lectiones.

1 Voſſ. 1. *abundae.* 2 Leid. & Voſſ. 1. omittunt *etiam.* 3 Pal. 1. *leviore.* 4 Pal. 1. B. 1. omittunt *in re.* 5 Mer. P. Baſ. Er. Col. *graviora.* 6 Leid. & Voſſ. 1. *paulum.* 7 Leid. *ingentii.* 8 D. *partem.* 9 Leid. & Voſſ. 1. D. *verecundus* & ſubditis à manu ſecunda punctis *verendus.*

fuiſſent facinora, majoris aeſtimabantur in juvene. CELLAR.

Omnia etiam] Num abundat illud *etiam*, quia praeceſſit *aetas quoque?* an haec eſt ſententia, non modo aliorum, ſed & Alexandri honeſtaſſe opera ejuſmodi aetatem? haereo, quia ſi hoc voluiſſet, ſententioſe *magnis*, non ſpecialiter & in relatione ad res unius Alexandri, *tantis* ſcribere debuerat. Etiam illud *ſed* non ſatis arridet. Vellem ita legi: *aetas quoque vix tantis matura rebus, & abunde ſufficiens, omnia ejus opera honeſtabat.* SCHEFF. Adſtipulantur Cl. Scheffero Codices Leid. & Voſſ. omiſſa voce *etiam.*

Militari gratiora vulgo] Rurſum boni nugones, cum non caperent, quid his vellet dicere Curtius, ſuppoſuerunt, imo de ſuo inſeruerunt, qua ſunt munificentia, *in re militari gratiora vulgo.* ſed ego vos, fungi, res veſtras ex veteri formula vobis habere jubeo. MODIUS. Vulgares editiones *plerumque in re militari*, unde binas voculas ejicit Modius, ut ſuperfluum à gloſſographis additamentum. Laudo factum, adeo non culpo. quid tamen, ſi corrigendae illae potius quam exigendae? non enim hercule abſurde feceris: *Et quae leviora haberi ſolent plerumque in rege, militari gratiora vulgo ſunt: exercitatio corporis inter ipſos, cultus habituſque paullum à privato abhorrens, militaris vigor: queis &c.* nam ſic & reliqua interpungenda ſimul, ut & mens ſit clarior auctoris, & ordo aequabilior orationis. ACIDALIUS. *Plerumque militari gratiora vulgo.* ita Modius correxit. Acidalius repoſuit Modio omiſſa, & omiſſis adjecit *in rege.* Codex Baſil. etiam illud *gratiora* in *graviora* mutat, ut opponatur illi, quod praeceſſerat *leviora.* ſed retineo *gratiora*, quod eſt ad mentem Curtii: totum locum ſic lego, & interpungo: *honeſtabat: & quae leviora haberi ſolent, plerumque militari gratiora vulgo ſunt: exercitatio &c.* Eadem ſententia eſt, ſi Acidalii emendationem ſequaris, haec omnia *in rege militari*, quamvis per ſe quidem levia ſint, tamen efficiuntur gratiora. ſed neſcio quomodo non placeat Acidalii plerumque infelix criſis, & à genio Curtii abhorrens. facilius toleres *in re militari*, quomodo omnes mei codices ita ſcriptum oſtendunt. Commodius tamen Modius edidit ex MS. RADERUS. *In re militari*, bene ſe habet hoc, & tot MSS. fide nititur, contra quos hic nec Modii, nec Acidalii conjecturis faveam. De re ipſa dicemus, ad iſta Taciti XIII, 8, 4. *Specie inanium validus.* FREINSH.

Exercitatio corporis inter ipſos] *Pompejus* apud Salluſt. Hiſt. fragm. incert. 4, 46. *cum alacribus ſaltu, cum velocibus curſu, cum validis vecte certabat.* Sic, de M. Valerio Corvo Livius VII, 33, 1. *Non alias militi familiarior dux fuit, omnia inter infimos militum haud gravate munia obeundo, in ludo praeterea militari, quum velocitatis viriumque inter ſe aequales certamina ineunt, comiter facilis: vincere ac vinci vultu eodem, nec quemquam aſpernari parem qui ſe offerret. Itaque* (ut mox ſequitur) *univerſus exercitus incredibili alacritate adhortationem proſecutus ducis, caſtris egreditur.* Adde Plinii paneg. c. 13. FREINSH.

Cultus habituſque paullulum à privato abh.] Haec explicant, quod ſupra c. 5, 2. dixit *decorum, ſi oſtendiſſet ſuis levi ac parabili corporis cultu ſe eſſe contentum.*

Ingenii] MS. L. p. *ingentii:* forte *ingenitis.* HEINSIUS.

Vel animi artibus] Explicet hunc locum ſimilis ille Livii XXVI, 19, 3. *Fuit enim Scipio non veris tantum virtutibus mirabilis, ſed arte quoque quadam ab juventa in oſtentationem earum compoſitus.* & quae ſequuntur. Adde Suetonii Titum in pr. FREINSH.

Carus ac venerandus] Forte, *carus ſuis ac reverendus*, vel *verendus.* HEINSIUS.

Caput VII.

Vegetior factus, Darium adgredi cogitat, Siſinemque Perſarum imprudentia delinquentem, occidi jubet.

1 At Darius, [1] nuntio de adverſa valetudine accepto, celeritate, [2] quantam ca-
pere tam grave agmen poterat, ad [3] Euphraten contendit: junctoque eo pon-
tibus, quinque [4] tamen diebus trajecit exercitum, Ciliciam occupare feſtinans.
2 [5] Jamque Alexander viribus corporis receptis, ad urbem [6] Solos pervenerat: cujus
potitus, ducentis talentis nomine [7] multae exactis, arci praeſidium militum [8] im-
3 poſuit. Vota deinde pro ſalute ſuſcepta per ludum atque otium [9] reddens, oſten-
dit, quanta fiducia barbaros ſperneret. [10] Aeſculapio & Minervae ludos celebra-
vit.

Variantes Lectiones.

1 Voſſ. 2. *adverſa nuntio valitudine.* 2 Pal. 1. Baſ. Eraſ. alii *quantum poterat tam grave agmen.* 3 Voſſ. 2. *Eufrat.* 4 Ald. *tantum* Voſſ. 2. *eum.* 5 Leid. Voſſ. 1. 2. Lugd. Amſt. *jam.* 6 Ald. Pal. 1. Voſſ. 2. *Solis* B. 1. 2. *Solus* Voſſ. 1. Leid. *Solas* in marg. *Salonas.* 7 Bong. Leid. Voſſ. 1. Lugd. Col. *multae nomine* Pal. 1. omittit *nomine.* 8 B. 1. *poſuit.* 9 Voſſ. 2. *recolens.* 10 D. *quippe ſculapio* à manu ſecunda *Aeſculapio* Leid. Voſſ. 1. *quippe Aeſculapio.*

Quantam capere] vox *capere* in editis aberat & deerat. MODIUS. Quidam editi; *quanta poterat*, nec bene dictum nego. Sed conſenſus MSS. tam Bongarſ. quam Modianorum, & aliarum edd. in hanc ſententiam me pertraxit, ut auctori ſua verba reſtituenda eſſe crederem. FREINSH.

Junctoque eo pontibus] Juxta *Thapſacum*, Syriae urbem, quia fugiens ex proelio, ibi rurſus flumen trajecit. Arrian. l. II. & olim Cyrus minor ibidem trajecerat, quum exercitum adverſus fratrem duceret. Xenoph. Exped. l. I. CELLAR.

Trajecit exercitum] Forte *trajecit vix exercitum.* HEINSIUS.

Solos] De Solis urbe paſſim ſcriptores, Dionyſius de ſitu orbis verſ. 875. & ad illum Euſtathius. Strabo lib. XIII. Solinus cap. 38. Mela I, 13. Scholiaſtae horum, & antiquior omnibus Herodotus. (apud quem tamen non reperio Solos, praeter urbem Cypriam hoc nomine) Ego ex Laërtio in Solone ipſius natalem aperiam: *inde Solon* (à Croeſo) *dimiſſus venit in Ciliciam, & urbem condidit, à ſe Solos appellatam.* Addit Laërtius paucos ibi Athenienſium collocatos, eoſque ſenſim patriae linguae inter barbaros oblitos coepiſſe σολοικίζειν. Alii ab aliis barbaris affirmant Atticam linguam ibi depravatam, indeque natum Soloeciſmum, qui colonias in omnes prope gentes & poſteritatem ſcholaſque deduxit. Solinus & Mela *Solae* non *Soli* ſcribunt, & Vadianus ex Hermolao, hic ex Cicerone conatur evincere, ut diſcorae. Sed nuſquam legi Solas, ſed Solos. Et quo pacto aliter ſcribas Graece nomen multitudinis virilis generis? ſi muliebre eſſet, Σόλαι dicendum erat, unde Solae, Solanum deſcendit. Servo cum Curtio *Solos*, à Soli Solorum. Uti & Arrianus II, I, 31. Strabo lib. XIV. ac alii Σόλους in quarto caſu ſcribunt. Fuit & Cypri urbs huic cognominis; & Africae promontorium apud Herodotum. RADERUS. Apud Herod. II, 32. & IV, 43. promontorium eſt *Soloeis.* Quod in quibuſdam exemplaribus hoc loco *Solis* legebatur, Salmaſius ad Solin. dicto loco, ait defendi poſſe, ex eo quod antiqui nomina urbium ſexto caſu plerumque proferebant, aetate Solini atque adeo ſuperiore. Quod autem in aliis exemplaribus Solini, & Melae eſt *Soloe*, id mihi videtur accidiſſe ex veteri pronunciatione Graeci nominis Σόλοι, quae non male ſic effertur *Soloe*, ita ſcilicet, ut noviſſimae duae vocales coaleſcant in diphthongum. Ut in Hieronymo ad Daniel. cap. II. FREINSH. Ex Tarſo primo die *Anchialum* pervenit, ad cujus moenia ſepulcrum Sardanapali extabat, (nam conditum ab hoc rege oppidum ferebant) cum formoſa epigraphe: Anchialo demum Solos perrexit Minervae & Aeſculapio ſacrificaturus. Arrian. l. II. *Solae* autem ſive *Soli* ſunt illa civitas, quae ob ſermonis indiligentiam *ſoloeciſmo* nomen dedit, poſtea Pompejopolis à Pompejo piratarum victore appellata. CELLAR. Adde Salmaſ. ad Solin. c. 18. p. 546.

Cujus potitus] Colonienſis, qui tamen vetuſtiſſimus apparet, *cujus potentibus expulſis.* de quo quid dicam aliud, neſcio; quam etiam hinc videri poſſe, non nunc primum natum morem perverſiſſimum interpolandi bonos ſcriptores. MODIUS.

Multae] *Quod propenſiore erga Perſas animo fuiſſent.* Arrianus II, I, 31.

Vota pro ſalute] A milite vel Alexandro, vel utriſque, & hoc pro more, ut in Romana quoque Imperatorum & Graeca hiſtoria paſſim apud Herodianum, Plutarchum, Lucianum, Pauſaniam, alios cognoſces. RADERUS. Quod ad ſcriptionem hujus loci attinet, vocem *quippe* alii hic in-

vit. Spectanti nuntius laetus adfertur ex [1] Halicarnaſſo; *Perſas* [2] *acie à ſuis eſſe* 4
ſuperatos: [3] *Myndios quoque*, & [4] *Caunios*, & *pleraque tractus ejus ſuae facta ditioni*. Igitur edito ſpectaculo ludicro, caſtriſque motis, & [5] Pyramo amne ponte 5
juncto, ad urbem [6] Mallon pervenit: [7] inde alteris caſtris ad oppidum [8] Caſtabalum. Ibi Parmenio regi occurrit, [9] quem praemiſerat ad explorandum iter ſal- 6
tus,

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. Voſſ. 1. 2. *adfertur Alicarnaſo* Bong. *Alicarnaxo* Mer. *Halicarnaſſo* Frob. Lugd. Amſt. *Alicarnaſſo* Baſ. Er. Col. *à Lycarn.* omiſſo *ex.* 2 Leid. *aciae.* 3 Voſſ. 2. *Mindios.* 4 Mer. Baſ. Col. Ald. Eraſm. *Canyndios* Cod. ſenilis apud Aldum *Cinnos* Voſſ. 2. *Caunnios.* 5 Mer. Baſ. Er. Col. *Pyrrhamo* Voſſ. 2. *Piramo.* 6 D. P. B. 2. Voſſ. 2. *Mallum* F. *Maulum* Pal. 1. Leid. Voſſ. 1. *Malum* B. 1. *Mallom.* 7 Mer. Frob. Lugd. Er. Col. Amſt. *inde adeo alt.* 8 D. Leid. Voſſ. 1. 2. Mer. Ald. Baſ. Pal. 2. Col. *Caſtabulum.* 9 Bong. Leid. & Voſſ. 1. omittunt *quem.*

inſerunt, *quippe Aeſcul.* quae praeterquam quod pluribus libris abeſt, ſua ſponte aliena eſt à ſenſu hujus periodi. niſi igitur & hic aſyndeton eſſe credimus, qualia ſupra ad III, 6, 1. quaedam adnotavimus, ſic conſtituenda erit lectio: *Vota d. pro ſal. ſuſc. per lud. atque otium reddens, oſtentui quanta fiducia barb. ſperneret, Aeſculapio &c.* ſic Tacit. I, 29, 6. *Corpora extra vallum abjecta oſtentui.* Salluſt. & Jug. 24, 6. *ut Jugurthae ſcelerum oſtentui eſſem.* plura exempla Taciti require in Indice ejus. FREINSH.

Aeſculapio & Minervae] Illi, quod Numen peculiare ſalutis crederetur, eoque nomine à Romanis, peſtilentia laborantibus, Epidauro accitus eſt, ut apud Livium fine lib. x. Val. Max. 1, 8. & alios. Minervam autem praecipue ſemper Alexander coluit. cui & ante ad Ilium ſacrificavit, I, 4. eique arma ſua ſuſpendit: & pollicitus eſt, templum ſe illuſtriſſimum conditurum. Strabo lib. XIII. Et infra, III, 12. aram ſacrat: quam & IV, 13. propitiat: & VIII, 2. victimis caeſis honorat. quod & Arrianus notat IV, 4. FREINSH. Diis ſoteribus. Aeſculapio, ut medicorum deo: Minervae, utpote quam imprimis Alexander colebat, ut paſſim apud Curtium & Arrian. extat. CELLAR.

Ex Halicarnaſſo] Quam urbem ipſe captam exciderat; Perſis in arces confugientibus. Arrian. I, 7, 22. Diod. XVII, 24. & ſeqq. FREINSH.

Perſas] *Orontobatem Perſam qui Halicarnaſſi arcem, & Myndum, & Caunum ac Theram & Callipolim tenebat, à Ptolemaeo & Aſandro victum cognovit. Acceſſerat ad victoriam & Cos, & Triopium.* ſic Arrian. II, 1, 32. FREINSH.

Myndios] Quorum oppid m ipſe, ſpe proditionis, tentaverat, ſed irrito ſucceſſu. vide Arrian. I, 7, 5. Parvum fuiſſe oppidum etiam ex joco Diogenis apparet, quem Laërtius refert, magnificas ejus portas eludentem dixiſſe: *Viri Myndii, claudite portas, ne civitas veſtra egrediatur.* IDEM. *Myndus & Caunus*, Cariae oppida, hoc ad Rhodium mare, illud prope Halicarnaſſum ſitum, & fruſtra ab Alexandro ad majora feſtinanti oppugnatum. Arrian. l. I. CELLAR. Caunum inprimis nobilitavit Protogenes celeberrimus pictor, qui originem inde duxit, Plin. XXXV, 10, 42. Ceterum plerique libri hoc loco *Canyndios* legunt, unde mihi ſuſpicio eſt ſcripſiſſe Curtium *Cnidios.* FREINSH.

Spectaculo ludicro] Iſtud *ludicro* habuerim pro interpretamento vocis praecedentis. Niſi forte (quod p. m. Socer meus judicabat) *ſpectaculum* potius eſt interpretamentum *ludicri* ut ignotioris. Certe Curtio *ludicrum* abſolute pro ſpectaculo ſumitur IV, 5, 11. FREINSH. Freinshemius vocem *ludicro* habet pro gloſſemate, mihi contra videtur ejiciendum *ſpectaculo.* ſupra enim ſimili fere modo *ludum* dixerat, & quia ludicrum obſcurius videbatur, ideo erat, qui pro eo *ſpectaculum* ſubſtitueret. SCHEFF.

Pleraque ejus tractus] Idem hiſtoricus, praeter iſta oppida etiam *Theram*, *Callipolim* & *Triopium* memorat, nec non ipſam *arcem Halicarnaſſi*, adhuc ab Orontobate defenſam. CELLAR.

Mallon Caſtab.] Ciliciae oppida, qua ad Syriam, & Amanum montem vergit. *Mallon* Pyramus praeterfluit. CELLAR.

Inde alteris caſtris] Uſitatus hiſtoricis loquendi modus, primis, alteris, tertiis, quartis, &c. caſtris, hoc eſt, diebus, etſi non continuis ſemper intelligendum, quum ſaepe in caſtris unum, duos, tres, pluresve dies morarentur. Graeci σταθμοὺς appellant. RADERUS. Sed alii plures ediderunt *inde adeo alteris caſtris*, quod non ſpernendum fuiſſe videatur, cum ſit ex ipſo purioris abundantiae fonte, quam non attendentes etiam aliis locis ablegaverunt *adeo* viri alias doctiſſimi: cum ſaepe ornatus, vel explendi habeat vim. Terent. Andr. act. 4. ſc. 5. *propera adeo puerum tollere.* & expreſſe in Heaut. act. 1. ſc. 1. *inde adeo, quod agrum hunc in proximo mercatus eſt.* Virg. l. II. Aen. v. *Jamque adeo ſuper unus eram.* adde quae congeſſit verſatiſſimus in hac genuinae Latinitatis elegantia P. Burmannus ad Phaedr. l. 1. fab. 4.

Caſtabalum] *Caſtabala* numero multitudinis ſcribunt Geographus (Strabo lib. XII.) & Plinius V, 27. Stephan. Καστάβαλα πόλις Κιλικίας, ϗ Φοινίκης, ἣ ϗ Περασία ἐκαλεῖτο. *Caſtabala urbs eſt Ciliciae, & Phoenicis, quae & Peraſia vocabatur.* Hic

103004

7 tus, per quem ad urbem [1] Iſſon nomine penetrandum erat. Atque ille anguſtiis
ejus occupatis, & praeſidio modico relicto, Iſſon quoque deſertam à barbaris ceperat.
Inde progreſſus, deturbatis, qui interiora montium obſidebant, praeſi-
diis cuncta firmavit: occupatoque itinere, ſicut paullo ante dictum eſt, idem &
8 [2] auctor, & nuntius venit. Iſſon [3] inde rex copias admovit: ubi [4] conſilio habito,
*utrumne ultra progrediendum foret; an ibi [5] opperiendi eſſent [6] milites novi, quos ex
Macedonia adventare conſtabat:* Parmenio *non alium locum proelio [7] aptiorem eſſe*
9 cenſebat. *quippe [8] illic utriuſque regis copias numero futuras pares, quum anguſtiae
multitudinem non caperent. planitiem ipſis campoſque eſſe vitandos, ubi circumiri, ubi
ancipiti acie opprimi [9] poſſent. Timere, ne non virtute hoſtium, ſed laſſitudine ſua vin-*
10 *cerentur. Perſas [10] recentes [11] ſubinde ſucceſſuros, ſi [12] laxius ſtare potuiſſent.* Facile
ratio tam ſalubris conſilii accepta eſt. itaque *inter anguſtias ſaltus hoſtem opperiri*
11 ſtatuit. Erat in exercitu regis Siſines Perſes: quondam à praetore Aegypti miſſus
ad [13] Philippum, [14] doniſque & omni honore cultus; [15] exſilium patria ſede mu-
taverat: ſequutus deinde in Aſiam Alexandrum, inter fideles ſocios habebatur.
Huic

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *Yſſon* conſtanter. 2 Pal. 1. *auctore.* 3 Bong. Leid. Voſſ. 1. 2. Lugd. Amſt. *deinde.* 4 Leid. & D. omitt. *conſilio* ſuppletur tamen à manu altera F. *ibi conſ.* 5 B. 1. *opperiundi.* 6 Voſſ. 1. Lugd. Amſt. *novi milites.* 7 Leid. *optiorem.* 8 P. *utr. reg. copias illic num.* 9 Bong. Leid. Voſſ. 1. *poſſint.* 10 Pal. 1. *recentos.* 11 Voſſ. 1. *inde.* 12 Voſſ. 2. *laſſius* Mer. *Laxus.* 13 Voſſ. 2. *Filipp.* 14 Voſſ. 2. *donis.* 15 Eraſm. *qui exilium* Baſ. *qui exilio.*

ajunt geſta, quae de Oreſte & Pylade feruntur. vide Strabon. l. XIV. FREINSH.

Parmenio occurrit] Leviter diſſentit Arrian. l. II. quum adhuc ad Mallos eſſet. FREINSH. Quum aegrotaret rex, Parmenio in Cappadocia erat. Ἐκ δὲ τούτου, *poſt haec*, rex illum ad praeoccupandas Syriae portas miſit, unde nunc recurrit. CELLAR.

Iſſon] Mirum dictu, Xenophon. lib. I. ἀναβάσ. Diod. Siculus XVII, 32. & Mela I, 13. Iſſon *ingentem urbem*; Strabo lib. XIV. πολίχνιον *oppidulum cum ſtatione* appellat. Iterum Mela aevo ſuo nullam fuiſſe Iſſon affirmat. Stephanus autem *Iſſus*, inquit, *urbs inter Syriam & Ciliciam, ad quam Alexander Darium vicit, eoque dicta eſt Nicopolis ab illo.* Ptolemaeus tamen Nicopolim diverſam facit ab Iſſo, uti revera eſt. RADERUS. Hic etiam Cicero poſtea caſtra habuit ſe teſte. pretium eſt operae noſſe verba diſertiſſimi viri. Sic igitur ille epiſt. fam. II, 10. *Interea cum meis copiis omnibus vexavi Amanienſes hoſtes ſempiternos: multi occiſi, capti, reliqui diſſipati: caſtella munita improviſo adventu capta & incenſa. Ita victoria juſta imperator appellatus apud Iſſum (quo in loco ſaepe, ut ex te audivi, Clitarchus tibi narravit, Darium ab Alexandro eſſe ſuperatum) abduxi exercitum ad infeſtiſſimam Ciliciae partem.* Idem ad Atticum V, 20, 10. *Caſtra paucos poſt dies habuimus, ea ipſa, quae contra Darium habuerat apud Iſſum Alexander.* quem & aras ibidem collocaſſe diſcimus ex eodem Cicerone ep. fam. XV, 4. FREINSH. *Iſſus* ultimum fere Ciliciae oppidum adverſus Syriam. Unde *ſinus Iſſicus*, & quod jam ſcribetur proelium Iſſicum denominantur. CELLAR.

Milites novi] Calliſthenes apud Polybium XII, 10. ſcribit Alexandro Ciliciam intranti adveniſſe ex Macedonia ſupplementi loco peditum quinque millia, equites octingentos. RADERUS.

Circumiri] leg. *circumveniri:* nam & ſic alibi HEINSIUS. Utrumque probum videtur, & noſtro uſitatum; nam de eadem hac acie c. 8. *à fronte & tergo circumiturus hoſtem.* c. 9. *circumire praetergreſſos auſi.* c. 11. *occulte circumire tergum:* add. l. IX, 5, 3. At circumveniri eſt l. IV. c. 13, 34. *ut nec circumvenirentur, ſi artius ſtarent.* l. IX. c. 1, 7. *facilius ſingula circumvenirentur.* quamvis ultimum videatur dolum quemdam prae ſe ferre, ut etiam accepit Barthius adverſ. l. LII, 16.

Ancipiti acie] Hoſtibus à fronte & à tergo inſtantibus. Caeſar Bell. Gall. l. VII. c. 76. *ancipiti proelio, quum ex oppido eruptione pugnaretur, & foris tantae copiae equitatus peditatuſque cerneretur.* Sic lib. V. c. 4, 3. *ancipiti malo oppreſſi.*

Siſenes] Apud Arrian. I, 8, 3. memoratur Aſiſines Perſa, de quo quidem aliqua diſſimilia narrantur: ſunt tamen, quae perſuadeant, eundem videri debere, quem Curtius hic nominat. Apud Joſephum reperitur *Siſines.* Vide Lucian. Tom. II. pag. 103. FREINSH.

Exſilium patria mutaverat] Nonnulli invertunt caſus & ponunt: *Exſilio patriam mutaverat*: mei codices omnes contra. Sed ſic optimi ſcriptores ſine praepoſitione. Horat. Carm. l. I. Od. 34. *Valet ima ſummis mutare.* & contrario ſenſu Idem l. I. Carm. Od. 16. *nunc ego mitibus mutare quaero triſtia.* Propert. l. III. el. 18, 3. *Durus qui potuit lucro mu-*
tare

Huic epiſtolam Cretenſis miles, obſignatam [1] anulo, cujus ſignum haud ſane no- 12
tum erat, tradidit. [2] Nabarzanes praetor Darii miſerat eam, hortabaturque Siſi-
nem; *ut dignum aliquid nobilitate, ac moribus ſuis ederet: magno id ei apud regem* [3] *ho-*
nori fore. Has literas Siſines, utpote innoxius, ad Alexandrum ſaepe deferre [4] ten- 13
tavit: ſed quum tot curis apparatuque belli regem videret urgueri; aptius ſubinde
tempus exſpectans, ſuſpicionem initi ſceleſti conſilii praebuit. Namque epiſtola, 14
priusquam [5] ei redderetur, in manus Alexandri pervenerat, lectamque [6] eam, igno-
ti anuli ſigillo impreſſo, *Siſini dari* juſſerat, ad [7] aeſtimandam fidem barbari.
Qui quia per complures dies non adierat regem; [8] ſceleſto conſilio eam viſus eſt 15
[9] ſuppreſſiſſe, & in agmine à Cretenſibus, haud dubie juſſu regis, occiſus [10] eſt.

Variantes Lectiones.

1 Mer. Ald. Frob. Baſ. Col. *annulo* ſed MSS. C. conſtantiſſime *anulo.* 2 D. P. F. B. 2. Leid. Voſſ. 1. *Nabarzanas* Voſſ. 2. *Narabazanas.* 3 P. *fore honori.* 4 Leid. Voſſ. 1. *temptavit* ſemper. 5 Voſſ. 2. *redd. ei.* 6 B. Cl. P. F. B. 2. Voſſ. 1. *eam & ign.* 7 B. 1. *aeſtimandum* Voſſ. 2. *extimandam.* 8 P. *ſceleſte.* 9 Leid. *ſubpreſſiſſe.* 10 Bong. Voſſ. 2. omitt. *eſt.*

tare puellam. & plura Lambinus ad Horat. Alter loquendi modus tamen minime barbarus, ut voluit Acidalius ad Plautum. Livius tamen dixit *fortunam ſecum mutare.* etiamſi Scioppius contendat tum hominem ſignificari. Sulpicius ad Ciceronem l. IV. Fam. ep. 4. *mortem cum vita commutare.* RADERUS. Raderi ſententiam firmaret Ovid. l. VI. Faſt. vſ. 665. *exſilio mutant urbem.* niſi utrumque eſſet probatum dicendi genus.

Nabarzanes] Vide Indicem.

Dignum nobilitate ac moribus:] Non ego tam audax, ut hoc damnem: neque dum tamen eripi mihi ſuſpicio poteſt, pro *moribus*, à Curtio ſcriptum fore *majoribus.* Haerent enim certe hic melius nobilitas & majores: etſi neque non optime haerent alias nobilitati mores, quos ab illa nec ego ſperno, per ſe utinam ne tam procul hodie ſpretos! Commode etiam accipio, quod eſt vulgo. Vult enim agere eum quid reſpondens ceteris moribus & par egregiis antefactis. ACIDALIUS.

Moribus ſuis ederet] Et hic variant Codices. Theocrenus ſcribit; *majoribus ſuis*, & Acidalius ſuſpicione ductus ita ſcribendum conjecerat. Meo animo utrumque bene, ſeu *moribus*, ſeu *majoribus. majoribus* enim apte jungitur *nobilitate*, ut aliquid dignum ſua nobilitate, dignum majoribus ſuis deſignet interficiendo Alexandro, *moribus* ſuis generoſis, audacibus, & facinoribus & factis olim haud imparibus perpetratis. RADERUS. Ego etiam de poſtrema vocula ſubdubito, num magis *auderet* ſcripſerit noſter. vox ea familiaris, ſi qua alia, Tacito noſtro. Juvenalis Sat. 1. vſ. 73.

Aude aliquid brevibus Gyaris & carcere dignum.

FREINSH. quidam *majoribus* legunt, nec male, plures tamen *moribus* habent, intellige generoſis & audacibus. CELLAR. Leg. *majoribus.* HEINSIUS.

Utpote innoxius] Unde hoc tandem patuit, eum innoxium; vel ipſi illud conſilium fuiſſe? quum indicta cauſſa & inopinus ſit interfectus? mirum illud Criticos non arripuiſſe, ut & hinc inſultarent Curtio. Sed procul dubio ex aliis cauſſa manifeſta deinde divulgata, ſeu per conſcios conſilii, ſeu aliunde, quod ubique memorare in rebus exiguis tanti non eſt.

Caput VIII.

Darii ante pugnam conſilia: tum exercitus Perſici conſternatio, proximae internecionis praeſagium.

[1] Jam Graeci milites, quos [2] Thymodes [3] à Pharnabazo acceperat, praecipua 1
ſpes & propemodum [4] unica, ad Darium pervenerant. [5] Hi magnopere ſua- 2
debant,

Variantes Lectiones.

1 Leid. Voſſ. 1. & aliae editt. *jamque.* 2 Bong. Pal. 1. Leid. Voſſ. 1. *Thimodes* Mer. *Etimondes* Voſſ. 2. & *Thimocles* Baſ. Col. *Timodes* alii *Thymondas.* 3 D. *à Barnab.* Mer. *Farriab.* Frob. Baſ Col. *Farnab.* Pal. 1. *ab Farnab.* Leid. Voſſ. 1. *ab Arnabazo* Voſſ. 2. *ab Arhabazo* Col. omittit *à.* 4 Mer. Baſ. Pal. 1. Col. *unica Alexandri.* 5 Leid. *hii.*

Jam Graeci milites] Triginta millia, ut infra Curtius ipſe numerat c. 2, 9. robur totius exercitus. RADERUS.

Thymodes] ſupra l. III. c. 3, 1.

Et propemodum unica] Editio Gymnici, *& propemo-*

debant, [1] *ut retro abiret*, [2] *ſpatioſoſque Meſopotamiae campos repeteret. Si id conſilium damnaret; at ille divideret* [3] *ſaltem* [4] *copias innumerabiles*, [5] *neu ſub* [6] *unum fortunae ictum totas vires regni cadere* [7] *pateretur.* Minus hoc [8] conſilium regi, quam
3 purpuratis ejus diſplicebat: *ancipitem fidem*, [9] *& mercede venalem proditionem* [10] *imminere*; *& dividi non ob aliud copias velle, quam ut ipſi in diverſa* [11] *digreſſi, ſi quid*
4 *commiſſum eſſet, traderent Alexandro. Nihil tutius* [12] *eſſe, quam circumdatos eos*
5 *exercitu toto obrui telis, documentum non* [13] *inultae perfidiae futuros.* At Darius, ut

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. omittit *ut retro abiret*. 2 Pal. 1. *ſpatioſos* Voſſ. 2. *ut ſpat.* 3 Leid. Voſſ. 1. D. Cl. P. F. B. 2. *ſaltim.* 4 Voſſ. 2. *innum. copias.* 5 Mer. Baſ. Col. *ne.* 6 Pal. 1. *imum.* 7 D *putaretur* & correctum *pateretur.* 8 Bong. Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *conſilium.* 9 Lugd. Amſt. omitt. *&*. 10 Alii *imminui.* 11 Baſ. *ingreſſi.* 12 Bong. Voſſ. 1. 2. *fore.* 13 Pal. 1. Leid. *multae.*

modum unica Alexandri, ſed cenſen, hujuſmodi homines cogitare quid dicant? MODIUS.

Meſopotamiae campos] Montoſa Syria, magis Cilicia; at trans Euphratem ad Babyloniam uſque ſpatioſiſſimi campi patent. CELLAR.

Damnaret conſilium] Curtiana elegantia eſt, itaque loqui amat, ſupra lib. III. c. 2, 1. *quae per duces acta erant, cuncta damnabat.* c. 6, 6. *damnem medici fidem.* & alibi *damnata ſpe.* RADERUS.

Minus hoc regi] Vulgo *minus hòc conſilium regi*, age, age, ut lubet. MODIUS. Plerique codices, quos vidi, addunt; *hoc conſilium.* Modius eliminat, an ex ſuo vel alieno, haud diſputo: ex ſuo reor, & tollendum videtur, quod Curtius, brevitatis ſtudioſiſſimus, hujuſmodi carcinomata oderit; nam paulo ante dixerat; *ſi id conſilium damnaret.* Itaque videtur ex gloſſemate irrepſiſſe. RADERUS.

Imminui & dividi] Inſignis eſt haec emendatio; antea legebatur; *ancipitem fidem, & mercede venalem proditionem imminere, & dividi non ob aliud copias velle &c.* à quibus quod receſſi, ſi cui non placebit, & ego, vel Palmerii, cui reſtitutionis hujus laus debetur, vel ipſius etiam rei cauſa, placere quoque non laboro. MODIUS. *Imminui & dividi non ob aliud copias velle, quam ut ipſi in diverſa digreſſi, ſi quid commiſſum eſſet, traderent Alexandro.* Sic Modius edidit, Palmerii noſtri ſecutus emendationem: *οὐχί καθ᾿ ἡμέτερονγε νόον.* Ante fuit: *proditionem imminere, & dividi copias.* Neque hoc ad noſtram aut Curtii mentem: etſi fortaſſe ad mentem quidem, ſed ad ſcripturam minime certe. Meo enim animo, nequaquam à Curtio ullum ejuſmodi verbum. Addidit ineptus ſciolus, qui deſiderari tale animadvertebat. Deſideratur, ſed intelligi tacite auctor, non hic diſertim voluit legi. Multae in his libris id genus inculcationes, quas innumeras jampridem Modius expulit, & ſuperant non paucae, ſuo quaeque loco nobis expellendae. Hîc nunc quidem non muta, ſed exige protinus, atque ita ſcribe: *Ancipitem fidem, mercede venalem proditionem: dividi non ob aliud copias velle, quam ut ipſi in diverſa digreſſi, quod commiſſum eſſet, traderent Alexandro.* De copiarum imminutione ſcio pertendere aliquem poſſe. minuuntur enim aliquo genere, quae dividuntur. At hic dicat mihi, quid ad proditionem iſtuc? Ea ſpectabatur ſola, ſi ſpectabatur tamen, quae & pendebat à ſola digreſſione. Conſideret mihi ſerius lector - - - *ὐδὲ κε τίς μοι Μύθον ἀτιμάσει.* ACIDALIUS. Codices omnes, quos vidi veteres & recentes diſerte ponunt: *imminere & dividi.* Palmerius, & Modius *imminere* vertunt in *minui*, Acidalius omnino tollit, & *imminuere & minui*, legitque; *mercede venalem proditionem dividi non ob aliud.* Ego facile aſſequor, verbum *imminere* à Palmerio & Modio non ex fide MSS. ſed ſuopte judicio à Curtio proſcriptum, aut certe in *τὸ imminui* mutatum eſſe, cum omnes mei codices conjurent in unam ſcripturam. Suſpicor tamen *imminere* gloſſema lectoris, non Curtii calamum eſſe. jam ex genio Curtii meo animo eſt: *Ancipitem Graecorum fidem, mercede venalem proditionem* (eſſe) *& dividi &c.* vel: *ancipitem Graecorum fidem, & venalem proditionem dividi non ob aliud copias velle.* ita non erit opus verbo *imminere*, & ſententia erit plena; *fidem ancipitem* (Graecorum) *mercede venalem proditionem dividi velle copias* Darii; non aliam ob cauſam, quam ut ipſi à toto exercitu disjuncti, & cum parte copiarum duntaxat conjuncti, ſiquid ſibi creditum aut commiſſum eſſet, illud poſſint tradere Alexandro. Nec Acidalii tamen diſplicet interpunctio. RADERUS. Haec cum ita legantur in plurimis & optimis codicibus; ſenſum inſuper commodum habeant; non facile aſſentiar vel Palmerio Modioque qui ita legunt: *ancip. fidem, mercede venalem proditionem, imminui & dividi &c.* vel Acidalio, qui ita: *anc. fid. m. v. proditionem dividi &c.* quibus, ſi quid mutandum ſit, praeferam illud Raderi: *anc. fidem & mercede venalem proditionem dividi non ob aliud copias velle:* Sed ipſe quoque ſentit nihil hic mutandum eſſe. Idem judicium eſt de ſeqq. verbis, quae ſic format Acidal. *in diverſa tranſgreſſi quod commiſſum eſſet.* Prae quibus mallem, *ipſis* (Perſis) *in diverſa digreſſis.* FREINSH.

Ut

ut erat ſanctus [1] & mitis, *ſe vero tantum facinus* negat *eſſe facturum, ut ſuam* [2] *ſequutos fidem, ſuos milites jubeat trucidari.* [3] *Quem deinde amplius nationum exterarum ſalutem ſuam crediturum ſibi, ſi tot militum ſanguine* [4] *imbuiſſet manus? Nemi-* 6
nem ſtolidum conſilium capite luere debere. [5] *defuturos enim, qui ſuaderent, ſi* [6] *ſuaſiſſe* [7] *periculum eſſet. Denique, ipſos* [8] *quotidie ad ſe* [9] *vocari in* [10] *conſilium, variaſque ſententias dicere; nec tamen melioris fidei haberi, qui prudentius* [11] *ſuaſerint.* Ita- 7
que *Graecis* [12] *nuntiari* jubet; *ipſum quidem* [13] *benevolentiae illorum gratias agere; ceterum, ſi retro ire* [14] *pergat, haud* [15] *dubie regnum hoſtibus traditurum. fama bella ſtare,*

VARIANTES LECTIONES.

1 Bong. Leid. Voſſ. 1. *ac.* 2 Pal. 1. *ſecutus.* 3 Aliae edit. *quam.* 4 F. *imbuiſſent.* 5 Bong. Pal. 1. *defuturos enim eos* Lugd. Amſt. *defuturos qui* Alii *defuturos eos.* 6 Alii *ſumpſiſſe.* 7 Bong. Leid. Voſſ. 1. *periculoſum.* 8 Bong. Leid. Voſſ. 1. *cotidie.* 9 D. Leid. Voſſ. 1. 2. *advocari.* 10 Voſſ. 2. Mer. Baſ. Col. *conſilium jubet.* 11 Leid. Voſſ. 1. 2. Mer. Lugd. Amſt. *ſuaſerit.* 12 Leid. Voſſ. 1. 2. *nuntiare.* 13 Leid. *Beniv.* 14 Voſſ. 2. *pergit.* 15 Leid. Voſſ. 1. *dubiae.*

Ut erat ſanctus & mitis] Non potuit magis proprie hoc à Curtio dici. MODIUS. Supra c. 5. *Darius ingenio miti & tractabili* dicitur. hic pro bono, innocenti, integro, aequo & juſto. ſic Cicero: *vir natura ſanctus & religioſus.* Sancta alioquin dicuntur proprie, quae neque ſacra, neque religioſa, neque profana ſunt, ſed ſanctione quadam confirmata. quod enim ſanctione quadam ſubnixum eſt, id ſanctum eſt, etſi non deo conſecratum ff. l. IX. 9. *de rerum diviſ.* à ſanciendo enim ſanctum dicitur, quaſi incorruptum, & inviolatum. Alio ſignificatu ſanctum eſt, quod ab hominum injuria munitum atque defenſum eſt, dictum à ſagminibus, ſeu verbenis, ſeu herbis puris, quae ex loco ſancto ſecabantur à conſule vel praetore, legatis proficiſcentibus ad foedus faciendum, bellumve indicendum. ex quo legati *ſancti* dicuntur jure gentium, quod eos violari nefas ſit. Loca *ſancta* muri & portae; *ſancti* etiam magiſtratus dicebantur. ſed hic ἠθικῶς accipitur pro natura miti, & ingenio manſueto moribuſque aequis & bonis, ipſaque clementia. RADERUS.

Tot militum] Milium legeretur, ſi operae mihi parere voluiſſent, poteſt tamen illud quoque ferri, etſi poſt dicit Curtius: *unius hominis jactatione tot milium ſanguinem impendi.* MODIUS. An tot millium? erant enim triginta millia. Certe infra Curtius: *Unius hominis jactatione tot millium ſang.* haec occurrebant, antequam Modium mihi ſuffragantem inſpicerem. ſapienter certe Darius, & humane, perculſurus erat omnium gentium animos tam immani ea propter ſuſpicionem facienda, nullo delicto commiſſo, nec ullo ſigno proditionis edito. RADERUS. *Tot militum*, ego quoque poſt Modium & Raderum reponendum hic putem *tot millium.* praeſertim cum & vox *milites* proxime *praeceſſerit.* infra IV, 16, 8. *tot millia ſuorum.* FREINSH.

Neminem ſtolidum conſilium &c.] Thucydides lib. III. p. 202. Τὴν σώφρονα πόλιν, τῷ τε πλεῖστα ἂν βουλεύοντι μὴ προστιθέναι τιμήν, ἀλλὰ μηδὲ ἐλασσοῦν τῆς ὑπαρχούσης, καὶ τὸν μὴ τυχόντα γνώμης, οὐχ ὅπως ζημιοῦν, ἀλλὰ μηδὲ ἀτιμάζειν. hoc eſt, *bene morata civitas nullo eum honore afficit, qui bene conſuluit, ſed nec honorem, quem ille habet imminuit: pariter eum, qui in conſulendo inferior fuit, nullo dedecore nedum ſupplicio proſequitur.* CELLAR.

Variaſque ſententias dicere] Ὦ βασιλεῦ, μὴ λεχθεισέων μὲν γνωμέων ἀντιέων ἀλλήλῃσι, οὐκ ἔστι τὴν ἀμείνω αἱρεόμενον ἑλέσθαι, ἀλλὰ δεῖ τῇ εἰρημένῃ χρῆσθαι· λεχθεισέων δὲ ἔστι, ὥσπερ τὸν χρυσὸν τὸν ἀκήρατον. αὐτὸν μὲν ἑωυτοῦ οὐ διαγινώσκομεν, ἐπεὰν δὲ παρατρίψωμεν ἄλλῳ χρυσῷ, διαγινώσκομεν τὸν ἀμείνω. *Rex, niſi diverſae inter ſe ſententiae dicantur, non poteſt quis eligere meliorem, ſed neceſſe habet ea, quae dicta eſt, uti: at, cum plures dictae ſunt, licet tamquam aurum purum deligere; quod per ſe diſcerni cum nequeat, comparatum cum altero, diſcerni poteſt.* Artabanus apud Herodot. lib. VII. non longe ab initio. RADERUS.

Nuntiare] Ubicumque hoc aut ſimile occurrit, mutavit in editis in *nuntiari*, minus bene, Modius. Elegantius *nuntiare*, quam *nuntiari*: ſed codices mei omnes praeter Modianum, *nuntiari* habent. RADERUS. Contra vero Leidenſ. & Voſſ. expreſſe *nuntiare*, ſed perinde duximus.

Si retro ire pergat] Turpe ſibi Darius tantus rex putabat futurum, ſi unde venerat rediret, quod ipſe fugam interpretabatur (& habebat ſpeciem fugae) hoſtem inde animum ſumpturum, ſuos poſituros; ſe timoris, quod in rege turpiſſimum eſt, ipſaque morte dirius, inſimulatum iri. Itaque multis aut mutatio caſtrorum, aut abitus, aut regreſſus parum feliciter ceſſit, ut Livius lib. XXII, XXIII, & XLIV. narrat. De Pyrrho Juſtinus XXIII, 3, 9. De Amomphareto nolente caſtra mutare adverſus Mardonium, Plutarch. in Ariſtide cap. 34. De Conſtantino Pogonato Zonaras lib. III. De Hannibale, etiam Appianus. De Mnaſippo Xenophon lib. III. Hellen. qui plura exempla deſiderat, Gruteri commentarium adeat ad illa Taciti verba, lib. de moribus Germanor. *Et ipſa plerum-*

8 *ſtare, & eum, qui recedat, fugere credi. Trahendi vero belli* [1] *vix ullam eſſe ratio-*
nem. tantae enim multitudini, utique quum jam [2] *hiems inſtaret, in regione vaſta, &*
9 *invicem à ſuis atque* [3] *hoſte vexata, non ſuffectura alimenta.* [4] *Ne dividi quidem co-*
pias poſſe [5] *ſervato more majorum, qui univerſas vires* [6] *ſemper diſcrimini bellorum* [7] *ob-*
10 *tulerint. Et hercule terribilem antea regem, & abſentia ſua ad vanam fiduciam ela-*
tum, [8] *poſteaquam adventare ſe ſenſerit, cautum pro temerario factum,* [9] *delituiſſe in-*
ter anguſtias ſaltus ritu ignobilium ferarum, [10] *quae ſtrepitu praetereuntium audito,*
ſil-

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. Mer. Ald. Frob. Baſ. Pal. 1. Col. *inſulſam* Leid. *vix illam*. 2 P. F. *hyens*. 3 Voſſ. 2. *ab hoſte*. 4 Pal. 1. *nec*. 5 Pal. 1. omittit *ſervato*. 6 Leid. Voſſ. 1. 2. *diſcr. bell. ſemper*. 7 Editt. al. *obtulerant* Mer. P. Ald. Baſ. Col. *obtulerunt*. 8 Pal. 1. Leid. Voſſ. 1. *poſtquam*. 9 Bong. Voſſ. 1. *diliuiſſe* Mer. *detuliſſe*. 10 Voſſ. 2. *qui*.

rumque fama bella profligant. RADERUS.

Fama bella ſtare] Famae ſerviendum eſt ſtudioſiſſime, eademque ſaepe negligenda & contemnenda, ne vanis rumoribus turberis. prius affirmat ipſe noſter Curtius & hic, & aliis locis. Livius teſtis ampliſſimus accedat XXVII, 47, 4. *Famam bellum conficere, & parva momenta in ſpem metumque impellere animos.* Nec Tacitus diſſentit XIII, 8, 4. *fama in novis coeptis validiſſima eſt.* & Agr. 18, 5. *inſtandum famae, ac prout prima ceſſiſſent, fore univerſa.* De hac bellica fama tam multa Gruterus loco paullo ante laudato, uti nec plura deſiderare poſſis, aut legere velis, quae nos indigitare tantum voluimus. Contra tamen ſaepe animus adverſus rumores firmandus. Livius XXII, 39, 11. *adverſus famam rumoreſque hominum ſi ſatis firmus ſteteris.* Idem fere Paterculus II, 115, 6. *Numquam conſilia ducis judicio exercitus, ſed exercitus providentia ducis regendus eſt.* Seneca

Male imperatur cum regit vulgus duces:
Ad calamitatem quilibet rumor valet.

RADERUS. Seneca epiſt. 13. *Fama conficere bellum ſolet.* Livius l. XXVII. c. 45. ait *famam bellum conficere, & parva momenta in ſpem metumque impellere animos.* Tacitus XIII. Ann. c. 8. *fama in novis coeptis validiſſima eſt.* CELLAR.

Qui recedat, fugere credi] Facit huc ſententia Curionis apud Caeſ. de Bell. Civ. II, 31. *Caſtrorum mutatio quid habet niſi turpem fugam, & deſperationem omnium, & alienationem exercitus?* Herodian. I, 14. *Bellum relinquere inchoatum, praeterquam quod indecorum videtur, etiam periculoſum eſt. Quippe audaciam barbaris injiciemus: neque enim remeandi cupiditate deceſſiſſe nos, ſed aufugiſſe metu perculſos arbitrabuntur.* Livius XXII, 32, 3. *adeoque inopia eſt coactus Annibal, ut niſi tum fugae ſpeciem abeundo timuiſſet, Galliam repetiturus fuerit.* Hinc illae loquutiones apud auctores. Diod. XX, 3: ἀποχώρησιν εὐσχήμονα, καὶ μὴ φυγῇ παραπλησίαν. Xenoph. ἀναβάσ. IV. ὥστε ἡ πορεία ὁμοία φυγῆς ἐγίνετο. Adde eundem pag. 606. B. Polyb. II, 18. de Gallis, φυγῇ παραπλησίαν ἐποιήσαντο τὴν ἀποχώρησιν, quod ad verbum Caeſar de Bell. Gall. VII, 43. & Livius alicubi; *fugae ſimilem profectionem facere.* Idem XXVIII, 2, 14. de Aſdrubale: *ſignis repente ſublatis, fugae magis quam itineris modo penitus ad Oceanum & Gadeis ducit.* & XXV, 14, 15. de Hannone: *fugae magis quam itineris modo in Brutios rediit.* Inde notatur in Pyrrho *turpis ab Italia diſceſſus.* Juſtin. XXIII, 3, 12. FREINSH.

Trahendi belli] Trahere bellum eſt moram in gerendo quaerere, proelia, & quicquid illud conficere poteſt, declinare de induſtria. Livius l. III. c. 62. *& trahi bellum ſalubriter, & mature perfici poteſt.* Idem l. V. c. 10. *unum bellum, annum jam tertium trahi, & conſulto male geri: ut diutius gerant.* Cicer. epiſt. VII, 3. & Nep. VII, 8. idem eſt *ducere bellum*, CELLAR.

Vix ullam] Vulgo *inſulſam*, plane inſulſe. MODIUS. Codices veteres plerique habent, *inſulſam eſſe rationem.* Itaque non dubito, quin illa, *vix ullam*, ſint corrupta, cum ne ſenſus quidem eorum ſit ſatis conveniens. *Vix ulla* enim non excludit *omnem*, quod hic vult Darius. Quare ſuſpicor ſcripſiſſe Curtium. *Trahendi vero belli falſam eſſe rationem*, vel *vix ſalvam eſſe rationem.* SCHEFF.

Servato more majorum] Sic enim Cyrus, Darius, Xerxes maximis copiis collectis ipſi praeſentes neminem abire patiebantur, & univerſas vires in proeliis adhibuerunt, quod ex Herodoto, Xenophonte, & aliis cognoſci poteſt, & miror à Briſſonio non animadverſum. RADERUS.

Obtulerint] Aldus & Pithaei codex; *obtulerunt*: alii *obtulerant.* ſecutus ſum conjecturam olim meam, quam nunc deſcriptis Bongarſii variis, membranis illius juvari video. & ſane requirit eum verbi modum oblique relata oratio. FREINSH.

Ritu ignobilium ferarum] Plane germana his Tacitus Agric. 34, 3. *Quomodo ſilvas ſaltuſque penetrantibus, fortiſſimum quodque animal robore, pavida & inertia ipſo agminis ſono pelluntur.* Haud multum diverſum eſt illud Flori II, 3, 4. *Ligures imis Alpium jugis adhaerentes inter Varum & Macrum flumen, implicitoſque dumis ſilveſtribus, major aliquanto labor erat invenire, quam vincere.* FREINSH.

Silvarum latebris ſe occulerint] Et hoc à Modio. vulgus librorum, *occuluerunt.* Tu facito *occulerent.* non tam id verbi Alexandrum ejuſque exercitum re-

ſilvarum latebris ſe [1] *occuluerunt. Jam etiam* [2] *valetudinis ſimulatione fruſtrari ſuos milites. ſed non amplius ipſum eſſe paſſurum* [3] *detrectare* [4] *certamen. in illo ſpecu, in* [5] *quem pavidi receſſiſſent, oppreſſurum eſſe cunctantes.* Haec magnificentius jactata quam verius. 11
12 Ceterum, pecunia omni [6] rebuſque pretioſiſſimis Damaſcum Syriae cum modico praeſidio militum miſſis, reliquas copias in Ciliciam duxit, inſequentibus more patrio [7] agmen conjuge [8] & matre. virgines quoque cum parvo filio comitabantur patrem. 13 Forte eadem nocte & Alexander ad fauces, quibus Sy-

V a r i a n t e s L e c t i o n e s.

1 Bong. Voſſ. 1. *occuluerint* Leid. Lugd. Amſt. *occulerint* Voſſ. 2. *occuluerit*. 2 Leid. Voſſ. 1. 2. *valitud.* 3 Leid. & Voſſ. 1. *detractare*. 4 D. *certamini* & à manu ſecunda *certamen*. 5 P. *quo*. 6 Bong. Voſſ. 1. 2. *rerumque*. 7 Leid. *agmine*. 8 Leid. & Voſſ. 1. *ac*.

reſpicit, etſi reſpicit omnino, quam feras ipſas, à quibus ad illos accommodatur. ACIDALIUS. *Occulerent*-Acidalius, Modius *occulerint*. editi codices *occuluerunt*. videtur hic Acidalius ſequendus. *occulerent*; *occulere ſolerent*. *Occulerint*; *occulere cenſuerint*, non male, & neſcio, utrum non melius. RADERUS. *Occuluerunt*, cum Modius legat *occulerint*, Acidalius *occulerent*, Bong. *occuluerint*, adhaerendum putavi Aldo, cujus lectionem etiam Elz. noviſſima praefert, cum certe nulli aliarum ſit poſthabenda; forſan & anteferenda omnibus. FREINSH.

Valetudinis ſimulatione] Curtius infra in querimonia Alexandri *vix ſuos credere, non ſimulari valetudinem*, id eſt morbum. eodem libro. *infirmitatem valetudinis tuae video*. hinc paſſim ſcriptores, adverſa *valetudo*, incommoda inhabilis, dura, & ſaepe ſine epitheto. Cicero *valetudine affici*. Quintilian. *Valetudinis cauſſas ſaepe attulerunt*. Vellej. *ingraveſcit indies valetudo*. Tacitus. *Valetudine aeger. anceps valetudo*. RADERUS.

Ipſum eſſe paſſurum] Ambigue dictum explano. Darius dictabat ſe non amplius paſſurum ipſum Alexandrum detrectare certamen, ſaepe tacet Curtius pronomen cum participio jungendum, uti & hic *ſe* audiri voluit. RADERUS. Nihil familiarius Curtio, qui hac in parte Graecos, eoſdem, quos in hiſtoria enarranda, ſequitur, quibus haec reciproci ellipſis elegans viſa. Confer ergo Curtium hac in re ſecum. l. IV. c. 12, 4. l. V. c. 9, 2. & 17. l. V. c. 12, 15. l. VI. c. 5, 31. & pluribus.

In illo ſpecu] Ita vocat anguſtias montium, in quas more ferarum ſe abdidiſſe ſupra dixit. rideam, ſi quis interpretetur de ſpecu Typhonis. FREINSH. quod Raderus hoc loco feciſſe videtur.

Haec magnificentius] Ejuſmodi ſuſpicionem amovet ab ſe Scipio, Liv. XXI, 41, 1. *Non vereor, ne quis me hoc veſtri adhortandi cauſſa magnifice loqui exiſtimet, ipſum aliter animo affectum eſſe.* Solent enim quandoque duces confirmandi militis cauſſa, premere metus ſuos, & de ſuis viribus magnifice praedicare. Sic Aeneas apud Virgil. 1, 212.

Talia voce refert, curiſque ingentibus aeger
Spem vultu ſimulat, premit altum corde dolorem.

Apud Livium XXVIII, 8, 1. *Philippus moerebat quidem & angebatur &c. In concilio tamen diſſimulans aegritudinem, elato animo diſſeruit.* Idque eſt, verbis Senecae ad Polyb. 24, 5. *quod duces magni faciunt, rebus affectis, ut hilaritatem de induſtria ſimulent, & adverſas res adumbrata laetitia abſcondant, ne militum animi, ſi fractam ducis ſui mentem viderint, & ipſi collabantur.* FREINSH.

Pecunia omni] Arrian. II, 2, 39. veriſimilius ſcribit, *majorem pecuniae partem*. FREINSH.

Rebuſque pretioſiſſimis] Bong. *rerumque pretioſiſſimis*, aeque bene. ſic infra III, 13, 5. IDEM. adſentitur Bongarſio Codex MS. Voſſianus, & ſic l. V. c. 6, 7. *pretioſiſſima veſtium induti*.

Damaſcum] Haec regalis quondam civitas fuit, & in omnia Syriae tenuit principatum. Quam Julianus Imperator in epiſt. veram Jovis urbem, & orientis totius oculum vocat. Iſidorus à Damaſco diſpenſatore nuncupatam refert, quem Abraham futurum ſibi heredem dixerat, antequam Iſaac illi promiſſus eſſet. Nobiliſſimam hanc Syriae urbem Tamerlanes Scytharum praepotens rex diripuit atque incendit. POPMA. vide infra l. III. 12, 27.

More patrio] De quo vide Briſſon. lib. III. p. 312. Quo & ipſo, ſicuti in pluribus aliis inſtitutis, ſimiles fuere Germanorum, de quibus idem prodit Tacitus noſter G. 7, 3. FREINSH.

Ad fauces] Cilicia ab occaſu habet Pamphyliam, ab ortu Syriam, à meridie Iſſicum ſinum, à ſeptentrione Cappadociam, qua venit Alexander. Tres habet aditus peranguſtos, primus qua ex Cappadocia Tarſum verſus tenditur, qui tam arctus eſt, ut ſimilitudinem portarum referat. Et de his faucibus & ingreſſu in Ciliciam, ſupra III, 4, 2. ſermo eſt. Alter eſt, quo ex Cilicia per portas Amani montis in Syriam exitur, haud procul Iſſo: tertius ad portas Syriae eſt Media, poſt aditum eſt campeſtris, per quam Pyramus & Cydnus fluit. Ternae pylae ſunt auctoribus nominatae, pylae ſeu portae Ciliciae à ſeptentrione, quibus per anguſtias venitur in campeſtrem Ciliciam: alterae ad Amani montis radices, quibus in Syriam aditur, & Cilicia finitur. Tertiae portae Syriae ſeu Ciliciae ſunt extremae ad ſinum Iſſicum, quem attingunt juxta mare. Hic Camertis, qui Solinum commentariis illuſtravit, errorem

Syria aditur, & Darius ad eum locum, quem *Amanicas* [1] *Pylas* vocant, pervenit.
14 Nec dubitavere Perſae, quin [2] Iſſo relicta, quam ceperant, Macedones fugerent. Nam etiam ſaucii quidam & invalidi, qui agmen non poterant perſequi, excepti
15 erant. Quos [3] omnes, inſtinctu purpuratorum, barbara feritate [4] ſaevientium, *praeciſis* [5] *aduſtiſque manibus circumduci, ut copias ſuas noſcerent; ſatiſque omnibus*
16 *ſpectatis, nuntiare quae vidiſſent regi ſuo*, juſſit. Motis ergo caſtris, ſuperat

[1] Pi-

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. Voſſ. 1. 2. *pilas.* 2 D. Cl. Mer. P. F. B. 2. Pal. 1. Leid. Voſſ. 1. *Iſſon* Voſſ. 2. *Yſſen* Col. *Yſſo.* 3 Leid. Voſſ. 1. 2. *omnis.* 4 Voſſ. 1. *ſaevenientium.* 5 Mer. Er. Col. *adductiſque.*

rem emenda, portas Cilicias cum Amanicis confundentem, cum & Curtius, & Xenophon, Strabo, Solinus, & alii auctores, diverſas affirment. Nam Ciliciae portae, quas Alexander ingreſſus ſuam felicitatem & hoſtium ſtultitiam admiratus eſt, ſunt quibus ex Cappadocia, ut dixi, aditur campeſtris Cilicia. Amanicae, quibus exitur in Syriam. Syriae ſeu Ciliciae ſunt tertiae, quibus finitur Cilicia verſus orientem, diverſae ab Amanicis. RADERUS. ad III, 4, 2. Idem hoc loco addit: Emendandus ergo & Abrahamus Ortelius in deſcriptione expeditionis Alexandri, qui Pylas Amanicas ponit, ubi debebat Syriae & Ciliciae collocare. Vide & Euſtath. ad Dionyſ. v. 585. Polyb. XII, 8. &c. & Ciceron. in Epiſt. fam. XV, 4. ibi: *Duo ſunt aditus in Ciliciam ex Syria, quorum uterque parvis praeſidiis propter anguſtias intercludi poteſt; nec eſt quidquam Cilicia contra Syriam munitius. Sed me Cappadocia movebat, quae patet à Syria &c.* Illas *anguſtias Ciceronis* vocari ſuſpicor, quod ibi caſtra habuiſſet, apud Elmacin. Hiſt. Saracenicae III, 4. FREINSH. Cl. Clericus hic iterum ſuo more Curtium inſimulat gravioris omiſſionis, Judicii c. 5. §. 8. quam etſi in aliis etiam agnoſcat, §. 7, & ex Arriani hiſtoria ipſe conficere poſſit, recte ſcripſiſſe noſtrum; tamen illud intolerandum judicat. inique.

Nec dubitavere Perſae] Caeſar de bell. Civil. II, 40. *Curio ad ſuperiorem ſpem addita praeſentis temporis opinione, hoſtes fugere arbitratus, copias ex locis ſuperioribus in campum deducit.* Sed improſpero eventu. Felicius, ut omnia, Caeſari ceſſit error, ſive erroris ſimulatio fuit, in pugna ad Mundam, cum *cohortes hoſtium quinque per tranſverſam aciem actae, quas Labienus periclitantibus caſtris ſubſidio miſerat, fugae ſpeciem praebuiſſent.* Florus IV, 2, 83. Adde Xenophontem extremo lib. IV. *ἀνκβάσ.* Similia Macedonibus aliquoties eveniſſe credibile eſt, ex eo quod Philippus & hic Alexander Macedonica evolutione in proeliis uti deſierunt, quod ea *ſimilis fugae, animos addebat hoſtibus, & ſuis terrorem inferebat.* Aelian. Tactic. XXXIV, 4. Qui ſane terror ex hujuſcemodi cauſſa conceptus, & Romanis apud Liv. I, 27, 8. negocium exhibuit: & Graecos poſt Alexandri mortem deſciſcentes prodidit. Vide Diodor. XVIII, 7. FREINSH.

Iſſo relicta, quam ceperant, Macedones fugerent] Dubia oratio in verbis, *quam ceperant*, ceperunt Macedones, & ceperunt Perſae, illi prius, hi poſterius. ſed eximit ſcrupulum ſententia, & rerum ordo. *τὸ ceperunt* ad Macedonas pertinet. Nam ſi cepiſſent Iſſum (quamvis poſtea fugatis Macedonibus ceperint) Perſae non dubitaſſent, an eſſent fugituri Macedones, cum deprehenſos occidiſſent, uti fecerunt. RADERUS.

Agmen non poterant perſequi] Leve eſt, ſed ſinceritatis intereſt, ut *potuerant* ſcribatur. In eadem voce ſaepe deinceps itidem erratum, quod indicaſſe hic ſemel ſuffecerit, ne ubique ſemper iteremus. ACIDALIUS.

Praeciſis aduſtiſque manibus] Adde infra V, 5, 6. & de crudelibus Perſarum ſuppliciis Briſſon. lib. II. pag. 259. & deinceps. *Syri fugitivi* (ſervili bello) *captivorum manus non ad ipſas commiſſuras & internodia, ſed cum ipſis ſimul brachiis abſcindebant.* Diodor. in excerpt. apud Valeſium pag. 372. Quanta autem haec ſit feritas, pulcherrime expreſſit Florus III, 4, 7. in bello Thracio: *Nec aliter cruentiſſimi hoſtium quam ſuis moribus domiti. quippe in captivos igne ferroque ſaevitum eſt. Sed nihil* (attende!) *Barbaris atrocius viſum eſt, quam quod abſciſſis manibus relicti, vivere ſuperſtites poenae ſuae jubebantur.* quo loco notam noſtram vide. Floro in eadem hiſtoria addendus Marcellin. XXIX, 26. f. *Sagittariorum vero primoribus manus incidit.* FREINSH. quomodo *aduſtiſque*, cum ſequatur mox, *quorum amputaverat manus*, nulla facta mentione aduſtionis? ſed nec alibi quid legas tale. Amputabantur manus, non adurebantur. Codices nonnulli habent non *aduſtis*, verum *adductis*. ſuſpicor itaque à prima fuiſſe manu *adſtrictiſque*, id eſt revinctis, funibus videlicet ad tergum, ſicut fere ſolet in hoc genere. SCHEFF.

Ut copias ſuas noſcerent] Ita Valerius Laevinus Cos. cum intra caſtra ſua exploratorem hoſtium deprehendiſſet, magnamque copiarum ſuarum fiduciam haberet, circumduci eum juſſit, terrendique hoſtis cauſſa exercitus ſuos viſendos ſpeculatoribus eorum quoties voluiſſent, patere. Idem olim fecerat Xerxes Graecis exploratoribus in caſtris deprehenſis, ut Herodotus lib. VII. c. 146. Plutarch. apoph. 6. & Polyaenus Stratag. l. VII. refert; & poſtea Scipio, ut Appianus lib. bell. Punicorum. RADERUS.

Pina-

[1] Pinarum amnem, [2] in tergis, ut [3] credebat, fugientium haeſurus. [4] At illi,
quorum [5] amputaverat manus, ad caſtra Macedonum penetrant, *Darium* [6] *quam*
maximo curſu poſſet, *ſequi* nuntiantes. Vix fides habebatur. itaque ſpeculatores 17
[7] in maritimas regiones [8] praemiſſos *explorare* jubet, [9] *ipſene adeſſet*, *an praefectorum*
aliquis ſpeciem [10] *praebuiſſet univerſi venientis exercitus*. Sed quum ſpeculatores re- 18
verterentur, procul ingens multitudo conſpecta eſt. ignes deinde totis campis con-
lucere coeperunt, omniaque velut [11] continenti incendio ardere viſa: quum incon-
dita multitudo, maxime propter jumenta [12] laxius tenderet. Itaque *eo ipſo loco* 19
metari ſuos caſtra juſſerat; laetus, quod omni [13] expetiverat voto, in illis potiſſi-
mum anguſtiis decernendum [14] eſſe. Ceterum, [15] ut ſolet fieri, quum ultimi diſcri- 20
minis tempus [16] adventat; in ſollicitudinem verſa fiducia eſt. Illam ipſam fortu-
nam, qua adſpirante res tam [17] proſpere geſſerat, verebatur; nec injuria, [18] ex
his quae tribuiſſet ſibi, [19] quam mutabilis eſſet, reputabat. *unam ſupereſſe noctem*,
quae

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. *ſpinarum* Mer. Baſ. Col. *Pyrrhamum* Alii *Pyramum*. 2 Pal. 1. *integris*. 3 Voſſ. 2. *credebant*. 4 Bong. *ille*. 5 Pal. 1. *amputaverunt*. 6 Bong. Voſſ. 1. 2. *quanto*. 7 Bong. Pal. 1. Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *in*. 8 Lugd. Amſt. *praem. Alexander explorare*. 9 Pal. 1. Leid. Voſſ. 1. 2. *ipſe* B. 1. *utrum ipſe* à diverſa manu. 10 Voſſ. 2. *tribuiſſet*. 11 Pal. 1. *in cont*. 12 Voſſ. 2. *laſſius*. 13 Leid. Voſſ. 1. Lugd. Amſt. *expetierat* Voſſ. 2. *voto expetiverat*. 14 D. Cl. P. F. B. 2. Leid. & Voſſ. 1. *fore*. 15 ſic D. Ald. Pal. 1. Leid. & Voſſ. 1. ſed Lugd. Amſt. *ut ſolet*. 16 Mer. *venerat*. 17 F. *proprie*. 18 Sic Bong. ſed Ald. Baſ. *ex iis*. 19 D. Pal. 1. Leid. & Voſſ. 1. *quamq*. Mer. *quamque*.

Pinarum amnem] Hujus amnis nomen nullo merito ſuo, per ſummam injuſtitiam ex Curtio ejectum erat, ſubſtituto in locum ejus ſemper *Pyramo*. verum ego non paſſus tam inſignite immerenti injuriam fieri, ubique illud ex veteribus libris reſtitui: & puto etiam apud Plutarchum, quo loco eſt *τῷ Πινδάρῳ*, reſtituendum *τῷ Πινάρῳ*, quemadmodum etiam Arrianus non ſemel appellat. MODIUS. *Pinarum*, Sic malui cum Bong. & Pal. 1. (nam ille *Spinarum* habet) quam cum aliis Pyramum. Vide infra III, 8, 28. locum ita depingit Raderus: Secundum Iſſum ex monte Pinarus cadebat inter Ægeas & Iſſum, mareque Cilicium recto curſu petebat. Darius ultra Pinarum conſtitit, cis Alexander, qui & mare habebat à ſiniſtro latere, ut Darius à dextro, montem Alexander à dextris, à ſiniſtris Darius. Pinarus medium utriuſque exercitum dividebat. FREINSH.

Speciem praebuiſſet] Sic & quaedam Edd. Bong. quod probo, prae illo aliorum *tribuiſſet*. IDEM. Agnoſcunt Freinſhemii lectionem uterque codex Leid. & Voſſ.

Sed cum ſpec. revert.] Vidi alibi *ſed quam ſpeculatores*. Potuitne ab auctore omitti, an à librario omiſſa eſt particula *ante?* ut valeat, priuſquam reverterentur: quod in hac re magis veriſimile. Sed ut vulgo etiam eſt, capi *reverterentur* poteſt, cum in reditu eſſent, nondum reverſi. ACIDALIUS. *Sed cum antequam* malim RADERUS.

Eo ipſo loco caſtra metari juſſerat] Reverſus Alexander, ut Plutarchus, & Arrianus tradunt, ad Pylas, quas jam in Syriam iturus Alexander tranſierat (ut Curtius ex Pylis tantum occupatis ad Pinarum) ſub mediam noctem rurſus ad Pylas Syriae Ciliciam ingreſſus quievit ad lucem, inde recta in hoſtem contendit. Eo ipſo loco, quo exploratores adeſſe Darium nuntiantes audierat, intra & poſt Pylarum anguſtias caſtra poſuit ea nocte, ſed Curtius aliter ut infra cognoſces. RADERUS.

Ut ſolet] Editi, *ut ſolet fieri*. Dii vos perdant Gloſſatores! MODIUS. Codices plerique omnes habent, *ut ſolet fieri*; ſed illud *fieri* gloſſema juxta cum Modio exiſtimo. RADERUS. Pulcre Vegetius l. III. c. 12. *animis paene omnium hominum hoc evenit*, *ut trepident*, *cum ad conflictum venerint*. FREINSH.

Adventat] *Advenerat* alii, alii *advenerit*, ſervo primam ſcripturam. RADERUS.

Illam ipſam fortunam] Vide quae notavi ad iſta Flori IV, 2, 19. *Sane & ipſe ante aciem moeſtior non ex more Caeſar*, *ſive reſpectu fragilitatis humanae*; *ſive nimiam proſperorum ſuſpectam habens continuationem*. Quem in ſenſum eleganter Plinius VII, 40. *Quippe ut alia non ſint*, *certe ne laceſſat fortuna*, *metus eſt*. Quare Lipſius Polit. V, 20. probe monet, vitanda, qua poſſis, eſſe incerta belli, ubi plura in hunc ſenſum vide. Adde & Annibalis orationem ad Scipionem apud Livium XXX, 30. FREINSH. Propter inconſtantiam ejus, & mutabilitatem, ſic Caeſar ante proelium Mundenſe fuit moeſtior, non ex more, *ſive reſpectu fragilitatis humanae*, *ſive nimiam proſperorum ſuſpectam habens continuationem*, *vel eadem timens*, *poſtquam idem eſſe coeperat*, *quod Pompejus*. Florus lib. IV. c. 2, 19. CELLAR.

Quam mutabilis eſſet] Neſcio an ſatis idonea ſit
haec

21 *quae tanti diſcriminis moraretur eventum.* [1] rurſus [2] occurrebat, *majora periculis prae-*
mia: & ſicut dubium eſſet, an vinceret; ita illud utique certum eſſe, honeſte, & cum
22 *magna laude moriturum.* Itaque *corpora milites curare* juſſit, *ac deinde tertia vigilia*
inſtructos & armatos eſſe. [3] ipſe in jugum editi montis [4] adſcendit, multiſque con-
23 lucentibus facibus patrio more ſacrificium [5] diis praeſidibus loci fecit. Jamque
tertium, ſicut [6] praeceptum erat, ſignum tuba miles acceperat, [7] itineri ſimul
paratus [8] & proelio: *ſtrenueque* juſſi *procedere*, oriente luce [9] pervenerunt ad angu-
ſtias,

VARIANTES LECTIONES.

1 D. *Ruſſus.* 2 Voſſ. 2. *occurrebant.* 3 P. omittit *ipſe* Voſſ. 2. omittit *in.* 4 Leid. D. *eſcendit* B. 2. *eſcendit* eſt tamen mutatum in *aſcendit.* 5 B. 1. 2. Leid. & Voſſ. 1. *dis* Pal. 1. omittit. 6 Leid. *praecepto.* 7 D. Cl. P. B. 1. 2. Leid. Voſſ. 1. *itinere.* 8 Bong. Leid. Voſſ. 1. *ac proelio.* 9 Voſſ. 2. *perveniunt.*

haec ſententia, quomodo enim ex iis, quae ſibi tribuerat fortuna, reputare poterat, eſſe mutabilem, qui eam ſemper habuerat faventiſſimam ſemperque eandem? quare praefero, quod habent libri alii, *quamque*; totumque locum ita diſtinguo: *verebatur, nec injuria ex his, quae tribuiſſet ſibi; quamque mutabilis eſſet reputabat.* ut ſit ſententia, illam ipſam ſummam fortunae indulgentiam verebatur, vel propter hoc ipſum, quod ei tribuiſſet tanta, nec injuria, quia nempe, quum ad ſummam pervenit, maxime debet eſſe ſuſpecta, ut quae diu eo loco neſciat manere; hinc ergo reputabat ſimul, quam non poſſit eam indulgentiam longius ab ea ſperare. SCHEFF.

Occurrebat] Secutus ſum lectionem Pithaeani codicis, & alterius ex Bongarſ. inducit enim hic auctor tacitum diſcurſum mentis, quem Alexander tum ſollicito corde volutaverat. FREINSH.

Honeſte moriturum] Eadem mens Dario infra l. v. c. 8, 5. & Antigono apud Plutarch. in Demetrio c. 31. pertinet huc querela militum Alexandri ſupra l. III. c. 5, 5. FREINSH.

Corpora curare] Cibo potuque reficere Livius l. III. c. 2. de militibus ante proelium: *tum quidem corpora cibo ſomnoque curant.* CELLAR.

Tertia vigilia] In quatuor enim partes nox veteribus erat diſtributa, quas ex vigilum officio *vigilias* appellabant. Exempla ſunt obvia, etiam apud noſtrum crebra. vide l. IV. c. 5, 19. IV, 10, 8. &c. CELLAR. Qui plura deſiderat, conſulat Polybium, Lipſium, Stewechium ad Vegetium lib. III, c. 8.

Adſcendit] MSS. plane *eſcendit*, quam vocem male docti plurimis in locis exegerunt, ſed quam in integrum reſtituit Latinae venuſtatis conſummatiſſimus vindex J. Fr. Gronovius ad Livium l. II. c. 17. & jam ante Stewech. ad Veget. l. I. de re militari.

Diis praeſidibus loci] Genium loci vocabant. ex Pythagorae diſciplina, qui ſingulis locis genium praeeſſe docuit. eo factum eſt, ut qui novam regionem ingrederentur, praeſidem & genium loci adorarent. Virg. l. v. Aeneid. vſ. 95.

Incertus, geniumne loci, famulumne parentis
Eſſe putet - - -

Et l. VII. Aeneid. vſ. 136.

- - - Geniumque loci, primamque Deorum
Tellurem, Nymphaſque; & adhuc ignota precatur
Flumina - - -

Ovidius Faſtor. 1, 509.

Diique petitorum, dixit, ſalvete, locorum.

& concludit.

Quis, tantum fati, credat, habere locum?

(longe tamen alia hujus verſus eſt ſententia) Nicolaus Serarius ad Joſue lib. c. 4. q. 11. pag. 395. diſputat, num recte & religioſe, non ſuperſtitioſe ſalutarint Iſraëlitae terram promiſſam, quando ex Aegypto profecti illam ſalutarunt. Ubi & hunc Curtii locum, alioſque ex Virgilio aliiſque laudat. RADERUS. Sic in adag. Diogeniani cent. 1, 25. refertur Ἀνάγυρος τὶς ἥρως ἐπιχώριος, *Anagyrus quidam loci genius:* Alludit eo Tertullian. de pallio cap. 4. Adde Herod. VIII, 39. Silium lib. XIII. vſ. 124.

Numen erat jam cerva loci, famulumque Dianae
Credebant, ac tura deum pro more dabantur.

& Taubman. ad Plauti Bacch. 2, 1. Faber Semeſt. 1, 48. Paganis enim perſuaſum erat, nullum eſſe locum ſine numine. Hinc illud Virg. Ecl. 3, 60.

- - - - - - - Jovis omnia plena

ex Orpheo, cujus verſus refert Euſeb. praepar. Euangel. lib. III. & Arato: Μεσταὶ δὲ διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαὶ, πᾶσαι δ᾽ ἀνθρώπων ἀγοραὶ, μεστὴ δὲ θάλασσα, καὶ λιμένες: *Plenae autem Jovis omnes ſunt viae, omnia hominum fora: plenum denique mare & portus:* & Lucan. IX, 580.

Jupiter eſt quodcumque vides, quodcumque moveris.

& IX, 522.

Eſſe locis ſuperos, teſtatur ſilva per omnem
Sola virens Lybien - - - -

Sic ſupra III, 1, 4. *traditum eſt, Nymphas amore amnis retentas, in illa rupe conſidere.* FREINSH.

Itineri ſimul paratus & proelio] Sic ſupra lib. III. c. 4, 13. dixerat, *moniti non iter ipſos inire ſed proelium.* FREINSH.

Oriente luce] Qua illud accidiſſe memoria dignum Lucian. in prolapſu inter ſalutandum in hunc ferme ſenſum prodit: *Cum Alex. Magnus pugnam illam ad Iſſum initurus eſſet, quemadmodum Eumenes Sardianus* (immo *Cardianus*) *in epiſtola ad*

An-

ſtias, quas occupare decreverant. *Darium triginta inde ſtadia* [1] *abeſſe* praemiſſi in- 24
dicabant. tunc *conſiſtere agmen* jubet; armiſque ipſe ſumptis, aciem [2] ordinabat.
Dario adventum [3] hoſtium pavidi agreſtes nuntiaverunt, vix credenti occurrere
etiam, quos ut fugientes ſequebatur. Ergo non mediocris omnium [4] animos for- 25
mido [5] inceſſerat: quippe itineri [6] quam proelio aptiores erant, raptimque arma
[7] capiebant. ſed ipſa feſtinatio diſcurrentium, ſuoſque ad arma vocantium, majo-
rem metum incuſſit. Alii in jugum montis evaſerant, ut hoſtium agmen inde 26
proſpicerent: equos plerique frenabant. diſcors exercitus, nec ad unum intentus
imperium, vario tumultu cuncta [8] turbaverat. Darius initio [9] montis jugum cum 27
par-

Variantes Lectiones.

1 Baſ. *adeſſe*. 2 Bong. Leid. Voſſ. 1. Lugd. Amſt. *ordinat*. 3 B. 1. Voſſ. 2. *oſtium*. 4 D. Leid. Voſſ. 1. 2. *animo*. 5 Bong. Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *inceſſerat*. 6 D. P. F. B. 2. Leid. Voſſ. 1. omittunt *quam*. 7 Leid. p. *cupiebant*. 8 B. 1. *turbaverant*. 9 Leid. Voſſ. 1. 2. *jugum montis*.

Antipatrum refert, mane in tabernaculum ejus ingreſſus Hephaeſtio, ſive tum ita oblitus ſui fuerat, ſive conſternatus, quemadmodum & ego, ſive etiam numine aliquo impellente, idem tum quod ego dixit, ὑγίαινε βασιλεῦ, *Vale rex: tempus jam eſt in aciem educi exercitum. Conturbatis autem ceteris qui tum aderant, ob inopinatam ac novam ſalutandi formam, ac ipſo Hephaeſtione propemodum prae metu emoriente, Alexander reſpondens, Accipio, inquit, omen. nam nos ſalvos atque integros è pugna reverſuros eſſe, hoc verbum mihi nunc pollicetur.* Ceterum quaenam illa lux fuit! illane de qua Aelianus Hiſtor. Var. 11, 25. Sexta nimirum Thargelionis? Illa enim, ut ſcribit ille, *Alexandrum Macedonem Philippi filium, multas barbarorum myriades fudiſſe dicunt.* Sed obſtat illorum opinio, qui putant Thargelionem menſem Latinorum Februario reſpondere: ita enim hyeme pugnata fuerit iſthaec pugna. Sed negat Curtius, & aeſtate factam indicat ſupra 111, 5, 1. *tunc aeſtas erat.* Ideoque dubitabam de altera pugna cum Dario ſentire Aelianum, praeſertim cum adjiciat, ὅτε καὶ Δαρεῖον καθεῖλεν Ἀλέξανδρος. ſed nec illo magis quadrare reperi: nam & tunc aeſtas fuit: noſter infra IV, 12, 14. *Coeli fulgor tempore aeſtivo ardenti ſimilis internitens.* Atque haec penſitantem vel iſta ratio movere potuit, ut accedam ſententiae eorum, qui Thargelionem Aprili Majoque noſtratibus componunt. Huc accedit & illud, quod eodem die Alexandrum mortuum eſſe, adjecit Aelianus: idque ipſum aeſtivo quoque tempore accidiſſe Curtius infra x, 10, 9. ſignificat. Confirmat eam opinionem & Ἐτυμολογικὸν τὸ μέγα cum dicit: Θαργηλιὼν δὲ, ὁ ἑνδέκατος μὴν ὀνομάζεται. ἐπεὶ τότε ὁ ἥλιος πυρώδης ἐστὶ, καὶ ἐν τούτῳ τῷ μηνὶ τὰ τῆς γῆς ἄνθη ἀνεξηραίνετο. ἀπὸ τοῦ θέρειν οὖν τὴν γῆν. τὸ δὲ θερμὸν, θάργηλον ὠνόμασαν. *Thargelion vocatur undecimus menſis. tunc enim ſol ardentior eſt, & hoc menſe flores terrae exareſcunt. accepit ergo nomen à calefaciendo terram. calidum autem* θάργηλον *vocatur.* Ubi tam ex eo, quod undecimum menſem dicit eſſe, facile conjectu eſt, cui reſpondeat (primus enim Graecorum in Junium noſtrum incidit) quam quod ait ſolem tum ardentiorem eſſe. Unde Lud. Dulcis in Diario *al XIIX. di Giugno: Fu vinto Dario da Aleſſ. Magno.* Ut ita pugna, quae videbatur Aeliano cum Curtii locis intercedere, ſublata, tantum ſuperſit quaerere, utrum duorum cum Dario commiſſorum proeliorum intelligat Aelianus. & quidem ex ultimis ejus verbis ſuſpicor, de poſtremo eum loqui, cum ibi Darium captum fuiſſe dicat, ſi quidem interpreti credimus. nam ille ſenſus cum hiſtoriae adverſetur, ſic exponendus non eſt, ſed potius, *ubi & evertit*, hoc eſt, dejecit, debellavit, *Darium Alexander.* Sic apud Thucydidem 1, 26, 28. Athenienſes ad Spartanos, εἰ καθελόντες ἡμᾶς ἄρξαιτε, *ſi dejectis nobis ipſi imperetis.* In Euſebianis Scaligeri pag. 249. Κῦρος τὴν Λυδῶν βασιλείαν καθεῖλεν. Sed & Arrianus indicio eſt ad ultimam Dario pugnam id referendum. nam ille 11, 2, 4. priorem commiſſam ſcribit menſe Maemacterione, quem quidam cum Suida Januarium, alii Septembrem eſſe volunt. Sed tota haec ratio ſatis confuſa & turbata eſt. quin & vereor, ut Curtii narratio ſibi conſtet. cum enim ante ita accendiſſet tempus, ut Alexandrum ſuum aeſtu cogente in frigidiſſimum flumen mitteret; jam intra unius menſis ſpatium (nec enim amplius interceſſerit) ſubito nivem effundit, & humo gelu rigente, Gangabas ſuos regiis veſtibus adverſus frigus munit, mox 111, 13, 7. Adde infra ad 111, 11, 27. FREINSH.

Raptimque arma capiebant] Similia vide in Livio XXIII, 27, 3. FREINSH.

Darius initio] Ut hic locus & ſequens caput intelligatur, delineanda regio, & ſitus campi montiſque & maris eſt, circa Iſſum & Pinarum amnem, & hoc ex antiquis & probis ſcriptoribus. Ex Herodiano l. 111. c. 12. colligi poteſt fuiſſe planitiem ad mare Cilicium inſtar ſtadii curſorii porrectam, in qua utrimque ſtetit equitatus trans Pinarum Darii; cis verſus Syriam Alexandri, locumque totum monte Tauro velut theatro clauſum. Teſtatur dicto loco Herodianus, ſuo tempore adhuc ſtetiſſe

parte copiarum occupare ſtatuit; & à fronte & à tergo circumiturus hoſtem: mari quoque, [2] quo dextrum ejus cornu tegebatur, alios objecturus, ut undique
28 urgueret. Praeter haec viginti millia praemiſſa cum ſagittariorum manu, [3] *Pinarum amnem*, qui duo agmina interfluebat, *tranſire*, *&* [4] *objicere* [5] *ſeſe Macedonum copiis*

VARIANTES LECTIONES.

1 P. *armari.* 2 B. 1. *quod.* 3 Mer. Baſ. Col. *Pyrrhamum* Eraſm. & alii *Pyramum* Pal. 1. *Spinarum.* 4 Leid. & Voſſ. 1. *obicere* ubique. 5 P. B. 1. *ſe.*

ſe tropaeum, ſeu urbem Alexandriam in colle ſitam, & aeneum Alexandri ſimulacrum. Addit quaedam diſtinctius Calliſthenes, ſpatium illud, in quo decertatum eſt inter Alexandrum & Darium à mari uſque ad montem, patuiſſe quatuordecim ſtadia in latitudinem, & inter caſtra Alexandri & Darii Pinarum amnem interfluxiſſe, alta crepidine, ſpiniſque ſeptum. Haec Calliſthenes comes Alexandri, & ſpectator loci, quem de intervallo ſpatii redarguit Polybius XII, 8. non potuiſſe aciem explicari eo numero, quem ipſe poſuiſſet Calliſthenes, & hoc geometrica & tactica ratione oſtendit, ut infra referemus. Hic tantum de loco & campo ejuſque ſpatio tractamus. Arrianus II, 2, 19. locum in quo Darius aciem inſtituebat, nonaginta paſſuum, non amplius, capacem fuiſſe ſcribit. Mons in quo acies viginti millium inſtructa erat à Dario, aliqua ex parte introrſum recedens, ſinum quemdam veluti in mari faciebat: deinde in anfractum porrectus efficiebat, ut qui ad radicem montis conſtituti erant, dextrum Alexandri cornu averſum cernerent. Ripas Pinari idem quoque praeruptas fuiſſe teſtatur, immo etiam aggere munitas, ubi facilior aſcenſus erat. Mare autem ſiniſtrum Alexandri cornu, dextrum Darii tegebat: ita ut collecta ex dictis ſumma, mons cinxerit utramque fere aciem, è cujus regione erat ſinus Iſſicus, & porrectum planumque littus, ubi maxime eques depugnabat. Pinarus amnis medius utramque aciem à montibus uſque ad mare diſtinguebat, quem primus cum ſuis ingreſſus Alexander Darium eſt aggreſſus. RADERUS.

A mari quoque] Per claſſem quam habebat in Iſſico ſinu, ut inde latus ſiniſtrum Alexandri inceſſerent, quod tametſi plerique hiſtorici tacent, tamen & Curtius hic docet, & Juſtinus XI, 10, 4. ſignate poſt victoriam ait *Parmenionem ad occupandam Perſicam claſſem miſſum.* RADERUS. Claſſem autem iſtam haud valde magnam fuiſſe, tum aliis ex notis apparet, tum maxime inde, quod Tyrum obſeſſurus Alexander *procul habuit claſſem* infra IV, 2, 15. Denique in tota illa obſidione, nulla claſſis mentio eſt, niſi Cypriae, & navium quibus Cleander ſupplementum advexit. FREINSH.

Quo dextrum ejus cornu tegebatur] Recte haec ut capias vide, neu vana te quaedam nebula turbet, quod non infitebor eveniſſe primum nobis. Acies ſic diſpoſita, ut dexterum ejus cornu mari tegeretur. hoc quomodo poſſet, initio imprudens ipſe quaerebam: aſpectuque primo labebar, ut ſcribendum fuiſſe putarem, *quod dextero ejus cornu tegebatur.* Ita montis ſive jugi cornu interpretabar: atque hoc ut diligens etiam inſcitia eſt, è deſcriptione conabar adſtruere, quae & in qua praeceſſit: *Namque perpetuo jugo montis aſperi ac praerupti Cilicia includitur: quod cum à mari adſurgat, veluti ſinu quodam flexuque incurvatum, rurſus altero cornu in diverſum latus excurrit.* Putabam è ſitus iſta ratione confieri quod volebam, & fortaſſe conſit: verumenimvero fruſtra. Mens alia longe Dario, alia Curtio. Phraſis, & tegendi verbum nos decepit, quod hic ea notione, pereleganti mehercule, poſitum, qua & lib. IV. *A parte dextra erat Tigris nobilis fluvius, laevam tegebat Euphrates.* Valet id nihil amplius, quam in hoc loco, fuiſſe Euphratem à parte laeva; in illo, dexterum cornu ſtetiſſe ad mare: quod verum probant inſequentia: *Quidquid in illis anguſtiis adiri poterat, impleverant copiae: cornuaque hinc ab jugo, illinc à mari ſtabant.* Tralata locutio ab illa, qua dicimur latus alicui tegere. ACIDALIUS. *Quo dextrum cornu ejus tegebatur*, Miror ex hac conſtructione Acidalium in ſole quaeſiſſe tenebras. Darii cornu dextrum mari tegebatur, mari enim propinquum erat, & per littus porrectum, uti laevum Alexandri, tegebatur, inquit. mare enim defendebat dextrum cornu Darii, ne circuiri poſſet aut oppugnari ab Alexandro. vel *tegebatur*, erat ad mare collocatum, ſtabat juxta littus. RADERUS.

Pinarum amnem] Calliſthenes apud Polyb. XII, 8. Πύρον corrupte vocat. eruditiſſimus Interpres tamen Pinarum reddidit. Raderus ſupra ad III, 4, 7. Πύραμον reſcribit: Ego cum Caſaubono ſentio. plane enim Pinarum, non Pyramum dicere voluit eo loco Calliſthenes. certum id ex deſcriptione fluminis quam ſtatim ſubjicit: *Patet autem eo loci intervallum ad montis radices, ſtadia quatuordecim. per hoc ſpatium tranſverſo limite dictus amnis labitur: qui quidem in jugis exortus, mox per interciſa montis latera erumpit, ac deinde per patentes campos ad mare uſque defertur, praeruptis & inacceſſis collibus eum cingentibus.* At Pyramus Curtio per planitiem Ciliciae fluit, ſupra III, 4, 7. ne alia argumenta hic advocemus. Ergo & deinceps Pinarum vocat Polybius. Nomen hujus fluminis aliter quoque corruptum eſt apud Strabon. lib. XIV. Nam ibi pro Πίναρος ſcribitur Πίνδος. quo mendo deceptus eſt & Aeneas Silvius in Hiſtor. de Aſia minori cap. 94. Apud Plutarch. Alex. cap. 32. Πίνδαρος. Pinarum autem hic conſtanter exhibent

tam

ſtipiis juſſerat; *ſi id praeſtare non poſſent*, [1] *retrocedere in montes*, *&* [2] *occulte* [3] *cir-*
cumire ultimos hoſtium. Ceterum, deſtinata ſalubriter [4] omni ratione potentior for- 29
tuna diſcuſſit: quippe alii prae metu imperium exſequi [5] non audebant; alii fruſtra
[6] exſequebantur: [7] quia, ubi partes labant, ſumma turbatur. 30

Variantes Lectiones.

1 Voſſ. 2. *introducere.* 2 Leid. Voſſ. 1. *occultae.* 3 Mer. P. Frob. Baſ. Col. Amſt. *circuire* ſemper. 4 Mer. *cum rat.* 5 P. *non alii audebant fruſtra.* 6 Leid. *exaequabantur.* 7 Pal. 1. omittit ſententiam.

tam meliora Curtii exemplaria, quam Arrianus, & alii. Vide Indicem, *Pinarus.* FREINSH.

Tranſire & objicere ſe] Quo ſecurius cis amnem Darius aciem ordinare poſſet. tranſierunt etiam, poſt vero revocati ſunt ab ipſo Dario. Arrian. CELLAR.

Si id praeſtare non poſſent] Mirum ni & hic inſititium eſt *praeſtare.* nam quanto venuſtius ſi abſit? equidem & Curtium, ſi quid addere tale vellet, additurum aliud fuiſſe credam. ſed, ut arbitror, nec hoc adderet, nec aliud; ita eum novi & amantem harum ἐκλείψεων, & otioſorum verborum fugientem. ACIDALIUS. Spuria & ſubjecta vox *praeſtare* praeter guſtum, & genium Curtii videtur. RADERUS.

Ratione potentior fortuna] nihil enim conſilia ejus valent, in quem fortunae ſaevire fatali ſorte contigit. Caſſius & Brutus profligaturi Antonium & Octavianum fuiſſent, *ſi par virtuti conſiliiſque fortuna adfuiſſet.* Flor. l. IV. c. 7, 2. CELLAR.

Quia ubi partes labant] Totam hanc ſententiam excludit Pal. 1. Nec ſane admodum neceſſaria videatur, niſi quod ita concepta eſt, ut ipſius auctoris eſſe non dubitem. Simile eſt illud P. Syri: *Fortuna unde aliquid fregit, caſſum penitus eſt.* FREINSH.

Caput IX.

Utriuſque exercitus membra praecipua & collatio.

Acies autem hoc modo ſtetit. [1] Nabarzanes equitatu dextrum cornu tuebatur; 1
additis funditorum ſagittariorumque viginti fere millibus. In eodem [2] Thy- 2
modes erat Graecis peditibus mercede conductis triginta millibus praepoſitus.
[3] hoc erat haud [4] dubium robur exercitus, par Macedonicae [5] phalangi acies. In 3
[6] laevo cornu [7] Ariſtomedes Theſſalus viginti [8] millia barbarorum peditum habebat.

Variantes Lectiones.

1 Bong. Leid. Voſſ. 1. *Nabarzanas.* 2 Leid. Voſſ. 1. Mer. Baſ. Col. *Timodes* Voſſ. 2. *Thimocles* Alii *Thimondas.* 3 Bong. Leid. Voſſ. 1. *haec.* 4 Leid. Voſſ. 1. Lugd. Amſt. *dubie.* 5 Voſſ. 2. *falangi.* 6 P. *levo.* 7 Bong. Leid. Voſſ. 1. *Ariſtomedis.* 8 Voſſ. 2. ut ſemper *milia* B. 1. omittit.

Dextrum cornu] Perite & ſapienter inſtruxiſſe Darium exercitum putat Raderus, at vide quantum ab eo differat Cl. Freinſhemius haec ſubjungens.

In eodem] Reſcriberem *in medio*, ſic enim alii locant, niſi putem ab ipſo Curtio ſic eſſe, quando nulli codices diſcrepant; quem ego certe in acierum deſcriptione haud accuratum fuiſſe cerno, atque id omnino accidiſſe ei crediderim, quod hujuſcemodi rerum haud magnopere peritus eſſet. quo ipſo argumento motus credere numquam potui, Curtium hunc eumdem eſſe, quem Africa proconſulem vidit. Eo enim honore, ſat ſeveris adhuc moribus, non putem mactatum fuiſſe hominem rerum bellicarum adeo rudem. Niſi forte dicamus, tranſcripſiſſe eum ita ex aliquo Graeculo, qui hoc modo tradiderit, quod nec abludat à ratione, cum hoc nomine Calliſthenem etiam ſciamus imperitiae arceſſi à Polybio. Ceterum Perſas fuiſſe ſolitos in dextro cornu optimam exercitus ſui partem collocare, etiam ex Frontino II, 3, 3. videatur probari poſſe. FREINSH.

Hoc erat] Lege *haec erant.* HEINSIUS.

Haud dubie] vulgo *haud dubium.* male, haud dubie. MODIUS.

Par Macedonicae, &c.] Quod accipiendum de virtute militum Graecorum; quum dicit, robur fuiſſe totius exercitus. FREINSH.

Ariſtomedes] Erat hic Pheraeus patria, ut auctor eſt Arrianus, transfuga ab Alexandro ad Darium, ut Amyntas, & Thymodes, aliique complures. RADERUS.

In ſubſidiis pugnaciſſimas] Feſtus vel Paulus Diaconus: *Subſidium, quod poſtpoſitum eſt, ad ſubveniendum laborantibus.* Recte autem pugnaciſſimi ibi locabantur. Veget. l. III. c. 17. *lectiſſimos de peditibus & equitibus habeat dux poſt aciem praeparatos,*

4 bat. In ſubſidiis pugnaciſſimas locaverat gentes. Ipſum regem in eodem cornu dimicaturum tria millia delectorum equitum, adſueta corporis [1] cuſtodiae; & pe-
5 deſtris acies quadraginta millia [2] ſequebantur. Hyrcani deinde, Medique equites: his proximi ceterarum [3] gentium, dextra laevaque [4] diſpoſiti. Hoc agmen, ſicut dictum eſt, inſtructum, [5] ſex millia jaculatorum funditorumque [6] antecede-
6 bant. Quidquid in illis anguſtiis adiri poterat, [7] impleverant copiae; cornuaque hinc [8] à jugo, illinc [9] à mari ſtabant; uxorem matremque regis, & [10] alium fe-
7 minarum gregem in medium agmen acceperant. Alexander phalangem, [11] quani-

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. Voſſ. 1. Lugd. Amſt. *cuſtodia.* 3 Ald. Baſ. *ſequebatur.* 3 Leid. Voſſ. 1. 2. Mer. Baſ. Col. *gentium ultra eos* Alii *gentium equites.* 4 Leid. *diſpoſitis.* 5 F. *ſex millibus* B. 1. 2. Leid. *VI.* Voſſ. 1. *III.* 6 B. 1. Leid. *antecedebat.* 7 Voſſ. 2. Ald. Frob. Baſ. *impleverunt.* 8 Bong. Leid. *ab jugo.* 9 P. *armari.* 10 P. *aliarum.* 11 Leid. Voſſ. 1. 2. *quo nil.*

ut, ſicubi hoſtis vehementius inſiſtit, ne rumpatur acies, provolent ſubito, & ſuppleant loca. CELLAR.

Ipſum regem] Hunc locum Briſſon. lib. 1. p. 131. ita citat: *Ipſum Regem dimicaturum*; omiſſis verbis intermediis *in eodem cornu*, quod forte fecerit, quia propoſito, cui advocabatur locus, non ſerviebant: forte etiam vitium iis ineſſe credidit. certe enim cum in neutro cornuum, ſed in media acie pugnare conſueverint Perſae reges, Darius hic, antiqui moris obſervantiſſimus, ut ſupra III, 8, 9. vidimus, non alibi collocandus erat. Dici tamen poſſit, non ſemper mediam aciem expreſſe nominari; ſed totam in duas partes, ſeu cornua quandoque dividi. Tamen ob exercitus hujus magnitudinem, & moris inculcandi cauſſa, diſtinctius haec erant proponenda. Atque ita fecit Arrian. II, 2, 23. qui & morem eum, & enarratorem ejus inculcat: *Darius medium aciei tenebat, Perſarum regum in exercitus ordinatione veteri more obſervato, cujus quidem rei rationem Xenophon Grylli filius conſcripſit.* Locus Xenoph. eſt in lib. 1. ἀναβάσ. Sic in poſteriore proelio idem Arrian. III, 2, 21. κατὰ τὸ μέσον γὰρ, ἵνα ἦν βασιλεὺς Δαρεῖος. Ubi iterum Curtius Darium in laevo cornu ſtatuit, infra IV, 15, 1. Tangit eum morem & Lucianus navigio. *Proin tu quidem equitatui praeſis, Lycinus autem dextrum cornu teneat. Porro hic Timolaus ad laevum collocabitur. Ego vero mediam aciem regam, ut ſolent Perſarum reges.* Eam itaque conſuetudinem non attendiſſe Curtium, aut alios auctores ſecutum eſſe credam. quamquam, ut eum conformarem reliquis, aliquando tentarim legere; *in eodem curru*, nempe quo ſupra vectum ſcripſerat: in ea pugna *quippe Darius curru ſublimis eminebat*, ut dicet noſter infra III, 11, 12. ſed tamen in poſteriori pugna iterum laevum cornu tenuiſſe Darium Curtius IV, 14, 8. ſcribit: hic quoque contradicente Arriano III, 2, 21. qui ex ipſa aciei deſcriptione poſt pugnam reperta, tradit in medio ſtetiſſe. FREINSH.

Adſueta corporis cuſtodia] Adhuc vulgo *a. c. cuſtodiae.* nihil ad noſtra. MODIUS. *Cuſtodia* legit Modius, adſentiuntur & MSS. Cod. noſtri, & nervoſior videtur appoſitio, ſed tamen & hoc eſt Curtianum. l. V. c. 12, 9. *cuſtodiae ejus adſueti.* aut ſi ablativus placet, habes exemplum l. VI. c. 3, 8. *adſuetas imperio & nomine gentes.*

Ultra eos dextra] Suſpectus erat antea locus hic. ſuſpectus dico, imo manifeſtiſſimus vitii: ſic enim legebatur. *His proximi ceterarum gentium equites dextra* &c. non poteram tamen ſatis divinare, quomodo reſtituendus eſſet, ſed correxerunt hoc membranae, à quibus ſcriptura haec eſt, quam legis. MODIUS. Turbant Codices, atque ita corruptum locum indicant. Modius medicinam attuliſſe videtur, non ita tamen ut Freinſhemio probaſſe videatur. Forſan interpunctione juvandus. *Hyrcani deinde Medique his proximi: ceterarum gentium equites ultra eos dextra laevaque diſpoſiti.*

Matrem in medium agmen] Non parcit iterum Curtio in hoc loco Cl. Clericus, etſi fatetur id vitii multis etiam accuratiſſimis eſſe commune ſcriptoribus, verum legibus doctiſſimi logici non reſpondent. nempe, cum poſt proelium dicantur mater & uxor Darii in caſtris fuiſſe, debuerat Curtius indicaſſe illas in medium agmen ſpectatum admiſſas, poſtea ad caſtra remiſſas eſſe. Judicii de Curt. c. 10 §. 12.

Alexander Phalangem] Ex Appiani libro de bellis Syriacis optime cognoſci poteſt phalangis Macedonicae in campo ſtantis ordo & facies. ſic enim ille de Antiochi phalange contra Cn. Domitium: *Robur erat phalanx XVI. M. Macedonum ornata ex inſtituto regum priſcorum Alexandri Philippique. Haec media acies fuit in decem partes diviſa, earum ſingulae in fronte quinquagenos armatos habebant; à fronte introrſus, in duos & triginta ordines patebant acies (in ſingularum partium lateribus duo & viginti) phalanx muri ſpeciem prae ſe ferebat, elephantis inter partes eminentibus, tanquam turribus.* Illos viginti duos omiſit interpres Gilenius. RADERUS. Video cur Gilenius omiſerit iſtos viginti duos, quia nimirum ratio non congruebat. Nec ſane video, cum altitudinem latitudinemque phalangis deſcripſiſſet Ap-

nihil apud [1] Macedonas validius erat, in fronte conſtituit. dextrum cornu Nicanor Parmenionis filius tuebatur: huic proximi ſtabant [2] Coenos, & [3] Perdiccas, & [4] Meleager, & Ptolemaeus, & Amyntas, ſui quiſque agminis duces. in lae- 8
vo, quod [5] ad mare pertinebat, Craterus & Parmenio erant; ſed Craterus Parmenioni parere juſſus. Equites ab utroque cornu locati: dextrum Macedones Theſſalis [6] adjunctis; laevum [7] Peloponnenſes [8] tuebantur. Ante hanc aciem [9] po- 9
ſuerat funditorum manum, ſagittariis admixtis. [10] Thraces quoque & Cretenſes ante agmen ibant, & ipſi leviter armati. [11] At iis, qui [12] praemiſſi [13] à Dario ju- 10
gum montis inſederant, [14] Agrianos oppoſuit ex Graecia nuper advectos. Parmenioni autem praeceperat, *ut quantum* [15] *poſſet, agmen ad mare extenderet; quo longius* [16] *abeſſet montibus, quos occupaverant barbari.* At illi neque obſtare [17] venienti- 11
bus, nec circumire praetergreſſos auſi; funditorum maxime adſpectu [18] profugerant territi: eaque res [19] tutum Alexandro agminis latus, quod ne ſuperne inceſſere-

Variantes Lectiones.

1 Mer. *Macedones.* 2 D. Voſſ. 1. *Cenos* Mer. *Conos* Baſ. Col. *Conon.* 3 Mer. Baſ. Col. Voſſ. 2. *Perdicas* ſemper. 4 Leid. & Voſſ. 1. *Moeleager.* 5 Leid. omittit *ad.* 6 Bong. Mer. Pal. 1. Leid. Voſſ. 1. *adjuncti* Voſſ. 2. *& Theſſali adjuncti.* 7 D. Leid. Voſſ. 1. *Peloponenſi.* 8 Leid. *tuebatur.* 9 Mer. *poſuerant.* 10 P. *Traches* Voſſ. 2. *Traces.* 11 Bong. Leid. Voſſ. 1. 2. Mer. Frob. Baſ. Lugd. Col. Amſt. *his.* 12 Pal. 1. *primi.* 13 Bong. Leid. Voſſ. 1. 2. *ab Dar.* 14 Pal. 1. *Agnianos.* 15 Leid. omittit *poſſet.* 16 Bong. Voſſ. 1. 2. *abeſſet acies montibus.* 17 D. Cl. P. B. 1. 2. Leid. Voſſ. 1. *venientes* F. Pal. 1. *venienti.* 18 Leid. Voſſ. 1. 2. *territi profugerant* D. Cl. F. B. 1. 2. *territi profuerant* P. *territi profugerent.* 19 Leid. *Alex. tutum* Voſſ. 1. *Alex. totum.*

Appianus, cur addiderit de lateribus? ſi tamen addidit, videatur potius ſcripſiſſe ἐς δὲ τὰ πλευρὰ ἑκάστου μέρους, λβ. pro κβ. Monendum hic, non recte explicari hoc loco illum Livii IX, 19, 8. *illa phalanx immobilis & unius generis*, quaſi diceret conſtitiſſe ex aequalis ferme aetatis, roboris & ſtaturae militibus, quamquam enim id ab uno aut altero Rege poſtea animi cauſſa, & per luxuriam ita obſervatum ſit: tamen neque Alexandri phalanx ad eam formam fuit; neque Livius eo loco id voluit: quod quidem ſtatim ſequentia verba abunde declarant: *Romana acies diſtinctior, ex pluribus partibus conſtans: facilis partienti quacumque opus eſſet, facilis jungenti.* FREINSH.

Dexterum cornu] Si Arriano credimus (cui ſane in hac parte lubentius fidem meam addicam) totus hic locus ita conſtituendus eſſe videtur: *Dexterum cornu Nicanor Parmenionis filius tuebatur: huic proximi ſtabant Coenos, & Perdiccas. at Meleager, & Ptolemaeus, & Amyntas, ſui quiſque agminis duces, in laevo, quod ad mare pertinebat: Craterus & Parmenio praeerant, ſed Craterus Parmenioni parere juſſus.* Hoc ut appareat, utque Arrianus etiam medicinam accipiat, adſcribenda ſunt illius verba II, 2, 16. *In dextro cornu montem verſus peditum agmen locat, & ſcutatos, quibus praeerat Nicanor, Parmenionis filius. Proximum his Coeni, mox Perdiccae agmen: atque hi quidem ad mediam armigerorum aciem, ei qui dextro lateri praefuturus erat, adſtabant. A ſiniſtro vero, primae erant Amyntae copiae, inde Ptolemaei: proximae huic Meleagri. Et quidem ad laevam Craterus peditibus praefectus erat: totum autem ſiniſtrum cornu Parmenio ducebat.* Ibi quod dicitur, *ei qui dextro lateri praefuturus erat*, valde ineptum eſt (quin enim, ut ceterorum, ita hujus potius nomen ederet) ſed natum ex vitiata ſcriptura, quam ſic reſtituo: οὗτοι μὲν ἔς τε ἐπὶ τὸ μέσον τῶν ὁπλιτῶν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ἀρξομένῳ τεταγμένοι ἦσαν. Scribendum: αὐτῷ τοῦ δεξιοῦ ἀρξομένῳ, *Hos quidem ad medios uſque gravis armaturae ordines, ipſe* (Alexander) *dextro cornui praefuturus ſtatuerat.* eadem figura dicendi, αὐτῷ τεταγμένοι ἦσαν, qua verſu proxime praecedente: οἱ δὲ ἱππεῖς αὐτῷ τέως μὲν κατόπιν τῶν πεζῶν τεταγμένοι ἦσαν. Alexander enim in dextro cornu fuit, ut idem Arrian. mox num. 30. exſerte ſcribit quomodo etiam in proelio ad Granicum, Arrian. I, 5, 7. quam aciem operae pretium ſit cum hac contendere. FREINSH. In hac ordinatione non dicitur, quae fuerit media acies, ſed tantum referuntur utraque cornua; ex quibus tamen acies media intelligenda, nempe ubi duo cornua ſe tangebant. Simile quid in proelio ad Arbela comminiſcitur quoque Freinshemius l. IV. c. 15, 1. nec aliter facit Livius in ordinanda acie Romana ad Cannas. ut ſatis clare demonſtravit Cl. Jac. Gronovius ad Arrian. l. II. p. 72. ubi Arriano locum ſuum vindicat.

Peloponenſes] Forte *Peloponneſii.* HEINSIUS.

Agrianos] Inter Haemum & Rhodopen collocant hos Graeci. Stephanus. *Agrii ſive Agriani ſive Agrianes* gens Paeoniae inter Haemum & Rhodopen ſiti. Laudantur Ptolemaeo, Straboni, Polybio, aliis. RADERUS.

Abeſſet acies] Illud *acies* ex veteri Codice inſerui.

12 retur timuerat, praeſtitit. Triginta & duo armatorum [1] ordines ibant; neque enim latius extendi aciem patiebantur anguſtiae. paullatim deinde [2] ſe laxare ſinus montium, & majus ſpatium aperire coeperant; ita ut non pedes ſolum pluribus [3] ordinibus incedere, ſed etiam [4] à lateribus circumfundi poſſet equitatus.

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. *ordinis.* 2 Bong. Voſſ. 1. *laxare ſe & ſinus* Voſſ. 2. *laſſare ſe* Mer. *ſe laxare & ſinus.* 3 D. Ald. Pal. 1. Voſſ. 1. Col. *ordine* Leid. *ordini.* 4 Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. Lugd. Amſt. omittunt *à*.

MODIUS. comprobat Bongarſ. & Voſſ. Codex.

Triginta & duo] Arrian. 11, 2, 15. *Quamdiu magna erat viarum anguſtia, anguſtam etiam aciem ducebat: ubi vero laxare ſe ſinus montium coeperunt* (ſic appoſite verbis Curtianis utitur eruditiſſimus interpres, ſed ſequentia potius ita vertam) *explicuit ſubinde cornu, alium atque alium ordinem armatorum in phalangem adducens.* Porro *ordines* hoc loco intelligendi ſunt à fronte ad tergum. ſeries enim quaelibet, in quantamcumque longitudinem porrigatur, ordo dicitur: atque ita triginta duo ordines capiendi ſunt, totidem viri, qui in prima fronte aciei ſimul progrediebantur: quos deinde ceteri ſeriatim ita ſubſequebantur, ut ordines in profundum conſtarent ex quingentis militibus, ſiquidem phalangem XVI. M. computemus. Vide Lipſii Milit. Rom. IV, 8. Ceterum Glareanus hoc loco legit: *Duo & triginta*, ob rationem quam prompſimus infra III, 11, 27. ad verba *triginta omnino & duo.* FREINSH. *Triginta & duo ordines ibant*, hoc eſt, ibant ordines ſinguli, & in iis ſingulis viri triginta duo. Ordo eſt ſeries conſiſtentium juxta ſe à lateribus militum, quotquot illi fuerint. Graeci στοίχους vocant. SCHEFF. Numerantur hi ordines à fronte ad tergum. de numerorum ordine Valla l. III. elegant. c. 14. tradit, minorem ita praeponendum eſſe, *duo & triginta*, quod quamquam uſitatum eſt, tamen nec triviales ſunt, qui interdum poſtpoſuerunt. Senec. Apocolocynth. poſt principium: *Annus ſexageſimus & quartus eſt, ex quo cum anima luctatus eſt.* CELLAR.

Ordinibus incedere] Non exiſtimo, cur hic *ordinibus*, quam *ordine* legere malim, pluribus mihi eſſe reddendam rationem; ſed & ſequentia talia ſunt, ut monitione non magnopere egeant. MODIUS. *Pluribus ordinibus* quomodo? cum anguſtiae non prohibeant multitudinem ordinum, ſed militum ſingulorum in ſingulis ordinibus. poſſunt enim etiam in anguſtiis tot collocari ordines, quot eſt lubitum: at in iis non poſſunt collocari tot milites, cum prout laxiores arctioresve ſunt, plures ſinguli admittant, vel pauciores. libri alii habent *ordine*, quod puto eſſe rectum, ſed elliptice poſitum, pro *in ordine.* pedes poteſt ire pluribus in ordine, id eſt poſſunt pedites plures ire in unoquoque ordine. SCHEFF.

CAPUT X.

Alexandri oratio ad milites.

1 Jam in conſpectu, ſed extra teli [1] jactum, [2] utraque acies erat; quum
2 priores Perſae inconditum & trucem ſuſtulere clamorem. [3] Redditur & [4] à Macedonibus [5] major, exercitus impar numero, ſed jugis montium [6] vaſtiſ-

VARIANTES LECTIONES.

1 P. *jam tum.* 2 Leid. *ultraque.* 3 Voſſ. 2. *redditus.* 4 Mer. *& Mac.* 5 Bong. *major ex. jug.* Leid. & Voſſ. 1. *major exercitus numero jugis.* Voſſ. 2. *clamor exercitus numero jugis* Mer. Baſ. Col. *ex. imp. n. jug.* Lugd. Amſt. *major jug.*

Clamorem] De hoc more vide prolixe diſſerentes Camerar. ſubciſiv. cap. 77. cent. 1. Lipſii Milit. IV, 11. Gruter. in Tacit. cap. 12. & Briſſon. lib. III. pag. 342. & Ammirat. Polit. XIV, 5. FREINSH.

Major exercitus numero] Ita hunc locum emendavi, partim de conjectura, partim de veſtigiis ſcripturae veteris. Vulgo: *Redditur & à Macedonibus major, exercitus impar numero, ſed jugis montium vaſtiſque ſaltibus repercuſſus*; plane inepte. MODIUS. *Major*, Diodorus XVII, 33. aliter, nec ſine ratione: quippe cuncta invertit, & Macedonas prius exclamaſſe tradit, Perſas, ob numerum, validius. FREINSH.

Exercitus impar numero ſed jugis montium] Locus minime ſanus. Plerique libri non habent illud *ſed*, alii ne iſta quidem verba, *impar numero*, agnoſcunt. Hinc conjicio, ſcripſiſſe noſtrum: *redditur & à Macedonibus. major exercitu, ut jugis montium vaſtiſque ſaltibus repercuſſus.* Illud *major exercitu* idem

vaſtiſque ſaltibus repercuſſus: quippe ſemper circumjecta nemora petraeque,
[1] quantamcumque accepere vocem, multiplicato ſono referunt. Alexander ante 3
prima ſigna ibat, idemtidem manu ſuos inhibens; ne [2] ſuſpenſi, acrius ob nimiam
feſtinationem concitato ſpiritu, capeſſerent [3] bellum. Cumque [4] agmen obequita- 4
ret, varia oratione, ut [5] cujuſque [6] animis aptum erat, [7] milites adloquebatur.
Macedones, *tot bellorum in Europa victores, ad* [8] *ſubigendam Aſiam atque ultima O-
rientis, non ipſius magis, quam ſuo ductu* [9] *profecti, inveteratae virtutis* [10] admone-
ban-

VARIANTES LECTIONES.

1 D. Cl. P. F. B. 2. Leid. & Voſſ. 1. *quantumcunque accipere* Mer. *quantumcunque accep.* Pal. 1. *quantacunque accep.* 2 Alii *impenſius.* 3 Bong. Leid. & Voſſ. 1. 2. Lugd. Amſt. *proelium.* 4 Bong. Leid. & Voſſ. 1. Lugd. Amſt. *agmini.* 5 P. Voſſ. 1. *cujuſcumque.* 6 Baſ. *animo apt.* Pal. 1. *animus aptus.* 7 Voſſ. 2. *& milites.* 8 Voſſ. 2. *ad ſubjugandam.* 9 P. *profectu* Lugd. Amſt. *profectos.* 10 Lugd. Amſt. *admonebat.*

idem eſt ac major quam exercitus erat. Ex *exercitu ut*, factum eſt *exercitus*, quia primo junctim erat ſcriptum *exercituut*, poſt alterum *u* omiſſum, tamquam ſupervacaneum, & denique *t* tamquam pravum, mutatum in *s*. Verba vero *impar numero* nata ſunt ex gloſſa, qua quis illud *major exercitu* explicare conatus eſt. SCHEFF.

Ne impenſius ob nimiam &c.] Impreſſi, & ſcripti omnes, quos vidi, *ne ſuſpenſi acrius ob* &c. Verum hoc tibi non hominem, ſed quercus crede Pelaſgas dicere, monſtroſam hanc lectionem ex neſcio cujus gloſſatoris floſculis, ut alia pleraque in contextum irrepſiſſe. videlicet notaſſe ad oram libri, in quo *impenſius* erat, i. e. *acrius*, atque hoc receptum pro Curtiano, mox ab alio, qui paulo doctior haberi voluit, mutata voce *impenſius* in *ſuſpenſi* peperiſſe nobis illud *ſuſpenſi acrius* nullo ſenſu idoneo, fateor, ſed iſta illi non ſpectant. MODIUS. Oraculum habere jubemur hoc à quercubus Pelaſgis, ego vix accipio. certe non magnam fidem ei habeo. non perſuadet Modius, *ſuſpenſi acrius* eo modo natum ex *impenſius* quo vaticinatur. Mea cortina veriſimilius quid ſubjicit, ut retento *acrius* minore mutatione pro *ſuſpenſi* legatur *ſic infenſi*, nam aliae noſtrae audaciores ſunt hariolationes, ut tranſponatur idem verbum, legaturque vel: *ſuſpenſa manu ſuos inhibens ne acrius.* is enim habitus & geſtus eſt inhibentium, ut ſubrecto brachio manum ſuſpendant. vel remoto eo longius in ſequentem comprehenſionem: *cumque ſuſpenſo agmini obequitaret.* valeat hic *ſuſpendere*, ſiſtere morari. ni ex omnibus his unum aliquod verum, equidem auſim ipſum *ſuſpenſi* in crucem ad ſuſpendium tollere. quod certe non fruſtra verear ex dubia ſcriptura natum eorum, quae proxime praecedunt *ſuos inhibens.* nec difficulter huic ibit, qui & literarum ſimilitudinem videt, & exſcriptorum ſeculi ſuperioris oſcitantiam in his talibus novit. ACIDALIUS. Leviter de ſcriptura prius dicendum eſt, quae variat in illis *ne impenſius.* alii enim Codd. *ne ſuſpenſi acrius.* quo loco multa Acidalius, non ad guſtum meum, credo, nec aliorum. ego illam poſteriorem lectionem pro genuina habeo, & explico in Indice. Senſus autem eſt, non placuiſſe Alexandro, properare militem, dum adhuc extra teli jactum erat, ne, antequam cominus fieret, ſpiritus eum deficeret. non quod eum, cum in manibus eſſet pugna, acri impetu curſuque in hoſtem irruere nollet, quomodo haec verba à non nemine accipi video. Duo itaque ſunt, quae hic notanda. prius dum aliquantum abeſt hoſtis, tardius incedendum eſſe, ne vires militis ante proelium itineris labor hauriat: alterum, cum prope hoſtem ventum eſt, incitatiſſimo curſu manum conſerendam. Utrumque obſervavit in hoc proelio Alexander; quae res ad victoriam multum contulit. FREINSH. Ne propter velociorem curſum vehementius concitato anhelitu ad proelium languidiores accederent. in vitiis enim Tactici numerant, ſi vires militis accurſu vel itinere ante proelium hauriantur. Veget. l. III. c. II. *obſervetur, ne longo ſpatio fatigatum militem ad proelium cogat.* CELLARIUS. Codicum fides & conſenſus locum ſibi vindicant, elegantem ſane. ſic Quinctil. l. I. Inſtitut. orat. c. 8. *ſuſpendere ſpiritum* dixit. certe Modius interpunctatione deceptus videtur ſenſum ideo non eſſe adſecutus; conjunxitque *ſuſpenſi acrius*, cum interponenda ſit diſtinctio *ſuſpenſi, acrius* &c.

Cumque agmini] Impreſſi *cumque agmen.* non placet nec multo melius eſt, quod in ſcriptis aliquibus poſt erat, *ratione* pro *oratione.* MODIUS.

Varia oratione] Pro cujuſlibet gentis ingenio & cupiditate. Macedonas gloriae ſtimulo percellens, Thracas, & Illyrios praedarum ſpe inſtigans, & ſic alios aliter hortabatur. CELLAR.

Animis aptum erat] Sic in editis, ſic in manu exaratis omnibus legebatur. mihi tamen bonum factum videretur, ſi legeremus: *ut cujuſque animus erat*, omiſſo *τὸ aptum.* MODIUS.

Non ipſius magis quam ſuo ductu] Ambiguam orationem declinavit in vocibus *ipſius* & *ſuo*, ita ut *ipſius* referatur ad Alexandrum, *ſuo* ad ipſos milites, hoc intellectu: Macedones tam prompte ad expeditionem Aſiaticam & Perſicam profectos, ut ſuamet ipſorum potius voluntate profecti ſint, quam Alexandri impulſu. quo ipſo declarat ſtudium Macedonum bellandi, & jam uſitatam no-

 tam-

5 bantur. *Illos terrarum orbis liberatores, emenſoſque olim Herculis & Liberi patris terminos, non Perſis modo, ſed etiam omnibus gentibus impoſituros jugum:* [1] *Macedonum Bactra & Indos fore. minima eſſe, quae nunc intuerentur; ſed omnia* [2] *victoria para-*
6 *ri.* [3] *Non praeruptis petris* [4] *Illyriorum & Thraciae ſaxis ſterilem laborem fore; ſpolia totius Orientis obferri.* [5] *Vix gladio futurum opus; totam aciem ſuo pavore fluctuantem umbonibus poſſe propelli. Victor ad haec Athenienſium* [6] *Philippus pater* invoca-
7 batur: *domitaeque nuper* [7] *Boeotiae;* & [8] *urbis in ea nobiliſſimae ad ſolum dirtae,* ſpecies [9] repraeſentabatur animis. *jam Granicum* [10] *amnem; jam tot urbes, aut expugna-*

VARIANTES LECTIONES.

1 Bong. Leid. Voſſ. 1. 2. *Mac. provincias Bactra* Mer. *Mac. copias Bactra.* 2 D. P. Leid. *victori aperiri* F. *victoria aperiri* eraſo *a* poſteriori B. 1. Voſſ. 1. *victoria aperiri.* 3 Bong. Leid. Voſſ. 1. 2. Lugd. *non in praeruptis.* 4 Al. edd. *Illyricorum.* 5 Hinc incipit vetuſtiſſimus codex Cl. N. Heinſii procul dubio Florentinus, nam ita ſignavit Fl. 6 Voſſ. 2. *Filippus.* 7 Bong. Voſſ. 2. *Boetiae.* 8 D. *urbes* & correctum *urbis* B. 2. Fl. & Leid. *urbes.* 9 Bong. *repraeſentabantur.* 10 D. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *agmen.*

tamque virtutem, qua re ſibi conciliavit benevolentiam exercitus, adjungit acta & agenda ab eiſdem. RADERUS.

Orbis liberatores] Videri voluit Alexander hanc ſibi cauſſam gerundi belli conſtituiſſe, ut orbem terrarum à Perſarum jugo, & tyrannide liberaret. Ideoque ſe Herculi comparabat, quaſi vero non ipſe durius jugum, quam abſtulerat, impoſuiſſet gentibus, à Seneca ob id graviter notatus l. 1. de benef. c. 13. *Hercules*, inquit, *nihil ſibi vicit: orbem terrarum tranſivit non concupiſcendo, ſed vindicando. At hic* (Alexander) *à pueritia latro gentiumque vaſtator.* CELLAR.

Macedonum Bactra] v. c. *Macedonum provincias Bactra*, ſed melius abeſt illud *provincias.* MODIUS. Caput Bactrianae, opulentiſſimae prope Indiae fines regionis, utpote adhuc intactae bello. infra l. v. c. 9, 5. CELLAR.

Umbonibus poſſe propelli] Valerius de Scaeva Caeſaris: *ad ultimum diſtricto gladio audaciſſimum quemque modo umbonis impulſu, modo mucronis ictu depellens hinc Romanis, illinc Britannicis oculis, incredibili niſi cerneres ſpectaculo fuiſti.* Martialis eodem uſus eſt loquendi genere:

In turbam incideris, cunctos umbone repellet.

Sueton. de Atilio Caeſaris milite: *Tranſilivit in navem umbone obvios agens.* Umbo hic pro clypei media rotunditate accipitur, nonnumquam pro cubiti anſati condylo, ut Martialis uſurpavit. Quinctilian. vitioſam ait ſententiam eſſe, quae nimia eſt, ut de viro forti *bella umbone propellit.* parum tamen abeſt, inquit Turnebus, adverſar. XIII. cap. 15. quin eodem genere ſit uſus Curtius: ſed hoc intereſt, quod nec uno dicit, nec bella propelli ſcribit, ſed *aciem.* bellum enim umbone propelli affectate dictum eſt, & ſuperlate, praeſertim ab uno. Proinde quod in Fabiano exemplo vituperationem meretur, laudem meretur in Curtio. RADERUS. Dubitet quis merito, an ipſe Fabius hoc loquendi genus damnaſſet adſignatum Alexandro M. cujus immenſo animo & ardori accommodatiſſimum videtur.

Pater invocabatur] Sic Germanicus legitur *precatus Druſum patrem, ut ſe eadem auſum, libens placatuſque exemplo ac memoria conſiliorum atque operum juvaret.* Tacit. 11, 8, 1. Quamquam hic loci vocabulum *invocandi* non aliter ceperim, quam pro advocare. advocabat eum exemplo, res ejus geſtas memorando, uſitatiſſimo ejuſmodi hortationum loco, à majorum praeclare factis, maxime ſi qua recentia ſunt, animos militum exſtimulandi. FREINSH.

Domitaeque nuper Boeotiae] Athenienſes ſimul & Boeotos uno proelio, in quo Alexander noſter alterum cornu duxit. Hujus pugnae ſexcentos teſtes laudat A. Schottus noſter, ad annum Demoſthenis quartum & quadrageſimum, ad Chaeronaeam haec pugna pugnata eſt. RADERUS.

Urbis] Thebarum. Vide ſupplementum: ubi & de Granico, aliiſque ad explicationem hujus capitis facientibus. FREINSH. ſuppl. l. 1. num. 13. CELLAR.

Admonebat] Gloſſema. Totus locus ſic omnino fuit à Curtio conceptus: *Quum a. Graecos; ab iis g. i. G. bella: Darii prius, d. X. inſolentiam, aqu. i. t. p. u. n. f. h. n. ſ. c. relinquerent: deum tem. r. e. ignibus deleta: urbes e. expugnatas: f. h. d. i. violata referebat.* nam ab hoc ultimo verbo ſuperiora membra omnia ſuſtinentur. FREINSH.

Darii prius, deinde] Ita Colonienſis, & MS. meus. Impreſſi: *Darii prius, deinde Xerxis inſolentia, aquam ipſam terramque populantium &c.* Sigebergenſis: *Darii prius, deinde Xerxis inſolentiae, aquam ipſam terramque poſcentium &c.* omnium optime. & ſervitum me abducito, ni ita legendum, nive adeo ita ſcripſit Curtius. tributi nomine exigebant Perſae aquam & terram: hoc eſt redimere cogebant ſubditos aquae & terrae uſum certo tributo; magis ad imperii magnitudinem oſtentandam, quam ut opes augerent. Plutarch. in vita Alexandri. Δίνων δέ φησιν καὶ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Ἴστρου μετὰ τῶν ἄλλων μεταπεμπομένους εἰς τὴν γάζαν ἀποτίθεσθαι τοὺς βασιλεῖς, οἷον ἐκβεβαιουμένους τὸ μέγεθος τῆς ἀρχῆς, καὶ τὸ κυριεύειν ἁπάντων. & apertius neſcio

gnatas, aut in fidem acceptas; [1] *omniaque, quae poſt tergum erant, ſtrata, & pedibus ipſorum ſubjecta* memorabat. Quum adierat Graecos; admonebat, *ab* [2] *iis gentibus inlata Graeciae bella Darii prius, deinde* [3] *Xerxis* [4] *inſolentia, aquam* [5] *ipſam terram-* 8

VARIANTES LECTIONES.

1 D. Pal. 1. *omnia quoque quae* Cl. P. F. B. 2. Col. *omnia quaeque quae* Fl. Leid. Voſſ. 1. *omnia quaeque p.* Voſſ. 2. *omniaque quaecunque p.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. *his* Voſſ. 2. *illis.* 3 Ald. Voſſ. 2. *Xerſis.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. & edd. *inſolentiae* Voſſ. 2. *inſolentie* Lugd. Amſt. *inſolentiam.* 6 D. Cl. P. F. B. 2. *iſos* Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *ipſos.*

ſcio quis, qui vitam Alexandri nomine Julii Valerii ex Graeco Aeſopi, ſi credere dignum eſt, contextu Latinam fecit: *Videt*, Alexander ſcilicet, *ſibi aſſiſtentes habitu barbaros viros: percontanſque cognoſcit eſſe Darii ſatrapas, cauſſamque adventus eſſe, quod ex more regio petitum pecunias à Philippo veniſſent; pretium ſc. aquae & terrae: his enim nominibus ſubjectos obſequi ſibi Perſae jubebant. Miratus igitur Alexander & petendi morem & titulum*: *Haeccine, inquit, elementa Perſae mortalibus venditant, quae cunctis Deus in commune largitus eſt?* ad nos etiam neſcio quis ſimilis mos duravit. feuda enim quae vocamus, aut equo certi coloris, aut calcaribus aut ſimili re, quaſi tributi annui nomine redimimus. MODIUS. Male vulgo *inſolentia*, vel *inſolentiam.* Ad *inſolentiae*, verbum repetendum, quod praeceſſit, *admonebat.* De cetero *populantium* Modius etiam damnat, & è Sigebergenſi codice *poſcentium* reponit: quod ut perſuadeat nobis, magno conatu agit, nec interpretationis ſolum ſuada blanditur, etiam vi auctoritatum pugnat. Pugnet, & depugnet, non ille tamen codex vincet, quantumvis ei omen à Victoriae monte. Videamus, & collato pede certemus. Interpretatur homo doctiſſimus ex more Perſarum, qui tributi nomine aquam & terram exegerint, hoc eſt, redimere coëgerint ſubditos uſum aquae & terrae certo aliquo tributo: idque non ut opes augerent adeo, quam imperii magnitudinem oſtentarent. Blanditur hoc, & de Perſis quis non facile credat? Unde habet tamen, ſi fas interrogare? Mihi enim ſane dubium, & teſtem velim ab antiquitate. Ain' vero teſtem? Duos ecce tibi locupletes, alterum certe minime rejiculum, ſi alterum detrectes. Plutarchus eſt (ſanctus ille quidem mihi teſtis:) & Julius quidam Valerius. quis iſte? Vitam Alexandri Latinam feciſſe dicitur ex Aeſopi Graeco. Dicitur, ais: & ex Aeſopi Graeco. Neutrum horum novi, nec injuria fidei diffido. Admittamus tamen ad teſtimonii dictionem, & audiamus: ſed Plutarchum priorem. Apponantur enim & hic ſane ipſa eorum verba, quo judicare lector melius ac ſtatim poſſit. In vita Alexandri: Δίνων δέ φησιν καὶ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Ἴστρου μετὰ τῶν ἄλλων μεταπεμπομένους εἰς τὴν γάζαν ἀποτίθεσθαι τοὺς βασιλεῖς, οἷον ἐκβεβαιουμένους τὸ μέγεθος τῆς ἀρχῆς, καὶ τὸ κυριεύειν ἁπάντων. Plutarchum accipimus, etſi neque hic Plutarchus, ſed Dino, à quo acceptum ille ſaltem refert. Verum non cavillabimur. dicat, & affirmet Plutarchus ipſe: an Modium quidquam tamen juvat? Poſtea videbimus: prius Aeſopi neſcio an fabellae attendamus. Exponit hanc ita Julius ille neſcio qui Valerius; *Videt (Alexander) ſibi aſſiſtentes habitu barbaro viros, percontatuſque cognoſcit eſſe Darii ſatrapas, cauſſamque adventus eſſe, quod ex more regio petitum pecunias à Philippo veniſſent, pretium ſcilicet aquae & terrae: his enim nominibus ſubjectos obſequi ſibi Perſae jubebant. Miratus igitur Alexander & petendi morem & titulum: Haeccine, inquit, elementa Perſae mortalibus venditant, quae cunctis Deus in commune largitus eſt?* Egregie: & quis adhuc auctore tanto viciſſe non aſſentiatur? Ille tamen haud contentus, etiam corollarium addit, aevi noſtri conſuetudinem in Feudis, quae ſimilis inde adeo ad nos durarit. Suave illud: in quo riſum tamen ego teneo, pertinere ad id quo de agimus, ſerio ac ſevere nego. Ἀπροσδιόνυσον eſt; quod ſi neque ſit, probat tamen omnino nihil. Atqui de Aeſopi jam teſtimonio quid dicam? Nihil, niſi auctoritatem ejus apud me tantumdem ac Valerii valere. Valeant uterque, & unde venerunt, eant, quaerant etiam, quibus perſuadeant: apud me fidem non inveniunt. Nec puto quiſquam cordatus erit, alicujus qui ponderis habeat, quod incertae, ignotae quidem fidei, incerti ipſi ignotique dicant. Sed nec opus illorum atteſtatione, ſi Plutarchus ab eadem parte. Unus hic mihi, unus omnibus ſatis erit, ſi affirmat, quod iſti volunt. At vide, quam de eo male mereantur! Ignarum rei teſtem citant, invitum ad dicendum pertrahunt, dicenti alienam mox ſententiam affingunt. En injuriam! Id eum ajunt dicere, quod nullus dicit. Aquam & terram tributi nomine Perſas exegiſſe volunt: idem iidem de certo pretio pro aquae & terrae uſu interpretantur. Cedo, quid horum Plutarchus? De aqua meminit, neque univerſim omni, ſed Iſtri & Nili: ubi vero de ulla adeo terra? Sed de terra gratiam faciamus: age quid de aqua narrat? Ipſam, an pro ea tributum flagitatum? Non hoc profecto, ſi loquentem modo Graece ſatis intelligo. Videor intelligere, ſine interprete etiam: & tamen interpretes conſului. Hi nihil inde mecum de ullo eliciunt tributo. Et quid te teneam? hoc diſertim longe ab illo aliud ſcriptum; ſolitos Perſarum reges hauſtam & allatam ex ipſo Nilo & Iſtro ipſam aquam inferre ſuae gazae, & reponere inter reliquum theſaurum, idque velut in imperii pignus, & magnitudini ejus extollendae. Hoc quid ad tributi exactionem? Neque vero aliud

ramque [1] *poſtulantium: ut neque fontium hauſtum, nec ſolitos cibos* [2] *relinquerent.*

[1] Dein

VARIANTES LECTIONES. c

1 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *poſcentium* Pal. 1. *poſcentes* plurimae edd. *populantium.* 2 B. Cl. Leid. Voſſ. 1. *relinqueret.*

aliud praeterea vel fidiculis extorſerint ex adducto loco. Vel occaſionem vide, qua inciderit auctor in theſaurariae hujus aquae mentionem. De Suſiis captis agebat: ibi gazam narrat inventam: in ea extra numerum multa, ſupra modum pretioſa: duo praecipua & velut ad miraculum, purpuram Hermionicam, quinque millium talentûm, annos paene ducentos ſervatam, floris tamen adhuc recentis, & hanc illam aquam Iſtri ac Nili, turbatam ab his tantopere & ultro turbantem. Certe enim eos haec turbavit, auditione aut lectione levi aſperſos alterius Perſici moris, quem eumdem arbitrati cum iſto confuderunt. Nam video & teneo originem erroris. Meminerant, ſed jam totum paene dememinerant, quod ab aliis vere traditum conſtat inter eruditos. Id eſt hujuſmodi; nec piget enim, neque huc non facit plurimum recenſere. Perſarum reges quibus populis bellum indicebant, aut à quibus alias volebant tradi ſibi rerum omnium poteſtatem, ab iis per legatos terram & aquam poſcebant. Id nempe συμβολικῶς: cum eo ſe argumento dominos vellent omnium, quae terra marique tenerentur. Et hoc igitur & illam qui quaſi darent, accipere ſe imperium ultro ſignificabant: qui negarent, ab iis mox vi & bello repetebant. Hoc cum veluti per nebulam obtusâ memoriae acie viderent, glaucomam oculo animi porro objecit obſcurus quicumque eſt ille ſcriptor, qui & ipſe fortaſſis haud recte ſatis conſuetudinem Perſicam intelligens, ita detorſit ac pro ſuo captu interpolavit. Ab eo decepti Plutarchum jam quoque ad has partes trahere ſunt conati, imprudenter, ut monſtravimus, ac fruſtra: quamquam ego quidem non tam inſcientia lapſos ita eum prorſus accepiſſe crediderim, quam de induſtria ſic interpretatos, ut fucum ultro facerent nobis, quos ad ignotum auctorem haeſitantes illius auctoritas percellere poſſet & impellere ad aſſentiendum. Quî enim contra quem nitimur, eum in Graecis uſque adeo caecutire putem, ut tam liquidum Plutarchi ſenſum liquido non viderit? Ac fuerit tamen per me ipſius error potius inſcientis, quam ſcientis inducendi alios voluntas. Facilius ignorantia veniam invenit, quam malitia, quae nec jure ullo ullam adeo meretur. Longius produxiſſe videor hoc certamen, & ſatis jam pro Curtio pugnaſſe. Satis, ac nimium etiam ſatis: nec tempero mihi tamen, quin victor etiam nunc ex ipſo pro ipſo nitar. Etenim hactenus aliorum ab eo vim ita defendimus, ut frangeremus eorum ſaltem tela; ipſe nunc & hos & alios, ſi qui porro incurrent, propriis à ſe longiſſime arcebit armis. Demus enim, quae refutavimus, vere ab auctoribus quibus volunt prodita, demus ab aliis eadem prodi: nihil ad Curtium pertinent omnino. Jam primum Curtius ita loqueretur ſcilicet, ut cum vellet tributum pro terra & aqua, terram & aquam poſci diceret. Clarius omnino, ſi id vellet, aperiret. Sed neque Latinorum alius ita quiſquam! nam quis omnium ſub aquae & terrae ſola appellatione tributum etiam harumdem acceperit? Quaſi tu, qui mercem poſcat, mercedem velle; aut contra qui mercedem, mercem arbitreris. Inepte: ſed & hoc faciamus cum Latinitatis auctorem alium, tum Curtium potuiſſe: nego jam noſtrum voluiſſe. Quod ſi demonſtro, an hiſcere porro contra quis audebit? Poſſum, neque quidquam eſt facilius. Vide mihi contextum ipſius orationis: & quae ſequuntur verba cum praecedentibus apte junge. Priora nempe ſic accipienda, ut poſteriora patiuntur. his enim ſenſus illorum abſolvitur, ut contra pendent à primis alias poſtrema. Jam ſi Darius & Xerxes inſolentia quadam tributum pro aqua terraque poſcebant, quomodo à quibus id poſcebant: à quibus etiam forſan accipiebant, his quomodo, inquam, neque fontium hauſtum, neque ſolitos cibos relinquebant? Tributum qui pendunt, id certe retinent, pro quo pendunt. Alia quantumvis multa in hanc ſententiam dici poterant: quae malo cogitet ipſe ſecum lector, ne juſto nos longiores ſimus. Et quid plura dici aut cogitari referat? jam qui communis ſenſus aliquantillum habet, nihil ineſſe ſenſus in iſta lectione dudum ſentit. Retinemus ergo nos *populantium*, in quo ſententia optima & clariſſima: quae tamen eadem fere, ne quid omnium diſſimulem, ex illo ipſo *poſcentium* levi mutatione poſſit extricari. Quid enim ſi conjiciamus, in laudato Sigebergenſi libro, qui *poſcentium* ſcripſit, ſcribere *paſcentium* voluiſſe, ſive debuiſſe? Paſci & depaſci quidem populari etiam eſt. Ita mens eadem ex utriſque: etſi fortior è noſtro. nam levius certe *paſci:* & hic non ſatis vim exprimat inſolentiamque vaſtam regum vaſtatorum. Itaque ſic etiam maneat vox vulgata. De re, quid manifeſtius, quam ad inſolentem illam reſpici multitudinem copiarum Perſicarum? Has Xerxi quidem fuiſſe tantas accepimus, etſi neque Dario alteri poſtea minores, ſed Xerxi, quem nunc maxime perſtringit Alexander, multorum aſſeveratione tantas, ut qua incederent, omnia quae ad victum abſumerent, neque illis paene terra ciborum produceret ſatis, neque integra flumina ſufficerent in potum. Ita ſcilicet aquam ipſam terramque populabantur, ita neque fontium hauſtum, neque ſolitos cibos relinquebant. Et rapio ne ad Praetorem jam illum, qui ſervitum abduci ſe jubebat, ni *poſcentium* legendum,

[1] Dein *deûm templa ruinis & ignibus eſſe deleta: urbes eorum expugnatas: foedera* 9
hu-

Variantes Lectiones.

1 D. Cl. Mer. P. F. B. 2. *daedita eis* Baſ. Col. *dedita deis* Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *dedita eis* Lugd. Amſt. *dedita diis.*

dum, nive adeo Curtius ſic ſcripſiſſet? Habuero addictum abductum, ſi jure experiri velim. Sed eſto per me liber, dum ne correctionis, dum ne opinionis ac linguae poſthac ita liber. Inſultare nos ei nolumus, quod nec me, nec in illum deceat: neque factum volumus, ſi quid videbitur hic à nobis dictum fortaſſe acerbius aut ſcriptum. Atque plane cum Homero:

- - - - ἔπος δ' εἰπέρ τι βέβακται
Δεινὸν, ἄταρ τὸ φέροιεν ἀφαρπάξασαι ἀέλλαι.

Luxuriati ſane juveniliter ſumus, & habenas paulliſper ingenio dedimus in re, quae calorem noſtrum excitaverat. Id dedecere nos hac etiam aetate non exiſtimavimus, quoniam adhuc quidem, Varronis verbo, adoleſcentiamur: & veniam, ſi quid admiſimus, cui venia opus, haud difficulter à quocunque lectore, ipſo etiam Modio, quem ut meretur amamus ac colimus, impetraturos ſperamus. Quod ſupereſt, fuit, cum argutarer etiam aliquid ipſe in hoc loco, & pro *ſolitos* legendum *ſolidos* opinarer. Apte enim & pulchre jungi mihi tum liquentes fontium hauſtus & ſolidi cibi videbantur. Abſtineo nunc, & nemini ſum mutationis auctor. ACIDALIUS. *Populantium.* Sic legit Acidalius: Modio *poſcentium* legendum videtur. ego *poſtulantium* malim, quomodo qui primum Florentiae mox Lutetiae typis excuſi ſunt Curtii codices habent. POPMA. Acidalius me cogit non ſolum à Briſſonio diſſentire, ſed & à Modio deſciſcere. Servo igitur *populantium*, & accipio de copiis Xerxis & Darii prioris. non placet tamen legere cum Acidalio *paſcentium*, quod minus tenue ipſe fatetur, & ad aquam non quadrat. neque laudo *ſolidos cibos*, ſervoque *ſolitos*, id eſt conſuetos. nimis frequenter argutatur Acidalius, & ſicut, cum temperat ſibi, εὐςόχως conjectat, ita cum indulget, ultra verum plerumque progreditur. RADERUS. *Aquam ipſam, terramque poſtulantium.* Nobiliſſimus eſt quidem hic locus, & diverſis Criticorum argutiis indigne habitus. Cum enim Modius neſcio quo in codice reperiſſet *poſcentium*, eam lectionem arripuit: ſed de tributo pro aqua & terra ſolvendo interpretatus eſt. quem eo nomine recte reprehendens Acidalius fervore diſputationis eo prolabitur, ut veram quoque ſententiam pervertat, & retento *populantium*, ridicule exponat de fluviis, quos ab exercitu Xerxis ſiccatos eſſe prodiderunt. Nihilo tamen ſecius in ſententiam pertraxit Raderum. At iſtam interpretationem multa deſtruunt: primo quod Darii & Xerxis conjunctim meminit, cum de prioris exercitu tale nihil memoretur; deinde quod hoc adſcribit *inſolentiae*, quam certe nemo agnoſcat in iis, quae neceſſitatis cauſſa fiunt. nec enim Xerxianos quiſquam, inſolentiae magis ergo, quam per ſitim ebibiſſe flumina arbitretur. praeterea ſubjicit non flumina ſibi erepta, quod oportuerat ita intelligentem, ſed *fontium hauſtus*: unde clarum, non de illis aquis intelligi, ad quas exſiccandas ingenti exercitu opus eſſet, ſed quibus incolae quotidie in potu uterentur. Quas quidem ſolitoſque cibos, ea poſtulatione ereptos eſſe, non ex vero dicit, ſed accendit rem interpretando, & ad invidiam faciendam exaggerat. Pizarus lib. 11. Hiſtor. Perſ. quem in hunc locum etiam incidiſſe video, cum ſe inde non explicaret, novam ſententiam commentus eſt, Perſas populatos eſſe fontes, inficiendo. Sic enim colligo ex his verbis, ubi cauſſas hujus belli enumerat: *Alter, ad eos oppugnandos, Mardonium reliquit in Graecia* (haec eſt Curtio IV, 1.) *ut abſens quoque popularetur urbes, atque agros ureret, ipſamque aquam inficeret, adeo ut neque fontium hauſtum, nec ſolitos cibos relinqueret.* Fortiſſimum autem argumentum eſt in ipſo more atque hiſtoria. Haud enim dubium eſt, quin de more Perſico terram & aquam petendi ſenſerit Alexander atque Curtius. quapropter veriſſimam eſſe ſcripturam, quam Florentina aliaeque edd. & jam noſtra, proferunt. Vide quae de iſto more Perſarum notarunt Briſſon. lib. III. pag. 330. & ex eo, ut puto, Arniſaeus de Rep. II, 3, 5, 6. quibus adde Aeſchinem contra Cteſiph. & ex Ariſtidis Panathen. praeter locos à Briſſonio citatos, eum quoque, quo tradit Xerxem iterum Salaminem ad Athenienſes miſiſſe, aquam & terram, ut antea, petitum. Item Himerium in orat. qua Demoſthenem inducit de revocando Aeſchine conſultantem, apud Photium. Tum Polyb. IX, 32. ubi de Lacedaemoniis, legatum qui ea de cauſſa venerat, in puteum detrudentibus, & terra inſuper injecta jubentibus, Xerxi ut referret, conſecutum ſe, quae petere ipſum nunciaverat, aquam & terram. Haec igitur eſt iſta inſolentia, quae non tantum Alexandro indigna, ſed Athenienſibus atque Spartanis adeo intoleranda viſa eſt, ut potius jus gentium violandum, quam iſtam ſuperbiam perferendam putarent. Per aquae autem & terrae petitionem, abſolutam dantium deditionem ſignificabant, tamquam rerum ad humanam vitam maxime neceſſariarum. quod pulchre indicat Taxiles apud Plut. Alex. c. 103. *Quum neque aquam nobis ademptum, neque victum neceſſarium veneris, pro quibus ſolis neceſſe habent homines ſani decertare.* Ejuſdem Plutarchi errorem, quod in libello de vitando aere alieno, ſubinnuit, Perſas ignem & aquam petiviſſe, refutat Rualdus animadverſione I. in Plut. ubi & hunc locum Curtii ſic legendum eſſe ait,

[1] *humani divinique juris violata* referebat. [2] Illyrios vero & [3] Thracas, rapto vivere adſuetos, *aciem hoſtium auro purpuraque fulgentem intueri* jubebat, *praedam, non arma geſtantem. Irent, & imbellibus feminis aurum viri eriperent. aſpera montium*

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. Voſſ. 1. 2. Lugd. Amſt. *div. humanique*. 2 Alii *Illyricos*. 3 Voſſ. 2. *Trachas*.

ait, quomodo nos edimus. FREINSH. Perſae bellum illaturi, per fecialem legatum *aquam & terram* hoſtium *poſtulabant*, quas qui darent, quia ſine illis vita hominum nulla eſt, ſe ſuamque vitam & omnia victoris arbitrio permitti profitebantur. Polyb. l. IX. c. 32. dicitur πρεσβεύτης ὕδωρ καὶ γῆν αἰτούμενος, quem Lacedaemonii puteo immerſum terra injecta obruebant, Xerxique lepido cavillo nunciabant, ſe dediſſe legato ejus, quod poſtulaverat. CELLAR.

Dedita deis templa] Impreſſi, *dein deum templa*, omnino non recte. Membranae, *dedita eis templa*, hinc feci quod vides. magna adeo res? inquies. ne ſit, dum vel ita tamen Curtio à me hic medicinam factam fateare. MODIUS. Modius ſic quoque fecit. non uſitatum tamen in conſecrationibus *dedendi* verbum, & potius hic erat, *dedicata*, quod ego non tamen intruſerim: lubentius ex illo ipſo *dedicata*, concinnarim *Deis ſita*, maxime, quia in vulgatis *dein.* ſita deis templa Taciti phraſis eſt, quam neque noſter abhorruerit. ille quidem frequenter ea uſus, exemplum vide Ann. II. c. 7. *tumulum etiam nuper Varianis legionibus ſtructum, & veterem aram Druſo ſitam disjecerant.* ACIDALIUS. Dicatos deos dicit lib. VIII. c. 5. forte *dedicata Deis.* HEINSIUS. Sic etiam Rutgerſius lib. III. Var. Lect. c. 4.

Templa] Perſas Graecorum templa ſubvertiſſe praeter Ciceronem II. in Verr. I. Socratem in Paneg. Diod. Sic. l. VI. Hieronymus in Iſaiae 37. auctor eſt. Herodotus in Terpſichore narrat Xerxem non tam religionis impulſu templis Graeciae bellum indixiſſe, quam vindictae cauſſa. nam quod Athenienſes Sardibus ignes intuliſſent, & templum Cybeles incendio conflagraſſent, inde Perſas offenſos templa Graecorum cremaſſe. Graeci templa à Perſis deleta inſtaurari vetuerunt, ut exſtaret ad memoriam poſteri temporis ſempiternum hoſtilis eorum impietatis monumentum, ut Pauſan. in Phocicis & Iſocrates tradunt. At Delum, & Epheſum ab hac templorum clade immunes fuiſſe interpres Ariſtophanis in Εἰρήνῃ refert. quod illa Apollini, qui idem eſt cum ſole; haec Dianae, quae luna perhibetur, ſacra eſſet, id quod Cicero in Verr. teſtatur. POPMA. *Templa*, non deſunt, qui Xerxem templa Graecorum incendiſſe ajunt, quod à Judaeis veram religionem edoctus, ex praecepto divino Deuter. 7, 5. id ſibi faciundum putaret. Sed conſtat ex Pauſania in Arcad. & Val. Max. lib. II. c. 10. ext. I. eum ſtatuas Deorum non, ut ibi jubetur, confregiſſe; ſed potius in Perſidem deportaſſe. ut taceam alia, quae hanc ſententiam redarguunt. Cicero de leg. II, 10. perſuaſum à Magis ait, Graecos criminantibus, *quod parietibus includerent Deos, quibus omnia deberent eſſe patentia.* Sed veram cauſſam aperire videtur Herodot. V, 102. & VI, 101. ultionem templorum à Graecis crematorum Sardibus. Strabo lib. XIV. omnia templa à Xerxe, quocunque adiſſet, incenſa fuiſſe ſcribit, praeter Epheſium Dianae: quibus addunt alii & Delium. Pertinent huc Branchiadae, de quibus infra VII, 5. 28. qui in gratiam Xerxis, templum ſuum violaverunt. De Delphico templo notum eſt ex Juſtino II, 12, 8. & aliis quos ibi adnotat Bongarſius. De templo Beli ex Arriano III, 3, 17. & VII, 3, 31. vide omnino Briſſonium lib. II. pag. 169. unde velut epitomen quamdam confecit Popma ad hunc locum, & Dempſterum ad lib. II. c. 2. Antiquitat. Roſini. FREINSH. Strabo lib. XIV. poſt initium auctor eſt, Xerxem omnia templa praeter Epheſinum incendiſſe. & Aſcon. Ped. in Cic. de Praet. Urb. *erant*, inquit *Perſae, & aedium ſacrarum, & ſimulacrorum everſores*, cauſam hanc adfert, quia nulla *diu in terris templa condenda eſſe credebant, praeſertim cum uni ſoli, quem venerarentur, vix mundus ipſe ſufficeret.* CELLAR.

Humani divinique juris] Nam Darius, qui quartus à Cyro imperavit, reverſus à Scythis, Macedoniam nulla re laeſus invaſit, ſuae ditionis fecit. Juſtinus VII, 3, 1. Divini autem juris foedera violarunt, cum templa diripuerunt. RADERUS.

Illyrios] Sic malui cum quibuſdam edd. aliae *Illyricos.* ſed illud appellabantur. ergo & ſupra ſic feci. FREINSH.

Rapto vivere adſuetos] Idem affirmat Strabo lib. VII. διὰ τὴν ἀγριότητα τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ λῃστρικὸν ἔθνος, *quod eam homines ſaevi, & latrociniis dediti tenebant.* RADERUS. De Illyriorum rapinis, & bello inde cum Romanis exorto Florus II, 5. & late Polyb. à princ. lib. II. In Strabonis loco legam, καὶ τὸ λῃστρικὸν τοῦ ἔθνους. quomodo apud Thucyd. V, 13, 21. τῆς πολιτείας τὸ κρυπτόν. Ariſtoph. Scholia in Σφῆκας v. 32. πρόβατα δὲ τοὺς Ἀθηναίους φησὶ, διαβάλλων τὸ προβατῶδες αὐτῶν. FREINSH.

Praedam, non arma geſtantem] Livius IX, 17, 14. de hoc Alexandro: Darium *mulierum ac ſpadonum agmen trahentem, inter purpuram atque aurum, enervatum fortunae ſuae apparatibus, praedam verius quam hoſtem, nihil aliud quam bene auſus vana contemnere, incruentus devicit.* De aureis armis Samnitium Romani duces apud Livium IX, 40, 6. *illa praedam verius, quam arma eſſe.* & X, 39, 12. L. Papy-

tium ſuorum juga, [1] *nudoſque calles, & perpetuo rigentes gelu, ditibus Perſarum campis agriſque mutarent.*

Variantes Lectiones.

1 D. Cl. P. F. B. Leid. & Voſſ. 1. *nudaſque calles* B. 1. *nudaque colles.* Voſſ. 2. *nudoſque colles* & ſic alii.

py[illegible]us: *Auream olim atque argenteam Samnitium aciem à parente ſuo occidione occiſam: ſpoliaque ea honeſtiora victori hoſti, quam ipſis arma fuiſſe.* De aureis atque argenteis armis, vide, ſi tanti ſunt, quae notavi ad Florum 1, 16, 7. FREINSH.

Imbellibus feminis] Perſis muliebriter exornatis. Supra c. 3. Silius Ital. l. XIV. vſ. 131.

Femineum credas maribus concurrere vulgum.

CELLAR.

Nudoſque calles] Rectius hoc, quam quod eſt in vulgatis, *nudoſque colles*, ſic enim ſtatim poſt, ſic saepius loquitur Curtius. MODIUS. Codex vetuſtiſſimus ita habet, reliqui recentiores fere omnes praeter Modianum, *nudos colles*. Acidalius etiam *calles*, & fere placet, quod videtur Curtius montes tam ſteriles dixiſſe, quam triti calles, quae nec herbam ferunt, quae tamen ſequuntur ad *colles* quadrant, perpetuo nempe gelu rigentes. RADERUS. *Nudoſque calles*, ſic malui cum aliquot libris, quam cum aliis *colles*: cum modo de montibus praeceſſerit, & hoc vocabulum aptiſſimum huc ſit, ob cauſſas, quas in Indice referemus. FREINSH.

Nudos colles, Steriles agros in editioribus locis. *Calles* mavult Freinshemius, quod jam montium juga praeceſſerint. ſed nec ineptum vulgare *colles*, ut minores montes majoribus opponantur. CELLAR.

Ditibus Perſarum campis] Invenio alibi *mitibus*, quod recte rigori frigoris, & montium aſperitati, ſic, quomodo alterum nudis callibus, opponatur. utrumque bonum: Utrum melius? ego tam non auſim hoc tollere, quam illud pariter inſerere. ACIDALIUS. *Mitibus* ſcriptum ſe Acidalius reperiſſe affirmat, quod aſperis jugis montium non male reſpondet. ſed nec alterum reſpuendum. Livius, *in diti domo*, & *ditia ſtipendia.* Propert. l. III, el. 3, 1.

Arma Deus Caeſar dites meditatur in Indos.

Silius *dites glebas.* Terent. *Dis es Demea.* Plautus, *dites damnoſi mariti. ditibus* ergo pro divitibus etiam uſitatum. RADERUS.

Caput XI.

Pugna cruenta, in qua 100000 *peditum ac* 10000 *equitum Perſarum occumbunt: reliquis fuſis fugatiſque.*

[1] Jam ad teli jactum pervenerant; quum Perſarum equites ferociter in laevum cornu hoſtium invecti ſunt. Quippe Darius equeſtri proelio [2] decernere [3] optabat, [4] phalangem Macedonici exercitus robur eſſe conjectans. jamque etiam dex- 1

Variantes Lectiones.

1 Voſſ. 2. *cum Perſarum equites jam ad teli jactum pervenerant.* Voſſ. 1. *teli ad.* 2 Voſſ. 2. *decertare.* 3 D. *obtabat* ſed correctum Leid. Voſſ. 1. *obtabat.* 4 Voſſ. 2. *fal.* plerumque.

Ad teli jactum] Diodor. de hoc proelio lib. XVII. c. 33. αἱ δυνάμεις ἐντὸς βέλους ἐγένοντο. nec aliter Arrianus lib. II. CELLAR.

Equeſtri proelio] Qua parte virium maxime fidebat. Perſae enim, ut & ſucceſſores ipſorum Parthi rei equeſtris peritiſſimi ſemper ſunt habiti. vide Juſtin. XLI, 2, 5. & imprimis Briſſonium lib. III. p. 299. FREINSH.

Robur eſſe conjectans] Itane conjectans? imo vero ſciens. docuerat enim perſpicua & liberrima oratione Charidemus, quae propius initium hujus libri. ſuſpectum ergo nobis id verbum, etſi mutare non audemus nunc quidem; nam olim ſcio me impetus capiebat reſcribillare; *Phalangem Macedonici exercitus robur detrectans.* Atque ita erat: equeſtri proelio decertare malebat, timens ac fugiens Macedonicam hanc phalangem, quae in dextro cornu. ſed olim hoc praecipiti adhuc calore, quae nunc paullatim creſcente minuit aetate. ACIDALIUS. *Detrectans* reſcribit Acidalius. non detrectavit, imo circuire conabatur Darius Alexandrum, ſed maluit ab equeſtri proelio pugnam inchoare, conjectabat autem, non quod neſciebat robur phalangis Macedonicae, ſed quod phalangem in dextro cornu cum Alexandro eſſe, ut erat, conjectaret, equitatus enim praemiſſus proſpectum impediebat. RADERUS. *Robur eſſe conjectans*, nec enim ipſe adhuc expertus erat:

 ſcire

2 dextrum Alexandri cornu circumibatur. Quod [1] ubi Macedo conſpexit: duabus alis equitum *ad jugum montis* juſſis [2] *ſubſiſtere*, ceteros [3] in medium belli diſcrimen
3 ſtrenue [4] transfert. [5] Subductis deinde ex acie Theſſalis equitibus, praefectum eorum [6] *occulte circumire tergum ſuorum* jubet, *Parmenionique conjungi*, *&* [7] *quod is im-*
4 *peraſſet*, *impigre* [8] *exſequi.* Jamque ipſi in medium Perſarum undique circumfuſi egregie [9] ſe tuebantur; ſed [10] conſerti, & quaſi cohaerentes, tela vibrare non poterant:

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *ut.* 2 Voſſ. 2. *obſiſtere.* 3 F. ſubſcriptum *ad medium.* 4 F. *differt.* 5 Leid. *ſubditis.* 6 Pal. 1. Col. omitt. *occulte.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. *quod is impetraſſet* Voſſ. 2. *quod impetraſſet* P. omittit *imper.* 8 Mer. *obſequi.* 9 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *ſe.* 10 Sic Pal. 1. & Voſſ. 1. F. B. 1. 2. Fl. Leid. Lugd. Amſt. *conſerti* Voſſ. 2. *conſercti.*

ſcire quidem ex aliorum relatu potuit. unde Acidalius tentabat legere, *robur detrectans.* ſed ipſe Acid. vidit hanc conjecturam ſuam non nimis fido tibicine niti. FREINSH.

Dextrum cornu circumibatur] Dextrum Alexandri cornu à latere montem habebat, quem occupa-rant Perſae, quibus, ne circumiretur, duas equitum alas objecit. RADERUS. *Etiam dextrum Al. cornu*, Satis confuſe proelia ſua narrat Curtius, adeoque in hac re longe praetulerim Arrianum, quem non intelligo, quomodo noſtro hic conciliet Raderus. Et ſi quis putat injuriam fieri Curtio, interpretetur mihi, quid ſibi velit, quod dextro Alexandri cornu ab hoſtibus fere circumvento, duabus alis equitum ad jugum montis juſſis conſiſtere, ceteros in medium belli diſcrimen transfert. Jam primum Alexandri dextrum cornu montibus tegebatur, ergo ab eo latere circumiri non potuit: ſupereſt ut factum ſit ab altero. ſed ne id quidem potuit, niſi Parmenione, qui agmen ad mare extendere, ob hoc ipſum juſſus erat, jam circumdato, nihil autem tale hic legitur. Et ſi largiremur; quomodo Theſſali potuerunt circumire terga ſuorum, & Parmenioni conjungi? Atque hoc etiam ut factum demus; quis Deus ex ſiniſtro cornu (ibi enim curavit Parmenio) repente eos deinde tranſtulit in dextrum, ut quod infra ingerit, à Perſis urgerentur: deinde quam omnia alia turbata, magiſque etiam permixta, quam in ipſo proelio pugnantes fuerint. primo de utroque cornu ſpeciatim loquutus, mox unam ubique aciem facit, in qua profligatur Darius, nempe ab Alexandro, qui in dextro ſuo cornu erat: Alexander autem hoſtem inſequi non audet, altero adhuc cornu pugnante. Interim tamen quod Rex victor non audet, audet adhuc in diſcrimine conſtitutus Parmenio. fugientibus enim equitem immittit, tamquam ſibi ad pugnam ſupervacuum. Cum interim in altero viciſſim cornu non levius miraculum, Theſſali equites ibi urgentur à Perſis, quos omnibus diis gratias oportebat agere, ſi à Theſſalis fugae tantum ſecuritas eſſet. Interim nulla hic de Graecis, praecipua ſpe Darii, & propemodum unica, mentio: niſi quod tandem abruptos à ceteris haud ſane fugientibus ſimiles evaſiſſe tradit: quaſi interim ſpectatores tantum fuiſſent, nec ullum aut Macedonibus exhibuiſſent negotium, aut ab ipſis ſuſtinuiſſent. Quanto melius, aptius, diſertius haec omnia Arrianus? In his itaque talibus mihi non ſatisfacit Curtius: alia ejus omnia & prudentiſſime & politiſſime compoſita eſſe non inficior, cujus rei gratia declinaſſem utique hanc notam, ſi per inſtituti mei rationem licuiſſet. FREINSH.

In medium Perſarum agmen undique circumfuſi] In medio Perſarum agmine circumfuſi Macedones. *In medium* dixit, pro *in medio*, ut ſupra *in Ciliciam fore* c. 5. ad quem locum nos copioſe. RADERUS.

Jamque ipſi &c.] Modo ſignificavi me ex toto hoc capite pauciſſima intelligere: video tamen Curtium hic voluiſſe dicere non de Theſſalis equitibus, nec enim ii miſſilibus pugnaverint; ſed de ipſo Alexandro. clarum hoc ex num. 9. hoc capite: *Macedones, ut circa Regem erant. Jamque, dum ad Parmenionem abeunt equites, ipſe, Alexander, in medium Perſ. und. circumfuſus, egr. ſe tuebatur: conſerti*, hoc jam ad utroſque exercitus pertinet, ut oſtendunt ſequentia, non ad Perſicum tantum, quod volebant alii: Optem videre haec, quomodo ante Modium habuerint, quem Acidalius dicit fateri ſe ita, ut nunc leguntur, correxiſſe, quae antea mirifice turbaſſent. Recte tamen ille illuſtrando huic loco adduxit Diodorum XVII, 33. *barbari tam denſa conjecerunt tela, ut propter multitudinem emiſſorum, atque in ſe mutuo incurrentium, leviores inferrentur plagae.* A quo haud multum diſſimilis locus Livii XXXIV, 38, 2. *miſſilibus Lacedaemonii pugnabant, à quibus ſe & magnitudine ſcuti perfacile Romanus tuebatur miles, & quod alii vani, alii leves admodum ictus erant. nam propter anguſtias loci, confertamque turbam, non modo ad emittenda cum procurſu, quo plurimum concitantur tela, ſpatium habebant: ſed ne ut de gradu quidem libero ac ſtabili conarentur. itaque ex adverſo miſſa tela nulla in corporibus, rara in ſcutis haerebant.* Plura vide in tertia poſt hanc nota. Similia Silius XV, 552. & IX, 320. FREINSH.

Sed conſerti] Emendavi etiam antea, ſed non putavi notatu dignum, *conſerta robora*, non *conferta* le-

terant: [1] ſimul erant emiſſa, in eoſdem [2] concurrentia implicabantur, levique & [3] vano ictu pauca in hoſtem, plura in humum innoxia cadebant. ergo [4] cominus [5] pugnam coacti conſerere, gladios impigre ſtringunt. Tum vero multum ſanguinis

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. *ſimulque* Voſſ. 2. Baſ. Er. & aliae edd. *ſimul ut.* 2 Voſſ. 2. *occurrentia.* 3 Mer. *vario.* 4 Leid. & Voſſ. 1. *comminus* ſemper. 5 Frob. Baſ. Col. omittunt *pugnam.*

legendum, & hic quoque moneo, ne cum vulgatis *conferti* legas. MODIUS. Fatetur ita Modius correxiſſe, quae antea mirifice turbaſſent. Recte ille, niſi quod incautius emendationem ſuam firmari putavit Diodori verbis, neque rem prorſus eamdem, neque de iiſdem hic quidem narrat, contra eſt, ac de Darii quidem militibus ille quod noſter de Alexandri. vide. ὡς δ' αἱ δυνάμεις ἐντὸς βέλους ἐγένοντο, τοῖς μὲν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐπέρριψαν οἱ βάρβαροι τοσοῦτον πλῆθος βελῶν, ὥστε διὰ τὴν πυκνότητα τῶν βαλλομένων ἀλλήλοις συγκρουόντων ἀσθενεστέρας γίνεσθαι τὰς πληγάς. gemina ſunt tamen pene, ac valde juxta ſe poſita illuſtrant. ACIDALIUS. Antiquiores omnes libri habent *conſerti*, non *conferti.* utrumque non eſt improbum, *conſerti*, impliciti inter ſe: *conferti*, denſati. RADERUS. Supra c. 2, 13. *conſerta robora virorum.* CELLAR.

Tela vibrare] Forte *librare.* HEINSIUS.

Simul erant emiſſa in eodem] Ita recte correxiſſe haec mihi videor, cum antea ſic legerentur: *ſimul ut erant emiſſa, in eoſdem concurrentia implicabantur.* male, imo nulla ſententia, cum noſtra emendatio Diodori verbis confirmetur. MODIUS. *Simul erant emiſſa*, eleganter pro ſimulac. Horat. *ſimul obligaſti perfidum vatis caput*, ubi plura exempla Lambinus (ſic auctor de bello Hiſpan. Caeſ. c. 36. *ad quem ſimul nuntius allatus eſt confeſtim ſequi coepit.*) RADERUS. Varie hunc locum tentant invitis omnibus MSS. qui receptam lectionem tuentur. Ergo rem expedio, mutata ſola diſtinctione in hunc modum: *ſimul ut erant emiſſa in eoſdem, concurrentia implicabantur.* hoc vult tela illa emiſſa plura in eoſdem, adverſarios puta, ideoque fuiſſe implicata concurſu, prius quam venirent ad eos, atque ita innoxie cecidiſſe in terram. SCHEFF. Recte correxit Modius. vide Stewechium ad Veget. de re milit. c. 4. Davieſium ad Caeſarem de bello Gall. l. IV. c. 26. & utrumque Gronovium ad Liv. l. IV, 31. & l. VI. 4.

In eodem concurrentia] Libri veteres omnes, *in eoſdem concurrentia.* in eoſdem Macedonas dixeris, cum locum vibrandi tela non haberent, placet tamen cum Modio ſcribere *in eodem.* ergo mens auctoris eſt: tela ſimulatque à denſatis & conſertis erant emiſſa eodem in loco concurrebant in aëre, ita ut inter ſe colliderentur & implicarentur, nec ad hoſtes pervenirent, nec ictum amiſſa vi in aëre validum haberent. haec mens Curtio, à Macedonibus tela primum jacta, quae ubi parum laeſerunt, coacti cominus pugnam conſerere, gladios ſtrinxerunt. Arrianus & Diodorus aliter rem narrant, & tela à barbaris miſſa primum in Macedones affirmant. Animadvertit hoc ex Siculo etiam Acidalius, ubi Modium in reprehenſionem vocat. RADERUS. *In eoſdem*, Falſum hoc. non enim potuerunt in eoſdem incidere, quae mutuo occurſu intercepta, *plura in humum innoxia cadebant.* Modius & ex eo Raderus *in eodem* ſcribunt: quomodo olim etiam mihi videbatur, priuſquam eos vidiſſem; praeferebam tamen; *in idem.* ſed neque huic, neque illi lectioni quiſquam codicum adſtipulatur. FREINSH. Modii tamen lectio minima fit mutatione, & longe ad rem adcommodatior eſt.

Pugnam conſerere] Prius illud in Lugdunenſibus non erat, lubenter tamen ita loquuntur Latini, ut dicant *manus* aut *pugnam conſerere.* MODIUS.

Acies ita cohaerebant] Curtius ſupra III, 2, 13. *vir viro, armis arma conſerta ſunt.* ubi Homeri verſus adduximus hoſce: ex Ιλ. ν. vſ. 130.

Φράξαντες δόρυ δουρί, σάκος σάκεϊ προθελύμνῳ,
Ἀσπὶς ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ.

Quibus verſibus longe poſtponit Macrobius Virgilianam imitationem (Aeneid. x, 361. reprehenſus eo nomine à Scaligero poët. v, 3.)

- - - *haeret pede pes, denſuſque viro vir.*

Nec Virgilius tantum, ſed plerique Latini vel Homerum in hoc, vel Virgilium, vel utrumque aemulati ſunt. A. Furius Antias:

Preſſatur pede pes, mucro mucrone, viro vir.

Ennius item:

- *pede pes premitur, armiſque teruntur & arma.*

Ovidius Metamorph. IX, 43.

Inque gradu ſtetimus, certi non cedere, eratque
Cum pede pes junctus, totoque ego pectore pronus
Et digitos digitis, & frontem fronte premebam.

Et magnifice, ut omnia, Statius Theb. VIII, 398.

Jam clypeus clypeis, umbone repellitur umbo,
Enſe minax enſis, pede pes, & cuſpide cuſpis,
Sic obnixa acies, pariter ſuſpiria firmant,
Admotaeque nitent aliena in caſſide criſtae.

Non par eſt huic Valerius Flaccus Argon. VI, 182.

Illi ubi conſertis junxere trementia telis
Agmina, virque virum galeis afflavit adactis.

Segnius ut dixi, illud praeſertim, *galeis afflavit adactis.* Nec Silius aequat, quamvis conatus:

- - - *teritur junctis umbonibus umbo,*
Peſque pedem premit, & nutantes caſſide criſtae
Hoſtilem tremulo pulſant conamine frontem.

& IX, 321.

- - - *galea horrida flictu*
Adverſae ardeſcit galeae, clypeuſque fatiſcit

Im-

nis fuſum eſt. duae quippe acies ita cohaerebant, ut armis arma [1] pulſarent; mucrones in ora [2] dirigerent. Non timido, non ignavo ceſſare tum licuit: [3] conlato pede, quaſi ſinguli inter ſe dimicarent, in eodem veſtigio ſtabant, donec [4] vin-
6 cendo [5] locum ſibi facerent. Tum demum ergo promovebant gradum, quum hoſtem proſtraverant. At illos novus excipiebat [6] adverſarius fatigatos: nec vulnerati, ut alias ſolent, acie poterant excedere, quum hoſtis inſtaret à fronte, à ter-
7 go ſui urguerent. Alexander non ducis magis, quam militis [7] munera exſequebatur; [8] opimum decus caeſo rege expetens. quippe Darius curru [9] ſublimis eminebat;

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. omittit. 2 Mer. *dirigebant.* 3 MS. p. L. *collati.* 4 P. *incendio.* 5 Voſſ. 2. *ſibi locum.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Mer. *adverſus.* 7 Bong. Leid. Voſſ. 1. *munia.* 8 Voſſ. 2. omittit *opimum decus caeſo rege expetens* Leid. *primum* Fl. & *petens.* 9 F. *ſublimus.*

Impulſu clypei, atque enſis contunditur enſe,
Pes pede, virque viro teritur - -

Prorſus his geminum eſt Tyrtaei, quod tute leges. initium eſt:

Ἀλλά τις ἐγγὺς &c. RADERUS.

His adde Lucanum VII, 493.

Pompeji denſis acies ſtipata catervis,
Junxerat in ſeriem nexis umbonibus arma:
Vixque habitura locum dextras ac tela movendi
Conſtiterat, gladioſque ſuos compreſſa tenebat.

Ex Hiſtoricis locum Ennii ſupra relatum citat & Hirtius de bello Hiſpan. cap. 31. *Cum clamori eſſet intermixtus gemitus, gladiorumque crepitus auribus oblatus imperitorum mentes praepediebat. Hic, ut ait Ennius, pes pede premitur, armis teruntur arma.* Marcellin. XVI, 30. *Jaculorum deinde ſtridentium crebritate hinc inde convolante, pulvis aequali motu aſſurgens, & proſpectum eripiens, arma armis, corpora corporibus obtrudebat.* Et XVIII, 21. *Hic mixti cum Perſis eodem ictu procurrentibus ad ſuperiora nobiſcum, aduſque ortum alterius ſolis immobiles ſletimus, ita conferti, ut caeſorum cadavera multitudine fulta reperire ruendi ſpatium nuſquam poſſent: utque miles ante me quidam diſcriminato capite, quod in aequas partes ictus gladii fiderat validiſſimus, in ſtipitis modum undique coartatus haereret.* Idem XXXI, 38. nonnulla habet his Curtii verbis & ſuperioribus adfinia. *Colliſae in modum roſtratarum navium acies, trudenteſque ſe viciſſim, undarum ſpecie motibus ſunt reciprocis agitatae.* & mox: *ſteterunt improtecti pedites, ita concatervatis manipulis, ut fixi nec mucronem exſerere, aut manus reducere quiſquam poſſet.* item: *neque ad receptum confertis ordinibus laxari uſquam poterat locus, & evadendi copiam conſtipatio denſior adimebat: noſtri quoque ultimo cadendi contemptu occurſantes receptis gladiis obtruncabant, & mutuis ſecurium ictibus galeae perfringebantur atque loricae.* Plutarchus Pyrrho cap. 71. *Ita conferti & conſtricti inter ſe quum eſſent, nihil adminiſtrari per quemquam viritim poterat, ſed velut unum corpus in ſe compactum, univerſus globus multa capiebat in utramque partem momenta & volumina &c. enſem qui ſtrinxerat, aut lanceam inclinaverat, non erat recipiendi recedendive facultas, verum eis temere obvium quemque transfodiebant, incurrenteſque in ſe mutuo occumbebant.* Livius XXIII, 27, 5. *cum corporibus applicantur, armaque armis jungunt in arctum compulſi, quum vix movendis armis ſatis ſpatii eſſet &c.* FREINSH.

Mucrones in ora dirigerent] Haec nullo alio aſpectu poſuit Curtius, niſi ad oſtendendam propinquitatem pugnantium. Alias enim videri poſſit alluſiſſe ad praeceptum Caeſaris, *Miles faciem feri*, de quo ad Florum IV, 2, 50. & Germanici apud Tacit. II, 14, 4. *ora mucronibus quaererent*, quod non putem. FREINSH.

Ut alias ſolent] Ut aliis in bellis laeſi proeliis excedunt. *Alias* hic videtur pro *alioqui* poſitum. valet idem, quod alio tempore. Cicero *poteſt mihi ipſi aliud alias videri. Plura ſcribam alias. Nemo poteſt alias beatus eſſe, alias miſer. Alias* non uſurpatur pro *alioqui. alioqui* tamen nonnumquam pro *alias.* Itaque hic locus velut ſingularis & obſervandus. ſi tamen eſt ſingularis: nam vere explicabitur, ut aliis in proeliis, ſive aliis temporibus fieri ſolet. Ita nihil erit ſingulare. RADERUS.

Non ducis magis, quam militis] Etiam hac genuina laude commendavit Homerus ſuum Agamemnonem Ἀμφότερον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής. RADERUS. Salluſt. de Catilina c. 60. *Strenui militis & boni imperatoris ſimul officia exſequebatur.* CELLAR.

Opimum decus] Opima ſpolia ſunt, quae dux duci detrahit, vide Livium l. IV. c. 20. de Druſo Sueton. in Claud. c. 1. *Ex hoſte ſuper victorias opima quoque ſpolia captaſſe, ſummoque ſaepius diſcrimine duces Germanorum tota acie inſectatus.* Ita autem his proprium *opimorum* agnomen, ut ſimpliciter etiam *opima* dicantur apud Plin. paneg. c. 17. Senec. Herc. fur. v. 40. Flor. II, 17, 11. CELLAR.

Curru ſublimis] Vide Briſſon. lib. 1. p. 83. f. quamquam Arrianus & quidem vero ſimilius dicat, eum poſtea fugae tantum cauſſa currum conſcendiſſe. niſi tamen concilies ex Diodoro XVII, 34. fuiſſe in curru, eumque quatientibus equis, alio conſcenſo fugiſſe. Alexander autem eques pugnam iniit,

bat; & ſuis ad ſe tuendum, & hoſtibus ad inceſſendum, ingens incitamentum.
Ergo frater ejus [1] Oxathres, quum Alexandrum inſtare [2] ei cerneret, equites, 8
[3] quibus praeerat, ante ipſum currum regis objecit: armis & [4] robore corporis
multum ſuper ceteros eminens; animo vero & pietate [5] in pauciſſimis. illo utique
proelio clarus, alios improvide inſtantes proſtravit, alios in fugam [6] avertit. At 9
Macedones [7] ut circa regem erant, mutua adhortatione firmati, cum ipſo in [8] e-
quitum agmen [9] inrumpunt. Tum vero ſimilis ruinae ſtrages erat. Circa currum
Darii jacebant nobiliſſimi duces, ante oculos regis egregia morte defuncti, omnes
in ora proni, ſicut dimicantes procubuerant, adverſo corpore vulneribus acceptis.
In-

Variantes Lectiones.

1 Fl. *Xathres* Leid. *Exathres* Voſſ. 2. Mer. Frob. Baſ. Lugd. Col. Amſt. *Oxatres* alii *Oxyatres*. 2 Leid. Voſſ. 1. omittunt *ei*. 3 Voſſ. 2. *quibus ipſe prae.* 4 P. *corp. rob. ſup. cet. mult. em.* 5 Voſſ. 2. omittit *in pauc.* 6 D. à manu ſecunda P. F. *vertit*. 7 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *ut*. 8 Bong. *equitatum*. 9 Voſſ. 2. *prorumpunt*.

iniit, ut merito tot fidelibus hiſtoricis credo, prae nugatore Philoſtrato, qui fine lib. II. de Apollonio hunc quoque ſcribit curru in proelio vectum, narratione non ſimpliciter falſa. nam & *Iſſos* plurali numero, & cum ſatrapis ibi pugnaſſe (non cum ipſo Dario) dixit. Curru autem veteres proelium inibant heroicis temporibus. Sed & diu poſtea apud nonnullas gentes in uſu fuerunt. De eſſedariis Britannorum notum eſt ex Caeſare. Apud Perſas id immutaſſe Cyrum, Xenophon lib. VI. *παιδείας* ſcribit, pro quadrigis quibus ad id tempus Aſiatici omnes uſi fuerant, Cyrenaici quidem adhuc tempore Xenophontis utebantur, currus falcatos inſtituentem. FREINSH.

Oxathres] Sequutus ſum ſcripturam eorum librorum, quae alios etiam hiſtoricos adſtipulatores habet. Nam & Diodoro XVII, 34. eſt Ὀξάθρης: & Plutarcho Artox. cap. I. qui idem in Alex. c. 78. quamvis Ἐξάθρην appellet, tamen in hoc nobiſcum conſentit, quod triſyllabum ſcribit. FREINSH. Frater regis Darii Curt. l. III. c. 13, 13. ex captivo poſtea corporis Alexandri cuſtos. CELLAR.

Inſtare ei] MSS. Codices, Leid. & Voſſ. omittunt pronomen, nec ideo vim minuunt; quippe languorem quemdam inferre videtur. Virgil. l. I. Aen. vſ. 423. *Inſtant ardentes Tyrii.* l. II. vſ. 244. *Inſtamus tamen immemores.* Poſt paullo Curtius *alios improvide inſtantes proſtravit.* Idem tamen retinet, ut l. III. c. 13, 2. *literas ad Alexandrum tradit ei. Nec dubitare eum*, & ſic ſaepe.

Animo &c. pietate] Adfectu in fratrem. *Pietas* enim in Deum, parentes, patriam, cognatos & horum ſimiles fertur. adde poſt paulo l. III. c. 12, 6. dividi etiam poſſunt, ut *animo* fortitudo ſignificetur; erat enim Oxathres κατὰ τὴν ἀνδρείαν ἐπαινούμενος. Diodor. l. XVII. c. 34. CELLAR.

In pauciſſimis] Hic loquendi modus prope ſingularis Curtio. *in paucis bonus, fortis, clarus.* ut qui paucos habeat pares. RADERUS.

Illo utique proelio clarus] Hic ad finem diſtinctiuncula ſententiam juvabis ita, ut capias iſto Oxathrem proelio animo quidem & pietate fuiſſe imprimis clarum, nam alias obſcurum quis etiam putet? nunc tamen pietas eum praecipue commendavit. Eſt & in quibuſdam reperire non *utique* ſed *utrinque.* non hoc etiam male. Utrimque hoc proelio ille clarus, nempe qua ab armis & robore corporis, qua ab animo & pietate. prior & ſcriptura & ſententia magis ex re, magis è Curtii mente. ACIDALIUS. *Utrinque* legunt nonnulli, & referunt ad fortitudinem bellicam & pietatem, quod verum quidem, ſed *utique* malim, de animo & pietate erga Darium locutum putem cum Acidalio. RADERUS.

Ut circa regem erant] Duriuſcule & omiſſum à Bongarſio & noſtris MSS. *ut.* magis Curtio congruum ſi legeretur (*hi circa regem erant*) ſic hoc capite §. 18. *Amynta duce* (*praetor hic Alexandri fuerat*) l. III. c. 13, 13. *Oxatriſque* (*frater hic erat Darii*) l. VII. c. 2, 19. *Cleandri* (*praetor hic regius erat*) l. VII. c. 3, 4. *Amenide.* (*ſcriba hic Darii fuerat*)

Omnes in ora proni] Vide notam noſtram ad Flori caput I. lib. IV. in fine, & lib. I. cap. 18. num. 17. ſic Arrian. fin. lib. II. de Gazenſibus: *ἀπέθανον πάντες αὐτοῦ μαχόμενοι, ὡς ἕκαστοι ἐτάχθησαν*: *eo ipſo loco quo quisque conſtiterat, vitam pugnans amiſit.* Adde Livium VIII, 38, 14. XXVIII, 22, 16. XXX, 8, 8. Polyb. XV, 13. XV, 15. FREINSH. Sine fugae indicio: *quem quiſque locum acceperat, eum amiſſa anima tegebat*, ut loquitur de Catilinariis, quamvis in turpi cauſſa Salluſt. cap. ult. in meliore de Athenienſibus Juſtin. l. IX. c. 3, 10. CELLAR.

Adverſo corpore vulneribus] Haec virtutis decora: ut infamiae, ſi ſint averſo corpore. Salluſt. c. 50. *omnes adverſis vulneribus conciderant*, & b. Jugurth. c. 85. *cicatrices adverſo corpore.* Eſt autem *adverſum*, quod in pectore, *averſum*, quod in tergo habetur. Gell. l. II. c. II. *cicatricem averſam nullam, adverſas* 45. *tuliſſe*, quod etiam aliter efferunt. Flor. I, 18, 17. *omnium vulnera in pectore.* Tacit. Hiſt.

III.

10 Inter hos [1] Atizyes, & [2] Rheomithres, & [3] Sabaces praetor Aegypti, magnorum exercituum praefecti noſcitabantur: circa eos [4] cumulata erat peditum [5] equitumque obſcurior turba. Macedonum quoque non quidem multi, ſed promptiſſimi tamen caeſi ſunt: inter quos Alexandri [6] dextrum femur leviter mucrone per-
11 ſtrictum eſt. Jamque qui Darium vehebant equi, confoſſi haſtis & dolore efferati

Variantes Lectiones.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. *Atyzies* Voſſ. 2. *Aticies* Bong. *Atycies* Ald. *Aticyes* Lugd. Amſt. *Atizies*. 2 D. *Stroimites* Cl. P. F. B. 1. 2. Fl. Leid. Voſſ. 1. *Throimites* Voſſ. 2. *Thorounites* Frob. *Romithres* Lugd. Amſt. *Rheomitres* vulg. *Troantes*. 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Lugd. *Sataces* Voſſ. 2. *Sachaces* Mer. Baſ. Col. *Sathaces* Amſt. *Saraces*. 4 Voſſ. 2. *erat cumul.* 5 Pal. 1. *equitum*. 6 Voſſ. 2. omittit *dextrum*.

III. c. 84, 5. *cecidere omnes contrariis vulneribus verſi in hoſtem.* CELLAR.

Vulneribus acceptis] Forte *exceptis*. HEINSIUS.

Atyzies, Rheomithres, & Sataces, Praetor Aegypti] Aliter paullum hos indigitat Diod. Siculus, *Antixyem*, inquit, *Arrheomithrem*, *& Taſiacen.* & Arrian. *Arſacen*, *& Sabacen*, reliquos eoſdem Curtio facit, niſi quod & *Bubacen* addat. Arſacen, Rheomithren, & Atizyem ad Granicum ait equitibus praefuiſſe. RADERUS. *Atizyes, & Rheomithres, & Sabaces.* Arrian. II, 2, 38. Ἀρσάκης καὶ Ῥεομίθρης καὶ Ἀτιζύης. Diod. XVII, 34. Ἀντιζύης καὶ Ῥεομίθρης, καὶ ὁ τοῦ Αἰγύπτου Σατράπης Τασιάκης. ſupra tamen eodem libro cap. 21. ſcribitur Ἀτοξύης. Idem nomen videtur *Epixyes* apud Plutarch. Themiſt. cap. 52. Fuerunt autem hi iidem Satrapae, qui primo proelio ad Granicum contra Alexandrum contenderunt, ut adjicit Arrianus, qui etiam I, 8, 3. Atizyem Phrygiae ſatrapam fuiſſe tradit. Rheomithris nomen neſcio an corruptum dicam apud Xenophontem, ubi quidam eſt Leomithres ἀναβάσ. lib. VIII. *Sabaces* de quo infra IV, 1, 28. nonnullis codicibus eſt *Sataces*, aut *Sathaces*, cujuſmodi libro uſus fuerit Sabellicus in hac hiſtoria memoranda, apud eum enim ita legitur. Ceterum quod in multis editionibus pro Rheomitre *Trountem* reperio, facit, ut ſuſpicer aliud ibi nomen latere, & forte legendum eſſe *Orontem*, quem ſi alii non commemorant, nihil certe novi faciunt. Id autem nomen eſſe illis gentibus uſitatum, Arrianus oſtendit, qui ſecundo Darii proelio Armeniis Orontem quemdam praeficit III, 2, 8. qui & poſt Alexandrum ibi praefuit, ut conſtat ex Polyaeno IV, 8, 3. Oſtendit & Strabo lib. XVI. ubi ſcribit, Orontem fluvium qui Antiochiam praelabitur, accepiſſe nomen ab eo, qui pontem in eo ſtruxerit. Magis etiam Zonaras tom. III. paulo poſt pr. qui eumdem fluvium, *olim Ophiten dictum*, *poſt de nomine filii Cambyſis Regis Perſarum, in eo ſubmerſi, Orontem cognominatum* tradit. Quamquam Apollo Clarius apud Pauſan. lib. VIII. Orontem Indum fuiſſe reſponderit. Virg. Aen. I, 117. duci Lyciorum id nominis adcommodat. Adde Diodor. XV, 10. FREINSH.

Sed promptiſſimi] Ita ſolet. Caeſar de bell. Civil. III, 97. *In eo proelio non amplius CC. milites deſideravit; ſed centuriones fortes viros, circiter XXX. amiſit. Interfectus eſt etiam fortiſſime pugnans Craſtinus.* Senſit olim magno ſuo incommodo Annibal ad Cannas apud Liv. XXII, 52, 6. cui ea pugna occubuerunt *ad octo millia*, parvus numerus, ſi Romanorum cladem ſpectes; ſed nempe, *fortiſſimorum virorum*, quod ipſum valde debilem reddidiſſe idem auctor poſtea notat. Sic Tacit. H. II, 25, 5. *promptiſſimos praetorianorum equitum interfecere.* Xenophon poſt pr. lib. IV. παιδείας: *Aſſyrii quorum & princeps, & cum hoc fere fortiſſimus quiſque occubuerat.* Ratio eſt in illis Agricolae apud Tacit. Agr. 34, 3. *ceterorum Britannorum fugaciſſimi, ideoque tam diu ſuperſtites. Quomodo ſilvas ſaltuſque penetrantibus, fortiſſimum quodque animal robore, pavida & inertia ipſo agminis ſono pelluntur: ſic acerrimi Britannorum jam pridem ceciderunt: reliquus eſt numerus ignavorum & metuentium.* Pertinet huc proverbium, *Timidi matrem non flere.* Cornel. Nepos in Thraſyb. 2, 3. Pulchre igitur Ovidius Faſt. II, 751. metum Lucretiae exponit:

Sint tantum reduces. Sed enim temerarius ille
Eſt meus, & ſtricto quolibet enſe ruit.
Mens abit, & morior, quoties pugnantis imago
Me ſubit: & gelidum pectora frigus habet.

FREINSH.

Alexandri] Infra III, 12, 2. *quippe ſumma cutis in femore perſtricta.* Chares apud Plutarch. in vita cap. 33. auctor eſt Alexandrum à Dario vulneratum eſſe, vulnere tamen non gravi. Sed Alexander in Epiſtola ad Antipatrum laeſum & perſtrictum telo femur in proelio ſcribit, auctorem tacet. Accipe ipſa Alexandri verba: Συνέβη δέ μοι (φησὶ) καὶ αὐτῷ ἐγχειριδίῳ πληγῆναι εἰς τὸν μηρὸν, ἀλλ᾽ οὐδὲν ἄτοπον οὔτε παραχρῆμα, οὔτε ὕστερον ἐκ τῆς πληγῆς ἀπήντησεν. *Contigit, inquit, mihi pugione ſauciari in femur adacto, ſed unde nulla pernicies aut illico, aut poſtea ſecuta eſt.* Chares ait duos reges manus inter ſe conſeruiſſe, ſed hoc mihi ἄπιστον, quod Darius tam propinquum Alexandrum non expectarit, à quo niſi perempto non abiſſet Alexander. Veriſimilius ergo ab incerto equite per ingruentem impetum perſtrictum eſſe, quod non obſcure docet Diodor. XVII, 34. *Accidit*, inquit, *& ipſum Alexandrum, cum ſe magna vis hoſtium in illum infunderet, in femore vulnerari.* RADERUS.

Ju-

ti, jugum quatere, & regem curru excutere coeperant; quum ille, veritus ne vivus veniret in hoſtium poteſtatem, deſilit, & in equum, qui [1] ad hoc ſequebatur, imponitur: inſignibus quoque imperii, ne fugam proderent, indecore abjectis. Tum vero ceteri diſſipantur metu; & [2] qua cuique [3] patebat ad fugam via, 12
erumpunt, arma [4] jacientes, quae paullo ante ad tutelam corporum ſumpſerant: adeo pavor etiam auxilia [5] formidat. Inſtabat fugientibus eques à Parmenione 13
[6] miſſus, & forte [7] in id cornu omnes fuga abſtulerat. At in dextro Perſae [8] Theſſalos

Variantes Lectiones.

1 P. *adhuc.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. *quae.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *ad fugam patebat.* 4 D. *jacientis* Mer. *jacentes.* 5 Vulgo *formidabat.* 6 Bong. Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *emiſſus.* 7 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *in illud.* 8 Fl. *Theſſalus.*

Jugum quatere] Jam ſupra oſtendi jugum non in curru, ſed in equorum jugalium cervicibus quaerendum. Petronius:

- - - - - - ceu ubi ſolet
Nudo remiſſus Theſſali quadrupes jugo
Cervicem, & altas quatere ad excurſum jubas.

Illud enim conabantur excutere. quare coactus ipſe Darius praeter morem Perſarum & dignitatem regiam habenas arripere, & coërcere impetum equorum, quoad aliae quadrigae adducerentur, quibus periculum evaderet. Uti eſt apud Diodorum XVII, 34. RADERUS. Plutarch. Alex. cap. 62. haec accidiſſe ſcribit in poſteriori proelio. FREINSH.

Equum] Arrian. II, 2, 36. *αὐτὸς δὲ ἵππον ἐπιβὰς ἔφευγε*, *conſcenſo equo fugit.* ſed vox illa communis patiebatur, ut feminino genere exponeretur, *conſcenſa equa fugit.* *ἵππον ἀνέβη θῆλυν*, ait Aelian. Hiſt. animal. VI, 48. *equam conſcendit, quae quod relicti memoriam pulli recordaretur, quanto maximo potuit ſtudio & celeritate, eum ipſum praedicatur ex periculis eripuiſſe.* Ut hinc vel apud Curtium tentari poſſit; *in equam, quae ad hoc ſequebatur:* praeſertim cum & poſteriora haec verba innuant fuiſſe aliquid non vulgare aut conſuetum in eo jumento. Firmat & Plutarch. Alex. c. 62. *θήλειαν δὲ (ὥς φασιν) νεοτόκον ἵππον περιβὰς ἔφυγεν: equam (ut ferunt) recens enixam conſcendens fugit.* Et ſimile quid de Antiocho legas in Joſephi compendio Hebraico. FREINSH. Cauſſam addit Aelianus, quia hujuſcemodi equa ad pullum relictum properans velociſſime decurrit. CELLAR.

Inſignibus quoque imperii] Dixi ad Florum I, 18, 7. quibus addi poteſt Tacitus H. I, 81, 3. *Magiſtratus projectis inſignibus &c. latebras petivere.* Dio lib. XLV. de Aſinio Pollione: *quo facilius in fuga lateret, paludamentum abjecerat.* Adde Caeſar. de B. Civ. III, 96. Xiphilinus ſimile quid de Trajano narrat, ſed non fugae cauſſa factum: *quamquam veſtem regiam depoſuerat, ne ex ea agnoſceretur, tamen vix vulnera effugit.* Addi reliquis poteſt & Tigranis exemplum, qui à Lucullo ſuperatus, cum fugeret, inſignia regia filio ſuo lachrymans tradidit. Plutarch. Lucullo cap. 60. Quae autem inſignia abjecerit Darius, tum ex ipſo auctore noſtro cognoſci poteſt, tum & Briſſonius lib. 1. pag. 40. prolixe enarrat. FREINSH. Paludamento & armis regiis, Arrian. *κάνδυν* illud amiculum vocat, etiam ſcutum ac arcum cum curru reliquiſſe tradit. CELLAR.

Qua cuique] Alia *quae cuique.* ſed illam lectionem, poſtea etiam in Amſt. edit. repertam defendi in Indice Floriano voce *Qua.* Sic infra V, 13, 18. loco ſimillimo: *Barbari ducibus deſtituti, qua quemque aut ſpes ducebat, aut pavor, diſſipabantur.* ſic Marcellin. XVIII, 20. *Ut in rebus ſolet afflictis ambigentes cuinam deberet aut poſſit occurri, trudente pondere plebis immenſae, paſſim qua cuique proximum videbatur, diffundimur.* Iterum XXXI, 37, *Acies inclinatae noſtrorum, quod ſolum poſtremis malis habuere ſubſidium, incondite qua quiſque poterat, vertuntur in pedes.* Quomodo forte ſcribitur eodem l. c. 42. *Dextra pars, alii laeva, vel quo* (forte *qua*) *metus traxerat, ferebatur quiſque.* FREINSH. *Qua*, vulgo adverbium eſt; ſubaudi *via*, vel, quia haec vox recto caſu ſequitur, *regione*, vel his ſimilem. CELLAR.

Jacientes] Forte *abjicientes.* HEINSIUS. Cauſſam non video, cur bis eadem vox repetatur, cum l. IV. c. 3, 26. *Jacientes arma* repetuntur, ſic l. IV. c. 13, 13. & ſimpliciter reſpondet notiſſimo illi infamiae probro inter Graecos, quo *ῥίπτειν τὴν ἀσπίδα* dicebantur.

Ad tutelam corporum] Salluſt. Cat. cap. 58. *in fuga ſalutem ſperare, quum arma, queis corpus tegitur, ab hoſtibus averteris, ea vero dementia eſt.* Et in Jugurth. cap. 107. *Neminem decet qui manus armavit, ab inermis pedibus auxilium petere: in maximo metu nudum & coecum corpus ad hoſtes vertere.* quae loca P. Victor. V. L. lib. XI. c. 2. recte putat ſumpta ex Xenoph. 3. *παιδείας.* ubi Aſſyrius rex ad ſuos; *ſtultum eſt, eos qui ſuperiores eſſe velint, coecas corporis partes, & armis ac manibus deſtitutas, per fugam hoſtibus obvertere.* FREINSH.

Pavor auxilia formidat] Non *formidabat*, ut vulgo legunt, quia gnome eſt, ad omnium temporum homines pertinens. T. FABER lib. 1. epiſt. 51. Doctiſſimi Tanaquilli lectionem confirmant Codd. MSS. Fl. Leid. Voſſ. videturque Curtio adcommodatior.

14 ſalos equites vehementer urguebant. jamque una ala ipſo impetu proculcata erat: quum Theſſali ſtrenue circumactis equis [1] dilapſi, rurſus in proelium redeunt; [2] ſparſoſque & incompoſitos victoriae fiducia barbaros ingenti caede proſternunt.
15 Equi pariter equiteſque Perſarum ſerie [3] laminarum graves, agmen, quod celeritate

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. Voſſ. 2. *delapſi.* 2 Vulgo *ſparſoſque incomp.* 3 D. Voſſ. 1. *Lamnarum ob id genus graves* Cl. Mer. F. B. 1. 2. Voſſ. 2. *Laminarum ob id genus graves* Ald. Frob. Baſ. Col. *laminarum ob id genus grave* Fl. Leid. *ſeriae lamnarum ob id genus graves.*

In illud cornu] In laevo cornu omnes fugerant. At Darius, quamvis utroque adverſus Alexandrum proelio, praecipuum robur in laevo cornu conſtituebat, & equeſtri proelio decertare optabat; tamen alias in dextro cornu Perſas robuſtiſſimas copias collocatas habuiſſe J. Frontinus tradit l. II. Stratag. c. 3. POPMA.

Rurſus redeunt] Familiaris optimis etiam ſcriptoribus pleonaſmus. Sic noſter lib. VI. cap. 11, 19. *rurſus revocante tortores.* l. VII. c. 6, 2. *rurſus in montes receſſerunt.* Petron. Sat. c. 10. *rurſus revocatus.* Juſtin. l. V. c. 12. *rurſus recepti.* Idem l. XLII. c. 2, 12. *rurſum recepit.* Virg. Georg. l. II. vſ. 88.

Aut rurſum enodes trunci reſecantur.

l. IV. Aen. vſ. 531.

- - - - - - *rurſuſque reſurgens*
Saevit amor.

l. VI. vſ. 459.

Rurſus & in veterem fato revoluta figuram.

Incompoſitos victoriae fiducia] Iiſdem prope verbis, in re ſimili uſus Livius XXI, 52, 10. *Ii ſparſos & incompoſitos oneratoſque, praeda pleroſque, cum inopinantes invaſiſſent, ingentem terrorem caedemque ac fugam uſque ad caſtra ſtationeſque hoſtium fecere.* Ea res multis eripuit victoriam. Sic apud Polyb. 1, 74. Hanno cladem accepit à mercenariis rebellibus. quos mox cap. 79. eadem peccantes Amilcar perculit, converſo agmine fugae ſpeciem praebens: cum *Afri & mercenarii fugere Carthaginienſes ex pavore rati, ſolutis ordinibus eos invadunt &c. Afri qui temere ac ſparſim certamen erant orſi, inopinata illorum virtute perculſi in fugam ſubito inclinantur.* Simile Labieni ſtrategema apud Dionem lib. XL. Pertinent huc omnia exempla eorum, qui ob rem bene geſtam negligentiores facti, plenae victoriae defuerunt, ut Hiſpani apud Livium XXIII, 27, 2. Item eorum, qui fugae ſimulatione id egerunt, ut hoſtem temere inſequentem diſtraherent, quod Parthis uſitatiſſimum fuit. FREINSH.

Equi pariter] Vulgati, *equi pariter equiteſque Perſarum ſerie laminarum ob id genus grave, agmen, quod celeritate maxime conſtat, aegre moliebantur.* contaminatiſſime. nec tamen multo melius membranae, in quibus eſt, *equi pariter equiteſque Perſarum ſerie laminarum ob id genus graves agmen &c.* verum unde conjici potuit, ſcribendum, uti emendavi, niſi forte, quod & mihi in mentem, ita potius legendum ſit: *equi pariter equiteſque Perſ. ſerie laminarum graves agmen aegre moliebantur: quippe in circumagendis equis ſuis Theſſali, quod genus celeritate maxime conſtat, multos occupaverant.* & ita me Muſae ament, ut haec aut vera conjectura eſt, aut verae proxima. MODIUS. De Perſica hac gravi armatura lib. etiam IV. *Equitibus equiſque tegumenta erant ex ferreis laminis ſerie inter ſe connexis.* Quod hoc loco legimus, è Modii cenſura ſic legimus: qui tamen idem malit aliter, in hunc modum tranſpoſitis aliquot verbis. *Equi pariter equiteſque Perſarum ſerie laminarum graves agmen aegre moliebantur: quippe in circumagendis equis ſuis Theſſali, quod genus celeritate maxime conſtat, multos occupaverant.* Aut veram, aut verae proximam ait hanc ſcripturam. Mihi non ſic videtur. Etiam nunc turbatus orationis ordo. Quomodo enim ſe conſequitur? An ideo Perſae βαρέως ὡπλισμένοι agmen aegre moliebantur, quia leves Theſſali multos occupaverant? Omnino contra: multos occupaverant Theſſali, quia agmen aegre moliebantur Perſae. Facile exiſteret hic ſenſus, ſi ubi *quippe* eſt, *quapropter* legeretur. Aut trajicienda erunt multo plura, ut membra orationis ipſa ac tota invicem mutent locum. Hoc tamen ego mihi non permiſerim: nec *quippe* illud adeo mutarim. Scio ab hac particula omnem turbam, quae conſileſcet auctore me, ſi veterem reduxero lectionem. reduxero, ſed in ſuum etiam ſcilicit ordinem. Ea ſic habet: *ſerie laminarum ob id genus grave, agmen, quod &c.* mire voces hic disjectae, quarum aliquae à Modio & ejectae. Nos eas reſtituemus, atque ita locum miſere fluctuantem conſtituemus: *e. p. e. q. P. ſ. l. graves agmen aegre moliebantur: ob id in circumagendis quoque equis ſuis Theſſali, quippe quod genus celeritate maxime* (vel *maxima*) *conſtat multos occupaverant.* Tam opinor licuit mihi trajectionibus uti, ut componerem, quam aliis, ut turbarent. ACIDALIUS. Vetuſtiſſimus codex, *ob id genus graves: agmen &c.* Aldus variavit: *ob id genus grave.* Alius liber, *laminarum graves agmen.* Modius contaminatam habet vulgarem ſcripturam. & illius non probatur Acidalio. quid decernam quaeris? Modium & Acidalium τȣ͂ σκοπȣ͂ ἀποτετυχηκότας. Alterum, quod voces germanas Curtii contra codicum fidem proſcripſerit, has enim *ob id* ſuſtulit. Alterum quod ſpurias & Curtio alienas in verſum admiſerit. Itaque Curtii verba ita locarem. *Equi pariter equiteſque Perſarum, ſerie laminarum graves, agmen aegre moliebantur, ob id quippe*

tate maxime conſtat, aegre [1] moliebantur. quippe in [2] circumagendis equis ſuis
Theſſali [3] multos occupaverant. Hac tam proſpera pugna nuntiata, Alexander 16
non ante [4] auſus perſequi barbaros, utrimque jam victor inſtare fugientibus coe-
pit. Haud amplius regem quam mille equites ſequebantur, quum ingens multi- 17
tudo hoſtium caderet. ſed quis aut in victoria, aut in fuga copias numerat? Age-
ban-

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *moliebatur.* 2 Voſſ. 2. *circumagentes.* 3 D. *multi occup.* Cl. P. B. 1. 2. Fl. Leid. Voſſ. 1. *inulti occup.* F. *occ. inulti.* 4 Pal. 1. *auſo.*

pe in circumagendis equis ſuis Theſſali, quod genus celeritate maxime conſtat. gloſſema illud eſſe Cl. M. Velſerus exiſtimavit, qui haec verba non ex mente Curtii putavit, *quod genus celeritate maxime conſtat.* Certe lectoris interpretamentum eſſe vel ex eo conjicias, quod librarii non ſuo loco inſeruerint. RADERUS. *Equi pariter equiteſque Perſarum &c.* Varie vexata lectio, ſed haec maxime extra vitium viſa. taedet referre tot doctorum hominum conjectamenta, quibus temere quidquid diſplicet incurſantes pridem hanc infamiae notam inuſſerunt utiliſſimae pulcherrimaeque arti, ut vulgo putent nulli eam uſui eſſe, quam conturbandis auctorum ſcriptis, per luſum & jocum quaecumque in buccam venerint ſecure effutientium. Certe eruditiſſimi Rutgerſii conjecturam non damnem, qui ſic legit. l. III. Var. Lect. c. 4. *Equi p. e. P. ſ. l. graves, id genus agmen, quod celer. max. conſtat, aegre moliebantur.* Certum enim, equitatus potiſſimam vim in celeritate conſiſtere. Manet tamen adhuc vocula ſequens *quippe*, quae Acidalio non ſine cauſſa plurimum hic turbare videtur. Et ſane ſi quid liceat mutare, faciam; *ideoque* vel, *eoque in c. e. ſ. T. m. occupaverunt.* Porro inſerunt hic omnes veteres, voculas, *ob id genus*, quas non intelligo. Iidem mox pro *multos* legunt *inulti*, quod haud ſane diſpliceat, ſi cetera poſſim conſtituere. Rem quod attinet, de armatura hac Perſica pleniſſime tradiderunt Briſſonius, lib. III. p. 289. & 303. & poſt eum Lipſius de Mil. Rom. III, 6. ex quibus unum atque alterum ſcriptorem, qui huic illuſtrando maxime facient, excerpam. Sic igitur Claudianus in Rufin. II, 357.

- - - - - - conjuncta per artem
Flexilis inductis animatur lamina membris.
Horribilis viſu, credas ſimulacra moveri
Ferrea, cognatoque viros ſpirare metallo.
Par veſtitus equis - - - -

Marcellin. XVI, 16. *Praxitelis manu polita crederes ſimulacra, non viros quos laminarum circuli tenues, apti corporibus, flexibus ambiebant, per omnia membra diducti, ut quocumque artus neceſſitas commoviſſet, veſtitus congrueret, junctura cohaerenter aptata.* Scriptor Graecus apud Suidam voce Θώραξ: *Lorica Parthi equitis eſt talis. Prior ejus pars pectus, & femora, & manus extremas, & crura tegit: poſterior tergum, & cervicem, & caput totum. Fibulae vero ſunt ad latera, quibus utramque partem jungunt, atque ita totum equitem ferreum faciunt videri. Prohibet vero nihil, aut impedit ferrum membrorum extenſiones ſive contractiones, adeo curioſe factum ſectumque eſt ad naturam membrorum. Armant autem & equum ſimiliter ferro, totum quidem & uſque ad ungulas. hoc ideo, quia nihil illis arma proſint propria, ſi equus interficiatur.* Manere hanc armaturam Perſis in noſtra tempora monſtro ad Surii Comment. rer. in orbe geſt. pag. 14. Adde Sanſovin. de Regnis pag. 47. b. FREINSH. Lege *Serie laminarum graves, ob id genus agmen, quod &c.* HEINSIUS. Doctiſſimi Rutgerſii locum adſcribere viſum eſt. ſic enim ille: lego, *Serie laminarum graves id genus agminis, quod celeritate maxime conſtat, aegre moliebantur. Quippe in circumagendis equis ſuis Theſſali multo occupaverant. Genus agminis, quod celeritate conſtat*, eſt id, quod Graeci μεταβολὴν vocant, aut certe ſimile. Eſt autem uſus voce *occupo*, eodem modo, quo Varro apud Nonium, *quod ſi Actaeon occupaſſet, & ipſe prius ſuos canes comediſſet, non nugax in theatro ſaltatoribus fieret.* hoc ergo dicit, barbaros ferreis tunicis graves equos ſuos aegre circumegiſſe, quod tam expedite faciebant Theſſali, ut longe barbaros anteverterent. RUTGERS. lib. III. Var. Lect. c. 4. Quid? ſi legeretur; *ob id genus armorum, agmen &c.* nam has voces *ob id genus*, tot Codd. MSS. confirmatas, quocumque modo Curtio eſſe reſtituendas aequus quiſque judicaverit arbiter. Sic l. VII. c. 2, 2. *horum ob id ipſum melior cauſſa eſt.* l. VII. c. 14, 28. *id genus auxilii.*

In circumagendis equis] Lege *inciti* vel *conciti circumagendis equis.* nam & ſic bene alii etiam corrigunt l. IV, 12, 4. *concitis equitibus.* l. VII. c. 4, 36. *equo calcaribus concito.* l. IV. c. 16. *citato gradu recedere.* ibid. *turmas in obvias concitaverunt.* l. V. c. 2. *citatis equis advolant.* l. VII, 4. *equo calcaribus concito.* HEINSIUS.

Equis] De Perſis accipe, non de Theſſalis. FREINSH.

Multos] optimi codices habent *inulti*, quod probum eſt, pari modo ſupra c. 4, 4. *unde inultus ſubeuntem prohibere, aut opprimere hoſtem potuiſſet.* & Ovid. l. XI. Met. v. 194.

Ultus abit Tmolo. ---- HEINSIUS.

Non ante auſus] Pal. 1. *non a. auſo.* bene. qua forma mox III, 12, 10. *exſpectato diu.* FREINSH.

Amplius regem quam] Forte delenda vox *quam* HEINSIUS. Notiſſimum illud Terentii. *plus quingentos colaphos.* Sic noſter l. VI. c. 1, 16. *haud amplius trecenti.* Vide Sanctii Minervam l. IV. c. 7. & Cl.

bantur ergo à tam paucis pecorum modo; & idem metus, qui cogebat fugere,
18 fugientes morabatur. At Graeci, [1] qui in Darii partibus ſteterant, [2] Amynta du-
ce (praetor hic Alexandri [3] fuit, nunc transfuga) [4] abrupti à ceteris, haud ſane
19 fugientibus ſimiles evaſerant. Barbari longe diverſam fugam [5] intenderunt: alii,
qua rectum iter in Perſidem ducebat; quidam [6] circumitu rupes, ſaltuſque mon-
20 tium occultos petivere; pauci caſtra Darii. Sed [7] jam illa quoque [8] hoſtis victor
intraverat, omni quidem opulentia ditia. Ingens auri argentique pondus, non
belli, ſed [9] luxuriae apparatum, diripuerant milites. quumque plus raperent, paſ-
ſim ſtrata erant itinera vilioribus ſarcinis, quas in comparatione meliorum avaritia
21 contempſerat. Jamque ad feminas perventum erat: quibus, quo cariora ornamen-
ta ſunt, violentius detrahebantur: [10] nec corporibus quidem vis ac libido parce-
bat.

VARIANTES LECTIONES.

1 D. *quid.* 2 Ald. *Amyntha* Voſſ. 2. *Aminta* paſſim. 3 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *fuerat*, *tunc* Lugd. Amſt. *fuit*, *tunc.* 4 Pal. 1. *abrupti ceteris* Voſſ. 2. *arruptis ceteris.* 5 Voſſ. 2. *montium intenderunt* P. *intulerunt.* 6 Vulgo *circuitus*, *rupes* Mer. Ald. Frob. Baſ. Voſſ. 2. *circuitus rupis* Pal. 1. *circumitum rupis* Fl. & Leid. *circumitu rupis* Voſſ. 1. *circumitum rupes.* 7 D. Pal. 1. omitt. *jam.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *hoſtis.* 9 D. Leid. & Voſſ. 1. *luxoriae.* 10 D. M. S. p. L. *ne.*

Cl. Perizonium ad eumdem l. IV. c. 2.

Cum ingens multitudo hoſtium caderet] Ne vero *caderet*; alienum id à vera mente. *cederet* ſcripſit auctor. ACIDALIUS. *Caderet*, recte ſic, nam ſcilicet fugientes caedebantur. Acidalius tamen voluit, *cederet.* FREINSH.

Pecorum modo] Pecora cum pelluntur *agi* dicimus. Salluſt. Jugurth. c. 90. *pecus omne equitibus auxiliariis agendum attribuit.* Horat. lib. I. Od. 2.

Omne cum Proteus pecus egit altos
Viſere montes. CELLAR.

Metus &c. morabatur] Pulchre mehercules, & ex intima natura. Sic enim fit occulto, nec quo, ſatis ſcio, modo. In trepidatione metu impellimur ad fugam, quam nitentes tamen eodem retinemur. Eleganter hoc idem fere Latinus Pacatus, Theodoſii Panegyrico, ſcriptor, ut illa aetate, minime ſpernendus, & quem ego ſane amo aeſtimoque, nec ſi optio detur, unam ejus orationem illam, niſi ſunt ejuſdem inter panegyricas etiam plures, quod alibi quaerendi erit locus, haud equidem multis aliorum, una etiam atque altera poene dicam Ciceronis mutem. Is ita cap. 38. *Ut clauſae caſſibus ferae quaeſito diu exitu deſperatoque conſiſtunt, & prae timore non fugiunt: ita ille ipſo quo agitabatur metu alligatus, in oppidum ſemet Aquilejenſe praecipitat.* ACIDALIUS. Similiter Ovid. Metamorph. III, vſ. 46.

- - - *Sive illi tela parabant,*
Sive fugam; ſive ipſe timor prohibebat utrumque.

Marcellin. XVII, 23. *Stratiſque plurimis, quorum greſſus vinxerat timor.* Agricola Taciti 34, 4. *Non reſtiterunt, ſed deprehenſi ſunt noviſſimi: ideo extremo metu corpora defixere in his veſtigiis.* Arrian. I, 5, 23. *quorum agmen eodem loci, ubi conſiſtere juſſum erat, ſtupore potius inopinati eventus, quam certa aliqua ratione ſe continebat.* FREINSH.

Haud ſane fugientibus ſimiles] Quia ſervatis ordinibus ſenſim cedentes Tripolim Phoeniciae tandem evaſere, unde navibus conſcenſis in Cyprum, & Aegyptum aufugerunt. Arrian. l. II. & noſter l. IV. c. 1, 27. CELLAR.

Hoſtis victor] A membranis aberat illud *hoſtis*, & recte aberat, quid enim eo opus eſt? MODIUS.

Intraverat] Forte *invaſerat.* HEINSIUS.

Luxuriae apparatum] Plutarch. Alex. c. 34. hunc exprimit. *ut autem holcia vidit & croſſos, ampullas, alabaſtros, ex auro fabrefacta omnia &c.* Inter haec vaſa, reor, fuit ſcrinium illud Graecis & Latinis celebratum, in quo Homeri carmina repoſuit, ut in hunc modum de eo tradit Strabo l. XIII. *Etenim fertur quaedam emendatio poëſios Homericae, quae è Narthecio Alexandri appellatur, poſterior Calliſthenis & Anaxandri correctionibus: cum ſingula Alexander perlegiſſet, ac quaedam adnotaſſet, codicemque poſtea in Narthecium depoſuiſſet, quod ſcrinium in gaza Perſica repererat pretioſe admodum comparatum.* de eodem Plinius l. VII. c. 29. his verbis: *itaque Alexander Magnus inter ſpolia Darii Perſarum regis unguentorum ſcrinio capto, quod erat auro gemmiſque ac margaritis pretioſum, varios ejus uſus amicis demonſtrantibus (quando taedebat unguenti bellatorem & militia ſordidum) imo Hercule, inquit, librorum Homeri cuſtodiae detur, ut pretioſiſſimum humani animi opus, quam maxime diviti opere ſervaretur.* Addit his Petrus Victorius Alexandrum ab Homeri amore dictum φιλόμηρον. ſed quid miramur Alexandrum Graecum fuiſſe φιλόμηρον, cum Perſae & Indi in Patriam verſa linguam Homeri carmina cantarint? De caſtrorum luxuria multa Briſſonius. Caeſar de bello Civili l. III. c. 96. *Pompejana caſtra fere, ut hic Curtius Dariana deſcribit.* RADERUS.

Plus] Forte *locupletiora.* HEINSIUS.

In comparatione] Lege *in comparationem.* HEINSIUS.

Omnia

bat. Omnia [1] planctu tumultuque, prout cuique fortuna erat, caſtra repleverant, nec ulla facies mali deerat, quum per omnes ordines aetateſque, victoris crudelitas ac licentia vagaretur. Tunc vero [2] impotentis fortunae ſpecies conſpici potuit: quum [3] ii, qui tum Dario tabernaculum exornaverant, omni luxu & opulentia inſtructum; eadem illa Alexandro, quaſi [4] veteri domino reſervabant. namque id ſolum intactum omiſerant milites, ita tradito more, ut [5] victorem victi regis [6] tabernaculo exciperent. Sed omnium oculos animoſque in ſemet [7] converterant captivae, mater, conjunxque Darii: [8] illa non majeſtate [9] ſolum, ſed etiam aetate venerabilis; haec formae pulchritudine, [10] nec illa quidem [11] ſorte [12] corrupta. 22 23 24

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. *Plantu.* 2 Mer. Ald. Frob. Baſ. Col. *impotens.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. *hii qui cum* D. P. Voſſ. 2. *hi qui cum* Cl. Mer. B. 1. 2. *ii qui cum.* 4 Ald. Pal. 1. Voſſ. 2. *venturo.* 5 Pal. 1. *victore* Voſſ. 2. *victorie.* 6 Voſſ. 2. *tabernacula.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. *averterant* Voſſ. 2. Pal. 1. *adverterant* D. Cl. F. B. 1. 2. P. *advertant.* 8 Leid. *illi.* 9 MS. p. L. omittit *ſolum.* 10 Voſſ. 1. *ne.* 11 Leid. *ſortae.* 12 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *corruptae.*

Omnia planctu tumultuque] Non alia captis caſtris facies eſt, quam expugnatarum urbium, de his Tacitus. Ann. l. 1. c. 41. *velut in urbe victa facies, gemituſque ac planctus.* CELLAR.

Caſtra repleverant] Deleam τὸ *caſtra*: verbum *repleverant* reſpondet praecedenti *omnia.* id qui non videbant, arbitrati deeſſe vocem aliquam ita ſuppleverunt. FREINSH.

Cum Dario] Editiones *tum Dario*, quod licet non probem maxime, ideo tamen notandum duxi, quia aliam ſententiam efficit. MODIUS. Modianae caſtigationis haec quoque ſunt, in vulgatis quaedam mutant; primo *impotens fortunae*, alibi, quod non prorſus improbandum. Mox neſcio quod ἀνακόλυθον in ſtructura, *cum ii, qui cum Dario*, & habent poſteriori loco alii libri *tum*: quod aut ejecerim, aut retulerim in aliam ſedem. ACIDALIUS.

Tabernaculum] Vide Briſſon. lib. III. p. 321. Porro in ſcriptura hujus loci, tamquam in ſcyrpo nodum quaerit Acidalius, nihil tamen reperit, quod ſolvi mereatur. FREINSH.

Eadem illa] Quae? nihil enim praecedit, quo poſſit referri. ſed nimirum auctor magis rem attendit, quam verba. nam eadem illa debent intelligi, quibus tabernaculum exornaverant. SCHEFF.

Veteri domino] *Venturo* Antverpienſis editio, non *veteri.* poteſt etiam illud aſpectu aliquo probari. nos totum locum ab interpunctis quoque male affectum, nec orationis ſatis purae, ſic emaculamus: *cum ii, qui Dario tabernaculum exornaverant omni luxu & opulentia, inſtructum eadem illa tum Alexandro quaſi veteri domino reſervabant.* Ni ſic complanes, aſpera nimis *eadem illa*, quae nec habent alias, cui apte haerere poſſint, Tu eamdem opulentiam acceperis. ACIDALIUS. *Venturo domino* & Aldina, & Florentina ſcriptura ponit, ſed vetuſtiores Codices retinent *veteri domino*, quod magis arridebit, ſi Curtii verba attenderis, nec enim gratis addit, *quaſi veteri domino.* Miniſtri Darii perinde ſervabant tabernaculum Darii omnibus rebus inſtructum Alexandro novo domino, ac ſi illud veteri cuſtodirent. Non damnanda tamen altera lectio, quadrat enim & *venturo*, etſi melius *veteri.* RADERUS.

Intactum omiſerant] Quaſi proprie ad Regem pertinens, cui hoc eximium merito ſervatur. Non omittenda ſunt quae hic addit Diodor. XVII, 36. *Tum regis miniſtri, occupato Darii tabernaculo, balneas & menſas, quibus ille uſus fuerat, apparabant, accenſiſque taedis bene multis regem exſpectabant, ut ab inſectatione reverſus, omnem Darii apparatum occuparet, Aſiaeque totius imperium felici hoc augurio capeſſeret.* Sic Diodorus, qui tamen parum caute, ſuperiori & hoc capite ſcripſerat, tabernaculum Regis à Macedonibus direptum fuiſſe. FREINSH.

Averterant] Quidam *converterant.* MODIUS. Lege *adverterant.* HEINSIUS.

Conjunxque] Eadem & ſoror, quod hic notavit Arrianus II, 2, 39. καὶ ἡ γυνὴ, αὐτὴ δὲ καὶ ἡ ἀδελφὴ Δαρείου. quamquam illa particula ἡ induxerit in errorem interpretes, ut una ex muliere duas facerent: *mater Darii & uxor, ſoror etiam ac filius &c.* Sororem enim ſuam, pulcherrimam mulierum, inceſto quidem, ſed inde à Cambyſe patrio Perſis more, uxorem duxerat. quod etiam liquet ex Plutarchi Alex. cap. 52. Vertendum igitur fuit cum Oroſio III, 16. *Inter captivos caſtrorum mater, & uxor eademque ſoror, & filiae duae Darii fuere.* Ea res exemplo fuit Graecis Aegypti regibus, aliiſque, ut & ipſi ſorores ducerent, qua de re dicendi locus erit ad Taciti II, 3, 5. FREINSH.

Illa quidem ſorte] Haec ſic emendaram, *haec formae pulcritudine, nec illa quidem ſorte corruptae* &c. verum operae, credo, ne nimium mihi tribuendo vulgatos offenderent, in quibus legebatur; *haec formae pulcritudine nec illa quidem ſorte corrupta*, quaedam immutarunt, quae hinc poterunt reſtitui. MODIUS. Diſtinctiunculas coapta: *conjunxque*

pta. [1] Acceperat in ſinum filium nondum ſextum [2] aetatis annum egreſſum, in
25 ſpem tantae fortunae, quantam paullo ante pater [3] ejus amiſerat, genitum. At
in gremio [4] anus aviae jacebant adultae [5] virgines duae, non ſuo tantum, ſed [6] etiam
illius moerore confectae. ingens circa eam nobilium feminarum turba conſtiterat,
laceratis crinibus, [7] abſciſſaque veſte, priſtini decoris immemores, *reginas, domi-*
26 *naſque*, [8] veris quondam, tunc alienis nominibus [9] invocantes. Illae ſuae calami-
tis oblitae, [10] *utro cornu Darius ſtetiſſet; quae fortuna diſcriminis fuiſſet?* require-
bant. negabant *ſe captas, ſi viveret rex.* ſed illum equos ſubinde mutantem longius
27 fuga abſtulerat. In acie autem caeſa ſunt Perſarum peditum centum [11] millia, de-
cem

VARIANTES LECTIONES.

1 Bong. Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *receperat.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *annum aetatis.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 2. *Pater ejus paulo ante* Frob. omittit *ejus.* 4 Pal. 1. *avus.* 5 Bong. Voſſ. 2. *duae virgines.* 6 Vulgo omitt. *etiam* Voſſ. 2. *ſed &.* 7 D. Fl. Leid. Voſſ. 1. *abſciſaque.* 8 D. B. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. *veteris* Mer. Pal. 1. *veteres.* 9 Vulgo *vocantes.* 10 Voſſ. 2. D. Mer. Pal. 1. *in utro* Voſſ. 1. *utroque* Leid. *an utroque in.* 11 B. 2. Fl. Leid. Voſſ. 1. omittunt *millia.*

que Darii: illa non majeſtate ſolum, ſed etiam aetate venerabilis, haec formae pulcritudine nec illae quidem ſorte corruptae, acceperat in ſinum. ACIDALIUS. *Nec illa quidem ſorte corrupta.* Sorte captivitatis ac moeroris nihil aut parum de pulcritudine ejus immutatum. CELLAR.

Circa eam] Putem legendum *circa eas.* & neceſſe eſt ob ſequentia; *Reginas dominaſque.* FREINSH.

Laceratis crinibus] Abunde exemplorum habebis in iis, quibus hunc morem illuſtrat Briſſon. de regn. Perſ. lib. II. p. 256. FREINSH.

Abſciſſa veſte] Ritus gentium Orientis in magno dolore & luctu, ex ſacris etiam litteris notiſſimus. Xenophon de Armeni Tigranis filio l. III. Paed. p. 38. *ὡς ἤκουσε ταῦτα, περιεσπάσατο τὴν τιάραν, καὶ τοὺς πέπλους κατηρρήξατο, haec audiens tiaram diſcerpſit, peplumque diſcidit.* & extr. lib. de Aſſyriis mulieribus *αἱ δὲ καταρρηγνύμεναι τοὺς πέπλους καὶ δρυπτόμεναι, lacerantes peplos, ſeque laniantes.* idem princ. l. v. de captiva nobili femina: *κατερρήξατο τὸν ἄνωθεν πέπλον, καὶ ἀνωδύρατο, laceravit à ſummo uſque peplum, & ejulabatur.* CELLAR.

Tunc alienis] Hoc vult, fuiſſe illa nomina tunc non ipſarum propria, & vera; ſi enim his fuiſſent compellandae, captivas & ſervas debuiſſe dici. Reginarum ergo nomen pertinebat non ad ipſas, ſed ad alias, eas ſc. quae in dignitate ac potentia regia re ipſa eſſent conſtitutae. SCHEFF.

Invocantes] Alii *vocantes*, quod non ſpernam. Livius l. 1. c. 26. *ſponſum mortuum appellat.* FREINSH.

Caeſa ſunt] Diodorus XVII, 36. numerat peditum 120000. equitum 10000. Arrianus II, 2, 38. peditum 90000. equitum 10000. univerſe 100000. non amplius. Juſtinus XI, 9, 10. rurſum aliter: *Caeſa ſunt peditum unum & ſexaginta millia, equitum decem millia: capta quadraginta millia.* Oroſius III, 16. iterum ab omnibus aliis abit: *Ibi tunc*, inquit, *peditum octoginta millia, equitum decem millia caeſa ſunt: capta autem quadraginta millia.* Plutarchus Alex. cap. 33. generatim *ὑπὲρ ἕνδεκα μυριάδας* ponit caeſas, hoc eſt ſuper centum & decem millia, ſine equitum peditumve diſcrimine; tanta eſt varietas ſcriptorum in unico caeſorum numero. Scripſit Antipater epigramma ſuper hac caede Perſarum ad Iſſum. Anthologiam III, 5, 18. adi. Hancne pugnam Philoxenus Eretrius pictor coloribus redintegravit; an illam Alex. cum Dario ad Arbela ſeu Gaugamela, Plinius XXXV, 10, 53. non exprimit. RADERUS. Et eadem Acidalius. Obiter adnoto, Juſtini locum ſupra citatum corruptum videri; nec enim placet illud *unum & ſexaginta*: quando unum illud nemo temere Graecus ſcriptor, ex quibus haec haurienda fuit hiſtoria, adjecerit. illi enim per myriadas computaverunt hanc cladem; quod cauſſae eſt, cur idem faciant omnes, etiam Latini, qui numerum hoc proelio caeſorum captorumve referunt. Igitur potius crediderim in Juſtino ſcribendum *centum & ſexaginta.* Certe nec Sabellico priorem ſcripturam placuiſſe apparet ex eo, quod verba *unum &* omittens Ennead. IV, 4. ita ſcribit: *Trogus peditum ſexaginta millia ceciddiſſe ait.* De numero occiſorum, quem Hiſtoria Miſcella prodit, proxime dicemus. Haec igitur eſt illa nobilis ad Iſſum victoria, de cujus tempore diſquiritur l. III. c. 8, 27. FREINSH.

Decem equitum] Malam rem ſciolis, quorum opera factum eſt, ut editiones omnes habeant, *decem vero milia interfecta equitum.* MODIUS. *Peditum centum millia, decem vero millia interfecta equitum. Incredibilem* ait V. Cl. Judicii de Curt. c. 3. §. 3. *numerum, & fatetur tamen ab aliis non minorem numerum caeſorum Perſarum ab aliis Hiſtoricis proditum.* Quid ergo faceret Curtius, ſi ita reperit ſuos apud auctores? forſan neque ipſe credidit, ſed tranſcripſit, quia ſubducere nolebat, quae reperit, & refutare non poterat. Debuiſſet, ait Vir doctiſſimus, *ſignificare*, ſe non credere iſti numero. Ille vero ſatis habuit, ſemel aut bis in univerſum mo-

cem vero [1] millia interfecta equitum. [2] At ex parte Alexandri [3] quatuor [4] & quingenti ſaucii fuere; triginta omnino & duo [5] ex peditibus deſiderati ſunt: equitum cen-

Variantes Lectiones.

1 Leid. *in acie autem c. Perſarum peditum decem equitum.* 2 Pal. 1. Voſſ. 2. *at à.* 3 Leid. *ad quatuor & quingenta.* 4 Pal. 1. *ad quing.* 5 Voſſ. 2. Bong. *ex pedit.* XXX *omnino & duo* Pal. 1. *ex equit. trig. omnino & duo* Voſſ. 1. *peditum.*

monere lectores ſuos, ſe non omnia, quae tranſcribat, credere, ratus haud dubie, hoc ubique repetere auxiae fore, & putidae diligentiae, quae multum haberet oſtentationis. Deinde an adeo incredibile eſt, ex tanto exercitu collectorum undique hominum tantum fuiſſe numerum caeſum, ut uno incredibilitatis argumento rejici omnino debeat? At vero magnus fere ſemper fuit caeſorum olim numerus, & ratio eſt in promtu. Etenim veteres in proeliis congrediebantur cominus, & manus revera conſerebant. Hinc, quando victi jam in fugam erant verſi, maximus eorum caedebatur numerus à victoribus, qui veſtigiis illorum haerebant: imprimis vero ſi tanta eſſet turba fugientium h. e. aliquot centenorum millium. Hi enim ſimulac ad anguſtias viarum accedebant, partim elidebantur à ſuis, ſeu à ſuorum multitudine, partim conculcabantur ab equis, partim caedebantur ab hoſtibus, revera tamquam pecudes; quippe qui inermes jam erant abjectis in fuga armis, ut eſſent ad fugiendum expeditiores. Ex victoribus autem nulli fere poſt proelium interibant. Romanorum quoque ad Cannas quinquaginta millia ſunt caeſa. ſi altero major fuit numerus Perſarum, qui periere, fuit etiam plus altero tanto major illorum exercitus; atque ideo rei naturae congruens erat, ut longe etiam plus altero tanto caderet. Quid dicet V. Cl. de tot proeliis in Sacra Scriptura memoratis? conſideremus vel unum illud inter Abiam & Jeroboamum, quod octoginta Iſraëlitarum millia in aciem duxit, ſed recepit tantum trecenta, reliquis h. e. ipſis quingentis millibus Iſraëlitarum ab Abia uno proelio caeſis, ut traditur in Graeco aeque ac in Hebraico textu 2 Paral. XIII. 17. licet, quod inſuper hic notandum eſt, Abias ne tantum quidem numerum militum, quantus fuit caeſorum Iſraëlitarum ſuo in exercitu habuerit. Nulla ergo erat cauſa accuſandi iſto nomine Curtium. Et hoc ipſum ſit ſpeciminis loco, unde de ſimilibus exemplis feratur judicium. PERIZONIUS. Curtius Vind.

At ex parte Alex.] Hiſtoria Miſcella II, 15. *Scriptorum omnium veterum mos eſt, ex ea parte quae vicerit, occiſorum non commendare numerum, ne victoriae gloriam maculent damna victoris: niſi forte cum adeo pauci cadunt, ut admirationem terroremque virtutis augeat paucitas perditorum. ſicut in prima congreſſione Perſici belli apud Alexandrum Magnum fuit, cum inter quadringenta ferme millia hoſtium interfecta, centum viginti equites, & novem tantummodo pedites in ejus exercitu defuiſſe referuntur.* Atque ita Oroſius IV, 1. unde haec exſcripta ſunt. Sed videlicet manifeſtus eſt error in praegrandi illo numero *quadringenta millia*, quot certe nullo uno proelio, quae Alexander pugnavit, interierunt: nedum *in prima congreſſione Perſici belli*, nimirum ad Granicum, hanc enim pugnam intelligere nos ea verba cogunt. At illic ſi Diodorum XVII, 19. ſequimur, 10000. Perſarum peditum ceciderunt; ſi Plutarchum Alex. c. 26. viginti millia, equitum 2500. Arrianus 1, 5, 23. etiam mille equites numerat. niſi forte ibi ex mendi occaſione tantillus numerus haeſit: plures enim multo cecidiſſe conſentaneum eſt. Sed ut valde augeamus numerum, apparet eo non poſſe aſcendere, ut Oroſio ratio conſtet. plures enim ille interfectos ſcribit, quam alii in acie fuiſſe: qui enim plurimos ſcripſerunt, 120000. tradiderunt, praeter Juſtinum & ex eo Oroſ. III, 16. qui numerum immodice auxiſſe (nam 600000. Perſis tribuit) vel inde convincitur, quod ipſi poſtea regi, in proelio ad Iſſum minus virium tribuit. quod quidem barbaris ingeniis non convenit, eique Dario, qui potiſſimam & ſpem & oſtentationis partem in hominum multitudine reponebat: Ergo pro quadringentis millibus utique reponenda erunt *quadraginta.* Sic tamen ſatis eſſet memorabilis victoria, è diverſo triginta tantum peditibus, equitum ſupra octoginta quinque caeſis, ut quidem Arrianus 1, 5, 25. ſcribit: qui eadem opera duplici errore interpretum liberandus: quos & Lipſium ad Vellej. 1, 11, 3. advertiſſe poſtea reperi, cum ibi in hiſtoriam hanc inquireremus. FREINSH. Lege ex v. c. *At à parte Alexandri quatuor:* (ſc. millia caeſa ſunt) *quingenti ſaucii fuere ex peditibus.* XXX *omnino & duo deſiderati ſunt equitum. centum quinquaginta interfecti.* HEINSIUS.

Triginta omnino & duo] Scripſit forte Curtius *trecenti omnino & duo*, quemadmodum etiam Glareano placuiſſe video. forte inquam ita ſcripſit, ſed nihil affirmo, ideoque nec muto. MODIUS. *Triginta omnino & duo*, Aſſentior Modio & Glareano *trecenti* legendum pro *triginta.* Nimis enim ille anguſtus numerus: neque movere debet ἐπιφώνημα, quod ſubjunctum, *Tantulo impendio ingens victoria ſtetit.* Nam etiam ſic impendium ſatis leve. ACIDALIUS. Poſt quos ita Loccenius: Velim hic ſimpliciter legi *trecenti*, ſublato *& duo.* ſic enim reſpondebit numerus illi Diodori XVII, 36. *Ex Macedonum peditibus*, inquit, *trecenti, &* 150 *equites defuere.* In Juſtino XI, 9, 10. item emendarim pro peditum 130. *peditum* 300. Hactenus

centum quinquaginta [1] interfecti. tantulo impendio ingens victoria ſtetit.

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *interfecti ſunt.*

nus LOCCEN. Hos ſequitur Raderus, cum alii quoque auctores ampliorem occiſorum prodant numerum. Negat inſuper Glareanus ex Valla *triginta & duo* Latine dici, ſed praeponendum eſſe numerum minorem, adeoque errorem eum ex notis numerorum natum. quae res ſuſpicionem facit, alio forſitan exemplari uſum Sabellicum propius ad veram lectionem acceſſiſſe. ſic enim ille in narratione hujus proelii Ennead. IV, 4. *Macedonum, quorum fides ſit apud autores ipſos, equites centum quinquaginta, pedites duodetriginta deſiderati.* Nec ſane neceſſe ſemper eſt ampliorem peditum numerum cadere, cum interim, ut hic, ubi *equeſtri proelio Darius optabat decernere* in pr. hujus cap. equites ſoli, aut praecipue ſaltem depugnent. quod itidem in pugna ad Granicum evenit, ubi ſimili ratione plus equitum quam peditum occubuit. Idem Glareanus, hac quam dixi ratione ductus etiam ſupra III, 9, 12. invertenda putavit verba, *Triginta & duo*, ut legeretur; *Duo & triginta*. FREINSH. Anguſtior caeſorum numerus, quam pro tam vehementi validiſſimorum exercituum conflictu. Diodor. l. XVII. c. 36. *πεζοὶ εἰς τριακοσίους*; pedites trecenti, unde tam Juſtini lib. XI. c. 9. CXXX, quam Curtii XXXII. emandandum eſſe doctiores cenſuerunt. CELLAR.

CAPUT XII.

Matris & uxoris Darii, nec non aliarum captivarum, luctum levat Alexander.

1 Rex [1] diu Darium perſequendo [2] fatigatus, [3] poſteaquam & nox [4] adpetebat, & [5] eum adſequendi ſpes non erat; in caſtra [6] paullo ante à ſuis capta pervenit.
2 [7] *Invitari deinde amicos*, quibus maxime adſueverat, juſſit: quippe ſumma dum-
3 taxat cutis in [8] femore perſtricta non prohibebat intereſſe convivio: [9] quum repente è proximo tabernaculo lugubris clamor, barbaro ululatu planctuque permiſtus, epulantes conterruit. Cohors quoque, quae excubabat ad tabernaculum regis,

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. *qui diu* Pal. 1. *aliquamdiu* Voſſ. 2. *rexque diu.* 2 Vulgo *fatigatus erat.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *poſtquam.* 4 Mer. Ald. *apparebat.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. omiſſo *eum*, *conſequendi* habent, & ita Lugd. Amſt. B. Mer. *inſequendi.* 6 Voſſ. 2. *à ſuis capta paullo ante.* 7 P. *invitare.* 8 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *femine* Ald. *foemore.* 9 B. 1. Voſſ. 2. *tum.*

Rex diu Darium] Antea male omnia ita edebantur, *Rex, qui diu Darium perſequendo fatigatus erat, poſteaquam & nox appetebat, & eum aſſequendi ſpes non erat.* tramae putidae. MODIUS. *Diu. Ducenta ſtadia progreſſus flexit iter media nocte in caſtra verſus.* Diodor. XVII, 37. ducenta ſtadia continent ſex milliaria noſtratia cum quadrante, ex quo intelligis, quantopere urſerit Darium Alexander, & cur tam ſero ad ſuos reditarit. in capto enim Dario belli finem ſperabat. At ex Curtio poſſet doceri, non eouſque eſſe progreſſum Alexandrum, cum appetente nocte à perſequendo Dario deſtitiſſe affirmet, niſi tam procul illum inſecutus ſit, ut ſub confinium noctis correxerit iter, & ſumma demum nocte in caſtra pervenerit. RADERUS. Ceterum haec & alia ſimilia, in quibus aut conſentiunt Plutarch. Diodor. Arrian. Juſtin. cum Curtio, aut leviter diſſentiunt, ex eorum collatione quilibet harum rerum ſtudioſus facile deprehendet; quapropter in poſterum ejuſmodi notis haud temere, certe non operoſe, libri molem aggravabimus. Ceterum cum Bong. deſit *erat*, quod in pleriſque editionibus comparet poſt verbum *fatigatus*, facile recepi lectionem Raderi: *Rex diu Dar. perſ. fatigatus, poſteaquam &c.* FREINSH. Forte *quidem diu.* HEINSIUS.

In femore] MSS. fere omnes *femine*, & idem iidem Codd. l. VI. c. 1. *haſta femina perfoſſa.* l. VIII. c. 10. *Jovis femine Liberum patrem eſſe celatum.* Plin. l. VI. H. N. c. 21. *Liberum Jovis femine editum.* HEINSIUS.

Non prohibebat] Videtur defuiſſe negativa Codici, quo Sabellicus uſus eſt; ille enim Ennead. IV, 4. *Alex. ſub noctem à multa hoſtium inſectatione feſſus, in caſtra ſe recepit, juſſitque principes ad convivium vocari, ipſe jactatione vulneris intereſſe non potuit.* Noſtram tamen lectionem veriorem eſſe, patet etiam ex Arriano II, 3, 1. *Poſtero die Alexander, quamvis aeger adhuc è vulnere quod in femore exceperat, ſaucios tamen obivit &c.* quod ſi potuit, potuit & intereſſe convivio. FREINSH.

Capti-

gis, verita ne majoris motus principium eſſet, armare ſe coeperat. Cauſſa [1] pa- 4
voris ſubiti fuit, [2] quod mater uxorque Darii cum captivis [3] mulieribus no-
bilibus, regem, quem interfectum eſſe credebant, ingenti gemitu [4] ejulatuque
deflebant. Unus namque [5] è captivis ſpadonibus, qui forte ante ipſarum taber- 5
naculum [6] ſteterat, amiculum, quod Darius, ſicut paullo ante dictum eſt, ne
cultu proderetur, abjecerat; in manibus ejus qui repertum ferebat, agnovit:
[7] ratuſque interfecto detractum eſſe, falſum [8] nuntium mortis ejus [9] attulerat.
Hoc mulierum errore comperto, Alexander fortunae Darii, & pietati earum [10] in- 6
lacrimaſſe fertur. Ac [11] primo [12] Mithrenem, qui [13] Sardeis [14] prodiderat, peri-
tum [15] Perſicae linguae, *ire ad conſolandas eas* juſſerat. veritus deinde ne proditor 7
captivarum iram doloremque [16] gravaret; Leonnatum ex purpuratis ſuis miſit,
juſſum indicare, *falſo lamentari eas* [17] *Darium vivum*. Ille cum paucis armigeris
[1] in

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *timoris*. 2 Voſſ. 2. omittit *quod*. 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *mulieribus*. 4 D. P. B. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. *hejulatuque*. 5 Cl. P. F. B. 1. 2. *ex capt*. Lugd. Amſt. *de*. 6 Pal. 1. *ſtaret*. 7 Voſſ. 2. *ratus*. 8 Voſſ. 2. *intuitum*. 9 Voſſ. 2. *detulerat nuntium*. 10 D. Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *lacrimaſſe* Mer. Ald. Baſ. Amſt. *lachrymaſſe* B. 1. *inlacrymaſſe*. 11 Mer. *prius*. 12 Pal. 1. *Nithrenem* Voſſ. 2. *Nithremem*. 13 Mer. *Sardes* Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. *Sardis*. 14 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *tradiderat*. 15 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *ling. Perſ.* 16 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Lugd. Amſt. *renovaret* Pal. 1. *augeret*. 17 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Lugd. Amſt. omittunt *Darium*.

Captivis nobilibus] Vulgo *cum captivis mulieribus nobilibus*, ſed ego vocem *mulieribus*, volentibus jubentibus membranis, aeterne exulare hinc jubeo. MODIUS.

Amiculum] Similis Thysbes error eam & Pyramum vita privavit, apud Ovid. Metamorph. IV. fab. 4. Verior conjectura Horatiae fuit, paludamentum, quod ipſa ſponſo neverat, in manibus fratris cernentis; vide Livium 1, 26, 2. Cion Mamertinus *agnito filii ſui equo, juvenem è medio ſublatum conjectabat*. Diodor. XXII, 15. FREINSH.

Qui repertum ferebat] Qui geſtabat à ſe forte repertum; hunc enim ſenſum hic τὸ *ferebat* habere puto. SCHEFF. *Ferre, agere* hoſtium propria ſunt, pro auferre vel ferendo oſtentare. Virg. l. 11. Aen. vſ. 374. *alii rapiunt incenſa feruntque Pergama*.

Illacrimaſſe] Alii *lacrimaſſe* peſſime. MODIUS. *Illacrimaſſe*, Idem Plutarchus cap. 35. Diod. XVII, 37. Arrianus II, 3, 3. Nec Alexandri aemulus Caeſar hoc lacrimarum officium in fortuna Pompeji M. praetermiſit. *Ut enim*, inquit Valer. Max. V, 1, 10. *id* (Pompeji caput) *aſpexit, oblitus hoſtis, ſoceri vultum induit, ac Pompejo tum proprias, tum etiam filiae ſuae lacrimas reddidit: caput autem pretioſiſſimis odoribus cremandum curavit*. Vere M. Tullius pro Lege Manil. c. 9. *Hoc jam fere ſic fieri ſolere accepimus, ut regum afflictae fortunae facile multorum opes alliciant ad miſericordiam, maximeque eorum, qui aut reges ſunt, aut vivunt in regno, quod regale iis nomen magnum & ſanctum eſſe videatur*. RADERUS. A ſimili humanitate commendat Antigonum Plutarchus in Pyrrho cap. 73. *qui ut caput* (Pyrrhi hoſtis) *aſpexit & agnovit &c. chlamyde oculis admota illacrimavit*. Scipionem Polyb. X, 18. *qui Indibilis filias &c. oculis ſuis ſubjectas intuens, lacrimas tenere non potuit*. FREINSH.

Mithrenem] Conſule indicem ſi deſideras, eo enim locorum & perſonarum deſcriptionem, ut cuivis in promtu ſtatim ſint, retulimus. FREINSH.

Sardeis tradiderat] Volui hic Mithrenen mihi demereri, mitigando rem vocabuli lenitate. alioqui enim in editis erat, *prodiderat*. itane vero? dices. plane ita, ut tamen nihil auderem contra membranas Sigebergenſes, nam Colonienſes, etſi cetera bonas, quae habebant, *Sardis praeerat*, hoc loci non auſculto. MODIUS. Recte Modius conſentientibus codicibus manu exaratis, nam reſpectu Alexandri aptius eſt verbum mitius *tradere*; captivis enim mox gravior & convenientior adcommodatur expreſſio, *ne proditor*.

Ne proditor] Nec mirum hoc metuiſſe Alexandrum, quando *proditores etiam iis, quos anteponunt, inviſi ſunt*. ut Tacit. ait lib. 1. Ann. c. 58. FREINSH.

Renovaret] Editiones *gravaret*, magis illud ad rem eſt. MODIUS.

Ex purpuratis] Ut ſupra cap. 6. dixit *Parmenionem principem purpuratorum*, etſi hoc rarius de Macedonibus, frequentiſſimum de Perſis ſit.

Vivum] Adhuc editiones *Darium vivum*, ſed melius abeſt Darii nomen totiens jam iteratum. MODIUS.

Armigeris] Armatis, ſic enim illa vox Latine etiam uſurpatur. Proprie tamen armiger eſt is, qui fert in proelio tela domini ſui, deinde *armiger* eſt miles gravis armaturae apud Sueton. Graecis ὁπλίτης. Hoc loco utrumque intellectum videtur vox admittere, nam armatos exponit ipſe Curtius, *at ii, qui in veſtibulo erant, ut armatos con-*

[1] in tabernaculum, in quo captivae erant, pervenit, *miſſumque* [2] *à rege ſe* [3] nun-
8 tiari jubet. At [4] ii, qui in veſtibulo erant, ut armatos conſpexere, rati actum
eſſe de dominis, in tabernaculum currunt, vociferantes, *adeſſe ſupremam horam*,
9 [5] *miſſoſque qui occiderent captas.* Itaque, ut quae nec prohibere [6] poſſent, nec ad-
mittere [7] auderent; nullo reſponſo dato, [8] tacitae opperiebantur victoris arbitrium.
10 Leonnatus exſpectato diu qui ſe [9] intromitteret, [10] poſteaquam nemo [11] procede-
re audebat; relictis in veſtibulo ſatellitibus, intrat in tabernaculum. [12] Ea ipſa
11 res turbaverat feminas, quod inrupiſſe non admiſſus videbatur. Itaque mater &
conjunx provolutae ad pedes, orare coeperunt; *ut, priuſquam interficerentur, Da-
rii*

VARIANTES LECTIONES.

1 B. 1. omittit *in.* 2 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Lugd. Amſt. *ſe à rege.* 3 Baſ. Er. alii *nunciare.* 4 Mer. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Frob. Baſ. Lugd. Col. Amſt. *hi.* 5 Voſſ. 1. *miſos.* 6 Mer. Ald. Frob. Baſ. Col. omittunt *poſſent.* 7 Voſſ. 1. *auderet.* 8 Fl. *tacito* Leid. Voſſ. 1. 2. & vulgo *tacite.* 9 D. Cl. P. F. B. 2. Fl. Leid. Voſſ. 1. Lugd. Amſt. *introduceret.* 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *poſtquam.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. Ald. Baſ. Er. *producere* Voſſ. 2. *introducere* Col. *prodire.* 12 Pal. 1. *& ipſa.*

conſpexere. pro armigeris etiam, ſeu ſtipatoribus & ſatellitibus idem accipit, cum mox ſubjicit: *relictis in veſtibulo ſatellitibus.* & hoc eſt quod Vulcanius τοὺς ὁπλίτας ſaepius vertat apud Arrianum *armigeros.* agmen *armigerorum*, *armatorum.* uti nonnulli illud Propertianum explanant l. III. el. 3. vſ. 8.

Et ſolitum armigeri ducite munus equi.

armigerum appellavit equum phaleris & armis indutum, ſive armatum. Etſi τὸ *armigeri* poſſit & ad ſtrenuos milites referri, imo ad veros armigeros, qui donatos dominis ſuis equos ducebant, ut ſit quintus caſus *ô armigeri.* Paſſeratium conſule. RADERUS.

Adeſſe ſupremam horam] Expreſſit Virgilium l. II. Aen. vſ. 324.

Venit ſumma dies, & ineluctabile tempus.

Prohibere poſſent] Vulgo, *ut quae nec prohibere, nec admittere auderent.* male, omnino enim illud *poſſent* opus eſt ad ſententiam. MODIUS.

Procedere] Excuſi *prodire*, ſcripti *producere*, quae res ipſa etſi tenuis quorumdam temeritatem arguit, in quibus ſollertiam, cum nuſquam haereant, laudo. verum exemplum non placet. MODIUS. Bongarſ. Lugd. Amſt. *procedere*, quod non diſplicet; ſed & Sebiſius ita legendum putabat. FREINSH. *Nemo producere audebat* prius edidit Freinſhemius, ſed quid eſt producere hoc loco? num *intromittere?* atqui *producere* is dicitur, qui ducit quid foras è loco aliquo, in quo ante fuit ſitum. At Leonnatus contra intro, & in tabernaculum erat ducendus. libri alii habent hic *procedere*, quam lectionem credo eſſe veram, vel ex eo, quoniam in libris aliis eſt *prodire*, ſine dubio ex interpretatione alicujus gloſſatoris. SCHEFF. An non credis, Lector, hunc locum à nemine quondam animadverſum fuiſſe, quum eum tanta oſtentatione correctum legis apud Cl. Clericum in Judicio de Curtio c. 12. §. 2. & an hic locus, quem Modius jam recte ediderat, tanti erat, cur vapulet adeo Freinſhemius, cujus diligentia laudatur, ut judicium ingenium que damnetur, & proſcribatur §. 1. vide locum & judica. Cl. Clericum tamen, omiſſis aliis, ut reſtitutorem hujus loci laudat ſic in Parerg. Crit. p. 173. Cl. Heumannus. ſine dubio recte Clericus. Immo ſic perſpicue exſtabat in Benedicti Theocreni codice MSto Curtii, cujus notitiam dedi in ſchediaſmate de Anonymis p. 128. ſed quoniam Clericus illuſtrationis ergo locum affert ex Rufino, non magnae auctoritatis ſcriptore, alium adjungam ex ipſo Curtio, nam is l. V. c. 10. *Ex carcere procedere erubuimus.* Virg. Ecl. IX. vſ. 47.

Ecce Dionaei proceſſit Caeſaris aſtrum.

plura ex ipſo Cicerone exempla vel Nizolius abunde ſubminiſtrabit, ut Rufini copiis auxiliaribus careri queat. HEUMANN.

Ea ipſa res turbaverat feminas, quod inrupiſſe non admiſſus videbatur.] E vulgatis quidam, *ea res ipſa.* cur mutarunt? Suavius ita ad aures meas accidit: ac nempe ſic quoque lib. IV. *Ea res ipſa militi ad perſequendum hoſtem animum intendit.* Leve hoc, ſed neque Curtio, neque me indignum. Aliud monebo non majoris etiam momenti: quanticumque eſt, tu vero tolle comma poſt *inrupiſſe.* Veri ſenſus nonnihil intereſt, qui alius fit atque alius à leviſſimo interpuncto. Hic, ut nos volumus, ille oritur: Erant turbatae feminae, quod irrupiſſe videretur, quia non eſſet admiſſus. Alius longe fit retento commate: Pavor illis, quia non admiſſus, ſed irrupiſſe videbatur. Hic alienus, ille germanus. ACIDALIUS. Nihil eſt, quod argutetur hic Acidalius, ſuaviuſne ad aures accidat, *ea ipſa res*, an, *ea res ipſa.* hoc in ſcholis verum eſt, illud negligunt ſaepe ſtudio, qui ſtudioſiſſimi ſunt elegantioris ſermonis. Curtius infra mutavit, quia perinde illi fuit. omnia exemplaria meliora ſic habent *ea ipſa res.* RADERUS. Diodor. l. XVII. c. 37. ſimpliciter refert Leonnatum Alexandri mente n reginis aperuiſſe. Juſtin. l. XI. c. 9, 13. proxime cum Curtio conſentit. FREINSH.

Pa-

rii corpus ipſis patrio more ſepelire permitteret: functas ſupremo in regem officio [1] *ſe im-*
pigre morituras. Leonnatus, *& vivere Darium, & ipſas non incolumes modo, ſed* 12
etiam adparatu priſtinae fortunae reginas [2] *fore.* [3] Tum mater [4] Darii adlevari ſe
paſſa eſt. Alexander [5] poſtera die [6] cum cura ſepultis militibus, quorum corpora 13
invenerat; *Perſarum* [7] *quoque nobiliſſimis eumdem honorem haberi* jubet, *matrique*
Darii [8] *permitti, quos vellet, patrio more* [9] *ſepeliret.* Illa paucos arta propinquita- 14
te conjunctos, *pro habitu praeſentis fortunae humari* juſſit; *adparatum funerum, quo*
Perſae ſuprema officia [10] *celebrarent, invidioſum fore* [11] exiſtimans, *quum victores*
haud pretioſe cremarentur. [12] Jamque [13] juſtis defunctorum [14] corporibus [15] ſolutis, 15
prae-

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. D. *ingreſſae ſe* inter lineas *non aegre* Leid. *impigre ſeſe* Voſſ. 1. *ſeſe ingre* Voſſ. 2. omittit *impigre* Cl. P. F. B. 1. 2. *ingreſſe ſe* Col. omittit *ſe.* 2 F. ſubſcriptum *eſſe.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. Lugd. Amſt. *tum demum.* 4 Pal. 1. omittit *Darii.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Lugd. Amſt. *poſtero.* 6 Vulgo *cum curam ſepeliendis militibus impenderet. quorum.* 7 Voſſ. 2. omittit *quoque.* 8 D. Pal. 1. Fl. Voſſ. 1. 2. Baſ. Er. *permittit.* 9 Pal. 1. *ſepelire.* 10 P. omittit *celebr.* 11 Voſſ. 2. *extimans.* 12. D. eraſum *que* Mer. *itaque* Pal. 1. *jam.* 13 B. 1. *buſtis.* 14 Pal. 1. *corporis.* 15 Mer. *ſol. exequiis.*

Patrio more ſepelire] De ſepultura, conditoriiſque Regum Perſicorum, & ſollemnitatibus ea cauſſa obſervari ſolitis, vide Briſſonium fine lib. 1. FREINSH.

Permitteret] Forte *permitteretur.* HEINSIUS.

Supremo officio] Exſequiis, ſepultura. Petronius, *ultimoque mandaverunt officio.* quod Juſtinus dixit *exſequiarum officium* lib. XXIII. c. 2, 8. CELLAR.

Impigre ſe] Lege *non aegre ſe.* HEINSIUS.

Reginas] Forte *praeſignes.* HEINSIUS.

Cum cura] Sic malui. vide indicem in voce *cum.* FREINSH.

Perſarum quoque] Idem priori quoque pugna fecerat. Arrian. 1, 5, 29. *Perſarum etiam duces ſepeliit: ad haec mercenarios Graecos, qui hoſtibus merentes, caeſi fuerant.* Plura exempla eorum, qui hoſtibus ſuis ſepulturam conceſſerunt, referemus ad illa Taciti 1, 22, 3. *Ne hoſtes quidem ſepulturae invident.* Vide interim P. Fabri Semeſtr. III, 13. & Kirchman. in addit. ad tractatum de funer. Rom. c. 5. FREINSH.

Permitti] Rurſum excuſi *permittit*, manum non verterim. MODIUS.

Pro habitu] Ut ille exul ſuo libro (Ovidius Triſt. 1, 1.)

Infelix habitum temporis hujus habe.

RADERUS. Cui ſimiles ſunt etiam ceterorum librorum praefationes, ut quarti:

Excuſata ſuo tempore lector habe.
Exul eram. - - - -

& quinti

Hic quoque talis erit, qualis fortuna poëtae.

Ceterum haud fruſtra id inculcat Curtius, ſed ad laudem prudentiae ſimul, modeſtiaeque illius Reginae; quae mox quoque III, 12, 25. dicet: *Et praeteritae fortunae faſtigium capio, & praeſentis jugum pati poſſum.* Similis moderatio graviſſimae itidem matronae apud Liv. XXVI, 49, 9. *quid enim huic fortunae non ſatis eſt?* FREINSH.

Quo Perſae] De Perſarum apparatu in funeribus vide Briſſonium lib. II. in fine. hoc enim malim quam Raderum, quando

Gratius ex ipſo fonte bibuntur aquae.

De loco Juſtin. XIX, 1, 10. *Legati à Dario Perſarum rege Carthaginem venerunt, adferentes edictum, quo Poeni humanas hoſtias immolare, & canina veſci prohibebantur; mortuorumque corpora cremare potius, quam terra obruere à rege jubebantur.* de hoc, inquam, loco, quod Raderus ait trajectiuncula ſanari locum poſſe, *mortuorumque corpora terra obruere, quam cremare*; id jam olim Kirchmanno de funer. Rom. 1, 2. placuit. Tu autem vide an veroſimilius eadem ſententia reſtitui poſſit, detracto gloſſemate inepto (id enim eſſe puto tria poſtrema verba *à rege jubebantur*, adjecta ab imperito quodam, qui putabat aliquid deeſſe plenae orationi; qualia certe quam multa in his ſcriptoribus perpetrata fuiſſe omnes ſentiunt) ut legatur: *hoſtias immolare, & canina veſci prohibebantur, mortuorumque corpora cremare potius quam terra obruere.* FREINSH.

Haud pretioſe cremarentur] Alexander ad Granicum 25 equitibus primo conflictu occumbentibus ſtatuas ex aere poſuit in templo Jovis à Lyſippo factas, reliquos equites 60, pedites 30 cum armis condi praecepit, parentibus eorum ac liberis vectigalium immunitatem conceſſit, omniaque quae corpore praeſtantur officia, remiſit. Non videtur locus aut tempus conceſſiſſe, ut idem omnibus fieret ad Iſſum. RADERUS. Arrianus tamen μεγαλοπρεπῶς ſepulta affirmat. Et Diodorus magnificentiſſimis hoſtiis Diis ait litatum. FREINSH.

Cremarentur] Nam etiam Graecis in uſu fuerat combuſtio. Kirchmannum adi 1, 1. FREINSH.

Juſtis &c. ſolutis] Bong. 1. pro *juſtis* habet *buſtis.* Merulae editio voci *ſolutis* alteram adglutinat *exſequiis*, cum jam tum, ut vereor, aliena vox *ſolutis*, in textum irrepſerit, tamquam umbra vitioſae *juſtis.* Niſi fallor, Curtius ſcripſit: *Jamque*

 juſtis

praemittit ad captivas, qui nuntiarent *ipſum venire:* inhibitaque comitantium tur-
16 ba, tabernaculum cum [1] Hephaeſtione [2] intrat. [3] Is longe omnium amicorum cariſſimus erat regi, cum ipſo pariter [4] educatus; ſecretorum omnium arbiter: libertatis quoque in admonendo [5] eo non alius jus habebat; quod [6] tamen ita uſurpabat, ut magis à rege permiſſum, quam vindicatum ab eo videretur: & ſicut
17 aetate par erat regi; ita corporis [7] habitu praeſtabat. Ergo reginae illum [8] regem eſſe ratae, ſuo more veneratae ſunt. inde ex [9] ſpadonibus captivis, quis Alexander eſſet monſtrantibus, [10] Syſigambis advoluta eſt pedibus ejus, *ignorationem numquam antea viſi regis* excuſans. quam manu adlevans rex, *non erraſti*, inquit, *mater;*

Variantes Lectiones.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. ſemper *Epheſt.* Ald. Lugd. Amſt. *Hepheſt.* 2 B. *intrans.* 3 Voſſ. 1. *hiis.* 4 D. Cl. P. F. B. 2. Fl. Voſſ. 1. 2. *edoctus* B. 1. Leid. *eductus.* 5 Voſſ. 2. *&.* 6 Voſſ. 2. *ita tamen.* 7 Fl. Leid. *praeſtabat habitu.* 8 D. Cl. P. F. B. 2. *eſſe regem.* 9 Voſſ. 2. Bong. Lugd. Amſt. *capt. ſpad.* 10 Fl. *Siſiambis* Leid. Voſſ. 1. 2. *Siſigambis.*

uſtis defunctorum corporibus, praemittit &c. Si tamen quis nimium pro vulgari lectione nitatur, non magnopere repugnem, praeſertim cum ita loqui videam Curtium infra IV, 12, 2. FREINSH.

Ipſum venire] Ita frequenter Curtius pro *ſe* lib. X. c. 2, 10. *Illi tentari ipſos rati, ſe* dixiſſent alii more Graecorum αὐτὸν pro ἑαυτὸν, αὐτὸν, quod ſaepe inter legendum apud optimos auctores reperies. Cicero l. II. de Nat. Deor. *Canum fida cuſtodia quid aliud ſignificat, quam ſe natos eſſe ad hominum tutelam*, pro *eos* vel *illos*. vide poſt Priſcianum L. Vallam in libello de reciprocatione. RADERUS.

Secretorum arbiter] A Tacito mutuatum, apud quem l. XVI. Ann. c. 18. Petronius dicitur Neroni *elegantiae arbiter*, cognominis vel luſu vel occaſione.

Quoque in admonendo] Forte *quoque aeque.* HEINSIUS.

Non alius jus] Elegantiae gratia omiſit comparationem, pro non alius magis jus habebat, Nepos Dat. c. 8. *ſtatuit congredi quam cum tantis copiis refugere.* de qua conſtructione plura exhibebit exempla conſummatiſſimus J. Perizonius ad Sanctii Minervam. l. IV. c. 7.

Magis permiſſum, quam vindicatum] Quia conceſſam libertatem monendi prudenter obſequio temperavit. CELLAR.

Quam vindicatum ab eo] Hephaeſtione puta, poteſtate illa regis admonendi, ait, ſi quid forte feciſſet perperam, utebatur Hephaeſtion ea prudentia, & moderatione, ut conſtaret, eum id facere ideo tantum, quoniam rex vellet, & ab eo requireret, non quod ipſe cuperet, aut tamquam jure aliquo ad ſe pertinentem exercere gauderet. SCHEFF.

Corporis habitu praeſtabat] Conſtat ex hoc & aliis Curtii locis, Alexandrum mediocris tantum ſtaturae fuiſſe. l. V. c. 2. *conſedit deinde in regia ſella multo excelſiore, quam pro habitu corporis.* l. VI. c. 5. *Interrito vultu regem Thaleſtris intuebatur, habitum ejus haud quaquam parem famae rerum oculis perluſtrans. Quippe hominibus barbaris in corporum majeſtate veneratio eſt, magnorumque operum non alios capaces putant, quam quos eximia ſpecie donare natura dignata eſt.* lib. VII. c. 8. *Si dii habitum corporis aviditati animi parem eſſe voluiſſent, mundus te non caperet.* Ibid. *In vultu regis defixerant oculos, credo quia magnitudine corporis animum aeſtimantibus modicus haudquaquam famae par videbatur.* LOCCENIUS. *Corporis habitu praeſtab.* Idem alii tradunt, ut Arrianus II, 3, 5. & certe infra VI, 5, 29. *habitus ejus haudquaquam rerum famae par* traditur. ut mirer quid in mentem fuerit Solino cap. 14. ſcribenti, fuiſſe *forma ſupra hominem auguſtiore.* niſi forte conciliemus, non defuiſſe Alexandro formae dignitatem: Hephaeſtionem tamen aliquanto praeſtitiſſe. Sed & reliquis Alexandri amicis idem Juſtinus XIII, I, II. tribuit. *Ejus virtutis erant ac venerationis, ut ſingulos reges putares* (diceres huc alluſum) *quippe ea formae pulchritudo, & proceritas corporis, & virium ac ſapientiae magnitudo in omnibus fuit, ut qui eos ignoraret, non ex una gente, ſed ex toto terrarum orbe electos eſſe judicaret.* Vide plura infra VI, 5, 29. FREINSH. Valerius Max. in hac ipſa hiſtoria l. IV. c. 7, 2. *Statura & forma praeſtabat.* Diodor. l. XVII. c. 37. ἐχόντων ἀμφοτέρων ἐσθῆτας ὁμοίας, τῷ μεγέθει δὲ καὶ κάλλει προέχοντος τοῦ Ἡφαιστίωνος. Sic inter ea, quae principem oſtentant, Plinius Paneg. c. 4. refert etiam *proceritatem corporis.* CELLAR.

Veneratae] Dio Chryſoſtomus Orat. 64. de Fortuna, non inficete: Δαρείου δὲ ἡ μήτηρ καὶ Ἀλέξανδρον προσεκύνησε, καὶ τὸ ἀτιμότερον, Ἡφαιστίωνα: *Darii mater Alexandrum adoravit, &, quod foedius, Hephaeſtionem.* LOCCENIUS. More Perſarum, quem προσκυνεῖν vocant, id eſt humi proſterni & adorare (ut ait Nepos in Conone c. 3.) Valerius l. I. *mater Darii Hephaeſtionem more Perſarum adulata.* Diodorus. προσεκύνησε. CELLAR.

Ex ſpadonibus] Cum enim *Reginas adparatu priſtinae fortunae fore* ſpopondiſſet, reliquit iis ſpadones, qui inſervirent. quorum & ſupra mentio, & infr. IV, 10. *E ſpadonibus qui circa reginam erant.* ubi vide. Quae verbo adſcribo ad firmandam emendatio-

BACCHI ET ARIADNE CHORVS.

LIBERI PATRIS TRIVMPHVS.

ter; nam & hic Alexander eſt. Equidem, [1] ſi hac continentia animi ad ultimum 18
vitae perſeverare potuiſſet; feliciorem fuiſſe crederem, quam viſus eſt eſſe, quum
Liberi patris [2] imitaretur triumphum, [3] ab Helleſponto uſque ad Oceanum omnes
gentes [4] victoria emenſus. [5] Viciſſet profecto ſuperbiam atque iram, [6] mala invi- 19
cta: abſtinuiſſet inter epulas caedibus amicorum: egregioſque bello viros, & tot
gentium ſecum domitores, indicta cauſſa [7] veritus eſſet occidere. Sed nondum 20
fortuna ſe animo ejus [8] infuderat. [9] itaque orientem eam moderate & prudenter
tu-

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *E. h. c. animi ſi ad u.* & ſic Ald. Lugd. Amſt. 2 P. *imitarentur.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. *uſque ab Helleſp. ad Oc.* 4 D. *Victori emenſus* ſed correctum à manu ſecunda Voſſ. 1. *victoriae.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 2. *ſi viciſſet* Voſſ. 1. *ſibiciſſet.* 6 MS. p. L. *macula.* 7 Pal. 1. Voſſ. 2. *non veritus.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Mer. Frob. Baſ. Lugd. Col. Amſt. *ſuperfuderat.* 9 Bong. Voſſ. 2. Lugd. Col. *itaque orientem tam* Baſ. *itaque Orientem tam* Mer. *ita orientem tam.*

tionem Arriani, II, 3. καί τις τῶν ἀμφ' αὐτὸν, τὸν Ἀλέξανδρον δείξας. *Quidam eorum, qui circa eum erant, Alexandrum monſtrans.* legendum eſt enim, τῶν ἀμφ' αὐτὴν, ut referatur ea vocula ad praecedentia τὴν μητέρα τοῦ Δαρείου. quod tamen ex ſolo Arriano facile quis conjiciat, conſiderato expreſſe eum dicere, cum ſolo Hephaeſtione intraſſe regem, ne quis credat, praeiſſe regem (ut moris eſt, puto in Italia) nonnullos ex familiaribus, inter quos erat Hephaeſtion. FREINSH.

Nam & hic Alexander eſt] Idem referunt Diodor. Valer. Max. l. I. & Arrianus lib. II. qui vero ex fama potius, quam certo auctore, id ſe hauſiſſe confitetur. CELLAR.

Liberi patris triumphum] Vide infra l. IX. c. 10, 14. IDEM.

Viciſſet profecto] Abolui particulam *ſi* ab indocto quopiam inculcatam fulciendo, ut putabat, ſenſui, quae poſtea Acidalium & Raderum fruſtra torſit. Notavi dudum ad Florum II, 14, 4. & alibi, infeſta fuiſſe ſcriptoribus haec ab ineptorum lectorum contagione inolita carcinomata: iiſque locis nonnulla ejuſmodi ex variis auctoribus eradicavi, quibus nunc adjicio ſequentia. nec enim in hujus generis ſcriptiunculis id inuſitatum eſt, & ad confirmandam emendationem Curtii ultro momentum habet. In Liv. XXIII, 14, 2. *ad ultimum prope deſperatae Reip. auxilium, quum honeſta utilibus cedunt, deſcendit equo.* expungo poſtremam vocem, quia de equo aſcenſo praeceſſerat, ineptiſſime, ſummoque optimae locutionis incommodo adglutinatam. Haec ipſa particula *ſi*, gemino plane vitio inſerta eſt Salluſtio Jug. XIV, 20. *Utinam emori fortunis meis honeſtus exitus eſſet: ne vivere contemptus viderer, ſi defeſſus malis injuriae conceſſiſſem*, tolle illud *ſi*, & habebis quod Salluſtius ſcripſit. Non omitto locum Plinii XIV, 5. in quo ſimilis verborum conſtructio pleniſſimam emendationi meae fidem, ſi adhuc opus ſit, faciet. *quod Androcydes* (forte leg. *Andocides*, quod nomen uni ex decem Athen. oratoribus) *ſapientia clarus ad Alexandrum Magnum ſcripſit, intemperantiam ejus cohibens: Vinum potaturus, rex, memento te bibere ſanguinem terrae: ſicut cicuta homini venenum eſt, ſic cicutae vinum. Quibus praeceptis* (haec adverte) *ſi ille obtemperaviſſet, profecto amicos in temulentia non intermiſſet.* Certe illud *profecto* omnino reſpuit particulam *ſi*. Addamne in editione Aldina hoc *ſi* tamquam fatale corrumpendo huic loco tertium etiam intruſum eſſe, ſupra; *ſi hac continentia animi, ſi ad ultimum vitae &c.* Eamdem particulam expungemus itidem infra VI, 3, 9. FREINSH. In veteribus libris omnibus eſt *ſi viciſſet*, ac mox poſt *ſi abſtinuiſſet*. Freinſhemius utroque loco delet *ſi*, ut otioſum. forte noſter ſcripſerat, *ſic viciſſet*, *ſic abſtinuiſſet*. nam eamdem vocem librarium imperitum de ſua tantum ſententia bis repetere auſum fuiſſe vix exiſtimo. SCHEFF.

Superfuderat] Alii *infuderat*, minus bene. MODIUS. *Infuderat.* Ita Freinſhemius, ego mallem, quod plerique habent libri alii, *ſuperfuderat*, nam quod infunditur, id ab eo, cui infunditur, capitur atque continetur. At vero ſequitur de Alexandri animo, *magnitudinem fortunae non cepit.* non ergo *infudit*, ſed *ſuperfudit* ſe fortuna animo, id eſt ſuperavit eum, ac quaſi demerſit. SCHEFF. Forte, *impari offuderat*; vel *nubem offuderat* deleto τῷ *ſe*. HEINSIUS.

Prudenter] Imprudenter faciam, ſi ſollicitem hoc *prudenter*. At vide ne *pudenter* tamen fuerit, quod pudenter moneo. Modeſtiae pudor & verecundia pulchre quidem haeſerit: pulcherrime tamen etiam prudentia moderationi. ACIDALIUS. Acidalius malit *pudenter*, haud dubie, ſi ita fuiſſet, alterum repoſiturus. FREINSH. In his tamen iterum ſibi plaudit Cl. Clericus, & hanc ut ſuam correctionem ſibi gratulatur legens *pudenter*, ac ſi primus obſervaſſet. Jud. c. X, §. 3. Emendationem Clerici probare minime poſſum. Primum enim *prudenter* habet ſignificationem huic loco aptiſſimam. Maximae enim prudentiae eſt, ſecundam fortunam aequo ferre animo. Unde Abdolonimus ab rege rogatus, *qua patientia tulerit inopiam, Utinam*, inquit, *eodem animo regnum pati poſſim!* Curt. IV, 1, 15. Sic Salluſt. ſcite in Catil. c. II. *ſecundae res ſapientium fatigant animos.* Nec minus docte Cato

 to

21 tulit; ad ultimum magnitudinem ejus [1] non cepit. [2] *Tum quidem ita ſe geſſit*, ut omnes ante eum reges & continentia & clementia vincerentur. [3] Virgines enim regias excellentis formae tam ſancte habuit, quam [4] ſi eodem quo ipſe parente
22 [5] genitae forent: Conjugem ejuſdem, quam nulla aetatis ſuae [6] pulchritudine corporis [7] vicit, adeo ipſe non violavit, ut ſummam adhibuerit curam, ne quis capti-
23 vo corpori inluderet: *Omnem cultum reddi feminis* juſſit; nec quidquam ex priſti-
24 nae fortunae magnificentia captivis, praeter [8] fiduciam, defuit. Itaque [9] Syſigam-

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. omittit *non.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Cl. P. F. B. 2. *tunc.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Mer. *Virgines reginas* Voſſ. 2. Baſ. Er. aliaeq. edd. *virgines & reginas.* 4 Voſſ. 2. omittit *ſi* Mer. *eodem tempore quo.* 5 Pal. 1. *natae genitaeque.* 6 Voſſ. 1. *pulchritudinae.* 7 Voſſ. 2. *vincit.* 8 MS. p. L. *fududuciam.* 9 Fl. *Siſijambis* Leid. Voſſ. 1. 2. *Siſigambis* ſemper.

to in oratione pro Rhodienſibus citante Gellio l. VII. N. A. c. 3. *Secundae res laetitia tranſverſum trudere ſolent à recte conſulendo atque intelligendo.* Pari modo Nepos Con. c. 5, 1. *Accidit huic quod ceteris mortalibus, ut inconſideratior in ſecunda, quam in adverſa eſſet fortuna.* Addo Plutarchi dictum ὀλίγοι εἰσὶν, οἷς μετὰ τὸ εὐτυχεῖν παραγίνεται τὸ φρονεῖν. Immo mentem ipſe ſuam exponit Curtius locis aliis. Ita enim de eodem Alexandro l. VIII, 4, 24. *Rex minus jam cupiditatibus ſuis imperabat inter obſequia fortunae, contra quam non ſatis cauta mortalitas eſt. Scilicet* (ita idem l. x, 1, 40.) *res ſecundae valent commutare naturam, & raro quiſquam erga bona ſua ſatis cautus eſt.* Ac l. x. c. 2, 22. Rex ipſe ad milites, *ſecundis*, inquit, *rebus, quae circumfluunt vos, inſanire coepiſtis - - - Facilius vobis eſt adverſam, quam ſecundam regere fortunam.* Ex quibus apparet, Curtium, cum alibi *prudentiam* in fortuna ſecunda neceſſariam duxerit, & illo loco, quem immutat Clericus demta una litera, merito credi ſcripſiſſe *prudenter.* Deinde nec in *pudenter* tanta elegantia tantumque ponderis ineſt, quantum in *prudenter.* Ad ſummam temerarii correctoris, non circumſpecti critici eſt, emendationem ſuſcipere, ubi nec MSS. variat lectio, nec neceſſitas ulla, vel ſcriptoris conſuetudo & indoles id requirit. HEUMANN.

Magnitudinem non cepit] Obrutus & oppreſſus à nimia felicitate, nam quae hic l. XVII. c. 38. Diodorus recte cenſet: τοὺς πλείστους ὁρᾷν ἐστι τὴν εὐτυχίαν, ὥσπερ τι βάρυ φορτίον φέρειν ἀδυνατοῦντας. CELLAR.

Ita ſe geſſit] Pleniſſimum teſtimonium ei reddidit, nec minus reliqui hiſtoriae hujus ſcriptores, & praeter hos Marcellin. XXIV, 16. Stobaeus ſerm. 5. qui eſt de Temperantia. Athenaeus, XIII, 8. Agell. VI, 8. FREINSH.

Ante eum] Nec tamen ſua laude privandus Cyrus, qui Pantheam pulcherrimam mulierem, marito ſervavit. vide ſuaviſſimum Xenoph. παιδ. lib. V. FREINSH.

Vinceret] Editiones Lugdun. *vincerentur.* Sigebergenſis ſcriptus liber, *convinceretur.* ego Colonienſem ſequor. MODIUS. *Vinceret* mavult Modius, ego vulgatum *vincerentur.* Multum adeo refert? inquies. non multum ſane. ſed neque nihil. *vinceret* ſi Curtius ſcripſiſſet, addidiſſet non eum, ſed *ſe*, vel *ipſum*, quod pro eodem *ſe* infinitis locis apud hunc, item ut Manilium. ACIDALIUS.

Virgines enim regias] Vulgo *virgines & reginas.* Primus Rutgerſius emendandum vidit *regias*, eoque conjunctione expulſa ſcripſit; *virgines regias*, lib. III. V. L. c. 4. optime. vulgatum tamen à Modio Loccenius tenuit & explicat *reginas* Darii matrem & conjugem. Omnino Rutgerſii correctio proba eſt. tantum hoc adjeci, ut *&* in *enim* mutarem. Ita forte ſcriptum fuit; *virgines e. regias*, ex quo imperitus aliquis *&* fecit, inde alius, ut cohaereret oratio, alterum etiam vocabulum *regias*, inſerto *n* corrupit. Ceterum ſenſus praecedentium ita legi poſtulat. exponitur enim quomodo omnes Reges continentia vicerit Alexander. Itaque nullae hic matris Darii partes ſunt, ut ejus cauſſa vox *reginas* ſervari debeat: ſi enim id voluiſſet auctor, non ſeparatim conjugem Darii nominaſſet, poſtquam expoſuit de filiabus. deinde *excellentis formae*, quod ad matrem Darii vix referas, quam *anum* ſupra vocavit; & *quam ſi eodem parente genitae forent*, omnia pro hac ſententia faciunt. Quibus rationibus addo & Bongarſii auctoritatem, qui in ſuo codice ſic notaverat, ut excerpta Schoppiana fidem faciunt; malim *Virgines Regias*, aut *Regis Filias*, aut *Darii Filias.* forte propter illius *Darii*, quod ſtatim ſequitur; *Conjugem ejuſdem*, quod *ejuſdem* certe deſiderat quo referatur. Sed accidit ſaepiſſime, nec deſunt exempla, ut ſcriptorum mentem praecurrat manus; & dum ſe quod in animo habuerant, poſuiſſe credunt, ſubjiciant reliqua, quae, ab iis, quae mente conceperant potius, quam quae chartae illeverunt, pendent. FREINSH. Lege *virgines regias*, ut Ovid. l. XIII. Met. vſ. 483.

Teque gemunt virgo, teque ô modo regia conjux
Regia dicta parens. HEINSIUS.

Inluderet] *Ludere* Latinis eſt etiam in obſcoenis, *illudere* hic eſt vim adferre, aut per contumeliam violare, quod à reginis defendit Alexander, qui non ſolum ipſe intactas ſervavit, ſed nec ab aliis

gambis, *rex*, inquit, [1] *mereris*, [2] *ut ea precemur tibi, quae Dario noſtro* [3] *quondam precatae ſumus. &, ut video, dignus es,* [4] *qui tantum regem non felicitate ſolum, ſed etiam aequitate ſuperaveris. Tu quidem* matrem *me, &* reginam *vocas: ſed ego me tuam famulam eſſe confiteor. & praeteritae fortunae faſtigium* [5] *capio, & praeſentis jugum pati poſſum: tua intereſt, quantum in nos licuerit, ſi id potius clementia, quam ſaevitia vis eſſe teſtatum.* Rex *bonum animum habere* eas juſſit. Darii [6] deinde filium collo ſuo admovit. atque nihil ille conſpectu tunc primum à ſe viſi conterritus, cervicem ejus manibus amplectitur: motus ergo rex conſtantia pueri, Hephaeſtionem intuens, *quam vellem*, inquit, *Darius aliquid ex hac indole hauſiſſet!* Tum tabernaculo egreſſus, tribus aris in ripa [7] Pinari amnis, Jovi atque Herculi Mi-

(marginal section numbers: 25 at "ſed ego me", 26 at "Darii deinde", 27 at "Jovi atque Herculi")

Variantes Lectiones.

1 Pal. 1. *mihi eris.* 2 D. *ut eam* ſed deleto *m.* 3 Voſſ. 2. omittit *quondam.* 4 Voſſ. 2. *qui tamen tantum regem* vulg. *qui tantum faſtigium* Mer. *faſtidium* Col. *quo tantum faſtig.* 5 Pal. 1. *cupio.* 6 Bong. Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *deinde.* 7 Mer. Baſ. Lugd. Amſt. *Pyrami* Er. *Pyrrhami.*

aliis tangi laedique permiſit. RADERUS.

Praeter fiduciam] Illius magnificentiae puta. hoc vult, uſurpaſſe quidem fortunae priſtinae magnificentiam, ſed cum perpetuo timore quodam, ne forte mutaretur Alexander, & jure victoriae ſtatueret gravius aliquid in eas, ut captivas. Itaque eam fiduciam conſtantis, & permanſurae hujus magnificentiae non habeant, ſicut habuerunt olim, cum adhuc liberae & reginae verſarentur in Perſide. SCHEFF. MS. p. L. *fududuciam*, forte, *praeter ſui fiduciam.* HEINSIUS.

Quae Dario precatae ſumus] Felicitatem, & victoriam cum triumpho. RADERUS. Scilicet ut aeternum imperes. Hoc enim, qui veniebant in colloquium Regis apud Perſas, ſollemniter precari ſolebant. Dixi pluribus jam olim ad Aelianum. SCHEFF.

Aequitate] Darius Macedonas crudeliter vel mactavit, vel mutilavit, ſupra l. III. c. 8, 15. & hoc ante proelium Alexander totum ipſius gynaeceum ſacroſanctum ſervavit. Darius percuſſorem mille talentis in Alexandrum immittere conabatur, cum aeger Tarſi decumberet, ſupra l. III. c. 5, 15. hoc numquam fecit Alexander, qui aperta ſemper virtute & Marte graſſabatur ad gloriam. Praeterea, ut ex epiſtola Alexandri ad Darium infra l. IV. c. 1, 12. diſces, parens Alexandri Perſarum impulſu, ut ipſi gloriabantur, interfectus eſt. Graeci ſollicitati, ut Alexandro bellum inferrent, ſocios ab Alexandro alienarent. Aequior ergo Alexander Dario. Intulit Dario bellum Alexander, ſed majores etiam ſuos, & univerſam Graeciam à priore Dario & Xerxe populatam ultum ivit. repelli ergo à ſe bellum, non inferri dixit. RADERUS.

Darii filium] Ochum ſexennem, ut auctores tradunt; ſolus Galterus ſeptennem facit:

Septennem puerum in natum ſibi mitis adoptat.

Diodor. XVII, 38. ſignate ſexennem affirmat. ſupra etiam noſter, III, 11, *filium nondum ſextum aetatis annum egreſſum.* RADERUS.

Ex hac indole hauſiſſet] Utinam Darius tam fortis ac interritus eſſet, quam hic puer! Diodor. l. XVII. c. 38. tradit Alexandrum Hephaeſtioni dixiſſe: ὁ παῖς ὢν ἓξ ἐτῶν καὶ τὴν ἀρετὴν ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν προφαίνων, πολλῷ βελτίων ἐστὶ τοῦ πατρός. CELLAR.

Tribus Aris] Errare videntur, qui negant Macedonas tropaea poſuiſſe. dubito quidem eos Pauſaniae auctoritate niti, qui libro IX. exſerte id ſcribit, etiam addito hunc Alexandrum *neque de Dario, neque de Indicis victoriis tropaeum ullum erigendum curaſſe.* ſed quid ſi & hunc erroris arguam? id certe malim, quam Arrianum 1, 5, 30. quam Plutarchum in vita cap. 26. qui etiam ipſam inſcriptionem, & quidem totidem uterque verbis referunt, in parva tantum circumſtantia variantes. Idque ſequutos fuiſſe alios ex Macedonibus reges exemplo eſt Antiochus, qui tropaeum erexit, ubi Indatem Parthorum ducem profligaverat, ut apud Joſeph. XIII, 16. auctor eſt Nicolaus Damaſcenus. Quin & ex Himerio non leve argumentum capio, ipſum etiam Alexandrum erexiſſe tropaea. ſic enim ille in excerptis apud Photium Cod. CCXLIII. *Cur ergo non tollo tropaea?* (Alexandri nimirum, & Demoſthenes ibi loqui fingitur) *cur columnas non everto? cur inſcriptiones non expungo?* Et certe hae ipſae arae quid aliud ſunt, quam ſuperbiſſima tropaea? ut ita ratio quoque Pauſaniae ſubvertatur, ob quam Macedonibus erecta tropea neget, ne videlicet perpetua hac victoriae exprobratione, hoſtibus locum ſecum in gratiam redeundi praecluderent: certe enim arae illae diutius perſtiterunt, quam ulla alterius generis tropaea. Nam & Ciceronis aetate fuerunt poſt annos fere trecentos. ipſe meminit epiſt. fam. XV, 4. *caſtra in radicibus Amani habuimus, apud Aras Alexandri.* Quid autem, quod urbes adeo condidit in victoriarum ſuarum monumenta? non ea ſunt quibusvis tropaeis durabiliora & ſuperbiora documenta? vide infra ad IX, 3, 23. Nam & hac victoria potitus, de nomine ſuo condidit urbem, cujus meminit Plin. V, 27. & Stephanus in Ἀλεξάνδρεια. quam Herodian. III,

Minervaeque ſacratis, Syriam petit; Damaſcum, ubi [1] regis gaza [2] erat, Parmenione praemiſſo.

VARIANTES LECTIONES.

1 Bong. *gaza regis.* 2 P. omittit *erat.*

12. adhuc ſuo aevo teſtatur extitiſſe. Item Alexandria Mygdoniae ſimilem originis occaſionem habuiſſe videtur, condita in Arbelitide, *ubi Darium Alexander debellavit*, ut colligo ex Plinio VI, 13. FREINSH. *Tribus aris*, tamquam tropaeis, & victoriae monumentis. Cic. Fam. l. XV. ep. 4. *Caſtra in radicibus Amani habuimus, juxta aras Alexandri.* Nec aras modo poſt hanc victoriam, ſed urbem etiam *Alexandriam* eodem prope loco condidit, cujus Plinius meminit l. V. Hiſt. Nat. c. 27. & Herodian. l. III. c. 4. & Stephanus Byzantius, qui Ἀλεξάνδρειαν τῆς Κιλικίας vocat. CELLAR.

Minervaeque] Vide ſupra III, 7, 3. & Indicem qui haec talia plenius. FREINSH.

Damaſcum] Juſtinus narrat Parmenionem à pugna mox ad claſſem Darii occupandam miſſum, quod eadem reor opera fiebat. Haec Regalis quondam civitas fuit, & in omnia Syriae tenuit principatum. quam Julianus Imp. in epiſt. veram Jovis urbem, & Orientis totius oculum vocat. Iſidorus à Damaſco diſpenſatore nuncupatam refert, quem Abraham futurum ſibi heredem dixerat, antequam Iſaac illi promiſſus eſſet. Nobiliſſimam hanc Syriae urbem Tamerlanes Scytharum praepotens rex diripuit atque incendit. POPMA.

Gazas] Vox Gaza, quamvis Perſica, tranſiit tamen ad Graecos & Latinos, ut optimi quique ſcriptores eam non formidarint. inter quos Princeps Virgilius. Habebant reges Perſarum in ſingulis provinciis ſuos theſauros, quos Gazas appellabant. Sic enim Suidas interpretatur Gazam. Servius, cenſus & divitias. Heſychius Βασίλεια, regias & vectigalia. Mela, aerarium. Probus, & Curtius ſaepius pecuniam regiam. Multa ſuper his Briſſonius. RADERUS.

CAPUT XIII.

Darii gazam immenſam, cum ingenti nobilium numero, Parmenioni proditorie Damaſci praefectus tradit.

1 Atque [1] is, quum [2] praeceſſiſſe Darii ſatrapam comperiſſet: veritus ne pauci-
2 tas ſuorum ſperneretur, [3] arceſſere majorem manum ſtatuit. Sed forte in exploratores ab eo [4] praemiſſos incidit [5] natione Mardus, qui ad [6] Parmenionem perductus, literas ad Alexandrum à praefecto Damaſci miſſas [7] tradit ei; *nec dubita-*

VARIANTES LECTIONES.

1 Bong. Mer. Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *is.* 2 D. Cl. B. 1. 2. Fl. Leid. Voſſ. 1. *Praeceſſiſſet & Darei ſatrapa* P. F. *praeceſſiſſet & Darei ſatrapam.* 3 Bong. MS. p. L. *accerſire* Pal. 1. *arceſſire* vulgo *acceſſere.* 4 Voſſ. 1. *promiſſos.* 5 Vulgo *nomine.* 6 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *Parmeniona.* 7 Pal. 1. *tradidit.*

Satrapam] Nomen Perſicum eſt, uſurpatur tamen Latinis. Terent. Heaut. act. 3. ſc. 1. Plinio l. V. N. H. c. 5. Cicero, Curtius, alii, nunc praetores, nunc praefectos interpretantur, aut etiam purpuratos. Juſtinian. Novell. 31. c. 2. *Id magiſtratus nomen neque Romanum, neque majorum noſtrorum, ſed ex altero imperio* (Perſico) *traductum fuit, unde ſatrapia.* RADERUS.

Natione Mardus] Non male, imo aptiſſime ita mihi videor emendaſſe, cum vulgo eſſet *nomine Mardus.* MODIUS. *Natione Mardus*, Mardus gentile nomen eſt, non proprium. οἱ Μάρδοι, inquit Stephanus, ἔθνος Ὑρκανῶν ex Apollodori ſecundo de Terra, praedones & ſagittarii ſunt. Strabo quoque lib. XI. ex Nearcho Mardos unam ex quatuor gentibus praedando vivere conſuetis eſſe finitimos Perſis. Sed hos infra noſter Curtius V, 6, 17. & VI, 5, 11. & Arrian. III, 5, 8. copioſe deſcribunt. Gentem hanc ante Alexandrum nemo adortus vicerat. Nonnulli codices habent *nomine Mardus*, non *natione.* Sed antiquiſſimus liber, *natione* melius, quam ſcripturam etiam Modius ſequitur. RADERUS. Cui cum adſtipularentur Bong. & Merula, facile adſenſus ſum: duplici inſuper ratione ductus. nam & indignum Curtio videbatur, omiſſo ſatrapae nomine, nuncii nomen expromere; & reminiſcebar alibi quoque ſimilia peccari. ſicut *infra* X, 4, 17. eſt *Theſſalus Medicus*, quaſi nomine Theſſalus, profeſſione medicus fuiſſet, cum ſcribendum ſit *Theſſalus Medius*, id eſt quidam oriundus ex Theſſalia, nomine Medius, ut ſuo loco docebimus. FREINSH.

Nec dubitare eum] Id eſt praefectum, qui ſecum conſtituerit, theſauros Alexandro tradere. Tellierio

bitare eum, quin omnem regiam [1] *ſupellectilem cum pecunia traderet,* [2] adjecit. Par- 3
menio [3] *adſervari eo* juſſo; literas aperit: in quîs erat ſcriptum; *ut* [4] *mature Ale-
xander aliquem ex ducibus ſuis mitteret, cum manu* [5] *exigua.* Itaque re cognita,
[6] Mardum datis comitibus ad proditorem [7] remittit. Ille è manibus cuſtodientium
[8] lapſus, Damaſcum [9] ante lucem intrat. Turbaverat ea res Parmenionis animum, 4
inſidias timentis; & ignotum iter ſine duce non audebat ingredi: [10] felicitati tamen
regis ſui confiſus, *agreſtes, qui duces itineris eſſent, excipi* juſſit. quibus celeriter
repertis, quarto die ad urbem pervenit: jam metuente praefecto, ne [11] ſibi fides
habita non eſſet. Igitur quaſi parum munimentis [12] oppidi fidens; ante ſolis or- 5
tum *pecuniam regiam,* [13] quam *gazam* Perſae vocant, *cum pretioſiſſimis rerum* [14] *ef-
ferri* jubet: fugam ſimulans; re vera, ut praedam hoſti obferret. Multa millia 6
virorum feminarumque excedentem oppido ſequebantur; omnibus [15] miſerabilis
turba, praeter [16] eum, cujus fidei commiſſa [17] fuerat. quippe quo major [18] pro-
ditoris merces foret, [19] objicere hoſti parabat gratiorem omni pecunia praedam,
nobiles viros, praetorum Darii conjuges, liberoſque; praeter hos [20] urbium
Graecarum legatos: quos Darius velut in arce tutiſſima, in proditoris reliquerat
manibus. [21] *Gangabas* Perſae vocant humeris [22] onera portantes: [23] hi [24] quum 7
frigus tolerare non poſſent (quippe & procella ſubito nivem effuderat; & humus
[25] rigebat gelu) [26] tum adſtrictas veſtes, quas cum pecunia portabant auro & pur-
pu-

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *ſuppelletilem.* 2 Voſſ. 1. *abjecit.* 3 Mer. *adverſari.* 4 Voſſ. 1. *maturae.* 5 Bong. Fl. Leid. *exigua cumque rex tenens ipſum reliquiſſet Mardum* Voſſ. 1. 2. *exig. cumque rex tenens ipſum reliquiſſet itaque Mardum.* 6 M. S. p. L. *Mardi* Fl. *Mardiam.* 7 Leid. *remittitur.* 8 Voſſ. 2. *elapſus.* 9 Voſſ. 2. *intrat ante lucem.* 10 Baſ. *foelicitate.* 11 MS. p. L. omittit *ſibi.* 12 Fl. MS. p. L. Voſſ. 1. D. *oppidis* ſed notato *s* Voſſ. 2. *oppidorum.* 13 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. omittunt *quam.* 14 Voſſ. 2. *offerri.* 15 Pal. 1. *mirabilis.* 16 Fl. *eiam.* 17 Leid. Voſſ. 1. 2. *erat.* 18 Fl. Leid. *proditionis* Voſſ. 1. *prodicionis.* 19 Leid. Voſſ. 1. *obicere* ut ſemper. 20 Bong. Voſſ. 1. 2. Lugd. Amſt. *Graec. urb.* 21 Voſſ. 1. Mer. Ald. *Cangabas.* 22 Voſſ. 1. *honera.* 23 Voſſ. 1. *hii* Ald. *ii.* 24 Pal. 1. Voſſ. 2. *cum tollere non poſſent* Cl. P. F. B. 1. 2. Fl. Leid. Voſſ. 1. *cum tolerare non poſſent* omiſſo *frigus.* 25 D. *regebat* ſed correctum *rig.* 26 Voſſ. 2. *tunc.*

rio *eum* pro *ſe* poſitum videtur, ut ad nuntium referatur. CELLAR.

Cum pecunia traderet] Omnes omnino editi *ſup. cum pecunia traderet, adjecit.* quod tamen *adjecit* abjiciendum mihi plane viſum fuit. MODIUS. Veteres libri omnes vocem *adjecit* addunt, quam Modius abjecit, quod mihi quidem etiam blanditur, & ex genio Curtii videtur, in quo nihil redundat, & ſaepe verba premuntur, quae audiantur. Itaque illud *adjecit* videtur ex ora & gloſſemate in codices irrepſiſſe. RADERUS.

Adjecit] Non auſus ſum tollere hanc gloſſam, (pro ea enim dudum habui, & jam Modium Raderumque habuiſſe diſco) quia omnibus libris haerere dicitur. FREINSH.

Adſervari eo juſſo] *Jubendi* verbum forte deſideraret *eum*, ſed ſic Latini, Juſtin. l. XV. c. 4. *interfici à rege juſſus*, noſter ſaepe, l. VII, 9, 22. *Phalange ſequi juſſa*, ut accuſativus non plane ab infinito verbo regatur, quod voluit Cl. G. J. Voſſ. de conſtr. cap. 36.

Manu exigua] Ride iſtorum nebulonum ineptias, ride, quantum potes. cum enim haec non intelligerent, adjecerunt de ſuo, *cumque rex tenens ipſum reliquiſſet.* & mox iterum *itaque re cognita Mardum.* Itane beluae, ſiccine agitis! MODIUS.

Ante lucem] Ut hoc minus proditio à Damaſcenis obſervetur. CELLAR.

Ignotum iter] Hic enim fere non impunita abit temeritas. Vide Lipſii Polit. V, 16, 30. FREINSH.

Proditionis] Non multum intereſt, ſed tamen hoc malo, quam vulgatum *proditoris.* MODIUS.

Quo major proditoris merces foret. Reputabat enim quod Abelox apud Liv. XXII, 22, 8. qui *transfugam ſine magnae rei proditione venientem ad hoſtes, nihil aliud quam unum vile atque infame corpus eſſe ratus, id agebat, ut quam maximum emolumentum novis ſociis eſſet.* & apud Caeſarem de bell. Civ. III, 60. Roſcillus & Aegus, qui Caeſare deſerto, *conati ſunt praefectum equitum C. Voluſenum interficere, ut cum munere aliquo perfugiſſe ad Pompeium viderentur.* atque id appellat Livius XXII, 2, 8. *cum mercede magna fallere.* Sic apud Appian. lib. I. de bell. Civil. Albinovanus ad Syllam tranſiturus, nobiles quoſdam interficit. FREINSH.

Nivem effuderat]. Proelium enim ad Iſſon com-

pura inſignes, induunt: nullo prohibere auſo; quum fortuna regis etiam [1] humil-
8 limis in ipſum licentiam faceret. Praebuere ergo Parmenioni non ſpernendi agminis ſpeciem: qui intentiore cura ſuos, quaſi ad juſtum proelium, paucis adhorta-
9 tus, *equis calcaria* [2] *ſubdere* jubet, *& acri impetu in hoſtem* [3] *invehi.* At illi, qui ſub [4] oneribus erant, [5] omiſſis per metum, capeſſunt fugam: [6] armati, qui eos [7] perſequebantur, eodem metu arma jactare, ac nota [8] diverticula petere coepe-
10 runt. Praefectus, [9] quaſi & ipſe conterritus ſimulans, cuncta pavore compleverat. Jacebant totis campis opes regiae: [10] illa pecunia ſtipendio ingenti militum praepara-

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *humilimis.* 2 D. Cl. P. F. B. 2. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *jubet ſubd.* 3 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *evehi.* 4 P. Fl. Leid. Voſſ. 1. *honeribus.* 5 Voſſ. 1. *amiſſis* vulg. *omiſſis illis.* 6 Voſſ. 2. & vulg. *armati quoque.* 7 Bong. *proſeq.* Fl. Voſſ. 1. MS. p. L. & vulgo *ſequebantur.* 8 Voſſ. 2. *diverſoria.* 9 Voſſ. 2. *& quaſi ipſe.* 10 Pal. 1. *illi.*

miſſum fuit μηνὸς μαιμακτηριῶνος, menſe, qui Novembri vel Decembri reſpondet. Arrian. l. II. CELLAR.

Humus rigebat gelu] Abundare *tum* videatur, quod addi non ſolet, nec debet quidem ſemper. *Adſtrictae* autem *veſtes* non male ſane dicuntur: imbibi tamen, & altius, quam ut refundere poſſim, non ad veſtes eam vocem referendam, ſed ad humum: atque ita ex animi ſententia reſcribo: *& humus rigebat gelu tum adſtricta: veſtes, quas cum pecun.* Doctis hoc probabo: de vulgo numquam laborabo. ACIDALIUS. Hoc *tum* ablegat Acidalius, ſed commode adeſt, nec incommode abeſt. Codices retinent omnes *adſtrictas*, collectas accipe in ſarcinas, ut humeris ferri poſſent, quod minime alienum à re, quae narratur, quomodo etiam veſtes regias, aureaſque & purpuras ferre niſi colligatas potuiſſent? Acidalius contra fidem librorum reſcribit; *humus rigebat gelu tum adſtricta: veſtes quas* &c. non diſplicebit, ſi libros aliquos ſuffragatores habeat. mihi utraque ſcriptura proba apparet. RADERUS. Bene haec emendat Acidalius. FREINSH. *Adſtrictae veſtes* id eſt corpori preſſe adhaerentes. nullum hic quidem poſſunt habere locum. Legendum igitur cum Acidalio, & *humus rigebat gelu tum adſtricta: veſtes.* SCHEFF. Lege *gelu multum adſtricta: veſtes.* HEINSIUS.

Induunt] Nos emendaremus, ut & primis verbis reſponderet hoc *induunt*, diceremus, *induerunt.* Audi. cum frigus ferre non poſſent, tum induunt, poſſent, induerunt, ſed Curtius ad praeſens tempus retulit, dixitque *induunt.* neſcio an imitandus in hoc, an reprehendendus. ſane qui ſimili formula uteretur, poſtularetur à Priſciano reus ſoloeci. & miror hoc neminem ſagaciſſimorum Criticorum ſubodoratum. RADERUS. *Induunt.* Non audiendus Raderus, qui emendare conatur, *induerunt.* eſt enim frequentiſſima haec probatiſſimis ſcriptoribus temporum enallage. FREINSH.

Quum fortuna regis] Darii victi & fugientis. Magnam enim fortunam è faſtigio deturbatam ilico contemtio & ludibrium ſequuntur. Phaedr. l. 1. fab. 22.

Quicumque amiſit dignitatem priſtinam,
Ignavis etiam jocus eſt in caſu gravi.

CELLAR.

Humillimis in ipſum] Forte legendum, *cum fortuna regis etiam humillimis jus, in ipſum licentior, faceret.* HEINSIUS.

Omiſſis] Addendum forte, *omiſſis iis.* ACIDALIUS. Recte Acidalius auguratur deeſſe vocem *iis*, vel ſimilem. Mei codices aliquot habent *omiſſis illis* oneribus inquam. RADERUS. *Omiſſis illis.* Ita voluit Acidalius, & juvatur multum Codicum auctoritate: alii tamen haud minus recte delent *illis.* nam eo inducto, tamen habet vox *omiſſis*, quo referatur. ut ſupra III, 1, 24. *adſumptis.* Ceterum elegans Parmenionis ſtrategema recenſet in hoc opere Polyaenus lib. IV. nam *cogitans ſe non poſſe conſervare tantam impedimentorum multitudinem, ſi calones barbari ſe fugae traderent, miſſis ad eos tribus equitum turmis, promulgavit: Quicumque non propriis manibus ſua jumenta apprehenderit, trucidabitur. Hanc promulgationem veriti barbari, ipſi ad jumenta acceſſerunt, & impedimenta tranſportarunt.* paullum à Curtio diſſentiens, qui illa direpta vult à militibus: nam Arrianus neutrum aperte tradens, magis tamen inclinare videtur ad ſententiam Polyaeni. ex cujus verbis praecedentibus deforme mendum tollo. narrat enim nobis, Parmenionem miſſum fuiſſe *Damaſcum ad impedimenta peditum*, ἐπὶ τὴν ἀποσκευὴν τῶν πεζῶν, quis non videt auctorem ſcripſiſſe τῶν Περσῶν? ut non ſit exponendum *peditum*, ſed *Perſarum.* FREINSH. *Omiſſis* ſc. oneribus illis, quod ex praecedentibus intelligendum. niſi plane ſcripſit *omiſſis iis.* Vide ſupra l. II. SCHEFF.

Proſequebantur] Vulgo *perſequebantur*, ſed ne inſanus ego, qui has minutias perſequor. MODIUS. Placet Modii ſcriptura *proſequebantur.* RADERUS.

Praefectus quaſi & ipſe conterritus ſimulans, &c.] Sic omnes fere libri: & Viri docti delent vocem *ſim-*

parata: ille cultus tot nobilium virorum; tot inluſtrium [1] feminarum: aurea vaſa:
aurei freni: tabernacula regali magnificentia ornata: vehicula quoque à ſuis deſti- 11
tuta, [2] ingentis opulentiae plena. facies etiam praedantibus triſtis, [3] ſi qua res a-
varitiam moraretur. Quippe tot annorum [4] incredibili & fidem excedente fortu-
na cumulata, tunc alia ſtirpibus [5] lacerata, alia in coenum demerſa [6] eruebantur:
non ſufficiebant praedantium manus praedae. Jamque etiam ad eos, qui primi 12
[7] fugerant, ventum erat: feminae pleraeque parvos trahentes liberos ibant, inter
quas [8] tres fuere virgines, Ochi, qui ante Darium [9] regnaverat, filiae, olim qui-
dem

Variantes Lectiones.

1 B. 1. omittit *feminarum*. 2 MS. L. *ingenti opulentia* alii *gentis op.* 3 Voſſ. 1. *ſi qua re avaritia moveatur* Pal. 1. *ſi qua res avaritia moveatur*. 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. *incredibilem* & correct. *incredibili*. 5 Vulg. *dilacerata*. 6 Pal. 1. *ruebant*. 7 Alii *fuerant*. 8 P. Fl. Leid. Voſſ. 1. omittunt *tres* Lugd. Amſt. *fuere tres*. 9 P. F. B. 2. *regnaverant*.

ſimulans. Videtur legendum: *quaſi & ipſe conterritus ſimulato cuncta pavore compleverat*. Erat enim proditor, ſed inter ſuos ſpeciem paria timentis & ignari ſumebat. Niſi malis: *Praefectus ſe & ipſe conterritum ſimulans*. GRONOVIUS. l. 11. obſerv. c. 12. Forte *conterritum*. HEINSIUS. Similis eſt tamen loquendi modus apud Virgil. l. 11. Aen. vſ. 371. *Senſit medios delapſus in hoſtes*.

Simulans] Faveam codicibus, ſi qui hanc vocem deleant: quae eſt ipſa expoſitio verborum: *quaſi & ipſe conterritus*. Idem judicium eſt de voce *ingenti*, quae *ſtipendio* adglutinatur; quam utique non vereor ne Curtius agnoverit. Vide ſimile apud Joseph. pag. 1028. p. Edit. Graeco-Lat. & Liv. XXII, 22, 18. *velut ignarus in praeparatas ſua fraude inſidias ducit*. FREINSH.

Aurei freni] Adi Briſſonium lib. 1. de regno Perſ. p. 97. & lib. III. p. 323.

Gentis opulentiae] Hoc quoque interpolarant, qui huic rei nati videntur, ut optima quaeque corrumpant: mutarantque in *ingentis opulentiae*. aliquo ſenſu, fateor, ſed tamen minus idoneo, cum alia illa lectio & germana hujus loci ſit, & elegantiſſima, ſaepiusque ita loquatur Curtius. MODIUS. *Gentis opulentiae*, gentis Syrae ditiſſimae. Codices plerique *ingentis opulentiae*, ſervant, & vetus ſcriptura, ſed Modii lectio non incommoda. RADERUS. *Ingentis opulentiae*, alii male legunt *gentis*: pejus etiam explicant; Syrae ditiſſimae: quaſi iſtae opes Syrorum non Perſarum fuerint. FREINSH. *Ingentis opulentiae plena*, Mod. Ed. *gentis opul.* Lego, *Vehicula quoque ſuis deſtituta agentibus*. Tantum enim terrorem Barbarorum fuiſſe vult, ut omnia, etiam vehicula, quibus eorum opes portabantur, reliquerint, id ſolum agentes, ut ſeipſos fuga ſervare poſſent. Dixit autem *agentes* pro aurigis: eodem modo, quo Ovidius in Phaethontis fabula, l. II. Metam. verſ. 62. *Non aget hos currus*. RUTGERSIUS. l. III. V. L. c. 4. *A ſuis*, id eſt *agentibus ſuis*, ſive aurigis, ut Rutgerſius emendavit. *agere* enim aurigarum eſt. noſter l. V. c. 12. extr. *ignoti jumenta agebant*. Livius l. 1. c. 48. *inhibuit frenos is, qui jumenta agebat*. CELLAR.

Si qua res avaritiam moraretur] Non placet haec lectio. Nempe anteceſſerat de triſti facie, qualem vult hic dicere, videri nullam, quantacumque ſit, iis, qui ſunt avari. aliud autem eſt non videri cui triſte quidpiam, & aliud, non poſſe quid quem morari. lego igitur; *ſi qua re avaritia moveretur*, cum praeſertim in Palat. quoque uno *avaritia moveatur*. SCHEFF.

Fugerant] Emendatius hoc, quam alterum *fuerant*. RADERUS.

Parvos trahentes liberos] Parvuli enim parentum paſſus aequare non poterant, eoque tracti potius quam ducti. Virgilius Aen. II, vſ. 723.

- - - - *dextrae ſe parvus Iulus*
Implicuit, ſequiturque patrem non paſſibus aequis;

& II, vſ. 320.

Sacra manu, victoſque Deos, parvumque nepotem
Ipſe trahit. - - -

RADERUS.

Ochi] Interveniente Arſe, vel Arſame filio, ſed brevioris imperii regnaverat. RADERUS. Tametſi liberi ei complures attribuantur, & conjugem una cum filiabus aliquot captam hic affirmet Curtius; nominantur tamen ſoli, Arſames, Biſthanes, & Paryſatis. Cum Diodorus hoc quoque impugnans, fratres Arſamis, qui jam juvenes eſſent, ad unum omnes caeſos à Bagoa, dicat. Interim genitam fratribus hiſce reor Filiam ἀνώνυμον, quae nupta Hyſtaſpi propinquo, cum poſt victum Darium inter captivos conviviorum ludibrio adhiberetur, & pudore formaque Alexandro ad genus ipſius percontandum, occaſionem praebuiſſet, dimittitur honorifice, & facultates ſuas retinere, & redire ad maritum jubetur, Curtius VI, 2, 7. Arſames ſucceſſit patri, ſed poſt quadriennium à Bagoa extinguitur. Biſthanes contulit ſe in fidem Alexandri, & fugam Darii ex Ecbatanis illi nunciat, Arrian. III, 4, 12. Paryſatis ducitur in matrimonium ab Alex. nuptiis regio luxu Suſis celebratis. Arrian. VII, 1, 18. Haec Reineccius in regno Perſico. FREINSH.

dem ex faſtigio paterno rerum mutatione detractae; ſed tum ſortem earum crude-
13 lius adgravante [1] fortuna. In eodem grege uxor quoque ejuſdem Ochi fuit,
[2] Oxathriſque (frater hic erat Darii) filia, & conjux [3] Artabazi principis purpu-
14 ratorum, [4] & filius, cui *Ilioneo* fuit nomen. [5] Pharnabazi quoque, cui ſummum
imperium maritimae [6] orae rex dederat, uxor cum filio excepta eſt: Mentoris fi-
liae tres: ac nobiliſſimi ducis Memnonis conjux [7] & filius. vixque [8] ulla domus
15 purpurati fuit tantae cladis [9] expers. Lacedaemonii [10] quoque & [11] Athenienſes
ſocietatis fide [12] violata Perſas ſequuti; [13] Ariſtogiton, Dropides & Iphicrates, inter

VARIANTES LECTIONES.

1 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Mer. *natura.* 2 Pal. 1. Voſſ. 2. *Matriſque* D. Bong. Fl. Leid. *Oxatrixque* Ald. *Oxyarteſque* Mer. *Oxatreſque* Baſ. Elz. Lugd. Amſt. *Oxatriſque.* 3 Voſſ. 2. *Archabazi.* 4 Pal. 1. Fl. MS. p. L. Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *&* Bong. omittit utrumque. 5 D. Bong. Fl. Leid. *Pharnabazei* Frob. *Farn.* 6 Leid. Voſſ. 1. D. *horae* correctum *orae.* 7 Voſſ. 2. omittit *& fil.* 8 Voſſ. 2. *illa.* 9 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *expers.* 10 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *quoque.* 11 Voſſ. 1. *Athenienſis* Ald. *Athen. erant ſoc.* 12 P. F. B. 2. Voſſ. 1. 2. *fide non violata* Leid. *fidem non violata.* 13 Ald. *Ar. Dropidas & El.* P. *Ariſtogitan & Thropides & Leucrathes.* Voſſ. 2. *Ariſt. & Tropides & Lenerates* B. 1. *Ariſtogitantae Thropides & Leicrates* B. 2. Fl. Leid. Voſſ. 1. *Ariſtogitane tropicles & lehicrates* F. *Ariſtogitane & Thropides & Leucrates* D. *Ariſtogitane Thropidis & Lecurates* Pal. 1. *Ariſtogitanes & Topacles & Lechicrates* Frob. Mer. Baſ. Col. *Levertes* Lugd. Amſt. *Iphicrates.*

Rerum mutatione] Patre, & fratre regibus à Bagoa Eunucho ſublatis. CELLAR.

Adgravante fortuna] *Natura* membranae, male ut apparet. MODIUS. Sed ſic & Dan. & Pal. & omnium optimus Florentinus, & fortaſſe non male. *Natura* enim hic ſignificat ſexum, cujus otium, & mollities tanto labori impar erat, eoque calamitatem earum graviorem faciebat, apud Ovid. Ligdus ad uxorem gravidam l. IX. Met. vſ. 675.

Quae voveam duo ſunt: minimo ut relevere labore;
Atque marem parias. oneroſior altera ſors eſt;
Et vires natura negat.

GRONOVIUS. lib. II. obſ. c. 12.

Uxor Ochi] Interpunge haec probe. ne tibi eadem exiſtimetur uxor Ochi, & Oxathris filia, & conjux Artabazi. fuere tres diverſae feminae. RADERUS.

Oxathriſque filia] Amaſtrice. RADERUS.

Conjux Artabazi] Hanc ejuſque luxum memorat Clearchus Solenſis apud Athen. lib. VI. ubi dicit ei, nec non uxori Mentoris (cujus filiae hic etiam captae) fuiſſe mulieres Climacidas appellatas: ideo *quod illis à quibus fuerant accerſitae quidvis adblandientes, & obſequentes, pro ſcalis offerebant ita ſeipſas, ut per earum tergum in currum quo vehebantur, dominae conſcenderent, ex eoque deſcenderent.* Subjicitque *his modis cum antea molliſſime vixiſſent, dura tandem vitae ſorte conſenuiſſe*, amiſſis fortunis omnibus in Macedoniam trajectas. Unde non obſcure apparet, de hac femina, deque hac ejus captivitate Clearchum intelligere. erravit ergo vir doctus ad Athenaeum, qui ea referenda putavit ad uxorem Artabazi Armeniae regis, cujus meminit Plutarchus in Craſſo. Non ita judicaſſet, ſi meminiſſet, verba quae apud Athenaeum eo loco referuntur, eſſe Clearchi Solenſis, qui ut Alexandri temporibus vixit, quippe Ariſtotelis diſcipulus, ita longe prius diem obiit, quam Artabazus ille Armenus naſceretur. FREINSH.

Excepta eſt] Colonienſes membranae *ſuſcepta*, quae lectio, ut libro VII. oſtendemus, profecto veriſſima eſt. MODIUS.

Memnonis conjux] Barſine, Artabazi filia, nunc vidua, Graecis literis, & moribus inſtituta, quam propter generoſam indolem formamque animo non minorem Alexander poſtea, Parmenione ſuaſore, uxorem duxit. Plutarch. Alex. c. 36. CELLAR. Sed Arrianus illi oppugnat; nam hic lib. VII. c. 1. Barſinen Darii, non ut ille, Artabazi filiam facit, cum ejus nuptias narrat. FREINSH.

Lacedaemonii quoque] Videtur Curtius in unum confudiſſe, quae diverſo tempore acciderunt. nam Arrianus, cui plurimum in hac hiſtoria tribuo, ad Damaſcum captos prodit Graecorum legatos, *qui ad Darium ante proelium advenerant.* ſic ille auctor II, 3, 21. *Euthyclem Lacedaemonium, Theſſaliſcum Iſmeniae filium, & Dionyſodorum Olympionicen Thebanos: Iphicratem autem Iphicratis filium, copiarum ducem* (niſi tamen legendum *ducis* στρατηγοῦς, pro στρατηγὸν) *Athenienſem.* Iterum III, 5, 10. poſt pugnam ad Arbela in Mardis reperiſſe Alexandrum *Lacedaemoniorum legatos qui ad Darium miſſi fuerant.* hi erant *Calliſtratides, Pauſippus, Monimus, Anomantus; ac Dropides Athenienſium, quos comprehenſos in cuſtodiam tradidit.* quae ſane nomina non minimam cognationem habent cum iis, quae in Curtii codicibus leguntur, quos inde emendari poſſe autumo: Callicratides, Periſippus, Omajus, Onomaſtorides, & partim, ubi adſtipulabantur variae lectiones, aut ratio firmior, emendavi. Diverſis ergo temporibus hi legati capti ſunt. quorum occaſione in Arriano II, 3, 23. corrigebam iſta de Lacedaemone: πόλεως περιφανοῦς, ἐχθρᾶς, ut legatur; πόλεως περιφανῶς ἐχθρᾶς: quomodo tamen

&

ter Athenienſes genere famaque longe clariſſimi: Lacedaemonii, [1] Pauſippus & Onomaſtorides, cum [2] Monimo & Callicratide, [3] ii quoque [4] domi nobiles. Summa [5] pecuniae ſignatae [6] fuit [7] talentorum duo [8] millia & ſexaginta; [9] facti argenti [1] pon- 16

Variantes Lectiones.

1 Bong. *Paſippus* D. *Paſſipus* Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. *Paſſippus* Voſſ. 2. *Perpatibus* Lugd. Amſt. *Peraſippus* vulgo *Periſippus.* 2 Vulgo *Omaſe.* Alii *Omaio.* F. *Amaio* Voſſ. 2. *Amao.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *hi.* 4 B. 2. Voſſ. 1. omittunt *domi nob.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. D. Col. *pecunia ſignata* Pal. 1. *ſignat e pecu.* Mer. *pecuniae ſignata.* 6 Voſſ. 2. omittit *fuit.* 7 Bong. Voſſ. 1. *talentum* Fl. Leid. *talentum* 11. 8 D. Fl. Leid. *mil. & ſeſcenta* B. 1. 2. omitt. *millia* Voſſ. 1. Lugd. Amſt. *mil. & ſexcenta.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Ald. Col. Mer. Frob. Baſ. Lugd. Elz. *facile.*

& legiſſe videntur interpretes, qui reddunt: *quod ea urbs tum temporis manifeſtas cum Alexandro inimicitias gereret.* FREINSH.

Et Athenienſes] Lege *Lacedaemonii quoque & Athenienſes ſocietatis fide violata.* in vulgatis male erat, *Lacedaemonii quoque, & Athenienſes erant.* MODIUS.

Ariſtogiton] An ille fuit in quem Demoſthenis duae extant orationes? ita videtur. RADERUS.

Iphicrates] Alii *Eleutherius.* ſed plurimi codices veſtigia referunt verae lectionis, quam auctoritate inſuper Arriani nixus, intrepide recepi. Hujus Iphicratis (verba ſunt Raderi) pater eſt ille clariſſimus Athenienſium dux, quem certatim laudant omnes ſcriptores: Latini, Probus, qui & vitam hujus compoſuit, quae hodieque legitur, Frontinus paſſim in Stratagematis, Seneca Rhetor: Graeci, Diodorus Siculus, Arrianus, Aelianus, Polyaenus, Aeſchines, Ariſtot. 1. Rhet. Plutarchus ἀποφθέγ. στρατηγῶν. Suidas, Xenophon περὶ Ἑλληνικῶν, alii. FREINSH.

Pauſippus] Omnino ſic reſcribendum fuiſſe credent, qui & Arrianum ſic vocare, & hoc nomen Graecum eſſe, & Curtianos codices eo alludere conſiderabunt. eiſdem fere de cauſſis pro *Omajo* ſcribendum putavi Monimo, quo nomine circa eadem tempora fuit & alius Pythionis filius, in quem Panticam Cypriam formoſam, ſed petulantem, in uxorem ducturum, nobile Olympiadis apophthegma, oculis eum, non animo nec ratione uxorem ducere, apud Athenaeum lib. XIII. legitur. Fuit & Mithridatis uxor an pellex *Monima*, Appian. in Mithridatico. Fuit & Monimus quidam Cynicus, tempore M. Antonini, cujus meminit Imperator iſte lib. II. τῶν περὶ ἑαυτόν. Certe ſi illa duo verba *cum Monimo*, ſimul pronuncientur, aut dictentur, facile quilibet ſcriba exaudiat unicum modo *m*, qualia ſphalmata innumeris locis bonorum auctorum, hac una occaſione commiſſa fuiſſe, manifeſtiſſimis indiciis multoties deprehendi: ut ita facile pro *Monimo* ſcribi potuerit *Onimo*, quod nomen cum *Omajo* eoſdem fere literarum ductus habet, adeoque paullo negligentius ſcriptum, aut alio quo caſu obſcurata ſcriptura, facile ſic legi potuit. Quin & *Callicratidem* fere eliminabamus, ſi Graeciam tam parum ſaperet, quam ſuperiora. IDEM.

Pecuniae ſignatae] Quoniam pecuniae ſignatae ſaepius facit mentionem Curtius, non omiſerim quo notae genere Perſae nummos ſignabant, oſtendere. Perſae quidem nummis aureis Darii forma percuſſis utebantur, qui, quod Darii imaginem inſculptam haberent, *Darici* dicti ſunt. nam cum Darius nominis ſui memoriam inſigni aliquo opere ad poſteros tranſmittere vellet, ex auro puriſſimo monetam percuſſit. Darici autem *aurei ſtateres* erant. Heſychius, *Darici, ſtateres aurei appellati ſunt* (*ut quidam ajunt*) *à Dario Perſarum Rege.* Perſarum etiam nummos ſagittarii nota ſignatos fuiſſe, & ſagittarium dici numiſma Perſicum, elegans illud Ageſilai dictum declarat, quem cum magiſtratus Lacedaemoniorum ex Aſia revocaret, ferunt diſcedentem ad amicos dixiſſe, *ſe triginta ſagittariorum millibus ex Aſia à rege Perſarum expelli. hac enim nota erat Perſicum numiſma.* Tot enim delatis Athenas & Thebas, diviſiſque inter illos, quorum ſumma eſſet in civitatibus auctoritas, bellum in Lacedaemonios totius Graeciae concitarunt, ut Plutarchus in Ageſilao cap. 25. & Artaxerxe cap. 31. refert. Herodotus in Thalia ſtateras quoque Perſicos nummos fuiſſe auctor eſt, cum Democedi medico phialam ſtateribus plenam dono à Darii uxoribus datam narrat; qui iidem & Darici, ut idem Pythii Lydi opulentiam memorans VII, 27. refert. At ſtater quadratum nomiſma erat, ut Suidas ait. Procopius lib. III. de bello Gothico tradit, poſterioribus temporibus Perſarum Regibus argenteum tantum, non item aureum nummum, nota ſua figuratum, percutere licuiſſe. POPMA.

Et ſexcenta: facti argenti] Editi *& ſexaginta, facile argenti &c.* male. prioris emendationis ratio à membranis & magno illo Budaeo eſt: poſterioris à ſcripturae veteris veſtigiis, utriuſque tamen religioſa anquiſitio alterius loci eſt. MODIUS. *Talentorum duo millia & ſexcenta*, Alii *ſexaginta:* ſed illud praeter noſtros, etiam Budaeus in membranaceo legiſſe teſtatur l. IV. de Aſſe. quae Raderus ſi talenta Attica intelligantur, ad 1560000. philippicorum; ſi Babylonica, ut fuiſſe veroſimile eſt ipſi, ad 1820000. computat. Mihi tamen Arrianus ſuſpicionem facit, longe majorem pecuniam ibi fuiſſe repertam. ſcribit enim II, 2, 39. Darium *majorem pecuniarum partem* miſiſſe Damaſcum, imo Curtius III, 8, 12. *pecuniam omnem:* qui idem toto hoc capite magnitudinem ejus mire exaggeravit:

[1] pondus [2] quingenta aequabat. Praeterea triginta millia hominum, cum ſeptem
17 millibus jumentorum, dorſo onera portantium, capta ſunt. Ceterum, [3] dii tantae fortunae proditorem [4] ſepulturae celeriter [5] debita poena [6] perſequuti ſunt. nam-

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *pando.* 2 Voſſ. 2. *quinquaginta.* 3 Bong. D. Pal. 1. Voſſ. 1. omittunt *dii.* 4 Vulgo *perfidiae* Lugd. Amſt. omittunt. 5 Fl. Leid. omittunt *debita.* 6 Pal. 1. *perſecuta eſt.*

vit: *adeo*, ſubjungit Arrianus, *ut in exercitu ultra tria millia talentorum inventa non fuerint.* Scilicet cum omnia hoc genus corruptioni ſint obnoxia, in nullam fere ſcriptorum partem plus fortunae licuit, quam in numeros; quod cum multis aliis, conqueritur Altiſſiod. Chronologiae auctor, his verbis: *Nihil aeque facile, vel antiquitas variat, vel ſcribentium manus imperita depravat.* Facile ergo intelligi poteſt majorem multo ſummam fuiſſe repertam, ut apud regem praedivitem. vide Briſſon. lib. II. p. 221. & Budaeum lib. IV. de Aſſe, & qui ad quingenta hominum millia in exercitu habens, eorum *ſtipendio* hanc *pecuniam praeparaverat*, ut loquitur Curt. ſupra III, 13, 10. niſi quis forte dicat, exteros tantum mercede militaſſe; Perſis, & qui ſub imperio eorum erant, praeter victum, nihil fuiſſe collatum. nam hoc nondum ſatis mihi compertum, in medium relinquam. FREINSH.

Facti argenti] Optima ſcriptura, quam tamen mutaverunt, in *facile argenti. factum argentum* quid ſit, dixi ad Flor. I, 18, 22. FREINSH. Vaſa argentea, ceteramque ſupellectilem ex argento poſſumus intelligere. ſed pro *facti* omnes fere libri veteres habent *facile.* quod ſi conjungitur cum ſequenti *aequabat*, ſenſum habet non inconvenientem. ut non debeat repudiari. SCHEFF. Iſidor. Orig. XVI, 17. *Tria ſunt genera argenti, & auri, & aeris: ſignatum, quod in nummis eſt: factum, quod in vaſis & ſignis: infectum, quod in maſſis eſt.* CELLAR.

Proditorem celeriter] Iterum editi, *Ceterum dii tantae fortunae proditorem ſepulturae celeriter &c.* inepte. inepte dico, imo ineptiſſime. cui enim bono erit illud *ſepulturae.* MODIUS.

Sepulturae] Religio fuit omittere vocem, quam omnes MSS. plurimique impreſſi retinere dicuntur. ut enim corrupta ſit, certe non temere huc invaſit, & ſananda potius videtur, quam recidenda. ego tamen id praeſtare non poſſum, niſi forte cui placeat, quod nec mihi omnino: *Dii tantae fortunae proditorem ulturi.* nam *ſepulturae* vocem ſi quis retinet, non intelligit, plus in ea praemii gratiaeque ineſſe, quam poenae. FREINSH. Pro *ſepulturae celeriter*, in quibus ſine dubio eſt vitium, T. Faber (l. I. epiſt. 51.) legit *ſecurum ſceleris*, nimis longe à ſcriptura veteri. Mallem ego: *ſeque ulturi, celeriter debita poena &c.* hoc eſt perſecuti poena ſunt proditorem, ulturi nempe illum proditorem & ſe. proditorem propter proditas fortunas regis ſui, ſe, propter fidem, quam datam regi per Deos ſolenni juramento fefellerat. ut τὸ *ulciſci* duplici ſenſu intelligatur, uno, quo punire, altero, quo vindicare ſignificat. quod genus non eſt infrequens bonis ſcriptoribus in aliis ejuſmodi locutionibus. Puto autem hoc vitium natum eſſe ex eo, quod in libris antiquis eſſet ſcriptum *ſeq. ulturi* per compendium. Idque poſtea conjunctum videretur otioſum, & pro *ſeq. ulturi*, ſcriberetur *ſepulturi*, atque ad poſtremum alia emendatione *ſepulturae.* SCHEFF. Ab omnibus bonae notae MSS. abeſt vox *Dii*, inſeritur autem poſt τὸ *celeriter*, *ſepulturae*, & abeſt praepoſitio, ſcribe: *ceterum tantae fortunae proditorem ſuperi ultores celeriter debita poena proſequuti ſunt.* GRONOV. l. II. obſ. c. 12. Forte, *Dii ſcelus ulturi.* HEINSIUS. Miror hunc Gronovii locum non advertiſſe doctiſſimum Cellarium, cum aliorum meminerit, & non admiſerit. Verum dubito etiam, ſi importunus ille Curtio Criticus eum ſciviſſet, an non tamen ſibi imponi ſiviſſet foetu ſuo, quem produxit alienum tempore, loco, auctore, & omni venuſtate, ſupponendo pro voce *ſepulturae. impoſturae.* ſed ſic ſolent Viri Cll. qui logices ſuae praeceptis ſunt aptiores, quam emaculandis ſcriptoribus antiquis. Vide Judic. de Curt. c. X. §. 4. *Sepulturae*, ita emendat Clericus, ut pro *ſepulturae* reponat *impoſturae.* ſed obſtat conſtructio ſermonis, & nativa Curtii ſimplicitas. Non auſim in tantis tenebris ſine ope codicis MS. quicquam definire. Animus tamen jam dudum propendit ad legendum *ultores ſceleris* pro *ſepulturae celeriter.* Ut enim omittam inſcriptiones apud Gruterum & Reineſium JOVI VINDICI, JOVI VLTORI: ipſe Darius, de quo Curtius iſthic loquitur, alibi l. V, 13, 16. *Deos ultores adeſſe teſtatur.* & l. VII, 5, 25. Beſſus parricida regis ſui, *Deos ſui ſceleris ultores adeſſe* confitetur. Ita l. V, 5, 8. *Jupiter Graeciae ultor oculos aperuiſſe* dicitur. Plinius quoque Paneg. c. 60, 3. *ultorem ſcelerum Deum* commemorat. Eumdem in modum Medea apud Senec. act. I. ſc. I. vſ. 13. exclamat: *adeſte, adeſte ſceleris ultrices deae!* Sic Dido apud Virg. Aen. IV. vſ. 610. *Deos ultores, Deaſque ultrices* invocat. Et Liv. l. II, 24. *Exſultare gaudio plebes, ultores ſuperbiae patrum adeſſe dicere deos.* Pari modo Jamblich. in vita Pythag. n. 222. de Epimenide: ἐπεκαλέσατο τοὺς τιμωροὺς θεοὺς, *Ultores Deos invocavit.* Juſtin. l. II, 9, 21. *Diis patriae ultoribus poenas exigentibus.* Hactenus ſatis multa exempla attuli ad conjecturam meam tuendam. Verum tamen cum, quae ſubſequuntur in Curtio, ſuadeant τὸ *celeriter* retineri: & in Theocreniano MSto τὸ *ſepulturae* plane non exſtet, immo nec in Lugdu-

namque [1] unus è conſciis ejus, credo, regis vicem, etiam in illa ſorte reveritus, interfecti proditoris caput ad Darium tulit, opportunum ſolatium prodito: quippe & ultus inimicum erat; & nondum in omnium [2] animis memoriam majeſtatis ſuae [3] exoleviſſe cernebat.

Variantes Lectiones.

1 Voſſ. 1. *unuſae.* 2 Leid. *amicis.* 3 Fl. Leid. D. *exſolviſſe* correctum *exoluiſſe* deleta litera *s* à manu ſecunda ad marginem *exoleviſſe* Voſſ. 1. *exſoleviſſe.*

Lugdunenſi Antonii Candidi, nec in Amſt. Janſſonii edit. obſervante Freinshemio: melior mihi conjectura ſubiit animum, quae omnium Criticorum digna videtur calculo. Sic videlicet legendum cenſeo: *Ceterum dii tantae proditorem fortunae celeriter debita poena perſecuti ſunt.* Per errorem librarii *fortunae* bis fuerat poſitum: *tantae fortunae proditorem fortunae.* hinc alius deſcriptor poſterius *fortunae* infelici vel caſu vel auſu mutavit in *ſepulturae.* HEUMANN.

Interfecti proditoris] Illud *proditoris* puto eſſe ex Gloſſa, quam adjecerat quis, ut liqueret non de rege hic ſermonem eſſe, de quo proxime praeceſſerat. ſane quum haberetur paullo ante, *tantae fortunae proditorem*, vox proditoris parum commode hic repeti videtur. SCHEFF.

Q. CUR-

*Q. CURTII RUFI, DE REBUS GESTIS ALEXANDRI REGIS MACEDONUM, LIBER IV.

CAPUT I.

Alexander literis à Dario ſuperbe ſcriptis regie reſpondet. Abdolominum Sidoniis regem praeficit. Amyntas transfuga miro modo à Perſis occiditur. Variae variis locis praefectorum Darii clades.

1 DARIUS tanti modo exercitus rex, qui [1] triumphantis magis, quam dimicantis more, curru [2] ſublimis inierat proelium; [3] per loca, quae prope [4] immenſis agminibus [5] compleverat, jam inania, & ingenti ſolitudine vaſta fugiebat.
2 Pauci regem ſequebantur: nam nec eodem omnes fugam intenderant; [6] & deficientibus equis, curſum eorum, quos [7] rex ſubinde mutabat, aequare non pote-
3 rant. [8] Unchas deinde pervenit, ubi [9] excepere eum Graecorum quatuor millia: [1] cum

VARIANTES LECTIONES.

* Pal. 1. *Quinti Curti Ruſi Hiſtoriarum Alexandri Magni Macedonis Liber Primus explicit. Incipit ſecundus.* P. *Explicit liber tertius Q. Curtii hiſtoriarum Alex. M. Macedoniae Regis, incipit quartus.* B. 1. *Q. Curtii R. hiſt. l. III. explicit, incipit l. IV.* B. 2. *Curti Ruffi hiſt. l. III. explicit, incipit l. IV.* F. *explicit l. III. incipit IV.* Leid. *Q. Curtii Ruſi Hiſtoriarum liber tertius explicit. incipit liber quintus feliciter.* Voſſ. 1. *Q. Curtii Ruffi Hiſt. lib. III. expl. incip. lib. IV. feliciter.* Voſſ. 2. ſine titulo eſt. 1 Leid. & Voſſ. 1. *triumfantis.* 2 F. *ſulbimus.* 3 Voſſ. 2. omittit *per.* 4 Leid. & Voſſ. 1. *in menſis.* 5 Bong. Voſſ. 1. 2. *impl.* 6 B. 1. 2. Voſſ. 1. omittunt *&.* 7 Pal. 1. Leid. Voſſ. 1. Mer. Col. omittunt *rex.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 2. *Onchas* Bong. *Onchas* omiſſo *deinde.* 9 Voſſ. 2. *exceperunt.*

Darius, &c.] Noſter ſupra: *Darius curru ſublimis eminebat.* Auctori conſentit Arrianus, lib. II. Diodorus Siculus, lib. XVII. τέθριππον ζυγὸν vocat. unde conſtat, quadrijugum currum fuiſſe. Ceterum, ſimilis potentia Xerxis, juſto Dei judicio everſa, Juſtino teſte, l. II. n. 13. *Erat res ſpectaculo digna, & aeſtimatione ſortis humanae, rerum varietate miranda, in exiguo latentem videre navigio, quem paullo ante vix aequor omne capiebat, carentem etiam omni ſervorum miniſterio, cujus exercitus propter multitudinem terris graves erant.* Florus, lib. IV, 2, de Pompejo: *Superſtes dignitatis ſuae vixit, ut cum majore dedecore per Theſſalica Tempe equo fugeret, ut una navicula Lesbon applicaretur*, &c. FREINSH.

Loca, &c. *jam inania*] Δαρεῖος δὲ τὴν μὲν νύκτα ξὺν ὀλίγοις τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἔφυγε, &c. *Darius nocte paucis comitatus fugerat: poſtridie vero recolligens Perſas exteroſque, qui ex eo proelio evaſerant, quatuor in univerſum millia habens, ad Thapſacum urbem & Euphratem contendit, ut quam citiſſime poſſet, Euphratem inter ſe & Alexandrum medium relinqueret.* Arrianus, lib. II. Darius vero per Amanicas Pylas egreſſus eſt, cum Syriacas Alexander teneret. RADERUS.

Unchas] Alii libri *Unchas*, alii *Onchas* nominant. eſt locus inter pylas Amanicas & Thapſacum, fere medius, bidui itinere abeſt à pylis Amanicis. *Sochos* Arrianus II, 2, 34. haud dubie appellat. Nam cum Darii expeditionem in Ciliciam deſcribit, ab Euphrate Sochos perveniſſe dicit: *Eſt is Aſſyriae locus ab anguſtiis, ſeu pylis Aſſyriae bidui itinere diſſitus.* RADERUS. Varie vox ſcripta, ideoque ſuſpecta, ſaltem ignota Geographis. Videtur idem locus eſſe, quem *Sochos* Arrianus vocat l. II. bidui itinere à portis Amani Thapſacum verſus, quo Darius fugiens contendit, remotus. CELLAR.

Graecorum IV *M.*] Arrian. II, 3, 7. Graecos barbaroſque hoc numero fuiſſe *in univerſum* tradit. FREINSH.

Prae-

[1] cum quibus ad Euphraten contendit; id demum credens fore ipſius, quod celeritate [2] praeripere potuiſſet. [3] At Alexander Parmenionem, per quem apud Da- 4
maſcum recepta erat praeda, juſſum *eam* [4] *ipſam*, *& captivos*, *diligenti adſervare cuſtodia*, Syriae, quam [5] *Coelen* vocant, praefecit. Novum imperium [6] Syri, 5
[7] nondum belli cladibus ſatis domiti, aſpernabantur: ſed celeriter ſubacti [8] obedienter imperata fecerunt. [9] Aradus quoque inſula deditur regi. Maritimam [10] tum 6
oram, & pleraque longius etiam à mari recedentia, rex ejus inſulae Strato poſſide-

Variantes Lectiones.

1 Bong. D. Fl. Leid. Voſſ. 1. *jam regius tum ad Euph. contendit* Pal. 1. Voſſ. 2. *jam rex tum ad E. con.* Ald. *quibus ad Euphr.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *praecipere* F. *percipere.* 3 Voſſ. 1. P. omittunt *at.* 4 Pal. 1. omittit *ipſam.* 5 D. *Colen* correctum *Coelen* à manu diverſa Voſſ. 1. *Caelon* Voſſ. 2. *Celerin.* 6 Voſſ. 2. *Sirii.* 7 P. *nundum* & ſic deinceps. 8 D. Leid. Voſſ. 1. *oboedienter.* 9 Ald. *Arrhodus* Voſſ. 2. ut vulgo *Nardus.* 10 Bong. *tum horam* D. Leid. Voſſ. 1. Er. *tamen horam.*

Praecipere] Vulgo *praeripere*, ſed emendandus ſexcenties in hac voce Curtius. ſic autem & Plutarch. cujus locus, ſeu ſcriptionem ſpectes, ſeu rem ipſam, qua de noſter agit, mire huc facit: Δαρεῖον μὲν οὐκ εἷλεν, τέτταρας σταδίους ἢ πέντε προλαβόντα τῇ φυγῇ. Corrige etiam apud Solinum in epiſt. poſter. ad Adventum. *Cum & aurium clementia, & optimarum artium ſtudiis praeſtare te ceteris ſentiam, idque oppido expertus de benevolentia tua nihil temere praeceperim* &c. pro quo antea legebatur etiam in Antverpienſi editione *perceperim.* MODIUS. Elegans uſus verbi in hac ſignificatione, cum pro antevenire, praeoccupare, aut antevertere ponitur. ſic enim Virg. Lucret. Cicero, & optimi quique auctores locuti ſunt. RADERUS. *Celeritate praeripere*, Ita editio Freinſhemii, libri alii plerique etiam MSS. habent *praecipere*, pro *praeripere*, quod genuinum puto, vel propterea, quia frequentiſſime hoc ſenſu eo verbo utitur Curtius: ut ex indice apparet. SCHEFF.

Parmenionem] Non Parmenio, ſi Arriano II, 3, 12. fides habenda, ſed Menon praefectus eſt Coeleſyriae ab Alexandro, Cerdimas cognominatus, qui poſtea defecit ab Alexandro in Thracia, ut noto lib. VI. initio. LOCCENIUS. Credo Curtium propter affinitatem iſtorum nominum aut memoria lapſum, aut forte vitioſo exemplari uſum, pro ignotiori Menone ſcripſiſſe nobiliſſimum Parmenionem. quem errorem ſemel erratum, non mirum eſt eum tueri infra IV, 5, 9. Certe diligentiae Arriani tum alibi plurimum tribuo; tum hic ab errore remotiorem eſſe, perſuadeor eo, quod non contentus proprium praefecti nomen exprimere, etiam cognomen addidit. FREINSH.

Recepta] Pro *capta*, & hoc uſurpatum hiſtoricis primae elegantiae, alioqui recipitur, quod prius eſt amiſſum. notavit hoc etiam M. Velſerus l. II. rerum Auguſtan. p. 22. Receptam non captam dicit (quamquam *capi* & *recipi* de re una eademque aliquando dicitur) id eſt in Auguſti nummis *Armenia capta*, *Armenia recepta.* Poſſis tamen hic interpretari *receptam* pro *acceptam*, quod proditor eam tradidiſſet, & Parmenio nomine Alexandri accepiſſet. Infra de Byblon: *oppidum Byblon traditum recepit.* RADERUS.

Syriae, quam Coelen vocant] Syria pluribus diſtincta nominibus. Pomponius Mela I, II. *Syria*, inquit, *late littora tenet*, *terraſque etiam latius introrſus*, *aliis aliiſque nuncupata nominibus. Nam & Coele dicitur*, *& Meſopotamia*, *& Damaſcene*, *& Adiabene*, *& Babylonia*, *& Judaea*, *& Sophene.* Plinius V, 12. Syriam terrarum maximam vocat, pluribus diſtinctam nominibus, & undecim regiones ſub ea comprehendi refert, quamvis ab aliis arctioribus limitibus conſtringatur. Scripſit Syriae deſcriptionem Gulielmus Poſtellus. POPMA. Hanc autem Coeleſyriam Strabo lib. XVI. ita deſcribit, ut eam oculis, quamvis abſentes, & toto pene orbe diviſi tangere videamur: *Duo montes ſunt*, *qui Syriam concavam* (hoc enim eſt Coeleſyria) *includunt*, *Libanus & Antilibanus.* Pergit deinde exſequi cetera, quae apud illum cognoſces. *Cava* ergo dicta eſt, quod quaſi quaedam ampliſſima vallis inter duos montes ſita ſit. Plin. V, 20. Libanus & Antilibanus olim muro erant conjuncti, ut Coeleſyria eſſet undique clauſa. RADERUS.

Aradus] Alii *Nardus*, digni hercule cum ſuis tam emaculatis chartis ablegari ad eos, qui nardum, thus, & odores vendunt. MODIUS. Inſula & oppidum Phoeniciae Plinio l. II. c. 103. & l. VII. c. 33. cc paſſibus, Straboni XX ſtadiis à continenti diſtans. (Mela l. II. c. 7. *Aradus etiam in Phoenice*, *eſt parva*, *& quantum patet tota*, *oppidum frequens tamen.*) POPMA.

Tum oram] Hoc feci ex eo, quod in Sigebergenſi exemplari erat *tumorem.* MODIUS.

Strato] Non eſt hic idem cum Stratone Sidoniorum Rege, de quo mox n. 16. Singulis enim tum ſuus rex erat, Arado, Byblo & Sidoni: ſed Aradi regem Arrianus II, 3, 13. non Stratonem, ſed Geroſtratum patrem Stratonis tum abſentem fecit. Strato ergo regnum pro patre prorex adminiſtrabat. Geroſtratus cum Autophradate claſſis regiae Darianae praefecto. Habuit tamen ratam Gero-

 ſtra-

7 debat: quo in fidem accepto, caſtra movit ad urbem [1] Marathon. Ibi illi lite-
rae à Dario redduntur: quibus ut [2] ſuperbe ſcriptis vehementer offenſus eſt.
[3] praecipue eum movit, quod Darius ſibi *regis* titulum, nec eumdem Alexandri
8 [4] nomini adſcripſerat. Poſtulabat autem magis quam petebat; *ut accepta pecunia*,
[5] *quantamcumque tota Macedonia caperet*, *matrem ſibi* [6] *ac conjugem liberoſque reſtitue-*
9 *ret: de regno*, *aequo*, *ſi vellet*, *Marte contenderet*. *Si ſaniora conſilia* [7] *tandem pati*
potuiſſet; *contentus patrio*, *cederet alieni imperii finibus*: *ſocius amicuſque eſſet*. [8] *in ea*
10 [9] *ſe fidem &* [10] *dare paratum*, *& accipere*. Contra Alexander in hunc maxime mo-
dum reſcripſit; *Rex Alexander* [11] *Dario*. *Celes*, *cujus nomen ſumpſiſti Darius*,
Grae-

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *Marathen*. 2 Leid. Voſſ. 1. *ſuperbae*. 3 Pal. 1. *cum praec*. 4 B. 1. *nomine*. 5 Pal. 1. *quantacunque totam Macedoniam* Mer. *quantac. tota Mac*. 6 Bong. Leid. Voſſ. 1. 2. *&*. 7 F. *tamen*. 8 Baſ. Col. Mer. *in eo*. 9 Amſt. omittit *ſe*. 10 P. *daturum & accipere paratum*. 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. *Dareus cujus* Voſſ. 2. *Dario cujus* Eraſm. *ille* Pal. 1. Ald. Mer. Baſ. Col. *Celes* Bong. D. omittunt.

ſtratus filii deditionem, & ipſe quoque re cognita, deſertis Darii partibus; ſe cum Alexandro conjunxit. RADERUS.

Marathon] Forte *Marathona*. HEINSIUS. Urbs ex adverſo inſulae Aradi in continenti ſita. Plin. l. v. c. 20. *Marathos, contraque Aradus*. Arrianus l. 11. Μάραθος ἡ καταντικρὺ τῆς Ἀράδου ἐν τῇ ἠπείρῳ ᾠκισμένη. (Stephano etiam urbs Acarnaniae) CELLAR. ex Radero

Regis titulum] Arrianus tamen hujus rei non meminit, imo contra 11, 3, 15. Darium ſcripſiſſe dicit; *ſe regem à rege* iſta petere: Alexandrum id tantum moleſte tuliſſe, quod ei parem ſe facere videretur. FREINSH.

Poſtulabat autem magis, quam petebat] Minus enim & modeſtius eſt petere, quam poſtulare, quod jus quoddam prae ſe fert. Cicero in Verrem, *Incipiunt poſtulare, poſcere, minari*. Poſtulatur tamen aliquid honeſte, poſcitur improbe: plus ergo eſt poſcere, quam poſtulare; plus poſtulare, quam petere. Saepe tamen alterum pro altero ſumitur. Nonius, *petere*, inquit, ſignificat *poſcere*. apud quem plura ſignificata hujus vocis invenies. RADERUS.

Potuiſſet] Bongarſius adnotaverat ad oram libri ſui ἴσ: *poſſet*, aut *potis eſſet*, & ipſe olim *poſſet* legendum arbitrabar: ſed perſuaſit mihi C. Barthius Curtium *potuiſſet* uſurpare pro *poſſet*, enallage temporis aliis quoque auctoribus uſitata, quorum exempla recenſet Adverſariorum XXV, 14. & XXXIV, 6. FREINSH.

Fidem dare] Vide infra VI, 4, 14. *fidem*, *quo Perſae modo accipiebant*, *dare*. IDEM.

Ille cujus] Vulgo, *Celes cujus*: ad quae Glareanus, *qua re Darius Hyſtaſpis filius Celes ſit dictus non memini uſpiam me legere*, ſed nec ego, Glareane; pergis tamen, *ſuſpicor autem*, *quemadmodum apud Ægyptios Ptolemaei varia habuere cognomina non nunquam etiam contumeliae plena*, *ut Philopater*, *Auletes*, *ita Darius Celes dictus videtur*. *Cum Herod. in Thal. dicat Darium hunc à Perſis vocatum Inſtitorem*, *Cambyſen Dominum*, *Cyrum Patrem*. Verum ego non jam ſuſpicor, ſed ſcio, Glareane, neminem ſanum, ant pro ſano hoc crediturum. Quomodo enim, cum Herodotus illa recenſuit, hoc praeteriit? verum tu fortaſſe Darium Plautino militi, quem nequiſſimus ſervulus ait ad equas ſcitum admiſſarium fuiſſe futurum, ſimilem credidiſti; atque hinc inveniſſe nomen. Laudo acumen, vel tua cauſſa, probare tamen, ſive mea, ſive adeo ipſius Curtii non poſſum. MODIUS. *Celes cujus &c.* Perſuaſit mihi omnino Raderus, vocem hanc non de nihilo hic comparere: quod & Glareanus antea ſenſerat, quamquam inridente Modio. *Celes* enim, ut citati à Radero docent, *eſt equus unicus*, *& equo vehens*, *quem ſellarium vocant*. Suidas. *Celes eſt equus & eques*. Heſychius. *Celes eſt equus una freni habena rectus*, *curſor*, *hodie ſellarius dictus*, *& ſingularis*: κελητιᾷν & κελητίζειν, *idem eſt quod equitare*. Phavorinus. cujus verbi mentio apud Homerum Il. ο. verſu 679. & Odyſſ. υ. & Euſtathius ad dictum Homeri locum. *Nec dubito dicere*, *à verbo* κέλω *ſeu* κελέω *deduci nomen* κέλης, *quod equum injugem*, *ſeu non junctum jugo ſonat*. Latini vocem neglexerunt. Plinius & *celetem*, & *celetizontas*, XXXIV, 5. XXXIV, 8, 30. & 34. dixit. Curtius quoque loco cognominis potuit uſurpare. Sed doce, vocatum Darium Celetem, & viciſti. doceo, fuiſſe equitem præſtantem, & appellatum ἱππέα, quod idem eſt τῷ κέλητι. Audi ex Athenaeo, Euſtathio in Odyſſ. 6. hujus Darii Hyſtaſpis F. Epitaphium, *Celes*, ſeu *eques & ſagittarius optimus fui*. Lector arbiter eſto. Cui forte occurret, videri potius Celetem dictum, quod equae hinnientis auſpicio ſit creatus rex Perſarum. Hactenus. RADERUS. At, ſi conjecturae locus eſt, hunc ultimum Darium potius hoc nomine fuiſſe illuſum ab Alexandro, crediderim, & ſic ſcribere debere; *Rex Alex. Dario Celeti. Ille*, *cujus nomen ſumpſiſti*, &c. Ut hac ratione ſuperbiam ei ſuam ſimul & prioris conditionis vilitatem improbraret. Darius ita ſcripſerat: *Rex Darius Alexandro*. Hic offen-

Graecos, qui [1] *oram Helleſponti tenent, coloniaſque Graecorum* [2] *Ionias, omni clade vaſtavit: cum magno deinde exercitu mare trajecit, inlato Macedoniae & Graeciae bello. Rurſus* [3] *rex Xerxes* [4] *gentis ejuſdem, ad* [5] *oppugnandos nos cum immanium* 11
barbarorum copiis venit: qui navali proelio victus, Mardonium tamen reliquit in Graecia; ut abſens quoque [6] *popularetur urbes, agros* [7] *ureret.* [8] *Philippum vero* 12
parentem meum quis ignorat [9] *ab iis interfectum eſſe, quos ingentis pecuniae ſpe ſollicitaverant veſtri? impia enim bella ſuſcipitis, & quum habeatis arma,* [10] *licitamini hoſtium capita. ſicut tu proxime talentis mille, tanti exercitus rex, percuſſorem in me emere voluiſti. Repello igitur bellum, non infero:* [11] *& diis quoque pro meliore* 13
ſtantibus cauſſa; magnam partem Aſiæ in ditionem redegi meam: te ipſum acie [1] *vici.*

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. *horam.* 2 Ald. Lugd. Frob. Amſt. *Ionas.* 3 B. 2. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *rex* Fl. Leid. Voſſ. 2. *Xerſes* Ald. *rex Xerſes.* 4 Voſſ. 2. omittit *gentis ejuſd.* 5 Pal. 1. *oppugnandum.* 6 Fl. *copularetur.* 7 Voſſ. 1. *viveret.* 8 Fl. *Philippus.* 9 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *ab his.* 10 Sic Pal. 1. & additum *in D.* margini, ſed Col. quam Schragius vidit B. 1. 2. Fl. Leid. Voſſ. 1. *licemini.* 11 D, Fl. Leid. *Di quoque pro mel. ſtantes* Pal. 1. Voſſ. 1. 2. *Dii quoque pro meliori ſtant* F. *Dii q. p. m. ſtantes.*

offenſus, ſuo nomini regis titulum non additum, ita reſcribendo oſtendit, ſibi quidem regis convenire nomen, longa ſerie majorum regibus edito: Dario Celetis potius, quippe qui ante regnum Aſtandes, id eſt, curſor, ſive veredarius, fuiſſet, quod ipſe celetis voce Graeca exprimere maluit. Eſt & alia conjectura; exprobraſſe ei hoc nomine fugam, quod deſerto curru, quo ſublimis inierat proelium, ſolitario equo inſidens periculo ſe eripuiſſet. Nihil tamen in re obſcura, cum ab aliis auctoribus non juvemur, adfirmare poſſumus. FREINSH. lego *Dareo. is.* HEINSIUS. neque ſpernendam plane aut negligendam lectionem veterum quorumdam codicum puto, exhibentium hoc loco vocem *celes:* non tamen tam abſtruſam & remotam eruditionem, quam effingunt viri doctiſſimi, Curtio in perſona Alexandri obtrudendam cenſeo, cum ejus nullus alius meminerit ſcriptor. forſan eſt error ſcioli librarii, qui hunc Codomannum cognoſcens per literam *C.* voluerit deſignare, unde poſtea ex *C. ille*, vel *is* coaluerit *Celes.* Vel ſimpliciter forte legendum: *rex is cujus* &c. ut reſpondeat ſequentibus, ubi iterum noſter, *rurſus rex Xerxes gentis ejuſdem.* Nam quod ſuperiores agnoſcit Perſarum reges, minime vero minuit hujus, ſi non intendit contumeliam.

Cujus nomen ſumpſiſti] Juſtinus x, 3, 5. Herodot. VI. 98.

Graecos] Haec & ſequentia, copioſiſſime perſcribuntur ab Herodoto & Diodoro. Sed & Juſtinus plurima memorat. FREINSH.

Rurſus Xerxes] Iterum vulgo *rex Xerxes*, ſed deleatur illud *rex.* MODIUS.

Ad oppugnandos nos] Leg. *hos* Graecos ſc. HEINSIUS.

Immanium] Si mei ſit arbitrii, faciam; *cum immanibus barbarorum copiis.* & ſic legiſſe, vel ſaltem legi voluiſſe Pizarum, apparet ex ejus lib. 11. Perſic. ubi cauſſas hujus belli recenſet. FREINSH.

Philippum] Idem Arrian. 11, 3, 18. ſcilicet conatur Alexander transferre paternae caedis invidiam in Perſas, cum ipſe, certe mater Olympias, eo crimine ſuſpecti haberentur. Conſule ſupplement lib. 1. FREINSH. & *Cellar* l. 1. c. 9.

Licitamini] Liceo, liceor, licitor eodem ſignificatu emo, ſed plerumque augente pretio, ut cum duo eamdem mercem deſiderant, pretiis certant apud venditorem addicentem ei qui plus ſolverit. Miror à Valla dubitari de praeterito verbi *liceor*, cum Cicero diſerte dicat in Verr. *licitus ſit*, & *liciti ſunt.* hoc loco veteres codices ponunt *Licitamini*, uti & Valla legit, *aliquando*, inquit, *ſine auctione fit licitatio, ut apud Curtium de Dario, qui pollicebatur pretium pro capite Alexandri, ſi quis eum dolo occidiſſet, ita inquit, & cum habeatis arma ita licitamini hoſtium capita. Liceri* tantum eſt ſemel pretium deferre ſine reſpectu aliorum, emere volentium: *licitari* autem cum multis & ſaepius augere pretium. lego igitur cum Modio *licemini*, non *licitamini.* RADERUS. Vide ſupra l. 11, 5, 16. & Arrian, l. 1, 8, 3. plerique alii habent *licemini*, quod puto rectum, & illud *licitamini* ex gloſſa eſſe. ſenſus eſt, offertis pretium ei, qui pro ipſo addicere vobis vult caput hoſtis, & detruncatum ad vos ferre. id eſt, ingenti praemio promiſſo, facitis percuſſores ſuorum dominorum. SCHEFF. Et ſic l. v. c. 12, 2. *nec mirari hominem mercede conductum omnia habere venalia: ſine pignore, ſine lare, terrarum orbis exſulem, ancipitem hoſtem: ad nutum licentium circumferri.*

Diis pro meliore ſtantibus cauſſa] Hoc ſenſu Lucanus VII, vſ. 349.

Cauſſa jubet ſuperos melior ſperare ſecundos.

Propert. IV, 6.

Frangit & attollit vires in milite cauſſa,
Quae niſi juſta ſubeſt, excutit arma pudor.

Vere enim Euripides in Erechtheo:

Injuſta bellans bella ſalvus haud redit.

 RA-

[1] *vici. Quem etſi nihil à me* [2] *impetrare oportebat; utpote qui ne belli quidem in me*
jura ſervaveris: tamen, ſi veneris ſupplex; & matrem, & conjugem, & liberos
14 *ſine pretio recepturum* [3] *te eſſe promitto. & vincere & conſulere victis ſcio.* [4] *Quod*
ſi te [5] *nobis committere times, dabimus fidem impune venturum. De cetero quum*
15 *mihi* [6] *ſcribes, memento non ſolum* [7] *regi te; ſed etiam tuo ſcribere.* Ad hanc
perferendam [8] Therſippus miſſus. [9] Ipſe in Phoenicen [10] deinde deſcendit: &
oppidum [11] Byblon traditum recepit. Inde ad [12] Sidona ventum eſt, urbem
16 vetuſtate famaque conditorum inclitam. Regnabat in ea Strato, Darii opibus adjutus; ſed quia deditionem magis popularium, quam ſua ſponte fecerat,
regno

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl *devici.* 2 Voſſ. 2. *op. impetr.* Vulgo addunt *quod petieras.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Mer. omitt. *te.* 4 Mer. Col. *qui ſi.* 5 Voſſ. 1. 2. Bong. *committere nobis.* 6 Pal. 1. *ſcribis.* 7 Leid. *regie.* 8 Bong. Leid. *Therſ. eſt miſſus* B. 2. *non eſt miſſus* Voſſ. 1. *Therſippus Te. &c.* 9 D. Pal. 1. Voſſ. 1. 2. Mer. Bong. omitt. *ipſe* V. c. L. *eſt.* 10 Bong. Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *deinde.* 11 D. Voſſ. 1. 2. *Byblo.* Pal. 1. *bello* Fl. Leid. Mer. Baſ. Col. *Biblo* Frob. Elz. Lugd. Amſt. *Biblon.* 12 Pal. 1. *Sidoniam* Voſſ. 2. *Sidonam* Ald. *Sydona.*

RADERUS. Fl. & Leid. *di-ſtantes* forte, *En di q. p. m. ſtantes cauſſa, m. p. A. i. d. redegerunt.* HEINS.

Oportebat] Poſt hanc vocem erat in editis, *quod petieras.* adeo verum eſt, quod dixi jam ſaepius, nihil hoc auctore magis eſſe interpolatum. MODIUS.

Si veneris ſupplex] Quod ſignum deditionis fuiſſet, ita enim poſtulat apud Arrian. l. 11. c. 3. Alexander, ὡς ἐμοῦ τῆς Ἀσίας ἁπάσης κυρίου ὄντος, ἧκε πρὸς ἐμέ. CELLAR.

Etiam tuo] Sc. *regi.* vocat autem Alexander ſe Darii regem, non modo propter tot victorias, ſed & captam partem maximam regni ipſius. SCHEFF.

Ipſe] Forte *exin in Phoenicen deſc.* HEINSIUS.

Byblon] Arrianus l. 11. pactionibus ait traditum: Βύβλον τε λαμβάνει ὁμολογίᾳ ἐνδοθεῖσαν, abſente tamen rege Enylo, qui cum Autophradate ſatrapa Darii verſabatur. RADERUS.

Sidona] C. 4. n. 15. ab Agenore conditam tradit. maritimarum urbium quondam maxima, teſte Pomp. Mel. 1, 12. quam à piſcium ubertate Sidona appellarunt, nam piſcem Phoenices Sidon appellant. Juſtin. l. XVIII. POPMA. *Sidona*, hoc utique loco refellendi ſunt duo praeclariſſimi hiſtorici, Diodorus inquam, & Plutarchus. Nam Diodorus XVII, 47. quae hic Curtius Sidone accidiſſe narrat, ad Tyrum transfert: erroris non ex auctoritate tantum Curtii, quam & Juſtin. XI, 10, 8. ſuffulcit, convictus, ſed aliis quoque rationibus, quarum haud poſtrema, quam obſervavit Loccenius, quod regi Tyriorum Azelmico veniam conceſſerit Alexander apud Arrian. II, 4, 31. maxime tamen urget, quod ex ipſius Diodori hiſtoria fatis conſtat, ut & ex dicto Arriani loco, Tyriis, utpote plurimis eorum occidione caeſis, reliquis in ſervitutem redactis, non opus fuiſſe rege. Deinde ridicule facit, qui cum iſta modo ſcripſiſſet, extemplo ſubjicit *Ballonymum* (ſic enim quem noſter *Abdolominum* vocat) repertum fuiſſe in horto quodam mercede aquas haurientem. multa enim hic quaeri poſſent: quo caſu vel ipſe, vel cujus hortum rigabat, aut caedem, aut ſervitutem evaſiſſet, quomodo vacaret aut illi hortum ſuum ornare, aut huic in tanta rerum converſione non imminere meliori fortunae? Perſpicue igitur erravit Diodorus. At Plutarchus, qui haec in Papho accidiſſe vult, in Orat. de Fort. Alex. II, 19. multo etiam facilius redarguitur, nimium memoriae confiſum haec peccaviſſe, tum quod neminem habet aſſertorem, tum quod hoc errore inductus alium itidem committit haud meliorem. ut enim novo ſuo Paphio regi locum faceret, nihil tale merentem Cinyrae familiam eradicat *ſtirpitus*, eamque jam tum deficere viſam ſcribit, de qua multis poſt ſaeculis Tacitus Hiſt. II, 3, 3. *tantum Cinyrades ſacerdos conſulitur.* haud dubie de ſua aetate locutus. FREINSH.

Strato] Mirum quod Juſtin. l. XVIII. ſcribit, Alexandrum bello in has oras tranſlato, ob memoriam Stratonis pepercisſe illius nepotibus, cum ipſe Strato adhuc ſuperſtes in fidem Alexandri receptus ſit; niſi & hic Strato patrem vel avum ſibi cognominem habuerit. LOCCEN. Alius à Stratone Aradi regulo, ille in amicitiam receptus, hic regno exutus ſupra n. 6. CELLAR.

Darii opibus adjutus] Habet hoc qualemcumque ſenſum, at quanto praeſtantior exibit, ſi legas, *Darii opibus addictus, & quia &c.* Quam enim exile hoc & putidum, memorare nobis aliquem Sidonis regem adjutum opibus Darii, quem ſcimus una cum ceteris imperio Perſarum fuiſſe ſubditum? Sed hoc notat Curtius, eum ſtuduiſſe rebus Darii, ut strueret cauſſam, unde demotus dejectuſque regno fuerit. quam eamdem affert Diodor. XVII, 47. in reliquis omnibus noſtro conſentiens, niſi quod pro Sidone Tyrum ſubſtituit. ſic igitur ille: *rex ſuperior ob amicitiam cum Dario imperio exutus fuerat.* FREINSH. forte *adauctus.* HEINSIUS.

Quia

regno viſus indignus; Hephaeſtionique permiſſum, *ut*, [1] *quem eo faſtigio* [2] *è Sidoniis digniſſimum* [3] *arbitraretur*, [4] *conſtitueret regem.* Erant [5] Hephaeſtioni hoſpites 17
[6] clari inter ſuos juvenes, qui facta ipſis poteſtate regnandi, negaverunt, *quemquam patrio more in id faſtigium recipi*, *niſi regia ſtirpe ortum.* Admiratus Hephae- 18
ſtio magnitudinem animi ſpernentis, quod alii per ignes ferrumque peterent; *Vos quidem* [7] *macti* [8] *virtute*, inquit, *eſtote*, *qui* [9] *primi intellexiſtis*, *quanto majus eſſet*, [10] *regnum faſtidire quam accipere. Ceterum*, *date aliquem regiae ſtirpis*, *qui meminerit*, *à vobis acceptum habere ſe regnum.* [11] At illi quum multos imminere 19
tantae ſpei cernerent, ſingulis amicorum [12] Alexandri, ob nimiam regni cupiditatem, [13] adulantes; ſtatuunt, *neminem eſſe potiorem quam* [14] *Abdolominum quemdam*

VARIANTES LECTIONES.

1 F. P. D. Pal. 1. omittunt *eo* ſuppletur à manu ſecunda, vulgo *quemcunque.* 2 Vulgo *Sidones* Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *Sidonis* B. 2. *Sinodis* Ald. *Sydones.* 3 Vulgo *Arbitrarentur.* 4 Voſſ. 2. *Conſtituerat.* 5 D. Fl. Leid. Voſſ. 1. *Ephestionis* Voſſ. 2. Frob. Baſ. Col. Mer. *Epheſtioni* Lugd. Amſt. *Hepheſtioni.* 6 Mer. *Darii.* 7 Pal. 1. *macta* Bong. *macte* Voſſ. 1. *acti.* 8 P. *inq. virt.* 9 F. *primum.* 10 Pal. 1. *in regnum.* 11 Voſſ. 1. 2. Fl. Leid. *atque.* 12 Fl. Voſſ. 1. *Alexandriam* Leid. *Alexandrum.* 13 D. Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1, 2. Mer. Bong. *adulantibus.* 14 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *Abdalonimum* Ald. Frob. Mer. Baſ. Col. *Abdalominum* Bong. *Abdolonimum.* Vulgo *Abdolonymum.*

Quia] Simili animo Theagenes lib. IV. Æthiop. Heliodori ait. *Non ſe laudare poſſe eam voluntatem, quae metu potentioris coacta eſſe videatur.* Sic apud Appian. de bell. civ. lib. 1. Sylla Nolam *neceſſitate potius quam benevolentia ſibi obſequentem praedae expoſuit.* FREINSH.

Sidonis digniſſimum arbitraretur] Quid mirum ita recte à me hunc locum eſſe emendatum, cum & Diodorus & libri veteres ad ejus emendationem mihi praeiverint? vulgati ſane ſic habebant: *Hephaeſtionique permiſſum, ut quem eo faſtigio Sidones digniſſimum arbitrarentur* &c. peſſime. neque enim Sidonum haec fuit electio, ſed Ephaeſtionis. Porro autem, quem ſcripta Curtii & Juſtini exemplaria *Abdalonymum*, impreſſa *Abdolonimum*, eumdem Diodorus *Ballonymum* appellat, & Tyri non Sidonum regem conſtitutum ſcribit, totaque in re, ut breviter abſolvam, diſſentit à Curtio, verum haec alterius temporis ſunt, niſi quod ea ejuſdem Diodori verba huc adſcribenda video, quibus noſtram lectionem comprobari dixi. ſunt igitur haec: ὁ Ἀλέξανδρος ἔδωκεν ἐξουσίαν Ἡφαιστίωνι καταστῆσαι βασιλέα τῆς Τύρου τῶν ἰδιοξένων, ὃν ἂν προαιρῆται. MODIUS. *Sidonis.* Otioſum illud *Sidonis.* Scribendum puto, *quem eo faſtigio è Sidoniis digniſſimum arbitraretur*, non enim quemcumque aut undecumque ortum, ſed civem, & ipſorum generis voluit praefici. GRONOVIUS. l. 11. Obſ. c. 8. approbantibus Tellierio & Cellario. Lege *ut quem eo faſtigio in Sidoniis digniſſimum arbitraretur.* HEINSIUS.

Per ignes ferrumque] Per quaevis pericula. CELLAR. reſpondet illi Terentiano *cibum è flamma petere.*

Macti virtute] Scripti *macte virtute*, ſed minus recte, ut à Palmerio meo, in eruditiſſimis illis ſpicilegiorum titulo ſcriptis libris, quos, ſi Muſae favent, propediem publicos faciet, docetur. MODIUS. De hoc uſu loquendi multa ad Martial. epigr. 13. lib. IV. & ad idem in Analectis. RADERUS.

Quanto majus eſſet regnum faſtidire] Sic etiam Seneca Thyeſte vſ. 470.

Immane regnum eſt poſſe ſine regno pati.

hoc eſt, poſſe aequo animo carere regno, & potentia, eſt magni regni & potentiae inſtar. Claudian. Epith. Pallad. vſ. 81.

- - - - - - *magnum delata poteſtas,*
Majorem contemta probat.

CELLAR.

Qui meminerit] Hoc eſt, ut meminerit. Senſus: nominate vos regem aliquem, ut ſi hac veſtra nominatione, hoc ſuffragio veſtro pervenerit ad regnum, per hoc ipſum ſciat, ſe tantam rem veſtrae bonitati ac liberalitati, non ſuis meritis, aut cauſſis aliis debere. SCHEFFER.

Adulantes] Aut membranae hanc partem minus probae ſunt, aut aliquis latet error. Conſtanter enim in illis eſt, *adulantibus.* Conſiderent locum, quibus otium & ingenium eſt. MODIUS. Conſtanter omnes membranae Modii *adulantibus*, quod conſiderare jubet, quibus otium & ingenium eſt. Magna vero res, quae contueri ſine otio & ingenio non poſſit. Quid facilius, quam conjicere? *ſingulis amicos Alexandri o. n. r. c. adulantibus.* Mutarunt hoc primitus, qui id verbum cum accuſandi caſu non ferebant. Cicero tamen ſic etiam apud Nonium: & vetuſtiores fere ſemper, qui *adulo* dicebant, unde Tullius *adulor* paſſivo flexu, & ſignificatu. ACIDALIUS. Poteſt vetus Acidalii & vulgata ſcriptura probari. Nam *adulor* Quinctiliani aevo tertio caſui paſſim, ipſo Quinctiliano auctore jungebatur. Cicero non niſi quarto junxit

dam, *longa quidem cognatione ſtirpi regiae adnexum, ſed ob inopiam ſuburbanum* [1] *hor-*
20 *tum exigua colentem ſtipe.* Cauſſa ei paupertatis, ſicut pleriſque, probitas erat:
intentuſque operi diurno, ſtrepitum armorum, qui totam Aſiam concuſſerat, non
21 exaudiebat. Subito deinde, de quibus ante dictum eſt, cum regiae veſtis inſigni-
bus hortum intrant, quem forte ſteriles herbas eligens [2] Abdolominus [3] repurga-
22 bat. [4] Tunc *rege* eo ſalutato, alter ex his; *habitus*, inquit, [5] *hic*, *quem cernis in*

Variantes Lectiones.

1 Pal. 1. Voſſ. 2. *ortum.* 2 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *Abdalonimus.* Voſſ. 2. *Abdolonimus.* Vulgo *Abdolonymus.* 3 Voſſ. 1. ſuperſcriptum habet *ſariebat.* 4 Leid. Voſſ. 1. 2. *tum.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. D. Pal. 1. *hic veſtis quem* Mer. omittit *hic.*

xit cum perſonae ſeu pronominis, tum rei. ut *vos adulari*, & *fortunam adulari* diceret. dicendum fuiſſet ex membr. *ſingulis amicos adulantibus.* Quinctil. *adulatum militi tribunum.* Quin & Livius hoc verbum *adulor* cum dandi caſu copulavit. Tacitus cum accuſ. Hiſtor. l. 1. *more tradito quemcumque adulandi.* lib. XVI. Ann. de Petronio, *ne codicillis quidem Neronem aut Tigellinum adulatus eſt.* RADERUS. *Adulantes*, cum plurimi veterum Codicum ſic habeant: *ſingulis amicorum Alexandri ob nimiam regni cupid. adulantibus*, non improbe conjecit Acidalius legendum eſſe; *ſingulis amicos Al. ob n. r. c. adulantibus.* cui tamen lectioni praeferam ego vulgatam. FREINSH.

Abdalonymum] Hanc hiſtoriam leges apud Plutarchum, Juſtinum, Diodorum, quamvis in nomine variatum ſit, quando alii *Abdolominum*, alii *Abortonium*, alii *Alynominum*, alii *Ballonium*, placet *Abdalonymus.* in re quoque & loco non convenit auctoribus, Diodorus Tyri regem creatum affirmat, contra Juſtinum & Curtium, Plutarchus Paphi. RADERUS.

Longa quidem cognatione] Doctiſſimus Adverſariorum ſcriptor putat excidiſſe hic particulam *haud*, & fuiſſe; *haud longa q. cogn.* ſic apertiorem fore antitheſin, & melius intellectum iri, quod Alexander dixerit, infra IV, 1, 22. *habitum famae generis non repugnare.* Adde & Tiraquell. tom. 1. pag. 27. p. 1. Mihi vulgata eſt veriſſima, & omnia hoc volunt. nam quod de fama generis dixit Alexander, eo factum eſt, quod quamvis per longam cognationem, regiae tamen ſtirpi annexum audiverat; imo hoc longe melius famam nominavit, quae proprie dicitur de iis quorum non eſt memoria, aut certa cognitio. Deinde non videtur hominem regiae ſtirpi arctius conjunctum, propinquis ſuis regnum obtinentibus, in foedam adeo paupertatem dilapſurum fuiſſe, qui, ut certe hujus mores hic deſcribuntur, nullo crimine id meruerit. FREINSH. Barthius Adverſ. XXVIII, 6. *haud longa* ſcribi jubet, ut fortior fiat antitheſis. nec tamen vulgaris ſcriptura inepti ſenſus eſt. CELLAR.

Stipe] Stips aliàs pecuniam à populo collatam, & in aerarium repoſtam ſignificat: aliàs Diis oblatam; aliàs mendicantibus impertitam; aliàs mercedem, ut apud Plinium *mercenariae ſtipis ancilla eſt*, quae ſtipem vulgato corpore colligit. Aliàs pro fructu eleganter, *Villaticae paſtiones*, inquit Columella, *& pecuariae non minimam colono ſtipem conferunt:* id eſt, utilitatem & fructum. Curtius videri potuit accepiſſe ſtipem vel pro diario & mercede alienos hortos colenti data; vel fructu, ſuum hortum ſuburbanum parva ſtipe & fructu repurgantem. Curtius enim nihil de alieno horto exprimit, Juſtin. & Diodor. diſerte alieni faciunt horti cultorem. RADERUS.

Intentus operi] Agri hortique culturae. hanc enim *opus* ſingulari uſu Latini dicunt. Senec. epiſt. 86. *exercebat opere ſe, terramque, ut mos fuit priſcis, ipſe ſubigebat.* Flor. l. 1. c. 11. de L. Quintio Dictatore; *lictor in ipſo opere deprehendit*, id eſt inter arandum. CELLAR.

Strepitum armorum non exaudiebat] Hoc eſt, nihil eo movebatur, tamquam ad ſe non pertinente. ut enim omnino non audierit, impoſſibile eſt. nec enim tanta animi intentione avocabatur, quanta Archimedem intentum lineis ſuis negant ſenſiſſe captarum Syracuſarum ſtrepitum, apud Livium XXV, 31, 9. Hunc ſenſum eſſe verborum Senecae Epiſt. 17. *paupertas expedita eſt, ſecura eſt. cum claſſicum cecinit, ſcit non ſe peti*, teſte Lipſio, recte vidit Gruterus, uſus praeter exemplum Curtianum, hoc etiam diſticho Petronii:

Cum cecinere tubae, jugulo ſtat divite ferrum,
Barbara contemni proelia pannus habet.

Ubi lego *contemtu*, hoc eſt contemtui, quomodo apud Agellium IV, 16. *C. Caeſar gravis auctor linguae Latinae in libris Analogicis omnia iſtiusmodi* (puta Senatu, Victu, Aſpectu &c.) *ſine i litera dicenda cenſet.* FREINSH.

Exaudiebat] Ignorabat iſta omnia, quae hactenus inter Alexandrum & Darium geſta erant. Propter paupertatem enim operi intentus, ut neceſſarium ſibi compararet victum, otii non habebat tantum, ut praeberet aures iſta commemorantibus, aut in cauſſas motuum publicorum ſollicite inquireret. SCHEFFER.

Eligens] Forte *exigens.* Vide ad Columell. l. IV. c. 5. HEINSIUS.

Alter ex his] Vitioſiora erant haec antea, quam vitioſa nux eſt; nec tamen hoc à verbis adeo, ut

in meis manibus, cum iſto ſqualore permutandus tibi eſt. Ablue corpus [1] *inluvie* [2] *aeterniſque ſordibus* [3] *ſqualidum: cape regis animum, & in eam fortunam, qua dignus*

Variantes Lectiones.

1 Leid. *inluviae.* Voſſ. 1. ſuperſcriptum habet *porrigine.* 2 B. 1. *è terriſque* B. 2. & Voſſ. 2. ſuperſcripta interpretatio *conſuetis* Voſſ. 1. *terreniſque.* 3 Voſſ. 1. ſuperſcriptum *calloſum.*

ab interpunctione. ſic enim legebantur. *Tunc rege eo ſalutato: alter ex his habitus* &c. vide quantula res quantas turbas dare potis ſit. Porro in Colonienſi ſcripto codice erat; *habitus hic inquit veſtis* & quae poſtrema vox procul dubio gloſſa eſt τȣ̃ *habitus.* MODIUS. Non omittenda fortaſſe particula fuit, quam vulgati praeferunt; *permutandus eſt tibi.* ACIDAL. Ceteri libri fere *tibi eſt*, vel *eſt tibi*, videtur tamen vacuum *tibi.* RADERUS.

Inluvie veternoque] Sic hunc locum emendavit numquam ſatis laudatus mihi Palmerius, nam libri alioqui ita habent: *aeterniſque ſord.* quam rem nolim audaciae meae imputari, ſi quid forte in ea, cum ſcripturam, à membranis non confirmatam, vulgatae praetuli, peccatum à me eſt, ſi quid, ſed meo in Palmerium amori condonari. MODIUS. *Veternoque & ſordibus*, ſic Modius ſcripſit de Palmerii ſententia; nam vulgo ubique, *illuvie aeterniſque ſordibus*, quo neſcio quid aliud extricandum videtur. Mihi adeo Phoebus hic non favet, ut verum aſſequi ulla conjectura poſſim: & multis quidem tentavimus, è quîs unam atque alteram apponemus, ut quod mihi ſaepe accidit in aliis, alii viciſſim noſtra ad verum ducantur hallucinatione. Poterat facilius: *illuvie veternique ſordibus.* aeque facile *tetriſque.* vel *ceteris.* nam illud opinor licenter nimis: *ablue corpus illuvie ſqualidum, deterſiſque ſordibus cape regis animum.* ACIDALIUS. Omnia formis deſcripta, & antiqua exemplaria, & manu exarata habent *aeterniſque.* Palmerius primus vertit ſtylum, & expuncto *aeternis*, reſcripſit *veternoque.* multa Acidalius hic conatur ex ingenio. Palmerii judicium placet prae caeteris. ſed ego retineo veterem & veram ſcripturam, cum *aeternus* hic valet idem quod diuturnus, Horat. l. II. od. 2. *Quid aeternis minorem Conſiliis animum fatigas?* ubi Acron *infinitis & diuturnis.* & *pacem aeternam* Virg. Aen. l. IV. Notavit hunc uſum verbi perelegantem Turneb. ad illud Virg. l. VIII. *Tum pater aeterno fatur devinctus amore.* pro magno & immenſo. nos tamen quoque noſtram criſin addamus. Quid ſi inquam? *Ablue corpus, illuvie, terraeque ſordibus ſqualidum:* ſcripſerat enim Abdalonymum deprenſum fuiſſe in repurgandis ſterilibus herbis; quod ipſis manibus factitabat, glebamque tractabat; alius *terrenis*, quod parum arridet. *Veternus*, pro torpore animi ſumitur. RADERUS.

Aeterniſque ſordibus] Conjecturam audaciſſimi mortalium Palmerii, *veternoque & ſordibus*, contra bonam mentem recepit in ſeriem Curtii Modius. MS. liber habuit *aeterniſque ſordibus.* Quae procul dubio vera & genuina ſcriptura eſt. Ineptiſſima audacia Palmerii. Quid enim homini vigilanti, induſtrio, labore quotidiano corpus in victum ſubigenti, cum veterno? *Illuvies ſordeſque* curae hortenſi conveniunt, comparatae certe cum habitu Regio. At veternus iſti homini minime omnium. *Aeternis ſordibus* pro perpetuis, jugibuſque dixit. Sic Manilius de curis IV, 3.

Aeterniſque ſenes curis dum quaerimus aevum
Perdimus.

Ut *aeternas ſordes* Curtius, ſic *aeternas roſas* pro vitae perpetua elegantia Martialis dixit VIII, 77.

Liber amicorum dulciſſima cura tuorum,
Liber in aeterna vivere digne roſa.

BARTHIUS Adverſar. XXVIII, 6. In eademque opinione eſt LOCCENIUS, adductis his exemplis. Virgil. Aeneid. VIII, 394.

Tum pater aeterno fatur devinctus amore,

& I, 40.

- - - aeternum ſervans ſub pectore vulnus.

Apulej. lib. II. Metamorph. *Invadit ſpiritum amoris aeternis pedicis alligati.* Et Turneb. Adverſ. XIII. 8. illud Virg. *aeterno amore*, pro magno atque adeo immenſo poſitum ait, adducto exemplo hoc Curtiano, quod & in obſervationes ſuas tranſtulit Giphanius. ſimilemque locum annotat ex Horatio Carm. II, II, II. Raderus

- - - - - - quid aeternis minorem
Conſiliis animum fatigas.

aeternis, inquit Acron, *infinitis & diuturnis.* Et Virg. Aeneid. IV, 99. *pacem aeternum* dixit *exercere.* Quibus utique libentius aſſentior, quam Modio & Palmerio, & ſi qui aliter tentant, *veternique ſordibus*, aut *tetriſque*, vel *ceteriſque ſord.* aut *illuvie ſqualidum, deterſiſque ſordibus*, aut *terraeque*, aut denique *terrenis ſordibus.* (quod etiam eſt C. Barthii) FREINSH. Forte, *tetriſque*, vel *veterniſque. Veterno compenſare*, Colum. l. VIII. c. 5. *ſitus veternuſque* idem l. IV, 25. HEINSIUS. Optimus codex Voſſ. I. diſtincte exhibet *terreniſque*, videturque haec lectio huic loco adcommodatior. Quippe hominem hortorum purgamentis inſudantem *terrenis ſordibus* perfuſum eſſe, quam *aeternis*, quum abluerentur, probabilius apparebit pleriſque. apud Latinos quidem *terrena* ſaepe opponuntur *divinis.* Juſtin. l. XXIV. c. 6. *quaſi terrena jam ſpolia ſorderent, templa &c.* ſed & de iis, quae in terra & agro colendo fiunt. Columell. *abſtinent laboribus terrenis* l. XI. ſic Virgil. l. XI. vſ. 850.

- - - - - - terreno ex aggere buſtum.

& Ovid. l. I. Met. vſ. 67.

Haec ſuper impoſuit liquidum & gravitate carentem
Aethera, nec quidquam terrenae faecis habentem.

Idem ibid. vſ. 407.

Quae

gnus es, [1] *iſtam continentiam* [2] *profer. Et quum in regali ſolio* [3] *reſidebis*, *vitae*
neciſque omnium civium dominus, [4] *cave obliviſcaris hujus* [5] *ſtatus*, *in quo accipis re-*
23 *gnum*; *immo hercule*, [6] *propter quem.* Somnio ſimilis res [7] Abdolomino videba-
tur: interdum, *ſatisne ſani eſſent*, *qui tam proterve ſibi inluderent*, [8] percontabatur.
Sed ut cunctanti ſqualor ablutus eſt; & injecta veſtis purpura auroque diſtin-
cta; [9] & fides à jurantibus facta; [10] ſerio jam rex, iiſdem [11] comitantibus, in re-
24 giam pervenit. [12] Fama, ut ſolet, ſtrenue [13] tota urbe diſcurrit: aliorum [14] ſtu-
dium, aliorum indignatio eminebat: [15] ditiſſimus quiſque *humilitatem inopiamque*
25 *ejus* apud amicos Alexandri [16] criminabatur. *Admitti eum* rex *protinus* juſſit; diu-
que contemplatus, *corporis*, inquit, *habitus famae generis non repugnat: ſed* [17] *li-
bet ſcire*, *inopiam qua patientia tuleris*? Tum ille, *utinam*, inquit, *eodem animo
regnum pati poſſim.* [18] *hae manus* [19] *ſuffecere deſiderio meo: nihil habenti nihil de-
fuit.*

VARIANTES LECTIONES.

1 P. omittit *iſtam.* 2 Bong. Voſſ. 1. Amſt. Lugd. *perfer.* 3 MS. p. L. *ſedebis.* 4 Voſſ. 2. *cave ne.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Mer. omittunt *ſtatus.* 6 Voſſ. 2. *pr. quem ſtatus.* 7 Voſſ. 2. *Andalonimo.* 8 Vulgo *percunctab.* 9 Pal. 1. *etiam fides.* 10 Voſſ. 1. 2. Bong. Mer. Lugd. *ſero.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *comitibus.* 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *fama deinde.* 13 D. *totas urbes diſcrevit* Fl. Leid. Voſſ. 1. & vulgo *totas urbes diſcurrit* Voſſ. 2. *tantas urbes diſcurrit* Pal. 1. *tantas urbes diſcrev.* 14 Fl. *ſtadium.* 15 B. 1. 2. Fl. Leid. Voſſ. 1. *divitiſſimus* F. P. *diutiſſimus.* 16 Mer. *criminabantur.* 17 Pal. 1. *volo ſcire* Voſſ. 2. *ſcire volo.* 18 P. *Heae* Voſſ. 2. *hec.* 19 Voſſ. 2. *ſuffecit.*

Quae tamen ex illis aliquo pars humida ſucco
Et terrena fuit.

Sic apud Plinium juniorem l. v. epiſt. 6. *Pingues terrenique colles*, *neque enim facile uſquam ſaxum*, *ſi quaeratur occurret.*

Imo hercule, *propter quem*] Aberant haec verba à membranis Colonienſibus, ſed male, ut opinor. MODIUS.

Inluderent] Non diſſimile eſt, quod Pertinaci eveniſſe narrat Herodian. in ejus vita c. 5. *Non deſinitis ſenem ludere hominem*, & quae ibi ſequuntur. RADERUS. Adde Plutarch. Pompej. cap. 60. de patre Stratonices. FREINSH.

Sero jam] Lugdunenſes aliaeque editiones, *& fides à jurantibus facta ſerio*; *jam rex iiſdem comitantibus* &c., male quidem, ſed unde legendum ſuſpicabatur quidam amicus meus, apprime doctus. *& fides à jurantibus facta: ſerio jam rex* &c. ut, inquit, antea per deridiculum & ſomnium rex ſibi conſtitui videretur Abdalonymus; poſt factam jurejurando fidem, ſerio jam regis habitum & animum capiens, ad regiam tetenderit. bene ſuadet: mihi tamen, ut libere dicam, non perſuadet. nam & *ſero* habent veteres libri, & veriſimile eſt ſermone ſaepius repetito, cum hic ſe irrideri crederet, illi ſerio ſe loqui aſſeverarent, multum diei conſumtum eſſe. Simile quid memini legere apud Suetonium. MODIUS. Sequi amicum monentem debuit Modius, qui *ſerio* cum hac eadem diſtinctione volebat, & recte interpretabatur. hoc apud ipſum vide. Serum ut factum ſit, longo ſermone fieri poteſt. Verum & ambiguum, & quid ad rem? ad rem autem quanto minus, ſi quid in Suetonio ſimile? ACIDALIUS. Antiqui codices *ſerio*, & vere; quicquid contra ad ſeram uſque veſperam diſputet Modius. Proinde ſcribe. *Et fides à jurantibus facta ſerio.* non vides ſerio rem geſtam à juratis. RADERUS. *Serio rex* qui ſumpſerat jam fidem & auctoritatem regiam, fortunae obſecundans, ut rectiſſime explicat Barthius Adverſar. XXVIII, 7. nam Raderus illud *ſerio* conjungit cum praecedenti voce *jurantibus*, haud perinde apte. FREINSH. *Serio* opponitur verbo *inluderent*, hoc eſt citra jocum, citra illuſionem. Vere rex factus. Male quidam *ſero* legerunt. CELLAR. Lege; *fides à jurantibus facta vero: jam &c.* (vel *veri.*) HEINSIUS.

Famae generis] *Quod longa cognatione ſtirpi regiae adnexum erat* ſupra num. 19. CELLAR.

Regnum pati poſſim] Regnum pati eſt regiam majeſtatem ſuſtinere, Silius l. XIV. vſ. 91.

Caligare alto in ſolio neque pondera regni
Poſſe pati.

Senec. Epiſt. 5. *infirmi animi eſt pati non poſſe divitias.* CELLAR.

Hae manus ſuffecere] Plutarchus in libello de vitando aere alieno: *Dices*, *quomodo alar? Hoccine te rogare aequum eſt*, *qui habeas manus*, *pedes*, *vocem? qui homo ſis?* Seneca in fine epiſt. 20. *Nemo naſcitur dives*, *quiſquis exit in lucem*, *juſſus eſt lacte & pane eſſe contentus. ab his initiis nos regna non capiunt.* Tales fuere praeter Abdolominum ſenex Corycius apud Virgil. IV. Georg.

- - qui rarum in dumis olus albaque circum
Lilia, *verbenaſque premens veſcumque papaver*,
Regum aequabat opes animis.

LOCCEN.

Nihil defuit] Avaro ſemper deeſt, tamque eo caret,

fuit. Magnae indolis [1] ſpecimen ex hoc ſermone Abdolomini [2] cepit. Itaque, 26
non *Stratonis* modo [3] *regiam ſupellectilem adtribui ei* juſſit; *ſed pleraque* [4] *etiam ex Perſica praeda:* regionem quoque urbi adpoſitam ditioni ejus adjecit. Interea 27
[5] Amyntas, quem ad Perſas ab Alexandro transfugiſſe diximus; cum quatuor millibus Graecorum, [6] ipſum ex acie perſequutis, fuga [7] Tripolin pervenit. inde in naves militibus impoſitis [8] Cyprum transmiſit: & quum [9] in illo ſtatu rerum id [10] quemque, quod [11] occupaſſet, habiturum arbitraretur, velut certo jure poſſeſſum; Aegyptum petere decrevit: [12] utrique regi [13] hoſtis, & ſemper [14] ex ancipiti mutatione temporum pendens. hortatuſque milites ad ſpem 28
tantae rei, docet, [15] *Sabacem praetorem Aegypti cecidiſſe in acie: Perſarum prae-*

VARIANTES LECTIONES.

1 Mer. *ſpeciem.* 2 Fl. Leid. *coepit.* Voſſ. 2. *rex cepit.* 3 L. p. *reginam.* 4 Voſſ. 2. omittit *etiam.* 5 Voſſ. 2. *Admintas.* 6 Bong. D. Fl. Leid. Voſſ. 1. *ipſius ex acie perſecutos* Pal. 1. *ipſiis ex acie perſecutis* B. 1. *ipſius ex acie perſecutus* Voſſ. 2. *ipſum ex acie perſecutos.* 7 Sic MSS. omnes & Lugd. Amſt. 8 Fl. *Scyprum.* 9 Voſſ. 2. omittit *in.* 10 V. c. L. *quemcumque.* 11 Voſſ. 2. *occupaviſſet.* 12 D. Bong. Fl. Leid. Voſſ. 2. *utique.* 13 Pal. 1. Voſſ. 2. *hoſtis erat.* 14 Mer. omittit *ex.* 15 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *Satacem.* Voſſ. 2. *Attacem.*

caret, quod adeſt, quam quod abeſt. Omnia poſſidet, qui nihil petit. Senecam vide & Publium Syrum. Legendum ultimum Ciceronis Paradoxum: *Solum ſapientem eſſe divitem.* Apud Secam poëta in epiſt. 108, 12.

Is minimo eget mortalis, qui minimum cupit:
Quod vult habet, qui velle, quod ſatis eſt, poteſt.

Avaro nihil ſatis eſt, qui non tam habet, quod habet, quam habetur. ὐκ ἔχει, ἀλλ᾽ ἔχεται. RADERUS. *Pauper is eſt, quem Graeci* πένητα *vocant,* ἀπὸ τῦ πένεσθαι, *id eſt, laborare, quia cum* πόνῳ *vitam tolerat, nec vivere poteſt, niſi laborem capiat.* Salmaſ. de foenore Trapezit. pag. 635. FREINSH.

Ex hoc ſermone] Eſt enim haud fruſtra dictum:

ψυχῆς χαρακτήρ ἐςιν ἀνθρώπυ λόγος.
Animi character eſt hominis oratio.

Celebratur illud Socratis: *loquere ut te videam.* quare diligenter monet Cicero offic. 1, 37. providendum eſſe, *ne ſermo vitium aliquod indicet ineſſe moribus.* Tacit. H. III, 85, 7. de Vitellio: *Vox una non degeneris animi excepta.* FREINSH.

Regionem ditioni adjecit] Ditioni eſt poteſtati & imperio, luculento inter *regionem* & *ditionem* diſcrimine, quae voces perperam vulgo confunduntur. CELLAR. An Curtius hoc ita intellexerit, judicabis ex lib. IV. c. 8, 13. ubi ſimili locutione, *magnam regionem finibus eorum adjecit.*

Cum quatuor millibus ipſum perſecutis] An *proſecutis?* utraque proba lectio videri poteſt, niſi quod *perſecutis* ambiguum videri poſſit. Arrianus l. II. c. 3, 8. octo millia cenſet. Diodor. XVII. 48. cum Curtio facit. RADERUS.

Tripolin pervenit] Phoeniciae urbem, ut Arrianus nominat, vide quae ſupra lib. III. c. 11, 18. adnotavimus. CELLAR.

Quemque quod occupaſſet habiturum] Idem illud ſenſerunt duces omnes Alexandri poſt mortem ejus. Nepos Eumene c. 2.

Sabacem] Recte animadvertit Glareanus nomen hoc licet unius viri (quod tamen confunditur cum alterius nomine, ut mox videbimus) non ſemel variare in Curtio. nam & hic & lib. III. *Sabaces* vocatur, mox vero *Mazaces*, rurſus *Aſtaces.* Sed ut reddamus verum nomen Praetori, hic & ſupra III, 11, 10. recte vocatur *Sabaces.* nam eadem eſt perſona, & quod firmat noſtram ſententiam, utrobique dicitur in acie cecidiſſe. Nec aliter Arrianus II, 2, 38. ubi de pugna ad Iſſum: *cecidit etiam Sabaces praetor Aegypti.* Ibi vides, Arrianum etiam Σαβάκην vocare, non vero Μαζάβην, ut Glareanus vult. Verum quidem eſt, ab Arriano III, 1, 2. Μαζάκην (ut recte habet editio Vulcanii) adduci, ſed ab hoc diverſum, de quo mox. Negat autem Glareanus, Diodorum quoque mentionem facere hujus praetoris, cum tamen ille XVII. 34. *Taſiacen* licet depravato nomine vocet, ubi aeque ac Arrianus caeſos primates Perſarum in pugna ad Iſſum refert. Porro quod Glareanus Mazacen illum, de quo Curtius IV, 1, 32. eumdem eſſe contendit cum Sabace, non poteſt; cum Sabaces jam obierit, ut dictum, in bello ad Iſſum. Et ut nullius dubitationi ſit locus, Arrianus III, 1. tradit, Mazacen, ubi certior factus de grandi clade Darii ad Iſſum, ex deſperatione ſe dediſſe Alexandro. De qua deditione Curtius IV, 7, 4. agit, ubi pro *Aſtaces* leg. *Mazaces.* quod etiam vidit I. Gebhardus. Idem Arrianus, ubi de expeditione Alexand. in Aegyptum, praetorem Aegypti *Mazacen*, non *Aſtacen* appellat. hinc & eod. lib. recte emendat Gebhardus Μαζάκυ pro Μαζαίυ. nam Mazaeus Babyloniae praetor erat, non Aegypti. Quod denique addit Glareanus, non potuiſſe Darium tam cito in fuga caeſo Sabaci alium ſubſtituere, hunc quoque ſcrupulum illi eximet Arrianus, ubi dicit III, 1, 2. Μαζάκης ἐκ Δαρείυ καθεςηκώς. *Mazaces à Dario conſtitutus.* & Curt. IV, 7, 4. *in cujus praeſidio Mazaces praetor Darii relictus.* LOCCENIUS. Sciendum

praeſidium & ſine duce eſſe, & invalidum: Aegyptios ſemper praetoribus eorum [1] *in-*
29 *fenſos, pro ſociis ipſos, non pro hoſtibus* [2] *æſtimaturos.* Omnia experiri neceſſitas
cogebat: quippe quum [3] primas ſpes fortuna deſtituit; futura praeſentibus viden-
tur eſſe potiora. Igitur [4] conclamant, *duceret quo videretur.* [5] Atque ille uten-
dum animis, dum ſpe [6] calerent, ratus; ad [7] Peluſii oſtium penetrat: ſimulans
30 *à Dario ſe eſſe praemiſſum.* [8] Potitus ergo Peluſii [9] Memphin [10] copias [11] promo-
vit: ad cujus famam [12] Aegyptii, [13] vana gens, & novandis quam gerendis
[14] aptior rebus, ex ſuis [15] quiſque vicis [16] urbibuſque, [17] ad hoc ipſum con-
currunt, [18] ad delenda praeſidia Perſarum. qui territi, tamen ſpem [19] obtinen-
31 di [20] Aegyptum non [21] amiſerunt. [22] Sed eos Amyntas proelio ſuperatos, in
urbem compellit; [23] caſtriſque poſitis; victores ad populandos agros [24] eduxit:
ac

VARIANTES LECTIONES.

1 Bong. D. Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *infeſtos.* 2 Voſſ. 2. *extimaturos.* 3 B. 1. *prima ſpes fortunam.* 4 MSS. D. *conclant* correctum inter lineas *conclamat.* 5 Pal. 1. Voſſ. 2. *at ille.* 6 Mer. *carent.* 7 Leid. *Peluſum* Voſſ. 1. *Peluſii hoſtium* Voſſ. 2. *Peluſium in hoſtium. Peluſium hoſtium* Schragius non adnotato libro variante. 8 D. Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *potitur.* 9 Fl. Leid. Ald. *Memphim* Voſſ. 1. B. 2. *Memphi.* 10 B. 1. *copiis.* 11 Fl. Bong. *praemovit* Voſſ. 1. *permovit* B. 1. 2. ſuperſc. *prom.* Pal. 1. *promovet.* 12 Fl. Leid. Bong. Pal. 1. *Aegypti.* 13 F. *nova.* 14 Fl. *captior.* 15 Bong. D. Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. *quique.* 16 Elz. *viribuſque.* 17 Fl. Leid. Lugd. *hoc ipſum* Voſſ. 2. *quod hoc ipſum* Amſt. *ad ipſum.* 18 Bong. omittit *ad* Pal. 1. *ad dedenda.* 19 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *retinendi.* 20 Pal. 1. *Aegypti.* 21 D. *amiſſerunt* Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *omiſerunt* Mer. *amiſerat.* 22 Mer. *ſed eo.* 23 Aliae editiones *huc illuc incompoſitis agminibus hoſtium ſecuti agebantur, victores ad p.* 24 Bong. Voſſ. 1. Lugd. Amſt. omittunt *eduxit; ac* Voſſ. 2. *agros terris agebantur Mazetes.*

dum eſt, eamdem Perſis olim fuiſſe providentiam, quae hodie omnibus eſt gentibus, ut nempe ſummo magiſtratui ſubſtituerint, qui per ejus abſentiam videret, ne quid reſp. detrimenti caperet. talis fuit Tages, de quo Thucyd. VIII, 3, 10. ὧν ἦρχεν Τάγης ὕπαρχος Τισσαφέρνους: *quos ducebat Tages propraetor Tiſſaphernis.* FREINSH.

Praeſidium ſine duce] Mentitur Amyntas, nam Mazaces ſupererat. l. IV. c. 7, 4. & alii. CELLAR.

Infenſos] *Infeſtos* Membranae. atque eadem varietas in iiſdem vocibus etiam paullo poſt eſt. MODIUS.

Primas ſpes fortuna] Membranae iterum *prima ſpes fortunae*, non recte. ſed de quo tamen celandum lectorem non exiſtimavi, MODIUS.

Ad Peluſii oſtium] Peluſium oppidum cum portu ad oſtium Nili maxime orientale. CELLAR. Nonnulli libri legunt *Peluſum*, quod non plane rejiciendum, quoniam oſtium Peluſii omiſſo fluvio ambiguum quid eſt. licet illud oſtium dicatur Peluſiacum; tamen adjective dixerunt *Peluſia munera &c.* Lucanus, & alii.

Memphin copias promovit] Antiqua Aegyptiorum regia, ad divortium Nili, ſupra Delta, juxta quam Pyramides fuerunt. CELLAR.

Aegyptii, vana gens] Sineſius in Encom. Calvitiae αἰγυπτιάζειν pro doloſe agere uſurpat. Strabo ἀνθρώπους ἀπολέμους vocat. LOCCENIUS. Plinius Paneg. c. 31. de Aegyptiis *ventoſa atque inſolens natio.* Vopiſcus in Saturnino ex epiſt. Hadriani: *genus hominum ſeditioſiſſimum vaniſſimum.* Herodian. l. IV. c. 8. de Alexandrino populo: φύσει τὰς γνώμας κουφότατος ὤν, unde, quod Suetonius in Caeſ. c. 35. notavit. *veritus Caeſar eſt Aegyptum provinciam facere, ne quando violentiorem nacta praeſidem novarum rerum materia eſſet.* Eademque de cauſſa, quum Auguſtus provinciam feciſſet non majoris, quam equeſtris dignitatis, praeſidem impoſuit, Dio Caſſ. l. 51. p. 455. ex Freinshemio contraxit. CELLARIUS.

Hoc ipſum concurrunt] Impreſſi *ad hoc ipſum* minus bene, & geminum huic locum libro ſuperiori emendavimus, ibi; *laxataque vis morbi hoc ipſum videbatur.* MODIUS. Non concoquo ineptam illam repetitionem, *ad hoc ipſum, ad delenda.* Ex libris antiquis unus omittit *hoc*, alter *ad* poſterius. hinc adducor, ut exiſtimem ſcripſiſſe Curtium; *ad ipſum concurrunt, & delenda praeſidia Perſarum.* SCHEFFER.

Spem retinendi] Vera haec eſt lectio, quicquid dicant editiones, quae omnes habent, *ſpem obtinendi Aegyptum non amiſerunt.* MODIUS.

Victores ad populandos] Vitiis nobilitatus locus, & quem varie libri repraeſentabant. in editionibus enim ita legebatur: *victores ad populandos agros eduxit, ac velut in medio poſitis omnibus hoſtium cuncta agebantur.* Peſſime. in membranis Colonienſibus ita; *victores ad populandos agros velut in medio poſiti: dis hoſtium cuncta agebantur.* propemodum. ſed & quid nos audet juvare Sigebergenſis? *victores ad populandos agros velut in medio poſiti hoſtium cuncta age-*

ac velut in medio [1] poſitis omnibus hoſtium cuncta agebantur. Itaque [2] Mazaces, quamquam infelici proelio ſuorum animos [3] territos eſſe cognoverat; ta- 32

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Voſſ. 1. D. *poſitis dis hoſtium* Bong. *poſiti dis in* Leid. *adis* B. 2. ante *dis* ſpatii vacui aliquantulum relictum Pal. 1. *poſcit cunctis* Mer. *poſſidiis* Baſ. col. *poſ. his* Lugd. Amſt. aliique *poſitis hoſtium cunctis agebat*. 2 D. *Mazecos* vulgo *Mazeces* Voſſ. 2. *Mazetes*. 3 F. *eſſe terr.*

agebantur. Euge, terram video, legendum enim: *victores ad populandos agros veluti in medio poſitis hoſtium cunctis agebantur.* Aut ſi non ita, certe ita: *victores ad populandos agros, velut in medio poſiti hoſtium cuncta agebant.* Credeſne verum dicere, an nondum etiam? ſed aut crede, aut doce, quod pro illo ſit: Veterum & recentiorum codicum ſcripturae diſcrepantes in medio poſitae ſunt. MODIUS. Neque ut edidit; neque ut in notis conjicit Modius, recte locus adhuc emendatus, cujus in tanta lectionum varietate magna difficultas. Hanc tamen ſuperaſſe mihi videor, & ex ſcripturis omnibus aliquid ſeligens, ita tandem conſtitui verba & ſententiam, ut ſinceritati utrorumque vix amplius quidquam deſit. Diverſitatem lectionum hic apponere non libuit. Tu apud Modium vide, qui prolixe conſignavit. in membranis autem nuſquam verbum *eduxit*, quod expungimus igitur ex hoc manipulo; *velut* in omnibus eſt, quod aegre mutes, niſi ex *ac velut*, facias *huc illuc*. Jam pro *in medio poſitis* emendo *incompoſitis*, pro *omnibus*, *agminibus*, pro *cunctis* denique *ſecuti*. ita partibus refectis integrum reſtitui locum. *Caſtriſque poſitis, victores ad populandos agros huc illuc, incompoſitis agminibus, hoſtium ſecuri agebantur.* Quomodo ſi non perſanatus eſt, audebo dicere, vix alius ſanabit. Unice probant ſequentia iſta: *Tamen palantes & victoriae fiducia incautos* oſtentans. ACIDAL. *In medio poſitis*] Ilias hic variarum lectionum occurrit. Aliter editi, aliter membranae, aliter Modius, aliter Acidalius curat affectum, & prope depoſitum locum. Mei libri haec collocant verba: *Caſtriſque poſitis victores ad populandos agros eduxit, ac velut in medio poſitis Diis*, (Herwartus V. C. legit. *divitiis*) *hoſtium cuncta agebantur.* Alius antiquior *poſſitis his.* Alius *agebat.* Alii apud Modium: *poſitis omnibus hoſtium cuncta agebantur.* haud dubie mendoſiſſime. Non multo melius Sigebergenſis: *Victores ad populandos agros velut in medio poſitis hoſtium cuncta agebantur.* Modius ratus ſe rem acu tetigiſſe, reſcripſit: *Victores ad populandos agros, velut in medio poſitis hoſtium, cunctis agebantur.* Sed ipſe ſibi parum placens, vertit calculum ediditque *Victores ad populandos agros velut in medio poſiti, hoſtium cuncta agebantur*, nihilo melius, immo deterius. Modium damnat Acidalius, qui mutat quadrata rotundis. Primum expungit, quod in veteribus libris ſcriptum eſt *eduxit*, deinde, *ac velut*, vertit in *huc illuc*, praeterea pro *in medio poſitis*, reponit, *incompoſitis*, illud *omnibus*, mutat *in agminibus*. Demum, quod nullam omnino habet affinitatem cum voce, & ductu literarum, pro, *cunctis*, ſcribit, *ſecuri*. *Ita*, inquit, *partibus refectis, integrum reſtitui locum, quomodo, ſi non perſanatus eſt, audebo dicere, vix alius aliter ſanabit.* Ain' tu? an etiam nobis tollere tentandi conatum, cum tibi permiſeris omnia, conaris? Ego ita ſanari locum arbitror, *caſtriſque poſitis victores ad populandos hoſtium agros eduxit, ac cuncta, velut in medio omnibus poſitis agebat.* Poſſis tamen permutato verborum ordine reſcribere *Caſtriſque velut in medio poſitis, victores ad populandos hoſtium agros eduxit:* Verbum *cuncta*, vel *cunctis poſitis*, *agebat* vel *agebantur*, redundat; vel alia deſiderantur: neque enim oratio recte connectitur. Intellectus juſtus eſt: *Amyntas compulſis in urbem victis, caſtriſque velut in medio* (inter urbem nempe & agrum) *poſitis, victores Graecos ad populandos hoſtium agros, & praedas agendas eduxit.* Alioqui verbum *poſitis*, altero ſtatim verſu incondite recurrit. Optime forſan legeris: *Caſtriſque poſitis victores ad populandos agros, velut cunctis hoſtium in medio poſitis agebantur*, an *vagabantur*. RADERUS. Hujus integram notam malui adſcribere cum taedio; quam committere, ut in hac editione quiſquam quidquam deſideret, eorum quae hactenus ad Curtium qualitercumque notata ſunt; in quibus tamen aliquod operae pretium aut ſit, aut videri queat. Ego enim occiſo loco ſine melioribus libris ſalutem minime ſperandam arbitror. & quamquam eſſet comminiſci quaedam minus flagitioſa, quam illa aliorum, malui tamen relinquere Curtio notum malum, eoque levius, quam audaci medicina provocare malignitatem morbi, & nondum perſanatis antiquis vulneribus, infligere recentia: niſi quod non diſſimulo videri legendum: *velut in metu poſitis.* ea enim cauſſa negligentiae, credere nihil auſuros hoſtes adverſo proelio perculſos. Porro ſimilem ex Juſtino locum adnotare non pigeat. ſic enim ille XXIV, 7, 4. de Gallis: *Gallorum vulgus ex longa inopia, ubi primum vitio, ceteriſque commeatibus referta rura invenit, non minus abundantia quam victoria laetum, per agros ſe ſparſerat; deſertiſque ſignis ad occupanda omnia pro victoribus vagabantur.* FREINSH. Alii aliter hunc locum tentant emendare. Freinshemius pro deſperato habet. Mihi omnia videntur ſana, modo deleatur *ac*, quod nec agnoſcunt libri quidam veteres, fiat nova periodus à voce *velut*, & poſt vocem *hoſtium* ſcribatur comma. Ordo: cuncta, hoſtium ſc. agebantur, velut poſi-

tamen *palantes*, & *victoriae fiducia incautos* oſtentans, [1] perpulit *ne dubitarent ex*
33 *urbe* [2] *erumpere*, & *res amiſſas* [3] *recuperare*. Id conſilium non ratione pruden-
tius, quam [4] eventu felicius fuit: ad unum omnes cum ipſo duce occiſi ſunt.
Has poenas Amyntas utrique regi dedit; nihilo magis ei, ad quem transfugerat, fi-
34 dus, quam illi, quem deſeruerat. Darii praetores, qui proelio apud [5] Iſſon [6] ſu-
perfuerant, cum omni manu, quae fugientes ſequuta erat, adſumpta [7] etiam Cap-
35 padocum & Paphlagonum juventute, Lydiam [8] recuperare tentabant. [9] Anti-
gonus praetor Alexandri Lydiae praeerat: qui, quamquam pleroſque militum ex
prae-

VARIANTES LECTIONES.

1 P. *pertulit* Pal. 1. *perculit*. 2 Voſſ. 2. *erumperent* omiſſo &. 3 D. P. B. 2. Fl. Voſſ. 1. *reciperare* B. 1. *recipere*. 4 Voſſ. 2. *eventus felicis*. 5 Mer. Voſſ. 2. *Yſſon*. 6 Voſſ. 2. *ſuperfugerant*. 7 Pal. 1. &. 8 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *reciperare* & ſic deinceps. 9 Pal. 1. *Antigonas*.

poſitis illis cunctis hoſtium in medio, id eſt, ſicut, vel quia cuncta illa, quae hoſtium erant, poſita fuerunt in medio, ita, vel ideo quoque cuncta agebantur. *in medio poſita* dixit Curtius pro propoſita, expoſita, quomodo Cicero in Verr. 1. *ſeſe ipſum nobis & eos, qui ante ſe fuerant, in medio poſuit, ut ceteros & ſe ipſum per ſe cognoſceremus*. Quaſi diceret, expoſuit eos, & ſe ipſum poteſtati & arbitrio noſtro de ſe judicandi. Item in Tuſcul. *obſcenas voluptates faciles, communes in medio ſitas eſſe dicunt*, id eſt omnium poteſtati permiſſas, ut quiſquis velit, poſſit eas ad ſe rapere. Quali ſenſu & hic apud Curtium verba illa poſita videntur. SCHEFFER. Locus ſiquis alius Curtii corruptus, & deſperatus. Raderus ita: *Caſtriſque poſitis victores ad populandos agros velut cunctis hoſtium in medio poſitis vagabantur*. Freinshemius: *velut in medio poſitis omnibus hoſtium cuncta agebantur*. Audacior conjectura Barthii adverſar. l. XXVIII. c. 6. *velut uno proelio ſopitis hoſtium cunctis, agebantur*. CELLAR. In loco hoc emendando multum ſudarunt Raderus, Freinshemius, Barthius, diverſam ſinguli ineuntes rationem. Nec vero ulla ex iis lectio eſt, quae omnino ſe probare lectori poſſit. Quid ergo? an ego ita abundo ingenio, ut quod tot tantorum medicorum manus percurare nequiverunt, reſtituam in integrum! haud ſane ita mihi Suffenus ſum, ſed amore Curtii olim abreptus ad vires periclitandas triplicem excogitavi lectionem. Quarum nulla nunc mihi ſatisfacit. Primum enim ita legebam: *Caſtriſque victores ad populandos agros eduxit, velut in medio poſitis omnibus hoſtium:* i. e. omnibus, quae eſſent hoſtium. *Poſitis* propterea omittebam, quod vix videretur credibile, ſcriptorem tam accuratum duobus in verſibus unum verbum (*poſitis*) bis poſuiſſe. Illa vero verba, *cuncta agebantur*, delebam, quod viderentur incuria librarii huc tranſlata ex libri hujus c. 3, 23. ubi leguntur. Deinde hunc in modum iſta verba correxi: *caſtriſque poſitis v. a. p. a. eduxit: ita velut in medio poſitis omnibus, hoſtium nulla cura agebantur.* Etenim ex *ita* duae priores litterae videbantur abſorptae per *eduxit* proxime antecedens. Tertio ſic legendum cenſui: *Caſtriſque victores ad popu^rd. agr. eduxit. Itaque velut in medio poſitis omnibu ho- ſtium ſecuri vagabantur. Itaque* faciebam ex *ac*. Sed eamdem particulam omittendam judicabam in verbis ſubſequentibus, & ſic pergebam: *Mazaces, quamquam infelici proe[illegible] &c. Vagus hoſtis* pari modo commemoratur l. VIII, 1, 1. *Hoſtium ſecuri* dicere Curtius potuit, quemadmodum infra l. V, 10, 15. *ſecurus periculi, quod inſtabat*. & l. IX, 9, 8. *ſecuri caſus ejus, qui ſupervenit ignavis*. Sic & Ovid. Triſt. l. 1, 1. vſ. 49. dicitur *ſecurus famae*. Verum nunc haec univerſa mihi diſplicent, poſtquam animum meum ſuſpicio ſubiit gloſſematis. Delenda itaque cenſeo iſthaec verba prorſus: *ac velut in medio poſitis omnibus hoſtium cuncta agebantur*. Ejectis quippe hiſce tota Curtii oratio placidiori decurrit flumine. Ut merito verear, ne ſciolus quiſquam ea intruſerit, qui ſcripſiſſe ſibi videbatur elegantiſſime. Quia plane ſuſpicor, deſumta haec verba eſſe ex Salluſtio qui in bell. Cat. c. 42. ita diſſerit: *Illi inconſulte ac velut per dementiam cuncta agebant*. Noli, lector, objicere, ea tamen verba in omnibus Curtii MSS. codd. exſtare. nam poſtea indicabo aliud gloſſema in omnibus itidem MSS. obvium l. IX. c. 5, 4. HEUMANN. forte, *victore verſo ad p. a. velut in medio pacis immemori hoſtium oſcitanti cuncta agebantur*. HEINSIUS. His tot hariolationibus, quid refert, utrum & noſtra accedat, conjicientium tantum pro *hoſtium* legendum *hoſtili vi. ac velut in medio poſitis omnibus hoſtili vi cuncta agebantur*. Ut Juſtin. l. XXXVIII. c. 1. *non vi hoſtili, ſed voluntaria morte*.

Tamen palantes] Diſperſos, vagabundos. Juſtin. l. V. c. 5, 2. interpretatur, *ſine inſidiarum metu ſparſos milites*. Tacitus l. IV. Hiſt. c. 18, 7. *auxilia foeda fuga diſperſa, totis campis palantur*. CELLAR.

Cappadocum Paphlagonum] Paphlagones in fidem acceperat Alexander, Arriano teſte l. II. oportet ergo illos defeciſſe. Cappadociam autem non totam, ſed quae circa Halyn eſt, tantummodo ſubegerat, eodem teſte. CELLAR.

Lydiae] Arrian. 1, 8, 27. *Phrygiae*. Poteſt utramque obtinuiſſe. FREINSH.

De-

praeſidiis ad regem dimiſerat; tamen barbaris ſpretis, in aciem ſuos eduxit. Ea-
dem [1] illic quoque fortuna [2] partium fuit, tribus proeliis alia atque alia regio-
ne commiſſis, Perſae funduntur. Eodem tempore claſſis Macedonum ex Graecia 36
accita, Ariſtomenen, qui ad Helleſponti oram [3] recuperandam à Dario erat miſ-
ſus, captis ejus aut [4] merſis navibus, [5] ſuperat. [6] A Mileſiis deinde [7] Pharna- 37
bazus praefectus Perſicae claſſis pecunia exacta, & praeſidio in urbem [8] Chium
[9] introducto, centum navibus Andrum, & inde [10] Syphnum petiit. [11] eas quo-
que inſulas praeſidiis occupat; pecunia multat. Magnitudo belli, quod ab opu- 38
lentiſſimis Europae Aſiaeque regibus, in ſpem totius orbis occupandi gerebatur,
Graeciae quoque & Cretae arma commoverat. [12] Agis, Lacedaemoniorum rex, 39
octo millibus Graecorum, qui ex Cilicia profugi domos [13] repetierant, contra-
ctis, bellum Antipatro Macedoniae praefecto [14] moliebatur. Cretenſes has aut 40
illas partes ſequuti, nunc [15] Spartanorum, nunc [16] Macedonum praeſidiis oc-
cupabantur. Sed leviora inter illos fuere diſcrimina, unum certamen, ex quo ce-
tera pendebant, intuente fortuna.

VARIANTES LECTIONES.

1 P. *ilti* vulgo *illinc.* 2 Mer. *proelium.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. *reciperand.* 4 Vulgo *demerſis* Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. D. Mer. Baſ. Col. *everſis* Pal. 1. *atque everſis.* 5 Pal. 1. *ſuperavit.* 6 Pal. 1. *Amiſeliis.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. D. *Barnab.* F. *Barnazabus* Ald. Frob. Baſ. Col. *Farn.* 8 D. Cl. F. P. B. 2. Leid. Voſſ. 1. *Hium.* 9 M. p. L. *introductis.* 10 Pal. 1. Voſſ. 2. *Siphium* Voſſ. 1. *Siphnum* Baſ. Col. *Sypheum.* 11 Leid. Voſſ. 2. *is quoque* B. 1. 2. D. Pal. 1. Fl. Voſſ. 1. *his* Mer. *eaſque* Lugd. *haſque* Amſt. *Idaſque.* 12 D. Pal. 1. Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *Hagis.* 13 Voſſ. 2. *receperant.* 14 MS. p. L. *moliebantur.* 15 D. Bong. Fl. Voſſ. 1. *Parianorum* Leid. *Arrianorum* Voſſ. 2. omittit. 16 Pal. 1. omittit *Maced. praeſ.*

Demerſis navibus] Colonienſes, & jam de ſcripto & excuſo loquor, *everſis.* Sigebergenſis, *averſis*, omnes bona & probabili ſententia, prae omnibus tamen placet quod expreſſi. MODIUS. Forte, *depreſſis.* HEINSIUS.

Chium, Andrum, Siphnum] Maris Aegei inſulae, Andrus & Siphnus in Cycladibus, Chios Ioniae oppoſita. CELLAR.

Has quoque inſulas] Colonienſ. & Sigeb. ſcripti *his*, hinc feci *has.* Nam Lugdunenſes & Colonienſis impreſſi habebant *is*, ſed quid mihi haec talia monitio eſt! MODIUS. *Eas quoque*, ſic olim conjeci legendum, pro *is quoque*, & cum videam favere libros, recepi. FREINSH.

Occupat] Lege *occupatos.* HEINSIUS.

Graeciae & Cretae arma commoverat] Graeciae non omnis, ſed tantum Lacedaemoniae: Spartani autem cum Cretenſibus, quod viderent Alexandrum, niſi confecto bello Perſico, non reverſurum, arma commoverant. CELLAR.

Agis Lacedaemoniorum rex] Vide Arrian. l. II, 3, 10. Diodor. l. XVII, 48. FREINSH. De regibus Lacedaemoniorum Corn. Nep. Ageſilao c. 1. *nomine magis, quam imperio* reges. neque enim erant αὐτοκράτορες, ſed ἡ γερουσία πᾶν εἶχε τῶν κοινῶν τὸ κράτος, *poteſtas omnis penes ſenatum erat.* Dionyſ. Halicarn. l. II. p. 87. CELLAR.

Praeſidiis occupabatur] Praeſidiarios milites habebant. IDEM.

Unum certamen] Unum proelium, quo in Oriente debellaretur. IDEM.

Caput II.

Tyrii, Alexandrum recipere recuſantes, obſidentur.

1 Jam tota [1] Syria, jam [2] Phoenice quoque, excepta [3] Tyro, Macedonum [4] erant; habebatque [5] rex caſtra [6] in continenti, à quo urbem anguſtum fretum
2 dirimit. [7] Tyrus & [8] claritate, & magnitudine ante omnes urbes Syriae [9] Phoeniceſque memorabilis, facilius ſocietatem Alexandri acceptura videbatur, quam imperium. Coronam [10] igitur auream [11] legati donum adferebant; commeatuſque large & hoſpitaliter ex oppido [12] adduxerant. Ille *dona ut ab amicis acci-*
3 *pi* juſſit, benigneque legatos adloquutus, *Herculi, quem praecipue Tyrii colerent, ſacrificare velle ſe* dixit. [13] *Macedonum reges credere, ab illo deo* [14] *ipſos genus du-*
4 *cere: ſe vero ut id faceret etiam oraculo monitum.* Legati reſpondent, *eſſe templum Herculis extra urbem,* [15] *in eam ſedem quam* [16] *Palaetyron ipſi* [17] *vocant: ibi regem deo ſa-*

Variantes Lectiones.

1 Voſſ. 2. *Siria* ut ſemper in ſimilibus. 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. *Phoenicae* Voſſ. 2. *Fenice* Col. Mer. Baſ. *Phoenices.* 3 F. *Tyra* Voſſ. 2. *Thiro.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *erat.* 5 Voſſ. 2. omittit *rex.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 2. *incontinentia.* 7 D. Pal. 1. F. Fl. Voſſ. 1. *Tyros* Voſſ. 2. *Thiros.* 8 P. B. 2. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *& magn. & clar.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. Ald. Mer. Col. Baſ. *Phoeniciſque* Voſſ. 2. *Feniciſque.* 10 Pal. 1. Voſſ. 2. *autem.* 11 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *donum legati* M. Sec. L. *dona* Elz. *leg. domum.* 12 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *advexerant.* 13 Pal. 1. Voſſ. 2. *Macedones.* 14 B. 1. Mer. *ipſo.* 15 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *ea ſede* Mer. *ea ſedem.* 16 Pal. 1. *Palcyron* Leid. *Palletyron* Voſſ. 1. *Paletyron* Voſſ. 2. *Paletiron.* 17 F. B. 1. 2. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *vocent.*

In continenti] In litore ad Tyrum. Continens pro terra accipitur, ut oriens pro ſole; ſaliens pro fonte; frigida, & calda, pro aqua, & hoc genus alia, ſed tamen quae mare contingit: interiora, mediterranea appellantur. RADERUS.

A quo] Leg. *à qua* ſc. terra. HEINSIUS.

Anguſtum fretum] Quatuor ſtadia latum inter urbem & terram. RADERUS.

Societatem quam imperium] Ut ſuis legibus viveret, ſocia & amica regi eſſet; ceterum in omnibus ſuo arbitrio tamquam libera, nec ullius imperio obnoxia civitas ageret. Sicut paullo ante Piſidae Selgenſes πρὸς Ἀλέξανδρον πρεσβευσάμενοι δέχεσθαι τὰ προστάγματα εἶπον κατὰ φιλίαν. *imperata ſe ut amicos* (non ut ſubditos) *facere velle ſignificarunt.* Strabo lib. XII. FREINSH.

Coronam auream] Virtutis & victoriae ſymbolum, quod etiam aliis, quam regibus dari conſuevit. Livius l. XXXI. c. 5. *Rhodiorum populus corona aurei virtutis gratia donatus.* CELLAR.

Donum adferebant] In quibuſdam edd. *domum aff.* quod idem vitium obſervavi in his Frontini II, II, 5. *aurum, quod parentes ejus redempturi captivam domum Scipioni attulerant:* ubi neſcio quis, *donum,* probe. FREINSH.

Advexerant] Aptius hoc, quam vulgatum illud *adduxerant.* MODIUS.

Herculi] Dubitatur tamen quiſnam hic Hercules fuerit. nam plures numerabant (Cicero de Natura Deor. III, 16. & Arnob. lib. IV.) Petrus Faber facit Aegyptium Herculem. vide ipſum fuſe Semeſtr. III, 4. LOCCENIUS. Vide & dies Geniales Alexand. II, 14. Plinius XI, 17. eam diſputationem ſupervacuam eſſe credit, & parum religioſam. FREINSH. Multi Hercules, & in his ſi non duo, ſaltem unus Tyrius, Diod. l. XVII, 40. βουλομένου βασιλέως τῷ Ἡρακλεῖ τῷ Τυρίῳ θῦσαι, *volente rege Herculi Tyrio ſacrificare.* CELLAR.

Deo ipſo] *Ab illo Deo ipſos* alii. MODIUS.

Genus ducere] Ab Hercule, non tamen Tyrio, niſi hic idem cum Argivo fuerit. Ceterum de ſtirpe Alexandri prolixe diſputantem vide Reineccium in praefat. regni Macedonici. Cujus excerpta dedimus in comment. horum prolegomenis cap. 5. Dexippi fragmentum, editum inter Euſebiana Scaligeri, nihil habet magno promiſſoris hiatu dignum. Sed *ob hanc ſtirpem reges Macedonum, pro diademate, & corona, & purpura regia, pelle capitis leonini ſe ipſos coronant, & id coronam & ornatum arbitrantur: & argumento eſt nummus Macedonis Alexandri tali imagine inſignitus.* ut ſcribit Conſtant. Porphyrog. lib. II. de Themat. FREINSH.

Templum Herculis extra urbem] Herculi extra muros ſacrificabatur, quia fuit pene ſemper peregrinus. Vide Scalig. Poëtic. l. III. c. 25. & adde Plutarch. Quaeſt. Rom. 28. CELLAR.

In ea ſede quam] Editio Colonienſis, *in eam ſedem quam Paletron,* vide diligentiam ejuſmodi typographorum. MODIUS. *In eam ſedem,* ita retinui, ſic enim & ſupra III, 5, 10. *in Ciliciam fore.* Vide Indicem, *in.* FREINSH.

Palaetyron vocant] Strabo l. XVI. μετὰ τὴν Τύρον ἡ πα-

Pag. 166.

Pag. 180.

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY.

ſacrum [1] *rite facturum.* Non tenuit iram [2] Alexander, cujus [3] alioquin potens 5
non erat. Itaque *vos quidem,* [4] inquit, *fiducia loci, quod inſulam incolitis, pede-
ſtrem hunc exercitum ſpernitis, ſed brevi oſtendam in continenti vos eſſe. proinde* [5] *ſcia-
tis licet, aut intraturum me urbem; aut oppugnaturum.* Cum hoc reſponſo [6] dimiſ- 6
ſos monere [7] amici coeperunt, *ut regem, quem Syria, quem* [8] *Phoenice recepiſſet,
ipſi quoque* [9] *urbem intrare paterentur.* At illi loco ſatis fiſi, obſidionem ferre [10] de- 7
creverunt. Namque urbem à continenti quatuor ſtadiorum fretum dividit, [11] A-
frico maxime [12] objectum, crebros ex alto fluctus in litus [13] evolvens. Nec 8
accipiendo operi, quo Macedones continenti inſulam jungere parabant, quid-
quam magis, [14] quam ille ventus obſtabat. quippe vix [15] leni & tranquillo [16] ma-
ri moles agi poſſunt; Africus vero prima quaeque [17] congeſta pulſu inliſa mari
ſubruit: nec ulla tam firma moles [18] eſt, quam non [19] exedant undae [20] per nexus
ope-

Variantes Lectiones.

1 D. omittit *rite facturum* ſed ſuppletur. 2 D. Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *Alexander.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. Ald. Baſ. *alioqui.* 4 P. omittit *inquit* Voſſ. 2. *inquit quidem.* 5 Mer. *ſciatis me licet.* 6 D. Bong. Fl. Leid. *demiſſos* Voſſ. 1. *demiſſis.* 7 D. Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *amici.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. *Phoenicae* Voſſ. 2. *Fenice* Col. Mer. Baſ. *Phoenix.* 9 Col. Baſ. Frob. omittunt *urbem.* 10 Pal. 1. Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *decreverant.* 11 Voſſ. 2. *Africus* Mer. *Aphrico* & ſic deinceps. 12 Voſſ. 2. *ejectum.* 13 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Lugd. Amſt. *evolvit.* 14 M. p. L. *quem.* 15 Pal. 1. *levi.* 16 Pal. 1. *maris.* 17 F. *comeſta.* 18 Voſſ. 2. omittit *eſt.* 19 Ald. Col. Baſ. Frob. *excidant* Mer. *excedant.* 20 Fl. Leid. Voſſ. Mer. Amſt. Lugd. *& per enixus* Bong. Col. *per enixus.*

ἡ παλαιτύρος ἐν τριάκοντα σταδίοις. *poſt Tyrum eſt antiqua Tyrus, triginta ſtadiis diſtans.* in Auſtrum Ptolemaida verſus. Primum enim in continenti fuerat urbs, poſt in inſulam, ut locum tutiorem, reducta. CELLAR.

Iram Alexander] MSS. illud *Alexander* non agnoſcunt, & deleri poterat ſane. MODIUS.

Alioquin] Vox Ciceronis aevo minus frequens, poſt aetatem Auguſti frequentius probatis auctoribus uſurpata, ut nos docuit Cl. Burmannus ad Quinctilian. Inſtit. l. 1. c. 1.

Fiducia loci] Thucyd. III, 14, 18. *Melios, cum eſſent inſulani, qui dicto audientes eſſe nollent, & militiae ſocietatem abnuerent, ſubigere volebant.* Flor. II, 3, 4. de Liguribus: *Tuti locis & fuga, durum atque velox genus, ex occaſione magis latrocinia, quam bella faciebat.* Vellej. II, 95, 2. de Rhetis & Vindelicis: *gentes locis tutiſſimas, aditu difficillimas perdomuerunt.* FREINSH.

In continenti vos eſſe] Et hoc egregie oſtendit, cum jacta ingenti mole operum in obſidione Tyri, ex inſula continentem fecit. unde & Ovid. Metamorph. XV, vſ. 287.

Fluctibus ambitae fuerant Antiſſa Pharoſque,
Et Phoeniſſa Tyros, quarum nunc inſula nulla eſt.

Lege quoque Pomponium Melam l. 1. c. 12. & Plinium V, 19. LOCCENIUS.

Urbem intrare] Quod alibi adimunt, alibi dant membranae; nam hic in impreſſis vox *urbem* nulla erat; paullo ante illud *amici* in ſcriptis deſiderabatur. MODIUS.

Africo maxime objectum] Africus ab occaſu hiberno erumpens ventus, *creber procellis*, ut poëta ait, hoc fretum maxime concitabat. CELLAR.

Evolvit] Editi *evolvens.* male. MODIUS.

**Accipiendo*] Forte *occipiendo.* leg. *auſpicando.* ſed ſic tamen infra c. 6, 8. *levi humo acceptante opus.* HEINSIUS.

Pulſu maris] Iterum editi *mari*, ſed hoc quoque tenue. MODIUS. Non video, quo ſpectet illud *pulſu*, aut unde factus ſit is pulſus. Itaque non dubito, quin pro *mari*, *maris* ſit ſcribendum, litteraque ex ſequentis vocis initio, quae male deleta eſt, repeti debeat. Et in emendationem hancce conſentit etiam Palatinus unus. SCHEFFER. Forte, *impulſu illiſi maris.* Sic c. 3, 6. *ventus mare illiſit in molem.* HEINSIUS.

Exedant undae per enixus] Gymnici editio, *excidant undae & per enixus*, haec bene, illud peſſime. Lugdunenſes; *quam non excidant undae per nexus* &c. ineptiſſime. Sigebergenſis: *quam non exedant undae, & per nixus*, ex quibus poſtremis duabus lectionibus ita ſcripſi, quemadmodum excudendum etiam curavi. MODIUS. De ceteris Modius bene. *Nexus* non erat penitus damnandum. Per hoc quis compages non intelligat, quae ſolvuntur aquis intermanantibus? ſed nec *enixus* ego contra damnem. Elegantem id quoque ſenſum parit. ACIDALIUS. *Nexus* habent editi, nec male. aquae enim, qua opera committebantur, meatus quaerebant, per quos enitebantur. *Enixus* eſt obſcurius, metaphora à parturientibus ſumta. RADERUS. Qui huic lectioni anteponunt, vel etiam componunt aliam, *per enixus operum*, potius delectantur inveniendis quibus paginas impleant, quam conſervata puritate textus. Ad minimum

ad-

operum [1] manantes; & ubi acrior [2] flatus [3] exſtitit, ſummi operis faſtigio ſu-
9 perfuſae. Praeter hanc difficultatem haud minor alia erat; muros turreſque urbis praealtum mare ambiebat: non tormenta, niſi è navibus procul excuſſa, [4] emitti; non ſcalae moenibus adplicari poterant: praeceps in [5] ſalum murus pedeſtre [6] interceperat iter: naves nec habebat rex; &, ſi [7] admoviſſet, pendentes & inſtabiles

Variantes Lectiones.

1 Voſſ. 2. *manentes.* 2 Ald. *ſlatus* F. B. *fluctus.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. F. B. 1. 2. *exiſtit.* 4 P. *omitti* Leid. Fl. Voſſ. 1. 2. Bong. *mitti.* 5 Pal. 1. *ſaltum.* 6 Leid. Voſſ. 1. *intercoep.* 7 Mer. *admonxiſſet.*

advertere debuerant, *enixus*, ut maxime ita legendum eſſet, aquae non tribui, ſed operibus: *enixus operum*; quomodo ſi Curtium ſcripſiſſe putant, haud levem injuriam faciunt majoris elegantiae judiciique hiſtorico. *Nexus* autem *operum*, quid ſint, praeter quod candidiſſime dictum ſponte patet, ipſe ſubinde explicat: mox IV, 2, 21. *nondum commiſſum opus.* & IV, 3, 6. clariſſime: *crebriſque fluctibus compages operis verberatae ſe laxavere; ſaxaque interfluens* (an *interluens*) *unda medium opus rupit.* mox num. 9. *velut quodam nexu continens opus junxerant.* Paullo ante haec verba legerim: *Africus v. p. q. congeſta pulſu inliſi maris obruit.* Certe *maris*, non *mari* habebat etiam Pal. 1. FREINSH.

Summi operis faſtigio] Inſuavis iteratio *operum*, & mox *operis.* Vide ne omittendum poſterius, legendumque *ſummo faſtigio.* ACIDALIUS. Nihil tamen temere mutandum in his talibus, niſi certior adſit ratio. Saepe enim vel incuria, vel etiam voluntate ſcriptorum, minima intercapedine vox iteratur. FREINSH.

Praealtum mare] Idem dicit Plinius v, 19. *Praealto*, inquit, *mari ſeptingentis paſſibus diviſa.* Sed quam erat altum? Curtius ὑπερβολικώτερον dixit *praealtum.* Arrianus II, 4, 3. non niſi tres ulnas, & quidem qua profundiſſimum eſt, altum affirmat, ut Vulcanius interpretatur. Verba Arriani ſunt: τὰ δὲ πρὸς αὐτῇ τῇ πόλει, ἵνα τὸ βαθύτατον τοῦ διάπλους, τριῶν μάλιστα ὀργυιῶν τὸ βάθος. *Ubi urbem attingit, qua quidem profundiſſimus trajectus eſt, tres ſummum ulnas altum eſt.* Profecto exigua altitudo, in qua ſuperanda, non fuiſſet ſeptem menſibus Alexandro laborandum. Nec tamen Vulcanium auſim vocare in vitium, quod τὸ ὀργυιῶν male verterit: Favet illi Phavorinus, qui ὀργυιὰν ita exponit: Ὀργυιὰ τὸ ἐξηπλωμένου μέτρον τῶν χειρῶν, ἢ τὴν ἔκτασιν τῶν χειρῶν, σὺν τῷ πλάτει στήθους, παρὰ τὸ ὀρέγειν καὶ ἐκτείνειν τὰ γυῖα, ὅ ἐστι τὰς χεῖρας. *Orgyia eſt menſura paſſarum manuum, ſive diſtenſio manuum una cum latitudine pectoris, à verbo* ὀρέγειν, *quod eſt extendere membra, ſeu manus.* Hoc, ut vides, nihil eſt aliud, quam ulna. Ulnam autem cubita quatuor continent, cubitum ſeſquipedem. *Praealtum mare*, cum non ſit altius octodecim pedibus! nondum habes altum mare. Nec Heſychius à Phavorino abit, qui ὀργυιὰν ἔκτασιν ἀμφοτέρων χειρῶν, *diſtenſionem ambarum manuum vocat.* Euſtathius τρίπηχυ μέτρον, *trium cubitorum menſuram*, quae dimidio pede brevior eſt ulna. Idem tamen ἡ εἰς πλάτος ἔκτασις ἀμφοῖν χειροῖν, *ambarum manuum in latum extenſio.* Herodotus ſex pedum facit ὀργυιὰν: ita octodecim erit pedum altitudo maris. Nihil hactenus nimis. Plinius v, 4. ex Theophraſto orgyiam decempeda metitur. Ita fierent tres orgyiae, triginta pedes, tolerabili altitudine maris. *Maxima*, (cedrus, verba ſunt Plinii XVI, 40.) *ea in Cypro traditur ad undeciremem Demetrii ſucciſa, centum triginta pedum longitudinis, craſſitudinis vero ad trium hominum complexum.* Accipiamus ergo hic, mare altum fuiſſe triginta pedes, ut Curtius ſpeciem veri obtineat, qui praealtum mare ait fuiſſe ad muros. Nam Plinius ſemper orgyiam interpretatur decempedam, niſi vitium in Plinio eſt, ut doctiſſimus Herwartus cenſet. RADERUS. Ὀργυιὰ quid ſit vide apud Salmaſium in Solin. 1234. E. 2.

Ambiebat] Ubi hic Acidalii, Modii, Glareani, Eraſmi, aliique Criticae dictatores? dicendumne *ambiebat*, an *ambibat*? Verbum eſt teſtibus Priſciano & Grammaticis ab *Eo.* & ſequitur ſimplex, praeter extremam inflexionem, *ambitum*, & partic. *ambitus*, ad diſcrimen *ambitus*, cum nomen eſt. *ambibat* ergo dicendum eſt, ut *adibat*, *redibat* & reliqua. Ovid. l. v. Met. vſ. 361.

Ambibat Siculae cautus fundamina terrae.

& l. I. Met. vſ. 37.

Juſſit & ambitae circumdare litora terrae.

utrumque reor uſurpatum. nec mirum ſi à reliquis ab *Eo* compoſitis deſciſcat. cum etiam in praeſenti hoc illi ſic ſingulare, ut *e* mutet in *i*, reliquis omnibus retinentibus, ut *redeo*, *adeo.* *Ambio* tantum, non *ambeo* dicitur, ut in imperfecto ſequatur quartum, quemadmodum ſequitur in praeſenti. Pauca hactenus in *ibam* obſervavi: ſaepius audies *ambiebam.* utrum rectius haud ſcio, Priſciani tribunalia pronuncient. RADERUS.

Non tormenta &c.] Vera lectio; *non tormento, niſi è navibus procul, excuſſa mitti.* ubi τὸ *mitti* jam occupavit Modius, quippe ſcriptorum eſt. infra: *quum tormento aſſeres promoviſſent.* l. VII. *Tormenta ſaluti fuere, quibus in confertos, & temere ſe offerentes haud fruſtra excuſſa ſunt tela.* l. VIII. *& turres admovebantur, & excuſſa tormentis tela emicabant.* Eodemque *excuſſas tormentis praegraves haſtas.* Simili mendo Livium l. XXIV. liberavimus. GRONOV. l. II. obſerv. c. 8.

Par-

biles miſſilibus arceri poterant. Inter quae [1] parva [2] dictu res Tyriorum fidu- 10
ciam accendit. [3] Carthaginenſium legati ad celebrandum [4] anniverſarium ſacrum
more patrio tunc venerant: quippe Carthaginem Tyrii condiderunt, ſemper pa-
rentum loco culti. Hortari ergo Poeni coeperunt, *ut obſidionem forti animo pate-* 11
rentur; *brevi Carthagine auxilia ventura.* namque ea tempeſtate magna ex parte
Punicis claſſibus [5] maria obſidebantur. Igitur bello decreto, per muros turreſ- 12
que tormenta diſponunt: arma junioribus dividunt: [6] opificeſque, quorum copia
urbs [7] abundabat, in officinas diſtribuunt. Omnia belli adparatu ſtrepunt: fer-
reae quoque manus ([8] *Harpagonas* vocant) [9] quas operibus hoſtium [10] injicerent,
[1] cor-

VARIANTES LECTIONES.

1 Vulg. *haud parva* Pal. 1. *aut parv.* 2 M. p. L. *dicto.* 3 D. Cl. P. F. Fl. B. 2. Frob. *Carthaginienſ.* Leid. Voſſ. 1. *Chartaginenſ.* 4 Voſſ. 1. Lugd. Amſt. *ſacr. ann.* 5 M. p. L. *mori.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Lugd. Amſt. omittunt *que.* 7 Pal. 1. *habund.* 8 C. v. L. Voſſ. 1, 2. Bong. *arpag.* 9 Pal. 1. *quos.* 10 Voſſ. 1. Bong. *inicerent.*

Parva dictu res] Alii cum negatione; *haud parva*, quam, cum bene omnia conſidero, puto ab alio intruſam. quamquam enim pro illa quaedam etiam dici poſſint, tamen hoc me movet, quod ita ſolent hiſtorici adnotare, quando aliqua res non maximi momenti, cauſſam praebet magnis eventibus. Et ſane *parva dictu res* erat, Carthaginenſium legati, qui non aliam ob cauſſam, quam celebrando annuo ſacro miſſi erant, ut ob eorum pollicita, tam gravem obſidionem ſuſtinendam eſſe arbitrarentur Tyrii. Quid enim aut ad praeſens opis in illis erat; & quod à Carthaginenſibus ob conſanguinitatis memoriam ſperabatur, nonne à quibuſvis Tyriorum legatis peti poterat? His rationibus cum accederent etiam codd. nonnulli, inter quos eſt & ille Danielis, haud poſtremae auctoritatis, expungendum omnino τὸ *haud*, ut inſititium credidi. Sic apud Livium XXVII, 17, 7. *Fabium Tarentum obſidentem leve dictu momentum ad rem ingentem potiundam adjuvit.* & XXX, 34, 2. *dictu parva, ſed magni eadem in re gerenda momenti res.* Idem XXVII, 11, 1. *adeo ex parvis ſaepe magnarum momenta rerum pendent.* & XXV, 18, 3. *reſtituit his animos, & illis minuit audaciam, parva una res* &c. Adde Thucydid. II, 3, 6. FREINSH.

Anniverſarium ſacrum] Ad Aſtartes ſive Uraniae ſacra, quae Dido Phoeniſſa ſecum Tyro Byrſam avexerit, aut ad Tyriorum ſimilitudinem Carthagine à ſe condita ſanciverit atque dedicarit; locum hunc eximium referendum cenſeo. Quamquam ſi de ſacris Herculis (de quibus hujus capitis initio à nobis actum eſt) Curtii verba malit aliquis accipere, non repugnabo. FABER ſemeſtr. III, 2. cujus poſteriorem ſententiam amplector. FREINSH. Polyb. Excerpt. legat. c. 114. vocat ναῦν ἱεραγωγὸν, *ſacra geſtantem*, qua εἰς τὴν Τύρον ἐκπέμπουσι οἱ Καρχηδόνιοι τὰς πατρίους ἀπαρχὰς τοῖς θεοῖς. CELLAR.

Tyrii condiderunt] Hinc & noſter infra *Tyrum* eleganter vocat, *majorem patriam Carthaginenſium*, & Diodorus Tyrios ἀπογόνους τῶν Καρχηδονίων. Oroſius l. III. 16. *Carthaginenſes cognatos Tyriorum.* Virg. IV. Aen. *Tyriam Carthaginem.* LOCCENIUS. Omnes idem alii ſcriptores clamant; teſtes interpretes ad Virgil. l. I. Aen. vſ. 16.

Urbs antiqua fuit, Tyrii tenuere coloni,
Carthago.

his adde J. Schaligerum in appendice de emendatione temporum. RADERUS.

Parentum loco culti] Carthago Tyriorum colonia conditricem civitatem parentis loco coluit, ut Ilienſes, ſive Trojanos Romani apud Juſtin. l. XXXI. c. 8. CELLAR.

Poeni] Quaſi *Phoeni*, à Phoenicibus, ut Servio placet: eſt & adjective ſumtum apud Virgilium, Statium & alios, ut *Poenus ager*, *Poenus leo.* hinc bellum Poenicum, & *Punicum*, ut moenire, & munire, ſicut à poena punire. RADERUS.

Maria obſidebantur] Non de nihilo eſſe videtur, quod ſcripti libri in hanc, quam dicam, lectionem conſentiunt. *Namque ea tempeſtate magna ex parte Punicis claſſibus majora obſidebantur.* non de nihilo inquam, ſed quod praeterea dicam, non habeo. MODIUS.

Tormenta diſponunt] Machinas, quibus majora tela excutiebantur, ut baliſtae, ac ſimiles. Liv. l. XXXI. c. 17. *Abydeni tormentis per muros diſpoſitis non terra modo adeuntes aditu arcebant, ſed navium quoque ſtationem infeſtam hoſti faciebant.* CELLAR.

Opifices] Quorum gloria antiquitus praecelluiſſe Tyrum, vel conſtructio templi Hieroſol. abunde probet. Vide Reg. III, 5. Sic & coloni eorum Carthaginenſes à Romanis obſeſſi, cum arma tradidiſſent, pauculos intra dies nova fabricaverunt. Flor. II, 15, 10. & inprimis Appianus in Libycis. FREINSH.

Harpagonas] Liv. l. XXX. c. 10. *Aſſeres ferreo unco praefixo (harpagonas vocat miles) ex Punicis navibus injici in Romanas coepti, quos cum neque ipſos, neque catenas, quibus ſuſpenſi injiciebantur, incidere poſſent* &c. Uſus erat in attrahendis retinendiſque navibus, ut in hoſtiles naves tranſcendi poſſet. Caeſ.

 civ.

13 [1] corvique, & alia tuendis urbibus excogitata, praeparabantur. Sed quum fornacibus ferrum, quod excudi oportebat, impoſitum eſſet, admotiſque follibus ignem flatu [2] accenderent; *ſanguinis rivi ſub ipſis flammis exſtitiſſe* dicuntur: id-
14 que omen in Macedonum metum [3] verterunt [4] Tyrii. Apud Macedonas quoque, quum forte panem quidam militum [5] frangeret, manantis ſanguinis guttas notaverunt. territoque rege, Ariſtander [6] peritiſſimus vatum [7] reſpondit; *ſi extrinſecus cruor fluxiſſet,* [8] *Macedonibus id triſte* [9] *futurum: contra,* [10] *quum ab interiore*
15 *parte* [11] *manaverit, urbi, quam obſidere* [12] *deſtinaſſent,* [13] *exitium portendere.* Alexander, quum & claſſem procul haberet, & longam obſidionem magno ſibi ad cetera impedimento videret fore; caduceatores, qui ad pacem eos compellerent, mi-

VARIANTES LECTIONES.

1 Ald. *corvi &.* 2 Voſſ. 2. *accenderint.* 3 M. p. L. *verterant.* 4 Voſſ. 2. *Thirii* Ald. *Tyri.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Lugd. Amſt. *frangerent.* 6 Voſſ. 2. *peritus.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. omittunt *reſpondit.* 8 Voſſ. 2. *manibus.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. *futurum ait.* 10 D. *cum ex* Lugd. Amſt. omitt. *ab.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Pal. 1. *manaverat.* 12 Voſſ. 2. *deſtinaſſet.* 13 Baſ. *exitum.*

civ. B. l. I. c. 58. & pugna ſimilis pedeſtri fieri, Liv. l. XXXVI. c. 44. & quaſi in ſolido decerni, Flor. l. II. c. 2, 8. Erat & alius uſus, ut hoſtilem navem in ſublime erigerent, rurſumque demiſſam in fluctus praecipitarent, Dio Caſſ. l. LXXIV. ſive Xiphilin. in Severo Byzantium oppugnante. *ἁρπάγας τε ἕτεραι ἔχουσαι, καὶ καθίεντο ἐξαπιναίως καὶ ἀνέσπων διὰ βραχέως, inerant nonnullis hiſce,* machinis, *harpagones, quas & demittebant ſubito, & rapta celeriter ſurſum trahebant.* Adde Scheffeſum de milit. Nav. l. II. c. 7. CELLAR.

Corvique] Corvi quid ſint, Polyb. l. I. refert; cujus verba, quia mirifice hunc Curtii locum illuſtrant, placet, ſicut è Graeco verſa ſunt, hic adſcribere: *Lignea*, inquit, *columna proris inerat longitudinis quatuor ulnarum, latitudinis palmarum trium; in ejus apice rotam conſtituerant. Huic praeterea tabulae inhaerentes ſcalas conficiebant, quarum latitudo erat pedes quatuor, longitudo ſex ulnae, foramen autem tabulae erat oblongum, & circumambibat columnam poſt primas ſtatim ſcalae duas ulnas. Habebat autem velut ſepem ad utrumque oblongum latus, genu tenus altam. In ligni extremo ferrum erat inſtar mallei peracutum. Praeterea annulus funi alligatus, ita ut haec machina machinis frumentariis ſimillima videretur. Igitur ſimul ac navis hoſtium adventabat, laxato fune ſcalae demittebantur, ferrum pondere, ac vi ligni ſuper hoſtium navem delapſum figebatur: ſi adverſa prora erat, bini milites per ſcalas deſcendebant: duo primi praeferentes ſcuta, reliqui latera ſcutis protecti: ſi vero obliqua erat hoſtium navis, in eam ex tota pariter navi deſiliebant.* Corvorum etiam meminit Vitruv. l. X. c. 19. POPMA. *Corvique*, diverſa corvorum genera, hic inſtrumentum ſignificatur, quod ad lacerandas, attrahendaſque naves tormento excutiebatur, à corvini roſtri ſimilitudine *corvus* appellatum. CELLAR.

Frangerent] Editi *frangeret*, & verius fortaſſe, nil tamen refert, utrum uni, an pluribus id acciderit. MODIUS.

Territoque rege] Ita totum locum ſcribo, & qui aliter ſtatuunt, nihil ſtatuunt. IDEM.

Ariſtander] Hic Tertulliano eſt Ariſtodemus, vel Ariſtophon lib. de anima. LOCCENIUS. Telmeſſenſis, Arrian. l. II. Telmeſſi autem, Lyciae maritima urbe, ars divinandi & prodigiorum interpretatio inprimis colebatur. Herodot. l. I. c. 78. Suidas in *τελμισεῖς*. CELLAR. Quibus adde Ciceron. l. I. de divinatione. Idem hic apud Artemidorum Ὀνειροκρ. λγ. dicitur *τὰς πλείστας καὶ ἀρίστας ὑποθήκας ὑποθέμενος*, nam & hic Telmeſſius dicitur Plutarcho, conſultus à Philippo ſuper ſomnium concepti Alexandri.

Extrinſecus] *Q. Sertorius, cum equitum ſcuta extrinſecus, equorumque pectora cruenta ſubito prodigio apparuiſſent; victoriam portendi interpretatus eſt: quoniam illae partes ſolerent hoſtili cruore reſpergi.* Frontin. I, 12, 4. FREINSH.

Claſſem] Glareanus docet hoc loco contraria ſcribi à Curtio & Diodoro. ego ſecus autumo, fallique ajo Glareanum, quando ſcribit Diodorum ſtatim initio oppugnationis affirmare, Tyrios quamquam claſſem LXXX. triremium haberent, tamen in urbem compulſos ab Alexandri claſſe, quae & operarios in aggere tutos reddiderit à Tyriorum eruptione, Curtium vero negare, initio oppugnationis Alexandro ullam fuiſſe in promptu claſſem. Sed nego ego à Diodoro tradi, ſtatim initio oppugnationis Alexandrum habuiſſe claſſem. nihil enim ibi de claſſe Diodorus, ſed tantum de aggere jacto, & jam abſoluto meminit, ac tum demum Tyrios ſenes, & pueros, cum imbelli mulierum turba, Carthaginem devehere conatos, & vero partem deveniſſe: alteram demum partem à claſſe Alexandri interim comparata, deprehenſam, & retro in urbem repulſam. RADERUS.

Con-

miſit: quos Tyrii contra jus gentium occiſos praecipitaverunt in altum. atque ille ſuorum [1] tam indigna [2] nece commotus, urbem obſidere ſtatuit. Sed ante ja- 16
cienda moles erat, quae [3] urbem continenti committeret. Ingens ergo animos militum [4] deſperatio inceſſit, [5] cernentium *profundum mare, quod vix divina ope poſſet impleri: quae ſaxa tam vaſta, quas tam proceras arbores poſſe reperiri?* [6] *exhauriendas eſſe regiones, ut illud ſpatium* [7] *aggeraretur.* [8] *& exaeſtuare ſemper fretum, quoque artius volutetur inter inſulam & continentem, hoc acrius* [9] *furere.* At 17
ille haudquaquam rudis [10] tractandi militares animos, *ſpeciem ſibi Herculis* [11] *in ſomno oblatam eſſe* pronuntiat, *dextram porrigentis: illo duce, illo aperiente in urbem* [12] *intrare ſe viſum.* Inter haec, *caduceatores interfectos, gentium* [13] *jura violata,* referebat: *unam eſſe urbem, quae curſum victoris morari auſa eſſet.* Ducibus deinde 18
negotium datur, *ut ſuos quiſque caſtiget:* ſatiſque omnibus [14] ſtimulatis, opus orſus eſt. Magna vis ſaxorum ad manum erat, Tyro vetere [15] praebente: materies

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. omittit *tam* Fl. Leid. Ald. Col. Baſ. Mer. *jam ind.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Bong. *morte.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *cont. urb.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. *diſp.* B. 1. *diſper. incenſſit* ſuperſcripto *e.* P. *incendit deſp.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Bong. *cernentibus.* 6 P. *& haur.* Leid. *exauriend.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *exagg.* 8 Voſſ. 2. P. Mer. *& aeſtuare* B. 2. F. Fl. Leid. Voſſ. 1. *exaeſt.* B. 1. *aeſtuare.* 9 Voſſ. 2. *fluere.* 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. P. 1. *pertract.* 11 D. P. *in ſomnio.* 12 D. omittit *intrare &c.* uſque ad verba *quae curſum*, ſupplentur tamen ad marginem ab eadem manu. 13 Amſt. Lugd. & alii *jure violato* Voſſ. 2. *violatum jus gentium.* 14 Pal. 1. *famulatis.* 15 Lugd. Amſt. aliique omittunt *praebente.*

Contra jus gentium occiſos] De hujuſmodi juris humani temeratoribus, eorumque poena late Paſchal. in Legato cap. 26. Alb. Gentil. de legation. 11, 14. & Henricus Salmuth. in notis ad Pancirolli res deperditas, ubi de legatis agitur. Ceterum (verba ſunt haec Raderi) nihil eſt, quod moveare Glareani ſuſpicione, arbitrantis hanc de legatis occiſis hiſtoriam eſſe falſam, quod Diodorus & Juſtinus illam praeterierint: quaſi Juſtinus & Diodorus non alia multa tranſmiſerint ſilentio, quae Arrianus & Curtius narrant. Quid ſi haec, & alia habuere Calliſthenes, Duris, Ptolemaeus, Ariſtobulus, & innumeri alii nobis inviſi, Curtio olim forte lecti? Multa Aelianus, Polyaenus, Plinius adferunt aliis praeterita. RADERUS.

Atque ille] Legendum eſt *itaque.* facilis eſt & in pronuntiando & in legendo error, ut pro *atque* capiamus *itaque*, & vice verſa; nec deſunt aliorum ſcriptorum loca, ubi librariorum incuria *atque* & *itaque* ſunt commutata inter ſe. HEUMANN. In Parerg. Crit. p. 61.

Jam indigna] *Tam indigna*, vulgo, & certe rectius. MODIUS.

Deſperatio inceſſit] Excuſi, *ingens ergo animos militum deſperatio inceſſit cernentium &c.* ſcripti; *ingens ergo animis militum deſperatio inceſſit cernentibus.* unde facile apparuit, interpolatum locum, & illud ſive *cernentium*, ſive *cernentibus* à prodige liberalibus iſtis librariis eſſe. ſexcenties illo modo loquitur Curtius. MODIUS.

Poſſe reperiri] Subaudi *dicebant*, ſive querebantur. Obliqua oratio. CELLAR.

Aggeraretur] Manu exarati codices *exaggeraretur.* age ſane uti lubet. MODIUS.

Speciem Herculis] Scitum mehercule ſomnium de Hercule, ſive finxit Alexander, ſive ſomniavit, ſed multo etiam ſcitius in hanc rem apud Plutarch., ſive & ipſum verum, ſeu à Graeculis excogitatum. quod libentur huc transfero, in vita Alex. Σάτυρος αὐτῷ φανεὶς ἐδόκει προσπαίζειν πόρρωθεν. εἶτα βουλομένου λαβεῖν ὑπεξέφυγεν. τέλος δὲ πολλὰ λιπαρήσαντος, καὶ περιδραμόντος, ἦλθεν εἰς χεῖρας. οἱ δὲ μάντεις τοὔνομα διαιροῦντες οὐκ ἀπιθάνως ἔφασαν αὐτῷ: Σὴ γενήσεται Τύρος. ubi ſincera vix ſunt auctoris extrema haec verba, quae gloſſam omnino ſapiunt. Nam ille indubie vocem ipſam diviſit tantum, & ſcripſit Σὰ Τύρος. Nec aliter reſpondiſſe veriſimile eſt vates ſive conjectores, & interpretationis & narrationis adeo gratia omnis perit, ſi quid inſuper addatur. ACIDALIUS. In artibus regendae, terrendae multitudinis, haud infima fuit religionis ſimulatio, ſicut Egeriae Nymphae congreſſus Numa jactabat. Liv. l. 1. c. 19. & cervam albam, quae numine inflaretur, Sertorius alebat Gell. l. xv. c. 22. CELLAR.

Illo duce, illo aperiente] Forte, *illo duce iter aperiente.* HEINSIUS.

Gentium jure violato] Impreſſi, *gentium jura violata* non diſplicet. MODIUS.

Tyro vetere] Optime videor mihi conſtituiſſe hunc locum: niſi forte aliter cenſent docti. Lugdunenſes ita habebant: *Tyro vetere praebente, materies ex Libano monte ratibus & turribus* &c. Sigebergenſis codex ſcriptus hoc modo: *magna vis ſaxo-*

19 ries ex Libano monte ratibus & turribus faciendis [1] vehebatur. [2] Jamque à fundo maris in altitudinem [3] montis opus [4] excreverat, nondum tamen aquae faſtigium [5] aequabat; [6] &, quo longius moles agebatur à litore, hoc magis
20 quidquid ingerebatur praealtum [7] abſorbebat mare: quum Tyrii parvis navigiis admotis, per ludibrium exprobrabant, *illos armis inclitos, dorſo ſicut jumenta onera* [8] *geſtare*: interrogabant [9] etiam, *num major Neptuno* [10] *eſſet Alexan-*
21 *der?* haec ipſa inſectatio alacritatem militum accendit. Jamque [11] paullulum moles [12] aquam [13] eminebat, & ſimul aggeris latitudo creſcebat, [14] urbique [15] admovebatur; [16] quum Tyrii [17] magnitudine molis, cujus incrementum eos [18] ante fefellerat, conſpecta, levibus navigiis nondum commiſſum opus circumire coeperunt:

Variantes Lectiones.

1 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *advehebatur.* 2 Pal. 1. *eamque à f.* Col. Frob. *jamque fundo.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *modicam.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 2. D. *creverat.* 5 Pal. 1. *aequabatur.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Pal. 1. D. Bong. Mer. omittunt *& quo &c.* uſque ad verba *quum Tyrii*, ſed eadem inſerunt poſt *ab opere converterant.* 7 B. 2. *abſordebat* Pal. 1. omitt. *praealtum mare.* 8 Pal. 1. *portare.* 9 Voſſ. 2. omittit *etiam.* 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *Alex. eſſet.* 11 Fl. Leid. omittunt *paull.* 12 D. *aqua* correctum à manu diverſa *aquam* Fl. Leid. Voſſ. 1. B. 1. 2. *aqua* P. F. Mer. *aquae.* 13 B. 1. *imminebat* Voſſ. 2. *eminebant.* 14 P. *ubique.* 15 Fl. Leid. Voſſ. 1. *admovebantur.* 16 Ald. Col. Mer. Frob. Baſ. *tum Tyrii.* 17 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *magnitudinem.* 18 Fl. Leid. Bong. *antea.*

ſaxorum ad manum erat Tyro vetere praebet ei materies ex Libano. Colonienſis vero ſic: *ad manum erat Tyro vetere jam olim, materies ex Libano monte arcibus & turribus.* Cum igitur *praebente* illud in altero ſcripto mutaverit in *praebet ei*, in altero *in jam olim:* quod poſterius procul dubio, niſi placeat legere, *magna vis ſaxorum ad manum erat, olim Tyro*, quod aequivalet *Tyro vetere*, gloſſam eſſe vocis *vetere* non male ſuſpicamur, exiſtimavi, capital me non eſſe facturum, ſi hinc vocem non neceſſariam ejicerem. MODIUS.

Ratibus] Verius meo animo quam *cratibus*, tametſi & hae poſſent habere locum in obſidionibus. infra tamen v, 3, 6. dixit *cratibus ac pluteis.* ſed hic mare cogita. Poterat & cratibus eſſe locus, ad muniendum vel turres vel aggeres, ſtruendis vel firmandis. Sed retineo *rates*, quibus opus. RADERUS. Forte, *cratibus.* HEINSIUS.

In altitudinem modicam] Vulgo *in altitudinem montis*, quod ad ſcripturam, minus recte. quod ad rem, falſo. MODIUS. *In altitudinem montis*, hoc retinui, quia valde augebat rem, quod hic egit Curtius. reſpondet enim ei, quod dixit ſupra IV, 2, 9. & mox hac ipſa periodo; *praealtum mare.* non ad hunc ſenſum editiones aliae, *in altitud. modicam.* FREINSH. Hyperbole, ut in his ſollemne eſt Curtio, nam ſupra num. 9. hujus cap. ex Arriani l. II. diximus, vix tres orgyias profundum mare fuiſſe, hoc eſt duodeviginti pedes. CELLAR. Modii lectio praeferenda videtur, nam etiamſi ſupra praealtum dixerit mare, non hic uſque adeo extollere progreſſum operis videtur. praeſertim cum MSS. omnes noſtri rationi conſentiant.

Nondum tamen aquae faſtigium aequabat] Faſtigium ſcilicet operis. Sed quae haec constructio, faſtigium operis aequabat aquae? non enim *τὸ faſtigium ἀπὸ κοινοῦ* intelligi hic poteſt, cum faſtigium aquae, pro aqua ſumma, vel ſuprema aquae ſuperficie haud commode dicatur. Itaque praefero, quod in alio legitur libro *aequabatur.* Ordo: nondum faſtigium operis aequabatur aquae, id eſt aequale fiebat. SCHEFFER.

Et quo longius moles agebatur à litore, hoc magis quidquid ingerebatur, praealtum abſorbebat mare] Haec omnia in ſcriptis codicibus loco mota, legebantur mox poſt illa; *ad curam ſemet ipſos tuendi ab opere converterant.* Verum niſi judicans fallor, male. MODIUS.

Aquam eminebat] Nuſquam cum accuſandi caſu legitur *eminere*, niſi hic, qui locus dubius eſt. Junius extra ordinem verſus habet *aquae*, ſed nec cum Dativo, nec cum Accuſativo legi. RADERUS. Accidit vi praepoſitionis *e*, quae pro *extra* ponitur, quod annotant paſſim Grammatici, ut plane idem ſit, quod noſter dixit lib. v. c. 1, 28. *appoſitae crepidinis faſtigium exceſſit.* etſi in hoc verbo minus rara, licet eadem, ſit constructio. Vide Sanctii Minerv. l. III. c. 3.

Et ſimul aggeris latitudo creſcebat, urbique admovebatur] MSS. alii, *ubique*, alii, *admovebantur:* nihil quidem juvantes, ſed indicio quod jam olim hic haeſitatum. Etenim, ſi recte inſpicias, nec *moles*, nec *agger*, nec *latitudo* ſatis commode ſubaudiri poteſt in verbo *admovebatur.* Si Curtii elegantiam noris, non dubitabis, ſcriptum ab eo fuiſſe, *urbſque admovebatur.* Nam ea, quibus nos appropinquamus, aut admovemur, ſic nobis admoveri dicuntur. Sic Plinius, lib. XII. *arbore ſulcamus maria, terraſque admovemus.* Statius in via Domitiana: *& aeſtuantes ſeptem montibus admovere Baias.* Ubi plura hujuſmodi attulimus. *Urbs ad-*

runt: [1] miſſilibus [2] eos quoque, qui pro opere ſtabant, [3] inceſſere. Multis er- 22
go impune vulneratis, [4] quum & removere, & [5] adpellere ſcaphas in expedito
[6] eſſet; ad curam ſemet ipſos tuendi ab opere [7] converterant. Igitur [8] rex 23
munientibus coria velaque juſſit *obtendi, ut* [9] *extra teli* [10] *ictum eſſent*: duaſque tur-
res ex capite molis erexit, è quibus in ſubeuntes ſcaphas tela ingeri poſſent. Con- 24
tra

Variantes Lectiones.

1 Leid. Voſſ. 1. *milibus.* 2 F. *quoque eos.* 3 Pal. 1. *invaſere* Col. *inceſſêre.* 4 B. 1. *& cum.* 5 B. 1. *appellare.* 6 Vulg. *non eſſet.* 7 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *converterunt. & quo long.* inſerunt verba omiſſa ſupra. 8 Vulgo *ex jumentis* Pal. 1. Voſſ. 2. *ex eminentibus* Leid. Voſſ. 1. Bong. Lugd. Amſt. *ex munientibus* B. *ex muneribus.* 9 P. omittit *ut extra teli* Voſſ. 1. *teri.* 10 Vulg. *jactum* D. *jam tum* correctum à manu diverſa *jactum.*

admovebatur, eſt, continenti & caſtris propinquior fiebat. GRONOVIUS.

Igitur munientibus coria velaque] Sic partim editos, partim non editos ſequendo, ſcribo. in his enim erat: *igitur munientibus coria velaque juſſit obtendi, ut extra teli jactum eſſent: duaſque turres ex capite montis erexit, è quibus in ſubeuntes ſcaphis tela ingeri poſſent.* In illis vero: *igitur ex jumentis coria velaque juſſit obtendi, ut extra teli jactum eſſent; duaſque turres ex capite molis erexit, è quibus in ſubeuntes ſcaphas &c.* nempe ad vocem coria adſcripſerat neſcio qui, *ex jumentis*, credo, ne forte nos ea hominibus detracta putaremus. Id poſt propter affinitatem literarum, ejecta vera ſcriptura, irrepſit in contextum. Reliqua monitione nihil egent. MODIUS. *Rex munientibus*, Gronovius in litteris ad Berneggerum. MS. alter *ex munientibus.* alter, *ex eminentibus.* Scribendum, *Igitur rex munientibus.* Quam emendationem, ut nec dubiam, recepimus. FREINSH.

Coria velaque] Vide Arrian. l. IV, 4, 6. Lipſium Poliorc. l. V. Dial. 9. unde ſua deſcripſit Raderus. Citat autem Lipſius & locum Diodor. XVII, 45. Πρὸς δὲ τούτοις βύρσας καὶ διπλᾶς διφθέρας πεφυκωμένας καταῤῥάπτοντες, εἰς ταύτας ἀπεδέχοντο τὰς ἀπὸ τῶν πετροβόλων πληγὰς, quem locum olim ſuſpectum mihi reddidit interpres, reddendo: *Ad haec coria pelleſque duplicatas, & fuco oblitas, conſuunt. His balliſtarum ictus excipiunt.* Non enim reperiebam, quid iſte fucus ad excipienda tela profuerit obſeſſis. Advertebam igitur, in textu vitium eſſe, & non πεφυκωμένας ſcribi debere, ſed πεφυρμένας. idque & Berneggerus, ſocer meus, ratum habuit. Confirmabam enim correctionem meam loco Joſephi de B. J. III, 7. ubi ſimili commento uſus eſt adverſus ignita tela. Quippe *ſudibus fixis per eos boum coria recentia extendi praecepit, quae emiſſos tormentis lapides ſinuata ſuſciperent, quibuſque repulſa tela cetera dilaberentur, & ignis humore langueſceret.* Quod addendum eſt locis à Lipſio citatis. Eamque machinam *pluteum* appellant Verr. Flacc. & Iſidor. *Plutei, crates corio crudo intentae, quae in opere faciundo hoſti objiciuntur.* idque inventum ad ignem extinguendum pertinuiſſe. At verbum φυρῶ egregie id ſignificat. Praeter alia exempla, quae in promptu ſunt, unicum, quod hanc etiam correctionem mihi ſuggeſſit, adferam, illud nobile apud Sueton. Tib. 57, 1. *Saeva ac lenta natura ne in puero quidem latuit: quam Theodorus Gadareus rhetoricae praeceptor & perſpexiſſe primus & aſſimilaſſe aptiſſime viſus eſt: ſubinde in objurgando appellans eum* πηλὸν αἵματι πεφυραμένον, *lutum ſanguine maceratum.* apud Vitruvium tamen l. X, 20. lego: *recentibus, percrudis coriis duplicibus conſutis, farctis, alga, aut paleis in aceto maceratis tegi machinas.* Unde defendi & exponi τὸ πεφυκωμένας poſſit. Ceterum adverſus telorum vim aliud quoque commentum exponit Caeſar de Bell. civ. II, 9. *Storias ex funibus anchorariis tres in longitudinem parietum turris, latas quatuor pedes fecerunt, eaſque ex tribus partibus, quae ad hoſtes vergebant, eminentibus trabibus circa turrem, praependentes religaverunt: quod unum genus tegumenti aliis locis erant experti nullo telo, neque tormento trajici poſſe.* De cratibus, vineis &c. vide Lipſium Poliorc. l. I. Dial. 7. FREINSH.

Extra teli ictum] Sic vere Lipſius Poliorc. V, 9. cujus ſcripturam confirmat Acidalius, cujus verba ſubdimus: Neſcio an temere diſcriminanda in genere iſto locutionis, *ictus* & *jactus teli.* Differre merito videantur: ac vereor, ne ſaepe loco alterius alterum legamus. Etenim vis eorum diverſa nonnihil, ſi penitius introſpiciamus. Extra teli jactum eſt, quo pertingere jacta tela nequeunt. extra ictum, quo perveniunt, ſed ſine noxa, prohibito allapſu aut tactu. Quod ſi admittitur, hic nempe legendum potius *ictum.* Neque enim aberant hi tam procul, ut jaci in eos tela non poſſent: ictui ſaltem eorum obnoxii non erant, coriis veliſque obtentis. Quae eadem ratio infra V, 3, 7. *Caeſaque materies cratibus & pluteis faciendis, ut qui turres admoverent, extra teli jactum eſſent.* Contra mox IV, 3, 8. *Latitudinem quoque aggeri adjecit, ut turres in medio excitatae procul teli ictu abeſſent.* Sic enim editio Modiana exhibet, ubi vulgares haud dubie melius *jactu.* Senſus enim ille: adjectam aggeri latitudinem tantam, ut excitatae in medio turres ab extremo aggeris abeſſent teli jactu, id eſt, ſpatio tanto, quo jacta tela pertingere non poſſent. hactenus ACIDALIUS. Confer Adagia Schotti & Eraſmi. FREINSH.

Ex capite molis] Ex extremitate. *Caput* enim quod-

tra Tyrii navigia procul à conſpectu hoſtium litori [1] adpellunt, expoſitiſque militibus, eos, qui ſaxa geſtabant, obtruncant. In Libano quoque Arabum agreſtes incompoſitos Macedonas [2] adgreſſi, triginta fere interficiunt, paucioribus captis.

VARIANTES LECTIONES.

1 P. *apponunt*. 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. *adhorti* Voſſ. 2. Bong. Lugd. Amſt. *adorti*.

quodcumque extremum dicitur metaphorice. ut *tignorum* Caeſ. B. C. l. II. c. 9. *loramentorum* Juſtin. l. XI. c. 7. CELLAR.

CAPUT III.

Dubiis belli eventibus Tyri obſidio nobilitatur.

1 Ea res Alexandrum dividere copias coëgit: & ne ſegniter adſidere uni urbi videretur, operi [1] Perdiccam [2] Craterumque [3] praefecit; ipſe cum expedita
2 manu Arabiam petiit. Inter haec Tyrii navem magnitudine eximia, ſaxis [4] arenaque à puppi oneratam, ita ut multum prora emineret, bitumine ac [5] ſulphure inlitam remis concitaverunt; & quum magnam vim venti vela quoque concepiſ-
3 ſent, celeriter ad molem ſucceſſit: [6] tunc prora ejus [7] accenſa, remiges [8] deſiliere in ſcaphas, quae ad hoc ipſum praeparatae ſequebantur. navis autem igne concepto latius fundere incendium coepit: quod, priuſquam poſſet occurri, tur-
4 res & cetera opera in capite molis poſita [9] comprehendit. [10] At qui [11] deſilierant in parva navigia, faces, & quidquid alendo igni aptum erat, in eadem opera ingerunt. Jamque non modo Macedonum turres, ſed etiam ſumma tabulata conceperant ignem: [12] quum ii, qui in turribus erant, partim haurirentur in-
5 cendio; partim armis omiſſis, in mare [13] ſemet ipſi immitterent. At Tyrii, qui

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. *Perdican* Col. *Perdicam*. 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Baſ. Mer. Frob. Col. Lugd. Amſt. *Craterunque*. 3 Pal. 1. *perfecit*. 4 Leid. Voſſ. 1. Mer. *harenaque puppi* Ald. Frob. Col. Lugd. Amſt. *harena à puppi*. 5 Voſſ. 2. *ſulfure* Voſſ. 1. *ſulphurae*. 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *tum*. 7 Pal. 1. *ſuccenſa*. 8 Leid. Voſſ. 1. 2. P. B. 2. Lugd. Amſt. *deſiluere* F. *diſſiluere*. 9 Fl. B. 2. *conprendit*. 10 Bong. *at hi qui* Voſſ. 1. *ad qui*. 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. P. F. B. 2. Lugd. Amſt. *deſiluerant*. 12 Fl. Voſſ. 1. 2. *hii* Mer. *hi*. 13 Pal. 1. *ſemet ipſos*.

Ea res] Haec periodus utique conjungi debebat anterioribus, ut novum caput hinc inciperet; *Inter haec Tyrii*. ſed ob vitandam confuſionem & perturbationem, quae ex hujuſcemodi mutationibus naſci ſolet, diviſionem ſolitam reliquimus. FREINSH.

Perdiccam Craterumque] Polyaen. IV, 3, 4, Parmenionem in obſidione hac relictum ait. RADERUS. *Interim & aliud agi poſſe ratus*, ut in negotio ſimili loquitur Livius XXXI, 46, 11. FREINSH.

Alendo igni erat] Impreſſi, *quidquid alendo igni aptum erat*, inepte, mehercule. Sed ſic ſolent illi, neſcio quid ſupra injicere memini in re, imo voce ſimili; quoque loco eſt, *ut cujuſque animis aptum erat* ſuaſiſſe, legamus *ut cujuſque animus erat*, nec me adhuc hujus ſuaſionis poenitere debet, praeſertim, ſi qui erunt, ſi qui, quibus ea perſuadebitur, hujus etiam loci collatione. MODIUS. *Aptum* inepte adjectum, quod merito rejecit Modius, redundat enim, ut, non ſum ferendo oneri &c. RADERUS. *Alendo igni aptum*, Modius expungit *aptum*, cum ſufficiant ſenſui reliquae voces; & reperit qui conſentiant. Sed Acidalii judicium placet, quod mox n. 6. ſuo loco adſcriptum, huc etiam trahi volumus. FREINSH.

Summa tabulata] Tabulata haec non de turrium contignationibus hoc loco ſunt accipienda, ut l. IV, 6, 9. *tabulata turrium perfringebat*; foret enim haec ταυτολογία Curtio indigna: ſed de trabibus vel aſſeribus in capite molis, aut ſumma operis parte ſuperinjectis, ut iis ingredi milites, aut promoveri turres poſſent. ut l. VIII, 10, 26. *impoſitae erant trabes validae, quibus injecta tabulata muros, & tegebant & pervios faciebant*: ſic noſtro ſunt καταστρώματα navium mox hoc capite §. 17. *Jamque ſcindi coeperant vincula, quibus connexae quadriremes erant, ruere tabulata, & cum ingenti fragore in profundam ſecum milites trahere.*

Quam

qui capere eos, quam interficere [1] mallent, natantium manus ſtipitibus ſaxiſque
lacerabant; donec [2] debilitati, impune navigiis excipi poſſent. Nec incendio 6
ſolum opera conſumta; ſed forte eodem die vehementior ventus [3] motum [4] ex
profundo [5] mare inliſit in molem, crebriſque fluctibus compages operis [6] verbe-
ratae ſe laxavere, ſaxaque [7] interluens unda medium opus rupit. [8] Prorutis igi- 7
tur [9] lapidum cumulis, quibus injecta terra ſuſtinebatur, [10] praeceps in profun-
dum ruit: [11] tantaeque molis vix ulla veſtigia invenit [12] Arabia rediens Alexan-
der. [13] Hic, quod in adverſis rebus ſolet [14] fieri, alius in alium culpam [15] refere-
bat;

Variantes Lectiones.

1 Fl. omittit MS. p. L. *malebant* Col. quam Schragius vidit *voluerunt* quod omittit D. pro quo margini adpictum *mallent*. 2 Pal. 1. *indebilitati*. 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Baſ. Frob. Mer. Col. *totum*. 4 Voſſ. 2. *ex fundo*. 5 Mer. Col. *maris*. 6 Pal. 1. *ubertate* Baſ. *verberare* Fl. Leid. Voſſ. 1. *verberatae laxavere* omiſſo *ſe* & ſic Bong. Mer. Col. Lugd. Amſt. 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Pal. 1. D. Ald. *interfluens*. 8 Voſſ. 1. 2. Pal. 1. Ald. *proruptis*. 9 Voſſ. 2. *cumul. lap*. 10 P. omittit *praeceps*. 11 P. omittit uſque ad *hic*.. 12 Vulg. *ab Arabia* F. Ald. *red. Arab*. 13 Mer. *hoc*. 14 Col. quam Schrag. vidit omittit *fieri*. 15 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Lugd. Amſt. *referebant*.

Quam interficere voluerunt] Ita membranae Colonienſes, perbene ut intelligas *potius*, aut ſimile quid. Perbene inquam, nec attinet exemplis recenſendis tempus abuti. Sciunt me vera dicere, qui Latine ſciunt. in Sigebergenſi cubabat haec vox in menda, culpa ſcilicet librariorum, quibus ea inſolens accidebat. in editis *mallent* legebatur inſcite. MODIUS.

Motum ex profundo mare] Recte hoc modo emendavit hunc locum Palmerius. itaque aſſentior homini mihi amiciſſimo, recipioque lubens merito illud *motum*, ejecto *τὸ totum*, quod omnes & ſcriptos, & excuſos libros obſederat. MODIUS. *Motum ex profundo mare*, Adſpexit Virgil. Aen. 1, 88.

Incubuere mari, totumque à ſedibus imis
Una Euruſque Notuſque ruunt.

Ex quibus tamen verbis, ſi quis *totum* in Curtio potius ſcribendum putet, quam *motum*, falletur. nam movendi verbum poſuit, pro verbo ruendi. Similia reperies apud Diodor. XXIV, 1. Polyb. 1, 47. FREINSH. Commotum à fundo uſque in aggerem impulit. CELLAR.

Laxavere, ſaxaque interluens] Editi, *ſe laxavere, ſaxaque interfluens unda*, illud inepte, hoc praeter rem. MODIUS. *Se laxavere*, non ignoramus, uſurpari *laxavere* poſſe, quomodo alia innumera, agendi forma, ſenſu patiendi: ſed à Curtio uſurpatum quis nobis probat? Cur autem ineptum ait Modius, *ſe laxavere*? Scilicet ita non alii, non Curtius ipſe ſolet? Hic tamen ſupra III, 9, 12. *Paullatim deinde laxare ſe ſinus montium.* Mala quaedam ſcabies eſt, & pruriginoſa libido mutandi, ſi quid novitatis ſpecie blanditur. Ac ſaepe vulgatae lectiones defendendae nobis, immerito ab aliis damnatae: in quo quidem non minus de Curtio bene meremur, quam ubi comminiſcimur ipſi novas. Etiam is corrigit, qui corrigere prohibet, ubi nihil corrigendum. ACIDALIUS. *Se laxavere*, Inepte, inquit vere hoc loco ineptus Modius, quaſi Curtius non alias ita ſit locutus, ut vere obſervavit Acidalius. & oblitus erat Modius praeteriti loci lib. III. de Alexandro ad Iſſum regrediente: *Paullatim deinde laxare ſe ſinus montium, & majus ſpatium aperire coeperunt.* Et hoc genus loquendi frequentiſſimum eſt. *Laxavere* παθητικῶς rariſſimum: Livius tamem lib. XXVI. quem ſaepe noſter expreſſit: *Annona haud multum laxaverat.* id eſt, caritas annonae parum laxata erat, nihil fere remiſerat. RADERUS. Modius tollit *ſe* ut ineptum. tuetur cum Acidalio Raderus, ex noſtri ſtilo l. III. c. 9, 12. CELLAR. *Interluens*, ex duobus lectionibus haec praeplacuit: nam alii lentius, *interfluens*. FREINSH.

Prorutis lapidum cumulis] Proruendi verbo uſi ſunt active optimi ſcriptores, Terent. Eunuch. a. 3. ſc. 5. vſ. 51. *foras ſimul omnes proruunt ſe.* Horat. l. 1. od. 35.

Injurioſo ne pede proruas
Stantem columnam.

& l. IV. od. 4. vſ. 66.

- - - - multa proruet integrum
Cum laude victorem.

CELLAR. MSS. plerique *proruptis*; ſed hoc verbum hac ſignificatione tuetur praeſtantiſſimus Latinitatis Vindex J. Fr. Gronovius ad Tacitum Ann. l. XV. c. 4. *incendium prorumpit; mare prorumpit; ſed aedes proruuntur*, ut idem repetit apud eumdem l. 1. Hiſt. Contrarium vero ſtatuit Cl. Davieſius ad Caeſarem l. III, B. civ. c. 26, 3. ubi Faërnus tamen conſtituit *perruptis* ſc. *munitionibus*. Sed uſitata eſt MSStorum in ſimilibus variatio, quum adeo affines ſint voces, quae utrimque ex Latinis probari, & cuicumque loco adcommodari poſſe videantur. noſter infra l. IV. c. 13, 26. *proruto vallo*, ut & Vell. Pater. l. II. c. 63, 1.

Quod in adverſis rebus ſolet] Quamquam pudeat pigeatque haec talia totiens notare, tamen cum

illi,

8 bat; quum omnes verius de ſaevitia maris queri poſſent. Rex [1] novi operis molem orſus, in adverſum ventum non latere, ſed recta fronte direxit; [2] quod cetera opera, velut ſub [3] ipſo latentia, [4] tuebatur: latitudinem quoque aggeri ad-
9 jecit, ut turres [5] in medio [6] erectae procul teli [7] jactu abeſſent. Totas autem arbores cum ingentibus ramis in altum jaciebant; deinde ſaxis onerabant; [8] rurſus cumulo eorum alias arbores injiciebant: tum humus adgerebatur; [9] ſuperque [10] alia [11] ſtrue ſaxorum arborumque cumulata, velut quodam nexu continens opus junxerant. Nec Tyrii, quidquid ad impediendam molem [12] excogitari pote-
10 rat, ſegniter exſequebantur. Praecipuum auxilium erat, [13] qui procul hoſtium conſpectu ſubibant [14] aquam, [15] occultoque lapſu ad molem uſque penetrabant; falcibus palmites arborum [16] eminentium ad ſe trahentes: quae ubi ſequutae erant, ple-

Variantes Lectiones.

1 Pal. 1. *non.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Lugd. Amſt. *ea.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Lugd. Amſt. *ipſa.* 4 Pal. 1. *tuebantur.* 5 Lugd. Amſt. aliique *in medium.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Lugd. Amſt. *excitatae.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. *ictu.* 8 Fl. Leid. Lugd. Amſt. *rurſuſque.* 9 Vulg. *ſuper quae* & ſic Fl. Leid. Voſſ. 1. 10 Pal. 1. *alta.* 11 Voſſ. 1. *ſtrues.* 12 F. *excogitare poterant.* 13 Pal. 1. *quia.* 14 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Cl. P. F. 2. *aqua.* 15 Pal. 1. *occulto.* 16 F. omittit *eminentium.*

illi, quicumque tandem fuere, modum peccandi nullum ſibi ſtatuerint, non debeo ego iiſdem corrigendis defatigari, dum, quod adhuc facio, Curtio, cui illi, de quibus diximus, vocem *fieri* hic munifice largiebantur, proſim. MODIUS.

Ea cetera opera] Rurſum editi, *quod cetera opera velut ſub ipſo latentia tuebatur.* ego, qui veteres libros ſequuntur, ſapientes puto. MODIUS. *Quod* refertur ad vocem *opus*, praeceſſit enim *novi operis molem*; at qui ad hanc ultimam referendum putarunt, pro *quod* ſcripſerunt *ea*, atque reliqua proinde mutarunt. FREINSH. Forte, *ea cetera operis.* HEINSIUS.

Excitatae procul teli ictu] Elegantius ita hoc ſcribi, quam ut in vulgatis, *ut turres in medio erectae procul teli jactu abeſſent*, mirum eſſe non debet, à membranis enim eſt. MODIUS. *Procul teli jactu*, Sic omnino bene. longius enim ita aberant turres in medio aggere locatae, quam fuerant prius à capite molis. Nec hoc vult, ut extra teli jactum omnino eſſent, ſed quo magis ex longinquo mitterentur, eo imbecilliora acciderent. atque haec lectio multis modis verior eſt Modiana, *procul teli ictu.* Nam ſi dicas ob longinquitatem exemptas fuiſſe telorum ictui, eadem ratio pertinebit etiam ad jactum: ſin aliam ob cauſſam, nimirum quod munitiones eſſent oppoſitae, ut in ſuperiori opere; facile intelligis nihil huc facere *latitudinem aggeri adjectam*; nec opus fuiſſe dicere *procul* à telis abfuiſſe, cum ita protectae ne ex propinquo quidem laedi potuiſſent. Quin & telorum appellatione hic non ea accipienda putem, quae tormento jaciuntur, ſed quae emittuntur manu; iis enim maxime infeſtabant munitores, levibus navigiis opus circumeuntes Tyrii, ſupra IV, 2, 21. FREINSHEMIUS.

Superque] Sic lego (nam vulgo; *ſuper quae*) & verborum nimium ſim prodigus, ei ſi probando unum adeo impendam. ACIDALIUS. Malim *ſuper quam* RADERUS. Acidalium ſequuti ſumus, quamquam Radero placeret, *ſuper quam.* Ego cetera quoque tentem, ut tota ſit haec pericope: *ſuperque alia ſtrues ſax. arb. cumulata, velut nexu quodam cont. opus vinxerat.* FREINSH.

Subibant aquam] Pulchre Manilius Aſtronom. l. V, vſ. 428.

Illis in ponto jucundum eſt quaerere pontum,
Corpora qui mergunt undis, ipſumque ſub antris
Nerea, & aequoreas conantur viſere Nymphas,
Exportantque maris praedas, & rapta profundo
Naufragio, atque imas avidi ſcrutantur arenas.

FREINSH.

Falcibus] Forte *forcipibus.* HEINSIUS.

Palmites arborum] Mirum videatur ſilentium virorum doctiſſimorum hoc loco: quis enim arborum ramos, frondem, aut comam, *palmites* dixit ex Latinis, ne dicam elegantioribus? nam palmitem non niſi de vite uſurpari manifeſtum eſt. Videtur mihi Curtius ſuos auctores Graecos eſſe ſecutus, qui hoc loco κλήματα poſuerunt, & ſic Arrian. l. II, 19. Ναῦν ἱππαγωγὸν κλημάτων τε ξηρῶν καὶ ἄλλης ὕλης εὐφλέκτου ἐμπλήσαντες. Κλήματα autem palmites ſignificàre, manifeſtum; at pro virgis, viminibus, virgultis, baculis etiam ea quoque uſurpari ſolent apud Plutarch. & alios. Apud Botanicos, ipſae plantae fruticeſque, quae flexili aut implicanti fronde proveniunt κληματὶς vel κληματῖτις appellantur, etiam notione communi ad innumeras tranſlata. certe Heſychius κλῆμα ſimpliciter ὑπόδημα interpretatur, cui non abludit, quod proxime antecedit, quum dicit noſter *nexu aliquo arbores teneri*, quod de lenta & viminoſa fronde videtur commode intelligi poſſe; ſive illa ſarmenta

pleraque ſecum in profundum dabant; tum levatos [1] onere ſtipites truncoſque arborum haud aegre moliebantur: deinde totum opus, quod ſtipitibus fuerat innixum, fundamento [2] lapſo ſequebatur. Aegro animi Alexandro, [3] & utrum 11
perſeveraret, an abiret, ſatis [4] incerto, claſſis Cypro advenit: eodemque tempore [5] Cleander cum Graecis militibus in Aſiam nuper [6] advectus. [7] Centum & octoginta navium [8] claſſem in duo dividit cornua; laevum [9] Pnytagoras, rex Cypriorum, cum Cratero tuebatur; Alexandrum in dextro quinqueremis regia vehebat. Nec Tyrii, quamquam claſſem habebant, auſi navale inire cer- 12
tamen; [10] triremes omnes ante ipſa moenia [11] oppoſuerunt: quibus rex invectus

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. *ponere.* 2 Voſſ. 2. *laſſo.* 3 Leid. Voſſ. 2. *ne* D. Mer. *ne* & à manu diverſa *nec* Pal. 1. *utrumne* Voſſ. 1. Bong. Lugd. Amſt. *nec.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Lugd. Amſt. *certo.* 5 B. 1. *Alexander.* 6 Voſſ. 2. Bong. Lugd. Amſt. *advectis* Pal. 1. Mer. *adductis.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. *cxc navigium* Voſſ. 2. *centum nonaginta navigium* Bong. *xc navigium* D. etiam habet *navigium* Lugd. Amſt. *xc navium.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Pal. 1. Mer. Col. omittunt *claſſem.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Ald. *Pythagoras* P. 1. *Pictageras* Voſſ. 2. *Pittagoras* Lugd. *Pnythagoras.* 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. *tris omnino ante* Voſſ. 2. *triremes omnino ante* Pal. 1. *tres omnino ante* ed Col. quam Schrag. vidit Lugd. Amſt. *tres omnino naves ante.* 11 Voſſ. 1. *appoſuerunt.*

ta, ſive alia fuerint vincula. Certè à *ſtipitibus & truncis arborum* mox diſtinguuntur.

Nec perſeveraret] Aliter excuſi, hoc modo: *& utrum perſeveraret, an abiret ſatis incerto*, quae ſane illis non invideo. MODIUS.

An abiret ſatis] Forte, *an abſiſteret.* HEINSIUS.

Claſſis Cypro advenit] Non tota Macedonica, ſed major pars Cypriorum regum, & finitimorum populorum, qui audita Darii apud Iſſon clade à Perſis ad Alexandrum defecerant. Arrian. l. 11. CELLAR.

Cleander] Arrianus 11, 4, 13. καταλαμβάνει Ἀλέξανδρον τὸν Πολεμοκράτους ἐκ Πελοποννήσου ἥκοντα &c. ubi non recte interpres doctiſſimus. *Alexandrum Polemocratis F. ex Peloponneſo venientem cepit.* nam hoc recte de hoſte diceretur, non autem de homine earumdem partium. καταλαμβάνειν hic eſt *adſumere*, quomodo eo verbo Curtius utitur ſupra IV, 1, 34. *adſumpta Cappadocum juventute.* Sed credo fefelliſſe hominem doctum, ignoti iſtius Alexandri nomen. Sane enim ita ſcribendum non eſt apud Arrian. Sed Κλέανδρον τὸν Πολεμοκράτους, non ex hoc tantum Curtii loco, ſed ex ipſo Arriano 1, 7, 29. ἔπεμψε δὲ καὶ Κλέανδρον τὸν Πολεμοκράτους ἐπὶ ξυλλογῇ στρατιωτῶν εἰς Πελοπόννησον. quod Curtius ſtatim in principio fragmentorum horum ſic effert: *Ad conducendum ex Peloponneſo militem Cleandro cum pecunia miſſo.* FREINSH.

Advectis] Ita ſcribo, non *advectus*, quod erat vulgo, & numerum navium, qui ibidem erat, decem aliis augeo. utriuſque ratio una haec eſt, membranarum conſenſus, quin videtur etiam tota interpungendi ratio hoc modo mutanda: *Aegro animi Alexandro nec perſeveraret, an abiret, ſatis certo claſſis Cypro advenit: eodemque tempore Cleander cum Graecis militibus in Aſiam nuper advectis. Centum & nonaginta navium claſſem in duo dividit cornua: laevum Pnytagoras &c.* Quomodo & optima, & facillima erit hujus loci ſententia, ſignificabiturque, cum & Cypro claſſis, & Cleander cum militibus Graecis eodem tempore adveniſſent, claſſem Alexandrum in duo diviſiſſe cornua. MODIUS. *Nuper advectus*, in pleriſque libris aliis eſt *advectis*, quod probo, vel propterea, quoniam video in duobus MSS. legi *adductis*, ſine dubio ex gloſſa, & eſt plane elegantius; *claſſis advenit, & Cleander cum militibus advectis*, quam *advectus.* SCHEFFER.

Centum & octoginta] Arrianus 11, 4, 12. ſingillatim ſingulorum naves exprimit. Phoenicum naves 80. Rhodiorum 10. inter quas una Peripolus dicta, de qua voce multa Suidas & alii. Ex Solis & Mallo tres, ex Lycia decem. Ex Macedonia navis una quinquaginta remorum Protea duce. E Cypro centum & viginti. Plutarchus Alex. cap. 41. CC. triremibus oppugnatam ait Tyron. RADERUS. Lego *centum & octoginta navigia.* HEINSIUS.

Pnytagoras] Alii libri *Pythagoras.* Arrianus in multitudinis numero, *Cypriorum reges*, dixit. Et erant plures. Plinius novem reges narrat. Pnytagoram etiam Arrianus 11, 4, 14. appellat, à πινυτὸς quod eſt prudens, & ἀγορὰ forum. RADERUS. Meminit ejus & Athenaeus IV, 19. dicens poſt expugnationem Tyri eumdem ab Alexandro ad Paſicypron, alium Cypri regem, cum donis miſſum fuiſſe. CELLAR.

Tres omnino naves] Male antea legebatur; *triremes omnes ante ipſa* &c. nam noſtra lectio librorum manu exaratorum auctoritate nititur, & ab hiſtoria confirmatur. Arrian. l. 11. τρεῖς δὲ τὰς ἐξωτάτω ἐφορμούσας τῷ σώματι τριήρεις προσπεσόντας οἱ Φοίνικες καὶ ἀντιπρώρους ἐμβαλόντες κατέδυσαν. Diodor. anno V. Alexandri. τρισὶ δὲ ναυσὶν ὁρμούντων πρὸ τοῦ λιμένος ὁ βασιλεὺς ἐπιπλεύσας αὐταῖς, καὶ πάσας συντρίψας. MODIUS. *Tririmes omnes*,

13 ctus [1] ipſas demerſit. Poſtera die claſſe ad moenia admota; undique tormentis, & maxime arietum pulſu, muros [2] quatit: quos Tyrii raptim obſtructis ſaxis refecerunt; interiorem quoque murum, ut ſi prior fefelliſſet, illo ſe tuerentur, [3] un-
14 dique orſi. Sed undique vis mali urguebat: moles intra [4] teli jactum erat; [5] claſſis moenia circumibat: terreſtri ſimul navalique clade obruebantur. Quippe binas quadriremes [6] Macedones inter ſe ita [7] junxerant, ut prorae cohaererent, puppes intervallo,
15 quantum capere poterant, diſtarent. hoc puppium intervallum [8] antennis aſſeribuſque validis [9] deligatis, ſuperque eos pontibus ſtratis, qui militem [10] ſuſtinerent, impleverant: ſic [11] inſtructas quadriremes ad urbem agebant: inde miſſilia in
16 propugnantes ingerebantur tuto, quia proris [12] miles tegebatur. Media nox erat, quum claſſem, ſicuti dictum eſt, [13] paratam, *circumire* [14] *urbem* jubet: jamque [15] naves [16] urbi undique [17] admovebantur, & Tyrii deſperatione [18] torpebant; quum ſubito ſpiſſae nubes intendere [19] ſe coelo, & quidquid lucis interni-

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. *ipſa*. 2 Pal. 1. *quatiunt*. 3 Fl. Elz. omitt. *undique*. 4 Voſſ. 1. *terii jactum*. 5 Leid. *Moen: circumibant claſſi*. 6 Voſſ. 2. *inter ſe Mac*. 7 Pal. 1. *conjunx*. 8 Voſſ. 1. B. 2. Frob. F. *antemnis* B. 1. *amtennis*. 9 Voſſ. 1. Leid. *delegatis* & ſic D. ſed correctum *delig*. 10 Mer. *ſubſtinerent*. 11 D. *inſtructa* Lugd. Amſt. aliaeque *inſtructas remis*. 12 Pal. 1. *milites tegebantur*. 13 F. *peractam*. 14 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *muros*. 15 Fl. Voſſ. 1. D. *navis*. 16 Voſſ. 2. omittit *urbi*. 17 Voſſ. 2. *muris admoveb*. 18 Voſſ. 2. *torquebantur*. 19 Leid. *ſae*.

haec vetus lectio. Modius ita interpolat: *Tres omnino naves*. Confirmatum it ſuo MS. & Arriani Diodorique locis. Verum eſt quidem, tres demerſiſſe naves Alexandrum, plures tamen quam tres ante moenia poſitae fuerunt, ut ex Arriano II, 4, 16. patet, cujus verba non recte conſideraſſe videtur Modius. Ille ſic: *quodque multis triremibus adverſas proras oſtendentibus aditus obſtructus eſſet, tres quae ad extremas fauces poſitae erant triremes, adverſis proris in eas latus, demerſit*. Tres in extremo oſtio poſitas demerſas fuiſſe ait, cum plures in ipſo portu eſſent. nec aliter Diodorus XVII, 43. LOCCENIUS. Ut plene conſentiat Graecis Curtius, levi mutatione conſequemur, ſi legamus *triremes omnes ante ipſa moenia oppoſuerunt: tribus rex invectus, ipſas demerſit*. FREINSH. Tellierius & Pitiſcus *tribus* pro *quibus* ediderunt, erudita Freinſhemii conjectura inducti. Etenim tantum tres demerſas fuiſſe Diodor. l. XVII, 43. & Arrian. tradiderunt. Sed ſuavius *quibus* connectit, quam *tribus*: praeterea ingratum pronomen mutati caſus *ipſas* in tam brevi membro. Quod ſi audaciae locus eſt, malim ita leviter mutare: *quibus rex invectus tres demerſit*. CELLAR. Forte, *quibus rex invectus diſſipatas depreſſit*. HEINSIUS.

Arietum pulſu] Lipſ. Poliorc. l. III. c. I. forte, *arietum impulſu*. HEINSIUS.

Interiorem murum] Poſt veterem murum, quinque cubitorum intervallo in medio relicto, murum alterum decem cubitos latum aedificarunt, vacuum inter utrumque ſpatium lapidibus ingeſtaque terra complentes. Diodor. l. XVII. c. 43. CELLAR. Adde ſimile exemplum Liv. l. XXI. c. II. & l. XXXVI, 9, 9. Thucydid. l. II, 14. VII, 2. FREINSH.

Undique orſi] Non abundat equidem hoc *undique*, nec fruſtra metus eſt tamen ne ſuperſit; è ſequentibus temere repetitum. nam ſtatim ecce: *ſed undique vis mali*. inſuavis autem iteratio talis. ACIDALIUS. *Undique orſi*, mallet Acidalius omitti vocem *undique*, cum ſtatim redeat: ſed, ut ſupra monui, ſcriptoribus ea repetitio non eſt inſolens. FREINSH. Forte pro *undique*, *munimine orſi*. HEINSIUS.

Quantum capere] Membranae noſtrae, *quantum militum capere*, ſed hic locus milites nullos capit. MODIUS.

Remis ad urbem] Sic hunc locum ſcribendum, non, *quadriremes ad urbem agebant*, quod in editionibus eſt, & libri veteres clamant, & ratio dictat. MODIUS.

In propugnantes] E *muris* ſc. ut poſt paullo explicatur c. 4, 11.

Circumire muros] Editi *urbem*, non recte ſequitur enim ſtatim, *jamque naves urbi undique admovebantur*. MODIUS.

Cum ſubito] Elegantiſſima tempeſtatis, vel potius naufragii imminentis deſcriptio; cujus generis apud poëtas haud paucas reperies. Apud Homer. Odyſſ. V, 291. Virgil. Aen. I, 88. Ovid. de Triſtib. I, 10, 20. & Metamorph. XI, 475. Statium Theb. I, 345. Valer. Flaccum Argonaut. I, 615. Senec. Agamemn. Apollin. Amonon. RADER. Forte Apollinarem Sidonium, nimis enim flagitioſis mendis ſcatet editio Raderi. FREINSH.

Spiſſae

nitebat, effuſa caligine exſtinctum eſt. [1] Tum inhorreſcens [2] mare paullatim 17
[3] levari, deinde [4] acriori vento concitatum, fluctus [5] ciere, & inter ſe [6] na-
vigia conlidere. Jamque ſcindi [7] coeperant vincula, quibus connexae quadri-
remes erant, [8] ruere tabulata, & cum ingenti fragore in profundum ſecum mi-
lites trahere. neque enim [9] conſerta navigia ulla ope in turbido regi poterant: 18
miles miniſteria nautarum; [10] remiges militis officia turbabant: &, quod in
[11] hujuſmodi caſu accidit, periti ignaris parebant. quippe gubernatores, alias
imperare ſoliti, tum metu mortis [12] juſſa exſequebantur. Tandem remis perti-
nacius everberatum mare, veluti eripientibus navigia claſſicis ceſſit: adpulſaque
ſunt litori, lacerata pleraque. [13] Iiſdem diebus forte [14] Carthaginenſium legati 19
triginta ſuperveniunt, majus obſeſſis ſolatium, quam [15] auxilium: quippe *dome-
ſtico bello Poenos impediri; nec de imperio, ſed pro ſalute* [16] *dimicare* nuntiabant.
Syracuſani [17] tunc [18] Africam [19] urebant; & haud procul Carthaginis [20] muris lo- 20
caverant caſtra. Non tamen defecere animis Tyrii, quamquam ab [21] ingenti ſpe
de-

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *tunc.* 2 Voſſ. 2. *Paull. mare.* 3 Mer. *levare.* 4 Vulgo *acrius* Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *acriore.* 5 P. *eicere.* 6 Pal. 1. *navigio.* 7 Bong. *coeperunt* Voſſ. 1. *coepere.* 8 M. p. L. *ruerunt* Col. Baſ. Frob. Mer. Ald. *ruereque.* 9 Amſt. *conferta.* 10 Fl. Leid. Bong. Voſſ. 1. 2. *remex* & poſt *turbabat.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. *ejuſmi.* 12 Pal. 1. *juſſu.* 13 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *iſdem forte diebus.* 14 Fl. Leid. Voſſ. 1. *Carthaginiens.* 15 Voſſ. 2. *auxilium praebentes* Ald. *auxilium allaturi* MS. p. L. *aux. praebituri.* 16 B. *nunciare dimicabant* Lugd. Amſt. omittunt *nuntiabant.* 17 Fl. Leid. Voſſ. 1. *tum.* 18 Voſſ. 1. *Affricam* ſaepe. 19 Ald. Elz. *urgebant.* 20 Pal. 1. *muro.* 21 Bong. *ingerati.*

Spiſſae nubes] Denſae. Nulla tempeſtas ſine piceis nubibus, ex quibus nox, pluvia, venti, fulgetra & fulmina prorumpunt. Homerus Odyſſ. v, 293. *Nubibus terram ſimul pontumque operuit, ruit autem è coelo nox.* Virgil. Aen. 1, vſ. 92.

Eripiunt ſubito nubes coelumque diemque.
- - - - Ponto nox incubat atra.

Et lib. III. vſ. 195.

- - - - inhorruit unda tenebris.

Pacuvius: *inhorreſcit mare, tenebrae conduplicantur, noctiſque & nimbum occaecat nigror.* Sed mittamus poëtas, & quaeramus oratores. Petronius illuſtris eſt in tota deſcriptione: *Inhorruit mare, nubeſque undique adductae obruere tenebris, diem &c.* & infra: *Et quod omnibus procellis periculoſius erat, tam ſpiſſae repente tenebrae lucem ſuppreſſerant, ut ne proram quidem totam gubernator videret.* RADERUS.

Effuſa caligine] *Offuſa caligine* legit J. Fr. Gronovius ad Livum lib. I. c. 57. ubi haec locutio pluribus exemplis doctiſſime confirmatur.

Eripientibus] Forte *erigentibus* Val. Flacc. l. I. Arg. vſ. 340.

Concuſſoque ratem gauderem tollere remò.

HEINSIUS.

Pleraque iiſdem forte diebus Carthaginenſium legati XXX] Haec omnia deſunt in Lugdunenſibus editionibus, quae haec eſt negligentia? MODIUS.

Carthaginenſium legati, &c.] ſolebant Carthaginenſes ex praeda, ſi quam bello cepiſſent, tum ex annuis proventibus, Herculi Tyrio decimas mittere, ut conſtat ex Juſtino XVIII, 7, 7. & Diodoro XX, 14. etiam poſt amiſſum imperium ſervato more, ut ex Polybio diſcimus in excerptis Legat. 114, 3. Utrum autem hi legati, an magis priores, quorum ſupra IV, 2, 10. facta fuit mentio, ejus rei cauſſa advenerint; an hi magis, ut cognoſcentes Tyrii, nihil in Carthagine eſſe praeſidii, ſuis rebus ipſi conſulerent, ſtatuere non poſſumus, quamquam huc potius inclinemus. FREINSH.

Quam auxilium: quippe] Membranae, *quam auxilium allaturi: quippe domeſtico bello Poenos impediri, nec de imperio, ſed pro ſalute dimicare.* Editiones: *quam auxilium: quippe domeſtico bello Poenos impediri, nec de imperio, ſed pro ſalute dimicare nunciabant.* ſed ego & hoc *nunciabant*, quod ab editionibus eſt, & illud *allaturi*, quod à membranis, alias ſedes quaeſitum hinc ejicio. MODIUS.

Haud procul Carth. m. locaverant caſtra] Secus arbitror factum, Timoleon in ipſa Sicilia fuderat Carthaginienſium copias, & quidquid illi in Sicilia habebant, populabatur, & timebant ipſi Carthagini, ne trajicerent exercitum; Diodor. Sic. Agathocles poſterior fuit Alexandro, ut de illo accipi verba Curtii non poſſint. De periculo ergo Carthaginienſium domeſtico Curtius loquitur. RADERUS.

Syracuſani &c.] Hi numquam leguntur prope Carthaginem caſtra poſuiſſe, praeterquam apud Juſtin. XXII, 6, 9. duce Agathocle. Sed hic Alexandro poſterior fuit. ut Curtii hic error non immerito notetur à Reineccio tom. 2. ubi de Carthag.

 Re-

deſtituti erant; ſed conjuges liberoſque devehendos Carthaginem tradiderunt: [1] fortius quidquid accideret laturi, ſi cariſſimam ſui partem [2] extra communis
21 periculi ſortem habuiſſent. Quumque unus è civibus [3] concioni indicaſſet; [4] *oblatam eſſe per* [5] *ſomnum ſibi ſpeciem Apollinis*, quem eximia religione colerent, *urbem deſerentis; molemque à Macedonibus* [6] *jactam in ſalo, in ſilveſtrem ſaltum eſſe*
22 *mutatam:* quamquam auctor levis erat, tamen ad deteriora credenda proni metu, aurea catena [7] devinxere ſimulacrum, araeque Herculis, cujus numini urbem [8] dicaverant, inſeruere vinculum; quaſi illo [9] deo [10] Apollinem [11] retenturi. Syracuſis id

c

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *fortiter.* 2 Voſſ. 2. *extra ſortem periculi* Fl. Leid. Voſſ. 1. *extra ſortem comm. per.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *in concione* Voſſ. 2. Ald. Frob. Elz. Baſ. Col. Lugd. *concione.* 4 Voſſ. 1. *ablatam.* 5 Pal. 1. Voſſ. 2. *ſomnium.* 6 Voſſ. 2. *in ſolo jactam* Fl. Leid. Voſſ. 1. *in ſalo jactam.* 7 Fl. *devixere* alii *devincere.* 8 Pal. 1. *dedicav.* 9 MS. ſec. L. *Deum.* 10 Voſſ. 2. *Apolline.* 11 Fl. Voſſ. 1. 2. Bong. *retenturo.*

Republica, & à Radero hoc loco. Fuerunt quidem circa id tempus in Africa turbae, ſed Syracuſanorum partes ibi nullae. FREINSH.

Defecere animis Tyrii] Forte *defecere animi Tyrios.* HEINSIUS.

Ab ingenti ſpe deſtituti] Ne quem offendat haec conſtructio Latinis non inuſitata, inſpiciatur Sanctii Minerva l. IV. c. 6. ubi exempla ſuppeditabuntur.

Conjuges liberoſque] Adde Thucyd. II, 1, 25. & II, 14, 30. ubi de Plataeenſibus. Tacit. Agric. 27, 3. Liv. XXVI, 25, 9. de Britannis. FREINSH.

Concioni] Recte. ita enim concionis ſignificatione ipſos homines, qui ad concionem convenerant, accipiemus. libri tamen partim *concione*, partim *in concione* habebant, male. Curt. l. III. *infeſta concio vix inhiberi potuit, quin protinus more ſuo ſaxa in eum jaceret.* MODIUS.

Apollinis] Reineccius in Regno Phoenicio putat hunc à ſuis *Baalem* fuiſſe dictum, motus narratione Plutarchi Alex. cap. 41. niſi obſtet Curtius & Diodorus XIII, 108. qui non indigenam hunc deaſtrum, ſed adventitium tradiderunt. Ego potius Heinſio crediderim, & quae ille de Apollinis cultu atque origine, in admirabili Ariſtarchi ſacri opere tradidit. FREINSH.

Urbem deſerentis] Taubmannus ad iſta Virgil. Aen. II, 351.

Exceſſere omnes, adytis ariſque relictis,
Dii quibus imperium hoc ſteterat.

ita Tacit. H. V, 13, 2. de obſidione Hieroſolymorum: *Expaſſae repente delubri fores, & audita major humana vox; Excedere deos. ſimul ingens motus excedentium.* Nam proditum eſt antiquis, cum Troja excidio propinqua eſſet, viſos eſſe deos è ſuis templis ſua exportare ſimulacra. Ita Sophocles in Fabula *ſimulacriferis*, induxit deos ſuis humeris ſua gerentes ſimulacra. Et Aeſchylus in *ſeptem ad Thebas* aperte dicit, *urbes, quae capiuntur, à ſuis diis, hominum opinione, deſeri.* Sic cum Alexander M. Tyrum obſideret, *Tyriorum multis viſus in ſomniis Apollo eſt dicere, ad Alexandrum ſe tranſire. neque enim ſibi cordi eſſe ea quae in urbe agerentur.* Plutarch. Alex. cap. 41. Eadem fere Muretus Var. Lect. V, 19. FREINSH.

Ad deteriora credenda] Livius lib. XXVII. c. 44. *Metus ſemper in deteriora inclinat.* Claudianus bello Get.

Sed malus interpres rerum metus omne trahebat
Augurium pejore via:

Onoſander Strategici cap. 42. *Metus falſus vates eſſe ſolet, quaeque timentur, ea priuſquam fiant, facta eſſe creduntur.* Praeſtat animum in ſtatione tenere, nec deteriora augurari, niſi res & cauſſae ſuadeant, eaque ſana mente rectiſque conſiliis pro virili praevenire. LOCCENIUS.

Proni metu] Forte *prono metu.* HEINSIUS.

Araeque Herculis] Non enim ſimulacrum ibi Herculis erat, ſed ara tantum. Herodot. II, 44. cum templi Tyrii meminit, nullius ſimulacri mentionem facit. quod argumentum per ſe infirmum roboratur ex eo, quod in Herculis Gaditani templo (erat autem eadem ibi religio) nullum ſimulacrum fuiſſe dicit Silius III, vſ. 30.

Sed nulla effigies, ſimulacrave nota deorum.

Alias enim manui potius Herculis quam arae vinculum illud inſeruiſſent Tyrii. FREINSH.

Illo deo] Forte *illo medio*, vel *modo*, vel *praeſidio.* HEINSIUS.

Retenturi] Scripti *retenturo*, ego prius retineo. MODIUS.

Syracuſis] Cartalo videtur detuliſſe, indice Juſtino XVIII, 7, 7. *Interea*, inquit, *Cartalo Malei exſulis ducis F. cum praeter caſtra patris à Tyro, quo decimas Herculis ferre ex praeda Sicilienſi, quam pater ejus ceperat, à Carthaginenſibus miſſus fuerat, reverteretur &c.* RADERUS. Ceterum Diodorus XIII, 108. ſimulacrum hoc non Syracuſis, nec ſane eas umquam à Poenis captas fuiſſe memini; ſed à *Gelois* abductum ſcribit: qui ex Timaeo ſubjicit, Tyrum ubi haec ſtatua locata fuerat, eadem die horaque ab Alexandro occupatam, qua in eam ſtatuam olim id ſacrilegium Carthag. commiſerint. quo tempore dux Carthag. non Ma-

-leus,

id ſimulacrum devexerant Poeni, & in majore locaverant patria: multiſque aliis ſpoliis urbium, à ſemet captarum, non Carthaginem magis, quam Tyrum [1] ornaverant. Sacrum quoque, quod [2] quidem diis minime cordi eſſe crediderim, 23
multis ſeculis intermiſſum [3] repetendi auctores quidam erant: *ut ingenuus puer Saturno immolaretur:* quod ſacrilegium verius quam ſacrum, [4] Carthaginenſes à conditoribus traditum, uſque ad excidium urbis ſuae feciſſe dicuntur. [5] ac niſi Seniores obſtitiſſent, quorum conſilio cuncta agebantur, humanitatem dira ſuperſtitio vi-

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. Mer. *ornaverunt.* 2 Fl. Leid. Bong. Mer. *equidem.* 3 D. *repetens* in quo correctum à diverſa manu *repetentes* Fl. Leid. Voſſ. 2. Mer. *repetentes.* 4 D. Leid. Voſſ. 1. *Carthaginienſes* Fl. *Carthaginienſis.* 5 Pal. 1. *at niſi.*

leus, ſed Imilcar fuit. Itaque magis cum Diodoro ſentio, quem & Cicero adjuvat in Verrem IV, 33. ubi expugnata Carthagine, Siculis reddita fuiſſe ſigna dicit, quae à Poenis in urbem ſuam tranſlata fuerant, inter quos & *Gelenſium* eſt mentio, & Segeſtanorum, & Agrigentinorum (de quibus & Diodor. XIII, 90. & Polyb. lib. XII. in Excerpt. Vales.) nulla autem Syracuſarum, quam urbem longe nobiliſſimam haud certe praetermiſiſſet, ſi hunc ad catalogum pertinuiſſent. FREINSH.

In majore locaverant patria] Haec omnia in membranis Colonienſibus in litura ſunt, ſequebaturque *excelſtatu*, quod quid ſit, niſi forte quod ſuſpicor, illud *excel* deſignet *excellentiore*, ut ſit gloſſa vocis *majore*, ac *ſtatu ſtatuerant*, ut ſit itidem interpretatio verbi *locaverant*, niſi inquam haec ita ſe habent, nihil hic ſcio, niſi neſcio. Porro majorem patriam Carthaginienſium eleganter appellat Tyrum Curtius, quod ab illa originem Carthago trahat. MODIUS. Ita vocat Tyrum, quae *major patria*, ſicut ſunt *majores* parentes. Id quod notandum. Carthaginienſium majores erant Tyrii, ſic ergo Tyrus eorumdem major patria. SCHEFFER.

Ut ingenuus puer Saturno immolaretur] Carthaginenſes certe tam ſacrilega ſacra coluiſſe Juſtin. teſtatur: l. XVIII, 6, 2. *Cum inter cetera mala etiam peſte laborarent, cruenta ſacrorum religione, & ſcelere pro remedio uſi ſunt. Quippe homines ut victimas immolabant, & impuberes* (quae aetas etiam hoſtium miſericordiam provocat) *aris admovebant, pacem Deorum ſanguine eorum expoſcentes, pro quorum vita Dii rogari maxime ſolent.* Subjicit Juſtinus ingratas Diis victimas fuiſſe, magiſque irritatos, quam placatos; punitoſque Carthaginenſes maximis cladibus. Tum & Tyriis perſuadere tam impia ſacra non potuerunt. Ceterum, non Carthaginenſes tantum humanas hoſtias faciebant; ſed Phoenices etiam & Arcades; Romani quoque in Pantheo, Druidae, Galli, Scythotauri advenas immolabant; tum & aliae multae barbarae gentes: imo & Judaei, contra decem tabularum legem, pueros vivos igne, ingenti cum ſupplicio concremabant. RADERUS. De Molochi nefando cultu apud Ammonitas, & vicinos Syriae populos paſſim divinis litteris traditum eſt, quod idolum videtur hic Saturnus eſſe. CELLAR.

Carthaginenſes] Ennius annal. lib. VII.

Et Poinei ſolitei ſos ſacrificare puellos.

LOCCENIUS. Vide Alexandri Neapol. dies genial. VI, 26. & in eum locum eruditiſſimi Tiraquelli notas, ubi plurimi auctores citantur, quibus addi poteſt Plin. XXXVI, 5, 37. ubi dicit, ad Herculis, (quod nota, nam alii de Saturno tantum tradunt) ſtatuam *Poeni omnibus annis humana ſacrificaverunt victima.* Vide & Scalig. in Euſeb. pag. 53. p. 1. & Porphyrium de abſtinent. pag. 39. FREINSH.

Ad excidium urbis] Intermiſſum tamen ſemel atque iterum, juſſu regum, qui ab ejuſmodi immanitate abhorrebant, Darii Perſae, atque Gelonis Syracuſani, vide notam Berneggeri ad Juſtin. XIX, 1, 13. de quo capienda verba, quae leguntur in Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ. *Gelon Syracuſarum tyrannus Carthaginenſibus magna navali pugna victis, ceſſare fecit apud eos humanas hoſtias.* Tali quodam modo videtur etiam accipiendus Oroſii locus IV, 21. *Carthaginienſibus aliquando viſum eſt, homines immolare, ſed male praeſumpta perſuaſio brevi praetermiſſa eſt.* Nam cum Curtio diſerte ſentit Dionyſ. 1, 38. & ex eo Euſeb. Εὐαγγ. προπαρασκ. lib. IV. pag. 45. *τέως ἡ πόλις διέμεινε, donec urbs* (Carthago) *ſtetit.* Quin & poſtea inſtiterunt eidem ſacrilegio, ut ex Tertulliano apolog. cap. 8. quo loco ſcribit Tiberium id vetuiſſe, crucifixis etiam ſacerdotibus: quod alii Claudio tribuunt. Sed animadvertere licet, hos imperatores, quod utrique Tib. Claudio nomen fuerit, ſaepe confundi, ut in gemina narratione apud Plin. XXX, 1, 24. legitur Tib. Caeſ. ſuſtuliſſe Druidas: quod à Claudio factum tradit Sueton. in vita 25, 17. Nec eſt ut diſſenſum inter eos auctores imaginemur; aut credamus alterutrum in re recenti & illuſtri hallucinatum eſſe. Pertinet eodem eruditiſſima Jac. Gothofredi commentatio de imperio maris, cap. 9. FREINSH.

24 viciſſet. Ceterum, [1] efficacior [2] omni arte [3] imminens neceſſitas non uſitata modo praeſidia, ſed quaedam etiam nova [4] admonuit. Namque ad implicanda navigia, quae muros ſubibant, validis aſſeribus [5] corvos & ferreas manus cum uncis ac falcibus [6] inligaverant; ut, quum tormento aſſeres promoviſſent, ſubito
25 [7] laxatis funibus [8] injicerent. [9] Unci quoque & falces ex iiſdem aſſeribus dependentes, aut propugnatores, aut ipſa navigia lacerabant. Clypeos vero [10] aeneos multo igne torrebant, quos repletos fervida [11] arena, coenoque decocto,
26 [12] è muris ſubito devolvebant. nec ulla peſtis magis timebatur; quippe ubi loricam corpuſque fervens arena penetraverat, nec ulla [13] vi excuti poterat, & quidquid

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. *efficacio.* 2 Leid. *umani.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Mer. omittunt *imminens.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. & pleraeque edd. *admovit.* 5 D. & Pal. 1. omittunt *corvos & ferreas manus* Bong. Fl. Leid. Voſſ. 2. etiam ſequentia *cum uncis & falcibus* aliae editt. *corvos ac ferr. manus.* 6 Voſſ. 2. *illigabant.* 7 Pal. 1. Voſſ. 2. *laſſatis.* 8 Voſſ. 2. *injecerunt.* 9 B. 1. *una* Voſſ. 2. *uncique* Voſſ. 1. *uncii* B. 2. *uncti* Mer. omittit *&.* 10 Pal. 1. D. Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *aereos.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. Frob. Mer. Lugd. Amſt. *harena.* 12 Mer. omittit *è.* 13 Voſſ. 2. *ope.*

Ceterum efficacior] Colon. & meus ſcripti, *Ceterum efficacior neceſſitas non viſitata modo praeſidia, ſed quaedam etiam nova ammonuit.* Sigeberg. *Ceterum efficacior inani arte neceſſitas non uſitata modo praeſidia, ſed quaedam etiam nova admonuit.* excuſi, *Ceterum efficacior omni arte imminens neceſſitas &c.* ex quibus omnibus videre potes, me optima quaeque delibaſſe. MODIUS. Lege, *efficacior humana arte neceſſitas.* HEINSIUS. Sic Val. Max. l. II. c. 7. ex 10. *Humanae imbecillitatis efficaciſſimum duramentum neceſſitas.*

Neceſſitas] Vere Carchedonius:

Χρεία διδάσκει, κἂν ἄμουσος ᾖ, σοφόν.

Catum è rudi reddit magiſtra neceſſitas.

Et ut Euripides in Helena:

Δεινῆς ἀνάγκης οὐδὲν ἰσχυρώτερον.

Gravi nihil neceſſitate fortius.

ἀνάγκη γὰρ θεοὺς βιάζεται. Neceſſitas enim & deos cogit. καὶ Πλάτων φησὶν ἀνάγκην μὲν οὐδὲ θεοὺς βιάζεσθαι. Neceſſitatem ne deos quidem cogere poſſe Plato docet. στερρὰ γὰρ ἀνάγκη inquit Euripides in Hecuba: *durum telum neceſſitas*, ultima tentat, omneſque ingenii vires explorat. RADERUS. Vide quae congeſſit Reuſnerus in ſymbolo Fl. Conſtantis II. *parendum neceſſitati.* Scilicet omnia eo recidunt, quod Archytam lecto Eratoſthenis Mercurio exclamaſſe narrat Stobaeus de paupertate:

Χρειὼ πάντ' ἐδίδαξε· τί δ' οὐ χρειὼ κεν ἀνεύροι;

Neceſſitas omnia docuit; quid enim illa non inveniret? Hinc eſt, cur hoſtes non nimium urgendos eſſe doceant; ne accidat, quod Ageſilao, cui à Thebanis pulſo dictum fuiſſe refert Plutarchus Apophth. Lacon. 19. *habere eum operae ſuae mercedem, quod perpetuis irruptionibus inertes ante Thebanos bellandi artem docuiſſet.* FREINSH.

Quaedam etiam nova admonuit] Ita Freinshemius. Sed ſunt ex libris veteribus, qui pro eo habent *admovit*, quam lectionem puto eſſe veriorem. Nempe vix Latinum eſt *admonere praeſidia*, debebat potius in genitivo dici *admonere praeſidiorum*, quomodo alio loco *admonere priorum*, *fragilitatis humanae*, & id genus. deinde *admoneri* dicimus, quando ſuggeruntur ea, quae ante fuerunt nota, vel certe debuerunt eſſe; at hoc de praeſidiis novis dici non poteſt, quippe quae nec ante cognita fuere Tyriis, neque ut eſſent, cauſſa ulla dari poteſt. SCHEFFER.

Corvos & ferreas manus] Editi *corvos & ferreas manus cum uncis ac falcibus*, quae poſtrema, quin à gloſſa ſint, dubitari non debet, eo quia ſtatim ſequitur, *unci quoque & falces.* ut tamen verum fatear, non haec modo, quae dixi poſtrema, à membranis aberant, ſed & illa quoque *corvos & ferreas manus*, quare etiam amplius deliberandum cenſeo. MODIUS. Vide quae notavi ad Florum l. II. c. 2, 9. FREINSH.

Tormento remiſſae] Non libri tantum veteres & melioris notae, ſed ipſa quoque res ita legendum clamant. Diodor. *τοῖς δὲ κόραξι καὶ ταῖς σιδηραῖς χερσὶν ἀνήρπαζον τοὺς τοῖς θωρακίοις ἐφεστῶτας.* Porro poſt *capiebant* ſequebatur in Colonienſi ſcripto codice *diſpergebantque.* olet gloſſam. MODIUS.

Injicerent] Forte *inciderent.* HEINSIUS.

Aſſeribus] Non accipe ut vulgo nunc pro tabulis, ſed perticas longas interpretare. RADERUS. *Aſſeribus*, non puto hoc nomine venire perticas. quod nec ſequentia facile admittant. Diodorus tamen XVII, 44. *κεραίας antennas.* vocat. FREINSH.

Clypeos] Diodorus XVII, 44. idem prorſus de clypeis aeneis & arena. Multa praeterea effuſa paſſim in urbes oppugnantes, oleum fervens, pix, ſulphur, bitumen, plumbum fluens, ferrum, arena, retia, & alia: de quibus Lipſius Poliorceticon v, 2. ubi hunc locum Curtii adducit, & aliis illuſtrat. RADERUS.

Corpuſque fervens arena penetraverat] Mirum vero

quid attigerat, perurebat: [1] jacienteſque arma, laceratis omnibus, quîs protegi poterant, vulneribus inulti patebant: corvi vero & [2] ferreae manus [3] tormentis emiſſae pleroſque rapiebant.

Variantes Lectiones.

1 Voſſ. 2. *jacientes arma.* 2 Voſſ. 1. *ferre.* 3 D. *tormenta emiſſa* Bong. Fl. Leid. Voſſ. 2. *tormenta remiſſae* Voſſ. 1. *tormenta remiſſe* B. 1. *tormento remiſſae.*

ro ſi arena non loricas modo, ſed & corpora ipſa penetravit. illud creditu perfacile, hoc fidem non meretur. Scribe mecum *corpus uſque.* nam per loricam uſque ad corpus penetraſſe vult. & rei veritas non aliter patitur. Omiſſa eſt praepoſitio venuſte, atque ita, lib. VIII. etiam de Indis: *corpora uſque pedes carbaſo velant.* ACIDALIUS. *Corpuſque*, Acidalius ingenioſe, *corpus uſque* cum arenam hoc etiam penetraſſe credi non debeat. FREINSH. Forte, *loricam inter corpuſque.* HEINSIUS.

Inulti patebant] Simile Liv. XXI, 8, 11. de falarica Saguntinorum: *id telum, etiamſi haeſiſſet in ſcuto, nec penetraſſet in corpus, pavorem faciebat: quod cum medium accenſum mitteretur, conceptumque ipſo motu, multo majorem ignem ferret, arma omitti cogebat, nudumque militem ad inſequentes ictus praebebat.* FREINSH.

Caput IV.

Tandem Tyrus vi capta, maximaque hominum ſtrage corrupta, luctuoſo deformatur incendio.

[1] Hic rex fatigatus ſtatuerat ſoluta obſidione Aegyptum petere. quippe quum 1
Aſiam ingenti [2] celeritate percurriſſet; circa muros unius urbis haerebat, tot
maximarum rerum [3] opportunitate dimiſſa. Ceterum, tam diſcedere inritum, 2
quam morari [4] pudebat. Famam quoque, [5] qua plura, quam armis, everterat,
ratus leviorem [6] fore, ſi Tyrum, quaſi teſtem ſe poſſe vinci, reliquiſſet. Igi-
tur ne quid inexpertum omitteret; *plures naves admoveri* jubet, *delectoſque militum*
imponi. Et forte belua inuſitatae magnitudinis, ſuper ipſos fluctus dorſo eminens, 3
[7] ad molem, quam Macedones jecerant, ingens corpus adplicuit; diverberatiſ-
que fluctibus adlevans ſemet, utrimque conſpecta eſt: deinde [8] à capite molis
rurſus alto [9] ſe immerſit; ac modo [10] ſuper undas eminens magna ſui parte, 4
[11] modo ſuperfuſis fluctibus condita, haud procul [12] munimentis [13] urbis emer-
ſit. Utriſque laetus fuit beluae adſpectus: Macedones [14] *iter jaciendo operi* [15] *mon-* 5
ſtraſſe

Variantes Lectiones.

1 Mer. *his.* 2 D. Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *velocitate.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *oportun.* 4 Mer. *putabat.* 5 Pal. 1. *quam* Fl. *quia.* 6 Voſſ. 2. *futuram.* 7 Voſſ. 2. *ad modum.* 8 Mer. omittit *à.* 9 Lugd. Amſt. omittunt *ſe.* 10 Pal. 1. *per und.* 11 Pal. 1. omittit *modo.* 12 D. *munientis* margini *munimentis* Pal. 1. *munientis.* 13 Voſſ. 2. omittit *urbis.* 14 Pal. 1. *interjac.* 15 Pal. 1. *demonſtr.*

Velocitate] Semel mihi monendus es lector, ubicumque in vulgatis Curtii exemplaribus, ut hoc loco & ſaepe alibi, *celeritate* legitur. ibi in membranis, quas mihi non ſequi religio ſit, *velocitate* exſtare. MODIUS.

Famam quoque] Tacit. de Morib. German. *ipſa plerumque bella famam profligant.* Curtius l. VIII. *Fama bella conſtant, & ſaepe etiam, quod falſo creditum eſt, veri vicem obtinuit.* Liv. l. XXVII. *Fama bellum conficit, & parva momenta in ſpem mature impellunt animos.* Tacit. Ann. l. XII. *Fama in novis coeptis validiſſima eſt.* idem de Agricola: *inſtandum famae, & prout prima ceſſerint, forte univerſa.* RADERUS.

Se poſſe vinci] In quo quantum ſit momenti, optime explicat Livius XXIII, 16, 15. de Annibale modico proelio à Marcello victo: *ingens eo die res, ac neſcio an maxima illo bello geſta ſit* (leg. *eſt*) *non vinci enim ab Annibale vincentibus difficilius fuit, quam poſtea vincere.* Sic Plutarchus de ira cohibenda cap. 5. ſcribit: *Thebanos cum primum Lacedaemonios ante invictos creditos pepuliſſent, nullo*

ſtraſſe eam augurabantur; Tyrii, *Neptunum occupati maris vindicem* [1] *adripuiſſe beluam*, [2] *ac molem brevi* [3] *profecto ruituram.* [4] laetique omine eo ad epulas dilapſi oneravere ſe vino; quo graves, orto ſole navigia conſcendunt, redimita [5] coronis floribuſque: adeo victoriae non omen modo, ſed etiam gratulationem [6] prae-
6 ceperant. Forte rex *claſſem in diverſam partem agi* juſſerat; *triginta minoribus* [7] *navigiis relictis in litore*; è quibus Tyrii duobus captis, cetera ingenti [8] terruerant metu: donec ſuorum clamore audito Alexander, claſſem litori, è quo [9] fremitus
7 [10] acciderat, admovit. [11] Prima à Macedonum navibus quinqueremis velocitate inter ceteras eminens occurrit: quam ut conſpexere [12] Tyrii, duae [13] è diverſo in latera ejus invectae ſunt; in quarum alteram quinqueremis [14] eadem concitata, &
8 ipſa roſtro [15] icta eſt, & illam invicem tenuit. Jamque ea, quae non [16] cohaerebat,

VARIANTES LECTIONES.

1 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *abripuiſſe.* 2 Bong. Voſſ. 1. 2. *ad molem* Pal. 1. Leid. *at molem.* 3 Fl. *profectu.* 4 Col. *laetiſque.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *floribus coroniſque.* 6 Pal. 1. Ald. Mer. Col. *ceperant.* 7 Pal. 1. *remigiis.* 8 Fl. Leid. Bong. Lugd. Amſt. *terruerunt* Voſſ. 1. 2. *terruere.* 9 Voſſ. 1. *praemitus.* 10 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *acciderant.* 11 Pal. 1. *primo Mac.* Fl. Leid. Voſſ. 1. Vulg. *prima è Mac.* 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *Tyriae* D. *Tyriae duae* Pal. 1. *Tyrii duo.* 13 Bong. Fl. Leid. *ex diverſo* Mer. *eiverſo* Voſſ. 1. omittit è. 14 Voſſ. 2. *ipſa.* 15 MS. p. L. *jata* Leid. *jacta.* 16 Fl. Leid. *quohaer* Voſſ. 1. *cxiohaer.*

nullo umquam deinde ab iis victos eſſe proelio. FREINSHEM.

Belua inuſitatae magnitudinis] Diodor. l. XVII. c. 41. κῆτος ἄπιστον τὸ μέγεθος. ut è verbo videatur expreſſiſſe Curtius. RADERUS.

Abripuiſſe] Sic ſcripti libri, excuſi *arripuiſſe beluam.* minus placet. MODIUS. Expedita ominis interpretatio, quod Macedones: impedita, quod Tyrii ſibi capiebant. & haec impeditior ex hac ipſa lectione, quam Modius è ſcriptis libris dedit, cui vulgata minus placuit, *arripuiſſe beluam ac molem* &c. ex ea tamen emendationem ego, & ex emendatione vim ominis elicio, ſcriboque ita: *Neptunum occupati maris vindicem arguiſſe beluam, ac m. b. p. ruituram.* Sic nempe Tyrii interpretabantur, quaſi belua conſpecta Neptunum argueret, qui ſe vindicem profiteretur occupati maris, ac ruituram inde profecto molem, quia cum ſe belua applicuiſſet ei, mox ab ejuſdem capite rurſus in altum ſe immerſiſſet. prorſus ut haec ita praeceps ſe dediſſet, ita molem Neptuni ope datum iri. ACIDALIUS. *Arripuiſſe beluam*, Acidalius vellet *arguiſſe*, ut eſſet ſenſus, beluam id ſignificaſſe, Neptunum maris eſſe vindicem, & molem ruituram. Mihi placet *arripuiſſe*, vel *abripuiſſe*, eodem enim utrumque recidit, & hanc fuiſſe Tyriorum mentem: beluam vaſtae molis aſſimilabant operi Macedonum, hoc & illa ob magnitudinem occupabant mare, ergo quod à capite molis ſe immerſiſſet alto belua, ipſi etiam aggeri praeſagire ſimilem in mare ruinam interpretabantur. & hactenus ad ſe trahebant omen Tyrii: reliqua enim, quod *modo ſuper undas &c. haud procul munimentis urbis emerſit*, ad Macedonum ſpem pertinebant. FREINSH. Haud incommoda lectio videtur, ſi corrigas *adhibuiſſe.* id eſt praebuiſſe qui declararet, & omine praemoneret. l. VI. c. 10, 30. *ſolent capitis rei adhibere vobis parentes.* l. V. c. 4, 11. *adhibere vates.* ac ſi beluam *conſiliis adhibuiſſet interpretem* l. VIII, 12, 9. Cic. l. II. de N. D. c. 27. *Lucina adhibetur ad partus.* Virg. l. VIII. Aen. vſ. 56.

Hos caſtris adhibe ſocios, & foedera junge.

Oneravere ſe vino] Infra l. V. c. 7, 4. *ipſi mero onerati.* Salluſt. Jugurth. c. 76. *ibi vino & epulis onerati.* CELLAR.

Praeceperant] Triumphum ante victoriam cecinere, quod eſt in paroemia πρὸ τῆς νίκης τὸ ἐγκώμιον ᾄδεις, & aliae affines. Diogenianus cent. 7. n. 56. RADERUS. Anteceperant, praeſumſerant. Cicero Philipp. XIII. c. 20. *praecipias licet gaudia.* CELLAR.

In litore] Ex adverſo Sidonii portus. Tyrus enim duos portus habet, alterum clauſum & anguſtis faucibus obverſum Sidoni; alterum apertum verſus Aegyptum, Strabo l. XVI. Tyrii tamen etiam Aegyptium portum in obſidione clauſtris muniverant, ne Macedones irrumperent. Triginta naves Sidonio obverſae erant; reliqua claſſis in altero portu verſus Aegyptum ſtativa habebat. Ea gratia dixit ſupra IV, 4, 1. Alexandrum deſperatione urbis obtinendae Aegyptum voluiſſe petere. RADERUS.

Duobus captis] Androclis ac Paſicratis. Arrian. II, 4, 22. qui & depreſſarum confractarumque plurium meminit. FREINSH.

Invicem tenuit] Plane geminus huic locus eſt apud Livium XXXVII, 30, 8. de Rhodia navi, *capta memorabili caſu. nam quum roſtro percuſſiſſet Sidoniam navem, anchora ictu ipſo excuſſa è nave ſua, unco dente velut manu ferrea injecta, alligavit alterius proram:*

rebat, libero impetu [1] evecta, in aliud [2] quinqueremis latus invehebatur; quum
opportunitate mira [3] triremis è claſſe Alexandri in eam ipſam, [4] quae quin-
queremi imminebat, tanta vi [5] impulſa eſt, ut Tyrius gubernator in mare ex-
cuteretur è puppi. Plures deinde Macedonum naves ſuperveniunt, & rex 9
quoque aderat; quum Tyrii inhibentes [6] remis, aegre [7] evellere navem, quae
haerebat, portumque omnia ſimul navigia repetunt. Confeſtim rex inſequu-
tus, portum quidem intrare non potuit, quum procul è muris miſſilibus ſubmo-
veretur; naves autem omnes fere aut demerſit, aut cepit. [8] Biduo deinde ad 10
[9] quietem dato militibus, juſſiſque *& claſſem, &* [10] *machinas pariter admovere,*
[11] *ut utrimque territis* [12] *inſtaret*; ipſe in altiſſimam turrem adſcendit, ingenti
animo, periculo majore. quippe regio inſigni & armis fulgentibus conſpicuus, 11
unus praecipue telis petebatur. & digna prorſus ſpectaculo edidit: multos è muris
[13] propugnantes [14] haſta transfixit; quoſdam etiam [15] cominus gladio clypeo-
que impulſos praecipitavit: quippe [16] turris, ex qua dimicabat, muris hoſtium
propemodum cohaerebat. Jamque crebris arietibus ſaxorum compage laxata, mu- 12
ni-

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. *lacu evecta* Fl. Leid. *invecta*. 2 Voſſ. 2. *lat. inveh. quinq.* 3 P. *tyri remis.* 4 Mer. *qua quinqueremis.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. omittunt *impulſa eſt* ſed in hoc ſuppletur. 6 Voſſ. 1. & Vulg. *remos.* 7 Voſſ. 2. *evulſere* Ald. Frob. Baſ. Col. Er. *evellunt.* 8 Voſſ. 1. omittit *biduo* MS. p. L. *ſigno.* 9 P. *quietem.* 10 Voſſ. 2. *manicas.* 11 Vulg. *& undique* Bong. *ut undique* & ſic Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. 12 Vulgo *inſtare.* 13 Leid. *propugnantis* Frob. Baſ. Mer. Ald. Col. *propugnatores.* 14 Voſſ. 1. *aſta.* 15 Leid. *cumminus.* 16 P. *turris hoſtium.*

ram: inde tumultu injecto quum divellere ſe ab hoſte cupientes inhiberent Rhodii, tractum anchorale & implicitum remis latus alterum deterſit: debilitatam ea ipſa quae icta cohaeſerat, navem cepit. Idem caſus Dinocratem apud Polyb. XVI, 2. implicuit: *Dinocrates cum octere congreſſus, ipſe quidem vulnus accepit ea parte navis, quae extra aquam exſtabat, quod proram vehementer erexerat; hoſtilem autem navem laeſit, qua parte infra aquam eſt, primum quidem ab hoſtili nave ſeparari non poterat, quantumvis ſaepe conatus eſſet remos inhibere.* RADERUS. Simile narrat & Diodorus XIII, 99. in proelio Periclis & Callicratidae; & Lucanus III. vſ. 563. ex emendatione Rutgerſii Var. Lect. 1, 22.

Tunc quaecumque ratis tentavit robora Bruti,
Ictu victa ſuo, percuſſae capta cohaeſit.

Ex quo ipſo loco expreſſa Curtii verba, jurare auſit Rutgerſius. nam Lucano poſteriorem eſſe pro comperto habet. FREINSH.

In mare excuteretur] Virgilium ante oculos habuit l. 1. Aen. vſ. 115.

In puppim ferit: excutitur, pronuſque magiſter
Volvitur in caput.

Inhibentes remos] Vulgati omnes: *quum Tyrii inhibentes remis* &c. nihil audio. MODIUS. Vulgatum *remis*, Modius non audit, ego nec hoc novum *remos.* Utrum autem melius; rationem certe non ineo, cur vel remos, vel remis navem inhibuerint. quin contra faciendum fuit. aeque omnino corrigo *innitentes remis.* ut evellerent navem, remis incumbebant, remos concitabant, acrius remigabant. ACIDALIUS. *Inhibentes remis.* Retinui hanc ſcripturam, ſuadente Gronovio l. IV. obſerv. c. 26. Vide Indicem voce *Inhibere.* Non placet Acidalii: *innitentes remis.* FREINSH.

Portumque] P. Bertius in libello de aggeribus putat excidiſſe nonnihil ante haec verba, & ſupplendum eſſe ſic: *aegre evellere navem quae haerebat. Fugam ergo capiunt Tyrii, portumque &c.* mihi non perſuadet, qui nihil hic deſiderari video. FREINSHEMIUS.

Et undique territis inſtare] Ferri poterat lectio vulgata; *ut utrimque territis inſtaret*, niſi ego in re ſimili veteres ſemper ſequi mallem. MODIUS.

Ingenti animo] Magis ad animum Alexandri: *ingenti periculo, animo majore.* Major enim ille ſemper omni periculo: etſi infra VIII, 14. *Tandem*, inquit, *par animo meo periculum video.* ACIDALIUS. Forte, *ingenti animo, pari periculo.* l. VIII. c. 14. *tandem*, inquit, *par animo meo periculum video.* HEINSIUS.

Jamque] Proxima Curtio habent Arrianus II, 4. & Diodorus XVII, 16. nam Plutarchus Alex. cap. 43. narratiunculam memoratu dignam inſerit: Alexandrum (quod & Curtius refert) exercitum otio dato refeciſſe, paucis moenia oppugnare juſſis, ne quieſcere poſſent Tyrii. Interea Ariſtandrum victimis caeſis, inſpectiſque extis affirmaſſe, urbem haud dubie illo menſe expugnandam. quae vox irriſu adſtantium excepta eſt, cum ultimus tum menſis dies ageretur, nec appareret ſpes tam promptae victoriae. Alexan-

 drum

nimenta defecerant; & claſſis intraverat portum, & quidam Macedonum in turres hoſtium deſertas evaſerant: quum Tyrii, tot ſimul malis victi, alii ſupplices in templa confugiunt; alii foribus aedium obſeratis occupant liberum mortis ar-
13 bitrium: nonnulli ruunt in hoſtem, [1] haud [2] inulti tamen perituri. magna pars ſumma tectorum obtinebat, ſaxa, & [3] quidquid [4] manibus fors dederat, ingerentes ſubeuntibus. Alexander, *exceptis qui in templa confugerant, omnes interfici,*
14 *ignemque tectis injici* jubet. [5] His per praecones [6] pronuntiatis, nemo tamen [7] armatus opem à [8] diis petere ſuſtinuit: pueri virgineſque templa compleverant;
15 viri in veſtibulo ſuarum quiſque aedium ſtabant, parata ſaevientibus turba. Multis

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. *aut inulte.* 2 Voſſ. 2. *multi* Vulg. *inulte.* 3 B. 2. F. *quid* Lugd. Amſt. *quod.* 4 Ald. Frob. Baſ. Mer. Col. Elz. Amſt. Lugd. *man. fors* D. Fl. Leid. *fors in manibus* Bong. Voſſ. 2. *etiam in manibus* B. 1. *in manus.* 5 B. 2. Voſſ. 1. *is.* 6 Voſſ. 2. *nuntiatis.* 7 Voſſ. 1. omittit *armatus.* 8 Leid. Voſſ. 1. *dis.*

drum autem vaticiniis faventem juſſiſſe, ut pro trigeſimo menſis die, numeraretur vigeſimus octavus, ſimul muros hoſtiles acriter oppugnare coepiſſe; ita accurſu totius exercitus effectum, ut Ariſtandri vaticinium exitum haberet. Juſtinus XI, 10. longe abit ab his omnibus, *per proditionem* captam fuiſſe Tyrum dicens, quod illorum nemo. Sed & Polyaenus IV, 3. ſeorſim à ceteris aſſerit occupatam. Sed & alterius etiam incogitantiae Juſtinum olim arguit, qui eodem loco addit, *non magno poſt tempore*, quam ſcilicet coepiſſet obſidio, captos eſſe Tyrios, cum Curtius mox, & Plutarchus Alex. cap. 41. adſerant, ipſos ſeptem menſes eo in obſidio fuiſſe conſumtos. FREINSH.

Compage laxata] Sic ſupra de mole aquis injecta c. 3. n. 6. ſed de opere intelligi poteſt: at *compages ſaxorum* non tam facile laxatur, itaque ſi codices aſſenſiſſent, ſcribere non dubitaſſem *ſaxorum compage luxata* facili mutatione. Nam *luxa membra* Feſto ſunt *è ſuis locis mota & ſoluta.*

Tot malis victi] Virgil. l. 11. Aen. vſ. 367.

- - - - - - - - - crudelis ubique
Luctus, ubique pavor, & plurima mortis imago.

RADERUS.

In templa] Alexander cum in Aſiam tranſiſſet, *de hominibus quidem dignas rebus ab iis patratis poenas ſumpſit: à templis vero Deorum prorſus abſtinuit: quamquam Perſae circa hanc partem maxime in Graecia deliquerant*, ut Polyb. l. V, 10. refert. POPMA. Adde Auguſtin. de civ. Dei 1, 7. ſed hujus exempli non meminerat Auguſtinus cum lib. 1. c. 2. de civ. D. ſcriberet. Plura ejus generis exempla collegit V. Cl. Georg. Ritterſhuſius in tractatu de jure Aſylorum c. 10. FREINSH.

Foribus aedium obſeratis] Ut Romae plebs Gallis urbe potitis Liv. l. V. c. 41, 6. RADERUS.

Liberum mortis arbitrium] Gualterus Poëta hoc ita expreſſit, aevo Ahenobarbi.

Mixta plebe patres pereunt. genus omnibus unum
Mortis, ſed ſpecies moriendi non fuit una.
Iſte pyram reverens gladios incurrit, & ille
Ut gladios fugiat, medios ſe mittit in ignes.
Nonnullos alia mortem dum morte caverent,
Urbis ſemirutae lapſos de moenibus ultro
Aequor ei vehemens abſorbuit amnis hiatu.
Occultas alii latebras, vacuoſque penates
Quaerentes, laqueis jugulos aptare parabant,
Et mortem fecere ſibi ne morte perirent.
Inflicta à Grajis alios divortia Martis
Quaerere dum puduit, pro jure & legibus urbis
In faciem patriae libertatemque tuendo
Elegere mori, mortis genus illud honeſtum,
Et labi ſine labe fuit non cedere caedi,
Caedereque & caedi, dum non ſequuntur inulti.

RADERUS. *Liberum mortis arbitrium.* Necem ultro eligunt, ſe ipſi interficiunt. CELLAR.

Haud inulti] Edd. *haud inulte*, ſed inuſitate opinor eſt hoc adverbium; & reſpexit hic quoque, ut ſaepe Curtius Virgilium Aen. 11, vſ. 670.

- - numquam omnes hodie moriemur inulti.

FREINSH.

Et quod fors in manus] Longe venuſtius hoc illo impreſſo, *& quicquid manibus fors dederat.* MODIUS. Libri nonnulli habent *in manibus*, quam ſuſpicor eſſe veram, ſed mutatam à ſciolo, qui neſciebat, praepoſitionem *in* quandoque conſtrui hoc quoque caſu tali ſignificatione, idque vel propterea, quia legitur in aliquo *in manus*, quod ſine dubio ex gloſſa eſt, adjecta illi alteri *in manibus.* SCHEFFER.

Suſtinuit] Auſus eſt, aut ab animo ſuo impetrare potuit, infra l. VI. c. 9, 18. *ſuſtinuit reſcribere mihi.* Sueton. Caeſ. c. 74. *Phagitae numquam nocere ſuſtinuit.* Tacit. Hiſt. l. 1. c. 37, 1. *quia nec privatum me vocare ſuſtineo, princeps à vobis nominatus; nec principem alio imperante.* CELLAR.

Qui

tis tamen [1] ſaluti fuere Sidonii, qui intra Macedonum praeſidia erant. [2] hi urbem quidem inter victores intraverant, ſed cognationis cum Tyriis memores (quippe utramque urbem [3] Agenorem condidiſſe credebant) multos Tyriorum, [4] etiam protegentes, ad ſua perduxere navigia: quibus [5] occultatis, Sidona devecti ſunt. [6] quindecim millia hoc furto ſubducta [7] ſaevitiae ſunt. quantumque ſan- 16
guinis fuſum ſit, vel ex hoc [8] exiſtimari poteſt, quod [9] intra munimenta urbis [10] ſex millia armatorum [11] trucidata ſunt. Triſte deinde ſpectaculum victoribus 17
ira [12] praebuit regis. [13] duo millia, in quibus [14] occidendi defecerat rabies, crucibus adfixi per ingens litoris ſpatium pependerunt. Carthaginenſium legatis 18
pe-

Variantes Lectiones.

1 Pal. 1. *ſalutis.* 2 Mer. Baſ. Col. *in urbem.* 3 Col. *Agenorum.* 4 Pal. 1. *&.* 5 Ald. *occ. Sydona* Bong. Frob. Amſt. Lugd. *occultati* Mer. Lugd. Amſt. *vecti.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. *xv* Pal. 1. *vx de furto.* 7 Voſſ. 2. *ſevicie.* 8 Bong. Voſſ. 1. *aeſtimari* Voſſ. 2. *extimari.* 9 Voſſ. 2. *inter.* 10 Voſſ. 2. *x.* 11 B. 1. *trucidati.* 12 Leid. Voſſ. 1. *praefuit* D. *praefuit* ſuperſcripto *b.* 13 Leid. Fl. Voſſ. 1. B. 2. 11. B. 1. *hii.* 14 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *occidendis* & ſic vulgo.

Qui intra Macedonum praeſidia erant] Non ſatis intelligo, quid his verbis noſter velit. Num *intra praeſidia* idem eſt ac *inter?* ſic forte ſenſus eſſet, habuiſſe Macedones inter auxiliares ſuos etiam Sidonios. ſed *praeſidia* pro auxiliaribus non puto inveniri. An *intra praeſidia Macedonum* eſt idem ac in praeſidio, in tutela Macedonum? ita ſenſus eſſet, Sidonios à Macedonibus defenſos, tamquam amicos. Verum hoc nihil facit ad praeſentem locum. ſuſpicor locum non eſſe ſatis integrum. SCHEFFER.

Utramque urbem] Diſſentire videtur Juſtinus XVIII, 3, 5. qui Sidonem prius conditam; & *poſt multos deinde annos* (quibus verbis longius tempus complecti ſolet, quam unius hominis aetas protenditur) à Sidoniis Tyrum, idque, ne quod dubium reſtet, *ante annum Trojanae cladis.* Tamen vel ſic de cognatione Tyriorum & Sidoniorum conſtat. Curtio conſentit Cedrenus, Tyrum ab Agenore exſtructam fuiſſe, additque, nomen id indidiſſe urbi ab uxore Tyro. Cum Stephanus velit à Tyro Phoenicis filio (ſic enim Stephanum interpretor) denominatam. Joſephus antiqu. VIII, 2. & Euſeb. num. 744. ſcribunt conditam fuiſſe 240. anno ante templum Hieroſolym. quae fere media eſſet aetas inter Agenorem, & bellum Trojanum. FREINSH.

Agenorem condidiſſe] Rurſum impreſſi *Agenorem condidiſſe credebant*, ſed ego illud *credebant* hoc loco neceſſarium eſſe, nego me illis credere. MODIUS.

Quibus occultatis] Ita Freinſhemius, ſed neſcio an ſit conveniens Latinitati. *Occultatis devecti.* Longe profecto melius, quod habent codices plerique alii, *occultati.* Neque mihi dubium, quin litera *s* adhaeſerit ex initiali vocabuli ſequentis *Sidona.* Contrarium accidiſſe videtur initio hujus commatis, ut ſcilicet finalis vocabuli praecedentis *navigia* abſumpſerit praepoſitionem, quae hic poſtulatur, ſicque locum faceret obſcurum, & obnoxium depravationi. lege igitur: *à quibus occultati Sidona devecti ſunt.* SCHEFF.

Quindecim milia] Variant libri; in aliis enim *quinque*, quod magis veriſimile eſt, in aliis *quindecim milia*, in quibuſdam *mille* legitur, ſed hoc alterius temporis & loci eſt. MODIUS. *Quindecim millia.* Hoc neque in Arriano, neque in Diodoro ſcriptum, & numerus eſt ingens. Glareanus V. M. putat reſcribendum, quamquam & hoc nimium videri velit. Sed codices conjurant in XV. M. & quam facile hoc in turba, & tanto tumultu, cum naves ad manum? RADERUS.

Trucidata ſunt] Recte ex Cod. Bongarſ. 1. aſſeruit formulam ſuam Curtio Cl. Drakenborgius, reſtituens hoc loco *trucidati*, quam probant ſequentia, ubi dicit *duo millia crucibus adfixi.* Quod pluribus revincitur in notis ad Silium Ital. l. X. vſ. 307.

In quibus occidendis] Feci quod ſoleo, veteres codices ut probiores ſecutus ſum. nam in recentioribus eſt; *in quibus occidendi defecerat rabies crucibus affixi per ingens littoris ſpatium pependerunt.* MODIUS. *Occidendi defecerat rabies*, defierat cupiditas interficiendi. CELLAR.

Duo millia crucibus adfixi] Apud hiſtoricos, & poëtas frequens eſt generum inter ſe permutatio, cum duae diſſimiles voces in oratione collocantur, quarum poſterior ad rem ſignificatam refertur, & genere non reſpondet. ut Livius *Samnitium caeſi tria millia trecenti.* Terent. And. *ubi illic ſcelus eſt, qui me perdidit.* Vide latius Auſon. Popmae fratris mei l. II. c. 2. de uſu Antiq. Locut. Crucis poena omnium graviſſima eſt habita, &, ut D. Auguſtinus ait, *illa morte pejus nihil inter omnia genera mortium.* Herodotus, in Thalia, refert Darium cum Babyloniam cepiſſet, Babyloniorum quoque procerum tria millia patibulis affixiſſe, data ceteris venia urbem incolendi. Crucis vero ſupplicium à Conſtantino Chriſti veneratione ſublatum eſt, cujus loco Tribonianus furcam re-

po-

pepercit; addita denuntiatione *belli*, *quod praeſentium rerum neceſſitas moraretur*.
19 [1] Tyrus [2] ſeptimo menſe, quam oppugnari coepta erat, capta eſt; urbs & vetuſtate originis, & crebra fortunae varietate ad memoriam poſteritatis inſignis. Condita ab Agenore, diu mare, non vicinum modo, ſed [3] quodcumque claſſes ejus adierunt, [4] ditionis ſuae fecit. &, [5] ſi famae libet credere, haec gens literas pri-

VARIANTES LECTIONES.

1 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *Tyros.* 2 Bong. *oppugn. ſept. m. q. c. erat.* 3 MS. p. L. Frob. *quocumque.* 4 Pal. 1. *dictionis.* 5 Mer. *ut famae.*

poſuit; ſed crux & furca res diverſae ſunt. cruci criminoſi figuntur, furcae ſuſpenduntur. POPMA. De Conſtantino vide Lipſium de Cruce III, 14. quo pertinent haec Auguſtini in quaeſt. ex utroque teſt. mixtim cap. 115. *Antea cruci homines figebantur, quod poſtea edicto prohibitum manet.* Sed Tyrios ab Alexandro crucifixos prodit Juſtinus XVIII, 3, 12. *ob memoriam veteris caedis*, quod ſcilicet orti eſſent ex ſervis antiquorum Tyriorum, qui caeſis dominis remp. ſibi attribuerant. crux enim ſervile ſupplicium eſt, ut ad Juſtini locum notavit Socer meus; & Lactantius III, 26. firmat his verbis: *Indignum enim homine libero quamvis nocente ſupplicium eſt viſum.* Item Seneca Contr. III, 6. *Fecit ſe ſimilem ſervis, ſororem raptis, libertum cruciariis.* Sic & Spartaci reliquias crucifixit Craſſus. Tamen illam Juſtini rationem, quamquam nitatur ſimili exemplo Branchidarum, infra VII, 5, 32. ob majorum delictum exſtirpatorum, haud equidem cuiquam pro certa venditaverim. nec non ſervi, qui duce Spartaco bellum moverant, de quibus Appianus fine lib. I. de bellis Civil. loco perſimili huic Curtiano: *depugnabant, donec omnes interfecti cum ceteris occubuere, ſex millibus exceptis, qui capti in crucibus ſublati ſunt per iter, quod à Capua Romam uſque protenditur.* Quo, opinor, exemplo mox Auguſtus, confecto adverſus Sex. Pompejum bello, ſervos dominis carentes adfixit cruci. Dio lib. XLIX. quos, apud Sueton. ni fallor, legi fuiſſe numero ad 6000. In obſidione Hieroſol. Judaei ſaepius una die ad 500. à Romanis in crucem ſublati ſunt, donec tandem cruces deeſſent. Joſeph. de bello Jud. VI, 12. Quod exemplum notabile eſt, quando inter alia divinae vindictae inſtrumenta, etiam eodem ſupplicio, in quo peccaverant, venit ſuper eos ſanguis juſti. FREINSH. Adde Val. Max. l. II. c. 7.

Capta eſt] Per proditionem captam putat Juſtinus; per ſtratagema Aelianus; per vim Polyaenus. Factum hoc Olymp. 112. an. I. aetatis Alexandri 23. regni 3. RADERUS.

Condita ab Agenore] Curtius Tyrum vetuſtate originis, & crebra fortunae varietate inſignem ab Agenore conditam refert. Unde & jus ipſi cognationis eſſe cum Sidoniis, & utramque urbem Agenorem condidiſſe Juſtin. l. XVIII. tradit, Tyrum ſaeculorum ſerie antiquiſſimam, & poſtea armipotentem Romanorum coloniam ante annum Trojanae cladis à Sidoniis, Phoenicibus per Aſcaloniorum regem expugnatis, eoque appulſis conditam. de Tyro Oroſius l. III. c. 6. & ſic Marcellin. l. XIV. *Poſt hanc acclivis Libani montis Phoenice regio, plena gratiarum & venuſtatis, urbibus decorata magnis & pulchris: in quibus amoenitate celebritateque hominum Tyrus excellit.* Tyrus autem & *Sarra* dicta eſt à piſce *Sar*; unde Probus ait, Ennium dixiſſe: Poenos Sarra id eſt Tyro oriundos; ut notavit vir eruditiſſimus Fr. Taubmannus ad illud Plauti in Truculento act. 2. ſc. 6.

- - - ad id purpuram ex Sarra tibi
Attuli

Hinc Virg. II. Georg. vſ. 556.

Ut gemma bibat & Sarrano dormias oſtro.

De Tyriorum rebus geſtis vide Joſeph. l. VIII. antiq. Jud. c. 2. POPMA. *Agenore*, Cadmi, Phoenicis & Europae patre. CELLAR.

Mare] Unde & proverbium natum, *Tyria maria*, ut refert Reinec. in regno Phoeniceo, qui unus ſufficere poteſt pro omnibus ad cognoſcendas Tyriorum res, quantum huic inſtituto ſufficit. Exſtat autem id proverbium apud Feſtum. FREINSH.

Literas] Lucan.

Phoenices primi, famae ſi creditur, auſi
Manſuram rudibus vocem ſignare figuris.

MODIUS. *Literas.* De primis literarum repertoribus, vide Camerar. ſubciſiv. 3, 70. qui merito lauream illam Adamo tribuit. quem ſane tot ſaeculis remtam neceſſariam non inveniſſe, praeſertim cum eſſet, ut quidem eſt conſentaneum, homo ſumma prudentia praeditus, mihi non fit veriſimile. Unde probo judicium Altiſſiod. Chronici: *liquido claret ab ipſo primo homine exordium literarum cepiſſe.* Lipſius ad Tacit. XI, 14, 1. citat conſentientes Curtio Tacitum, Clementem Stromat. lib. I. Iſidorum, Plinium VII, 56, 2. & Suidam in φοινίκηια; qui fere Cadmum auctorem nominant, aut certe doctorem, à quo Graeci acceperint: alluditque eo idem Plinius V, 12, 3. Chronicon Stadenſis Abrahamo tribuit inventionem Hebraicarum literarum. Eupolemus citatus in Epitome temporum, quam Scaliger edidit cum Euſebio, Judaeos à Moſe literas accepiſſe ſcribit, ab Judaeis Phoenices, ab his deinde Graecos. Vide & Philoſtratum pag. 660. Praeter iſtos auctores Raderus nominat Philonem, Joſephum lib. I. contra Appion. Diodorum, Herodotum, Ciceronem, Livium,

prima aut docuit, aut didicit. Coloniae certe ejus pene orbe toto diffuſae ſunt: 20
Carthago in Africa, in [1] Boeotia Thebae, [2] Gades ad Oceanum. Credo libero commeantes mari, ſaepiuſque adeundo ceteris incognitas terras, elegiſſe ſedes [3] juventuti, qua tunc abundabant: ſeu quia crebris motibus terrae, nam hoc quoque traditur, cultores ejus fatigati, nova & [4] externa domicilia armis
ſibimet quaerere cogebantur. Multis ergo caſibus defuncta, & poſt excidium 21
renata, [5] nunc tamen longa pace cuncta refovente, ſub tutela Romanae [6] manſuetudinis adquieſcit.

Variantes Lectiones.

1 D. *Boetia.* 2 D. Pal. 1. Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *Gadis* Voſſ. 2. *Ghadis.* 3 Pal. 1. *juventute, & qua tunc abundabat* Leid. Voſſ. 1. 2. *juventute qua tunc abundabat ſive* D. *juventuti qua tunc abundabat.* 4 Mer. *& aeterna.* 5 Pal. 1. omittit *nunc tamen l. p. c. refov.* 6 P. *conſuetudinis.*

vium, Euſebium de praeparatione Euangel. lib. VIII. Melam, Hieronymum, Tzetzem, Pererium, Polydorum Virgilium, Joh. Goropium Becanum: & Loccenius Hermannum Hugonem Jeſuitam, qui poſt omnes alios obſervaverit hac de re, in libello de prima ſcribendi origine, & rei literariae antiquitate. Vide & magnum Scaligerum in digreſſione de literarum Ionicarum origine ad locum Euſebiani numeri MDCXVII. & Poſtellum in tractatu de Foenicum literis: cum Politiano Miſcellan. 1, 39. FREINSH. Quia Cadmus, conditoris filius in Graeciam illas primus apportavit. CELLAR.

Coloniae] Praeter has quas recenſet Curtius, memorantur ad Septentrionem *Tyros, quam praeſtringit fluvius Tyras* Ammian. XXII, 18. Leptis & Utica in Africa. Plin. V, 19. (Salluſtii verba mox referentur) de Africanis Tyriorum coloniis ſunt haec Tertulliani de Pallio cap. 1. *Sic & in proximo ſoror civitas veſtiebat, & ſicubi alibi in Africa Tyros.* FREINSH. Praecipuae ex multis tantummodo nominantur, addi poſſunt *Utica* apud Melam l. 1. c. 7. *Leptis, Hippo, Adrumentum*, aliae apud Salluſt. Jugurt. c. 19. adde Vellej. Pat. l. 1. c. 2. CELLAR.

Motibus terrae] Sic interpretor Lucan. l. III. Pharſ. vſ. 217.

- - - - - - - - *Et Tyros inſtabilis.*

FREINSH.

Tamen] Bongarſ. libro ſuo ſic adſcripſerat. *lr. tandem*, quomodo legendum quoque videbatur Sebiſio. FREINSH.

Sub tutela manſuetudinis Romanae] Tyrios, inſtaurata urbe, Syriae reges libertate donaverant, quam Romani confirmarunt, Strabo lib. XVI. Severus tandem jus Italicum adjecit. Digeſt. de Cenſib. Leg. 1. & VIII. FREINSH. Non hic deſignatur *longa pax in re Romana*, ut cenſet Lipſius ad Tacitum; qui hoc argumento ab aetate Auguſti removet Curtium; ſed pax Tyriae civitatis, quam illa poſt mortem Alexandri tandem reſtituta, & ſimul αὐτονομίαν ſub tutela alieni imperii, regum Syriae primum, ac dein Romanorum habuit tempore Curtii, vel Tiberii plane longam. PERIZON. Curt. Vind. p. 7.

Caput V.

Darii iterata de pace ad Alexandrum ſubmiſſior legatio. qua repudiata, Graeci Alexandrum corona aurea donant: ille autem, per praefectos, multas in poteſtatem ſuam redigit provincias.

[1] Iiſdem ferme diebus Darii literae adlatae ſunt, tandem ut regi ſcriptae. Pete- 1
bat, *uti filiam* [2] *ſuam*, [3] Statirae erat nomen, *nuptiis* [4] *Alexander ſibi adjungeret.*

Variantes Lectiones.

1 F. *hiſdem.* 2 Bong. Voſſ. 2. *ſuam cui.* 3 Vulg. *Saptinae* vel *Statyrae* D. *Statipnae* Pal. 1. Er. *Statipne* Ald. Baſ. Mer. Col. *Satipnae* Fl. Voſſ. 1. *Statiprae* Leid. *Statipe* Bong. Voſſ. 2. *Statipre.* 4 Pal. 1. *Alexandri.*

Ut regi ſcriptae] Adſcripto *regis* titulo & nomine, quod ſuperiori epiſtola omiſerat. Vide cap. 1. CELLAR.

Saptinae] Membranae *Statiprae*, unde lege, quemadmodum Plutarchus, Arrianus, alii etiam appellant, *Statirae.* MODIUS. *Statirae*; variant in hujus loci ſcriptura impreſſi codices, in quibuſdam *Saptinae*, in aliis, *Satyriae*, in nonnullis autem *Statyrae* legitur. At ex Plutarcho, & Juſtino XII, 10, 9. *Statirae* reponendum. Statiram enim majorem natu

ret. Dotem fore omnem regionem inter Helleſpontum & [1] Halyn amnem [2] ſitam; inde
2 *Orientem ſpectantibus terris contentum [3] ſe fore. Si forte dubitaret quod offerretur ac-*
cipere: numquam diu eodem veſtigio ſtare fortunam; ſemperque homines, quamtamcum-
3 *que felicitatem habeant, invidiam tamen ſentire majorem. Vereri, [4] ne ſe avium mo-*
do, quas naturalis levitas ageret ad ſidera, [5] inani ac puerili mentis [6] adfectu [7] effer-
4 *ret. Nihil difficilius eſſe, quam in illa aetate tantam capere fortunam. Multas ſe*
ad-

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. Frob. Mer. Baſ. Col. Lugd. Amſt. *Alyn.* 2 Voſſ. 2. omittit *ſitam.* 3 Leid. Voſſ. 1. 2. Baſ. Frob. Mer. Col. D. Pal. 1. Ald. omittunt *ſe fore.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. *ſe, ne,* Voſſ. 2. *ſeſe ne.* 5 Baſ. *ſe inani.* 6 D. omittit *adfectu* ſuppl. à manu ſecunda Fl. Leid. Voſſ. 1. etiam omittuut. 7 Amſt. *ſe offerret* B. 1. 2. Fl. Leid. Voſſ. 1. *afferet* Pal. 1. totum locum ita conſtituit: *vereri ſe ne avium modo quas naturalis levitas ageret ea quae poſſederat inanibus ac puerilibus liniamentis efferret.*

natu Darii filiam legitimo ſibi copulavit matrimonio Alexander, juniorem Drypetim Hephaeſtioni uxorem dedit. Arrianus VII, 1, 18. refert, Alexandrum tres uxores duxiſſe, & majorem natu Darii filiam, quam matrimonio ſibi junxit, non Statiram, ſed Barſinen vocatam fuiſſe: & praeter hanc aliam Paryſatin, ex filiabus Ochi natu minimam, ſed & antea Roxanem Oxyatris Bactrii filiam: Sed Arriano non aſſentior. nam Barſine Artabazi filia fuit principis purpuratorum, ex qua Alexander filium ſuſcepit Herculem, & quo tempore ceteras quoque Perſidas diſtribuit, & amicis in matrimonium collocavit, alteram ſororem Apamam Ptolemaeo, Eumeni Berſinem, ut in Eumene cap. 2. refert Plutarchus. POPMA. Statiram autem ei puellae nomen fuiſſe, potius quam aliud eorum, quae multiplex librariorum error generavit, etiam argumento eſt Statira, Mithridatis Pontici ſoror, de qua Plutarch. Lucullo cap. 35. ii enim Reges Perſicis fere nominibus utebantur. FREINSH.

Inter Helleſp. & Halyn] Strabo lib. 11. *Regio intra Halyn quae dicitur, continens ad Pontum & Propontidem ſitos, Paphlagonas, Bithynos, Myſos, & Phrygiam Helleſponto, ut ſolent vocare, imminentem, cujus eſt etiam Troas.* Hinc Alexander ſtatim num. 7. *Dotem ſibi dari Lydiam, Ioniam, Aeolidem, Helleſponti oram.* Herodotus 1, 72. *Imperium Medicum & Lydium diſterminabat fluvius Halys, qui ex Armeno monte profluens, primum Cilicas &c. interfluit.* Deinde concludit. *Ita flumen Halys cuncta fere ſuperiora Aſiae, à mari, quod Cypro objectum eſt, ad Euxinum uſque Pontum dirimit. Eſt autem totius regionis longitudo quinque dierum itineris viri expediti.* Herodotum Plinius VI, 2. illuſtrat & ſequitur. *Halys à radicibus Tauri per Cataoniam, Cappadociamque decurrens &c. ejuſdemque nominis ſinus, ut Aſiam poene inſulam faciat CC. M. paſſuum haud amplius, per continentem ad Iſſicum Ciciliae ſinum.* CC. M. paſſuum, ſi quinque millibus noſtrum milliare definias, efficient 40. milliaria: ſi quatuor millibus, erunt 50. quae ſi 5. diebus velis percurrere, uno die percurres 8. vel 10. milliaria. quod expedito viatori non eſt difficile. Arrianus miſcet duas Darii epiſtolas, à Curtio ſejunctas. RADERUS. *Inter Helleſp. & Halyn.* Vetus Lydorum regnum, quod Croeſo Perſae ademerant. CELLAR.

Contentum ſe fore. Si forte] Ita hunc locum à libris deſtituti de conjectura emendavimus: bene, an ſecus, tui, lector, judicii facio, dum memineris in ſimili re frequentes admodum peccare membranas. *ſe fore. ſi forte* poſt invicem poſita fefellerunt librarios, qui omiſſo altero illo excudi curarunt; *inde Orientem ſpectantibus terris contentum. ſi forte* &c. Quae lectio quid ſibi velit, ne Deus quidem Delphicus temere dixerit. MODIUS. *Se fore*, omittunt haec verba quaedam edd. haud dubie propter ſequentia; *ſi forte*. FREINSH.

Invidiam ſentire majorem] Vellejus l. 1. c. 9. *aſſidua imminentis fortunae comes invidia, altiſſimiſque adhaeret.* CELLAR.

Ne ſe] Sic melius impreſſi quidam, quam alii *ſe ne*, niſi in fine periodi legas *efferretur*. ſed illud abſque dubio rectius. FREINSH. *Vereri ne ſe avium more.* Verba haec ſic ab emendatoribus ſunt formata. Curtii ipſius aliter habuere, quod liquet ex diverſis multiſque lectionibus. Codex Palatinus unus exhibet locum totum hoc modo: *vereri ſe ne avium modo, quas naturalis levitas ageret ea, quae poſſederat, inanibus & puerilibus liniamentis efferret.* ex quo conjicio ſcripturam veterem ita ſe habuiſſe. *Vereri ſe, ne avium modo, quas naturalis levitas ageret, ob ea, quae poſſederat, inanibus & puerilibus linimentis ſe efferret.* Nempe *linimenta* poſita pro *delinimentis.* Delinimenta vero, quibus quis demulcetur, & pertrahitur ad aliquid. Ita ſenſus erit; metuere ſe, ea quae occupata habeat, Alexandro ſint inſtar delinimenti alicujus puerilis, quo gaudeat, ſeſeque efferat, tamquam re incomparabili. SCHEFFER.

Adfectu] Haec vox in Codice ſcripto Colonienſi non erat. nec video, quomodo abeſſe poſſet. ſed tamen non erat. MODIUS.

Nihil difficilius] Eodem tendunt verba M. Antonini filium adoleſcentem amicis commendantem: *ſtantem difficile in maxima licentia moderari ſibi.* Herodian. l. 1. 8. Eo pertinet Oratio Hannibalis ad

Sci-

adhuc reliquias habere; nec ſemper [1] *in anguſtiis poſſe deprehendi: tranſeundum eſſe Alexandro Euphraten, Tigrinque & Araxen, &* [2] *Hydaſpen, magna munimenta regni ſui. veniendum in campos, ubi paucitate ſuorum erubeſcendum ſit.* [3] *Mediam, Hyrcaniam,* [4] *Bactra, & Indos Oceani* [5] *accolas* [6] *quando aditurum?* [7] *vel Sogdianos & Arachoſios,* [8] *nomine* [9] *tantum notos, ceteraſque gentes ad Caucaſum &* [10] *Tanaïm pertinentes? Seneſcendum fore tantum terrarum vel ſine proelio obeunti.* 5 *Se vero ad ipſum vocare deſineret: namque illius exitio* [11] *eſſe venturum.* 6 Alexander [12] iis illis, qui literas attulerant, reſpondit; *Darium ſibi aliena promittere:* [13] *quod totum amiſerit, velle partiri. Doti* [14] *ſibi dari Lydiam,* [15] *Ioniam,* [16] *Aeolidem, Helleſponti oram, victoriae ſuae praemia. leges autem à victoribus dici; accipi à victis.* 7 [17] *In utro ſtatu ambo eſſent, ſi* [18] *ſolus ignoraret, quamprimum Marte decerneret. Se quoque, quum* [19] *tranſiſſet mare, non Ciliciam, aut* [20] *Lydiam, (quippe tanti belli* 8

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Amſt. Lugd. *inter anguſtias.* 2 Leid. Voſſ. 1. 2. D. *Idaſpen* Ald. Col. *Hydaſpem.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Frob. Baſ. Mer. Col. Amſt. Lugd. *in Med.* 4 Voſſ. 2. *Batras.* 5 P. *incolas.* 6 Mer. Ald. *quando ſe adit.* D. Pal. 1. *quandoque ad.* B. 2. *quado ad.* B. 1. F. *quados ad.* 7 D. Pal. 1. *ne S.* Bong. Leid. *ne Socd.* Frob. Col. Voſſ. 1. *ne Sogd.* Mer. *ne Soglianos* Voſſ. 2. *vel. Sodianas.* 8 Leid. Voſſ. 1. D. Pal. 1. Baſ. Col. *nominem* Voſſ. 2. *nomine* in margine eadem manu correctum *nomina.* 9 D. Pal. 1. Leid. Voſſ. 1. 2. Baſ. Mer. Col. omittunt *tantum notos.* 10 P. *Tanati impert.* Leid. *Tanaitin.* 11 Fl. Leid. Pal. 1. Frob. Baſ. Mer. *ſe eſſe.* 12 Vulgo *his qui* & ſic Fl. Leid. Voſſ. 1. *iis qui.* 13 Fl. Leid. Bong. *& quod totum* Voſſ. 1. *eo quod.* 14 P. omittit *ſibi dari.* 15 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *Ionas* Mer. Baſ. Col. *Ionidas.* 16 Voſſ. 2. *Helidem.* 17 Leid. *an in.* 18 Pal. 1. *ſolum.* 19 Fl. Leid. Bong. Lugd. Amſt. *tranſiret.* 20 Ald. Pal. 1. Baſ. Frob. Mer. Col. *Lydiam ignorare.*

Scipionem apud Polyb. l. xv, 7. & apud Liv. l. xxxi, 18, 4. Philippi; *aetas ſe ferociorem reddit.* FREINSH.

In illa aetate] Aetate juvenili, quae imprudentius plerumque agit, & facile fortunam ſuam praecipitat. CELLAR.

Araxen & Hydaſpen] Araxes Armeniae & Mediae fluvius: alius Perſidis, ſed qui verius *Aroſes* vocatur. vide Salmaſ. in Solin. p. 495. ed. Ultr. *Hydaſpes* autem Indiae fluvius Perſarum regni, munimentum nequaquam dici potuit. Aut ergo lapſus eſt Curtius, ut ſaepe in Geographia; aut *Choaſpes* Suſianae, vel aliud fluminis nomen ſubſtituendum. CELLAR.

Mediam] MSS. *in Med.* Forte, *inde Mediam.* HEINSIUS.

Quando aditurum] Libri plerique habent, *quandoque*, item *quando ſe*, forte noſter ſcripſerat *quando quaeſo aditurum.* SCHEFFER.

Vel Sogdianos] Scripti omnes, *ne Sogdianos & Arachoſios nominem ceteraſque gentes &c.* ſed hoc modo parum cohaerent media, & poſtrema primis. retinui itaque Lugdunenſ. ſcripturam, utpote quae & ſanior ſit, & Curtio ſolentior. ſic ſupra dixit, *ignota etiam ipſi gentium nomina* & alibi aliter. MODIUS. *Sogdianos, Arachoſios* extremos Perſici regni ad orientem populos. CELLAR.

Ad Caucaſum & Tanaim] Caucaſus mons in Colchide poſt Euxinum pontum. Tanais fluvius Europam ab Aſia diſterminans: uterque extra terras, quas Alexander petiturus erat. ſed notus error Curtii vel Alexandri militum, qui *Paropamiſum* Caucaſum, *Jaxartem* Tanaim vocavere. CELLAR.

Alexander his qui] Impreſſi, *Alexander his illis qui*, ſed illis quid ineptius? MODIUS. Quid ſi legas? *Alex. ſic illis.* nam etſi intelligas *iis* quaſi *per ea*, vel *ad ea*, κακοφονίαν tamen habent haec conjuncta.

Et quod totum amiſerit] Haec ita ſcribunt ineptiſſimi homines. *Alexandrum ſibi aliena promittere: quod totum amiſerat, velle partiri.* nugae maximae. MODIUS.

Se quoque cum tranſiret mare] Audeo dicere, non averſis Muſis hunc locum ita emendavi, cum legeretur antea in aliis hoc modo: *ſe quoque cum tranſiſſet mare, non Ciliciam aut Lydiam ignorare; quippe tanti belli exiguam hanc eſſe mercedem: ſed Perſepolim caput regni ejus, Bactra deinde & Batava &c.* in aliis hoc, *ſe quoque cum tranſiſſet mare n. C. a. L. ignorare: q. t. b. e. h. eſſe m. ſ. P. c. r. e. B. d. Ecbatana &c.* in quibus ut vides illud *ignorare* ab ipſa ignorantia huc inculcatum turbat omnia. ſed bene, quod membranae nos, & hoc vel furcillis hinc eſſe ejiciendum, & reliqua ita quemadmodum excuſa ſunt, reſtituenda monuerunt. MODIUS. Non nemini diſpliceat in illis iſtud *quoque* ſic quidem nude poſitum. nam addita particula magis ferre vulgus poſſet. *ſe tum quoque, cum tranſiret mare.* At Curtius ſuo eleganti more omittit eam, atque ita cum ſaepe tum lib. vi. *Darium quoque cum occidiſſet Bagoam hac excuſatione ſatisfeciſſe popularibus.* nam ita prorſus & illic capies. quae hic ſequuntur in vulgatis meliora. nos adjuvamus, & totum ſcribimus. *ſe quoque cum tranſiret mare, non:*

li exiguam [1] *hanc* [2] *eſſe mercedem*) *ſed Perſepolim caput regni ejus*, [3] *Bactra deinde*,
[4] *& Ecbatana*, *ultimique Orientis oram imperio* [5] *ſuo deſtinaſſe. Quocumque ille fugere*
potuiſſet, *ipſum ſequi poſſe: deſineret terrere fluminibus*, *quem ſciret maria tranſiſſe.*
9 Reges quidem [6] invicem haec ſcripſerant. Sed [7] Rhodii urbem ſuam portuſ-
que [8] dedebant Alexandro. Ille Ciliciam Socrati tradiderat: [9] Philota *regioni*
circa Tyrum [10] juſſo *praeſidere*. Syriam, quae [11] *Coele* appellatur, Andromacho Parmenio
10 tradiderat, [12] bello quod ſupererat interfuturus. Rex Hephaeſtione [13] *Phoeni-*
11 *cis oram claſſe praetervehi* juſſo, ad urbem Gazan cum omnibus copiis venit. [14] Iiſ-
dem fere diebus ſollemne erat [15] ludicrum [16] Iſthmiorum, quod conventu to-
tius

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. omittit *hanc.* 2 Pal. 1. Lugd. Amſt. omitt. *eſſe.* 3 Voſſ. 2. ſemper *Batra.* 4 Vulgo omittitur *&* Col. Baſ. Mer. *& Battava* Voſſ. 2. *& Batana.* 5 Voſſ. 1. 2. Fl. Leid. Bong. omittunt *ſuo.* 6 Leid. Voſſ. 1. 2. *haec invic.* 7 B. 1. 2. Voſſ. 1. *Hrodii.* 8 Voſſ. 1. 2. Ald. Frob. Mer. Col. *debebant.* 9 Fl. Voſſ. 1. Bong. *Filiatae* Voſſ. 2. D. *Filiate* B. 1. *Philotae.* 10 Voſſ. 2. *praeſid. juſſ.* 11 Voſſ. 2. *celes.* 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. Ald. D. Col. Frob. Baſ. Mer. *ab illo quod ſupererat iter facturus* Pal. *ab illo q. ſ. iter futuris.* 13 Vulgo *Phoenices.* 14 Fl. Leid. *Hiiſdem.* 15 P. omittit *ludicrum.* 16 Sic D. ſed cum raſura, aliud prius fuit Pal. 1. *Iſthimiorum* Leid. *Iiſtymiorum* Voſſ. 1. *Iſtymiorum.*

non Ciliciam aut Lydiam, quippe tanti belli exiguam hanc mercedem, ſed Perſepolim caput regni ejus, Bactra deinde & Ecbatana, ultimique orientis oram imperio deſtinaſſe. ACIDALIUS.

Aut Lydiam] Multi veterum: *aut Lyd. ignorare.* credo fuiſſe: *aut Lydiam; non ignorare quippe tanti belli exig. hanc eſſe mercedem: ſed* &c. FREINSH.

Belli exiguam hanc eſſe mercedem] Lego; *belli exiguam has eſſe mercedem.* HEINSIUS.

Perſepolim, Bactra, Ecbatana] Praecipuas urbes regni Perſici nominat, provinciarum ditiſſimarum Perſidis, Bactrianae & Mediae capita. CELLAR.

Rhodii] Adde Oroſ. III, 17. Quo tempore ſuſpicari licet, eos munera miſiſſe Alexandro, inter quae fuerit & pretioſum illud ἐπιπόρπαμα, cujus Plut. in vita cap. 60. meminit. Rex autem viciſſim Rhodios amavit atque auxit, ut videre eſt ex Diodoro XX, 82. Nec diu tamen illi in fide: quippe intellecta morte Alexandri, praeſidium Macedonum, cujus infra IV, 8, 12. meminit noſter, ejecerunt, ſeque in libertatem vindicarunt. Diodor. XVIII, 8. FREINSH.

Andromacho] Hunc ab ipſo Alexandro praefectum locis illis ſcribit Euſeb. n. MDCLXXXV. *Alexander capta Tyro Judaeam invadit, à qua favorabiliter exceptus Deo victimas immolavit, Pontificem Templi honoribus plurimis proſequitur, Andromacho locorum cuſtode dimiſſo, quem poſtea Samaritani interficiunt &c.* Quam hiſtoriam cum alibi, quam apud Euſebium, non legi diceret Scaliger, apparet virum ſummum id temporis hujus loci Curtiani, & item alterius infra IV, 8, 9. non fuiſſe recordatum. Sed & Cedrenus rei meminit, ἧς καὶ ἐπιμελητὴν μετὰ τῶν λοιπῶν τόπων Ἀνδρόμαχον κατέστησεν, ὃν ἂν ἀνελόντες οἱ τὴν Σαμάρειαν οἰκοῦντες, δίκας ἔτισαν: *Cujus Curatorem cum locis vicinis conſtituit Andromachum: quem interfecerunt Samariam habitantes, poenaſque dederunt.* FREINSH.

Bello quod ſupererat] Diu me torſit hic locus, perdiu. Lugdunenſis editio habebat, *ab illo quod ſupererat iter facturus.* Atque hoc Gymnici editione confirmatur. Colonienſes membranae, *ab illo quod ſupererat interfuturum.* Sigebergenſis, *ab illo quod ſupererat interfuturis.* quae omnes lectiones aliaè aliis vitioſiores, tales ſunt, ut in iis excutiendis magnopere laborandum ſano alicui non videatur: venit tamen in mentem ſuſpicari abſque illo *ab* ita haec poſſe conſtitui. *illo, quod ſupererat, iter facturus*, ſed ne hoc quoque ſatis placebat. Igitur verſanti animum in omnes partes, haec tandem ſedit, & non dico jam opinio, ſed ſententia, non aliter ſcripſiſſe Curtium, quam *bello quod ſupererat interfuturus*, prona fuit ad errorem via, in vocibus *bello* & *ab illo*, nec illi *interfuturus* vis ulla à me eſt adhibita, cum ut ante dixi, ſcripti etiam alii *interfuturum*, alii, quod adhuc propius à vero abeſt, *interfuturis* haberent. ſic igitur hic ſtatuo, & Glareani modeſtiam, qui more ſuo quid ſibi velint verba, *ab illo quod ſupererat iter facturus*, ingenue ignorare fatetur, vehementer amo. MODIUS. Aldus & Frobenius ediderunt *iter facturus*, pro *interfuturus*, eamdem lectionem firmant MSS. Palat. Bongarſ. in quibus & pro *bello* legitur *ab illo.* Unde ſuſpicor, lectionem Curtii veram eſſe, *ad bellum, quod ſupererat, iter facturus.* Vitium natum ex eo, quia pro *ac bellum* antique & compendioſe ſcriptum fuit *ad bello* cum lineola ſuper litera ultima, deinde junctum utrumque & factum *abello*, & ab emendatore *ab illo.* SCHEFFER.

Urbem Gazan] Mari vicinam, in via, quae Hieroſolymis in Aegyptum ferebat. CELLAR.

Ludicrum Iſthmiorum] Ex quatuor ludorum Graeciae generibus non ultimum fuit, quod in Iſthmo apud Corinthum celebrabatur, de cujus ſollemnitate vide ſis Liv. l. XXXIII. c. 32. CELLAR.

Ut

tius Graeciae celebratur. In eo concilio, [1] ut ſunt Graecorum temporaria in-
genia, decernunt, *ut [2] duodecim [3] legarentur ad regem, qui ob res pro ſalute*
[4] Graeciae ac libertate geſtas, coronam auream donum victoriae ferrent. Iidem 12
paullo ante [5] incertae famae captaverant [6] auram, ut quocumque pendentes
[7] animos tuliſſet [8] fortuna, ſequerentur. Ceterum non ipſe modo rex obibat 13
urbes, [9] imperii jugum adhuc [10] recuſantes; ſed praetores quoque ipſius, [11] e-
gregii duces, pleraque invaſerant. [12] Calas Paphlagoniam, Antigonus Lycao-
niam: Balacrus [13] Idarne praetore Darii ſuperato [14] Miletum cepit: [15] Am- 14
photerus, & Hegelochus centum ſexaginta navium claſſe inſulas inter Achaiam

[1] at-

Variantes Lectiones.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. *Graeci ut ſunt temporaria ing.* Pal. 1. *Graeci ut ſunt temporalis ing.* Ald. Frob. Mer. Col. *temporalia* Voſſ. 2. *temperalia* Bong. *Graeco ut ſunt temporaria* P. *Graeco ut ſunt temporalia ing.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. Pal. 1. B. 1. 2. *xv.* 3 Mer. *delegarentur.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Amſt. Lugd. *ac lib. Graec.* 5 B. 1. *marte.* 6 P. *auream.* 7 Pal. 1. *animis* Fl. Leid. Ald. Frob. Baſ. Mer. Col. *animus.* 8 Fl. Leid. D. Pal. 1. Ald. Mer. Frob. Baſ. Col. *fortunam.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *adh. jug. imp.* 10 D. *recuſſantes.* 11 Leid. *egregiae.* 12 Leid. Voſſ. 1. Ald. D. Mer. Baſ. Col. *Chalas.* 13 Pal. 1. D. Gyd. P. *Hydania* F. B. 1. 2. Fl. Leid. Voſſ. 1. *Hydarne Dar. praet.* 14 Bong. *duo milites* B. 1. *II miletum* Voſſ. 1. *II duos miletum* B. 2. *II militum* impoſita numeris lineola Fl. Leid. *II duos militum* F. D. *duos militum* Voſſ. 2. Mer. *duo millia militum.* 15 Ald. *pr. D. ſ. Hegep. Amph. & Miletum cepit centum* Bong. Baſ. Mer. Col. *Amph. & Egilog. centum* D. omittit *&* Frob. Elz. Amſt. Lugd. *Amph. & Egilochus centum* Voſſ. 2. *Amfot. & Egilocus centum & ſexag.*

Ut ſunt Graecorum] Ita impreſſi, niſi quod *temporalia*, non temporaria legebant. in membranis erat, *Graeci ut ſunt temporaria ingenia* &c. hinc eſt, licet ceteras illas non ſatis probas hic eſſe ducam, cur *temporaria* malim, praeſertim cum hoc saepius uti veteres deprehendam. & *temporale* etiam apud JC. id ſignificet, quod ad tempus durat, non quod ſibi non diu conſtat, ſed facile ſubinde mutatur. quales fuiſſe Graecos hac voce dicere vult Curtius. MODIUS. *Temporarius* eſt temporibus aptus, & pro illorum mutatione varius & mutabilis. ſic Sen. epiſt. 9. *temporarias amicitias* vocat temporibus accommodatas, cum iis manentes, abeuntes. de Graecorum autem levitate conſulatur Cicero pro Flacco c. 4. CELLAR.

Duodecim] Diodor. l. XVII, 48. quindecim legatos fuiſſe ſcribit. infra l. VII, 8, 8. à Scythis viginti mittuntur. rurſum l. IX, 7, 12. duarum gentium legati centum Alexandrum adeunt. FREINSH. MSS. codices noſtri etiam exhibent *xv.*

Coronam auream] Vide Lipſii admiranda l. II. c. 9.

Donum victoriae ferrent]. Quid eſt *ferre donum victoriae*, an *ob victoriam?* ita puto locum exigere. ſed tamen diſplicet loquendi genus, primum, quia deeſt caſus, quo declaretur, cui ferenda fuerit corona. deinde nec corona victoriae, nec *donum victoriae* in uſu eſt: dicitur enim corona virtutis, corona ob res bene geſtas & id genus. itaque paene credo Curtium ſcripſiſſe: *Donum victori afferrent.* SCHEFFER.

Pendentes animos tuliſſet] Hoc modo haec eſſe legenda admonuit me Palmerius meus, recte ſane, nam quid illud eſt, quod in vulgatis libris legitur? *ut quocumque pendentes animus tuliſſet, fortunam ſequerentur.* MODIUS. *Animos fortuna*, ſic multo melius, quam cum aliis; *quocumque pendentes animus tuliſſet, fortunam ſequerentur.* Animi enim illorum pendebant in ancipiti: atque ita comparati erant, ut quocumque verteret fortuna, ut ſolent mortales, eo ipſi quoque inclinarent. at altera lectio, ſi bene examines, vana eſt: *quocumque pendentes animus tuliſſet.* Si animum ſequuturi erant, haud ſane pendere poterant, ſtatim enim ſuſcepiſſent eorum partes, quibus amplius faverent: ſed Curtius vult nihil in conſilio habuiſſe praeter fortunam partium. Sicut Albani apud Florum 1, 3, 6. *medii inter duos exſpectavere fortunam.* ubi Notam vide. FREINSH. Forte, *pendentes animis impuliſſet fortuna.* HEINSIUS. Quocumque dubios animos fortuna & felicior eventus adduxiſſet. nam ſi Darius viciſſet, deſerturi erant partes Macedonum: his autem praeter exſpectationem felicibus gratulantes vere temporibus ſerviunt. CELLAR. Medicina indigere hunc locum cenſet Pater Gronovius, quum codd. Flor. *animus*, Pall. *animis* habeant, quod poſſis tenere una cum Ciceronis loco in Tuſculanis l. 1. c. 40. Ipſum tamen capit: *quocumque pendentes animi tuliſſet fortuna.* ſic lib. IV. Tuſc. *qui appropinquans aliquod malum metuit, exanimatuſque pendet animi.* vide ipſum ad Livium l. VII. c. 30.

Miletum cepit] Manu exarati conſtanter *duo millia militum*, manavit error à ductu literarum. MODIUS. *Cepit*, malim *recepit*, tum quod ita ſe res habet. prius enim in poteſtatem redacta iſta omnia defectio aut hoſtis alienaverat: Arrian. IV, 3, 7. tum etiam quod Curtius non videtur facile dicturus, *capere Paphlagoniam, Lycaoniam, &c.* FREINSH.

Te-

[1] atque Aſiam in [2] ditionem Alexandri redegerunt. [3] Tenedo quoque rece-
15 pta, Chium, incolis ultro vocantibus, ſtatuerant [4] occupare: ſed Pharnabazus Darii praetor, comprehenſis qui res ad [5] Macedonas trahebant; rurſus [6] Apollonidi & [7] Athanagorae ſuarum partium viris, urbem cum modico prae-
16 ſidio militum [8] tradit. Praefecti Alexandri in [9] obſidione urbis perſeverabant, non tam ſuis viribus, quam ipſorum [10] qui obſidebantur voluntate. Nec fefellit opinio. namque inter [11] Apollonidem & duces militum orta ſeditio, inrumpendi

VARIANTES LECTIONES.

1 B. 1. omitt. *atque Aſiam &c. receptum.* 2 Pal. 1. *dictionem.* 3 Vulgo *Tenedon quoque receptum* Ald. Frob. Mer. Baſ. Col. *hoſtium receptaculum* Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *receptaculum* ſed omittunt *hoſtium.* 4 ſic D. Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. Baſ. Mer. Col. Vulgo *& Chion occ.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 2. Ald. *Macedones.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *Apollinidi* Col. *Appollinidi.* 7 Voſſ. 2. *Nathagorae* Aliae editt. *Athenag.* 8 Voſſ. 2. Mer. *tradidit.* 9 Mer. *obſidionem.* 10 Voſſ. 2. omittit *qui.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. *Apolliniden* Bong. Voſſ. 2. Baſ. Lugd. Amſt. *Apollinidem* Col. *Appol.*

Tenedon quoque receptum] Sic hunc locum conſtitui ex aequo ſcriptos & editos libros ſecutus. in his enim erat. *Tenedon quoque hoſtium receptaculum incolis ultro vocantibus. Statuerant & Chion occupare.* in illis, *Tenedon quoque receptum incolis ultro vocantibus ſtatuerant occupare*, quam lectionem magna ex parte Gymnicus imitatur, ſcribens *Tenedon quoque hoſtium receptaculum incolis ultro vocantibus ſtatuerant occupare.* ſed audi Gymnice Glareanum. *Impudens*, inquit, *in plериſque codicibus mendum*, *qui verbum* ſtatuerant *ad ſuperiora connectunt omiſſis duobus verbis* & Chion, *cum ſequentia omnia ad Chion non ad Tenedon facta ſint.* Verum tu fortaſſe aut non credes Glareano, aut, quod abominor, negabis tanti eſſe, utrum bene an ſequius libri tui imprimantur, ut eo nomine ipſe laborem inſpiciundi vetera exemplaria & rem diligentius examinandi capias, aut alios paucorum nummorum ſumtu, qui id faciant, conducas, ut lubet: dum ſcias, me ſane Glareano, de eo, quod ad hunc locum ſcripſit, pariterque quod ſine exemplaribus porro eum, quum corruptum videret, non perverterit, gratias ingentes agere, ſatis gnarus, id quod excudendum curavi, qui ſcripturas, jam à me allegatas conſiderabunt, & omnino ſtupidi non ſunt, è veſtigio probaturos. MODIUS. Hadriani Junii optima editio & ad MS. emendata reſcribit; *Tenedon quoque hoſtium receptaculum, incolis ultro vocantibus.* nam ante vocem *Tenedon* comma duntaxat ponit, ut ſequentia ad vocem *redegerunt*, referantur. Aliter ut vides Modius. aliter omiſſis duobus verbis *& Chion*, vere emendat Glareanus adjectis *& Chion*, & *ſtatuerant* ad Chion retrahit. nam quae ſequuntur ad Chium pertinent. Modius *Tenedon receptum* ſatis Latine? *receptam* dixiſſet: receptum docet fuiſſe receptaculum, ut habent omnes editiones praeter Rhodianam. Lego: *Tenedon quoque receptam.* audi, redegerunt in ditionem Alexandri. RADERUS. *Tenedon quoque receptum*, ſic feciſſe dicitur Modius, cum eſſet, *Tenedon quoque receptam.* & ſane vocem *hoſtium* etiam priſcorum quidam omittunt. Poſſis defendere, *Tenedon receptum* dici, quomodo illud, *Centauro invehitur magna*, ut ſcilicet ſubaudias oppidum. FREINSH. Sed nec *Tenedon* nom. caſu fero, & intellectum talem vocis *oppidum* ſine exemplo eſſe puto. Repetenda lectio vetus. Ex Dan. & Pal. 1. notavit Gruterus: *Tenedon quoque receptaculum, incolis ultro vocantibus, ſtatuerant occupare.* Ubi vides deeſſe illa, *& Chion*, quae nec fuerunt in ſcriptis Modii, nec in editione Gymnici, ut teſtatur idem Modius. Ea ſine dubio interpoſuerunt recentiores ex Arriani libro tertio; qui oſtendit, quae ſequuntur, ad Chium pertinere; & de utraque urbe continenter memorat. Habuerunt etiam editiones illud *receptaculum*, ſed cum id ſolum ſine ſenſu eſſet, addiderunt, *hoſtium.* Nos ex ſcriptura veteri facile reſtituimus: *Tenedo quoque recepta, Chium, incolis ultro vocantibus, ſtatuerant occupare.* Vides, ut ſe det res ipſa ſine ulla violentia. Ex, *receptaculum*, fecimus, *recepta Chium:* verba autem illa, *incolis ultro vocantibus*, tam referri bene ad Chion quam ad Tenedon, quae ſequuntur demonſtrant. GRONOVIUS. Lectio, quam expreſſimus, ne quid diffiteamur, Gronovii eſt: (l. 11. obſerv. c. 8.) quam etiam Tellierius ſequutus eſt. CELLAR.

Namque inter Apollonidem & duces] Quinam obſecro hi duces? Apollonides certe unus. ſed hunc cur velut ex eorum numero excludit? Si iſtum non excludit, addere debebat & reliquos. Qui autem hi, iterum dico, reliqui duces? nulli praeter Apollonidem & Athenagoram. hujus nomen à librariis ſupina negligentia omiſſum inſeres viciſſim & ſcribes: *namque inter Apollonidem & Athenagoram duces militum*; hos duces paullo ante Pharnabazus faciebat: *ſed Pharnabazus Darii praetor comprehenſis qui res ad Macedonas trahebant, urſus Apollonidi & Athenagorae, ſuarum partium viris, urbem cum modico praeſidio militum tradit.* inter eos diſſenſio & ſeditio orta dedit Alexandrinis irrumpendi occaſionem. ACIDALIUS. Acidalius ad-

di [1] in urbem occaſionem dedit. Quumque porta effracta cohors Macedonum 17
intraſſet; oppidani, olim conſilio proditionis agitato, [2] adgregant ſe Amphotero & [3] Hegelocho; Perſarumque praeſidio caeſo, [4] Pharnabazus cum Apollonide & Athanagora [5] vincti traduntur. [6] Duodecim triremes cum ſuo milite ac re- 18
mige; praeter [7] eas triginta [8] naves & [9] piratici lembi, Graecorumque tria millia à Perſis mercede conducta. his in [10] ſupplementum copiarum ſuarum diſtributis; piratiſque ſupplicio adfectis: captivos remiges adjecere claſſi ſuae. Forte 19
Ariſtonicus, [11] Methymnaeorum tyrannus, cum piraticis navibus, ignarus omnium quae

Variantes Lectiones.

1 Leid. omittit *in.* 2 Pal. 1. *aggregante ſe.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. *Hegilacho* Voſſ. 2. *Egilaco* Ald. *Hegelacho* Bong. *Egilacho* Mer. Baſ. Col. *Egilocho* Frob. Elz. Lugd. Amſt. *Egilocho.* 4 Pal. 1. *Pharnabarus* Voſſ. 2. Frob. Baſ. Col. *Farnab.* 5 Pal. 1. *vincitur. Traduntur.* 6 Leid. *xxx.* 7 Voſſ. 2. omittit *eas.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Lugd. Amſt. *inanes* F. *tamen & B.* 1. eraſum *i.* 9 Voſſ. 2. *pirratici.* 10 P. *ſupplementis.* 11 D. *Medimncorum* Ald. *Methymneor.* Mer. Col. *Medimeor.* Baſ. *Metimeorum* Voſſ. 2. *Mechineorum* Lugd. Amſt. *Methymnae orae.*

addit Athenagoram ipſi Curtio inſerendum, ſed plures erant, quos Arrianus ponit, Ariſtonicus, Phiſinus & Megareus. RADERUS. *Apollon. & duces*, non ſperno conjecturam Acidalii: *Apollonidem & Athenagoram duces militum.* Vulgatam ſi retineas, capies ortam diſſenſionem inter Apollonidem Chium, cui ſimul cum Athenagora patriae imperium tradiderat Pharnabazus; & duces praeſidiariorum militum, qui nimirum praeſidio praeerant, ut Apollonides popularibus ſuis. Nam ita ſaepe evenit, ut oriatur diſſidium inter principes civitatis, & militum praeſidiariorum duces. quo pertinet exemplum Palaepolitanorum apud Liv. VIII, 25, 11. & alia ſimilia. Atque haec opinio verior eſt. Fallitur Raderus qui putat per duces hos militum intelligi Phiſinum & Megareum, de quibus Arrian. III, 1, 6. nam & illi non militum duces, ſed popularis defectionis auctores adjutoreſque fuerunt. multo autem gravior error eſt, quo eodem Ariſtonicum trahit. quamquam enim Arrianus eum ſimul cum Chiis iſtis ad Alexandrum pertractum narret; tamen de his poſterioribus tantum intelligit, quod addit de defectione concitata. FREINSH.

Olim] Pridem, nuper, non ſemper de longiſſimo tempore Curtius. ſic l. IV, 7, 1. *Aegyptii olim Perſarum opibus infenſi.* ubi Raderus. l. VII, 1, 12. *olim ſibi eſſe ſuſpectos.* l. VIII, 14, 10. *olim ad notum ſonum auribus mitigatis.* Terent. And. a. 1. ſc. 5, 35. *quia olim in hunc ſunt conſtitutae nuptiae.* idem ibid. a. 3. ſc. 3, 13. *alium eſſe cenſes nunc me, atque olim cum dabam.* Hec. a. 4. ſc. 1, 22. *ex hac re quod locuta es olim, quum illum generum cepimus.* ubi Donatus *pro ante.*

Pharnabazus] Hic tamen cuſtodibus elapſus eſt, ut tradit Arrian. III, 1, 7. FREINSH.

Triginta inanes] Sic optime ſcriptus meus & Colonienſis. Peſſime autem vulgati *Triginta naves*, peſſime, & praeter mentem auctoris, qui hoc dicere vult, duodecim triremes milite & remige ſuo inſtructas, & triginta ab iis vacuas, traditas fuiſſe praefectis Alexandri. Porro etiam quae praecedunt non ſatis placent. Ac ne ſic quidem, ut à me edita ſunt. vereorque ne ſit legendum: *Pharnabazus cum Apollonide & Athenagora vincti traduntur. Duodecim triremes cum ſuo milite ac remige, praeter eas triginta inanes, & piratici lembi, Graecorumque tria millia mercede conducta.* ut illud *traduntur* ad ſingula membra retrahatur. exemplo verbi *advenit*, de quo jam ante. Poſſet etiam legi, cum in Sigebergenſi ſit, *vincit* pro *vincti. Pharnabazus cum Apollonide & Athenagora vincitur. Traduntur &c.* MODIUS. *Naves*, non abs re eſt quod nonnullae edd. habent *inanes*, nempe ſine milite ac remige. poſſis tamen non incommode retinere *naves*, nimirum alterius generis, haud triremes. ut exempli cauſſa, apud Diodor. XVIII, 4. ſunt *naves longae triremibus grandiores.* Idem mendum reperi in editione Caeſaris in fol. de B. Civ. III, 8. FREINSH.

Piratici lembi] Naves piraticae non unum habuere nomen, aut ſpeciem: Fuere lembi, lenunculi, celoces, myoparones, Liburnicae, *πλοῖα ληστρικὰ καὶ ληστρίδες νῆες.* Ceterum, lembus proprie navicula brevis piſcatoria eſt, Marcello auctore; ſerviunt tamen apud Livium & Polybium belli quoque uſibus. Cyrenenſes invenere. Fulgentius: *Lembi*, inquit, *naviculae genus velociſſimae*, quam *δρομέδην* dicimus. RADERUS.

Methymnaeorum tyrannus] Scylax: *καὶ ταῦτά ἐστι νῆσος Αἰολὶς, Λέσβος, έ πόλεις ἔχουσα ἐν αὐτῇ τάσδε, Μέθυμναν, Ἄντισσαν, Ἔρεσον, Πύῤῥαν, καὶ Μιτυλήνην λιμένας ἔχουσαν δύο. Secundum haec loca inſula eſt Aeolide, Lesbus, quinque oppidis nobilis, Methymna, Antiſſa, Ereſſo, Pyrrha, Mitylene; quae duos habet portus, uti Pyrrha unum.* Plin. l. V. H. N. c. 31. Methymnam & Antiſſam in Caria ponit, duaſque in unam coaluiſſe. Mela lib. III. cap. 7. in Troade Lesbos, & in ea quinque oppida: Antiſſa, Pyrrha, Ereſſus, Cirava, Mitylene. Magni-

quae [1] ad Chium acta erant, prima vigilia [2] ad portus clauſtra ſucceſſit: interrogatuſque à cuſtodibus *quis eſſet? Ariſtonicum ad* [3] *Pharnabazum* [4] *venire* reſpondit. Illi *Pharnabazum quidem jam quieſcere, & non poſſe* [5] *tum adiri; ceterum patere ſocio atque hoſpiti portum, &* [6] *poſtero die Pharnabazi copiam fore* adfirmant. Nec dubitavit [7] Ariſtonicus primus intrare: ſequuti ſunt ducem piratici lembi. ac dum adplicant navigia crepidini portus, [8] objicitur à vigilibus clauſtrum; & qui proximi excubabant, ab [9] iiſdem excitantur: [10] nulloque [11] ex his auſo repugnare, omnibus catenae injectae ſunt. Amphotero deinde Hegelochoque traduntur. [12] Hinc Macedones [13] tranſiere [14] Mitylenen, quam [15] Chares Athenienſis nuper [16] occupatam [17] duorum millium Perſarum praeſidio tenebat: ſed quum obſidionem tolerare non poſſet, urbe tradita [18] pactus, *ut incolumi abire liceret*, Imbrum petit. deditis Macedones pepercerunt.

20 (at "ſpondit"), 21 (at "ratici"), 22 (at "choque")

VARIANTES LECTIONES.

1 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *apud Chium* Voſſ. 2. *apud Thirum* Ald. *ad Tyrum*. 2 Alii *adortus*. 3 Pal. 1. *Pharnabarum* Baſ. Frob. Col. Voſſ. 2. *Farnab*. 4 Ed. Col. quam Schrag. vidit *venire ſe*. 5 Voſſ. 2. *tunc*. 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *poſtera*. 7 Voſſ. 1. *Acriſtonicus*. 8 Leid. Voſſ. 1. *obic*. 9 Bong. *hiſdem* Frob. *eiſdem* Fl. Leid. Voſſ. 2. *iſdem*. 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *que*. 11 Fl. *ex iis auxo*. 12 Voſſ. 1. 2. *hic*. 13 Col. *tranſire*. 14 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Col. *Mithyl*. 15 Fl. Leid. Bong. *Cares*. 16 Leid. *occupatum*. 17 Pal. 1. *quatuor*. 18 Vulgo *pactus eſt*.

gnitudine Scalaci ſeptima eſt: colligit in circuitu ſtadia centum ſupra mille. RADERUS.

Crepidine portus] Scholiaſtes Juvenalis ad Sat. v. vſ. 8. *Crepido*, inquit, *eſt ora terrae, quam aqua adluit, ex hoc appellata, quod ibi aqua adlidens concrepitet*. adde noſtrum l. v. c. 1, 28. CELLAR.

Mitylenem] Primariam urbem Lesbi. IDEM.

Duorum milium] Membranae IIII. vel X ſi volunt. MODIUS.

Imbrum] Cherſonneſo Thraciae oppoſita in Aegeo mari. CELLAR.

CAPUT VI.

Ad bellum ſeſe accingit Darius. Alexander Gazam expugnat: ejuſque praefectum Betim crudeli adficit ſupplicio.

1 Darius deſperata pace, quam per literas legatoſque impetrari poſſe [1] crediderat, ad [2] reparandas vires bellumque impigre renovandum intendit [3] animum.
2 *Duces* ergo *copiarum Babyloniam convenire; Beſſum quoque*, [4] *Bactrianorum* [5] *du-*
3 *cem*, [6] *quam maximo poſſet exercitu coacto, deſcendere ad ſe* jubet. Sunt autem Ba-

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. D. *crediderant*. 2 Voſſ. 2. *recuparand*. 3 Alii omittunt *animum*. 4 Voſſ. 2. *Batr*. 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Bong. omittunt *ducem*. 6 Voſſ. 2. *perquem* Pal. 1. *per quem maxime* Elz. *per quam maxime* vulgo *perquam*.

Intendit] Vulgo *intendit animum*, ſed illud *animum* delendum cenſet Palmerius. cenſeo & ego, vel rei cauſſa, vel ipſius hominis, cui hanc partem credulitatem meam addixi. & adverte ſane lector, ſi operae videbitur, ubicumque verbum *intendit* in Curtio occurrit, occurrit autem ſaepius, ibi ſemper aliquid latere mendae, adeo ab uno loco., quia vim ejus ignorabant, invecta ſunt omnia haec, quae tamen non temere ab uno emendari poterunt. MODIUS.

Perquam maximo poſſet exercitu] Quum non placeret illud *perquam maximo*, recurri ad variantes, ubi τὸ *ducem* Flor. Dan. Bong. exulare vidi. Recte. Scripſerat enim Curtius: *Beſſum quoque Bactrianorum P. R. quam maximo poſſet*, hoc eſt *Praetorem*, unde imperiti librarii fecerunt *per*. GRONOVIUS. Obſervat. l. II. c. 8. vulgo *perquam maximo exercitu*, ſed Gronovio auctore *per* abjecimus, qui etiam mavult *Praetorem* quam *ducem* ex P. R. breviata *praetoris* nota, inſulſum *per* librariorum proveniſſe exiſtimat. CELLAR.

Rapta

Bactriani [1] inter illas gentes promptiſſimi, horridis ingeniis, multumque à Per-
ſarum luxu abhorrentibus: ſiti haud [2] procul Scytharum bellicoſiſſima gente, &
rapto vivere [3] adſueti: [4] ſemperque in armis [5] errant. Sed Beſſus ſuſpecta perfi- 4
dia, haud ſane aequo animo [6] in ſecundo [7] ſe continens gradu, regem terrebat.
Nam quum regnum adfectaret; proditio, qua ſola id adſequi poterat, timebatur.
Ceterum Alexander, quam regionem Darius [8] petiſſet, omni cura veſtigans, ta- 5
men explorare non poterat: more quodam Perſarum, arcana regum mira celan-
tium fide. non metus, non ſpes elicit [9] vocem, qua prodantur occulta. vetus di- 6
ſciplina regum ſilentium vitae periculo [10] ſanxerat. lingua gravius caſtigatur quam
ullum [11] probrum: nec magnam rem [12] ſuſtineri poſſe credunt ab eo, [13] cui tace-
re grave ſit; quod homini facillimum [14] voluerit eſſe natura. Ob hanc cauſſam 7
Alexander omnium, quae apud hoſtem gererentur, ignarus, urbem [15] Gazan
obſidebat. Praeerat [16] ei [17] Betis, eximiae in regem ſuum fidei; modicoque prae-
ſidio

Variantes Lectiones.

1 Lugd. Amſt. *& inter.* 2 Ald. Voſſ. 1. Baſ. Frob. Mer. Col. *procul à.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. aliique *adſueta.* 4 Bong. omittit *ſemperque* Fl. Leid. Voſſ. 2. *ſemper.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. *erant.* 6 Mer. omittit *in ſecundo.* 7 Pal. 1. omittit *ſe.* 8 Vulgo *petiiſſet.* 9 Pal. 1. *fidem* hic deficit Frob. noſter, erepto folio. 10 D. *ſaxerat.* 11 Leid. *probum.* 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Amſt. Lugd. *rem magis ſuſt.* 13 Pal. 1. *cum tacere.* 14 Voſſ. 2. *voluit.* 15 Sic MSS. 16 Fl. Leid. Voſſ. 2. *urbi* & ſic D. Pal. 1. 17 Vulgo *Batis.*

Rapto vivere adſueti] Ita Tan. Faber emendavit epiſt. l. 1. ep. 51. quia de Bactrianis non de Scythis dicitur. vulgo legitur *adſueta.* CELLAR.

Errant] Ita ſane malo quam *erant*, & conſule locum, conſule judicium tuum, & à me ſtabis. MODIUS. *In armis errant*, praedabundi diſcurrunt. CELLAR.

Suſpecta perfidia] Quaerit Glareanus, cur deſcendere juſſus ſit ad Darium ſuſpectus proditionis? quia abſens magis timebatur quam praeſens, notandus & coërcendus, ſi quid praeſens moliretur: quod non poterat fieri in abſente, rege tam occupato. RADERUS. Evidens exemplum in Hiſtiaeo Mileſio, quem ea cauſſa evocavit ille, cujus nomen hic ſumpſit, Darius, apud Herod. v, 24. FREINSH. Suſpectae perfidiae homo. CELLAR.

In ſecundo gradu] Proximo regis faſtigio, ſupremum enim gradum ſive regnum adfectabat. CELLAR.

More quodam Perſarum] Idem Marcellinus XXI, 26. *Speculatores & transfugae ſubinde venientes repugnantia prodebant: ideo futurorum incerti, quod apud Perſas nemo conſiliorum eſt conſcius, praeter optimates taciturnos & fidos, apud quos Silentii quoque colitur numen.* FREINSH.

Rem magis] Hoc *magis* in editis non erat, ſed quid hoc noſtra? MODIUS. Puto legendum *Magi*, & hoc fortaſſe tam certum eſt, ut probatione non indigeat. RUTGERS. l. III. Var. Lect. c. 4. *Nec magnam rem ſuſtineri*, ita puto ſcripſiſſe Curtium. Gloſſa *&* *ſuſtineri* fuit olim *agi*. id cum in textum ab imperitis librariis eſſet relatum, aſcivit unam literam ex voce praecedente, unam ex ſubſequente, & factum ita: *rem magis ſuſtineri.* Importunum hic de Magis quod Rutgerſius voluit. Haec GRONOVIUS in literis ad Socerum; & in obſervationibus l. II. c. 8. Similem ſententiam dixit Val. Max. II, 2, 1. *Taciturnitate optimum ac tutiſſimum adminiſtrandarum rerum vinculum* appellans. FREINSH.

Facillimum] Diſſentiunt hic à Curtio, ſeu potius à Perſis, omnes ubique ſapientes, qui nihil aeque arduum ac difficile arbitrantur. Certe Pythagoras diſcipulos ſuos primum docuit *res omnium rerum difficillimas, tacere, audireque.* Agell. 1, 9. quod ex eadem ſchola firmat Jamblichius de vita Pythag. cap. 31. πάντων γὰρ χαλεπώτατόν ἐστιν ἐγκρατευμάτων τὸ γλώττης κρατεῖν. *Omnium moderationum continentiarumque difficillima eſt, linguam moderari ac domare.* Vide etiam quae notavit Rittershuſius ad Malchum de vita Pythagorae pag. 13. ubi haec verba: οὐδ᾽ ἡ τυχοῦσα ἦν παρ᾽ αὐτοῖς σιωπή. Et Epigrammata Graeca lib. 1. tit. εἰς σιωπήν. Egregium eſt illud Zenonis apud Plut. de garrulitate cap. 5. interrogantibus regiis legatis quid de ſe renuntiari velit? *Senem à vobis conſpectum Athenis, qui inter pocula ſervare ſilentium poſſit.* Multa in hanc ſententiam ab aliis praeclare dicta, quae ſciens praetereo. Tamen Ovidium Perſis conciliat Scaliger in Amor. ejus II, 603. legendo,

Exigua eſt virtus praeſtare ſilentia rebus.

FREINSH.

Praeerat & Betis] Hunc Arrian. l. II. Batim vocat, & eunuchum fuiſſe ait: εὐνοῦχος δέ τις, ᾧ ὄνομα ἦν Βάτις. κρατῶν τῆς Γαζαίων πόλεως οὐ προσεῖχεν Ἀλεξάνδρῳ. POPMA. Joſepho l. II. c. 8. eſt *Babemeſes.* Propter hoc factum fidem Gazaeo-

 rum

8 ſidio muros ingentis operis [1] tuebatur. Alexander [2] aeſtimato locorum ſitu,
agi cuniculos juſſit; facili ac levi humo [3] acceptante [4] occultum opus: quippe
multam arenam vicinum mare [5] evomit: nec ſaxa [6] coteſque, quae [7] interpel-
9 lent ſpecus, [8] obſtabant. Igitur ab ea parte, [9] quam oppidani conſpicere non
poſſent, opus orſus; ut [10] à ſenſu ejus averteret, *turres muris admoveri* jubet. Sed
eadem humus [11] admovendis inutilis turribus, deſidente ſabulo agilitatem rotarum
[12] morabatur, [13] & tabulata turrium [14] perfringebat; multique vulnerabantur
impune, quum idem recipiendis, qui admovendis turribus labor eos fatigaret.
10 Ergo receptui ſigno dato, *poſtero die muros corona circumdari* juſſit. Ortoque ſo-
le, priuſquam admoveret exercitum, opem deûm expoſcens, [15] ſacrum patrio
11 more faciebat. Forte praetervolans corvus glebam, quam unguibus [16] ferebat,
ſubito

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *tutabatur.* 2 Leid. Voſſ. 1. *eſtimato* Voſſ. 2. *extimato.* 3 Voſſ. 2. *attentare.* 4 D. *oculum* ab alio *occultum.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Mer. *evomens.* 6 Alii *cauteſque.* 7 Mer. *interpolent.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *obſtant.* 9 Voſſ. 2. *qua.* 10 Pal. 1. Mer. *aſcenſu.* 11 Sic Pal. 1. Ald. ſed Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Lugd. Amſt. *movendis.* 12 Sic Pal. 1. Ald. ſed Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Bong. *morata.* 13 Voſſ. 2. *ex.* 14 Voſſ. 2. *perſtringebat.* 15 Leid. *ſacra.* 16 Pal. 1. *tenebat.*

rum commendat Polyb. apud Valeſ. p. 86. FREINSHEMIUS.

Agi cuniculos] Antiquiſſimum uſum cuniculorum ſeu ſubterranearum foſſarum fuiſſe, conſtat ex Heronis vetuſtiſſimi ſcriptoris mechanicis, qui primo capite haec de cuniculis monet. *Operae pretium eſt autem, eos etiam qui ſub terra prope murum aguntur cuniculos occultos, profundoſque, juxta fundamenta, & non in terrae faciem fieri: ne cum hoc hoſtes deprehenderint, intus è diverſo fodiant, murumque ipſum cum contra perforaverint, eos, qui cuniculum agunt, fumo & aqua perimant.* A cuniculis animalibus didicere mortales terram effodere. Martialis Epigr. XIII, 60.

Gaudet in effoſſis habitare cuniculus antris:
Monſtravit tacitas hoſtibus ille vias.

RADERUS. Vide & Stewechium in Veget. IV, 24. & noſtrum l. IX. c. 8, 13.

Opus orſus] Mirum quid cogitarint illi, qui editioni Curtii praefuerunt primi, cum vocem *orſus* plane neceſſariam omiſerunt. MODIUS.

Humus admovendis inut.] Forte *promovendis.* HEINSIUS.

Deſidente ſabulo] Arena cedente molibus turrium. At quomodo cuniculos egere in arenis? Arenas altius effodêre, donec ad ſolidam glebam deſcenderent; quae tamen ipſa ex arena, ſed côncreta jam & longo aevo durata conſtabat. RADERUS. De re ipſa vide Lipſii Poliorc. II, 4. ubi ſimilia exempla ſubſidentium turrium. FREINSH.

Agilitatem rotarum] Turres ligneas ad oppugnandum factas, ſupra in obſidione Tyriorum urbis vidimis. Tales machinae erant mobiles, & rotarum agilitate muris admovebantur. Liv. lib. XXXI. c. 11. *ipſe Hannibal, qua turris mobilis, omnia munimenta urbis ſuperans altitudine agebatur, hortator aderat. quae quum admota, catapultis balliſtiſque per omnia tabulata diſpoſitis, muros defenſoribus nudaſſet.* CELLAR.

Receptui ſigno dato] Buccina ſignum dabatur receptui, hoc eſt, ut milites in hoſtem progreſſi ſe reciperent redirentque. hinc eſt *receptui canere* apud Caeſar. VII. c. 47. & Hirt. Alexandr. c. 47. CELLAR.

Corona circumdari] Cingi undiquaque militibus, ut nullus exitus adituſve pateret. Erat autem genus oppugnationis ſubitae, & corona vel ſimplex, hoc eſt una ſeries militum, vel ſpiſſa, id eſt, duplicata. Silius l. XIII. vſ. 140.

Moenia flexa ſinu, ſpiſſa vallata corona
Adligat, & telis in morem indaginis ambit.

CELLAR. Adde Lipſ. Poliorc. l. I. Dial. 4.

Sacrum patrio more] Paullo clarius Arrianus: καὶ ἐν τούτῳ θύοντι Ἀλεξάνδρῳ, καὶ ἐστεφανωμένῳ τε καὶ κατάρχεσθαι μέλλοντι τοῦ πρώτου ἱερείου κατὰ νόμον. &c. *Inter haec Alexandro corona capiti impoſita ſacrificante cum ipſo patrio more primum ſacrificium auſpicatus eſt.* Habes ergo ritum, orto ſole regem coronatum, ante alios omnes ſacrificaſſe. Idem ſupra docuit id cum multa face fieri ſolitum. RADERUS.

Corvus] Arrianus avem refert, non glebam ſed lapidem in Alexandri caput demiſiſſe. Plutarchus in Alexandro glebam à ſupervolante alite in humerum ejus delapſam narrat. unde Ariſtander in humero Alexandrum vulnus accepturum praedixit. POPMA. Confundit hanc narratiunculam cum illa quam Plutarch. in vita cap. 61. refert de aquila, quae interprete Ariſtandro victoriam Alexandri portendit, doctiſſimus Tiraquellus ad Alexandri dier. Genial. V, 13. non recordatus id quod Plutarchus eo loco recenſet, etiam narrari à noſtro infra IV, 15, 26. Hanc autem hiſtoriolam attigit Plutarch. cap. 43. ubi quidem in non

ſubito [1] amiſit; quae quum regis capiti incidiſſet, reſoluta [2] defluxit: ipſa au-
tem avis in proxima turre conſedit. Inlita erat turris bitumine ac ſulphure: in
qua alis haerentibus, fruſtra ſe adlevare [3] conatus à circumſtantibus capitur. Di- 12
gna res [4] viſa, de qua vates [5] conſulerentur. & [6] erat non [7] intactus ea ſuper-
ſti-

VARIANTES LECTIONES.

1 Ald *omiſit.* 2 B. 2. Voſſ. 1. *defluit* P. *deflexit.* 3 B. 1. *conatus* ſed ſuperſcripto *a conatas* P. *conatur.* 4 Voſſ. 2. *viſa eſt.* 5 Pal. 1. B. 1. 2. Fl. Leid. Voſſ. 1. *conſuleret* Baſ. Ald. *conſulerent.* 6 Amſt. Lugd. *erat rex.* 7 Leid. Voſſ. 1, 2. Bong. Pal. 1. D. *intacta.*

nonnullis circumſtantiis à Curtio diſſidet. Quemadmodum & Arrianus II, 5, 7. Nam Gregoras VIII, 12. ab omnibus aliis diverſus abit, dum id ad Tyrum accidiſſe vult, non ad Gazam, ut reliqui. FREINSH.

Defluxit] Forte *diffluxit.* HEINSIUS.

Bitumine ac ſulphure] Plutarchus νευρίνοις κεκρυφάλοις, *nervorum reticulis* ſeu laqueis irretitam tradit in machina conſidentem, quam Alexander ad urbem oppugnandam excitarat. Sed cur *bitumine & ſulphure*, alimentis ignium, illitam? An ut urbem incenderet? Quomodo turri urbem incenderet, ex qua pugnabant Macedones? Illitas alumine lego in aliis hiſtoriis turres, ne ignem conciperent. Et forte erat *pulvere*, [non crediderim] pro *ſulphure*, & *alumine*, pro *bitumine.* Alumine certe illini ſolitae adverſus ignes. Claudius Quadrigarius, cujus reliquias legimus apud Agellium XV, 1. de turri Archelai Athenis, quam Sulla fruſtra conatus eſt ignibus ſolvere: *Tunc Sulla conatus eſt & tempore* (*opere* legerim) *magno eduxit copias, ut Archelai turrim unam, quam ille interpoſuit ligneam, incenderet. Venit, acceſſit, ligna ſubdidit, ſubmovit Graecos, ignem admovit: ſatis diu ſunt conati, nunquam quiverunt incendere. Ita Archelaus omnem materiam obliverat alumine: quod Sulla & milites mirabantur.* Ammianus XX, 11. *Machinas Romanorum Perſae eexurere vi magna nitebantur, & aſſidue malleolos, & incendiaria tela torquentes laborabant incaſſum. ea re, quod humectis ſcortis & centonibus erant opertae materiae plures, aliae unctae alumine diligenter, ut ignis per eas laberetur.* Denique inungendi alumine materias mos inolevit. Haec primum occurrebant de alumine contra bitumen. Sed neſcio, an tam viſcoſum alumen, ut tenere aves poſſet. Et ea tempeſtate nondum reor fuiſſe artificium cognitum, ut proinde nihil in Curtio mutandum putem; praeſertim codicibus novis & antiquis in *ſulphur* & *bitumen* conſpirantibus. Turrim ergo non ex materia; neque mobilem [niſi tamen obſtet num. 9. hoc cap.] ut alias, latere coctili, aut lapide factam, bitumine & ſulphure, pro caemento interlitam putarim, tegulaſque ſupremas pice inunctas. RADERUS. Quorſum bitumen ac ſulphur? ut celerius ignem caperent turres ſcilicet, quae omni potius arte adverſus ignem hoſtium defendebantur? ſuſpicabatur aliquando Raderus ſcriptum ſic eſſe: *alumine ac pulvere*; alumen quippe machinis ab igne defendendis uſurpatum Claudius Quadrigarius, & Ammianus prodidere. Verum ſuam ipſe conjecturam merito refellit; vel quia nondum illud Alexandri aevo inventum, vel quia implicandis avium plumis minime aptum alumen videtur eſſe. Nihilo forte verius, quod tamen eidem placuit, turrim hoc loco non unam ex materia, mobilemque memorari, ſed lapideam aliquam, aut lateritiam, bitumine ac ſulphure pro caemento interlitam, quae tum forte vicina fuerit. Vix enim perſuaſerit aliam hic turrim ſignificari, quam ex earum genere, de quibus paucis ante verſibus egerat Curtius, quem ego hallucinatum crediderim potius, cum Plutarchus non bitumine ſed νευρίνοις κεκρυφάλοις, hoc eſt *reticulis ex nervo contextis* ad funes verſandos irretitam avem ſcripſerit. TELLIERIUS. Quum turres omni cura & ſtudio contra ignem hoſtilem defendendae fuerint, quis uſus bituminis ac ſulphuris? ſunt qui *alumine & pulvere* malunt, aut lapideam potius ſive latericiam, bitumine ac ſulphure pro calce adhibitis, quam ligneam ac mobilem molem intelligunt. Utrumque durum. Tellierio ergo Curtius hallucinatus videtur, quum Plutarch. νευρίνοις κεκρυφάλοις, *reticulis ex nervo factis*, quibus ad verſandos funes utebantur, ſcribat irretitam fuiſſe. CELLAR. Forte legendum *inlitâ bitumine* omiſſis *erat turris.* HEINSIUS.

Conatus] Glareanus *conata*, quod referenda eſſet haec vox ad praecedentem *avis.* Raderus parentheſi interpoſita ſalvam praeſtare ait verborum compoſitionem, hoc modo: *reſoluta defluxit* (*ipſa autem avis in proxima turre conſedit*) *Illita &c.* Vix dubito Curtium in animo habuiſſe corvum, adque id conformaſſe hoc participium, cujuſmodi multa paſſim occurrunt ſcriptorum παροράματα. qualia notavit Giſanius ad Lucretium in conlectan. voce *Generis mutatio.* Sic Dio XLVII, 3, 28. quum τὴν γερουσίαν nominaſſet, ſubjicit οἱ δὲ, Senatores cogitans. Vide in Lud. Arioſt. notam XLVIII. Alia generis eſt mutatio quum pronomen relativum ad poſterius membrum, non ad prius refertur. ut apud Ciceron. Philipp. VIII, 8, f. *Hic eſt Campanus ager & Leontinus, quae duo ſunt praeſidia.* & de legib. I, 7. *Animal hoc providum, ſagax* &c. *quod vocamus hominem.* Similia in Salluſtio. FREINSHEM.

Conſulerentur] Alii *conſuleret*, tu te conſule, utrum velis, utrum nolis, mihi enim tanti hodie

non

ſtitione mentis. Ergo Ariſtander, cui maxima fides habebatur, *urbis quidem excidium augurio illo portendi, ceterum periculum eſſe*, [1] inquit, *ne rex vulnus accipe-*
13 *ret.* [2] itaque monuit, *ne quid eo die inciperet.* Ille quamquam [3] unam urbem ſibi, quo minus ſecurus Aegyptum intraret, obſtare aegre ferebat; tamen paruit vati, ſignumque receptui dedit. [4] Hinc animus crevit obſeſſis: [5] egreſſique porta recedentibus inferunt ſigna; [6] cunctationem hoſtium [7] fore ſuam occaſionem
14 rati. Sed acrius, quam conſtantius proelium inierunt: quippe ut Macedonum ſigna circumagi videre, repente ſiſtunt gradum. Jamque ad regem proeliantium clamor pervenerat; quum denuntiati periculi haud ſane memor, loricam tamen,
15 quam raro induebat, amicis orantibus ſumpſit; & ad prima ſigna pervenit. Quo conſpecto Arabs quidam Darii miles, majus fortuna ſua facinus auſus, [8] clypeo gladium tegens, quaſi transfuga genibus regis advolvitur. ille *adſurgere ſupplicem,*
16 *recipique inter ſuos* juſſit. At [9] gladio barbarus ſtrenue in [10] dextram translato, cervicem [11] adpetit regis: qui exigua corporis declinatione evitato ictu, in vanum manum barbari lapſam amputat [12] gladio, denuntiato in illum diem pericu-
17 lo, [13] ut arbitrabatur ipſe, defunctus. Sed, ut opinor, inevitabile eſt [14] fatum. quippe dum inter primores promptius dimicat, ſagitta ictus eſt: quam per lori-
18 cam adactam, ſtantem in humero medicus ejus Philippus evellit. Plurimus deinde

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. alii omittunt *inquit.* 2 Pal. 1. omittit *it. m. n. q. eo die incip.* 3 P. *urb. un.* Voſſ. 2. *urb. un. ſibi obſtare quo m.* 4 Fl. Voſſ. 1. B. 2. P. *hic.* 5 D. *egreſſiſque* deleta ab alio litera *s.* 6 Voſſ. 2. omittit, ſed in marg. *contat.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *ſuam fore.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *glad. clyp.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *barb. glad.* 10 Pal. 1. *dextra* Voſſ. 1. 2. Ald. *dexteram.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *adpetiit.* 12 P. omittit *gladio.* 13 Baſ. Mer Col. omittunt *ut.* 14 Pal. 1. Voſſ. 1. *factum.*

non erit, ut tria hujuſce rei perdam verba. MODIUS.

Non intactus] Quidam MSS. *non intacta.* legerim; *non intactae à ſuperſtitione mentis.* FREINSH. lego *intactae* cum Freinshemio. HEINSIUS.

Quo minus Aegyptum intraret] Gaza quaſi clavis Aegypti, ſi in Perſarum poteſtate manſiſſet, aditum reditumque Macedonum incommodare potuiſſet. CELLAR.

Haud ſane memor] Talis Pyrrhus apud Plutarch. in vita c. 65. FREINSH.

Et ad prima ſigna] Forte *ita ad prima ſigna.* HEINSIUS.

Arabs] Betis enim ad tuendam urbem Arabes conduxerat, Arrianus II, 2, 3. adde infra IV, 6, 30. Quod attinet Alexandri periculum, geminum ei ſuſtinuit Varrus apud Caeſar. de bello Civ. II, 35. Auguſtus & Tiberius, apud Sueton. Aug. 79, 2. & Tib. 19, 3. Trajanus apud Xiph. Lucullus apud Appian. in Mithridatico, Frontinum Strateg. II, 5, 30. & Plut. c. 32. Maxime Steſagoras II, 3. apud Herod. VI, 38. FREINSH.

Exigua corporis declinatione] Cic. I. Catil. c. 6. *quot ego tuas petitiones ita conjectas ut vitari non poſſe viderentur, parva quadam declinatione, & ut ajunt corpore effugi?* & noſter l. VI. c. 1, 4. *alia tela clypeo excipiebat, corpore alia vitabat.* CELLAR.

In vanum manum] Nec manum amputavit, nec in vanum lapſam, ſi fide dignus Hegeſias Magnes, cujus fragmentum ſervavit Dionyſ. περὶ συνθέσ. ὀνομ. cap. 71. ſic enim ille: ἀνὴρ γὰρ τῶν πολεμίων εἰς γόνατα συγκαμφθεὶς, ἔδοξε τοῦ Ἀλεξάνδρου τῆς ἱκετείας ἕνεκα πρᾶξαι. προσιέμενος δ᾽ ἐγγὺς μικρὸν ἐκνεύει τὸ ξίφος ἐνέγκαντος ὑπὸ τὰ πτερύγια τοῦ θώρακος, ὥστε γενέσθαι καὶ τὴν πληγὴν οὐ καιριωτάτην. ἀλλὰ τὸν μὲν αὐτὸς ἀπώλεσε, κατὰ κεφαλῆς τύπτων τῇ μαχαίρᾳ. *Vir enim quidam ex hoſtium numero in genua ſubſidens, fidem fecit Alexandro ſupplicandi animo id egiſſe. Eum ergo admittens propius, vix declinavit gladium, quem transfuga ſub ipſas loricae pinnulas intulerat, ut non acciperet lethale vulnus. Sed eum quidem impacta in caput machaera ipſe Rex interemit.* FREINSH.

Gladio] Quem inſigni tinctura & levitate habebat, Citieorum regis donum. Plutarch. cap. 60. FREINSH.

Inevitabile] Reſpexit Virgilium. Sed & aliorum plurimae in hunc modum ſententiae, de quibus ad illa Taciti H. I, 18, 1. *Quae fato manent, quamvis ſignificata, non vitantur.* FREINSH.

In humero] Conſentit Arrianus II, 5, 9. nam Plutarch. in Or. 1, 2. de fortuna Alex. in malleolo pedis τῷ σφυρῷ vulneratum fuiſſe ſcripſit. FREINSH.

Quia

de ſanguis [1] manare coepit; omnibus territis, [2] quia numquam tam alte [3] penetraſſe telum, lorica obſtante, [4] cognoverant. ipſe [5] nec oris quidem colore mutato, *ſupprimi ſanguinem, & vulnus obligari* juſſit. Diu ante ipſa ſigna vel 19
diſſimulato, vel victo dolore perſtiterat; quum ſuppreſſus paullo ante ſanguis medicamento, [6] manare [7] latius coepit: & vulnus quod [8] recens adhuc dolorem non moverat, frigente ſanguine intumuit. Linqui deinde animo, & [9] ſubmitti 20
genu coepit: quem proximi [10] exceptum in caſtra [11] receperunt. & [12] Betis interfectum ratus urbem ovans [13] victoria repetit. At Alexander nondum [14] per- 21
curato

VARIANTES LECTIONES.

1 P. *manere.* 2 Sic Ald. Fl. Leid. *non quam alte penetraſſet t. l. o. cogn.* Voſſ. 2. Bong. *nunquam alte penetraſſe* B. 2. *quamquam ad te* Voſſ. 1. omittit *non.* 3 Bong. Fl. Voſſ. 1. *penetraſſet.* 4 Vulgo *non cogn.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Mer. Baſ. Col. Lugd. Amſt. *ne oris.* 6 Fl. Leid Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Baſ. Er. aliique *med. quo retentus erat manare.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 2. Lugd. Amſt. *longius.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Lugd. Amſt. *ſtupens.* 9 P. *ſ. genua c. q.* B. 2. *ſumit ſcute ſanguine quem.* 10 P. *receptum.* 11 Voſſ. 2. *ceperunt.* 12 Vulg. *Batis.* 13 Voſſ. 2. *victoriam.* 14 Pal. 1. *procurato.*

Quia quam alte penetraſſet telum] Credo omnino certam eſſe hanc emendationem, quidquid dicant illi, qui aliter plane, & contra quam ſignificare vult Curtius legunt: *quia numquam tam alte penetraſſe telum lorica obſtante cognoverant.* MODIUS. Quidquid alii dicant, aut legant, hanc omnino certam emendationem Modius credit. Credat ſane, dum ego non eſſe ſciam. Quid enim eſt, quod verba iſta ſonant? Lorica ſcilicet obſtabat, quo minus cognoſcerent, quam alte telum penetraſſet: & hoc quia non cognoverant, miſeri terrebantur. Nihil languidius potuit, vix abſurdius etiam quidquam. Praeſto veram ſententiam, quam lectio conficit vulgata: *quia numquam tam alte penetraſſe telum lorica obſtante cognoverant.* Verba etiam ipſa non dubito, quin ſincera: quae ſic iterum interpolavit novus editor Lugdunenſis, ut neque Modii, neque alias aliorum ſequeretur editiones, & ſequeretur utrorumque: credo ut neutras offenderet, vel ut ab utriſque etiam gratiam iniret. Fecit ἀνώνυμος Ariſtarchus: *quia tam alte penetraſſe telum, lorica obſtante non cognoverant.* Egregie: & niſi unicus hic conciliator eſſet pugnantium ſcripturarum, aeternum fluctuaremus. Atqui certiores ipſi ſumus hoc hic auctorem velle: Novum & mirum viſum Macedonibus, quod per loricam ita adacta ſagitta eſſet, ut in ipſo humero exſtaret, qui nunquam ante cognoviſſent, illa obſtante, tamen adeo alte telum penetraſſe. Ex ea vulneris inſolentia terrorem animis concipiebant. ACIDALIUS.

Medicamento, manare longius] Bipedum nequiſſimi librarii haec ita contaminarunt, ut non cognoſceres eſſe eadem, Curtiumque in Curtio deſiderares, ſcripſerant enim; *medicamento, quo retentus erat, manare latius cepit, & vulnus, quod recens adhuc* &c. O genera ſacrilega! ecquid vobis ſatis dignum precer, cum ita temere in bonis auctoribus alia mutatis, interpolatis alia? MODIUS. Inficetiſſimam gloſſam, *quo retentus erat*, recte Modius expulit: ſed idem unde, aut qua cauſſa *ſtupens* mutavit, pro quo alibi *recens?* ineptum id hercule! nam ſtuporem in vulnere hoc medici non agnoſcent, nec per eos, quod dolorem non movet ipſum ſtupere dixeris. ſtupet, quod illum non ſentit; quamquam ne id quidem omne. Sed haec non ſunt hujus loci. Vulgatum *recens* melius ſane, nec Germanum tamen, ut opinor. Ex illo *ſtupens*, quod è membranis credo Modius promſit, emendo *tepens*: unde natum quidem & ipſum *recens*, quia primum abierat in *repens*, mox in illud, quod vulgati tenuerunt. & ſtupens etiam non aliunde: nam prima erroris indoles, quod temere aliquando *ſtupens* ſcriptum eſſet. Calida autem vel tepentia adhuc vulnera dolorem non cient, qui frigeſcentibus inoritur demum. Hoc qui neſcit, aut non credit, ei quid, niſi ut in ſe ipſo diſcat, & expertus credat, optem? ACIDALIUS. *Manare*, expunxit inficetam gloſſam, quae proxime praecedebat, *quo retentus erat*, Modius: nec ſane habet quidquam quo ſe tueatur; ergo & nos omiſimus. FREINSH. *Manare latius*, alii *longius*, forte *largius.* HEINSIUS.

Recens] *Tepens* legit Acidalius: nec tamen ego *recens* damnarim, cum utriuſque ſit eadem vis. RADERUS. MSS. *ſtupens* recte. infra l. IV, 15, 17. *calidis adhuc vulneribus aberat dolor.* l. VIII, 4, 12. *calor ſtupentia membra commovit.* HEINSIUS.

Submitti genu] Puto *ſubniti.* RUTGERSIUS. l. III. Var. Lect. c. 4. Non corrigendum hoc, ita enim Lucretius l. I.

- - - - *terram genibus ſubmiſſa petebat.*

Ovid. l. IV. Met.

- - - - *flexumque genu ſubmiſit.*

Nam *ſubmitti genu* dictum ut Suetonio, *dextrum genu lapide ictus.* GRONOVIUS. obſervat. l. II. c. 8.

Quem proximi] Literula una minus hoc recte, quamquam ſic etiam recte. Sed auctor omnino *quum* non *quem* ſcripſit. ACIDALIUS.

Receperunt] Forte *retulerunt*, ut l. VII, 6, 4. *Macedo-*

curato vulnere, aggerem, quo moenium altitudinem aequaret, exſtruxit; [1] &
22 *pluribus cuniculis* [2] *muros ſubrui* juſſit. Oppidani ad priſtinum faſtigium [3] moe-
nium novum exſtruxere munimentum: ſed ne [4] id quidem turres aggeri impoſi-
23 tas [5] aequare poterat. itaque interiora quoque urbis infeſta telis erant. Ultima
peſtis [6] urbis fuit cuniculo ſubrutus murus; per cujus ruinas hoſtis intravit. Du-
cebat ipſe rex [7] anteſignanos; [8] & dum [9] incautius ſubit, ſaxo crus ejus adfligitur.
24 [10] innixus tamen telo, nondum prioris vulneris obducta cicatrice, inter primores
dimicat: ira quoque accenſus, quod duo in obſidione urbis ejus [11] acceperat vul-
25 nera. Betim, egregia edita pugna, multiſque vulneribus confectum deſeruerant
ſui: nec tamen ſegnius proelium capeſſebat, lubricis armis ſuo pariter atque ho-
26 ſtium ſanguine. [12] Sed quum undique *** adducto, inſolenti gaudio juvenis
ela-

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Bong. *pluribuſque.* 2 P. omittit *muros.* 3 Vulg. *murorum.* 4 Voſſ. 2. *idem turr.* 5 Leid. Bong. Voſſ. 1. 2. *pot. aeq.* 6 Voſſ. 2. omittit *urbis.* 7 Voſſ. 2. Ald. *anteſignarios.* 8 Amſt. omittit *&c.* 9 Voſſ. 2. P. *incautus.* 10 Voſſ. 2. *annixus.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *vuln. acc.* 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. D. Pal. *deſeruerunt* Pal. 1. Baſ. Er. *Sed cum und. tel. eſt circumductus inſolenti gaudio juvenis elatus alias virtutes etiam in hoſte imitatus. Tunc inquit Alexander non ut voluiſti morieris ſed quicq. tormentorum* Bong. & D. vero ſic: *Sed cum undique qua ducto inſolenti gaud. juv. elatus alias virtutis etiam in hoſte mirator, non ut vol. inquit ſed &c.* Ald. Baſ. Mer. Col. *Sed cum undique telis eſt circumductus, inſ. g. j. elatus alias virtutes etiam in hoſte miratur. Tunc inquit Alexander, non ut voluiſti, morieris Beti, ſed quicq.* Fl. Leid. Voſſ. 1. *ſed cum undique telis qua ducto inſolenti gaudio j. e. a. virtutis e. in. h. mirator &c. ſed quicquid in capt. inv. p.* Voſſ. 2. *Sed undique telis circumdatus inſ. g. j. e. alias virtutis etiam in hoſte mirator, non ut voluiſti inquit morieris, ſed quidquid in captivum.*

cedones illum in caſtra referebant. HEINSIUS.

Betis] Praefectus praeſidii Perſici urbis Gazae impoſiti ſupra n. 7. qui jam eruptionem fecerat n. 13. CELLAR.

Aggerem] De hoc, & contrario Gazenſium commento vide Lipſii Poliorc. II, 3. & V. 6. FREINSH. *Aggerem quo moenium altitudinem*, in Poliorceticis etiam operibus *agger* erat, terreus quidam & alia materia mixta, mons & elevatio, quem paullatim adverſus urbem producebant, ut ex alto pugnarent; & turres ibi ac tormenta conſtituerent. Cicero ad Attic. l. V. ep. 20. *oppidum cinximus vallo & foſſa; aggere maximo, vineis, turre altiſſima, magna tormentorum copia negotium confecimus.* Caeſar de B. civ. l. II. c. I. *vimina materiamque comportari jubet, quibus comparatis rebus aggerem in altitudinem pedum* LXXX. *exſtruit.* CELLAR.

Interiora urbis infeſta telis] Hoc eſt *infeſtata* miſſilibus Macedonum. *Infeſtus* enim non ſolum eum, qui infeſtat, ſed etiam non tutum & infeſtatum ſonat. Gell. l. IX. c. 12. pro hac notione adfert ex principio Cic. pro Planc. *ſi hujus ſalus ob eam ipſam cauſſam eſſet infeſtior.* additque veteres pleroſque dixiſſe infeſtum, cui alter infeſtus eſt. CELLAR.

Quum undique telis circumducto] Pluſculum in emendatione hujus loci mihi permiſi, in quo ſi pecco, cupio id omne aliis meis in hunc auctorem meritis condonari. quamquam quid poteſt magnopere peccare is, qui & vulgatas & in membranis inventas ſcripturas cum fide annotat? igitur Lugdunenſes habent. *Sed cum undique telis eſt circumductus, inſolenti gaudio juvenis elatus, alias virtutem etiam in hoſte miratus: tunc inquit, non ut voluiſti morieris Beti, ſed quicquid tormentorum in captivum inveniri poteſt, paſſurum te eſſe cogita.* male. Gymnici editio. *Sed cum undique telis eſt circumductus inſolenti gaudio juvenis elatus, alias virtutes etiam in hoſte miratur. Tunc inquit Alexander, non ut voluiſti morieris Beti, ſed quicquid tormentorum in captivum inveniri poteſt paſſurum eſſe te cogita.* longe etiam pejus, quam praecedentes, verens fortaſſe ne palma illa quam deterrime imprimendi ſibi eriperetur. ſed jam membranas audiamus, & quidem priore loco Colonienſem, quibus cum meis etiam per omnia convenit. *Sed cum undique telis circumducto inſolenti gaudio juvenis elatus alias etiam virtutem in hoſte miratus. Non ut voluiſti inquit morieris Bati, ſed quicquid in captivum inveniri poteſt, paſſurum te eſſe cogita.* Paullo melius quam impreſſi, ſed ubi Sigebergenſes! *Sed cum undique te telis qua ducto in ſe ſolenti gaudio juvenis elatus alias virtutes etiam in hoſte miratur, non ut voluiſti inquit morieris, ſed quicquid in captivum inveniri poteſt paſſurum eſſe te cogita.* in aliis igitur membranas ſecutus ſum, in aliis conjecturam meam, adjutante non ſolum eo, quod varietas lectionum vitii manifeſta omnia faciebat, ſed etiam re ipſa: *cum undique telis circumducto Alexander alias virtutem etiam in hoſte miratus, non ut voluiſti inquit, morieris Bati, ſed quicquid in captivum inveniri poteſt, paſſurum te eſſe cogita.* quis enim locus eſſe aut poteſt, aut debet hic verbis: *inſolenti gaudio juvenis elatus?* aut

quid

elatus, alias virtutis etiam in hoſte mirator, *non ut voluiſti*, inquit, *morieris*, *Beti: ſed quidquid* [1] *tormentorum in captivum inveniri poteſt*, *paſſurum eſſe* [2] *te cogita*.
Ille non interrito modo, ſed contumaci quoque vultu intuens regem, nullam ad 27
minas ejus [3] reddit vocem. Tum Alexander; *videtiſne* [4] *obſtinatum ad tacen-* 28
dum? inquit. [5] *num genu poſuit? num ſupplicem vocem miſit? vincam tamen ſilentium*,

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. omittunt *tormentorum*. 2 Voſſ. 2. omittit *te*. 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *reddidit*. 4 P. *ad tac. obſ.* 5 Leid. P. *non g. p. non*.

quid fuit cur Alexander, qui victoriam tot centenorum millium tam moderate tulerat, capta urbe, cujus obſidio non tam oppidi claritate, quam geminato periculo regis nobilitata eſt, inſoleſceret? omnino opinor eos, qui haec de ſuo Curtio adſuerunt, non inſolenti, ſed ſolenti plane ſtultitia, ſive temeritas eſt, elatos & extra terminos mentis ſuae poſitos, ea ſomniaſſe. Cogitent tamen, quibus videbitur, vel Glareani cauſſa, qui cum locus oppido obſcurus ſit, eadem ingenuitate, qua ſolet, nihil ſe certi, quod ad eum dicat, habere fatetur. MODIUS. Haec quoque Modio debemus, à multis inquinamentis repurgata. Ac quae ejecit, quae reſtituit, eorum improbaremus nihil prorſus, unum niſi nos moveret, quo nec immerito alii moveantur. Is conſenſus eſt librorum in hoc additamento, *inſolenti gaudio juvenis elatus*. conſenſus inquam ſcriptorum pariter omnium & cuſorum. Nec enim eſt de nihilo tam arcta, tam pertinax conſpiratio: & quid vult ſibi tamen, aut quo tendit? Ego cum Modio ferri nego ea poſſe: ſed attextum merum nec auſim affirmare. An igitur emendanda ſtatuemus? equidem ſi poſſunt, quoquo modo. Verùm nos id non ſumemus nobis: tentabimus tamen, quod impune liceat, ſine periculo Curtii, aut meo. Gaudium non ibi convenit profecto, magis ira, de qua praeceſſit, *ira quoque accenſus*; & ſequitur, *ira deinde vertit in rabiem*. Ergo poſſimne ſic interpolare? *Cum undique telis circumducto Alexander, inſolenti incendio mentis efferatus, alias virtutem*, &c. Ira ſane fervor, ignis, incendium, ſed piget hercle probare, quod vereor, ut cuiquam, probum. fortaſſe nihil in iis mutandum, niſi ut *odio* pro *gaudio* ſubſtituatur. ACIDALIUS. *Inſolenti gaudio*, Acidalius mutat *inſ. incendio mentis efferatus*, adeo licenter, ut ne ſibi quidem probet: ideo mox tentat *inſol. odio. gaudium* enim locum hic habere poſſe negat: in quo me facile habet adſentientem. Sed nec illa placent, *undique telis circumducto:* & ſane totus hic locus clamat ſe paſſum aliquid à mala manu. Quod ſi mihi dicenda ſit ſententia, ſic ſtatuam, ope variarum ex MSS. enotatarum: *Sed cum undique* *** (credo enim deeſſe quaedam, ut multis hujus hiſtoriae locis. ſenſus facile expleri poteſt: unus omnium telis peteretur, ad poſtremum exhauſtis viribus, vivus in poteſtatem hoſtium pervenit, quo ad regem) *adducto, inſolenti gaudio juvenis elatus, alias virtutis etiam in hoſte mirator, non ut voluiſti, inquit &c.* Et ſane ſic feci, mutet qui volet, dum ſciat me temere nihil ſtatuiſſe, ſed ex codicum ſententia. De *gaudio* addendum eſt, locum ei utique hic eſſe. gaviſus enim eſt Alexander vivum ſibi adduci, in quo libidinem vindictae pro arbitrio expleret. Adductus autem fuit à Leonnato & Philota, ſi Hegeſiae fides eſt. FREINSH. Mirifice variat hic locus. Unus. *Sed cum undique telis eſt circumductus inſolenti gaudio juvenis elatus, alias virtutes etiam in hoſte imitatus. Tunc.* Alius retentis caeteris τὸ *juvenis* omittit, pro *imitatus* vero habet *miratur*. Alius pro *undique telis eſt circumductus* habet *undique qua ducto*, pro *virtutes, virtutis*, pro *imitatus vel miratur*, *mirator*, mox omiſſis aliis *non ut &c.* è quibus omnibus colligo ſcripſiſſe Curtium. *Sed cum undiquaque telis eſſet circumdatus, inſolenti gaudio juvenis elatus, alias virtutis etiam in hoſte miratori tunc inquit non ut &c.* illud *tunc* perperam omiſit Freinshemius, cum agnoſcant omnes libri veteres, eleganterque opponatur τῷ *alias*, quod praecedit. *Alexander*, quod in ſcriptis occurrit, ſervaruntque editi nonnulli, ex gloſſa irrepſit in textum, qua quis vocabulum juvenis explicaverat. SCHEFFER. *Sed cum undique &c.* mutilatum locum ita in integrum putat reſtitui Freinshemius. *Sed cum undique unus omnium telis peteretur ad poſtremum, exhauſtis viribus vivus in poteſtatem hoſtium pervenit, quo ad regem adducto* &c. vulgo ſine ſuſpicione mutilationis: *quum undique telis eſt circumductus*, & mox *virtutes miratur* vel *miratus*. ſed praeſtat in his etiam laudati viri judicium ſequi. CELLAR.

Ad tacendum] Hegeſias tamen non modo non tacuiſſe, ſed miſerabili voce veniam petiviſſe ſcribit, additis & aliis multis, ob quae merito deridet eum Dionyſius περὶ συνθέσ. ὀνομ. Qui locus dignus eſt, ut inſpiciatur. FREINSH.

Num genu poſuit] Eodem modo ob contumaciam Aeneae, quamvis alio adfectu indignatur Dido apud Virg. l. IV. vſ. 370.

Num fletu ingemuit noſtro? num lumina flexit?
Num lacrimas victus dedit? aut miſeratus amantem eſt?

 Ge-

29 *tium*, [1] *& ſi nihil aliud*, [2] *certe gemitu interpellabo.* [3] Ira deinde vertit in rabiem: jam tum peregrinos [4] ritus nova ſubeunte fortuna. Per talos enim ſpirantis lora trajecta ſunt; religatumque ad currum traxere [5] circa urbem equi: gloriante rege, [6] *Achillem, à quo genus ipſe* [7] *deduceret, imitatum ſe eſſe poena in* [8] *hoſtem capienda:*

Variantes Lectiones.

1 Pal. 1. *& in hoc aliud gemitu interpellabo.* 2 Voſſ. 2. *certe interpellando* vulgo *interpolabo.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. *iram.* 4 Bong. *ritus induens.* 5 Voſſ. 2. *ad.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. *Achillen.* 7 Alii *duceret.* 8 Voſſ. 2. *hoſte.*

Gemitu interpolabo] Sic iterum, ſic decies alibi in Curtio legendum, ubi vulgo eſt *interpellandi* verbum, & non uno loco vice verſa *interpellare* reponendum, ubi nunc legitur *interpolare.* Adeo quaſi de induſtria mutarunt, immutarunt, tranſpoſuerunt, interpolarunt nobis omnia praepoſtere librariorum ſupina oſcitantia, & immanis avaritia. MODIUS. *Et ſi nihil aliud* εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο. Helleniſmus. Arrian. in Epictet. l. 1. c. 2. εἰ μηδὲν ἄλλο μὴ ὀλίγου αὐτὴν πολήσεις. Petron. Sat. *Et ſi nihil aliud, certe diutius junctos mare nos feret.* LOCCENIUS. *Et ſi nihil aliud certe gemitu.* non video quo ſpectet illud, *nihil aliud*, non enim ad *interpolabo*, hoc enim ad ſilentium refertur. Et poſtulabat ſenſus, ut ſaltem ſcriberetur, *& ſi non alio*, vel *nullo alio*, pro *non alia* vel *nulla alia re.* quid namque aliud *interpolare*, vel *interpellare* voluerit, quam pertinax ſilentium, non video. quare ſuſpicor ſcripſiſſe: *Vincam tamen ſilentium, & niſi hac, illud certe gemitu interpellabo.* Veteres enim pro *& ſi nihil aliud* habent, *& in hoc aliud gemitu interpellabo.* ſenſus; ſi non hac, voce nimirum, de qua præceſſit, gemitu certe ſilentium illud interpellabo. ſenſus longe optimus, & convenientiſſimus. SCHEFFER. *Interpellabo*, ita MSS. & excuſi ante Modium obſervante Gronovio lib. III. Obſerv. c. 22. vulgo *interpolabo.* At interpolatur, quod in aliam formam mutatur: quod continuatum abrumpitur, id vero interpellatur. CELLAR. At ſi Alexander gemitu Betim interpellat, & Betis locutus ſit oportet, quod negat Curtius, & rex ipſe in ſua oratione, & regi gemendum fuit non Beti: tolletur utrumque ἄτοπον, ſi una literula mutata legamus *interpellato*, imperandi modo. A circumſtantibus videlicet ad ipſum Betim rex ira incenſus orationem convertit, effecturumque ſe dicit, ut, cum regi verba neget, gemendo ſaltim vocem edat, atque ita hoc regem, ſive alios ſe alloquentes *interpellet.* HEUMANN. Parerg. Crit. p. 100. idem mendum tolletur infra lib. VI. c. 2, 5.

Ira deinde] Ita habet MSta ſcheda Colonienſis, vulgo, *iram*, quod minus longe venuſtum. *Vertit* pro vertitur uſurpatum Curtio. Ita Rutilius Lupus lib. II. *Quum ab ea ſententia, quam propoſuimus, convertimus ad aliquam perſonam.* Ita Vetus Editio Baſilienſis, quam architectatus eſt Magnus Eraſmus. Priſcianus in periegeſi Dionyſii:

Marmaridae poſt hos Aegypti ad flumina vertunt.

Ita plurimi ſcriptores activae poteſtatis verba pro paſſivis ponunt, ut in Apulejum frequentibus exemplis notamus. & ad Gratii Cyneget. verſ. IX. De hoc, *vertendi* videlicet, verbo vide plura apud Manutium ſcholiis in Salluſtium. De ira rabiei comparata vide Ciceronem Tuſc. Quaeſt. IV, 36. Evenum, Menandrum, Neophronem, Apollonium Philoſophum, Epictetum, Ariſtotelem, Plutarchum apud Stobaeum ſermone XVIII. Antoninum Imper. lib. VII. Porphyrium Quaeſtione XVI. in Homerum, Sidonium Panegyr. Majorani, Nilum Epiſcopum Paraen. Apollonium Rhodium Argonaut. III. Q. Calabrum l. V. Homerum Iliad. IX. Senecam de ira I, 1. Scholia noſtra recognita in Muſaeum. Haec BARTHIUS ad Claudian. Paneg. in IV. Conſ. Honor. verſ. 243. Cui in ceteris aſſenſus, hoc unum excipio, quod ille videtur ſic intelligere verba Curtii, *ira vertit in rabiem*, ac ſi diceret, Alexander ira in rabiem vertitur, ut ira ſit noviſſimo caſu poſitum. ponitur enim primo, eumdemque efficit ſenſum, quem infra X, 4, 2. *Sed in rabiem ira pervenerat.* FREINSH.

Peregrinos ritus] Forte *in peregrinos ritus.* HEINSIUS.

Nova fortuna] Inſolita, major priſtina. ſic l. VI, 5, 13: *novum genus munimenti* Sic *novitas remedii* lib. III, 5, 16. Virg. l. I. Aen. vſ. 454. *Nova res oblata timorem leniit.* Vel potius ac ſi alluderet ad conſuetudinem Romanam, qua *novi* homines dicebantur, qui nulla majorum dignitate conſpicui erant, & quorum proavi magiſtratus numquam ante geſſerant. ſic Cicero novus homo dictus. & apud eum ſemper opponitur nobiliſſimis. in Verr. lib. I. *C. Verrem cum ferre novos homines non poſſet ad nobilitatem, hoc eſt, ad ſuos tranſiſſe.* ſic nova haec fortuna, ad quam priſtina illa Macedonum ante Alexandrum regem comparata pro nulla erat ducenda.

Achillem] Sed Achillem vicit Alexander crudelitate, ille enim mortui talos trajecit, hic adhuc ſpirantis. RADERUS. Sic enim & ille:

Ter circum Iliacos raptaverat Hectora muros.

ut Virg. Aen. I. vſ. 487. tradit: aut certe ut Homer. Ιλ. ω. circa Patrocli ſepulchrum. Plura ſuper his citati Radero Dictys Cretenſis lib. III. de excid. Trojae. Callimachus lib. XXII. Iliad. Propert. II, 8. Ovid. Am. II, 1. Cicer. Tuſc. I, 44. Schol. Homeri 22. Iliad. Pentadius, Alii. Ceterum Achil-

da. Cecidere Perſarum Arabumque circa [1] decem millia: nec Macedonibus in- 30
cruenta victoria fuit. Obſidio certe non tam claritate urbis [2] nobilitata eſt; quam
geminato periculo regis. qui Aegyptum adire feſtinans, [3] Amyntam cum decem
triremibus in Macedoniam ad inquiſitionem novorum militum miſit. [4] Namque 31
[5] proeliis etiam ſecundis [6] adterebantur copiae; [7] devictarumque gentium militi
minor quam domeſtico fides habebatur.

Variantes Lectiones.

1 B. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. *X*. 2 Pal. 1. *nobilitatem*. 3 Leid. Voſſ. 1. *Amyntan* Voſſ. 2. *Amintam*. 4 Pal. 1. *namque etiam ſatis ſibi erat multitudinis tamen copiae devictarumque gentium milite minore*. 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. omittunt *proeliis*. 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. *atterebantur tamen*. 7 Voſſ. 1. *domitarumque*.

chillem etiam in luctu imitatus eſt raſis in Ephaeſtionis funere capillis, Aelian. VII, 8, 2. Qui jam ante, cum apud Ilium eſſent, ſe Patroclo, ut Alexander Achilli aſſimilaverat; idem Aelian. XII, 7. Haud inſolitum eſt, facta ſua majorum exemplis protegere, ad amoliendam invidiam. ſic apud Tacit. II, 53, 3. Athenienſes Germanicum *excepere quaeſitiſſimis honoribus, vetera ſuorum facta dictaque praeferentes, quo plus dignationis adulatio haberet*. FREINSH.

A quo genus] Vellejus I, 6, 5. *Caranus vir generis regii, ſextus decimus ab Hercule profectus Argis regnum Macedoniae occupavit, à quo M. Alexander cum fuerit ſeptimus decimus: jure materni generis Achille auctore, paterni Hercule gloriatus eſt*. Vide ibi Lipſium, Scalig. ad Euſeb. pag. 60. & Bongarſium in Juſtin. lib. XI. LOCCENIUS. Ita poſtea Philippus & Perſes ultimi Macedonum reges apud Silium XV, 291.

Hic gente egregius, veteriſque ab origine regni
Aeacidûm ſceptris, proavoque tumebat Achille.

& Propertium lib. IV. eleg. ult.

Et Perſen proavi ſimulantem pectus Achilli.

RADERUS. Obiter moneo, in Propertio legendum, *proavo ſtimulantem pectus Achille*, ſenſu, quo exponit Scaliger, non quo Beroaldus. quomodo apud Juſtin. XXIX, 3, 8. *Philippus ſtudio Alexandri aemulationis incenſus*. FREINSH. vide Supplem. l. I. n. 2. CELLAR.

Decem millia] Hegeſias *ſex millia* trucidata ſcribit. Idque magis accedat ad *modicum praeſidium*, de quo Curtius IV, 6, 7, FREINSH.

Namque etiam ſecundis] Vulgo, *namque proeliis etiam ſecundis atterebantur copiae*. aeque bene. MODIUS. Optima Junii editio ita emendat, *namque proeliis etiam ſecundis atterebantur copiae*, ſed neque priorem damno, & prope ſimiliorem Curtio brevitatem, qua ſaepe tranſilit, quae quiſque per ſe addenda novit. RADERUS. *Proeliis ſecundis*, proſperis, felicibus. Cic. pro leg. Man. c. 9. *noſter exercitus etſi proeliis uſus erat ſecundis*. CELLAR.

Devictarum gentium] Inter quas & Judaeorum. *quibus facta poteſtate, ſi qui vellent ſalvis ſuis ritibus ſequi militiam ejus, multi dederunt nomina*. Joſeph. l. 11. Ant. 8. quam hiſtoriam cur hic omiſerit Curtius, id cauſſae habuit forſan, quod poſt Chriſti necem omnium gentium ludibrio ea gens fuerit propinata. Curtius autem cum ceteris qui ſuperſunt Alexandri ſcriptoribus poſt Chriſtum cruci fixum, diruta jam urbe ſcripſerit. RADERUS. Quae quidem res de Curtio adhuc incerta eſt; & tamen non abſimile videtur, eum odio foedae gentis, ſic enim externis habebatur, reticuiſſe narrationem, in qua non potuiſſet diſſimulare honorem ſacris eorum ab Alexandro habitum. ſed quoniam ſemper procliviores eſſe debemus ad abſolvendum, libet credere tetigiſſe Curtium iſta in amiſſis. FREINSH. Forte hinc probabile, Curtium Joſepho anteriorem ſcripſiſſe.

Minor fides] Noſter infra l. VII. c. 8, 28. ſub Scytharum perſona ad Alexandrum: *quos viceris amicos tibi eſſe cave credas*. CELLAR.

Caput VII.

Profectio, & varia Alexandri quaeſita, ad Jovis Hammonis oraculum.

Aegyptii olim Perſarum opibus infenſi, quippe avare & ſuperbe imperitatum 1
ſibi eſſe [1] credebant; ad ſpem adventus ejus erexerant animos: utpote [2] qui Amyntam

Variantes Lectiones.

1 Amſt. Lugd. alii omittunt *credebant*. 2 D. *quia Am.* Voſſ. 2. *qui admintam*.

Olim infenſi] Id eſt jam pridem, obſervandus eſt vocis hujus uſus vulgari elegantior, quamquam praeſens, praeteritum & futurum tempus ſignet, iiſdemque jungatur, & ſaepe incertum, ſaepe

myntam quoque transfugam, & [1] cum precario imperio venientem, laeti [2] rece-
2 piſſent. Igitur ingens multitudo Peluſium, [3] qua intraturus [4] rex videbatur, convenerat. Atque ille ſeptimo die, [5] poſteaquam à Gaza copias moverat, in regio-
3 nem Aegypti, quam nunc *Caſtra Alexandri* vocant, pervenit. Deinde, pedeſtribus copiis *Peluſium petere* [6] juſſis, ipſe cum expedita delectorum manu Nilo amne vectus eſt: nec ſuſtinuere adventum ejus Perſae; defectione quoque perterriti.
4 Jamque haud procul Memphi erat: in cujus praeſidio [7] Mazaces [8] praetor Da-
rii

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. omittit *cum*. 2 Voſſ. 2. *excep*. 3 Mer. *quam*. 4 D. Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. omittunt *rex*. 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Lugd. *poſtquam*. 6 Ald. *juſſit*. 7 Vulgo *Aſtaces* Pal. 1. *Staces* Fl. Voſſ. 1. *Aſtace*. 8 Leid. *Aſtaces à Dario relictus* omiſſo *praetor* Bong. *pr.* F. *pater*.

nec adverbium quidem temporis eſt, ſed idem valet quod *fere* & *ut ſolet*, quod Servius ad Virgil. docet l. I. vſ. 16. Sed cauſſam eamdem introëundi Aegyptum etiam habet Diodor. Siculus. RADERUS. adde ſupra c. 6, 17.

Imperitatum ſibi] Adhuc vulgo *imperitatum ſibi eſſe credebant*, aïn tu credebant? at ego nihil mihi duarum rerum poſthac credi poſtulo, ni ita, ut edidi, ſcripſit Curtius, nive adeo Aegyptii certo ſibi perſuadebant, ſuperbe ſibi imperitatum, non credebant tantum. Sed juxta cum Glareano ſapis, quiſquis es, qui editionibus praefuiſti; in quo tamen eo etiam melior eſt tua quam Glareani editio, quod ille praeterea etiam hoc aſſerit, verum hic eſſe initium quinti libri, cum ipſam vanitatem non eſſe quam hoc vaniorem, veterum librorum quot uſquam exſtant, & videri potuerunt, convincat auctoritas. verum de his plura alias. MODIUS.

Precario imperio] Quod ex arbitrio aliorum pendebat, idem lib. IX. c. 2. dixit *precarium imperatorem eſſe*, qui non quo ipſe, ſed quo milites volunt, cogitur ducere. CELLAR.

Caſtra Alexandri] Sic quidem impreſſi omnes: at D. Hieronymus pro *caſtra Alexandri* legit *clauſtra Alexandri*. quam lectionem Iſidorus lib. IX. Originum confirmat; cujus ſunt haec in dictione *Ugnos* verba: *Deinde pernicibus equis Caucaſi rupibus feras gentes Alexandri clauſtra cohibentia ruperunt*, &c. POPMA. Quem decepiſſe videtur Eraſmus, qui ad hunc auctorem ſic notat: *Caſtra Alexandri. In Hieronymo legitur Clauſtra Alexandri, & fortaſſis ſic hoc loco legendum eſt.* Sed errant viri docti, confundendo *caſtra Alexandri*, de quibus hic, & *clauſtra*, quorum infra ad VI, 4. larga habebitur mentio. Nullum ergo dubium eſt, quin hic retinendum ſit *caſtra*. Oroſ. I, 2. *loca quae accolae Catabathmon vocant, haud procul à caſtris Alexandri Magni.* Et ne quis propter vocum Latinarum vicinitatem hic quoque mendum ſuſpicetur, Ptolemaeus omnem amputat dubitationem, qui & ipſe circum ea loca habet τὴν Ἀλεξάνδρου παρεμβολήν. Ita ſupr. III, 4. habuimus *regionem, quae caſtra Cyri appellatur*. Sed & multae civitates eo nomine fuerunt, quarum certe unus Stephanus numerat quatuor, voce Χάραξ, interque eas item unam *Alexandri*. Sic enim ibi legendum. Χάραξ Ἀλεξάνδρου τόπος περὶ Κελαινὰς τῆς Φρυγίας, ἔνθα Ἀλέξανδρος ὁ τοῦ Φιλίππου ἐστρατοπεδεύσατο. *Caſtra Alexandri, regio ad Celaenas Phrygiae, ubi Alexander Philippi filius caſtra habuit.* Liv. XXXII, 13. *Rex primo die ad Caſtra Pyrrhi pervenit locus, quem ita vocant, eſt in Triphylia terra Melotidis.* an *Melottidis*, aut *Moloſſidis*, ut vocat VIII, 24. an potius leg. *Elidis*, ubi Triphyliam conſtituit Euſtath. Sic in univerſa Europa plurimae paſſim ſunt urbes, quae ut originem debent caſtris, ita & nomen receperunt. ita Marcellinus l. XVII, 4. *Caſtellum oppidum* memorat. FREINSH. Locus hic non poteſt eſſe, quem Ptolemaeus vocat τὴν Ἀλεξάνδρου παρεμβολήν, quia eum non in aditu Aegypti è Syria, ubi hic fuit; ſed in *Hammoniaca* regione proxime oppidum *Hammonem* collocavit, quod contra quoſdam commentatores adnotare viſum fuit. CELLAR.

Nilo] Quo tempore credo accidiſſe, aut ſaltem paullo poſt, quod narrat Lucanus II, 272.

Summus Alexander regum quos Memphis adorat,
Invidit Nilo, miſitque per ultima terrae
Aethiopum lectos: illos rubicunda peruſti
Zona poli tenuit; Nilum videre calentem &c.

ſcilicet origine, cujus perveſtigandae gratia miſſi fuerant, non reperta. Alexander enim ſummo ſtudio inquiſivit in caput ejus amnis. adeo ut Maximus Tyrius pr. Serm. XXV. prodiderit: *nihil conſuluiſſe Hammonem, praeterquam de Nili fontibus.* Certe ad Olympiadem matrem poſtea ſcripſit; *exiſtimare ſe fontes Nili abs ſe repertos eſſe.* teſte Arriano VI, I, 13. FREINSH.

Vectus eſt] Forte *ſubvectus* eſt, ut l. IV. c. 9, 8. *alii Tigri amne ſubvehebantur*. HEINSIUS.

Memphi erat] Ubi & ludos edidit, *cum reliquis diis, tum Apidi*. Arrian. III, I. Sed & in honorem atavi ſui Perſei: coronari juſſis victoribus Perſea, quam Perſeus Memphi ſeviſſe traditur. cum alias laurum amaret, quae Daphnoïdes appellatur, & ab ea Ἀλεξάνδρου στέφανος. Vide Plin.
XV,

rii relictus, [1] Orio amne ſuperato, [2] octingenta talenta Alexandro, omnemque regiam ſupellectilem tradidit. A Memphi eodem flumine vectus [3] ad interiora Aegypti penetrat, compoſitiſque rebus ita, ut [4] nihil ex patrio Aegyptiorum more mutaret; adire Jovis [5] Hammonis oraculum ſtatuit. Iter expeditis quoque & [6] pau-

Variantes Lectiones.

1 Vulg. *Oxio* Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *Oron* Mer. *Orion* Lugd. Amſt. omittunt *Orio.* 2 Bong. *octinginta* Voſſ. 2. Mer. *octoginta.* 3 Voſſ. 2. omittit *ad.* 4 Voſſ. 2. *ex patrio nihil.* 5 Vulgo *Ammonis* Pal. 1. *Admonis* & ſic Voſſ. 2.

xv, 13. & xv, 30. nam alii ad Alex. Paridem id referunt. FREINSH.

Mazaces praetor] Editi *Aſtaces.* ſupra IV, 1, 32. Praetor urbis Mempheos nominatus eſt *Mazaces* ſeu *Mazeces.* An Aſtaces fuit totius Aegypti praeſes, Mazaces tantum urbi praefectus? an interim extinctus eſt Mazaces? RADERUS. Ego ſequutus Loccenium, cujus adnotationem ſupra lib. IV, 1, 28. retuli, *Mazacem* hoc loco reponendum eſſe arbitratus ſum: hoc magis, quod alias etiam editiones huc alludere conjiciam, ex eo quod Buntingus in Chronolog. ad Olymp. 112. propoſuit: *Alexander Magnus deſcendit in Aegyptum. Fuit autem illo tempore praefectus ibi Mazazes, &c.* forte typothetae errore ex loculorum vicinia nato, pro *Mazaces.* FREINSH.

Oron amne] Amnis hujus nomen à vulgatis excidit, operarum credo injuria. MODIUS. *Orio amne ſuperato*, Junii ſcriptura eſt ſine amnis nomine. vetuſtiſſimus codex Auguſtanus S. Udalrici, & MSS. Conſtantienſis, nomen praefert, quod Modius poſuit, *Oron.* Glareani editio *Oxio amne* legit. Argentina eodem modo. RADERUS. Sed Ortelius in voce *Oron*, vitioſum locum eſſe cenſet, & ſic reſtituendum: *ocius amne ſuperato*, Nilo nempe. de eo enim, ait, hic ſermo, neque alium hoc tractu ullum eſſe, quo Memphi ad interiora Aegypti navigari poſſit, omnes Geographiae periti mecum confiteantur, neceſſe eſt. Quia *Unicus in terris Aegypti totius amnis*, teſte Lucretio VI, 680. Pro *ocius*, qui malit, *hoc* legat. Hactenus Ortelius. Ego ex eadem ratione cogitabam reſcribi poſſe: *oſtio amnis ſuperato.* amnem enim ſimpliciter vocavit, ſecurus niſi de Nilo accipi non poſſe. FREINSH. Vulgo monſtroſe *Orio amne*, vel *Oxio*, qualis in Aegypto nullus eſt. Tellierius ex Freinſhemii conjectura edidit *oſtio amnis ſuperato*, ut prope Peluſium occurriſſe Mazaces intelligatur, cui repugnant noſtri verba, *jam haud procul Memphi fuiſſe*, à qua urbe longius & oſtium abeſt, quodcumque intelligas, & Peluſium. Memphis enim Nilo appoſita fuit ante divortium, & ſupra Delta regionem in ripa ſiniſtra ſive Africana. Oportuit ergo Nilum trajicere, ſi vel modico ſpatio regi voluit obviam venire. Scriptura autem, quam expreſſimus Ortelii eſt, quem etiam Blankardus ſequitur ad Arrian. p. 117. quidam ſimpliciter amne ſuperato. CELLAR.

Compoſitiſq. rebus] Perſae tenuerunt Aegyptum annos 112. poſt Cambyſem. uſque ad Darium Nothum Artaxerxis filium. Receſſit tamen ante à Dario Hyſtaſpis F. Olymp. 73. Sed poſt quadriennium per Xerxem recepta eſt Olymp. 74. defecit iterum à Dario Notho anno regni 11. Olymp. 91. anno 3. recepit Ochus Rex Perſarum Olymp. 107. anno 3. pulſo inde Nectanebo in Aethiopiam, ut alii, in Macedoniam; unde fabula nata de Olympiade & Dracone, quod Nectanebus magicam exercuerit. Sed jam natus erat Alexander Olymp. 106. anno 1. ſeptem annis prius quam Nectanebus ex Aegypto fugeret. Aegyptum Perſis extorſit Alexander Olymp. 112. anno 2. Macedones tenuerunt ad Caeſarem Auguſtum annos 295. Auguſtus in formam provinciae redegit. RADERUS.

Ut nihil de patrio more] Haec ita accipit Clar. Huet. (Traité du Commerc. c. 48. §. 9.) ac ſi Curtius de imperii & reipublicae adminiſtratione intellexiſſet, ac proinde ſui oblitus non obſervaſſet, Alexandrum, conſtituta Alexandria, praepoſitiſque pluribus praefectis Aegypto, ſtatum imperii plane mutaviſſe, ut ex cap. ſequenti liquet. Verum ſi hic de ritibus, & quae ad cultum civilem, religionem, cerimonias, &c. accipitur, in quibus à ceteris gentibus remoti erant Aegyptii, hac obſervatione non opus eſt.

Hammonis] Ut ſic potius ſcribendum credam, quam Ammonis, facit inter alia & Feſti epitoma, quae ſerie literarum concepta, adſpirationem ineſſe voci aperte teſtatum facit. nec valde moveor, quod vox ἄμμος, quod arenam ſignat, unde nomen deaſtro factum volunt, adſpirationem non agnoſcit. Scimus enim in nominibus haud paucis idem accidiſſe, poſtquam aliam in linguam migraverunt. Nec de originatione illa nimis certum eſt: nam ſane quam liberales fuere Graeculi, in omnium ferme nationum locorumque nominibus ex ſuo ſermone deducendis. Praeterea nec omnibus illa ſatisfacit, plures enim commenti ſunt, quippe alii ab ejuſdem nominis paſtore deduxere, ut auctor eſt Euſtath. ad Dionyſ. vſ. 212. Herodotus ab Aegyptiaca voce. Ἀμοῦν enim illos vocare, quem Graeci Δία. Quod fortaſſis nonnihil juvet Melanchthonem in Chron. Carionis lib. 1. Reineccium tom. 3. in regno Libyco, & eos quos innuit Boiſſardus de Divinatione,

paucis vix tolerabile [1] ingrediendum erat: terra coeloque aquarum penuria eſt:
6 ſteriles arenae jacent; quas ubi vapor ſolis [2] accendit, fervido ſolo [3] exurente ve-
7 ſtigia, intolerabilis aeſtus [4] exſiſtit. luctandumque eſt, non [5] tantum cum ardore
& ſiccitate regionis; ſed etiam cum tenaciſſimo ſabulo, quod praealtum, & ve-
8 ſtigio cedens, aegre moliuntur pedes. Haec Aegyptii [6] vero majora jactabant.
Sed ingens [7] cupido animum ſtimulabat adeundi Jovem, quem generis ſui aucto-
rem, haud contentus mortali faſtigio, aut credebat eſſe; aut credi volebat.
Ergo

VARIANTES LECTIONES.

1 Mer. *ingredientium.* 2 F. *accidit* ſuperſcript. *attingit.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Pal. 1. Bong. *& urente.* 4 Voſſ. 2. F. P. Mer. *exurit* ſic & D. in quo tamen aliud quid prius fuerat. 5 Ald. *tamen* Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *ſolum.* 6 Voſſ. 2. omittit *vero.* 7 Voſſ. 2. *anim. ſtim. cup.*

ne, quo loco de Hammone agit. qui conſentaneum eſſe cenſent, *Hammonis appellationem fuiſſe eamdem, quae eſt Cham.* Quod eo magis accedit ad veriſimilitudinem, quo certius conſtat, poſteritatem Chami ea loca occupaſſe: ipſam quoque Cyrenen nomen habere mere Hebraïcum; *fontis* enim *urbem* ſonat. nec futilis eſſet conjectura, ita appellatam à fonte Solis, ad Hammonis delubrum, qui eſt in Cyrenaïca regione. Chamum autem illum eſſe Hammonem, etiam hoc argumento dubites, quod Diodor. III, 68. ſcribit, Ammonem fuiſſe regem Libyae: item quod fabulae de Saturno, qui patrem caſtraverit, non temere aliam originem quis adſignaverit, quam factum illud Chami, quod refertur Gen. IX, 22. Atque huic opinioni firmamentum ingens accedit ex traditione qualicumque Beroſi lib. III. qui ſcribit, Chamum, qui odio haberet patrem, apud quem alios filios poſt ipſum genitos potiore loco videbat eſſe, in ebrietate jacentis virilia comprehendiſſe, & magicis ſuſurris eum effeciſſe ſterilem: quod ipſum, quid aliud eſt quam Graeca fabula, caſtratum ab Saturno patrem fuiſſe: ſcilicet ab hoc ipſo Chamo, quem & Saturnum ab Aegyptiis appellatum fuiſſe, eodem Beroſi loco refertur. Nec valde obeſt, quod hic Hammon, non Saturnus vocetur, ſed Jupiter. Nam & inter Joves Coelo patre editum fuiſſe, Cicero de nat. Deor. III, 31. tradit. Non ignoro tamen, ab eodem Beroſo patrem Hammoni tribui Tritonem. ſed poſſet dici, idem nomen commune fuiſſe diverſis. Graecos autem antiquitus id oraculum conſuluiſſe probat Eleorum exemplo Pauſanias lib. V. adde indicem. FREINSH.

Iter] Hoc rerum ſcriptores, terrarum menſores, Geographi, Poëtae, naturae exploratores, Arrianus III, I, 9. Herodotus III, 32. Strabo lib. XVII. Plinius V, 5. Mela I, 4. Solinus cap. 27. Lucanus IX, 511. aliique teſtantur. Praeter hos Seneca Nat. quaeſt. II, 30, 2. de Cambyſe ſignate narrat, quam male expeditio illi Aethiopica ceſſerit. quam hiſtoriam ex Herodoti III, 26. deſcripſit, & quodammodo interpretatus eſt. Juſtinus I, 9, 4. compendio: *Ad Hammonis quoque nobiliſſimum templum expugnandum exercitum mittit* (Cambyſes) *qui tempeſtatibus & arenarum molibus oppreſſus interiit.* Plutarchus Alex. c. 46. idem quod Herod. ſed addit L. M. fuiſſe arenis ex Cambyſis copiis oppreſſa. FREINSH.

Terra coeloque] Haec ſumſit à Salluſtio in Jugurtha c. 17, 5. de Africa, *Coelo terraque penuria aquarum.* POPMA.

Steriles arenae] Omnium optime hoc deſcribit Lucanus IX, 382.

Vadimus in campos ſteriles, exuſtaque mundi,
Qua nimius Titan, & rarae in fontibus undae.

Et quae ibidem longa narratione ſequuntur, quomodo Romanus miles laborarit, & cum arenis luctatus ſit. Sic Gellius XVI, II. ex Herod. IV, 173. narrat Pſyllos illis in arenis periiſſe, cum arma in Auſtrum ſumerent. eſt elegans fabella. RADERUS.

Tenaciſſimo ſabulo] Videntur mihi non bene convenire *tenax* & *veſtigio cedens*, ſed plane haec contraria. quid autem tenax in *deſidente*, *aridiſſimo*, & *fervido ſabulo*, tamquam *profundo aequore*, quo nihil eſt diſſolutius? itaque ſi MSS. aſſenſi fuiſſent, legiſſem *tenuiſſimo ſabulo.* nunc in medium protuliſſe non nocebit. neque *ſabulum* vox obſtat, quem Lucan. vocat *pulverem* l. IX. vſ. 522. Plin. l. XVII. c. 5. *terram cineraceam & ſabulum album*, conjungit. ita Graeci ἄμμους, vel τοὺς κατὰ Λιβύας ψάμμους, per τὴν κατὰ πεδίον κόνιν explicant. forte legendum ſit, *fugaciſſimo ſabulo.* Niſi *tenax* capiatur, quod progredientes retineret, & moraretur. ut habet ſingularia quaedam etiam in aliis auctor, & ita ſit quaſi pertinax, cum quo conflictabantur maxime.

Ingens cupido] Cujus eamdem cum Curtio cauſſam aſſignant Juſtinus II, II, 6. & Oroſ. III, 16. Sed Calliſthenes apud Strabonem lib. XVII. φησὶ τὸν Ἀλέξανδρον φιλοδοξῆσαι μάλιστα ἀνελθεῖν ἐπὶ τὸ χρηστήριον, ἐπειδὴ καὶ Περσέα ἤκουσε πρότερον ἀναβῆναι καὶ Ἡρακλέα. *narrat Alexandrum ambitione, qua maxima ardebat, inductum ad id oraculum contendiſſe, quod intelligeret Perſeum & Herculem prius eo adſcendiſſe.* Idem Arrian. III, I, 9. & copioſius

Stra-

Ergo [1] cum iis, quos ducere ſecum ſtatuerat, ſecundo amne deſcendit ad [2] Ma- 9
reotim paludem. eo legati [3] Cyrenenſium dona adtulere; *pacem*, [4] *& ut adiret*
urbes ſuas, petentes. Ille, donis acceptis, amicitiaque [5] conjuncta, deſtinata
exſequi pergit. Ac primo quidem & [6] ſequenti die tolerabilis labor viſus: non- 10
dum tam vaſtis nudiſque ſolitudinibus aditis; jam tamen ſterili & emoriente terra.
Sed ut aperuere ſe campi alto [7] obruti ſabulo; haud ſecus quam profundum aequor 11
ingreſſi, terram oculis requirebant. Nulla arbor, nullum culti [8] ſoli [9] occur- 12
rebat veſtigium. aqua etiam defecerat, quam utribus cameli [10] devexerant: &
in arido ſolo ac fervido ſabulo nulla erat. [11] Ad haec ſol [12] omnia [13] incenderat, 13
[14] ſiccaque & aduſta erant omnia; quum repente, ſive illud deorum munus,
ſive caſus fuit; [15] obductae coelo nubes condidere ſolem: ingens aeſtu fatigatis,
etiamſi aqua [16] deficeret, auxilium. Enimvero, ut largum quoque imbrem ex- 14
cuſ-

VARIANTES LECTIONES.

1 D. Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *cum his*. 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. *Mareotin* Pal. 1. *Marcotim* P. *Mareotra*. 3 P. *dona Cyr*. 4 Mer. omittit *&*. 5 Mer. *confecta*. 6 Fl. Leid. B. F. *ſequente*. 7 Voſſ. 2. *abrupti*. 8 P. *ſolum*. 9 Voſſ. 2. *apparebat*. 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Bong. *vexerant*. 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Bong. Pal. 1. *ad hoc*. 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *ora*. 13 Pal. 1. *intenderat*. 14 Voſſ. 2. *ſiccaque uſta*. 15 P. *obducto*. 16 Pal. 1. *deficiet*.

Strabone, qui addit Alexandrum genus etiam à Perſeo & Hercule duxiſſe. RADERUS.

Cum iis, quos ducere ſecum ſtatuerat] Aelianus & Plutarchus tradunt, ſpatium Alexandriae condendae captum ab Alexandro, priuſquam ad Hammonem proficiſceretur, relictamque magnam manum ad moliendam urbem, dum ipſe peteret oraculum, juſſamque operi inſtare. Curtius, Siculus, Juſtinus poſt reditum ab Hammone. Ego deſignatam prius reor, poſtea perfectam. RADERUS.

Ad Mareotim] Duo maria locum (deſignatum pro Alexandria) undique alluunt, alterum à ſeptentrione, quod Aegyptium dicitur, alterum à meridie, quod *Marea* lacus, & *Mareotis* appellatur. Eum Nilus multis foſſis, tum è ſuperioribus partibus, tum à lateribus, actis, implet. *Strabo:* Μάρεια πόλις καὶ λίμνη τῇ Ἀλεξανδρείᾳ παρακειμένη, ἡ καὶ Μαρεῶτις λέγεται, ἀφ' ἧς ὁ Μαρεώτης οἶνος. *Marea civitas & lacus eſt, Alexandriae adjacens, & Mareotis dicitur, unde vinum Mareoticum.* Stephan. περὶ πόλεων. RADERUS. Per Nili alveum, qui Canobicum oſtium efficit, ultimum ab occaſu ſolis. Mareotis autem palus illi oſtio vicina eſt. CELLAR.

Cyrenenſium] Diodorus XVII, 49. tum demum narrat occurriſſe, cum dimidium itineris jam ad Hammonem confeciſſet. Arrian. III, 1, 17. Memphi auditos ait, priuſquam deſcenderet ad Mareotim. RADERUS. Ex urbe Cyrene, praecipua in Pentapolitana Africa, ultra Hammonis oraculum ſita. CELLAR.

Primo &c. die] Quaero quot dierum iter fuerit à Mareotide lacu ad Hammonis templum? Variant etiam hoc loco auctores. Plinius à Memphi ad Hammonem XII. dierum iter ponit. Diod. XVII, 49. inter arenas Alexandrum ait haeſiſſe octo dies, primis quatuor diebus uſum aqua à camelis devecta, reliquis quatuor coeleſti imbre adjutum, poſtea ducibus corvis veniſſe ad regionem habitatam. Plutarchus Alex. cap. 47. non diſtinguit iter. Arrianus III, 1, 10. ex Ariſtobulo docet, Alexandrum primis diebus iter haud procul à mari Paraetonio feciſſe per regionem non omnino ſiccam, ſtadiis mille ſexcentis, hoc eſt, quinquaginta milliaribus Germanicis, quando triginta duo ſtadia unum milliare ex noſtratibus conficiunt. Dein Ariſtobulus affirmat petiiſſe Alexandrum Meſogabam, ubi Oraculum eſt Hammonis, per regionem omnino ſterilem, ſabuloque impeditam, & aquae inopem; ſed coeleſtibus aquis effuſis recreatum eſſe exercitum. Strabo à Paraetonio ad Hammonem numerat ſtadia MCCC. milliaria quadraginta cum ſemiſſe & octava. RADERUS.

Omnia incend.] Bong. *ora inc.* Certe videtur aliquid latere; vix enim eamdem vocem, *omnia*, ſtatim tam inepte repetiviſſet. FREINSH. MSS. Fl. Leid. Voſſ. *ora*, & ſic bene Modius & Freinshemius. HEINSIUS.

Erat ora] Editi, *erant omnia*, quod vitium male compendioſi librarii invexere. qui quum *omnia* hoc modo ſcribere *oīa* conſueviſſent, & illud *ora* ita exaratum reperiſſent ut *r* & *i* non abſimilis videretur, putarunt ſtatim, ut eſt inſcitia, virgulam illam ſuperiorem deeſſe, nobiſque pro ſua ſapientia haec excuderunt. MODIUS.

Deorum munus] Arrian. l. III. ἀνηνέχθη ἐς τὸ θεῖον, *pro prodigio habitum fuit*. CELLAR.

Etiamſi aqua deficeret] Tan. Faber l. 1. epiſt. 51. legendum arbitratur, *etiamſi aqua non deficeret*, planior ſane ſenſus eſt, & efficacior, ſi *non* inſeritur,

cuſſerunt procellae; pro ſe quiſque excipere eum, quidam ob ſitim [1] impotentes
15 ſui, ore quoque hianti captare coeperunt. Quatriduum per vaſtas ſolitudines abſumptum eſt. Jamque haud procul oraculi [2] ſede aberant; quum [3] complures corvi agmini [4] occurrunt, modico volatu prima ſigna antecedentes: & modo humi reſidebant, quum lentius agmen incederet; modo ſe pennis levabant, [5] an-
16 tecedentium [6] iterque monſtrantium ritu. Tandem ad ſedem conſecratam deo ventum eſt. Incredibile dictu, inter vaſtas ſolitudines [7] ſita, undique ambientibus ramis, vix in denſam umbram cadente ſole [8] contecta eſt: [9] multique fon-
17 tes dulcibus aquis [10] paſſim manantibus alunt ſilvas. Coeli quoque mira temperies,

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Bong. *inobtentis ſui* Voſſ. 2. *inobtentus* Pal. 1. *obſiti impotentes ſui.* 2 Pal. 1. *ſedes.* 3 Leid. Voſſ. 1. *conpl.* ut ſemper. 4 Voſſ. 2. *incurrunt.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *cedentium.* 6 Voſſ. 1. B. 2. *interque.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. & aliae edd. *ita undique* Col. *itaque undique.* 8 Er. *contacta.* 9 Voſſ. 2. *multi.* 10 P. *manantib. paſſim.*

ritur, quia jam num. 12. dictum fuit, *aqua defecerat*, cujus ſimplici repetitione heic opus non erat. CELLAR. Tan. Faber in epiſtolis Criticis emendandum putat, *etiamſi aqua non deficeret*, videlicet aqua, inquit, defecerat, quam cameli vexerant. ſed hoc puto dici contra mentem auctoris. Non enim ejus aquae defectum hic intelligit, quam vexerant cameli, ſed univerſum omnis. nam *in arido & fervido ſabulo nulla erat* penitus, ſicut ipſe loquitur Curtius. Itaque hoc vult, in tanto calore ſolis umbram illam ex nubibus inductis non levi ſolatio fuiſſe, licet aquam nullam aliam haberent, ac ne pluviam quidem, quia licet ſitim non reſtingueret, recreabat tamen fatigata aeſtu, ac aduſta membra, vireſque militum reficiebat. nec eſt opus illa emendatione in loco integerrimo. SCHEFFER.

Quatriduum] Et ſupra *biduum* num. 10. ſunt dies VI. unde liquet perperam legi apud Ampelium: *abeſt* (Ammon) *ab Aegypto & Alexandria millia paſſuum novem.* FREINSH.

Corvi] De corvis conſentiunt Ariſtobulus, Calliſthenes, Diodorus, Plutarchus. Ptolemaeus corvos in *dracones* transformat, quos ait clamore edito agmen praeceſſiſſe. Arrianus III, 1, 12. prodigium quidem aliquod oſtenſum putat, ſed cujuſmodi fuerit, propter ſcriptorum variantes ſententias cunctatur dicere. RADERUS. Ariſtobulo apud Arrian. tantum κόρακες δύο. *duo corvi*; Ptolemaeo ibidem δράκοντες δύο, *duo dracones* itineris duces fuere. CELLAR.

Ita undique] Alios hic nihil offendiſſe non miramur. eſt enim non ſane nimis aſperum, quod meas tamen aures radit. Levigabis unius adjectione literulae, quae geminanda, geminae ſuae occaſione periit: *Incredibile dictu, inter vaſtas ſolitudines ſita, undique ambientibus ramis &c. Sita* nempe ſedes. *Ita* ſupervacuum, niſi ita mutes: ACIDALIUS: adprobante Radero. Ego ſuperiora quoque ſic ſcribam; *Tandem ad ſedem d. c. ventum, ea* (*incredibile dictu*) *int. v. ſol. ſita &c.* FREINSH. Forte, *ita undique eam amb.* HEINSIUS.

Cadente] Forte *pervadente.* HEINSIUS.

Silvas] Lucanus IX, 522.

Eſſe locis ſuperos, teſtatur ſilva per omnem
Sola virens Libyen: nam quidquid pulvere ſicco
Separat ardentem tepida Berenicide Leptim,
Ignorat frondes; ſolus nemus extulit Hammon
Silvarum fons cauſſa loco.

RADERUS.

Coeli mira temperies] Quis niſi plane ἀγεωγράφητος ignorat eam non eſſe temperiem interioris Libyae, circa vigeſimum octavum gradum latitudinis ſeptentrionalis? At praeſentiae Dei hoc miraculum tribuebatur à nonnullis ſcriptoribus, quos ſequutus pueriliter Curtius, qui non veriſſima, ſed παραδοξότατα ſolet ſeligere. Similia etiam Diodor. l. XVII. p. 527. ex iiſdem forte ſcriptoribus hauſerat, ſed Arrian. initio l. III. haud paulo acutiore judicio praeditus, quam uterque, ejuſmodi nugas omittit. CLERICUS. Judic. de Curt. c. 2. §. 9. Videtur vir doctiſſimus neutiquam admittere in eodem tractu majorem quamdam diverſitatem coeli & ſoli, increpans cum Curtio Siculum, at Arrian. l. III. p. m. 161. *ſedes Hammonis*, ait, *omni ex parte vaſtas ſolitudines & denſas ac ſiticuloſas arenas habet. Ipſa autem in medio poſita & exigui ſpatii fructiferis arboribus oleis & palmis eſt plena, & ſola ex circumjacentibus roſcida*, ἔνδροσος. Jam vero ubi terra eſt tam roſcida & fertilis, oportet iſtic molliorem etiam eſſe aëris temperiem, quam in vicinis undique ſabuloſis & ſterilibus locis. Flor. l. 1. c. 16. de Campanis ait, *nihil mollius coelo*, ſed & addit, *nihil uberius ſolo, denique bis floribus vernat.* At longe aliter ſe res habebat in vicinis Samnitibus, ubi aſperius erat ſimul & coelum & ſolum. Sed & Geographi frequenter notant in exponendis integris nationibus, modo ſolitudines & arenas modo cultam & fertilem terram, imo *arenas ambientes eam haud alio modo quam inſulas mare* ſc.

ries, verno [1] tempori maxime ſimilis, omnes anni partes pari ſalubritate percurrit. Adcolae

Variantes Lectiones.

1 Fl. Voſſ. 1. tēpori.

ſc. ambit, ut ait Plin. l. vi. c. 20. Sic *de Palmyra* urbe clariſſima l. v. c. 25. *urbs nobilis ſitu, divitiis ſoli & aquis amoenis: vaſto undique ambitu. Harenis includit agros: ac veluti terris exempta à rerum natura.* At ipſa in Africa vel maxime id paſſim ita reperias. quam ideo Strabo l. ii. p. 130. ait eſſe *Pardali ſimilem, interpuncta enim eſt cultis locis, quae circumdantur deſerta & ſiticuloſa terra.* Jam vero, an non in iſtis cultioribus locis vel ex. gr. in urbis Palmyrenae uberi ſolo & amoenis aquis mitior debeat eſſe coeli temperies, quam in deſertis circa arenis? ſi ea eſt alibi natura & temperies coeli, quidem eadem etiam in Hammonis ſede, licet undique vaſtas habeat, & ſabuloſas ſolitudines, temperies fuerit, eaque verno tempori maxime ſimilis, quum fervor aëris illic eſſet minor, ac hiemis nihil ſentiretur? porro quis Clericum docuit, ſedem Hammonis fuiſſe in interiori adeo Libya, & maxime circa iſtum gradum? quum Ptolemaeus, cujus, ut *Alexandrini, & proinde eorum locorum peritioris*, auctoritatem in his ipſis pagina proxima laudat, Hammonis ſedem diſerte collocet l. iv. ipſo in puncto gradus 20. Inſpiciantur etiam tabulae ejus, & conſideretur intervallum ac diſcrimen coeli ſolique inter utrumque (20 & 28) gradum, & patebit viri Cl. error; ſed hi ſunt fructus feſtinatae illius ſcriptionis, quae tamen nuſquam minus locum habent, quam in alienis laboribus ita acerbe caſtigandis. Quid plura? patet abunde, temerariam eſſe hanc quoque criſin, quum Curtius in deſcriptione iſtius oraculi ſecutus ſit & interpretatus, ut ex Diodoro liquet, Graecos Alexandri M. comites in illud iter, ac res, quae ab illis memoriae fuit prodita, poſſit utique eſſe vera. Nec enim id requirebatur à Curtio, ut hiſtoriam veterem & Graecam, quam ſuis civibus vernaculo volebat ſermone exponere, ubique in dubiis corrigere tentaret; quod praeſtare haud poterat, & quo facto hiſtoriam contaminaſſet, praeſertim ſi eo quo Cl. Clericus corrigendi omnia & reprehendendi pruritu laboraſſet. PERIZONIUS, Curt. Vind. p. 144.

Adcolae] *Non ſatisfacit* (inquit Glareanus) *haec deſcriptio Geographiae perito, quamquam eam ego corruptam & mutilam, denique male diſtinctam puto. Priorum enim verſuum ſenſus de ortu & meridie, ubi diſtinguendus eſt neſcitur, Aethiopum, Trogloditarum, & Arabum.* Sed nec corruptus locus eſt, & diſtinctu facilis. Ita ergo interpunge: *Adcolae ſedis ſunt ab oriente proximi Aethiopum; in meridiem verſi* [alii *verſus*] *Arabes ſpectant*, [malim *ſpectat*, ut referatur ad ſedem] (*Troglodytis cognomen eſt*) *horum &c.* RADERUS. Ad occaſum Aegypti ſecundum Mediterranei maris litus occurrit primum Libya, quam exteriorem vocant, tum Marmarica, inde Cyrenaica Pentapolis; quam excipit Africa proprie dicta. Quamquam priores tres ita diſtinguuntur finibus, ut ſingularum nomine ſaepe vocetur quidquid terrarum inter minorem Africam atque Aegyptum intercipitur. Inde factum eſt, ut Hammonis templum, quod in illa exteriore Libya, non procul Marmaricae finibus viſebatur, alii in Cyrenaica, alii in Marmarica, alii in Libya collocarint. TELLIER. Et gentium nomina & ſitum plagarum turbavit Curtius. nulli hic ſunt proximi Aethiopes: nec Arabes Troglodytae à meridie, ſed ab ortu potius interjectis, quae hinc ad ſinum Arabicum habitant, gentibus: longo quoque ſpatio ab Hammone diſtant Syrticae gentes navigiorum ſpoliis quaeſtuoſae. Conſule Geogr. CELLAR. Hunc errorem itidem exaggeravit Cl. Clericus Jud. de Curt. c. 2. §. 10. Sed poſt Glareanum, Raderum, Freinſhemium, Tellierium, Cellarium, qui omnes id fecerunt oportuno loco, ut adeo in eo, & pleriſque Geographicis à Viro Doctiſſimo prolatis nihil fuerit cauſſae, quare quis ita extra ordinem, & ex profeſſo tale *judicium* conſcriberet. nam, in illis Geographicis minus accuratum fuiſſe Curtium, ſatis jam ab aliis dictum fuerat & probatum. Ceterum de *Libya*, ubi Hammonis fuit oraculum, audiamus Strabonem diligentiſſimum, Curtii aequalem, qui certe ſub Tiberio itidem ſcripſit. Ille ergo l. ii. *Incolunt Libyam gentes pleraeque ignotae: neque enim multis eam ingredi datur exercitibus, neque viris alienigenis. Ipſi vero indigenae & pauci ad nos pervenerunt, & non vera, neque omnia dicunt.* & l. xvii. *Similiter ignorantur ea, quae ſunt ſupra Hammonem*, i. e. ad ejus meridiem ſita. *Immo nec Aethiopiae fines, nec Libyae dicere poſſumus, neque qua Aegypto adjacent, neque qua Oceano.* Sed & ex eo, quod auctores accurate fines ſingularum gentium iſtic diſtinguere non potuerunt, factum eſt, ut hanc ipſam Hammonis ſedem alii in *Libya*, alii in *Cyrenaica*, alii in *Marmarica* collocarint, ut jam à doctis interpretibus Curtii eſt monitum. Nihil itaque mirum, neque Curtium, vel eos, quos ſecutus eſt, rerum Alexandri ſcriptores, ſatis accurate Aethiopiae & Libyae fines hic diſtinxiſſe, dum itidem, ut Diodor. Sic. populos utrimque ad illud templum ſitos, vocat *Aethiopas*, qui tamen certe poſtea Libyae fuerunt adſcripti. Neque ex Ptolemaeo quae adfert V. Cl. ad caſtigandum Curtium magnopere pertinent, quippe qui ut plerique ſcriptores, communia totarum gentium, vel nationum nomina tantum commemoravit in terris illis adeo ignotis, quum Ptolemaeus poſtea gentes illas diviſerit in varios populos, tra-

18 Adcolae ſedis ſunt ab oriente proximi [1] Aethiopum: in meridiem verſus Arabes ſpectant, [2] *Troglodytis* cognomen eſt: quorum regio uſque ad rubrum mare excur-

Variantes Lectiones.

1 Amſt. Lugd. *Aethiopiam.* 2 Pal. 1. *in mer. verſum Tragoditis* D. Pal. 3. Fl. Leid. Voſſ. 2. *Tragoditis in mer. verſam Arabes ſpectant. Tragoditis nomen eſt.* Bong. quem Gruter. vidit *in mer. verſam Arabes ſpectat. Trogoditis nomen eſt* Ald. Mer. Frob. Baſ. Col. *in Mer. verſi Arabes ſpectant, Troglodytis cogn. eſt* Bong. pro *verſi* habent *verſatus* & *Tragoditis* pro *Trogloditis* Voſſ. 1. *mer. verſam Ar. ſpectant Trogl.*

ctus, nomos, eorumque omnium propria referat paſſim nomina, ſed quorum plurima apud nullos reperiuntur hiſtoriarum ſcriptores. Quid plura? incertior in tantis tenebris ante Curtium, quod ad interiora Africae, & ideo iniquior haec quoque V. Cl. accuſatio. Certius eſt quod ipſe V. C. non ſatis intellexerit verba Diodori, quae cum Curtio & Ptolemaeo contulit. Sic autem ille de Hammonis ſede: περιοικοῦσι κατὰ τὴν μεσημβρίαν καὶ δύσιν Αἰθίοπες· κατὰ δὲ τὴν ἄρκτον Λιβύων Νομαδικὸν ἔθνος, καὶ τὸ πρὸς τὴν μεσόγειον ἀνῆκον τὸ τῶν Νασαμώνων ὀνομαζόμενον ἔθνος. Vertit haec V. C. *circum habitant ad meridiem & occaſum Aethiopes; ad ſeptentrionem Libyum gens erratica; ad Mediterraneum vero tractum porrecta gens, quae dicitur Naſamonum.* Addit; *poſtrema verba minus accurata ſunt: nam Mediterraneus tractus & Meridianus idem ſunt, & Naſamones potius ad occaſum erant collocati.* Verum eſt Mediterranea Africae nobis eſſe magis Meridiana, ſed in his attendendum eſt ſemper quam maxime ad id, quo reſpectu unumquodque ita dicatur. Certo μεσόγειος à Diodoro non refertur hic ad Hammonis ſedem, ut credidit V. Cl. ſed ad Naſamonum initia, quorum ſedes incipiebat ad ſeptentrionem fere Hammonis à Syrtibus, ſeque extendebat ad meridiem in interiora terrae, ut adeo revera etiam ſecundum Diodorum non tantum *ad ſeptentrionem* templi Hammonis confederint, ſed &, ſaltem ex parte aliqua, *ad occaſum*, dum à ſeptentrione occidentali per flexum quemdam circa Hammonem ſe porrigebant ſatis longo tractu in meridiem, ſeu dum longius recedebant à litorali tractu ad mediterranea. ſenſum hunc & nexum V. Cl. non perſpexit: certe in verſione minus accurate expreſſit. Vertenda enim erant poſtrema: *ad ſeptentrionem* ſcil. templi, *habitat Libyum gens, quae Nomadum more vivit, & gens quae dicitur Naſamonum, quae ad mediterraneum* Africae tractum *pertingit.* Sed negare videtur V. Cl. etiam illud, quod *ad ſeptentrionem* quoque habitaverint Naſamones. Nam quum Curtius Naſamones vocaſſet *Gentem Syrticam* notat, *ad occidentem incolebant Naſamones, qui an vagarentur ad Syrtes uſque neſcio.* At vero non Curtius tantum, ſed & Plinius diſerte l. v, 5. *In ora Syrtis Naſamones, quos antea Meſammones Graeci appellavere, ab argumento loci medios inter harenas ſitos.* Adde reliquos, quos laudat ad hunc Curtii locum doctiſſimus Cellarius. Porro fuerunt Naſamones *gens Libyae*, ut diſerte Strabo l. XVII. οἱ προσαγορευόμενοι Νασαμῶνες, Λιβυκὸν ἔθνος. qui & paullo poſt obducit eos Syrti, & Cyrenaicae ſimul, & primos inter *Libyas* memorat. Hi vero Libyes ad ſeptentrionem Hammonis ab ipſo collocantur Ptolemaeo. Denique ut Curtius, ita & Diodorus diſerte Naſamones *ad ſeptentrionem* Hammonis locat, quod tamen de angulo ejus occidentali potiſſimum accipio, & inde extendit in mediterranea per latus Hammonis occidentale: quo ipſo conciliantur, & qui ad Syrtim, atque ita aliquo modo verſus ſeptentrionem, & qui in mediterraneis ad occaſum Hammonis, ut facit certe poſt Curtii tempora Ptolemaeus, eos ponunt. PERIZON. Curt. Vind. p. 150.

Proximi Aethiopiam] Lege *proximi Aethiopum*, & conſule novantiquarum noſtrarum librum ſecundum. MODIUS. *Proximi*, non aliter videtur defendi poſſe Curtius à multiplici errore, quam ſi dixerimus fuiſſe aliquas *Aethiopum* extra Aethiopiam, extra Africam proprie dictam aliquas *Naſamonum* Colonias. *Troglodytas* vero non tam propria gentium eſſe nomina, quam populorum in antris viventium communia. Sed ut haec ita ſint; tria tamen graviter peccaſſe Curtium nemo inficias iverit. Primum in Troglodytis Hammoniorum vicinis, quod eos Troglodytis ad rubrum mare Arabibus, tam longe, hinc diſſitis, conjungat. Alterum pene par, quod Naſamones Hammonis accolas cum Naſamonibus Africae populis ad utramque Syrtim confundat; à quibus tota Marmaricae & Cyrenaicae latitudine diviſi erant. Tertium, quod eoſdem à ſeptentrione ponat, qui ab occaſu erant collocandi, ut apud Ptolemaeum videre eſt tabula Africae III. TELLIER.

In meridiem verſus] Vide indicem voce *verſus.* FREINSH. Quid ad locum hunc in indice Freinshemius notaturus erat, ad quem remittit in notis, ignoro, cum in eo non legatur. Mihi admodum ſuſpectus eſt. Quo enim pertinet illud *verſus?* non certe ad ſedem, nec ad accolas. Praeterea in MSS. mirifica variatio, alii habent *verſum*, alii *verſam*, alii *verſi*, alii *verſatus.* Et plane vox eſt mea ſententia huc nil pertinens, & ex gloſſa intruſa in textum, qua quis illud *in* explicaverat, oſtenderatque *in meridiem* eſſe idem ac *verſus* vel *verſum meridiem.* SCHEFFER. Multi libri habent *verſi*, atque ita etiam Eraſmus, Bruno, alii vulgarunt. CELLAR.

Tro-

currit. [1] at qua vergit [2] ad occidentem, alii Aethiopes colunt, quos [3] *Scenitas* 19
vocant: à ſeptentrione Naſamones ſunt, gens [4] Syrtica, navigiorum ſpoliis [5] quaeſtuoſa.

VARIANTES LECTIONES.

1 D. Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *a qua* Ald. *at quae.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 2. B. 2. P. F. *occidentalem* Mer. omittit *ad.* 3 Bong. Voſſ. 1. *Simnos* Ald. Frob. Lugd. *Symnos* Fl. Leid. Voſſ. 2. *Simuos* Mer. Baſ. Col. *Symuos.* 4 D. P. Cl. B. 2. F. Fl. *Tyrtica* B. 1. *Tyrticia* Voſſ. 2. *Tirtica* Pal. 1. *Tyricha* Ald. *nutrita.* 5 Voſſ. 1. *queſtuoſa* P. *copioſa.*

Troglodytis] Nomen cavernarum habitatores ſonat, quales non modo ad Arabicum ſinum, Aethiopiam verſus, ſed in Mauritania etiam ac Scythia memorantur. Noſter primos quidem & proprios intellexit, qui vero longius ab Hammonis oraculo remoti ſunt. CELLAR.

Scenitas vocant] Nuſquam reperio hanc gentem, negant omnes Geographi exſtare ſeu Symnas, ſeu Symyos, nam ſcriptura variat, unde eſt in mentem cogitare *Scenitas* legendum, quomodo antiqui codices reſpondent. qui tamen à Strabone & Plinio collocantur in Meſopotamia. Ptolemaeus, Stephanus τῇδε πόλεως voce Gorama, Ammianus, Solinus in Arabia, Marcellinus Aegyptiam gentem facit omnium vetuſtiſſimam. Ptolemaeus tamen non Scenitas, ſed Sentites nuncupat, niſi mendoſa eſt ſcriptura, quod ſuſpicor. Videtur Strabo Syntas appellare. Venit tamen in mentem poſſe Symnos videri eos, quos Diodorus Sic. Simos appellat. RADERUS. *Scenitas*, quidam libri *Symnos*, quos Raderus ait poſſe videri *Simos*, quorum mentio apud Diodor. Ego vero nullos ibi reperio *Simos*, ſed *Symen* quamdam inſulam, quae tamen huc pertinere non poteſt. De Scenitis dicemus in Indice. FREINSH. Quid hoc loco ſcripſerit Curtius plerique addubitant, *Simnos*, *Symnos*, *Symnuos*; quos libri offerunt, nemo Geographus uſpiam reperit. Scenitas in antiquis codicibus legi affirmat Raderus, & ſane quoſdam Aethiopum *Scenitas* eſſe, hoc eſt in tentoriis degere, antiqui juxta & recentiores produnt. ſed propius accedit ad ſcripturae veſtigia, quod legimus *Simos*, hi colonia quaedam fuerunt Aethiopum, & ipſi Nomades, adeoque ſcenitae, ut ex Agatharchide diſcimus apud Photium 250. c. 26. TELLIER. Tellierius *Simos* habet, non *Scenitas*, libri enim *Symnos* vel *Symnuos*, aut ſimiliter efferunt, ex quibus propius facias *Simos* quam *Scenitas*, CELLAR. Nulla in re veteres in univerſum nobis ſunt inferiores, quam in eo, quod ſitum terrarum & regionum minus recte cognoverint tradiderintque: quum Graeci & Romani vix navigaverint extra mare Mediterraneum, cujus litora ideo ſatis habebant explorata; at interiora regionum ultra, quam armis ſuis pervenerant, vix norant aut noſſe poterant: quippe quae demum coeperunt ultimis hiſce tribus ſaeculis, poſt factam in Indiam & Aſiae Africaeque extremae litora navigationem, & ſic commercia inter diverſiſſimos populos conſtituta, atque inde coeptas tutius ac ideo frequentius fieri noſtrorum hominum peregrinationes, Europaeis innoteſcere. Graeci ante tempora Alexandri, vel ſummum ante Artaxerxis Mnemonis tempora, & Cyri junioris expeditionem contra illum, interiora Aſiae maxime ſupra Euphraten, multo magis Africae Mediterraneas ignorabant, niſi quod integras nationes in utriſque terris ſitas, Aſſyriam, Mediam, Hyrcaniam, Indiam &c. dein Arabiam, Aethiopiam, Libyam, Numidiam, Mauritaniam, utcumque ſcirent. Quin etiam poſt expeditionem ad Caſpium mare factam adeo ignoravit illud ipſe Alexander & ejus comites, ut claſſe miſſa inquirere voluerit, utrum ex Ponto Euxino, an vero ex Orientali Oceano ad Indos oriretur, ut docet nos Arrian. l. VII. p. 477. Immo Strabo l. I. p. 14. & l. XI. p. 508. diſerte extremos Aſiae Orientalis populos Hyrcanos, Bactrianos &c. per Parthorum demum imperium, eorumque commercium cum Romanis, ceteros vero omnes à maris mediterranei litoribus remotiores, per Romanorum arma demum cognitos, melius certe quam fuerant antea, tradit. PERIZON. Curt. Vind. p. 148.

Naſamones] Hunc locum Curtii aperiunt nobis verſus Lucani IX, 438.

Hoc tam ſegne ſolum gratas non exſerit herbas,
Quas Naſamon gens dura legit, qui proxima ponto
Nudus rura tenet, quem mundi barbara damnis
Syrtis alit; nam litoreis populator arenis
Imminet, & nulla portus tangente carina
Novit opes: ſic cum toto commercia mundo
Naufragiis Naſamones habent.

RADERUS. Νασάμωνας quidem Ptolemaeus circa Marmaricam locat, ſed ibi nullae Syrtes: Strabo l. XVII. Plin. l. V, 5. Silius l. I. vſ. 408. Lucan. l. IX. vſ. 441. Syrtibus ſubjiciunt, earumque *populatores* vocant; verum ſic longiuſcule removentur ab Hammone. CELLAR.

Quaeſtuoſa] A quaerendo, id eſt, adquirendo inquit Freinshemius. Verum non intelligo, quid *quaeſtuoſus* hic ſignificare debeat. Num eſt dictum, ut *vinoſus*, *mulieroſus*, de iis qui quaeſtum appetunt, & conſectantur? At ſic ſenſus eſt nullus locutionis hujus. Ecquid enim adpetens quaeſtum ſpoliis? non adpetebant quaeſtum ſpoliis, ſed faciebant illi Syrtici. An *quaeſtuoſus* dictum, ut *lucroſus*, de eo, quod quaeſtum praebet? at ne haec ſignificatio quidem hujus loci; nam Syrtici non praebuiſſe quaeſtum hic intelliguntur, verum ac-

20 ſtuoſa. quippe obſident litora, & aeſtu deſtituta navigia notis ſibi [1] vadis occupant. Incolae nemoris, quos [2] *Hammonios* vocant, diſperſis tuguriis habitant:
21 medium nemus pro arce habent, triplici muro circumdatum. Prima munitio tyrannorum veterem regiam clauſit: in proxima conjuges eorum cum liberis & [3] pellicibus [4] habitant; hic quoque dei oraculum eſt: ultima munimenta ſa-

VARIANTES LECTIONES.

1 P. *lidis*. 2 Vulgo *Ammonios* Voſſ. 2. *Anmonies* Baſ. *Hammonicos*. 3 Bong. aliquid in voce *pellicibus* mutatum. 4 Alii *habitabant*.

cepiſſe. Supereſt, ut quaeſtuoſi dicti fuerint, ut *pecunioſi*, qui multas habent pecunias, & *nummoſi*, qui nummos multos, quamquam dubitem, an hoc ſenſu ſit receptum apud veteres, ſane in nonnullis libris legitur hic *copioſus*, vel *copioſa* pro *quaeſtuoſa*, ut ex gloſſa eſſe hoc videri poſſit. SCHEFFER. Adi Lucanum lib. IX. vſ. 440. &c. CELLAR.

Veterem] Sebiſius malebat *veterum*. FREINSH. *Veterum*, vulgo *veterem*, recte Sebiſius *veterum* ſubſtituit (monente Freinshemio) Curtius enim Diodori verba expreſſit l. XVII, 50. τῶν ἀρχαίων δυναςῶν βαςίλεια. CELLAR.

Dei oraculum] Cujus originem Nigidius, apud Caeſarem Germanicum ad Arati arietem, refert ad arietem, qui ſubito ex arenis exſtitit, cum Bacchus illac exercitum duceret. Immortali autem, inquit, honore donatum (inter aſtra nempe Zodiaci ſeu ſigniferi) quod cum Liber exercitum in Africam duceret, & aquae inopiam pateretur, ſubito aries ex arena exivit, & Liberum cum ſuo exercitu ad aquam divinitus perduxit. Hoc facto Liber eum arietem Jovem Hammonem appellavit, eique fanum magnificum fecit eo in loco, ubi reperta eſt aqua; & abeſt ab Alexandria itinere dierum novem, locus arenoſus, & ſerpentum multitudine plenus, & ab arena Ammon eſt nominatus. Ita fere quoque apud Hyginum volum. II. in Ariete *Hermippus dicit: quo tempore Liber Africam oppugnaverit &c. aries quidam fortuito ad milites eorum errans pervenit, quos cum vidiſſet, fuga ſibi praeſidium paravit. Milites autem qui eum fuerant conſpicati, etſi pulvere & aeſtu preſſi vix progrediebantur, tamen ut praedam ex flamma petentes, arietem ſequi coeperunt uſque ad eum locum, qui Jovis Hammonis poſtea templo conſtituto eſt appellatus. Quo cum perveniſſent, arietem quem inſecuti* [ſic lego] *fuerant nuſquam invenire potuerunt. Sed quod magis hic fuerat optandum, aquae magnam copiam in eo loco nacti ſunt, corporibuſque recuperatis Libero ſtatim nunciaverunt, qui gaviſus ad eos fines exercitum duxit, & Jovis Hammonis templum cum arietinis cornibus ſimulacro facto conſtituit, arietem inter ſidera figuravit.* Alias origines deducit Herodotus II, 55. quas ait ſe accepiſſe ex relatione ſacerdotum Jovis Thebani, de duabus feminis ſacerdotibus à Phoenicibus adductis: de duabus vero nigris columbis Dodonaeorum ſacerdotum narratione. Sed hae fabulae Herodotianae ſunt, quibus ut pater fabularum abundat. Virgilius Hiarbam Africae regem videtur conditorem Hammonis laudare, Aen. IV, 198.

Hic Hammone ſatus, rapta Garamantide nympha,
Templa Jovi centum latis immania regnis,
Centum aras poſuit.

[Ego nihil tale ex his verſibus effingam: ſed tantum hoc, Hiarbam in honorem parentis ſcilicet ſui, toto regno, quod late patebat, plurima templa, plurimaſque exſtruxiſſe aras. *Centum* enim poſuit pro multis: ut in hoc

Si linguae centum ſint, oraque centum.

Unde gravis eſt error Haurechi, qui in libello de Cognomin. deor. ex iſtis verſibus computat in templo Ammonis centum aras fuiſſe.] Diodorus XVII, 50. templum ejus ab Aegyptio Danao conditum prodidit. Idem III, 37. Hammonem Libyae regem fuiſſe ſcribit. *Idem traditur*, inquit, *Ammon galea in bellis uſus, cujus inſigne fuit arietis caput. Sunt qui ipſum affirment natura in utroque tempore parvula habuiſſe cornua, propterea filium ejus Dionyſium* (Bacchum) *pari fuiſſe adſpectu: poſteriſque traditum deum hunc cornua geſtaſſe.* Idem I, 13. Jovem Ammonem Oſiridis patrem facit, cui etiam filius aureum templum exſtruxerit. Silius III, 684.

Hanc ſedem primo Cithereia condidit ales,
Hic ubi nunc aras, lucoſque videtis opacos,
Ductore electo gregis (admirabile dictu)
Lanigeri capitis media inter cornua perſtans,
Marmaricis ales populis reſponſa canebat.

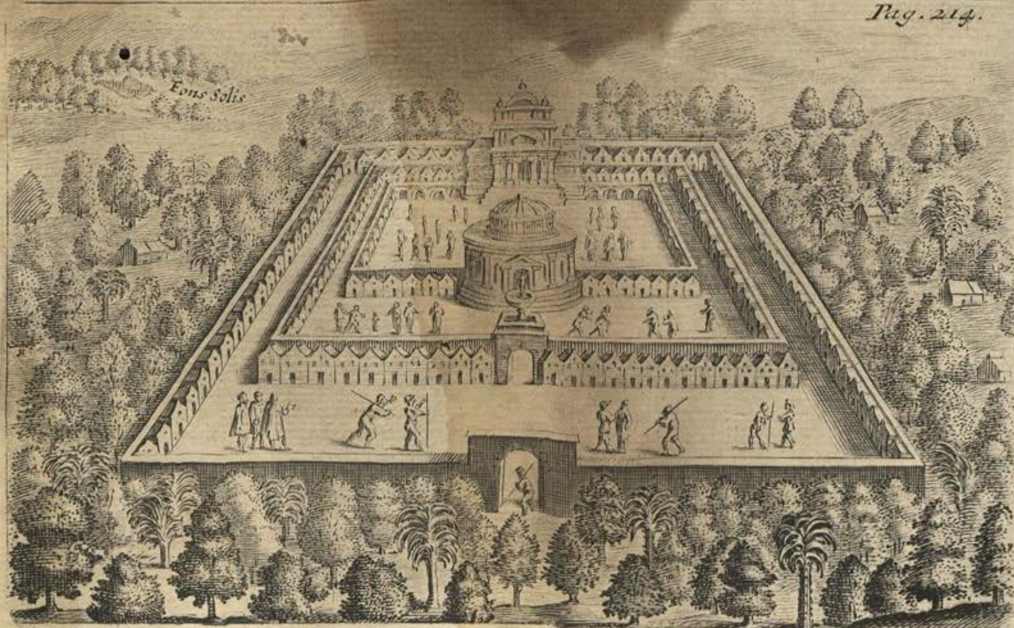
Eamdem fere referens fabulam, quae ſupra ex Herodoto tacta eſt: quem imitari volens Silius in hoc errare videtur, quod albas facit columbas, quas Herod. nigras.

At quae Carpathium ſuper aequor vecta per auras
In Libyen niveis tranavit concolor alis.

niſi velimus ibi pro *niveis* ſubſtituere *nigris*: quod facile mutare potuit aliquis fabulae ignarus, & qui mallet niveam dici columbam, quam nigram. Aliam originem indigitat Theophraſtus, referente Fanenſe ad Ovid. Faſt. IV, 791.

- - - - *Sunt qui Phaëtonta referri*
Credant.

Phaëtontem obiiſſe in Aethiopia Ammonis, & ob id delubrum ibi eſſe, atque oraculum. Aliam adhuc Hyginus in Ariete: Ammonem fuiſſe Aethiopem, qui ad Liberum adducto pecore, ſic ab eo fue-

Fons Solis

ſatellitum [1] armigerorumque ſedes erant. [2] Eſt etiam aliud Hammonis nemus: in 22
medio [3] habet [4] fontem, *aquam Solis* vocant: ſub lucis [5] ortum tepida manat; medio die, [6] quum vehementiſſimus eſt calor, frigida eadem fluit; inclinato in [7] veſperam caleſcit; media nocte fervide [8] exaeſtuat; [9] quoque [10] propius nox vergit ad lucem, multum ex nocturno calore decreſcit; donec ſub ipſum diei ortum adſueto [11] tepore langueſcat. Id [12] quod pro deo colitur, [13] non eamdem 23
effigiem habet, quam vulgo diis artifices adcommodaverunt, [14] umbilico maxime ſimilis

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. omittit *que*. 2 Fl. Leid. *eſt & aliud* Voſſ. 1. omittit *etiam*. 3 Voſſ. 2. *habent*. 4 Pal. 1. *fontem quem ſolis voc.* Fl. Leid. Voſſ. 1. B. Lugd. Amſt. *fontem ſolis aquam*. 5 Voſſ. 2. *ortu*. 6 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Mer. Lugd. Amſt. *cujus veh.* 7 Pal. 1. *veſperum*. 8 Voſſ. 2. *eſtuat*. 9 Voſſ. 2. Leid. *cum*. 10 Bong. Amſt. Lugd. *nox prop.* 11 Col. Mer. *tempore*. 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Pal. 1. Bong. omittunt *quod*. 13 Voſſ. 2. *quod non*. 14 Fl. *umbilico maxime ſimilis eſt habitus zmaragd. & gemm. coagment.* Leid. *umb. maxime ſ. eſt habitus ſm. & gemm. coaucmentatus* Voſſ. 1. *umb. max. ſ. e. h. ſm. & g. coamentatus* Voſſ. 2. *umb. max. ſ. eſt h. & ſmar. & gem. coagm.* D. *Utimbrico maxime ſimili eſt habitus ſm. & g. coaugm.* Ald. Frob. Mer. Baſ. Col. *Umbilico max. ſimilis eſt habitus ſm. & g. coagm.* Bong. omitt. *habitus* & pro *ſmaragdo* habet *zmaragdo*.

fuerit honoratus. Suidas à paſtore vocatum vult, qui id templum primus erexerit. RADERUS.

Aquam ſolis] Forte leg. *fontem quem ſolis &c.* praeſertim cum ita videam legere Pal. 1. & ceteros quoque ſcriptores ſic vocare. Meminit ejus praeter hiſtoriae noſtrae ſcriptores Solinus cap. 27. Plinius 11, 103. qui ex uno hoc fonte duos videtur facere. Scilicet legerat Hammonis fontem hac natura eſſe; deinde apud alium auctorem, hujuſmodi fontem eſſe in Troglodytis. ergo pro duobus habuit, cum non ſuccurreret, hunc, quiſquis eſt, ipſum fontem Hammonis adnumeraſſe Troglodytis ob vicinitatem locorum. Quam ob cauſſam Garamantidi regioni eum adnumerare videtur Altiſſiod. Chronol. Afric.: *Garamantis regio, ubi eſt fons qui friget calore diei, & calet frigore noctis.* Sed & Lucan. IX, 511. Garamantis eum fontem tribuit. Quamquam quum in oppido *Debris* fuiſſe Solinus ait, cap. 29. ex Plin. V, 5. videatur abire ab illa ſententia. Hunc enim fontem Solis in hujus nominis oppido fuiſſe, nemo ex hiſtoriae Alex. ſcriptoribus dicit. Benjaminus urbem hoc nomine *fons Solis* ſive *Ein-Schemes* collocat in Aegypto; quam doctiſſimus ejus interpres conjicit eſſe Heliopolin. Ipſius vero rei cauſſam nititur reddere Lucretius VI, 848. Ovidius Metamorph. XV, 309.

- - - - - medio tua corniger Hammon
Unda die gelida eſt, ortuque obituque caleſcit.

Vide etiam Dausquejum in Silium pag. 158. pr. FREINSH. *Aquam ſolis*, forſan *quem* pronomen excidit, *quem aquam ſolis vocant.* De loco fontis diſſentiunt auctores. Plinius l. 11, 103. in Troglodytis reponit. At idem l. v. c. 5. & Mela l. 1. c. 8. in Cyrenaica. Ptolemaeus prope Maream paludem. Lucanus l. IX. vſ. 512. in Garamantibus. De cauſſa miraculi Lucretium l. VI. vſ. 848. inſpicias. CELLAR.

Non eamdem effigiem] Non humanam, qua vulgo Dii repraeſentantur. CELLAR.

Umbilico tenus arieti] Editiones, ipſaeque adeo membranae, *Umbilico maxime ſimilis eſt habitus*, ubi Henricus, *qui primum hoc legit, exiſtimat Deum umbilico comparari, cum nullus ſit ſenſus; ſed auctor Dei habitum ait ſimilem aliis ſimulacris umbilico tenus, & ſane ſermo notandus.* Enimvero & tu Glareane, cum iſta tua tam inſigni interpretatione. Quare ſatius fuerat hoc quoque loco fateri, nihil te hic ſcire, niſi neſcire. Quod facile tibi crediſſemus. ſed ad Hammonem, cujus effigiem arieti ad umbilicum uſque ſimilem fuiſſe notius eſt, quam ut hic repeti debeat. Ideoque nec de emendationis veritate dubitandum; ſed potius quanto monſtroſior & ineptior vulgata lectio eſt, tanto majoribus, & amplioribus laudibus efferendus Palmerius, qui tam dextre eam emaculavit. MODIUS. Sane multum abit Curtius à pleriſque aliis rerum ſcriptoribus, qui arietina fronte & ore cornuto, umbilico tenus Hammonem exprimunt. Sed hic primum de ſcriptura controverſa videndum eſt. Chirographa omnia, quae potuerunt haberi, & ἐκτετυπωμένα exemplaria haec verba exhibent: *Id quod pro deo colitur, non eamdem effigiem habebat, quam vulgo diis artifices adcommodaverunt. Umbilico maxime ſimilis eſt. Habitus ſmaragdo & gemmis coagmentatus.* Fr. Modius cum Palmerio legit: *Umbilico tenus arieti ſimilis eſt*, & geminas voces, *tenus* & *arieti* admenſus eſt ex ſuo, quae in Curtio nullae ſunt. Omnes enim & MSS. & vulgati vere recteque videntur habere: *Umbilico maxime ſimilis eſt.* Sed quae mens, inquis, Curtio? certe Modii verba ſpeciem veri habent. nam, ut pro illo in ſpeciem propugnemus, Sextus Pompejus, *Hammon, inquit, cognominatus, quia in arena putatur inventus, quae Graece hoc nomine ἄμμος appellatur. Cui cornua affinguntur arietis, à genere pecoris, inter quod inventus eſt.* Et Herodotus II, 42. *Jupiter cum nollet ab Hercule cerni, ab eo tandem exoratus,*

24 ſimilis eſt habitus, ſmaragdo & gemmis coagmentatus. Hunc, quum [1] reſponſum

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. *reſponſa.*

ratus, id commentus eſt, ut amputato arietis capite, pelleque villoſa, quam illi detraxerat, induta, ſeſe ita Herculi oſtenderet, atque inde factum, ut Aegyptii Jovis ſimulacrum arietina facie confingerent, & ab Aegyptiis Ammonios ajunt accepiſſe. Graeci quoque Ammonem κερατοφόρον nuncupant. Pheitus, an Ephaeſtus, Graecus auctor:

Ω Λιβύης Ἄμμων κερατήφορε κέκλυθι μάντι.

O Libyae vates exaudi corniger Ammon.

Jam Lucanus IX, 512.

- - - - - - - - *ſtat corniger illic*

Jupiter, ut memorant.

Luctatium Placiadem vide ad illa Statii III, 476.

- - - - - - - *licet aridus Hammon*

Invideat.

Simulacrum, inquit, *ejus adjectis cornibus arietinis confectum eſt.* Et ipſe Statius:

Quin eſt corhigeri vatis nemus.

Ovid. Metamorph. XV, 309.

- - - - - - *medio tua, corniger Hammon,*

Unda die gelida eſt.

Martianus: *Ammon apparuit cum cornibus arietinis & veſtimento lanicio, ac ſitientibus undam fontis exhibuit.* Servius ad Virgil. Aen. IV, 198. *ideo arietino capite fingi ſolitum*, ait, *quod ejus eſſent involuta reſponſa.* Traditur Hammon in bellis galea arietis cornibus inſigni uſus, indeque putatur fabula nata. Apud Lucianum κριοπρόσωπος appellatur. Arnobius lib. VI. *Itaque Hammon cum cornibus jam formatur, & fingitur arietinis.* Quamquam Arnobius Jovis Hammonis ſtatuam ad modum hominis factam intelligit, eique pro inſigni cornua arietis, velut pro tegumento appoſita. ſic enim ille: *Si modo Jovi cornua detrahat, & Martis temporibus affigat, Martem armis ſpoliet, & his rurſum circumcludat Hammonem; interſtinctio fieri quae poterit ſingulorum? cum qui Jupiter fuerat, idem poſſit exiſtimari Mars eſſe: & qui Mavors fuerat, ſubintroire ſpeciem Jovis poſſit Hammonis.* [Eamdem ſententiam tuetur Boiſſard. de Divinatione, ubi de nemore Hammonio ſcribens, ait: *in cujus medio ſtatua Jovis erecta erat capite arietino, & vervecinis pellibus tecta.* Minutius Felix: *Jupiter cum Hammon dicitur, habet cornua: cum Capitolinus, gerit fulmina: cum Latiaris, cruore perfunditur.* Silius III, 14. ex correctione Modii Novant. ep. 34.

- - - - *cornigeri veneratus numinis aras.*

& mox:

- - - - - - - - *nemoroſaque regna*

Cornigeri Jovis.

Idem ſenſus Sidonio Carm. V, 264.

- - - - - *doctis balatibus Hammon*

Si ſanctum ſub Syrte gemit.

& Tacito H. V, 4, 3. *caeſo ariete, velut in contumeliam Hammonis.* Ovidius in Ibin verſ. 297.

Nec tibi fida magis miſceri pocula poſſint,

Quam qui cornigero de Jove natus erat.

Hunc intelligit Tertullian. Apolog. cap. 16. *de ariete cornutum.* Pertinet eodem Solinus cap. 27. *Illic & lapis legitur, Hammonis vocant cornu: nam ita tortuoſus eſt & inflexus, ut effigiem reddat cornus arietini.* Ad ejuſdem auctoris cap. 52. ubi de arboribus piperis agit, adnotat Salmaſius, auctori Graeco, qui vitam Alexandri fabuloſe deſcribit, Hammonem vocari κελοκέρατον. Ubi etiam de nummo Alexandri loquitur, cornutum exhibente regem. Sunt enim & alii ejuſdem nummi ea forma. Vide Zamoſii analecta antiq. Daciae cap. II. nam *& à ſtatuariis cornutus volebat effingi*, ut auctor eſt Clemens Alex. in Admonit. adverſus gentes. Atque adeo hinc Alexandrum Arabibus *Dhelkarnain*, hoc eſt *bicornem*, appellatum fuiſſe credam, quam ob rationes quae in eruditiſſimi Viri, Amici, dum vixit, magni, Wilhelmi Schikardi Tarich pag. 73. referuntur. Quod magis etiam patet ex Athenaeo XII, 9. ubi *Ephippus ſcribit Alexandrum ſacras etiam veſtes in conviviis geſtaſſe, nunc quidem Ammonis purpuream, per ambitum diviſam, & cornua.* Quod quidem & ſucceſſores ejus Macedoniae reges uſurpaſſe, ut cornua geſtarent in caſſide, aliquot exemplis oſtendit Lazius lib. I. rer. Graecarum. Ipſum etiam Hammonem cum cornibus arietis ſpectari in nummo Trajani teſtatur Schottus de Religione priſca: in alio ejuſdem Imp. quem Dausquejus ad Sil. III, 9. exhibet, inſidens arieti exprimitur. ubi nonnullos citat Dausqu. qui cornua aut etiam corpus arietis ei adſcribunt.] Haec & his plura à me & aliis laudata Auctorum teſtimonia videntur pro Modio facere ad corrumpendum Curtium. Sed oportebat Modium ad duplicem Hammonis faciem, animum & oculos advertere, alteram, quae pro icone ipſius habebatur; alteram quae pro ipſo numine colebatur. Illa ſpecie arietina fuit; haec umbilici, quem hoc loco delineat Curtius. Pro nobis facit eruditiſſimus vir & ſodalis noſter Andreas Schottus apud Ortelium. *Umbilicum*, inquit, *hic interpretor rem aliquam eminentem* (ut umbilicus in concharum genere, aut in corpore humano) *metae inſtar, veluti conum, aut quadratum, aut rotundum: quemadmodum voluminibus jam fere abſolutis (teſte Porphyrio) ornamento & uſui apponi ſolent, atque etiamnum hodie extrinſecus globi dimidiati forma apponuntur. Priſcae enim gentilitatis homines, hac informi forma non raro deos ſuos indicaſſe potius quam effigiaſſe, documenta ſunt multa. In templo Delphico, ut refert Strabo lib. VI. umbilicus conſervabatur faſciis velatus, ad demonſtrandum quod hic locus in umbilico, hoc eſt, medio terrarum eſſet.* Erat-

CAPITA JOVIS HAMMONIS.
ANTO·COS.III.IMP.IIII.
M.ANTO·COS.III IMP. IIII.
COL.IVL.AVG. CASSANDREN.
ΘΕΟC ΑΜΜΩΝ
ΘΕΟC ΑΜΜΩΝ

ſum petitur, navigio aurato geſtant ſacerdotes; [1] multis [2] argenteis pateris ab utro-

VARIANTES LECTIONES.

1 Frob. Baſ. Mer. Col. *cum multis.* 2 Voſſ. 1. omittit *argenteis pateris ab utroque navigii latere.*

Eratque, ut Pauſanias lib. x. *refert, ex candido marmore. Veneris deae enim ſignum, apud Cypri Paphum, auctore Tacito H.* II, 3, 6. *continuus erat orbis, latiore initio, tenuem in ambitum, metae modo exſurgens. De eadem fere idem Maximus Tyrius Orat.* 38. *niſi quod albae Pyramidi ſimilem fuiſſe dicit. Idem ibidem ſcribit, Arabes deum ſuum tetragono lapide ſignificare, & ut Suidas in* Θεὸς Ἄρης *habet, nulla figura inciſa, qui hoc de Arabibus Petraeis dicit, quorum hunc deum, Martem ait. Informem lapidem facit eumdem Minutius Felix. Peſſinuntios quoque in Phrygia, lapidem pro Matre deorum habuiſſe, auctor eſt Livius* XXIX, II, 6. *Silicem Arnobius lib.* VI. *non magnum, coloris furvi atque atri, angulis prominentibus inaequalem. lib.* II. *lapidem nigellum dicit Prudentius. De Solis ſive Heliogabali figura, Herodianus* V, 5. *fere idem quod Curtius de Ammonis: ſunt enim haec ejus verba. Politiano interprete: Simulacrum nullum Graeco, aut Romano more manu factum ad ejus dei ſimilitudinem. Sed lapis eſt maximus, ab imo rotundus, & ſenſim faſtigiatus propemodum ad coni formam.* Plura ibidem Schottus, quem inſpicies. [Addi poteſt ex Apulejo lib. XI. *Iſidis effigies, non pecoris, non avis, non ferae, ac ne hominis quidem ipſius conſimilis &c.* & quae notat Scaliger ad Euſebii num. MCCLXXVII. & DCCCLXX. & MCCL. Tertullian. Apolog. cap. 16. Pauſan. lib. IX. ubi de Hercule Hyettio. Herodot. IV, 62. Solin. cap. 25. Mela II. I. ſ. Herald. ad Arnob. Plinius XXXVII, 21. pr. Videndum an huc pertineant *Lapides qui divi dicuntur* in Lamprid. Heliogab. cap. 7.] Habes apud eumdem in nummo aereo Imperatoris Antonini umbilicum expreſſum. Quia tamen vox *habitus* non pro materia ſed materiae forma apud ſcriptores accepta legitur, ut *habitus corporis, vocis, hominis fuit, quieſcentis, ſedentis, cubantis,* & quae ſunt hujus generis, fortaſſe verius exponemus verba Curtii in hanc ſententiam: *Umbilico maxime ſimilis eſt habitus, ſmaragdo &c.* Haec interpunctio eſt omnium antiquorum Codicum, quae refert hunc intellectum verborum: umbilico ſimilis eſt habitus, ſeu forma, ſpecies, modus, facies ejus, quod pro deo colitur, lapidis, inquam, qui conſtat ex ſmaragdo & aliis gemmis, ſed factus in modum umbilici. [Huic ſententiae & ego accedam.] Erunt fortaſſe, qui hoc modo rem interpretabuntur: Effigies ſimilis eſt umbilico, habitus ſeu veſtis, cultuſque umbilici eſt ex ſmaragdo & gemmis coagmentatus. Non incommode ſane; ſed nuſquam lego lapidem, pro deo cultum, fuiſſe alia veſte contectum. Thebanus enim Jupiter non lapis fuit, ſed ſtatua Jovis arietina fronte, quam pelle contegebant. Si porro quaeras quantus fuerit lapis umbilici? reſpondebo id nuſquam expreſſum; fas tamen eſſe, ab exemplo Arabum docere, de quibus eſt apud Arnob. lib. VI. & Suidam in Θεὸς Ἄρης ſupra citatos: illos rudem lapidem pro Marte coluiſſe, *quadratum, informem, longum pedes quatuor, latum duos, incumbentem aureae baſi.* Hammonis lapidem parvum non fuiſſe licet exiſtimare, *quod illum octoginta ſacerdotes humeris in aurea navi geſtarint, quo forte fortuna dei nutus eos agit.* Diodorus XVII, 50. RADERUS. Confer ea quae notat Dausquejus in Silium Ital. pag. 101. & Gyraldus Synt. 2. de Diis. FREINSH. *Umbriculo*, nullius ingenioſior conjectura, quam haec Izaci Voſſii, quam nos amplexi ſumus *ab umber* inquit *fit umbriculus, ut à venter ventriculus*, eſt *umber* ſpurium quoddam genus ovium caprino villo cornibus in anticam partem flexis, plerumque geminis, vel quaternis, imo & ſenis. tales in Africa potiſſimum naſcuntur. Graeci ὄμβρεικα vocant, quo nomine etiam quodlibet ſpurium genus apud eos intelligitur. Vide Plin. l. VIII. c. 49. & Voſſium ad Melam l. I. c. 8. hanc lectionem ego praeferendam, ut veriſimillimam, cenſeo. TELLIER. *Umbilico ſimilis*, ita ut hodie legunt plerique, etiam Eraſmus vulgaverat, inſertum poſtea fuit *tenus arieti* contra librorum fidem, qui ne veſtigium quidem hujus additamenti habent. Vulgatae ſcripturae ſenſus, informem rem, forte lapidem, umbilici vel eminentiae rotundae figura, pro deo cultam eſſe, ſicut rotundum lapidem Syri pro deo Elagabalo. Herodian. l. V. Arabes quoque informem lapidem, & Peſſinuntii ſilicem coluerunt. Arnob. l. VI. ingenioſe ad Melam l. I. c. 8. I. Voſſius quem Tellierius ſequitur, *umbriculo* legit pro *umbilico*. CELLAR. Locus vexatiſſimus, in quibuſdam libris legitur, *ut imbrico maxime ſimilis*, ex quo ſagaciſſime I. Voſſius in notis ad Melam *umbriculo maxime ſimilis*, mallem tamen, quo propius inhaereatur veteri ſcripturae, ita totum locum legere; *id quod pro deo colitur, non eamdem effigiem habet, quam vulgo diis artifices adcommodaverunt, at imbrico maxime ſimilis eſt. habitus ſmaragdo & gemmis maxime coagmentatus. Imber* dicebatur perinde apud veteres, atque *umber* à Graeco ὄμβρος, inde Scaliger ad Varr. de R. R. *ibrum, imbrum, an umbrum dicas nihil refert*, nempe *o* Graecorum in *u* vel *i* mutatum Latinorum; jam ut ὄβρεον vel ὄμβρεον, ita ὀμβρείκιον, dixere, ut ex Aeliano patet, ex quo Latinum *imbricum* eſt factum. quid vero ſignificet, docet Voſſius, & ante eum Scaliger ad Varron. SCHEFF. Hervarti ſententiam omiſimus, de magnete interpretantis, ne lectorem fatigaremus; quam tamen ſi deſideras, adi Hofmanni Lex. in voce Pyxis nautica, & miraberis, vel ridebis.

Smaragdo] Circum ea enim loca naſcitur. Plin. XXXVII, 5. vide.

utroque navigii latere pendentibus. ſequuntur matronae virgineſque, patrio more inconditum quoddam carmen canentes, quo *propitiari Jovem* credunt, *ut certum*
25 [1] *edat oraculum.* [2] At tum quidem regem [3] propius [4] adeuntem maximus natu è ſacerdotibus *filium* appellat; *hoc nomen illi* [5] *parentem Jovem* [6] *reddere* adfirmans. [7] Ille *ſe vero* [8] ait, *& accipere*, *& agnoſcere*; humanae ſortis oblitus.
26 Conſuluit deinde, *an totius orbis imperium* [9] *fatis ſibi deſtinaret* [10] *pater?* vates, aeque

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *reddat*. 2 Fl. Leid. Voſſ. 2. Bong. Baſ. Amſt. Lugd. *ac tum*. 3 Voſſ. 1. *propicius*. 4 Voſſ. 2. *accedentem*. 5 Bong. *Jov. par.* 6 Voſſ. 2. *credere appellans affirmat*. 7 Sic Pal. 1. Mer. Baſ. Frob. at D. *ille ſe vero ſe* Vulgo *ille vero* Lugd. *ille ſe vero & accipere ſe ait*. 8 Bong. *& acc. ait*. 9 Fl. Leid. Bong. D. *ſatis*. 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Pal. 1. D. Bong. Mer. Baſ. Col. *Pater aeque* Frob. *vates aeque*.

Quum reſponſum petitur] Hoc obſervandum ex Diodoro XVII, 50. Herodoto, Homero, & aliis, multa oracula nutu dumtaxat eſſe data à diis paganorum, ut & hoc Hammonis. Tamen Boiſſardus nonnulla Hammonis oracula refert, tanquam voce reddita: quem adi in opere de Divinatione. FREINSH.

Navigio aurato] Veriſſima eſt haec ſcriptura. membranae tamen *navigia aurata* referebant. peſſime. Diodor. ἐπὶ νεὼς γὰρ περιφέρεται χρυσῆς ὑπὸ ἱερῶν ὀγδοήκοντα. MODIUS. *Navigio*, quod ipſi ſacerdotes octoginta ferebant humeris ſuis: nec enim flumen illic ullum, cum Ammon multis millibus paſſuum abeſſet à mari, aut flumine. RADERUS. Num id *advectam* docet *religionem*? Tacit. Germ. IX, 2. Sebiſius. Sic de nave Saturni Ovid. Faſt. I, 239.

At pia poſteritas puppim formavit in aere,
Hoſpitis adventum teſtificata dei.

Simile quid de Hercule Erythraeo legas apud Pauſan. lib. VII. FREINSH.

Regem propius adeuntem] Calliſthenes. *Soli Regi à ſacerdote conceſſum, ut templum ingrederetur habitu conſueto: ceteros veſtem mutare juſſos, & foris omnes oraculum audiviſſe, dempto Alexandro, qui ingreſſus intro fuerat.* Siculus quoque introductum ait Alexandrum à Sacerdotibus in templum, nulla reliquorum facta mentione. RADERUS.

Filium] Euſtath. in Dionyſ. Afri verſ. 212. forte ex Plutarcho cap. 49. narrat, videri nonnullis errorem id antiſtitis fuiſſe, qui Graecae linguae non ſatis peritus, quum Alexandrum blande παιδίον, *filiolum*, appellare vellet; ſic dixit παῖ Διός, *fili Jovis.* Quam tamen opinionem, vix ſane probabilem, non ſecutus eſt Curtius. ne enim errore lapſus videretur, addit: *hoc nomen illi parentem Jovem reddere.* Veriſimilius Oroſius ex Juſtino XI, 11, 6. ſubornatum ab Alex. ſacerdotem regi volentia reſpondiſſe, quod magis adhuc credibile faciunt multa circa ea tempora, corruptae Pythiae documenta, ut reſponderet quod cuique corruptorum cupientibus eſſet. Vide Herod. V, 63. VI, 66. Thucyd. V, 3, 14. Diodor. XVI, 27. Non contemnendum eſt, quod cap. 3. Plutarchus tradit, Philippo Delphos mittenti reſponſum fuiſſe, ut praecipua religione coleret Ammonem. ſive jam tum ea daemonum fuit conſpiratio; ſive temere datum oraculum ex poſterioribus eventibus obſervari coeptum, aut etiam plane confictum eſt. FREINSH.

Humanae ſortis oblitus] Quamquam vulnera, venena, mors illum ſaepe ſortis ſuae admonuerunt. (Quin & Macedonum libertas, de qua mox) pater Alexandri verus, Philippus inquam, ut numquam ſe hominem in tanta felicitate obliviſceretur, quotidie praecepit ephebo, ut mane ingreſſus regis conclave proclamaret: *Philippe memento te hominem eſſe.* Aelian. V. H. VIII, 15. notarunt etiam Sibyllae Alexandrum:

Poſt civem Pelles oriens cui parebit omnis
Dives & occaſus domitori, quemque Philippo
Reſtituit Babylon, demonſtravitque putatum
Ammonis falſa Jovis ortum ſemine fama.

RADERUS. Quin & ipſe *Alexander*, *duabus rebus ſe commoveri dicebat, quominus fidem haberet his, qui ſe Deum eſſe praedicarent, nempe ſomno & Veneris uſu: quod in his degeneraret, & plus ſolito afficeretur.* Plutarch. de diſcr. adul. & am. c. 53. idem auctor in vita c. 50. & Apopht. c. 39. *Jaculo crus ictum, multis concurrentibus eorum, qui ipſum ſaepenumero ſolebant Deum ſalutare, dixiſſe: hoc quidem ſanguis eſt, ut videtis non ille* (verſus Homeri eſt Iliad. E. vſ. 340.)

Humor, qui ſuperum manat de corpore divûm.

quod tamen dictum diverſimode refertur. Seneca ep. 59. fere Plutarcho conſentit. ſed pater ejus Suaſor. 1. Calliſtheni id dictum vero ſimilius tribuit, eumque inde Alexandri indignationem incurriſſe tradit. Verum Ariſtobulus Caſſandreus apud Athen. VI, 13. Dioxippum ejus ſcommatis auctorem facit. FREINSH.

Conſuluit] Maximus Tyrius Orat. 25. ſcribit; nihil amplius conſuluiſſe, praeterquam de Nili fontibus. Ego Curtii fidem antehabeam ſophiſtae Graeculo. FREINSH.

Deſtinaret pater] Vox *pater* abeſſe poteſt, in quo riſi Gymnicum, qui legebat *deſtinaret. Pater aeque* &c. MODIUS.

Aeque

aeque in [1] adulationem compoſitus, *terrarum omnium rectorem fore* oſtendit. Poſt 27 haec inſtitit quaerere, *an omnes parentis ſui interfectores poenas dediſſent?* [2] Sacerdos *parentem ejus* negat [3] *ullius ſcelere poſſe violari: Philippi autem omnes* [4] *interfectores* 28 *luiſſe ſupplicia.* adjecit; *invictum fore, donec* [5] *excederet ad deos.* Sacrificio deinde facto, dona & ſacerdotibus, & deo [6] data ſunt, [7] permiſſumque amicis, *ut ipſi* [8] *quoque conſulerent Jovem.* Nihil amplius [9] quaeſiverunt, quam, [10] *an auctor eſſet ſibi divinis honoribus colendi* [11] *ſuum regem? Hoc quoque* [12] *acceptum fore Jovi* vates [13] reſpondit; *ut ipſi victorem regem divino honore colerent.* [14] Vere & ſalu- 29 briter aeſtimanti [15] fidem oraculi vana profecto [16] reſponſa videri potuiſſent: ſed Fortuna, quos [17] uni ſibi credere [18] coëgit, magna ex parte avidos gloriae magis, quam capaces facit. *Jovis* igitur *filium* ſe non ſolum appellari paſſus eſt; 30 ſed etiam juſſit: rerumque geſtarum famam, dum [19] augere vult tali appellatio-

Variantes Lectiones.

1 D. *adultionem* correctum ab alio *adulationem.* 2 Pal. 1. *Sac. parentis ejus interfectorem negat.* 3 Voſſ. 1. *illius.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Bong. omittunt *interfectores.* 5 Baſ. *accederet.* 6 Ald. *facta* cujus MSS. tamen *datae* Mer. Baſ. Col. *facta.* 7 Voſſ. 2. *permiſſum am.* 8 P. omittit *quoque.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Baſ. *quaeſierunt.* 10 Voſſ. 2. *ut.* 11 Bong. D. Fl. Leid. *ſui.* 12 B. 2. Voſſ. 1. omittunt *acceptum fore &c. colerent.* 13 D. Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 2. *reſpondent* omiſſis etiam ſequentibus. 14 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Ald. Mer. Col. *ver.. & ſalubri aeſtimatione* Bong. praeter P. *ſalubria* Baſ. *vera & ſalubri aeſtimatione fidem oraculi aeſtimanti* Voſſ. 2. *vera & ſalubria extimatione.* 15 Ald. *fides* & MSS. quidam ejus *quidem.* 16 D. B. *reſponſi* Pal. 1. *reſponſa ſicut vid.* Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *reſponſa ſi vid.* 17 Pal. 1. *ubi* Voſſ. 2. *ſibi uni.* 18 Amſt. Lugd. alii *cogit.* 19 Pal. 1. *augeri*

Aeque in adul. compoſitus] Si recte percipio Curtium, oſtendit, alium fuiſſe maximum natu ſacerdotem, qui Alexandrum filium Jovis appellavit: alium hunc vatem, aeque ac illum compoſitum in adulationem. Quod notandum inveſtigando iſtius pſeudohierarchiae ordini. FREINSH. *Deſtinavit pater? vates aeque.* Codices plerique τὸ *vates* non agnoſcunt. Mallem igitur abjicere, ac totum locum ſic diſtinguere: *an totius orbis imperium ſibi deſtinaret? pater aeque in adulationem compoſitus.* Ut ambigue & per ſarcaſmum *pater* & de Hammone & de ſacerdote poſſet intelligi. SCHEFF.

Omnes] Sic quidem & Appianus teſtatur lib. 11. de bell. Civil. in fine. hic quidem fortaſſe vere: ſed falſo vates Ammonis. nondum enim eo tempore poenas dederat Alex. Lynceſtes, quem *in Philippi quoque caedem conjuraſſe cum Pauſania pro comperto fuit.* Curtius VII, 1, 6. adde VI, 11, 26. FREINSH.

Philippi] Sic ipſe diſtinguit inter Philippum & patrem ſuum in epiſt. ad Athenienſes apud Plutarch. cap. 50. *accepiſtis Samum ab eo, qui tum dominus & pater meus nominabatur: Philippum indicans.* FREINSHEMIUS.

Ut ipſi victorem regem] Membranae alia ſententia, *victores regem*, quod propius accederet ad illud, quod eſt l. x. *rurſus Perdicca interrogante, quando coeleſtes honores haberi ſibi vellet, dixit* (Alexander) *tum velle, cum ipſi felices eſſent.* nihil quidquam tamen hic muto. *Vere & ſalubri aeſtimatione fidem oraculi aeſtimanti*, ad quae vide, cum videre voles, Glareanum. Colonienſes membranae habebant, *vera & ſalubria aeſtimanti fidem oraculi vana profecto reſponſa ſicut erant videri potuiſſent.* Illa male. hoc ex gloſſa adſcripta ad oram libri ab eo, qui ſignificare volebat, non fruſtra eum futurum, cui vana reſponſa viderentur, utpote quae revera talia eſſent. MODIUS. Aut nimis hic ego video, aut nihil alii viderunt. Equidem non pannus magis in purpura conſpicuus, quam iſte mihi in Curtio adtextus. A mala manu puto appendicem illam totam, *ut ipſi &c.* Quorſum enim additamentum tale? Periculum erat, ne caperemus ſatis, quid auctor vellet, niſi ipſe adderet ſcilicet, quod ſine nauſea non legeremus. Gloſſema eſt, quod tu ejice lector; & vindica nobiſcum ab impura inculcatione puriſſimum caſtigatiſſimumque ſcriptorem. ACIDALIUS. Simile autem reſponſum ſtercoreus ille deus reddidiſſe Rhodiis, idem de Ptolemaeo quaerentibus, legitur apud Diodor. XX, 101. FREINSH. Haec in quibuſdam non comparent. & videntur eſſe ex gloſſa, quod & Freinshemius (Acidalius fuit) cenſuit. SCHEFFER.

Vere & ſalubriter aeſtimanti] Communi haec ſententia dicuntur, ſed ipſum Alexandrum reſpiciunt, quem feliciores ſucceſſus ita corruperant, ut prae gloriae aviditate non videret, quae vera eſſent, & ſalubria. CELLAR.

Avidos magis, quam capaces] Non capaces gloriae, indigni ſunt. CELLAR.

Sed etiam juſſit] Non quidem ſtatim, ſed *Perſarum regno in ſuam poteſtatem redacto.* Aelian. Hiſt. Var. II, 19. Unde iſta quae paſſim memorantur à ſcriptoribus: *Gorgum armorum praefectum cuſtodiae,*

31 tione, [1] corrumpit. Et Macedones, adſueti quidem regio imperio, ſed [2] majore libertatis umbra, quam ceterae gentes; immortalitatem [3] adfectantem con-
32 tumacius, quam [4] aut ipſis expediebat, aut regi, [5] averſati ſunt. Sed haec ſuo [6] quaeque [7] tempori reſerventur. nunc cetera [8] exſequi pergam.

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Frob. Lugd. Amſt. *corrupit*. 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *in majore*. 3 Alii omittunt *adfectantem*. 4 Voſſ. 2. omittit *aut*. 5 Ald. *adverſati* Mer. *tergiverſati* Voſſ. 2. *aut verſati*. 6 Alii *quoque*. 7 Voſſ. 2. Ald. Mer. *tempore*. 8 Voſſ. 2. *aſſequi*.

diae, re cum Alexandro (qui tum Baccho ſacrificaverat in Ecbatanis) *communicata, juſſiſſe proclamari, ſe Alex. Ammonis filium tribus aureorum millibus coronare.* Sic infra VIII, 5. ex compacto res ab Agide & Cleone geritur, Rege poſt aulaea ſtante, ut perſuaderetur Macedonibus adorandi regis ritus; cum jam *Jovis filium non dici tantum ſe, ſed etiam credi vellet.* Verum ut tunc temporis Calliſthenes, & alii ſemper non defuere, qui vecordi ambitioni obviam irent. Sic *Anaxarchus cognomento Eudaemonicus, cum aliquando in morbum incidiſſet Alexander, & ei medicus ſorbitionem imperaret fieri, ridens Anaxarchus: At noſtro deo (inquit) in cochlearis ſorbitione ſpes ſita eſt.* Adde Aelian. l. IX, 37. V. 12. & II, 19. Non defuerunt tamen vilia capita, qui amentiam hominis, foediſſima ſimul & nefaria adulatione ſtimularent. Nam, eumdem illum Anaxarchum, Satyrus apud Athen. VI, 13. tradit, iter cum Alexandro facientem, *cum ſubito tonuiſſet, dixiſſe: numquid tu hoc feciſti, ô fili Jovis?* Ex ejus ſucceſſoribus ſolus Antipater vocare noluit deum, ut auctor eſt Suidas. FREINSH.

Corrumpit] Vere judicat Curtius, quaſi diceret: opera Alexandri, ſi juxta humanae virtutis modum aeſtimes, grandia ſunt & admirabilia: ſi quaſi à Deo profecta, ut ipſe videri voluit, multum de claritudine ſua perdunt. FREINSH. *Corrumpit*, ita Freinshemius, ego cum aliis puto rectius *corrupit*, quoniam praecedit, *juſſit*. SCHEFF.

Adſueti quidem regio imperio, &c.] Lucanus lib. III. vſ. 146. pari modo *libertatis umbram* dixit:

Libertas, inquit, populi, quem regna coërcent,
Libertate perit; cujus ſervaveris umbram,
Si quidquid jubeare, velis.

FREINSH.

Immortalitatem] Lugdunenſes *immortalitatem adſectantem*, & rectius fortaſſe. ego tamen veteres ſequendo, hanc partem peccare malui, quam temere contra ipſorum auctoritatem, aliquid in contextum recipere, quod ullo modo abeſſe tantum poſſet. MODIUS.

Tempori reſerventur] Forte ſcripſit Curtius: *ſuo quaeque tempore referentur.* Certe illud *tempore* comparet in Aldina editione & nonnullis aliis. FREINSHEMIUS. *Suo quaeque tempori*, quando infra de Philota, Calliſthene, Hermolao, & horum ſimilibus, quos ſupplicio Alexander adfecit, agetur. CELLAR.

CAPUT VIII.

In Aegypto Alexandria condita: variaeque Alexandri bellicae expeditiones.

1 Alexander ab Hammone rediens, [1] ut à mari ad Mareotim paludem, haud procul inſula [2] Pharo ſitam, venit; contemplatus loci naturam, primum in

VARIANTES LECTIONES.

1 Sic Ald. edidit P. *rediens in Mareot.* & ceteri Bong. *ut Mar.* Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *rediens Mareotyn.* 2 Voſſ. 2. *Phare.*

Ab Hammone rediens] [Male Cedrenus μετὰ τὴν ἀπὸ Βραχμάνων ἀποστροφὴν, *à Brachmanibus reverſus.* cum ipſe paullo ante diverſum ſcripſiſſet.] Alexandria ab Alexandro condita. Salianus Annal. Eccleſ. Tom. 5. tempus aedificatae Alexandriae ita diſerte explicat: *Annus*, inquit, *mundi* 3722. *ſextae aetatis, imperii Perſarum* 207. *Darii* 8. *Ieddoae* 34. *Alexandri* 6. (ſextum accipe inchoatum, non finitum) *Olym.* 112, 2. *Archonte Ariſtophane. Urbis conditae* 422. *Coſſ. M. Claudio Marcello, T. Valerio Potito. ante Chriſtum natum* 330. vide & Scaliger. animadverſ. ad Euſebium M. DC. LXXXVI. *Mira hallucinatio apud Vellejum* I, 14. Fundani & Formiani in civitatem recepti eo ipſo anno, quo Alexandria condita eſt. *Ergo condita numero* M. DC. XCIX. *annorum* XXIV. *metachroniſmo. quod abſurdum.* Qui plenam velut panegyrim & laudationem Alexandriae quaerit, apud Marcellin. XXII, 40. &c. reperiet, qui *verticem omnium urbium* appellat. RADERUS. Circa haec tempora papyri uſum fuiſſe re-

in ipſa inſula ſtatuerat urbem novam condere. Inde, ut [1] adparuit, magnae ſedis inſulam 2
haud [2] capacem; elegit urbi locum, ubi nunc eſt [3] Alexandria, appellationem trahens
ex nomine auctoris. Complexus [4] quidquid [5] loci eſt inter paludem [6] & mare, octogin-
ta ſtadiorum muris ambitum deſtinat; [7] &, qui [8] aedificandae urbi praeeſſent, relictis,
Memphim petit. Cupido, [9] haud injuſta quidem, ceterum intempeſtiva [10] in- 3
ceſſerat, non interiora modo Aegypti, ſed etiam [11] Aethiopiam inviſere. Me-
mnonis [12] Tithonique [13] celebrata regia cognoſcendae vetuſtatis avidum tra-
he-

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. *apparuerat*. 2 D. Bong. Pal. 1. Leid. *capacem eſſe* Voſſ. 2. *capacem fore*. 3 Leid. D. *Alexandri*. 4 Ald. *qui quicquid*. 5 Bong. Voſſ. 2. Lugd. Amſt. *ſoli*. 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. *ac*. 7 Pal. 1. omittit *&*. 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *exaedificandae*. 9 Pal. 1. *aut* D. ab alio *haud*. 10 Voſſ. 1. *inceſſerant*. 11 Voſſ. 1. 2. *Ethiop*. 12 B. 2. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *Titoniſque* D. *Totoniſque* ab alio *Titoniſque* Pal. 1. *Thitoniſque*. 13 Voſſ. 2. *celebratam regiam*.

repertum Varro tradidit, apud Plin. XIII, 11. quod hic referre non viſum eſt alienum, *cum*, ut Plinius ibi loquitur, *chartae uſu maxime humanitas vitae conſtet & memoria*. FREINSH.

Statuerat] Sed poſtea mutavit opinionem, monitus ſomnio, quo Homerum imaginatus eſt, oſtendentem urbi condendae locum. Plutarch. Alexand. cap. 45. FREINSH.

Urbem novam] Chronicon Alexandrinum duodecim ab eo urbes ex ſuo nomine conditas recenſet: Ex quibus Stephanus praeter ſecundam & octavam, quae eſt Troadis, vix ullam agnoſcit: praeter autem iſtas duas recenſet adhuc ſedecim. Notandum, quod ait Salmaſ. ad Solini cap. 38. Stephanum *multas Alexandrias quaſi diverſas memorare, quae eaedem ſunt*. Et de Alexandria quidem Aegypti dubitare neminem ſinit urbis claritudo. De Troade ſcrupulum movet Strabo. cum enim Chronicon exſerte dicat ab Alexandro conditam; nec diſſentiat Stephanus: Geographus lib. XIII. originem ejus Antigono videtur tribuere, ac ab eo Antigoneam fuiſſe vocatam, poſtea Alexandriam à Lyſimacho, in honorem Alexandri: Ego crediderim, ab Alexandro conditam, poſtea ab Antigono incrementum & nomen accepiſſe. Et eruditiſſimus Scholiaſtes ad Dionyſ. perieg. v. 254. adnotat, *numerari in hiſtoriis Alexandrias ſupra octodecim*. Inter eas, quarum nullum apud Curtium exſtat veſtigium, eſt Alexandria ad Pallacopam in Arabia. de qua Arrian. VII, 4. Alexandropolis, Plin. VI, 25. Heraclea in Matianis, Plin. VI, 16. Alexandria Carmaniae, Plin. VI, 23. Smyrna inſtaurata, Plin. V, 29. Nicephorium, Plin. VI, 26. Xylenopolis, Plin. VI, 23. & ibid. neſcio quod Cadruſi oppidum. FREINSH.

Locum] Strabo lib. XVII. docet, eo in ſolo ab antiquis Aegypti regibus exſtructam fuiſſe Rhacotin, quae poſtea Alexandriae pars fuerit. quae verba arguunt, Strabonem haud recte intellectum fuiſſe à Mario Nigro. Ex eo Strabonis loco colligimus, cur inter hujus urbis nomina legatur apud Stephanum Ῥακῶτις. Apud Cedrenum vitioſe legitur Ῥακάστη. Rectiſſime igitur conjecerunt Janus Parrhaſius in Claudianum, & Pintianus in Plinium X, 5. legendum eſſe, *qui locus antea Rhacotes nominabatur*. Hieronymus in Epitaphio Paulae ſcribit, *urbem No poſtea verſam eſſe in Alexandriam*. & in commentario ad Nahum. 3, 8. addit, Alexandriam ſemper fuiſſe metropolim Aegypti ſub primo nomine, ſcilicet No. FREINSH. Paullo ſupra Canobicum oſtium, quod Nili ultimum ab occaſu eſt, inter paludem Maraeotim, & mare juxta Pharum inſulam. CELLAR.

Praeeſſent] Aedificandae urbi praefectum eſſe tradit Plutarch. [forte Alex. cap. 124. & Tzetzes Chil. VIII, 199.] *Staſicratem*, Strabo lib. XVII. & Aelianus *Chinocratem*, quamquam apud Strab. legatur *Chiromocratem*, alii *Cherſimocratem*, ut notavit Xylander, [Silvius c. 77. de Aſia vitioſiſſime *Cheromocratem*] Juſtinus XIII, 4, 1. *Cleomenem* facit aedilem Alexandriae: Plinius IV, 10. *Denocharem* ſcribit; ſed exemplaria veriora Dinocratem referunt, uti & Solinus cap. 32. & Vitruvius lib. II. in praefatione, ubi elegantem de eo hiſtoriam exponit. RADERUS. Adde Amm. Marcellin. XXII, 40. & Valer. Max. 1, 4, 1. ext. FREINSH.

Memnonis] Andreas Schottus, uti arbitror, ad tabulam Ortelii, qua Alexandri expeditio utcumque adumbratur, hunc Curtii locum illuſtrat. Memnon, ut Euſtath. ad Homer. Ιλ. α. tradit, Tithoni & Diei filius fuit: alibi Aurorae & Tithoni, ut & Heſiodus. Strabo lib. XV. nec Auroram, nec Diem, ſed Ciſſiam Memnonis matrem ait. Quae de eodem fabuloſa feruntur, apud Mythologos & Natalem Comitem cognoſces. RADERUS. Amenophim, ſextum Aethiopum regem, fuiſſe credit Euſebius hunc Memnonem, λόγῳ A. ubi & de Cambyſe narrat, Polyaenum Athenienſem citans. Conſule & Biblioth. Photii pag. 1131. f. FREINSH. Abydi fuit haec regia in ſuperiori Aegypto ſive Thebaide. Strabo l. XVII. Fuit autem Memnon, ut poëtae fingunt, Tithoni ex Aurora filius, qui in auxilium Trojanis profectus illo bello interierit, & in Aſia ſepultus ſit. CELLAR.

4 hebat pene extra [1] terminos ſolis. Sed imminens bellum, cujus multo major [2] ſupererat moles; [3] otioſae peregrinationi tempora exemerat. Itaque Aegypto [4] praefecit [5] Aeſchylum Rhodium, & [6] Peuceſten Macedonem; quatuor millibus militum in praeſidium regionis ejus datis. [7] *clauſtra Nili fluminis* [8] *Polemonem*
5 *tueri* jubet: triginta ad hoc [9] triremes datae. [10] Africae deinde, quae Aegypto juncta eſt, praepoſitus Apollonius: vectigalibus ejuſdem Africae, Aegyptique, [11] Cleomenes. Ex finitimis urbibus commigrare Alexandriam juſſis, novam ur-
6 bem magna multitudine [12] implevit. Fama eſt; *quum rex* [13] *urbis futuris* [14] *muris* [1] *po-*

VARIANTES LECTIONES.

1 P. *terminum.* 2 P. *ſuperat.* 3 Pal. 1. *otioſe peregrinanti.* 4 Amſt. *praefecerat.* 5 P. F. Fl. Leid *Heſculum* B. 2. Voſſ. 1. *Haeſculum* Voſſ. 2. *Oſculum todium* B. 1. *Heſculoem* Mer. Er. Baſ. Col. *Eſquilum.* 6 Voſſ. 2. *Pendeſten.* 7 P. *caſtra.* 8 Bong. Leid. Voſſ. 1. *Polimonem* D. *Polymonem* alii *Polymenem.* 9 D. *trimes* ab alio *triremes.* 10 Voſſ. 2. *Affr.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. D. Pal. 1. Col. Baſ. *Clemens* Voſſ. 2. omittit Ald. Mer. *demens.* 12 P. *replevit.* 13 Bong. Fl. Leid. *urbem futuri* Voſſ. 1. *urbis futuri* Voſſ. 2. *urbem futuris.* 14 B. 1. *urbis.*

Extra terminos ſolis] Imo extra terminos veritatis, Auxeſis eſt prope poëtica. ita Coenus infra: *poene in ultimo fine mundi conſiſtimus, in alium orbem ire paras, ut plura, quam ſol videt, luſtres.* Curtius iterum in Coeni oratione lib. IX. *quod ſi adhuc penetrare certum eſt, regio à meridie minus vaſta eſt: qua ſubacta licebit decurrere in aliud mare, quod rebus humanis terminum voluit eſſe natura.* Ceterum poſt Aethiopiam circulum cancri tropicum, aut Capricornum inhabitabilem arbitrabantur veteres, qui ultra progredientibus occurrebat. De quo Strabo in fine rerum Aethiopicarum lib. IX. quod autem dicendum ſit, extremas habitari mundi partes, quae intemperatae, & inhabitabili regioni adjacent, propter frigus aut aeſtum eſſe quaſi errores quoſdam defectus temperatae. RADERUS. Solis termini utroque tropico continentur, qui vero nequeunt hoc loco intelligi, quod non ultra capricorni tropicum, ſed cis cancri laudata regio eſt. popularis ergo loquendi conſuetudo eſt, de qua infra c. 14, 21. adde Geogr. noſtrae appendicem. CELLAR. Haec cum ita notaſſent in Curtio Viri Docti, tamen ut novum & à ſe obſervatum edit, ſeveriſſimo Curtii judicio Cl. Clericus c. 8. §. 7. *intolerando ipſum tumore turgere, ut fere neſcias quid ſibi velit. Memnonis regia illa Thebis erat, in ſuperiore Aegypto, nec procul inviſenda. Dein, quid* extra terminos ſolis? *debuiſſet potius dicere* intra terminos ſolis, hoc eſt *intra Tropicos, nam in meridiem eundum erat, quanquam non procul. Verum in animo habebat Virgiliana illa l.* VI. *Aeneid. vſ.* 799.

- - - - - - *Jacet extra ſidera tellus,*
Extra anni ſoliſque vias.

Sed Virgilius intellexit occiduos Africae tractus, & Poëtae condonantur, quae in Hiſtorico non feruntur. haec ille. Ceterum ſi haec verba Curtio dentur tamquam ſe adcommodanti immodico Alexandri, immodici juvenis, animi deſiderio, non ita plane praeter rem egiſſe, & tam indignum convicium meruiſſe videbitur.

Otioſae peregrinationi] Quidam libri habent *otioſe peregrinanti.* unde poſſis ſuſpicari, lectionem veram eſſe, *otioſe peregrinandi.* SCHEFFER.

Clauſtra Nili fluminis] Oſtia & divortia, ad quae navigatio coërcetur. CELLAR.

Polemonem] *Polemonem* habet Arrianus III, 1, 18. non *Polymenem* ut Curtius. vitium in nomine haerens librariis poteſt aſſignari. Duos tamen Polemones Arrianus Aegypti praeſides nominat, alterum Peluſii oppidi cuſtodem; alterum claſſi praefectum: illum Pellaeum Megaclis filium; hunc Theramenis. RADERUS. Expreſſi *Polemonem,* quomodo habebant & aliae Editiones. FREINSHEMIUS.

Africae, quae Aegypto juncta eſt] Veteribus enim Aegyptus in Aſia eſt, cujus terminum in Catabathmo ultra Aegyptum conſtituebant. CELLAR.

Ejuſdem Africae] Illud *Africae* gloſſema eſt; ideoque delendum ex mente RUTGERSII. l. III. V. L. 4.

Cleomenes] Hunc Juſtinus XIII, 4, 11. nominat architectum Alexandriae. Pauſanias in Atticis: *Cleomenem hunc poſt Alexandri mortem Ptolemaeus Lagi interfecit, quod Perdiccae ſtuderet.* Quamobrem vero Alexander tam multos praeſides Aegypti conſtituerit, aperit Arrianus III, 1, 21. *Aegypti,* inquit, *imperium in plures praeſides partitus eſſe dicitur, naturam regionis admiratus & munimenta, neque tutum ratus univerſum Aegypti imperium uni committere. Quod quidem Alexandri conſilium imitati Romani in tuenda Aegypto mihi videntur, neminem ſenatorii ordinis, ſed equeſtris, proconſulem eo mittere ſoliti.* Obſervandum praeterea multos ab Arriano praeſides Aegypti indigitari, Curtio praetermiſſos. RADERUS.

Ex finitimis] Suſpicor fuiſſe: *Rex fin.* alioqui vix habeat ſequens *juſſis,* unde ſe ſuſtentet. FREINSHEM.

Futu-

[1] *polentam, ut Macedonum mos eſt, deſtinaſſet; avium greges* [2] *advolaſſe, &* [3] *polenta*

VARIANTES LECTIONES.

1 D. Pal. 1. Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *polenta.* 2 Voſſ. 2. *devolaſſe.* 3 Baſ. Er. *polentam.*

Futuris muris] Hic me ipſe condemno. quod, quemadmodum primo ſtatueram, non juſſerim etiam excudi. *Cum rex urbis futurae muros polenta deſignaſſet*, nam & ſcripti libri (niſi quod illud *deſignaſſet* à conjectura eſt) ita habent, & auctores omnes tam Graeci quam Latini hanc lectionem probant. Plutarchus, qui tamen non Alexandrum deſignaſſe, ſed deſignari curaſſe ſcribit. Arrian. l. III. *αὐτὸς τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκε* & poſt pauca. *ἐθέλειν μὲν ἀλέξανδρον καταλιπεῖν αὐτὸν τὰ σημεῖα τοῦ τειχισμοῦ τοῖς τέκτοσιν, οὐκ εἶναι τε ὅτω τὴν γῆν ἐπιγράφουσι, τῶν δὲ τεκτόνων τινα ἐπιφρασθέντα ὅσα ἐν τεύχεσιν ἄλφιτα οἱ στρατιῶται ἐκόμιζον ξυναγαγόντα ἐπιβάλλειν τῇ γῇ, ἵναπερ ὁ βασιλεὺς ὑφηγεῖτο.* & ſeq. Strabo lib. XVII. de Alexandria loquens. *τῆς δὲ ὕστερον ἐπηκολουθηκυίας εὐδαιμονίας τῇ πόλει μνημονεύεσθαι κατὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ τιτίσματος σύμβαν. τῶν γὰρ* &c. Valer. Max. *Cum rex Alexander urbem in Aegypto conſtituere vellet, Architectus Dinocrates, cum cretam non haberet, polentaque futurae urbis lineamenta duxiſſet, ingens avium multitudo proximo lacu emerſa polentam depaſta eſt.* ex quo loco mirum eſt, Glareanum cum in editis reperiſſet, quemadmodum etiam hodie legitur, *cum rex urbis futuris muris polentam, ut Macedonum mos eſt, deſtinaſſet*, non potuiſſe vel hac parte Medicinam Curtio facere, ut moneret legendum, *futura* pro *futuris*, quid enim facilius fuit? ſed res fortaſſe, ut poſtea dicit, non erat tanti. MODIUS. *Futurae* non *futuris* alii emendatius ſcribunt; alii, *urbis futurae muros polenta deſignaſſent*, nec hoc male, niſi à Modio *deſtinaſſet*, adjectum eſſet. RADERUS. *Fama eſt, quum rex urbis futuris muris*, &c. Florentinorum optimus, cum duobus aliis ejuſdem Bibliothecae: *cum rex urbem futuris muris polenta &c. deſtinaſſet.* Quae fortaſſis omnibus aliis praeferenda lectio. *urbem deſtinavit*, id eſt, deſignavit & metatus eſt urbis condendae locum. GRONOVIUS.

Ut Mac. mos eſt] Hoc alibi non reperies. Marcellin. XXII, 40. *penuria calcis* id accidiſſe ſcribit. Val. Max. I, 4, 1. *cum cretam non haberet.* Strabo lib. XVII. ſcribit polenta uſum fuiſſe architectum, eo quod creta defeciſſet. & eodem inclinat Arrianus III, 1, 5. & Plutarch. cap. 46. Cretae enim potius in hujuſmodi uſibus officium fuiſſe, etiam ex Plinio XXXV, 17. patet: *Eſt & viliſſima qua Circum praeducere ad victoriae notam &c. inſtituerunt majores.* Certe Euſtath. ad Dionyſ. v. 254. diſerte ſcribit, *ex more fuiſſe, ut creta deſignaretur ambitus urbis.* Atque id magis credibile eſt ex communi ſenſu. ſi tamen aliter Macedonibus placuiſſe Curtius reperit, nobis nihil eſt, quod contra urgeamus. FREINSH.

Deſtinaſſet] Hanc lectionem retinendam cenſet Gebhardus: (Pintianus in Plin. V, 10, & Bongarſ. volunt;) *muros polenta &c. deſignaſſet:* Virgilius Aen. VII, 157.

- - - - *ipſe humili deſignat moenia foſſa.*

& Aen. V, 755.

Interea Aeneas urbem deſignat aratro.

Nam *deſignare* proprie eſt *περιγράφειν*, vel *ἐπιγράφειν*. LOCCENIUS. Alia tamen eſt opinio Gronovii Obſervation. pag. 121. & ſeq. quam ipſius verbis adſcribo: Vera lectio eſt: *cum rex urbis futurae muros polenta &c. deſtinaſſet. Deſtinare*, quod fugit Modium, deſignare eſt. ut infra. [Vide Indicem] Virgilius Culice v, 390.

- - - - *locum capit, hunc & in orbem*
Deſtinat.

Sic Veget. II, 10. de praefecto caſtrorum: *ad quem caſtrorum poſitio, valli & foſſae deſtinatio pertinebat.* ibi male Lipſius, *deſignatio.* Livius: *ex his CCXXV. qui omnium conſenſu deſtinabantur & infandae caedis, & defectionis auctores.* Hactenus Gronovius, cujus conjectura placet. Conſentit & Acidalius ad Curt. IX, 9, 6. Vide Salmaſ. in Solin. pag. 231. FREINSH. Probo Gronovianam emendationem, *urbis futurae muros polenta.* niſi malis *orbem futurae urbis*, id quod ideo potius videri poteſt, quia in Bongarſiano eſt, *urbem futuri urbis*, pro *urbis futuris muris*, item, quia illud *orbem* in hoc genere uſurpavit ipſe Virgil. *locum capit hunc & in orbem deſtinat.* SCHEFFER. Gronovius l. II. obſerv. c. 8. auctor verae lectionis. vulgo *futuris muris polentam.* minus apte. *Deſtinare* autem eſt deſignare, ut num. 2. cur vero polenta? mos fuit lineamenta condendae urbis alba terra vel creta deſignare, quae quum ibi defuiſſet, polenta ſeu hordeacea farina tam ambitus moenium, quam interiora urbis deſcripta fuerunt. Plutarch. p. 679. *ἐκέλευσε τὸ σχῆμα τῆς πολέως διαγράψαι. καὶ γῆ μὲν οὐ παρῆν λευκὴ, τῶν δὲ ἀλφίτων λαμβάνοντες ἐν πεδίῳ μελαγγείῳ. juſſit formam urbis delineari, quia vero creta ad manum non erat, polenta uſi in campo nigro.* CELLAR.

Avium greges] Arrianus III, 1, 4. Ammianus XXII, 40. & Strabo lib. XVII. de avibus omnino tacent. cum Curtio plane conſentiunt Val. Max. I, 4, 1. ext. Plutarch. cap. 46. Euſtath. in Dionyſ. v. 254. Stephanus in *Ἀλεξάνδρεια.* FREINSH.

Polenta eſſe paſtas] *Polentam* editiones, & jam allegavimus illa Suetonii *polentam depaſta eſt*, quare etſi in Suetonio alia ratio eſt, tamen cum nihil refert, legatur ſane etiam hic *polentam.* MODIUS. Hunc locum tentavit Cl. Drakenborg. ad Silium l. XIII. vſ. 766. eodem modo, quo jam olim viri Docti in priore parte correxerant, & praecipue

ta eſſe paſtas: quumque id omen pro [1] *triſti à pleriſque eſſet acceptum*; [2] *reſpondiſſe vates, magnam illam urbem advenarum* [3] *frequentiam* [4] *culturam, multiſque eam terris*
7 *alimenta praebituram.* Regem, quum ſecundo [5] amne [6] deflueret, adſequi cupiens [7] Hector, Parmenionis filius, eximio aetatis flore, [8] in paucis Alexandro carus, parvum navigium conſcendit, pluribus, quam capere poſſet, [9] impoſitis. itaque
8 [10] merſa navis omnes deſtituit: Hector, diu flumini obluctatus, quum madens veſtis, & adſtricti crepidis pedes natare prohiberent, in [11] ripam tamen ſemianimis evaſit; & ut primum fatigatus ſpiritum [12] laxavit, quem metus & periculum [13] intenderant, nullo adjuvante (quippe in [14] diverſum evaſerant alii) exanimatus
9 eſt. [15] Rex amiſſi ejus deſiderio vehementer adflictus eſt: repertumque corpus magnifico extulit [16] funere. Oneravit hunc dolorem nuntius mortis Androma-
10 chi, [17] quem praefecerat Syriae: vivum Samaritae [18] cremaverant. Ad cujus interitum vindicandum, quanta [19] maxima celeritate potuit, contendit. advenien-
11 tique ſunt traditi tanti [20] ſceleris auctores. Andromacho deinde [21] Memnona ſubſtituit: [22] adfectis ſupplicio, qui praetorem interemerant. [23] Tyrannos, [1] in-

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. *triſti haberetur à.* 2 Voſſ. 2. *reſpondere.* 3 Voſſ. 2. *cultatam.* 4 Voſſ. 1. *frequentium.* 5 D. Voſſ. 2. *amni.* 6 Pal. 1. *defluere.* 7 Leid. Voſſ. 1. *Haector.* 8 D. habet *in*, ſed aliud prius fuit. 9 Voſſ. 1. *inpotis.* 10 Voſſ. 2. *raſa.* 11 Pal. 1. *ripa.* 12 Voſſ. 2. *laſſavit.* 13 Pal. 1. Bong. Leid. Voſſ. 1. 2. Mer. *intenderat.* 14 Mer. *adverſum.* 15 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Bong. omittunt *rex.* 16 Alii *munere.* 17 Leid. *quam.* 18 Bong. *cremaverunt* Voſſ. 2. *decremaverant.* 19 Fl. Leid. Voſſ. 1. *maxime.* 20 Mer. *caedis.* 21 P. *Mennona* Leid. *Nemnona.* 22 Fl. Leid. *adfectiſque.* 23 Pal. 1. *tyrannis.*

pue J. Fr. Gronovius ex MS. optimo, *deſtinaſſet polenta.* ſed in ſequentibus ex conjectura corrigit, quod Modius & alii etiam *& polentam depaſtas.* Acute ſane, nec ſine exemplo conſtructionis. ſic Ovid. l. IX. Met. vſ. 298. *dextroque à poplite laevum Preſſa genu:* i. e. preſſit. Vide Cl. Perizon. ad Sanct. Minerv. l. 1. c. 15.

Frequentiam] Scripti *frequentia*, quomodo ſi legas, pro, *culturam*, *futuram* aut tale quid ſupponendum erit. ejuſdem generis, quod in iiſdem etiam ſcriptis pro *terris* terram erat. enim & hoc ferri poſſet, ſed nihil muto. MODIUS.

Deſtituit] *Deſtituere* eſt rem amatam deſerere. elegans imprimis hujus verbi uſus in hoc ſignificatu paſſim apud optimos ſcriptores. Ovid. Faſt. l. 1. vſ. 368. *Flebat Ariſtaeus, quod apes cum ſtirpe necatas Viderat inceptos deſtituiſſe favos.* Idemque *nec ſolos deſtituere rogos.* Propertius, *Cujus ut accenſae Dryades candore puellae Miratae ſolitos deſtituere rogos.* RADERUS.

Extulit munere] Vide quid membranarum auctoritas apud me poſſit, aut potius non poſſit, cum aptiſſime hoc loco *funere* hactenus lectum fuerit, coëgerunt me illae, hoc, quod vides, ſubſtituere: ita tamen ut non deſinam & vulgato velle interea, nam etſi de muneribus in honorem demortuorum edi ſolitis eleganter capi hic locus poteſt, neſcio quo pacto nihilo ſecius, *efferri funere* quam *munere* uſitatius, & magis frequentatum Latinis videtur. MODIUS. *Funere* habent emendatiores & antiquiores Codices. in Adr. Junii editione ad MS. emendata cognoſces *funere*, & certe aptius. RADERUS.

Andromachi, quem vivum Samaritae] Andromachus c. 5. n. 9. Coeleſyriae praefectus dicitur, ſub cujus imperio oportuit etiam Palaeſtinam fuiſſe. Samaria enim & urbs (tunc quidem deſerta) & regio erat inter Galilaeam & Judaeam media. Itaque Cedrenus p. 124. Andromachum laxa voce τῶν τόπων ἐπιμελετὴν, *locorum illorum procuratorem* vocat. Cauſſa vero interficiendi praeſidem ſine dubio exactiones nimiae, & acerbius imperium fuit. CELLAR.

Ad cujus interitum vindicandum, quanta maxime celeritate potuit, contendit] An non melius? *quanta maxima celeritate potuit.* Sic enim potius Latini. ac mirum, ni ſuperius etiam ſic fuit emendandum: *Beſſum quoque Bactrianorum ducem perquam maximo poſſet exercitu coacto, deſcendere ad ſe jubet.* legendum inquam fortè, *Bactrianorum ducem properè quanto maximo poſſet exercitu coacto.* Curtius, aliique ſic plerumque: nec tamen alibi *perquam* damnem, hic tantum vix cenſeam genuinum, eo, quod *propter* in quibuſdam legitur, unde *propere*, vel *properiter* eliciendum videtur, ac potius illud, quod magis tritum, & noſtro familiare. Alterum ſub eadem voce in aliis corruptum, ſuo loco, ſuo tempore oſtendemus. ACIDALIUS. *Quanta maxima*, ſic Acidalius fecit, probante Radero, cum fuiſſet; *quanta maxime*, minus recte. Sic infra IV, 13, 36. *curſu quanto maximo poterat.* FREINSH.

Affectis ſupplicio] Totius loci emendatio à libris eſt,

[1] inter eos [2] Methymnaeorum Ariſtonicum & [3] Chryſolaum, popularibus ſuis tradidit: quos illi [4] è muris ob injurias tortos necaverunt. Athenienſium deinde, 12
[5] Rhodiorumque & Chiorum legatos audit. Athenienſes *victoriam* [6] gratulaban-

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. *interque* Bong. *inter eoſque* Voſſ. 1. omittit *eos* Voſſ. 2. *itaque* Lugd. *inter quos* Amſt. *interea.* 2 Pal. 1. *Medimnanum* Voſſ. 2. *Mechimneorum* Mer. Baſ. Col. *Medimeorum.* 3 Pal. 1. D. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *Erſilaum* P. *Horſil.* F. *Chorſil.* 4 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. omittunt *è muris.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Bong. omittunt *que.* 6 Voſſ. 1. *gratabantur.*

eſt, vulgo habebant: *Andromacho deinde Memnona ſubſtituit, affectis ſupplicio, qui praetorem interemerant. Tyrannos inter eos Methymnaeorum Ariſtonicum & Chryſolaum popularibus ſuis tradidit; quos illi è muris ob injurias tortos necaverunt.* partim non aeque recte, partim inepte. nam quid eſt, quod ait, *è muris tortos?* certe aliter Plutarchus & Arrianus. MODIUS.

E muris] Hanc lectionem omnes quos vidi codices exhibent. Modius è ſuo illa, *è muris*, emunivit, quod ego cum omnibus cautis nec laudo, nec damno. Redundant illa quidem, ut nobis parent, ſed quid ſi vox alia vel deſideretur, vel pro *necaverunt*, legendum *ſuſpenderunt*, vel *praecipitaverunt.* RADERUS. Forte ſic poſſit: *quos illi prius ob injur. &c.* quomodo infra VIII, 8, 21. Reineccius in Tyrannide Lesbia, ubi Chryſolai ſtirpem exponit, veterem ſcripturam retinet. FREINSH. Illud *è muris* ſine dubio hic vitioſum eſt, puto tamen veram ſcripturam eſſe, *quos ille eculeis ob injuriam tortos.* qui neſciebant, quid eculei eſſent, primum diviſerunt vocem, ſcripſerunt *è culeis*, & poſt fecerunt, *è muris.* SCHEFFER. *E muris necaverunt*, ſic ſalva vulgaris ſcriptura, ſupplicium notatur ejuſmodi, quo damnati & torti de muris praecipitati fuerint, quaſi indigni, qui intra moenia tolerarentur. Aliis ſuperfluum *è muris* videtur, aut *in muris* ſubſtituendum; aut *ſuſpenderunt*, vel ſimile, pro *necaverunt.* verum omnia contra aſſenſum librorum. CELLAR. Quid, ſi verba tranſponantur, & levi mutatione ſic conſtituas locum: *quos illi ob injurias tortos in muris necaverunt?* Qua ratione tyrannos palam & in conſpectu civium occiſos voluerit Curtius: id quod incredibile non eſt. BLANCKARD. *Popularibus ſuis tradidit: quos illi è muris tortos. ſuis* ad tyrannos referendum, cave dubites, ut is prodeat ſenſus, Alexandrum eos, qui crudeliter uſi erant imperio in cives ſuos, hiſce tradidiſſe, ut arbitratu ſuo poenam in meritos ſtatuerent. In ſequenti oratione miror vehementer doctiſſimos viros deſudaſſe, nec tamen tantis curis niſi nugas egiſſe maximas. Ex omnibus ſeligo C. Cellarium, qui ad haec Curtiana ita ſcripſit: *ſic ſalva vulgaris ſcriptura, ſupplicium notatur ejuſmodi, quo damnati & torti de muris praecipitati fuerunt. aliis ſuperfluum* è muris *videtur: aut* in muris *ſubſtituendum; aut* ſuſpenderunt *vel ſimile pro* necaverunt. Vah quantum ineptiarum! Praeconcepta ſcilicet opinio de ſcriptura depravata, & oblivio elegantiae in ſingulari uſu particulae è reconditae in errorem prope puerilem deduxit viros praeſtantiſſimos. ſentit enim Curtius tyrannos illos à popularibus ſuis è *muris*, id eſt in murorum faſtigio, quod undique conſpici poſſet, adeoque in totius civitatis conſpectu exquiſitis affectos eſſe cruciatibus, & ita necatos. Ille quidem uſus particulae è vel *ex* non eſt obſervatus Horatio Turſellino: ſed ubi res ita fert, ab aliis quoque auctoribus adhibitam illam elegantiam nunc demonſtrabo. Caeſar de bell. Gal. l. II, 13. *Pueri muliereſque ex muro paſſis manibus ſuo more pacem à Romanis petierunt.* mox idem c. 27. *ut, cum primi eorum cecidiſſent, proximi jacentibus inſiſterent, atque ex eorum corporibus pugnarent.* c. 30. *Ubi turrim conſtitui procul viderunt, primum irridere ex muro.* ſubaudi, *nos coeperunt.* Noſter Curtius quoque l. IV, 2, 23. *duos turres ex capite molis, è quibus in ſubeuntes ſcaphas tela ingeri poſſent.* Nep. Milt. c. 7. *lucus qui ex inſula conſpiciebatur.* Idem Timol. 4. *de vehiculo, quae videbantur, dicebat.* ſed nondum deſino exemplorum. Virg. X. Aen. vſ. 262.

- - - - - *clamorem ad ſidera tollunt*
Dardanidae è muris.

Livius l. IV, 34. *In muros evadunt, ſuiſque capti oppidi ſignum ex muro tollunt.* Immo ipſe Curtius l. X, 5, 15. *Babylonii è muris proſpectabant.* l. IV, 4, 9. *procul è muris miſſilibus ſubmoveretur.* & *multos è muris propugnantes haſta transfixit.* Claudat agmen qui principe loco nominandus Cicero l. VII. fam. ep. 18. *has literas ſcripſi in Pontino, cum ad villam M. Aemilii divertiſſem, ex qua jam audieram fremitus clientium meorum.* Verum teſtium ſat eſto. His ſcriptis cognovi etiam Cl. Schwarſium in ſuis ad Turſellinum additamentis hanc particulae *ex* notionem aliquot illuſtraſſe exemplis p. 369. inter quae & unum alterumque eſt à me obſervatum. HEUMANN. De arte Critica p. 43. At dubitet forte quis, an exempla praepoſitionis è vel *ex*, huc à Viro doctiſſimo congeſta, eamdem habeant notionem, quam ipſe in loco Curtii diſpexit. Sane omnia fere videntur de loco ſuperiore verſus inferiorem aliumve ſignificare; nec ideo congruere cum illa notione quam huic loco, quaſi ab aliis non occupatam, adſignavit. Certe illa, quae attulit, nihil obſcuritatis habent ad aſſequendum ſenſum loci ſui, nec crucem hanc tollunt. Ut proinde tam pueriliS cachinno aut ineptiarum non excipiendi viri

bantur; &, *ut captivi Graecorum* [1] *ſuis reſtituerentur*, orabant: Rhodii & Chii
13 *de praeſidio* querebantur. omnes [2] aequa deſiderare [3] viſi, [4] impetraverunt. [5] Mi-
tylenaeis quoque, ob egregiam in partes [6] ſuas fidem & pecuniam, quam in bel-
lum impenderant, [7] obſides reddidit: & magnam regionem [8] finibus eorum ad-
14 jecit. Cypriorum quoque regibus, qui & à Dario defecerant ad ipſum; & [9] op-
15 pugnanti Tyrum miſerant claſſem, pro merito honos habitus eſt. Amphoterus
deinde, claſſis praefectus, ad liberandam Cretam miſſus (namque & Perſarum &
[10] piratarum armis pleraque ejus inſulae obſidebantur) *ante omnia mare à piraticis
claſſibus vindicare* juſſus: quippe obnoxium praedonibus erat; [11] in bellum utro-
16 que rege converſo. His compoſitis, Herculi Tyrio ex auro crateram, cum
[12] triginta pateris dicavit: imminenſque Dario, [13] *iter ad Euphraten pronuntiari*
juſſit.

VARIANTES LECTIONES.

1 Mer. *ſui.* 2 D. Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. *ea quae* Voſſ. 2. *ea* omiſſo *quae.* 3 Mer. *juſſi.* 4 Voſſ. 2. *impetrabant.* 5 Pal. 1. *Mytilenam eis* Voſſ. 1. Ald. *Mithyleneis* B. 1. *Mitilameis* Mer. *Mytilenis.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Mer. Col. omittunt *ſuas.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. omittunt *obſides.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Bong. Mer. *finium* omiſſo *eorum.* 9 Pal. 1. *oppugnati.* 10 Ald. Baſ. Col. Mer. *Parthorum* Fl. Leid. Voſſ. 1. B. 2. *Parthanorum* Voſſ. 2. *Pirathorum* B. 1. Pal. 1. *Sparthanorum* D. *Parthenorum* & ſubditis punctis *Parthorum.* 11 D. *bello utrimque in regem converſi* ſic etiam Bong. B. 1. *utrumque in regem* Fl. Leid. Voſſ. 1. *bello utrimque in regem converſo* Voſſ. 2. *bello utroque rege converſo.* 12 P. *trigintis.* 13 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *pronunciari iter ad Euph.*

doctiſſimi videantur, qui ad ſuam ſententiam, quatenus *ex* ſignificat *de*, iiſdem uti exemplis potuiſſent: praeſertim cum codices MSS. utique optimi voces illas *è muris* plane omittant.

Ut captivi reſtituerentur] Quod iiſdem petentibus l. III. c. 1. n. 9. negatum, ſaltem dilatum fuerat. CELLAR.

Omnes] Conjunxit Athenienſium aliorumque Graecorum legationes, quaſi eodem tempore advenissent. at illos Arrianus Tyrum veniſſe ſcripſit, hos Memphim III, 1. FREINSH.

Omnes aequa] Sic emendavi, ductum literarum ſecutus, cum in editis eſſet *ea quae*. MODIUS. Omnes libri ante Modium editi conveniunt in *ea quae*. Modius è ſuo reſcripſit *aequa*, non inique opinor, ſed primum contra fidem, deinde melius cadunt prima, ſi ad verbum *impetrarunt* reſpicias. Itaque reſtitui Curtium Curtio in ordine verſuum, extra ordinem à Modio obtruſum collocavi, probum quidem, ſed non γνήσιον, poteſt ſubinde uſu venire, ut ſpurius germanis filiis ſit pulcrior. RADERUS. *Aequa*, alii *ea quae*, & Raderus id habet pro genuino. mihi non placeret, quod ſequitur, *viſi*, niſi ſcribas *aequa*. FREINSH.

Partes] *Partes ſuas* vulgo. male. millies illo modo loquitur Curtius. MODIUS. *Partes* Macedonicas contra Perſas. Arrian. ipſo initio l. II. quantopere fuerint addicti partibus Alexandri Mitylenaei, cujus praeſidium in urbe habebant, cui columnas publice poſuerant, ſed à Memnone primum, deinde à Pharnabazo terra marique obſeſſi cum Perſis paciſci coacti, praeſidium tamen Macedonicum incolume dimiſerunt, & ſtatuas inviti demoliti ſunt. Donec Pharnabazo capto redierunt ad Alexandrum. RADERUS.

Impenderant, reddidit] Lugdunenſes, aliique excuſi, *& pecuniam quam in bellum impenderant, obſides reddidit*, ſed vox *obſides* in ſcriptis nulla eſt, ſatiſque apparet inculcatam, à neſcio quo, huc eſſe. MODIUS. *Obſides*, malim; *& obſides*. FREINSH.

Finibus eorum] Membranae Colonienſes, & Sigebergenſes *finium adjecit*. MODIUS.

Cypriorum regibus] Plures enim illa tempeſtate fuiſſe ſupra ad c. 3. oſtenſum eſt. CELLAR.

Piratarum] Iterum membranae *Sparthanorum*, praeter rem. MODIUS.

Piraticis claſſibus] Hac forte occaſione perductus ad eum eſt pirata, cujus liberum cum rege colloquium infra ad VII, 8, 19. Hae vero piraticae claſſes cauſſam dederunt emendatoribus, ut in hoc num. *Spartanorum* loco ponerent, *piratarum*. Nam de Spartanis illi ſermonem eſſe ſciet, qui cum hoc Curtii loco, & alio IV, 1, 40. Supplem. 6, 1. comparaverit. & quoniam de re conſtat, de verbo omnem dubitationem eximunt Var. Lect. FREINSH.

Obnoxium praedonibus mare] Id eſt ſubjectum, in poteſtate praedonum, ſic Livius lib. XLII. c. 46. *ſerva* atque *obnoxia* conjungit. CELLAR.

In bellum utroque rege converſo] Et Alexandro & Dario alibi occupatis, id ſuam occaſionem praedones rati mare infeſtarunt mediterraneum, perinde ac quum Romani bello Mithridatico implicati eſſent. CELLAR.

Pateris] Varro, quod pateant, ſacris potiſſimum dedicata. Feſtum adi in voce *patera*. hoc feſtum magna pompa celebratum deſcribit Plutarch. quem conſules. RADERUS.

Ca-

Caput IX.

Darius ad Arbela pervenit, eoque invito Alexander Granicum ſuperat.

At Darius, quum [1] ab Aegypto [2] divertiſſe in [3] Africam hoſtem comperiſ- 1
ſet; dubitaverat, utrumne circa Meſopotamiam [4] ſubſiſteret, an interiora
regni ſui peteret: haud dubie potentior auctor praeſens futurus ultimis gentibus
impigre bellum capeſſendi, quas aegre per praefectos ſuos moliebatur. Sed ut 2
idoneis auctoribus fama vulgavit, *Alexandrum cum omnibus copiis, quamcumque ipſe*
[5] *adiſſet regionem,* [6] *petiturum:* haud ignarus [7] quam cum ſtrenuo res eſſet; *o-*
mnia longinquarum gentium auxilia [8] *Babyloniam contrahi* juſſit. Bactriani, Scy-
thaeque, & Indi convenerant: nam & ceterarum gentium copiae partibus [9] ſimul
adfuerunt. Ceterum, quum dimidio ferme major [10] eſſet exercitus, quam in 3
Cilicia fuerat; multis arma deerant: quae ſumma cura comparabantur. Equiti-
bus [11] equiſque [12] tegumenta erant ex ferreis [13] laminis [14] ſerie inter ſe con-
nexis: quîs antea praeter jacula [15] nihil dederat, ſcuta gladiique [16] adjiciebantur:
[17] equorumque [18] domandi greges [19] peditibus diſtributi ſunt, ut major priſtino eſ- 4
ſet equitatus: ingenſque, ut crediderat, [20] terror hoſtium, ducentae falcatae qua-
drigae,

Variantes Lectiones.

1 Baſ. Er. omittunt *ab.* 2 Fl. Leid. D. Pal. 1. B. *devertiſſe.* 3 Mer. *in Aſiam* Voſſ. 2. *in Affricam.* 4 Voſſ. 2. *obſiſteret.* 5 Voſſ. 2. *regionem ipſe adiiſſet* Pal. 1. *audiſſet* alii *adiiſſet.* 6 Lugd. & aliae editt. *petiturus.* 7 Pal. 1. *quantum ſtrenuior eſſet* & P. habet *ſtrenuior* B. 2. *ſtrenuiores* F. *ſtrenuior* exſculpto *es* Voſſ. 2. *quantum ſtrenuiorum eo eſſet.* 8 Vulgo *Babylonem* ſed Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Baſ. Mer. Frob. Col. *Babyloniam.* 9 P. omittit *ſimul.* 10 Voſſ. 2. omittit *eſſet.* 11 Voſſ. 2. omittit *que.* 12 Leid. Voſſ. 1. B. 2. P. D. *tegimenta* Voſſ. 2. *tegmenta.* 13 P. Leid. *lamminis.* 14 Voſſ. 2. *ſerieque.* 15 Voſſ. 2. *nil.* 16 Leid. Voſſ. 1. *adicieb.* Voſſ. 2. *injicieb.* 17 Voſſ. 1. 2. & alii *equorum.* 18 Leid. *donandi.* 19 P. *pedibus.* 20 Voſſ. 2. *hoſtium terror.*

Potentior auctor] Non imperii reſpectu, ſed efficaciae in perſuadendo. Ea enim hic intelligenda eſt potentia. SCHEFFER.

Bactriani Scythaeque & Indi convenerant. Nam & ceterarum] Legendum ac diſtinguendum omnino: *Bactriani Scythaeque & Indi convenerant jam, & ceterarum.* nam illud non affirmabo, ſequentia etiam mutanda: *paribus ſtudiis affluxerant*, quinimo nihil in his movendum edico. ACIDALIUS. Lego cum Acidalio vere conjectante: *Bac. Scythaeque & Indi convenerant jam, & ceterarum &c.* poteſt tamen, *Jam*, puncto ſeparari, & necti cum ſeqq. *Jam & cet. gentium copiae &c.* RADERUS. Tamen ſervata veteri ſcriptura, non incommode locum explicari ſic putem poſſe. *Bactriani &c. convenerant. nam & ceterarum gentium*, quae videlicet primo proelio non interfuerant, ſupra III, 2, 9. tum *adfuerunt partibus, ſimul* cum his, qui prius depugnaverant, Perſis videlicet, Medis, Armeniis, Derbicibus &c. Atque hunc ferme ſenſum hujus loci exiſtimaviſſe Bongarſium colligo, ex eo, quod codici ſuo adſcripſiſſe dicitur, pro *ceterarum* videri legendum *exterarum.* Et firmat id Arrianus III, 2, 7. *Conjunxerant ſeſe his etiam Sacae ex Scythis oriundi, iis qui Aſiam incolunt: non imperio Beſſi ſubjecti, ſed Dario confoederati.* FREINSH. *Scythaeque & Indi*, accolae Scytharum & Indorum, quotquot Perſarum imperio ſubjecti erant, aut illis foedere ac ſocietate conjuncti. Arrianus l. III. βεβοηθήκεσαν Δαρείῳ Ἰνδῶν ὅσοι Βακτρίοις ὅμοροι, καὶ Σάκαι, Σκυθικὸν τοῦτο τὸ γένος, οὐχ ὑπήκοοι, ἀλλὰ κατὰ συμμαχίαν τὴν Δαρείου. CELLAR.

Partibus] Darii. non placet Acidalii conjectura *paribus ſtudiis affluxerunt.* imo nec ipſi ſatis placet. RADERUS.

Dimidio] Vide infra ad IV, 12, 13.

Arma] De armatura Perſarum vide Briſſon. lib. III. pag. 287. & deinceps. FREINSH.

Tegumenta] Supra ad III, 11, 15. Adde Stewechium ad Veget. III, 23.

Equitatus] Ea enim parte virium magis fidebat. ſupra III, 11, 1. FREINSH.

Falcatae quadrigae] Quarum mentio eſt primum in literis Judicum cap. 1. & 4. dein apud Livium XXXVII, 41. Diodorum XVII, 58. Vegetium III, 24. quas Stewechius caelo adumbravit in commentario ad Veget. formaſque earum ex Curtio accepit, qui eam rem parum accurate delineavit & aſſe-

drigae, unicum illarum gentium auxilium, ſequutae ſunt. Ex ſummo temone haſtae [1] praefixae ferro [2] eminebant: utrimque à jugo [3] ternos [4] direxerant [5] gladios: & inter radios rotarum [6] plura ſpicula eminebant in adverſum: aliae deinde fal-

Variantes Lectiones.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *praefixo.* 2 Voſſ. 2. omittit *eminebant.* 3 Col. *tergo.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Bong. *direxerat.* 5 Ald. *gladios*, *rotarum* D. Pal. 1. Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *gladios inter radios rot.* Ald. MS. Frob. *gladios & in radiis rotarum* Mer. Baſ. *gladios rotarum.* 6 Voſſ. 2. omittit *plura.*

aſſequutus eſt; Livium & Diodorum praeteriit. Appianus de bellis Syriacis, & Mithridaticis docet, armatas has quadrigas magnam & horrendam ſtragem edidiſſe in exercitu. RADERUS. Optima eorum curruum eſt deſcriptio apud Xenoph. lib. VI. Παιδείας, ubi Cyro inventionem eorum, ut quidem poſtea à Perſis uſurpati ſunt, tribuit. Eodem libro & de Abradatae curru, non vulgaria referuntur. Vide omnino Briſſon. lib. III. pag. 308. & ſeqq. Dempſterus ad Roſini antiquit. X, 10. producit locum ex incerto auctore de Reb. Bellic. ubi itidem deſcribuntur hae quadrigae. *Falciferos currus* appellat Lucretius III, 746. loco elegantiſſimo, quem adſcriberem, niſi paullo longior eſſet. Corrigendus hic L. Ampelius: *Apud Arbela, tribus proeliis, triginta peditum legionum, equitum bis mille falcatorum curruum vicit.* Scribo: *Apud Arbela, tertio proelio, trecenta peditum regiorum M. equitum C. M. bis mille falcatorum curruum vicit.* FREINSH.

Inter radios] Impreſſi *in radiis*, ſcripti libri *inter gladios*, unde facile fuit ſcribere *inter radios.* eodem autem verſu non *direxerant*, ſed *direxerat* erat in veteribus codd. ut lubet. MODIUS. *Inter radios.* Si proprie loquamur, nihil poteſt *eminere*, quod motum currus non ſufflaminet. Praeterea quid ſibi vult, *in adverſum?* an poterant eminere *ſpicula*, nec tamen *in adverſum* eſſe directa? deinde quid ſunt *ſummi rotarum orbes?* eſtne ſumma pars *apſidis*, vel *canthi?* ſic videtur. ſed in rotae cantho neque ſumma pars eſt, neque infima, dum rota movetur; quia vicibus omnes canthi partes ſunt ſummae & infimae, ſic tamen intellexit rem Curtius, ut ſequentia oſtendunt, & aliae *in terram demiſſae.* ſed quomodo ex cantho rotae potuerunt demitti falces *in terram*, quae ejus motum non impedirent? igitur vere judicavit Schefferus l. II. de re Veh. c. 15. hanc deſcriptionem eſſe impeditiſſimam, qui recte etiam neque Stewechium, neque Raderum potuiſſe pingere currus, ex deſcriptione Curtii oſtendit. Sed omnino videtur deſcriptionem falcati currus, ad poſteriorem partem quod attinet, non ſatis intellexiſſe Curtius, undecunque eam ſumſerit. Oportuit dicere, non *inter radios eminuiſſe ſpicula*, ſed ex cantho ſeu apſide rotae, deinde ex ſummo axe geminas emiſſas falces, unam directam juxta longitudinem axis, aliam ex axe transverſim ad terram demiſſam. Falces & ſpicula è rotis vel axe eminentia, & falx deorſum ex axe demiſſa, non modo erant ad ſecanda, lacerandaque obvia quaecunque ſtarent; ſed etiam ad eos, qui in tumultu, curruum impreſſione creato, hinc atque inde non procul cecidiſſe poterant, etiam jacentes abſcindendos. Ut conſtet hanc fuiſſe falcatorum curruum formam, aut ſimilem, duorum ſcriptorum, Latini alterius, alterius Graeci verbis eos deſcribemus. Sic ergo de iis loquitur Livius l. XXXVII. c. 41. *falcatae quadrigae--armatae in hunc maxime modum erant. Cuſpides circa temonem ab jugo, decem cubita exſtantes velut cornua habebant, quibus quidquid obvium daretur, transfigerent; & in extremis jugis binae circa eminebant falces; altera aequata jugo, altera inferior in terram devexa, illa ut quidquid à latere objiceretur, abſcinderet, haec ut prolapſos, ſubeunteſque contingeret.* Pro hiſce quatuor falcibus, Curtius habet ternos *gladios*, minus quam falces timendos. Cetera ita deſcribit: *item ab axibus ro[t]arum utrimque binae, eodem modo diverſae, delig[a]bantur falces.* hoc voluit Curtius his verbis: *aliae deinde falces in ſummis* &c. ſed quae abſurda ſunt, niſi ex Livio intelligantur. Diodor. vero de his ipſis ita loquitur l. XVII. p. 530. τούτων ἑκάστου παρ᾽ ἑκάτερον τῶν σειροφόρων ἵππων ἐξέκειτο προσηλωμένα τῷ ζυγῷ ξύστρα παραμήκη τρισπίθαμα, τὴν ἐπιστροφὴν τῆς ἀκμῆς πρὸς τὴν κατὰ πρόσωπον ἐπιφάνειαν: *ex ſingulis enim, juxta equum utrumque funalem, ſpicula jugo adfixa, trium ſpithamarum longitudine, prominebant acie in adverſam (hoſtium) faciem converſa.* Haec reſpondent priori parti deſcriptionis Curtianae, ſequentia vero poſteriori: πρὸς δὲ ταῖς κατακλίσεσι τῶν ἀξόνων ἐπ᾽ εὐθείας, ἄλλα δύο, τὴν μὲν τομὴν ὁμοίαν εἴχοντο πρὸς τὴν κατὰ πρόσωπον ἐπιφάνειαν τοῖς πρότερον, τὸ δὲ μῆκος μείζω καὶ πλατυτέρα συνήρμοστο ταῖς τούτων ἀρχαῖς δρέπανα: *in inflexionibus vero axium* (hoc eſt ſub ipſo curru, quo loco axes currum ſuſtinent) *alia duo ſpicula haerebant in rectum, quae eodem modo habebant aciem faciei hoſtium obverſam ac priora, ſed longiora & latiora erant. Aptatae etiam erant horum initiis falces.* hoc eſt ſummis axibus. Crediderim haec, aut ſimilia à Curtio non ſatis intellecta, praebuiſſe ei deſcriptionis abſurdae occaſionem, qua de re videndus etiam Schefferus, qui tamen fruſtra nititur emendare Curtium, mutato *orbibus* in *axibus.* Mihi mirum non eſt, hominem declamandi duntaxat arte inſtructum peccaſſe in ejuſmodi deſcriptione; nec reclamantibus codicibus peritiorem rei militaris facere

falces [1] ſummis rotarum [2] orbibus haerebant; & aliae in [3] terram [4] dimiſſae, quid-

Variantes Lectiones.

1 D. Fl. Leid. Voſſ. 1. *ſummiſſae* Voſſ. 2. *ſummis ſe* Col. Mer. Baſ. Frob. *ſubmiſſae*. 2 Fl. *opibus* Voſſ. 1. *obibus*. 3 Fl. *terra*. 4 Alii *demiſſae*.

cere voluerim. CLERICUS. Jud. c. 4. Si deſcriptio haec haberet aliquid ſalebroſi, & implicati, cogitandum fuiſſet hic de emendatione critica, praeſertim quum magna etiam lectionum varietas hic in MStis reperiatur. Schefferus de re Vehic. l. II, 15. p. 193. pro *orbibus* maluit *axibus*, forſan haud male. facile enim potuit vocula quaedam excidiſſe, quae ſi ſuperfuiſſet, ſenſum nobis exhiberet planum & facilem. Certe foret liquidus ſatis, ſi legeremus, *aliae deinde falces ſummis rotarum orbibus haerebant aequatae, aliae in terram &c.* Sic certe apud Livium l. XXXVII, 41. *binae eminebant falces, altera aequata jugo, altera inferior in terram devexa. Item ab axibus rotarum utrimque binae, eodem modo diverſae, deligabantur falces.* Briſſonius l. III. de regn. Perſ. ſola diſtinctione juvat Curtium: legit enim vel citat, *& inter radios rotarum plura ſpicula eminebant. In adverſum aliae deinde falces &c.* Ego vero illud *in adverſum* hic ex proximo repetendum putem, tamquam omiſſum per Ellipſin, ne idem bis dicatur. Et ſic horum verborum ſine ulla mutatione ſenſus erit plane opportunus. ſcilicet falces utraeque haerebant ſummis rotarum orbibus, ſed aliae itidem, ut illa ſpicula inter radios eminentia *in adverſum* i. e. recta prominentes ex loco, ubi haerebant, ſeu directae protinus inde in oppoſitos iſti loco hoſtes; aliae ex eo loco in terram flexae. Certe iſthaec diſtinctio, vel oppoſitio inter *alias* & *alias* falces intelligi omnino, & ita ex his verbis elici debet, vel locus non eſt integer ſatis. Quod ſi illud *in adverſum* loco movere, & poſt *falces* reponere per codices liceret, omnia forent plana & perſpicua. At Vir Doctiſſ. non hanc, ſed alias movet difficultates ſenſuum quorumdam, qui nullam facultatem facti, & ideo neque intellectum habeant ullum. *Inter radios*, inquit, *nihil poteſt eminere, quod motum currus non ſufflaminet. Oportuit dicere non inter radios eminuiſſe ſpicula, ſed ex cantho ſeu apſide rotae.* In quo ſequitur Schefferum, qui itidem in his haeret, & figuram rotae ex Curtiana deſcriptione exhibet de re Veh. l. II. c. 15. nihilo meliorem, quam eſt illa Raderi ad Curtium, aut Stewechii ad Vegetium, quas ipſe rejicit. Pinxit iſthic ſpicula ex cantho eminentia, & neſcio quae alia ex modiolo inter radios ſurgentia in altum, quae nullum profecto habere poterant uſum. At vere & proprie inter radios eminere in adverſum potuerunt ſpicula, quae tamen motum rotae non impedirent, ſcilicet ſi fixa fuerunt in poſteriore parte ipſius modioli, quae eſt inter currum, & orbem rotae poſt radios. Iſthic fixa, & inter radios eminentia, ſimul utique cum modiolo, & ipſa rota, ac radiis circumagebantur, atque ita motum currus minime ſufflaminabant, & tamen ſimul, quidquid gyro ſuo erat obvium, graviter vulnerabant. Sed & ſcire lubens velim, quomodo intellexerit V. C. Diodorum, cujus deſcriptionem *Curtianae reſpondere* hac in parte ipſe fatetur. Ille ergo ſic ait, l. XVII. p. 531. πρὸς δὲ ταῖς κατακλίσεσι τῶν ἀξόνων ἐπ' εὐθείας ἄλλα δύο, ſc. ἐξέκειτο. Vertit ea Cl. Clericus: *in inflexionibus vero axium (hoc eſt ſub ipſo curru, quo loco axes currum ſuſtinent) alia duo ſpicula haerebant in rectum.* Malim ego: *inde ubi axes ex curru demittuntur in rotam, eminebant alia duo ſpicula in adverſum.* Sed de verſione nunc non litigabimus. Quaero tantum, quomodo ἐξέκειντο ἐπ' εὐθείας, *eminuerunt in rectum*, ex eo loco, ubi axes ex curru flectuntur in rotam, niſi per radios rotae? nec enim credo Virum λογικώτατον, qui veteres aliter legit, quam Grammatici ſolent, hanc deſcriptionem Diodori ita accepiſſe, ut fecit Schefferus, qui ſpicula iſta infra currum, inter duas rotas, demittit ex axe ipſo in terram; ſine ullo uſu aut facultate vulnerandi quemquam, niſi forte proprios equos, currum trahentes, ut liquebit cuilibet rem conſideranti ex figuris ab illo ex Diodoro & ex Xenophonte aeque infeliciter, & abſurde effictis. Et videtur ſane etiam Cl. Clericus non ſatis rem conſideraſſe, quocumque tandem modo legat Veteres, ſiquidem credit, *haec* Diodori *aut ſimilia, non ſatis à Curtio intellecta, praebuiſſe ei deſcriptionis abſurdae occaſionem.* Quum tamen illa Diodori potius à Scheffero, quem laudat V. Cl. contra Curtium ſint male intellecta, & ex Curtio rectius explicari debeant. Neque enim aliter commode ſatis accipere poſſumus haec ſpicula *eminentia in rectum ex inflexionibus axium*, quam ut per, aut *inter radios eminuerint in adverſum*, ut ait Curtius, & quidem ex poſteriore parte modioli, ubi axes utrimque ſe demittunt, ut per eam partem in rotas, ſeu earum integrum modiolum immittantur. fuerunt enim haec ſpicula Diodori tranſverſa, ſeu ex lateribus curruum eminentia in directum, ne quis ea putet ex axibus ſub curru eminuiſſe juxta temonem inter & ultra equos. Nam dicuntur ſimilia prioribus, quae utrimque ex jugo in transverſum eminebant, habebantque ἐπιστροφὴν τῆς ἀκμῆς πρὸς τὴν κατὰ πρόσωπον ἐπιφάνειαν. h. e. *obverſam in adverſos hoſtes aciem*, per totam ſcil. longitudinem eminentis ſpiculi, tamquam ſi gladius eſſet. Ita vero & haec longiora quidem & latiora erant, ſed habebant τὴν τομὴν ὁμοίαν τοῖς πρότερον, *ſciſſuram* ſeu *aciem ſimilem prioribus*, quae tranſverſa erant, & quorum pars hoſtibus obverſa erat

6 quidquid obvium concitatis equis fuiſſet, [1] amputaturae. Hoc modo inſtructo exer-

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. *amputavere.*

erat acuta, atque ideo ſcindebant potius, quam forabant. Ceterum rogat jam porro V. C. *quid in Curtio ſibi velit in adverſum? an potuerint eminere ſpicula, nec tamen in adverſum eſſe directa?* Immo vero potuerunt flecti aut demitti in terram, ut falces, quae ſequuntur. ſed & idem ſibi vult apud Curtium *in adverſum*, quod apud Diodorum *ἐπ' εὐθείας, in rectum. Deinde*, pergit, *quid ſunt ſummi rotarum orbes? an ſumma pars canthi? ſed in rotae cantho neque ſumma pars eſt, neque infima, dum rota movetur, quia vicibus omnes canthi partes ſunt ſummae & infimae.* Magni ſane momenti objectio! quaſi ſcilicet deſcribatur neceſſario currus, ut eſt in motu & curſu, neutiquam vere, ut quieſcens ſe ſpectandum aut conſiderandum praebet. Immo quaſi *ſummus* hic omnino notet celſiſſimum, & non extremum. Quidni enim *ſummi rotarum orbes* interpretemur hic extremi; aeque ac hoc eodem in loco, *ex ſummo temone* eminere dicuntur haſtae, quod quid eſt aliud, quam *ex extremo temone?* Similiter Ovid. Metam. l. 11. vſ. 107.

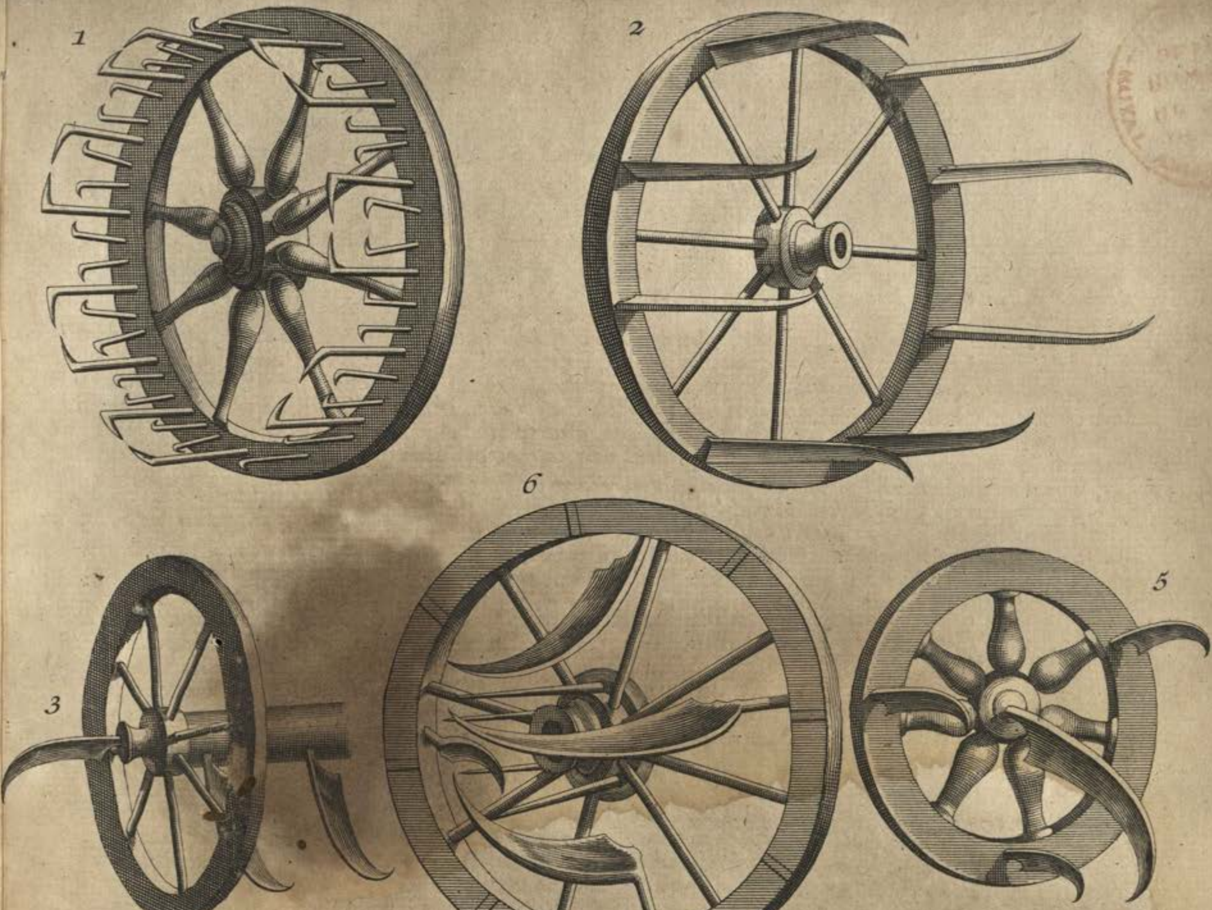
- - - - - - - aurea ſummae
Curvatura rotae.

Hinc porro *in terram demiſſae* quaedam fuere falces, *ſed quomodo*, rogat, *ex cantho rotae potuerunt demitti falces in terram, quae ejus motum non impedirent?* Neque ullius momenti haec eſt objectio. Nam non ait Curtius falces extra extremos rotarum orbes emiſſas, quo pacto ſane rotae circumagi non poſſent. Sed ſi concipiamus rem, ut oportet, fuerunt hae falces à ſummis & extremis rotarum orbibus demiſſae introrſus, h. e. ut prominerent quidem longe ultra axem, ſed intra circulum rotae, quando certe motum rotae non impediebant. Aliud poterat contra hanc phraſin opponi; dicendum ſcilicet auctori fuiſſe potius *in axem*, quam *in terram*, demiſſas falces, quia, prout rota volvebatur, illae ipſae falces modo poterant videri demiſſae verſus terram, modo ab terra ſurgentes in altum, ſemper autem quaſi tendentes in axem. Et hac una de cauſſa non refragarer valde illis, qui cum Scheffero malint has falces demittere ex *ſummis rotarum* non *orbibus*, ſed *axibus*. Ita enim non circumagerentur cum rota, nec variam acciperent formam, ſed eamdem ſive in adverſum directae, ſive in terram demiſſae, retinerent ſemper. Sed videtur Curtius deſcriptam nobis dediſſe rotam, prout quieſcens ſumma ſui parte maxime conſpiciendam ſe praebet, atque adeo conſideraſſe eam ab illa potiſſimum parte, qua recte expoſita, etiam inferior pars facile intelligebatur, quippe quae erat eadem, niſi quod falces, quae ab ſuperiori parte videbantur demiſſae, ab inferiore viderentur ſurgere. Accedit, quod Suidas diſerte Dario contra Alexandrum tribuit falcatas quadrigas, eaſque tales, ut in ipſo rotarum orbe undiquaque haererent falces: *τῶν τροχῶν ἦσαν εἰς τὸν κύκλον περιχαλκευμένα δρέπανα. erant in orbem rotarum undique fixae*, vel *nexae aere falces.* Fuerunt ergo falces hae, non in axibus, ſed in ipſis rotis, earumque orbibus fixae, ut apud Curtium: ſed & cum rotis circumagebantur, atque ideo *modo pedes, modo manus, modo arma* cum humeris *infeſtabant* trahebantque. *ἐλαυνομένων γὰρ τῶν δρεπάνων, οἱ μὲν τῶν ποδῶν, οἱ δὲ τῶν χειρῶν, οἱ δὲ ἐκ τῶν ὅπλων κρατούμενοι ἐσύροντο.* Sic Suidas, cum quo conferri velim de varietate vulnerum Diodorum l. XVII. p. 534. Ita vero commonſtratum eſt, nihil vere *ſibi repugnans* reperiri in toto hoc loco, nihil, in quo cogitare debeamus, & *intelligere, non tam quod dixit, quam quod dicere voluit Curtius*, ut ait Vir doctiſſimus. Quod ut clarius appareat, ſubjeci figuram rotae falcatae ex deſcriptione Curtii, cum qua facile patiar conferri Schefferianam, & quas ille explodit Raderianam, ac Stewechianam, quae neque mihi ſatisfaciunt. Videmus in noſtra figura *ſpicula inter radios rotarum eminentia*, quae curſum ejus non impediant: videmus *falces ex ſummo rotae orbe* directas *in adverſum*, & alias inde *dimiſſas verſus terram*, utraſque pariter idoneas ad obvium hoſtem vulnerandum: atque ita nihil in iis, in quibus accuſatur Curtius, reperiri, quod ſibi repugnet, & facultatem aut uſum non habeat. PERIZONIUS. Curt. Vind. p. 163.

Summis] Ita membranae. vulgo, *ſummiſſae.* non placet aeque. MODIUS. Lego *commiſſae.* HEINSIUS. MSS. o. noſtri *ſummiſſae*, unde Nob. Heinſius *commiſſae*, quae opportuniſſima divinatio ſi antea viris doctiſſimis innotuiſſet, forſan tot ac tantas lites de ſignificatione, interpretatione, aut intellectu vocis *ſummis* non moviſſet. nam familiaris notio eſt Curtio noſtro hujus verbi *committere*, pro conjungere, aut adnectere, ut ante; & ex indice patebit. Virg. l. III. Aen. vſ. 428.

Delphinum caudas utero commiſſa luporum.

Rotarum orbibus] Hoc non promptum eſt aſſequi. nam ſi ea fuit ſpecies falcium, quam Stewechius ad Veget. III, 24. expreſſit, quomodo potuerunt circumagi rotae? Ego Curtium hic intelligo, ſummae curvaturae rotae, ut eam Ovid. Metamorph. II, 108. appellat, fuiſſe inſertas falces, quae extra rotam in latera porrectae nunc ſurſum ſpectabant, qua incurvantur; nunc deorſum: ſed quae deorſum, ad axem verſas, quae ſurſum, averſas ab axe fuiſſe. RADERUS. Non ſatis apparet, quid ſibi velit hoc loco Curtius, nec ipſe forte quid ſcriberet intellexit ſatis, in apparatu belli pugniſ-

ROTAE CURRUUM FALCATORUM.

1. 2. *Utraque Raderi, prima ut ipse edidit; altera, uti videtur deſcripſiſſe in notis.*
3. 4. *J. Scheffери ex l. de Re Vehiculari.*
5. *G. Stewechi ad Vegetium.*
6. *J. Perizonii in Curtio Vindic.*

exercitu ac perarmato, [1] Babylone copias movit. A parte dextra erat Tigris, no-
bilis fluvius; laevam tegebat Euphrates: agmen Meſopotamiae campos impleve-
rat. [2] Tigri deinde [3] ſuperato, quum audiſſet, [4] *haud procul abeſſe hoſtem*; [5] Sa- 7
tropatem equitum praefectum cum mille [6] delectis praemiſit. Mazaeo praetori
ſex millia data, quibus [7] hoſtem [8] tranſitu amnis arceret. eidem mandatum, *ut* 8
regionem, *quam Alexander eſſet aditurus*, *popularetur atque ureret*. quippe credebat,
inopia debellari poſſe nihil habentem, niſi quod rapiendo occupaſſet: ipſi autem
commeatus alii terra, alii Tigri amne ſubvehebantur. Jam pervenerat ad [9] Arbela 9
vi-

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. *Babyllone*. 2 Leid. Voſſ. 1. *Tygri*. 3 Pal. 1. *ſuperata*. 4 P. omittit *haud*. 5 Pal. 1. Bong. D. *Sotropatem* Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *Satropaten* alii *Satropacem*. 6 Alii *ſelectis*. 7 Sic Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. alii, ſed Ald. Baſ. Col. Frob. Mer. omittunt *hoſtem*. 8 Baſ. Col. *tranſitus*. 9 Vulgo *ad Arbellam* Lugd. Amſt. Baſ. Col. Frob. Mer. *Arbella* Voſſ. 1. *pervenerat Arbela* Voſſ. 2. *pervenerat Arbellam*.

gniſque deſcribendis haud admodum peritus. Ut ut eſt, falces illae rotarum orbibus affixae ſic debuerunt ad latus utrumque protendi, ut motu ſuo ampliorem, quam ipſae rotae, circulum non deſcriberent, alioqui nullo pacto ad curruum motum accommodari potuerunt. TELLIER.

Satropaten] Nomen hoc varie ſcribitur, ego ſic malui cum melioribus MSS. praeſertim cum videam aliis etiam auctoribus ita fere ſcribi. Cognominem enim huic Mediae ſatrapam Athenaeus XII, 9. *Satrabatem* appellat, non *Satrabacem*, Arrian. VII, 1, 15. & VII, 3, 2. *Atropatem* vocat, δίχα τȣ͂ Σ. ut Stephanus in Σέλλοι. quomodo & Strabo lib. XI. quamquam interpres *Atropatium* vertat, nam genitivus Ἀτροπάτȣ non eſt ab Ἀτρόπατος, ſed ab Ἀτροπάτης. Idem Arrian. III, 2, 8. vitioſe *Atrocatem*, & VI, 5, 13. paullo melius *Atrobatem* vocat. Porro Strabo inde Atropatiam ſcribit vocatam fuiſſe, Mediae partem, quod mihi argumento eſt melius ſcribi nomen hoc illis, qui omiſſo S. ſcribunt *Atropates*. Quibus accedit Juſtinus XIII, 4, 13. quamquam apud eum paullo aliter *Acropatos* vocetur. Tantum eſt extremam ſyllabam ſemper in *tes* finiri: numquam in *ces*. Quod autem ex hoc ſatrapae Medi nomine, Curtiani Satropatis appellationem inveſtigo, recte atque ordine facio. nam & iſte Medus fuit, teſte Arriano III, 2, 8. FREINSH.

Hoſtem tranſitu] Alii omiſſo *hoſtem*, *quibus tranſitus amnis arceret*, ſed hoc quoque minus placet. MODIUS.

Rapiendo] Livius XXII, 40, 6. *Annibal quamquam parte dimidia auctas hoſtium copias cernebat, tamen adventu conſulum mire gaudere. non ſolum enim nihil ex raptis in diem commeatibus ſuperabat; ſed ne unde raperet quidem, quidquam reliqui erat.* Sic apud Dionyſ. VI, 54. Appius Claudius putat plebem, quae ſeceſſerat, facile opprimi poſſe, quod rapto expedienti commeatus, non in longum ſuffecturi eſſent. FREINSH.

Arbela] Scribe *ad Arbela*, non *Arbellam* vel *Arbelam*, ut vulgo. ita enim & manuſcripta Curtii exemplaria, & Graeci hanc vocem ſcribendam monent. MODIUS. *Arbela*. Locus hic lectori dubius & ambiguus occurrere poſſit, primum, quod auctor videatur in ſe pugnare: cum Arbela modo cis, modo trans Tigrim videatur ponere. Nam hic Curtius docet Darium ſuperato Tigri ad Arbela perveniſſe: infra autem mox IV, 9, 14. narrat Alexandrum *praeter Arbela ad Tigrim* demum *penetraſſe*, quae cauſſa fuit, uti Glareanus exiſtimarit, pro Arbelis Catras reponendum. Sed locus bene habet, quem Glareanus non eſt aſſequutus, fruſtraque alienam vocem ſubjecit. Hoc dicit Curtius: Alexandrum non trajeciſſe Tigrim eo loco, quo trans Tigrim Arbela ſunt, ſed Arbela è regione Tigris tranſiiſſe, & vada quaeſiiſſe, per quae Tigrim trajiceret. Certum eſt ergo, Ptolemaeo, Strabone lib. XVI. Arriano III, 2, 9. ipſoque Curtio teſtibus, trans Tigrim, orientem verſus, Arbela ſita fuiſſe. Cum enim Darium omnes ex proelio fugientem Arbela properaſſe tradant, nec tamen Tigrim trajeciſſe, ſed Lycum, & verſus Mediam Ecbatana fugiſſe, dubitari non poteſt, quin Arbela fuerint trans Tigrim ex Meſopotamia venienti. Alterum eſt, quod Curtius apud Arbela proelium commiſſum ſcribat, & tamen Darium media demum nocte ex fuga Arbela perveniſſe affirmet, cum alii plerique omnes, Arrianus III, 2, 9. Plutarch. c. 56. & apud eos Ptolemaeus, & Ariſtobulus prodant, pugnam factam non ad Arbela, ſed Gaugamela. Sed hunc nodum Strabo ſolvit, quem mox in teſtem adducam. Interim Curtius non negat proelium ad Gaugamela commiſſum, ſed Arbela, tanquam locum celebriorem, & Gaugamelis non longiſſime, ſi noſtras terras reſpicias, diſtantem nominat. Alioquin ipſe Curtius infra narrat Darium ab Arbelis moviſſe caſtra Lycum verſus, illoque trajecto ad Boumellum [nos alias edd. ſequuti Bumadum ſcribemus] flumen, quod 80. ſtadiis inde diſtat, veniſſe, atque ibi totis caſtris decertatum. Id flumen *Bumandum* appellat Arrian. III, 2, 9. diſtareque Arbelis ait, ſtadiis 600. h. e. 19. milliaribus, & paullo amplius

vicum, [1] nobilem ſua clade facturus. hic [2] commeatuum ſarcinarumque majore parte [3] depoſita, [4] Lycum amnem ponte junxit, & per dies quinque, ſicut

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. *nobile.* 2 Pal. 1. *commeantium* Mer. *commeatu.* 3 Mer. *depoſito.* 4 Leid. *Licum* Voſſ. 2. *Licium.*

plius quadrante. Nec tamen videntur inter ſe pugnare, cum Curtius à Lyco 80. ſtadia numerat ad Boumelum, Arrianus ab Arbelis 600. ſtadia. Hunc locum omnium optime deſcribit Strabo lib. XVI. ipſo fere initio: *Aturia ſimilis eſt locis iis, quae circa Arbela ſunt; & Lycum flumen intermedium habet. Arbela enim ad Babyloniam pertinent, & juxta eam ſunt. Trans Lycum vero Aturiae campi Ninum circumjacent. In Aturia quoque pagus eſt nomine Gaugamela, apud quem Darius ſuperatus amiſit imperium: quare hic locus inſignis eſt; ut & nomen. Cameli enim domus interpretatur: nam ſic Darius Hyſtaſpis F. nominavit, cum hanc poſſeſſionem Camelo in alimentum daret, in via (qua per deſerta in Scythiam itur) oneribus portandis, in quibus regis etiam alimentum erat, maxime defatigatae. Pagum Macedones hunc cum tenuem viderent, Arbela vero habitationem memorabilem, ab Arbelo, ut tradunt, Athmonei F. condita, circa Arbela & proelium & victoriam fuiſſe famam ſparſerunt, eamque ſcriptoribus tradiderunt.* Arrianus III, 2, 9. paullo expreſſius locum deſignavit, quam Strabo. De Gaugamelis idem Plutarchus cap. 56. quod Strabo, & Arrian. VI, 2, 19. Diodorus XVII, 53. tacet omnino Gaugamela, & proelium ad Arbela conſertum refert. Solin. cap. 58. Arbela indigitat locum proelii, uti & Plinius II, 70. & VI, 13, 7. Tacitus XII, 13, 3. *Ninos vetuſtiſſima ſedes Aſſyriae, caſtellum inſigne fama, quod poſtremo inter Darium & Alexandrum proelio, Perſarum illic opes conciderant.* Ergo, ut vides, Tacitus ad Ninum factum proelium dicit, quia non procul inde fuerat commiſſum. RADERUS. Hujus notam integram hic deſcripſi, non quod per omnia approbem, ſed quia intererat exactae cognitionis, ne quid ex ea ſubduceretur. Fateor enim, ex primo dubio me non expedire ejus explicationem. Video tamen quid Glareanum offenderit, nempe quod putaret, duobus ex adverſo congredientibus exercitibus, non potuiſſe fieri, ut eumdem fluvium ambo tranſgreſſi, in unum locum convenirent. Sed hoc accidit propter flexus atque ſinus ejus amnis, qui efficiunt, ut tam Dario, qui ex Babylonia Arbela petebat; quam Alexandro, qui ex Syria per Meſopotamiam; tranſeundus eſſe Tigris. *Praeter Arbela*, ut recte exponit Raderus, non hanc habet ſignificationem, quaſi Arbela inter Alexandrum & Tigrim media fuiſſent; ſed quod Arbelis trans amnem ſitis, ipſe non ea parte, qua proximum ad eam urbem iter erat, tranſierit fluvium, ſed alio latere, quod non ex directo reſponderet urbi. Quod ad alterum dubium attinet, illud plane decidit Strabo loco recitato, cujus interpretatio Raderum fefellit, lectio interpretes. Sic enim tranſtulerunt: *Aturia ſimilis eſt locis iis, quae circa Arbela ſunt.* In textu legitur: Ἡ δ᾽ Ἀτουρία, τοῖς περὶ Ἄρβηλα τόποις ὁμοια ἐστί. & notatur in margine pro ὁμοια, ſcriptos habere, ὅμοιος. Nihil verius eſt quam ſcribendum, ὅμορος. *Aturia finitima eſt locis iis, quae circa Arbela ſunt.* Atque id nulla alia fini praeſtruxit, quam ut oſtenderet, unde pleriſque ſcriptoribus nata ſit opinio, Darium apud Arbela fuiſſe debellatum. Quomodo, praeter citatos à Radero, tradiderunt Dionyſ. Halicarn. in epiſt. ad Ammaeum de Demoſthene. Polyaen. IV, 3, 6. & 17. Lucian. in Dial. Mortuor. ubi Alexandrum cum Scipione & Hannibale de imperatoria virtute diſputantem inducit. Plutarch. Non poſſe ſuaviter vivi ſecundum Epicur. cap. 41. & de fortuna Alex. II, 15. & Apophth. 38. Aelian. Hiſtor. var. III, 23. Frontin. II, 3, 19. Zonaras tom. I. ubi de vaticinio Danielis. Zoſimus lib. I. Sed Strabo lib. II. Marcellin. XXIII, 20. & Xiphilinus in Trajano Gaugamela nominant. Eademque deſignare Tacitum XII, 13, 3. ubi bene notat (priori conjectura recte omiſſa) Lipſius: ſcribendum, *ſedes Aſſyriae, & caſtellum &c.* ut intelligantur, non Arbela quidem, nam & ea urbs magna erat; ſed *Gaugamela*, quae ſita in Aturia, ubi & Ninus. Oroſius III, 17. *apud Tharſum* depugnatum ſcribit, quo auctore, neſcio. Epiſtola, quae fertur Alex. ad Ariſtot. *ad Gangem amnem.* Sunt & in Galilaea *Arbela*, de quibus Joſeph. XII, 18. & Hieron. de locis Hebraicis. item *Gamala*, ſic appellata à ſimilitudine cameli. Joſeph. de bello Jud. IV, 1. Vitioſe ergo apud Zonar. tom. I. in deſcriptione hujus proelii legitur Γαυσόμηλα. FREINSH. Ex Diodoro hauſit, qui l. XVII, 35. vocat κώμην Ἄρβηλα, non autem vicus erat, ſed ut Strabo auctor eſt ſub initium l. XVI. κατοικία ἀξιόλογος, *memorabilis habitatio*, à quo tamquam claro oppido, maluerint Macedones hoc proelium nominare, quam ab ignobili vico *Gaugamelis*, ad quem vere commiſſum fuerat, non exiguo inde ſpatio Arbelis remotis. Arrian. l. III. ἐστρατοπεδεύκει Δαρεῖος ἐν Γαυγαμήλοις, περὶ ποταμῷ Βουμάδῳ, ἀπέχων Ἀρβήλων τῆς πόλεως ὅσον ἑξακοσίους σταδίους. *Darius in Gaugamelis ad flumen Bumadum caſtra poſuerat, ſexcentis circiter ſtadiis ab oppido Arbelis.* CELLAR.

Vicum nobilem] Cur Arbela *vicum* nominat Curtius, quae alii urbem inſignem? an hoc argumento eſt, eum non *Arbela*, ſed *Gaugamela* ſcripſiſſe? FREINSH.

Per dies quinque, ſicut ante Euphratem exercitum traajcit] Purum hoc eſſe non ipſi fidei crediderim, etiam

ſicut ante Euphraten, [1] trajecit exercitum. [2] Inde octoginta fere ſtadia [3] progreſſus, ad alterum amnem, [4] *Bumado* nomen eſt, caſtra poſuit. Opportuna explicandis copiis regio erat, equitabilis & vaſta planities. ne ſtirpes quidem & brevia virgulta operiunt ſolum: liberque proſpectus [5] oculorum [6] etiam quae procul receſſere, permittitur: Itaque ſi qua campi eminebant, juſſit *aequari*, *to-*

Variantes Lectiones.

1 Voſſ. 2. *traduxit.* 2. Amſt. omittit *inde.* 3. Bong. *profectus.* 4 D. Pal. 1. Bong. Leid. Voſſ. 1. *Boumelo* Ald. *Bumodo* B. F. addit *cui Bum.* Voſſ. 2. *cui Boúzamelo* Lugd. Amſt. Baſ. Col. Mer. Frob. *Boumello.* 5. Mer. *occultorum.* 6 B. 1. 2. *& ad ea quae* Fl. Leid. Voſſ. 1. *etiam ad ea quae.*

etiam juratae, nam quid iſta ſibi vult conſtructio tam impedita? ad *Euphratem* quid verbi referes? *trajecitne*, an *junxit?* illud ex ordine debes, hoc non potes. Atqui jam & illud occupatum, ut cum *exercitum* jungatur. neque igitur poteſt vel cum illo. Quod ſi cum hoc poſſit, ante verba trajicienda fuerint in hunc modum: *Lycum amnem, ſicut ante Euphratem, ponte junxit, & per dies quinque trajecit exercitum.* Verum & audax nimis hoc, & rei parum conveniens. nam id quidem notare non voluit auctor, amnem Lycum à Dario ſic ponte junctum, quemadmodum antea Euphratem. ita enim cur non alios enumerat ſimul, quoſcumque pontibus aliquando ille junxit? & hoc vero quorſum annotari debuit? illud autem nota dignius, quod & voluit omnino, exercitum nunc Lyco per dies adeo quinque, quot diebus ipſis olim Euphrate, trajectum. nam ſic libro III. memorabat: *Ad Euphratem contendit, junctoque eo pontibus quinque tamen diebus trajecit exercitum, Ciliciam occupare feſtinans.* Traductio ergo minimè tentanda. Sed ita ſtructurae manet illud inconcinnum; cui mederi quomodo poſſet, olim varie cogitavi. Duos nunc proponam modos, quorum erit vel uterque bonus, alter indubitato verus. Nam & ſic leviter expediri poſſit: *Lycum amnem ponte junxit, & eo* (vel, *eoque*) *per dies quinque, ſicut ante Euphrate, trajecit exercitum.* quod etſi veriſimile, verum ipſe tamen haud agnoſco. Nunc quod ponam, ita mihi certum, ut ex tripode Delphico credam nihil umquam exauditum certius. Mihi adhuc dico: ſed fore nec aliis dubito, ſi vere aeſtimabunt. Nulla mutatione opus, ſed plane deletione unius vocis, quae ad finem ab inepto gloſſographo, ſive lectore diligente nimis, adjecta. Hac rurſus ejecta turbatrice, quid tranquillius & liquidius iſtis? *Lycum amnem ponte junxit, & per dies quinque, ſicut ante Euphratem, trajecit.* Amnem trajicere non Latinum minus omnes ſciunt, quam amne exercitum. Et in illo ſubintelligitur hic nempe, *cum exercitu*: quod qui expreſſius ſcriptum à Curtio volebat, admonitus gemino, quem paullo ante adduximus, loco, adſcripſit, ſecurus antecedentium, quae non patiebantur. Sed & hunc ſatis res refutat ipſa, & ſententiam noſtram per ſe eadem probat, ne nos hic verbum ulterius perdamus. ACIDALIUS.

Acidalius eliminat *exercitum* & me habet ſuffragatorem, ab Lectore nempe nimium diligente intruſum. RADERUS. *Sicut ante Euphratem.* Non dubito quin haec verba ſint inſiticia. Quis enim credat Curtium monuiſſe tam putida? Acidalius tamen, adſentiente Radero, maluit ultimam vocem, *exercitum*, abundare, quoniam verbum *trajecit*, jam occupatum ab *Euphratem*, non poſſet inſervire alteri accuſativo, *exercitum.* FREINSHEM.

Bumado] Quidam impreſſi *Bumello*: alii *Bumado*, quomodo & in Arriano III, 2, 9. legitur. at Arr. VI, 2, 20. Ptolemaeum & Ariſtobulum ſequutus hunc amnem *Bumelum* vocat. quare non multum intereſt, quae lectio recipiatur. POPMA.

Equitabilis & vaſta planities] Audaculus aliquis, ne nihil moveat, forte mutet *aequabilis*: & hoc ſequentia dicat poſtulare: *ne ſtirpes quidem & brevia virgulta operiunt ſolum, liberque proſpectus oculorum etiam quae procul receſſere permetitur.* Atqui eadem faciunt pro altera voce, quam cave mutari ſinas, elegantem, & cujus gemina, quamquam contraria, habetur l. VIII. *Imber violentius quam alias fuſus campos lubricos & inequitabiles fecerat.* illud autem cujuſvis ſit arbitrium, an malit *equitabili & vaſta planitie* auferendi caſu: Mea parum intereſt, & Curtii fortaſſe nihil. ACIDALIUS. *Equitabilis.* Quaedam edd. habent *aequabilis.* non recte. *Equitabilis eſt* ἱππάσιμος. LOCCENIUS. Non legi hanc vocem apud alios, nam qui Livium auctorem habent, locum non oſtendunt, & verba ex Livio adducta non ſunt Livii, ſed haec eadem Curtii. Acidalius ut elegantem commendat, quamvis *aequabilis* etiam ſubjiciat pro illa, pro hac tamen pugnat. lib. VIII. infra cognoſces idem verbi ſed compoſiti *inequitabilis.* RADERUS. Lego *equiti habilis*, & ſic l. VIII, 14, 4. *equiti inhabiles*, pro *inequitabiles.* HEINSIUS.

Etiam quae procul receſſere] Scripti, *etiam ad ea quae procul receſſere permittunt*, nullo ſenſu idoneo. impreſſi, *quae procul receſſere permittitur*, ne hoc quidem bene, ita tamen, ut proxime à vero abſit, levi enim immutatione pro *permittitur*, legendo *permetitur* conſtabit Curtio ſua ſcriptura. MODIUS. *Permittitur.* Modius, *permetitur*; non male, & fere inclino, ut ſic fuerit. alii vulgarem lectionem fulciunt, inditis voculis, *ad ea quae pr. rec. permittitur.*

11 *totumque faſtigium extendi.* Alexandro, qui[1] numerum copiarum ejus, quantum [2] procul conjectari [3] poterant, [4] aeſtimabant, vix fecerunt fidem, tot millibus
12 caeſis, majores copias eſſe [5] reparatas. Ceterum omnis periculi, & maxime multitudinis contemptor, [6] undecimis caſtris [7] pervenit ad Euphraten: quo pontibus juncto *equites* [8] *primos ire*, *phalangem ſequi* jubet: Mazaeo, qui ad inhibendum tranſitum [9] ejus, cum ſex millibus equitum occurrerat, non auſo periculum ſui
13 facere. [10] Paucis deinde, non ad quietem, ſed ad [11] reparandos animos, diebus datis militi, ſtrenue hoſtem inſequi coepit: metuens, ne interiora regni ſui peteret,

VARIANTES LECTIONES.

1. Voſſ. 2. *numero.* 2. Col. Baſ. Frob. Mer. Ald. omittunt *procul.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. aliique *poterat.* 4 Voſſ. 2. *extim.* 5. Voſſ. 1. *reperatas.* 6 Ald. *undecim.* 7 Leid. Voſſ. 1. 2. *ad Euph. perv.* 8. Pal. 1. Voſſ. 2. *primo.* 9 Vulgo omittunt *ejus.* 10 Voſſ. 2. *deinde paucis.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. *praeparandos.*

titur. Sed in melioribus & pluribus libris non comparent, *ad ea.* FREINSH. Modius emendat *permetitur*, neque improbat Freinshemius. ſed quoniam in τὸ *permittitur* conſentiunt libri omnes, idcirco arbitror ſcripſiſſe Curtium: *liberque proſpectus oculorum etiam in quae procul receſſere permittitur.* Ordo, permittitur proſpectus in, ſc. ea, quae procul receſſere. Sane nihil fuit facilius, quam ut praepoſitio *in* interciperetur à litera finali in vocabuli praecedentis, totidem conſtante lineolis, ſicut & alibi accidit ſaepiſſime. SCHEFFER. Florentinus Codex *in ea, quae procul &c.* ne putent viri docti τὰ *ad ea* recentiorum fulcrum eſſe, quod priuſquam ſcirem, quia in Dan. & Pal. erat. *permittitur*, non *permittunt*, ut vulgo, non *permetitur* ut Modius, faciebam; *oculorum & in ea, quae:* ſed neceſſe non eſt. GRONOV. l. II. Obſ. c. 13. Correctionem Gronovii non vidit Cl. Clericus, ideoque ſic corrigit hunc locum. Nulla eſt conſtructio in his verbis, *etiam quae procul receſſere.* legendum ergo: *qua procul receſſere*, verbumque hoc conjungendum cum nominativis *planities & ſolum*, qui anteceſſerunt. aut legendum: *illorum etiam quae procul receſſere.* Conjectura Modii, in quam Freinshemius inclinat, abſurda eſt. Schefferus quidem legit *in quae permittitur.* ſed minore mutatione ſanari locus poteſt, ut oſtendimus. CLERIC. Judicii de Curtio c. 9. §. 5. Clericus hic legendum arbitratur: *etiam qua procul receſſere.* vel, *illorum etiam, quae procul receſſere.* Neutrum placebit intuenti Curtium. Mihi aliquando videbatur vocula *ſi* alienum occupaſſe locum, eaque reſtituta ſic legendum: *liberque proſpectus oculorum, etiam ſi qua procul receſſere, permittitur. Itaque qua* (pro vulgato *ſi qua*) *campi eminebant, juſſit aequari.* Pari ferme modo noſter loquitur l. V, 4, 25. *Praecipue obſcuritas terrori erat: nam etiam ſi qua ſidera internitebant, continenti fronde tectae arbores conſpicere prohibebant.* ſic l. VI, 5, 17. atque IV, 13, 13. Nec minus VII, 3, 10. *Arbores, ſi quae in tanto terrae rigore durare potuerunt.* Sed nunc muto mentem. Licet enim, quod dixi, ſatis probabile videatur, praeferendam tamen duco lectionem duorum codicum MSS. Bongarſi à Freinshemio laudatorum, cum eiſque ſic lego, *& ad ea, quae procul receſſere permittitur. Itaque ſi qua &c.* Ex *&* *ad* factum fuerat *etiam.* Inde *ea* plane eliminatum, tanquam inutile. In Theocreniano codice ſcriptum erat; *etiam ad ea*, qua lectione id, quod dixi, confirmatur. HEUMANN. Parerg. Crit. p. 177. Lego: *liberque proſpectus oculorum etiam in quae*, pro *etiam quae*; ſaepiſſime enim pronomen demonſtrativum per ellipſin omittitur ante relativum. Salluſt. Jug. 108. *ob quae praedicabat*, pro *ob ea quae.* Vide ad Min. Sanct. I. p. 128. 130. &c. PERIZON. Curt. Vind. p. 177.

Quantum procul conjectari poterant] Iterum medium tenui, & cum in ſcriptis eſſet, *quantum procul conjectari poterat, aeſtimabat*, in libris editis, *quantum conjectari poterant, aeſtimabant*, nunc hos, nunc illos ſequendo apte locum, niſi ſciens fallor, conſtitui. MODIUS.

Pontibus juncto] Vide ſupra ad III, 7, 1. ubi oſtendi, quo loco Alexander tranſiverit. Confer cum hoc loco Arrian. III, 2, 1. De alia expeditione intelligendum eſt, quod ſcribunt nonnulli, eum tranſiviſſe ad Zeugma, ut Plin. XXXIV, 15. Dio lib. XL. FREINSH. Duos pontes, quibus Perſae uſi erant, ex parte quidem abruptos, Alexandrum inveniſſe apud Thapſacum, idem Arrianus auctor eſt l. III. CELLAR.

Praeparandos] Malim hoc, quam *reparandos* vulgatum, etſi etiam hoc tolerabile eſt. MODIUS. Ut ſe ad proelium pararent, ſemperque animis eſſent praeſentes, ac ſi quovis die & loco dimicandum foret. RADERUS. *Ad reparandos animos.* revocandos ſpiritus, quos amiſerant, exhauſtos per continua itinera. Nam illi quidem animi, qui ſignificant alacritatem, & ardorem pugnandi, numquam defecerant Macedonas. SCHEFFER.

Ne interiora regni peteret] Hoc enim ſupra c. 5. minatus erat ſe facturum. *Tranſeundum eſſe Alexandro Euphraten, Tigrimque & Araxem & Hydaſpen*

ret; ſequenduſque eſſet per loca omni ſolitudine atque inopia vaſta. Igitur quar- 14
to die praeter [1] Arbela [2] penetrat ad Tigrim. Tota regio ultra amnem recenti
fumabat incendio: quippe Mazaeus, [3] quaecumque adierat, haud ſecus quam
hoſtis urebat. Ac primo caligine, quam fumus effuderat, obſcurante lucem, 15
inſidiarum metu ſubſtitit: deinde [4] ut ſpeculatores praemiſſi *tuta omnia* nuntia-
verunt, paucos equitum [5] ad tentandum vadum fluminis praemiſit: cujus al-
titudo primo ſumma equorum pectora; mox, ut in medium alveum ventum
eſt, cervices quoque aequabat. [6] Nec ſane alius ad Orientis plagam tam vio- 16
lentus invehitur; multorum torrentium non [7] aquas ſolum, ſed etiam ſaxa ſecum
trahens. itaque à celeritate, qua [8] defluit, [9] *Tigri* nomen eſt inditum: [10] quia
Perſica lingua [11] *Tigrim* ſagittam appellant. Igitur pedes, velut diviſus in cor- 17
nua, circumdato equitatu, levatis ſuper capita armis, haud aegre ad ipſum alveum
penetrat. Primus inter pedites rex egreſſus in [12] ripam, vadum militibus manu, 18
quando vox exaudiri non poterat, oſtendit. ſed gradum firmare vix poterant,
quum modo ſaxa lubrica veſtigium fallerent; modo rapidior unda ſubduceret.
Praecipuus erat labor eorum, qui humeris [13] onera portabant: quippe quum 19
ſemetipſos regere non poſſent, in [14] rapidos gurgites incommodo [15] onere au-
fere-

Variantes Lectiones.

1 Pal. 1. *Ambelam* Voſſ. 2. *Arbelam* Lugd. Amſt. *Arbella*. 2 Fl. Leid. diſtinguunt *penetrat. ad Tigrim tota.* 3 Pal. 1. *quocunque*. 4 Voſſ. 2. omittit *ut*. 5 Pal. 1. *attentandum* Voſſ. 2. *ad contemplandum* Leid. Voſſ. 1. *ad temptandum*. 6 Voſſ. 1. *ne*. 7 D. *equas* correctum *aquas*. 8 Ald. *defuit*. 9 Vulgo *Tigris*. 10 Col. *qui*. 11 Leid. Voſſ. 1. *Tygrin*. 12 Voſſ. 2. *ripa*, 13 Leid. Voſſ. 1. *honera*. 14 B. 1. *rapido gurgitis*. 15 Sic & B. 2. ſed ſuperſcriptum *a* ut eſſet *onera*.

ſpen. In Mediam, Hyrcaniam, Bactra, & Indos, Oceani adcolas; Sogdianos, & Arachoſios ad Caucaſum & Tanaim penetrandum. RADERUS.

Quarto die] Mirum hoc de quarto die. Nam Strabo l. 11. iter ex Eratoſthene à Thapſaco ſeu Euphrate ad Tigrim, numerat ſtadia 1400. quae noſtratia efficiunt milliaria 40. cum triente, ſive paſſuum 255000. RADERUS. Sed notum eſt de celeritate Alexandri: cujus & alia quamplura exempla tradit Curtius. FREINSH.

Praeter Arbela] Vide ſupra ad IV, 9, 8. Sibi non conſtat Curtius, aut vox *Arbela* corrupta eſt. Modo enim n. 9. Arbela trans Tigrim poſuit; heic cis amnem ait Alexandrum illa praeteriiſſe. Sunt Cl. Viri Raderus & Freinshemius, qui Curtium ita interpretantur, ut notaſſe videatur, Alexandrum non ea parte, qua proximum ad Arbela iter erat, tranſiiſſe fluvium, ſed alio latere, quod non ex directo reſponderet urbi. Verum neque ita difficultas tollitur, quia Arbela non erant Tigri propinquiora, quod tamen neceſſarium eſt interpretationi; ſed ultra Lycum etiam amnem remota. Vide infra c. 16, 8, 9. CELLAR.

Effuderat] Bongarſ. haud male conjecit *offuderat*. FREINSH. Leg. *offuderat*. HEINSIUS. Confer notata à viris Doctiſſ. ad Phaedrum l. 11. f. 4, 11.

Perſica lingua] Non ſolum Perſae, ſed & Medi *Tigrim* ſagittam vocant. Plin. l. VI, 27. *Unde concitatus à celeritate Tigris incipit vocari. Ita appellant Medi ſagittam.* POPMA. Mauſſacus in notis ad Plutarch. de Flumin. non Perſica, ſed Medica lingua ſagittam *Tigrim* appellari contendit, idque aliorum auctoritate aſſertum it. nec ego id negaverim. Sed auctores quoque promiſcue Medos pro Perſis & contra ponere ſolent propter utriuſque gentis vicinitatem. Vide Scalig. in Catalecta Virg. pag. 224. LOCCENIUS. *Sagittam Tigrim.* Eadem Strabo l. XI. p. 364. & Plin. l. VI. c. 27. ſed Iſidorus Orig. XIII, 21. *propter velocitatem inſtar beſtiae Tigridis, nimia pernicitate currentis*, fluvio id nominis impoſitum eſſe autumat. Rapiditatem fluminis à tot auctoribus praedicatam in dubium vocat, & vel tardioris eſſe curſus, quam Euphratem, tradit Petrus della Valle epiſt. 17. CELLAR.

Igitur pedes] Diodor. XVII, 55. paullo aliter: *Alexander ut vehementiae undarum obſiſteret, manus inter ſe arcte conſerere, totamque corporum molem veluti jugo connexam habere juſſit.* FREINSH.

Velut diviſus in cornua] Factae acies quaſi duae longae, quibus utrimque appoſitus equitatus, ut equis frangeretur nonnihil impetus fluminis, tranſituſque pediti redderetur facilior. Adde infra c. 12, 3. SCHEFFER.

Incommodo onere auferebantur] Verba conſequa non ipſos, ſed onera abrepta volunt: *& dum ſua quiſque ſpolia conſequi ſtudet, major inter ipſos, quam cum amne orta luctatio eſt; cumulique ſarcinarum paſſim fluitantes pleroſque perculerant.* An ergo mutandum: *incommoda onera?* minime: nam & ipſi ſa-
ne

ferebantur. & dum ſua quiſque ſpolia conſequi ſtudet; major inter ipſos, quam
cum [1] amne [2] orta luctatio eſt: [3] cumulique ſarcinarum paſſim fluitantes pleroſ-
20 que [4] perculerant. Rex monere, *ut ſatis haberent*, *arma* [5] *retinere*; *cetera ſe
redditurum.* Sed neque conſilium, neque imperium accipi poterat: [6] obſtrepe-
21 bat hinc metus; praeter hunc, invicem [7] natantium mutuus clamor. Tandem,
qua [8] leniore tractu amnis aperit vadum, emerſere: nec quidquam praeter paucas
22 ſarcinas deſideratum eſt. Deleri potuit exercitus, ſi quis [9] auſus eſſet vincere:
ſed perpetua fortuna regis avertit inde [10] hoſtem. Sic [11] Granicum tot millibus
equitum peditumque in ulteriore ſtantibus ripa ſuperavit: ſic anguſtis in Ciliciae
23 [12] callibus tantam multitudinem [13] hoſtium. Audaciae quoque, qua maxime
vi-

VARIANTES LECTIONES.

1 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *amni.* 2 Voſſ. 1. *horta* Voſſ. 2. *exorta eſt luct.* 3 Pal. 1. *cumuli.* 4 Voſſ. 2. *pertulerant.* 5 P. *retinere tantum.* 6 Voſſ. 2. *obſtrepebant.* 7 D. Pal. 1. Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *nutantium* Elz. *notantium* Mer. *mutantium.* 8 Voſſ. 2. *leviore.* 9 Bong. Col. quam Schragius vidit, Leid. *vinc. auſ. eſſet* Pal. 1. Voſſ. 2. omittunt *vincere* B. 2. Voſſ. 1. *vincire.* 10 Amſt. *hoſtes.* 11 Voſſ. 2. *Graneum.* 12. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. Baſ. Col. Mer. D. Pal. 1. *collibus.* 13 Leid. *hoſtium fugavit.*

ne gurgitibus hauriebantur. Diodorus in hac re: *τοῦδε ῥεύματος ἡ ὀξύτης πολλοὺς τῶν διαβαινόντων παρέσυρε, καὶ τὴν βάσιν τῶν σκελῶν παρηρεῖτο. Τό τε ῥεῦμα τοῖς ὅπλοις ἐμπῖπτον πολλούς τε παρέφερε, καὶ τοῖς ἐσχάτοις κινδύνοις περιέβαλλεν.* Et noſter antè: *ſed gradum firmare vix poterant, cum modo ſaxa lubrica veſtigium fallerent, modo rapidior unda ſubduceret.* Quomodo ſequentia igitur prioribus aptabis, ut rectius haereant? Me volente ſcribas: *in rapidos gurgites una cum incommodo onere auferebantur.* Inſertum à nobis, *una cum*, abſorberi facile potuit à proximi verbi prioribus ſyllabis, *incom.* Neque pugnem tamen & hic, ſi vulgatum retinere ſe quis malit. ACIDALIUS. *Incommodo onere*, pro ex onere, ſive ob onus, quod erat incommodum, i. e. impediebat ipſos, quo minus libere ſe poſſent regere. SCHEFFER. *Incommodo onere*, forte *iniquo cum onere.* HEINSIUS.

Perculerant] *Percuſſerant* membranae, quae variatio & alibi, & in aliis eſt. MODIUS.

Obſtrepebat hinc metus, praeter hunc invicem natantium mutuus clamor] Ad vivum ajunt non omnia reſecanda: me tamen id non tenet, quin minus concinne putem jungi, *hinc* & *praeter hunc.* Nam non ita quidem, qui diligenter orationem & Curtii exemplo ſtruunt. Alterutro deleto ſcabrum illud facile tollas. Nam elegantius, *obſtrepebat metus, praeter hunc:* & adhuc elegantius, *obſtrepebat hinc metus, hinc invicem natantium mutuus clamor.* Nam utrumque ut retineatur, non ſic auſim interpolare: *Obſtrepebant pariter, hinc metus, hinc in. n. m. c.* ACIDALIUS. Tentat hanc lectionem Acidalius *hinc metus, hinc invicem &c.* Non tamen inſolens eſt ſcriptoribus deflectere nonnumquam ab uſitatis formulis, quod in Tacito praeſertim ſaepe eſt animadvertere. FREINSH.

Invicem natantium] Non intelligo quomodo haec duo verba conjunctim explicari poſſint. plane fuit; *invicem vocantium*, idque volunt quae ſtatim ſubjicit; *mutuus clamor.* FREINSH. Recte ait Freinſhemius, ſe hoc non intelligere. quid enim eſt *natare invicem?* ergo ſubſtituit *vocantium*, maxime quum ſequatur de clamore. Verum aliud clamare, aliud vocare ſe invicem, cur tandem ſe invicem vocaverint? In libris vetuſtis eſt *mutantium*, quod videtur eſſe rectum. Intelliguntur enim illi, qui mutabant, ſarcinas ſcilicet, & pro ſuis capiebant alienas, dum flumen tranſeunt, & ad hunc illius, ad illum alterius deferuntur curſu fluminis. SCHEFFER. *Hinc invicem vocantium clamor.* Vulgo: *praeter hunc invicem natantium clamor.* male. nam minus cohaerent, *obſtrepebat hinc metus, praeter hunc* &c. ut recte obſervavit Acidalius. natantium autem non poterat clamor eſſe, quia vado tranſibatur, non natatu. Planum eſt *vocantium*, quod Freinſhemii ingenio debetur, & à Tellierio receptum eſt tanquam Curtianum. CELLAR. Valde mihi blanditur lectio optimorum MSS. Florentini nempe, Leidenſis & Voſſiani 1., cum quibus faciunt D. Pal. 1. & Bong. qui hic exprimunt *nutantium*, quae vox literarum ductu propius accedit vulgatae lectioni, quam *vocantium.* Et facilis eſt error librariorum *u* in *a* mutantium, praeſertim in voce, cujus familiarior uſus illis impoſuit. nam quid magis rem ipſam exprimit, quam *nutantium*, i. e. vacillantium & incerto gradu & lubrico vado fluctuantium, *mutuus invicem clamor?* Sic apud Tacit. l. III. Hiſt. 19. *Nutantem aciem victor equitatus incurſat.* & *nutantes Galliae* apud eumdem l. I. Hiſt. c. 2. Cic. l. II. de Fin. 6. *Nunc autem Epicurum dico neſcire, & in eo nutare.* Statius Thebaid. l. VIII. vſ. 614. *Nutat utroque timor.* Val. Flacc. l. VII. Arg. vſ. 153.

- - - - Nutantem Colchida curis
Juno videt.

Nec quiſquam melius, quam Plinius Junior l. VI. epiſt.

viguit, [1] ratio minui poteſt; quia numquam in diſcrimen venit, [2] an temere feciſſet. Mazaeus, qui, ſi tranſeuntibus flumen ſuperveniſſet, haud dubie oppreſſurus

Variantes Lectiones.

1 Mer. *raro.* 2 D. Pal. 1. Fl. Leid. *an temere feciſſet Mazaeus. qui ſi* Col. Mer. Voſſ. 1. *an temere feciſſet Mazaeus, qui ſi* Baſ. *an temere feciſſet. Mazaeus qui ſi* Frob. *an temere fecit & Mazaeus, qui ſi* Voſſ. 2. *an temere res feciſſet Mazaeus, qui trans.* Alii *Mazaeus ſi tranſeuntibus &c.*

epiſt. 16. *Crebris vaſtiſque tremoribus tecta nutabant, & quaſi emota ſedibus ſuis, nunc huc, nunc illuc abire aut referri videbantur.* Nec vox *invicem* moveat quemquam, quaſi non bene conjuncta cum verbo. Curtius ſic itidem dixit l. III, 8, 8. *In regione vaſta, & invicem à ſuis atque hoſte vexata.*

Ratio minui poteſt] Forte *ratio minime iniri poteſt.* HEINSIUS.

Venit an temere] Inſane bene haec emendavi, cum ante legeretur, *Audaciae quoque, qua maxime viguit, ratio minui poteſt: qui numquam in diſcrimen venit. An temere fecit & Mazaeus, qui ſi tranſeuntibus ſuperveniſſet, haud dubie oppreſſurus incompoſitos. in ripa demum & jam per armatos adequitare coepit.* Inquinatiſſime omnia, & ita ut clamare libeat, pelvim puer, qui vomam: nam quae ſunt hae illuvies? MODIUS. Offendo hic, etſi ſatis capio. Nempe hoc vult: minus audacem videri Alexandrum poſſe, temerarium culpandum, eo quod nullius eventus periculi teſtetur, ullum umquam temere ſuſcepiſſe. Quia feliciter omnia ceſſerant, nihil temerario geſſiſſe probatur. Id etſi clarum ita ſatis, locutione tamen iſta moveor. *Audaciae ratio minui poteſt*, ut ſubeſſe aliquid ſuſpicer. Quid enim illa ſonat? Rationis vox haud ſane opportuna. Quae quomodo minui dicitur? augeri potius: ut in audacia Alexandri plus fuiſſe rationis intelligatur. Sed non hoc ita expugnabimus, nec tentabimus quidem aliter, ut expugnemus. Maneat, ac perſtet, ſi quo modo conſtat ſibi. Mihi quid ea vox ipſa Rationis ſubjecerit, apponam ſaltem, ut alii cogitent diligentius. Venit in mentem leviter exiſtimare, an non rectius ſcripſiſſet Curtius. *Audacia quoque, qua maxime viguit, ratione niti poteſt.* Poteſt, inquit, audaciae iſti ratio ſubeſſe, quando numquam eo per eam deventum, ut temeritas poſſet judicari: perpetua quippe felicitas temeritatem excludit: à ratione proveniat neceſſe eſt. *nihil enim* (ut vere Darius ad milites ſuos hoc libro) *poteſt eſſe diuturnum, cui non ſubeſt ratio. Licet felicitas adſpirare videatur, tamen ad ultimum temeritati non ſufficit.* haec igitur iſta illibata felicitas regis argumentum certiſſimum eſt, non imprudentis audaciae, ſed conſideratae rationis. Atque hoc non vane fortaſſe Curtius: alii tamen & ipſe alias ad Fortunam omnia, aut pleraque ejus refert. Pauca loca non aliorum ſed hujus ipſius vide lib. III. *Jam primum nihil ſine divina ope adgredi videbatur, nam cum praeſto eſſet ubique fortuna, temeritas in gloriam ceſſerat.* lib. VIII. *Fortuna indulgendo ei numquam fatigata.* lib. X. *Fatendum eſt tamen, cum plurimum virtuti debuerit, plus debuiſſe fortunae, quam ſolus omnium mortalium in poteſtate habuit.* Sed in hac lite nihil utilius feceris, nihil rectius, quam ſi Plutarchum conſulas duobus libellis id ipſum proprie argumentum (περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τύχης, ἢ ἀρετῆς) luculenter & egregie perſequentem. Ex quorum poſteriore non mihi tempero pauca verba deſcribere, quibus pulcherrime controverſiam ipſam ita decidit, ut neque adverſum fortunam pronuntiet, & litem magis det tamen ſecundum virtutem & rationem. καὶ γὰρ εἰ διὰ τύχην μέγας γέγονε, μείζων ἐστὶν, ὅτι τῇ τύχῃ καλῶς κέχρηται. καὶ ὅσῳ τίς ἂν μᾶλλον αὐτοῦ τὴν τύχην ἐπαινεῖ, τοσούτῳ μᾶλλον αὔξει τὴν ἀρετὴν, δι' ἣν ἄξιος τῆς τύχης ἐγένετο. ACIDALIUS. Acidalius emendat *A. q. q. m. v. ratione niti poteſt*, Ego tentabam: *Audaciae quoque qua maxime viguit ratio iniri poteſt.* i. e. facile ratiocinari queas, quantae audaciae fuerit Alexander, cum numquam dubitavit ſe temere feciſſe, licet interdum temeritas interveniret. Ut autem non videretur Fortuna ſemper ei favens faciebat, quae omnia temerarium in gloriam vertebat, ut Curtius l. III. dicit & l. IX. *Unum erat temeritatis ſolatium perpetua felicitas.* Et Seneca de Benef. l. I. *cui pro virtute erat felix temeritas.* LOCCENIUS. Placet Modii ſcriptura prae Acidalii, multa hic conantis & permutantis, bene quidem, ſed procul à Curtii verbis. RADERUS. Raderus Exploſa Acidalii conjectura, qui ſic emendabat: *audacia quoque &c. ratione niti poteſt.* retinet *audaciae ratio minui poteſt*, & ſic explicat, ut rationem pro cauſſa, cauſſam pro culpa accipi velit: ut tandem fiat, non magnam fuiſſe Alexandri culpam, in tanto fortunae obſequio temerarios conatus. Sed non admitto, non utique magis, quam alium virum doctum, qui reſcribit: *audaciae ratio iniri poteſt.* hoc eſt, inquit, facile ratiocinari queas, quantae audaciae fuerit Alexander, cum numquam dubitavit ſe temere feciſſe, licet interdum temeritas interveniret. Sed valde fallor, aut longe diverſus eſt Curtio animus: quem olim hac correctiuncula evidentiorem feci: *audaciae &c. admiratio minui poteſt.* nec ſane novum in MSS. exemplaribus, nonnumquam antiquitatem detergere nonnullas literulas, praeſertim ſi temere marginibus haeſerint, quod & Floro II, 7, 8. vitium oblatum fuiſſe exiſtimavi. Senſus igitur eſt: Nullo magis quam audaciae nomine celebris fuit. Sed ita in poteſtate habuit fortunam, ut ejus rei admiratio valde hinc minui poſſit. Nemo enim merito audax

ſurus fuit incompoſitos: in [1] ripa demum, [2] & jam perarmatos, adequitare coepit.

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. *ripam.* 2 Pal. 1. omittit *& jam.*

dax dicitur, qui nullo periculo, quidquid vult, conficit. Jam autem Alexandro ita ſucceſſerunt omnia, ut ex eventu rem aeſtimantibus, omnia ejus opera videantur facilia fuiſſe. Poſſet tamen eadem forte ſententia erui, nihil mutata lectione priſtina, ſi *rationem* capias pro calculo, ſumma, aeſtimatione, notione ſatis uſitata, ut ſcilicet de ea detrahatur nonnihil, nec tanta fuiſſe videatur hominis audacia, quanta utique apparuiſſet, ſi inimicam etiam fortunam ſaepius eſſet auſus laceſſere. Huc credo reſpexiſſe Hermolaum Barbarum, cum in Orat. ad Fredericum Imp. quae eſt edita in lib. XII. Epiſt. Politiani, ſic ſcriberet: *Alexandrum illum Macedonem ſunt qui minus egregium bello ducem fuiſſe praedicent, quod ei nullius pugnae non ſecunda fortuna fuerit.* FREINSH. *Numquam in diſcrimen venit, an temere feciſſet.* Non placet haec ſcriptura. Illud *an* habet notam rei incertae, deſideratque membrum oppoſitum, ut, ſi integre eſſet hic locus proferendus, ſcribi deberet: *an temere feciſſet, nec ne.* Porro id, quod temere non fit, ne quidem in diſcrimen venit. In libris aliis legitur, *an temere fecit & Mazaeus.* Itaque ſuſpicor locum totum ita ſcribendum, diſtinguendumque eſſe: *ratio minui poteſt, quia numquam in diſcrimen venit. At temere fecit & Mazaeus.* Certe codices plerique vocem *Mazaeus* cum praecedentibus connectunt, & eſt lectionis hujus ſenſus longe elegantior. Dicit; poſſe minui rationem audaciae ex eo, quia, utrum fuerit audacia, id ſit incertum ob id, quia fuit ſemper felix, neque umquam incidit in aliquod periculum, ſicut & tum accidit. Nam & Mazaeus cum tranſeuntibus poſſet ſupervenire, ac impeditis in flumine, maluit exſpectare, donec tranſiſſent, ſeque armaſſent, atque tum demum temeritate ſtulta iis occurrere. SCHEFFER. Supra l. III. c. 18. *Quum praeſto eſſet ubique fortuna, temeritas in gloriam ceſſerat*, quippe fortiter aliquid, an temere factum ſit, ex eventu plerumque judicatur, qui quod ſemper felix erat; virtuti tributa ſunt, quae temeritatis fuerant. CELLAR. *An temere feciſſet.* Tria haec verba plane ſunt inſipida, & naſo careat oportet, qui admonitus à me turpiculum emblema non ſubolfaciat. Omitte ea, & tunc dic, an non oratio ſit acuta magis, noſtroque multo convenientior. Scilicet lector aliquis non animadvertit, in iis verbis; *numquam in diſcrimen venit*, ſubaudiendum eſſe, quod praeceſſit, *audacia* (uti Cicero l. 1. in Verr. c. 1. ait; *Tum demum illa victa videbuntur, cum in contentionem certamenque venerint*) ſed credidit omiſſum quidpiam, quod feliciter, ſi diis placet, ſupplevit. Atqui audaciam regis tum nondum in diſcrimen, hoc eſt, in periculum veniſſe, ſed maxima ſemper felicitate adjutam eſſe, ſentit Curtius, & inde colligi poſſe credit, Alexandrum talia auſum eſſe, non tam ob invictum pectoris robur, quam felicitatis toties expertae fiducia: atque adeo minus eſſe admirandam ejus audaciam; numquam quippe in periculum adductam, hoſtibus ſemper refugientibus. Ceterum tandem in diſcrimen veniſſe audaciam regis, docet Curtius l. V, 3, 17. Cum enim Alexander Suſidas Pylas intraſſet cum militibus, & contemptu hoſtis per arctiſſimas fauces iter pergeret, tum hoſtis, ſaxis ingentis magnitudinis devolutis, & multis impune obtritis, coëgit Macedonem, ut ſigno receptui dato, milites retro evadere ex anguſtiis juberet. *Invictus ad eam diem fuerat*, inquit Curtius, *nihil fruſtra auſus: impune Ciliciae fauces intraverat: mari quoque novum iter in Pamphyliam aperuerat: tunc haeſitabat deprehenſa felicitas; nec aliud remedium trat, quam reverti qua venerat.* Hoc pro illuſtrando ſuperiori Curtii loco ſatis ſit: in quo qui alium inſuper naevum cum Acidalio & Freinshemio ſibi viſi ſunt deprehendere, ab iis plane diſſentio, exiſtimans ſuum huic loco vigorem, ſuam conſtare ſanitatem. Unum adjungo quod Curtius ex παραλλήλου ſcribit l. VIII, 10, 18. *Quis neget, eximiam quoque gloriam ſaepius fortunae, quam virtutis eſſe beneficium.* HEUMANN. Parerg. Crit. p. 122. Dubito an temere abjiciendum ſit illud *an temere feciſſet.* & contrarium probare mihi videtur locus ex l. V, 3, 17. advocatus. Illud forte impoſuit viro doctiſſimo, quod Curtii ſententiam ad omnem Alexandri vitam & res etiam poſtea geſtas extenderit: Auctor ad hoc uſque tempus, de quo agebat, tantum reſpexerit. nam ſi poſtea *Invictus ad eam diem fuerat, nihil fruſtra auſus*, certe tum antea *nondum in diſcrimen venerat, an temere feciſſet.*

Mazaeus, ſi tranſeuntibus flumen ſuperveniſſet, haud dubie oppreſſurus fuit incompoſitos in ripa: demum etiam per armatos adequitare coepit] Diſſiliit vox in duas, quas in unam coge iterum & compelle, *perarmatos.* Ita ſuperius: *Hoc modo inſtructo exercitu ac perarmato Babylone copias movit.* Itemque eadem forma: *Nondum percurato vulnere.* ACIDALIUS. *Perarmatos.* Alii dividunt, *per armatos.* Sed jungenda in unam eſſe vocem, recte vidit Acidalius. Ego praeterea diſtinctione, & alterius voculae diviſione, alterius additione, perſanabo locum. ſcribe: *Mazaeus, qui* (voculam hanc agnoſcunt merito plerique libri.) *ſi tranſeuntibus flumen ſuperveniſſet* (vide Polyaen. Strategem. 1, 1, 3. f. Caeſarem de bello Gall. II, 10. Livium XXI, 5, 9.) *haud dubie oppreſſurus fuit incompoſitos; in ripa demum, & jam perarmatos, adequitare cepit.* Quod quia

pit. [1] Mille admodum equites praemiſerat. quorum paucitate Alexander explo- 24
rata, deinde contempta, praefectum [2] Paeonum equitum Ariſtona [3] *laxatis ha-*
benis invehi juſſit. Inſignis eo die pugna equitum, & praecipue Ariſtonis fuit: 25
praefectum equitatus Perſarum [4] Satropatem, directa in gutture haſta transfixit;
fugientemque per medios [5] hoſtes conſequutus, ex equo praecipitavit, & oblu-
ctanti caput gladio dempſit: quod relatum [6] magna cum laude ante [7] regis pedes
poſuit.

VARIANTES LECTIONES.

1 B. 1. *II.* B. 2. Fl. ∞ Voſſ. 1. *o c.* 2 Pal. 1. Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Mer. *Pœnorum* Baſ. *Poenarum.* 3 Voſſ. 2. *laſſatis.* 4 Alii *Satropacem* Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *Satropaten.* 5 Voſſ. 1. *oſtes.* 6 Voſſ. 2. omittit *magna.* 7 Voſſ. 1. *reges.*

quia ſat certa ratione nititur, in textum recipiendum exiſtimavimus. FREINSH.

Paeonum] Vitioſo exemplari deceptus Patricius de regno l. IX. c. 18. *Poenorum* legit, ubi etiam neſcio quo ex Plin. l. III, 1. ait Poenorum reges caput caeſi à ſe hoſtis offerentem aureo poculo donaſſe. Tanta eſt citandi ſecuritas, his fere potiſſimum, qui ſibi fidem in omnibus haberi poſtulant. Ex Plutarchi c. 70. narratiunculam iſtam haurire potuit Patricius: ille enim ſic, *Paeonum praefectus* (non ſane Poeoniae, multum enim intereſt) *Ariſto, cum hoſtem obtruncaſſet, oſtendiſſetque Alexandro caput; hoc donum rex, inquit, apud nos poculo aureo penſatur. Arridens Alexander, nempe vacuo, inquit. Ego vero tibi plenum propinabo.* FREINSHEM.

In gutture] Similis eventus certaminis ſingularis, quo Satibarzanes occidit infra VII, 4, 36. forte etiam ſimilis conditio hic fuit, ut nudo capite pugnaverint. FREINSH. Tan. Faber putat *directa in guttur haſta* ſcribendum, ut apparet ex epiſtolis ejus criticis, ſed mutatione iſta nihil opus eſt. Solent ſcriptores optimi poſt praepoſitionem *in*, ubi vulgo poni quartus ſolet caſus, ſextum uſurpare, quod jam alii ſaepe obſervarunt. Adde quoque, quae notata ſunt nobis ad Phaedrum, & fragmentum Petronii Tragurianum, ipſumque noſtrum infra l. VII. c. 4, 36. SCHEFFER. *In guttur* quarto caſu mavult T. Faber epiſt. 51. & noſter ſane l. VII. c. 4, 37. *haſtam in os dirigit.* CELLAR. At contrarium vindicant auctori noſtri Viri Doctiſſimi ad Phaedrum l. V. fab. 1, 15.

CAPUT X.

Milites, ob lunae defectum turbatos, per Aegyptios vates confirmat Alexander: Perſas vaſtatores conjicit in fugam. Darii uxor captiva, moerore confecta, ſupremum diem claudit. unde Alexandri lacrimae. Darii ſuſpiciones, luctus, & vota.

Biduo ibi [1] rex ſtativa habuit: [2] in proximum deinde [3] iter pronuntiari juſſit. 1
Sed prima fere vigilia luna deficiens, primum nitorem ſideris ſui condidit; dein- 2
de

VARIANTES LECTIONES.

1 P. *rex ſtatua* Lugd. Amſt. *ſtativa rex.* 2 Baſ. omittit *in.* 3 Fl. Voſſ. 1. 2. omittunt *iter* Pal. 1. Leid. *pron. juſſit iter.*

Pronuntiare] Alii *iter pronunciari.* MODIUS. Omiſſa hic vocula, quam alii libri bene retinent: *in proximum deinde iter pronuntiare juſſit.* haec neceſſaria, non illa ut *diem* etiam addatur. Ea venuſte ſupprimitur, lib. VI. *Pronuntiare deinde iter in poſterum jubet*, lib. VIII. *Jamque iter parare in poſterum juſſus.* in Tacito id quoque crebrum, & magno Lipſio ſedulo notatum. ACIDALIUS. Codex Auguſtanus antiquiſſimus verius, *in proximum deinde iter pronuntiari juſſit*, quam ſcripturam etiam Acidalius laudavit. in proximum intellige *diem*, τὸ *iter* tamen M. S. omiſit, ſed ſervandum eſt. RADERUS. *Iter.* Vocem hanc merito & MSS. & Editis nonnullis inſeri, praeter Acidalii Raderique conſenſum, docebit etiam Curtianae phraſeos obſervatio, quam exhibet Index, in *pronuntiare.* FREINSH.

Luna deficiens] Illuſtrant has lunæ tenebras nobiliſſimi Scriptores: Cicero de Divinat. 1, 53. Plinius II, 70. Manil. Aſtronom. 1, 220. Lucret. V, 746. Arrian. III, 2, 4. Plutarch. cap. 56. Ptolem.

de ſanguinis colore ſuffuſo lumen omne foedavit:[1] ſollicitiſque ſub ipſum tanti diſ-
3 criminis [2] caſum ingens religio, & ex ea formido quaedam [3] incuſſa eſt. [4] *Diis invitis in ultimas terras* [5] *trahi ſe* querebantur. *jam nec flumina poſſe* [6] *adiri; nec ſidera priſtinum* [7] *praeſtare fulgorem: vaſtas terras, deſerta omnia occurrere:* [8] *in unius hominis* [9] *jactationem tot millium ſanguinem impendi. faſtidio eſſe patriam;* [10] *abdica-*
4 *ri Philippum patrem; coelum vanis cogitationibus* [11] *peti.* Jam [12] pro ſeditione [13] res erat: quum ad omnia interritus, *duces principeſque militum frequentes adeſſe* [14] *praetorio; Aegyptioſque vates*, quos coeli ac ſiderum peritiſſimos [15] eſſe credebat, *quid ſen-*

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *ſolicitique.* 2 Pal. 1. *cauſam.* 3 Sic D. ſed cum raſura Fl. Leid. Voſſ. 1. *inconcuſſa.* 4 B. Leid. Voſſ. 1. *dis.* 5 Mer *duci* Fl. Leid. *trahi ſequebatur.* 6 Bong. Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 2. *adire.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *ſervare.* 8 Voſſ. 2. *in hominis unius* Lugd. Amſt. Mer. omittunt *in.* 9 Lugd. Amſt. *jactatione.* 10 Voſſ. 2. *abdicare.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. Baſ. Elz. Col. Frob. Mer. *petere.* 12 Frob. Amſt. Lugd. *prope ſeditionem.* 13 Baſ. Mer. Col. *rex erat.* 14 Fl. Leid. Voſſ. 2. D. Pal. 1. Baſ. Col. Mer. *praetorio jubet.* 15 Voſſ. 1. & alii omittunt *eſſe.*

lem. Geographus 1, 4. Διαγραφὴ τῶν Ὀλυμπιάδων. Quos fere explicat Scaliger de Emend. Temp. lib. v. & Canon. Iſagog. lib. III. pag. 293. ubi ſcribit contigiſſe hanc defectionem die 20. Septembris. cum quo conſentit etiam Buntingus, qui eclipſin illam accurate delineavit. Videndus & Chriſtmannus ad Alfraganum. Ex Radero FREINSHEM. Hujus eclipſios præter auctores, qui Alexandri res tradiderunt, meminere Cicero de Divinat. l. 1. c. 53. Plin. l. II. c. 70. Ptolemaeus Geogr. l. 1. c. 4. CELLAR.

Suffuſo] Malim *ſuffuſa*. Virg. Aen. l. 1. vſ. 229.

Lacrimis oculos ſuffuſa nitentes.

FREINSH. Forte *ſuffuſa.* vide ad. l. III, 5, 3. HEINSIUS.

Diſcriminis caſum] Sic *fortunae caſum* habet Juſtin. l. XXVII. c. 1. & *caſum ancipitis eventus* Liv. l. IV. c. 27.

Trahi ſe] Graſſata erat, & hic quoque more ſuo ſciolorum temeritas: atque cum ruere hoc modo orationem putaret, *querebantur* illud, quod jam per omnes libros pervaſit, huc intruſerat, legendo *trahi ſe querebantur*, nihili homines. MODIUS.

Adiri] Vane nimium exaggerant, ſi ita dixerunt, *adiri:* Neque enim verum, quid enim adire prohibuerit? Sed non id verbi Curtius iis tribuit: à librario affictum querelae augendae. *Vadari*, credo, auctor ſcripſit, aut *tranſiri.* ſed illud potius, quod ad literas propius. Ad recentem quidem in tranſeundo Tigri caſum reſpicitur, ſaltem in quo firmare gradum non potuerant propter & fluminis rapacitatem, & ſaxorum lubricitatem. ACIDALIUS. *Adiri* tamen mihi ſuſpectum eſt, & fuit Acidalio, qui *vadari* putavit reponendum, aut *tranſiri.* RADERUS.

Servare] A libris ſcriptis eſt hoc. in editis erat *praeſtare.* MODIUS.

Unius hominis jactatione] Et hoc à libris ſcriptis eſt. vulgo *in unius hominis jactationem*, in quo, ut non diſputem, illud tamen ferendum minime videtur, quod mox iidem *petere* pro *peti* ſcribunt. MODIUS. Modius ita maluit è libris, ut ait, ſcriptis. mihi vulgati probiores, *in unius h. jactationem*, etſi aeque & illud facias bonum, ſi *jactationi* ſubſtitueris pro *jactatione.* ACIDALIUS. Vetera exemplaria non improbe *in jactationem.* RADERUS. *In &c. jactationem*, recte hanc ſcripturam praeferunt Modianae; *unius hominis jactatione.* Acidalius & Raderus. At enim:

Humanum paucis vivit genus.

ut adſeverat apud Lucan. v, 343. Julius Caeſar. De qua re nos uberrime locuti ſumus ad illud Taciti H. v, 25, 6. FREINSH.

Petere] Malim *peti*, ut prioribus reſpondeat, expreſſum ex Horatio *Coelum ipſum petimus ſtultitia.* LOCCEN. Melius alii *peti*, forte fuit *peti & jam*, ut ex iſto & praecedenti verbo adcreverit ſyllaba. FREINSH.

Prope ſeditionem] Scripti, *pro ſeditione.* MODIUS. *Pro ſeditione.* Faber. l. 1. epiſt. 51. ſuadet *prope ſeditionem res erat*, hoc eſt, parum abfuit, quin ſeditio inter milites oriretur. Noſter l. x, 6, 12. *jamque prope ſeditionem pervenerant.* Tacit. Hiſt. l. III. c. 21. *prope ſeditionem ventum.* Quod Ann. l. VI. c. 13. dixerat, *juxta ſeditionem ventum.* CELLAR. *Pro ſeditione* eleganter dictum Curtio vindicabitur in Indice.

Peritiſſimos] Aegyptii enim ſibi ſideralis ſcientiae inventionem arrogarunt. Aſtronomiae certe Theutem Plato in Phaedro nominat auctorem; Ariſtoteles Aegyptiis tribuit Mathematicas diſciplinas, hoc eſt, Aſtrologiam, nam & Plato adſtipulatur. Pythagoras, Plato, Democritus aliique complures Aegyptum petivere Aſtrologiae & Geographiae cauſſa. Plato x. de Legibus Aegyptum opportunam adfirmat aſtris conſiderandis. Idem Picus Mirandula propter plana camporum docet. Diod. 1, 69. etiam Aegyptiis hanc Aſtrologiae laudem tribuit. Alii Chaldaeis primam ſiderum cognitionem adſignant

ſentirent, *expromere* jubet. At illi, qui ſatis ſcirent, temporum orbes implere deſtinatas vices: lunamque deficere, quum aut [1] terram ſubiret, aut [2] ſole premeretur: rationem quidem ipſis [3] perceptam non edocent vulgus; ceterum adfirmant, *ſolem Graecorum*, *lunam eſſe Perſarum:* [4] *quoties illa deficiat*, *ruinam ſtragemque illis gentibus* [5] *portendi.* [6] veteraque exempla [7] percenſent *Perſidis regum*, *quos*

(right margin: 5 at line 1; 6 at line 3)

Variantes Lectiones.

1 Voſſ. 1. *terra.* 2 Voſſ. 1. *ſolem* B. 2. Baſ. *ſola.* 3 Leid. *praeceptam.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. Ald. Baſ. Frob. Col. Mer. *quotieſque* Voſſ. 2. *quotieſcunque* Pal. 1. *quotienſque* Amſt. *quotiens.* 5 Baſ. *portus portendi.* 6 Voſſ. 1. *utraque.* 7 Alii *recenſent.*

ſignant. Joſeph. contra Apion. l. 1. ab Abrahamo ſiderum diſciplinam Aegyptiis traditam narrat: ab his ad Chaldaeos, inde ad Graecos profectam. Pherecydes, Pythagoras, Thales Aegyptiorum & Chaldaeorum fuere diſcipuli. Poëtae Atlantem conditorem fingunt Aſtrologiae, eoque pingunt humeris ſuſtinere coelum. De eodem Plin. l. VII, 56, 12. qui tamen l. VI, 26. Belum Jovem ſideralis ſcientiae inventorem fuiſſe refert. Servius ad Virg. Ecl. VI. vſ. 42. Prometheum laudat repertorem. Joſeph. 1, 3. Setho primam omnium ſiderum cognitionem adſcribit. Certum eſt ex coeleſtium literarum Doctoribus & Joſepho, cognitionem ſiderum ab ipſo primum Adamo traditam literis, à Setho & poſteris ad Noë, ab hoc etiam ad Abrahamum perveniſſe; à quo ad Aegyptios, ab his ad Chaldaeos, Phoenicas & Graecos. Videatur Clavius ad 1. J. de Sacroboſco. Habes ergo cauſſam, quid ſit quamobrem Alexander Aegyptios potiſſimum ſacerdotes & vates ad interpretandas ſiderum naturas adhibuerit, quod illis in ea, utpote inventoribus & magiſtris Aſtrologiae, maxime fides adjungeretur. RADERUS. Id autem Alexandrum credo feciſſe, non quod ipſe verae ejus cauſſae ignarus eſſet, ut poſtulat Vir doctiſſimus III, 9. de Legation. qui enim poſſet, Ariſtotelis diſcipulus, ejuſque diſciplinis plures per annos imbutus? Sed ut militi eo magis eximeretur metus, quanto à pluribus, & peritioribus, ut ipſe quidem opinari poterat, res ea non ominoſa judicaretur. FREINSH.

Qui ſatis ſcirent] Qui germanas & certas defectionum Solis & Lunae cauſſas ex Mathematicorum diſciplina diſcere & pernoſſe deſiderat. Joh. Sacroboſc. evolvat. Lucret. l. V. Lucan. l. I. Ciceronem de Nat. Deor. RADERUS. Adde ex Veteribus Juſtin. l. XXII, 6. Senec. de Benef. 5. Plutarch. de Superſt. c. 13. Auguſtin. ep. 19. Dion. c. 60. Marcellinum l. XX, 3. Berneg. Orat. 7. Acad. Non praetereundum, quod Arrian. III, 2. traditum Loccenius ex hac cauſſa fuiſſe recte notat: Alexandrum Lunae, Soli & Terrae feciſſe, ut nimirum omnes placaret, qui iſtius deliquii auctores fuiſſe viderentur. FREINSH.

Lunam deficere] In oppoſitione. Hinc Alexander Lunæ, Soli, & Terræ fecit, ut omnes placaret. Arrianus. ἔθυε τῇ τε Σελήνῃ, καὶ τῷ Ἡλίῳ, καὶ τῇ Γῇ. LOCCENIUS.

Terram ſubiret] Terram ſubire luna Curtio dicitur, cum in umbram terrae incidens ſolis luce privatur; cum alioqui numquam infra terram proprie dicatur exſiſtere, quae ipſa potius infra lunam eſt. TELLIERIUS.

Sole] Aut falſo, aut improprie dictum. Improprie, ſi deficere lunam voluit Curtius, quoties ſoli ſubjecta, qua parte nobis adverſa eſt, luce caret: id enim lunae *ſilentium*, non *defectio* dicitur. Falſo, ſi lunae eclipſin eam vocat, cum ſolis lumen interpoſitu ſuo nobis eripit. Neque enim haec lunae, ſed ſolis eclipſis eſt. TELLIERIUS. Hanc Aſtronomiae ignoratam rationem, quam demonſtrare occupaverat Tellierius inclementius exagitat Clericus Judicii de Curtio c. 2. §. 2.

Solem Graecorum] Xerxes quoque, cum è Sardibus caſtra moveret, & ſol defeciſſet, defectu ejus territus magos conſuluit, quid oſtentum illud portenderet: Οἱ δὲ, ut Herodotus l. VII. narrat, ἔφασαν ὡς Ἕλλησι προδεικνύει ὁ θεὸς ἔκλειψιν τῶν πόλιων λέγοντες Ἥλιον εἶναι Ἑλλήνων προδέκτορα, Σελήνην δὲ σφέων. POPMA. *Solem Graecorum.* Ex Herodoto VII, 37. apud quem hebeſcente ſole Xerxi Vates reſponderunt, defectionem Graecarum urbium ſignificari, quod Sol eſſet praeſes Graecorum, luna Perſarum. Quod autem ſolis deficientis labores Graecis exitium portenderint, Lunae Perſis & barbaris, non ſemper uſuvenit. perinde enim ſub defectionibus lunae Graecos fuiſſe adflictos ac barbaros intelligo. ut hoc vatum Ægyptiorum commentum videri poſſit ab Alexandro fortaſſe dictatum, ut antea Hammonis ſacerdotes monuerat, quid ſibi vellet ſciſcitanti reſponderi. RADERUS. Ut ſunt vana & temporaria ominantium ludibria, dum ſemper in rem ſuam *fatis contraria fata rependunt.* nam ſic Curtius hoc loco, & alii plures *ſolem Graecorum*, & ſic Macedonum, *lunam Perſarum*, hoſtium illorum interpretantur. at contra apud Juſtin. l. XXXIII, 1. *pridie quam Æmilius Paulus eum Perſeo Macedonum rege proelium conſereret Luna nocte defecit; triſte id oſtentum Perſeo cunctis praeſagientibus, finemque Macedonici regni portendi vaticinantibus.*

Lunam eſſe Perſarum] Neſcio an probe ex hoc loco conjiciat Vir doctus de coron. IX, 16. Perſicum diadema lunatum fuiſſe. Quod enim hic dicitur,

7 *quos* [1] *adverſis diis pugnaſſe, lunae oſtendiſſet defectio.* Nulla res [2] efficacius multitudinem regit, quam ſuperſtitio: [3] alioqui [4] impotens, ſaeva, mutabilis; ubi [5] vana religione capta eſt, melius vatibus quam ducibus ſuis [6] paret. Igitur [7] edita in vulgus Aegyptiorum reſponſa rurſus ad ſpem & fiduciam erexere torpen-
8 tes. Rex impetu animorum utendum ratus, ſecunda vigilia caſtra movit: dextra
9 [8] Tigrim habebat; [9] à laeva montes, quos [10] *Gordaeos* vocant. Hoc [11] ingreſſo iter ſpeculatores, qui praemiſſi erant, ſub lucis ortum, *Darium* [12] *adventare* nuntia-
10 verunt. Inſtructo igitur milite, & compoſito agmine, antecedebat. Sed Perſarum [13] exploratores erant mille ferme, qui ſpeciem [14] agminis magni fecerant: quip-

Varantes Lectiones.

1 Lugd. Amſt. *averſis* Voſſ. 1. *adverſus deos* Leid. Voſſ. 2. *adv. dis.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Amſt. Lugd. *multitud. effic.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Baſ. Lugd. Amſt. Col. Frob. *alioquin.* 4 B. 1. *potens.* 5 D. *una* correctum *vana.* 6 Pal. 1. *parent.* 7 Voſſ. 1. *aedita.* 8 Leid. Voſſ. 1. *Tygrin.* 9 Amſt. Lugd. omittunt *a.* 10 D. *Scordeos* Bong. Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Baſ. Col. Mer. *Cordeos* Ald. *Gordei* Amſt. Lugd. *Cordacos* alii *Gordyaeos.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. D. *ingreſſus.* 12 Pal. 1. *advenere.* 13 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Bong. *moratores.* 14 Leid. Voſſ. 1. 2. *magni agminis.*

citur, *lunam eſſe Perſarum*, non ſic accipiendum eſt, ut intelligatur ſymbolum, aut inſigne, aut omen. FREINSH.

Nulla res efficacius] Superſtitio eſt religio vana atque falſa, cui plus vulgus tribuit, quam rationibus & argumentis. CELLAR.

Impetu animorum utendum] Hoc ipſo libro c. 1. n. 29. *ille utendum animis, dum ſpe calerent, ratus.* CELLAR.

Dextra Tigrim] Cum trajiceret Tigrim Alexander, & progreſſus eſt ulterius, Tigrimque à tergo reliquerit, quomodo potuit à dextra habere Tigrim? idem tamen narrat Arrianus. flexit ergo iter ſecundum Tigrim, quaſi alveum ſecutus. RADER.

Quos Gordaeos vocant] Codex vetuſtus Cordeos. Junii Gordaeos, & Gordeos, dictos Stephano Gordiaeos. legunt alii Gordyaeos, nullo, ad rem quod attinet, diſcrimine. Quos enim Strabo paſſim Gordyaeos vocat, hi Ptolemaeo Gordaei ſunt. Sed uterque Armeniae montes intelligit, de quibus infra l. v, 2. At hos non à laeva, ſed à tergo potius habet, qui ſecundo Tigri progreditur. Gordyaeam quoque regionem Perſidis agnoſcit Stephanus, ſed ad Tigris oſtia procul hinc diſſitam. Gordaeos vero montes circa Arbela qui reponat video neminem, niſi Curtium, cujus dubia eſt in Geographicis auctoritas. Sogdianos Arrianus vocat, qui Curtio Gordiaei. non minus aperto errore. procul hinc Sogdiana, de qua Curt. l. VII. TELLIERIUS.

Exploratores] Membranae *moratores*, quod niſi à moro aliquo eſt, plane quid ſibi velit neſcio, niſi forte *moratores* ſunt, qui velitando hoſtem morantur, ejuſque primos impetus frangunt, ſed de hac re nihil memini legere alibi. nugae igitur. MODIUS. *Exploratores.* MSS. Modii, & unus Gruteri, *moratores.* quod veriſſimum putat amicorum noſtrorum unus: explicatque, qui legitimum exercitum praecederent, & primum impetum hoſtis tardarent atque hebetarent. Idque confirmatum it locis Caeſaris de bello Gall. II, 19. & IV, 11. item de bello Civ. II, 26. & neſcio quo Hirtii: *equites praemittit, ſic paratos, ut confligerent, atque omne agmen morarentur.* quibus locis legimus praemiſſos equites, qui hoſtilem impetum morarentur. At hoc loco ſic accipi non poſſe, manifeſtum eſt ex eo, quod tum temporis nondum adveniebat Darius, nec illi mille de ejus exercitu erant, ſed ex Mazaeanis; qui ad urendam regionem emiſſi erant. Praeterea hoc cuivis poteſt eſſe perſpectiſſimum, Darium, qui & copiis abundaret, & quam cum ſtrenuo res eſſet, non ignoraret, utique mille admodum equites non fuiſſe praemiſſurum, ad ejus hoſtis impetum inhibendum. ſed & manifeſtum eſt ex antecedentibus & ſequentibus, hos homines ne animo quidem pugnandi ibi fuiſſe. Itaque credam ex iſtorum MSS. auctoritate legendum eſſe *moratores*, ſed longe alio ſenſu, eo nimirum quo vocem eam ponit Livius XXI, 47, 3. *Prius Placentiam pervenere, quam ſatis ſciret Annibal ab Ticino profectos: tamen aliquot moratorum in citeriore ripa ſegniter ratem ſolventes cepit.* & XXI, 48, 5. *quum jam tranſgreſſos Trebiam Romanos, metanteſque caſtra conſpexiſſent, paucos moratorum occiderunt circa flumen interceptos.* Quibus certe locis, ſi recte examinas, moratores ſunt qui moram nectunt, non qui ad morandum hoſtem relicti ſunt, ut forte nonnemo velit intelligi. Poſſit tamen videri *moratorum* in Livio eſſe à Nominativo *moratus.* Thuanus tamen etiam uſurpat *moratores* noſtro ſenſu. Sic & hoc Curtii loco, quod ex ipſa re claret. Mazaeus trans Tigrim erat ſupra IV, 9, 14. relictus, ut totam eam regionem vaſtaret, per quam iter futurum erat Alexandro. Ergo à ripa Tigridis ad uſque interiora, omnia vaſtabant, & ut quaeque corruperant, recedebant. Alexander contra ſummopere contendebat, ut quanta maxima celeritate poſſet, superveniret hoſtibus, priuſquam omnia cor-

quippe ubi [1] explorari vera non poſſunt, falſa per metum [2] augurantur. His cogni- 11

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. & alii *explorare.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. *augentur.*

corrumperent. ita accidit, ut reliquis cedentibus, mille iſti tardi deprehenderentur ab Alexandro. FREINSH. Quidam libri MSS. *moratores*, hoc eſt, qui ceteris tardius recedunt, quo ſenſu videtur Livius uſus l. xxi. c. 47. niſi Livius à moratus caſum hunc formavit, ſive (ut Gronovius obſerv. l. ii. c. 8. non ſpernendam illam codicum ſcripturam interpretatur, qui legitimum exercitum praecedebant, praeſidebantque in locis, ad inſidias aptis, ut primum impetum hoſtis tardarent, atque hebetarent). Atque ita verbo morari uſus eſt Caeſar Civ. l. ii. c. 26. & Hirtius de B. Gall. viii. c. 28. CELLARIUS. Lege, *Perſarum metatores.* lib. vii, 5, 10. *ex iis, qui praeceſſerant ad capiendum locum caſtris.* HEINSIUS.

Falſa per metum augurantur] Colonienſ. & Sigebergenſ. ſcripti, *falſa per metum augentur*, non male etiam, ſi tantum *falſo* pro *falſa* legas. ſed nihil demuto tamen. Quid ni etiam liceat uti Curtio verbo *augurantur*, quum alii omnes pro lubidine ejuſdem naturae aliis ita delectentur, ut prope interdum etiam abutantur. MODIUS. *Per metum augurantur.* Modius ex MS. docet ſcriptum, *falſa per metum augentur.* Codex Auguſtanus S. Udalrici: *Quippe ubi vera explorare non poſſunt, falſa per metum augurantur.* Certe *augurantur* παθητικῶς ego non memini legere. quamvis enim *auguro* apud Ciceronem & alios reperiatur, non perinde tamen patiendi figura *auguror* dici deprehendatur. RADERUS. Activum, *auguro*, eſt apud Virg. vii, 273. ubi Servius: *auguro dicimus ſecundum Plinium, cum praeſagio mentis futura colligimus: auguror vero tunc, cum futurum veris captamus auguriis.* Sed vides ex locis, quae monſtrat Index, hoc diſcrimen à Curtio non attendi. Mihi prope compertum eſt, fuiſſe; *falſa per metum figurantur.* Sic infra vii, 1, 36. *Utinam non inanes quoque ſpecies anxio animo figuraret.* Sic apud Caeſarem de bell. Gall. i, 22. legimus; *Conſidium timore perterritum, quod non vidiſſet, pro viſo ſibi renuntiaſſe.* Ea enim natura metus: unde Tacit. ii, 24, 6. *miracula narrabant, vim turbinum, & inauditas volucres &c. vera, ſive ex metu credita.* Adde vii, 7, 24. FREINSH. *Augurantur.* Paſſive poſitum videtur hoc. ſed quia tali ſenſu alibi non invenitur, ideo Freinshemius ſibi prope ait compertum fuiſſe quondam *falſa per metum figurantur.* non male. quia tamen paullo longius hoc recedit à ſcriptura veteri, praeterea τὸ *augurantur* eſt in libris omnibus, ideo ſic mallem totum locum emendare. *Sed Perſarum exploratores erant mille ferme. Qui ſpeciem agminis magni fecerant, quippe ubi explorare vera non poſſunt, falſa per metum augurantur*, illi nempe ſpeculatores. *explorare* etiam occurrit in libris vetuſtis. SCHEFFER. Quamvis *auguro* active inveniamus, vix tamen *augurari* invenias paſſive uſurpatum, quae cauſſa eſt, ut Modius ex MS. quodam *augentur* commendet; Freinshemius *figurantur* ex conjectura, quemadmodum l. vii. c. 1, 36. *non inanes ſpecies anxio animo figuraret.* CELLAR. *Augurantur.* Freinshemius ſubſtituit *figurantur.* Utrumque perperam. Nam utique germana eſt, quam ex MS. quodam codice commendant Modius & P. Danielis lectio, *augentur.* Hoc *augentur* etiam liquido exſtabat in codice MS. Theocreniano. *Falſa augentur*, hoc eſt, iis multa adduntur, ex natura famae, quam deſcribit Poëta Aeneid. iv. vſ. 174. Quo autem illa Curtii lectio ſatis ſtabiliatur, alia expromam loca duplicis generis. In alteris enim occurret ipſa vox *augendi* eodem ſenſu: in alteris apparebunt phraſes idem aliis verbis ſignificantes. En loca, in quibus ipſum augendi verbum ſic uſurpatur. Curtius l. iv, 7, 30. *Jovis filium ſe non ſolum appellari paſſus eſt, ſed etiam juſſit; rerum geſtarum famam dum augere vult tali appellatione, corrumpit.* Plin. l. iv. ep. 20. *Nec defuerunt, qui fictis mentitiſque terroribus vera pericula augerent.* Caeſar de b. Civ. l. iii. c. 80. *ſed eo fama jam praecucurrerat de proelio Dyrrachino, quod multis auxerat* (nempe *fama*) *partibus.* Cicero poſt red. ad Quirit. 2. *neminem umquam tanta eloquentia fuiſſe, qui magnitudinem beneficiorum non modo augere, ſed enumerare aut conſequi poſſit.* Idem l. ii. de Offic. c. 20. *Neque vero verbis auget ſuum munus, ſi quo forte fungitur; ſed etiam extenuat.* Livius l. ix, 38. *Ob hoc etiam aucta fama.* Duo adjungam loca, quae eumdem cum Curtianis ſuperioribus verbis ſenſum habent, iiſdemque propemodium verbis conſignata ſunt. Alter Livii eſt l. iii, 3. *Agreſtes omnia vano augentes timore.* Alter Virgil. Aeneid. viii. vſ. 556.

Vota metu duplicant & major Martis imago
Apparet.

Concludam alio loco Taciti, qui ſimul hinc lucem accipiet. Nempe in Agricola 25, 2. inquit. *Saepe iiſdem caſtris pedes equeſque, & nauticus miles mixti copiis, & laetitia, ſua quiſque facta, ſuos caſus attollebant: at modo ſilvarum & montium profunda, modo tempeſtatum ac fluctuum adverſa, hinc terra & hoſtis, hinc auctus Oceanus militari jactantia comparabantur.* *Auctus* (ſic enim omnes codices MSS. editique veteres legunt Boſio teſte) id eſt, à militibus nauticis pericula laboreſque maris, & res in eo geſtae majores praedicabantur rebus terra geſtis. Ita militari jactantia de Oceano magnificentiora praedicabantur, quam pro vero, & omnia in majus celebrabantur. Erravit proinde laudatus J. A. Boſius, qui aliam adfert explicationem in prae-

gnitis, rex cum paucis ſuorum adſequutus agmen refugientium ad ſuos; alios ce-
cîdit, [1] alios cepit: equiteſque praemiſit [2] ſimul ſpeculatum; ſimul ut ignem,
12 quo barbari cremaverant vicos, exſtinguerent. quippe fugientes raptim tectis acer-
viſque frumenti injecerant flammas: quae quum in ſummo haeſiſſent, [3] ad infe-
13 riora nondum penetraverant. Exſtincto igitur igne, plurimum frumenti repertum
eſt: copia aliarum quoque rerum [4] abundare coeperunt. Ea res [5] ipſa militi ad
perſequendum hoſtem animum incendit. quippe urente & populante eo terram,
14 feſtinandum erat, ne [6] incendio cuncta [7] praeriperet. In rationem ergo neceſſi-
tas [8] verſa; quippe Mazaeus, qui antea per otium vicos incenderat; jam fugere
con-

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. Voſſ. 1. 2. *cepit alios.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Bong. omittunt *ſimul.* 3 Voſſ. 2. *nondum ad infer.* 4 Leid. Voſſ. 1. *habundare.* 5 Fl. *ipſi.* 6 Voſſ. 2. *incendium.* 7 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. Lugd. *praeciperet.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Bong. *verſa eſt.*

praefatione illi praemiſſa: *Auctus*, inquit, *Oceanus dicitur, quod ad eum, prout antea cognitus erat, Romaniſque parebat, magna tum acceſſio facta.* Nec audiendi ſunt Lipſius & Berneggerus, qui pro *auctus* legere malunt *victus.* Nam idem Tacitus Ann. l. 11, 82. *Romae poſtquam Germanici valetudo increbuit, cunctaque ut ex longinquo aucta in deterius adferebantur.* Sed haec hactenus. Redibo ad propoſitum, alias ejuſdem generis, ejuſdemque ſententiae dictiones producturus in medium. Curtius ſemet ſimili loquendi genere elucidans IX, 2, 14. *Numquam*, inquit, *ad liquidum fama perducitur, omnia illa tradente majora ſunt vero*, id eſt augentur. l. IV, 7, 8. *Haec vero majora jactabant.* Pari modo Ovid. Triſt. l. V. el. 7. vſ. 42.

Crede mihi, vero eſt noſtra querela minor.

Idem 1. Triſt. el. 4. vſ. 49.

Multaque credibili tulimus majora.

Seneca in Troad. v. 165. *Majora veris monſtra vix capiunt fidem.* Rurſus Ovid. Triſt. l. IV. el. 3. vſ. 58.

Addebat veris multa faventis amor.

Tullius l. IV. ad Fam. ep. 9. *cum idem illud auribus percipias, quod etiam majus videri ſolet, minus laborare*, ſubaudi, ἀπὸ κοινοῦ, *ſolet.* Idem in Cat. 3. c. 11. *memoria veſtra noſtrae res alentur, ſermonibus creſcent.* Tacitus de Mor. Germ. 42. *ſonum inſuper emergentis* (ſolis) *audiri perſuaſio adjecit.* Idem Agric. 15. *Britanni conferre injurias, & interpretando accendere.* Ovid. Heroid. ep. 1. vſ. 11.

Quando ego non timui graviora pericula veris?

Hinc ſcitiſſime Cæcina ad Ciceronem ſcribens VI. Fam. ep. 7. *calumniam timori* tribuit, quod is falſa ſaepius fingit pericula, interdum vero gravius, quam pro re proponit. Iterum Tacitus Agric. 25. *Paratu magno, majore fama, uti mos eſt de ignotis.* Idem Ann. III. *Cuncta, ut mos famae, in majus credita.* Livius l. IV, 34. *Aliquarum navium concurſum in majus (ut fit) celebrantes, navalis victoriae vanum titulum appetivere.* Juſtin. l. 11, 13, 1. *Fama in majus omnia extollens.* & l. XIV, 1, 1. *ne fama ... in majus extolleret.* Verendum mihi eſt, ne lectoris patientia ſim abuſus. ſed Curtii locus uberioribus vindiciis mihi dignus viſus. HEUMANN. Parerg. Crit. p. 101.

Simul ſpeculatum; ſimul] Prius ſimul à nonnullis exemplaribus abeſt, ut monuit Junius. RADERUS. Eleganter id quidem. Vide ad l. III, 11, 4. Sed eam vocem non meminit hoc modo ante omnia poſitam videre Hotomann. ad Caeſ. l. IV. B. G. c. 13. ſic tamen Curtius l. VI, 7, 15. *ſimul gratias agit, ſimul gratulatur.*

Plurimum frumenti repertum eſt: copia aliarum quoque rerum abundare caeperunt] Cave interpoles, quo libri fortaſſe quidam te inducant, *pl. f. receptum eſt: copiam aliarum quoque rerum abunde reperernnt.* ACIDALIUS.

Feſtinandum] Polyaenus Strateg. IV, 3, 18. *Alexander Tigrim trajiciens, Perſis terram igni populantibus, miſit qui omni vi & contentione eos perſequerentur, ut ſuae ſaluti conſulentes, regionem intactam relinquerent.* FREINSH.

Praeciperet] Iterum *praeriperet* vulgo, qua de re jam ex animi ſententia dixi. MODIUS. Qui hujus vocis elegantiam in hac ſignificatione non adſecuti ſunt, legendum exiſtimarunt *praeriperet*, non male quidem, ſed illud nitidius. Junii tamen editio retinuit *praeriperet*, quae alia hujus vocis ſignificata ſint, contra Lambinum alibi diſputabimus, ſi locus admonebit. RADERUS.

In rationem neceſſitas verſa] Neceſſitas prohibendi hoſtis, ne omnia incendio corrumperet, in rationem verſa eſt propius urgendi. TELLIER.

Quippe Mazaeus] Suſpectum videri poteſt hoc *quippe*, non ſolum quia paucis lineis jam tertio repetitum, ſed etiam quia parum apte cohaeret. Neque enim properavit Alexander, quia Mazaeus jam inviolatam relinqueret regionem; ſed potius idcirco Mazaeus reliquit, quod inſtantem videret Alexandrum. Verum facilius eſt reponendae vocis ſenſum indicare, quis eſſe debeat, quam vocem ipſam certo definire. TELLIERIUS.

Re-

contentus, pleraque [1] inviolata hoſti reliquit. Alexander *haud longius centum* 15
[2] *quinquaginta ſtadiis* [3] *Darium abeſſe* compererat. itaque ad ſatietatem quoque
copia commeatuum inſtructus, quatriduo in eodem loco [4] ſubſtitit. Interceptae 16
deinde Darii literae ſunt; quibus Graeci milites ſollicitabantur, *ut regem* [5] *interfi-
cerent, aut proderent*: dubitavitque, *an eas* [6] *pro concione recitaret*, ſatis [7] confiſus
Graecorum quoque erga ſe benevolentiae ac fidei. [8] Sed Parmenio [9] deterruit; 17
[10] *non eſſe talibus promiſſis imbuendas aures militum*: [11] *patere vel unius inſidiis regem*:
[12] *nihil nefas eſſe avaritiae*. Sequutus conſilii auctorem, caſtra movit. Iter fa- 18
cienti ſpado [13] unus ex captivis, qui Darii uxorem [14] comitabantur, *deficere eam*
nuntiat; *& vix ſpiritum ducere*. Itineris continui labore, animique aegritudine 19
fatigata, inter ſocrus & virginum [15] filiarum manus conlapſa erat; deinde & ex-
ſtincta. id ipſum nuntians alius ſupervenit. Et rex haud ſecus, [16] quam ſi pa- 20
rentis [17] ſuae mors nuntiata eſſet, [18] crebros edidit gemitus: lacrimiſque [19] obor-
tis,

Variantes Lectiones.

1 Pal. 1. *violata*. 2 Voſſ. 2. *quadraginta*. 3 D. Pal. 1. *Darion* Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *Dareum à ſe abeſſe*. 4 Fl. Voſſ. 1. *ſubſiſtit*. 5 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *aut interf.* Mer. *interciperent*. 6 Mer. omittit *pro*. 7 D. *confuſis* correctum *confiſus* à manu diverſa. 8 F. P. Mer. *ſed &*. 9 Amſt. Lugd. *terruit*. 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Baſ. Col. Frob. Mer. omittunt *non*. 11 Fl. Leid. Voſſ. 2. D. Pal. 1. Ald. Baſ. *adfirmans patere* Voſſ. 1. *adfirmanti patere*. 12 Voſſ. 2. *vel*. 13 Fl. Leid. Voſſ. 1. omittunt *unus* Voſſ. 2. *ſpado egiptius qui*. 14 Voſſ. 2. *comitabatur*. 15 P. *filiarumque*. 16 Voſſ. 2. *quam parentis mors*. 17 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. omittunt *ſuae*. 18 Voſſ. 2. *& crebros dedit*. 19 Voſſ. 2. *abortis*.

Recitaret] Callidum eſt Eumenis illud apud Juſtin. XIV, 1, 10. qui, conjectis in ejus caſtra hujusmodi libellis, *vocatis ad concionem militibus* perſuaſit, *confictas has à ſe epiſtolas ad experiundos ſuorum animos eſſe. Hoc facto & in futurum providit, ut ſi quid ſimile accidiſſet, non ſe ab hoſte corrumpi, ſed ab duce tentari arbitrarentur*. FREINSH.

Terruit, non eſſe] Et hic quoque mihi cum nebulonibus iſtis res fuit, qui interpolarunt, ut etiam hodie vulgo legitur, *ſed Parmenio deterruit eſſe talibus promiſſis imbuendas aures militum: affirmans patere vel unius inſidiis regem*. malam rem. MODIUS.

Vel unius] Tacit. H. II, 75. *fluxam militum fidem, & periculum ex ſingulis. Quid enim profuturas cohortes alaſque, ſi unus alterque praeſenti facinore, paratum ex diverſo praemium petat? Facilius univerſos impelli, quam ſingulos vitari*. Eumenes apud Juſtin. XIV, 1, 12. *Salutem ſuam in omnium poteſtate eſſe*. FREINSH.

Avaritiae] Adeo ſplendens hoc *aurum praeſtringit oculos*. Varro Fragm. & alte impreſſum omnibus μηδὲν εἶναι σὺν κέρδει κακόν. *nihil eſſe cum lucro malum*. Sophoc. apud Athen. lib. XII. Lipſius Polit. IV, 11. Vide Reuſneri Symbola in ſymb. Juſtiniani 2. *Multi nimium, nemo ſatis*. FREINSHEMIUS.

Nihil nefas avaritiae] Cicero pro Quinctio c. 6. *nullum eſt officium tam ſanctum atque ſollemne, quod non avaritia comminuere atque violare ſoleat*. Salluſt. B. Catil. c. 10. *Avaritia fidem, probitatem, ceteraſque artes bonas ſubvertit*. CELLAR.

Spado] Liquet his verbis eunuchos quoque circa reginas fuiſſe, & infra IV, 10, 25. Idem probatur Eſther 4, 5. *Accitoque Athach eunucho, quem rex miniſtrum ei dederat*. Eoque reſpexiſſe videtur Terentius Eunucho 1, 2, 97. cum ait:

Eunuchum dixti velle te: quia ſolae utuntur his Reginae.

Hos etiam pellicibus & concubinis regis cuſtodes adhibitos, ſupra oſtendimus. Briſſon. lib. 1. pag. 139. Adde ſupra ad III, 12, 17. Et Auguſtin. contra Fauſtum 30, 3. qui huc alludit his verbis: *ſignificans virgines & pueros, qui nubendi ipſa à cordibus ſuis execta cupiditate, ſpadonum vice in ejus eccleſia ſemper, tanquam in domo regia converſentur*. Pertinet eodem Philoſtrat. in Apollon. 1, 23. FREINSHEMIUS.

Itineris] Plutarch. cap. 52. & Juſtin. XI, 12, 6. ſcribunt, ex partu obiiſſe. Et poteſt, ut animi aegritudo doloribus partus addita malum duplicarit. LOCCENIUS.

Haud ſecus quam ſi parentis mors nuntiata eſſet &c.] Audi iterum Cl. Clericum culpantem auctorem noſtrum, Jud. c. 8, 5. quod declamatoribus nihil modicum placeat. *nemo non videt*, inquit, *haec nimia eſſe, quod ſi Alexander uſque adeo humanus erat, debuiſſet ad virum uxorem remittere, ad patrem filias, ad filium matrem, quod tamen non fecit. Certe mulieres Darium non adjuviſſent, ad bellum reparandum, nimis durus hac in re fuit Alexander, in lacrimis vero nimis humanus*. Perſpicax acumen! an, quod Alexander egit, Curtius invertere potuit? namque id teſtantur omnes auctores, qui de eo memoriae prodidere. An, quod ne humanitatem quidem hanc vitio vertat Alexandro? id nemo feciſſet, niſi qui moroſam

tis, [1] quales Darius profudiſſet, in tabernaculum, in quo mater [2] erat Darii, de-
21 functo adſidens corpori, venit. Hic vero renovatus eſt moeror, ut proſtratam humi vidit. recenti malo priorum quoque admonita, receperat in gremium adultas virgines, magna quidem [3] mutui doloris ſolatia; ſed quibus ipſa deberet eſſe
22 ſolatio. In conſpectu erat nepos parvulus, ob id [4] ipſum miſerabilis, quod non-
23 dum ſentiebat calamitatem, [5] maxima ex parte [6] ad ipſum redundantem. Crederes, Alexandrum inter ſuas [7] neceſſitudines flere, & ſolatia non adhibere, [8] ſed quaerere. cibo [9] certe abſtinuit: omnemque honorem funeri, patrio Perſarum more, ſervavit: dignus hercule, qui nunc quoque [10] tantum manſuetudinis &
24 continentiae ferat fructum. Semel omnino eam [11] viderat, quo die capta eſt; nec ut ipſam, ſed ut Darii matrem videret: eximiamque pulchritudinem formae
25 ejus non libidinis habuerat [12] incitamentum, ſed gloriae. E ſpadonibus, qui circa re-

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. *qualis*. 2 P. omittit *erat*. 3 Voſſ. 2. *mortui*. 4 Voſſ. 2. omittit *ipſum*. 5 Bong. Leid. Voſſ. 1. 2. *ex parte max*. 6 Voſſ. 2. *in*. 7 Pal. 1. Mer. *neceſſitates*. 8 Fl. *ſed ſe quaerere*. 9 Voſſ. 1. *certa*. 10 Alii *tamen* Voſſ. 1. 2. *tantum &*. 11 Frob. Col. Ald. Lugd. Amſt. *videret*. 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Frob. *invitamentum*.

criſin exerceat ita, ut humaniorum hac in parte perſuadeat nemini.

Priorum quoque admonita] Lege, quemadmodum & emendaram, ſi operae ſuum officium feciſſent, & nunc etiam emendo. *hic vero renovatus eſt moeror, ut proſtratam humi vidit, recenti malo priorum quoque admonitam. Receperat in gremium* &c. vulgo male: *hic vero renovatus eſt moeror, ut proſtratam humi vidit: recenti malo priorum quoque admonita receperat in gremium adultas virgines.* MODIUS.

Ipſa deberet eſſe ſolatio] Nihil habere videtur hic locus, cur ſuſpectari debeat; neſcio tamen quomodo mihi non ſatisfacio: maxime cum in ſcriptis ſit, *ſed quibus ipſe eſſe ſolatio.* conſiderent alii. MODIUS.

Inter ſuas neceſſitudines] Inter cognatos & conſanguineos ſuos. Juſtin. l. XI. c. 15, 9. *Tanta illi magnitudo animi fuit, ut quum Herculem filium, quum Aridaeum fratrem, quum Roxanem uxorem praegnantem relinqueret, oblitus neceſſitudinum, digniſſimum nuncuparet haeredem.* Sueton. Tiber. c. 50. *odium adverſus neceſſitudines in Druſo primum fratre detexit.* CELLAR.

Tantum] Bong. conjiciebat, *tantae*, me conſentiente. De re ſimili eſt locus Diodor. XVII, 38. *Itaque Alexander, etſi hanc vitae noſtrae tempeſtatem multis aetatibus praeceſſit; juſtam tamen etiam à poſteris, dignamque ſuis virtutibus praedicationem nanciſcatur.* Et ſane cum Tacito III, 65, 1. *praecipuum munus* hiſtoriae *reor, ne virtutes ſileantur, utque pravis dictis factiſque ex poſteritate & infamia metus ſit.* FREINSH.

Semel omnino] Meminere hujus hiſtoriae A. Gellius VI, 8. & Athenaeus XIII, 8. Ceteras autem captivas ut vidit Alexander, ſpecie, & ſtatura eximias, dixit joco, ὡς εἰσὶν μεγάλαι ἀλγηδόνες ὀμμάτων αἱ Περσίδες. *Quam magni oculorum dolores ſunt Perſides.* POPMA. ex Plutarch. Alex. c. 36.

Sed ut videret] Male alii *viderat*, ut olim vidi, & poſtea conſenſu unius atque alterius impreſſi confirmatus ſum. Sic enim & ipſe Alexander conciliabitur Curtio, cujus verba Plutarch. cap. 37. refert in hunc ſenſum. *Ego enim non ſolum non vidiſſe inveniar Darii uxorem, aut videre cogitaſſe: verum nec verba facientes de ejus decore, ſuſtinuiſſe audire.* Concilia, inquam, viſam eſſe ſemel, non data opera, ſed obiter, quia aderat matri Darii, ad quam viſendam Alexander venerat. Quomodo etiam explicanda videntur illa Plutarchi de Curioſitate cap. 21. *Alexander Darii uxorem, quia formoſiſſima dicebatur, noluit in ſuum venire conſpectum: ſed ad matrem ejus anum accedens, videre juvenem & pulchram non ſuſtinuit.* Sic Julianus *ex virginibus quae ſpecioſae ſunt captae, ut in Perſide, ubi feminarum pulchritudo excellit, nec contrectare illas voluit, nec videre; Alexandrum imitatus & Africanum.* Marcellin. XXIV, 16. & ex eo Fulgoſus IV, 3. FREINSHEMIUS.

Invitamentum] Ita membranae, quod probo, alii omnes *incitamentum*, minus recte. Cicero Hortenſio. *Voluptates nulla ad res neceſſarias invitamenta adferunt ſenibus.* Idem de Finibus 5. *invitamenta naturae prima.* Livius 2. A. U. C. *Patres ſatis ſuperque gratuiti favoris in multitudine credentes eſſe, largitionis temeritatiſque invitamenta horrebant.* MODIUS. Ita etiam legit & corrigit Nobiliſſ. Heinſius ad Vellej. Paterc. l. II. c. 67.

E ſpadonibus] Stephanus de urbibus à Spado vico Perſico Spadones dici tradit, in quo primum homines caſtrari coeperunt. Unde Donatus in Eunuch. Act. 1. ſc. 2. *Eunuchos*, inquit, *à Perſis inſtitutos putant ex captivis. à Babyloniis enim Hellanicus* auctor

reginam erant, [1] Tyriotes, inter trepidationem lugentium elapſus per eam portam, quae, quia ab hoſte [2] averſa erat, levius cuſtodiebatur, ad Darii caſtra pervenit: exceptuſque à vigilibus, in tabernaculum regis perducitur; gemens & veſte lacerata. Quem ut conſpexit Darius, [3] multiplici exſpectatione [4] commotus, 26
[5] & quid potiſſimum timeret, incertus; *Vultus* [6] *tuus*, inquit, *neſcio quod ingens malum praefert: ſed cave miſeri hominis auribus parcas. didici* [7] *enim eſſe infelix: & ſaepe calamitatis ſolatium eſt, noſſe ſortem ſuam.* [8] *Num, quod maxime ſuſpicor,* 27
& loqui timeo, ludibria meorum nuntiaturus es; mihi, [9] *&,* [10] *ut credo, ipſis quoque, omni* [11] *graviora ſupplicio?* Ad haec [12] Tyriotes, *iſtud quidem procul abeſt*, in- 28
quit: *quantuſcumque enim* [13] *reginis* [14] *honor ab iis qui parent, haberi poteſt; tuis à victore ſervatus eſt: ſed uxor tua paullo ante exceſſit è vita.* [15] Tum vero non ge- 29
mi-

Variantes Lectiones.

1 Voſſ. 2. *Thiriotes* P. *Tyriothes.* 2 Frob. *verſa.* 3 Voſſ. 2. *multiplicis doloris aſpectatione* Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. & vulgo *multiplici doloris exſpect.* 4 D. *commeatus* correctum ab alio. 5 Voſſ. 2. omittit *& q. p. t. incertus.* 6 Leid. Bong. *inq. tuus* Voſſ. 1. *tuens.* 7 D. Pal. 1. Leid. p. Voſſ. 1. 2. omittunt *enim.* 8 Pal. 1. P. *num quid maxime* Ald. Baſ. Col. Mer. Frob. *num quid quod max.* 9 Mer. omittit *&.* 10 Voſſ. 2. omittit *ut credo.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 2. Bong. Lugd. Amſt. *triſtiora* B. 2. Voſſ. 1. *triſtitiora.* 12 Voſſ. 2. *Thiriotes* P. *Tyriothes* ſic deinceps. 13 D. *regnis* correctum *reginis.* 14 Fl. Leid. Bong. *honos ab his* Voſſ. 1. Mer. *honor ab his.* 15 Fl. Leid. Voſſ. 1. *tunc.*

auctor eſt id habuiſſe. Quod & Joſeph. l. x. Ant. c. 16. teſtatur, cum ait Nabuchodonoſorem Babyloniorum regem ex Judaica gente quoſdam, nec non & ex aliis gentibus bello captos, in ipſo aetatis flore caſtrari curaſſe. Semiramidem vero omnium primam mares caſtraſſe Ammian. Marcell. l. xiv. refert his verbis: *Poſtremo multitudo ſpadonum à ſenibus in pueros deſinens, coloris obluridi, diſtortaque lineamentorum compage deformis: ut quaqua inceſſerit quiſquam, cernens mutilorum hominum agmina, deteſtetur memoriam Semiramidis, reginae illius veteris, quae teneros mares caſtravit omnium prima, velut vim injectans naturae.* Cauſſam caſtrandi Medis & Perſis fuiſſe ajunt, ut forma & levitas vultus in longius tempus proferretur, formoſioreſque diutius permanerent, atque ut Petronius arbiter Satyrico

- - - - - - Ut fuga mobilis aevi
Circumſcripta mora properantes differat annos.

Et Claudianus,

- - - - - Naſci lanuginis umbram
Servatoque diu puerili flore &c.

& *Arte retardatam Veneri ſervare juventam.* Barthius ad Claudianum, & Georgius Erhardus in Symbolis ad Petronium. POPMA.

Tyriotes] Variat paulliſper Suidas in Ἀλέξανδρος. Plutarch. cap. 52. *Tireon* appellat, quem Curtius *Tyrioten.* FREINSH.

Veſte lacerata] Vide l. iii. c. 11, 25. notata. CELLAR.

Didici eſſe infelix] Ovid. lib. v. Triſt. eleg. 11. v. 4.

Jam pridem didici fortiter eſſe miſer.

RADERUS.

Noſſe ſortem] Scripti, *non noſſe*, quod etiam verum eſt, ſed illud vult dicere Curtius. MODIUS.

Num quod] Paullo aliter editi, ſed minus eleganter. *numquid quod maxime ſuſpicor, & loqui timeo, ludibria meorum nunciaturus es mihi, & (ut credo) ipſis quoque omni graviora ſupplicio.* MODIUS. Propertius l. ii. el. 18. vſ. 50. *Quem, quae ſcire timet, dicere plura jubet.*

Ludibria meorum] Uxoris aut filiarum dedecora. Terent. Hecyra 1, 2, 74. *eam ludibrio haberi.* ubi Donatus: *honeſto*, inquit, *verbo & pudoris pleno uſus eſt, & nove pro vitiari.* Adde noſtri l. iii. c. 12, 22. *ne quis captivo corpori inluderet.* ſed haec de contumelioſa vitiatione, non quae per amorem fit, plerumque intelliguntur. CELLAR.

Mihi] Alium longe horum eſſe ſenſum quam vulgata diſtinctio pariat, oſtendit mihi amantiſſimus Socer, ſi ſic diſtinguas, *nuntiaturus es; mihi, &, ut credo ipſis quoque, omni graviora ſupplicio.* Ut iſtud *mihi*, non pertineat ad praecedentia *nuntiaturus es*, ſed ad haec *graviora omni ſupplicio.* Confirmatur haec diſtinctio verbis Diodori xix, 8. δεινότερα γὰρ θανάτου τοὺς μὲν ἄνδρας καὶ πατέρας εἰκὸς ἦν πείσεσθαι, γυναικῶν ὕβρεις, καὶ παρθένων αἰσχύνας ἀναλογιζομένους. *Ipſa enim morte acerbiora paſſuros viros & patres, ſi uxorum & virginum ſtupra per contumeliam illata conſiderarent.* FREINSH.

Uxor tua] Haec Statira dicta eſt, ut Plutarchus ait: οὔτε γὰρ ζώσῃ τῇ δεσποίνῃ Στατείρᾳ, καὶ μητρὶ σῇ, καὶ τέκνοις, ἐν ἔδει τῶν πρόσθεν ἀγαθῶν καὶ καλῶν, ἢ τὸ σὸν ὁρᾷν φῶς. Quæ cum ſoror Darii eſſet, eamdem tamen & uxorem ſibi conjunxit: Plutarchus in Alexandro: Φεῦ τοῦ Περσῶν Δαίμονος, εἰ τὴν βασιλέως γυναῖκα, καὶ ἀδελφὸν, οὐ μόνον αἰχμάλωτον ἔδει γενέσθαι ζῶσαν, ἀλλὰ καὶ τελευτήσασαν ἄμοιρον κεῖσθαι ταφῆς βασιλικῆς. Bardanes Syrus legem fuiſſe Perſis refert, qua ſorores, filias, & matres quoque in connubii jura admittere
non

mitus modo, ſed etiam ejulatus, [1] totis caſtris exaudiebantur: nec [2] dubitavit Darius, [3] quin interfecta eſſet, quia nequiſſet contumeliam [4] pati. [5] exclamatque amens dolore; *Quod ego tantum nefas commiſi, Alexander? quem tuorum propinquorum necavi, ut hanc [6] vicem ſaevitiae meae [7] reddas? [8] Odiſti me, non quidem pro-*
30 *vocatus: ſed [9] finge, juſtum intuliſſe te bellum; cum feminis ergo agere debueras?* Tyriotes adfirmare *per deos patrios, [10] nihil in eam gravius eſſe conſultum: ingemuiſſe*
31 *etiam Alexandrum morti, & non parcius fleviſſe: quam ipſe [11] lacrimaretur.* Ob haec [12] ipſa amantis animus in ſollicitudinem ſuſpicionemque revolutus eſt; deſiderium
32 captivae profecto à conſuetudine ſtupri ortum eſſe conjectans. Submotis [13] igitur arbitris, [14] uno dumtaxat [15] Tyriote retento, jam non flens, ſed ſuſpirans; *videſne in te, Tyriote, locum [16] mendacio non eſſe? tormenta jam hic erunt; ſed ne exſpectaveris per deos, ſi quid tui tibi regis [17] reverentiae eſt: num, quod & ſcire expe-*
33 *to, & quaerere pudet, auſus eſt & dominus, & juvenis?* Ille, [18] *quaeſtioni corpus*
34 obferre; *deos teſtes* invocare; *caſte ſancteque habitam eſſe reginam.* Tandem, ut fides facta eſt, vera eſſe quae adfirmaret ſpado; capite velato diu flevit: [19] mananti-

busque

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *caſtris totis.* 2 Pal. 1. *dubitabat.* 3 Fl. *qui inter facta.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *perpeti.* 5 Voſſ. 2. *exclamat quoque dolore amens.* 6 P. F. Voſſ. 2. *vicem reſtitueres.* 7 Fl. Bong. D. omittunt *reddas* D. in margine exſtat *reſtitueres* Leid. *redderes.* 8 Voſſ. 1. *hodiſti.* 9 Leid. *fingis.* 10 *Nihil in eam* horum in loco in B. 1. vacuum ſpatium relictum. 11 Fl. Leid. D. Bong. *lacrimaret.* 12 Fl. Leid. D. Voſſ. 2. *ipſe* Mer. *ipſi.* 13 Voſſ. 2. *ergo.* 12 Pal. 1. *imo.* 15 D. *Tyriotum* ſed correctum *Tyriote* Fl. Leid. *Tyriotum.* 16 P. *mendacii.* 17 Vulgo *reverentia.* 18 Voſſ. 2. *& quaeſt.* 19 Bong. Voſſ. 2. *manantibus* Ald. *manibuſque.*

non diceretur impium ominoſumque. Sic Atoſſa Cyri filia Cambyſi fratri nupſit, ut Herodotus l. III. at qui & unde ſororem in uxorem ducere, in uſum venerit, eodem libro narrat. Athenienſibus etiam licebat eodem patre natas uxores ducere. Nepos in Cimone c. 1. *Habebat autem in matrimonio ſororem germanam ſuam, nomine Elpinicen, non magis amore, quam more ductam. Nam Athenienſibus licet eodem patre natas ducere.* De inceſtu Cimonis cum ſorore Cyrillus l. VI. contra Julianum: *Cimon*, inquit, *Elpinicen, eodem ſemine & ſanguine ortam, pro uxore habuit, & Perſas, immo & ipſum ſummum Jovem imitatus eodem cum ſorore toro uſus eſt.* Vide Rutgerſ. l. 1. Var. Lect. c. 9. Ab Aſſyriis vero ad Perſas hunc nefandum morem tranſiſſe Conſtant. Manaſſes in Annalibus, & Lucianus περὶ θυσιῶν de Jove tradunt. POPMA.

Totis caſtris] Hoc ego vix concoquam. quomodo ſtatim ejulatus *totis caſtris*? dum ejus cauſſa in tabernaculo regis, & ut credibile eſt, tantum non ſoli regi, adhuc exponitur. ſequitur tamen mox n. 32. *ſubmotis arbitris*, qui forte ejulatum concitaverunt. FREINSH.

Contumeliam pati] Jam in *ludibrio* expoſuimus. gravior autem eſt *contumelia*, quam *injuria*. Pacuvius in Peribaea apud Nonium: *patior facile injuriam, ſi eſt vacua à contumelia.* CELLAR.

Agere] Malim *gerere*, ſic mox l. IV. c. 11, 17. *bellum cum captivis & feminis gerere non ſoleo.* FREINSHEM. Fruſtra hic malunt *gerere*. Mela l. 1. c. 16. *genus* (ſic enim, non gens) *uſque adeo quondam armorum pugnaeque amans, ut alteua etiam bella mercede agerent.* GRONOVIUS Lib. . obſerv. c. 3. Forte, *cum feminis ergo ſ agere.* .INSIUS.

Ob haec ipſa] Sic feci, ex quibuſdam editis, conjecturam adjuvantibus Berneggerianam, manifeſto melius, quam alii, qui legunt; *Ob haec ipſe amantis animus.* FREINSH.

In ſollicitudinem] Sic Tacit. H. II, 21, 4. *Dum atrociora metuunt, in levi cetera habentur.* IDEM.

Submotis arbitris] Excedere juſſis, qui arbitrari, & audire arcana poſſint. infra lib. V. c. 11, 4. *remotis arbitris loqui velle cum eo.* CELLAR.

Tormenta] Perſas quaeſtionem de reis per tormenta habuiſſe, teſtis eſt & Epiphanius lib. II. contra Haereſes cap. de Manichaeis. POPMA.

Si quid tibi] Ratio loquendi poſtulare videtur: *Si qua tibi tui regis reverentia eſt.* Quomodo apud Senec. de Brevit. vitae; *Si quis inferis ſenſus eſt*, & ſimilia. Deleam etiam duo verba; *in te.* FREINSHEMIUS.

Num quod] Scripti *nunc dic*, quod gloſſam ſapit, aut ſi quid gloſſis ineptius. MODIUS.

Et dominus & juvenis] Qui poteſtatem ex victoria, incitamentum libidinis ex juventute habebat. Caſtiſſimi autem ſermonis exemplum his verbis Curtius reliquit, praeter alias imprimis hac virtute commendandus. CELLAR.

Quaeſtioni] Id eſt examini tortoris. Cicero pro Mil. c. 21. extr. *facti in equuleo quaeſtio eſt, juris in judicio.* IDEM.

Capite velato] Velabant & operiebant ſe veteres

parte

buſque adhuc lacrimis, veſte ab ore [1] rejecta, [2] ad coelum manus tendens; *dii patrii*, inquit, *primum mihi ſtabilite regnum: deinde, ſi de me jam tranſactum eſt; precor*, [3] *ne quis Aſiae rex ſit, quam iſte, tam juſtus hoſtis, tam miſericors victor.*

VARIANTES LECTIONES.

1 Mer. *rejectas.* 2 Voſſ. 2. omittit *ad coel. man. tend.* 3 Fl. Voſſ. 2. Bong. *ne quis potius.*

parte veſtis, vel propter ſacra, vel ob deſperatam aliquam rem, aut malum. Plaut. Amphitryone 5, 1, 41.

Invocat deos immortales, ut ſibi auxilium ferant,
Manibus puris, capite operto.

Seneca Herc. Furente verſu 355.

Namque ipſa triſtis, veſtis obductu caput
Velata, juxta praeſides adſtat deos.

POPMA.

Ad coelum] Veteres oraſſe manibus ad coelum ſublatis, Apulejus in libro de Mundo tradit. *Nam habitus*, inquit, *orantium hic eſt, ut manibus extenſis ad coelum precemur.* Unde Virg. Aen. 1, 97.

Ingemit, & duplices tendens ad ſidera palmas,
Talia voce refert.

& Aen. II, 688.

- - - *coelo palmas cum voce tetendit.*

Idem III, 264.

- - - - - - *paſſis de litore palmis*
Numina magna vocat.

POPMA.

Dii patrii] De his vide Briſſon. l. II. de regn. Perſ. à principio.

Juſtus hoſtis] Non qui jure gerit bellum, ſed pro miti & clementi, ut eleganter apud Latinos haec vox ſumitur. Terent. And. Act. 1. ſc. 1. vſ. 9. *quam tibi juſta & clemens fuerit ſervitus.* Nepoti Miltiad. c. 8. *Tyrannus Juſtus* dicitur qui *ſummam poteſtatem bonitate erat conſecutus.* ſic apud Ovid. l. IV. Metam. vſ. 671.

- - - - *injuſtus juſſerat Ammon,*

i. e. ſeverus & immitis.

CAPUT XI.

Pacem tertio quaeſitam Darius non impetrat. imo ad deditionem, aut ad bellum, ab Alexandro provocatur.

Itaque quamquam [1] pace fruſtra bis petita, omnia in bellum conſilia converte- 1
rat; victus tamen continentia hoſtis, ad novas pacis conditiones ferendas decem
legatos cognatorum principes miſit: quos Alexander conſilio advocato, *introduci*
juſſit. E quibus maximus natu; *Darium*, inquit, *ut pacem* [2] *à te jam hoc tertio* 2
peteret, nulla vis [3] *ſubegit: ſed juſtitia &* [4] *continentia expreſſit. Matrem, conjugem,* 3
[5] *liberoſque ejus,* [6] *niſi quod ſine illo ſunt, captos eſſe non* [7] *ſenſit: pudicitiae earum*
quae ſuperſunt, [8] *curam haud ſecus quam parens agens,* [9] reginas *appellas: ſpeciem*
[10] *priſtinae fortunae retinere pateris. Vultum tuum video, qualis Darii fuit, quum di-* 4
mitteremur ab eo: & ille tamen uxorem; tu hoſtem luges. Jam in acie ſtares, niſi
cura

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. *fruſtra pace.* 2 Voſſ. 2. *à te tertio quaereret* alii *à te jam tertio pet.* 3 Voſſ. 2. *obegit.* 4 Voſſ. 2. & vulgo *continentia tua.* 5 D. Pal. Voſſ. 2. *liberos.* 6 Voſſ. 2. omittit *niſi quod ſine illo ſunt.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 2. Bong. *ſenſimus.* 8 Voſſ. 2. *curas.* 9 Pal. 1. *reginam.* 10 Voſſ. 2. *fort. priſt.*

Pace bis petita] Primum poſt pugnam Iſſicam l. IV. c. 4. iterum capta Tyro l. IV. c. 5. RADERUS.

Conſilio advocato] Conſiliariis, ut etiam l. IV. c. 13, 3. *conſilium adhibet, quid optimum factu eſſet exquirens.* IDEM.

Jam hoc tertio] Non adverbium eſt *tertio*, ſed ſubauditur nomen ſexti caſus, *loco*, *tempore*, aut *numero*. GRONOVIUS. l. II. obſ. c. 8.

Non ſenſimus] Vulgo, *non ſenſit*, ut ad Darium referatur. & quid ni ita legatur? MODIUS.

Agens] Acidalius malebat, *agis*, ut omnia ſint eodem flexu. FREINSH.

Vultum tuum video, qualis Darii] Luctum adhuc prae ſe ferebat, qui tanquam inter neceſſitudines ſuas fleverat c. 10. num. 23. CELLAR.

Luges] At Diodorus XVII, 54. uxorem Darii vult exſtinctam poſt hanc legationem, vel certe inter eam: eoque nullo verbo ejus meminit, dum exponit mandata legatorum. FREINSH.

cura te ſepulturae ejus moraretur. [1] *Et quid mirum eſt, ſi tam ab amico* [2] *animo pa-*
5 *cem petit? quid opus eſt armis, inter quos odia ſublata ſunt? Antea imperio* [3] *tuo deſti-
nabat* [4] *Halyn amnem, qui* [5] *Lydiam terminat.* [6] *Nunc, quidquid inter Helleſpontum*
6 *& Euphraten eſt, in dotem filiae obfert, quam* [7] *tibi tradit: Ochum filium, quem ha-
bes, pacis & fidei obſidem retine: matrem & duas virgines filias redde: pro tribus cor-*
7 *poribus* [8] *triginta millia talentum auri precatur accipias. Niſi moderationem animi tui
notam haberem; non dicerem hoc eſſe tempus, quo pacem non dare ſolum, ſed etiam*
8 [9] *occupare deberes. Reſpice, quantum poſt te reliqueris: intuere, quantum* [10] *petas!
Periculoſum eſt praegrave imperium:* [11] *difficile eſt continere, quod* [12] *capere non poſ-*
9 *ſis. Videſne, ut navigia,* [13] *quae modum excedunt, regi nequeant? Neſcio, an Darius
ideo*

VARIANTES LECTIONES.

1 Vulgo *ecquid.* 2 Mer. omittit *animo.* 3 Fl. Leid. & editt. pleraeque *tuo finem deſtinabat* Voſſ. 1. *imp. tuo Eufraten.* 4 Ald. Col. Mer. Frob. Baſ. *Alym* D. Leid. Voſſ. 2. *Alim* Lugd. Amſt. *Alyn.* 5 Fl. Leid. *Ludiam* Voſſ. 2. *Lidiam.* 6 Pal. 1. *hinc.* 7 Pal. 1. *tibi tradit Ochum.* 8 B. 1. *III talentum* P. *talentorum* Mer. *trigeſimum talentum.* 9 Voſſ. 2. *occupares* omiſſo *deberes.* 10 Fl. *potes.* 11 Bong. Fl. Leid. *difficile enim eſt.* 12 Pal. 1. *carere.* 13 Pal. 1. *quemadmodum.*

Obſert. Tibi tradit] Ita correxi haec ex membranis, vulgo, *offert, quam tibi tradit. Ochum filium* &c. ineptiſſime, ſed nec illud mihi placet. MODIUS. *In dotem filiae obfert. Tibi tradit Ochum filium, quem habes, pacis & fidei obſidem retine. Matrem &c.* Placuit Modio ſic edere: cui vulgatum viſum ineptiſſimum. Mihi contra tolerabile, quod in aliis: nihil hoc ineptius, quod ſubſtituit. Etenim quid eſt, *Tibi tradit, quem habes?* Si habet jam alter, quid alter tradat? Exemplaria reliqua vulgo: *in dotem filiae offert, quam tibi tradit. Ochum filium quem habes,* &c. Amplector. filiam in matrimonium nempe tradit. Si quid omnino mutandum tamen, aliud quidvis potius admittam prae Modiano. Vel ſcribe: *in dotem filiae offert. Tibi credit Ochum filium, quem habes: pacis & fidei obſidem retine: matrem,* &c. Vel: *in dotem filiae offert, tibi cedit. Ochum filium,* &c. quod firmari videatur Alexandri reſponſo: *Hinc me depellite, ut ſciam veſtrum eſſe, quod ceditis.* Me tamen in vulgari juvet conquieſcere. ACIDALIUS. *Quam* intellige filiam, fruſtra haec mutatum ivit Modius. FREINSHEMIUS.

Pro tribus corporibus] Pro tribus *hominibus*, ſive ut noſtrates non ſatis Latine dicunt *perſonis*, Synecdoche. Seneca quoque Epiſt. 90. pro integro animali uſus. *Mutis,* inquit, *gregibus, aut maxima corpora praeſunt, aut vehementiſſima. non praecedit armenta degener taurus* &c. CELLAR.

Triginta millia talentum] Diodorus XVII, 54. tria millia, Plutarch. vero cap. 51. 10000. talentum oblata fuiſſe auctor eſt, non adjecto, auri vel argenti. Unde Budaeus lib. IV. de Aſſe, corruptum eſſe hunc locum putat, aut certe *argenti* legendum; non *auri*, quod nullae opes eam ſummam aequare poſſint. Verum, cum varia genera talentum ſint, non ejuſdem pretii; & immenſae fuerint Perſarum opes, longa jam aetate cumulatae, vulgatam lectionem veterum codicum auctoritate confirmatam ſervavimus. POPMA. Leg. *tria millia*, ut Diodorus habet, quod & probat Glareanus. nam 30000. nimis amplus numerus, licet defendat Popma. Sed & amplior in Valerio Max. VI, 4. extr. *decies centum millia.* Puto τὸ *centum* abundare. *Decem millia* quoque habet Arrianus III, 5. Scriptores autem haec referunt ad ſecundam Darii legationem ad Alexandrum, cum tertia ſit: prima l. IV. c. 1. ſecunda l. IV, 5. haec eſt tertia, unde & legatus Darii ad Alexandrum: *Darium, ut pacem à te jam hoc tertio peteret, nulla vis ſubegit.* LOCCENIUS.

Non dicerem] Vir doctiſſimus mihique longe amiciſſimus expunctum ibat negativam: ego puto neceſſariam. Idque evidens eſt ex iis quae ſequuntur. ſi enim legas *dicerem*, certe intelligeres eum non fuiſſe tam operoſe dicturum, ut vero facit, per omnem reliquam orationem. Senſum eſſe credo: Niſi ſcirem moderationem tuam, nollem verba tecum hac de re facere, quippe conſtaret, apud animum ambitione & cupidine praecipitem nihil me profecturum. at cum ita moderatus ſis, ſpes eſt, ſi monearis & docearis fortunam non amplius eſſe tentandam, locum te daturum eſſe meis adhortationibus. Ideoque loquar apud te, ut hominem moderatum, quod apud alium, qui ita comparatus non eſſet, non facerem. Retinenda igitur hic eſt particula *non*, quam contra obiter inducendam eſſe moneo apud Hirtium de bello Alexandr. cap. 70. in his: *neque provinciarum publicas injurias condonare iis poſſe, qui non fuiſſent in ſe officioſi.* Vult enim dicere quod apud Juſtinum XXXI, 7, 5. Scipio: *privata beneficia à publicis ſecreta eſſe.* FREINSH.

Periculoſum eſt praegrave imperium: difficile eſt continere, quod capere non poſſis] Neſcio an fruſtra malim *praegrande.* Cauſſam quidem habeo verba, quae

ideo tam [1] *multa amiſerit, quia nimiae opes magnae jacturae locum faciunt. Facilius*
[2] *eſt quaedam vincere, quam tueri: quam hercule expeditius manus noſtrae* [3] *rapiunt,*
quam continent. Ipſa mors uxoris Darii [4] *te admonere poteſt; minus* [5] *jam miſericor-*
diae tuae licere, quam licuit. Alexander, legatis *excedere tabernaculo* juſſis, *quid* 10
placeret, [6] ad conſilium refert. [7] Diu nemo quid ſentiret auſus eſt dicere: incer-
ta regis voluntate. [8] Tandem Parmenio, [9] *ante* [10] *ſuaſiſſem,* ait, [11] *ut captivos* 11
apud Damaſcum redimentibus redderes; ingentem pecuniam [12] *potuiſſe redigi ex* [13] *iis,*
qui multi vincti virorum fortium [14] *occupaverant manus. Et nunc magnopere* [15] *cenſe-* 12
rem,

Variantes Lectiones.

1 Voſſ. 2. omittit *multa.* 2 Fl. Leid. Pal. 1. Bong. omittunt *eſt.* 3 Voſſ. 2. *capiunt.* 4 D. Fl. Leid. Voſſ. 2. *admonere te.* 5 Voſſ. 2. *jam nunc.* 6 Alii *ad concilium.* 7 Voſſ. 2. *Tum.* 8 Voſſ. 2. *tum.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 2. *antea.* 10 P. *ſuaſiſſet.* 11 Ald. *aut.* 12 Voſſ. 2. *poſſe.* 13 Fl. Leid. Voſſ. 2. Mer. *his.* 14 D. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *occuparant.* 15 Fl. Leid. D. Bong. *cenſere.*

quae ſubjiciuntur, *capere,* & *continere:* quibus magnitudo potius reſpicitur quam pondus. Etiam ipſa probare comparatio videtur: *vides ne ut navigia quae modum excedunt, regi nequeant?* quae tamen ambigue trahi pariter ad gravitatem poteſt. ACIDALIUS. *Periculoſum eſt,* &c., Sic Apulejus Apolog. *Immodicae divitiae, velut ingentia & enormia gubernacula facilius mergunt quam regunt.* Tum *omnibus ad vitae munia utendis, quicquid aptam moderationem ſupergraditur, oneri potius quam uſui exuberat.* quod Curtius mox ita exprimit: *Nimiae opes magnae jacturae locum faciunt.* Et Phaedrus fab. 38. *Magnae periclo ſunt opes obnoxiae.* LOCCENIUS. Cicero pro Dejot. c. 13. *Antiochus Magnus ille rex Aſiae, cum poſteaquam à Scipione devictus, Tauro tenus regnare juſſus eſſet, omnemque hanc Aſiam, quae eſt nunc noſtra provincia, amiſiſſet, dicere eſt ſolitus, benigne ſibi à populo Romano eſſe factum, quod nimis magna procuratione liberatus, modicis regni terminis uteretur.*

Facilius eſt quaedam vincere] Illud *quaedam* mihi admodum ſuſpectum eſt. Quaenam illa *quaedam?* & ſi certa aliqua, cur non adjicit? intererat enim ſententiae integritatis, ut ſciretur, ne ſi alterius eſſent generis, de quibus hic agitur, ſententia illa evaderet fruſtranea: ſed & vulgo alii, cum ſimilia proferunt, nullam adhibent diſtinctionem, quod ex Floro, Ovidio, aliis, Freinshemio laudatis patet. Itaque eo inducor, ut exiſtimem ſcripſiſſe Curtium; *facilius eſt quidem vincere,* ita enim eleganter uſurpat alibi quoque illud *quidem,* ut paullo ante. *Odiſti me non quidem provocatus.* SCHEFFER. Livius l. xxxvii. c. 35. *Parari ſingula adquirendo facilius potuiſſe, quam univerſa teneri poſſe.* CELLAR.

Tueri] Lipſius Polit. iv, 9. hunc locum citans ſcribit *tenere,* ex memoriae, ut opinor, lapſu. Sed ad ſententiam eamdem pertinent, quam & Florus firmat ii, 17, 8. *Plus eſt provinciam retinere, quam facere.* ubi nota noſtra. cauſſam ejus aliquam oſtendunt illa Ovidii de arte ii, 21.

Non minor eſt virtus, quam quaerere, parta tueri:
Caſus ineſt illic; hic erit artis opus.

Aelianus Hiſt. var. iv, 14. elegantem ſimilitudinem excogitavit de pecuniae adquiſitione & cuſtodia, quae pari ratione ad regnum transferri poteſt. *Quemadmodum,* inquit, *echinum, ſic etiam nummos capere facilius eſt, retinere vero difficile.* FREINSH.

Ante ſuaſiſſem] Evidens eſt, quamquam non omnibus, recte cenſuiſſe Budaeum de Aſſe pag. 165. orationem hanc oblique referri à Curtio, ut oſtendit indubitabili argumento n. 13. hoc capite, & vero hic ipſe, in voce *potuiſſe:* legique debere: *Ante ſuaſiſſe,* & convenienter in ſeqq. *redderet: cenſere: permutet.* Non accedo Acidalio qui legit, *Et ante.* Vide etiam Varias Lect. quae nonnihil hic juvant. FREINSH. Recte Budaeus & Freinshemius cenſent, *ſuaſiſſe.* item in ſequentibus, *redderet,* & ſic deinceps ſcribendum *Macedoniam quoque reſpiceret.* Puto autem totum locum ita eſſe formatum olim; *Tandem Parmenio ante ſuaſiſſe ſe ait, captivos apud Damaſcum redimentibus redderet.* nam libri veteres quidam illud *ut* non agnoſcunt, ſed pro eo habent *aut,* quod ex *ait* deformatum. SCHEFFER.

Occuparent] Editi *occupaverant,* verum ſi dicendum eſt hercule, nec illud *multi vincti* ſatis probum mihi videtur, quid dicam tamen aliud neſcio. MODIUS. Modio non probum ſatis illud *multi vincti,* nec quod dicat tamen habet. Ego etiam dubito, an non ſcribendum potius, *qui ſimul vincti,* expedito magis & claro ſenſu illo. qui nunc vincti occuparent, & quaſi vincirent ſimul illorum manus, qui in cuſtodiis dediti nihil adjuvare ulla opera poſſent ipſum bellum. Ita vinctos illos aliud eſſe nihil, niſi vincula ſuorum cuſtodum, certe impedimenta, per quae non liceret alibi melius uti ſtrenua virorum fortium manu. ſit tamen haec ſententia ipſa & ex recepta lectione. quam parum nunc abeſt, quin eſſe veriorem, & retinendam cenſeam. Latet fortaſſe vis ejus in oppoſitione, qua *multi* illi non invenuſte opponantur *uni* iſti *anui & duabus puellis,*

 de

rem, ut unam anum, & duas puellas, itinerum agminumque impedimenta, [1] *triginta*
13 *millibus* [2] *talentis auri* [3] *permutes.* [4] *Opimum regnum* [5] *occupari poſſe conditione, non*
bello: nec quemquam alium inter Iſtrum & Euphraten poſſediſſe terras ingenti ſpatio
intervalloque [6] *diſcretas. Macedoniam quoque* [7] *reſpiceret potius; quam* [8] *Bactra &*
14 *Indos* [9] *intueretur.* Ingrata oratio regi fuit. Itaque, ut finem dicendi fecit; *&*
ego, inquit, [10] *pecuniam quam gloriam mallem,* [11] *ſi Parmenio eſſem. Nunc Alexan-*
15 *der, de paupertate ſecurus ſum: & me non mercatorem memini* [12] *eſſe, ſed regem. Ni-*
hil quidem habeo venale; ſed fortunam meam utique non vendo. Captivos ſi placet red-
di;

VARIANTES LECTIONES.

1 P. *XXX* Fl. Leid. *XXX B.* Voſſ. 2. *triginta millia talenta auri per opim.* Col. Baſ. Mer. omittunt *millibus.* 2 Voſſ. 2. *talenta* B. Fl. Leid. Lugd. Amſt. *talentum.* 3 D. Bong. Voſſ. 1. *permutet.* 4 Voſſ. 2. *per opimum.* Alii *optimum.* 5 Bong. D. Fl. Leid. *occupare* Col. Mer. Baſ. *occupare ſe.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 2. Ald. Col. Mer. Baſ. Lugd. *deſertas* Frob. *diſertas.* 7 Fl. Leid. Bong. *pot. reſp.* Lugd. Amſt. *potius reſpiceres.* 8 Voſſ. 2. ſemper *Batra.* 9 Voſſ. 2. *tueretur* Amſt. Lugd. *intuereris.* 10 Mer. *ſi pecuniam.* 11 D. Fl. Leid. *Parmenion* Mer. omittit *ſi.* 12 Lugd. Amſt. omittunt *eſſe.*

de quibus mox ſubinfertur. atque hoc ſane placet, quod ipſum ut placeat, clareatque magis, addendam initio copulam ajo, quae totam comprehenſionem in hunc modum nectat. *Tandem Parmenio, & ante ſuaſiſſem ait* &c. huic enim reſpondet deinceps: *& nunc magnopere cenſerem.* Aptandae igitur & diſtinctiunculae. quod per ſe quilibet jam poterit, ne longa nos otioſaque verborum ſerie chartam occupemus. ACIDALIUS. *Qui multi vincti.* Non immerito hic offendunt viri docti. mirum enim, ſi Curtius ita ſcripſit. Acidalius aliquando volebat; *ſimul vincti.* ego faciebam *qui inulti*, ita tranſpoſitis vocibus; *qui vincti viror. fort. manus inulti occup.* LOCCENIUS. Dubius locus Modio & Acidalio, ille neſcit quid emendet; hic pro *multi vincti* reponit *ſimul vincti*, caute tamen, quod Curtius multos opponat tribus. itaque idem omnibus exemplaribus loquentibus ſervo *multi vincti*, ſuadetque Acidalius retinenda. Sed quid tamen aptius conjici poteſt: duo illa *multi vincti* expungenda puta, cum videantur tantum ex ora libri ab aliquo explicationis cauſſa notata in Curtium irrepſiſſe. RADERUS. Raderus putat duo verba *multi vincti* ex ora libri ab aliquo explicationis cauſſa notata, in Curtium irrepſiſſe. Idem tamen cum Acidalio dubitat retineri poſſe vulgatum. quod ibi *multi* videantur opponi *tribus corporibus*; de quibus nunc agitur. Ego ſuſpicor librarios pro *vincti*, quod fortaſſe non bene expreſſum erat, putaſſe ſcriptum fuiſſe *multi*, idque deinceps peperiſſe variam lectionem, quae poſtea à deſcribentibus addita ſit verae. Senſum tamen videre facile eſt, idque ſufficit. FREINSH. *Qui multi vincti.* Viri fortes, quorum uſus poterat eſſe in bello, cuſtodiendis captivis diſtinebantur. Sic ſenſus facilis & expeditus eſt, non autem verba Curtii, quem ita ſcripſiſſe, *qui multi vincti &c.* nemo crediderit, niſi cui elegans illius ſtilus ignotus eſt. Freinshemius bene ſuſpicatur *multi* additicium eſſe, & demta illa voce ſalva & ſana ſunt omnia. CELLAR. Forte *inutiles.* HEINSIUS. Addimus & aliud forte: *ut ut vincti*, quam conjunctionem etſi nuſquam geminet noſter, eadem tamen vi ſignificationis imbuit l. VII, 8, 21. *nam ut major fortiorque ſis quam quiſquam, tamen alienigenum dominum pati nemo vult.*

Deſertas] Non injuria ſuſpecta mihi vox *deſertas*: nec ſcio tamen ſatis, quam reponam, cogito *diſſitas*, item *diſſeptas*, itemque *diſcretas*, una harum non dubie vera. Quam mallet quiſque ſibi legat; vel aliam ipſe inveniat magis commodam, ſi poteſt. ACIDALIUS. Locus merito [illegible]ctus Acidalio, & mihi fuit prius quam Acidalium inſpicerem, conjectat ille vel *diſſitas* vel *diſſeptas*, vel *diſcretas*, quod ultimum proximum ductui literarum arripui & ipſe conjeci. RADERUS.

Macedoniam quoque reſpiceres potius] Sic membranae. excuſi libri: *Macedoniam quaque reſpiceret potius, quam Bactra & Indos intueretur.* Male. ut & praecedentia evincunt, & Gualterius ſatis oſtendit. MODIUS.

Si Parmenio eſſem] Hoc inter apophthegmata Alexandri, maximi regum, dictum plane regium à Plutarcho cap. 51. & Apophth. cap. 38. Arriano II, 5, 2. Diod. XVII, 54. relatum. Val. Maximus VI, 4, 3. ext. vocat *vocem, nobiliter editam:* item *vocem duabus victoriis reſpondentem, dignamque cui tertia, ſicut evenit, tribueretur.* Injuriam Plutarcho facit Patricius de Regno VIII, 20. ubi de fide agit: Dum quaſi ex eo, ſcribit Alexandrum hoc reſpondiſſe Parmenioni *ſuadenti quippiam quod praeter fidem eſſet.* & ſubjungit plura in hanc ſententiam. Melius Amiratus Diſſert. polit. V. 10. qui hoc refert inter exempla, quibus adſtruit, *non eadem omnibus decora eſſe.* Imitatus autem videri poſſit Alexander Callicratidam Lacedaemonium, cui cum ex conſiliariis Cleander quidam diceret, *Ego hoc facerem, ſi tu eſſem? & ego, inquit, ſi tu.* Plutarch. Apophth. Lacon. cap. 70. Simile Demoſthenis dictum Lucianus in Encomio illius refert: *Ego perſua-*

di; honeſtius dono dabimus, quam pretio remittemus. Introductis deinde legatis ad 16
hunc modum reſpondit: *Nuntiate Dario,* [1] *[gratiarum actionem apud hoſtem ſuper-*
vacaneam eſſe: &] me, quae fecerim clementer & liberaliter, non amicitiae ejus tri-
buiſſe; ſed naturae meae: [[2] *nec adverſus calamitates; ſed adverſus hoſtium vires con-* 17
tendere.] Bellum cum captivis & feminis gerere non ſoleo. armatus ſit oportet, quem
oderim. Quod ſi ſaltem pacem bona fide peteret; deliberarem forſitan an darem. ve- 18
rum enim vero, quum modo milites meos literis ad proditionem; modo amicos ad perni-
ciem [3] *meam pecunia ſollicitet: ad* [4] *internecionem mihi perſequendus eſt, non ut juſtus*
hoſtis; ſed ut [5] *percuſſor veneficus. Conditiones vero pacis, quas* [6] *fertis, ſi accepero;* 19
victo-

Variantes Lectiones.

1 Fl. Leid. Pal. 1. D. & Col. quam Schragius vidit, atque ego nunc comperio Modianam eſſe, porroque ſic citabo Mod. Amſt. Lugd. omittunt haec uncinulis incluſa. 2 Iterum Fl. Leid. Mod. Bong. D. Pal. 1. Amſt. Lugd. haec omittunt. 3 Pal. 1. *meam modo.* 4 Voſſ. 2. *interni*ct*ionem* Fl. Leid. *internitionem.* 5 Fl. Leid. D. Pal. 1. *perculſor.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 2. Bong. *adfertis.*

ſuaderi mihi paterer, ſi Archias eſſem: ſed quia ſum Demoſthenes, ignoſce mihi ó infelix, ad ignaviam non nato. FREINSH.

Num Alexander] Haec appendix enervat praecedentis dicti venuſtatem. IDEM.

Honeſtius dono dabimus] Pari magnanimitate Pyrrhus apud Ennium lib. VI. de captivis redimendis:

Nec mi aurum poſco, nec mi pretium dederitis,
Nec cauponantes bellum, ſed belligerantes,
Ferro, non auro, veitam cernamus utreique &c.
Dono ducit[illegible] doque volentibus cum magneis Dis.

Et Aeneae [illegible]plicat Virg. Aen. X, 827.

Arma [illegible]uibus laetatus, habe tua: teque parentum
Manibus & cineri (ſi qua eſt ea cura) remitto.

Loquitur de Lauſo, cujus cadaver gratis remittit: honeſtius certe, quam Achilles Homericus. FREINSH.

Nuntiate Dario] Siccine interdum obrepere in probos ſcriptores gloſſas, ut niſi manu ſcriptorum librorum indicio prodantur, convinci falſi, & furtive invaſae poſſeſſionis aegre poſſint? vel haec enim quis non hactenus credidit ſana omnia, cum hoc modo legerentur? *Nuntiate Dario, gratiarum actionem apud hoſtem ſupervacaneam eſſe, & me quae fecerim clementer & liberaliter, non amicitiae ejus tribuiſſe, ſed naturae meae: nec adverſus calamitates, ſed adverſus hoſtium vires contendere. Bellum &c.* cui inquam heic vitii aliquid ſubeſſe, umquam vel ſuſpicari incidit? & tamen primum illa; *gratiarum actionem apud hoſtem ſupervacaneam eſſe,* mox haec, *nec adverſus calamitatem, ſed adverſus hoſtium vires contendere* ex Juſtino hic ſunt intruſa. apte quidem fateor, ſed tamen fide peſſima. MODIUS. *Gratiarum actionem apud &c.* Toto hoc capite irrepſerunt Juſtini verba à Glareano & Junio, aliiſque compluribus pro legitimis admiſſa. In MS. Conſtantienſi non apparent, & à Modio quoque ut ſpuria rejecta ſunt. vere. niſi Juſtinus (nam poſterior fuit) ex Curtio eſt ad verbum mutuatus, quod vero ſimile non eſt, cum ſua ex Trogo acceperit. Nec Gualterus, qui Curtium in carmen (ſaepius ipſis quoque Curtii verbis in numerum coactis) tranſtulit, haec pro Curtianis agnovit. RADERUS. Ea igitur inſiticia quo dignoſci poſſint à genuinis & legitimis, uncis includi curamus. FREINSH.

Calamitates] Quid de hoc loco ſenſerim notatum eſt ad Juſtin. l. XI, 12, 13. Non vult Alexander durus eſſe in hoſtem, qua calamitoſus eſt, ſed qua ſuperbus & viribus minax. Denique paratus eſt, ut Virg. Aen. VI, 858.

Parcere ſubjectis, & debellare ſuperbos.

Quem ſenſum amplectitur, qui olim *caritates* legebat: ſuffragantibus mihi, praeter eam rationem; quod *caritatum* nomine venirent utique & adulti liberi, quibus arma in ſe ferentibus haud equidem pepercerit Alexander. praeterque omnium codicum conſenſum, etiam Liv. XLII, 8. *Claram victoriam vincendo oppugnantes; non ſaeviendo in adflictos, fieri.* Iſtud *calamitates* accipiendum non abſolute, ſed cum voce ſequente *hoſtium.* Se contendere, non adverſus calamitates hoſtium, ſed adverſus eorumdem vires. Juſtinianus plane loquendi modus. nec enim uſquam Curtio ſimilis. FREINSH.

Et feminis] Vide Grotium de jure Belli l. III, 11, 9. Gentil. II, 21. & Clapmar. Arcan l. V, 7. FREINSH.

Armatus ſit oportet] Livius V, 27. *Arma habemus non adverſus eam aetatem, cui etiam captis urbibus parcitur; ſed adverſus armatos.* Item XXVIII, 23. *Jure belli in armatos repugnanteſque caedes edebatur.* Tacit. I, 59. *Non enim ſe proditione, neque adverſus feminas gravidas; ſed palam adverſus armatos bellum tractare.* FREINSH.

Amicos] Philippum medicum videtur intelligere, ac Siſenem. l. III. c. 6. & 7. CELLAR.

Percuſſor veneficus] Inſerenda copula, *ut percuſſor, & venef.* [Idem ego conjeceram] niſi iterandum potius ipſum *ut.* Nam diverſi veneficus & percuſſor, & utrumque increpat Darium diverſa

victorem eum faciunt. Quae poſt Euphraten ſunt, [1] liberaliter donat: ubi igitur me [2] adſamini? nempe ultra Euphraten ſum. ſummum ergo dotis quam promittit terminum
20 *caſtra mea tranſeunt. Hinc me depellite, ut [3] ſciam veſtrum eſſe, [4] quod ceditis. Eadem [5] liberalitate dat mihi filiam ſuam: nempe quam ſcio alicui [6] ſervorum ſuorum nu-*
21 *pturam. multum [7] vero mihi praeſtat, ſi me Mazaeo generum praeponit! Ite, nuntiate regi veſtro; & quae amiſit, & quae adhuc habet, praemia eſſe belli: [8] hoc regente utriuſque terminos regni, id quemque habiturum, quod proximae lucis adſignatura fortuna*

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. *liberalitate* B. 1. *liberalitati* Ald. *liber. don. u. i. m. a. nempe obliti eſtis nam ultra Euph. ſum* D. pro *liberaliter* habet *liberalitate* reliqua margini addita hoc modo. *ubi igitur me adſatis, nempe obliti eſtis, nempe ultra Euph. ſum* & ſic habent etiam Codd. Fl. & Leid. At Voſſ. 2. Col. Mer. Frob. Baſ. *aſſamini? nempe obliti eſtis nempe ultra.* 2 Fl. Leid. Bong. *adſatis.* 3 Voſſ. 2. *ſentiam.* 4 Fl. Leid. F. P, *quo ceditis* Met. *quod cediditis.* 5 Col. Mer. Baſ. *libertate.* 6 Bong. *ſervorum ſuorum ejus* Ald. Col. Mer. Frob. Baſ. *ſuorum ſervorum.* 7 Voſſ. 2. omittit *vero.* 8 Alii *hoc repente* B. 1. *hoc regem te* Pal. 1. *hoc regem eſſe & utr.*

verſa cauſſa: percuſſorem, quia milites; veneficum, quia medicos ſollicitaret. Ac vide ne pro *amicos* hic plane ſcribendum etiam *medicos:* de quo non pugnabo tamen. ad Philippum certe medicum, ſed eumdem & amicum, reſpicitur, quem pecunia ingenti à Dario corruptum Parmenio lib. III. regi nuntiabat: quod ad milites, hi & alias alii, & nunc paullo ante Graeci literis tentati, non ut proderent modo, ſed etiam vel interficerent. ACIDALIUS. *Et* inſeruit Acidalius ſenſu poſtulante. nam *Percuſſor* ad milites ſollicitatos pertinet, *Veneficus* ad Philippum medicum. CELLAR.

Liberaliter donat] Haec ironice dicta accipe: idemque eorum ſenſus eſt cum eo quem expreſſit Juſtinus XI, 12, 4. *ſua ſibi dari.* Athenienſes apud Thucyd. IV, 20, 11. negant Boeotiorum eſſe agrum, quem ipſi armis obtinerent Atticis. Sic Archiepiſcopus Nicaeae Nicolaus τὴν ἀνάγκην ἐς τὸ φιλότιμον διατίθησι, quae defendi non poterat urbe Andronico ultro dedita. Nicetas in Andronico. FREINSH.

Ubi igitur me adſamini? nempe ultra] Etſi nihil aliud toto hoc libro emendaſſem, tamen operae pretium feciſſe mihi viderer: adeo corrupte haec vulgo ita legebantur: *ubi igitur me adſamini? nempe obliti eſtis. nam ultra Euphratem ſum.* O! ſed moderabo me verbis, & quod in veteri libro erat perſcriptum, apponam, ſic igitur ille: *ubi igitur me aſſaris? nempe obliti eſtis. nempe ultra Euphratem ſum.* peſſime quidem, ſed tamen unde ſatis apparet, illud *obliti eſtis* à gloſſa manare. MODIUS. *Nempe ultra Euphratem ſum.* Haec oratio non reſpondet reliquo vigori. Veteres quidam habent ita: *ubi igitur me adſamini? nempe obliti eſtis, nam ultra Euphratem ſum.* Item *u. i m. adſamini? nempe obliti eſtis. nempe ultra E. ſ.* ex quibus conjicio ſcripturam veram ita habuiſſe. *Ubi ergo me adſamini? nempe obliti eſtis. ſummum ergo dotis &c.* illud *ſum* poſt *Euphratem* in vulgatis natum ex initialibus literis ſequentis vocis *ſummum.* Verba autem *nempe ultra Euphratem* ſunt ex gloſſa, qua quis ſenſum interrogationis, *ubi igitur me adſamini* explicaverat. SCHEFFER. Lego *ubi igitur me adſamini, nempe, quod obliti eſtis, ultra Euphraten.* HEINSIUS.

Eadem libertate dat mihi filiam ſuam: nempe quam ſcio alicui ſervorum ejus nupturam] Typographicum puto ſaltem mendum *libertate* pro *liberalitate.* Nam ſic libri alii habent, recte. Praeceſſit: *Quae poſt Euphratem ſunt, liberaliter donat.* Utrumque εἰρωνικῶς. Iidem etiam libri melius *ſcit*, ubi Modiani *ſcio:* quod nec opinor operarum σφάλμα. Tu corrige, qui vides vel à proximis verbis id flagitari: *Multum vero mihi praeſtat, ſi me Mazaeo generum praeponit.* ACIDALIUS.

Scio alicui ſervorum ejus] Impreſſi, *quam ſcit alicui ſervorum ſuorum nupturam.* faceſſant ſolita, dum meliora. MODIUS. *Scit*, quod etiam Tellierius tenet, elegantius eſt, quam vulgare *ſcio*, ceterum in barbaris regnis principes quoque & ſatrapae ſervi ſunt, & à domini arbitrio pendent. CELLAR.

Servorum] Sic appellat Perſicos proceres à re ipſa, quam licet & alias certam, ex lepida narratione colliges, quae eſt apud Victor. de Caeſar. cap. 5. *Legatus Parthorum ad Neronem, forte inter epulas, aulicis, uti mos eſt, canentibus, cum ſibi cithariſtam popoſciſſet; reſponſo dato, liberum eſſe, adjecerat: ſumeret ipſe quem vellet è ſuis, oſtentans qui convivio aderant, quod liber ſub imperio nullus haberetur.* Idque notum eſt & hodie de Imperiis ad Orientem: quorum reges ſubditis utuntur in modum mancipiorum. Quod aliter apud Romanos ſe habuiſſe, oſtendit Piſo apud Tacit. I, 57, 6. & H. I, 16, 7. memorabilibus his verbis Galba: *Neque enim hic, ut in ceteris gentibus quae regnantur, certa dominorum domus, & ceteri ſervi: ſed imperaturus es hominibus, qui nec totam ſervitutem pati poſſunt; nec totam libertatem.* FREINSH.

Hoc regente, utriuſque terminos] Leviter interpunctum peccat in Modianis, quod tolle, ut jungantur *hoc regente utriuſque terminos.* Qui de regno certant, eorum fines belli fortuna regit. ACIDALIUS. *Hoc regente. Hoc*, id eſt bello, *regente*, id eſt

tima eſt. [[1] *Et me in Aſiam non veniſſe, ut ab aliis acciperem; ſed ut aliis darem.* 22
Si [2] *ſecundus, & non par mihi vellet haberi; facerem forſitan quae petit. ceterum,*
nec mundus duobus ſolibus poteſt regi: nec duo ſumma regna ſalvo ſtatu terrarum poteſt
habere. Proinde aut deditionem hodie; aut in craſtinum bellum paret: nec aliam ſibi 23
quam expertus eſt, polliceatur fortunam.] Legati reſpondent; *quum bellum in animo* 24
ſit, facere eum ſimpliciter, quod ſpe pacis non [3] *fruſtraretur. ipſos petere,* [4] *quampri-*
mum dimittantur ad regem: eum quoque bellum parare debere. Dimiſſi nuntiant, *ad-*
eſſe certamen.

Variantes Lectiones.

1 Fl. Leid. Bong. Mod. Pal. 1. D. Lugd. Amſt. omittunt *& me* uſque ad *polliceatur fortunam.* 2 Voſſ. 2. *ſecundus tamen.* 3 Ald. Col. *fruſtrarentur.* 4 Fl. Leid. Bong. Pal. 1. *ut quamprim.*

eſt determinante, definiente terminos. Solet quippe illud *regere* ſic ſollemniter de finibus uſurpari. quod ex titulo *de finibus regundis* apertum eſt. SCHEFFER. *Hoc regente utriuſque terminos regni.* Quam longe à Curtiana venuſtate abeſt illud: *bellum regit utriuſque terminos regni!* igitur intrepide lego *urgente*, quam vocem ſaepe noſter eodem ſenſu adhibuit. En l. III, 5, 10. *Animum regis aegritudo corporis urgebat.* III, 7, 13. *Cum tot curis apparatuque belli regem videret urgeri.* l. VI, 1, 11. *Laconum acies pedem referre coepit, urgente hoſte, ac apertius fugere:* addatur l. VIII, 4, 15. l. IX, 5, 16. l. IX, 9, 9. & 16. l. III, 8, 27. l. III, 11, 6. & 13. Sic l. V, 3, 11. *anceps oppidanos malum urgebat.* Et l. V, 9, 4. *Pertinax fortuna Perſas urgere non deſtitit.* Pariter l. IX, 10, 7. *Ceteros ipſe rex, & ab alia parte Leonnatus urgebant.* Ita enim omnino ibi legendum pro *urebant*, ut l. IX, 5, 16. qui locus eſt παράλληλος. Non deſunt gemina aliorum auctorum exempla, maxime Virgilii, quae omnem mihi dubitationem eximunt. Verum cumulare talia nolo: niſi forte ſolus audiendus eſt Cicero l. IX. Fam. ep. 1. *Tot*, inquiens, *tantiſque rebus urgemur, ut nullam allevationem quiſquam ſperare debeat.* Idem l. II. de Offic. c. 14. *Qui potentis alicujus opibus circumveniri urgerique videatur.* Ciceronis mentio me alius mendae admonet, quam in ejus Orat. pro Ligario c. 7. feliciter ſuſtulit Freigius. *Scio igitur*, inquit, *Tuberonem domi manere voluiſſe. Sed ita quidam urgebant &c.* Male vulgo legitur, *agebant.* HEUMANN. Parerg. Crit. p. 105.

Et me &c.] Haec incluſa peregrina ſunt, & omnia de verbo ad verbum Juſtini lib. XI. c. 12. Et non vobis, nebulones, praepoſtere munificos iſtos articulos praetruncari continuo jubetis. MODIUS.

Ut ab aliis acciperem] Seneca epiſt. LIII, 10. *cuidam civitati partem agrorum, & dimidium rerum omnium, promittenti*; reſpondiſſe refert Alexandrum: *Eo propoſito veni in Aſiam, non ut id acciperem quod dediſſetis: ſed ut id haberetis, quod reliquiſſem.* Pertinet huc Caeſar de bel. Civ. III, 10. negans *eſſe uſurum conditionibus pacis eum, qui ſuperior videretur: neque fore aequa parte contentum, qui ſe omnia habiturum confideret.* Idem apud Hirt. de bel. Hiſp. cap. 13. Cordubenſibus *reſpondit, ſe conditiones dare, non accipere, conſueviſſe.* Atque eodem modo Helvetii, de quibus Caeſar. bel. Gal. I, 14. FREINSH. Scribit Freinſhemius ad lib. VI, 5, 6. ſe putare his verbis unum excidiſſe, & ita hunc locum legendum: *ut ab aliis leges acciperem.* Quod N. Heinſius ad marginem hoc loco etiam adnotaverat.

Facere eum ſimpliciter] Ingenue, ſine dolo. Phaedrus l. III. f. 8, 7. *canis ſimpliciter.* CELLAR. Immo quod paullo ante n. 18. dixit *bona fide*; *ſi bona fide pacem peteret.* ſic. l. VII, 2, 10. *erit hoc ſimpliciter etiam mihi reconciliati animi tui pignus.*

Caput XII.

Ad proelium dum Perſarum ingens exercitus paratur, Macedones Panico quodam defuncti terrore, arma alacriter capeſſunt.

1 Ille quidem confeſtim Mazaeum cum tribus [1] millibus equitum, ad itinera,
2 quae [2] hoſtis petiturus erat, occupanda praemiſit. Alexander, [3] corpori uxoris [4] ejus juſtis [5] perſolutis, omnique graviore comitatu intra eadem munimenta
3 cum modico praeſidio relicto, ad hoſtem contendit. In duo cornua [6] diviſerat peditem; [7] in utrumque latus equite circumdato: [8] impedimenta ſequebantur
4 agmen. Praemiſſum deinde [9] concitis equitibus [10] Menidan jubet explorare, ubi

Variantes Lectiones.

1 Fl. Leid. Bong. *equit. mill.* 2 Voſſ. 2. *hoſpitaturus erat.* 3 Mer. *corporis.* 4 Voſſ. 2. *Darii.* 5 Fl. *proſolutis.* 6 Vulg. *diviſa erant* Mer. *diverſa erant.* 7 Bong. *utrimque latera* Fl. F. *utrimque lateri* Leid. *utrimque latera equitae* Voſſ. 2. omittit *in.* 8 D. P. *impedimento.* 9 D. P. *cum Scythis* Leid. F. *cum Scitis* Voſſ. 2. *conſcitis* B. 1. *cum ſcutis.* 10 Sic MSS.

Graviore comitatu] Non gratis additur, *graviorem* comitatum relictum, impedimenta leviora ſecuta, ut ſequitur. RADERUS. Graviorem comitatum interpretor, qui valde moraturus erat agmen, quo numero ſunt pecuniae, & quidquid multis jumentis opus habet: item captivorum multitudo. eos enim in quibus plurimum erat momenti, ut matrem, liberoſque Darii ſecum duxiſſe ex ſequentibus patet. FREINSH.

Duo cornua diviſerat peditum] Correxi locum ex membranis, ut emendandum ipſe quoque judicabis. Vulgo erat; *duo cornua diviſa erant peditum, in utrumque latus equite circumdato.* ſed quis malum ita loquitur? MODIUS. Correxiſſe è membranis ait Modius, ſi credemus adeo correxiſſe. nam ego priora ſic adhuc corrigenda puto: *in duo cornua diviſerat peditem.* poſteriora nego fuiſſe corrigenda, *in utrumque latus equite circumdato.* aut certe ajo non neceſſario fuiſſe. Niſi enim venuſta ſic etiam, certe non invenuſta, quantumvis idem clamet, quem (malum) ita loqui. ACIDALIUS. Secutus ſum Acidalii correctionem. FREINSHEM. *In utrumque latus.* Pulcherrime alter MS. *utrimque latera equite circumdato*, Graeciſmo uſitato. Ita ſcripſiſſe Curtium putem. Nam illud vulgatum *in utrumque latus*, nec in Modianis, nec in alterutro noſtrum reperitur. GRONOVIUS. Dubitabam tamen leviter, legendumne eſſet, *utrimque alario equite circumdato.* Bongarſius ſic voluit: *utrimque equite circumdato.* bene, ſi libri patiantur. BLANKARD. Gronovius ita ex MS. reſtituit Obſerv. l. 11. c. 8. *& utrimque latera circumdato*, id eſt circa latera conſtituto equite. CELLAR.

Praemiſſum] Sic conjunxi quae male hactenus dividebantur. Vox enim *praemiſſum* rectius reſpondet ſequenti *Menidam*, quam praecedenti *agmen.* FREINSH.

Cum Scythis] Sic emendo, ex eo quod libri habent *concitis*, & Muſis gratia, cum bene ita emendo. MODIUS. *Concitis.* Omnia, ante Modianum, exemplaria praeferunt hanc ſcripturam: Modius reponit, *cum Scythis: ſic emendo*, inquit, *ex eo quod libri habent* concitis, *& Muſis gratia, cum bene ita emendo.* Modianae emendationi favet MS. Conſtantienſis & editio Antverpienſis anno 1546. ante Modium vulgata, quae adeo non habet *cum Scythis.* Quid ſi legas *concitis equis?* ut alibi Curtius loquitur. Quid enim hic Scythae equites, cum nullos in exercitu ſuo Scythas habuerit Alexander? Lego ergo hoc loco, *Menidan cum equitibus*, erat enim praefectus equitum: vel *concitis equis.* RADERUS. Poſſet tamen defendi lectio Modiana, nec enim opus eſt, ut *Scytharum* nomine intelligantur inde oriundi, ſed & qui eo armatu utuntur. Sicut reperimus equites *Tarentinos*, ſic Aſtrologis *Chaldaei*, rectoribus elephantorum *Indi* nomen dedere. Alia quoque exempla ſimilia reperies infra ad v, 1, 22. voce *Chaldaei.* De Scythis expreſſe Aelianus Tact. 11, 13. οἱ δὲ τῶν ἱππέων τόξοις χρώμενοι, ἱπποτοξόται λέγονται: ὑπ' ἐνίων δὲ Σκύθαι. *Equites qui arcu utuntur, equites ſagittarii dicuntur; à nonnullis Scythae.* Inter quos tamen fuiſſe Curtium vix mihi perſuadeo, potius, ſcripſiſſe *cum citis equitibus.* Sic Plaut. Amphit. 1, 1, 90.

Equites parent citi.

quamquam paullo diverſo ſenſu. propiore Livius xxvi, 15, 9. *eques citus ab Roma venit.* Ovid. Faſt. 11, 372.

Inde cito paſſu petitur Lucretia.

Sic Tacit. xiv, 26, 1. FREINSH. Bene illi, qui *concitis equis* reſtituerunt. HEINSIUS. Sic l. vii, 4, 36. *equo calcaribus concito.*

Nun-

ubi Darius [1] *eſſet*. At ille, quum Mazaeus haud procul conſediſſet, non auſus
ultra procedere; nihil aliud, quam *fremitum hominum hinnitumque equorum exau-*
diſſe nuntiat. Mazaeus quoque, conſpectis procul exploratoribus, in caſtra ſe 5
[2] recipit; [3] adventus hoſtium [4] nuntius. Igitur Darius, qui in patentibus cam-
pis decernere optabat; *armari militem* jubet, aciemque diſponit. In laevo cornu 6
Bactriani ibant equites, mille admodum; [5] Dahae totidem: & [6] Arachoſii [7] Suſii-
que quatuor [8] millia explebant. Hos quinquaginta falcati currus ſequebantur.
[9] proximus quadrigis erat [10] Beſſus, [11] cum octo millibus equitum item [12] Bactrianis.
Maſſagetae duobus millibus agmen ejus claudebant. Pedites [13] his plurium gen- 7
tium non [14] mixtas, [15] ſed ſuae quiſque nationis [16] junxerant [17] copias. Perſas
dein-

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. *conſiſteret*. 2 Fl. Leid. Voſſ. 2. Bong. *recepit*. 3 Leid. *adventum*. 4 Leid. Ald. Col. Mer. Baſ. *nuncians*. 5 Ald. *Dahae vero* Pal. 1. Voſſ. 1. 2. Baſ. Col. Mer. *Dachae* alii *Dacae*. 6 Pal. 1. *Argichoſii* Mer. *Aracoſii* alii *Archaſii*. 7 Ald. *Suſii* Pal. 1. omittit Bong. *Suavique* Fl. Leid. Voſſ. 2. *Suanique* Voſſ. 1. *Suſanique* Col. *Suevique* Mer. *Suevi* Baſ. *Suzii*. 8 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 2. omittunt *millia*. 9 P. ed. Lugd. Rouſſini *proximus*. 10 Ald. Col. *Baſſus*. 11 Pal. 1. *octo millium eq.* P. B. 1. Voſſ. 1. 2. *octo equitibus* F. *octo millibus equitibus* Leid. *Bes cum octo* Fl. *Bes ſed octo equitibus*. 12 Voſſ. 2. *Batricanis*. 13 F. Pal. 1. *his plurimum* Ald. Col. *plurimum his* Mer. Baſ. *plurimi his*. 14 Voſſ. 2. *mixtos* Bong. Ald. Lugd. *immixtos* Fl. Leid. *inmixtos*. 15 Pal. 1. *ſe ſuae*. 16 Voſſ. 2. *junxerat* & ſic Pal. 1. D. Bong. Lugd. Rouſſ. 17 P. omittit *copias*.

Nuncius] Hoc malui, quam illud *nuncians*, quod membranae laudabant tamen. MODIUS.

Decernere] Dimicare, proelium committere. Vide ſupra l. III. c. 2, 1. CELLAR.

Aciemque diſponit] *Deſcriptionem aciei poſt pugnam repertam*, ex Ariſtobulo refert Arrianus III, 2, 20. ubi vide FREINSH.

Suanique] Valde vereor, ut ſatis proba ſit haec lectio, etſi à ſcriptis libris eſt. Lugdunenſem ſane ſcripturam, quae erat *& Arachoſii Suſiique*, confirmat Arrianus. MODIUS. *Suſiique*. Secutus Modium in prima Curtii editione, ſcripſi *Suanique*. Sed dum volvo ſcriptores Strabonem, Ptolemaeum, Aethicum, Melam, Plinium, Arrianum, Solinum, & alios, nullos uſquam lego Suanos. [apud Plin. tamen VI, 11. & Ptolem. V, 9. ſunt *Suani*] Antverpianus Curtius anno 1546. invulgatus, *Suſios* in contextu ſcripſit: in ora *Suavi*, *Suani*, *Suzii*. Beatus Rhenanus ante annos quinque ſupra centum Argentorati *Suevos* expreſſit. Quid Suevis cum Indis, Bactrianis &c.? Colonienſis tamen codex vetus etiam *Suevos*, edidit; novus, *Suavos*; noviſſimus *Suſiiſque*. MS. Conſtantienſis *Vanique*, aeque vanum. Ego ex Suanis facio *Suſianos*, ut ab regione Suſia *Suſiani* dicantur, quemadmodum cum Plinio VI, 27. Mela I, 2. appellat. ita ſyllaba haud dubie interjecta operarum negligentia extrita eſt. Hos infra V, 3, 16. Curtius ipſe *Suſianos* appellat. Ex vitioſa illa Argentina editione Aventinus, Bojaricae mirus conditor hiſtoriae, occaſionem ſumpſit fingendi Suevos Germanos fuiſſe in exercitu: & ulterius progreſſus Bojos & Noricos Alexandro M. bellum indixiſſe. *Alexander*, inquit lib. I. *popularibus noſtris etiam imperitis notior eſt, quam ſui reges & imperatores: quorum ne nomina quidem norunt. Saxones & Suevi tum ſe ſtipendia feciſſe praedicant. Noricos Bojoſque eidem bellum indixiſſe antiquis canitur carminibus.* Et ſupra: *Ea tempeſtate Germanos in Aſia militaſſe praeter famam vulgatiſſimam antiqua carmina, domeſtica videlicet teſtimonia, auctorem habeo Q. Curtium, qui inter auxilia Darii Regis Perſarum, Suevos commemorat.* RADERUS. Idem Aventinus, eodem mox loco meros Germanos facit eos, qui Macedoniae Regem profligaverunt. Ridicule ſane omnium prope nationum hiſtorici trahunt ad ſuam quique gentem, ſi qua antiquitatis gloriam conciliare poſſe videantur; aut notam habere virtutis. Ita haec una prope ſupereſt aemulatio decoris, ut quam nobis haud audemus tribuere laudem, vel per mendacium majoribus noſtris vindicemus. FREINSH. *Bactriani Dahae*, *Arachoſii*. Hi ex ultimis finibus regni Perſici ad orientem, *Suſii* autem Perſis ab occaſu adjacent, ſive inter Tigrim & Perſidem. CELLAR.

Item Bactrianis] Optime ita. impreſſi antea, *cum octo millibus equitum Bactrianis*. Peſſime. MODIUS.

Non immixtos] Iterum impreſſi, *non mixtas*, ineptiſſime. MODIUS. Damnat iterum Modius impreſſos, qui habeant *mixtas*, ineptiſſime. quomodo tandem hoc vel inepte? inepte membranae potius, niſi ſcribas etiam *immixtas*, verba enim qui aliter ſtrues, niſi copias junxeris mixtas, ſive immixtas? ACIDALIUS. Ego ſcripturam hanc in variis exemplaribus deprehendo. In editis omnibus antiquioribus. *Pedites his plurium gentium non mixtas, ſed ſuae quiſque nationis junxerant copias*, vel *non immixtas*. Modius ex MS. *non im-*

mix-

8 deinde cum [1] Mardis [2] Sogdianiſque [3] Ariobarzanes & [4] Orobates ducebant. [5] Illi partibus copiarum; ſummae Orſines praeerat; à ſeptem Perſis oriundus, ad Cy-

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. *Margdis* Col. Mer. Baſ. Mod. *Marſis*. 2 Voſſ. 2. *Sodianis*. 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *Oriobarz.* S. P. *Oriob.* ſuperſcripto tamen *a* ut eſſet *Ariob.* 4 Pal. 1. Bong. *Oriombates* D. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *Orionibates* Lugd. Amſt. Col. Mer. Baſ. *Oriobates*. 5 Vulgo *illis partibus copiarum Orſines p.* Voſſ. 2. legit *illi partibus copiarum legionis duo ſummae autem Orſ.*

mixtos damnata impreſſorum lectione emendavit editos. Modio etiam ſuffragatur Conſtantienſis codex MS. jam Acidalius damnat MSS. mihi, ut fatear, quod ſentio, videtur Modius mulgere hircum, Acidalius ſupponere cribrum, utraque enim ſcriptura juſta eſt, & eruditorum, & MSS. codicum. ſententia quippe eadem eſt auctoris, ſive legas *non mixtas*, ſive *non immixtas*, ſive *non immixtos*, attendendum eſt ad duo nomina *pedites* & *copias* per appoſitionem accipienda. RADERUS. *Pedites.* Accipe hoc primo caſu; ordo eſt: *Pedites plurium gentium his* (praedictis) *junxerant copias, non mixtas, ſed quiſque ſuae nationis* ſc. copias. Vides non perinde eſſe, *non mixtas* quis legat, ſive *non immixtos*, quod poſtremum Modius volebat, merito repugnante Acidalio. Raderus qui utramque lectionem idem velle putat, vocem *pedites* quarto caſu accepiſſe videtur. FREINSH.

Perſas cum Mardis] Neſcio quid in mentem fuerit Modio, quod hic *Marſos* ex Italia & Appulia accerſierit, quodque Acidalii calamus eoſdem non in ſuum locum remiſerit. Quid enim hic *Marſi*? *Mardi* haud dubie reponendi hoc loco: *Mardae* Arriano, Latini *Mardos* dicunt. fuere *Mardi* circa Hyrcanum mare populi, qui per juga Caucaſi montis ſparſi ad Bactros uſque protenduntur, gens fera & ſui juris. Plin. l. VI, 16. RADERUS.

Orobates] Hic Arriano III, 2, 8. eſt Κονδοβάτης. ficut *Orſines* Ὀξίνης, vitioſe. nam apud eumdem VI, 5, 19. ſcribitur Ὀρξίνης. FREINSH.

Illi partibus copiarum] Adhuc impreſſi, *illi partibus copiarum ſummae Orſines praeerat.* Quae haec monſtra, aut unde? MODIUS. Etiam nunc vulgatos libros acerbo judicio, ſi judicio tamen, damnat Modius, unde, ait, aut quae haec monſtra? *illi partibus copiarum ſummae Orſines praeerat.* Neſcio equidem unde: ſed obſecro monſtra tu audes iſta? Tua magis, quae produxiſti è membranis. quae ſi tibi pro Apolline Delphico ſemper, age vaticinare indidem, quibus copiarum partibus praefuerit Orſines. Scribunt, *illis.* quibus? inquam ego. nempe quae proxime nominatae, Perſis, Mardis, Sogdianis. Abi cum iſto oraculo. Non vides datos jam iis ipſis duces Ariobarzanem & Oriobatem? Si id non videras, ipſa te haec verba monere poterant inſulſiſſimae ſententiae. Cur enim partibus, & indefinite illis, non uni alicui certae dicatur praefuiſſe? Verum quid diutius & meo & lectoris otio abutar? Iſto meridie clarius eſt, veram lectionem vulgatorum: qui partibus earum copiarum Ariobarzanem & Oriobatem, ſummae earumdem diſerte praeficiunt Orſinem: aut ſi non hanc uſquequaque veram, certe falſiſſimam membranarum, quae nec ipſae ſui verbis ſententiam bonam explicant, & optimam praecedentium implicant, tum univerſam turbant prorſus & corrumpunt. ACIDALIUS. *Illi partibus.* Merito vapulat ab Acidalio Modius, qui foede corrupit hunc locum, deceptus à neſcio quibus manuſcr. legit enim: *Illis partibus copiarum Orſines praeerat.* ut verbo dicam, peſſime. Sic apud Procop. 1. Perſ. ἄρχοντες δὲ ἄλλοι τε ἦσαν, &c. στρατηγὸς δὲ εἰς ἅπασιν ἐφεστήκει. FREINSH.

A ſeptem Perſis] Cyrus ademptum Medis & Lydis imperium primus in Perſidem intulit, cujus ſucceſſor Cambyſes filius à Magis, qui dolo Perſarum regnum occupaverant, ſublatus eſt. Septem vero Perſae, qui Magos interemerunt, ex primatibus Perſarum hi erant. Otanes, Jutaphernes, Gobrias, Megabyzus, Aſpathines, Hydernes, & Darius Hyſtaſpis filius, qui poſtea equi hinnitu equiſonis commento Perſarum imperium adeptus eſt, ut fuſe in Thalia refert Herodotus. Strabo etiam l. XV. ſic meminit. ὁ μὲν οὖν εἰς τὴν ἡγεμονίαν καταστήσας αὐτοὺς Κῦρος ἦν. Διαδεξάμενος δὲ τοῦτον Καμβύσης υἱὸς ὑπὸ τῶν Μάγων κατελύθη. Τούτους δὲ ἀνελόντες οἱ ἑπτὰ Πέρσαι Δαρείῳ τῷ Ὑστάσπου παρέδοσαν τὴν ἀρχήν. Ad hunc Cyrum Perſarum regem, & ſeptem Perſas Orſines genus ſuum referebat, ut & l. X. Curtius tradit. POPMA. *A ſeptem Perſis.* A ſeptem regni Satrapis per ſtirpem longa ſerie ductam ortus, quoad Cyrum ipſum Perſarum regem primum attingeret. ſed qui illi ſeptem Perſae fuerint, quod ſciam, prodidit nemo. Ipſe Paſargadarum Perſicae gentis Dynaſta per longas temporum ſucceſſiones acciſam provinciam obtinuerat. Arriano *Orxines* dicitur; Latini mollierunt vocem, dixeruntque *Orſines*, in crucem demum actus eſt. RADERUS. *A ſeptem Perſis.* Errat ſcriptor Explanationum, & neſcio quos ſibi *ſeptem regni Satrapas* fingit, *per quorum ſtirpem longa ſerie ductam ortus Orſines, quoad Cyrum ipſum Perſarum primum attingeret.* Qua re merito negat, qui illi ſeptem Perſae fuerint, quemquam prodidiſſe. Nec enim de talibus Satrapis ſentit Curtius, ſed de ſeptem Perſis nobiliſſimo Magicidii facinore decantatiſſimis. Ab horum aliquo (poteſt & à pluribus: quid enim vetat cognatione & affinitate fuiſſe junctos? & vero fuiſſe, partim ſcimus) hunc Orſinem.

Cyrum quoque nobiliſſimum regem originem ſui referens. Hos aliae gentes, [1] ne 9
ſociis [2] quidem ſatis notae, ſequebantur. Poſt [3] quas quinquaginta quadrigas [4] Phradates magno [5] Caſpianorum agmine [6] antecedebat. Indi, ceterique rubri
maris adcolae, nomina verius quam auxilia, poſt currus erant. Claudebatur hoc 10
agmen [7] aliis falcatis curribus [8] quinquaginta: quîs peregrinum militem [9] adjunxerat. Hunc Armenii, quos minores [10] vocant; Armenios Babylonii; utroſque [11] Belitae, & qui montes [12] Coſſaeorum [13] incolebant, ſequebantur. Poſt hos 11
ibant Gortuae, gentes quidem [14] Euboïcae, Medos quondam ſequuti; ſed jam de-

Variantes Lectiones.

1 V. *nec.* 2 Col. Mer. Baſ. *ſatis quidem* Voſſ. 2. *ſatis notae quidem.* 3 Pal. 1. *aquas.* 4 Pal. 1. *Pharadates* Ald. Col. Mer. *Bradates* Baſ. *Bardates.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. *Caſpiorum* Col. *Caſpaniorum.* 6 Pal. 1. *antecedebant.* 7 Pal. 1. *alii.* 8 Bong. Voſſ. 2. omittunt *quinquaginta.* 9 Bong. *adjunxerant.* 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Lugd. Amſt. *appellant.* 11 Ald. Col. Mer. Baſ. *Bellitae.* 12 Pal. 1. Voſſ. 2. Mer. *Coſſeorum* Fl. Leid. Voſſ. 1. Ald. Col. Baſ. *Quoſſeorum* P. *Segorum* B. 2. *Quoſteorum.* 13 Col. Mer. Baſ. *incolunt.* 14 Fl. *Euboeiae* Voſſ. 2. *Roboicae.*

nec vult originem habuiſſe; ſed & Cyrum inter majores ſuos numeraſſe: cujus forte filiarum aut neptium aliqua cuidam ex Orſinis majoribus denupſerit. Atque ut video, idem de hoc loco ſenſit Popma. De ratione autem iſta loquendi vide noſtrum Indicem, in *Numerus integer pro imminuto poſitus.* Ab iiſdem VII. Perſis deducebant etiam genus Cappadociae Reges, Diodor. XXXI, 3. & Pontici, Florus III, 5, 1. & Armenii, Strabo lib. XI. f. FREINSH.

Originem ſui] Vidi Davieſium ad Caeſarem l. 1. de b. Gall. c. 2.

Poſt quas L. quadrigas Phradates] Valde dubito ſcripſiſſe Curtium, nec ſeorſum memoraſſe iſtas quadrigas, ſicut fecit alibi. Ut ſupra: *hos quinquaginta falcati currus ſequebantur*, & paullo poſt: *claudebat hoc agmen aliis falcatis curribus quinquaginta.* Mallem igitur ſic legere hoc loco: *poſt quas quinquaginta quadrigae. Eas Phradates.* Et poteſt fieri, ut ex male conjunctis duobus vocabulis, *quadrigae eas*, poſtea ſit ortum illud *quadrigas.* SCHEFF.

Phradates] Sic legendum. *Bradates* legitur in quibuſdam vulgatis, in aliis *Cradates*, ſed perperam. Orſinis enim & Phradatis, quos hic Curtius refert partibus copiarum praeeſſe, l. X, 1, 35. ſic meminit. *Quem Orſines intuens, audieram,* inquit, *in Aſia olim regnaſſe feminas, hoc vero novum, regnare caſtratum. Hic fuit exitus nobiliſſimi Perſarum, nec inſontis modo, ſed eximiae quoque benignitatis in regem. Eodem tempore Phradates regnum adfectaſſe ſuſpectus fuit.* POPMA.

Caſpianorum agmine] Maris Caſpii accolae. Mela l. III. c. 5. *intus ſunt ad Caſpium ſinum Caſpii, & Amazones, quas Sauromatidas appellant.* CELLAR.

Nomina verius] Illud *verius* cum in membranis non ſit, etiam hic non eſſet, ſi operae mihi paruiſſent. MODIUS. Videſis Lipſ. Polit. l. V. D. 8.

Falcatis curribus] In excuſis eſt, *aliis falcatis curribus quinquaginta*, qui numerus cum in veteribus libris nullus ſit, rectius meo judicio aberit; nihil refert tamen. MODIUS.

Hunc Armenii, quos minores vocant Armenios, Babylonii, utroſque Belitae, & qui montes Coſſaeorum incolebant, ſequebantur] Diſtinctiuncula & hic in vulgatis integra, apud Modium vitioſa. Res ita poſcit: *Hunc Armenii, quos minores vocant; Armenios Babylonii; utroſque Belitae.* In iiſdem forſan etiam rectius *incolunt*, quam apud hunc *incolebant.* ACIDALIUS.

Utroſque Belitae] Belitarum nomen ignotum Geographis, incertum etiam, an *Belus* Syriae fluvius hoc nomen fecerit accolentibus. CELLAR.

Montes Coſſaeorum] Coſſaei Perſis, & Uxiis à Septentrione finitimi, montana inhabitantes, Ptolemaeo. IDEM.

Poſt hos ibant] Vox *ibant* in editis non erat, at erat in non editis codicibus. MODIUS.

Gentes Euboïcae] Non videtur hic Curtius de Euboea Graeca inſula quidquam cogitaſſe, ſed de Indica regione, circa quam tam feraces vites ajunt eſſe, ut quotidie uvas proferant. Quia tamen Curtius Euboicos hoſce cum Phrygibus conjungit in exercitu, rem mihi dubiam facit, Graecine ſint Euboici origine, an Arabes & Indi, quomodo enim degeneres, niſi ab Graecis & politis gentibus deſciſſent, & Medorum linguam, vitam, barbariem ſecuti eſſent? Certe Graecos hic intelligo jam bilingues, ut Branchidae & barbarizontes. RADERUS. *Gentes Euboïcae.* Malim *gentis:* Quae unde ſequuta ſit Medos, neſcio quam cauſſam dubitandi habuerit auctor Explanationum. Apparet enim ſermonem eſſe de Euboea Graeca inſula. FREINSH. Graeci genere, ex inſula Euboea, Darium quondam aut Xerxem Graecis bellum inferentem ſequuti: jam vero poſt diuturnam barbarorum conſuetudinem Graecos mores obliti. Alii in India hanc Euboeam quaerunt. Ceterum *gentis*, quam vulgare *gentes* mavult lectum Freinshemius. CELLAR.

degeneres, & patrii moris ignari. Adplicuerat his Phrygas & [1] Cataonas. [2] Parthorum deinde gens, incolentium terras, quas nunc Parthi Scythia profecti tenent, claudebant agmen.
12 Haec ſiniſtri [3] cornu [4] acies fuit. Dextrum [5] tenebat natio majoris Armeniae, [6] Caduſiique, Cappadoces, [7] & Syri, [8] & Medi. his
13 quoque falcati currus [9] erant quinquaginta. Summa totius exercitus, equites [10] quadraginta quinque millia: [11] pedeſtris acies [12] ducenta millia [13] expleverat. Hoc modo

Variantes Lectiones.

1 Ald. Col. Mer. Baſ. *Cathaones*. 2 Fl. Leid. *Parthoirum* Pal. 1. *Parthiorum Parthoirum* & ſubdito literae *i* puncto *Parthorum* Lugdd. ambae Amſt. *Parthienorum*. 3 Fl. Leid. Voſſ. 2. B. 1. 2. *cornus* in F. *s* exſculptum. 4 Voſſ. 1. *facies*. 5 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *tenebant*. 6 Pal. 1. *Caduſchique & C.* Ald. Col. Mer. Baſ. *Caduſiique Cap.* 7 Voſſ. 2. *& Sirii* Ald. Col. Mer. Baſ. *Syrii*. 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *ac Medi*. 9 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *L erant*. 10 Vulgo *CXLV millia* MSS. omnes Col. Mer. *XLV* omiſſo *millia*. 11 Pal. 1. *pedeſtres*. 12 Vulgo *ſexcenta millia* P. *exercitus CC m.* 13 Pal. 1. *expleverant*.

Degeneres] Vide quae notavi ad iſta Flori l. II. c. II. 4. *frugum ſemina mutato loco degenerant*. FREINSHEM.

Phrygas & Cataonas] Forte *Phrygas, & Sitacinos*, vel *Sitacenos*, ut Ptolemaeus habet. LOCCENIUS. *Cataonas*. De his Strabo lib. XII. ſub ipſum initium. non accedo viro docto, qui malit hoc loco *Sitacinos*, vel *Sitacenos*, quando nihil ita mutare jubet. FREINSHEM. *Phrygas & Cataonas*. Phryges noti: Cataonia eſt Cappadociae regio inter Taurum & Antitaurum finitima Ciliciae. CELLAR.

Parthienorum] Et hoc quoque loco verius fortaſſe eſt legere, ut in excuſis eſt: *Parthorum*, quam ut in membranis *Parthienorum*, praeſertim ſi Arriano credis, ad quem te remitto. MODIUS. Parthienorum regionem deſcribet Curtius l. VI. c. 3. Plerique codices habent pro *Parthienorum*, *Parthorum*, utraque ſcriptura non eſt loco inidonea. RADERUS. *Parthorum*. Non ſatis expedio me ex hoc loco, praeſertim illud turbat, quod ſubjicit: *terras, quas nunc Parthi, Scythia profecti tenent*. quae vix eſt ut aliter accipi poſſint, quam Parthos qui nunc ibi ſunt, poſt tempora Darii eo veniſſe. Sed id non patiuntur praecedentia, in quibus & eam gentem quae tunc iſta loca tenebat, diſerte vocat *Parthorum gentem*. & infra VI, 2, 12. eamdem proponit ſententiam. Quin & certum eſt; *etiam inter antiquos barbaros genus eorum fuiſſe: nam nomen Parthorum etiam ſub Perſico regno geſſerant*. quae fere verba ſunt Dionis lib. XL. nec quiſquam aliorum, quod meminerim, diſſentit. Quare videndum, ſi ita poſſit conſtitui ſenſus verior: *terras, quas nunc Scythia profecti tenent*. Verum quidem eſt, Parthos etiam ex Scythia deduci auctoribus. Juſtin. XLI, 1. vide. Sed cum illi ſedes jam fixiſſent, & à conditoribus ſuis locis, nomine, & inimicitiis diſſiderent, orta inter eos fuiſſe bella, quorum & Juſtinus XLI, 1, 9. obiter meminit, per quae bella haud dubie *Scythae regionem campeſtrem ac fertilem occupaverunt, graves adhuc*, aetate Curtii, *adcolae*. Si verum eſt quod ille ſcribit VI, 2, 13. quiſquis es,

- - - - *ſi quid noviſti rectius iſtis,*
Candidus imperti.

FREINSH. Torquet hic locus interpretes ob manifeſtam Curtii ἐναντιολογίαν, qui jam tum *Parthorum* gentem vocat, quam nondum è Scythia profectam videtur indicare. Expedita res eſſet, ſi legeremus *quas nunc Parni Scythia &c.* ſic enim nec ſecum, nec cum hiſtoria pugnaret Curtius, ut conſtabit ex iis, quae dicemus l. VI. TELLIERIUS. Haud dubie animo Curtii, quum haec ſcriberet, obverſabatur magna illa differentia, quae erat inter Parthos, tempore Darii, & ſuo ſeculo, *Penes quos*, ut ait Juſtin. [illegible] 1. *velut diviſione orbis cum Romanis facta Orientis imperium erat*. At tempore Darii *inter Orientis populos obſcuriſſimi*, quorum campi *Aſſyriorum & Medorum temporibus à Scythis exſulibus* occupati Parthorum nomen ab iis accepere. *Nam Scythico ſermone Parten exſules dicuntur*. Adeo ut, ſi vocem *nunc* ad Darii tempora referam, intelligere locum videar; *incolentium* nempe *terras, quas nunc Parthi Scythia profecti tenent*, id eſt, contractam Parthienen *campeſtrem illam regionem* l. VI. c. 2, 15. non illorum Parthorum, quos tam potentes & late diffuſos noverant poſteriores.

Caduſiique] Mediae Atropatenae populus juxta Caſpium mare. CELLAR.

Summa totius exercitus equites XLV. *millia*] Quid igitur illud fuit, quod ipſe Curtius, ut de Diodoro, Plutarcho, Arriano ſit ſilentium, ante dixit? *Ceterum quum dimidio ferme major eſſet exercitus, quam in Cilicia fuerat*. Quid inquam? nam in Cilicia ad centum millia equitum, trecenta millia peditum habuiſſe in exercitu Darium, ipſe quoque auctor eſt. Omnino igitur legero. *equites centum quadraginta quinque millia, pedeſtris acies ſexcenta millia expleverat*. Verum ego, quod prius dixi, malo. etſi enim poſterius hoc notae ut dixi ſuadent recipiendum, ipſeque Arrianus plane confirmet. Tamen ſemper memores eſſe debemus, & in notis facilem eſſe errorem, & verecundius ſem-

modo inſtructi decem ſtadia procedunt: juſſique *ſubſiſtere*, armati hoſtem exſpectabant. Alexandri exercitum pavor, cujus cauſſa non ſuberat, invaſit: quippe 14
[1] lymphati trepidare [2] coeperunt, omnium pectora occulto metu percurrente. Coeli fulgor [3] tempore aeſtivo ardenti ſimilis internitens, ignis praebuit ſpeciem; flammaſque ex Darii caſtris ſplendere, velut [4] inlati temere praeſidiis, credebant. Quod

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. Voſſ. 1. *Lymfati* Voſſ. 2. *Linfati.* 2 B. 1. *fecerunt.* 3 P. *tepore.* 4 Vulgo *illatas* Voſſ. 2. *elati temere* alii & Lugd. ambae Amſt. *latis tenderent.*

ſemper mentiri Curtium, quam Graeculos, hiſtoriarum, ſive fabulae ſuae, ſcriptores. MODIUS. *Summa.* Demirari ſatis non poſſum, quo pacto error in omnia antiquiora exemplaria & edita & inedita irrepſerit, fieri enim non poteſt, ut numerus iſte exercitus Dariani, vel ipſo Curtio teſte, ſit juſtus. 145000. hic cenſa ſunt. In Cilicia 311200. numerat. Ad Arbela ſeu Gaugamela dimidio fere major exercitus erat, ut Curt. IV, 9, 3. recenſuerant & IV, 9, 11. majores prioribus copias fuiſſe oſtendit. Itaque editio Colon. Allobrogum, equitum numerat 145000. peditum 600000. nullo tamen alio codice Curtiano ſuffragante. Juſtinus XI, 12. 5. narrat Darium poſtremum occurriſſe cum 100000. equitum, 400000. peditum. Oroſ. III, 17. 404000. peditum, 100000. equitum recenſet. Diodor. XVII, 39. & 53. 200000. equitum, 800000. peditum. Arrian. III, 2, 8. equitum 40000. peditum 1000000. ſub ſignis habuiſſe Darium affirmat. Plutarch. Alex. cap. 54. univerſim indiſtincte 1000000. ponit. Cum ergo in 1000000. conſentiant, non abſque ratione apud Curtium numerum emendes, & tres nobiliſſimos ſcriptores aequaris. Vulcanius in equitibus vehementer aberravit à numero Arriani. nam τετρακισμυρίους non valet 400000. ut ille tranſtulit, ſed 40000. ut recte vertit ante Vulcanium Barth. Facius. Is vero numerus verusne an falſus ſit, penes Arrianum eſto. quando ſcriptores inter ſe variant. RADERUS.

Alexandri exercitum pavor, &c.] Miles Alexandri licet intrepidus adverſus hoſtem; tamen hic Panico terrore percellitur. Hoc eſt, quod Tacitus XV. Annal. dixit: *Etiam fortes viri ſubitis terrentur.* LOCCENIUS. Paullo aliter Polyaenus IV, 3. hanc hiſtoriam enarrat: *Alexander ad fluvium Tigrim praevertere Darium feſtinabat: Panicum ab extrema acie pervaſit univerſum exercitum. Rex mandavit tubicini, ut ſecuritatis ſignum promulgaret, & anteſignanis militibus, ut ante pedes arma projicerent, atque idem ſequentibus ſe dicerent. Sic omnes ex ordine hoc facientes, cauſſam terroris cognoverunt. Cum Panicum ceſſaſſet, milites ſublatis armis proceſſerunt.* Ex quo loco diſcis, pavorem illum ſubitum Graecis Πανικὸν appellari, cujus cauſſam idem Polyaenus I, 2. aperit: *Pan Bacchico exercitui noctu ſignum dedit, ut maximum & inconditum clamorem tolleret. His vero clamantibus petrae ſonum exceptum referebant, & cavitas ſaltus longe majorum copiarum fremitum hoſtibus reddebat. Quare metu perterriti, ſe in fugam conjecerunt. Cum igitur Pan hoc ſtratagema uſurparit, Echo Pani gratam & amicam eſſe fingimus: atque vanos nocturnoſque terrores exercituum Panicos appellamus.* RADERUS.

Lymphati] Subito furore correpti, quod evenire illis credebant, qui ſpeciem Nymphae in aqua conſpexiſſent. CELLAR.

Tempore aeſtivo] In quibuſdam legitur *tepore aeſtivo*, quod mihi quidem vehementer placet prae altero, quia tepor ille ſolet eſſe cauſſa illius fulgoris, ut eſt notum. SCHEFFER.

Latis tenderent] Manifeſtaria res eſt, locum eſſe corruptum. nec, quamquam pro meis copiis operam ſedulo dederim, qui ei medicinam facerem, ſatis mihi adhuc ipſe in ejus emendatione placeo. vulgo erat. *Flammaſque ex Darii caſtris ſplendere, velut illatas temere praeſidiis credebant.* peſſime, & ſine ſenſu. membranae habebant, *velut illatis temere praediis credebant*, unde fortaſſe ſuſpicetur aliquis legendum; *flammaſque ex Darii caſtris ſplendere, velut illatas temere praediis credebant.* Alius inquam hoc forte putet; ſed mihi quod ex ſcripturae veſtigiis in Dias luminis oras edidi magis impendio placet. MODIUS. Hic vero quae vulgo corruptiſſima, fecit Modius ut eſſent multo meliora. nam optima necdum ego puto, nec ipſe fuit auſus affirmare. fluctuat imo me ipſo magis, & neſcio quid alterius ſcripturae confingit etiam è membranis. hanc ipſius cauſſa vellem omiſiſſet, nec erat periculum, ne praeter eum alius de illa ſuſpicaretur. nos autem, quid habemus? Olim argutati ſumus, atque ita conabamur: *flammaſque ex Darii caſtris ſplendere, velitatis temere radiis, credebant.* Id adeo ex iiſdem Modii membranis, quae habent; *velut illatis temere praediis.* ac noſtrae lectionis ſenſus erat iſte; credebant è Darii caſtris flammas ſcintillantes exſplendere, cum radios fulgoris coeleſtis inter ſe temerario concurſu quaſi velitarentur. Ita enim videtur hoc fulgorum genus: quod ad illa referebam Ariſtotelica in libello de Mundo; ſi is Ariſtotelis eſt, tamen ſatis certo, τῶν δὲ σελάων ἃ μὲν ἀκοντίζεται· ἃ δὲ στηρίζεται. ὁ μὲν οὖν ἐξακοντισμός ἐστι πυρὸς γένεσις ἐκ παρατρίψεως ἐν ἀέρι φερομένου ταχέως καὶ φαντασίαν μήκους ἐμφαίνοντος διὰ τὸ τάχος, quae ſic Apulejus noſter vertit: *Horum pleraque jaculari credas, alia labi,*

15 Quod ſi perculſis Mazaeus, qui praeſidebat itineri, ſuperveniſſet; ingens [1] clades accipi potuit. [2] ille ſegnis in eo quem occupaverat tumulo [3] ſedet: contentus non
16 laceſſi. Alexander, cognito pavore exercitus, *ſignum ut* [4] *conſiſterent dari*; [5] *ipſos arma deponere, ac levare corpora* jubet: admonens, *nullam ſubiti cauſſam eſſe* [6] *timoris*;

VARIANTES LECTIONES.

1 B. 1. 2. *cladis.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *nunc dum ille.* 3 Lugd. Ambae Amſt. *ſedit.* 4 Voſſ. 2. *obſiſterent* Pal. 1. *conſliterat.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Lugd. Amſt. *ante ipſos* P. F. *ante ipſos coram* D. *ante ipſi* ſed ſubditis punctis deletum *ſi.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Lugd. ambae Amſt. *terroris.*

bi, ſtare alia: Jaculatio igitur tunc fieri putatur, cum meatu aëris impulſi generatus ignis celeritatem ſui curſumque rapidae feſtinationis oſtendit. De his quidem ardoribus indubitatim locus interpretandus: at de *velitatis*, ſive *jaculatis*, quod etiam ipſum exinde conjiciebam, valde nunc haeremus. Diſplicet argutiola in verbis tota, quae magis jam ſobrie tractamus, & veſtigia propius legimus vulgatae lectionis. Sic tamen duplex quoque ſcriptura nata nobis. harum prior non contemnenda: *veluti laxis tenderet praeſidiis. Tenderet* enim de Dario capi volo, non de caſtris *tenderent. Laxis* etiam in hac re melius: atque ita lib. III. in re ſimili: *Ignes deinde totis campis collucere coeperunt, omniaque velut continente incendio ardere viſa, cum incondita multitudo maxime propter jumenta laxius tentoria poneret.* Jam *veluti* non ob aliam cauſſam, niſi ne inſuperhaberetur ſyllaba prior in *illatis*, quae ſcilicet orta ex iſto *i*, loco ſuo moto. Sed altera magis mihi probata, quae quamvis licentior, eſt tamen aptior: *veluti laxius tenderent praeſidia.* Ac praeſidia capies hic de ipſo toto exercitu, novo more, ſed apud Curtium non plane novo. Sic enim etiam ſuperius hoc ipſo libro: *Multis tamen ſaluti fuere Sidonii, qui intra Macedonum praeſidia erant:* id eſt, qui erant in exercitu, ſive pars exercitus Alexandri. Alias praeſidia ſtrictioris intellectus, qui vulgo adhuc ſolus notus. Hunc & hinc notemus, & porro alibi inquiramus. ACIDALIUS. Varia hic variorum codicum eſt ſcriptura, quae librariorum vitio irrepſit. MS. Conſtantienſis habet: *velut in latis temere praeſidiis.* Aliae membranae, *velut illatis temere praediis*, ubi Modius *illatas* putat ſcribendum. Editus, *velut illatas temere praeſidiis.* Alius, *velut latis tenderent praeſidiis*, quae lectio Modio arriſit, itaque edidit, nec diſplicuit Acidalio, qui primum argutatus putavit legendum, *velitatis temere radiis*, ſed non immerito hanc ipſe argutationem mox reprehendit, & locum aliter emendavit, ut legeret, *velut laxius tenderent praeſidia.* Germana lectio videtur: *veluti latis tenderent praeſidiis.* RADERUS. *Inlati temere praeſidiis.* Prae hac lectione valide ſperno aliorum commenta. haeret enim proxime membranis, & ſenſum habet commodiſſimum: Fulgore eo conſpecto Macedones crediderunt Darii caſtra in propinquo eſſe, ſeque in praeſidia hoſtium temere & nec opinantes incidiſſe. quidquid alii hoc loco comminiſcuntur. Hanc meam conjecturam validiſſime confirmari poſtea vidi, Doctiſſimi Gronovii literis ad Amant Socerum ſcriptis, ubi ſic reperi: *Memini me tentaſſe apud te locum Curtii lib.* IV. *ſed poſtea devenerunt in manus noſtras excerpta aliquot MSS. Cod. ex quibus ita legendum eſt*; Coeli fulgor ac. p. i. i. p. s. flammaſque ſplendere ex Darii caſtris velut inlati temere praeſidiis credebant. *Eam lectionem multis firmant miſcella noſtra. inſtar omnium ſit locus ex epiſt. ad Attic.* VIII, 15. *Neque enim eos ſolos arbitrabamur capi, qui in armatorum manus incidiſſent, ſed eos nihilo minus, qui regionibus excluſi, intra praeſidia, atque intra arma aliena veniſſent:* Ego nunc etiam video plane ſic eſſe in editione Aldina. Adde ejuſdem Obſervation. lib. II. c. 8. ubi pluribus haec expenduntur. FREINSH. *Veluti illati temere praeſidiis.* Illapſi caſtris & praeſidiis Perſarum. Adeo fulgor internitens propinqua illa repraeſentabat. Nam Ciceroni etiam caſtra *praeſidia* ſunt. pro Roſcio Am. c. 43. *eorum bona vene[illegible], qui in adverſariorum praeſidiis occiſi ſunt* (hactenus Corneliae legis verba; ſubdit orator) *dum praeſidia ulla fuerunt, in Syllae praeſidiis* (Roſcius) *fuit.* De ipſa lectione, quae à multis editis non nihil diſcrepat, Gronovium conſulas l. II. Obſerv. c. 8. qui tam ex MSS. quam Aldina defendit. CELLAR. Fuit etiam, quum & nos ſecuti ductum literarum, legeremus, ſi liceret. *veluti tacti praeſtigiis temere credebant.* ſed nunc remittimus.

Nunc dum ille] Saepe etiam parva res magnas turbas dat; & corrumpendis libris eſt. veluti hic quoque, ubi antea erat: *ingens clades accipi potuit. Ille ſegnis in eo, quem occupaverat, tumulo ſedit, contentus non laceſſi. Alexander &c.* inficete, atque adeo inepte. MODIUS.

Contentus &c.] Et alibi *contentus* cum modo infinito componitur. Plin. epiſt. l. VI. ep. 31. *quaſi contentus aemulum removiſſe.* CELLAR.

Ante ipſos arma deponere] In vulgatis *ante* non eſt, & abeſſe ſane poteſt. in membranis autem ſi fuit, *inde* fortaſſe debuit emendari. ACIDALIUS. *Ipſos arma deponere.* Ex chartis aſſumpſi vocem: *ante ipſos*, quae in editis deeſt. Acidalius pro *ante* legendum putat *inde*, ſed retineo ſcripturam ex ſcripto, & Polyaeno ſuffragante, qui hanc hiſtoriam IV, 3, 26. attingit & ſcribit, θεῖναι τὰ ὅπλα πρὸ τῶν ποδῶν, *ante pedes arma ponere.* RADERUS. Iſta lectio leviter me movebat, ut dubitarem fuiſſe,

ris; hoſtem procul ſtare. Tandem compotes ſui pariter arma & animos [1] recepere. nec quidquam ex praeſentibus [2] tutius viſum eſt, quam [3] eodem loco caſtra 17
munire. Poſtero die Mazaeus, [4] qui cum delectis equitum in edito colle, ex quo 18
Macedonum [5] proſpiciebantur caſtra, [6] conſederat; ſive quia *ſpeculari modo* juſſus
erat, ad Darium [7] rediit. Macedones [8] eum ipſum collem, quem deſeruerat, oc- 19
cupaverant: nam & tutior [9] planitie erat; & inde acies hoſtium, quae in campo
[10] explicabatur, conſpici poterat. Sed caligo, quam circa humidi [11] effuderant 20
montes; univerſam [12] quidem rei faciem [13] non abſtulit: ceterum agminum diſcrimina atque ordinem prohibuit perſpici. Multitudo inundaverat campos: fremi-
tuſque tot millium etiam procul [14] ſtantium aures impleverat. [15] Fluctuari animo 21
rex,

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. *recipere.* 2 Voſſ. 2. *totius.* 3 Alii *in eodem.* 4 Fl. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Bong. Mer. omittunt *qui.* 5 Voſſ. 2. *proſpiciebat.* 6 Voſſ. 2. *conſcenderat.* 7 Voſſ. 2. *reddit.* 8 Voſſ. 2. *tum.* 9 Voſſ. 1. *planitia* Pal. 1. *planities.* 10 Pal. 1. *explicabantur* & ſic Voſſ. 2. 11 Bong. *montes effud.* 12 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 2. *equidem.* 13 Col. Mer. Baſ. omittunt *non.* 14 Fl. Leid. *adſtantium.* 15 Vulgo *fluctuare.*

ſe, *anteſignanos arma depon.* cum idem ille Polyaenus hoc quoque nominatim tradat. FREINSHEM.

Levare corpora] Ipſa armorum depoſitione levarunt corpora. Quia tamen adhuc mihi diſplicebat ea verborum ſtructio, divinabam, *levari torpore.* Metu enim *torpere* dicuntur, qui pertimuere. IDEM.

In edito colle &c.] Ad haecce iterum notat cenſor Cl. Clericus. *Haec contraria ſunt, nam collis & montes impediunt proſpectum.* Judicii de Curtio c. 4. §. 5. Egregie [illegible] Videtur autem reſpicere ſuperiora, *Liberque proſpectus oculorum etiam in ea, quae procul receſſere, permittitur.* Quaſi ſcilicet vaſta non poſſit ille planicies, nec permittere liberum proſpectum oculorum etiam in remota procul loca, niſi eadem planicies ſit infinita, & nullis uſquam collibus aut montibus terminetur. At vero conſederat jam Darius in illius extrema parte; ad alteram accedebat Alexander, ſed ſuperare debebat prius montes vel colles, quibus illa claudebatur. Quum in iis eſſet collibus, interjecta fuit inter ipſum & Darium iſta planicies, adeo late patens, ut caperet aciem tam immenſi exercitus, quem ducebat Darius, ſupra aciem centenorum millium, immo aciem & concurſum duorum exercituum. Iſta ergo an non ſatis ampla fuit, nec ſatis liberum habere potuit proſpectum, niſi removeantur etiam illi colles, per quos tranſeundum erat Alexandro, ut in iſtam planiciem deſcenderet? Haeccine ergo *contraria ſunt; vaſtam eſſe planitiem; quae liberum permittat proſpectum etiam in ea, quae procul receſſere,* eamque tamen terminari tandem *collibus* quibuſdam? PERIZONIUS, Curtius Vindic. p. 180.

Sive quia] Magis per pleonaſmum quam ellipſin vox *ſive* adhibetur, nec tamen alteram comparationis partem deſiderat. Sic Horat. l. 1. od. 32, 7.

Qui ferox bello, tamen inter arma,
Sive jactatam religaret udo
Littore navem.

Propert. l. 11. eleg. 20. vſ. 28.

Seu mare per longum mea cogitet ire puella,
Hanc ſequar, & fidos una aget aura duos.

Speculari modo] *Modo* in hoc ſignificatu paullo rarius & inuſitatius eſt, cum pro *tantum, dumtaxat, tantummodo, ſolum* ponitur. RADERUS.

Effuderant] Lego *offuderant.* HEINSIUS.

Fluctuare] Vulgo minus bene, *fluctuabatur*, & mox *aeſtimatione* pro *exiſtimatione.* MODIUS. Omnia exemplaria ante Modium edita, & nobis cognita hanc ſcripturam oſtendunt, non *fluctuare*, ut Modius, non *fluctuabatur*, ut idem. Sed *fluctuari animo rex.* manu quoque exaratus, *fluctuari* habet. ita veterem ſcriptionem retineo, neque melius Modius ſcripſit *fluctuare.* ſunt enim nonnulla verba, Fabio teſte, quae utroque modo efferuntur. *Quod mirum minus eſt,* inquit Quinctil. Inſt. l. IX. c. 3. *quod in natura verborum eſt, & quae facimus patiendi modo ſaepe dicere, ut arbitror, ſuſpicor, & contra faciendi, quae patimur, ut vapulo. Ideoque frequens permutatio eſt, & pleraque utroque modo efferuntur: luxuriatur, luxuriat, fluctuatur, fluctuat, aſſentior, aſſentio.* RADERUS. *Fluctuare.* Sic Modius, qui vulgo ait lectum *fluctuabatur.* ſuppoſitum utrumque pro vera lectione, quae in Aldina, & omnibus, quas appellavi membranis, *fluctuari animo rex*, ut Livius lib. XXIII. *incertis adhuc viribus fluctuatus animo fuerat.* lib. XXXII. *ibi ſtativis rex aliquot dies habitis fluctuatus eſt animo, utrum protinus in regnum ſe reciperet, an reverti in Theſſaliam praeſtaret.* Seneca, alii. GRONOVIUS. lib. II. Obſerv. c. 8.

Exiſtimatione] Sic recte Modius, hoc eſt conſideratione, judicio. eleganter enim verbum *exiſtimo* pro judico, ſentio, ut ex Cicerone diſces. plerique tamen Codices *aeſtimatione* habent, nec hujus ſignificatus eſt alienus à Curtio, dummodo non accipiatur pro litis aeſtimatione. RADERUS.

Serva

rex, & [1] modo ſuum; modo Parmenionis conſilium ſera [2] aeſtimatione perpendere. quippe eo ventum erat, unde recipi exercitus niſi victor, [3] aut ſine clade
22 non poſſet. [[4] Movebat [5] etiam eum multitudo hoſtium, reſpectu paucitatis ſuae gentis: ſed interdum reputabat, quantas res cum hac gente geſſiſſet, quantoſque populos fudiſſet. Itaque, [6] quum ſpes metum vinceret, periculoſius bellum differre ratus, ne deſperatio ſuis creſceret;] [7] diſſimulato eo, *mercenarium equitem*
23 *ex* [8] *Paeonia* [9] *praecedere* jubet. Ipſe phalangem, ſicut antea dictum eſt, in duo cornua extenderat: utrumque cornu equites tegebant. [10] Jamque nitidior lux, diſcuſſa caligine, aciem hoſtium oſtenderat: & Macedones, ſive alacritate, ſive taedio exſpectationis, ingentem, pugnantium more, edidere clamorem. redditus
24 & à Perſis, nemora valleſque circumjectas terribili ſono impleverat. Nec jam contineri Macedones poterant, [11] quin curſu quoque ad hoſtem [12] contenderent. Melius adhuc ratus [13] in eodem tumulo caſtra [14] munire; *vallum jaci* juſſit: ſtrenueque opere perfecto, in tabernaculum, ex quo tota acies hoſtium conſpiciebatur, [15] ſeceſſit.

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. *modum.* 2 Voſſ. 2. *extim.* Lugd. *exiſtim.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Bong. omittunt *aut.* 4 Bong. omittit uſque ad *creſceret* Fl. Leid. Voſſ. 1. *non poſſet. itaque diſſimulato eo* Lugd. amb. Amſt. *non poſſet. itaque diſſimulato pavore mercenarium militem.* 5 Voſſ. 2. omittit *etiam.* 6 Mod. Bong. omittunt uſque ad *creſceret.* 7 Voſſ. 2. *itaque diſſim.* 8 Voſſ. 1. D. B. 2. *Poenia* B. 1. F. *Penia* Pal. 1. *exponi* & Voſſ. 2. *ex Peoni* & Mer. *Peonia.* 9 Lugd. ambae *procedere.* 10 Pal. 1. *namque.* 11 Fl. Voſſ. 1. *qui in.* 12 Mer. *extend.* 13 Vulgo addunt *ratus Alexander* Voſſ. 2. *Alexander melius adhuc ratus.* 14 Pal. 1. *muniri.* 15 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Lugd. ambae Amſt. *ſucceſſit.*

Sera aeſtimatione. Etiam hic libri quidam MSS. habent *exiſtimatione* ſicut ſupra lib. III. c. 6. ubi vide quae notavi. SCHEFFER.

Movebat &c. itaque diſſimulato] Editiones omnes haec interpolarunt, quae quidem qualia qualia, ſi officium noſtrum faciamus, & quod juſtitiae proprium eſt, ſuum cuique tribuamus, Juſtino reddentur, unde ſumta huc ab aliquo, non nimis docto, ſed male ſedulo inculcata ſunt: quod mirum videri poteſt, quum ſaepius acciderit, à Glareano, ipſiuſque adeo Glareani praeceptore Eraſmo non eſſe animadverſum. MODIUS. *Movebat.* Hanc periodum uſque ad vocem *diſſimulato*, ex Juſtino XI, 9, 2. huc fuiſſe tranſcriptam inter omnes conſtat: etiam MSS. falſum prodentibus: itaque incluſi uncis, ut prius alia. FREINSH.

Diſſimulato eo] Pronomen *eo* non habet, unde ſuſtineatur, editi nonnulli ſubſtituunt; *diſſim. pavore*, ſi *diſſ. metu* legas eodem retento ſenſu, propius aberis à veſtigiis antiquae lectionis. FREINSH.

Ex Paeonia] Pro *Paeonia* alii codices habent *Paeones*, alii *Paenas.* vitioſe. RADERUS. Arrian. III, 2, 27. *Ante Agrianos poſiti erant equites antecurſores & Paeones, quos Aretes atque Ariſto ducebant. Univerſis autem praeſtituti erant equites Mercenarii, Menida duce.* FREINSH. Quae Paeoniae regio mediterranea erat, in ſeptentriones vergens, nec tum forſan ſub Macedonum imperio, aut non tota. unde *mercenarii* dicuntur Paeones. CELLAR.

Melius adhuc ratus] Oratio hiulca, nec cohaerens praecedentibus, quippe in quibus agebatur non de Alexandro, verum Macedonibus. Deſunt ergo aliqua. Nam vocem *Alexander*, quam praemittunt quidam, MSS. non agnoſcunt. SCHEFFER. Praeter Voſſ. 2. qui clare habet, *Alexander melius adhuc ratus.*

Vallum jaci] Aggerem circum caſtra duci. CELLAR.

Seceſſit] Puſillum eſt, ſed moneo tamen vulgo hic legi, *ſucceſſit.* MODIUS. Plerique omnes libri impreſſi, *ſucceſſit.* Conſtantienſis MS. *ſeceſſit;* quod etiam Modio placet. RADERUS.

Caput XIII.

Conſilia de nocturno proelio Parmenionis & Polypercontis Alexander damnat: ſomnoque refectus, interrito vultu ſuos ad pugnam accendit.

Tum vero univerſa [1] futuri diſcriminis facies in oculis erat: armis inſignibus 1
equi [2] virique ſplendebant: &, omnia [3] intentiore cura [4] praeparari apud ho-
ſtem, ſollicitudo praetorum agmina ſua interequitantium [5] oſtendebat. ac pleraque 2
inania; ſicut fremitus hominum, equorum hinnitus, armorum internitentium
fulgor, [6] ſollicitam exſpectatione mentem turbaverant. Igitur ſive [7] dubius ani- 3
mi, ſive ut ſuos experiretur; conſilium adhibet: [8] *quid optimum factu eſſet*, ex-
quirens. Parmenio, [9] peritiſſimus inter duces artium belli, [10] *furto, non proelio* 4
opus eſſe cenſebat: *intempeſta nocte opprimi poſſe hoſtes.* [11] *diſcordes moribus*, [12] *lin-*
guis; [13] *adhaec* [14] *ſomno & improviſo periculo* [15] *territos*, [16] *quando in* [17] *nocturna*
trepidatione coituros? [18] *At interdiu primum terribiles occurſuras facies Scytharum Ba-* 5
ctrianorumque: [19] *hirta illis ora, & intonſas comas eſſe; praeterea eximiam vaſtorum*
ma-

Variantes Lectiones.

1 Mer omittit *futuri.* 2 Voſſ. 2. *virique undique.* 3 B. Voſſ. 1. *intentione.* 4 Ald. D. Pal. 1. *praeparari. Apud hoſtem* vulgati omitt. *apud hoſtem.* 5 B. *oſtendebantur* Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. Mer. Col. Baſ. *oſtendebatur.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Mer. *ſollicita.* 7 Fl. *de bubiis.* 8 MS. p. L. *quod.* 9 Fl. *Paratiſſimus.* 10 Voſſ. 1. *futuro* Amſt. omittit *furto.* 11 Bong. D. Leid. Voſſ. 1. *diſcordis.* 12 Leid. *linguiſve.* 13 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *ad hoc* Pal. 1. *adhuc.* 14 Alii *&* *ſomno* Leid. *ſummo.* 15 Pal. 1. *territis.* 16 Col. Mer. *quin.* 17 Voſſ. 2. *nocturnam trepidationem.* 18 Fl. *aut.* 19 Voſſ. 1. *hyrta.*

Futuri diſcriminis] Proelii, conflictus. ſupra lib. III. c. 11, 2. *quae fortuna diſcriminis fuiſſet, requirebant.* & l. v. c. 4, 28. *integros quoque antea, quam diſcrimen experirentur, in fugam avertit.* CELLAR.

Omnia intentiore cura] Mutavi interpunctionem vulgatam, & quae non neceſſaria videbantur exegi. erat enim in excuſis, *& omnia intentiore cura praeparari. Apud hoſtem ſolicitudo &c.* peſſime, qua à diſtinctione, qua à locutione. MODIUS. Quid dicemus? conſulto Modium hoc quoque, ut alia in eodem iſto loco mutaſſe, an operas erraſſe? nam *intentiore* & libri reliqui habent, & plane ſic legendum. praeter autem illud, quod corrigi aliunde poterat, aliud eſt etiam in hoc loco, quod ex aliis non poteſt. Scribunt omnes eodem modo, & ferri ſane poſſunt: nec me fallit tamen, ſic legendum potius & interducendum: *armis inſignibus equi virique ſplendebant: & omnia intentiore cura praeparari ſollicitudo Praetorum agmina ſua interequitantium oſtendebat. ac pleraque inania, ſicut fremitus* &c. melius iſtud qui negabit, eum vere bonum quid ſit nego ſcire. ACIDALIUS.

Furto non proelio] Variat nonnihil in circumſtantiis Arrian. III, 2, 16. quem ipſe conferes. Porro ejuſmodi furta non licita tantum & honeſta, ſed & laude digna probat Lipſius Polit. v, 17. FREINSH.

Hoſtes. diſcordes] Diſtinctione vera lucem reddidi ſententiae. minus apte prius cohaerebat; *hoſtes diſcordes &c.* FREINSH.

Nocturna trepidatione] Tacit. IV, 48, 3. *tenebrae inſuper delectae, augendam ad formidinem.* cum ſeqq. FREINSH.

Intonſas comas] Plutarch. Craſſo cap. 44. *cum reliqui Parthi Scythico adhuc more, ad perterrendos hoſtes comam alerent.* Ita *Lycurgus Lacedaemonius cives adſuefecit ad alendam comam, inquiens, ea formoſos, pulchriores: deformes terribiliores reddi.* Plut. Apophth. 76. FREINSH. *Hirta illis ora &c.* Plutarch. in Craſſo p. 557. Parthorum aliquas comam σκυθικῶς, *Scytharum more*, aluiſſe tradit, ἐπὶ τὸ φοβερὸν, *ut terribiliores hoſtibus eſſent.* CELLAR.

Eximiam] Vox haec à ſacrificiis deſumta, in quibus pecora eximia dicuntur majora, quae ad ſacrificandum uberius paſti eximuntur. Donatus ad Terent. Hec. act. 1. ſc. 1. vſ. 9. & ſic Virgilium l. IV. Georg. vſ. 538.

Quatuor eximios praeſtanti corpore tauros

explicat Macrob. l. III. Saturn. c. 3. hinc numquam non de pulchritudine. Cic. in Verr. *Nice erat eximia facie.* Silius Ital. l. XVII. Punic. vſ. 71.

Virgo erat eximia ſpecie claroque parente.

& ſic paſſim. At vero hoc loco ea ſignificatione ſumi non puto, ſed potius de terribili, & formidando; ut proinde hic locus Curtii ſit ſingularis; nam quod Cicero alicubi *eximiam injuriam* dicit, non reſpicit corpus aut faciem, ſed magnitudinem, quae hic additur. Explico ergo; *eximiam*, quaſi *extimendam*

magnitudinem corporum. vanis & inanibus militem magis quam [1] *juſtis formidinis cauſ-*
6 *ſis moveri. Deinde tantam multitudinem circumfundi paucioribus poſſe. non* [2] *in Ci-*
liciae anguſtiis, & inviis callibus; ſed in aperta & lata planitie [3] *dimicandum fore.*
7 Omnes ferme Parmenioni [4] adſentiebant: Polypercon *haud dubie in* [5] *eo conſilio po-*
8 *ſitam victoriam* arbitrabatur. quem intuens rex; namque Parmenionem nuper acrius
quam vellet increpitum, rurſus caſtigare non ſuſtinebat: *latrunculorum*, inquit,
& furum iſta ſollertia eſt, quam [6] *praecipitis mihi: quippe illorum votum unicum eſt fal-*
9 *lere. Meae* [7] *vero gloriae ſemper aut abſentiam Darii, aut anguſtias locorum, aut*
[8] *furtum noctis obſtare non patiar; palam luce adgredi certum eſt. malo* [9] *me* [10] *fortu-*
nae

Variantes Lectiones.

1 Voſſ. 2. omittit *juſtis*. 2 Voſſ. 2 omittit *in*. 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Mer. D. Pal. 1. *dimicarent*. 4 Vulgo ediderunt *aſſentiebantur*. 5 Voſſ. 2. *in eo dicto conſ.* 6 B. 1. *praeitis* P. *praecipis*. 7 Voſſ. 2. *autem*. 8 Mer. *fructum*. 9 D. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *meae*. 10 Mer. *fortuna*.

(vel potius extimeſcendam) *vaſtorum corporum magnitudinem.* ut l. IV. c. 14, 3. *nomina modo vana gentium ne extimeſcerent.* l. IV. c. 16, 30. *ſi multitudinem equitum extimuiſſent.*

Circumfundi] Inſerendum puto *non*, ut legatur *circumfundi paucioribus non poſſe*, ſecutus non meam conjecturam ſed Gualteri lectionem, qui ante CCCC. annos, & quod excedit, vixit, ac meliore forte quam nos codice Curtii à ſe ferme ad verbum in verſus tranſcripti uſus eſt, & ſic habet:

Addit & à paucis hominum tot millia gentis
Hoc circumfundi, nec bello poſſe moveri.

A paucis Macedonum tot millia militum non poſſe circumdari. Sed lector eligat ſenſui convenientius, nihil repugno. LOCCENIUS. *Circumfundi.* Livius XXXI, 21, 10. de Gallis: *circumvenire à cornibus, & amplecti hoſtium aciem (quod multitudini adverſus paucos facile videbatur) conati ſunt.* Ceterum hunc Curtii locum tuitus ſum adverſus virum doctum, qui legebat, *circumfundi paucioribus non poſſe*; in Indice Floriano, voce *Circumfundere.* FREINSH.

Et lata planitie dimicandum fore] MSS. plerique habent *dimicarent*, unde ſuſpicor ſcripſiſſe noſtrum *dimicari* pro *dimicandum fore*, hocque poſterius eſſe natum ex gloſſa. SCHEFFER.

Acrius increpitum] Lib. IV. c. 11, 14.

Latrunculorum] An ex hoc loco deſcriptus eſt Jambus?

Latrocinio clam vincas, praelio palam.

& qui ſequitur:

Latrunculorum ac furum votum, fallere eſt.

ex verbis ſequentibus. Apud Maronem Aen. IX, 150. Turnus Latinorum dux contra Aeneam & Trojanos, contemptis Graecis, haec ſubjicit:

- - - - tenebras, & inertia furta
Palladii, caeſis ſummae cuſtodibus arcis,
Ne timeant: nec equi caeca condemur in alvo:
Luce palam certum eſt igni circumdare muros.

[Quo loco obiter indicabo, quatuor verba poſt vocem *Palladii*, videri ſpuria] Potuit Curtius reſpexiſſe locum Virgilii Aen. II, 390.

- - - - dolus an virtus quis in hoſte requirat?

inquit Choroebus in nocturno proelio.

Multi victoriam quacumque gloria malunt.

Et occurrunt paſſim apud nobiles rerum ſcriptores nocturna proelia: apud Florum III, 5, 23. Plut. in Pompejo cap. 53. Oroſium V, 19. Appian. de bell. Mithrid. Dionem lib. XXXVI. Eutropium lib. VI. ſingulare eſt propter umbram lunae, quae Romanis contra Mithridatem peperit victoriam. Ade Veſpaſianarum & Vitellianarum copiarum proelium nocturnum, apud Tacit. Hiſt. III, 23, 6. RADERUS.

Praeitis mihi] Elegans hoc, & [illegible]num hoc ſenſu, melius certe quam vulga[illegible], *praecipitis*; & ſunt tamen, qui hoc malunt, ſed qui[illegible]obis iſtos curatio eſt? MODIUS. *Quam praecipiti[illegible]* Gruterus dicto loco, & Gebhard. Crepund. I, [illegible]I. citant: *quam praeitis*: approbata etiam à MS. Bong. altero lectione. Et ſane id verbi non raro ſimili ſenſu reperitur. ut obſervavit Briſſon. lib. I. de Formulis. Mihi tamen praeplacet Pithoeani cod. ſcriptura, *praecipis*. modo enim praeceſſit, Alexandrum noluiſſe Parmenionem increpare, igitur intuitum fuiſſe Polyperchontem. at certe ſi plurali numero fuit uſus, non, ut voluit, peperciſſe videatur Parmenioni. FREINSH.

Abſentiam] Uti in proelio ad Granicum: *aut Anguſtias locorum*, ut altero proelio juxta Ciliciae fauces. CELLAR.

Furtum noctis obſtare] Tranſtulit haec in ſuum Panegyricum Claudianus in VI. Honorii conſulatum verſu 477.

Ecce virum, taciti nulla qui fraude ſoporis
Enſe palam ſibi pandit iter, remeatque cruentus,
Quantum nox tenebris, manifeſtaque proelia furtis &c.

Nec ſolum inglorium ſic viciſſe: ſed etiam ſic cecidiſſe. Statius Theb. III, 160.

- - - Sed nec bellorum in luce patenti
Conſpicui fatis, aeternaque gentibus auſi,
Quaeſiſtis miſerae vulnus memorabile matri:
Sed mortem obſcuram, miſerandaque funera paſſi,
Heu quantus furto cruor, & ſine laude jacetis!

Geb-

nae poeniteat, quam victoriae pudeat. Ad haec illud [1] *quoque accedit, vigilias agere* 10
barbaros, & in armis ſtare, ut ne decipi quidem [2] *poſſint, compertum habeo. itaque ad*
proelium vos parate. Sic incitatos ad corpora curanda dimiſit. Darius [3] illud, 11
quod Parmenio ſuaſerat, [4] hoſtem facturum eſſe conjectans; *frenatos equos ſtare,*
magnamque exercitus partem in armis eſſe, ac [5] *vigilias intentiore cura ſervari* juſſerat.
ergo [6] ignibus [7] tota ejus caſtra fulgebant. Ipſe cum ducibus propinquiſque a- 12
gmina in armis ſtantium [8] circumibat; *Solem* [9] *Mithren, ſacrumque & aeternum*
invocans *ignem, ut illis dignam* [10] *vetere gloria* [11] *majorumque monumentis fortitudi-*
nem [12] *inſpirarent. Et profecto, ſi* [13] *qua divinae opis auguria humana mente* [14] *con-* 13
cipi poſſent; deos ſtare ſecum. illos nuper Macedonum animis ſubitam incuſſiſſe formidi-
nem: adhuc lymphatos ferri agique, arma jacientes: expetere praeſides Perſarum im-
perii [15] *deos debitas* [16] *è vecordibus poenas. Nec ipſum ducem ſaniorem eſſe. quippe ri-* 14
tu ferarum praedam [17] *modo, quam expeteret, intuentem; in perniciem, quae* [18] *ante*
praedam poſita [19] *eſſet, incurrere.* Similis apud Macedones quoque ſollicitudo erat:
no-

VARIANTES LECTIONES.

1 P. omittit *quoque.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. D. Mer. Elz. Lugd. Amſt. Col. Baſ. *poſſint compertum habeo* D. *poſſunt compertum habeo* Pal. 1. *poſſit compertum habeo*, alii omittunt *comp. hab.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Lugd. Amſt. *id.* 4 Voſſ. 2. omittit *hoſtem.* 5 Pal. 1. *vigilia.* 6 P. *in ignibus.* 7 Col. omittit *tota.* 8 Voſſ. 1. *circumhibat* P. omittit. 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. *& Mithrem* Pal. 1. Voſſ. 2. *& meridiem* Ald. Frob. Mer. Col. Baſ. *& Martem* in B. 1. exſculpto *Martem Mithren.* 10 Voſſ. 2. *veteri* Pal. 1. *verere.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 2. D. Bong. Mer. Col. *majoremque.* 12 Voſſ. 1. *inſpicarent.* 13 Mer. *quae.* 14 Lugd. Amſt. Mer. Baſ. Col. *conſpici.* 15 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Lugd. Amſt. omittunt *deos.* 16 Sic Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Mer. Col. Baſ. D. *de vecord.* deletum in eodem *de*, vulgo *à vecord.* 17 Voſſ. 2. *quam modo.* 18 Col. *ut praedam.* 19 P. *erat.*

Gebhard. C[illegible]nd. I, 11. Porro quem hic animum Alexandro, Juſtinus XI, 6, 8. Dario tribuit, eum *adj[illegible]maſſe ſuis, occulta conſilia victoriae furtivae convenire.* Ubi notam vide. FREINSH.

Vigilias agere barbaros, & in armis ſtare] Poſt vocem *barbaros* mallem collocari punctum minus. cohaeret enim illud, *in armis ſtare* cum ſequenti *compertum eſt*, non praecedenti, *illud quoque accedit.* Sunt autem illa diſtincta, nec alterum ab altero dependet. SCHEFFER. De vigiliis Perſarum videſis, quae obſervat Briſſon. l. III. p. 346.

Ne decipi quidem poſſint] Sequitur vulgo *compertum habeo*, quod quidem ego à gloſſa eſſe, tam habeo compertum, quam me iſtum calamum tenere. MODIUS. Abeſſe poſſint haec nullo ſententiae damno. ſed quando in longe pluribus reperi, reliqui. FREINSH.

Solem Mithren] Haec eſt veterum librorum ſcriptura, & eo nomine Solem, quem pro Deo colebant, appellabant Perſae, qui igitur in editis omnibus *Martem* ſubſtituerunt, iis, ut verba maxime conferam ad compendium, pectus non ſapit; multo minus cor, quod non habent. in hoc tamen malo illud boni eſt, quod etiam cum fallunt nos adjuvant, oſtenduntque ſcribendum, ut dixi, aut certe quod perinde eſt, ſed vulgatius, *Mithram*, quod ex tranſpoſitione literarum vocis *Martem*, ſi adſpirationis notam, quae in veteribus libris ſaepe omitti ſolet, inſeras & *e* litteram in *i* mutes, conficitur. Verum eſſe autem, quod dixi, Mithrae nomine Solem à Perſis adorari multi teſtantur, & in multis Strabo l. XV. his verbis: τιμῶσι (Πέρσαι) δὲ καὶ ἥλιον, ὃν καλοῦσι Μίθραν, atque hinc eſt, quod ait Claudianus: *Et vaga teſtatur volventem ſidera Mithram.* & Statius: *Indignata ſequi torquentem cornua Mithram.* ubi etiam Lutatius Grammaticus, *Sol*, inquit, *apud Achaemenios Titan, apud Aſſyrios Oſiris, apud Perſas, ubi in antro colitur, Mithra vocatur.* Scriptor vitae Alexandri, de quo jam ſaepius dixi, *Perſis tamen multa contentio erat, cupientibus regem* (Alexandrum) *in regno Perſico ſepelire, proque Deo Mithra religionibus conſecrare.* atque haec quidem de hoc loco dicta ſint, nunc ad alia. MODIUS.

Concipi] Sic melius habet MS. quam vulgatum *conſpici.* RADERUS.

Adhuc] Vide infra l. IV, 14, 14.

Arma jacientes] Quam hoc cum probro conjunctum ſit, docet Gruterus ad iſta Livii l. I, 27. *arma foede jactantes.* Cujus obſervationi adjici poteſt exemplum illuſtre ex Val. Max. l. III, 2, 24. de Scaeva viro fortiſſimo. FREINSH.

Praeſides Perſarum imperii] Editi *praeſides Perſarum imperii Deos.* perinde eſt. MODIUS.

Expeteret] Simplex iſto loco convenientius, *peteret*, neque compoſito Curtius hic uſus. ACIDALIUS. *Quam expeteret.* Acidalius praepoſitionem abjicit, &, *peteret*, contra omnium codicum fi-

dem

15 noctemque, velut [1] in eam certamine [2] edicto, metu egerunt. Alexander, non alias magis territus, *ad vota & preces* [3] *Ariſtandrum vocari* jubet. ille in candida veſte verbenas manu praeferens, capite velato praeibat preces [4] regi, [5] Jovem,
16 Minervam Victoriamque propitianti. [6] Tunc quidem ſacrificio rite perpetrato, reli-

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. Voſſ. 1. 2. D. Mer. Baſ. Col. *in ea*. 2 Pal. 1. Mer. Baſ. Col. *edito*. 3 D. *Ariſtandum* B. 1. Voſſ. 2. *Ariſtantum*. 4 Alii *regis*. 5 D. 1. Leid. *Jovem Minervamque victoriam propitianti* Fl. *Jovem Minervam quae victoriam propitianti* Pal. 1. *Jove Minervaque victoriam propitianti* Voſſ. 2. Mer. Baſ. Col. Ald. *Jove Minervaque victoriam propitiante*. 6 Voſſ. 2. *tunc vero*.

dem cenſet: nec male ſentit, quod compoſitum idem paullo ante praeceſſerit. Sed nihil muto, cum & hoc ferri poſſit. RADERUS.

In Candida veſte] Solennis mos Romanis ſacra ſic peragi. Ovid. Faſt. 1, 79.

Veſtibus intactis Tarpejas itur ad arces,
Et populus feſto concolor ipſe ſuo eſt.

Etiam ſpectaculis intererant candidati. Martial. Epigram. IV, 2.

Spectabat modo ſolus inter omnes
Nigris munus Horatius lacernis;
Cum plebs, & minor ordo, maximuſque,
Sancto cum duce, candidus ſederet.

Apud Graecos quoque plurimus uſus albae veſtis. In Panathenaeis nefas atra veſte ſpectare. RADERUS.

Verbenas] *Sagmina* & *verbena* eadem herba. Plin. XXII, 2. *Non aliunde ſagmina in remediis publicis fuere, & in ſacris, legationibuſque verbenae. Certe utroque nomine idem ſignificatur, hoc eſt, gramen ex arce cum ſua terra evulſum: ac ſemper & legati cum ad hoſtes, clarigatumque mitterentur, id eſt, res raptas clare repetitum, unus utique verbenarius vocabatur.* Ad quem Dalecampius: *Livio* XXX, 44, 6. *Nevio, Servio, Turnebo verbenae, non herbae privatum genus dicuntur, ſed rami, virgae, frondes, omnium ſacrarum arborum, ut lauri, olivae, myrti: quin etiam herbas ex puro loco decerptas, quibus feſtis diebus arae coronantur.* Terent. in And. IV, 4.

Ex ara hinc ſume verbenas tibi.

Myrtum apud Menandrum fuiſſe, ex quo illa Comicus tranſtulit, conſtat. Virg. Ecl. 8, 65.

Verbenaſque adole pingues & maſcula tura.

Verbenas, *quaſi* herbenas *dictas volunt, illaſque facile accendi, & flammam concipere ob pinguedinem. Apud Tranquillum in Veſpaſ.* 7, 2. *Serapidis templo verbenae, coronae, & paniſicia fuerunt.* Guilland. Graecis ἱεροβοτάνη, id eſt, *ſacra* dicitur *verbenaca*. RADERUS.

Capite velato] Et hic ritus erat ſacra facientium. Livius l. II. c. 39. *Sacerdotes quoque ſuis inſignibus velatos, iſſe ſupplices ad caſtra hoſtium traditum eſt.* CELLAR.

Praeibat preces regi] Ita manu exaratus docet legendum, non ut vulgares habent *regis*, quod vel ex ſolennibus precum formulis Romanorum conſtat, quas apud Briſſonium legis; & Curtius ad res Graecanicas, ut alibi quoque, tranſtulit lib. VI. *quorum alia ductu meo*, inquit Alexander, *alia imperio auſpicioque perdomui*. RADERUS. *Praeibat preces regi.* Sic olim conjeci, quomodo poſtea & Acidalium vidi conieciſſe, & vero Raderum ex MS. edere: qui vere adſtruit ex Briſſonio de Formulis lib. I. pag. 61. ubi multa hujus phraſeos exempla, conſtare, non aliter legendum eſſe. FREINSH.

Jovem, Minervam, & Victoriam] Liquido liquet hoc modo haec eſſe ſcribenda. nec recedunt longe à vulgatis, qui habebant: *Jove Minervaque victoriam propitiante*, quae quidem Glareanus ita & interpungit, & interpolat, ut riſum etiam mihi & invito & occupato extorſerit. pro *propitiantis* autem, ut hoc etiam addam, quod Glareanum tam graviter offendit, habebant membranae *propitiantes*. verum ego & illum cum ſuo *propitiantibus*, & has cum ſuo *propitiantes* nihil moror. MODIUS. Debet hic locus Modio non mod[illegible], qui nec vidit unum tamen, quo viſo, vae ille in[illegible] Glareanum vehementius inceſſiſſet, cujus nunc induſtriam acerbe ridet, & ridiculum nobis omnibus modis facere ſtudet. Sed id, quod reliquum dico, quam erat cuivis facile tollere! niſi ſi dedignati forſan alii huc ſe demittere. Nos Curtii cauſſa & minora velimus, tam hercle, quam majora. Scribimus *regi*, & *propitianti*. Verba, preces, juramentum alicui praeire Latinum: alterum nec ipſum non Latinum, illo tamen eodem ſenſu vix Latinum. De cetero, *Jovem* quod hic addit, inſolitum. Nam alibi *Minervam* ſaltem jungit, & *Victoriam* infra VIII, 2, 32. *Victimis Minervae Victoriaeque caeſis.* VIII, 11, 24. *Arae in petra locatae ſunt Minervae Victoriaeque.* An ergo Jupiter ex hoc dearum collegio excludendus, alii vidento. ACIDALIUS. *Propitianti* Ita lego cum Acidalio, non *propitiantis*. *Jovem* Acidalius tollit, quod *hunc* alibi infra Curtius omiſerit; ſed MSS. habent *Jovem*, ut ſummum deorum, Minervam repertricem belli, Victoriam, cujus cauſſa bellum fit. RADERUS. *Victoriamque.* Hanc ut Deam cultam fuiſſe, praeſertim à Romanis, ex monumentis innumeris patet. Tantummodo Symmachi epiſtolam ad Auguſtos pro reſtituenda victoriae ara, quam Conſtans diruerat, memoramus, & ex illa haec ſolum verba: *quis ita familiaris eſt barbaris, ut aram Victoriae non requirat.* CELLAR.

Ali-

reliquum noctis [1] adquieturus in tabernaculum rediit. Sed nec ſomnum capere, nec quietem pati [2] poterat. modo è jugo montis aciem in dextrum Perſarum cornu [3] demittere agitabat; modo [4] recta fronte concurrere hoſti: interdum haeſitare, an potius in laevum [5] torqueret agmen? tandem gravatum animi anxietate 17
corpus altior ſomnus oppreſſit. Jamque luce orta duces ad accipienda imperia [6] convenerant; [7] inſolito circa praetorium ſilentio adtoniti. quippe alias [8] acceſ- 18
ſere ipſos, [9] & interdum [10] morantes caſtigare [11] adſueverat; tunc ne ultimo quidem [12] rerum diſcrimine excitatum eſſe mirabantur; & non ſomno quieſcere, ſed pavore [13] marcere credebant. Non tamen quiſquam [14] è cuſtodibus corporis in- 19
trare [15] tabernaculum audebat: & jam tempus inſtabat; nec miles injuſſu ducis, aut arma capere poterat, aut in ordines ire. Diu Parmenio cunctatus, *cibum ut* 20
caperent, [16] ipſe pronuntiat. Jamque exire neceſſe erat: tunc demum intrat tabernaculum: [17] ſaepiuſque nomine [18] compellatum, quum voce non poſſet, tactu excitavit. *Multa lux*, inquit, *eſt*, *inſtructam aciem hoſtis admovit: tuus miles ad-* 21
huc inermis exſpectat imperium. Ubi eſt vigor ille animi tui? [19] *nempe excitare vigiles ſoles:* Ad haec Alexander; [20] *credisne*, [21] *me prius ſomnum capere potuiſſe, quam* 22
exonerarem animum ſollicitudine, quae quietem morabatur? ſignumque pugnae [22] *tuba dari* juſſit. Et quum in eadem admiratione Parmenio [23] perſeveraret [[24] *quod* 23
ſe-

Variantes Lectiones.

1 P. *acquietus.* 2 Voſſ. 1. *poterant.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *dimittere.* 4 Voſſ. 2. *rejecta.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *detorqueret.* 6 P. omittit *convenerant.* 7 P. *inſolita.* 8 Voſſ. 2. *axerſere* Ald. Frob. Mer. Baſ. Col. *accerſire* Pal. 1. *arceſſire.* 9 Col. omittit &. 10 Voſſ. 2. *caſtigare morantes.* 11 Pal. 1. *aſſeverat.* 12 P. *diſc. rer.* 13 Fl. *marceſſere.* 14 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *ex cuſt.* 15 P. omittit *tabernaculum.* 16 Voſſ. 2. *ipſum* Baſ. Amſt. Lugd. *ipſi.* 17 Pal. 1. *ſaepius nimiaeque.* 18 Voſſ. 2. *appellatum.* 19 Pal. 1. *ſemper.* 20 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Ald. *credeſne.* 21 P. *prius me.* 22 Voſſ. 2. *tube.* 23 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *adſeveraret* Mer. *aſſeveraret.* 24 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *quod ſolutum ſe curis ſomnum cepiſſe dixiſſet* Voſſ. 2. *quod ſolutum ſecuris ſomnus excepiſſet.*

Altior ſomnus] Juſtin. l. XI, 13, 1. Sueton. de Auguſto in vita c. 16, 3. *ſub horam pugnae tam arcto repente ſomno devinctus, ut ad dandum ſignum ab amicis excitaretur.* FREINSH. *Altior ſomnus oppreſſit.* Diodorus l. XVII, 56. ἐκοιμήθη βαθέως. CELLAR.

Luce orta] Indicandum, quaenam illa fuerit, qua Perſarum opes concidere. Ludovic. Dulc. & Reusnerus in Diario hiſtorico referunt ad VII. Kal. Septembris ſive 26 Aug. anni mundi 3634. cum his conſentit in die Zwinger. Vol. 24. l. 1. ubi tamen notat alios 25 Septemb. ſtatuere diem hujus pugnae. Buntingus in Chronol. id refert ad diem 2 Octobr. a. m. 3638. Raderus in fine Explanat. ad hunc Curtii librum ponit a. m. 3724. & Kal. Octobres, ex Scalig. de emend. Temp. l. V. ubi de initio Olympiad. & imprimis lib. eod. ubi de anno primo Calippi, & initio imperii Aſiatici Alexandrei. Vide etiam quae de Lunae defectu (unde haec dies quam proxime & certiſſime deprehendi poteſt) adnotata ſunt ad l. IV, 10, 2. FREINSH.

Ad accipienda imperia] Mandata, ut mox n. 21. *miles exſpectat imperium.* CELLAR.

Alias] De vigilantia Alexandri ſingulare eſt, quod narrat Marcellinus l. XVI, 6. *Ille namque aenea concha ſuppoſita, brachio extra cubile praetento, pilam tenebat argenteam, ut cum nervorum rigorem ſopor laxaſſet infuſus, geſtaminis lapſi tinnitus abrumperet ſomnum.* Hinc Sidonius Carm. V. vſ. 262. Majoranum à vigilantia commendaturus ſic ait:

- - - - *Totus dormitat ad iſtum*
Magnus Alexander.

FREINSH.

Cibum ut caperent ipſi pronuntiat] Multo melius hic quoque vulgati, *cibum ut caperent ipſe pronuntiat*, ipſe ultro jubet, non exſpectato amplius Alexandro. ACIDALIUS. *Ipſe pronuntiat.* Multo melius ſic vulgati, quam Mod. *cibum ut caperent ipſi, pronunt.* ipſe ultro jubet, non exſpectato amplius Alexandro. RADERUS.

Excitare] Sic vulgatum, ſed multo melius, quod edidi, viſum *exercitare.* MODIUS.

Exonerarem animum] Idem l. VI. c. 8, 22. *conſcientiam ſuam exonerare.* CELLAR.

Et cum in eadem] A me haec non ſunt, ne forte erres, ſed à membranis. editi habebant: *& cum in eadem admiratione Parmenio perſeveraret, quod ſecurus ſomnum cepiſſet.* ſed nimium quantum meliora ſunt illa, niſi quod illud *perſeveraret* retinendum cenſeo. MODIUS. *Et cum in eadem admiratione*

Par-

ſecurus ſomnum cepiſſet]; *minime*, inquit, *mirum eſt. ego enim*, *quum Darius*[1] *ter-*
24 *ras ureret*, *vicos*[2] *excideret*, *alimenta corrumperet*, *potens mei non eram: nunc vero quid metuam*, *quum acie decernere paret? Hercule votum meum*[3] *implevit. Sed hujus*[4] *quoque conſilii ratio poſtea reddetur: vos ite ad copias*, *quibus quiſque praeeſt.*
25 *ego jam adero*, *& quid fieri velim*, *exponam.*[5] Raro admodum[6] admonitu amicorum,

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *terram.* 2 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *excinderet* P. *extenderet* Voſſ. 2. *incenderet* alii *exſcinderet.* 3 Vulgo *implevi.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. D. *conſilii poſtea quoque rat. redd.* 5 Fl. Leid. D. *ratio.* 6 Bong. D. Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 2. *admon. agens amicor. quam metu diſcriminis adeundum erat uti* Voſſ. 1. *adm. agitis amicor. quam metu diſcr. adeundum erat utique* Mer. *adm. amic. quin metu diſcr. adeundum erat ut.*

Parmenio aſſeveraret, *quod ſolutum ſe curis ſomnum cepiſſe dixiſſet*; *Minime*, *inquit*, *mirum eſt.* Illud vero maxime mirum eſt, ex diverſitate ſcripturae hujus in membranaceis, & vulgo cuſis libris, qui habent, *quod ſecurus ſomnum cepiſſet*, non ſubveniſſe Modio, utrumque gloſſam eſſe: ego fidenter eſſe pronuntio, deberique jam nunc & reſcribi jubeo ſimul *perſeveraret*, quod item melius in vulgatis: *& cum in eadem admiratione Parmenio perſeveraret*, *minime*, *inquit*, *mirum eſt.* Quae ſit admiratio iſta, jam ante ſatis ſcimus, ne inculcandum nobis iterum inepti ſcioli putent. ACIDALIUS. *Quod ſecurus ſomnum cepiſſet.* Obſerva cum Acidal. illa verba per gloſſema irrepſiſſe in contextum. Sed cum in omnibus exemplaribus apparerent, malui illa parentheſi claudere quam omittere, cum incertum ſit irrepſiſſe, quamvis omnino id factum judicem. RADERUS. Gloſſema haec incluſa Acidalio aliiſque videntur. CELLAR. Forte, *ſolitum ſecuris ſomnium cepiſſet.* lib. V, 10. *mihi ſecuritatem innocentia mea obtulit*, de dormiente Philota. Vel lege *ſolutum curis ſomnus cepiſſet.* l. VI, 8. *Illum ſive ſecuritate animi ſive fatigatione reſolutum ſomnus oppreſſerat.* HEINSIUS. Probabiliorem utramvis lectionem ut admittas, veſtigia ejus exhibebit Cod. Voſſ. 2. *quod ſolutum ſecuris ſomnus excepiſſet.* ut optime divinaſſe Nob. Heinſius videatur.

Quid metuam] Tet igit eleganter hanc hiſtoriam Sidonius Carmin. IX, 57. ubi de Dario ſic:

Qui cum maxima bella concitaſſet,
Tota & Perſidis undique gregatae
Uno conſtituiſſet arma campo;
Hoc ſolum perhibetur aſſecutus,
Dormire ut melius liberet hoſti.

Quod fallor, ſi hactenus ita intellectum eſt vulgo. certe praeterit Vir Doctiſſ. cujus ſolidi exſtant in id opus commentarii. FREINSH.

Ad copias quibus quiſque praeeſt] Non mutamus, ſed mutari ſi quis velit, facile patimur, *praeeſtis.* ACIDALIUS. *Praeeſtis* mallet Acidalius, ſed codicum omnium conſenſus mutare vetat, cum Acidaliana emendatio ad ligatam magis, quam ſolutam inclinet orationem. RADERUS. Cum Acidalio lego, *praeeſtis.* HEINSIUS.

Admonitu amicorum] Delirant hic membranae, quae habent: *Raro admodum admonitu egens amicorum*, *dum metu diſcriminis adeundum erat* &c. MODIUS. Neque rectum, neque verum, diſcrimine imminente, raro amicorum admonitu uſum Alexandrum, ſi modo loqui nobis etiam ita licet. nam quid adeo eſt hoc ipſum, *uti admonitu amicorum?* tum illa, quid volunt ſibi; *Tunc quoque munimento ſumto?* nimirum egregie nos emendaſſe, parva traductione, minore unius voculae mutatione, imo minima ſyllabulae unius reciſione legimus ad hoc exemplum: *tunc*, *quo raro admodum*, *admonitu amicorum*, *cum metus diſcriminis erat*, *uti ſolebat*, *munimento corporis ſumto proceſſit ad milites.* verum id ex multis patet hiſtoriae hujus locis. Unum dabo, qui ſit prae omnibus. Supra hoc ipſo libro: *Jamque ad regem proeliantium clamor pervenerat*, *cum denuntiati periculi haud ſane memor*, *loricam tamen*, *quam raro induebat*, *amicis orantibus* (an & hic hortantibus? quia illic *admonitu amicorum:* nihil tamen mutem.) *adſumſit*, *& ad prima ſigna pervenit.* De ſententia clarum nunc & liquidum: de verborum ordine ſi quis turbet, haud equidem negarim, leviori trajectione ſic defungi poſſe: *Raro admodum*, *admonitu amicorum*, *cum metus diſcriminis erat*, *uti ſolebat*, *quo tunc munimento corporis ſumto proceſſit ad milites.* Denique ne hoc omittam, vox *admodum* non ſuperflua quidem prorſus, & tamen videri poſſit, ex ſequenti, *admonitu*, per repetitionem earumdem literarum temere nata. ACIDALIUS. *Raro admodum.* Sententia eſt, raro Alexander, cum diſcrimen etiam ultimum impenderet proelii, induere arma ſolebat, niſi ab amicis moneretur, quorum admonitu tunc quoque munimento corporis ſumto proceſſit ad milites. Acidalius hunc locum ita legendum cenſet: *tunc quo raro &c.* ſenſus idem cum noſtro, ſed magna verborum trajectio contra omnium codicum fidem, neceſſaria tamen, ut ſenſus conſtet, quem confirmat locus ſimilis ſupra in oppugnatione Tyri: *Jamque ad regem proeliantium clamor pervenerat*, *cum denuntiati periculi*, *haud ſane memor*, *loricam tamen*, *quam raro induebat*, *amicis orantibus*, *adſumſit.* nec placet Acidalio vox *admodum*, propter ſequentem *admonitu*, ſed Curtius ſaepe ſine cultu cultus eſt, & has minutias negligit.

rum, quum metus diſcriminis [1] aderat, uti ſolebat. Tunc quoque munimento corporis ſumpto proceſſit ad milites. Haud alias tam [2] alacrem viderant regem & [3] vultu ejus interrito, [4] certam ſpem victoriae augurabantur. Atque ille [5] *pro-* 26
rupto vallo exire copias jubet, aciemque diſponit. In dextro cornu locati ſunt equites, quos [6] *agema* [7] appellant. praeerat [8] his [9] Clitus: cui [10] junxit Philotae tur-

Variantes Lectiones.

1 Lugd. Amſt. *erat*. 2 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *alacres*. 3 Pal. 1. *vultus*. 4 Voſſ. 2. *tam*. 5 B. 2. V. C. Fl. Leid. Voſſ. 1. *proruto*. 6 Pal. 1. Voſſ. 2. Mer. Baſ. Col. *agmina* Bong. P. Fl. Leid. Voſſ. 1. *agima*. 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Lugd. Amſt. *appellabant*. 8 Mer. *hic*. 9 Fl. *Citus*. 10 Voſſ. 2. *adjunxit*.

git. Alioqui obſcura exiſtit oratio. quamvis etiam cum Acidalio leviori trajectu vocum ſcribas, *Raro admodum admonitu amicorum, cum metus diſcriminis erat, uti ſolebat, quo tunc munimento corporis ſumto proceſſit ad milites.* Prior Acidalii lectio, quamvis trajecta, clarior & melior, vulgata tam intricata, ut vix ferenda ſit. RADERUS. *Raro admodum.* Hanc lectionem merito ſuo traducunt Acidal. & Rader. ut intricatam & vix ferendam. Ille vero multa cum violentia, vix tamen verum Curtii ſenſum deprehendit; quem credo me aſſequutum eſſe ex ſcriptura Vett. Codd. quam inter varias redegimus, verbis etiam proxime verum conſtitutis: *Raro admodum, admonitu magis amicorum, quam metu diſcriminis, quod adeundum erat; uti ſolebat munimento corporis. tum quoque ſumpto, proceſſit &c.* quo loco ablativus *ſumpto* eadem forma ad praecedentia refertur. quomodo *omiſſis*, ſupr. III, 13, 9. *At illi, qui ſub oneribus erant, omiſſis per metum, capeſſunt fugam.* FREINSH. Freinshemius hunc locum depravatiſſimum ut vides emendat. in qua emendatione illud ſaltem monebo, videri τὸ *magis*, quoniam in nullis libris comparet, delendum. ſcilicet abeſſe poteſt ſalva ſententia. ſic enim & alii. Tacit. l. III. Ann. c. 17. *miſeratio, quam invidia augebatur.* ipſeque noſter infra c. 16, 27. *Rex majore ex parte virtuti, quam fortunae ſuae debuit victoriam.* Deinde pro, *quod adeundum erat* propius ad ſcripturam veterem mutandum in, *ſi aderat*, denique locum totum minima mutatione ita corrigendum: *raro admodum admonitu amicorum, quam metu diſcriminis, ſi aderat, uti ſolebat: at tum quoque munimento corporis ſumto proceſſit.* SCHEFF. Luxatam, quae vulgo legebatur, periodum reſtituit Freinshemius, in contextum recepit Tellierius, quos duces ſequi quam in tenebris errare, ſatius fuit. *ſumto* autem abſolute poſitum ad praecedens referendum eſt, ſicut l. III. c. 13, 9. *omiſſis.* CELLAR.

Vultu ejus] Terſius inſerta praepoſitione *& ex vultu ejus.* ACIDALIUS. *Et vultu.* Ita omnes edd. & membranae. Acidalius contendit legendum eſſe; *& ex vultu ejus*, clarius quidem hic & liquidius. Sed poſſis ita accipere verba Curtii, ut intelligas; milites conſpecto ejus vultu, victoriam auguratos eſſe. RADERUS. Sic apud Hirtium de B. Afric. cap. 10. milites Caeſaris nihil *ſolatii in praeſentia, neque auxilium in ſuorum conſilio animadvertebant, niſi in ipſius Imperatoris vultu, vigore, mirabilique hilaritate.* FREINSH.

Prorupto vallo] Mirum eſt, quum lectio Bong. Cod. 2. noſtrorumque MSS. manifeſte legant *proruto*, in mentem huc uſque non veniſſe viris doctis, qui Curtio conſuluerunt, eam optimam & veram eſſe lectionem, quod obſervavit, & exemplis adſeruit Cl. Drakenborg. ad Silium Ital. l. 1. vſ. 373. Contrarium tamen, *prorupto*, in aliis etiam locis ex hoc eodem contra Cl. J. Fr. Gronovium, ad Tacitum ita legentem, defendit Davieſ. ad Caeſar. de B. C. l. III. c. 25. ubi vulgo legebatur *perruptis.*

Aciemque diſponit] Proderit his Curtianis conferre Diodor. XVII, 57. & Arrian. III, 2, 23. FREINSHEM.

Agema appellant] Infra *alam* ipſe Curtius l. V. interpretatur. Livius duo agemata legionem appellat. l. XLII. *Delecta deinde & viribus & robore aetatis ex omni cetratorum numero duo erant agemata, hanc ipſi legionem vocabant.* Optime. Suidas in voce ἄγημα, inquit, τὸ πρὸ τοῦ βασιλέως τάγμα ἐλεφάντων, καὶ ἱππέων, καὶ πεζῶν. *Agema eſt acies, quae regem praecedit, elephantorum, equitum, & peditum.* οἱ δὲ τὸ ἄριστον τῆς Μακεδονικῆς συντάξεως κραταιὸν ὁπλίσει καὶ σωμάτων εὐεξίᾳ. *Alii dicunt eſſe lectiſſimam Macedonici exercitus partem, cum genere armorum tum robore corporis.* Euſtathius Odyſſ. α. p. 1399. Ἄγημα τάγμα ἱππέων καὶ πεζῶν ἐπιλέκτων παρὰ Μακεδόσι, διὰ τὸ ἀγητὸν ὅ ἐστι θαυμαστὸν εἶναι οὕτω λεγόμενον. *Agema eſt acies equitum & peditum ſelectorum apud Macedonas, eo quod eſſet* ἀγητὸν, *hoc eſt admiranda.* Idem Ἄγημα λέξις τακτικὴ, παρὰ τὸ ἄγω, ἢ παρὰ τὸ ἀγῶ ἀγήσω, τὸ θαυμάζω. *Agema eſt vox militaris ducta ab* ἄγω *duco*, vel potius ab *ἀγῶ ἀγήσω admiror.* Accurate hoc obſervandum, Agema nunc peditum, nunc equitum agmen. hoc loco Curtius equites pro agemate exerte accipit. Infra vero diſerte *alam peditum* agema appellat. l. V. 4, 21. *Ipſe vero cum armigeris & ala, quam agema appellabant, ardua ſemita*, & quae ſequuntur. Ubi equiti invia via, neceſſario pedes tantum intelligendus eſt. Nec eſt quod haereas in voce *ala*, tam ea vox pro pedite, quam equite uſurpatur apud Latinos ſcriptores, quod multis ſcriptorum locis teſtatur Lipſius l. II. de Mil-

27 turmas, ceteroſque praefectos equitum [1] lateri ejus adplicuit. Ultima [2] Meleagri ala ſtabat: quam phalanx ſequebatur. Poſt phalangem Argyraſpides erant.
28 his Nicanor Parmenionis filius praeerat. In ſubſidiis cum manu ſua [3] Coenos: poſt eum [4] Oreſtes [5] Lynceſteſque. Poſt illos [6] Polypercon, dux peregrini militis. hujus [7] agminis Amyntas princeps erat. [8] Philagus Balacros

VARIANTES LECTIONES.

1 Mer. *lateris.* 2 Fl. *Maleagri.* 3 Fl. *Çenes* Voſſ. 2. & alii *Cenus* Mer. Baſ. Col. Voſſ. 1. *Cenos.* 4 Vulgo *Horeſtes* Voſſ. 2. *Horreſtes* Lugd. *Oroſtes.* 5 Ald. Frob. Mer. Baſ. Col. *Lynceſtaque* Bong. Fl. Leid. *Lynceſtaeque ſunt* Voſſ. 1. 2. D. *Lynceſteſque ſunt* Pal. 1. *Lync. ſint.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *Polipercon.* 7 Fl. Voſſ. 1. *agmeis princeps Amyntas* Pal. 1. *agminis Amyntas dux.* 8 Pal. 1. *& Phaligrus Balacriſe os regebat* D. B. 2. Voſſ. 2. *Phaligrus Balacrieos* Fl. Leid. Voſſ. 1. *Phaligrus Baracrieos regebant* P. *Barachieos* B. 1. F. *Baracrieos.*

Mil. Rom. D. 7. Itaque non eſt, quod mireris, etiam apud Arrianum nunc *agema* pro pedite, nunc pro equite ſumi. RADERUS. Vide Indicem.

Argyraſpides] At hos demum fecit Alexander in Indiam moturus. Vide Notam ad VIII, 5, 4. FREINSH.

Oreſtes Lynceſteſque] Non ſunt haec virorum nomina, ſed populorum, qui alias Graeca terminatione *Oreſtae*, *Lynceſtaeque* appellantur. Clarum id ex Diodor. XVII, 57. De ipſis populis vide Strab. lib. VII. Stephanum in Λύγκος. qui gentile format *Lynciſtae* per *i*. Plinium IV, 10. & Ptolemaeum. FREINSH.

Peregrini militis] Diodor. Polyperchonta Stymphaeorum ducem facit. Certe ſi qua in alia re, in acierum deſcriptione non ſatis fido Curtio, vel ejus librariis. FREINSH.

Amyntas princeps] Crudum admodum hoc ſit oportet, neque enim concoqui à me ullo modo poteſt, & qui aut quomodo erat hujus agminis princeps Amyntas, cum proelio huic interfuiſſe eum diſerte neget Arrianus, Philotamque equitum praefectum, ut & Curtius, ibi faciat, nam quod mox ſequitur, *inter haec Amyntas praefectus equitum Alexandri &c.* id vero huc non pertinet, haec propter, quod ibi etiam *Menidas* non Amyntas ex veteribus libris eſſe legendum didicimus. MODIUS. Venimus ad locum, qui Modio crudus, mihi crucius, & ipſa crux. Concoquere ille non poteſt *Amyntae* nomen, quem proelio huic certum eſt non interfuiſſe. Teſtis illi Arrianus, ſed & noſter mihi, qui ſupra in Macedoniam eum ablegavit: *Amyntas cum decem triremibus in Macedoniam ad inquiſitionem* (forte, *anquiſitionem*) *novorum militum miſſus.* & poſt reducit demum lib. V. *Ceterum quo minus damnum ſentirent identidem incremento novabantur, namque Amyntas Andromenis ab Antipatro Macedonum peditum ſex millia adduxit, quingentos praeterea ejuſdem gentis equites.* Convenit hoc nobis: Illud minus; quid reponendum? atque ex illo conjicere vix poſſis, quid ſtatuerit: ita ambigue ſententiam perſcripſit. Dubitet, *Philotam*, an *Menidam* ſubſtitui velit; Etſi quidem ego de Menida ſenſiſſe penitus opinor. Quod niſi eſt, vanum illud & exſenſum totum annotamentum. Ille praecipue, verba ejus turbant; *Philotamque equitum praefectum, ut & Curtius ibi facit.* Scimus ex Arriano, nec tamen item ex Curtio, ſed certe & ex Diodoro, ducem Philotam univerſi equitatus amicorum: ſed quid huc ille? mentis ejus aut manus aberratio fuit, Philotam pro Menida ſcribentis. Nam hic praefectus equitum mercenariorum, Arriano ajente, nec Curtio negante. Quamquam hic ſimpliciter equitum ſcribit, non addit mercenariorum. Ac ponit eum Arrianus in dextro ſane cornu, in quo collocatur & à Curtio, ſi nomen ejus hic recipimus, quod voluiſſe plane Modius videtur. Diodorus in aciei tota diſpoſitione verbulo ejus non meminit, ad finem perſtringit leviter in enumeratione amicorum, & ducum illuſtrium hoc proelio vulneratorum. Sed recipiamus ſane Modii ſuaſu *Menidam*, ac legamus, *hujus agminis Menidas princeps erat*: age dic modo cujus ille agminis princeps ejuſne qui proxime praeceſſit? ita debebat, ſed ibi dux aperte Polyperchon nominatus. Quid igitur? an deeſſe quaedam hic putabimus, in quibus agmen ipſum, cui ille princeps, ſit expreſſum? An potius, uti Modius hinc Amyntam, ſic nos indidem ipſum quoque Menidam una cum agmine ſuo expellemus, ut verborum eorum alibi ſedem in ſequentibus faciamus? Ita quidem videatur: quoniam aliquot infra loca, ubi agmina quaedam memorantur, locis quaeque ſuis in acie diſpoſita, non memorantur una eorum duces. Ubi tamen inſerantur commode ſatis, haud perſpicio: niſi ſi poſt illa forte verba: *Sed ne circumiri poſſet à multitudine, ultimum agmen valida manu cinxerat. Hujus agminis Menidas princeps erat.* Verum neque hoc firmat hiſtoria, & vereor magis ne refellat. Diodorus quidem nullum & ipſe ducem his aſſignat: nec adeo validae manus illius meminit, niſi quod poſt Theſſalos ſub Philippo, Cretenſes ſagittarios & ſtipendiarios ex Achaja ponit. Jam id contra hiſtoriam fortaſſe, quod in laevum cornu traduximus hoc agmen, quod relinqui melius erat in dextro, & ordine plane ſuo. Relinquamus, & jam ibi videamus, an quoquo modo verba liceat interpre-

cros regebat, in ſocietatem nuper adſcitos. Haec dextri [1] cornu facies erat. In 29
lae-

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. B. 1. 2. *cornus* & ſic mox.

pretari. Vult ne igitur illud auctor, inter omnes, quos recenſuit, primum & in fronte Menidam ſtetiſſe? Nam ita certe *principem* melius accipiamus, quam pro *duce*, cujus non habet ille vim genuino ſignificatu. Atque hoc de voce bene: de re ſuadere videtur Arrianus, qui univerſis ad hoc ipſum cornu praeſtitutos ait equites mercenarios, quibus hic Menidas praefectus. En verba lib. III. *ξυμπάντων δὲ προτεταγμένοι ἦσαν οἱ μισθοφόροι ἱππεῖς, ὧν Μενίδας ἦρχε.* Sed ſuadet hic, non etiam perſuadet. An ergo emendatiuncula tentanda è Diodoro? hic Polyperchonti, qui ipſi Polyſperchon, Stymphaeos ſubjicit, cui noſter *ἀνώνυμον*, peregrinum militem. Vide ne in Amynta damnato hi Stymphaei latitent, qui literis ab illo non penitus abhorrent. Quod ſi eſt, concinnare verba poſſis: *poſt illos Polyperchon dux peregrini militis, cujus agminis Stymphaei principes erant.* Diodorus. *τῶν δὲ συνεχῆ ταύτης Πολυσπέρχων τεταγμένων, ὑπ᾽ αὐτὸν τῶν ὀνομαζομένων συμφαίων.* Dubium hoc quoque tamen aeque. nec illud iſtis certius, an ex Arriano rurſus immutandum in hanc faciem: *hujus agminis manus Amyntae princeps erat.* nam ille ecce, *ἐπὶ δὲ ἡ Πολυπέρχοντος τοῦ Σιμμίου. ἐπὶ δὲ ἡ Αμύντου, τοῦ Φιλίππου, ταύτης δὲ ἡγεῖτο Σιμμίας, ὅτι Αμύντας ἐπὶ Μακεδονίας ἐς ξυλλογὴν στρατιᾶς ἐσταλμένος ἦν.* Aeſtuo, aeſtuo, ac vere *velut minuta magno Deprenſa navis in mari veſaniente vento.* Nec eſt inter hiſtoriae hujus omnes ſcriptores, qui ulla ratione tranquillet, aut leniat hunc aeſtum, quin ultro pro ſe quiſque magis accendit, ac fluctus acriores movet. Ubique in iis video non leves diſſenſus, nuſquam majores, crebrioreſque, quam in iſta parte, ut ſint ipſi prorſus in hac *τάξει ἄτακτοι.* Paene mihi conſpiraſſe videntur, ut nemo hic idem cum alio dicat. Neque in ordine ſolum rei turbant, etiam in nominibus ipſis mirifice. Ut unum atque alterum modo tangam, Oreſtas & Lynceſtas populos facit Diodorus, cum ait: *ἑξῆς δὲ τὴν τῶν Ὠρεστῶν καὶ Λυγκεστῶν τάξιν ἔστησε, Περδίκκου τὴν στρατηγίαν ἔχοντος.* Hi Curtio ſunt duces: *Poſt eum Oreſtes Lynceſteſque.* De iiſdem Arrianus plane ſilet. Jam Curtius ait *Philagrum Balacros* (ita enim ex priſcis editionibus legendum Modio aſſentiamur, non ut idem edidit tamen. *Phaligrum Balacriſaeos*) *rexiſſe:* Diodorus horum loco neſcio quid de Philippo quodam Balacri (qui ſane Balacrus inter Alexandri duces apud Curtium non ſemel nominatus) filio ſuggerit: *Φίλιππος δ᾽ ὁ Βαλάκρου τὴν συνεχῆ ταύτης στρατηγίαν ἐπλήρου* (emendo tranſiens, *ἐκλήρου*,) *καὶ τῆς μετ᾽ αὐτὴν Κράτερος ἡγεῖτο.* ubi & Craterus in cornu dextro, qui apud Curtium & Arrianum in laevo. Balacros quidem & Arrianus memorat, jaculatores appellans, qui locati fuerint ante amicorum equitatum. Sed piget haec talia vel diligentius inquirendo, vel enotando prolixius conſectari. Neque fructum id habeat, neque ſi habeat, eſt loci hujus aut inſtituti noſtri. ACIDALIUS. *Hujus agminis.* Mirum in modum hic aeſtuant Acidalius & Modius, incerti quid nominis pro *Amynta* reponant. nam illum plane ex hoc cenſu ejiciunt, & in Macedoniam relegant. Acidalius modo *Menidam*, modo *Stymphaeos*, modo neſcio quem vel quos ſubſtituit Amyntae, nullo tamen auctore. Mihi pro *Amynta* placet *Simmias*, quem Amyntae locum ſupplere jubeo, uſque donec alius ſeſe offerat. & ſic jubet Arrian. III, 2, 24. *ab hoc Amyntae Philippi F.* (agmen) *Hujus agminis dux erat Simmias, quod Amyntas in Macedoniam ad conſcribendum militem miſſus eſſet.* Miror quomodo ſeſe adeo torqueant Modius & Acidalius, cum haec plana ſint omnia. Confirmat noſtram lectionem, quod Polyperchontem & Amyntam in uno ordine ſe invicem ſubſequentes ponit Arrianus, aeque ac Curtius. Quamvis hic quoque ferri poſſet *Amyntas*, ſi per Modium & Acidalium liceret. Nam cum legatio in Macedoniam ipſi commiſſa eſſet, jam dux factus erat ſui agminis, ut colligere eſt ex Arriano. Cum autem in eo eſſet ut obiret legationem, tranſtulit agminis ſui praefecturam in Simmiam. interim nihilominus forte à veteribus Hiſtoricis reſpectu prioris officii in ducum numerum relatus eſt. Sed malo abeſſe *Amyntam* in gratiam Acidalii & Modii. LOCCENIUS. Recte vidit Acidalius haec nullo modo cohaerere praecedentibus: deinde illud *princeps* novo more accipi pro duce: denique *Amyntam* hic nominari, qui tamen ei proelio non interfuerit. Poſtremum tamen omnium optime ordinaſſe videtur Loccenius. Nec alia fere Raderus adfert, quam quae viderat Loccenius. FREINSH.

Phaligrus Balacriſios] Lege *Philagus Balacros*, quemadmodum alibi emendamus, & in Lugdun. editionibus erat. MODIUS. Juſta haec ſcriptura etiam membranis firmata. Iidem ſunt quos Graeci Phalacros vocant. Strabo. Stephanus. in voce *Μύκονος* Arrianus. RADERUS. Diodorus non *Philagum* ſed *Philippum* vocat, & non *Balacros* rexiſſe, ſed *Balacri* filium fuiſſe. Mira Metamorphoſis ex tota gente unum hominem facere. *Φίλιππος ὁ Βαλάκρου τὴν συνεχῆ ταυτῆς στρατηγίαν ἐπλήρου.* Acidalius hic emendat *ἐκλήρου*. ſed quid eſt hic *ἐκλήρου*? Diodorus dicit ſuppleviſſe Philippum exercitum, vel ſuccenturiaſſe ſuum agmen agmini Polyperchontis. Arrianus autem Balacros *ἀκοντιστὰς* *jaculatores* recenſet, mox tamen, *καὶ οἱ ξὺν Βαλάκρῳ ἀκοντισταὶ*, *& jaculatores quibus Balacrus praeerat.*

laevo, Craterus Peloponnenſium equites habebat [1] Achaeorumque: & Locrenſium, & [2] Maleôn turmis ſibi adjunctis. hos Theſſali equites [3] claudebant, Phi-
30 lippo duce. Peditum acies equitatu [4] tegebatur. frons laevi cornu haec erat. Sed ne circumiri poſſet [5] à multitudine, ultimum agmen valida manu [6] cinxerat. cornua quoque ſubſidiis firmavit, non [7] recta fronte, ſed à latere poſitis: ut, ſi ho-
31 ſtis circumvenire aciem [8] tentaſſet, [9] parata [10] pugnae forent. [11] Hic Agriani erant, quibus Attalus praeerat; adjunctis ſagittariis Cretenſibus. Ultimos ordines avertit à fronte, ut totam aciem [12] orbe muniret. [13] Illyrii [14] hic erant: adjun-

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. Ald. Lugd. Frob. Mer. Col. Baſ. *Acheorumque* Fl. D. *Acheorum.* 2 Vulgo *Marcon* Pal. 1. *Malconum* Frob. *Maleanenſium* Col. Baſ. *Malconenſium.* 3 Pal. 1. *claudebant: Philippo duce peditum.* 4 Voſſ. 1. *tegebantur.* 5 Fl. Leid. *è.* 6 P. *circuerat.* 7 D. *re acta* ſed deleta priori *a.* 8 Leid. Voſſ. 1. *tempt.* 9 Alii *paratae.* 10 Voſſ. 2. omittit *pugnae.* 11 Baſ. *hi.* 12 Baſ. *urbe.* 13 Ald. Frob. Baſ. Mer. Col. *Illyrici.* 14 Voſſ. 1. *hinc* Baſ. *hi.*

rat. ita ſibi ipſe non conſtat. Niſi ubi ἀκοντιστὰς Βαλάκρους legendum ſit Βαλάκρου; ſed in hoc nomine mira varietas. LOCCENIUS. *Philagus Balacros.* Omnia haec ſunt obſcuriſſima, nec mirum ſi palpamus in his tenebris. At cum idem & alii fecerint, quid vetat, ut & nos tentemus ſi qua eluctari detur. Nec enim largiar Radero juſtam hanc eſſe ſcripturam: nec ſi quaedam membranae ſic ſervent, reliquas conſciſcere video. Et Raderus nullam gentem, quod hic oportuit, oſtendit Balacrorum nomine notam: nec quiſquam ſcriptorum eos prodit, ſi Arrianum III, 2, 27. excipias, mendoſum tamen. nam quod ibi leguntur οἱ Βάλακροι ἀκοντισαὶ, re ipſa ſunt οἱ Βαλάκρου ἀκοντισαὶ, *jaculatores quos ducebat Balacrus:* ii inquam ipſi, de quibus mox III, 3, 4. idem auctor. οἱ ξὺν Βαλάκρῳ ἀκοντισαὶ, *jaculatores quibus Balacrus praeerat.* Erat autem iſte Balacrus Amyntae filius, praefectus auxiliaribus copiis ἐπὶ τοὺς συμμάχους, hi ſunt, quos noſter vocat, *in ſocietatem nuper adſcitos*, ut me docet Arrian. I, 8, 27. eam praefecturam in Phrygia nactus eſt; ut inde ſuſpicio inceſſerit, Curtium ſcripſiſſe, *Phrygas Balacrus regebat, in ſoc. nup. adſcitos.* Certe hominis hoc nomen eſſe, non nationis, vel ex ipſo Curtio conſtat, qui eum nominat IV, 5, 13. & VIII, 11, 22. Philam Antipatri filiam in matrimonio ejus fuiſſe, ex Antonio Diogene apud Photium Cod. CLXVI. didici, quod alibi vix reperias, nam de Cratero & Demetrio, quibus poſtea nupſit, exploratum eſt. Diodor. XVII, 57. filium ei tribuit Philippum, eumque proximum à Polyperchonte locum obtinuiſſe ſcribit. Qui haec recogitantem admodum animi dubium facit, an non de illo potius accipiendus ſit Curtius, praeſertim cum Balacrum in Aegypto fuiſſe relictum, ſcribat Arrian. III, 1, 20. & accedat lectio quorumdam Codd. *Philacrus Balacriſeos regebat:* ut credas ſcriptum fuiſſe *Philacrus Balacri*, ſic appellato per Curtium homine, & expreſſo nomine parentis, ut in reliquis lateat vocabulum gentis in fidem adſcitae, quod non expedio, & ineptiarum piget. Sabellicus Enn. IV, 5. mire retulit haec Curtiana: *Subſidio his eſſet*, inquit, *Cenos Oreſtes, & Lyceſta: Peregrinum inde agmen ſequi, cujus Amyntas erat princeps. Aderant Philagus & Balatros nuper in ſocietatem aſciti, & ipſi quidem moderatores.* Eſt & alius apud Arrian. II, 3, 2. *Balacrus Nicanoris F. Ciliciae ſatrapa.* Alius praeterea Nicandri F. Pyrrhi amicus, apud Dionyſ. ſub fin. Excerpt. Valeſianor. FREINSH. Locus fere inſanabilis. certum autem ex Diodoro, l. 1. & Arriano, & noſtro alibi l. IV. c. 5, 14. VIII, 11, 22. *Balacrum* eſſe viri nomen, & ducis militum, non gentis. Freinshemius conjectat ſcriptum fuiſſe *Phrygas Balacrus regebat.* Tellierius ex Diodoro *Philippus Balacri*, (filius Φίλιππος ὁ Βαλάκρου) *regebat* amiſſo gentis nomine, cujus veſtigia putat quoſdam Codices adjectis ſyllabis *Balacriſeos* obſcure ſignificare. CELLAR.

Dextri cornus] Mox infra, *frons laevi cornus*, ſuffragante MS. Conſtantienſi, & docent Grammatici cornu ἄκλιτον, & *cornus, cornus*, quarto ordine, quomodo Plinius quoque non ſemel uſurpat, ut tonitrus, tonitru. RADERUS. Si fides MS. Conſtantienſi ſit, commoda lectio eſſet, *dextri cornus acies*, ut ſaepe hae voces commiſcentur cognatione, & ſignificatione in loco ſimili. ſic l. III. c. 3, 26.

Malleων] Scribe *Maleων*, quod erit pro vulgato illo *Maleanenſium.* MODIUS. *Maleôn.* Graeca terminatione, pro *Malienſium*, hos enim equis tum meruiſſe conſtat ex Diodoro lib. XVIII. c. 11. FREINSH. *Malieôn.* Μαλιέων. Μαλιεῖς autem Phtiotidis vel pars vel finitimi, ad ſinum Maliacum habitantes. Livius l. XLII. c. 40. *Per Theſſaliam & Malienſem agrum cum exercitu iſti.* CELLAR.

Cretenſibus] Nam hos ſagittarios optimos fuiſſe videre eſt ex auctoribus, quos citat Tiraquell. ad Alex. Dies Geniales. l. VI. c. 22. FREINSH.

Aciem orbe munirent] Orbis militare verbum, ſonans

juncto milite mercede conducto. Thracas quoque ſimul [1] objecerat leviter arma-
tos. adeoque aciem [2] verſatilem [3] poſuit, ut, qui ultimi ſtabant, ne circumiren- 32
tur; verti tamen, & [4] in frontem circumagi poſſent. Itaque non prima quam
latera; non latera [5] munitiora fuere, quam terga. His ita ordinatis, [6] prae- 33
cipit *ut, ſi falcatos currus cum fremitu barbari emitterent; ipſi* [7] *laxatis ordinibus im-
petum* [8] *occurrentium ſilentio exciperent:* haud dubius ſine noxa tranſcurſuros, ſi ne-
mo ſe opponeret. *ſin autem ſine fremitu immiſiſſent; eos ipſi clamore terrerent; pavi-
doſque equos telis utrimque ſuffoderent.* Qui cornibus praeerant, *extendere ea* juſſi, 34
ita [9] *ut nec circumvenirentur, ſi artius ſtarent; nec tamen* [10] *mediam aciem exinani-
rent.* Impedimenta cum captivis, inter quos mater liberique Darii cuſtodieban- 35
tur, haud procul [11] acie in edito colle conſtituit; modico praeſidio relicto. Lae-
vum

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. *abj.* 2 Leid. Voſſ. 1. Bong. *verſabilem.* 3 Voſſ. 2. *ponit.* 4 Col. Mer. omittunt *in.* 5 Voſſ. 2. *minora.* 6 Voſſ. 2. Amſt. Lugd. *praecepit.* 7 Voſſ. 2. *laſſatis.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Lugd. Amſt. *incurr.* 9 Voſſ. 1. & alii *ut ne.* 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Mer. Baſ. Col. *ultimam.* 11 Voſſ. 2. & aliae edd. *ab acie* P. *aciem.*

nans militum ordinem, quo circulus componatur, ut eos omni ex parte adverſos hoſtis inveniat. Caeſar B. G. l. IV. c. 37. *quum illi orbe facto ſeſe defenderent.* Salluſt. Jugurth. c. 97. *Orbes facere, atque ita ab omnibus partibus ſimul tecti.* Livius l. IV. c. 39. *tumulo quodam occupato in orbem ſe tutabantur.* CELLAR.

Verſabilem] Ita membranae. vulgo *verſatilem.* utrumque recte. Seneca *omnem eruditionem ſcito verſabilem eſſe.* Lucretius, *magnum & verſatile templum mundi.* MODIUS. *Verſatilem.* Hujus verbi vim ipſe Curtius exponit, *verſatilis acies*, quae verti & circumagi poteſt: ubi ubi uſus poſtulet. Atque ea accedit quidem quam proxime ad ἀμφίστομον Arriani, de qua, indice Radero, copioſe Aelianus Tactic. cap. 38. & Sixtus Arcerius ad eumdem locum. Frontinus II, 3, 19. de hac ipſa Alexandri acie: *Alexander ad Arbela, cum hoſtium multitudinem vereretur, virtuti autem ſuorum fideret, aciem in omnem partem ſpectantem ordinavit, ut circumventi, undique pugnare poſſent.* FREINSH. *Verſatilem.* Quae, ſi opus eſt, verti, & circumagi poteſt. vide lib. III. c. 2, 14. CELLAR.

Falcatos currus] Romani aliam rationem adverſus falcatos currus pugnandi habuerunt, ut docet Veget. III, 24. Front. II, 3, 17, 18. Macedonas autem primos uſos eſſe non perſuadet Aelianus. RADERUS. Locum Aeliani non reperio. FREINSH.

Occurrentium] Tolerari quidem poteſt haec vox, nec ſine exemplo eſſet etiam apud noſtrum. ſed cum MSS. codd. omnes noſtri & Bong. inſuper habeant *incurrentium*, cur id loco motum ſit non video. l. IV, 15, 19. *ferociter in hoſtem incurrunt.* l. VIII, 1, 14. *quum leo magnitudinis rarae regem invaſurus incurreret.* l. IX, 2, 19. *Elephanti in ſuos vehementius, quam in nos incurrerunt.*

Nec tamen &c.] Ita ut ſinguli militum latius ſpatium in ſua quiſque ſtatione occuparent, ne denſius & artius comprimerentur & circumvenirentur. e. c. miles, qui prius tres pedes occuparat, ſex occupare juſſus, manente eodem ordine & numero, in latum & longum, ita fiebat, ut media acies non exhauriretur, ſed par ubique eſſet ſpatium, quamvis laxius ſtarent. RADERUS.

Ultimam aciem] Editi, *mediam*, & recte ſane. ſequitur poſtea: *videtis ordines raros, cornua extenta, mediam aciem vanam, exhauſtam*, ita enim ibi legendum, non *variam*, pro *vanam*, ut quidam. MODIUS. Membranas ſecutus *ultimam* Modius edidit, cum in editis tamen rectum agnoſcat *mediam.* Culparem factum, niſi eo ipſo occaſionem dediſſet mihi verioris quaerendae lectionis, & fortaſſean inventae. Credo enim corruptum in membranis *ultimam* fuiſſe pro *intimam*, quod plane idem eſt, ac *mediam*, & hoc ἄλλογον ſit iſtius fuiſſe interpretationem, atque inde in vulgatos irrepſiſſe. De media quidem vel interiore acie probant, & intelligi hic omnino volunt, quae Darius paullo poſt ad ſuos: *videtis ordines raros, cornua extenta, mediam aciem vanam & exhauſtam.* Idemque ante iſta: *contemſerat paucitatem hoſtis, vanam aciem eſſe extentis cornibus ratus.* ACIDALIUS.

Haud procul aciem] Lapſus operarum & iſte forſan eſt. Nam Modium puto *acie* voluiſſe: cui vulgati addunt, *ab acie*, qua particula nihil opus. non aciem conſtituit in collem, ſed haud procul acie impedimenta. Sic enim jungenda verba: non, ut accipias, *impedimenta cuſtodiebantur.* ACIDALIUS. *Haud procul acie.* Vulgo *ab acie* legitur, apud Modium *haud procul aciem*, quod Acidalius lapſum operarum cenſet, & *acie* reſcribit. Pro ſcriptura Modiana exempla ex Livio lib. XXXI. Plinio IX, 53. & Curtio ab recentioribus Grammaticis adferuntur, ſed teſtimonia ſunt inteſtabilia. nullus veterum ita locutus, nec Priſcanus annotavit, nec

 ullus

36 vum cornu, ſicut alias, Parmenioni tuendum datum: ipſe in dextro ſtabat. Non-
dum ad [1] teli jactum pervenerant; quum [2] Bion quidam transfuga, quanto ma-
ximo curſu [3] potuerat, ad regem pervenit: nuntians, [4] *murices ferreos in terram*
[5] *defodiſſe Darium, qua hoſtem equites emiſſurum eſſe* [6] *credebat: notatumque certo ſi-*
37 *gno locum, ut fraus evitari à ſuis poſſet. Adſervari* transfuga [7] juſſo, duces con-
vocat: expoſitoque quod nuntiatum erat, monet; *ut regionem monſtratam declinent,*
38 *equitemque periculum edoceant.* Ceterum, [8] hoc [9] tantus exercitus [10] exaudire non
poterat; uſum aurium intercipiente fremitu duorum [11] agminum: ſed [12] in con-
ſpectu omnium duces & proximum quemque interequitans [13] adloquebatur.

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. *jactum teli pervenerat* Voſſ. 2. *jactum teli convenerant.* 2 Ald. *Bio.* 3 Vulgo *poterat.* 4 Pal. 1. *inurices.* 5 Fl. Voſſ. 1. 2. Bong. Mer. *diffodiſſe.* 6 Pal. 1. B. 1. *credebant* P. *crederat.* 7 Voſſ. 2. *juſſus convocat duces* alii *evocat.* 8 Voſſ. 2. *hec.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Ald. Mer. Baſ. Col. *tandem*, ſed Ald. in fine editionis veterem lectionem eſſe ait *tantus.* 10 Voſſ. 2. Col. *audire.* 11 Voſſ. 2. *exercituum.* 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. omittunt *in* B. 1. ſuperſcriptum habet *Rex in conſpectum.* 13 Voſſ. 1. *adloquebantur.*

ullus priſcorum. Dicamus ergo *procul acie*, non *aciem.* Apud Livium *procul muros*, reſcribendum *procul muro*, ut emendatiores codices docent, ut & apud Plinium *procul Neapoli*, non *Neapolim.* Grammatici recentiores etiam hunc Curtii locum addunt, & mendum mendo confirmant. RADERUS. Adde Sanctii Minervam l. 1. c. 16.

Murices ferreos] Quae de muricibus (ſive, ut ibi aliquoties ſcribitur, neſcio qua cauſſa, *rumicibus*) & tribulis ſparſis, item ſudibus defixis, Lipſius Poliorc. v, 3. & 11, 2. de ſtylis caecis: item Rittershuſ. ad iſta Salviani lib. VI. *exercitus pugnaturi ea loca, per quae venturas hoſtium turmas ſciunt, aut foveis intercidere, aut ſudibus praefigere, aut tribulis infeſtare dicuntur.* & Stew. ad Veget. III, 24. tradunt. addi poſſunt illa Herodoti VIII, 28. de Phocenſibus, qui *juxta urbem Hyampolim, depreſſa ingenti foſſa, amphoras illic inanes depoſuerunt.* in quas Theſſalorum equi incidentes, crura fregerunt. Cui ſimile Dio, lib. XL. de Gallis ad Alexiam: *conati noctu per munitiones Rom. in urbem pervenire magnum detrimentum paſſi ſunt, in iis enim locis, quae equitatu accedi poterant, occultas foſſas Romani duxerant: defixiſque in eas ſtipitibus, ſuperficie tenus texerant, ut aequales reliquo circumpoſito ſolo eſſent: in eas foſſas equi virique imprudentes delapſi peribant.* FREINSH. Murices ita parati erant, ut in quam partem inciderint, aliquot aculeos protendant, fere ut *tribuli*, quos Vegetius lib. III. c. 24. deſcribit. CELLAR.

Expoſitoque] Eleganter noſter participium hoc modo abſolute ponit. nam iterum lib. v. c. 12, 7. *Darius Artabazum acciri jubet, expoſitiſque, quae Patron detulerat.* adi J. Fr. Gronovium ad Livium l. 1. c. 42. & ſi deſideras exempla, G. J. Voſſium de Conſtruct. c. 49. & 50.

CAPUT XIV.

Alexandri ad Graecorum, Dariique ad Perſarum exercitus, ante pugnam, orationes.

1 *Emenſis tot* [1] *terras in ſpem victoriae,* [2] *de qua dimicandum foret, hoc unum ſuper-*
eſſe diſcrimen. Granicum hic [3] *amnem, Ciliciaeque montes, & Syriam Aegyptum-*
2 *que* [4] *praeeuntibus* [5] *raptas,* ingentia ſpei gloriaeque incitamenta, [6] referebat. *Re-*
pre-

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. *terris.* 2 Fl. *deaque.* 3 Pal. 1. *agmen.* 4 Alii *praetereuntibus.* 5 Mer. omittit *raptas.* 6 Mer. *refert.*

Praetereuntibus raptas] Recte ita editiones *praeeuntibus* peſſime. ſimile eſt Troadae Senecae, in verbis Pyrrhi ad Agamemnonem, ſed nec verba ſuccurrunt, nec liber Senecae ad manum eſt, alias igitur hoc proferetur. MODIUS. Male, & contra fidem omnium MSS. damnat Modius *praeeuntibus*, quod recte dictum eſt. HEINSIUS.

Reprehenſos ex fuga] Tac. Agric. 34. *quoſquos tandem inveniſtis, non reſtiterunt, ſed deprehenſi ſunt noviſſime, ideo extremo metu corpora defixere in his veſtigiis,*

prehenſos [1] *ex fuga Perſas pugnaturos, quia fugere non poſſent. tertium* [2] *diem jam me-*
tu exſangues, armis ſuis oneratos, in eodem veſtigio [3] *haerere. nullum deſperationis il-*
lorum majus [4] *indicium eſſe, quam* [5] *quod urbes, quod agros ſuos urerent: quidquid*
non corrupiſſent, hoſtium eſſe [6] *confeſſi. Nomina* [7] *modo* [8] *vana gentium ignotarum ne* 3
extimeſcerent. neque enim ad belli diſcrimen pertinere, qui ab [9] *his Scythae, quive*
[10] *Caduſii* [11] *appellentur. Ob id ipſum, quod ignoti eſſent, ignobiles eſſe. numquam* 4
[1] *igno-*

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. omittit *ex.* 2 Bong. Leid. *tert. jam diem* Pal. 1. *tertio jam die* Voſſ. 1. omittit *jam.* 3 Voſſ. 2. *jam. haerere.* 4 Col. *judicium.* 5 Bong. *quod agros quod urbes.* 6 Voſſ. 2. *confexi.* 7 Frob. Ald. *vero.* 8 P. *gent. ign. vana.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. *iis Scytarum* Ald. Mer. Col. *Scytharum* F. habet ſuperſcriptum *Scithae* Ald. etiam leg. vult *Scythae.* 10 B. 1. *Aduſii* F. *Gaduſii.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Mer. *appellantur.*

ſtigiis, &c, uter ab utro ſumpſit? nec enim, opinor, in idem incidit uterque fortuito: praeſertim, cum ſimilitudinem Taciti de feris, noſter quoque retulerit ſupra III, 8, 10. Porro affine eſt illud Arrian. I, 5. de mercenariis Perſarum ad Granicum: *quorum agmen eodem loci ubi conſiſtere juſſum erat, ſtupore potius inopinati eventus, quam certa aliqua ratione ſe continebat.* FREINSH. *Reprehenſos.* Retractos, per vim reductos. Plaut. Bacch. a. 2. ſc. 3. vſ. 130: *ſi ergo reprehenſus, macto illum infortunio,* id eſt revocatus à fuga. CELLAR.

Quod agros ſuos urerent] Juſt. XI, 6. Alexander *hoſtem petens milites à populatione Aſiae prohibuit, parcendum ſuis rebus praefatus. nec perdenda ea, quae poſſeſſuri venerant.* Adde Arrian. III, 4. Nullo enim certiore indicio ſe prodit obtinendi quae occupaveris deſperatio, quam exactionibus, rapinis, atque vaſtationibus, quae edi tum ſolent maxime, ut à feſtinantibus. Sic apud Plutarchum Demetrius cap. 8. cum alteram Babylonis arcium, duae enim erant, occupaviſſet, & praeſidio firmaſſet, *militibus permiſſo, ut quantum poſſent ex agris praedam agerent, confirmavit Seleuco regnum, quod tanquam alienum infeſtans, videbatur ipſi concedere.* Ceterum, Alexander factum illud Perſarum callide detorquet in alienam interpretationem. ipſe enim ſatis noverat, & modo IV, 13. Parmenioni confeſſus erat, hac ratione Perſas vaſtatione paucorum reliqua conſervaturos eſſe. Id ipſis conſilium initio belli dederat Memnon, approbante Curtio ſupra III, 4. Fecerant id ipſum Perſae contra Cyrum minorem, apud Xenoph. Αναβάσ. I. Et Fabius dictator bello Punico ſecundo. Liv. XXII, II. FREINSH.

Non corrupiſſent] In ſcriptis libris deeſt *non.* MODIUS.

Nomina vana gentium] Supra l. III. *ignota etiam ipſi gentium nomina ante neglecta, huc undique excita*; ut paullo ante: *Hos aliae gentes ne ſociis quidem ſatis notae ſequebantur.* RADERUS.

Qui ab his Scythae, quive Caduſii appellentur] Sic ubique: ſed vera lectio, *qui ex his.* Quod ſequitur *Scytharum* vocabulum mihi ſuſpectum. Neque enim hi Alexandro vel militibus eſſe potuerunt adeo de nomine etiam ignoti. Quin aliud potius nomen latet alterius ignobilioris generis. ACIDALIUS. Non immerito Acidalius ſuſpectam habet vocem Scythae, quomodo enim Macedonibus Scythae ignoti, gens Graecis auctoribus, iiſque antiquiſſimis celebratiſſima, Scylaci, Herodoto, aliis, qui ante Alexandrum vixerunt, & ſcripſerunt. nota fuere Scytharum cum Perſis proelia contra Cyrum, Darium, & mox contra Zopyrionem Alexandri ducem. non fuerunt ergo ignoti Macedonibus. itaque pro *Scythis*, alia vox, ſive *Dacae*, ſive *Dahae*, ſive *Bilthae*, aliave gens ſufficienda eſt Scythis. RADERUS. *Scythae.* Nomen id ſuſpectum Acidalio & Radero, quia Scythae, inquiunt, ſatis noti fuerant Macedonibus. Sed idem etiam de Caduſiis poſſit dici, quorum & ipſorum mentio eſt apud vetuſtiores Alexandro ſcriptores, ſiquidem hoc ad rem pertineat, & ſane dum ait nihil intereſſe, *qui ab his* (ſic rectius, quam Acidalii *ex his*) *Scythae appellentur*, non vult etiam ipſa nomina eſſe incognita, ſed gentes quibus ea tribuantur. & quam late patuerit appellatio Scytharum neminem fugit. ideo praecedit, *vana ignotarum gentium nomina*: ut nomina ipſa non ſint ignota, ſed gentes quibus ea induntur: quae tamen quocumque vocabulo appellentur nihilo meliores ſint futurae. Ipſae, inquit, gentes ignotae ſunt, ſed appellantur formidoloſis nominibus Scytharum atque Caduſiorum, quid hoc ad diſcrimen belli, quomodo appellentur: num ideo fortiores erunt ſi his vocentur nominibus, quam ſi quibusvis aliis? Haec iſtorum, ni fallor, mens eſt. Quod autem hos populos nominat, veriſſimam ex Arriano III, 4, II. cauſſam adſigno: quod eo tempore magna de his gentibus fuerit opinio, apud Aſiaticos, eorumque robur haud dubie multum extulerint Perſae. legimus enim ibi fuſo jam ad Arbela Dario, rumorem increbuiſſe, *Darium Alexandro obviam ire ſtatuiſſe, denuoque proelii fortunam experiri velle, Scythas enim & Caduſios ei auxilio venire.* FREINSH.

Quod ignoti eſſent] Bene ſic ratiocinatur Macedo, ſolent enim viri fortes, Virg. Aen. VI, 806.

- - - - - *virtutem extendere factis.*

& hercle raro *nobiliſſimi in ipſis penetralibus ſiti* ſunt, ut de ſe jactant Britanni in Agric. Taciti 30, 3.

 ſed

[1] *ignorari viros fortes:* [2] *at imbelles,* [3] *ex latebris* [4] *ſuis erutos, nihil praeter nomina* [5] *adferre. Macedones virtute adſequutos, ne quis toto orbe locus eſſet, qui taleis viros*
5 *ignoraret. Intuerentur barbarorum inconditum agmen: alium* [6] *nihil praeter jaculum habere; alium funda ſaxa* [7] *librare: paucis* [8] *juſta arma eſſe. Itaque illinc plures*
6 *ſtare: hinc plures dimicaturos. Nec poſtulare ſe, ut fortiter capeſſerent proelium,* [9] *ni ipſe ceteris fortitudinis fuiſſet exemplum. ſe ante prima ſigna dimicaturum.* [10] *ſpondere* [11] *pro ſe,* [12] *quot cicatrices,* [13] *totidem corporis decora: ſcire ipſos, unum pene* [14] *ſe praedae*

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. *ignari.* 2 Fl. *aut.* 4 Pal. 1. omittit *ex.* 3 Pal. 1. *ejus.* 5 Pal. 1. *ferre.* 6 Voſſ. 2. omittit *nihil.* 7 Voſſ. 1. *liberare.* 8 B. 1. P. Fl. *juxta.* 9 Voſſ. 2. *ni cum* Frob. Amſt. Col. Lugd. *niſi* Mer. *ne.* 10 Sic D. Pal. 1. ſed Bong. adſcripſerat in ſuo libro abundat P. *ſponderis* Lugd. Amſt. omittunt. 11 Voſſ. 2. *ſe tot vel quot.* 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Pal. 1. Bong. *tot.* 13 Bong. *corp. tot.* 14 Voſſ. 1. omittit *ſe.*

ſed fere cum nomine dominatum quoque protulerunt. Accidit tamen, in armata quidem virtute perraro, in aliis frequentius, ut alii habeant famam, alii mereantur: & quidam *noti magis, quam nobiles ſunt*, ut loquitur Seneca de benef. III, 28. 2. Sic in libris antiquae ſapientiae legitimae, Juſtiniano in §§. 17. conſtitutionum de Confirm. Dig. atteſtante, *multi fuerant & ipſis eruditiſſimis hominibus incogniti.* FREINSH.

Nihil praeter nomina] Supra c. 12, 9. *nomina verius quam auxilia.* RADERUS.

Tales viros] Hinc patet legendum apud Juſtin. eſſe lib. XI. quo loco eſt. *Macedones autem nunc Europae victae admonet, nunc Aſiae expetitae, nec inventas illis toto orbe pares vires gloriatur &c. nec inventos illis toto orbe pares viros glor.* quamquam hoc etiam ſcripta duo Juſtini exemplaria nos monuerunt. nec hoc tantum, ſed poſterius quoque eodem libro, ubi legitur, *& quemadmodum Dario majorem turbam hominum eſſe, ſic virium ſibi*, reponendum *ſic virorum ſibi.* Atque illud quidem, non quod in illis ita legatur, ſed quod, cum pro *virium*, *virorum* haberent, facilem nobis hujus loci emendationem fecerunt. MODIUS.

Nihil praeter jaculum] Vide Herodotum in Polymnia haec deſcribentem in exercitu Xerxis. RADERUS.

Saxa librare] Qua de cauſſa jactus eorum non admodum longe pertingebat, multumque ſuperabant, qui plumbeas glandes jaculabantur. Vide Briſſon. de regno Perſ. lib. III. pag. 297. FREINSH.

Juſta arma] Quorum momentum attigimus ſupra ad IV, 9, 2. IDEM.

Illinc plures ſtare] Hoc ſic expreſſit Juſtinus XI, 13, 10. *Dario majorem turbam hominum eſſe; virorum ſibi.* Ubi vide. IDEM.

Nec poſtulare ſe, ut fortiter capeſſerent proelium, ni ipſe ceteris fortitudinis fuiſſet exemplum. ſe ante prima ſigna dimicaturum: pro ſe quot cicatrices, totidem corporis decora] Darius ſimiliter ad ſuos de ſe ante hanc ipſam pugnam: *Nec recuſo, quo minus imitemini me, ſive fortitudinis exemplum ſive ignaviae ero.* Sed quid quaerit hic ſibi illud *pro ſe.* Diſtinguendumne aliter dicemus? *ſe ante prima ſigna dimicaturum pro ſe: quot cicatrices* &c. an delendum, ut quod in eadem cauſſa ſit cum deleto jam *ſpondere*? Videantur enim & hoc addidiſſe, qui alterum: ut Alexandrum fecerint pro ſe ſpondentem. Neutrum mihi probetur. quin & voculâ, & diſtinctiunculâ relictâ mutandum ajo *prorſus. Prorſus, quot cicatrices, totidem corporis decora.* Particulae ejus elegantem hunc uſum elegantes homines ſciunt, & nos alibi fortaſſe magis illuſtrabimus. ACIDALIUS. *Nec poſtulare ſe.* Omnibus magnis Impp. *res* potius quam *verba* cordi fuere, ut Scipioni apud Livium XXVIII, 27, 1. & apud eumdem XXVIII, 40, 7. Fabio Maximo. Annibal, Dione teſte in Excerpt. Valeſ. *militibus* (οὐχ᾽ ὅπως ἰσοδίαιτος, ἀλλὰ καὶ ἰσοκίνδυνος ἐγίγνετο, πάνθ᾽ ὅσα ἀπῄτει παρ᾽ αὐτῶν πρῶτος ἐκπονούμενος.) *ſimilem ſe praeſtabat non in victu modo, ſed etiam in periculis: primus tolerando, quae ab ipſis poſtularet.* Hinc ergo maxime ſolebant hortari ſuos: ut & Valerius Coſ. apud Liv. VII, 32, 11. *Facta mea, non dicta vos milites, inquit, ſequi volo: nec diſciplinam modo, ſed etiam exemplum à me petere.* & Julianus apud Marcellin. XXIII, 14. *Adero ubique vobis adjumento numinis ſempiterni Imperator, & anteſignanus, & conturmalis.* Philippus apud Liv. XXXI, 24, 3. *ſe intuentes pugnarent.* Andronicus apud Nicetam lib. II. *Me ſequimini paratum una vobiſcum perpeti, quidquid ſors dederit. Neque enim committam, ut quiſquam dicat, Andronicum ſolertem eſſe ad verba facienda, & acuendos militum animos: ſed ducem ignavum, & ulciſcendi hoſtis rudem. Imo & in prima acie ſtabo, ut decebit; & extremum agmen claudam, ubi oportuerit.* Qualem quidem hortationem perſpicuum eſt altiſſime penetrare militares animos. FREINSH.

Pro ſe] Haec mutat Acidalius in *prorſus*, expuncto *ſpondere.* Mihi nec lectio ſatis placet, nec correctio, illam tamen explicem, ſibi nihil depoſcere praeter gloriam ex vulneribus, quae propter illam non ſit refugiturus. & juvent ſequentia. Idem autem animi ſtatim in pueritia habuiſſe memoratur. nam *patri Philippo haſta femur in Triballis transfixo,*

praedae [1] *communis exſortem, in illis* [2] *colendis ornandiſque uſurpare victoriae praemia. Haec ſe fortibus viris dicere. ſi qui diſſimiles eorum eſſent; illa fuiſſe dicturum:* 7 *perveniſſe* [3] *eo, unde fugere non poſſent.* [4] *tot terrarum ſpatia emenſis; tot amnibus montibuſque poſt tergum* [5] *objectis; iter in patriam & penates manu eſſe faciendum.* Sic duces, ſic proximi militum [6] inſtincti ſunt. Darius in laevo cornu erat; ma- 8
gno [7] ſuorum agmine, [8] delectis equitum peditumque ſtipatus: contempſeratque paucitatem hoſtis; [9] vanam aciem eſſe, [10] extentis cornibus ratus. Ceterum, ſic- 9
ut curru eminebat, dextra laevaque ad [11] circumſtantium agmina oculos manuſque

VARIANTES LECTIONES.

1 Mer. omittit *communis*. 2 Voſſ. 2. *tollendis*. 3 Alii *eos*. 4 Mer. omittit *tot*. 5 P. *relictis* Voſſ. 2. *abjectis*. 6 Voſſ. 2. Ald. Col. Baſ. Frob. Mer. *inſtructi*. 7 Voſſ. 1. Ald. Frob. Elz. *agmine ſuorum* Voſſ. 2. *ſuorum agminum*. 8 Pal. 1. *electis*. 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Bong. *variam*. 10 Mer. *extinctus*. 11 D. Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *circumſtantia*.

fixo, cum is evitato mortis periculo claudicationem iniquius ferret, Bono animo es pater mi, inquit, ac palam progredere, ut ad ſingulos greſſus virtutis tuae recorderis. Plutarch. de fort. Alex. II, 13. Multa in hunc ſenſum congeſſerunt Savaro ad illa Sidonii Carm. XXIII, 75.

- - - - in corpore fortium virorum
Laus eſt amplior, amplior cicatrix.

& Dempſter. in antiqu. Roſini x, 10. Confer mores Tarquinii Priſci deſcriptos à Dione in Excerptis Valeſ. pag. 578. FREINSH. *Nec poſtulare pro ſe &c.* Verbum *ſpondere* ſuſtulit Modius, credo, quia ſic viſum eſt, quando nullam MS. facit in notis mentionem. Tollit & Acidalius, & *pro ſe* mutat in *prorſus*. Quorum penes nos excerpta ſunt, omnes habent. Doctiſſimus Freinshemius, cui nec lectio placet nec correctio, lectionem tamen ſic tentat explicare, ſibi nihil poſcere Alexandrum praeter gloriam ex vulneribus, quae propter illam non ſit refugiturus. Itaque diſtinxit: *ſe ante prima ſigna dimicaturum. Spondere pro ſe, quot cicatrices, totidem corporis decora.* Recte hoc quidem: ſed longe alia ſententia: nempe quas gerat in corpore cicatrices, totidem decora corporis, militibus eſſe debere teſtes, vades & obſides regiae virtutis. Quod alterum argumentum eſt, quo confirmat, quod ſe militibus exemplum fortitudinis propoſuerat. ſic Cicero Agraria II. *Nulli pop. Romano pro me majores mei ſpoponderunt.* Lib. VII. Fam. ep. 5. *caſus vero mirificus quidam intervenit vel teſtis opinionis meae, vel ſponſor humanitatis tuae.* Neque aliter ipſe Curtius l. IX. *veſtras manus intueor; veſtram virtutem rerum, quas geſturus ſum, vadem praedemque habeo.* Eodem pertinent illa apud Ciceronem pro Cluent. *At condemnavit: hanc enim damnationem dederat obſidem Balbo, & ceteris, ut deſtitutus ab Oppianico videretur.* Catilin. IV. *Habemus à Caeſare ſententiam, tamquam obſidem perpetuae in rempl. voluntatis.* Pro Cael. *Habet à M. Caelio reſpl. duas accuſationes vel obſides periculi, vel pignora voluntatis.* Divinat. extr. in Caecil. *à nobis multos obſides habet populus Rom.* Thucydides l. I. μὴ γὰρ ἄλλο τι νομίσητε τὴν γῆν αὐτῶν ἢ ὅμηρον ἔχειν. idem lib. III. οὔκουν χρὴ οὔτε τοῦ θανάτου τῇ ζημίᾳ ὡς ἐχεγγύῳ, πιστεύσαντας χεῖρον βουλεύσασθαι. Sic etiam cicatrices Alexandri ſpondent pro virtute ejus apud milites. *Spondere*, inquit, *pro ſe* vulnerum, quae cominus proeliando acceperit, *cicatrices*, quarum quot veſtigia ſint, totidem in ſuo *corpore decora* & virtutis notas numerari. Ne quis miretur, nos alibi tres Flor. alibi unum advocare, monemus; tres illos tantummodo conſultos nobis de locis antehac tentatis: unius vero excerpta perpetua optimi & antiquiſſimi contigiſſe beneficio Ampliſſ. Nic. Heinſii. GRONOVIUS. L. II. Obſerv. c. 8. Lectionem puto haud ineptam, ſi primum poſt *dimicaturum* ponatur punctum; deinde pro *totidem corporis* inverſe legatur praeeuntibus MSS. *quot cicatrices corporis, totidem decora.* SCHEFFER. Antea *ſpondere* ad *dimicaturum* adnectebatur, melius inde ſejunctum cohaeret vocibus *pro ſe*, ut praeclare monſtravit Gronovius. ſenſus autem eſt, ſe nihil quam gloriam concupiſcere. Cetera relinquere militibus. CELLAR.

Totidem corporis decora] In adverſo nempe corpore. nam cicatrices in averſo ignaviae & fugae indicia ſunt. Ovid. l. XIII. Met.

- - - ſunt & mihi vulnera, cives,
Ipſo pulcra loco.

LOCCEN.

Uſurpare] Forte *uſurpari*. HEINSIUS.

Perveniſſe eos] Editi *perveniſſe eo*. MODIUS.

Sic duces, ſic proximi militum inſtincti] Vulgo, *ſic duces, ſic proximi militum inſtructi ſunt.* MODIUS.

Vanam] Forte legendum *raram*. HEINSIUS. Vides Fl. Leid. Voſſ. 1. & Bongarſium denotaviſſe *variam*, quae lectio etiam nota Modio, qui eam tangit ſupra c. 13, 34. ſed forte magis ſatisfaceret, ſi per MSS. liceret legere cum nob. Heinſio *raram aciem*, quod explicatur *extentis cornibus.* Virgil. lib. IV. Aen. *retia rara plagae*, & mox n. 14. *videtis ordines raros*, & cap. 15, 20. *rarior acies erat.* Paullo poſt tamen iterum

que circumferens; [1] *Terrarum*, inquit, [2] *quas Oceanus hinc* [3] *adluit*, *illinc claudit* [4] *Helleſpontus*, *paullo ante domini*, [5] *jam non de gloria*, *ſed* [6] *de ſalute*, *&*, *quod ſa-*
10 *luti* [7] *praeponitis*, *de libertate pugnandum eſt. Hic dies imperium*, *quo* [8] *nullum amplius vidit aetas*, *aut conſtituet*, *aut finiet. Apud Granicum minima virium parte cum hoſte certavimus*: *in Cilicia* [9] *victos Syria poterat excipere: magna munimenta regni Ti-*
11 *gris atque Euphrates erant. Ventum eſt eo*, *unde pulſis ne fugae quidem locus eſt. omnia tam diutino bello exhauſta poſt tergum ſunt: non incolas* [10] *ſuos urbes*; *non cultores habent terrae. Conjuges quoque & liberi ſequuntur hanc aciem*: *parata hoſtibus praeda*,
12 *niſi pro cariſſimis pignoribus corpora* [11] *opponimus. Quod mearum fuit partium*; *exercitum*, *quem pene* [12] *immenſa planities vix caperet*, *comparavi: equos*, *arma diſtribui: commeatus*, *ne tantae* [13] *multitudini deeſſent*, *providi*: *locum*, *in quo acies expli-*
13 *cari poſſet*, *elegi. Cetera in veſtra poteſtate ſunt: audete modo vincere*; *famamque*, *infirmiſſimum adverſus fortes viros telum*, *contemnite. Temeritas eſt*, *quam adhuc pro virtute* [14] *timuiſtis*: *quae ubi primum impetum effudit*, *velut quaedam animalia* [15] *a-*
14 *miſſo aculeo* [16] *torpet. Hi vero campi deprehendere paucitatem*, *quam Ciliciae montes abſcon-*

VARIANTES LECTIONES.

1 P. *terrarumque.* 2 Leid. Mer. omittunt *quas.* 3 Pal. 1. *abluit.* 4 Pal. 1. *Helleſpontum.* 5 Voſſ. 2. omittit *jam.* 6 Pal. 1. bis omittit *de* ſemel Fl. & Voſſ. 1. 7 Voſſ. 1. *praeponitas* Voſſ. 2. *praepoſitis.* 8 Col. *nulla* Voſſ. 2. *quo vel nulla.* 9 Leid. *victo.* 10 Leid. Pal. 1. Col. *ſuas.* 11 Editt. aliae *opponitis.* 12 Pal. 1. *immenſam.* 13 Voſſ. 2. omittit *multitudini.* 14 Voſſ. 1. *timuiſti.* 15 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *emiſſo.* 16 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Bong. Pal. 1. *torpent.*

rum *vanam aciem* habet, adeo ut variata tantum videatur eſſe Curtio *vana acies*, & *rara.*

Oceanus] Indicus, ad quem demum penetravit Alex. infra IX, 9, 1. quemque hodie navigant quotidie Luſitani & Hiſpani, Batavi, Britanni, multo longius progreſſi, quam Alex. qui auream Cherſoneſum, ſeu Malacam, Molucas & Japonas & Sinas numquam vel vidit, vel auditione perceperit. RADERUS. Hoc loco pro *domini*, malim *dominis.* FREINSH.

Nulla amplius] Mutarat hoc vulgo in *nullum* malo exemplo mehercule. nam quid eſt corrumpere bonos ſcriptores, niſi hoc eſt corrumpere. MODIUS. Forte *nil ulla amplius*, vel *nullum amplius ulla.* HEINSIUS.

Minima parte virium] Atqui ſexcenta millia Perſarum ibi fuſa. RADERUS.

Diutino bello] Quadriennali, nam Olymp. CXI. anno 3. ad Granicum pugnavit, ſequenti ad Iſſum, tertio Tyrum, Gazam, Palaeſtinam, Aegyptum occupavit: quarto ad Gaugamela. RADERUS.

Conjuges & liberi] Xenophon Παιδ. IV. ubi in pugna cum Croeſo tradit fuiſſe *intercepta carpenta cum praeſtantiſſimis mulieribus*, addit: *Nam Aſiatici cum expeditiones inſtituunt*, *ſic eas hodieque ſuſcipiunt*, *ut res maximi pretii ſecum ſumant.* Ajunt enim, ſe pugnandi avidiores eſſe, quum eae res *adſunt*, *quas ſibi cariſſimas habent.* Forte ex veteri inſtituto id fecerint, poſtquam Perſarum aciem duce Cyro trepidantem, feminarum interventus reſtituit. Juſtin. 1, 6, 14. Similia de majoribus noſtris memorat Tacitus Germ. cap. 7. & 8. Briſſonium vide de regno Perſ. lib. III. p. 312. Maximum Tyr. Diſſert. XIV. FREINSH.

Pro pignoribus corpora opponimus] *Pignora* conjuges & liberi ſunt: *corpus opponere*, eſt tueri ita, ut periculum alterius in nos convertamus. Cicero pro Marcello c. 10. *non modo excubias & cuſtodias*, *ſed etiam laterum noſtrorum oppoſitus & corporum pollicemur.* CELLAR.

Pene immenſa] Lege *plene immenſa haec.* HEINSIUS.

Locum] Hoc enim vel praecipue ad curam ducis pertinere expertus erat malo ſuo Darius. Vere Vegetius III, 13. *Bonum ducem convenit noſſe magnam partem victoriae ipſum locum*, *in quo dimicandum eſt*, *poſſidere.* Et ſimilia praecipit Onoſander Strateg. cap. 31. Ergo Civilis apud Tacit. H. V, 17, 3. ſimiliter hortatur ſuos; *Quae provideri aſtu ducis oportuerit*, *providiſſe: campos madentes*, *& ipſis gnaros*, *paludes hoſtibus noxias &c.* Adde Florum II, 6, 16. n. Salluſt. Jug. 49, 3. & Caeſar. de bell. Gall. III, 23. ibi: *loca capere.* item VII, 52. *expoſuit*, *quid iniquitas loci poſſet*, *quid ipſe ad Avaricum ſenſiſſet &c.* de bel. Civ. III, 73. in quo mendum tollo, certe indico: *quod eſſet acceptum detrimenti*, *ejus* (fortunae) *juri potius*, *quam ſuae culpae debere tribui: locum ſe tum ad dimicandum dediſſe &c.* Scribam: *locum ſe aptum* (aut *tutum*) *ad dim. legiſſe.* Adde ſupplementa mea Liv. VIII, 23. ubi de Xanthippo & Regulo. FREINSH.

Primum impetum] Quem & Germanis tribuunt Tacit. Germ. c. 4, 2. Cattos tamen excipiens, ibid. 30,

abſconderant. videtis ordines raros; cornua extenta; mediam aciem vanam [1] *&* [2] *exhauſtam. nam ultimi, quos locavit* [3] *averſos, terga jam praebent.* [4] *Obteri mehercule equorum ungulis poſſunt; etiamſi* [5] *nil praeter falcatos currus emiſero. Et bello vicerimus, ſi* [6] *vincimus proelio: nam* [7] *ne illis quidem ad fugam* [8] *locus eſt. hinc Euphrates;* [9] *illinc Tigris prohibet incluſos.* 15 [10] *Et quae antea pro illis erant, in contrarium* [11] *converſa ſunt. Noſtrum mobile* [12] *& expeditum agmen eſt; illud praeda grave. implicatos ergo ſpoliis noſtris trucidabimus: eademque res & cauſſa victoriae* [13] *erit, & fru-* 16

Variantes Lectiones.

1 Col. Voſſ. 1. omittit &. 2 Voſſ. 1. *exhauſta* & ſic utrumque etiam Fl. & Leid. 3 P. Fl. *adverſos* Voſſ. 2. *adverſe.* 4 Baſ. *obtuli.* 5 Voſſ. 2. *nichil* B. 1. *n. hil.* 6 Col. *vicimus.* 7 Voſſ. 2. omittit *ne.* 8 Voſſ. 2. *locus non eſt.* 9 Pal. 1. *illic.* 10 Voſſ. 2. omittit &. 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *verſa.* 12 Fl. omittit &. 13 Fl. Leid. Voſſ. 1. *erit victoriae* Voſſ. 2. omittit *erit.*

30, 3. & Seneca de Ira I, 11. cum Floro l. III, 3, 5. & imprimis Gallis Livius l. X, 28, 4. & ceteri. Quin & ſecundum Juſtinum l. XLI, 2, 8. *Parthi intolerandi forent, ſi quantus his impetus eſt, vis tanta & perſeverantia eſſet.* FREINSH.

Amiſſo aculeo] Ariſtoteles de hiſt. Animal. III, 12. teſtatur, apiculam, ſi percutiat & infigat aculeum alteri, vel illi evellatur, mori: cui Menander accinit:

Κέντρον γὰρ πληγῇ περὶ κάλλιπεν ἐμματέουσα
Κέντρον δὴ ζώητε φέρει θανατόντε μελίσση.

Alii negant mori, ſed torpere, & fucos fieri: Plinium XI, 17. conſule. RADERUS. Atque hanc opinionem praeter Curtium, amplecti videtur Livius XXIII, 42, 4. eodem ſimili utens, & hinc abſque dubitatione corrigendus: *te ad unum modum iſtum figentem, velut jaculo emiſſo torpere,* pro *velut jaculo,* inquam, ſcribe *veluti aculeo.* FREINSH.

Hi vero campi deprehendere] Non video quis adverſativae conjunctioni hic ſit locus, nec ſi expletive poni dicas, ullam habet elegantiam, conſuetudini Latinorum convenientem. Mallem ergo; *hi vere campi deprehendere. Vere* deprehendere, eſt, aperte, manifeſte. SCHEFFER.

Nam ultimi] Oratorium videatur hoc, & imprudenti Curtio excidiſſe, dum ingenio indulget in oratione fingenda. Sane ſuſpectum ea dubitatio facit, qui Darius ſcire potuerit de ordinibus averſis. Bonis enim oculis & vix humanis neceſſe eſt fuiſſe, qui totam aciem viſu permetiretur, & ad ultimos ordines ita penetraret, ut diſcrimina etiam agminum & poſitus eorum pervideret. Niſi ſi à transfugis accepiſſe credemus, quod ſolum excuſando Curtio dici poſſit. Ac in eadem plane cauſſa ſuperius etiam illud eſt IV, 13, 13. *adhuc lymphatos ferri agique.* Dubites enim & ibi, unde idem tam cito de formidine hoſtium cognoverit. Sed eſto apud transfugas & exploratores Curtio perfugium. Ita tamen omnia debebant temperari, ut nihil niſi veriſimile dicatur: nihil admittatur, quod vel minimam excitare ſuſpicionem queat dubiae veritatis. ACIDALIUS. Vel ex hoc loco pateat, orationes pleraſque ducum fictas à Curtio, quamvis ſubinde dicat ſummam orationis ejus ab Graecis non traditam, ac proinde non referat, ut aliarum argumenta ab illis accepiſſe credi poſſit. Sed reapſe hic deprehenſus inficiari vix poſſit ab ipſomet excogitatam hanc fortaſſe omnem paraeneſin; nec immerito Acidalius idem ſuſpicatur. RADERUS.

Bello vicerimus, ſi vincimus proelio] Livius. *uno proelio victus Alexander bello victus eſſet.* MODIUS. *Bello vicerimus.* Hanc ſententiam Alexandro tribuit Modius, ad illa Livii IX, 19, 10. *proelio victus Alexander, bello victus eſſet.* Item alius Vir ſane doctus in notis Polit. ad Tacit. II, 21. tamquam Curtius id hoc libro prodidiſſet. quod adnotare placuit propter duplex genus hominum: quorum alii leves hujuſmodi hallucinationes ingenti faſtu atque acerbitate exagitare ſolent, humanitatis obliti; alii contra ab ejuſmodi viris prolata, nulla infirmitatis humanae memoria, ne examinata quidem, ſtatim arripiunt, deinde vulgant: unde fecundiſſima fere errorum ſeges in his arvis. FREINSH. En diſtinctum *proelium à bello*: ita etiam Livius l. IX, 19. *uno proelio victus Alexander bello victus eſſet.* CELLARIUS.

Hinc Euphrates, illinc Tigris] Quaſi inter utrumque amnem acies ſtetiſſet, quae vero longe ultra Tigrim erat transmota. CELLAR.

Implicatos ergo] Ergo ſciendum eſt, nimiam impedimentorum multitudinem, neceſſario maxima comitari incommoda. Apud noſtrum infra VI, 6, 15. Alexander impedimentis ignem ſubdit, quippe futuris moram agminum itinerumque. Noverat enim patrem ſuum Philippum, cum praeda ex Scythis redeuntem à Triballis opportuna loca inſidentibus paene caeſum, certe graviter vulneratum fuiſſe. Noverat quid ipſi accidiſſet ſupra IV, 9, 19. quando in tranſitu Tigris *dum ſua quiſque ſpolia,* amnis impetu provoluta, *conſequi ſtudet, major inter ipſos quam cum amne orta luctatio eſt.* Noverat, ſe ipſum contemnendo ſarcinarum damnum ſummam rerum tenuiſſe, ſupra IV, 15, 7. *Magno conſilio,* ut judicat noſter IV, 16, 28. Vide Juſtin. IX, 3, 2. & Plutarch. de fort Alex. I, 13.

 atque

17 *fructus. Quod ſi* [1] *quem è* [2] *vobis nomen gentis movet; cogitet, Macedonum illic arma eſſe, non corpora. multum enim* [3] *ſanguinis invicem hauſimus; & ſemper gravior in*
18 *paucitate jactura eſt. Nam Alexander,* [4] *quantuſcumque ignavis & timidis videri poteſt; unum animal eſt: &, ſi quid mihi creditis, temerarium & vecors; adhuc*
19 [5] *noſtro pavore, quam ſua virtute felicius. Nihil autem poteſt eſſe diuturnum, cui non ſubeſt*

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. *quidem*. 2 Voſſ. 2. *nobis*. 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *ſanguinem*. 4 Voſſ. 2. *quantumcumque magnanimus*. 5 Voſſ. 2. *meo*.

atque ſimile aliquid diu poſt accidit Manlio exercitum ex Gallograecorum bello reducenti, in iiſdem fere locis, in quibus & Philippus periclitatus fuerat: nam in latrunculos Thracas incidens paene caeſus, fugatus, exutus impedimentis eſt, Livius XXXVIII, 40, 6. juncto XXXVIII, 46, 5. Arminius inſidiatus Caecinae locis opportunis ante captis *non ſtatim prorupit, ſed ut haeſere caeno foſſiſque impedimenta, turbati circum milites; incertus ſignorum ordo: utque tali in tempore ſibi quiſque properus, & lentae adverſum imperia aures: irrumpere Germanos jubet.* Tacit. I, 65, 4. eſt enim, ut apud eumdem II, 5, 4. recte exiſtimat Germanicus, *longum impedimentorum agmen opportunum ad inſidias, defenſantibus iniquum.* Caeſar bell. Gall. VII, 66. *relictis impedimentis ſuae ſaluti conſulant.* Annibal Alpes maximo cum periculo tranſiit, vide Liv. XXI, 33. quamquam impedimentorum magnam partem in Hiſpania reliquiſſet. ſic enim Livius l. XXI, 60, 7. *omnibus fere caris rebus (ne gravia impedimenta ferentibus eſſent) circa* (ſcribo *citra*) *Pyrenaeum relictis.* Eumenes, quem pauciſſimis ducibus poſtpono, cum videret ſuos ſe ire implicitum impedimentis hoſtium, quorum diripiendorum conſilium ceperant; cum apud ipſos monendo parum proficeret, clam miſit ad hoſtes, ut impedimenta ſua tuerentur, hortatus, eoque aſtu praevenit exitiale ſuorum lucrum. Poliaen. IV, 8, 5. Plutarch. Eumen. c. 17. Sed haec indigitaſſe ſufficiat, cum in omnibus fere antiquis atque recentibus hiſtoriis, plures occurrant pugnae ob impedimenta male pugnatae. Quin & ipſa nominis notio prae ſe fert, quid ea res habeat incommodi. Sane ad uſum quotidianum ſobria & frugali ſarcinarum copia maxime opus eſt: praeſertim in hoſtico, aut omnium rerum ſterili ſolo. Inde merito veritus eſt Annibal, ſollers imperator, ſi quis alius, *ne exutum impedimentis exercitum nequicquam incolumem traduxiſſet.* Livius l. XXI, 33, 9. FREINSHEM.

Non corpora] Macedones omnes bellis prioribus attritos, praeſentem Alexandri militem peregrinum eſſe, non Macedonicum. RADERUS.

Multum enim ſanguinem] Editi, *ſanguinis*, ſed ignorant illud eleganter dici, qui hoc ei ſubſtituunt. MODIUS.

In paucitate] Eumdem in ſenſum Dio l. XL. *Galli ob abundantiam ſuorum ne ſentiebant quidem, ſi quos amiſiſſent; contra Romani, quorum & ante numerus non ita magnus fuerat; & tunc ſubinde idem decreſcebat, facile obſidione coërcebantur.* Idem vult Tacit. Hiſt. IV, 28, 7. paucis ut ſolet verbis, *ſuperante multitudine & facili damno.* Liv. l. II, 64, 5. *Romani, quia paucitas damno ſentiendo propior erat, gradum retuliſſent.* Idque eleganti ſimilitudine demonſtrat l. XXII, 8, 3. *ut in affecto corpore, quamvis levis cauſſa magis quam valido ſentitur, ita quum paucis & invalidis quodcumque adverſi incidit, non rerum magnitudine, ſed viribus extenuatis, quae nihil quod adgravaret, pati poſſunt, aeſtimandum eſt.* Sic Marcellin. l. XIV, 11. *atque aegrum corpus quaſſari etiam levibus ſolet offenſis, ita* &c. FREINSH.

Unum animal] Livius IX, 18, 7. de eodem Alex. *Quantalibet magnitudo hominis concipiatur animo, unius tamen ea magnitudo hominis erit. Animal* per contemptum appellat Darius: ſed hircus iſte Graecus, arietem Perſam in terram dicerem *hircavit*, ſi fas, Curtius, *arietavit*, dixit. RADERUS.

Quam ſua virtute] Id inculcare ſolent callidi Imperatores, ut eo alacrius fortunam denuo tentent victi. Quouſque enim noſtra culpa cladem nobis accidiſſe credimus, remedium aut cautelam in poſterum itidem in noſtra poteſtate ſita eſſe opinamur. ſic apud Tacit. Agric. 32, 2. *Noſtris illi diſſenſionibus ac diſcordiis clari, vitia hoſtium in gloriam exercitus ſui vertunt.* Sic Hiſt. II, 76, 7. *Ne Othonem quidem ducis arte, aut exercitus vi, ſed praepropera ipſius deſperatione victum.* Ergo Agric. 27, 3. *Britanni non virtute ſed occaſione, & arte ducis ſe victos rati, nihil ex arrogantia remittere, quominus juventutem armarent* &c. Syphax apud Liv. XXX, 4, 8. *Scire incendio, non proelio cladem acceptam; eum bello inferiorem eſſe, qui armis vincatur.* ſic Vercingetorix conſolatus ſuos Avarico amiſſo: *ne ſe admodum animo demitterent, neu perturbarentur incommodo, non virtute neque acie viciſſe Romanos; ſed artificio quodam, & ſcientia oppugnationis, cujus rei ipſi fuerint imperiti.* Caeſar de bell. Gall. VII, 29. Contra ubi confeſſio imbecillitatis ſemel expreſſa eſt hoſti, ut nulla adverſarii praerogativa victus neſciat infortunii ſui culpam, in quamvis aliam rem, quam ſuammet infirmitatem conferre, non cogitabit amplius de reſiſtendo, ſed libenter imperata faciet, exemplo pari infra VIII, 14, 42. Carthaginenſes tum demum bona fide pacem oraverunt, poſtquam Annibal *faſſus in curia eſt, non proelio modo ſe, ſed bello*

*ſubeſt ratio. licet felicitas adſpirare videatur; tamen ad ultimum temeritati non ſuffi-
cit. Praeterea breves & mutabiles vices rerum ſunt:* [1] *& fortuna numquam ſimplici-
ter indulget. Forſitan ita* [2] *dii* [3] *fata* [4] *ordinaverunt, ut* [5] *Perſarum imperium, quod ſe-* 20
*cundo curſu per ducentos triginta annos ad ſummum faſtigium evexerant; magno motu
concuterent* [6] *magis, quam adfligerent: admonerentque nos fragilitatis humanae, cujus
nimia in proſperis rebus oblivio eſt. Modo Graecis ultro bellum inferebamus: nunc in* 21
*ſedibus noſtris propulſamus inlatum, jactamur invicem varietate fortunae. Videlicet
imperium,* [7] *quod mutuo adfectamus, una gens non capit.* [8] *Ceterum, etiamſi ſpes non* 22
*ſubeſſet; neceſſitas tamen ſtimulare deberet: ad extrema perventum eſt. matrem meam;
duas filias; Ochum in ſpem hujus imperii genitum;* [9] *illos principes; illam ſubolem re-
giae ſtirpis; duces* [10] *veſtros regum inſtar,* [11] *vinctos habet:* [12] *niſi quod in vobis eſt, ipſe
ego*

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. omittit *&*. 2 Vulgo *deorum*. 3 B. 1. F. *facta*. 4 Fl. Leid. D. *ordinaverint*. 5 Fl. *per ſacrum*. 6 Voſſ. 2. *potius*. 7 Fl. Leid. Voſſ. 2. Bong. *quia*. 8 Alii *ceterum ſi*. 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Pal. 1. omittunt *illos* F. P. *principem* habent. 10 Voſſ. 2. *noſtros*. 11 B. 2. Voſſ. 1. 2. *victos*. 12 Sic Pal. 1. ſed Fl. Leid. P. *quid* F. habet ſuperſcriptum *quae* Fl. Leid. Voſſ. 1. Lugd. Amſt. omittunt *eſt* Mer. *nihil quidem in nobis eſt*.

lo victum. Liv. xxx, 35, 8. Nobiliter apud eumdem xlii, 47, 9. melior pars ſenatus; *ejus demum animum in perpetuum vinci, cui confeſſio expreſſa ſit, ſe neque arte, neque caſu, ſed collatis cominus viribus juſto ac pio bello eſſe ſuperatum.* quod expreſſum ſentio ex Polybio xiii, 1. qui Achaeis ſuis id tribuit. quibus concinit Claudian. in vi. conſulatum Honorii vſ. 248.

- - - - nulla eſt victoria major,
Quam quae confeſſos animo quoque ſubjugat hoſtes.

Atque ideo Parmenionis conſilium à rege ſpretum Arrianus l. iii, 2, 13. putat, *ne victo rurſum Dario, clancularia nocturnaque à ſuis irruptio facta, in cauſſa eſſet, quo minus Darius confiteretur, ſe pariter & milites ſuos Alexandro & Macedonibus bellica virtute inferiores fuiſſe.* Vide Buchanani Hiſt. Scot. p. 210. FREINSH.

Nihil autem poteſt eſſe diuturnum, &c.] Idem effatum Livii: *Non ſemper temeritas eſt felix: & fraus* (f. fors) *ſibi fidem in parvis praeſtruit, ut cum operae pretium ſit, eam mercede magna fallat*. Fabius apud eumdem lib. xxii. de Minutio magiſtro equitum temere rem aggrediente: *Nam celerius quam timui, deprehendit fortuna temeritatem.* LOCCENIUS.

Mutabiles vices rerum] Ergo ut ſapienter monet Seneca Thyeſte iii, 3, 70.

Nemo confidat nimium ſecundis.

Willerm. Tyrius hiſtor. Hieroſol. i, 12. *Ignorat mortalis infirmitas quid ſibi pariat dies.* Laberius apud Agell.

Non poſſunt primi eſſe omnes omni tempore.
Summum ad gradum quum claritatis veneris,
Conſiſtes aegre: & citius, quam adſcendas, decides.

Bene Tiberius apud Tacit. i, 72, 2. *Cuncta mortalium incerta, quantoque plus adeptus foret, tanto ſe magis in lubrico.* Exemplum notat idem Tacit. H. ii, 12, 1. FREINSH.

Deorum fata] Vulgo, *Dii fata ordinaverunt*. MODIUS. *Dii fata.* pro *Dii* alii habent *Deorum*, & profecto inſolens, *Dii ordinavere fata, ut imperium concuterent*. quia tamen illud *Dii* agnoſcunt plerique, puto Curtium ſcripſiſſe *fato*, non *fata*. SCHEFFER.

Secundo curſu] Haud dubie, nec enim aliter intra tempus iſtud tam immenſam potentiam comparaſſent. nihil enim ad rem, ſi interim regum quidam privatim infelices, vel etiam cum modica imperii clade. FREINSH.

CCXXX. Annos] Non tamen ultra ducentos annos regium hoc imperium ſtetiſſe, Dionyſ. Halicarn. lib. i. ſcribit. Curtio conſentiens D. Hieron. ad Daniel. cap. 9. (ubi tamen aliorum diverſa computatio) continua xiv. regum ſerie regnatum in Perſide per ccxxx. annos, notat. At Strabo lib. xv. permixtis Perſarum Macedonumque temporibus, Imperii illius annos paullo longius profert. Clemens vero Alexandrinus lib. i. Stromat. accuratius ſubductis temporum rationibus, ſummam efficit annorum ccxxxv. In quo & variari inter alios quoque video. Nam D. Auguſtin. de Civit. DEI xii, 10. annos colligit ccxxxiii. Sulpicius autem Severus lib. ii. ſacrae Hiſtor. ccl. Eſt & inter Conſtantinum Manaſſem, & Georg. Cedrenum, non parva diſſenſio: quorum hic, in ſuis Annalibus, non niſi ccxiv. annos Perſarum imperio adſcribit: ille τὴν Περσῶν βασιλείαν ἐφ' ὅλως παρατείνασαν ἔτεσι τεσσαράκοντα καὶ διακοσίοις, ait. A quibus etiam diſcedens Agathias lib. ii. annos ccxviii. Perſarum Monarchiae tribuit. Briſſonius pr. lib. i. de regno Perſico. FREINSH.

Ultro bellum inferebamus] Dario Hyſtaſpis, & Xerxe ducibus. CELLAR.

Quia mutuo affectamus] Iterum vulgo, *quod mutuo affectamus*. MODIUS.

Una

ego [1] *majore parte captivus ſum. Eripite viſcera mea ex vinculis: reſtituite mihi pigno-*
ra, pro quibus [2] *ipſe mori non* [3] *recuſo; parentem, liberos, nam conjugem in* [4] *illo car-*
23 *cere amiſi. Credite, nunc* [5] *omnes* [6] *tendere ad* [7] *vos manus; implorare patrios deos; o-*
pem veſtram, miſericordiam, fidem expoſcere: [8] *ut ſervitute, ut compedibus, ut pre-*
cario victu ipſos liberetis. An creditis aequo animo [9] *iis ſervire, quorum reges eſſe fa-*
24 *ſtidiunt? Video admoveri hoſtium aciem: ſed* [10] *quo propius diſcrimen accedo; hoc minus*
iis quae dixi, poſſum eſſe contentus. [11] *Per ego vos deos patrios; aeternumque ignem,*
qui praefertur altaribus; fulgoremque Solis intra fines regni mei orientis; per aeternam
memoriam Cyri, qui ademptum Medis Lydiſque imperium primus in Perſidem intulit:
25 [12] *vindicate ab ultimo dedecore nomen gentemque Perſarum.* [13] *Ite alacres &* [14] *ſpe ple-*
ni, ut, quam gloriam accepiſtis à majoribus veſtris, poſteris relinquatis. In [15] *dex-*
tris

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 2. Bong. *majore mei parte* Voſſ. 1. *majore in parte.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Lugd. Amſt. *ipſi.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Amſt. *recuſatis.* 4 B. 1. *illa.* 5 Pal. 1. omittit *omnes.* 6 Fl. Voſſ. 1. *hos tendere* Leid. *oſtendere* Voſſ. 2. Pal. 1. Ald. Mer. Baſ. Col. *extendere.* 7 Voſſ. 2. *nos.* 8 Bong. Leid. Voſſ. 1. *ut comp. ut ſerv.* Voſſ. 2. ter *ut* omittit. 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Mer. *his* ſic mox. 10 Pal. 1. Voſſ. 2. F. P. *qua.* 11 Pal. 1. & vulgo *precor vos per deos patrios.* 12 Ald. *vendicate.* 13 Leid. *ita.* 14 Bong. Voſſ. 1. *Sps* Fl. Leid. Lugd. Amſt. *ſpiritus.* 15 Voſſ. 2. *manibus.*

Una gens non capit] Capax non eſt, ut univerſale orbis imperium, aut majoris partis ſine certamine poſſideat, ac tueatur. CELLAR.

Ochum in ſpem hujus imperii genitum, illos principes, illam ſobolem regiae ſtirpis, duces veſtros regum inſtar vinctos habet] Concinnius videri poſſit alio verborum poſitu: *Ochum in ſpem hujus imperii genitum, illam ſobolem regiae ſtirpis, illos principes, duces veſtros regum inſtar.* ACIDALIUS.

Regum inſtar] Quippe opulentis provinciis cum ampliſſima poteſtate praefectos. adde infra l. v. 1, 37. FREINSH.

Vinctos habet] Iterum impreſſi, *victos habet, niſi quod in vobis eſt ipſe ego majore parte captivus ſum.* inſulſe. MODIUS. *Duces veſtros regum inſtar*, ſatrapas ampliſſimis provinciis & quaſi regnis praefectos, *vinctos habet*, ſubaudi, *hoſtis. niſi quod in vobis eſt*, ſi vos excipio, qui quaſi pars mei eſtis, *majore parte* in matre & liberis *captivus ſum.* CELLAR. Lege ex MSS. *niſi quid in vobis ſpei eſt.* HEINSIUS.

Ipſi mori non recuſatis] Editi, *ipſe mori non recuſo*, & vereor ne ita legendum ſit. MODIUS. Valde metuo, ne legendum ſit cum vulgatis, quod & Modius ſubverebatur. ACIDALIUS. Equidem legendum cenſeam, *mori non recuſo*, ut Junianum exemplar habet & Colonienſe. RADERUS. MSS. *recuſatis* forte *recuſarim.* HEINSIUS.

Omnes In Bong. fuit; *omnes hos*, quae res facit ut ſic ab auctore concepta credam iſta: *reſtituite mihi pignora, pro q. m. non recuſo; parentem, liberos, nam conj. in i. c. amiſi. Credite nunc omnes hos &c.* FREINSH. Forte *omnes obtendere.* HEINSIUS.

Precario victu] Neceſſitate emendicandi victus à Macedonibus. CELLAR.

Faſtidiunt] Malim *faſtidiant.* FREINSH. *Quorum reges eſſe faſtidiant.* Qui ita oderunt Graecos, ut vel reges ipſorum eſſe dedignentur, tantum abeſt ut aequo animo illis ſerviant. CELLAR.

Per ego vos Deos] Vulgo, *precor vos per Deos patrios*, inepte. nam quis ita agit, aut loquitur? Apulejus certe ait. *Per ego te Maternae caritatis foedera deprecor.* & iterum, *per ego te frugiferam tuam dextram iſtam deprecor.* MODIUS. Male edidit Freinshem. *Precor vos per Deos patrios*, ſic noſter l. v, 8, 16. *per ego vos decora majorum.* HEINSIUS.

Aeternum ignem] De quo prolixe Briſſon. lib. II. de regno Perſ. p. 164. & noſter ſupra l. III. c. 3, 9. Adde eruditiſſimum opus Cunaei de republica Hebraeorum l. II, 13. FREINSH.

Solis intra fines regni mei orientis] Plebeja loquendi conſuetudo, vetuſtis ſcriptoribus valde amata. Vulgus enim terrarum orbem ut diſcum imaginatur, cujus extremitates coelum contingant. Ad eaſque ſidera tum oriantur, tum ex adverſo occidant. Darius ergo tantum Perſarum imperium eſſe dicit, ut ab ortu terminos, quos vulgus ſoli orienti conſtituit, longe excedat, atque ita intra fines regni Perſici hoc ſidus oriatur. ſic l. IV. c. 8, 3. Memnonis regia *pene extra terminos ſolis* fuiſſe dicitur, id eſt extra fines, quos vulgus ab auſtro credebat terris coeloque ſtatutos eſſe. Adde quae in appendice Geographiae antiquae de hac loquendi figura diximus. CELLAR.

Spe pleni] Sic edidit Freinsh. MSS. omnes *ſpiritus.* l. v, 8, 13. *idemque erit regni mei, qui & ſpiritus finis.* HEINSIUS.

Quam gloriam] Idem inculcaverat ſuis Xerxes apud Herod. VII, 53. *Viri praeſtantes exiſtatis, neve res hactenus geſtas à Perſis magnas praeclaraſque dedecoretis.* Hoc & in proverbium abiiſſe diſci-

tris veſtris jam libertatem, opem, ſpem futuri temporis geritis. Effugit mortem, [1] *quiſquis contempſerit: timidiſſimum quemque conſequitur. Ipſe non patrio more ſolum, ſed* 26
etiam ut conſpici poſſim, curru vehor: nec recuſo, quo minus imitemini me, [2] *ſive fortitudinis exemplum, ſive ignaviae fuero.*

Variantes Lectiones.

1 Fl. Leid. *quiſque.* 2 Voſſ. 2. *fortitud. ſive.*

diſcimus ex Polybio I, 54. *Φυλάξαι κατὰ τὴν παροιμίαν, πατέρων εὖ κείμενα ἔργα. ut veteri verbo dicitur, majorum exempla tueri.* Sic Philippus hortatur ſuos apud Juſtin. xxx, 4, 6. & 13. FREINSH.

In dextris veſtris] Sic Aelian. Hiſt. Var. xi, 9. Salluſt. Cat. 58, 10. *memineritis, vos divitias, decus, gloriam, praeterea libertatem, atque patriam in dextris veſtris portare.* Simile his eſt iſtud ex Liv. xxi, 41, 17. *Unuſquiſque ſe non corpus ſuum, ſed conjugem ac liberos parvos armis protegere putet. nec domeſticas ſolum agitet curas, ſed identidem hoc animo reputet, noſtras nunc intueri manus Senatum Populumque Romanum* &c. IDEM.

Quiſquis contempſerit] Salluſt. Jug. 87, 3. *Videre fugientes capi, aut occidi fortiſſimum quemque tutiſſimum.* Item Cat. 58, 9. *Semper in proelio his maximum periculum eſſe, qui maxime timent.* Livius xxii, 5, 2. *Quo timoris minus, eo minus ferme periculi eſſe.* IDEM.

Curru vehor] Vide ſupra ad iii, 11, 7. & infra ad v, 12, 16. FREINSH.

Fortitudinis exemplum] Nam utraque acie ipſe quoque depugnaſſe legitur, apud noſtrum, ex quo Briſſon. l. iii. pag. 340. notat ſua ad tempora reſpexiſſe Marcellinum xix, 15. cum ſic ſcriberet: *Rex enim ipſe Perſarum, qui numquam adeſſe certaminibus cogitur, his turbinum infortuniis percitus, novo & nuſquam antea cognito more, proeliatoris militis ritu, proſiluit in confertos.* IDEM.

Caput XV.

Cruenti ad Arbela proelii deſcriptio. Victor Alexander Darium victum perſequitur.

Interim Alexander, [1] ut & demonſtratum à transfuga [2] inſidiarum locum [3] cir- 1
cumiret; & Dario, qui [4] laevum cornu tuebatur, occurreret: [5] agmen *obliquum* incedere jubet. Darius quoque [6] eodem ſuum obvertit; Beſſo admonito, *ut* 2
[7] *Maſſagetas equites in laevum Alexandri* [8] *cornu à latere invehi juberet.* Ipſe ante 3
ſe

Variantes Lectiones.

1 Vulgo *ut eſt* Voſſ. 2. omittit *&*. 2 Vulgo *cum inſid.* 3 B. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. *circumirent* Lugd. Amſt. Frob. Mer. Col. Baſ. *circuiret.* 4 Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *laevum.* 5 Sic Pal. 1. ſed B. 1. omittit *agmen* D. *obliquum agmen* F. *agmen oblicum.* 6 Voſſ. 2. omittit *eodem* D. inter lineas adpictum habet *dextro.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. Mer. Baſ. Ald. Col. *Maſſagetes.* 8 Sic Mod. Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Pal. 1. *cornu latere* Voſſ. 2. *cornu lateri* vulgo *cornu invehi.*

Ut & demonſtratum] Ita ſcribo. editi, *ut eſt demonſtratum à transfuga, cum inſidiarum locum circuiret, & Dario, qui laevum cornu tuebatur, occurreret, agmen obliquum incedere jubet*, ſed haec quam recte, ipſi viderint. MODIUS. *Ut & demonſtratum.* Sic edidi locum, adjutus excerptis Bongarſ. Codicum: quae veriſſima & aptiſſima eſt lectio. Peſſime omnes alii: *ut eſt demonſtr. à transf. cum inſid. &c.* FREINSH.

Inſidiarum locum] Quo murices defoſſi erant. c. 13. n. 36. CELLAR.

Laevum cornu] Supra ad iii, 9, 4. notavimus, Perſarum ex more regem mediam aciem tenuiſſe. Quod ſi laevum cornu hic rexit, eo accidit, quod Curtius totam aciem non in tres partes, ſed duas tantum diſpertitus, reperit eum propiorem fuiſſe laevae. Poſſit etiam extra ordinem in id tranſgreſſus videri ea cauſſa, quod Alexandrum in dextro pugnaturum eſſe compererat. Sic contra Vejentes, tamquam acriores hoſtes, in dextro cornu collocatos, conſtitit Tullus in ſiniſtro ſuo, Metio in dextra parte Fidenatibus oppoſito. Liv. i, 27, 5. FREINSH. At Beſſus cum Maſſagetis ſteterat in Darii laevo cornu. c. 12, 6. quomodo ergo ferri potuerat in laevum Alexandri? niſi in *à latere* ſubſidium conciliationis fortaſſe quaeſiveris. CELLAR.

Agmen obliquum] Polyaen. iv, 3, 17. *ἐπὶ δορὺ παρήγγειλεν ἀκολουθεῖν.* hoc eſt, *obliquato in latus dextrum agmine ſequi ſe juſſit:* non ut reddit interpres: *recta juſſit ſequi.* FREINSH.

A latere] Haec in editis nulla erant. MODIUS. *A la-*

[1] ſe falcatos currus habebat: quos ſigno dato univerſos in hoſtem effudit. ruebant laxatis habenis aurigae, quo [2] plures nondum ſatis proviſo impetu [3] obtererent.
4 Alios ergo haſtae multum [4] ultra temones eminentes; alios ab utroque latere [5] dimiſſae falces laceravere. nec ſenſim Macedones [6] cedebant; ſed [7] effuſa turbaverant
5 fuga ordines. Mazaeus quoque [8] perculſis metum incuſſit: mille equitibus *ad diripienda hoſtis impedimenta circumvehi* juſſis: [9] ratus, captivos quoque, qui ſimul
6 adſervabantur, [10] rupturos vincula, quum ſuos [11] adpropinquantes vidiſſent. Non fefellerat Parmenionem, qui in laevo [12] cornu erat: propere igitur Polydamanta mittit [13] ad regem, qui & periculum oſtenderet; &, *quid fieri juberet*, conſule-
7 ret. Ille audito Polydamante, *abi*, *nuntia*, inquit, *Parmenioni*, *ſi* [14] *acie vicerimus*, *non noſtra ſolum* [15] *nos recuperaturos*; *ſed* [16] *omnia*, *quae hoſtium ſunt*, *occupa-*
8 *turos. Proinde non eſt* [17] *quod quidquam virium ſubducat ex acie*: *ſed*, *ut me* [18] *&*
9 *Philippo patre dignum eſt*, *contempto ſarcinarum damno fortiter dimicet.* Interim barbari impedimenta turbaverant; caeſiſque pleriſque cuſtodum, captivi, vinculis ruptis, quidquid obvium [19] erat, quo armari poſſent, [20] rapiunt: & adgregati ſuo-

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. D. omittunt *ſe*. 2 Voſſ. 1. *pules*. 3 Pal. 1. *obterrerent*. 4 Sic Bong. & MSS. ſed Ald. Frob. Mer. Baſ. Col. *ſupra*. 5 Vulgo *demiſſae*. 6 Mer. Col. *caed*. 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Lugd. Amſt. *eff. fuga turb*. 8 Voſſ. 2. *percuſſis*. 9 Voſſ. 2. *raptus captivis*. 10 Voſſ. 2. *ruptores*. 11 Mer. *propinq*. 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. Pal. 1. Bong. D. omittunt *cornu*. 13 Fl. Leid. Pal. 1. Voſſ. 1. Bong. D. omittunt *ad regem*. 14 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. D. *aciem*. 15 Pal. 1. omittit *nos*. 16 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *etiam*. 17 Leid. *quo q*. Voſſ. 1. Bong. Lugd. Amſt. *quod virium quicq*. 18 Sic Pal. 1. ſed Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *ut Phil*. Voſſ. 2. *ut Fil*. 19 Ald. *eſt*. 20 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Bong. *arripiunt* Lugd. Amſt. *corripiunt*.

A latere, Sic edidit Modius adſtipulantibus etiam MSS. nec ſane ſupervacua ſunt haec duo vocabula: ideo poſtliminio reducimus. FREINSH. Recte legit Freinsh. *à latere*. HEINSIUS.

Signo dato] *Perſarum uſus invenit*, *quomodo quod ſolus dux utile judicaſſet*, *per ſigna totus agnoſceret & ſequeretur exercitus*. Briſſon. lib. III. p. 343. ubi ſigna iſta dividit in vocalia, ſemivocalia, & muta, quorum ſingula deinceps latius exſequitur. FREINSH.

Ultra temonem] Excuſi, *ſupra temones*. MODIUS.

Laceravere] Arrian. III, 3, 4. nullum effectum habuiſſe currus iſtos aſſerit: Diodor. XVII, 58. fere cum noſtro conſentit, circa prima ſigna terrorem atque damnum intuliſſe, à phalange fuiſſe eluſos, quod ait noſter infra IV, 15, 14. crudele porro fati genus, quod intulerint quibus inciderunt, apud eumdem Diodorum & noſtrum hic, & mox IV, 15, 17. deſcribitur. Quo pertinet Plutarchi Artaxerxes cap. 8. qui *ante ſuam phalangem Graecae aciei oppoſuit falcatorum curruum robuſtiſſimum quemque*, *ut nimirum priuſquam manus conſererentur*, *vi impetus eorum Graecos ordines diſſiparet*. FREINSH.

Mille equitibus] Imo *tribus millibus*, ſecundum Diodor. XVII, 59. & colligi poteſt ex noſtro infra IV, 15, 12. majorem aliquanto numerum fuiſſe. IDEM.

Abi, *nuntia*] Valde laudat hoc conſilium Alexandri Curtius infra IV, 16, 28. apud Plutarch. cap. 59. vehementer exagitatur Parmenio, quod impedimentorum cauſſa turbaretur in conflictu. RADERUS. Adde Polyaen. IV, 3, 6. Sic apud Liv. VIII, 38, 17. in pari cauſſa A. Cornelius Arvina: *Sine modo*, *inquit*, *ſeſe praeda praepediant &c.* & Plutarchi Eumenes cap. 32. ſuos argyraſpidas cordate monet, *non in impedimentis*, *ſed in armis eſſe victoriam*. Pertinent huc quaecumque de praeda ante victoriam non perſequenda, de praeceptis prudentium, & magnis utramque in partem exemplis, paſſim monent eruditi. Affine dictum eſt Catonis apud Plutarch. cap. 19. qui, Celtiberis in auxilium vocatis, cum illi ducenta talenta mercedis nomine poſcerent; ceterique Romani id aſpernarentur: *nihil eſſe mali affirmavit. victoria enim parta*, *non de ſuo*, *ſed de hoſtilibus bonis mercedem iis ſoluturum*: *ſin ſecus eveniſſet*, *neque qui poſcerent ſuperfuturos*, *neque unde exigerent*. IDEM.

Sed etiam quae] Iterum excuſi, *omnia quae*. & pro *acie*, quod praecedit, legebatur in membranis *aciem*, ſed minus recte. MODIUS.

Ut me ut] Adhuc impreſſi, *ut me &*, venuſtior eſt repetitio τȣ̃ *ut*. IDEM.

Philippo patre] Oblitus hic eſt Curtius Alexandro non amplius Philippum fuiſſe patrem; ſed Hammonem. FREINSH.

Captivi] Confer Arrian. lib. III. duobus locis, ubi nimirum Alexandri conſultationem ante proelium, & ubi proelium ipſum deſcribit. IDEM.

Lae-

ſuorum equitibus Macedonas, ancipiti [1] circumventos malo, invadunt. [2] laetique 10
circa Syſigambim, *viciſſe Darium: ingenti caede proſtratos hoſtes; ad ultimum etiam*
impedimentis exſutos [3] *eſſe*, nuntiant. quippe eamdem fortunam ubique eſſe crede-
bant, & victores Perſas ad praedam diſcurriſſe. Syſigambis, hortantibus capti- 11
vis, *ut animum à moerore* [4] *adlevaret*; in eodem, [5] quo antea fuit, perſeveravit.
non vox ulla excidit ei: non oris color, vultuſve mutatus eſt: [6] ſed ſedit immo-
bilis (credo, [7] praecoce gaudio verita [8] fortunam inritare) adeo ut quid mallet, in-
tuentibus fuerit incertum. Inter haec [9] Amyntas, praefectus equitum Alexandri, 12
cum paucis turmis opem impedimentis laturus advenerat; [10] incertum ſuone conſi-
lio, an regis imperio. ſed non ſuſtinuit [11] Caduſiorum Scytharumque impetum:
quippe vix [12] tentato certamine [13] refugit ad regem, amiſſorum impedimentorum
teſtis magis, quam vindex. Jam conſilium Alexandri [14] vicerat dolor: & ne cu- 13
ra recuperandi ſua militem à proelio averteret; non immerito verebatur. Itaque
[15] Areten, ducem [16] haſtatorum, [17] quos *ſariſſophoros* vocabant, adverſus Scythas
mit-

Variantes Lectiones.

1 Ald. *circumventus.* 2 Voſſ. 2. *laeti circa Syſ. erant* Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Pal. 1. Bong. *l. c. Siſ. erant.* 3 Voſſ. 1. & vulgo omittunt *eſſe.* 4 Voſſ. 2. *levare.* 5 Leid. *quod.* 6 Fl. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Bong. omittunt *ſed* Leid. *ſed ſtetit.* 7 Ald. Voſſ. 2. *praecoque* Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *praecoqui* Mer. *prae.* 8 MSS. & Bong. *inrit. fort.* 9 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *Minidas.* 10 Pal. 1. *at incertum* Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Mer. Baſ. Col. *&* *incert.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Mer. Baſ. Col. Ald. *Caucaſiorum.* 12 Leid. Voſſ. 1. ut ſemper *temptato.* 13 Alii *effugit.* 14 MSS. & Bong. *dol. vic.* 15 P. *Arethen* Mer. *Arotem* vulgo *Aretem.* 16 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. D. *aſtarum* Pal. 1. Voſſ. 2. *haſtarum.* 17 MSS. & aliae edd. omittunt *quos* Bong. D. *ſariſoph.* Pal. 1. *quae ſariſoph.* Ald. *quos* Σαρισσοφόρȣς Voſſ. 2. *ſariſſophores* Mer. *quem ſariſſophoron.*

Laetique circa Syſigambim] Decurtata formula, qua ſpadones notantur, ſicut *à pedibus* ſervi ſunt; *à latere* ſatellites, domeſtici. l. III. c. 5, 15. integra exſtat l. IV. c. 11, 25. *è ſpadonibus qui circa reginam erant.* CELLAR. MSS. *laeti circa Syſigambim erant*, forte *errant*. HEINSIUS.

In eodem] Sive ad *animum*, ſive ad *moerorem* referas, dura conſtructio eſt. Si nihil excidit, quod magis credo, tentem; *eadem quae antea fuit, perſeveravit.* FREINSH.

Verita fortunam irritare] Huic reſpondet fere illud P. Syri

Irritare eſt calamitatem, cum te felicem vocas.

& illud Senecae preſſius in Thyeſte vſ. 935.

Proprium hoc miſeros ſequitur vitium,
Numquam rebus credere laetis,
Tamen afflictos gaudere piget. LOCCENIUS.

Praecoce gaudio fortunam inritare. Metuens ne fortunam infeſtam ſibi redderet praematuro & intempeſtivo gaudio. CELLAR.

Menidas] Hic, ut dixi, in excuſis *Amyntas* legitur. ſed non bene. quantum judicare valeo. examinabimus tamen rem omnem cum otio diligentius. MODIUS. Hic vero Menidam recte Modius vicarium fecit Amyntae. Sed unde aut quare *&* intruſit, quod nulli rei, nec in ullis aliis libris? Spongiam huc, ut deleatur. ACIDALIUS. Libri omnes *Amyntam* pro *Menida* habent, qui Vicarius Amyntae fuit. RADERUS. *Amyntas.* Modius *Menidam* ſubſtituit, approbante Acidalio & Radero. & certe Menidam eo in proelio vulneratum fuiſſe diſcimus mox IV, 16, 32. ſed quando *Amyntam* omnes libri praeferunt, nihil hic mutandum cenſuimus. quippe ex multis qui tum eo nomine vocari potuerunt, etiamſi unum alterumve huic pugnae non interfuiſſe probemus, qui excludemus ceteros? de *Amynta* diſputatum etiam ſupra ad IV, 13, 28. FREINSH. MSS. noſtri *Menidan* praeferunt, & Alexander ſupra l. IV, 12, 4. *concitis equitibus Menidan jubet explorare, ubi Darius eſſet.*

Non ſuſtinuit impetum] Verbum militare *ſuſtineo*, ſonans impetum incurrentium hoſtium fortiter ferre, non recedere. Nepos Hann. 11, 4. *quorum vim quum rex ſuſtinere non poſſet.* Caeſar. B. G. l. II. c. 6. *niſi ſubſidium ſibi mittatur, ſe diutius ſuſtinere non poſſe.* CELLAR.

Caucaſiorum] Corrige *Caduſiorum*, & vide Arrianum. MODIUS. Horum tamen ſupra meminit. ubi omnes Darium ſecutae gentes memorantur, mentio nulla eſt. Occurrit *Caduſiorum* reſcribendum, quod apud Siculum diſerte duo millia Caduſiorum, & totidem Scytharum ad diripienda impedimenta à Mazaeo ſunt immiſſa. Juniana Curtii editio exerte *Caduſiorum* praefert, in ora vero *Caucaſiorum.* RADERUS.

Refugit] Sic legendum, ex fide MSS. male edidit Freinshemius *effugit.* HEINSIUS.

Sariſſophoros] Vulgo, *quos Sariſſophoros.* mirum ni antiquum obtinerent. MODIUS. Livius l. XXXVII. c. 42.

14 mittit. Inter haec currus, [1] qui circa prima ſigna turbaverant aciem; in phalan-
gem invecti erant. Macedones confirmatis animis in medium agmen accipiunt.
15 Vallo ſimilis acies erat: junxerant haſtas; & ab utroque latere temere incurrentium
ilia ſuffodiebant. circumire deinde [2] currus, & propugnatores praecipitare coepe-
16 runt. Ingens ruina [3] equorum aurigarumque aciem compleverat. hi territos rege-
re non poterant: [4] equi crebra jactatione cervicum non jugum modo excuſſerant;
ſed etiam currus everterant. vulnerati interfectos trahebant: nec conſiſtere territi,
17 nec [5] progredi debiles poterant. Paucae tamen evaſere quadrigae in ultimam a-
ciem, [6] iis, quibus inciderunt, [7] miſerabili morte conſumptis. quippe amputata
virorum membra humi jacebant; & quia calidis adhuc vulneribus aberat dolor,
[8] trunci quoque & debiles [9] arma non omittebant: donec [10] multo ſanguine effu-
18 ſo, exanimati procumberent. Interim [11] Aretes, Scytharum, qui impedimenta
diripiebant, duce occiſo, gravius territis [12] inſtabat. Supervenere deinde [13] miſ-
ſi à Dario Bactriani, pugnaeque vertêre fortunam. Multi ergo Macedonum pri-
19 mo impetu obtriti ſunt: plures [14] ad Alexandrum refugerunt. Tum Perſae, cla-
more ſublato, qualem victores ſolent [15] edere, ferociter in hoſtem, quaſi ubique
profligatum, [16] incurrunt. Alexander territos caſtigare; adhortari; proelium,
quod jam [17] elangueerat, ſolus accendere: confirmatiſque tandem animis, *ire in*
20 *hoſtem* jubet. Rarior acies erat in dextro cornu Perſarum, namque inde Bactriani
[18] deceſſerant ad opprimenda impedimenta. itaque Alexander [19] laxatos ordines in-
vadit,

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. omittit *qui circa prima.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Bong. *& curſus.* 3 Ald. *quorum.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Mer. *hi* Ald. Pal. 1. Col. Baſ. *qui* D. *hic.* 5 Pal. 1. *progredibilis.* 6 Leid. Voſſ. 2. Mer. *his.* 7 P. *miſerabiliter.* 8 Leid. *truncique.* 9 Alii *arma tamen non* D. P. F. Leid. Fl. Voſſ. 2. *arma quidem non* B. 1. 2. Voſſ. 1. *quidem arma non.* 10 Pal. 1. *multi ſanguinis effuſi.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. B. 1. 2. *Aretis* F. P. *Arethis* Mer. *Arete.* 12 Mer. *inſtabant.* 13 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. omittunt *miſſi.* 14 Voſſ. 1. omittit *ad.* 15 Pal. 1. *cedere.* 16 D. Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *incurrerunt.* 17 Voſſ. 1. *elanguerant.* 18 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *diſceſſerant.* 19 Voſſ. 2. *laſſatos.*

c. 42. *impeditus uſus praelongarum haſtarum: ſariſſas Macedones vocant.* adde notata l. III. c. 3, 5. CELLAR.

Vallo ſimilis] Vallum inquit Iſidorus eſt, quod mole terrae erigitur, ut cuſtodia praetendatur, dictum à *vallis*, nam valli fuſtes ſunt, quibus munitur. Lipſ. de Milit. Rom. Stewech. ad Veget. l. IV. c. 27. Phalanx ergo Macedonica in duas diviſa partes falcatis quadrigis ſpatium medium transcurrendi dedit, utrimque ſariſſas longas in modum valli compoſuit, ut ſi currus in latus conarentur declinare, in aciem valli & praefixas haſtis cuſpides & ſpicula, quae velut tergum echini efficiebant, & horrebant, incurrerent. RADERUS. *Vallo, ſimilis acies.* Haſtis ita varie junctis, ut rami in vallo ſolebant. CELLAR.

Hi territos regere] Colinaei editio, quae facile omnium optima eſt, *hi territi regi non poterant*, alii omnes excuſi, *his territos regere non pot.* nimirum rectum eſt, quod expreſſi. MODIUS.

Amputata virorum membra] Appianus Mithridatico p. 182. Δρεπανηφόρα ἅρματα διέκοπτε καὶ διέτεμνε τοὺς μὲν ἀθρόως εἰς δύο, τοὺς δὲ ἐς μέρη πολλά. τὸ, τε γιγνόμενον ἐξέπληττε τὴν στρατιὰν, ὅτι ἴδοιεν ἡμιτόμους, ἄνδρας ἔτι ἐμπνέοντας, ἢ ἐς πολλὰ διερριμμένους, ἢ τῶν δρεπανηφόρων ἀπηρτημένους. *Falcati currus alios in duas, alios in plures partes lacerabant, quod exercitum conterruit, dum vidit dimidiatos viros ſpirantes adhuc, aut in multa fruſta diſcerptos, aut artus pendentes à curribus.* CELLAR.

Debiles arma tamen] Illud *tamen*, etſi in vulgatis libris non erat, neſcio quomodo tamen recipiendum viſum fuit. MODIUS. *Arma non omittebant.* Lege ex MSS. *arma quidam non omittebant.* HEINSIUS.

A Dario] *Miſſi à Dario* impreſſi, non male etiam, niſi membranas ſequi verius eſſet. MODIUS. Ego cum Bongarſ. vocem *miſſi* expunxerim. FREINSH.

Jubet] Admodum velim exeſſe hanc vocem. FREINSH.

Rarior acies erat in dextro cornu Perſarum. namque inde Bactriani deceſſerant ad opprimenda impedimenta] Siccine nunc demum ad opprimenda? Quin alii jam oppreſſerant, id eſt, invaſerant. Nam eam vim id verbi habet, ut ſit improviſo adoriri. Malim igitur hic *obtinenda.* Res ita eſt. Venerant Bactriani ſubſidio Scythis, qui cum impedimenta diri-

vadit, & multa caede hoſtium invehitur. [1] At qui in laevo cornu erant Perſae, 21
ſpe poſſe eum includi, agmen ſuum à tergo [2] dimicantis opponunt: ingenſque periculum in medio haerens adiſſet, ni equites [3] Agriani calcaribus ſubditis [4] circumfuſos regi barbaros adorti eſſent, [5] averſoſque [6] caedendo in ſe [7] obverti coëgiſſent.
Turbata erat utraque acies. Alexander [8] à fronte, & à tergo hoſtem habebat: 22
qui averſo ei inſtabant, [9] ab Agrianis [10] militibus premebantur: [11] Bactriani, impedimentis hoſtium [12] direptis reverſi, ordines ſuos [13] recuperare non poterant: plura ſimul [14] abrupta à ceteris agmina, ubicumque alium alii [15] fors miſcuerat,
[16] dimicabant. Duo reges junctis prope agminibus proelium [17] accendebant. plu- 23
res Perſae cadebant; par [18] ferme utrimque numerus vulnerabatur: curru Darius,
Alexander equo vehebatur: [19] utrumque [20] delecti tuebantur, [21] ſui immemores. 24
quippe amiſſo rege nec volebant ſalvi eſſe, nec poterant. [22] ante oculos ſui quiſque regis

Variantes Lectiones.

1 Sic D. ſed cum litura Voſſ. 1. *atque.* 2 Voſſ. 2. *dimicantes.* 3 Voſſ. 2. *gregarios.* 4 Ald. Mer. Col. *fuſos* Frob. *offuſos.* 5 Voſſ. 2. *adverſoſque.* 6 Voſſ. 1. *cedendo.* 7 Voſſ. 2. Ald. Frob. Mer. Baſ. Col. *converti* F. *everti.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. *& à fronte.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Mer. Col. Baſ. *& ab Agr.* 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. alii *equitibus.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Frob. Mer. Baſ. Col. Ald. *& Bactr.* 12 Voſſ. 2. P. *directis.* 13 Bong. *reciper.* 14 Pal. 1. *obrupta* Voſſ. 1. *arupta.* 15 Voſſ. 2. Ald. Frob. Mer. Baſ. Col. *ſors.* 16 Ald. Mer. Baſ. Col. Lugd. Amſt. *dimicabat.* 17 Fl. Leid. Voſſ. 2. Bong. Mer. Col. *accenderant.* 18 Frob. Amſt. Lugd. *fere.* 19 Fl. Leid. Voſſ. 1. B. 2. F. *utrimque* Ald. Frob. *utrumque regem.* 20 Mer. Amſt. *dilecti.* 21 Pal. 1. omittit *ſui immemores.* 22 Aliae edd. *nam ante* & ſic Voſſ. 2.

diriperent, occiſo ipſorum duce, jam territi erant ac paene profligati. His inquam ſubſidio venerant illi tantum, ut quae ab aliis occupata, cum amittendi periculum eſſet, obtinerent. Liquet ex praecedentibus his maxime: *Interim Aretes, Scytharum, qui impedimenta diripiebant, duce occiſo, gravius territis inſtabat. Supervenêre deinde à Dario Bactriani, pugnaeque vertêre fortunam.* ACIDALIUS. Acidalius pro *opprimendis* ſcribit, *obtinendis*, ſed cum omnes membranae & editiones alteram ſcripturam praeferant, religioni fuit Acidalium ſequi, praeſertim cum etiam auctori, veteri quoque ſcriptura retenta, juſta ſententia conſtat. Aretae enim inexſpectatus erat Bactrianorum adventus, ſicut Scythae Aretae. Ceterum Bactrianos non omnes qui cum Dario erant, ad impedimenta excurriſſe exiſtimo, ſed illud *mille* quod in laevo cornu Darii erat, de quo ſupra. erant in acie Bactriani admodum novem equitum millia, octo ducebat Beſſus, mille ſeparata erant, quae miſſa Scythis ſuppetias credo, quando de Beſſo hic nulla mentio, & Darius ſe ipſum nimis nudaſſet, amiſſis à ſe omnibus Bactrianis. RADERUS. *Ad opprimenda.* Acidalius legebat, *ad obtinenda*, quod jam alii oppreſſiſſent, id eſt, invaſiſſent: ego mutandi recepta cauſſam hic non video. utique enim hi quoque opprimendis impedimentis abſceſſerant, cum ii qui prius id egerant, tenendo propoſito impares eſſent. *opprimere* enim non tantum eſt invadere, ſed etiam effectu conatus potiri. FREINSH.

Adiſſet] *Adeſſet* vulgo, peſſime. MODIUS.

Obverti] Alii *converti*, & paullo ante *offuſos* pro *circumfuſos.* MODIUS.

Et ab Agrianis equitibus] Editiones, *ab Agrianis militibus premebantur: & Bactriani* &c. non aeque concinne. MODIUS. *Alexander & à fronte & à tergo hoſtem habebat; qui averſo ei inſtabant, & ab Agrianis equitibus premebantur. Bactriani impedimentis hoſtium direptis reverſi ordines ſuos recuperare non poterant.* A Modio ſic haec edita, quae non paullo melius in vulgatis: atque in his tamen etiam diſtinctiuncula ſimul & copula peccat in verum ſenſum. Scribe & interſtingue: *Alexander & à fronte, & à tergo hoſtem habebat. Qui averſo ei inſtabant, ab Agrianis equitibus premebantur. Bactriani impedimentis direptis* &c. ACIDALIUS. Non male diſtinxit Acidalius, verborum intellectus non eſt obſcurus, Agriani à tergo Alexandrum defendebant, ipſe ſe ipſum à fronte. RADERUS.

Utrumque delecti] Quidam, *utrumque regem.* ſed haec vox melius abeſt. MODIUS.

Amiſſo rege nec volebant &c.] Sic Craterus ad Alexandrum l. IX, 6, 8. *quum tam avide manifeſtis periculis offeras corpus, oblitus tot civium animas trahere te in caſum? quis enim tibi ſuperſtes aut optat eſſe aut poteſt?* Ita priſci Germani animati erant, *quibus infame in omnem vitam ac probroſum, ſuperſtites principi ſuo ex acie recedere.* Tacit. Germ. 14, 2. LOCCENIUS.

Ante oculos] Vide l. III. c. 6, 3. & 11, 9. Arrian. l. IV. Virgil. IX. Aen. vſ. 70.

Tum vero incumbunt; urguet praeſentia Turni. Notavit Herodot. VIII, 86. in pugna ad Salaminem barbaros *exſtitiſſe longe ſe ipſis praeſtantiores, Xerxem reformidantes, quod ab eo ſinguli conſpici arbitraban-*

25 regis mortem occumbere [1] ducebant egregium. maximum tamen periculum [2] adi-
bant, qui maxime [3] tuebantur; quippe ſibi quiſque caeſi regis [4] expetebat decus.
26 Ceterum, ſive ludibrium oculorum, ſive vera ſpecies fuit; qui circa [5] Alexandrum
erant, vidiſſe ſe crediderunt, [6] paullulum ſuper caput regis placide volantem
aquilam, [7] non ſonitu armorum, non gemitu morientium territam: diuque circa
27 equum Alexandri pendenti magis, quam volanti ſimilis adparuit. Certe vates A-
riſtander, alba veſte indutus, & [8] dextra praeferens lauream, militibus in pugnam
28 intentis [9] avem [10] monſtravit, *haud dubium victoriae auſpicium*. Ingens ergo ala-
critas ac fiducia paullo ante territos accendit ad pugnam. utique poſtquam auriga
Darii, qui ante ipſum ſedens equos regebat, haſta transfixus eſt. nec aut Perſae,
29 aut [11] Macedones [12] dubitavere, quin ipſe rex eſſet occiſus. [13] Lugubri ergo ulu-
latu [14] & incondito clamore gemituque totam fere aciem adhuc aequo Marte pu-
gnantium turbavere cognati Darii & armigeri; [15] laevoque cornu in fugam [16] effu-
ſo,

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Frob. Mer. Ald. *ducebat.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Pal. 1. Bong. *adhibebant quos* Voſſ. 2. *adhibebant quidem* Ald. Frob. Mer. Baſ. Col. *adibat qui.* 3 Ald. Frob. Mer. Baſ. Col. *tuebatur.* 4 Pal. 1. Voſſ. 1. *exſpectabat.* 5 Frob. Mer. Ald. Baſ. Col. *regem Alex.* 6 B. 1. *paulum.* 7 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1, *non ſono* Ald. Frob. Voſſ. 2. Mer. Baſ. Col. *nec ſonitu arm. nec* 8 P. *dextram.* 9 F. P. omittunt *avem* D. *autem.* 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Lugd. Amſt. *monſtrabat.* 11 Fl. *per Mac.* 12 Frob. Ald. Mer. Col. *dubitare.* 13 Leid. Voſſ. 1. Bong. *ergo lug.* Voſſ. 2. omittit *ergo.* 14 Mer. *ex incond.* 15 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. Mer. *levumque* alii *laevumque tuentes.* 16 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Ald. Frob. Mer. Baſ. Col. *effuſum* alii *effuſi.*

bantur. Item ad Thermopylas acriter ab iis pugnatum fuiſſe ſcribit Diodor. XII, 7. *dum virtutis inſpectorem & teſtem haberent regem ipſum.* Monet Imp. Conſtantius Julianum Caeſ. prudentiſſime, apud Ammian. XV, 21. ut neceſſitate exigente interſit proeliis, *turbatos ſubſidiis fulciens, modeſte increpans deſides, veriſſimus teſtis adfuturus induſtriis & ignavis.* Apud Salluſt. Jug. *qua in parte rex pugnae adfuit, ibi aliquamdiu certatum: ceteri omnes ejus milites primo congreſſu pulſi fugatique.* Livius XXXI, 37. *eo quoque ſuperiores Macedones erant, quod & rex ipſe hortator aderat.* FREINSH.

Ducebant] Ita v. l. & mox, *adibant, tuebantur,* quibus locis erat vulgo *ducebat, adibat, tuebatur.* MODIUS.

Expetebat] Forte *expetebant.* HEINSIUS.

Sive ludibrium oculorum] Quum Annibal ante agmen ſuum praemiſiſſet boves accenſas ſtipulas capitibus praeferentes, iiſque terruiſſet è longinquo Romanos, Livius illud quoque *ludibrium oculorum* appellat. Quale & illud eſt, quum incenſis funiculis & ex arboribus noctu ſuſpenſis hoſti ſpecies imminentis exercitus terrorque objicitur. LOCCENIUS.

Aquilam] Eamdem hiſtoriam Plutarchus quoque memorat, ſed id ait contigiſſe, antequam Alexander proelium iniret. RADERUS. Seneca Natur. Quaeſt. II, 32. *Aquilae hic honos datus eſt, ut magnarum rerum faceret auſpicia.* Exempla plura collegit Alexander Dier. Genial. V, 13. Sidonius Carm. XI, 127.

Multos cinxerunt aquilae, ſubitumque per orbem
Luſit venturas famulatrix penna coronas.

Ubi doctiſſimum Savaronem conſule. FREINSH.

Alba veſte] De more, ubi vel ſacrificandum, vel publice quid agendum erat. RADERUS.

Monſtravit] Sciens gratum id Alexandro fore. nam & ipſe, *cum ab aruſpicibus cognoviſſet, deos omnia fauſta portendere, circumferri hoſtias juſſit, & militibus ob oculos demonſtrare, ut non ſolum ex auditione, verum etiam ex adſpectu ſpem bonam de periculo haberent.* Polyaen. IV, 3, 14. FREINSH.

Haſta transfixus] Ab ipſo Alexandro, ut auctor eſt Diodorus XVII, 60. *Dumque Imperator Imperatorem infeſto animo petit, miſſo in Darium jaculo Alexander, ipſum quidem non contingit, ſed aurigam illi adſiſtentem feriens proſternit.* RADERUS.

Dubitavere] Alii *dubitare*, & hoc malo pro, *dubitabant.* MODIUS.

Turbavere cognati] Indiligenter hic fuerunt librarii, qui ediderunt, *Lugubri ergo ululatu, & incondito clamore gemituque totam fere aciem adhuc aequo Marte pugnantium turbavere. Cognati Darii & armigeri, laevumque tuentes cornu, in fugam effuſum deſtituerant currum &c.* ſed ego quod illi viderant minus ex membranis correxi. MODIUS. Vidit & correxit Modius, necdum ille tamen omnia, quaedam nec ſatis recte. dabo prius vulgatam lectionem, mox deinde cenſuram noſtram. *Cognati Darii & armigeri laevumque tuentes cornu in fugam effuſum deſtituerant currum.* vocem *tuentes* ejecit Modius, mallem *cornu.* Nihil enim hic cornu aciei, quod nec erat ullum jam amplius, illa tam varie turbata: certe non nunc ipſum in fugam effundebatur. ego aliud video, ſic ſc. emendandum, ut

ad-

ſo, [1] deſtituerant currum; quem à dextra parte ſtipati in medium agmen [2] rece-
perunt. Dicitur [3] acinace ſtricto Darius dubitaſſe, an fugae [4] dedecus honeſta 30
morte vitaret. Sed eminens curru nondum omnem ſuorum aciem proelio exceden-
tem deſtituere erubeſcebat. [5] Dum inter ſpem & [6] deſperationem haeſitat, ſenſim 31
Perſae [7] cedebant, & [8] laxaverant ordines. Alexander [9] mutato equo, quippe
plures fatigaverat, reſiſtentium [10] adverſa ora fodiebat, fugientium terga. Jam- 32
que non pugna, ſed caedes erat: cum Darius quoque currum ſuum in fugam ver-
tit. Haerebat in tergis fugientium victor: [11] ſed proſpectum oculorum nubes pul-
veris, quae ad coelum [12] ferebatur, abſtulerat. ergo haud ſecus quam in tenebris
errabant; ad [13] ſonitum notae vocis, [14] ut ſignum, ſubinde coëuntes. [15] Exau- 33
diebantur

Variantes Lectiones.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Bong. *deſtituerat.* 2 Voſſ. 1. *recaep.* 3 Voſſ. 2. *acinate.* 4 Voſſ. 2. *decus.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Ald. Frob. Mer. Baſ. Col. *dumque.* 6 Mer. *dubitationem.* 7 Pal. 1. *celabant.* 8 Voſſ. 2. *laſſavere* Mer. *laxavere.* 9 Voſſ. 1. *mutato quo.* 10 Alii omittunt *adverſa.* 11 Ald. Frob. Mer. Col. Baſ. *& proſp.* Voſſ. 2. *ſed conſp.* 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. Pal. 1. D. Bong. *referebatur.* 13 Fl. Leid. Voſſ. 1. & vulgo *ſonum.* 14 Fl. Leid. Voſſ. 2. Bong. Pal. 1. D. Mer. *aut ſign.* Voſſ. 1. *haut ſign.* 15 Ald. Frob. Mer. Baſ. Col. *exaudiebatur.*

adſcribam. *Lugubri ergo ululatu, & inc. cl. g. t. f. a. a. ae. M. p. turbaverant cognati Darii: & armigeri laevam tuentes in fugam effuſi deſtituerant currum, quem à dextra parte ſtipati in medium agmen receperunt.* Armigeri ad laevum Darii latus poſiti, occiſum eum nunc rati, in fugam ſe dabant, curru deſtituto: quem alii ad dexteram ſtabiles & firmi in agmen ſuum recipiunt undique circumfuſi. Verus iſte ſenſus, qui nec aliter à Curtio expreſſus. *Laevam* ſimpliciter intelliges, vel ſubintelliges *partem*, uti mox *à dextera parte*, quamquam ſane & hic vocula illa ipſa abeſſe poteſt, & utrobique laeva & dextera abſolute capi. ACIDALIUS. Nec MSS. cum editis, nec editi & MSS. cum Criticorum cenſura conveniunt, conſtat vulgatae qualicumque ſcripturae ſua tamen ſententia. Perſae, (quos priori verſu nominarat) lugubri ululatu & clamore gemituque totam fere aciem a. ae. M. p. turbavere. Cognati vero Darii &c. *in fugam* effuſi currum deſtituerant, quem ii qui à dextra parte pugnabant in ſuam aciem receperunt. Chartae & membranae eumdem locum his verbis conſignant, *Lugubri ululatu & incondito clamore gemituque totam fere aciem adhuc aequo Marte pugnantium turbavere, cognati Darii & armigeri, laevoque cornu in fugam effuſo, deſtituerant currum.* Paullo melius & expeditius haec ſcriptura habet. Acidalius optime, quamvis nulla auctoritate nixus, ſed è re praeſenti & ingenio. & ſaepe perbene, niſi quod à Curtio longius abeat, cujus ego ſyllabas retinendas arbitror tolerabili & vero ſenſu non obnitente. Alioqui nemo negat, ſaepe ſublatis aut mutatis voculis nunc his nunc aliis, aut etiam ſuffectis clariorem ſenſum effici poſſe. ſed id eſt explanare Curtium, non illius verba recenſere. praeſertim quando codex ſuffragatur. Ceterum ſententiam & emendationem Acidalii etiam Siculus affirmat, cum dicit, *latus alterum laevum utique fuiſſe nudatum.* RADERUS. *Turbavere.* Hunc locum ſic interpolat Acidalius: *Lugubri ergo ululatu & inc. cl. g. t. f. a. a. ae. M. p. turbaverant cognati Darii: & armigeri laevam tuentes in fugam effuſi deſtituerant currum, quem à dextra parte ſtipati in medium agmen receperunt.* Quam emendationem mire commendat Raderus, quamquam faſſus nimis à verbis Curtii recedere. Mihi ne probabilis quidem eſt: cum & illud *turbavere* fruſtra mutetur, & lectio vulgata, MSS. etiam auctoritate ſubnixa, commodiſſimum habet ſenſum obſervata ſaltem diſtinctione quam adhibuimus. FREINSHEM.

Cognati] Hi enim circa ipſum erant in laevo cornu. Diodor. XVII, 59. & Arrian. III, 2, 21. Ergo horum fuga laevum iſtud cornu deſtituit currum regis, quem ideo qui in dextro ſtabant, in medium ſui receperunt. haec enim pars aciei pugnabat adhuc, ut ex ſequentibus clarum eſt. IDEM.

Honeſta morte] Juſtin. XI, 14, 3. *Darius cum vinci ſuos videret, voluit & ipſe mori: ſed à proximis fugere compulſus eſt.* Suetonius Caeſ. XXXVI, 2. Caeſarem quoque ultimo proelio in Hiſpania de conſciſcenda ſibi nece cogitaſſe refert. Multi alii in extremis ſaepe periculis ſibi ipſi omnino violentas manus intulerunt, M. Brutus, Otho, alii, ut omittam oppida & civitates; caſtra tota apud Caeſarem de bell. Gall. V, 37. RADERUS. De *honeſta morte* vide ſupra ad III, 8, 21. De oppidis totis ita pereuntibus infra ad IX, 4, 6. FREINSH.

Vitaret] Forte ex praecedenti litera *evitaret.* HEINSIUS.

Reſiſtentium ora] *Reſiſtentium adverſa ora*, editiones, ſed quid, malum, eo opus eſt? niſi forte ora à tergo fodi ſolent. MODIUS.

Proſpectum nubes pulveris abſtulerat] Pariter l. V. c. 13, 12. *ſed proſpectum ademerat pulveris nubes.* CELLAR.

diebantur [1] tantum ſtrepitus habenarum, quibus equi currum [2] trahentes idemtidem verberabantur: haec ſola fugientis veſtigia excepta ſunt.

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. & alii *tamen* Mer. *tm̄.* 2 MSS. & vulgo *vehentes.*

Ferebatur] MSS. *referebatur.* forte *efferebatur.* HEINSIUS.

Ad ſonum notae vocis] Haec omnia antea ita legebantur: *ad ſonitum notae vocis, aut ſignum ſubinde coëuntes. Exaudiebantur tantum ſtrepitus habenarum, quibus equi currum trahentes, &c.* non recte, ſi quid judicare valeo. MODIUS. *Exaudiebantur.* Sic malui cum pleriſque editionum veterum; & cum iiſdem mox *tantum, & trahentes.* FREINSH.

Currum trahentes] Cujus currum? Darii ſine dubio, & ſequitur, *haec ſola fugientis veſtigia excepta ſunt*, quae profecto de nullo alio accipienda, jam vero nil de eo proxime praeceſſit. Locutus noſter eſt communiter de fugientibus, eos dixit erraſſe, coiviſſe. Quomodo nunc poteſt tam abrupte venire ad Darium ſeorſim, ne prolato quidem ejus nomine? mihi admodum perſuaſum, non pauca hoc loco excidiſſe. SCHEFFER.

CAPUT XVI.

Parmenio, in diſcrimine conſtitutus, Alexandrum retrahit. Tandem integra victoria potiti Macedones, reliquos Perſas, multis ſuorum millibus deſideratis, fuga ſibi quaerere ſalutem cogunt.

1 At in laevo Macedonum cornu, [1] quod Parmenio, ſicut ante dictum [2] eſt,
tuebatur, longe alia fortuna utriuſque partis res [3] gerebatur. [4] Mazaeus, cum
2 omni ſuorum equitatu vehementer invectus, [5] urguebat Macedonum alas; jamque
abundans multitudine [6] aciem circumvehi coeperat; [7] quum Parmenio equites
nuntiare jubet *Alexandro, in quo diſcrimine ipſi eſſent,* [8] *niſi mature ſubveniretur;*
3 *non poſſe ſiſti* [9] *fugam.* Jam multum viae [10] proceſſerat Rex, imminens fugientium
tergis; quum à Parmenione triſtis nuntius venit. *refrenare equos* [11] juſſi, qui vehebantur, [12] agmenque conſtitit: frendente Alexandro, *eripi* [13] *ſibi victoriam è*
4 *manibus; &* [14] *Darium* [15] *felicius fugere quam* [16] *ſequi ſe.* Interim ad Mazaeum
ſuperati regis fama pervenerat. Itaque, quamquam validior erat; [17] fortuna tamen [18] partium territus, perculſis languidius inſtabat. Parmenio ignorabat quidem

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. omittunt *quod.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. omittunt *eſt.* 3 Ald. *gerebantur.* 4 MSS. noſtri Mer. *Mazeus.* 5 Sic MSS. B. 1. *arguebat.* 6 Fl. Voſſ. 1. 2. D. Bong. F. *acie.* 7 Leid. Voſſ. 2. *tum.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *ni.* 9 Fl. Voſſ. 1. D. *fuga.* 10 Pal 1. Mer. *praeceſſerat* Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Amſt. Lugd. *praeceperat* Voſſ. 2. *perceperat.* 11 Sic Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. ſed vulgo Bong. Mer. Frob. Amſt. Lugd. *juſſit.* 12 Ald. Col. Baſ. *agmen.* 13 Voſſ. 1. *ſi.* 14 Voſſ. 2. *Darius.* 15 Mer. *facilius.* 16 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *ſe ſequi.* 17 Fl. Leid. Voſſ. 2. Bong. *tamen fort.* 18 Leid. omittit *partium.*

Siſti fugam] Scriptus codex Colonienſis, & meus, *non poſſe reſiſti fugam*, ſed ſi *reſiſti* placet, illud *fugam* placendum non eſt. MODIUS.

Praeceperat rex] Impreſſi omnes *proceſſerat*, adeo unanimi ſenſu illud *praecipere* hac ſignificatione, non uſitatum ſolum bonis auctoribus, ſed etiam elegans, è medio tollere conſpirarunt. nequicquam tamen, ſi mihi meo, meo dico, imo membranarum arbitrio Curtio opem facere liceat. MODIUS. Cum Modio faciunt MSS. noſtri.

Refrenare equos] Inhibere, à curſu fugientes perſequente revocare. Cicero Philipp. XI. c. 2. *Antonio ſe Brutus objecit, à progreſſu arcuit, à reditu refrenavit.* & pro Caelio c. 31. *magno ingenio adoleſcentes refrenandi potius à gloria, quam incitandi fuerunt.* CELLAR.

Juſſi qui vehebantur] Scripti *juſſit.* Quod non probo. quomodo enim tota ſibi hoc pacto conſtabit periodus? MODIUS. *Vehebantur* leg. *qui invehebantur.* HEINSIUS.

Quam ſequi ſe] Mallem cum Bongarſiano, *quam ſe ſequi*, elegantioris numeri cauſſa. SCHEFFER.

Fortuna partium territus] Ita Brutum ſcribit Florus IV, 7, 14. *in Caſſio etiam ſuum animum perdidiſſe.*

dem cauſſam ſua ſponte pugnae remiſſae; ſed occaſione vincendi ſtrenue eſt uſus. Theſſalos equites ad ſe vocari jubet. [1] *Ecquid, inquit, videtis iſtos, qui ferociter modo inſtabant, pedem referre, ſubito pavore perterritos? Nimirum nobis quoque regis* [2] *noſtri fortuna* [3] *vincit. omnia Perſarum caede* [4] *ſtrata ſunt. quid ceſſatis?* [5] *an ne fugientibus quidem pares eſtis?* Vera dicere [6] videbatur, & ſpes languentes quoque ere- 6
xerat. [7] ſubditis calcaribus [8] proruere in hoſtem. & illi jam non ſenſim, ſed citato gradu recedebant, nec quidquam fugae, niſi quod [9] terga nondum verterant, [10] deerat. Parmenio tamen, ignarus quaenam in dextro cornu fortuna regis eſ- 7
ſet, repreſſit ſuos: Mazaeus, dato [11] fugae ſpatio, non recto itinere; ſed majore & ob id tutiore circumitu [12] Tigrin [13] ſuperat: & [14] Babylonem cum [15] reliquiis devicti exercitus intrat. Darius paucis fugae comitibus ad Lycum amnem con- 8
tenderat, quo trajecto dubitavit an ſolveret pontem; quippe *hoſtem jam adfore* nuntiabatur. Sed tot millia ſuorum, quae nondum ad amnem [16] pervenerant, ponte reci-

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Voſſ. 1. Mer. *& quid* Leid. Voſſ. 2. P. *haec quid* Pal. *en quid &c.* D. Bong. *& quid videtis inquit.* 2 Voſſ. 2. omittit *noſtri.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. Amſt. Lugd. *vicit.* 4 Voſſ. 1. *ſtructa.* 5 Voſſ. 2. Mer. *cur ne.* 6 Mer. Ald. *videtur.* 7 Mer. *ſubitis.* 8 Voſſ. 2. *perruere.* 9 Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *nondum terga.* 10 Pal. 1. *deerant.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Mer. *pugnae.* 12 Sic MSS. 13 Mer. *ſuperarat.* 14 Fl. Leid. *Babylonam* Voſſ. 1. *Babyllonam* Voſſ. 2. *Babiloniam.* 15 Leid. D. Pal. 1. Mer. *reliquis.* 16 Fl. Voſſ. 1. *pervenerat.*

diſſe. Livius I, 11, 3. de Cruſtumeniis: *jam alienis cladibus ceciderant animi.* Idem ſcribit I, 25, 12. Curiatiorum ultimum *victum fratrum ante ſe ſtrage fuiſſe.* Magis autem id accidere neceſſe eſt ipſo capite jam caeſo aut pulſo, quod pluribus exemplis exſequitur Gruter. Diſcurſu XI. ad illa Taciti H. IV, 34, 9. *Credita* (an *didita*) *fama per utrumque exercitum, vulneratum aut interfectum, immane quantum ſuis pavoris, & hoſtibus alacritatis indidit.* FREINSH.

Sua ſponte] *Omiſſa cunctando victoria erat.* Liv. VII, 24, 4. IDEM.

Ad ſe vocari] Quid? ad ſe vocari jubet equitatum? totum, an duces modo? quod ſi hoc, cur non expreſſit? immo cur ſubjicit, unde colligas cum univerſis eſſe locutum? At hoc ſane quam putidum eſt. Equites enim in ipſo pugnae diſcrimine conſtitutos Imperator ad ſe vocet, hortandi cauſſa? non certe ſi ſapiat. Si quid video, fuit, *Theſſalos equites advectus, Ecquid, inquit &c.* Tacitus II, 45, 4. de Arminio: *equo colluſtrans cuncta, ut quoſque advectus erat, reciperatam libertatem &c.* ingerebat. Livius VII, 24, 4. *Conſul vulnere alligato, revectus ad prima ſigna, Quid ſtas miles? inquit &c.* Ita ſcilicet duces militibus in acie ſtantibus advectos paſſim legimus: non contra. Sed nimirum iſta vox, cum forte legi non poſſet, impoſuit divinatori non optimo, qui cum de vocando aliquid hic eſſe conjiceret, non gravatus eſt aliam inſuper voculam, *jubet*, inculcare: quae & ipſa qua jure, qua injuria multa hujus ſcriptoris loca obſedit. De ipſo autem Parmenionis hoc ſtrategemate vide infra ad IV, 16, 28. FREINSH. Freinshemius vere opinor putat, locum hunc eſſe depravatum, emendatque, *Theſſalos equites advectus, Ecquid, inquit.* Ac de re quidem facile convenirem, verba vero emendationis longius abire videntur. Quare mallem ita legere: *Theſſalos equites advolare, ubi, & quid, inquit, videtis.* Verbum *advolare* valde opportunum eſt hoc loco, quia praeceſſit *ſtrenue uſus*, uſurpatque noſter etiam alibi, quoties feſtinatio eſt indicanda. Scriba tamen non eſt aſſecutus, itaque fecit *advocare*, unde alius dein, *ad ſe vocare*, & alius, *vocari jubet.* SCHEFF. Aut Curtius incogitans ſcripſit, quod nulli politiorum facile perſuadeatur, aut locus hic eſt corruptus. ſenſum adſequuntur correctiones virorum doctiſſimorum; ductum literarum attendenti in mentem venit, legi poſſe *Theſſalos equites id ſpeculari jubet*, vel *jubens*, id eſt obſervare. Cic. I. Cat. c. 2. *multorum te oculi ſpeculabuntur atque cuſtodient.* ſic ſupra noſter l. IV, 12, 18. *Mazaeus quia ſpeculari modo juſſus erat.* ſic Juſtin. l. XXV, 3. *Antigonus amiſſi regni ſpeculaturus eventum.*

Fortuna vincit] Alii libri *vicit*, quod praefero, propter ſequens, *ſtrata ſunt.* SCHEFFER.

Vera dicere] Quae res acerrimos habet aculeos, Tacit. Hiſt. l. IV. c. 78, 1. *Vera erant, & à tribunis praefectiſque eadem ingerebantur.* FREINSHEM.

Subditis calcaribus proruere in hoſtem] Sic plane libri, etiam optimi: ſed legendum *prorumpere*, ut apud Maronem. *Et medius denſos prorumpit in hoſtes.* GRONOVIUS ad Tacit. l. I. Ann. c. 68.

Fugae ſpatio] *Pugnae*, membranae: ſed hoc cum mente auctoris pugnaret. MODIUS.

Darius paucis fugae comitibus ad Lycum amnem contende-

9 reciſo, [1] praedam hoſtis fore videbat. Abeuntem, quum intactum ſineret pon-
tem, [2] dixiſſe conſtat, *Malle* [3] *inſequentibus iter dare; quam auferre fugientibus.* Ipſe
10 ingens ſpatium fuga emenſus, media fere nocte [4] Arbela pervenit. Quis tot ludi-
bria fortunae, ducum [5] agminumque caedem multiplicem, devictorum fugam,
clades nunc ſingulorum, nunc univerſorum, aut animo adſequi queat, aut [6] ora-
tione complecti? Propemodum ſaeculi res in [7] unum illum diem fortuna cumula-
11 vit. Alii qua breviſſimum patebat iter; alii [8] diverſos ſaltus, & [9] ignotos ſequen-
tibus calles petebant. Eques [10] pedeſque confuſi ſine duce, armatis inermes, in-
12 tegris debiles [11] implicabantur. Deinde, miſericordia in metum verſa, qui ſequi
non

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *videbat hoſt. praed. fore.* 2 P. *dixiſſe ſe.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. *ſe ſequent.* Pal. 1. Bong. *ſequent.* Ald. Col. Baſ. Mer. Frob. *ſe inſeq.* 4 Col. Baſ. Mer. Frob. *Arbellam* Lugd. *Arbella.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *agminum.* 6 Pal. 1. *ratione.* 7 Vulgo *unum diem* Pal. 1. *illum diem proh fortuna* Fl. Leid. Voſſ. 2. *unum illum diem pro fortuna* ſic & B. 1. ſed ſuperſcripto *h* ut eſſet *proh fortuna.* 8 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *diviſos.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Bong. *ignotas.* 10 Pal. 1. *pedites.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Pal. 1. Bong. *plicabantur.*

tenderat, quo trajecto dubitavit an ſolveret pontem. quippe hoſtem jam adfore nuntiabatur] De *Lyco* amne vere noſter, ut ſibi conſtet. Hanc enim ponte junctum & trajectum à Dario ſupra memoravit. At Juſtino quî in mentem venit de *Cydno* affirmare? lib. XI. *ſuadentibus deinde quibuſdam, ut pons Cydni fluminis ad iter hoſtium impediendum intercluderetur: non ita ſe ſaluti ſuae velle conſultum ait, ut tot millia ſociorum hoſti objiciat: debere & aliis viam patere, quae patuerit ſibi.* Mirum ni emendandus hic è noſtro. Nam quid huc Cydnus, qui Ciliciae fluvius? In Lycum Arrianus etiam conſentit, etſi non Darium quidem eo diſerte profugiſſe narrat, ſed Alexandrum, cum hunc inſequeretur, tranſiſſe. Diodorus neutrius meminit, nec adeo fugae ullius ad vel ultra pontem. In Juſtino verbum quoque vix ſincerum, *intercluderetur:* quod duriuſcule de ponte, rectius de amne aut itinere ipſo dicas. An mutandum, *intercideretur:* ut Curtius hic mox deinde: *ſed tot millia ſuorum, quae nondum ad amnem pervenerant, ponte reciſo praedam hoſtis fore videbat.* Ad quod ipſum exemplum vide ne & porro in Juſtino ſcribendum, *ut tot millia ſuoram hoſti objiciat.* ACIDALIUS. *Lycum.* Recte meo animo Juſtinum XI, 14, 4. corrigit ad hunc locum Acidalius, ſic legens: *Suadentibus deinde quibuſdam, ut pons Lyci* (pro *Cydni*) *fluminis ad iter hoſtium impediendum intercideretur:* (pro *intercluderetur*) *non ita ſe ſaluti ſuae velle conſultum ait, ut tot millia ſuorum* (pro *ſociorum*) *hoſti objiciat.* FREINSH.

Solveret pontem] Saepe factum ad praecidendum hoſtibus aditum, ut portae civitatium clauderentur, magno interim excluſorum ſociorum damno. Liv. l. XXV, 15, 11. Thurini *conclamant, inſtare Poenum: permiſtoſque hoſtes urbem invaſuros, ni propere portas claudant. ita excluſos Romanos praebuere hoſti ad caedem.* FREINSH.

Fugientibus] Non *ſe*, quod in praecedenti *inſequentibus* intelligendum, ſed *hoſtes*, qua periphraſi cives denotat. SCHEFFER.

Arbela pervenit] Hinc apparet, quanto intervallo hoc oppidum à pugnae loco orientem verſus, & ultra Lycum amnem fuerit remotum. Proelium autem inter Tigrim & Lycum commiſſum erat, unde Mazaeus Babylonem petiturus, Tigrim ſuperavit n. 7. Darius ad interiora regni properans Lycum ponte tranſivit. Ptolemaeus, quem alibi ſecuti ſumus, *Lycum* cis Arbela ponit, *Caprum* tandem amnem prope illa, nec fere aliter Strabo l. XVI. ineunte. & Plin. l. VI. c. 26. quamquam hic Abſidrin vocat, qui aliis Caprus eſt. CELLAR.

Quis tot Ludibria &c.] Haec ut declamatorio ſtylo nimium producta iterum vitio dat auctori noſtro Cl. Clericus Judicii c. 8. §. 3. ſed quid non culpat, qui cuncta culpanda ſibi ſumſit.

Saeculi res] Tam varios & multiplices intelligit caſus, quam alias vix ſeculis ſingulis integriſque, per tempora diverſiſſima ſolent evenire. SCHEFFER.

Diem fortuna] MSS. *pro* vel *proh fortuna*, forte *prona fortuna.* HEINSIUS.

Diviſi ſaltus] *Diverſos ſaltus*, editi, & legatur ſane ita. MODIUS. Scribendum plane cum vulgatis *diverſos ſaltus.* ACIDALIUS. Certe *diverſos* ſcribendum. RADERUS. Lege *deverſos ſaltus*; hinc *deverti*, *deverſoria*, *deverticula.* nam ſic ſemper MSS. HEINSIUS.

Integris debiles] Integri, pugnae diſcrimen nondum experti: debiles, vulnerati, aut membro multati. adde l. V. c. 4, 28. CELLAR.

Miſericordia] Amat hunc ſenſum Curtius, ideoque ſaepius expreſſit. Fecit & Caeſar de bel. Gal. VII, 26. *plerumque in ſummo periculo timor miſericordiam non recipit.* FREINSH. Cum propter metum imminentis periculi cogerentur omittere mi-

ſeri-

non poterant, inter mutuos gemitus deſerebantur. Sitis praecipue fatigatos & ſaucios [1] perurebat, paſſimque omnibus [2] rivis proſtraverant corpora, praeterfluentem aquam hianti ore captantes. quam [3] quum diu avidi turbidam hauſiſſent, ten- 13
debantur [4] extemplo praecordia premente limo; reſolutiſque & torpentibus membris, [5] quum ſuperveniſſet hoſtis, novis vulneribus excitabantur. Quidam, oc- 14
cupatis proximis rivis, [6] diverterant longius, ut, quidquid occulti humoris uſquam [7] manaret, exciperent. [8] nec ulla adeo avia & ſicca [9] lacuna erat, [10] quae veſtigantium ſitim falleret. E proximis [11] vero itineri vicis [12] ſenum ululatus fe- 15
minarumque [13] exaudiebantur, barbaro ritu [14] *Darium* adhuc *regem* clamantium. Alexander, ut ſupra dictum eſt, inhibito ſuorum [15] curſu ad Lycum amnem [16] per- 16
venerat. ubi ingens multitudo fugientium oneraverat pontem, & plerique, quum hoſtis urgueret, in flumen ſe praecipitaverant, [17] graveſque armis, & proelio ac fuga defatigati gurgitibus hauriebantur. Jamque non pons modo fugientes; ſed 17
ne amnis quidem capiebat, agmina ſua [18] improvide ſubinde [19] cumulantes. quippe, ubi intravit animos pavor, id ſolum metuunt, quod primum formidare coepe-

VARIANTES LECTIONES.

1 Vulgo *exurebat*. 2 Sic MSS. & Bong. ſed Ald. Elz. Col. Baſ. Frob. Mer. & alii *viis*. 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. Mod. & alii *quum avide*. 4 P. *extimplo*. 5 B. 1. *dum*. 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *deverterant*. 7 Bong. *maneret*. 8 D. Pal. 1. *hec ulla*. 9 D. *lucuna* ſed ſuperſcripto *a* ut eſſet *lac*. 10 Fl. Leid. Voſſ. 2. *ut caſtig*. Voſſ. 1. *ut veſtig*. Bong. *quae caſtig*. 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. *vere* Voſſ. 2. *vero itineris vico*. 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *ulul. ſenum*. 13 Pal. 1. *exaudiebant*. 14 P. *adhuc Dar. reg. clamantes*. 15 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *impetu*. 16 P. *pervenit*. 17 Ald. *granoſque*. 18 Col. Baſ. Frob. Mer. Ald. *improvidae fugae* Voſſ. 2. *properae fuge* alii *improvida fuga*. 19 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Bong. *cumulantis* B. 1. *cumulanti*.

ſericordiam, nec tam aliis eſſe auxilio, quam ipſi ſuam curare ſalutem. SCHEFFER.

Sitis praecipue &c.] Et haec hyperbole taedio affecit Cl. Clericum, qui eum ideo notat Judicii c. 8. §. 6. ſed uti ſolet inique.

Omnibus rivis] *Viis* vulgo. ſed illud malo. Gualterus, *omnibus accumbunt rivis*. MODIUS. *Rivis*. Sic malui cum paucis. ita mox num. 14. & certe ſi omnibus viis fuiſſet reperire praeterfluentem aquam, forte non ita ſitiſſent. FREINSH.

Cum avide] Adhuc vulgo, *quam cum diu avidi*. nugae. MODIUS.

Nec ulla adeo avida & ſicca lacuna erat] Inepte, *avida*, vulgo melius *avia*: cui tamen quomodo *ſicca* haeret? Rectius *diſſita* jungeretur. & utrumque illa probant ſuperiora: *quidam occupatis proximis rivulis, diverterant longius, ut quidquid occulti humoris uſquam manaret, exciperent*. At *ſicca* ſi retines, *arida* pulcre attemperaveris ex *avida*. quae epitheta ſollemnia poëtis. Martial.

Siccae quod redolet palus arenae.

Propert.

Dicebar ſicco vilior eſſe lacu.

Sed vulgata lectio tota fortaſſe recta *avia & ſicca*, ut utrumque dicat, & ſitas longius, & ἀνύδρους fuiſſe. ACIDALIUS. *Avia & ſicca*. Ita Conſtantienſis codex; Modianus, *avida*. Acidalio placet *arida*. RADERUS. *Avia*. Mod. *avida*, unde Acidal. tentabat *arida*, non inepte. nec tamen ipſe vulgatam lectionem damnat; & ego praefero. FREINSH.

Darium adhuc regem] Petebant auxilium à Dario, ejuſque implorabant opem contra vim Macedonum, quaſi adhuc rex foret, cum is tamen jam in fuga conſtitutus ipſe indigus eſſet opis alienae. SCHEFFER.

Non pons modo] Hic quiddam recepi, quiddam ejeci, quiddam mutavi. impreſſi enim ſic habebant. *Jamque non modo fugientes, ſed ne amnis quidem capiebat, agmina ſua improvidae fugae ſubinde cumulantes*. in quibus vocem *pons* deſiderari, etſi libri calamo exarati nos nulli monuiſſent, etiam conjectari poterat: ut contra illud *fugae*, & ineptum hic, & nulli rei, ſuperare. proque *improvidae*, *improvide* eſſe reponendum. haec tamen talia non viderunt boni viri, qui ante annos 34. & quod excurrit, Curtium ita ediderunt, ut integer videri poſſet. MODIUS. Facilius omnino ex vulgatis reſcribi *improvidâ fugâ* poterat, quam *fugae* ipſum penitus deleri. niſi forte, quia *fugientes* jam anteceſſerat, hoc repeti noluerunt. ACIDALIUS. *Improvide*. Alii *improvida fuga*. Alii *improvidae fugae*. ſervo MSS. lectionem *improvide ſubinde cumulantes*. RADERUS.

Intravit pavor] Nihil enim amplius providit, ſed proxima arripit. Vere enim Ennius apud Ciceronem: *Pavor ſapientiam omnem ex animo expectorat*. Pavoris enim & conſilii prope nulla eſt copula. RADERUS. Haud procul abludit Livius XXIX, 32, 10. *amnis ingens fugientes accepit (neque enim cunctanter, ut quos major metus urgeret, immiſerant equos)*

18 coeperunt. Alexander inſtantibus [1] ſuis, *impune abeuntem hoſtem* [2] *ſequi permitteret. hebetia* [3] *tela eſſe*, [4] *&* *manus* [5] *fatigatas; tantoque curſu corpora exhauſta, &*
19 *praeceps in noctem diei tempus* cauſſatus eſt. Re vera de laevo cornu, quod adhuc in acie ſtare credebat, ſollicitus, [6] reverti ad ferendam opem ſuis ſtatuit. Jamque ſigna converterat; quum equites, à Parmenione miſſi, illius quoque [7] partis
20 victoriam nuntiant. Sed nullum [8] eo die majus periculum [9] adiit, quam dum copias reducit in caſtra. Pauci [10] eum & incompoſiti ſequebantur ovantes victoria. quippe omnes hoſtes aut in [11] fugam effuſos, aut in acie [12] credebant cecidiſſe.
21 quum repente ex adverſo adparuit agmen equitum, qui primo inhibuere curſum;
22 deinde Macedonum paucitate conſpecta, turmas in obvios concitaverunt. Ante ſigna [13] rex ibat diſſimulato magis periculo, quam ſpreto: nec defuit ei perpetua
23 in dubiis rebus felicitas. namque praefectum equitatus avidum certaminis, & ob id ipſum incautius in ſe ruentem, haſta transfixit. quo ex equo lapſo, proximum,
24 ac [14] deinde plures eodem telo confodit. Invaſere [15] turbatos amici quoque; nec Perſae inulti cadebant: quippe non univerſae acies [16] quam hae tumultuariae manus

VARIANTES LECTIONES.

1 Vulgo *ſuis abeuntem* omiſſo *impune* Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. Col. Baſ. Frob. Mer. D. Pal. 1. *ſuis ne impune abeuntem.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. *perm. ſequi* Ald. Col. Baſ. Frob. Mer. Voſſ. 2. *inde permitteret ſequi.* 3 Leid. Voſſ. 1. Bong. *eſſe tela.* 4 Mer. *tum manus.* 5 Pal. 1. *fatigatis.* 6 Voſſ. 2. omittit *reverti* ſed omiſſo ſpatio ut ſaepe. 7 Voſſ. 1. *pactis.* 8 Voſſ. 1. B. 1. 2. *hodie* F. *illo die.* 9 Sic D. ſed primo fuit margini additum *accedit* Fl. Leid. *addidit* in margine *accidit* Voſſ. 1. *addidit* Voſſ. 2. *accidit* Ald. Col. Baſ. Frob. Mer. Amſt. Elz. Lugd. *fuit.* 10 Pal. 1. *enim.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. D. *fuga.* 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *cecid. cred.* 13 Voſſ. 2. *rex exibat.* 14 Fl. Leid. Voſſ. 1. *dein.* 15 Leid. *turbatas.* 16 Voſſ. 2. *ſed quidem* Mer. *ſed quidam.*

quos) raptique gurgite, & in obliquum relati. Nam interdum, teſte Plin. Epiſt. VI, 16. m. *timorem timor vincit.* Utque recte notat Marcellin. XVI, 26. *nihil cavere ſolet, praeter id quod occurrit.* FREINSHEM.

Inſtantibus ſuis abeuntem hoſtem] Vel haec quoque praeſtare illis vulgatis: *Alexander inſtantibus ſuis ne impune abeuntem hoſtem inde permitteret ſequi: hebetia &c.* qui non videt, eum ego profecto non luſcitioſum, ſed caecum eſſe audacter pronuntio. MODIUS. Non tam caecus ego, ut praeſtare vulgatis haec non videam. praeſtant, ſed quantillum? Tu reducta voce *impune* ſic mecum potius & initium & reliqua deinceps, totamque periodum reſcribe & interpunge: *Alexander, inſtantibus ſuis, impune abeuntem hoſtem permitteret ſequi; hebetia tela, & manus fatigatas, tantoque curſu corpora exhauſta, & praeceps in noctem diei tempus cauſſatus; revera de laevo cornu, quod adhuc in acie ſtare credebat, ſollicitus; reverti ad ferendam opem ſuis ſtatuit.* ACIDALIUS. *Abeuntem.* Acidalius ex vulgatis bene reduxit voculam *impune abeuntem.* illud non erat neceſſarium, expuncto poſt verbum *cauſſatus* ſubſtantivo, omnia unam intra periodum redigere. FREINSH.

Hebetia tela] Livius VIII, 38, 16. *Jam viris vires, jam ferro ſua vis deerat.* & XXII, 59, 6. *nec ſuperſumus pugnae, niſi in quibus trucidandis & ferrum & vires hoſtem defecerunt.* Florus II, 6, 17. *duo maximi exercitus caeſi ad hoſtium ſatietatem, donec Annibal diceret militi ſuo; Parce ferro.* Lucanus VII, 728.

Caeſar ut Heſperio vidit ſatis arva natare
Sanguine, parcendum ferro, manibuſque ſuorum
Jam ratus.

IDEM.

De laevo cornu] Non amice ſolum, ſed & prudenter feciſſe hinc judica Quinctium conſulem, referente Livio III, 70, 11. qui collegae nuntiari juſſit: *victorem ſe jam imminere hoſtium caſtris, nolle irrumpere, antequam ſciat debellatum & in ſiniſtro cornu eſſe: ſi jam fudiſſet hoſtes, conferret ad ſe ſigna, ut ſimul omnis exercitus praeda potiretur.* Certe ejus rei neglectus praeſtantiſſimum ducem Judam, & victoria privavit, & vita. Macchab. I, 9, 16. FREINSH.

Periculum adiit] Editi *periculum fuit* perperam. MODIUS. *Periculum.* Quale adiit & Maſaniſſa eo proelio quo Annibal profligatus eſt à Scipione. Nam, ut tradit in Punicis Appianus, vetus ille belli Imperator, *inter fugiendum conſpicatus conglobatos equites Numidas, accurrit, rogavitque ne ſe desererent: quo impetrato, in perſequentes fecit impetum, ſperans ſe eos in fugam verſurum &c.* FREINSH.

Ob idipſum] Seneca de Ira I, 11. docet eam nuſquam minus utilem, quam adverſus hoſtes, licet vulgo contra videatur: idque multis rationibus & exemplis confirmat, quae cognitu conſideratuque digniſſima, diligentiae lectoris ex ipſo fonte petenda relinquo. IDEM.

Tu.

nus [1] vehementius [2] iniere certamen. Tandem barbari, quum obſcura luce, fu- 25
ga tutior videretur eſſe quam pugna, [3] diverſis agminibus abiere. Rex, extraor-
dinario [4] periculo defunctus, incolumes ſuos reduxit [5] in caſtra. Cecidere Perſa- 26
rum, quorum numerum victores [6] finire potuerunt, millia XL; Macedonum
minus quam CCC deſiderati ſunt. Ceterum, hanc victoriam rex majore ex parte 27
virtuti [7] quam fortunae ſuae debuit; animo, non ut antea loco vicit. Nam & 28
aciem peritiſſime inſtruxit: & promptiſſime ipſe pugnavit: & magno conſilio ja-
cturam ſarcinarum impedimentorumque contempſit, quum in ipſa acie [8] ſummum
rei videret eſſe diſcrimen: dubioque adhuc pugnae eventu pro victore ſe geſſit:
[9] perculſos deinde hoſtes fudit: fugientes, quod in illo ardore animi [10] vix cre- 29
di

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. omittit *vehementius* ſpatio reliquo. 2 Leid. *in certamen.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Pal. 1. D. *diſperſis* Col. *diverſi.* 4 P. *def. per.* 5 Ald. Baſ. Col. Mer. Frob. *ad caſtra.* 6 Amſt. *inire.* 7 Alii omittunt *quam fortunae.* 8 Fl. Leid. Bong. Amſt. Lugd. *ſummae.* 9 Voſſ. 2. *percuſſos demum hoſtes* Mer. *percuſſo deinde hoſte* Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *percuſſos deinde hoſtium.* 10 Leid. Voſſ. 1. Pal. 1. D. *vix credi prudentius poteſt quam* ſed in D. correctum, Voſſ. 2. *vix credi poſſet prud.*

Tumultuariae manus] Agmina fortuito, & partim ſine ordine concurrentia. CELLAR.

Iniere] Colonienſes membranae *injecere*, quod non temere rejiciendum arbitror. ita tamen ut nihil mutem. MODIUS. *Injecere* V. C. Colin. forte *civere*. HEINSIUS.

Extraordinario periculo] In quod extra proelium jam victor inciderat. CELLAR.

Inire potuerunt] Ita emendavi de conjectura, una litera à principio vocis *finire*, quae omnes libros poſſidet, abjecta. neque enim *finire numerum* Latine recte dixeris. Arbitror & apud Juſtinum l. XII. ubi eſt, *jubentes eum ſolum cum patre ſuo Ammone finire bellum*, item corrigendum, *inire bellum*, quomodo ibi in veteri meo manu exarato codice legitur. Arbitror inquam, ſed arbitror tantum, neque enim eadem eſt utriuſque loci ratio, ut videre poterit, qui Juſtinum videbit. MODIUS. Bongarſius ἴσως *inire*. Male. Vorſtius ad Val. Max. l. V, 3. HEINSIUS.

XL. Millia] Si quis reſcribat *quadringenta M.* haud difficulter aſſentiar. ſic enim à reliquis ſcriptoribus, ipſaque rei magnitudine propius abierimus. FREINSH. Diodorus c. 16. πλείους τῶν ἐννέα μυριάδων, *amplius noningenta millia*, Macedonum vero εἰς πεντακοσίους, *ad quingentos*. CELLAR.

Macedonum trecenti] Nec in hoc conſentiunt auctores, Arrianus equites non plus centum ait deſideratos. Siculus univerſe ex Macedonibus quingentos caeſos. RADERUS. *Trecenti.* Etiam in proelio contra Porum amiſiſſe traditur *trecentos equites, peditesque ultra ſeptingentos*, quum occidiſſet hoſtium XX. M., cepiſſet IX. M. Diodor. l. XVII, 89. ſic in victoria Marii de Cimbris apud Florum l. III, 3, 14. *Millia inde ad ſexaginta ceciderunt*; hinc *trecenti minus.* Et ſimilia quidem exempla multa paſſim occurrunt, ubi minimo victoris damno ingentes exercitus conciderunt. FREINSH. Ne hoc quidem credibile Cl. Clerico, ideoque & Arrianus cujus alioquin judicium miratur paſſim, hic vapulat. ſed quid illi ſcriberent, qui nihil aliud memoriae proditum invenerant? certe non debuit adeo incredibile videri viro doctiſſimo, adeo verſato, ut ipſe teſtatur, in notis Cl. Freinshemii, qui hic loci infinitam recentium exemplorum ſegetem congeſſerat. quae non ad ſcopum noſtrum.

Virtuti ſuae] Inſeruntur in vulgatis poſt haec duae voces, hoc modo, *majore ex parte virtuti ſuae, quam fortunae debuit*, ſed quam facile illis carere poteramus. MODIUS. *Virtuti ſuae.* Plutarchus de fortuna Alexandri duobus voluminibus oſtendit, Alexandrum ſemper adverſa uſum fortuna, quam ſola virtute ubique ſuperarit, contra, quam multi, non bene, ſenſerunt. Aelianus [immo Polyaenus IV, 3, 5.] ſtratagemate Alexandri ſuperatum ait Darium. *Alexander*, inquit, *cum Dario ſigna collaturus, praeceptum dedit Macedonibus: ubi in Perſarum conſpectum veneritis, procidentes in genua terram manibus conterite. Ubi vero tuba ſignum dederit, tum conſurgentes ſtrenue & fortiter impetum in hoſtes facite. Macedones ita fecerunt. Perſae formam adorationis conſpicati, incitatum ad bellum impetum remiſerunt, animiſque facti ſunt molliores. Darius gloriabatur & gaudebat ſe abſque proelio victoriam obtinere. Macedones ad ſignum tubae exilientes vehementi impetu in hoſtes feruntur, & rupta phalange in fugam convertunt.* RADERUS. In extremis verbis Polyaeni pro τὴν φάλαγγα ῥήξαντες *rupta phalange*, legerim, τῇ φάλαγγι *phalange rumpentes.* Macedonibus enim haud dubie phalangem tribuit, ut ejuſdem cap. num. 16. FREINSH.

Debuit, animo] Malîem, *debuit, & animo.* durior enim hic ellipſis conjunctionis videtur. Et potuit ea intercepta eſſe per paene ſimiles literas in fine vocabuli praecedentis. SCHEFFER.

Non ut antea loco] Victoria ad Iſſum loci naturae & anguſtiis imputabatur. Vide l. IV. c. 5, 4. CELLAR.

30 di poteſt, prudentius quam avidius perſequutus eſt. Nam ſi parte exercitus ad-
huc in acie ſtante, inſtare cedentibus perſeveraſſet; aut [1] ſua culpa victus eſſet,
aut aliena virtute viciſſet. jam ſi multitudinem equitum occurrentium extimuiſſet;
31 [2] victori aut foede fugiendum, aut miſerabiliter cadendum fuit. [3] Ne duces qui-
dem copiarum ſua laude fraudandi ſunt; quippe vulnera, quae quiſque [4] excepit,
32 indicia [5] virtutis ſunt. Hephaeſtionis brachium haſta ictum eſt. [6] Perdiccas, ac
[7] Coenus, & [8] Menidas, ſagittis prope [9] occiſi. Et, ſi [10] vere [11] aeſtimare Ma-
cedonas, qui tunc erant, volumus: fatebimur, & regem talibus miniſtris, & il-
los tanto rege fuiſſe digniſſimos.

Variantes Lectiones.

1 Leid. Voſſ. 2. Bong. *culpa ſua.* 2 Voſſ. 2. *victo* Pal. 1. Bong. Ald. Col. Mer. Frob. *victor.* 3 Vulgo *nec.* 4 Col. & alii *excipit.* 5 Leid. *virtuti.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *Perdicca.* 7 Ald. Col. Baſ. Mer. *Cenos* Voſſ. 1. Frob. Amſt. Lugd. *Coenos.* 8 Voſſ. 2. *Menedas* aliae edd. *Menides.* 9 P. *occiſi ſunt.* 10 Col. Mer. Frob. *vero.* 11 Voſſ. 2. *extimare.*

Summae rei] *Summum rei* editiones, quod minus placet. MODIUS.

Victori aut foede] Melius hoc viſum, quam quod in editis legebatur. *Jam ſi multitudinem equitum occurrentium extimuiſſet victor, aut foede fugiendum* &c. MODIUS.

Duces] Arrian. l. III. c. 3, 11. Diodorus Siculus l. XVII. c. 61. FREINSH.

Tanto rege fuiſſe digniſſimos] Haec optima libri clauſula, proinde non conſulto faciunt, qui aliter libros Curtii diſtribuerunt. Codex Conſtant. *Q. Curtii Ruſi hiſtoriarum liber explicit.* RADERUS.

Et regem. Aeque rotundum illud Ciceronis ultima Philippica: *dignus Imp. legione, digna legio Imperatore.* Virdungus ad illa Taciti Agr. 33, 4. *Neque me militum, neque vos ducis poenituit.* Libanius in Epiſt. ad Marcellin. καί σε ζηλῶ τοῦ Ῥώμην ἔχειν, κἀκείνην τοῦ σέ &c. quod ſic vertit Valeſius in praefat. edit. Marcellini: *Et tibi quod Romae es gratulor, & Romae quod te poſſidet.* &c. FREINSH.

Q. CUR

Q. CURTII RUFI,

DE

REBUS GESTIS

ALEXANDRI REGIS MACEDONUM,

[1] LIBER V.

CAPUT I.

Dario Mediae fines ingreſſo, Arbela potitur Alexander, & Babylone, cujus ſitus, amplitudo, & corrupti mores deſcribuntur.

Quae interim ductu [2] imperioque Alexandri vel in [3] Graecia, vel [4] in [5] Illyriis 1
ac Thracia geſta ſunt; ſi [6] quaeque ſuis temporibus reddere voluero; interrum-

VARIANTES LECTIONES.

1 Sic D. ſed Pal. 1. *liber tertius* P. *explicit liber quartus Quinti Curtii Rufi hiſtoriarum Alex. Magni Macedoniae regis. Incipit Quintus* B. 1. *Q. Curtii Rufi hiſtoriarum lib.* IV. *explicit. Incipit lib.* V. ſic etiam Leid. Voſſ. 1. B. nifi quod *Q.* omittunt F. *explicit l.* IV. *incipit* V. Voſſ. 2. ſine titulo eſt. 2 Voſſ. 1. omittit *que*. 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. *Graccis*. 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. & alii omittunt *in*. 5 Ald. Baſ. Mer. Frob. Col. *Illyricis*. 6 F. Leid. Voſſ. 1. Bong. Amſt. *ſuis quaeque*.

Quae interim] Narrata Curtio à principio lib. VI. nunc majori ex parte temporis injuria deperdita. FREINSH. *Quae interim ductu imperioque Alexandri* &c. Potuit quidem geri bellum in Thracia, Graecia, Illyriis, & ubi gentium voles, Alexandri abſentis auſpiciis; nam ſaepe ductus & auſpicia diverſorum erant hominum; ſed numquam fando auditum eſt, bellum illud alicujus ductu & imperio geſtum, qui ipſe *ad legionem*, ut loquitur Plautus, *non adeſſet*. At credo eſſe errorem veterum exſcriptorum; nam pro *Alexandri* legi debet, *Antipatri*. FABER. Omnes libri *Alexandri*, manifeſto errore, quem detexit Faber. l. 1. Epiſt. 32. quomodo enim Alexander, qui in Aſia verſabatur, poterat in Illyriis ac Thracia *ductu* ſuo res gerere? ita enim *ductu & auſpiciis* apud bonos ſcriptores diſtinguuntur, ut illud ſemper praeſentiam ducis poſtulet, hoc etiam ad abſentem referri poſſit. CELLAR. Recte monet Tan. Faber in Epiſt. Crit. ductu Alexandri ea geri minime potuiſſe, quippe qui tum conſtitutus fuerit in Perſis. Quod autem loco *Alexandri*, *Antipatri* ſubſtituit, hoc vero non perſuadet. Nimirum tam diverſae ſunt iſtae voces, ut una pro alia non facile potuerit etiam ab oſcitante ſcriba collocari. Praeterea unde notum eſt Antipatrum in Illyriis belligeraſſe? praefectum quidem rebus Graeciae Macedoniaeque novimus ab Alexandro. Sed res Macedoniae, Graeciaeque nil opinor ad Illyrios, Thracaſque, quorum hic fit mentio. Quare mallem ego: *quae interim imperio Alexandri*, deleta voce *ductu*. error inde natus videtur. volebat quis interpretari vocem *imperio*, ineptèque adjiciebat *ductu*, id poſtea receptum in textum cum non cohaereret ceteris, alius conjunctionem *que* voci imperio adjecit. Porro *imperio Alexandri* eſt mandato, auctoritateque ejus. ſic l. x. c. 2. *exules recipi juſſit, & Graeci haud auſi imperium aſpernari.* SCHEFF. Qui granditatem ſtyli nimium captant, ii ut plurimum frequenter in ἀκυρολογίαν incidunt, qualia in Curtio plura animadvertimus, ut hoc loco. nam qui Latine ſciunt, ii norunt ea dici geri *ductu imperioque* ducis, quae ipſe praeſens gerit, *auſpiciis* vero per legatos; quam vocem hic adhibitam oportuit, cum ſermo ſit de rebus ab Antipatro geſtis, dum Alexander in ultima Aſia eſſet. Ipſe Curtius ſe damnabit prolato loco è libro VI. c. 3, 2. ubi de his ipſis rebus ita loquitur: *ut omittam Illyrios, Triballos, Boeotiam, Thraciam, Spartam, Achaeos, Peloponneſum, quorum alia ductu meo* (praeſens nimirum) *alia imperio, auſpicioque perdomui.* Sed & hic mallem omiſſam eſ-

2 rumpendae ſunt res Aſiae. Quas utique ad fugam mortemque Darii univerſas [1] in conſpectu dari, & ſicut inter ſe cohaerent [2] tempore, ita opere ipſo conjungi, [3] haud paullo aptius videri poteſt. [4] Igitur ante, quae proelio apud [5] Arbela
3 [6] conjuncta ſunt, ordiar dicere. Darius media fere nocte Arbela [7] pervenit: eodemque magnae partis amicorum ejus ac militum fugam fortuna compulerat.
4 quibus convocatis exponit; *haud dubitare ſe, quin Alexander celeberrimas urbes, agroſ-*

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. & vulgo *in conſpectum.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. alii omittunt *tempore* alii *cohaerent in opere.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. B. *aut.* 4 Voſſ. 2. *igitur autem quae* Bong. *igitur quae proelio* & ſic Fl. & Leid. 5 Pal. 1. Bong. Voſſ. 2. *Arbelam* Ald. Baſ. Frob. Mer. Col. Amſt. *Arbellam* B. 2. *Harbela* F. Fl. Leid. *Harbelam* Lugd. *Arbella.* 6 Ald. *convicta.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. *pervenerat* & ſic aliae editiones.

ſe vocem *imperio*, quae vix differt à *ductu.* vide de diſcrimine *ductus* & *auſpiciorum* Lipſ. de Mil. Rom. l. II. Dial. 2. CLERICUS. Judicii c. 8. §. 9. *Quae interim ductu imperioque Alexandri vel in Graecia, vel in Illyriis ac Thracia geſta ſunt.* Certiſſimum eſt, dum Alexander res in media Aſia gerebat, nihil *ipſius ductu* potuiſſe geri in Europa. *Ductus* enim Latinis non adhibetur, niſi de duce exercitum ducente, ut vel ex ipſo patet Curtio l. VI. c. 3. *Quorum alia ductu meo, alia imperio auſpicioque perdomui.* Adeo ille non ignoravit, quod nec ignorare poterat, *ductum* ab *imperio* & *auſpicio* eſſe diverſum. quid: Viderunt ergo in prioribus verbis manifeſtum ſatis vitium Tan. Faber, Tellierius, Cellarius, Pitiſcus, qui omnes non Curtio id imputarunt, ut facit Vir Cl. ſed librariis, legendumque cenſuerunt, *ductu imperioque Antipatri*, quem in Europa reliquit Alexander rebus ſuis praefectum. Ex conjectura, fateor, ſed quae probabilis plane eſt, quum alterum ferri nequeat, & in nominibus propriis, quae non ſemper omnibus perſcribebantur literis, facilis fuit error. Si tamen alicui nimia videatur haec forſan mutatio, legat ille *juſſu imperioque Alexandri.* Nam quod Vir Cl. etiam *imperio* accuſat utroque in loco Curtii, quaſi neque illud, niſi de praeſente duce poſſit dici, in eo ipſe errat. Notat enim illa vox proprie ipſam poteſtatem, & jus ſummi ducis, ſive ille praeſens ſit, ſive abſens. Hinc *cum imperio eſſe* dicebantur, quibus *nominatim à populo datum erat imperium*, teſte Feſto. Sed diſertius quod eſt in hanc rem jungitur *imperium auſpicio*, & opponitur *ductui*, non tantum apud Curtium ſed & apud Val. Max. l. II. c. 8, 2. Ubi lis exponitur de Triumpho inter conſulem, qui jacuerat aegrotus, quum pugnaretur Contra Poenos, & Praetorem, cujus ductu victoria erat parta: ſed Triumphus adſignatur Conſuli, quia ejus in iſthoc bello *imperium* erat *&* *auſpicium*, fatente Praetore. Sed & ita plane ut hic, *Ductus* & *Imperium.* Ita *Dux* & *Imperator* opponuntur apud Cicer. de Offic. l. III, 27. ubi Regulum ex inſidiis captum ait, *Duce Xanthippo, Imperatore Hamilcare.* Quod quid eſt aliud, quam ductu Xanthippi, at imperio Hamilcaris rem geſtam. Denique ſub Caeſaribus ideo, victoriis ductu quorumcumque Ducum partis, non illi Duces, ſed ipſi Caeſares, à militibus appellabantur *Imperatores*, quia eorum imperio & auſpicio, licet abſentium, bellum gerebatur. Tacit. Ann. II. c. 18. *Miles in loco proelii Tiberium Imperatorem ſalutavit*, quum Germanici ductu victi eſſent hoſtes, & Tiberius Romae ageret. Adde Ann. XIII. c. 41. Verum etiamſi non ea eſſet in re militari ſignificatio vocis *Imperii*, vel ſic nullus in iis verbis Curtium accuſandi locus, ſiquidem ſaepiſſime eadem vocabula modo laxiore & populari ſenſu accipiuntur, modo peculiari, & certae arti proprio. Ita & hic *Imperium* non illo militiae proprio, ſed vulgari ſenſu pro mandato & juſſu expoſuerim. ut apud Corn. Nep. in Datame c. 4. *Imperio Regis non parebat.* Tacit. Hiſt. II, II. *motis ad imperium ejus* (abſentis) *è Dalmatia Pannoniaque exercitibus.* & alibi paſſim. PERIZONIUS. Curt. Vind.

Cohaerent ita] Editiones, *cohaerent tempore, ita* &c. recte. ſequitur, *ita opere ipſo conjungi.* MODIUS.

Haud paullo aptius] Tacit. XII, 40. *Haec, quamquam à duobus propraetoribus plures per annos geſta, conjunxi, ne diviſa haud perinde ad memoriam ſui valerent.* Item XIII, 9. *Quae in alios conſules egreſſa conjunxi.* Sic & Vellej. I, 14. agnoſcit: *quod facilius cujuſque rei in unum contracta ſpecies, quam diviſa temporibus, oculis animiſque inhaereat.* Itaque Euſeb. in Hiſtor. Eccleſiaſt. prooemio merito ſperat, gratum fore, quod aliis σποράδην, *ſparſim* memorata, unum in corpus redegerit. Vide & notam noſtram ad iſta Flori II, 19. *Quae etſi juncta inter ſe ſunt omnia atque confuſa: tamen quo melius appareant, ſeparatim proferentur*, ubi Siſennae locum aliter accepi quam oportuit. FREINSH.

Igitur ante exordiar dicere] Noſter itaque hiſtoriae ordini convenientius, quam Diodorus, qui hic interſerit bellum in Graecia ab Antipatro cum Lacedaemoniis geſtum poſt proelium ad Arbela. LOCCEN.

Media fere nocte] Ingens certe ſpatium intra paucas horas emenſus, milliaria German. 18. cum triente: 600. quippe ſtadiis Arbela diſtant à Gaugamelis, ubi proelium eſt factum, ut ſupra docuimus. RADERUS.

Inde

agroſque omni copia rerum abundantes, petiturus [1] *eſſet. praedam opimam paratam-*
que ipſum & milites [2] *ejus ſpectare. Id ſuis rebus tali in ſtatu ſaluti fore; quippe ſe* 5
deſerta cum expedita manu petiturum. [3] *Ultima* [4] *regni adhuc intacta eſſe; inde bello*
vires [5] *haud aegre reparaturum. Occuparet ſane gazam avidiſſima gens, & ex longa* 6
fame ſatiaret ſe auro, [6] *mox futura praedae ſibi;* [7] *didiciſſe uſu, pretioſam ſupellectilem,*
[8] *pellice ſque & ſpadonum agmina nihil aliud fuiſſe, quam onera & impedimenta, eadem*
trahentem Alexandrum, [9] *quibus antea viciſſet, inferiorem fore.* Plena omnibus 7
[10] deſperationis videbatur oratio, quippe [11] Babylonem urbem opulentiſſimam dedi
[12] cernentibus. [13] jam Suſa, [14] jam cetera [15] ornamenta regni, [16] cauſſamque belli vi-
ctorem occupaturum. At ille docere [17] pergit; *non ſpecioſa dictu, ſed uſu neceſſa-* 8
ria in rebus adverſis ſequenda eſſe. Ferro geri bella, non auro: viris, non urbium te-
ctis. omnia ſequi armatos. Sic majores ſuos perculſos in principio rerum, celeriter pri-
ſtinam

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. *eſſe* Voſſ. 2. *erat.* 2 Voſſ. 2. omittit *ejus.* 3 P. omittit uſque ad *Occuparet.* 4 Fl. Leid. D. Pal. 1. *regni ſui* Voſſ. 1. *regni ſi.* 5 Bong. *aut* Voſſ. 1. *aud.* 6 Fl. *nox.* 7 D. Voſſ. 1. Amſt. Lugd. *uſu didic.* B. 1. *ſe uſu did.* 8 MSS. ſemper *pelices.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Amſt. Lugd. *quibus rebus.* 10 Pal. 1. *deſperationibus.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 2. *Babylonam* Voſſ. 1. *Babyllonam* Ald. Baſ. Col. Mer. Frob. *Babyloniam.* 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Mer. *certantibus.* 13 Voſſ. 2. *&* omiſſo *Suſa* Mer. *& Suſa* Pal. 1. *Aſiam* Ald. Baſ. Col. Mer. Frob. *Suſam.* 14 Frob. *ceteraque.* 15 B. 1. *ordinamenta.* 16 B. 1. omittit *cauſſamque* ſpatio vacuo relicto. 17 Pal. 1. *cepit.*

Inde bello vires haud aegre reparaturum] Eleganter, & quis mutare ſuſtinuerit? eſt tamen unde conjicere ſic quoque liceat: *inde belli vires haud aegre repetiturum.* non minus id eleganter, niſi petendi verbum jam jam praeceſſiſſet. Ita quidem frequenter auctor, ut infra hoc libro: *itaque non illum modo, ſed etiam Alexandrum ſpernebant, inde vires imperii repetituri, ſi regionis potiri contigiſſet.* Monere tanti fuit: ut & mutem, non omnem mihi Perſarum meream Gazam. ACIDALIUS. *Bello, &c. reparaturum.* Acidal. malebat; *belli vires &c. repetiturum,* fretus ſimili Curtii loco, quem conſiderabimus, infra V, 10, 4. FREINSH.

Quibus rebus] *Rebus* abeſſe poterat, etſi in membranis eſt. MODIUS.

Dedi, jam Suſa] Expreſſi typis, *dedi cernentibus,* ſcripti, *dedi certantibus,* utrumque à Gloſſa eſt. MODIUS. *Cernentibus.* MSS. etiam Modii *certantibus,* i. e. contendentibus. Ennius, *Certabant urbem Romamne Remamne vocarent.* vel forte leg. *diſceptantibus.* HEINSIUS.

Jam Suſa] Ut Babylon caput Chaldaeae, ita Suſa fuere prima & praecipua urbs Perſiae, & ante Perſepolim regia. CELLAR.

Cauſamque belli] Obſcuriſſima verba, pro quibus mavult Tanaquil. *Gazamque Beli,* aut aliquid ſimile, l. 1. Epiſt. 51. Qui vulgatam ſcripturam retinent, ita interpretantur, ut ornamenta regni, & opulentas urbes cauſſam & incitamentum fuiſſe dicant. Saltim ex Perſarum opinione, cur Macedones hoc bellum ſuſceperint. CELLAR. *Cauſamque belli.* Nervoſior mihi videretur ſenſus, & id unum契 ſupereſſe, ſi deleretur illud *que*; nec enim refert, utrum ad plura antecedentia reſpiciat, quum id Latinis ſit uſitatiſſimum. ſic Virgil. l. III. Aen. vſ. 305.

Et geminas cauſſam lacrimis ſacraverat aras.

Non ſpecioſa dictu] Livius XXII, 3, 3. ubi narrat punitam Flaminii temeritatem atque ſuperbiam, ferox conſilium ſequuti, licet *ceteris omnibus in conſilio ſalutaria magis, quam ſpecioſa ſuadentibus.* Apud eumdem XXIII, 14, 2. M. Junius dictator, *ad ultimum prope deſperatae Reip. auxilium, quum honeſta utilibus cedunt, deſcendit.* Sic enim lego. male, quiſquis adtexuit vocem *equo.* Vellejo quoque II, 113, 3. laudatur Tiberius *utilia ſpecioſis praeferens.* Quod plerumque fecerunt qui alios vincere volebant, non qui ſe. FREINSH.

Urbium tectis] Oblique alludit probatam Themiſtoclis ſententiam, *Patriam municipes eſſe, non moenia; civitatemque non in aedificiis, ſed in civibus poſitam.* Juſtin. l. II, 12, 14. ubi ſocer meus, & Gruterus ad iſta Livii l. 1, 8, 6. *Ne vana vobis magnitudo eſſet.* Quibus junge Appianum de bell. Civ. l. 1. in oratione Pompeji urbem deferentis. Atque in oratione Auguſti, Dio l. LVI. ut ſic intelligas verum eſſe, quod apud Ariſtidem tom. III. orat. 2. legimus: *Themiſtoclem comprobaſſe dictum, quod cum Alcaeus protuliſſet olim, multi poſtea uſurparunt: non lapides, non ligna, nec fabrorum artem civitatem efficere, ſed ubi viri ſint, qui ſe ipſos ſervare norint, ibidem & urbes eſſe, & moenia.* FREINSH.

Omnia ſequi armatos] *Sequi* nos rem dicimus ad nos pertinentem, quae nullo labore aut moleſtia noſtra ſeſe noſtrae voluntati ſit accommodatura. Phaedr. l. 1. fab. 5.

Tum quia plus valeo me ſequetur tertia.

videtur autem tranſlatum hoc genus loquendi à ma-

9 *ſtinam* [1] *reparaſſe fortunam.* Igitur, ſive confirmatis eorum animis, ſive impe-
10 rium magis quam conſilium ſequentibus; Mediae fines ingreſſus eſt. Paullo poſt
Alexandro [2] traduntur Arbela, regia [3] ſupellectili, [4] ditique gaza repleta. [5] qua-
tuor millia talentum [6] fuere: praeterea pretioſae veſtes: totius, ut ſupra dictum
11 eſt, exercitus opibus [7] in illam ſedem congeſtis. Ingruentibus deinde morbis,
quos odor cadaverum, [8] totis jacentium campis, vulgaverat, maturius caſtra
movit. [9] Euntibus à parte laeva, Arabia, odorum fertilitate nobilis regio,
cam-

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. Ald. Baſ. Frob. Mer. Col. *recuperaſſe.* 2 Voſſ. 1. 2. *Arbela traditur* Ald. Baſ. Col. Mer. Frob. *traditur Arbella* Bong. Pal. 1. D. *Arbella traditur* P. *Harbela* &c. ut ſupra. 3 MSS. B. *ſupellectile.* 4 Voſſ. 2. Baſ. Col. Frob. Mer. Ald. *Dariique* Lugd. Amſt. *diti.* 5 Voſſ. 1. 2. *IIII.* 6 B. 1. *fere* B. 2. *furen* Mer. *fuere praeterea.* 7 Baſ. omittit *in.* 8 Pal. 1. *totius.* 9 Voſſ. 2. *euntibus à leva* Lugd. Amſt. *euntib. aperit ſe laeva* vulgo *euntib. aperit ſe à laeva.*

materia qualibet facili tractatu; non lenta aut moroſa. Plinius Caecilius de cera

Ut laus eſt cerae, mollis faciliſque ſequatur,
Si doctos digitos, juſſaque fiat opus.

Lucanus lib. IX.

- - - - calido non ocius Auſtro
Nix reſoluta cadet, nec ſolem cera ſequetur.

BARTH. adverſ. l. LII. c. 16.

In principio rerum] Cyrum conditorem gentis ab Scythis cum exercitu deletum, ut ne nuntius quidem ſupereſſet: Cambyſen prope cum toto exercitu arenis obrutum: Darium Hyſtaſpis turpiter à Scythis fugatum: Xerxem è Graecia aegre fuga elapſum. Herodotus, Diodorus, Juſtinus legantur. RADERUS. Non bene, qui putat hic eſſe ſermonem de exitio Cyri. item de cladibus Cambyſis, Darii, Xerxis. hae enim nec in principio rei Perſicae acciderunt: illud quem tetigit, priſtinam fortunam haudquaquam reparavit. Plane adſpicit initia Perſarum, cum poſt victoriam de Medis, Harpagi tranſitione partam, ab Aſtyage fuſi, mulierum contumelia pudefacti, reſumpſere certamen. Vide Juſtin. I, 6, 10. Sic & Romanos in omnibus magnis bellis victos viciſſe Livius alicubi adfirmat. Idem XXI, 1, 3. adſerit ſecundo bello Punico Martem adeo ancipitem fuiſſe, *ut propius periculo fuerint, qui vicere.* Sed & primo bello Punico plus damni ſuſtinuiſſe Romanos probat Polybius l. I. FREINSH. Vel quum ab Aſtyage victi matrum occurſu in proelium compulſi ſunt: Juſtin. l. I. c. 6. vel cum poſt cladem à Tomyri acceptam res ſuas brevi reſtituerunt. CELLAR.

Reparaſſe fortunam] *Recuperaſſe* vulgo, quod ferri poterat, niſi illo modo ſcripſiſſe Curtium ex his Galteri verbis liqueret.

Novimus afflictos ſortis diſcrimine patres,
Indultis aliquot hoſtique ſibique diebus
Fortunam reparaſſe ſuam.

MODIUS.

Imperium magis] Conſilium ſejungitur ab imperio. Livius I, 29, 5. *Nec imperium illud meum, ſed conſilium & imperii ſimulatio fuit.* Et lib. VI. *Sed imperium quam conſilium ſegnius fuit.* & lib. XXII. *Non imperio modo, ſed conſilio etiam ac prope precibus agens.* Clapmar. Arcan. I, 10. FREINSH.

Ditique gaza] Ita ſolus Sigebergenſis V. C. reliqui omnes, *Dariique gaza*, quod tamen minus placet. MODIUS.

Pretioſae veſtes] Vir Eruditus Adverſar. LII, 16. malebat *pretioſae vis veſtis.* Cui adſentior apud auctores ſaepius reperiri ſingulari numero *veſtem*, ſed ſi id ſequamur in Curtio, ſuffecerat legi *pretioſa veſtis.* ut apud Ciceron. Philipp. II, 27. *maximus vini numerus fuit, permagnum optimi pondus argenti, pretioſa veſtis, multa & lauta ſupellex &c.* Item in Verrem I, 10. *argenti, veſtiſque ſtragulae quod fuerit, curaſſe auferendum.* FREINSH. Minus generoſe dictum Barthio Adverſar. l. LII. c. 16. videtur. qui cum Grammaticis ſingulari numero mavult, *pretioſa veſtis.* Aut potius *pretioſa vis veſtis* infra l. V. c. 9, 2. *nos vere pretioſiſſimam veſtem induti.* Freinshemio non diſplicet ſingularis, ſed ſine vocis *vis* interpoſitione. CELLAR. Forte *vis veſtis.* ſic l. V. c. 6. *veſtis ingens modus.* HEINSIUS.

Supra] Niſi me memoria fallit, fefellit Curtium, ſi tamen ab ipſo haec parentheſis. Nihil enim tale ſupra, quod ſciam. Immo contrà *majorem ſarcinarum commeatuumque partem* apud Arbela relictam ſupra IV, 9, 9. ſcripſit. Forte tamen capias de alio loco IV, 9, 2. ubi legis omnes Darii copias Babylonem fuiſſe contractas, ut ex ipſa re conjicias, quod expreſſe non eſt additum, ibi potiſſimum relicta fuiſſe impedimenta. FREINSH.

Euntibus aperit ſe laeva] Vitiorum antea plenior hic locus erat, quam magno vento plenum eſt undarum mare, nec temere tamen id à quovis adverti potuiſſet, niſi libri ſcripti ejus rei indicium feciſſent. nam impreſſi ſic habebant: *Euntibus à parte laeva Arabia, odorum fertilitate nobilis regio campeſtre iter eſt. Inter Tigrim & Euphratem jacentia tam uberi & pingui ſolo ſunt, ut à paſtu &c.* At vero membr. ſic. *Euntibus à parte laeva Arabia odorum fertilitate nobilis regio. Campeſtre iter eſt inter Tigrim & Euphratem jacens tam uberi & pinguis ſoli &c.* corrupte procul dubio, ſed unde non omnium difficillimum fuit locum conſtituere. Niſi forte quis

aſinali

campeſtre iter [1] eſt. Inter Tigrin & Euphraten [2] jacentia tam uberi & pingui 12

VARIANTES LECTIONES.

1 P. omittit *eſt.* 2 Pal. 1. D. Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. Ald. Baſ. Frob. Col. *jacentia tam uberi & pingui* omiſſo *ſolo* F. & Mer. habent *jacens* Voſſ. 2. *Euphr. tam uberi & pingui ſunt* vulgo *tam uber & pinguis ſoli.*

aſinali verecundia ductus, exiſtimet valde me peccaſſe, qui ex *à parte*, *aperit ſe* facere ſuſtinuerim, & illo *jacens* hinc exterminato, quae ſequuntur ita emendare, ut veteres codices bene ſuadent, auſus fuerim, ſed hunc ego talem, ſi quis fuerit, ſi quis, ut profanum ab his ſacris arceo. MODIUS. Modius, quem ſine ambitioſis laudibus nomine ſemper appello, ſine honore merito numquam nominatum volo; Modius haec reſtituit in hunc modum: bene, ſi quid aliud. In vulgatis foedae maculae: quibus elotis, ſi cui tamen *uber iter* minus ridet, ei legere per nos liceat: *Campeſtre iter eſt inter Tigrim & Euphratem, & uber tam pinguis ſoli, ut à paſtu.* Traductio levis fit, atque *uber ſoli*, quod poëta *Uber agri.* ACIDALIUS. Modius ita legendum & diſtinguendum putat. *C. i. inter T. e. Euph. tam uberis & pinguis ſoli*, ejectis voculis *jacentia ſunt*, & hanc lectionem probat Acidalius. ſed ego reſtituo Curtio τὸ *jacentia* audacter & ita lego: *C. i. inter T. & Euphratem. Jacentia tam u. & p. ſoli ſunt.* *jacentia* καθήμενα ſunt paſcua ſive fundi. Servius ad illud Aen. I.

Deſpiciens mare velivolum campoſque jacentes.

Jacentes, inquit, *aut in longum expoſitas*, *aut proprium epitheton eſt terrarum*, *nam cum cetera elementa mobilia ſint*, *ſola terra ſtabilis eſt.* ſic Propert. l. IV. Eleg. 5. *Stantia currenti diluerentur aqua. Stantia*, id eſt campi qui non moventur. ejuſdem notionis eſt vox ſedere. Silius Ital. lib. VI.

Et ſedet ingentem paſcens Mevania taurum.

Ubi vide Cl. Heinſium. LOCCENIUS. Hujus loci primum germana lectio conſtituenda eſt, deinde res ipſa explananda. in utroque variant libri, & critici ſcriptores. Vetus editorum ſcriptura eſt: *Euntibus à parte laeva*, *Arabia odorum fertilitate nobilis regio*, *campeſtre iter eſt. inter Tigrim & Euphratem jacentia tam uberi & pingui ſolo ſunt*, *ut à paſtu &c.* ita impreſſi ante Modianam caſtigationem, omnes quos vidi. Membranae, quas Modius laudat, ita habent. *Euntibus à parte laeva Arabia odorum fertilitate nobilis regio. Campeſtre iter eſt inter Tigrim & Euphratem jacens, tam uberis & pinguis ſoli &c.* ſed quos ego vidi MSS. cum vulgatis antiquioribus conſentiunt. Modius ergo & vulgatos & manu exaratos hunc in modum emendat. *Euntibus aperit ſe laeva Arabia odorum fertilitate nobilis regio, campeſtre eſt iter inter Tigrim & Euphratem, tam uber & pinguis ſoli, ut à paſtu &c.* Arriſit haec Modii emendatio, nec male tamen illa traducit: *Campeſtre iter eſt inter Tigrim & Euphratem*, *& uber tam pinguis ſoli.* Glareanus vero omnia relinquit, ut in editis leguntur, niſi quod vox *Arabia* illum vehementer offendat. pro qua *Aturia* reſcribendum putat. *Mirabilis eſt*, inquit, *hujus profectionis deſcriptio. Ego quantum conjectura conſequi poſſum, Alexandri exercitum à Gaugamelis neutiquam motum credo, cum Alexander Arbela ad regis theſaurum piſcandum iſſet, quod ex cadaverum odore ſatis clare oſtenditur. Euntibus autem à Gaugamelis Babylonem, quomodo à laeva parte Arabia ſit (ut hic author ſcribit) vix credo à quoquam Geographiae perito intelligi: etiamſi non ſum neſcius Arabes, Syris, Chaldaeis ac Babyloniis permixtos dici ab auctoribus. In eo tamen tractu non temere Arabes reperias. Lector etiam atque etiam conſideret, num pro Arabia legendum Aturia, nomen celeberrimum apud Strabonem libro ſexto, initio.* Laudat pro ſua caſtigatione Henricus libri ſexti initium apud Strabonem, atqui Geographus libro ſexto toto de variis Italiae regionibus tractat, de Aturia nullam ſyllabam. repono in Glareano libr. XVI. ubi de Aturia Strabo. conjectura Glareani ſpeciem veritatis habet, aut certe probabilitatis. Nam in Aturiae campis proelium eſt commiſſum, Strabonem audi lib. XVI. initio, ita narrantem. *Aturia ſimilis eſt iis locis, quae circa Arbela ſunt, & Lycum flumen intermedium habet. Arbela enim ad Babyloniam pertinent, & juxta eam ſunt. Trans Lycum vero Aturiae campi nimium circumjacent, in Aturia quoque pagus eſt Gaugamela, apud quem Darius ſuperatus amiſit imperium, quare hic locus inſignis eſt.* Diſſimularunt hanc Glareani dubitationem, & emendationem Modius & Acidalius, & retinuerunt omnium codicum, editorum ineditorum, fidem & ſcripturam. & bona venia Glareani retineri poteſt. nam euntibus à Cilicia Babylonem per Meſopotamiam laeva ſeptentrionem & montes Armeniae ſpectat. Continet autem Meſopotamia Armenios, Syros, & Arabes, ut docet Strabo l. I. *nam Armeniorum, Syriorum, & Arabum multum cognationis prae ſe ferunt nationes, ſermone, vita, corporum forma, maxime ubi degunt in vicinia, idque oſtendit Meſopotamia, ex tribus his conflata populis: maxima enim in his ſimilitudo eſt illuſtris, quod ſi qua eſt varietas, pro eo atque aliae partes aliis magis ad ſeptentrionem aut meridiem vergunt, aut in medio ſunt ſitae. nihilominus tamen communis affectio obtinet.* Arabes ergo in Meſopotamia. Quod ſi Alexandrum à Gaugamelis & Arbelis Babylonem deducas, à laeva quoque Arabiam felicem habebit, ſed extra Meſopotamiam. Arabibus porro Alexander ſtatuerat bellum facere, quod nullos ad ſe legatos miſiſſent, uti Strabo eſt auctor, ſed Curtius de Arabiae parte, quae in Meſopotamia eſt, diſſeruit (non ſatis plane dirimens Arabiam odoriferam ab Arabia, quae eſt in Meſopotamia) Meſopotamiae fertilitatem & ſoli ubertatem deſcribit,

gui ſolo ſunt, [1] ut à paſtu repelli pecora dicantur, ne ſatietas perimat. Cauſſa fertilitatis eſt humor, qui ex utroque amne manat, toto fere ſolo [2] propter venas aqua-

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. omittit *ut*. 2 Ald. Baſ. Col. Mer. Frob. *per* B. 1. *propter praeter*.

bit, cujus cauſſam reddit, quod tellus illis duobus fluminibus Tigri & Euphrate inundetur. RADERUS. *Euntibus à parte laeva.* Sequuti ſumus priſtinam ſcripturam, qualis nimirum fuit, priuſquam interpolaretur à Modio. Eſt enim locus hic à librariis & criticis varie agitatus. Horum primo Glareanum ablego, qui pro *Arabia*, ſubſtituerat *Aturiam*. Sed enim in ipſa Aturia proelium id commiſſum fuiſſe, ipſe, quem Glareanus citat, Strabo à princ. lib. XVI. tradidit. Deinde apponit: certiſſima Arabiae nota, *odorum fertilitate nobilis regio.* Nec placet, quod alii ſejungunt ab invicem hunc ſenſum, *Euntibus campeſtre iter eſt.* Item quod ſimpliciter dicto *Euntibus*, nec deſignato loco quo, vel qua eant, ſtatui non poſſit quid laevum dextrumve ſit. Taceo jam, quod de *itinere* novo dicatur *uber eſſe.* Quae ratio movit Barthium Adverſ. XLII, 16. ut reſcribendum crederet, *Eunt. à parte laeva Arabiam* (*odorum f. n. r.*) *campeſtre iter eſt. Inter*, &c. quam equidem lectionem (niſi mancus ſit hic locus) proximam eſſe vero putem; unum obſtat, quod repugnat locorum ſitus. In quo tamen quid prohibet erraſſe Curtium? nonne erravit & in aliis locorum deſcriptionibus? Et certe errori anſam praebere potuerit, quod auctores in ipſa Meſopotamia collocant Arabum gentem. Virum Doctum, qui ſic faciebat, *Campeſtre iter eſt int. Tig. & Euphr. Jacentia tam uberis*, &c. ut *Jacentia* Curtio ſint καθήμενα, paſcua ſive fundi: merito non admittit Sebiſius. FREINSH. Aliter Modius, aliter Barthius, cujus emendationem proximam vero putat Freinshemius, niſi locus ſit mancus. Sed nec mancus eſt, & Barthii lectio non ob aliud vero proxima, quam quod minus abit à vulgata, quae vera eſt. Obſcuritatem parit ἀσύνδετον, & interjecta laus Arabiae: ceterum ſimplex ſenſus: *Euntibus*, qua nempe duxit Alexander, *à parte laeva*, *Arabia*, *& iter campeſtre eſt.* Verbum ſubſtantivum pro bis poſito accipiendum. Diſtinctio forte nonnihil juvet: *Euntibus à parte laeva, Arabia, odorum fertilitate nobilis regio; iter campeſtre eſt.* GRON. l. II. Obſ. c. 12. *Euntibus à parte laeva Arabia odorum fertilitate nobilis regio, campeſtre iter eſt.* Ita habent omnes veteres, non video, quid deſiderari queat in hac lectione. Ordo: euntibus (ab Arabia, ubi caſtra habebat Alexander) Arabia eſt à parte laeva, & iter campeſtre, idem, ac habent iter, facere debent per meros campos. Porro qui ſint illi campi declaratur in ſequentibus, ejus nempe regionis, quae inter Tigrim & Euphratem eſt ſita. Puto plana eſſe omnia. SCHEFFER. Vexatus locus, ſunt qui *Aturia* ex Strab. l. XVI. pro Arabia malint. Barthius *Arabiam* facit, & quae de odorum fertilitate ſequuntur, parentheſi includit. Gronovius *&* interponit, vel ſubaudit. fac vero ſcripturam ſine naevo eſſe, non tamen ſine errore eſt Curtius, qui Arabiam odoriferam viae Arbelis Babylonem ducenti tam propinquam conſtituit, à qua ſatis longo intervallo amota erat. CELLAR. Et jam tandem ſatis verborum eſt, ut nihil novi proinde dixerit Cl. Clericus Judicii c. 2. §. 11. quem ſi tanti eſt videre poterit lector, nobis indicaſſe locum ſatis eſt.

Jacentia] Sic plerique MSS. forte *jacentis agri.* HEINSIUS.

A paſtu repelli] Pomponius Mela de Hybernia ſimile quiddam ſcripſit: *eſt adeo luxurioſa herbis non laetis modo, ſed etiam dulcibus, ut ſe exigua parte diei pecora impleant: & niſi pabulo prohibeantur, diutius paſta diſſiliant.* GLAREAN. Adde Juſtin. XLIV, 4, 14. de parte, neſcio qua, Hiſpaniae: *In hac tanta pabuli laetitia eſt, ut niſi abſtinentia interpellata ſagina fuerit, pecora rumpantur.* In nota ad eum Juſtini locum dicitur Curtius idem ſcripſiſſe de Arabia: nempe decepit Virum Optimum corruptum, ſeu mavis correctum à Modio exemplar. Nec enim dubium eſſe poteſt, quin id dixerit Curtius de terra interamna, fluminibus Tigri & Euphrate intercepta, quod Arabiae certe non congruit. FREINSH.

Propter venas] Alii *per venas*. MODIUS. *Propter venas.* Si haec communi ſignificatu accipias, aptior certe eſt lectio Aldinorum & aliorum Vett. Codd. approbante etiam C. Barthio LII, 16. Adverſar. *per venas.* Sed nempe aliud latet. *propter* hic ſignificat idem quod juxta, ſive prope. quomodo apud Tacitum in Indice plura loca notavimus. Sic igitur diſtinguendum, legendumque: *toto ſolo propter, venis aquarum reſudante.* nam & poſtponi ſolere particulam iſtam, itidem ex uno itemque altero Taciti exemplo cognoſces. Apulei. Metamorph. lib. X. *ſervuli cubiculum propter adſtantes.* FREINSH. Putat Freinshemius ſcribendum: *toto fere ſolo propter, venis aquarum reſudante.* verum haud perſuadet. Nec enim illud tantum ſolum totum, quod eſt propter fluvios, id eſt in proximo, aut vicinia eorum ſitum, ſed in univerſum omne, quantumcumque jacet inter iſta duo flumina, humore abundat, quod ex eo conſtat, quoniam de eo omni dicitur, quod ſit pingue. Ergo lectionem vulgatam retineo, cum in ea nulla ſit difficultas. *Cauſſa fertilitatis eſt humor, qui manat ex utroque amne* inquit. ſequitur quomodo poſſit manare, *toto ſolo reſudante*, ſc. humorem eum, idque propter venas, per quas manat ſc. ex utroque amne. SCHEFFER.

aquarum reſudante. Ipſi amnes ex Armeniae montibus profluunt, [1] ac magno 13
deinde aquarum divortio iter, quod [2] cepere, percurrunt. duo [3] millia [4] & D ſta-
dia emenſi ſunt, qui ampliſſimum intervallum circa Armeniae montes notaverunt.
[5] Iidem quum Mediae & [6] Gordianorum [7] terras ſecare coeperunt, paullatim in 14
artius [8] coëunt, & quo longius manant, hoc anguſtius inter ſe [9] ſpatium terrae re-
lin-

Variantes Lectiones.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Pal. 1. D. *à magno* Ald. Frob. Baſ. Col. Mer. *& magno*. 2 Voſſ. 1. *ceperunt*. 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *millia*. 4 Pal. 1. *ut & quinquaginta ſtadia meſſi ſint* Voſſ. 2. *& quinquaginta ſtadia menſi ſunt* Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. *emenſa ſunt* D. vero *emenſa ſunt* correctum in margine *emenſi* Amſt. Lugd. *menſi*. 5 Leid. Fl. Col. *idem* Voſſ. 2. Mer. *item*. 6 Sic Pal. 1. ſed D. *Gordiacorum* Fl. Leid. Bong. Voſſ. 1. *Gordiaeorum* Voſſ. 2. *Gordaniorum* Amſt. Lugd. *Cordiacorum*. 7 Fl. Leid. D. Bong. *terram*. 8 Leid. Voſſ. 1. *quo eunt* D. *quoeunti* ſed correctum *coëunt*. 9 Voſſ. 2. *terrae ſpatium* Col. omittit *ſpatium*.

FER. Aldini aliique veteres codices *per venas*. quod Barthius c. l. probat. Freinſhemio *propter* idem eſt quod *prope*, *juxta*, idque abſolute poſitum ſine caſu cum hac diſtinctione *t. ſ. ſ. p. v. a. reſudante.* poteſt tum ſubaudiri, propter ſive juxta illos amnes. CELLAR. Bene cepit Freinſhemius *τὸ propter*, ſed *venas* non eſt mutandum in *venis*. HEINSIUS.

Divortio] Eodem enim fonte ſcaturientes poſtea divortium faciunt, quod nemo poteſt, niſi qui antea una fuerunt. Divortium eſt intervallum amnium profluentium. *Salluſtius*, inquit Servius ad Aen. III. *certiſſimus auctor aſſerit Tigrim & Euphratem uno fonte manare in Armenia, qui per diverſa euntes longius dividantur, ſpatio medio relicto multorum millium, quae tamen terra, quae ab ipſis alluitur, Meſopotamia dicitur.* RADERUS. Hoc non exſtat in Servio, ſed Sen. Nat. Quaeſt. VII, 8. Fefellit Raderum, quod in editione Salluſtiana Gruteri huic fragmento ſtatim ſubjicitur nomen Servii ad Aen. III. Sed nimirum illud lemma ad ſequens fragmentum, quod ibi ex Servio recitatur, pertinet. Diverſis tamen fontibus naſci plerique alii tradidere. Solinus cap. 40. Euſtath. ad Dionyſ. verſ. 985. *Fontes autem horum duorum fluminum ajunt inter ſe diſtare* 1500 *ſtadiis.* FREINSH.

Duo M. & D. ſtadia menſi ſunt] Sic reſtitui, cum vulgo *emenſi ſunt* legeretur. MODIUS. Efficiunt noſtratia milliaria octo & ſeptuaginta cum beſſe. magnopere vereor, ne hic quoque labes ſit, & numerus per notarios & operas altero milleſimo creverit, Diodor. enim MD ſtadiis ab ſe divertere dicit, hoc eſt, miliaribus Germanicis XLVII. minus beſſe. Plura Strabo l. II. Diverſis tamen fontibus naſci plerique alii tradidere. Solinus c. 40. de Euphrate. Euſtath. ad Dionyſ. Perieg. *fontes autem duorum horum fluminum ajunt inter ſe diſtare MD ſtadiis.* En & Euſtathius MD ſtadiorum intervallum ponit, ut haud dubie apud noſtrum Curtium pro *duo millia*, *mille* ſit legendum. RADERUS. *Duo millia.* Ex modo relato Euſtathii loco, emendari Curtianum hunc volebat Raderus, ut pro 2500. ſtadiis 1500. reſcriberentur. Sed videntur conciliari poſſe ſcriptores hi: cum Euſtathius loquatur de diſtantia fontium, Curtius de divortio ipſorum fluminum, qua longiſſime invicem diſcedunt. FREINSH. Forte *emenſi*, omiſſo *ſunt*. HEINSIUS.

Mediae] Tigris & Euphrates Mediam nuſquam attingunt, tantum abeſt ut ſecent. Ergo pro *Mediae* legam *Armeniae*, & pro *Gordianorum*, *Gordiaeorum*. Neque id temere, ſiquidem praecipuos in Geographicis viros audire voluerimus. In hoc ſane auctore multa temere corrupta videntur, maxime vero in Geographicis. Sero nimis, docti ei adhibuere manus. GLAREANUS. Sic equidem credebam animo, recte ſentire Glareanum, & ipſe jam vocem *Mediae* mutaram in *medias terras*, nempe Gordyaeorum. ſed cum locum diligentius inſpicerem, & revolverem auctores, diſpiceremque, falli Glareanum deprehendi, qui nuſquam ab Euphrate & Tigri Mediam attingi putat. Diodorum audiat ſcriptorem antiquiſſimum & doctiſſimum, qui II, II. ita tradit: *Poſt Nilum & Gangem, totius prope Aſiae nobiliſſimi amnes ſunt Euphrates & Tigris, ac fontes ſuos habent ex Armeniae montibus: diſtantque à ſe invicem ſtadia* 1500. *Ac per Mediam Paratacenamque deſati, Meſopotamiam ingrediuntur.* RADERUS.

Cordiacorum] Ita membranae. impreſſi *Gordianorum*, Glareanus legit *Gordiaeorum*, ex quibus omnibus, quid verius ſit, libenter ignorare me fateor. ſed nec ſcire laboro, praeſertim cum ipſum Strabonem & Plinium videam, de his & ſimilibus anxie anquirere, hominis ſi non ſtulti, certe valde otioſi eſſe, judicare. MODIUS. Falſum. neque enim Tigris, neque Euphrates Mediam aut Gordienem, ſive Corduenam, quae ultima Armeniae ad Media regio eſt, contingunt. Deceptus autem noſter à Diodoro fuit, qui lib. II. c. II. ex Armeniae quidem montibus hos amnes, ſed per Paraetacenam mediam deducit. CELLAR. Haec ſi paullo amplificata videre quis deſiderat, adjungat §. 12. c. 2. Judicii de Curtio Cl. Clerici.

15 linquunt. [1] Vicini [2] maxime ſunt [3] his campis, quos incolae *Meſopotamiam* [4] appellant; [5] mediam namque ab utroque latere [6] concludunt. [7] Iidem per Babylo-
16 niorum fines in Rubrum mare [8] prorumpunt. Alexander quartis caſtris ad [9] Mennin urbem pervenit. Caverna ibi eſt, ex qua fons ingentem [10] vim bituminis

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *vicina* & ſic P. F. Mer. ſed ſuperſcripto *i*. 2 Fl. *maximae*. 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Bong. Mer. *in campis* Pal. 1. omittit *his* Ald. Frob. Col. *campis*. 4 Ald. Baſ. Frob. Mer. Col. *vocant*. 5 Sic Pal. 1. Ald. D. *mediamnamque* & additum margini *medi amna*. 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Lugd. *cludunt* Voſſ. 2. *concludit* Amſt. *claudunt*. 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. & aliae editt. *eadem*. 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. *inrumpunt* Bong. *irrumpunt* Pal. 1 *perrumpunt*. 9 Sic MSS. & Bong. ſed Voſſ. 2. F. *Mennum* Ald. Baſ. Col. Frob. Mer. *Memnium* Pal. 1. *Memum* P. *medium*. 10 Pal. 1. *fundit urmenem* Leid. Voſſ. 1. *bit. vim.*

Vicina maxime] *Vicini* impreſſi. ſed ego membranas ſequor, in quibus illud erat. cum interpretatione ad marginem *ſ. loca*. habebant etiam iidem impreſſi, *vocant*, pro *appellant*, & *concludunt*, pro *cludunt*. MODIUS. Quod in vulgatis eſt, hîc verum eſt, *vicini*: cui à Modio illud immerito praelatum, etſi in membranis, & cum appicta quantivis pretii gloſſa. *Loca* ſcilicet intelligenda: pulcre. quis intelligi debere non videt *amnes?* Etiam paullo poſt ſcribendum: *Iidem per Babyloniorum fines in rubrum mare irrumpunt*: non *eadem*. nam hic quis gloſſae locus? loca videlicet irrumpent in mare. Quin & ſupra ſic: *Iidem cum Mediae & Codiacorum terras ſecare coeperunt, paullatim in artius coëunt*. Pendent omnia ab iſtis: *Ipſi amnes ex Armeniae montibus profluunt*. Eodem igitur genere oratio continuanda. ACIDALIUS. *Vicini*. Ita lege, ſcribe, doce, non ut Modius, *vicina*, nam de amnibus agitur, & perpetuatur oratio, ut vere notavit Acidalius. RADERUS. Sed & quod ſequitur *campis* perperam mutarunt quidam in *campi*. ſenſus eſt, amnes hos, poſtquam diu in diverſum ierint, ſenſim deinceps jungi, ſed in Meſopotamiae campis (ſextus enim caſus eſt) maxime ſibi vicinos eſſe: *Tandem* (ſic putem mox legendum, non *Iidem*, ut putabant Acidal. & Rad. minus etiamnum *Eadem*, ut ceteri) *per Babyl. fines in rubrum mare prorumpere*. FREINSH.

Quos incolae Meſopotamiam] Falſum eſt incolas eam regionem *Meſopotamiam* Graeca voce appellare, qui barbari ſint, ſemperque adeo fuerint. Arabes videlicet & Armenii. Philoſtr. l. 1. de vita Apollon. c. 14. *Hanc vero regionem, quae propterea Meſopotamia dicitur, quod media inter duo flumina poſita eſt: Tigris atque Euphrates ex Armenia & Tauri radicibus defluentes cingunt. Sunt autem in ea regione civitates aliquot, maxima autem ex parte pagis ac vicis incolitur, populi vero partim Armenii, partim Arabes nuncupantur, quorum magna pars ſedibus incertis vagatur, tamquam in inſula ſeſe clauſos arbitrantes.* Vides & Graecorum nomen, & barbaras gentes. Quare non ſatis conſiderate Curtius; in quo mendum eſſe arbitrarer, niſi pariter apud Arrian. legerem l. VII. τῶν γὰρ δὴ ποταμῶν τοῦτε Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος, οἱ τὴν μέσην σφῶν Ἀσσυρίαν ἀπείργουσιν (ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα Μεσοποταμία πρὸς τῶν ἐπιχωρίων κλῄζεται) ὁ μὲν Τίγρης πολὺ ταπεινότερος. Uterque tamen ita defendi poterit, quod nominis barbari vim Graeco uſitatiore nomine exprimere voluerit, potius quam ignotum lectori vocabulum ponere. BARTHIUS. adverſ. l. III. c. 16. *Incolae Meſopotamiam vocant*. At barbari incolae, Syri, Arabes: nomen pure Graecum, quod ante Macedonum tempora vix his locis auditum fuit. Idem erravit Arrian. l. VII. p. 453. nomen hoc pariter πρὸς τῶν ἐπιχωρίων tamquam ab *incolis* impoſitum interpretans. CELLAR.

Mediam] *Mediam* hic adjectivum eſt, non ſubſtantivum: ut intelligatur, terra hiſce incluſa fluminibus. GLAREANUS. Porro eamdem nominis hujus rationem tradiderunt Strabo lib. XVI. Diodor. II, II. & XVIII, 6. Philoſtr. de vita Apollon. I, 14. Dio lib. XXXV. Arrian. VII, 2, 2. Tacit. VI, 37, 5. Eſt autem *Meſopotamia* Graecum nomen, quo illi appellarunt iſtam regionem, ſive ab ipſis incolis vocabulo idem ſignificante vocatam; ſive alio quocumque. Alexander Imp. latina voce reddidit, apud Lamprid. cap. 56. *Terras Interamnas*. Fuit & Interamna civitas Italiae, ſimili de cauſſa ſic nominata. FREINSH.

In Rubrum mare] In ſinum Perſicum, qui ex Erythraeo potius quam rubro mari (quale nullum eſt) effunditur. Vide infra l. VII. c. 9, 14. CELLAR.

Mennin] Alii *Memnium*, Modii editio *Memnin* leg. *Memnonis urbem*, vel *Memniam* [forte *Memnoniam*] *urbem*. ut Strabo lib. XVII. LOCCENIUS. Alii hic legunt, *Memnium*, alii *Memnonium*, MSS. *Mennin*. Aſſyriae civitas eſt, ubi ſunt fontes bituminis. RADERUS. Strabo tamen non in hac orbis parte collocat, ubi tum Alexander egit. Quae cauſſa eſt cur nec Ortelio adſentiar legenti, *Memnonium*. Putes autem *cavernam*, quam urbi illi tribuit Curtius, adſcribere Plutarchum cap. 64. *Ecbatanis*. Niſi forte ibi legendum *Batanis*. hoc enim nomine locum juxta Euphratem agnoſcit Stephanus. quamquam & duplicia *Ecbatana* prodat, altera Syriae, altera Mediae, quorum haec quidem huc non pertinere conſtat. de illis etiam merito non creditur, cum in Syria collocet. Vide ipſum in

nis effundit, adeo ut ſatis [1] conſtet, Babylonios muros ingentis operis hujus fon-
tis bitumine [2] interlitos [3] eſſe. Ceterum, [4] Babylonem procedenti Alexandro 17
Mazaeus, qui ex [5] acie in urbem eam confugerat, cum adultis liberis ſupplex oc-
currit, urbem ſeque dedens. Gratus adventus ejus [6] fuit regi. quippe magni ope-
ris [7] futura erat obſidio tam munitae urbis. [8] Ad hoc vir illuſtris, & manu 18
[9] promptus, famaque etiam proximo proelio celebris, & ceteros ad deditio-
nem ſui incitaturus exemplo videbatur. Igitur hunc quidem benigne [10] cum 19
liberis [11] excepit: ceterum *quadrato* [12] *agmine*, quod ipſe ducebat, *velut* [13] *in a-
ciem irent*, *ingredi* ſuos jubet. Magna pars Babyloniorum conſtiterat in muris,
[14] avida cognoſcendi [15] novum regem: plures obviam egreſſi ſunt. Inter quos 20

[1] Ba-

VARIANTES LECTIONES.

1 Ald. Col. Mer. *conſtat.* 2 P. *interlidos.* 3 Alii *fuiſſe.* 4 Voſſ. 2. Ald. Baſ. Col. Mer. Frob. *Babyloniam* Voſſ. 1. ut ſemper *Babyllonam* Fl. Leid. Bong. *Babylonam.* 5 Voſſ. 1. *atciae* Voſſ. 2. *qui in eam ex acie urbem* Leid. Bong. *eam urbem.* 6 Voſſ. 1. Bong. Lugd. *regi fuit* Voſſ. 2. *fuit adventus ejus regi.* 7 Fl. Voſſ. 1. Bong. *obſidio futura* omiſſo *erat.* 8 Ald. Baſ. Col. Mer. Frob. *ad haec.* 9 Voſſ. 2. *propretus.* 10 Ald. Baſ. Col. Frob. Mer. Amſt. *cum ejus lib.* 11 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. D. *excipit.* 12 P. F. *quod ipſ. duc. agm.* 13 Fl. Leid. B. 1. *acie migrent* Voſſ. 1. B. 2. *atiae migrans* Voſſ. 2. *aciem migrarent* Ald. Baſ. Col. Mer. Frob. *acie irent.* 14 Voſſ. 1. *avido.* 15 P. *ſuum.*

in Ἀγβάζνα. Interim ſciendum eſt, non de eadem utrumque caverna loqui. Plutarchus enim de caverna narrat, ubi *naphtha* naſcatur: Curtius; ubi *bitumen.* non idem autem utrumque, praeterquam quod expreſſe tradit Plutarch. *naphtham ſimilem eſſe bitumini*, ex eo poteſt intelligi, quod bitumen id adhibitum fuerit ſolidandis Babyloniorum moenibus; ad quod naphtha, cujus natura eſt, ut facillime flammam rapiat, ineptiſſima fuiſſet. Bitumen autem illud non uno certo loco, ſed *illis locis paſſim exaeſtuare* Juſtin. I, 2, 7. tradit. FREINSHEM. Ignota urbs Geographis. Ortelius vult *Memnonium:* ſed haec in Perſide, Acropolis Suſorum, Strabo l. XV. non Babylonia fuit. CELLAR.

Urbem] Deditam Alexandro fuiſſe Babylonem conſentiunt conſciſcuntque Plutarch. Alex. cap. 64. Arrian. III, 3, 16. & Diodor. XVII, 64. Contra quorum concentum parum mihi fidus eſt Frontinus III, 7, 4. quem, ut opinor, fugit memoria, cum ſcriberet averſo flumine, Alexandrum per exſiccatum alveum introiviſſe. Vitio, inquam, memoriae tribuit Alexandro, quod de Cyro legerat apud Herod. I, 191. & Xenoph. lib. VII. Παιδ. ubi notabis obiter, quod apud Euſeb. Beroſus lib. III. ſcribit, Nabuchodonoſorum proſpicientem id accidere poſſe, magnis operibus praecavere voluiſſe. Sed & Patricius de Repub. VIII, 4. ſollemne peccat arbitratus quod Ariſtot. Polit. III, 3. ſcripſit: capta Babylone, nonnullos cives id poſt tertium demum diem reſciviſſe, ad Alexandri tempora pertinere. cum id jam olim ſub Cyro evenerit, ut ex Herod. I, 191. colligo. FREINSHEM.

Exemplo] Livius XXII, 22, 21. *Abelox vir prudens haud fruſtra videbatur ſocios mutaſſe. itaque ingenti conſenſu ad defectionem omnes ſpectare &c.* Simillima ſunt, quae de Q. Metello Sullae partes optante ſcripſit Dio in Excerpt. Valeſ. FREINSH.

Cum liberis] Vetuſtiores; *cum liberis ejus.* id *ejus*, nuper ejecerunt. quod nollet factum ſcriptor Adverſar. III, 16. qui corruptam eam vocem autumat potius, quam ſpuriam. Sicque tentat, *cum lib. geminis.* ſed pace Viri doctiſſimi, nimis abit haec lectio à veſtigiis ſcripturae, ſed & ipſa phraſis eſt horridula. Ego potius nihil mutem, aut leviter: *cum liberis ſuis.* IDEM.

Quadrato agmine] Sic fieri ſolet ubi metus periculi. Curtius &c. Verum de hoc quadrato agmine nos plura exempla ad Livium, ad Tacitum. Sic contra apud Caeſarem de bel. Gal. V, 31. *Prima luce ſic ex caſtris proficiſcuntur, ut quibus eſſet perſuaſum, non ab hoſte, ſed ab homine amiciſſimo Ambiorige conſilium datum, longiſſimo agmine, maximiſque impedimentis &c.* Gruterus ad iſta Ammiani XXIV, I. *metuens ne per locorum inſolentiam, inſidiis caperetur occultis, agminibus incedere quadratis exorſus eſt.* Marii quoque circumſpectam diligentiam in itinere faciendo commendat Salluſt. Jugurth. cap. 45. & Marcelli Livius XXIV, 35, 7. *agmine ad omnes caſus compoſito ibat.* Idem XXI, 34, 4. de Hannibale: *obſidibus quos dabant acceptis, & commeatu, quem in viam ipſi detulerant, uſus: nequaquam, ut inter pacatos incompoſito agmine duces eorum ſequitur.* Ammian. XXXI, 47. de Gothis: *formas quadratorum agminum inſidiarum metu ſervantes, ire ocyus feſtinabant.* FREINSH.

Velut in aciem irent] Quid hoc eſt? an ire in proelium? At *aciem* pro *proelio & pugna* neſcio an temere occurrat. num eſt, *ire in acie*? cur ergo addit *velut?* *quadratum* certe illud *agmen* non erat, velut *acies*, ſed revera re ipſa. Libri MSS. habent *acie migrent*, *atiae migrans*, puto igitur fuiſſe, *Ceterum quadrato agmine, quod ipſe ducebat, velut in acie migrans, ingredi ſuos jubet.* Senſus: jubet ſuos in-

[1] Bagophanes arcis & regiae pecuniae cuſtos, [2] ne ſtudio à Mazaeo vinceretur, totum [3] iter floribus coroniſque conſtraverat; argenteis altaribus [4] utroque latere

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. Voſſ. 2. *Bagofanes* Frob. *Bagiſtanes.* 2 Col. *ſtudio ne.* 3 Voſſ. 1. *inter.* 4 Ald. Baſ. Col. Mer. Frob. *ab utroque.*

ingredi agmine quadrato. Id porro quadratum agmen ducebat ipſe, illo plane modo pergens iterque faciens, ſicut ſolebat in acie. SCHEFFER.

In muris] Qui totam etiam civitatem capiebant, tam lati erant, ut infra mox demonſtrabimus. RADERUS. Ejuſmodi ſpectandi ſtudium exprimitur in illis Martialis x, 6.

Quando erit illa dies, quo campus, & arbor, & omnis
Lucebit Latia culta feneſtra nuru.

FREINSH.

Pecuniae cuſtos] Vide Briſſonium l. 1. de regno Perſ. p. 120. Cui adde Strab. l. xv. FREINSH.

Ne ſtudio à Mazaeo vinceretur] Tacitus Hiſt. III. *Devicti in novo obſequio ad cuncta munia acres.* ut animos fidemque probent victori, aut probare videantur; & mite imperium experiantur. Salluſt. bell. Jug. *commeatus ſpe amplior: quia Numidae, ſicut plerique in nova deditione officia intenderant.* LOCCENIUS.

Totum iter floribus coroniſque conſtraverat] Perſis mos erat vias, quibus rex incedebat, floribus, & odoribus ſternere, Herodot. de ponte, quo Xerxes Helleſpontum continenti junxit, l. VII. *θυμιήματά τε παντοῖα*, ait, *ἐπὶ τῶν γεφυρέων καταγίζοντες, καὶ μυρσίνῃσι στορνῦντες τὴν ὁδὸν.* i. e. *omnifarios odores in pontibus congerentes, ac myrto iter conſternentes.* Itaque Bagophanes arcis Babyloniae cuſtos obviam Alexandro egreſſus totum iter floribus & coronis conſtraverat, argenteis altaribus ab utroque latere diſpoſitis, quae non thure modo, ſed omnibus odoribus cumulaverat. & l. x. Curtius tradit, vicos, per quos iter erat, floribus & coronis ſterni juſſiſſe Alexandrum. Ob laetitiam quoque publicam coronis & floribus vias ſtratas fuiſſe Herod. l. VIII. refert. nam cum Suſis nuntius allatus eſſet, Xerxem Athenas in ſuam poteſtatem redegiſſe, tanto inde gaudio Perſas exiliiſſe, ut vias omnes myrto ſternerent, odoreſque vicatim incenderent. POPMA ex Briſſon. lib. II. pag. 271. Eumdem morem aliis quoque gentibus fuiſſe apparet ex citatis Caſaubono in Sueton. Calig. 13, 2. Cic. in Verrem IV, 35. & Ammian. XXI, 17. quibus Bulenger. de Imperat. Rom. III, 8. adjicit Tacit. H. II, 70, 3. Sueton. Neron. 25, 3. Joſeph. VIII, II. Xiphilin. in Severo. Athenaeum ex Herodoto, Dionem in Nerone triumphante, & Tiridati diadema imponente, Gregor. Nazianzen. Steliteut. 2. contra Julian. Eumen. in Paneg. Conſtantin. pro Flavienſib. cap. 8. Nicetam lib. III. de Manuele Antiochiam ingreſſo. Raderus hinc quoque deducit morem, quo in feſto, quod corporis Chriſti vocant, viae omnes, qua pompa incedit, flore virentique herba conſperguntur. Idem obſervavit locum Ovidii Triſt. IV, 2, 49.

Quaque ibis manibus circum plaudere tuorum,
Undique jactato flore tegente vias.

& de Ponto I, 2.

Quaque ierit felix adjectum plauſibus omen,
Saxaque jactatis erubuiſſe roſis.

Quamquam haec potius ad jactos flores, quibus adſpergebantur bene meriti, aut quibus is honos habebatur, pertinere videantur. Quo de more multa reperies apud Caſaub. & Bulenger. locis citatis, ſed & ad Florum II, 7, 17. olim exempla nonnulla collegimus. quibus addi poteſt Arrianus VI, 2, 28. & apud eumdem Indic. VI, 15, & VII, 12. legitur *Nearchus, ſertis ac floribus ab omni exercitu petitus.* Sed hic ſcilicet honor, licet ingens, minor tamen erat eo, quo publico juſſu viae, qua honorandus venturus eſſet, conſternebantur: nam hic ſingulorum magis affectus ſpectabatur. Porro apud Bulengerum reperies etiam viam nonnumquam *croco*; ut in fragm. Salluſtii II, 2, 2. alias *auroſa arena*, quin & ab Heliogabalo *ſcrobe auri atque argenti* fuiſſe ſtratam. FREINSH. Ritus à Diis ad homines tranſlatus adulationis cauſſa. Sacrum exemplum habes apud Ciceron. Verr. IV. c. 35. De Diana Siculorum; hominibus idem honos habitus, & quidem Metello ab Hiſpanis Val. M. l. IX. c. 1, 5. Caligulae à Campanis Suet. c. 13. Vitellio à Cremonenſibus Tacit. Hiſt. l. II. c. 70. Caracallae ab Alexandrinis Herodian. l. IV. c. 8. adde notata Lipſio in Tacitum c. l. & Caſaubono in Suetonium. CELLAR.

Altaribus] Foedae ſed veteris adulationis morem primus, quod etiam Lipſius adnotavit ad Tacit. H. II, 70, 3. ex Juſtino XXIV, 3, 4. Valer. Max. IX, 1, 5. Caeſare de bel. Gal. VIII, 51. Sueton. Calig. 13, 2. & Galb. 18, 2. Plinio panegyr. c. 23. Item alio paneg. ad Maximianum cap. 6. Quibus addit Caſaubonus ad Sueton. locum in Calig. & in Athenaeum VI, 15. Ciceron. in Verrem IV, 35. ex quo probe colligit, honorem eum diis ſuis primitus habuiſſe homines, cum imagines eorum transferrentur: poſtea translatum ad principes oſtendit ex Plutarcho in Dion. c. 37. Itemque Suetonio Aug. 98, 2. Appian. de bel. Civ. lib. V. Philoſtrat. V, 9. Iterum ſuperioribus adjicit Bulengerus Herodian. IV, 15. & Sueton. Neron. 25, 3. Adde Salluſt. fragm. II, 2, 2. Iiſdem in auctoribus reperies & quod de *odoribus* ſubjungit Curtius. Animadverti etiam hic & ſuperiore libro altaria ea fuiſſe

tere diſpoſitis, quae non ture modo, ſed omnibus odoribus cumulaverat. [1] Eum 21
dona ſequebantur, greges [2] pecorum [3] equorumque, [4] leones quoque & pardales
[5] caveis [6] praeferebantur. Magi deinde ſuo more [7] patrium carmen canentes. 22
Poſt hos [8] Chaldaei, Babyloniorumque non vates modo, ſed etiam artifices cum
[9] fidibus ſui generis ibant. Laudes [10] ii regum canere ſoliti: Chaldaei ſiderum
motus & [11] ſtatas [12] temporum vices oſtendere. Equites deinde Babylonii, [13] ſuo 23
at-

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. Voſſ. 1. Bong. *dona eum* Voſſ. 2. *dona tum*. 2 Voſſ. 1. omittit *pecorum*. 3 Voſſ. 2. *equorum*. 4 Pal. 1. *leoneſque*. 5 Voſſ. 1. *caveae his*. 6 P. *praeferebant*. 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Amſt. Lugd. omittunt *patrium*. 8 Leid. *Caldei* Pal. 1. omittit. 9 Voſſ. 1. *fidelibus*. 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *hi* Ald. Mer. *II.* Baſ. *duo* Col. 2. 11 Fl. Leid. *ſtatutas* in margine *ſtatas* Voſſ. 1. 2. Pal. 1. D. Ald. *ſtatutas*. 12 Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *vic. temp.* 13 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. & alii *ſuo equorumque*.

fuiſſe *argentea:* quod non puto temere factum, nam ſi pretium metalli ſpectarent, ex auro facerent. forte igitur color hic placuit: ut in equis ſacris, atque veſtibus. FREINSH.

Ture] Ture enim Perſas diis ſuis ſacrificaſſe ex Sidonii Carm. 2, 88.

Fudit turicremis carcheſia cernuus aris.

& hoc Curtii loco clarum eſt, quod tamen Briſſon. ſe legiſſe non meminit l. 11. de reg. Perſarum. Savaro in recitatum Sidonii verſum. IDEM.

Dona] Vide Briſſonium l. 1. de regno Perſ. p. 26. eodem ſpectat Marcellin. l. XVII, 12. FREINSHEM.

Leones] Inter regia munera haec quoque cenſa. Adnotavit Marcellin. Chron. in anno Chr. 496. *India Anaſtaſio Principi Elephantem, quem Plautus poëta noſter Lucam bovem nomine dicit, duoſque Camelopardalos pro munere miſit.* Feras enim & olim & hodie nimis adamarunt magnates. Philoſtrat. in Apollon. 1, 23. narrat, Regem Babylonium in hortis aluiſſe leones, urſos, pantheraſque ad venationem. idque moris etiam veteribus Medis fuiſſe diſcimus ex Xenophonte Παιδ. lib. 1. Addit Philoſtratus, Babylonios Reges poſſediſſe duos Syriae vicos, quos majoribus eorum dederint Antiochus Seleucuſque, *pro educandis feris, quae à Babyloniis captae per Euphratem ad eos pervenirent.* FREINSHEM.

Caveis praeferebantur] Si praeferebantur, ergo non ſequebantur eum, tamen ſupra dixerat. Mallem itaque *proferebantur*. SCHEFFER.

Carmen canentes] Editiones, *ſuo more patrium carmen canentes.* verum τὸ *patrium* abeſſe mavelim. MODIUS. *Canentes.* Ut ſupra III, 3, 9. Unde colligas ſollemne hoc ipſis fuiſſe in omni inſigniore pompa. Carmen autem eorum ad deorum laudes pertinuiſſe arbitror, & quia inter eos jam haberi volebat Alexander, per metum & adulationem ad ipſum quoque tranſtulerunt. FREINSH. Non temere damnem *patrium carmen*, ſi in ſcriptis inveniatur. HEINSIUS.

Chaldaei] Strabo lib. XVI. notat, duplicem intellectum eſſe hujus nominis. nam & Populum eſſe Babyloniae, ſic appellatum; & Sectam. Quod certum eſt eveniſſe ex eo, quod cum eſſent illi populi dedititiſſimi Aſtrologiae, in eorum quaſi nomen adoptarentur, qui eadem ſtudia tractarent. Idem accidit in aliis, ut *Judaei*, *Hellenes*, ſive *Graeci*, *Nazoraei*, *Samaritani*, *Turcae*, *Picardi*, *Wallenſes*, *&c.* vocentur, qui inſtitutum cujuſque eorum approbant. *Magi*, qui Magorum diſciplinam exercent. *Mauri*, qui fuſco colore ſunt. *Aegyptii*, qui variis praeſtigiis victum expedientes paſſim circulantur. iidem à Gallis etiam *Bohemi*, *Scythae*, & *Peuſinii* apud Athen. pro lictoribus, ut notat Salmaſius in Solin. cap. 40. pag. 827. ut apud Roman. *Bruttii*; *Helotae*, pro ſervis, apud Lacedaem. apud Latin. *Syri*, *Getae*, *Sardi*. *Samnites*, gladiatorum genus: *Tarentini* & *Scythae*, equitum: *Atellani*, comoedorum. Sic eſt & in animalibus, arborumque foetibus, atque mercimoniis, ut appellentur ab ea regione, unde prima cujuſque origo in alias tranſiit. *Indos* pro rectoribus elephantorum accipi, fortaſſis haud cuivis notum eſt. At facient fidem optima Vegetii exemplaria, in quibus teſte Stewechio l. III, 24. legitur; *Indos, per quos regebantur elephanti*, non, ut editur. *Illos.* Quam lectionem firmat inprimis Diod. l. XVIII, 34. τὸν δ' ἐπικαθήμενον Ἰνδὸν τραυματίαν ἐποίησε. *Indum* elephanto *inſidentem vulneravit.* Vide Indicem *India*. Sic igitur in Curtio Chaldaeorum nomine non venit peculiaris aliqua natio, ſed ſectae cujuſdam conſortium, de qua amplius dicendi campus erit ad Tacitum. FREINSH.

Laudes ii Regum canere] In Aldino codice vocula *II.* duabus grandibus literis velut numeralibus edita eſt. Ut hic quoque aliquid latere ſuſpicari poſſis, ſiquidem conſtat, ex pluribus calamo ſcriptis libris eam editionem eſſe compoſitam. Et fortaſſe de Nino marito Semiramidis mentio hic facta eſt, rege longe clariſſimo & fortunatiſſimo. Galterus videtur de mimis aliquid hic legiſſe, cum ait,

Occurrunt Lyricis modulantes cantibus odas
Cum Cytharis mimi.

BARTHIUS, adverſ. l. III, 16.

Sta-

atque equorum cultu ad luxuriam magis, quam ad magnificentiam exacto, ultimi ibant. Rex, armatis [1] ſtipatus, *oppidanorum turbam poſt ultimos pedites ire* juſſit: Ipſe cum curru urbem, ac deinde regiam intravit. Poſtero die ſupellecti-
24 lem Darii, & omnem pecuniam recognovit. Ceterum, ipſius urbis pulchritudo ac [2] vetuſtas, non regis modo, ſed etiam omnium oculos in ſemet haud immerito convertit. [3] Semiramis eam condiderat; [4] vel, ut plerique credidere, Belus, cujus

Variantes Lectiones.

1 Voſſ. 1. *ſtipatis.* 2 Fl. Voſſ. 2. & alii *venuſtas.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. B. 2. Schrag. non ádnotato libro *Sameramis.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Pal. 2. 3. Mer. *non ut* Voſſ. 2. Pal. 1. B. *verum ut.*

Statas temporum vices] Tempora, quae mutuo & per vices ſibi ſuccedunt, Pacatus Theodoſio c. 9. *amoena litora & diſpoſiti ad temporum vices ſeceſſus.* Eumenius Conſtantio c. 4. *elementa quatuor, & totidem anni vices.* Arnobius l. 11. poſt princ. *vices temporarias* vocat. CELLAR.

Cum curru] *More Triumphantis* ſupra IV, 1, 1. & videtur ſane hoc ſaepius factitaſſe in ingreſſu celebrium urbium. Nam & in introitu Hieroſolymorum *curru deſcendentem* facit Euſebius. Et hinc eſt forte, quod Philoſtratus fine lib. II. narrat, ſi verum eſt, loco, quo Porum vicerit Alexander, ipſius effigiem *conſpici quadrijugo currui ſuperſtantem.* nam ſic pugnaſſe, non perſuadeor. FREINSH. *Cum curru.* Praepoſitionis inſolentior uſus videtur pompae, & apparatus comitatum ſignificare. CELLAR.

Poſtero die] Juſtinus 11, 14, 8. *XXXIV. continuis diebus praedam recognoſcit.* totidem Oroſ. III, 17. ponit; alii *XL.* Curtius mox V, 1, 39. *XXXIV. dies* in urbe moratum ſcribit. FREINSH.

Ipſius urbis] Scriptorum, qui Babylonem calamo ſuo elegantius depinxere, primus omnium & antiquiſſimus eſt Moſes Gen. 10. & 11. Secutus Moſen poſt multa ſaeculorum intervalla Herodotus 1, 178. Herodotum Cteſias, Cteſiam Beroſus [apud Joſeph. x, 13. & Euſebium] verus ille, non qui hodie ſpurius extat Annii Viterbienſis, Diodorus Siculus II, 7. Strabo lib. XVI. Dionyſius Periegetes verſu 1005. cum ſuo interprete Euſtathio diu poſt nato, Joſephus lib. 1. cont. Apion. Plinius VI, 26. Philoſtratus Apollon. 1, 18. Juſtinus 1, 2, 7. Oroſius II, 6. Tzetzes Chiliad. IX, 275. & ante haud multos annos noſter Pererius ad 11. Gen. copioſiſſime. Praetereo alios: ad Curtii deſcriptionem venio. *Pulchritudinem urbis* cum Curtio ex ſcriptoribus antiquis laudat D. Hieronymus ad Iſa. cap. 14. deſcribit ibi templa marmorea, aureas ſtatuas, plateas lapidibus auroque refulgentes, & multa alia, quae paene incredibilia videntur. Sed longe planius Philoſtratus Apollon. 1, 18. *Regiae etiam aere adopertae fulgent; thalami vero & conclavia virorum, porticus atque atria cum argenteis, tum etiam aureis texturis, atque ipſo auro tamquam picturis nitent &c.* Herodotus 1, 178. tribus verbis: ἐκόσμητο δὲ ὡς οὐδὲν ἄλλο πόλισμα τῶν ἡμεῖς ἴδμεν; *ornata eſt, ut nulla alia urbs, quam nos noverimus.* Sed de his infra mox plura. RADERUS.

Semiramis] Tres Babylonis conditores nominant tam ſacrae, quam profanae literae. De Nimrodo teſtatur Moſes Gen. 10, 10. quod initium regni ejus fuerit Babylon, quam idem à confuſione linguarum denominat cap. 11. Semiramidem conditricem Babylonis jactitant Herod. 1, 184. Diod. II, 7. Strab. lib. XVI. Mela 1, 11. Juſtin. 1, 2, 7. Hieron. in cap. 2. Oſeae. [Plut. de fort. Alex. 2, 8. Solin. cap. 56. L. Ampelius] Daniel vero, cap. 4. introducit Nabuchodonoſorem gloriantem: *Nonne haec eſt Babylon magna, quam aedificavi.* Ceterum Beroſus Annianus Semiramidi non adſcribit niſi ampliationem urbis. de qua Ovid. Metam. IV. vſ. 57.

- - - - - - - *ubi dicitur altam*
Coctilibus muris cinxiſſe Semiramis urbem

& Pererius Nabuchodonoſori reſtitutionem lib. XV. in Geneſ. diſp. 4. lib. V. in Dan. pag. 351. Plerumque enim nomen Auctoris non ſoli primo fundatori, ſed & reſtauratori & innovatori attribuitur. Quemadmodum Nehemias auctor murorum Hieroſolym. dicitur Eccleſiaſtici c. 49. quos tantum refeciſſe legitur c. 1. & 2. & 4. Nehem. Quin etiam verba Nabuchodonoſoris veſanam jactantiam redolent, & plus auctori arrogant, quam competebat. Tribuit quidem Curtius Babylonis aedificationem Belo: ſed eum à Nimrodo non diſtinguunt Euſeb. in pr. Chron. Hieron. in c. 2. Oſeae. Auguſt. de Civ. DEI XVI, 17. Primus igitur Babylonis conditor eſto Nimrodus, quem perperam Gerh. Mercator in Chronol. ex lib. IV. recogn. Clement. confundit cum Nino, [Idem facit & Lipſius in Monit. Polit. II, 1, 1.] quia Ninus non condidit Babylonem, ſed Niniven, & cum Babyloniis, jam à Nimrodo conſtitutis, pugnatum venit. Oroſ. II, 6. Euſeb. IX. Praepar. Euang. c. ult. Haec Arniſaeus de Republ. cap. 2. ſect. 1. num. 7. Verum Herennius Philo à Babylone Beli filio conditam ſcribit, qui fuit 1800. annis antiquior Semiramide, teſte Stephano de Urbib. in Βαβυλὼν. Sed Herod. 1, 184. inique à Stephano reprehenſus, rectiſſime tradit Babyloniam à multis Aſſyriorum regibus conditam fuiſſe paullatim. Unde Ammian. XXIII, 20. *moenia quidem urbis à Semiramide*

cujus regia oſtenditur. Murus inſtructus [1] laterculo coctili, bitumine interlitus, ſpa-

VARIANTES LECTIONES.

1 D. Pal. 1. *latercula.*

ramide conſtructa fuiſſe ait: *arcem autem ab antiquiſſimo rege Belo.* Et Oroſ. II, 6. *Babyloniam à Nemrod gigante fundatam : à Nino vel Semiramide reparatam.* Ac Nemrodum quidem primum conditorem faciunt & Joſephus ant. Jud. I, 6. [Auguſtin. de Civ. DEI XV, 2. f.] Zonaras tom. I. & Cedrenus in Hiſt. compendio. Haec Berneggerus in Juſtin. I, 2, 7. Inter eos qui Semiramidi opus hoc adſcribunt, numerat etiam Hyginum fabula CCLXXV. POPMA. Sed Babylonem diluvio antiquiorem faciunt Apollodorus & Alexander ex Beroſi primo Babylonicorum apud Euſebium: eamque ab iis, qui poſt diluvium arca egreſſi ſunt, inſtauratam fuiſſe ſcripſit idem lib. II. Proxime ad veritatem accedit excerptum ex Aſſyriacis Abydini, relatum ab Euſebio: *Gigantes aedificaſſe immenſam turrim, ubi nunc eſt Babylon &c.* & Ibidem Hiſtiaeus Mileſius, qui etiam terram *Sennaar* nominat. Apud eumdem Euſebium eſt & Cephalaeonis fragmentum, qui aſſerit, Semiramidem muro circumdediſſe Babylonem, ſequutus auctores Cteſiam, Zenonem, & Herodotum. Nabuchodonoſori autem inſtaurationem ampliationemque & ornatum magna ex parte urbis ejus tribuit Beroſus lib. III. apud Euſebium & Joſephum. Nova opinio eſt, quam neſcio unde refert Suidas in Σεμίραμις: *Prima quoque Niniven moenibus cinxit, quam mutato nomine vocavit Babylonem:* duabus nobiliſſimis civitatibus perabſurde in unam confuſis. FREINSH.

Vel ut plerique] Scripti codices, *non ut plerique*, ſed verum illud eſſe evincunt ſequentia. MODIUS.

Belus] Verius amplificator, quam conditor, nondum enim, quod vulgo creditur, probatum eſt, Belum eumdem ac Nimrodum fuiſſe, vel Nimrodo non longe poſteriorem. Vide Hiſt. Ant. p. 3. CELLAR.

Regia] Duae regiae erant, de quibus Philoſtratus I, 18. quem ſupra adduximus. Sed longe clarius Diodorus II, 8. *Regias etiam duas ex utraque pontis regione ad fluvium aedificavit &c.* RADERUS. Adde eumdem Diodorum XVIII. Plutarchum in vita Demetrii capite 8. De templo quoque Beli, quod Plin. VI, 26. ſuo tempore *adhuc duraſſe* ſcribit, paſſim legimus. Nam à Nabuchodonoſoro conditum auctor eſt Beroſus lib. III. à Xerxe dirutum Alexander inſtaurari juſſit. Strabo pr. lib. VI. & Arrian. III, 3, 17. & VII, 3, 31. De eodem Daniel cap. 4. & fuſe Herod. I, 181. Camerar. ſubciſiv. II, 51. ab Arriano *commiſſum* credit *errorem* (quod deſtructionem iſtius templi referat ad Xerxem, cum ante eum dirutum id fuiſſe ex Daniele conſtet) *in nomine, cum Xerxis vel Artoxerxis* (*quod ſignificat* Bellatorem, *vel* magnum Bellatorem, *ſecundum Herod.* VI, 98.) *commune nomen Regum Perſarum fuerit, ſicut* Pharaonum, *Regum Aegyptiorum.* Strabo lib. XVI. & Aelian. Hiſt. Var. XIII, 3. etiam ſepulcrum ejus ibi collocant: ex quo firmatur quod gentilibus objiciebant noſtri, deorum iſtorum templa non fuiſſe niſi ſepulcra. Vide Arnob. lib. VI. FREINSH.

Murus laterculo] Editi, *murus inſtructus laterculo.* MODIUS. *Murus.* Hunc inter firmiſſimos omnis aevi primo loco nominat Seneca de conſtant. Sap. VI, 6. Nam & inter ſeptem mundi θαύματα ſecundum obtinebant gradum, apud Nicetam. Sed enim Epigr. Graeca I, 54, 1. ſtatim primo nominant. Caſſiodor. Variar. VII, 15. ſextum. Plinius VI, 26. Strabo pr. lib. XVI. Hyginus fab. CCXXIII. nullo certo ordine collocant. *Laterculo coctili & bitumine* fuiſſe conſtructum cum noſtro tradunt Herod. I, 178. Diod. I, 7. Juſtin. I, 2, 7. Plin. XIII, 15. m. Propert. III, 10. Juvenal. Sat. 10, 170. & ejus Interpres, Lucan. VI, 49. Tzetzes Chiliad. IX, 275. Marcellin. XXIII, 20. Oroſ. II, 6. Vitruvius I, 5. Nicetas, & Gallus Confeſſor cap. 3. Hyginus fab. CCXXIII. *latere cocto & ſulfure vinctum* fuiſſe ſcripſit. fortaſſe quia teſte Plinio XXXV, 15, 16. *Sulphuris & bituminis vicina eſt natura.* Euſtathius ad Dionyſ. verſ. 1005. novam ex aliorum opinione ſententiam profert, interprete Radero: *Babylon ſacra urbs muro aheneo circumdata, ut quorumdam eſt ſententia, & flumine circumfuſa. Hanc, inquit Dionyſ. irruptis muris coronavit Semiramis. Unde quidam, uti dictum, murum urbi aheneum circumdatum ſcripſere.* Aſt ego, addit Raderus, facilius inducar ut credam, quod in Menaeis Macario Romano narratur à coelito, Paradiſi hortum duplici *muro* cinctum à DEO fuiſſe, *ferreo & aheneo*, quam Babylonis moenia fuiſſe aerea. Ceterum quod ad Babylonem attinet, cum urbs centum habuerit portas, & fores aheneae eſſent omnes, quales Virgilius de Carthaginenſis aedis, quam Dido moliebatur, cardinibus cecinit Aeneid. I. vſ. 450. Ita reor à parte moenium, portarum, inquam, nonnulli tota moenia aerea dixere. Idem Euſtathius ad Periegeſin Dionyſii verſ. 1006. ex aliorum ſententia ſcribit, moenia non tantum ex coctili laterculo, ſed ingentibus ſaxis, caeſis etiam & politis, tricubitalibus, qua latitudinem, tanto altero longis, exaedificata & ſurrecta. Hactenus RADERUS. Qui ſi omnes Babylonis portas *Belides* appellatas fuiſſe putat, fallitur. certum enim eſt unam tantum fuiſſe, ut conjicio, quae ad Beli templum deduceret. error autem hinc eſt, quod portam Graeci libentius plurali voce πύλας dictitant. Eorum ſententia, quae aenea credidit Babylonis

[1] ſpatium xxx. [2] & duorum pedum [3] latitudinem amplectitur: quadrigae inter ſe
26 occurrentes ſine periculo commeare dicuntur. Altitudo muri [4] c cubitorum emi-
net ſpatio: turres denis pedibus quam murus altiores ſunt. Totius operis ambi-
tus CCCLXVIII. ſtadia complectitur: ſingulorum ſtadiorum ſtructuram ſingulis
diebus perfectam eſſe memoriae [5] proditum eſt. Aedificia non ſunt admota mu-
27 ris, ſed fere ſpatium [6] unius jugeris abſunt. Ac ne totam quidem urbem te-
ctis

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. omittit *ſpatium*. 2 Voſſ. 2. omittit *&*. 3 Pal. 1. *latitudine*. 4 Leid. Voſſ. 1. Bong. Lugd. Amſt. *L. cub.* vulgo *CCCLVIII.* Pal. 1. *CCCLXIII.* 5 Pal. 1. P. *traditum*. 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *jugeri unius* Frob. Lugd. Amſt. *unius jugeri*.

lonis moenia, forte exinde nata eſt, quod cum aenea monumenta haberentur pro perennibus, atque aliqua aere exſtructa eſſent, ut templi fores apud Joſeph. de bel. Jud. VI, 6. firmiſſimi quique muri aenei ſunt appellati. Hinc eſt illud Horatii epiſt. I, 1, 60.

- - - - - - - hic murus aheneus eſto,
Nil conſcire ſibi.

& alibi: *Incluſam Danaën turris ahenea* &c. De *quadrigis* praeter ceteros, & Propert. III, 9, 23. Tzetzes Chil. IX, 275. Epigr. Graec. I, 54, 1.

Καὶ κραναᾶς Βαβυλῶνος ἐπίδρομον ἅρμασι τεῖχος.
Et robuſtae Babylonis murus, curruum decurſibus aptus.

FREINSH.

Latitudinem amplectitur] Forte *in lat. amplect.* Ut hic ſit ordo verborum, *Murus amplectitur ſpatium 32. pedum in lat.* Quomodo fere Livius XXXVII, 31, 7. de Phocaea: *In ſinu maris intimo poſita haec urbs eſt, oblonga forma: duum millium & quingentorum paſſuum ſpatium murus amplectitur.* FREINSH. Non conſentit Doctiſſimo Freinshemio Cl. Davieſius ad Caeſarem B. G. l. 1. c. 50. Sed putat, *latitudinem* ſignificare, quoad latitudinem, ut apud Gratium Cyneg. v. 31.

Et bis vicinos ſpatium protendere paſſus.

C. cubitorum] Alii habebant *L. cubit.* in quam altitudinem cum omnes conſentire dicit RADERUS, refellitur ſtatim ab omnium praecipuo Herod. I, 178. qui eis altitudinem *CC. cubitorum regiorum* tribuit. Cteſias apud Diod. II, 7. *L. orgyias.* Hyginus fab. CCXXIII. *Pedes XL.* Plinius VI, 26. & Solin. cap. 30. Herodotum ſequuntur, etiam ratione cubitorum regiorum ad Romanos expoſita. Sed & Oroſ. II, 6. *CC. cubitos* numerat. *L.* tamen *cubitos* Strabo à pr. lib. XVI. & Diod. I, 7. ex Clitarcho & iis qui cum Alexandro fuerant, determinaverunt. FREINSH.

Pedibus] *Cubitis* legebat Briſſon. lib. I. pag. 59. ubi deſcribit hanc Urbem, ex auctoritate Strabonis. atque idem etiam tentat apud Plinium VI, 26. *CCCLXVIII. ſtadia*. Eumdem Briſſon. etiam de ambitu ejus Urbis diſceptantem, adi. adde Tzetzem ab Radero citatum ex Chil. IX, 275. FREINSHEM.

Totius operis ambitus 368 ſtadia complectitur] Pauſanias in Arcadicis refert, Babylonem urbem fuiſſe *πόλεων ἃς τότε ἥλιος εἶδε μεγίστην.* cujus ambitus ut Strabo ait 375. ſtadia complectitur, id eſt, Germanica milliaria duodecim. ut non immerito Ariſtoteles provinciam appellet. At jam nihil de ea ſupereſt, *ὥστε τὰ ἀνθρώπινα πρόσκαιρα, καὶ οὐδαμῶς ἐστιν ἰσχυρά.* De amplitudine ejus Herodot. lib. I. Diodor. l. II. Strab. l. XVI. Plin. l. VI. c. 26. Solin. & Curtius eadem fere tradunt. At de murorum & turrium altitudine & ambitus ſpatio inter eos non omnino convenit. POPMA. Recte Briſſonius l. I. de regno Perſarum legendum vidit *T. o. a.* CCCLXV. *ſtadia complectitur*, nam ſtatim addit Curtius: *ſingulorum ſtadiorum ſtructuram ſingulis diebus perfectam eſſe.* LOCCENIUS. *Singulis diebus.* Non adſentior Briſſonio *haec verba indicare, numerum ſtadiorum, dierum quibus annus conſtat, numerum aequaſſe.* quaſi neceſſario haec verba vertentem annum arguant, & plures paucioreſve anno dies cum ratione *ſinguli* dici non poſſint? Certe non hoc adſpectu adjecit haec verba Curtius, ſed ut doceret, quanto ſtudio atque ardore operi tum inſtiterint, quicumque tandem eos muros eduxerunt. Sic apud Ammianum XXI, 41. *Septem diebus totidem ſtadia molibus jactis in mare ſolo propinquanti terrae ſunt vindicata.* Ita Beroſus lib. III. apud Euſeb. indicat, opera Nabuchodonoſori, quamquam magna & excellentia, intra 15. dies fuiſſe perfecta. & Livius XXVIII, 45, 19. Scipionem naves fabricantem *ita inſtitiſſe operi, ut die 45. quam ex ſilvis detracta materia erat, naves inſtructae armataeque in aquam deductae ſint.* Scribit tamen Clitarchus apud Diodor. II, 7. ambitum urbis continuiſſe *CCCLXV. ſtadia, quod anni dies ſtadiorum numero aequare ſtuduiſſet* Semiramis. Sed Curtium eo collimaſſe non putem. A quo valde diverſum tradit Tzetzes, non uno die ſingula ſtadia fuiſſe perfecta, ſed omnia uno anno: *Ut celerius opus conſummaretur, cuilibet ex amicis ſtadium, cum impenſis ad id neceſſariis, attribuit, & anni ſpatio negotium peragere juſſit.* FREINSH.

Unius jugeris] Diodor. II, 7. *Inter domicilia & moenia via relicta erat duorum jugerum.* RADERUS.

ctis occupaverunt; per [1] xc. ſtadia [2] habitatur; nec omnia [3] continua ſunt: cre-
do, quia tutius viſum [4] eſt, pluribus locis ſpargi. cetera ſerunt coluntque, ut ſi
externa vis [5] ingruat, obſeſſis alimenta ex ipſius urbis ſolo [6] ſubminiſtrentur. Eu- 28
phrates interfluit, magnaeque molis [7] crepidinibus [8] coërcetur. Sed omnium ope-
rum magnitudinem circumveniunt cavernae [9] ingentes, in altitudinem preſſae ad
accipiendum impetum fluminis; quod ubi adpoſitae crepidinis faſtigium exceſſit,
urbis tecta corriperet, niſi eſſent ſpecus lacuſque, [10] qui exciperent. Coctili la- 29
terculo ſtructi ſunt, totum opus bitumine adſtringitur. Pons lapideus, flumini
impoſitus, jungit urbem. hic quoque inter mirabilia Orientis opera numeratus eſt:
quippe Euphrates altum limum vehit, quo penitus ad fundamenta [11] jacienda ege-
ſto, vix [12] ſufficiendo operi [13] firmum reperiunt ſolum. arenae autem ſubinde cu- 30
mu-

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *LXXX*. F. *Octoginta*. 2 Leid. Voſſ. 1. 2. *habitabatur*. 3 Sic MSS. Baſ. Frob. Lugd. Amſt. alii *contigua*. 4 Fl. Leid. D. Pal. 1. Bong. *& plur*. P. *eſt & plur*. 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *ingravat* D. *ingravit* correctum *ingravat*. 6 Sic MSS. fere, at Voſſ. 2. & vulgo *ſubminiſtrent*. 7 Pal. 1. *crepitudinibus*. 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. *coherc*. 9 Pal. 1. Voſſ. 2. *ingentis multitudinis*. 10 Pal. 1. omittit *qui*. 11 Voſſ. 1. B. 1. 2. *jaciendo geſtae* Fl. Leid. D. *jaciendo geſte*, in ultimo correctum *egeſto*. 12 Alii *fulciendo* Voſſ. 1. *ſufficiendo* Voſſ. 2. P. F. Pal. 1. *ſufficiendum*. 13 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Pal. 1. D. Bong. *firmo*.

Per xc ſtadia habitatur] Vulgo, & hic melius *habitabatur*. ACIDALIUS. *Habitatur*. Melius ita quam ſecundum alios *habitabatur*: quamquam id antehabeat Acidalius. Sic & mox in praeſenti loqui pergit: *Cetera ſerunt coluntque*. FREINSH.

Continua ſunt] Rurſum editi, *contigua*. MODIUS.

Tutius] Propter incendia. Tacitus Germ. 16, 2. de Majoribus noſtris: *Vicos locant, non in noſtrum morem, connexis & cohaerentibus aedificiis: ſuam quiſque domum ſpatio circumdat, ſive adverſus caſus ignis remedium, ſive inſcitia aedificandi*. FREINSH.

Serunt] Id ab initio ſic inſtitutum vult Curtius: poſtea ampliavit occaſio. Diod. 11, 9. *Babylonis exigua quaedam portio nunc habitatur, maximaque intra muros pars agrorum cultui eſt expoſita*. Accidit id poſt Seleuciam conditam, à qua valde exhauſtam eſſe Babylonem, hominibus illuc commigrantibus, tradit Plinius VI, 26. & Strabo lib. XVI. IDEM.

Obſeſſis alimenta ex ipſius urbis, &c.] Quum Cyrus obſidione cingens Babylonem, fame debellare tentaſſet, quam armis deſperabat, incolae eius obſidionem ludibrio habebant: quod commeatus major quam in viginti annos ſuppeteret; ut ſcribunt Herodotus l. I. & lib. III. c. 150. & Xenophon. lib. VII. Inſt. Cyri. LOCCENIUS.

Subminiſtrent] *Subminiſtrentur* membranae. MODIUS.

Omnium] Forte *omnem*. HEINSIUS.

In altitudinem] Profunditatem, diximus ad l. IV. c. 2. CELLAR.

Ubi adpoſitae crepidinis faſtigium exceſſit] Crepidines illae latitudine moenibus pares erant, c. ſtadiorum longitudine, ab utraque fluminis ripa ductae, ne videlicet ejus exundatio damnum urbi dare poſſet. Vide Diodor. l. II. unicum his rebus hiſtoricum, qui pontem ipſum quinque ſtadiorum longitudine fuiſſe auctor eſt. & ex cujus luculenta deſcriptione non difficile ſit pingere ſitum ipſum & monumenta Babylonis. & fecere id non adeo nuper ingenioſiſſimi mortalium Belgae. BARTHIUS l. LII. Adv. c. 16. adde l. IV, 5, 21.

Inter mirabilia] Caſſiodorus Variarum l. VII. Orbis ſeptem miracula recenſens non pontem lapideum Euphrati impoſitum, ut noſter, inter mirabilia Orientis opera numerat, ſed Babyloniae muros, quos Semiramis latere cocto ferroque conſtruxit. *ferunt priſci ſeculi narratores, fabricarum tantum ſeptem terris attributa miracula. Epheſi Dianae templum; Regis Mauſoli pulcerrimum monumentum, à quo & mauſolea dicta ſunt; Rhodi ſolis aeneum ſignum, quod Coloſſus vocatur; Jovis Olympici ſimulacrum, quod Phidias primus artificum, ſumma elegantia ebore & auro formavit; Cyri Medorum regis domus, quam Memnon arte prodiga illigatis auro lapidibus fabricavit; Babyloniae muri, quos Semiramis latere cocto, ſulphure ferroque conſtruxit; Pyramides in Aegypto, quarum in ſuo ſtatu ſe umbra conſumens ultra conſtructionis ſpatia nulla parte reſpicitur*. Strabo etiam l. XVI. Geogr. Plinius l. V. N. H. c. 26. Hyginus fab. 223. Babyloniae muros inter ſeptem orbis miracula referunt. POPMA. Qui de his plura deſiderat adeat Doctiſſimum Raderum ad Martialem lib. I. ep. I.

Fulciendo] *Sufficiendo* excuſi. MODIUS. *Sufficiendo*. Al. *fulciendo*, ex utriſque conjiciebat Bongarſ. *Suffulciendo* non male: nec tamen praeferam vulgato. FREINSH. Pro ſufficiendo alii habent *fulciendo*, unde Bongarſius conjiciebat, *ſuffulciendo*. Id quod mihi quidem melius videtur. nam quod in indice Freinſhemius *ſufficiendo operi ſolum* exponit, *ſolum in quo poſſit ſuffici*, h. e. *ſubſtrui opus*, neſcio an loco huic conveniat. differunt profecto *ſubſtruere* & *ſuperſtruere*. Opus ſuperſtruendum fuit ſolo firmo, non ſubſtruendum. Praeterea ſufficere non tam eſt ſubſtruere, quam in locum rei alte-

mulatae, & ſaxis, [1] quibus [2] pons ſuſtinetur adnexae, morantur amnem; qui
31 [3] retentus acrius, quam ſi libero curſu mearet, [4] inliditur. Arcem quoque [5] ambitu xx. ſtadia complexam [6] habet. xxx. [7] pedes in [8] turrium fundamenta [9] demiſſa
32 ſunt: ad LXXX. [10] ſummum munimenti faſtigium [11] pervenit. Super [12] arce vulgatum Graecorum fabulis miraculum, [13] penſiles horti ſunt; [14] ſummam murorum al-

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *quis*. 2 Pal. 1. *potis*. 3 Ald. *retentes*. 4 Fl. *in litus* Voſſ. 1. *inlitur* B. 1. *inlitus*. 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *ambitus*. 6 Pal. 1. Voſſ. 1. 2. & aliae editt. *habent*. 7 F. P. *pedum*. 8 Leid. Voſſ. 1. D. *trium*. 9 Voſſ. 1. 2. Pal. 1. Mer. B. *dimiſſa*. 10 Voſſ. 2. omittit *ſummum*. 11 Voſſ. 2. omittit *pervenit*. 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *arcem*. 13 Voſſ. 2. Ald. *p. orti ſunt* P. *orti ſunt penſ.* 14 Fl. *ſumma*.

terius reponere. Quare magis inclino eo, ut credam, ſcripſiſſe Curtium: *vix ſufficiunt operi firmum ſolum*, ſenſus: illi limo penitus egeſto vix ſubſtituunt è durabili materia ſolum ejuſmodi, quod poſſit eſſe firmum ſuſtinendo operi. Error in ſcriptura natus ex eo videtur, quod pro *ſufficiunt* interpretatio per verbum *reperiunt* eſſet adjecta, deinde verbo *ſufficiunt* ex ſequenti voce *operi* prima litera adhaeſerit, factumque ſit, *ſufficiunto*, unde poſt à correctore factum id *ſufficiendo*, quod in textu hodie occurrit. SCHEFFER. *Suffulciendo* mavult Bongarſius, ſed nec *ſufficiendo* inelegans eſt. ſignificat enim fundamentorum ſubſtructionem. CELLAR. Recte Bongarſ. *ſuffulciendo*. HEINSIUS.

Reperiunt] Scribendum *repererunt*, non enim de ſuis temporibus, aut Alexandri loquitur Curtius, ſed de Semiramidis. Libet vero commendare prudentiam Philippi Galteri, qui deſcriptionem hanc celeberrimae urbis cum adſequi verſu deſperaret, caute admodum tranſiit. Homo pro eo aevo & ingenioſus, eruditus & eloquens, modo argutias ſcholaſticas caviſſet, & non miſceret omnia abſque judicio, ſed id vitium temporum fuit, quo nihil diſſimulare poterant, quod ſcirent, quin quovis loco infercirent ad oſtentationem polymathiae ſcilicet. BARTH. Adv. l. III. c. 16. *Reperiunt*. Non recte vir doctus *repererunt*, ut reſtringat eam rem ad tempus eorum, qui pontem exſtruxerunt. Sed videlicet naturam fluminis oſtendit Curtius, ut inde augeat admirationem operis. Cum Euphratis ea conditio ſit, ut altiſſimum limum vehens, ubicumque aliquid inaedificare velis, vix firmum praebeat ſolum: tamen immenſi operis pontem ibi fecerunt. Hoc inquam, miratur, inſanam aedificii molem in ſolo non ſatis fido. Oſtendit eam fluminis naturam Strabo lib. XVI. Ad foſſas juxta Euphratem faciendas *opera multa opus eſt. Nam cum terra profunda ſit, & mollis, ac facile cedat: nullo negotio ab aquis abripitur, & campos nudat, ac limus foſſas implet, eorumque ora obſtruit &c.* FREINSH.

Amnem &c.] Forte ſic legendus hic locus. *Arenae autem ſubinde cumulatae, & ſaxis quis pons ſuſtinetur adnexae, morantur, amnem, qui retentus acrius quam ſi libero curſu mearet, inlidi.* HEINSIUS.

Acrius] Ex hoc Curtii loco Gebhardus Crepund. I, 16. firmat lectionem Pal. membranarum optimarum, in illis Ovid. Metamorph. III, 568.

Sic ego torrentem, qua nil obſtabat eunti,
Lenius & modico ſtrepitu decurrere vidi;
At quaecumque trabes, obſtructaque ſaxa jacebant,
Spumeus & fervens, & ab objice ſaevior ibat.

Legit ergo Gebhardus: *obtruſaque ſaxa tenebant.* Contraria de hac re ſententia eſt Quinctiliani IX, 4. *Quanto vehementior fluminum curſus eſt prono alveo ac nullas moras objiciente, quam inter obſtantia ſaxa fractis aquis ac reluctantibus: tanto quae connexa eſt, & totis viribus fluit, fragoſa atque interrupta melior oratio.* FREINSH.

Arcem quoque] Cum tam accurate Curtius Babyloniae urbis & arcis amplitudinem tam murorum, turrium, aedificiorum, cavernarum ingentium, & pontis lapidei magnificentiam deſcribit, miror eum turris Babylonicae, de qua toties ſacrae literae meminerunt, nullam feciſſe mentionem. Strabo l. VI. Pyramidem quadratam vocat, ex latere coctili ſtructam, quae erat ſtadii amplitudine, & cujus quodque latus ſtadium obtinebat: quam Alexander inſtaurare voluit: ſed cum magni laboris & multi temporis res eſſet (nam ad expurgandam terram decem millibus hominum duorum menſium opus erat) quod inceperat, perficere non potuit: nam ilico morbus & mors eum oppreſſit. POPMA.

Ambitu] Membranae *ambitus*, & mox impreſſi *habent*, pro *habet*. MODIUS.

Triginta pedes] Quamobrem tam alta, cum faſtigium totius fabricae non ſuperaret octoginta pedes? Quia *Euphrates altum limum vehebat, quo penitus ad fundamenta jacienda egeſto*, inquit Curtius, *vix fulciendo operi firmum reperiebant ſolum*. RADER.

Vulgatum fabulis] Non fabuloſi ſunt penſiles illi horti, à tot ſcriptoribus laudati, ſed poëtae, ut ſolent, fabularum modo extollentes, quod per ſe magnum erat, ut incredibile, & majus humanis viribus praedicaverunt. Graece κῆπος κρεμαστός. Diodor. l. II, 10. κρεμαστὸς παράδεισος. Joſeph. I. contra Apion. CELLAR.

Penſiles horti] De quibus Joſephus X, 11. Diodor. II, 10. Euſtath. ad Periegetem Dionyſ. verſu 1010. Plutarch. de fortuna Alex. Orat. 2. Dio Chryſoſtomus Orat. 79. in fine, qui Suſis hos per errorem collocat. Strabo lib. XVI. quamquam & Thebis in Aegypto Plinio XXXVI, 14. & in Italia, eodem

XXXVI,

altitudinem [1] aequantes, multarumque arborum umbra & proceritate [2] amoeni. [3] Saxo pilae, quae totum onus ſuſtinent, inſtructae ſunt: ſuper pilas lapide quadrato ſolum ſtratum eſt, patiens [4] terrae, quam altam [5] injiciunt; & humoris, quo rigant [6] terras: adeoque validas [7] arbores ſuſtinent moles, ut [8] ſtipites earum [9] VIII. cubitorum ſpatium [10] craſſitudine aequent, in [11] L. pedum altitudinem emineant, [12] & [13] frugiferae ſint, [14] ut ſi terra [15] ſua [16] alerentur. Et quum vetuſtas non opera ſolum manu facta; ſed etiam ipſam naturam paullatim [17] exedendo perimat: haec moles, quae tot arborum radicibus premitur, tantique nemoris pondere onerata eſt, inviolata durat. quippe XX. lati parietes [18] ſuſtinent, undecim [19] pedum intervallo diſtantes, ut procul [20] viſentibus ſilvae montibus ſuis imminere videantur. Syriae regem, [21] Babylone regnantem, hoc opus eſſe molitum, memoriae [22] proditum eſt, amore conjugis victum: quae deſiderio nemorum ſilva-

33
34
35

Variantes Lectiones.

1 Fl. D. Bong. *aequantis.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Pal. 1. D. *amoenos.* 3 Vulgo *ſaxeae pilae quae* Fl. Leid. Voſſ. 1. *ſaxo pilaeque* D. Pal. 1. *ſaxo pilae quas.* 4 Pal. 1. D. *terras.* 5 Leid. Voſſ. 1. ut ſemper *iniciunt.* 6 Vulgatae omittunt *terras.* 7 Vulgo *arborum.* 8 Pal. 1. *ſtipes.* 9 P. *novem.* 10 Voſſ. 1. *graſſitudine* Bong. *graſſitudinem* Fl. Leid. *craſſitudinem* Pal. 1. Voſſ. 2. *craſſitudinis.* 11 Pal. 1. *mille quinquag.* 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. omittunt *&.* 13 Bong. *aeque frugiferae* Fl. Leid. Voſſ. 1. & vulgo *frugiferae aeque.* 14 Vulgo *ac ſi.* 15 Pal. 1. *naturali.* 16 Fl. Leid. *alarentur.* 17 Pal. 1. *excidendo* Voſſ. 2. *excedendo.* 18 Voſſ. 2. *ſuſtinent invicem undecim.* 19 P. omittit *pedum.* 20 Pal. 1. *vipentibus.* 21 Voſſ. 1. *Babyll.* Voſſ. 2. *Babilonie* Ald. Baſ. Col. Frob. Mer. *Babyloniae.* 22 Pal. 1. *traditum.*

XXVI, 3. auctore fuerint alii. RADERUS ex Briſſon. lib. 1. p. 55. ubi etiam citatur Lactantius III, 14. qui hortos illos in miraculis ſeptem numeret. Adde Philoſtratum 1, 18. & Suidam in Nabuchodonoſoro. *Balneas* etiam *penſiles* habuit Romae Sergius Orata. Macrob. Saturnal. II, 11. FREINSH.

Saxeae pilae] Adhuc impreſſi, *ſaxo pilae.* MODIUS. Vide indicem, & Salmaſium Plin. exercit. p. 520.

Quo rigant] Editiones, *quo rigant terras*, ut lubet ſane, etſi melius abeſt illud *terras*, dum non etiam cum iiſdem editionibus mox *arbores*, pro, *arborum* legas. hoc enim pacto tota vitiaretur ſententia, quae eſſe debet, ſaxeas pilas ejus fuiſſe firmitatis, ut etiam graviſſimas moles arborum ſuſtineant, & vetuſtate ipſa, quae omnia conſumit, non exedantur. MODIUS.

Arbores] Sic tenui cum veteribus, conſtrue: *Moles ſuſtinent validas arbores.* ſi pro *ſuſtinent* malis *ſuſtinet*, me non invito feceris. FREINSH.

Frugiferae aeque ſint ac] *Aeque* ex ſcriptis libris addidi, mutato illud *ut* vulgato in *ac.* MODIUS.

Vetuſtas] Seneca Conſ. ad Polyb. pr. *Nihil immortale manus mortales fecerunt: nihil perpetuum; pauca diuturna ſunt: quidquid cepit & deſinet, & nihil, quo ſtat loco, ſtabit, omnia ſternet abducetque ſecum Vetuſtas.* Idem Epiſt. 91, 15. *Omnia mortalium opera mortalitate damnata ſunt, & inter peritura vivimus.* proinde Horatio Carm. III, 30. & Ovidio Metamorph. fine, non immerito *tempus edax* dicitur. Bene Rutilius Itinerar. verſu 412.

Non indignemur mortalia corpora ſolvi,
Cernimus exemplis oppida poſſe mori.

Ἀποθνήσκουσι γὰρ καὶ πόλεις, ὥσπερ ἄνθρωποι, ut ait Mercurius in Charonte Luciani. Seneca Epiſt. 91, 19. *Nihil privatim, nihil publice ſtabile eſt, tam hominum, quam urbium fata volvuntur.* adde Florum l. 1, 12. FREINSH. Adde noſtrum l. III, 4, 10. *multa in ea regione monumenta, vulgata carminibus, vetuſtas exederat.* ſic Cicero pro Marcello: *nihil eſt aut opere aut manu factum, quod non aliquando conficiat atque conſumat vetuſtas.*

Syriae regem] Joſephus X, 11. & Suidas *Nabuchodonoſorum* hortorum penſilium faciunt auctorem. Plin. XIX, 5. *Cyrum*, vel *Semiramidem*, cui & Euſtathius in Semiramide ſubſcribit. RADERUS. *Syrum* etiam *regem*, nomine non edito, hortorum iſtorum exſtructorem refert Diodorus II, 10. quem cum Curtio & Joſepho de Nabuchodonoſore ſentire, credit Rualdus Animadverſ. cap. 17. in vitas Plutarchi. Poſt Briſſon. lib. 1. de reg. Perſ. pag. 56. Quibus auctoribus ingens accedit momentum ex conſenſu Beroſi lib. III. loco, quem Euſebius recitat, & Joſeph. X, 11. Ceterum non abs re miratur Popma, in tam diligenti mirandorum Babylonicorum deſcriptione, praetermiſſam à Curtio turrim; ſacris literis memoratam, cum & apud Strabon. lib. XVI. extat ejus mentio; & magis adhuc in excerpto ex Aſſyriacis Abydini apud Euſebium. FREINSH. *Syriae.* Aſſyriae voluit dicere, quas gentes ſaepe confundunt veteres novique ſcriptores. Joſeph. Ant. Jud. l. X. c. 11. & contra Apion. l. 1. ex Beroſo antiquiſſimo ſcriptore, Nebucadnezari indicat, quidquid magnifice de conditore moenium, hortorumque Babylonis praedicatur. CELLAR.

Amore conjugis] *Pallacae* dictae, Diodor. LOCCENIUS. *Conjugis.* *Concubinam* facit Diodorus

varumque in campeſtribus locis; virum [1] compulit amoenitatem naturae genere
36 hujus operis imitari. Diutius in hac urbe quam uſquam conſtitit rex: nec [2] ullus locus diſciplinae militari magis nocuit. Nihil urbis ejus corruptius moribus;
37 [3] nec ad inritandas [4] inliciendaſque immodicas [5] voluptates inſtructius. Liberos conjugeſque cum hoſpitibus ſtupro coire, modo pretium [6] flagitii detur, parentes maritique patiuntur. [7] Convivales ludi tota Perſide regibus purpuratiſque cordi

VARIANTES LECTIONES.

1 Vulgo *compulit naturae genium amoenitate* Voſſ. 1. *compulit amoenitate naturae gerere operis hujus* Voſſ. 2. *compulit am. nat. genium h. o.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Bong. *alio loco* Voſſ. 2. omittit *ullus.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *nihil.* 4 Mer. *illis conjuges in immodicas.* 5 Leid. Voſſ. 1. 2. *cupiditates.* 6 Pal. 1. *flagitio.* 7 Voſſ. 2. Ald. Mer. Col. *conjugales* qui tamen legi vult *convivales.*

11, 10. *Χαρὶν γυναικὸς παλλακῆς, in gratiam mulieris concubinae.* Deceptus enim eſt vir doctus, qui nomen mulieri fuiſſe *Pallaca* credidit. At vox *γυναικὸς* hic per appoſitionem vim habet adjectivi. Sic enim & *γαμετὴν γυναῖκα* dicit Herodianus 1, 16. de Martia Commodi *ἣν εἶχε τῶν παλλακίδων τιμιωτάτην, ἣ ὐδέν τι ἀπεῖχε γαμετῆς γυναικὸς,* ubi *mulier nupta* dicitur ad differentiam *concubinae,* ut etiam notavit in quodam Lyſiae loco Budaeus apud Stephanum in Lexico voce *Γαμετὴ.* Eadem igitur forma *mulierem concubinam* dixit Diodor. ad differentiam *legitimae.* quomodo *mulierem meretricem* Plaut. Mercat. IV, 1, 19. Salluſt. Jug. 12, 5. *mulierem ancillam.* FREINSH.

Deſiderio nemorum] Joſeph. lib. 1. pag. 1045. *Διὰ τὸ τὴν γυναῖκα αὐτῦ ἐπιθυμεῖν τῆς ὀρείας διαθέσεως τεθραμμένην ἐν τοῖς κατὰ τὴν Μηδίαν τόποις, quod uxor ejus montanam poſitionem deſideraret, in Medorum regione educata.* CELLAR.

Naturae genium] Optime, niſi forte verum eſt, quod Cobares ille Beſſo dicebat, unumquemque quod ipſe repererit optimum ducere: optime inquam haec à nobis ſunt emendata. legebatur antea: *compulit amoenitatem naturae genere hujus operis imitari.* tramae putidae. MODIUS. *Amoenitatem naturae.* Alii: *naturae genium amoenitate hujus operis imitari.* Venuſtius ſane. ſed in illam lectionem tot exemplaria conſpirant, ut non poſſim, quin genuinam eſſe arbitrer. FREINSH.

Ullus locus] Membranae, *alio loco.* MODIUS.

Diſciplinae militari] Nihil inimicius enim illi, quam voluptates. notum illud proverbii vice jactatum apud Florum II, 6, 21. *Capuam Hannibali Cannas fuiſſe.* Vide Gruterum Diſcurſu 26. & 38. ad Tacit. IV, 64, 7. II, 44, 1. Quibus adde Livium XXIX, 34, 8. & XXXVI, 11, 2. Salluſt. Catilin. 11, 4. FREINSH.

Nihil ad irritandas] Melius ita, quam ut vulgo legitur, *nec ad irritandas illiciendaſque voluptates inſtructius.* MODIUS.

Cum hoſpitibus] De Babyloniorum turpitudine lege Herodot. l. 1. c. 196. Tangit Scholiaſtes Juvenal. Sat. 1, 104. *Meſopotameni*, inquit, *homines effrenatae libidinis ſunt in utroque ſexu, ut Salluſtius meminit.* & Cedrenus ex Caeſario Gregorii Magni fratre: *Chaldaeorum & Babyloniorum leges plenae ſunt impudicitiae atque turpitudinis.* Quo pertinet & domeſticum Beroſi teſtimonium, qui eo ipſo tempore vixit, quo urbem eam occupavit Alexander: *ζῆν αὐτὺς ἀτάκτως, ὥσπερ τὰ θηρία.* Alexander Polyhiſtor apud Euſebium, eum Beroſi locum recitat: ubi & de *Belo* multa fabulatur. Haud procul ab hoc more abfuerunt Lacedaemonii, quibus Lycurgus, *ſi quis feminae conjugium averſaretur, ac nihilominus praeſtantium liberorum cupidus eſſet; lege permiſit, ut quamcumque fecundam & indolis generoſae conſpexiſſet, ejus marito perſuaſione ſuam in ſententiam adducto, ita deinde prolem ex ea procrearet.* Xenoph. in Laced. repub. Tertullianus autem in Apolog. cap. 39. commune hoc facit gentium crimen. Ubi conſtat eruditiſſimum ſcriptorem majori Catoni tribuere, quod Lucanus II, 331. & alii, minori. Sed & *Hercules Megaram uxorem ſuam nuptum dedit* Iolao. Plutarch. Erot. cap. 12. qui & cap. 23. narrat uxores proſtituentium exempla. FREINSH.

Convivales ludi] Vide Briſſon. lib. 1. pag. 67. & deinceps. Curtium VI, 2, 5. Nicobule ſcripſit, Athenaeo XII, 9. referente, de Alexandro, *ὅτι παρὰ τὸ δεῖπνον πάντες οἱ ἀγωνισαὶ ἐσπύδαζον τέρπειν τὸν βασιλέα. In coena muſicos ac ludiones concertatores Regem oblectare ſtuduiſſe.* FREINSH.

Regibus] Malebat Sebiſ. *regulis.* Sed illud antépono. Movit illum, credo, quod putaret unum tantum fuiſſe Perſis regem, non plures ſimul. Hoc tamen nihil obſtat, quo minus de pluribus ſibi ſubinde ſuccedentibus Curtius accipiatur. Quin & nihil abſurditatis habuerit interpretari haec de aevo Curtii, ut complura alia hoc capite. Ejus igitur aevo, quamquam unus cum ſuprema auctoritate eſſet, quem ideo *regem regum* vocatum fuiſſe apparet, multi tota Perſide fuerunt reges: latius ſumpto Perſidis vocabulo, ut fecit Euſebius, qui omnes circumvicinas provincias hac appellatione complectitur. In ea igitur numerata ſunt *regna duodeviginti*, tempore Plinii, apud ipſum VI, 25. Et ſane ſub ipſo Dario, quantum aberat ut praefecti ejus reges dicerentur? Ipſe ſupra IV, 14, 22. *Duces veſtros regum inſtar.* De potentia Beſſi & Nabarzanis mox V, 10, 3. mira narrantur. FREINSHEM.

di ſunt: Babylonii maxime in vinum, & quae ebrietatem ſequuntur, effuſi ſunt. Feminarum, convivia ineuntium, in principio modeſtus eſt habitus; [1] dein ſum- 38
ma [2] quaeque amicula exuunt, paullatimque pudorem [3] profanant: ad ultimum ([4] honos auribus [5] ſit) [6] ima corporum velamenta [7] projiciunt. nec meretricum hoc dedecus eſt, ſed matronarum [8] virginumque, apud quas comitas habetur vul-
gati corporis vilitas. Inter haec flagitia exercitus ille domitor Aſiae per XXXIV. 39
dies ſaginatus, ad ea quae ſequebantur diſcrimina haud dubie debilior futurus fuit, ſi hoſtem habuiſſet. Ceterum, quo minus damnum [9] ſentiret, idemtidem incre-
mento [10] novabatur. Namque Amyntas [11] Andromenis ab Antipatro Macedo- 40
num

VARIANTES LECTIONES.

1 Ald. Baſ. Col. Mer. Frob. *deinde* Bong. *inde*. 2 Voſſ. 2. *quoque*. 3 Voſſ. 2. *profanat*. 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. B. 1. 2. *onus* D. *onus* ſed in Marg. *honos* Ald. Baſ. Col. Mer. *opus* (*honos*) 5 Leid. Voſſ. 2. Col. Frob. Mer. Ald. *habitus ſit* Fl. Voſſ. 1. omittunt *ſit*. 6 Fl. Leid. Pal. 1. D. *una*. 7 Bong. Leid. Voſſ. 1. *proiciunt*. 8 Vulgo *virorumque apud quos* Bong. *virorumque apud hos quos*. 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Pal. 1. Baſ. Col. Mer. Frob. Ald. *ſentirent*. 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *renovabatur* Ald. Col. Frob. Mer. Baſ. *novabantur*. 11 Bong. Voſſ. 1. *Andromeni* Fl. Leid. Pal. 1. D. Baſ. *Andromoeni* Voſſ. 2. *Andromonis* Mer. Col. *Andromoni*.

HEM. Reges ſunt duces regum inſtar, ut l. IV. c. 14, 22. vocaverat, aut de multis, ſed ſibi ſuccedentibus regibus intelligendus Curtius. CELLAR.

Quaeque amicula exuunt] Forte, *cuique amicula exuuntur*. HEINSIUS.

Pudorem profanant] Contra morem hunc deteſtandum multa graviter & erudite dixit Philippus Camerarius ſubciſiv. 1, 34.

Honos auribus ſit] Omnes editi *honos auribus habitus ſit*, ſed ſibi habeant ſuum *habitus*, inutilia illa terrae pondera. MODIUS.

Matronarum virorumque] Turpiſſimum mendum in his verbis nemini animadverſum, cum Modius & Acidalius minima quaeque excuſſiſſe glorientur. Adeo blenni fuerunt correctores, ut non viderint de feminis ſolis loqui hoc loco auctorem, neque vero viris convenire vulgatorum corporum vilitatem. Quin extra controverſiam ſcripſiſſe Curtium: *matronarum virginumque*. Praecipue cum modo de matronis & puellis idem dixerit. BARTHIUS. l. III. Adv. c. 16. *Virginumque*. Nihil video obſtare in re manifeſta, quin recipiam emendationem indubitatam Cl. Barthii, quam propoſuit Adverſar. III, 16. cum antea legeretur, *virorumque, apud quos &c.* Et ne quem moveat, *virginum* eum morem eſſe non poſſe, quin ſtatim indignae ſint hac appellatione; notandum eſt, id verbi non ſemper integritatem adſpicere, ſed notare tantum *aetatem & ſexum*, ut obſervat Servius ad Virg. Aen. 1, 497. puellas innuptas, ut noſtras *Jungfrawen*, & Gallorum *filles*. adeo ut Juſtinus 1, 3, 2. appellet *virgines*, quas modo *ſcorta* vocaverat. Quin apud Virgil. Eclog. 6, 47. *Virgo* appellatur Paſiphaë, quamvis nupta eſſet, & jam liberos enixa. quomodo & *puellae* vocem non raro reperiri, alio loco notavimus. FREINSH. *Virginumque*. ſic recte emendavit Barthius l. III. c. 16. Adverſ. quum antea *virorumque* legeretur. Virgines autem hic innuptae ſunt, quamvis non integrae, quomodo etiam Juſtinus l. 1, 3, 2. promiſcue *virgines* & *ſcorta* dixit, inter quas Sardanapalus vitam agebat. CELLAR. Barthius, *Virginumque*. forte *uxorumque*. HEINSIUS.

Comitas habetur vulgati corporis vilitas] Quaedam editiones habent *utilitas* male. Lactantius l. 1. c. 20. forte ad imitationem Curtii. *fuit enim Fauſtuli uxor, & propter vulgati corporis vilitatem lupa inter paſtores, id eſt meretrix nuncupata.* Videtur & huc reſpexiſſe Minutius Felix Octavio, ubi ſic inter alia; *Ita enim impudicitiae eorum forſitan ſacra ſint, apud quos ſexus omnis membris omnibus proſtat, apud quos tota impudicitia vocatur urbanitas.* LOCCENIUS.

XXXIV dies] Emenda partim ex hoc loco, partim ex V. C. meo Juſtinum l. XI. ubi ait: *donatis refectiſque militibus*, 33. *continuis diebus praedam cognoſcit.* & ſcribe: 34. *continuis diebus*. MODIUS.

Debilior futurus] Ut Hannibalis exercitus Campaniae fomentis enervatus fuit. lege Senecae epiſt. 51. CELLAR.

Sentiret] Lugdunenſes, & reliqui excuſi, *Ceterum quo minus damnum ſentirent, identidem incremento novabantur.* Alia inepte, quiddam etiam barbare. MODIUS.

Namque Amyntas Andromenis ab Antipatro, &c.] Et MSS. Dan. ac Pal. & veteres quaedam editiones volunt, *Andromeni*. Vidi antiquiſſimam editionem, ſine temporis, loci, aut typographi deſignatione, ſine ſupplementis vulgaribus, in qua erat: *Andromoni*. Ipſum nomen eſt *Andromenes*, ut *Eumenes*, *Anaximenes*. A talibus ejuſmodi genitivos formaſſe veteres notiſſimum eſt. Neque ex Terentio *Chremi*, *Archonidi*, ex Virgilio *Achilli*, *Ulyſſi*, *Oranti*, tantopere memorabo, quam ex ipſo Cicerone, *Themiſtocli*, *Socrati*, *Ariſtoteli*, *Theophani*,

41 num peditum [1] ſex millia [2] adduxit: D. praeterea ejuſdem generis equites. Cum his [3] DC. Thracas, [4] adjunctis [5] peditibus ſuae gentis [6] III. millibus & D. [7] & ex Peloponneſo mercenarius miles [8] ad IV. millia [9] advenerat, cum [10] CCCLXXX. [11] equi-
42 tibus. Idem Amyntas adduxerat L. principum Macedoniae liberos adultos ad cuſtodiam corporis. quippe inter epulas [12] hi ſunt [13] regis miniſtri: iidemque equos [14] incunti proelium admovent, [15] venantemque comitantur; & [16] vigiliarum vices ante [17] cubiculi fores ſervant: magnorumque praefectorum & ducum haec in-
43 crementa ſunt & rudimenta. Igitur [18] arci Babyloniae, rex [19] Agathone praeſidere juſſo, cum [20] DCC. Macedonum, trecentiſque mercede conductis; praetores, qui re-

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. 2. B. *VI.* 2 Ald. Baſ. Mer. Col. *abduxit.* 3 F. *ſex millia Trachas* P. *ſexcenta millia trachtas* B. 1. 2. *VI trachas.* 4 Elz. *adjunxit.* 5 Voſſ. 2. omittit *peditibus.* 6 Pal. *mille quingentis* D. *III dctis* Voſſ. 1. *III Dtis.* 7 Mer. *ex* Fl. Bong. *ex Peloponenſo* Voſſ. 2. *ex Peloponeſſo.* 8 Col. & Frob. omittit *ad.* 9 Fl. Baſ. Ald. Elz. Col. Frob. Mer. *advenerant* Voſſ. 2. *venerat.* 10 Pal. 1. *centum LXXX* Voſſ. 2. *LXXX.* 11 Ald. Baſ. Col. Mer. *militibus.* 12 Pal. 1. *hi duo.* 13 Ald. Baſ. Col. Mer. Frob. omittunt *regis.* 14 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. *ineuntibus.* 15 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Pal. 1. D. *venanteſque.* 16 Pal. 1. D. *vigilias vigiles.* 17 Pal. 1. *cubili.* 18 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *rex arci Babylone.* 19 Pal. 1. *Agancem praeſidem eſſe* Fl. D. *Agathone praeſide eſſe* Bong. *Agatone* Voſſ. 2. *Agatione praeſidem eſſe* P. F. *praeſide eſſe* B. 2. *praeſide ejus.* 20 Mer. *CCC.*

phani, *Ariobarzani*, ex Salluſtio & Tacito *Perſi*, omnia eodem gignendi caſu. Sic Juſtinus 1, 7. *nullus fortunae Candauli comparandus.* Pro *Candaulis.* quod non adſecutus eſt vir doctus, qui corrigit, *fortuna.* GRONOVIUS.

D] Infra l. VII. c. 1, 40. leges DC. praeterimus hujus loci ſcripturam propter auctoritatem Diodori l. XVII. c. 65. FREINSH.

Ejuſdem generis] Videtur illud dicere, gentilium & cognatorum turmas etiam in exercitu Macedonico Alexandri fuiſſe. Niſi verius & ſimplicius *ejuſdem generis* dici exiſtimemus, ejuſdem generis Macedonici equites, ut fruſtra de illius loci ſententia aliter ſenſerit vir doctus apud Vegetium II, 2. Haec Colerus ad Taciti Germ. 7, 3. Recte. Genus enim hic non familiam, aut cognationem ſonat, ſed totam gentem complectitur. Sic apud Salluſt. Cat. 39, 4. *Lentulus ſollicitabat &c. neque ſolum cives, ſed cujuſquemodi genus hominum, quod modo bello uſui foret.* Quo exemplo firmiſſime ſtabilitur mea conjectura in Hirt. de bel. Afr. cap. 19. pro his verbis: *legiones conſcriptae ex cujuſquemodi generis amplius* XII. *millibus.* legendum: *leg. conſcr. ex cujuſquemodi generis militibus*, *amplius* XII. Video tamen non hunc Curtii locum in animo fuiſſe Stewechio, quem Colerus arguit: ſed alium infra V, 2, 6. FREINSH.

Cuſtodiam corporis] Haud tamen hi miſcendi cum aliis Somatophylacibus, Ptolemaeo, Leonnato &c. Hi enim jampridem ex illo puerorum cenſu exempti, poſt magnarum rerum experimenta, in virtutis praemium inter majorum gentium Somatophylacas, ſive corporis cuſtodes, ut Curtius vocat, cooptati ſunt. Clariſſimum id, nam alia ſciens praetereo; ex Ariſtobulo apud Arrian. VI, 5, 9. ubi tradit: Alexandrum *Peuceſtam in corporis ſui cuſtodem adſcripſiſſe, quem quidem jam Perſidis ſatrapam conſtituere decreverat, ſed antequam illi ſatrapatum deferret, ne hoc quidem honore fideique teſtimonio carere eum voluit, ob eximiam ejus operam apud Mallos praeſtitam. Fuiſſe autem illi tum temporis ſeptem corporis cuſtodes, Leonnatum Antei, Hephaeſtionem Amynteris, Lyſimachum Agathoclis, Ariſtonum Piſaei filium: hos Pellaeos. Perdiccam Orontis ex Oreſtide, Ptolemaeum Lagi, & Pythonem Crateae F. Eordenſes. Octavum vero iis acceſſiſſe Peuceſtam, qui Alexandrum ſcuto ſuo protexerat.* Ubi vides in hac claſſe neminem fuiſſe praeter ſummos amicorum. Illa autem numeroſior corporis cuſtodia, ut functionis plus habebat, ita longiſſime infra hanc dignitatem erat, immo hujus aliarumque ſimilium *ſeminarium*, ut vocatur hic, & infra VIII, 6, 2. FREINSH.

Hi regis miniſtri] Forte, *hi regi miniſtri.* HEINSIUS.

Praeſidere] Ex variantibus MSS. lege, *praeſidio eſſe.* IDEM.

Praetores] Στρατηγοὺς, ut vocat Diod. XVII, 64. qui nimirum praeeſſent militibus: ut Mazaeus Satrapa provincialibus. Sic poſtea ſub Impp. Rom. quaedam provinciae ſimul praeſidem, atque ducem habuere. Aliud igitur eſt hoc loco *Praetor*, aliud *Satrapa.* Aliud etiam Φρούραρχος, quem male cum Στρατηγῷ confundit Interpres Arriani III, 3, 20. Ubi refert ſimiliter ordinatas Suſis res: *Abulite homine Perſa Satrapa Suſianis relicto, Mazaroque uno ex ſociis praefecto praeſidii arcis & Archelao Theodori F. conſtituto.* debuerat: *Maz. uno ex ſoc. praef. praeſidii arcis & Arch. Th. F. praetore conſtituto.* Iſti praeſidiorum praefecti à praetoribus haud aliter differebant, quam in Galliis hodie arcium atque oppidorum à Rege conſtituti praefecti, à ducibus toti provinciae praepoſitis. FREINSH. Ex Diod. l. XVII. c. 64. deſumta ſunt, qui hos στρατηγοὺς vocat, *militiae praefectos*, & imperium regio-

regioni Babyloniae [1] & civitati praeeſſent, [2] Menetem & [3] Apollodorum [4] reliquit. [5] His duo millia peditum dat cum mille talentis: utrique praeceptum, *ut in ſupplementum milites legerent.* [6] Mazaeum transfugam [7] Satrapea [8] Babyloniae donat; [9] Ba- 44
gophanem, qui arcem tradiderat, [10] ſe ſequi juſſit: Armenia [11] Mithreni Sardium proditori data eſt. [12] Ex pecunia deinde [13] Babyloniae [14] Macedonibus equitibus 45
[15] ſexceni [16] denarii tributi; peregrinus eques [17] quingenos [18] accepit: [19] Ducenis pe-

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 2. *ac Ciliciae* Voſſ. 1. Pal. 1. Ald. D. Baſ. Mer. Col. *& Ciliciae*. 2 Voſſ. 2. Fl. Leid. D. Bong. *Manetam* Pal. 1. *Meneatam* & vulgo *Menetam*. 3 Fl. Voſſ. 1. *Apollodoro* Leid. *Apollodora*. 4 Leid. Voſſ. 1. Bong. *relinquit*. 5 Leid. *II militum his cum mille talentis dat* Voſſ. 1. *his II militum cum talentis dat* Voſſ. 2. *duo millia pedum cum mille talentis dat* Ald. Col. Baſ. Mer. Frob. *his d. m. peditum dat cum m. t.* Pal. 1. *duo ſimiliter & cum mille talent. dat* D. *II ſimiliter cum ∞ talentis. dat utrique ubi tune frui ſi militum* P. F. *duo millia ſimiliter cum ducentis talentis. dat utrique* B. 1. *II his militum cum XC talentis data facio ſi ∞* B. 2. *II is militum cum talentis dat.* 6 Mer. Col. *Mazeum*. 7 Fl. *Satrapae* Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *Satrape* F. *Satrapam*. 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. F. *Babylone*. 9 Voſſ. 2. *Bacoph.* Frob. *Bagiſtanem*. 10 Vulgo omittunt *ſe*. 11 Pal. 1. *Miterni* Ald. Baſ. Col. Mer. *Mythreni*. 12 Voſſ. 2. Pal. 1. omittunt *ex*. 13 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *Babyloniae tradita*. 14 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. *Macedonum* Pal. 1. *Macedonis*. 15 Fl. Leid. D. *Seſceni* Mer. *ſexcenti*. 16 D. *donum* Pal. 1. *donarii*. 17 P. *quingentos*. 18 Voſſ. 2. *accipit*. 19 Fl. Leid. Voſſ. 1. B. Amſt. *duceni*.

gionis tribuit μέχρι Κιλικίας, *uſque ad Ciliciam*. Satrapiam autem à militari imperio ſejunctam donavit rex Mazaeo transfugae, ut mox traditur. n. 44. CELLAR.

Et civitati] Membranae omnes, *ac Ciliciae*, verum nihil audio, neque enim Ciliciae praeeſſe juſſi ſunt, quos nominavit Curtius, ſed regioni Babyloniae uſque ad Ciliciam, teſte Diodoro, cujus ſunt quae ſequuntur de Alexandro. Ἀπολλόδωρον δὲ τὸν Ἀμφιπολίτην καὶ Μένητα τὸν Πελλαῖον ἀπέδειξε στρατηγοὺς τῆς τε Βαβυλῶνος καὶ τῶν σατραπειῶν μέχρι Κιλικίας. MODIUS. *Et civitati.* Nihil abſoni habet haec *lectio*, ſed neſcio quomodo praeplacet alia: *& Ciliciae*, ſive, ut ex Diod. XVII, 64. Bongarſius emendabat, *ad Ciliciam*. Quid ſi ſic legas? *qui regionib. à Babylonia ad Ciliciam praeeſſent.* Ex qua abbreviatione uſitatiſſima perfacile naſci potuit illud, *regioni Babyloniae*. Sic enim ſane Diod. *Apollodoro Amphipolitae, & Meneti Pellaeo Babylonis & Satrapiarum ad Ciliciam uſque adminiſtrationem* (evidentius, *tutelam*) *commiſit.* Nec leve argumentum eſt, quod, tradente Arriano III, 4, 13. Alexander Theſſalis equitibus domum remiſſis, *Meneti per literas mandat, ut quum ad mare pervenerint, navibus in Euboeam transvehendos curet.* Quae quidem res proprie ad Ciliciam ſpectat, ad Babyloniam neutiquam. Legimus quidem ſupra IV, 5, 9. *Ciliciam Socrati traditam:* & apud Arrian. II, 3, 2. *Balacrum Nicanoris F. Ciliciae Satrapam:* ſed interim multa potuerunt mutari. Potuit & ille Satrapa Ciliciae manere, ſicut alias quoque regiones proprios habuiſſe Satrapas conſentaneum eſt; illi autem duo majus adhuc quoquo adiſſent, in illo tractu imperium habuiſſe. ut Germanicus apud Tacit. II, 43, 2. Sed omnem omnino dubitationem praecidit Arrian. III, 3, 20. ubi diſertis verbis ὕπαρχον ſive *praetorem Syriae, Phoeniciae, & Ciliciae* vocat Menetem. Atque hanc diſpoſitionem etiam ſucceſſores ejus ſervaſſe apparet. Nam Maccab. II, 8, 8. legitur *Ptolemaeus dux Coeleſyriae, & Phoenicis.* & II, 3, 5. *Apollonius.* qui locus in Epitome temporum, ſubjuncta Euſebio, ſic citatur: Καὶ ἐλθὼν πρὸς Ἀπολλώνιον τὸν Συρίας, καὶ Φοινίκης, καὶ Κιλικίας στρατηγὸν ὑπισχνεῖται χρήματα καὶ τὰ λοιπά. FREINSH.

Menetam & Apollodorum reliquit] Quaſi *Meneta* nomen fuerit, quod fuit *Menes*. ſcribe igitur *Meneta*, vel *Menetem* Latino flexu. non advertit hoc Modius ex illo ipſo Diodori loco, quem adducit ad hunc locum. ACIDALIUS. *Menetem.* Sic ſcribo cum Acidalio à recto *Menes*. Clarum id ex Graecis, qui de hoc homine ſcripſerunt. Porro tunc accidiſſe videri poteſt, quod narrat Plinius IX, 8, 10. de puero in Iaſſo delphino vehi ſolito, quem poſtea *Alex. Magnus Babylone Neptuni ſacerdotio praefecit, amorem illum numinis propitii fuiſſe interpretatus.* Quo tempore inter ſacerdotes Beli fuit Beroſus hiſtoricus, ut ex ipſius fragmento conſtat, quod apud Euſebium legitur. FREINSH.

Armenia Mithreni] Non ſcriptum eſt, quando Armenia ſubjugata fuerit: deditionem puto in ditionem Macedonum veniſſe poſt proelium ad Iſſum. CELLAR.

Ex pecunia deinde] Sic lege haec: *Ex pecunia deinde Babyloniae tradita, Macedonum equitibus ſexcenti denarii tributi, peregrinus eques quingenos accepit: duceni pedeſtrium ſtipendium menſum.* ſic inquam haec lege, non quia mihi ita placet ſane, ſed quia membranae jubent, à quibus recedere ſine juſta cauſſa non licet, ac ne libere quidem debet. MODIUS.

Stipen-

pedeſtrium [1] ſtipendium [2] menſum eſt.

VARIANTES LECTIONES.

1 B. 1. *ſpendium*. 2 Voſſ. 2. Pal. 1. *menſium* Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Amſt. Lugd. Bong. omittunt *eſt*.

Stipendium] Non autem ſtipendium id fuit, ſed donum, ut ratio, & Diodor. XVII, 64. docent. Accepit igitur hoc loco ſtipendium Curtius pro voluntaria largitione? an errore & inadvertentia quadam ſtipendium fecit, quod liberalitas erat? FREINSH.

CAPUT II.

Militibus praemia proponit, ut iis otium excuteret. Suſianam urbem ac regum Perſiae theſauros recipit, & Siſygambin ſolatur.

1 His ita compoſitis, in regionem, quae [1] *Satrapene* vocatur, pervenit. fertilis
2 terra, copia rerum, & omni commeatu abundans. Itaque diutius ibi ſubſtitit; ac ne deſides otio [2] demitterent [3] animos, judices dedit, praemiaque propoſuit

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. *Satrapoene* Frob. *Atrap*. 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Pal. 1. D. Ald. Baſ. Mer. *dimitterent*. 3 Pal. 1. omittit *animos*.

Satrapene vocatur] Lugdunenſis *Attrapene*, Glareanus *Sitacene* legunt. mihi, quid horum verum ſit, non liquet, nec vacat inquirere, niſi quod Glareani conjecturam Diodorus confirmat. MODIUS. *Satrapene*. Hanc etſi nec apud Marcianum &c. nec quemquam alium legam: & Glareanus omnino *Sitacenem* (quam regionem plerique omnes laudant, & hic Diodor. XVII, 65. pro Satrapene ponit) reſcribendum putet: *Satrapenem* tamen apud Polybium & Plutarchum in vita Luculli legi putant, quos *Satrapenes* appellat Plutarchus, cujus locum quem Ortelius laudat, nondum reperi. Polybius lib. V. *Satrapeios* à Satrapene haud dubie. Et Mediae regio, cujus cultores pro Tigrane contra Lucullum propugnarunt. Eadem regio *Sitacene*, recentioribus dicitur *Apolloniatis*, ut docet Strabo. de Satrapene nihil: niſi dicas legendum *Sagapenem*, de qua Strabo lib. XVI. & eſt in illa vicinia. Certe quae de copia rerum & abundanti commeatu affirmantur à Curtio in Satrapene, éadem de Sitacene Siculus narrat. Interpres Polybii vocem Σατραπείους vertit *Atropazios*, quorum regio eſt *Atropatene* etiam Plinio VI, 13, 17. Sed hi proximi ſunt populis, qui ad Pontum Euxinum colunt, pars Medorum, nihilque huc faciunt. Vel ergo iidem fuere Satrapeni & Sitaceni, vel Curtiana vertenda. RADERUS. Ego puto Diodori auctoritatem hac in re merito magni fieri à Glareano. Apud Plut. Lucullo cap. 66. pro Σατραπηνοῖς legend. Ἀτραπηνοῖς oſtendo in Commentario Critico ad Supplem. Livii. FREINSH. Ignota regio, ideoque ſcriptura ſuſpecta. Diodor. l. XVII. c. 65. poſtquam Babylone movit regem veniſſe ait, εἰς τὴν Σιτακήνην ἐπαρχίαν, *in Sitacenam provinciam*, quam procul dubio etiam Curtius hoc loco ſcripſerat. Nam quod Strabo tradit l. XVI. τοῖς ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Σοῦσα βαδίζουσι διὰ τῆς Σιτακήνης ἡ ὁδὸς ἅπασα, *è Babylone Suſa euntibus, totum iter per Sitacenen eſt*, ſunt, qui leniori mutatione *Sagapene* ſubſtituunt, cujus Strabo quoque c. l. mentionem facit. Verum, quia obſcura eſt, & ut idem dicit δυνάστεια μικρὰ, *parva praefectura*, malo Diodorum ſequi, qui eadem de Sitacene praedicat, quae Curtius de fertilitate hujus regionis, & copia rerum tradidit. CELLAR.

Demitterent] Sive potius *remitterent*. ACIDALIUS. *Demitterent*. *Dimitteret* Freinshemius, melius Acidalius *remitterent*. HEINSIUS. Putabam typothetarum vitio contigiſſe, ut Freinshemii editionibus irrepſiſſet *dimitteret*, ſed ex indice didici non plane inconſulto eſſe factum, nam *dimitteret* ad Alexandrum refert, & explicat *pateretur*, *ſineret*. & quamvis etiam Cellarius ſervet, & praecedens Blancardi editio, nos tamen *demitterent* repoſuimus, ut ante fuerat, quum & illud probet idem in indice Freinshemius.

Praemiaque propoſuit] Multa Ageſilai videtur inſtituta aemulatus hic Alexander. Inter quae & iſtud. Nam & illum Xenophon in Oratione de laudibus ipſius poſt initium tradit, *propoſuiſſe turmis equeſtribus praemia, quaecumque ex iis equitandi artem optime teneret: itidemque pedeſtribus quaecumque corporibus eſſet egregie exercitatis*. Idem auctor de utroque Cyro tradit, eos praemiis propoſitis ſuos excitaſſe. Xenophonti conſentit etiam Corn. Nepos in Ageſ. 3, 2. FREINSH. *Praemia propoſuit*. Exemplum egregium habet Livius l. XXXVI. extr. de Scipione. Sueton. in Ner. c. 7. Galba. c. 6. Plin. Panegyr. c. 13. Capitolin. in Maximin. c. 6. CELLAR.

No-

fuit de virtute militari certantibus. [1] Novem, qui fortiſſimi judicati eſſent, ſingulis militum millibus praefuturi erant, *Chiliarchas* [2] vocabant; [3] tum primum in hunc numerum copiis diſtributis: namque antea [4] quingenariae cohortes [5] erant; nec fortitudinis praemia [6] geſſerant. Ingens militum turba convenerat, egregio interfutura certamini, teſtis eadem [7] cujuſque factorum, & de judicibus latura ſententiam. quippe [8] verone, an falſo honos cuique haberetur, ignorari non poterat. Primus omnium virtutis cauſſa donatus eſt [9] Adarchias ſenior, qui [10] omiſſum apud [11] Halicarnaſon à junioribus proelium unus maxime accenderat. proximus ei [12] Antigenes [13] viſus eſt: tertium locum Philotas [14] Angeus obtinuit: quartus Amyntae datus [15] eſt: poſt hos Antigonus, & [16] ab eo Lynceſtes Amyntas fuit: ſeptimum locum [17] Theodotus: *ultimum obtinuit Hellanicus. In diſciplina quoque

3 4 5 6

Variantes Lectiones.

1 Vulgatae editt. pleraeque *octo*. 2 Alii *vocabat*. 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *tunc*. 4 Pal. 1. & alii *quinquagenariae*. 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *fuerant*. 6 Sic MSS. o. 7 Pal. 1. *cuique*. 8 Col. Mer. *vero*. 9 B. 1. *Adarribias* Fl. Leid. Voſſ. 1. B. 2. *Adarribias* P. F. D. *Adarribas* Pal. 1. *Athareas* Voſſ. 2. *Aras*. 10 Mer. *omiſſis*. 11 Sic MSS. vulgo *Halicarnaſſon* Baſ. Lugd. Mer. Col. Frob. *Alicarnaſſon*. 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Bong. *Antigenis* Voſſ. 2. Pal. 1. Ald. Mer. Baſ. Frob. Col. *Antigonus*. 13 Pal. 1. omittit *viſus eſt* Ald. *juſſus eſt*. 14 D. Elz. *Augeus* Ald. *Angetheus* Fl. Leid. Voſſ. 2. *Angheus* Lugd. *Augaeus* Mer. *Angelus*. 15 Fl. Leid. Voſſ. 1. omittunt *eſt*. 16 Mer. *Ablynceſtes*. 17 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *Theodetus* Ald. poſt hoc nomen ſignum defectus collocavit.

Novem] Sic retinui cum veteribus, & nota lacunae, quam expreſſit Aldus mox num. 5. Nihil vidi quod perſuaderet rectius facere, qui *octo* hic repoſuerunt. FREINSH.

Quingenariae cohortes] *Quinquagenariae cohortes* vulgo [illegible] hoc falſiſſimum. MODIUS. *Quingenariae*. Alii male *quinquagenariae*. Nimia enim & inſolens fuiſſet haec mutatio à quinquagenis ad millenos, & numerus ille cohortis nomine vix dignus. reponendum igitur olim videbam, *quingenariae*, hoc eſt, 500. aut circiter militum, quales & Romanis fuerunt, teſte Vegetio II, 6. Et nunc quia aliquas editiones ſic habere, huncque locum à Lipſio, aliiſque Viris doctis, citari videam, merito recepi. FREINSH.

Fortitudinis praemia geſſerant] Verbum jure mihi ſuſpectum. Quid enim? an cohortibus ipſis praemia dabantur? & ſi dabantur forte, quaenam? non haec certe de quibus hic ſermo. non ipſae Chiliarchae conſtituebantur (quo quid cogites abſurdius?) ſed ipſis. Ita praemia non illis, ſed illae praemia dabantur ſuis praefectis. Ipſae inquam praemia erant: &, qui eis praeficiebantur, viri fortes ac ſtrenui, in virtutis ſuae mercedem accipiebant hanc praefecturam. hanc ſententiam una minima literula impedit, quae ſimiles ſaepe alibi turbas dedit. ſcribe *ceſſerant*, & rem factam habes. *g.* in *c.* mutato: quarum literarum alterna viciſſitudine nihil in omnibus libris frequentius. Jam recte, & id perfacile capies, cohortes praefectis ſuis, tamquam praemia fortitudinis ceſſiſſe. Teneo hoc, & verum ſcio: tamen aliquis conjectare etiam poſſit, *praefecti* vocem deſiderari, ut in eumdem ſenſum ita reſcribatur: *nec praefecti fortitudinis praemia geſſerant*. Quod ego non admitto: prius, ut dixi, teneo, multis cauſſis, quae intelligenti lectori per ſe obviae. ACIDALIUS. *Praemia geſſerant*. Lego *ceſſerant*: quoniam adſignificat, Chiliarchias iſtas dari ex virtute coeptas, antea non factum. Lipſius de Mil. Rom. II, 9. Quam emendationem & Acidalius ſibi vindicat. FREINSH. Jam pridem Freinshemius poſt Lipſium viderat legendum *ceſſerant*, non *geſſerant*. Verum *praemia*, quod retinuerat, non dubitavi quin mutandum eſſet in *praemio*. Uſitata enim apud Curtium haec locutio. ut l. VI. c. 3. *quidquid ceſſiſſet alienae gloriae*. l. VII. *cetera armentorum pabulo cedunt*. TELLIER. Lipſius Mil. Rom. l. II. D. 9. primus ſcripſit *ceſſerant*, & Tellierius *praemio* tertio caſu, pro *praemia*. ſententia enim haec ſubeſt: *Chiliarchis iſtas dari ex virtute coeptas, antea non factum*, interprete Lipſio. CELLAR.

Adarchias] Hunc Curtius VIII, 1, 36. *Athariam* vocat. quare vide an hic etiam ita legendum ſit. POPMA. De pugna à ſenioribus inſtaurata vide Diodor. XVII, 27. Puto hominis hujus mentionem etiam haberi infra VII, 1, 5. ubi *Apharias* legitur. Vide Var. Lect. Denique eumdem eſſe, quem Plutarch. de fort. Alex. *Tarriam* appellat; & Diodor. XIX, 36. *Atharriam*. FREINSH.

Apud Halicarnaſon] Diodor. l. XVII. c. 27. cetera nomen Adarchiae corruptum. l. VIII. c. 1, 36. *Atharias* dicitur, forſan Acharias eſt l. VII. c. 1, 5. CELLAR.

Antigonis] Scribe *Antigenes*, & Glareani nugas mitte. MODIUS.

Philotas Anghaeus] Scribe rurſus *Philotas Augaeus*, quomodo veteres libri habent. MODIUS.

que militaris rei [1] pleraque à majoribus [2] tradita utiliter mutavit. Nam quum ante equites in ſuam quiſque gentem [3] deſcriberentur [4] ſeorſum à ceteris; [5] exempto nationum diſcrimine, [6] praefectis, non [7] utique ſuarum gentium, ſed [8] de-
7 lectis, adtribuit. [9] Tuba, quum caſtra movere vellet, ſignum dabat, cujus ſonus plerumque, tumultuantium fremitu [10] exoriente, haud ſatis exaudiebatur: ergo perticam, quae undique conſpici poſſet, ſupra praetorium ſtatuit, ex qua ſignum

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 2. Bong. *à maj. pler.* 2 Mod. Lugd. Frob. Amſt. *ſumta utiliter* Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Col. Baſ. Ald. Mer. *ſumma utilitate* ſed Aldi codices nonnulli habent *tradita*. 3 B. 2. Fl. Leid. Voſſ. 1. *diſcriberentur*. 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Mer. *ſeorſus*. 5 P. *exemplo* Voſſ. 2. Mer. *excepto*. 6 Sic MSS. vulgo *praefectos*. 7 Pal. 1. *utrique*. 8 Sic MSS. vulgo *delectos* Pal. 1. Voſſ. 2. Mer. *electis* Frob. *electos*. 9 D. *tubae* Voſſ. 2. *Turba* ſed inducto *r*. 10 Amſt. *oriente* Col. *ex oriente*.

Ultimum obtinuit] Deficit octavus, propterea n. 3. octo pro novem legunt Bruno, Tellierius, alii, ut hiatum ſuppleant. Contra Aldus & Eraſmus *novem*, quos ſequitur Freinshemius, qui etiam cum Aldo * notula lacunam n. 5. ſignavit. CELLAR.

Sumta utiliter] Membranae *ſumma utilitate*. nihil periculi eſt hoc, an illud ſequare. MODIUS.

Equites] De equitibus diſertius Arrianus III, 3, 21. Κατέστησε δὲ καὶ λόχους δύο ἐν ἑκάστῃ ἴλῃ, οὐ πρόσθεν ὄντας λόχους ἱππικούς. *Inſtituit autem in ſingulis turmis decurias duas, cum ante nullae eſſent decuriae.* Haec ita ut verba Arriani ſonant interpretatus ſum, ut mirer quamobrem Facius & Vulcanius vocem λόχους alter *decuriones*, alter *tribunos* verterit, cum λόχος nec decurionem, nec tribunum ſignificet, ſed vere & proprie decuriam, ut Aelianus in Tacticis cap. 4. diſerte docet. Alter eorumdem error, quod confundunt λόχους καὶ ἴλας, cum λόχος proprie tantum *decuriam*, ἴλη *turmam* ſonet. Proprie loquendum erat hic, cum Arrianus dicat ab Alexandro ſingulas ἴλας, ſeu turmas, εἰς δύο λόχους, in duas decurias diviſas eſſe. Sequitur in Arriano: Καὶ λοχαγοὺς ἐπέστησε τοὺς κατ' ἀρετὴν προκριθέντας ἐκ τῶν ἑταίρων. Vulcanius interpretatus: *Ad hoc munus ex ſociis eos, qui virtute bellica praeſtitiſſent, elegit.* non proprie. melius Facius: *Quarum ductores delegit ex amicorum numero lectis, qui maxime virtute praeſtarent.* Verius tamen tranſtuliſſet etiam Facius, ſi λοχαγοὺς, *decuriones* proprie dixiſſet. quamvis λοχαγοὶ ductores ſint, nomen *Ductoris* generale eſt, & vocem λοχαγοὺς non exprimit, qui ſunt proprie decuriones, ſicut λόχος eſt decuria. RADERUS. Raderum verborum nimium tenacem in ipſa re offendiſſe deprehendo. Dum enim λόχους & λοχαγοὺς praeciſe *decurias, & decuriones* vult reddi, non animadvertit ſe turmas, ſeu potius *alam*, quod eſt ἴλη, viginti hominum conſtituere, quam ſcimus longe fuiſſe plurium. nec certe valde honoraſſet amicos Alexander, ſi quemque eorum decem equitibus praepoſuiſſet. Scio quidem aliquando λόχον denotare decuriam, ubi nimirum res coincidit: ſed non ſemper. Fruſtra ſumus, ſi Graecis nominibus aequipollentia apud Romanos quaerimus: cum ipſae res variaverint. Sufficit, ut quam poteſt proxime accedentes, ἴλην *alam* vertamus, λόχους *turmas: Inſtituit in ſingulis alis turmas duas, cum ante nullae eſſent turmae.* FREINSH.

Delectos] *Electos* vulgo, malo quod expreſſi. MODIUS. *Nam cum ante equites in ſuam quiſque gentem deſcriberentur, ſeorſum à ceteris exemto nationum diſcrimine, praefectos non utique ſuarum gentium, ſed delectos attribuit.* Pugnam in ſententia diſtinctiuncula facit, quam alio remove, ut illam tollas: *Nam cum ante equites in ſuam quiſque gentem deſcriberentur ſeorſum à ceteris; exemto nationum diſcrimine, praefectos* &c. Etiam hoc, ut video, in vulgatis libris diligentius obſervatum. ACIDALIUS. *Delectis.* Sic feci, cum bene huc inclinarent alii codd. & praeſertim MSS. qui iidem p[illegible] ſupra *praefectis* maluerunt. FREINSH.

Perticam] De ſignis pugnae Lipſius de Mil. R. IV, 12. ubi hunc Curtii locum adducit. *Nec*, inquit, *huic rei aliud legi, niſi ſi forte in Curtio de Alexandro, qui cum tubae ſonus haud pariter ab omnibus exaudiretur, cum caſtra movenda eſſent*, Perticam quae undique conſpici poſſet, ſupra praetorium ſtatuit, ex qua ſignum eminebat pariter omnibus conſpicuum. *Sed id quale fuerit*, inquit Lipſius, *non dicit*. Imo dicit, & ſtatim ſequenti verſu; *Obſervabatur ignis noctu, fumus interdiu.* Hoc erat ergo ſignum profectionis: quemadmodum Iſraëlitis caſtra moventibus per diem nubes, per noctem ignis praecedebat, ſigna à DEO adſignata, & numquam à caſtris recedentia. *Igitur die qua erectum eſt tabernaculum, operuit illud nubes; à veſpere autem ſuper tentorium erat quaſi ſpecies ignis uſque mane.* Num. 10, 15. De ſignis aliorum gentium, & Romanorum, Lipſius ubertim. RADERUS. Haec igitur pertica eum in modum comparata fuerit, quo in pleriſque civitatibus paſſim prominent, quibus in extremitatibus adnexae ſunt lucernae, ſuſcipiendis funibus pice & ſulphure in alimentum clarioris flammae ſubactis: ut, in incendio vel tumultu nocturno vicatim ſuccenſi, lucem praebeant ultro citroque diſcurrentibus. Hodie tormenta diſploſa in quocumque fremitu ſatis exaudiuntur. FREINSH.

Ob-

ſgnum eminebat [1] pariter omnibus conſpicuum: [2] obſervabatur ignis noctu, fumus interdiu. Jamque [3] Suſa adituro [4] Abulites, regionis ejus praefectus, ſive 8
Darii juſſu, ut Alexandrum [5] praeda retineret; ſive [6] ſponte, filium obviam miſit, *traditurum ſe urbem* promittens. Benigne juvenem excepit rex, & [7] eo du- 9
ce ad [8] Choaſpen amnem pervenit, [9] delicatam, ut fama eſt, [10] vehentem aquam.

V A R I A N T E S L E C T I O N E S.

1 P. omittit *pariter*. 2 Fl. Leid. omitt. *obſervabatur* Voſſ. 1. 2. D. Bong. *obſervatur*. 3 Fl. Voſſ. 1. *Suſa & * Leid. *Suſas &* Voſſ. 2. Pal. 1. Ald. Mer. Baſ. Col. Frob. *Suſam* Bong. *Suſam &*. 4 P. *Abulithes*. 5 Pal. 1. omittit *praeda*. 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. Mod. Amſt. Lugd. *ſua ſponte*. 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. Lugd. Amſt. *eodem*. 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *adeo haſpin* D. *ad eo h'aſpin* Ald. Mer. Frob. Col. Elz *ad Hydaſpin* Amſt. Lugd. *ad Hydaſpen* Baſ. *ad Hydaſpem* Voſſ. 2. *ad Idaſpin*. 9 Bong. Fl. Leid. *dedicata* Voſſ. 1. *delicata* Voſſ. 2. *dedicatam*. 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Pal. 1. D. Bong. *vehementem* Mer. B. 2. *vehementer*.

Obſervabatur] Libenter omiſerim hoc verbum; & reliqua aptius cohaereant praecedentibus. FREINSH.

Ignis noctu] Tunc enim latiſſime conſpicitur. Igitur ob evidentem uſum conſenſu receptum hoc ſignum. Vegetius l. III, 5. *Si diviſae ſint copiae, per noctem flammis, per diem fumo ſignificant ſociis, quod aliter non poteſt nuntiari.* Exemplum in Appiano l. I. bell. Civ. de Bovianis à Sylla ſuperatis: *Ille nonnullis praemiſſis, quam primam ex omnibus arcem adſcendere poſſent, jubet occupare: deinde ex fumo rem notam ſibi facere. Prodeunte igitur fumo &c.* Idem de bell. Hiſp. *Interdiu rubro panno haſtae praelongae infixo, noctu vero igne ſignum datum.* Livius l. XXI, 27, 7. *Poſtero die profecti ex loco, prodito fumo ſignif[illegible]e tranſiſſe, & haud procul abeſſe.* Idem XXXII, 12, 1. *Quum verticem, quem petierant, Romani cepiſſe, ac tenere ſe fumo ſignificarent.* Vide Sigonium ad Livium p. 54. Caeſar de bell. Gall. l. II, 33. *Celeriter, ut ante Caeſar imperaverat, ignibus ſignificatione facta, ex proximis caſtellis eo concurſum eſt.* Idem ibid. l. V, 48. *Fumi incendiorum procul videbantur, quae res omnem dubitationem adventus exercitus expulit.* Thucyd. l. II, 20, 5. *Ab his, qui expugnabantur, levati ſunt ignes Athenas verſus, adventum hoſtium ſignificantes.* & l. III, 4, 13. *Faces, hoſtilis adventus indices, Thebas verſus ſublatae ſunt.* Et Polyb. l. II, 26. *Cognito Conſulis adventu, id enim per nocturnos ignes intelligebatur.* Frontin. l. II, 5, 16. elegans ex hoc more ſtratagema refert: *Arabes, cum eſſet nota conſuetudo eorum, qua de adventu hoſtium interdiu fumo, noctu igne ſignificare inſtituerant, ut ſine intermiſſione ea fierent, praeceperunt: adventantibus autem adverſariis intermitterent; qui cum ceſſantibus luminibus exiſtimarent ignorari adventum ſuum, avidius ingreſſi oppreſſique ſunt.* Eum etiam morem igneorum ſignorum ad Siciliam ſuam venuſte tranſtulit elegantiſſimus Barclajus lib. I. Argen. FREINSH.

Abulites] Haec omnia ex Diodoro XVII, 65. non ſolum expreſſa; ſed propemodum etiam translata. ubi *Abuletes* vocatur. & apud Arrian. III, 4, 11. Hunc tamen poſtea Alex. cum ex Indis reverteretur, & inopia pabuli laboraret, quod non cum commeatu neceſſario occurriſſet, in vincula compegit, uti Plutarchus cap. 118. teſtatur. Arrianus VII, 1, 14. una cum filio occiſum tradit, quod res Suſianorum male adminiſtraſſent. RADERUS. Eo loco & III, 3, 20. apud Arrian. etiam ſcribitur Abulites. Interpreti Zonarae male, *Abulitus.* FREINSH.

Filium] *Oxoathrem*, ut ex Arriano III, 3, 11. conſtat. Hunc Alexander, Plutarcho cap. 118. teſte, poſtea haſta trajecit. Plutarcho *Oxyartes* dicitur. Arriano VII, 1, 14. *Oxathres.* RADERUS.

Choaſpen] Glareanus recte emendat *Choaſpen*, pro *Hydaſpen.* firmat enim emendationem, quod addit Curtius *delicatam vehentem aquam.* Choaſpes enim delicatam habebat aquam, adeo ut ob miram ſuavitatem Perſarum reges illam biberent: indeque Tibullus regiam lympham vocat l. IV. ad Meſſall. *Nec qua vel Nilus vel regia lympha Choaſpis Profluit.* LOCCENIUS. *Hydaſpen?* amnem Indiae? quid hic in Suſide Hydaſpes, mille paraſangis ab hac provincia diſſitus? ſcribe ſine omni dubitatione *Choaſpen*, quod Curtii ſequentia verba docent, *delicatam, ut fama eſt, vehentem aquam.* Quis hoc unquam de Hydaſpe? de Choaſpe vero Herodot. Clio c. 188. Euſtath. ad Periegetam p. 132. Strab. l. XV. Dices, ſi Choaſpes ex Indo aquas vehit, ergo in India natus, Mediam & Suſa tranſiit: quod & de Hydaſpe dici poteſt. Certe Ortelius dubitat, idemne ſit Hydaſpes, & Choaſpes, ſed fruſtra eſt & Ortelius, & auctor lexici Geographici, & Poëtici, qui Hydaſpen per Suſa & Mediam fluere ſcripſerunt. Nam Hydaſpes in India exiſtit, cum Aceſine miſcetur, & uterque Indo, cum quo in Oceanum evolvuntur. ut infra l. VIII. liquebit. RADERUS. *Choaſpen.* Alii male *Hydaſpen.* Ut & Ortelius notavit. quem non intellexit Raderus, cum ſcriberet, eum *dubitare idemne ſit Hydaſpes & Choaſpes. ſed fruſtra eſſe.* numquam enim id Ortelio in mentem venit: ſed hoc, corrigendum eſſe Curtii locum. Idem vitium advertit correxitque in libris Solini cap. 37. Salmaſius ille, in exercit. Plinian. FREINSH. *Choaſpen.* Qui Suſa praeterfluit, & cujus ſola aqua Perſarum reges, etiam peregre profecti, utebantur. Herodot. l. I, 188. CELLAR.

10 aquam. Hic Abulites cum donis regalis opulentiae occurrit. Dromades cameli inter dona erant velocitatis [1] eximiae; XII. Elephanti, à Dario ex India acciti, [2] non jam terror, ut [3] ſperaverant, Macedonum; ſed auxilium: opes victi ad
11 victorem transferente Fortuna. Ut vero urbem intravit, incredibilem ex theſauris ſummam [4] pecuniae [5] egeſſit. [6] L. millia [7] talentum argenti, non ſignati for-
12 ma, ſed [8] rudi pondere. Multi reges tantas opes longa aetate cumulaverant liberis poſteriſque, ut arbitrabantur, quas una hora in externi regis manus intu-
13 lit. Conſedit deinde in regia ſella multo excelſiore, quam pro habitu corporis. Itaque [9] pedes cum imum gradum non contingerent, unus ex [10] regiis pueris men-
14 ſam ſubdidit pedibus. & cum ſpadonem, qui Darii fuerat, ingemiſcentem conſpexiſſet Rex; *cauſſam moeſtitiae* requiſivit. Ille indicat, *Darium veſci in ea ſolitum: ſeque ſacram ejus menſam ad ludibrium* [11] *recidentem ſine lacrimis conſpicere non poſſe.*
15 Subiit ergo regem verecundia violandi hoſpitales Deos. Jamque *ſubduci* jubebat: cum.

VARIANTES LECTIONES.

1 P. *exemiae.* 2 Bong. Voſſ. 1. *jam non.* 3 Sic MSS. D. Pal. 1. Ald. ſed Lugd. Amſt. *ſperaverat* Voſſ. 2. *ſuperaret.* 4 Fl. *pecuniam.* 5 P. *geſſit.* 6 P. *L. milia* Voſſ. 1. Mer. Col. Ald. *L.* 7 Baſ. *talentorum.* 8 P. *re rudi.* 9 Leid. Bong. Voſſ. 1. *cum pedes.* 10 Sic MSS. & Bong. ſed Voſſ. 2. Ald. Mer. *regis.* 11 Fl. Voſſ. 1. *reccidentem.*

Delicatam] Bongarſius conjiciebat; *regibus dedicatam*, quo ſenſu retento propius ſcripturam eſſet *regi dicatam.* Scimus enim ex Herodoto I, 188. Strabone lib. XV. Plinio XXXI, 3. Solino cap. 33. & Euſtathio ad Dionyſii verſum 1073. ex eo ſolo reges Perſarum bibere conſueviſſe. Ea tamen ipſa res argumento ſit, non male ſcribi *delicatam*; nec enim aliter eam aquam delecturos fuiſſe credibile eſt. Non praetereundum videtur quod Plutarch. de Exſilio c. 8. de eo Perſarum more dubitabundus loquitur. FREINSH. *Delicatam.* Ideo in deliciis regum habitam, ut ex Herodoto jam notavimus. CELLAR.

Dromades Cameli] Iſidorus Orig. XII, 1. *Dromeda genus eſt Camelorum, minoris quidem ſtaturae, ſed velocioris, unde nomen habet. nam* δρόμος *Graece curſus velocitas appellatur. Centum & amplius milliaria uno die pergere ſolet.* Meminere illorum & Livius lib. XXXVII. & Diodor. l. III, 45. uterque forma eadem, qua Curtius in ES pluraliter exeunte, non quam Iſidorus ex ſui conſuetudine ſaeculi expreſſit. CELLAR.

Ad victorem] Editi *ad victoriam*. non bene. ſed puſilla haec. MODIUS.

L millia] Totidem Arrianus l. III, 3, 18. At Juſtin. XI, 14, 9. Diodor. XVII, 66. & Plutarch. c. 66. *XL millia* habent. Bernegg. in Juſtinum; L. milia talentum efficiunt tricies millies centena millia Philippaeorum (immo tricies millies mille Philippaeos) hoc eſt, ut vulgo loquuntur, triginta milliones. RADERUS.

Conſedit in ſella regia] Philoſtr. l. II. Imag. refert in aurea ſella ſediſſe Perſarum reges. ac Xerxem ἐν χρυσῷ θρόνῳ καθήμενον navalem pugnam ſpectaſſe. Jo. Tzetzes Hiſt. Chil. I. c. 33. & aureo ſolio Alexandrum uſum, Athenaeus l. XII. Deipnoſ. Reges vero Perſarum regiam ſellam, & θρόνον βασιλείας Suſis habuiſſe ex c. 1. *Hiſt. Eſtherae* conſtat. eamque *urbem ingreſſus Alexander* in regia ſella conſedit: Quod Demaratus Corinthius conſpiciens prae gaudio lacrimans dixit, maxima voluptate & laetitia Graecos caruiſſe, qui morte praerepti Alexandrum Darii ſellae inſidentem non vidiſſent. Plut. lib. 1. de fortuna Alex. [illegible] A.
Regia ſella. De hoc Curtii loco & ſella regia copioſiſſime diſputat Briſſonius lib. 1. pag. [illegible]o. de regno Perſarum, quem conſules. RADERUS. Adde Bulenger. de Imp. Rom. II, 29. Conſedit autem ea in ſella Alexander ut opere ipſo oſtenderet, opes Perſarum imperiumque ſe tenere. Notatum aliquid ſimile in Hiſt. Miſc. XVI, 7. de Beliſario: *Carthaginem introivit, & adſcendens palatium, in Gelimeris ſolio ſedit.* oſtentui nimirum, Vandalis nunc imperitare Romanos, & horum principem Juſtinianum. FREINSH.

Regiis pueris] Cave de ſervis accipias, qui plerumque pueri dicuntur, & qui locum haberent, ſi de Perſis ageretur; nunc illi ſunt, quos ſupra l. V. c. 1, 42. dixit, *principum Macedoniae liberos adultos, ad cuſtodiam corporis*, & qui iterum deſcribuntur l. VIII. c. 6, 2.

Subiit ergo regem verecundia] Veteribus jus hoſpitalitatis ſanctum erat, eoque violare grande nefas. Inde hoſpitalitatis commercia *ſacra menſae* Valer. Maximo IV, 2, 3. Senecae de Ira, I, 2. dicta. Juvenali *reverentia menſae.* Cotys à Rheſcupore incautus in convivio catenis oneratus, praeter alia, *hoſpitales menſas* obteſtatur, apud Tacit. II. Annal. LOCCENIUS.

Hoſpitales Deos] Menſae enim (quae Perſis aureae, & argenteae) Diis ſacrae, quibus ſtatuae deorum inferebantur, veluti tutelae menſarum & convivio-

eum Philotas; *minime vero* [1] *haec feceris rex*, *ſed* [2] *omen quoque accipe*; *menſam*, *ex qua libavit hoſtis epulas*, *tuis pedibus eſſe ſubjectam*. Rex, Perſidis [3] fines aditurus, 16
[4] Suſa urbem Archelao & praeſidium [5] III. millium tradidit: [6] Xenophilo arcis cura mandata eſt: [7] Macedonum aetate [8] graves praeſidere arcis cuſtodiae [9] juſſi.
Theſaurorum Callicrati tutela permiſſa: [10] Satrapea regionis [11] Suſiae reſtituta [12] A- 17
buliti. Matrem quoque [13] Darii & liberos in eadem urbe deponit. Ac forte Ma- 18
cedonicas veſtes, multamque purpuram, dono ex Macedonia [14] ſibi miſſam, [15] cum his, quae [16] eam confecerant, *tradi* [17] *Siſygambi* [18] juſſit. Omni namque honore
eam, & filii quoque pietate proſequebatur. *Admonerique* juſſit; *ut ſi cordi quoque* 19
veſtis

VARIANTES LECTIONES.

1 Alii omittunt *haec*. 2 Pal. 1. *omnem*. 3 Fl. Leid. Bong. Pal. 1. D. *finem*. 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. Baſ. Frob. Mer. Col. Elz. *Suſam* ſemper. 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. F. B. 2. *III milia* P. *IIII milia* B. 1. *III*. 6 Bong. *Xenephilo* Voſſ. 2. *Xenofralo*. 7 Vulgo addunt *mille Mac*. 8 MSS. noſtri & vulgo *gravibus* P. *ne gravibus*. 9 MSS. & vulgo *juſſis* Ald. Baſ. Mer. Col. Frob. *juſſit*. 10 Sic Fl. Leid. Voſſ. 1. Ald. Baſ. Mer. Col. ſed vulgo *Satrapia* Pal. 1. Voſſ. 2. *Satrape*. 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Lugd. Amſt. *Suſianae*. 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *Abulitae* Voſſ. 2. *Abulite* Ald. *Albuliti*. 13 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. omittunt *Darii*. 14 Mer. omittit *ſibi*. 15 Vulgo *cum iis qui* Mer. *cum his qui*. 16 Alii omittunt *eam* Voſſ. 2. *quae fecerant* Pal. 1. *eam fecerant*. 17 Fl. D. *Siſygambim*. 18 Leid. Voſſ. 1. *jubet*.

viorum. Martialis de ſigillo Herculis in menſa Alexandri Epigramm. IX, 44.

Hoc habuit numen Pellaei menſa tyranni,
Qui cito perdomito victor in orbe jacet.

Et Statius IV, 6, 32. de eodem

- - - - *Caſtae genius tutelaque menſae.*

& IV, 6, 59.

- - - - - - *Pellaeus habebat*
Regnator laetis numen venerabile menſis.

Hoſpitales deos vocat, quod velut convivae & hoſpites ad menſam invitarentur, & in ipſa menſa eorum ſtatuae collocarentur. RADERUS. Pertinent eo extremi verſus citati ab Radero epigrammatis:

Utque fuit quondam placidi conviva Molorchi,
Sic voluit docti Vindicis eſſe deus.

FREINSH. *Deos hoſpitales*. Genios menſarum praeſides Arnob. l. II. p. 91. *ſacras facitis menſas ſalinarum oppoſitu*, *& ſimulacris Deorum*. hinc de Hercule Epitrapezio Statius l. IV. Silv. 6. vſ, 32.

- - - *Caſtae genius tutelaque menſae.*

& v. 60. ejuſdem Silvae.

Regnator laetis numen venerabile menſis.

CELLAR.

Omen accipe] Formula ſollemnis interpretantium prodigia, vel auſpicia captantium. Sic apud Livium l. I, 7. ad Carmentam Euandri matrem *Hercules data dextra accipere ſe omen*, *impleturumque fata*, *ara condita atque dicata*.

Libavit] Epulas diis libaſſe Perſas, & velut coenae primitias iis dediſſe, docet Xenophon pr. lib. VII. Παιδ. *Cyrus ita uti conſtiterat*, *delibatis cibis prandebat*; *& ſemper ei*, *qui maxime indigeret*, *impertiebatur*; *quumque poſt libationem precatus eſſet*, *tum ipſe bibit*, *tum ceteri*, *qui aderant*, *ſimiliter fecerunt*. [non enim interpreti negligenda erant verba ἔτως ἐποίει, quae libationem etiam comprehendunt] Briſſonius de regno Perſ. lib. I. p. 177. FREINSH.

Libavit hoſtis epulas. Forte *libavit hoſtis Dis epulas*. HEINSIUS.

Suſa urbem Archelao] Urbs haec Perſidis illuſtris, quod à Memnone conſtructa, Μεμνόνεια ab Herodoto, & Aeliano dicta. Strabo regiam Memnoniam appellavit. Nam in ea regum erant hyberna, propter amoeniſſimum coeli ſitum. Volentes autem hujus pulchritudinem exprimere nomen illi à lilio fecerunt; nam lilia à Phoenicibus *Suſa* appellari magno Etymologico ſcriptum; τὰ λείρια ὑπὸ τῶν Φοινίκων σοῦσα λέγεται. Stephanus de Urbibus nomen habuiſſe tradit, ἀπὸ τῶν κρίνων, ἃ πολλὰ ἐν τῇ χώρᾳ πεφύκει ἐκείνῃ. additque σοῦσαν τε αὐτὸ καλοῦσι οἱ βάρβαροι. & Athenaeus l. XII. Σοῦσον γὰρ εἶναι τῇ Ἑλλήνων φωνῇ κρίνον. POPMA.

Xenophilo] Hujus & Callicratis nulla nec apud Arrianum III, 3, 20. nec Siculum XVII, 65. mentio: decerpſit enim ſua Curtius ex pluribus. Sed ex Arriano & Plutarcho aevo poſterioribus non potuit. RADERUS.

Mille Macedonum] Excuſi, *Macedonum aetate graves praeſidere arcis cuſtodiae juſſit*, omnia, ut verbo dicam, peſſime. MODIUS. *Macedonum*. Sic malui cum melioribus libris, quam ut exprimerem certum numerum, quem ſuſpicor ab aliis ingenioſe magis, quam vere, ex prima vocis iſtius litera deſumptum. legimus infra quoque VII, 3, 23. hos in coloniis relinqui ſolitos. In ceteris etiam hujus periodi magis vett. Codd. & meum judicium ſequutus ſum. FREINSH.

His, *quae*] Sic optime Pal. 1. Feminas enim fuiſſe conſentaneum eſt: idque mox patebit ex notatis ad V, 2, 20. FREINSH.

Juſſit] Haud dubium quin hoc verbum non iteraverit Curtius. ſcripſiſſe credam: *tradi Syſigambi juſſit* (*omni namque honore eam*, *& filii quoque pie*-

 tate

veſtis eſſet; conficere eam neptes ſuas adſuefaceret, donoque [1] *doceret dare.* Ad hanc vocem lacrimae obortae prodidere animum aſpernantis id munus. quippe [2] non aliud magis [3] in contumeliam Perſarum feminae accipiunt, quam admovere lanae manus. Nuntiant qui dona tulerant, *triſtem eſſe Siſygambin*; dignaque [4] res excuſatione & [5] ſolatio viſa. Ipſe ergo pervenit ad eam, &, *mater*, inquit, *hanc veſtem, qua indutus ſum, ſororum non ſolum donum, ſed etiam opus vides.* [6] *noſtri decepere*

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Ald. Baſ. Mer. Col. *ſe doceret* B. 1. *docerent.* 2 Mer. *cum non aliam contum. magis.* 3 Pal. 1. Voſſ. 2. omittunt *in.* 4 Voſſ. 1. *re ex excutione.* 5 Mer. Col. Ald. Baſ. Frob. *conſolatione.* 6 Pal. 1. *veſtri.*

tate proſequebatur) *admonerique &c.* FREINSH.

In contumeliam] Servile enim id munus. Inde quae in ſervitutem incidebant, inter cetera vilia miniſteria, hoc quoque memorabant, ut Hector ad Andromachen. Homer. Il. H, 454. *quando aliquis Achivorum loricatorum lacrimantem abduxerit, liberum diem eripiens: & Argis agens ad alterius telam texeris.* Briſeis Ovidiana in Epiſt. ad Achillem verſu 69.

Victorem captiva ſequar, non nupta maritum:
Eſt mihi quae lanas molliat, apta manus.
Inter Achaeiades longe pulcherrima matres
In thalamos conjux ibit, eatque, tuos &c.
Nos humiles, famulaeque tuae data penſa trahemus:
Et minuent plenas ſtamina noſtra colos.

Apud eumdem in epiſt. Heroid. Deianira id exprobrat Herculi, apud Omphalen famulae more colo manum admoventi, verſu 77.

Craſſaque robuſto deducis pollice fila,
Aequaque formoſae penſa rependis herae.

Valer. Flaccus III, 139.

- - - - - - - famulaſque fatigat
Velleribus.

Polyxaena in Euripidis Hecuba v. 360.

- - - - - quicumque argento me emet,
Adigens me ad paniſicium in aedibus,
Verrereque domum, & radiis textoriis inſiſtere,
Triſtem agentem diem, me coget.

FREINSH. Hoc luxui & peſſimis moribus tribuendum eſt, quia otium & voluptas in hac gente dominabantur, labore & negotiis ad ſervos & infimos homines relegatis. CELLAR.

Solatio] Vulgati, *conſolatione.* MODIUS.

Pervenit] Malui *perrexit.* FREINSH.

Etiam opus] Pheretima, mater Arceſilai regis Cyrenaeorum, multis beneficiis affecta ab Euelthone principe Salaminis, ad quem exulatum profugerat, tandem etiam exercitum pro reducendo filio rogavit, qua importuna rogatione turbatus Euelthon, fuſum aureum miſit & colum penſo circumdatum, talia deberi munera muliebri arrogantiae reſcribens, non exercitus. Herod. IV, 162. Cyrus ad ignaviam redacturus Lydos, non tantum habitum, ſed & opera muliebria iis imperavit, texere & pſallere. Herod. I, 155. Polyaen. VII, 6, 4. Juſtin. I, 7, 12. Salomon Proverb. c. ult. dum deſcribit operas probae mulieris, *Cum lana*, inquit, *& lino occupatur, veſtem & ſtragula ipſa ſibi texit. Manum ſuam extendit*, ut legit vulgata, *ad fortia, & digiti ejus apprehenderunt fuſum.* Nec diſſimilia officia eidem aſſcribit Virgil. Aeneid. VII, 247.

Iliadumque labor veſtis - - - -

& VIII, 410.

- - - - - - - - femina primum,
Cui tolerare colo vitam, tenuique Minerva
Impoſitum.

Graecorum Regum filias & uxores non abhorruiſſe telas operoſae Minervae, ex Homeri teſtimoniis & Penelopes penſo notum eſt. De Romanorum moribus teſtatur Arnob. lib. II. *Matresfamilias veſtrae in atriis operantur domorum, induſtrias teſtificantes ſuas.* Nam Lucretiam omnes praedicabant, quod cum ex improviſo ſuperveniſſent, haudquaquam, ut regias nurus, quas in convivio luxuque viderant, tempus terentes, ſed ſera nocte deditam lanae inter lucubrantes ancillas in medio aedium ſedentem invenerint. Livius I, 57, 8. Tatius, cum paciſceretur cum Romulo de raptis Sabinis, etiamſi eas ab omni opere immunes haberi velit, lanificium tamen iis injungi conceſſit. Plut. in Problem. [vel potius in Romulo cap. 35.] in cujus rei argumentum Iberorum uxores olim colum & fuſum cum ſtamine ad maritum deferebant. Alex. ab Alex. IV, 8. Auguſtus ad hanc faciem filiam & neptes inſtituit, ut lanificio adſuefaceret. Suet. in Auguſt. 64, 4. cui ſoli omnes feminas olim ſtuduiſſe auctor eſt Plutarch. de clar. Mulier. nec veſte temere alia, quam domeſtica uſus eſt Auguſtus, ab uxore & ſorore, & filia neptibuſque confecta. Sueton. Aug. 37, 2. unde colligit Accurſ. in l. *ſi paterno* C. de negot. geſt. ſuere & texere eſſe proprium mulierum, cui ſubſcribit Homer. Iliad. Z, 490. ſub perſona Hectoris increpantis uxorem: *In domum vadens tua ipſius opera cura, Telamque columque, & ancillis jube Opus accedere: bellum autem viris curae erit.* Imitatus eſt Ovidius Metamorph. XII, 474.

- - - - - - - - Columque
I, cape cum calathis, & ſtamina pollice torque,
Bella relinque viris.

Et Naumachus Poëta apud Stob. ſerm. 71. *Externa negotia, quae conficere poteſt* (vir) *ipſi relinques. Tibi vero*

OLY MP IAS
REGINA
OLYMPIAS.

cepere me mores. Cave, obſecro, [1] *in contumeliam* [2] *accipias* [3] *ignorationem meam.* 21
Quae tui moris eſſe cognovi, ut ſpero, abunde ſervata ſunt. Scio, apud vos [4] *filium* 22
in conſpectu matris nefas eſſe conſidere, niſi cum illa [5] *permiſit: Quotieſcumque ad te veni, donec, ut conſiderem, adnueres, reſtiti. Procumbens venerari me ſaepe voluiſti;* [6] *inhibui. Dulciſſimae* [7] *matri Olympiadi nomen debitum, tibi reddo.*

VARIANTES LECTIONES.

1 Sic MSS. D. Pal. 1. Ald. ſed Mod. Lugd. Bong. Amſt. *ne in cont.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Lugd. Amſt. *acceperis.* 3 Pal. 1. *ignorantiam.* 4 Pal. 1. *filios* Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *filio.* 5 Alii *permiſerit.* 6 Voſſ. 1. *inbui.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Bong. Mer. *matris Olympiadis.*

vero cura rei familiaris ſit, & cuſtodia domus. Haec ex Arniſ. de Repub. cap. 2. Sect. 12. num. 82. & deinceps. De Lucretia eſt etiam elegans Ovidii locus Faſtor. II, 741.

Inde cito paſſu petitur Lucretia: cujus
Ante torum calathi, lanaque mollis erat.
Lumen ad exiguum famulae data penſa trahebant,
Inter quas tenui ſic ait illa ſono &c.

Quibus paria, quamquam de impari femina, Propertius III, 5, 15.

Triſtis erat domus, & triſtes ſua penſa miniſtrae
Carpebant, medio nebat & ipſa loco.

Aſſyriorum feminis id haud indecorum viſum ex Juſtino I, 3, 2. patet: ubi Arbactus *invenit* Sardanapalum *inter ſcortorum greges purpuram colo nentem, & penſa inter virgines partientem.* Quod in gynaeceis factum, oſtendit Claudianus in Eutropium I, 273.

Tu potes alterius ſtudiis haerere Minervae,
Tu telas, non tela pati, tu ſtamina neſſe;
Tu ſegn[illegible] ſollers urgere puellas,
Et niveam dominae penſis involvere lanam.

Ex eo more profecta contumelia Theodorae Auguſtae in Narſetem, Paul. Diac. de geſtis Longobard. II, 5. *cui illa inter cetera, quia eunuchus erat, haec fertur mandaſſe, ut cum puellis in gynaeceo lanarum faceret penſa dividere.* Porro, Homer. Il. Z, 289. Sidonias mulieres commendat à texendi peritia. & Xenoph. lib. VI. Παιδ. innuit inter alia quae Panthea donavit viro, nec ipſa potuit fabricare, confectam ab ipſa fuiſſe purpuream tunicam. Idem Xenoph. Memorab. lib. V. qui eſt de admin. domeſt. feminarum opus eſſe vult *veſtis ex lanis elaborationem.* & in pr. de Laced. Rep. ſcribit, Graecos, exceptis Spartanis, *puellas ab omni motu liberas lanificium exercere voluiſſe.* Auguſtum veſtibus à Livia ſua confectis uſum, ex Suetonio meminimus. Eodem traho ſomnium Germanico viſum apud Tacit. II, 14, 1. *ſanguine ſacro reſperſa praetexta, pulchriorem aliam manibus aviae Auguſtae accepiſſe:* ut ſcil. illa praetexta aviae *non modo donum, ſed etiam opus* fuerit. Ut Pantheam Xenophon, ſic Argiam viro ſuo veſtem neviſſe fecit Statius Thebaid. XI, 400.

- - - - - - - opus ipſa novarat
Moeoniis Argia modis, & pollice docto
Stamina purpureae ſociaverat aurea telae.

& Parthenopaeo matrem IX, 691.

- - - - hoc neverat unum Mater opus.

Simile de matre Euryali Virg. Aen. IX, 488. Idem de Horatia commemorat Livius I, 26, 2. de paludamento quod ſponſo ſuo neverat. Sed & Helenam, quamvis Spartana eſſet, *ita domi fuiſſe inſtitutam & aſſuefactam*, adductis aliquot Homeri locis oſtendit Athenaeus V, 4. Unde patet, eum morem, cum primus obtineret Lacedaemone, Lycurgum immutaſſe, ut ante ex Xenophonte didicimus. Qui idem lib. hiſtor. Graec. Leontiadem polemarchum Thebanum interemptum narrat, *adſidente uxore, quae lanificium exercebat.* Apud Romanos id exercitium matronarum omni tempore fuiſſe, cum adductis exemplis, patet ex Symmachi Ep. VI, 67. *Interea, Domina filia, honoratum me opimo lanificii tui monumento ſatis gaudeo. Una quippe & amor in parentem tuum & induſtria matronalis inclaruit. Sic priſcae feminae vitam coluiſſe traduntur &c.* Idem epiſt. 40. ejuſdem libri de eadem. *quae de contexendis in apparatu ludorum veſtibus religioſe à nobis voluit commoneri.* Sozomenus Hiſt. Eccleſ. IX, 3. narrat Pulcheriam & ſorores *pro honeſtarum mulierum conſuetudine, texturis & hujusmodi operibus vacaviſſe.* Europe apud Horat. Od. III, 27.

- - - - - - niſi herile mavis
Carpere penſum.

Qui plura deſiderat, adeat Tiraquellum in leg. Connub. 10. num. 38. & deinceps. FREINSH.

Conſidere] Talis quoque apud Gallos reverentia liberorum erga parentes. Caeſar b. G. l. VI. *ſuos liberos, niſi cum adoleverint, ut munus militae ſuſtinere poſſint, palam ad ſe adire non patiuntur, filiumque in puerili aetate in publico in conſpectu patris aſſiſtere turpe putant.* apud Perſas aliàs patris poteſtas in filium tyrannica Ariſtotel. VII. Ethicor. cap. 10. LOCCENIUS. *Conſidere.* Similem apud Romanos fuiſſe morem indicant illa Capitolini Gordian. cap. 6. *Socero ſuo Annio Severo tantum detulit, ut in familiam ejus quaſi filium migraſſe ſe crederet, ut numquam cum eo lavarit, numquam illo praeſente ſederit ante praeturam.* & Tertull. de Orat. cap. 12. *Irreverens eſſe adſidere ſub conſpectu, contraque conſpectum ejus, quem maxime reverearis, ac venereris.* Quare non fruſtra monet Curtius VIII, 6, 5. *honorem habitum principum liberis, quod licebat ſedentibus veſci cum Rege.* Pertinet huc, quod eruditiſſimus Cunaeus de Republ. Hebr. I, 14. probat, *ſedendi jus in atria ſacerdotum ſoli regi datum, non ipſis ſacerdotibus, nec aliis.* FREINSH.

CA-

Caput III.

Uxiorum regione ſuperata, Madatem praefectum, ac deditos & captivos tum libertate tum immunitate donat: Perſidemque intrare cogitans, ab Ariobarzane retrocedere cogitur.

1 Mitigato animo ejus, rex quartis caſtris pervenit [1] ad fluvium: Paſitigrim incolae vocant: oritur in montibus [2] Uxiorum, & per [3] L. ſtadia [4] ſilveſtri-
2 bus ripis praeceps inter ſaxa [5] devolvitur. Accipiunt deinde eum campi, quos clementiore alveo praeterit, [6] jam navium patiens. [7] DC. [8] ſtadia ſunt [9] mollio-
3 ris ſoli, [10] per quod [11] leni tractu aquarum [12] Perſico mari ſe inſinuat. [13] Alexander, amne ſuperato, cum [14] IX. millibus peditum, & [15] Agrianis atque Graecorum [16] mercenariis [17] millibus III., additis millibus Thracum, in regionem Uxiorum

Variantes Lectiones.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *ad Tigrin fluvium Phaſimtigim* Ald. Baſ. Mer. Col. *ad Tigrin fluvium Phaſin Tigrin* D. *ad Tigim fluvium Faſim tigim* B. 1. 2. *Faſintigin.* 2 Voſſ. 2. *Uſiorum.* 3 Sic MSS. & Ald. ſed B. 1. *LX.* Lugd. Amſt. *mille.* 4 Voſſ. 2. *ſilveſtris* omiſſo *ripis.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. B. *divolvitur.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. Baſ. Mer. Col. *nam.* 7 D. Fl. Leid. Voſſ. 1. B. 2. *CD.* Pal. 1. *DCC.* F. *quadringenta* P. *quinquaginta millia.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *ſunt ſtadia* Baſ. *ſtadia.* 9 Voſſ. 2. *melioris* Mer. *meliorisque.* 10 Ald. *quod per.* 11 Pal. 1. Baſ. Frob. Mer. Col. Ald. *levi.* 12 Fl. *Perſicco.* 13 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Pal. 1. D. omittunt *Alexander.* 14 Fl. Voſſ. 1. *VIIII. B.* 15 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Baſ. Ald. Mer. Col. *Agrianis Satrianiſque.* 16 D. P. F. *mercenarios* Leid. Voſſ. 1. B. *mercenario* Lugd. Amſt. *mercenariorum.* 17 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Frob. Col. *III. millibus* ſed poſterius *millibus* omittunt MSS. & Mer.

Phaſim Tigrim] Emenda *Paſitigrim*, ut eſt in editionibus quibuſdam. MODIUS. *Paſitigrim.* Ne fallare, non eſt Tigris ille ſupra deſcriptus, qui cum Euphrate Meſopotamiam efficit &c. RADERUS. Vide omnino Salmaſium in Solini cap. 37. Ubi tamen quod p. 702. c. eumdem fluvium *Choaſpen* veteribus, recentioribus *Eulaeum* vocari tradit; contra quis putare poſſit, ex Daniele 8, 2. unde conſtat Suſa urbem ſitam fuiſſe ad flumen אולי, *Ulai*, quod mire congruit cum *Eulaeo*, ſeu *Eulaio* Graecorum. ut monet Schickardus in ſuo Tarich. Affert & aliam dubitandi cauſſam Fern. de Cordova in cap. 31. Didaſcal. multiplicis, quem vide. FREINSH. Poſt Eulaeum, ſive Choaſpen, hic fluvius, & ultra Suſianam civitatem, adeoque alius à Tigri Meſopotamiae, quem Plinius etiam, vere an ſecus jam non diſputamus, circa oſtia Paſitigrim vocari tradit. hic Suſianam ab occaſu alluit, noſter ab ortu pervadit, videturque Salmaſio exercit. in Sol. p. 494. non alius quam Oroates, quamquam Strabo ab Oroate diſtinguat. Arrianus etiam *Paſitigrim* vocat l. III. at Diodor. l. XVII, 67. ſimpliciter *Tigrim* ſine dubio mendoſe, quia Curtius in his Diodorum de verbo expreſſit. CELLAR. *Paſitigrim.* Magno taedio legendi hanc deſcriptionem afficitur Cl. Clericus, quia nihil intererat hoc flumen hic deſcribi, nam Alexander nihil hic egit, niſi quod illud trajecit. Tam delicati faſtidii eſſe, vel tantam carpendi pruriginem logices magiſtro, nihil non ratiocinio ſuo metienti, largiamur.

M. Stadia] Editi L. ſed peſſime, ut ex Diodoro docebo. MODIUS. *L. Stadia* Χιλίους habet Diodorus. ſed ex Curtio emendandum & conciliandum putat Salmaſ. ad Solin. p. 494. edit. Ultraj.

Navium patiens] Πλωτὸς, familiaris Plinio l. v. Ep. 6. Tacito, Livio, aliis formula. Eadem notione Curtius hoc libro, *ſolum patiens terrae l.* x. *Ungula patiens ſucci.* LOCCENIUS.

Arianis Satrianiſque] Satriani, qui ſint, an ſint, ingenue ignorare me fateor. vereorque, ut hoc loco membranae ſatis ſincerae ſient. in Lugdunenſibus certe editionibus horum Satrianorum nec vola, nec veſtigium apparet. de cetero, male in iiſdem & aliis omnibus eſt: *Graecorum mercenariis, tribus millibus additis Thracum.* cum ſit legendum. *Graecorum mercenariorum tribus millibus additis M. Thracum.* MODIUS. Vocem Satriani Modius textu ejecit, & quinam ſunt Satriani? forte *Agrianis ſagittariiſque* leg. nam ita Arrianus. τοὺς πεζοὺς τοὺς Μακεδόνας ἀναλαβὼν καὶ τοὺς Ἀγριάνους καὶ τοὺς τοξότας. *Pedites Macedonas recipiens & Agrianos & ſagittarios.* & ita conjungit hoſce Curtius lib. VIII. *Cum rex ſagittarios & Agrianos jubet per ardua niti.* LOCCENIUS. *Agrianis.* Haec ſatis corrupta ſunt in Codicibus. Alii *Satrianos* addunt, quos, ut Agrianorum iſtorum illegitimum partum, exeſſe jubeo. reliqua ſic conſtituam: *atque Graec. mercenariis militibus, tribus additis millibus Thracum.* FREINSH.

In regionem Uxiorum] Hanc Strabo l. xv. deſcribit inter

Uxiorum pervenit. Finitima Suſis eſt, & in primam Perſidem excurrit, artum
inter ſe & Suſianos aditum relinquens. [1] Madates erat [2] hujus regionis praefe- 4
ctus, haud ſane [3] temporum homo. quippe ultima pro fide experiri decre-
verat. Sed [4] periti locorum Alexandrum docent, *occultum iter eſſe per calles*, 5
& averſum ab urbe. ſi [5] *paucos* [6] *miſiſſet leviter armatos, ſuper capita hoſtium eva-*
ſuros. Cum conſilium placuiſſet, [7] iidem itinerum fuerunt duces. [8] M & D. [9] mer- 6
cede conducti, & Agriani fere [10] M. Tauroni praefecto dati, ac poſt *ſolis occaſum*
[11] *iter ingredi* juſſi. [12] Ipſe tertia vigilia caſtris motis circa [13] lucis ortum [14] ſuperave- 7
rat anguſtias, caeſaque materia [15] cratibus & pluteis faciendis, ut qui turres [16] ad-
moverent, extra teli [17] ictum eſſent, urbem obſidere coepit. Praerupta erant 8
omnia, ſaxis & cotibus [18] impedita. multis [19] ergo vulneribus depulſi, ut quibus
non

VARIANTES LECTIONES.

1 Vulgo *Madathes* Voſſ. 2. *Mandates*. 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. omittunt *hujus*. 3 Sic MSS. ſed Bong. *temporum multorum* ut etiam aliae editt. 4 Mer. *periculoſum*. 5 Voſſ. 2. omittit *paucos*. 6 Voſſ. 2. Ald. *immiſiſſ.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *idem*. 8 Vulgo *MD*. 9 Sic Ald. D. ſed poſterior relicto interſtitio inter *mercede* & *conducti*. 10 Voſſ. 1. omittit *M*. 11 P. *ingr. iter*. 12 Ald. *ipſa*. 13 Pal. 1. *ſolis*. 14 Fl. Leid. Voſſ. 1. *ſuperat*. 15 Voſſ. 2. *turribus*. 16 Voſſ. 2. *cepit admovere* Pal. 1. *coeperint admovere*. 17 MSS. & aliae editt. *jactum*. 18 Vulgo omittunt *impedita* Voſſ. 2. *& impedita*. 19 Pal. 1. omittit *ergo*.

inter Suſa & Perſidem jacere, montanam (ὀρεινὴν) aſperam, & ϛενὰ ἔχουσαν δυσπάροδα: *anguſtias habere difficulter ſuperabiles*, & incolas Latrones. CELLAR.

Madates] Hinc corrigi poteſt Diodor. XVII, 67. in cujus exemplaribus legitur ὑπὸ Μέτου; in aliis, ὑπὸ Μαδέου. ſcribe ὑπὸ Μαδάτου. facit hanc correctionem certiſſimam Xenophon, ex cujus Παιδ. lib. V. conjicere liceat, hoc nomen eſſe Perſicum. Quid autem in aliis auctoribus addatur dematurve huic narratiunculae, quilibet harum rerum ſtudioſus, ex ipſa collatione perfacile deprehendere poterit. Tangit & Strab. lib. XV. *Sunt & aliae complures anguſtiae Uxios tranſeunti juxta Perſiam, quas Alexander vi permeavit.* FREINSH.

Suſianorum Satrapae dedit] Ab uno Satrape interdum plures provinciae regebantur. ſic Staſanor ὁ Ἀρείων καὶ ὁ Σαγάρων Satrapes. Phrataphernes Παρθυαίων καὶ Ὑρκανίων, ut Arrian. lib. VI. narrat. Satrapae autem provinciis praeerant, quorum muneri & officio incumbebat provincialibus imperare, eorumque utilitatibus proſpicere, tributa cogere, cuſtodibus ſtipendia exſolvere. Hi regem de toto provinciarum ſtatu certiorem faciebant, & literis & per nuntios, ut ſe res haberent, ſignificabant. & in conſilium quoque à Perſarum regibus adhibebantur. POPMA.

Temporum homo] Vulgo *temporum multorum homo*, ſed ego illud *multorum* cum in membranis non inveniretur, rectius abeſſe judicavi. MODIUS. *Madates, &c. temporum homo.* Curtius hominem temporum dixit, qui totus ad temporum varietatem ſe componit ac mutat. GRONOVIUS.

Haud ſane temporum multorum homo, &c.] Modius auctoribus MSS. ſuſtulerat τὸ *multorum*; neque ullam varietatem à Modiano contextu hic exhibent codices Gruteri. Et elegantiſſimum eſſe illud, *homo temporum*, pro eo, qui ex fortuna & tempore pendet, & cum eo mutatur, dictumque ut apud Apuleium, *homo morum*; Tertullianum, *homo jocorum*; apud Ariſteam, ἄνθρωποι βρωτῶν καὶ ποτῶν. in Sacris libris, ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ſatis docuimus 1 Obſerv. cap. 24. Quod miror, diligenti Freinshemio, niſi oblitus eſt, faſtidio fuiſſe. Vulgatum olim, quod ille poſt Modium exploſum reduxit, ſenſu caret. GRONOVIUS. *Temporum multorum homo.* Id eſt qualis reperiri poſſit multis temporibus, ſed qui rariſſime exſtat. SCHEFFER. Haud temporariae fidei, ſive ex fortuna & tempore pendens. Vulgo legunt, *temporum multorum*, ſed ſuperfluam vocem (cum Modio) amputavit Gronovius. CELLAR. *Temporum homo*, ut ſupra *temporaria Graecorum ingenia* l. IV, 5, 11. *omnium horarum amico* Tacito. Sic infr. c. 9. *regem temporis gratia ſtatuamus.* & l. VII, 1, 22. *malles ea tempori noſtro imputare, quam animo.* HEINS.

Super capita hoſtium] Quod optimum in tali rerum ſtatu, vel etiam unicum eſt conſilium. Ita viſum viro & duci ſapientiſſimo Xenophonti lib. IV. Ἀναβασ. *Multo potius fuerit, aliquam deſerti montis partem clam ipſis furtim nos occupare &c.* Fecitque Alexander cum hic, tum alibi apud Curtium. Ita liberatos exercitus Romanos à Decio primum, mox à Calpurnio meminimus ad Florum II, 2, 13. l. & à Germanis Caeſar de bell. Gall. VII, 67. Idque obſervari praecepit Onoſander Strateg. cap. 7. FREINSH.

Pluteis] De his vide Lipſii Poliorcet. 1, 7. IDEM.

Saxis & cotibus] Editi voce auctius, *praerupta erant omnia ſaxis & cotibus impedita*, non valde repugno. MODIUS.

non cum hoſte ſolum, ſed etiam cum loco dimicandum eſſet, ſubibant tamen:
9 quia rex inter primos conſtiterat, interrogans tot urbium victores; [1] *an erubeſcerent haerere in obſidione caſtelli exigui & ignobilis?* [2] ſimul [3] jam inter haec eminus petebatur; [4] quum [5] teſtudine objecta [6] milites, qui ut [7] inde diſcederet, perpel-
10 lere nequiverant, tuebantur. [8] Tandem [9] Tauron ſuper arcem urbis ſe cum ſuo agmine oſtendit: ad cujus conſpectum & [10] animi hoſtium labare; & Macedones
11 acrius proelium inire coeperunt. [11] Anceps oppidanos malum urguebat; nec ſiſti vis hoſtium poterat. paucis ad moriendum; pluribus ad fugam animus fuit: magna pars in arcem conceſſit. Inde xxx. oratoribus miſſis ad [12] deprecandum, triſte

VARIANTES LECTIONES.

1 Baſ. *an ne crubeſc.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Pal. 1. D. Ald. Baſ. Mer. Col. *ſimul admonens* Frob. *ſimul admovens.* 3 MSS. & Bong. omittunt *jam.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. Ald. Mer. Col. D. Pal. 1. *quem* Voſſ. 2. *quem tandem* Baſ. *quem cum..* 5 Pal. 1. D. *de teſtudine.* 6 Ald. Baſ. Col. Mer. *milites ut inde diſced. pellere* Fl. Leid. *milites decederet pellere* Voſſ. 1. 2. *milites ut diſcederet pellere* B. 1. *miles ut decederet pell.* Pal. 1. *milites deſcenderet pell.* D. *milites ut dicederet pell.* Frob. *quem ut inde diſc. perpell.* Amſt. Lugd. *quem ut inde cederet perpell.* 7 MSS. & Bong. omittunt *inde.* 8 B. 1. *tamen.* 9 Pal. 1. *Tauro* Voſſ. 2. *Taurum.* 10 Leid. Voſſ. 1. Bong. *hoſtium animi.* 11 Pal. 1. *Anoes.* 12 Voſſ. 2. Mer. *precand.*

Inter primos] *Interritus* ſcripti. Quod ut non placet, ita recte ex hiſdem, quae ſequuntur, emendavi, cum ea vulgo hoc modo male legerentur: *interrogans tot urbium victores, an erubeſcerent haerere in obſidione caſtelli exigui & ignobilis. Simul admonens, jam inter haec eminus petebatur, cum teſtudine objecta milites, quem, ut inde diſcederet perpellere nequiverant, tuebantur.* Primum enim hic poſt, *an, non* neceſſarium plane loco adjeci, & inde vocem *admonens*, non ſolum non neceſſariam, ſed ita etiam turbantem totam periodum, ut facile eam ſcioli alicujus commentum eſſe appareat, abjeci, denique & quae paullo ante praecedunt paulloque poſt ſequuntur, conſtitui. MODIUS. *Simul jam inter haec eminus petebatur, cum teſtudine objecta milites, quem ut inde cederet propellere nequiverant, tuebantur.* Quae praecedunt haec, bene à Modio reſtituta: haec ipſa non ſane optime. Ejecit vocem *admonens*, non neceſſariam, ut ait, ac totam periodum turbantem. Bona verba vero: & clementer, ne qua injuria miſerae fiat. Eam ſcioli commentum eſſe, mihi non fit veriſimile. Gloſſam potius iſta arbitrer, *inter haec.* Nam *ſimul admonens jam*, valet, interea dum admonet etiam, dum milites adhuc inſtigat. Is particulae *jam* uſus apud Curtium etiam lib. IX. *Ille ut, antequam ultimus ſpiritus deficeret, dimicans jam extingueretur, clypeo ſe allevare conatus eſt:* pro dum etiam dimicaret, inter ipſum dimicandum. Apulejus fere conſimiliter l. VI. *& ſimul dicens libellum ei porrigit.* Porro hic autem *perpellere* melius deinceps fit, etſi nec alterum malum. ſed non quod ferri quoquo modo, verum quod probari maxime poteſt, nobis amplectendum. ACIDALIUS. Optime hoc ultimum Acidalius *perpellere*, quid enim hic *propellere* ſit, an ad hoſtem? contra mentem Curtii eſt, an *repellere?* ἀκυρῶς vero *perpellere*, cum enim eum milites hortando, ut retrocederet, dum eminus impeteretur, perpellere non poſſent, teſtudine objecta tuebantur. RADERUS. *Simul jam.* Alii, *ſimul admovens jam.* ex quo conjecerat Bong. *Simul admonens.* Eam vocem omnino ſuſtulerat Modius, ſed intercedit Acidalius, gloſſam potius iſta arbitratus, *inter haec.* Nam, inquit, *ſimul admonens jam*, valet, interea dum admonet etiam, dum milites adhuc inſtigat. Is particulae *jam* uſus etiam infra IX, 5, 11. *ut, antequam ultimus ſpiritus deficeret, dimicans jam extingueretur.* pro, dum etiam dimicaret, inter ipſum dimicandum. Apulejus fere conſimiliter lib. VI. *Et ſimul dicens libellum ei porrigit.* Ego tamen potius cum Modio voculam *admonens* exturbem, quae in his libris, cum ſui ſimilibus, ſaepe locum alienum inſederunt; dum cetera ſic ordinentur: *caſtelli exigui & ignobilis ſimul? Jam inter haec eminus petebatur.* FREINSH. Mallet Freinſhemius *Caſtelli exigui & nobilis ſimul? Jam inter haec eminus petebatur*, exturbato illo *admonens.* quod conjecerat Bongarſius, ex vocabulo *admovens*, quod hic habent quidam libri poſt voculam *ſimul.* Ego puto minime contemnendum, locumque ita legendum. *Rex inter primos conſtiterat, interrogans &c. ſimul jam* (vel *ſimul etiam*) *admovens. Inter haec eminus petebatur.* Sententia: Rex interrogabat eos, & ſimul adducebat ipſe quoque propius ad caſtellum, cum eum vident appropinquantem, obſeſſi petunt eum telis. Verbum *admovere* tali ſenſu ſaepiſſime apud noſtrum occurrit. ſimillimus eſt locus l. IX. c. 4. *jam admovebat rex, quum vates admonere eum cepit ne committeret.* SCHEFFERUS. de teſtudine adi Lipſ. Poliorc. l. I. d. 5.

Qui ut] Sebiſius legebat, *quem ut* &c. FREINSHEM.

Oratoribus] Legàtis, quos optimi ſcriptores oratores appellant. Virgil. XI. Aen. vſ. 100. *Jamque oratores aderant ex gente Latina* &c. ſaepius tamen legati

ſte reſponſum à rege redditur; *non eſſe veniae locum.* Itaque [1] ſuppliciorum metu 12
perculſi, ad Siſygambin, Darii matrem, occulto itinere, ignotoque hoſtibus, mittunt, qui peterent, *ut ipſa* [2] *regem mitigaret:* haud ignari, parentis eam loco diligi colique. & [3] Madates [4] ſororis filiam ſecum matrimonio junxerat: Darium propinqua cognatione contingens. Diu Siſygambis [5] ſupplicum precibus repugna- 13
vit, abnuens, *deprecationem pro illis* [6] *convenire fortunae, in qua eſſet:* [7] *adjecitque,* [8] *metuere ſeſe,* [9] *ne victoris indulgentiam fatigaret.* [10] *ſaepius cogitare, captivam eſſe ſe, quam reginam fuiſſe.* Ad ultimum victa, literis Alexandrum ita [11] deprecata 14
eſt; *ut* [12] *ipſam excuſaret quod* [13] *deprecaretur. petere ſe, ut illis quoque; ſi minus, ſibi* [14] *ignoſceret. pro neceſſario ac propinquo ſuo; jam non hoſte;* [15] *ſed ſupplice tantum vitam precari.* Moderationem clementiamque regis, quae tunc fuit, vel una haec 15
[16] res poſſit oſtendere, non [17] Madati modo ignovit; ſed omnes, & deditos, & captivos [18] libertate atque immunitate donavit: urbem reliquit intactam: [19] agros ſine [20] tributo colere [21] permiſit. A victore Dario plura mater non impetraſſet. Uxiorum [22] deinde [23] gentem ſubactam, [24] Suſianorum [25] Satrapiae contribuit: di- 16
viſiſque cum Parmenione copiis, illum *campeſtri itinere procedere* jubet; ipſe cum expe-

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Lugd. Amſt. Mod. *ſuppliciorum quoque* ſed Pal. 1. & Voſſ. 2. omittunt *quoque.* 2. Pal. 1. *regem quoque.* 3 Alii *Madathes* Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *Medates* Voſſ. 2. *Mandates.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *ſororis ejus.* 5 P. *ſupplicium* in F. exſculptum *i.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Pal. 1. Ald. Baſ. Mer. Col. Frob. *non convenire.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *adicitque.* 8 Bong. *ſeſe metuere.* 9 Fl. Leid. *nec.* 10 MSS. & aliae editt. *ſaepiuſque.* 11 Voſſ. 2. *precata.* 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Ald. Baſ. Frob. Mer. Col. *ipſum* Mod. *id ipſum* Ald. *ut ipſum.* 13 Mer. *deprecatur.* 14 Pal. 1. *ignoſceretur* Mer. *cognoſceret.* 15 Pal. 1. P. omittunt *ſed ſupplice* Voſſ. 2. omiſſo *ſed* habet *ſupplice tamen.* 16 Pal. 1. *res etiam* Leid. *reſponſit.* 17 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. *Medati* Bong. *Medates* Pal. 1. Voſſ. 2. *Mandati.* 18 Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. *& libert.* 19 D. *agro,* inter marginem tamen *agros.* 20 Mer. *tabernaculo.* 21 Pal. 1. *promiſit.* 22 Voſſ. 1. Fl. Leid. *dein* Bong. *inde.* 23 Voſſ. 1. *gente ſubacta.* 24 Ald. Baſ. Col. *Soſianorum.* 25 Fl. Leid. Baſ. Col. Ald. Mer. *Satrapae* Voſſ. 1. 2. *Satrape.*

legati quam oratores audiunt: Curtius utrumque nomen uſurpat, ſaepius legatorum. RADERUS.

Pro illis convenire] Qui editionibus praefuere, *abnuens, deprecationem pro illis non convenire.* Elephantino corio contecti homines. MODIUS.

Cogitare captivam ſe eſſe] Ita Tacitus l. XII. Ann. de Mithridate: *Cultu vultuque ad praeſentem fortunam adcommodato.* Si vero non ſalva dignitatis, tamen virtutis fama cordatis animis erit; qua vel ſuperent, vel ferant quamcumque ſortem. Ea ſe erexit Tullius ad Attic. l. III. ep. 5. *Inimici mei mea mihi, non meipſum ademerunt.* LOCCENIUS.

Ut ipſam] Qui vim verbi *excuſaret* non perceperunt, ſic mutavere. ſed recte ſe habet vetuſtior lectio *ut ipſum:* melius etiam ſi facias *id ipſum.* Indicem adi. FREINSH. Vulgati libri, *ut ipſam:* veteres, *ut ipſum,* atque ita etiam Eraſmus. Freinshemius mavult *id ipſum,* hoc eſt, eam rem excuſaret, quod auſa ſit deprecari. CELLAR. Recte *id ipſum* Freinshemius. HEINSIUS.

Petere ſe ut illis quoque, ſi minus, ſibi ignoſceret, pro neceſſario ac propinquo ſuo jam non hoſte, ſed ſupplice tantum precari] Interpunctionem hanc ſi retines, ad finem legas potius *precanti.* ne hoc mutes, potes illam: *petere ſe, ut illis quoque; ſi minus, ſibi ignoſceret: pro neceſſario precari.* ACIDALIUS.

Sine tributo] Contra Arrianus III, 3, 26. narrat *tributum annuum impoſitum, equos centum, jumenta quingenta, pecudum XXXM. quod pecunia ſignata carerent.* RADERUS.

Contribuit] Ab uno Satrape interdum plures provinciae regebantur. Sic Lydiae Ioniaeque totiuſque Phrygiae eumdem Satrapam, Aemilius Prob. in Datame, & Arrian. I, 5, 18. commemorant. Herod. quoque V, 127. Oroetem, νόμον τόντε Φρύγιον καὶ Λύδιον καὶ Ἰωνικὸν, obtinuiſſe refert. Apud Arrian. VI, 5, 3. Staſanor, ὁ Ἀρείων, καὶ ὁ Σαγάρων Satrapes. Ibidem Phrataphernes Παρθυαίων καὶ Ὑρκανίων, Satrapes. Sed & Xerxe regnante unum eumdemque τῆς Συρίας, καὶ Φοινίκης, καὶ Σαμαρείας ἔπαρχον fuiſſe ex Joſepho XI, 8. & Eſdra 3, 6. patet. quibus in locis ἔπαρχος appellatur, qui alias *Satrapes.* Briſſon. lib. I. de regno Perſ. pag. 113. & ex eo, hoc loco POPMA. Adde ſupra ad V, 1, 43. FREINSH. *Contribuit,* attribuit, adjecit, adjunxit, adpoſuit, quae verba ad hunc ſenſum exprimendum frequentius à noſtro ſunt repetita, l. VIII, 1, 2. *Quibus eorum, qui in defectione perſeveraverant, urbes agroſque juſſit adtribui.* l. IV, 1, 28. *Regionem quoque urbi adpoſitam ditioni* ejus

expedito agmine jugum montium cepit, quorum perpetuum dorſum in Perſidem
17 excurrit. Omni hac regione vaſtata, tertio die Perſidem; quinto anguſtias, quas illi [1] *Suſidas Pylas* vocant, intrat. [2] Ariobarzanes has cum [3] xxv. millibus peditum occupaverat rupes, [4] abſciſſas, [5] & undique praeruptas, in [6] quarum cacuminibus extra teli jactum barbari ſtabant, de induſtria [7] quieti, & paventibus ſimiles; do-
18 nec in artiſſimas fauces penetraret agmen. Quod ubi contemptu ſui pergere [8] vident; tum vero ingentis magnitudinis ſaxa per montium prona devolvunt: quae [9] incuſſa ſaepius ſubjacentibus petris majore vi [10] incidebant, nec ſingulos modo,
19 ſed agmina proterebant. Fundis quoque [11] excuſſi lapides & ſagittae [12] ingerebantur undique. nec id miſerrimum fortibus viris erat; ſed [13] quod inulti ferarum ritu, velut

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. *ſubſidias.* 2 Leid. *Ariobarzanas.* 3 Vulgo *XV.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. *abſciſas.* 5 Bong. omittit *& undique* Fl. Leid. omitt. *&.* 6 Voſſ. 2. *in quam.* 7 Mer. *quietis.* 8 Pal. 1. *viderunt.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. *incuſſae.* 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Pal. 1. Ald. Baſ. Mer. Col. *incedebant.* 11 Pal. 1. *exceſſi.* 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Lugd. Amſt. *undique ingerebantur* Voſſ. 2. *ingrediebantur.* 13 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *quod inulti quod* & ſic Bong. Ald. Baſ. Mer. Frob. Col. *quod quidem ferarum.*

ejus adjecit. l. x, 10, 3. *Phrygiam minorem Helleſponto adjunctam.* Ibid. *Adpoſitas Thraciae Ponticas gentes obtinere juſſi.* Sed & hoc verbum *contribuere*, ut ſingularem vim, ſic elegantiam rei propriam habet, non ignoratam aut neglectam aliis etiam optimis ſcriptoribus. Sueton. Aug. c. 48. *Regna aut iiſdem quibus ademerat reddidit, aut alienigenis contribuit.* Caeſar. l. 1. bell. Civ. c. 60. *Caligurritani qui erant cum Oſcenſibus contributi:* i. e. conjuncti. nam ſic & Livius l. xxxi, 30. *Ne in unam urbem contributi quidem majores ſui deſerti reliquerint.* Plinius l. iii, 3. *Praeter civitates contributas aliis.* Juſtin. l. xii, 5, 8. *In unam cohortem eos, qui de rege durius opinati fuerant, contribuit.*

Perpetuum dorſum] Longior tractus montium, ejuſque partes ſuperiores. ſupra l. iii. c. 4, 12. *Dorſum montis imminebat viae.* Sueton. Caeſ. c. 44. *Apennini dorſum.* CELLAR.

Perſidem] At quomodo Perſidem prius intrare potuit, quam Suſidas pylas? Certe latet hic ingens vitium aut ſcriptoris, aut voluminis. Ego magnopere velim exſectis duabus vocibus legere; *Omni hac regione vaſtata, die quinto* (*die quinti* diceret Agellius) *anguſtias &c. intravit.* FREINSH. Recte corruptum locum cenſet Freinshemius, cum Perſidem ante Suſidas pylas intrare nequiverit. Mihi non eſt dubium, quin illud *Perſidem* ex verſu ſuperiore perperam hic ſit repetitum. Puto autem ſic ſcripſiſſe Curtium: *omni hac regione vaſtata ferro, die quinto anguſtias,* ex *ferro* male aſpecto fecit oſcitans librarius *terro*, mox alius, quia ſequebatur *die*, *tertio*, & quia ſtatim legitur *quinto*, ideo ex ſuperiori verſu *Perſidem* hic inſeruit. SCHEFF.

Pylas] An & ſic legendum in Diodoro xvii, 68. τὰς Σȣσιάδας καλȣμένας πύλας pro πέτρας? FREINSH. Arriano l. iii. p. 201. *Perſides Pylae* eaedem, quae Curtio *Suſides.* Diodoro Συσιάδες πέτραι. l. xvii, 68. anguſtus tranſitus inter Suſa & Perſepolim, à citeriori loco, & ulteriori ex aequo denominatus. CELLAR.

XX milibus] XV editiones. & mirarer, ſi ſemel in numeris inter libros conveniret. MODIUS. *Quindecim.* Ex Diodoro, quem hic maxime ſequitur, legend. xxv. quamquam Arrian. iii, 4, 2. quatuor tantum millia tribuat Ariobarzani. FREINSH.

De induſtria] Simulationis hujus multa paſſim exempla. Livius xxix, 34, 12. *Maſiniſſa ex compoſito, nunc terrentis, nunc timentis modo, aut ipſis obequitabat portis, aut cedendo cum timoris ſimulati ſpecie audaciam hoſti faceret, ad inſequendum temere eliciebat.* Proprium id eſſe Parthorum notavi ad Flor. iv, 10, 3. g. FREINSH.

Per montium prona] Per declives partes montium. Graeciſmus. Sic *inferiora vallis.* Livius l. xxi. c. 37. *intima finium* l. xxxiv. c. 47. *ſaeva hiemis* Mela l. ii. c. 1. *portuoſa litorum* Solin. c. 2. de Italia. CELLAR.

Inulti ferarum] In editionibus erat: *ſed quod inulti quidem, ferarum ritu &c.* tu lege, *ſed quod inulti, quod ferarum ritu.* MODIUS. Haec imitatio Salluſtii, ut videtur, apud quem Catilina ſic milites ſuos hortatur: *Quod ſi virtuti veſtrae fortuna inviderit, cavete inulti animam amittatis: non capti potius ſicuti pecora trucidemini, quam virorum more pugnantes, cruentam atque luctuoſam victoriam hoſtibus relinquatis.* Illud honeſtae mortis ſolatium eſt, non inultum in bello occumbere. LOCCENIUS. *Inulti ferarum ritu.* Explicavi haec ad Florum iii, 3, 17. m. Locis ibi citatis adde Ovid. Metam. ix, 131.

- - - - *neque enim moriemur inulti.*

Habent autem hic quidam libri vocem abundantem, *quod inulti quidem ferarum ritu*, quod non incommode mutari poſſit ex Bong. *quod inulti, quod fer. ritu.* FREINSH.

Alius

velut in fovea deprehenſi caederentur. Ira igitur in rabiem verſa, [1] eminentia 20
ſaxa complexi, ut ad hoſtem [2] perveniant, alius alium levantes, conabantur ad-
ſcendere: [3] ea ipſa multorum ſimul manibus [4] correpta & [5] convulſa, in eos, qui
[6] commoverant, recidebant. [7] Nec ſtare [8] ergo, nec [9] niti, nec teſtudine quidem 21
[10] protegi poterant, quum tantae molis onera propellerent barbari. Regem non do-
lor modo, ſed etiam pudor temere in illas anguſtias [11] conjecti exercitus angebat.
Invictus [12] ad eam diem fuerat, nihil fruſtra auſus: impune Ciliciae fauces intra- 22
verat: [13] mari quoque novum [14] iter in Pamphyliam [15] aperuerat: tunc haeſitabat
deprehenſa felicitas; nec aliud remedium erat, quam reverti [16] qua venerat. Ita- 23
que ſigno receptui dato, *denſatis* [17] *agminibus, ſcutiſque ſuper capita conſertis, retro*
evadere [18] *ex anguſtiis* jubet. XXX. fuere ſtadia, quae remenſi ſunt.

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. *minentia.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *pervenirent.* 3 Ald. Baſ. *& ea ipſa.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. omittunt *correpta &.* 5 B. 1. *convolſa.* 6 Voſſ. 2. *commoverat.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. *nec ſtare poterant.* 8 Pal. 1. omittit *ergo.* 9 Pal. 1. *verti* Voſſ. 2. *uti.* 10 Pal. 1. *tegi.* 11 Pal. 1. *conducti* Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Ald. Baſ. Mer. Col. *ejecti* Voſſ. 2. *electi.* 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. & aliae editt. *ante.* 13 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. *mare.* 14 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *in Pamph. iter.* 15 Fl. Leid. Voſſ. 1. *aperuenerat.* 16 Pal. 1. *quo.* 17 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *ordinibus.* 18 Vulgo *rex ex anguſtiis* Elz. *rex anguſtiis.*

Alius alium levantes] Caeſar de bel. Gal. VII, 47. *L. Fabius, &c. tres ſuos nactus manipulares, atque ab iis ſublevatus, murum adſcendit. eos ipſe rurſus ſingulos exceptans, in murum extulit.* Xenoph. Ἀναβάσ. *Cheriſophi copiae quum tubam audiiſſent, mox ſurſum via manifeſta tendebant, praetoribus ceteris per tramites non tritos, qua quiſque forte fortuna pervenerat, pro viribus ſurſum pergentibus, haſtiſque ſe mutuo ſublevantibus.* Adjiciemus Livii locum de arce Illiturgitana capta, XXVIII, 20. *Levium corporum homines, & multa exercitatione pernicium, clavos ſecum ferreos portantes, qua per inaequaliter eminentia rupis poterant, ſcandunt. Sicubi nimis arduum & leve* (ſic ſcrib.) *ſaxum occurrebat, clavos per modica intervalla figentes, quum velut gradus feciſſent: primi inſequentes extrahentes manu, poſtremi ſublevantes eos qui prae ſe irent, in ſummum evadunt.* Quem locum compara cum Curtiano infra VII, 11. FREINSH.

Manibus convulſa] Impreſſi omnes; *correpta & convulſa*, recte quidem. ſed movit me membranarum conſenſus, ut ita locum ederem, quemadmodum excuſus eſt. MODIUS.

Tantae molis] Vide Lipſ. Poliorc. l. V. d. 4. FREINSH.

Pudor] Qui hercle non minus urit animos generoſos: ut aliquando vel mortem praeoptent. ſic apud Flor. II, 6, 17. *Paulum puduit.* Et IV, 2, 34. *Curioni pudor ſuaſit, ut amiſſum ſua temeritate exercitum morte ſequeretur.* FREINSH.

Conjecti exercitus augebat] *Agebat*, vulgo. peſſime. porro pro *conjecti*, erat in ſcriptis, aut *conlecti*, aut *ejecti*. MODIUS.

Ad eam] Ex Pal. 1. eſt, quod praetuli vulgato; *ante eam diem.* FREINSH.

Mari novum iter in Pamphyliam] Per Climaca, Pamphylio mari imminentem montem, qui anguſtam viam propter litus, & inundationi obnoxiam hiberna tempeſtate relinquit. Vide ſuppl. l. II. num. 9. CELLAR.

Ordinibus] Editi *agminibus.* quod non damno; etſi illud malo. MODIUS.

XXX. fere ſtadia remenſi ſunt] Nec aliter Polyaenus. Diodorus vero σταδίους τριακοσίους, forte & ibi τριάκοντα reponendum. LOCCENIUS. *Triginta.* Quid eſt, quod Siculus XVII, 68. unde totus hic locus expreſſus, *trecenta ſtadia regreſſum* dicat? longa locorum intercapedo eſt trecentorum ſtadiorum. Trecenta ſtadia efficiunt novem milliaria Germanica cum ſeſquiquadrante; triginta autem non plenum milliarium. Nullum tamen reor mendum intercedere, eo quod Curtius tantum de anguſtiis loquatur, per quas ad unum prope milliare eſt Alexander ingreſſus; Siculus vero de toto itinere & loco caſtris in campo delectis. RADERUS.

CAPUT IV.

Captivo quodam iter paucis cognitum aperiente, Perſarum exercitum, ipſo Ariobarzane occiſo, delet Alexander.

1 Tum caſtris undique aperto loco poſitis, non conſultare modo *quid agendum*
2 *eſſet*; ſed vates quoque adhibere coepit [1] à ſuperſtitione animi. Sed quid
[2] tunc [3] praedicere Ariſtander, [4] cui tum plurimum [5] credebatur ex vatibus,
poterat? [6] Itaque damnatis intempeſtivis ſacrificiis, *peritos locorum convocari* ju-
3 bet. [7] *Per Mediam iter* oſtendebant *tutum apertumque*; ſed rex [8] dimittere [9] mi-
lites inſepultos erubeſcebat: [10] ita tradito more, ut vix ullum militiae tam ſollem-
4 ne eſſet munus, quam humandi ſuos. *Captivos* ergo, *quos nuper exceperat, voca-
ri* jubet; inter quos erat [11] quidam Graecae Perſicaeque linguae peritus, qui *fru-
ſtra eum in Perſidem montium dorſo* [12] *exercitum ducere* adfirmat; *ſilveſtres eſſe cal-
les, vix ſingulis pervios: omnia contegi frondibus,* [13] *implexoſque arborum ramos ſilvas*
5 *committere.* Namque Perſis ab altero latere perpetuis montium jugis clauditur,
quod

VARIANTES LECTIONES.

1 Bong. omittit *à*. 2 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 2. *tum* Baſ. Col. Mer. *nunc*. 3 Pal. 1. *producere*. 4 Leid. omittit *tum* Fl. Voſſ. 1. *cumitum* Mer. *cui tunc*. 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. D. Pal. 1. *credebat*. 6 Pal. 1. Voſſ. 2. *ita*. 7 Vulgo *medium iter* Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Pal. 1. D. Bong. *per medium iter*. 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *deſerere* Pal. 1. D. *demittere*. 9 Pal. 1. omittit *milites*. 10 Pal. 1. Bong. Fl. Leid. Voſſ. 2. *itaque*. 11 Voſſ. 2. *quidam Perſicae linguae peritus*. 12 Pal. 1. *excitum*. 13 Voſſ. 2. Ald. Baſ. Col. Mer. Pal. 1. *amplexoſque*.

A ſuperſtitione] *Ex* vel *prae*. ſupereſt. CELLAR. Forte *innata ſuperſtitione*. HEINSIUS.

Praedicere poterat] In Sereniſſimae Reginae Chriſtinae Bibliotheca MS. fuit, in quo deſiderabatur *τὸ poterat*. quod ſi recipimus, leg. eſt. *praediceret*. FREINSH.

Medium iter] Per campos, & regiam popularemque viam, Graecis λεωφόρον.

Medio tutiſſimus ibis,

Inquit Phoebus apud Naſonem. RADERUS. *Per Mediam*. Extremae dementiae damnant Alexandrum, qui *medium iter*, ſic enim vulgo legitur, interpretantur *regiam popularemque viam per campos, Graecis λεωφόρον*. ſi enim tale iter ea parte patuiſſet, Alexander cum aperto diſcrimine, nulla urgente neceſſitate, nullo temeritatis praemio, impeditos illos arduoſque calles eligeret? Quanto aequiorem judicem habuit Virum praeſtantiſſimum Bongarſium, qui & veram lectionem divinavit, adjutus MSS. ſuis, in quibus erat *per medium iter*. quam lect. & alii MSS. fovent. Et ſane apertior Perſis, qua Medos adſpicit. ſitum locorum, atque deſcriptionem, quae mox num. 5. ſubjicitur, introſpice. Hinc apud Diodor. XVII, 68. periti locorum negant *alibi patere iter*, ea ſcilicet parte, qua ingredi conatus erat Alexander; ubi igitur iſta via regia? *multorum tamen dierum circuitu intrari poſſe*. Curtius etiam addidit, qua intrari poſſit, *per Mediam* ſcilicet. FREINSH. *Per Mediam*. Quo à ſeptentrione intraret Perſidem: ſed hoc in[illegible]odum viſum Alexandro, quia inſepulta occiſorum corpora relinquenda fuiſſent. CELLAR.

Deſerere] Plus dicit hoc, quam vulgatum *dimittere*. MODIUS.

Inſepultos] Vide ſupra ad III, 12, 13. & citatos à Radero Homer. Il. ψ. verſ. 110. &c. & Ω. verſu 554. Alex. dies Genial. III, 3. Plutarch. Demoſth. c. 29. Virgil. Aen. XI, 102. FREINSH. Dignum Niciae exemplum, quod adjiciatur. Hic dux Athenienſium, quum forte reſcivit, duos ex ſuis ad Corinthum proelio inſepultos relictos eſſe, quamvis victor inhibuit exercitus curſum, maluitque victoriae laudem profundere, petendo à victis ad ſepulturam corpora, quam duos cives inhumatos relinquere. Plutarch. in vita ejus. CELLAR.

Quidam] An Pharnuches Arriani l. IV, 1, 16? FREINSH.

Perſis] Perſidem Strabo quoque lib. XV. deſcripſit, & poſt hunc Plinius VI, 27. Solinus cap. 54. Ammianus Marcellin. XXI, 18. Sed parum inter ſe & cum Curtio conſentiunt. Quidquid eſt terrarum & montium inter mare Caſpium à ſeptentrione, & ſinum Perſicum, ſeu mare rubrum à meridie, Perſidi adſignatur. Hodie tractus ille, qui eſt inter Tigrim, ſinum Perſicum, mare Indicum, ſeu rubrum, Indum & Jaxartem & Caſpium mare, à Sophis Perſiae regibus poſſidetur, quam terrarum por-

quod in longitudinem [1] MDC. ſtadia, in [2] latitudinem [3] CLXX. procurrit. Hoc 6
dorſum à [4] Caucaſo monte ad rubrum mare pertinet; quaque [5] deficit mons, aliud munimentum, fretum objectum eſt. Planicies deinde ſub radicibus montium ſpatioſa procumbit, fertilis terra, multiſque vicis atque urbibus frequens. Araxes 7
amnis per hos campos multorum [6] aquas torrentium evolvit in [7] Medum: Medus [8] à mari:

Variantes Lectiones.

1 Fl. *DC.* Leid. ∞ *DC.* Voſſ. 1. B. 2. *DCta milia* Ald. Mer. *MCC. ſtad.* P. F. *mille ſexcenta* B. 1. *D. Cta.* 2 Fl. Voſſ. 1. *altitudinem.* 3 Fl. Voſſ. 1. Bong. *CLXX ſtadia* Frob. *CLX.* Elz. *CLXX. percurrit.* 4 P. *Cauſazo.* 5 Fl. Leid. *defecit.* 6 D. omittit *aquas* ſed additur inter lineas. 7 Voſſ. 2. P. B. 1. Pal. 1. *medium* F. *medium* ſed exſcalpto *i* Ald. Baſ. *Medum. Inde* Col. *medium. Inde* Mer. *medium Medus.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Pal. 1. D. Ald. Col. Baſ. Frob. Mer. *ad mare* Amſt. Lugd. *à mare.*

portionem Agrippa apud Plin. VI, 27. Medis, Parthis, & Perſis attribuit. RADERUS.

Cluditur, quod] Rurſum editiones, *perpetuis montium jugis clauditur, quod in longitudinem MDC. ſtadia, in latitudinem CLX. percurrit.* longe meliora noſtra ſunt. MODIUS.

M. DC. ſtadia] Longitudo ex Eratoſthenis apud Strabon. lib. XV. ſententia ad Caſpias portas VIIIM. ſtadiorum eſt, milliaria noſtratia CCL. Reliqua non eſt ſupra IIM. ſtadiorum, noſtratia LXII. & ſemis. Longitudo in mediterranea à Suſis Perſepolim ſtadiorum IVMCC. milliaria noſtratia centum & unum ſupra triginta. Hinc uſque ad Carmaniae fines MDC. ſtadia, milliaria noſtratia L. & hanc poſtremam dimenſionem accepit Curtius tantum, qua regio porrigitur in longum. RADERUS.

Hoc dorſum] Ab Occidente ergo ad Orientem per juga & dorſa montium tendamus, Suſis aſcendamus, per Perſidem tranſeamus, Carmaniam ſuperemus, Drangianam percurramus, ac tandem in Paropaniſum altiſſimum & aſperrimum montem enitamur: qui Ptolemaeo Caucaſus eſt, totius Aſiae eminentiſſimus, glacialis & calvus, de quo infra copioſius. Ad hunc, Larnacem Noachi applicitam ait Goropius in Indo-Scythicis pag. 473. Hanc montium catenam intelligit hic, quam dorſum appellat Curtius, per quod poſt terrarum inundationem reliquiae humani generis in larnace ſervatae paullatim ex Oriente & Paropaniſo ſeu Caucaſo ad Babylonem ſunt profectae, ſeſeque tandem in campos demiſere, & Babylonem condidere. Eſt enim Caucaſus mons Goropio ex antiquis id docenti tam longe extenſus, ut Taurum etiam, qui à Pamphylia ſurgit, ab eodem derivari dicant, & alios quamplurimos montes ingentes, qui pro diverſitate gentium diverſas ſortiuntur appellationes, quos Plinius V, 26. unius Tauri nomine complexus eſt. Idem Plinius brevius de Perſarum regnis: *Namque Perſarum regna, quae nunc Parthorum intelligimus, inter duo maria Perſicum & Hircanum Caucaſiis jugis attolluntur.* Strabo pr. lib. XI. clariſſime: *Taurus eam continentem* (Aſiam) *mediam fere cinguli in morem dividit ab occaſu ad ortum porrectus, unamque ejus partem verſus meridiem relinquens. Latus eſt Taurus ſaepe etiam IIIM. ſtadiorum, longitudine* (*quanta etiam Aſiae eſt*) 45600. *à continente, quae Rhodo oppoſita eſt, uſque ad extremitates Indiae & Scythiae Orientales.* RADERUS.

Araxes] De hoc vide Plutarch. de Fluminib. cap. 23. Strab. lib. XV. Obſervandum ab Herodoto I, 202. Araxen nunc Iſtro majorem, nunc etiam minorem dici. Nam Iſter Araxe haud dubie major eſt circa oſtia, minor circa fontes. Mela III, 5. graphice nobis fontes, curſum, & oſtia Araxis proponit. Solin. cap. 15. cum Plinio VI, 9. fontes Araxis ex Heniochorum montibus, brevibus ab Euphrate intervallis derivat, atque in Caſpium mare exonerat. IDEM.

In Medum] Rara Medi fluminis apud alios ſcriptores & geographos mentio. Strabo tamen lib. XV. non praeterit, quem Araxe excipi affirmat, non Araxen Medo, ut Curtius tradit. Ferri à mari, ait Curtius, ad Meridiem, à Septentrione ergo & Caſpio mari. *Minor amnis*, inquit, *eo quem accipit.* Araxes enim major. Sed cum à mari in Meridiem fluat, quomodo rurſus in Septentrionem verſus in Caſpium exoneratur? cum enim Araxen excipiat, & Araxes in Caſpium delabatur, ubi haeret Medus? Strabonem ſequamur, qui Medum in Araxen decidere docet, per quem rurſus ad Septentrionem in Caſpium devehitur. Quae ſequuntur apud Curtium de Medo, apto ad herbas gignendas &c. omnia rectius Araxi adſcribuntur. IDEM.

Araxes, Medus] Amnes Perſidis, & ille quidem diverſus ab Araxe Armeniae. Strabo l. XV. p. 501. πρὸς αὐτῇ δὲ Περσεπόλει τὴν Ἀράξην διέβη. *Juxta Perſepolim* Alexander *Araxem trajecit.* & hunc Araxem ex Paratacene, ſicut Medum ex Media deducit. Confluentes autem ſic deſcribit, ut Medus in Araxem, utpote majorem, non hic in illum infundatur. συμβάλλει δ' εἰς αὐτὸν ὁ Μῆδος. *in illum* Araxem *Medus influit.* CELLAR.

Medus à mare] Celebre eſt apud me membranarum imperium, eas itaque ſum ſecutus; vulgo erat, *Inde Medus ad mare, & ad meridiem verſus, minor amnis eo, quem recipit* &c. MODIUS. *A Mari.* Alii *à mare*, quomodo potuiſſe dicere Curtium, oſtendit Ovidii in Ibin verſ. 198.

Et

mari, [1] & ad meridiem verſus, minor amnis eo quem [2] accepit, evehitur; gignendaeque herbae non alius eſt aptior, quidquid [3] adluit floribus veſtiens.
8 Platani quoque & populi contegunt ripas; ita ut procul viſentibus [4] continuata videantur montibus [5] nemora riparum. quippe obumbratus amnis preſſo in ſolum dilabitur [6] alveo; imminentque colles, ipſi quoque frondibus laeti; radices [7] eorum humore [8] ſubeunte.
9 Regio non alia tota Aſia ſalubrior habetur; [9] temperatum coelum: [10] hinc perpetuum jugum opacum & umbroſum, quod aeſtus levat: illinc mare adjunctum, quod [11] modico [12] tepore terras fovet.
10 His [13] expoſitis captivus interrogatus à rege, *auditu ne, an oculis comperta haberet, quae diceret? paſtorem ſe fuiſſe, & omnes* [14] *eos calles percurriſſe*, reſpondit: *bis captum, ſemel à Perſis in Lycia; iterum ab ipſo.*
11 [15] Subit animum memoria regis oraculo editae ſortis, quippe [16] conſulenti reſponſum erat, *ducem in Perſidem ferentis viae Lycium civem fore.*
12 Igitur promiſſis, quanta & praeſens neceſſitas exigebat, & ipſius

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. & aliae editt. *ad meridiem* Voſſ. 2. *& meridiem reverſus* ſic etiam Pal. 1. 3 Vulgo *recipit* Amſt. Lugd. *accipit* Voſſ. 2. *recepit*. 3 Voſſ. 2. Pal. 1. *abluit*. 4 Ald. Col. Baſ. Mer. *continua*. 5 Pal. 1. *nemora: riparum quippe*. 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Pal. 1. D. Bong. *amne*. 7 Vulgo omittunt *eorum* ſed omnes Codd. habent. 8 Pal. 1. *ſubeunte regio: Non alia*. 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. *tempera coelum*. 10 Pal. 1. *huic*. 11 Ald. Mer. *moditum*. 12 Pal. 1. *tempore*. 13 Leid. *expoſitas* Fl. Voſſ. 1. Baſ. Col. Mer. Ald. *capt. expoſ.* Voſſ. 2. *captivis expoſitis*. 14 Fl. Leid. Pal. 1. B. 1. 2. *eas* D. *eas* ſed ſuperſcripto *o*. 15 Baſ. *ſubit regis animum* Amſt. *ſubivit*. 16 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. *reſulenti*, ſed in hoc ab alia manu correctum *conſul.*

Et ſummum Lybico de mare carpat aquam.
Atacini:
Cingitur Oceano, Lybico mare, flumine Nilo.
& Plauti: *Dicant in mare Commani captos.* Ipſe tamen malit legere, ex MSS. Conſtantienſi & priſcis editt. *ad mare meridiem verſus*, quod Medus in montibus Septentrionalibus ortus ad mare Perſicum, quod è regione Caſpii eſt, verſus, iterumque flexus in Caſpium demum delabitur. RADERUS. Habent & Impr. quidam, *ad mare & ad Merid. verſus.* mihi tamen vulgata longe videtur potior. FREINSH. *Medus ad mare meridiem verſus.* Tellierius hanc ex variis optimam lectionem cenſet. Vulgo *à mari* (Caſpio) *& ad meridiem verſus.* Eraſmus, *ad mare & ad meridiem verſus.* CELLAR. *Araxes & Medus à mari &c.* non quaeram, quid ſibi velit *à mari verſus*, ubi ſermo eſt de fluvio, mendoſum enim quidpiam hic eſſe poſſet, & viri docti ſuſpicantur. Luxuriantem tantum Rhetoris ſtylum, & fluviorum inutilibus deſcriptionibus nimis gaudentis, lectori expendendum offero. CLERICUS. Judic. c. 5, §. 4.

Floribus veſtiens] Sic Juſtin. l. XII. c. 7. *mons vite hederaque veſtitus.* Noſter l. VI. c. 5, 15. *trunci multa fronde veſtiti.* CELLAR.

Continuata] Iterum vulgo *continua.* MODIUS.

Dilabitur alveo] Membranae, *preſſo in ſolum amne dilabitur.* MODIUS. *Dilabitur.* Ex Horatii loco l. III. Carm. od. 29. vſ. 34. *nunc medio alveo cum pace delabentis*, corrigendum hunc locum cenſet Bentlejus in *delabitur*, adjungens locum ex Ovid. l. II. amor. v. 13.

Quaque celer Nilus late delapſus in alveo
Per ſeptem portas in maris exit aquas.

Colles frondibus laeti] Sic *laetas segetes* Virgilius dixit Georg. l. 1. & *pabuli laetitiam* Juſtin. l. XIV. c. 4. *oleas laetiores* Columella l. XI. c. 2.

Salubrior temperat] Haec ita legunt, & diſtinguunt editi, *regio non alia tota Aſia ſalubrior habetur: temperatum coelum*, non placet. MODIUS.

Modico tepore terras fovet] Non quod calorem inducat, ut videtur primo reſpectu ſenſus prae ſe ferre: ſed quod amoeno flamine vaporem aeſtus minuat. eodem ſenſu poſuiſſe videtur noſter l. IV, 7, 22. *ſub lucis ortum tepida manat: medio die frigida eadem fluit.* & poſt paullo, *ad lucem multum ex nocturno calore decreſcit, donec ſub ipſum diei ortum adſueto tepore langueſcat.* Contrarium vero infra l. VI, IV, 22. *Niſi ſolis ortum incolae occupaverint; vel modico tepore ſuccus exſtinguitur*, & ſic promiſcuo uſu adhibent Latini. Nam nihil huc facit, quod habet Cicero l. II. de Nat. Deorum c. 10. *Atque etiam maria agitata ventis ita tepeſcunt, ut intelligi facile poſſit, in tantis humoribus eſſe incluſum calorem.*

Interrogatur] Vulgo, *interrogatus*, quod aeque convenit. MODIUS.

Oraculo editae ſortis] Vide lib. III. c. 1, 16. CELLAR.

Lycium civem] Polyaeni interpres J. Vultejus hunc Lycium vocatum putat: male. verba Polyaeni, καὶ ὁμολογῶν ὅτι Λύκιος ἦν, ſic vertit, *Et inquit ſibi Lycio nomen eſſe.* non fuit nomine, ſed natione Lycius. LOCCENIUS. *Lycium civem fore.* Civem ergo non cognomento *Lycium*, ut perperam

ipſius fortuna capiebat, [1] oneratum; *armari* jubet *Macedonum more*, *&*, *quod bene verteret*, *monſtraret iter*; *quamvis arduum & praeceps*, *evaſurum ſe eſſe cum paucis. niſi forte crederet*, [2] *quo ipſe pecoris cauſſa iſſet*; *Alexandrum pro gloria & perpetua laude ire non poſſe.* Etiam atque etiam docere captivus, *quam difficile iter eſſet*, 13
maxime armatis. [3] tum rex, *praedem* [4] *me*, inquit, *accipe*, *neminem* [5] *eorum*, *qui ſequuntur*, *recuſaturum ire qua duces.* Cratero igitur ad cuſtodiam caſtrorum re- 14
licto cum peditibus, quîs adſueverat; & [6] iis copiis, quas Meleager ducebat; & [7] ſagittariis equitibus [8] M. [9] praecepit; *ut caſtrorum* [10] *ſpecie manente*, *plures de induſtria ignes fieri* [11] *imperet*: *quo magis barbari* [12] *crederent*, *ipſum regem in caſtris eſſe.*
Ceterum, *ſi forte Ariobarzanes cognoviſſet*, *per callium anfractus* [13] *eum intrare*, [14] *&* 15
ad occupandum [15] *iter ſuum partem copiarum* [16] *tentaſſet opponere*; *Craterus in eum in-*

Variantes Lectiones.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Amſt. Lugd. *honoratum* Pal. 1. *honeratum.* 2 Fl. *quia* Leid. Bong. Amſt. Lugd. *qua.* 3 Voſſ. 2. *tunc res Perſidem* Baſ. *praede* Col. Mer. *praeſidem.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *inquit me.* 5 Lugd. & aliae edd. *meorum.* 6 Voſſ. 2. *his.* 7 Vulgo *ſagittariis ducentis &.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. B. 2. *CX.* P. *centum* F. *centum & X* Pal. 1. *M.* B. 1. ejus loco quod exſcalptum eſt, *mille.* 9 Ald. Elz. Col. Baſ. Mer. Frob. *praecipit.* 10 Pal. 1. *ſpem.* 11 Vulgo *imperaret.* 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. *credant.* 13 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. omittunt *eum.* 14 Pal. 1. Voſſ. 2. F. omittunt *&.* 15 Fl. *inter.* 16 Leid. & Voſſ. 1. *temptaſſet* ut ſemper.

peram putavit vir doctus. Similem hiſtoriam, ut fere ſolent variis accommodari miracula, de Cyro Juſtin. 1, 6. *Somnio monitus*, *ut quem primum poſtera die obvium habuiſſet*, *ſocium coeptis aſſumeret.* FREINSH.

Honoratum] *Oneratum* excuſi. quod quidem etſi aliis non placet, mihi tamen diſplicere non poteſt. MODIUS. Non convenit prorſus *honoratum*: *oneratum* edendum fuit. Quod cum diſplicere neque Modio potuerit, non debuit etiam ipſo neglectus praejudicio damnari. ACIDALIUS.

Monſtraret] Rectius legas *monſtrare.* FREINSH.

Niſi forte crederet &c.] Sic Appius Claudius apud Livium l. v. ad populum: *Obſecro vos*: *venandi ſtudium ac voluptas homines per nives ac pruinas in montes ſilvaſque rapit. belli neceſſitatibus eam patientiam non adhibebimus*, *quam vel luſus vel voluptas elicere ſolet.* ſed Alexandri *Ardua per praeceps gloria vadit iter.* ita noſter de illo l. IX. *Avaritia gloriae*, *& inſatiabilis cupido famae nihil invium*, *nihil remotum videri ſinebat.* LOCCENIUS.

Neminem meorum] Impreſſi *neminem eorum.* MODIUS. Impenſe placet *meorum.* ſi abſint & illa, *qui ſequuntur.* FREINSH.

Sagittariis equitibus] Inſeritur alicubi, *& ſagittariis* (*ducentis*) *& equitibus.* Male. Non noverant illi genus hoc equitum, non temere quidem alias Curtio etiam nominatum. Apud Arrianum frequentius eſt, qui ἱππακοντιστὰς vocat. ut lib. III. Ἀναλαβὼν δὲ τούς τε ἑταίρους ἱππέας, καὶ τοὺς ἱππακοντιστὰς, καὶ τοὺς τοξότας. Ubi per viam moneo corrigendum [male: ſic enim & III, 4, 1. & 4.] leviter ἑτέρους. Nec vertendum fuit de ſociis equitibus, aut capiendum de amicorum ala: ſed hoc dicitur, & alios equites & hos ſagittarios ſive jaculatores cum peditibus etiam ſagittariis aſſumptos. ACIDALIUS. Id genus equitum alii vocant ἱπποτοξότας. ut Hirtius de bel. Afric. cap. 19. *Sagittariis ac funditoribus*, *hippotoxotiſque quamplurimis.* & ipſe Caeſar, de bell. Civ. III, 4. *CC. ex Syria à Comageno Antiocho miſſi erant*, *in his plerique hippotoxotae.* FREINSH.

Plures ignes] Hoc conſilium Frontinus contulit in lib. II. Stratagem. num. 15. cap. 5. quod eſt de inſidiis. Hujus generis ſtratagemata plura apud Livium & Romanis in hiſtoriis leges, ut de Craſſo contra fugitivos pugnante, ex ipſo Livio Frontinus quoque eodem cap. oſtendit. RADERUS. Imitatus id eſt Eumenes apud Plutarch. c. 28. apud Livium XXI, 32, 12. & XXII, 42, 8. Hannibal. & XXXVI, 10, 11. *Ap. Claudius caſtra metatus latius quam pro copiis*, *& plures*, *quam quot ſatis in uſum erant*, *ignes quum accendiſſet*, *ſpeciem quam quaeſierat*, *hoſti fecit*: *omnem ibi Romanum exercitum cum rege Philippo eſſe.* FREINSH.

Per callium anfractus intrare] Editiones veteres *p. c. a. eum intrare.* MSS. *eum* expungunt. ſed oratio plena non eſt. Ceterum ſi forte Ariobarzanes cognoviſſet per callium anfractus intrare? quem? inquies. Alexandrum utique. ſed Alexander ipſe hic loquitur. Et quamvis ſe ipſum intellexerit, non eſt ita locutus. Nec dixit *ſe* Curtius, quod eſſet ambigua oratio; vox enim *ſe* de Ariobarzane & Alexandro accipi poterat. Nec *eum* convenit, ſi, inquit Alexander, Ariobarzanes *eum*, hoc eſt, *ſe*, Alexandrum inquam, intrare. quis ita loquatur, *eum* pro *ſe*. Itaque recte ſublatum judico, quod de Alexandro ſatis intelligi ex praecedentibus cernis, & mox ſubjectis, *& ad occupandum iter ſuum*, & quae ſequuntur. RADERUS. *Eum* bene

16 *inlato terrore, retineret ad propius periculum* [1] *converſum agmen: ſin autem ipſe hoſtem fefelliſſet, & ſaltum occupaſſet; quum trepidantium barbarorum tumultum exaudiſſet* [2] *perſequentium regem,* [3] *id ipſum iter,* [4] *quo pridie pulſi fuerant,* [5] *ne dubitaret* [6] *ingre-*
17 *di: quippe vacuum fore, hoſtibus in ſemet averſis.* Ipſe tertia vigilia ſilenti agmine, ac ne tuba quidem dato ſigno, pergit ad [7] demonſtratum iter [8] callium. *tridui ali-*
18 *menta portare* militem juſſerat leviter armatum. Sed praeter invias rupes ac praerupta ſaxa, veſtigium ſubinde fallentia, nix cumulata vento [9] ingredientes fatigabat: quippe velut [10] in foveas delati hauriebantur; & quum à commilitonibus [11] le-
19 varentur, trahebant magis adjuvantes, quam [12] ſequebantur. Nox quoque, & ignota regio, ac dux, [13] incertum an ſatis fidus, multiplicabant metum: [14] *ſi cuſtodes fefelliſſet; quaſi feras beſtias ipſos* [15] *poſſe deprehendi. ex unius captivi vel fide, vel*

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. B. 1. 2. & multae editt. *converſurum.* 2 Amſt. *perſequi id* omiſſo *regem.* 3 Mer. *ad ipſum iret* Voſſ. 1. *itipſum iter.* 4 Voſſ. 2. omittit *quo.* 5 Col. Mer. *nec dubit.* 6 Amſt. Lugd. omittunt *ingredi.* 7 Voſſ. 1. *demonſtrantum* Voſſ. 2. *demonſtrandum.* 8 Pal. 1. *cavum callem.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. *ingredientis.* 10 Pal. 1. omittit *in foveas.* 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *adlevarentur* Amſt. Lugd. *allev.* 12 Aliae editt. *aſſequebantur.* 13 Sic MSS. & Bong. ſed Voſſ. 2. Ald. Col. Baſ. Mer. *incertus* Pal. 1. *incertus an ſi ſatis.* 14 Amſt. Lugd. *niſi cuſtodes fefell.* Frob. Elz. *ſi cuſtodes non fefell.* Voſſ. 2. *ſi cuſtos fefelliſſet* aliae editt. *fefelliſſent.* 15 Bong. *depreh. poſſe.*

ne habet haec particula; ſic modo, *ipſum regem.* FREINSH.

Craterus eum] Iterum impreſſi, *Craterus in eum illato terrore, retineret ad propius periculum converſum agmen.* plane inepte. MODIUS.

Perſequi id ipſum iter] Impreſſi & ſcriptus liber Colonienſis. *cum trepidantium barbarorum tumultum exaudiſſet, perſequentium regem id ipſum iter quo pridie pulſi fuerant ne dubitaret ingredi.* Sigebergenſis codex. *cum trepidantium barbarorum tumultum exaudiſſet, perſequi regem, id ipſum iter, quo pridie pulſi fuerant, ne dubitaret.* ſed nihil mihi divini aut humani quiſquam quidquam poſthac creduat, niſi illud *perſequentium regem* inepti alicujus nebulonis gloſſema eſt: nive adeo ſcribendum eſt, ut emendavi, aut certe hoc modo: *cum trepidantium barbarorum tumultum exaudiſſet, id ipſum iter, quo pridie pulſi fuerant, ne dubitaret ingredi.* MODIUS. *Perſequentium regem.* Fallor, aut haec verba non ſunt à Curtio. FREINSH. Gloſſema ſapiunt. CELLAR. Lego. *Perſequi iterum relegendo id ipſum iter.* HEINSIUS.

Ne dubitaret ingredi] Variis gloſſematis hic locus ante conſpurcatus, neque dum opinione mea purus putus. Lectionum diverſitatem apud Modium vide. Nos ex iis hoc exſculpimus, quando pertinaciter libri ſcripti vocem *regem* habent, ab ea fontem omnis variationis. Haec corrupta ſcholiis & additamentis occaſionem dedit. Emendanda autem iterum *relegere.* Quod ex animi ſententia dico, ac ſerio, ſpretis reliquis, ita ſcribo: *cum trepidantium b. t. exaudiſſet, relegere idipſum iter, q. p. p. f. ne dubitaret.* Non proprie, non venuſte magis potuit: & inficeta prae illo, non *perſequi* tantum vel *ingredi*, ſed quidquid aliud excogitare ingenioſi gloſſographi potuiſſent. ACIDALIUS. Placet illud *relegere* Acidalii, ſed nec Modianum *perſequi*, nec vulgare *ingredi*, rejiciendum, cum non conſtet, quod poſuerit Curtius. RADERUS.

Ne tuba quidem] *Ne tubae quidem* vulgo. MODIUS.

Tridiu alimenta] Vide, ſi talia deſideras, Stewech. ad Veget. l. 1. c. 19. & Lipſium de Mil. Rom. l. v. §. 2.

Nix] Livius XXI, 35, 6. de copiis Hannibalis, in Alpium tranſitu: *Feſſis taedio tot malorum, nivis etiam caſus occidente jam ſidere Vergiliarum, ingentem terrorem adjecit &c.* FREINSH.

Allevarentur] Melius hoc, quam ut alii *levarentur.* MODIUS.

Si cuſtodes] Ut iſtos typographicos operas magnus perdat Jupiter, qui tam negligentes ſunt in exprimendis ad eum modum libris, qui ipſis praeitur. Eccere hoc modo correxeram hunc locum: *Niſi cuſtodes fefelliſſent, quaſi feras beſtias ipſos poſſe deprehendi.* hic illi mihi, ſi dis placet, pro *niſi*, *ſi* excuderunt, contraria plane ſententia ab eo, quod dicere vult Curtius, & res poſtulat. MODIUS. *Cuſtodes fefelliſſent*, Ariobarzanis excubias in ſaltu & aditu poſitas. RADERUS. *Si cuſtodes fefelliſſet.* Recte ſic legendum vidit Sebiſius: nam profecto de duce itineris hic ſermo eſt. Duces itineris, ſuſpecti praeſertim, & ignoti, aſſervabantur, quod ſatis conſtat, additis ſc. cuſtodibus. Quamobrem duo haec verba conjungi amant, ut apud Cicer. ad Attic. X, 20. *cuſtodiae, quibus aſſervor.* Liv. XXIV, 45, 10. *eum interdiu ſolutum cuſtodes ſequebantur, nocte clauſum aſſervabant.* Id etiam morum Alexandri fuiſſe ſatis conſtat ex Curtio infra IX, 9, 1. *duces ſecordius aſſervati profugerant.* Hinc

vel[1] *anima, pendere & regis ſalutem, & ſuam.* Tandem venere in jugum. à dex- 20
tera iter ad ipſum Ariobarzanen erat: hic Philotan & Coenon[2] cum Amynta &
[3] Polyperconte, expeditam habentes manum, [4] reliquit, monitos; [5] *ut quia* [6] *e-
ques pediti erat mixtus;* [7] *qua pinguiſſimum* [8] *eſſet ſolum, &* [9] *pabuli fertile, ſenſim
procederent:* [10] duces itineris de [11] captivis dati. Ipſe cum armigeris & ala, quam 21
Agema [12] appellant, ardua ſemita, ſed longius à ſtationibus hoſtium remota,
multa cum vexatione proceſſit. Medius erat dies, & fatigatis [13] neceſſaria quies; 22
quippe tantumdem itineris ſupererat, quantum emenſi erant; ſed minus praecipi-
tis atque ardui. [14] Itaque refectis cibo ſomnoque militibus, [15] ſecunda vigilia ſur- 23
git. & cetera quidem haud aegre [16] praeteriit. ceterum, qua ſe [17] jugum mon-
tium paullatim ad planiora [18] demittit, ingens vorago concurſu [19] cavata torren-
tium [20] iter ruperat. [21] ad haec arborum rami alius alio implicati & [22] coëuntes, 24
ut perpetuam [23] objecerant [24] ſepem. Deſperatio igitur ingens, adeo, ut vix lacri-
mis abſtinerent, inceſſerat. Praecipue obſcuritas terrori erat: nam etiam ſi qua 25
ſidera internitebant, continenti [25] fronde tectae arbores conſpicere prohibebant.

[1] ne

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. Col. Baſ. Frob. D. Mer. Pal. 1. *animo.* 2 Voſſ. 2. omittit *cum Amynta.* 3 Voſſ. 2. *Polypercota.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. F. B. 1. 2. *relinquit* Ald. Col. Baſ. Mer. Frob. *praemiſit.* 5 Bongarſiani *& quia* Fl. Leid. Voſſ. 1. *ut quia &.* 6 Voſſ. 2. *equites pediti erant mixti.* 7 Fl. *& quam* Leid. *& quum* Voſſ. 2. *quam* B. 1. *qua* exſcalpto *m.* 8 Ald. *eſſe.* 9 Pal. 1. *pabulo.* 10 MSS. & aliae editt. *duces erant.* 11 Baſ. *captis.* 12 Fl. Leid. Voſſ. 2. *appellabant* Voſſ. 1. *appellabat.* 13 P. *quies neceſſaria.* 14 Vulg. *ita.* 15 Pal. 1. *prima.* 16 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Amſt. Lugd. *praeterit.* 17 Voſſ. 1. 2. Amſt. Lugd. *mont. jug.* 18 Voſſ. 2. Ald. Elz. Col. Baſ. Mer. *dimittit.* 19 Fl. *vacata.* 20 P. *interruperat.* 21 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *ad hoc.* 22 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *cohaerentes.* 23 P. *objecerent.* 24 Mer. *Sepēm.* 25 Fl. Leid. Voſſ. 1. *fronte.*

Hinc eſt quod Xenophon Ἀναβασ. IV. Cheriſophum erroris graviſſimi notat, qui ducem quem verberibus affeciſſet, negligenter aſſervaverit, cum facile conjicere potuiſſet, illum fugiturum eſſe, quod & accidit. Eamdem ob cauſſam Carthaginenſes ſuſpectos habuere Romani, *quod quem Romam mitti placuiſſet &c. non cuſtodiſſent*, Liv. XXXIV, 61, 6. Errorem autem ducis ſui quomodo ultus ſit Annibal, apud Livium XXII, 13, 9. reperies. FREINSH.

Vel anima] *Animo* legitur vulgo, ſed male. hoc enim intelligi debet, ex unius aut fide pendere, aut vita, omnium ſalutem. MODIUS. Recte ſic, non *animo.* ſenſus: ſeu fides ducem noſtrum; ſeu vita deſerat; periimus. FREINSH. Si dux fraudulenter vellet agere, aut caſu in itinere interiret; & regem & ſe in extremis periculis fore. CELL.

Reliquit] *Praemiſit* editiones, peſſime. ut & mox, quum habent, *& quam pinguiſſimum*, pro *qua pinguiſſimum.* Arrianus l. III. Ἀμύνταν δὲ μετὰ Φιλόταν καὶ Κοῖνον τὴν ἄλλην στρατίαν ὡς ἐπὶ τὸ πεδίον ἄγειν. αὐτὸς δὲ ἤει ὁδὸν χαλεπὴν καὶ τραχεῖαν, καὶ ταύτην δρόμῳ τὸ πολὺ ἦγε. MODIUS.

Eques] Vix hic capio, cum pedites aegerrime ex his locorum teſquis & rupibus eniterentur, quomodo equites fuerint ſecuti. Videtur Curtius non ſine auxeſi invium iter prorſus inexplicabile reddidiſſe praeſertim equiti. RADERUS. Pro Curtio reſponderi poſſit, habuiſſe equos locis aſperis innutritos, quales deſcribuntur Numidae apud auctores, item Hiſpani, (Strabonem vide lib. III.) quorum certe multa millia per Alpes traduxit Hannibal, & ne hoc mireris, etiam elephantos, ut noveris, verum dicere Tacitum XV, 59, 3. *multa experiundo confieri, quae ſegnibus ardua videantur.* Certe in Romanis equitibus neceſſitas & timor id docuit, apud Livium XXII, 15, 9. *qui proſe inviis callibus ad dictatorem perfugerunt.* Vide Indicem *ala.* FREINSH.

Duces erant itineris] Malim abeſſe hoc *erant*, quod profecto nec Curtius adjecit. ACIDALIUS. Vocem *erant* velut redundantem inductam vellet Acidalius; ſed non videtur otioſa, & libri omnes editi inediti ſervant. RADERUS. Vulgo male *duces erant*, quod ab inepta gloſſa intruſum corrumpit ſententiam. & video jam hoc notaſſe Acidalium. FREINSH.

Praeterit, ceterum] Male haec antea & legebantur, & interpungebantur hoc modo: *& cetera quidem haud aegre praeteriit. ceterum qua ſe jugum montium paullatim ad planiora demittit* &c. MODIUS.

Cohaerentes] *Coëuntes*, vulgo. recte. IDEM.

Obſcuritas terrori erat] Livius l. X. *Turbida lux metum circa inſidiarum faciebat.* LOCCENIUS.

Continenti fronde] Continua. Vellej. l. II. c. 109. *exciſis continentibus Herciniae ſilvis.* CELLAR.

[1] ne aurium quidem uſus ſupererat, ſilvas quatiente vento; [2] quae concutientibus
26 ramis majorem quam pro flatu ſonum [3] reddebant. Tandem exſpectata lux omnia,
quae terribiliora nox fecerat, minuit: circumiri brevi ſpatio poterat eluvies; &
27 ſibi quiſque dux itineris coeperat fieri. Evadunt ergo [4] in editum verticem: ex
quo hoſtium ſtatione conſpecta, [5] ſtrenue armati, à tergo ſe oſtendunt nihil tale
28 metuentibus; quorum pauci, qui congredi auſi erant, caeſi ſunt. Itaque hinc
morientium gemitus; hinc ad ſuos recurrentium miſerabilis facies; integros quo-
29 que, [6] antea quam diſcrimen experirentur, in fugam [7] avertit. Fremitu deinde
in caſtra, quîs Craterus [8] praeerat, inlato; ad occupandas anguſtias, in quibus
30 pridie [9] haeſitarat, miles [10] educitur. ſimul [11] & Philotas cum Polyperconte A-
myntaque & Coeno diverſum iter ingredi [12] juſſus, alium terrorem intulit barba-
31 ris. [13] Ergo undique Macedonum [14] armis fulgentibus ancipiti malo oppreſſi, [15] me-
morabile tamen proelium edunt. ut opinor, ignaviam quoque neceſſitas acuit; &
32 ſaepe deſperatio ſpei cauſſa eſt. Nudi [16] complectebantur armatos, & ingenti
corporum mole ſecum ad terram detrahentes, ipſorum telis pleroſque fodiebant.
Ario-

VARIANTES LECTIONES.

1 P. *nec.* 2 Voſſ. 1. Bong. Amſt. Lugd. *quae concurrentibus* Fl. Leid. Ald. Frob. Mer. *qui concurrentibus* Voſſ. 2. *qui concutientib.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *edebant* Ald. Baſ. *edebat* Frob. Mer. Col. Amſt. *reddebat.* 4 Voſſ. 2. *inditum.* 5 Voſſ. 2. *ſtrue.* 6 MSS. & Bong. *antequam.* 7 Pal. 1. *vertit fremitus.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1 Bong. *praeſidebat.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. Pal. 1. D. Bong. *haeſerant* Voſſ. 2. *haeſitarant* Mer. *haeſitaverat.* 10 Voſſ. 2. *ſeducitur.* 11 Ald. Col. Baſ. Frob. Mer. omittunt *&.* 12 Alii *juſſis.* 13 Voſſ. 1. 2. Bong. Amſt. *undique ergo.* 14 Mer. *animis.* 15 Voſſ. 2. *miſerabile* in margine *memorabile.* 16 Mer. *complectebant.*

Quae concurrentibus] Aurea noſtra prae impreſſis illis, *qui concutientibus ramis majorem quam pro flatu ſonum reddebat.* fateor tamen etiam haec ferri poſſe. MODIUS.

Eluvies] Quam modo voraginem dixerat, torrentium concurſu cavatam. CELLAR.

Evadunt ergo] Ibi Alexander cippum, ſeu arcum, ſeu abſidem erexit, in qua viatorem ſecuturum admonuit de laevo viae latere ſequendo, dextro velut invio vitando. Extat inſcriptio in vita S. Macarii Romani apud Roſweid. l. 1. vitae Patrum p. 226. *Abſidam iſtam fecit Alexander Philippi* [Freinshemius tamen dubitat, an eo tempore hujus nomen adſcripturus fuerit Alex. idque jam ſupra ad IV, 15, 8. notavit] *Macedo Imperator quando perſecutus eſt Darium Regem Perſarum. Qui terram hanc ingredi voluerit, ad manum ſiniſtram vadat. Ad dexteram enim terra invia & rupibus & anguſtiis eſt plena.* Hanc è Graeco tranſlatam nemo dubitabit, qui auctores vitae, non interpretes legerit. RADERUS.

Integros quoque] Ipſe noſter interpres ſui eſt, *antequam diſcrimen*, id eſt, *pugnam experirentur.* Nec aliter ſupra l. IV. c. 16, 11. *integris debiles implicabantur.* & l. VIII. c. 11, 23. *aliqua membrorum parte multati ab integris deſerti ſunt.* Caeſar B. Gall. l. III. c. 26. *integrae ab labore cohortes.* CELLAR.

Praeſidebat] Hoc laudant membranae, vulgo eſt *praeerat.* MODIUS.

Neceſſitas] Statius x, 487.

Eſt ubi dat vires nimius tim

Silius I, 557.

- - - clauſos acuunt extrema pericli,
Et fractis rebus violentior ultima virtus.

Tacitus H. III, 60, 4. *eſſe adhuc Vitellio vires, acres ſi deſperaſſent.* & Ann. XII, 31, 5. *illi obſeptis effugiis, multa & clara facinora fecere.* Salluſt. Cat. 58, 10. *Neceſſitudo etiam timidos fortes facit.* Vide Lipſium Polit. V, 18. Veget. III, 21. *ex deſperatione creſcit audacia.* Hannibal hinc ſtimulat ſuos apud Liv. XXI, 44, 10. *vobis neceſſe eſt fortibus viris eſſe, & omnibus inter victoriam mortemve certa deſperatione abruptis; aut vincere, aut ſi fortuna dubitabit, in proelio potius, quam in fuga, mortem oppetere.* Seneca de Clem. I, 12. *Acerrima virtus eſt, quam ultima neceſſitas extundit.* Pulchre Xenophon hiſt. Graec. lib. VII. quo loco narrat Thebanos, qui poſt profligatum Spartanorum exercitum, ipſam urbem invaſerant, vix centum à viris eſſe repulſos, praemittit: ἔξεστι μὲν τὸ θεῖον αἰτιᾶσθαι, ἔξεστι δὲ λέγειν, ὡς τοῖς ἀπονενοημένοις οὐδεὶς ἂν ὑποσταίη. *Id partim numini poteſt adſcribi, partim dici, deſperatis neminem poſſe reſiſtere.* Prudenter ergo à Scipione Numantiam obſidente, *non eſt permiſſa pugna morituris.* apud Florum II, 18, 13. ubi notam noſtram inſpice. FREINSH. Exemplum cape in Locrenſibus apud Juſtin. l. XX. c. 3. CELLAR.

Agmi-

Ariobarzanes tamen, [1] xl. ferme equitibus, & [2] quinque millibus peditum ſtipa- 33
tus, per mediam aciem Macedonum cum multo ſuorum atque hoſtium ſanguine
erupit; Perſepolim urbem caput regionis occupare feſtinans. Sed à cuſtodibus 34
urbis excluſus, conſequutis ſtrenue hoſtibus, cum omnibus fugae comitibus reno-
vato proelio cecidit. Craterus quoque raptim agmine acto ſupervenit.

Variantes Lectiones.

1 Pal. 1. *decem.* 2 Sic F. ſed P. *quinque milia* Ald. Col. Mer. *quinque* omiſſo *mill.* B. 1. 2. Voſſ. 1. *II* B. Baſ. 5. *ped. mill.*

Agmine acto] Ducto. *Agi* dicuntur pecora, & jumenta, quum propelluntur. infra l. v. c. 13, 19. *reliquum agmen more pecudum agebatur.* Adde quae ad lib. III. c. 13, 10. notavimus. CELLAR.

Caput V.

Ad Perſepolim properans, captivorum Graecorum IV M. liberat.

Rex [1] eodem loco, quo hoſtium copias fuderat, caſtra [2] communivit. Quam- 1
quam [3] enim undique fugati hoſtes victoriam conceſſerant; tamen praealtae
praecipiteſque foſſae, pluribus locis objectae, [4] abruperant iter: ſenſimque & cau-
te [5] progrediendum erat; jam non hoſtium, ſed locorum fraude ſuſpecta. Pro- 2
cedenti ei literae [6] redduntur à [7] Tiridate, cuſtode [8] regiae pecuniae, indi-
cantes, *eos, qui in urbe eſſent, audito ejus adventu, diripere velle* [9] *theſauros;*
properaret occupare: expeditum iter eſſe, quamquam Araxes amnis interfluat. Nul- 3
lam

Variantes Lectiones.

1 Vulgo *eodem in loco.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. Baſ. *communit* Mer. *communiit* Col. *commovit.* 3 Voſſ. 2. *eum.* 4 Voſſ. 2. *arrup.* 5 MSS. B. 2. *progrediundum.* 6 Voſſ. 2. *traduntur.* 7 Bong. & MSS. *Tyridate* Ald. *Theridate.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *pec. reg.* 9 Pal. 1. & Voſſ. 2. omittunt *properaret occupare* & legunt *theſauros dimiſſos* D. *properaret occupare theſauros dimiſſos* Fl. Leid. Voſſ. 1. Ald. Baſ. Col. Mer. Frob. *theſauros properaret occupare theſauros dimiſſos* P. *theſ. prop. occ. dim. theſ.*

Locorum fraude] Hoc μεταφορικῶς: fraus enim non cadit, niſi in hominem, & humani generis hoſtes Stygios genios: nam coeleſtes non fallunt. Poterant tamen & loca eſſe ſuſpecta ab hoſtibus ad perniciem aliorum comparata & inſtincta, cum ſaepe in pontibus, ſilvis, campis montibus fiunt, quando ſcrobes fodiuntur, murices & ſtimuli, tribulique & pali defodiuntur. RADERUS. Fraudem locis tribuit Curtius ob foſſas praealtas, ſive eas ad impedienda itinera hoſtes effeciſſent, ſive ipſius naturae impetus, ut ſupra v, 4, 23. Simili figura dici ſolent *infida loca.* ut apud Flor. III, 4, 5. *infidum glacie flumen.* in Tacito 1, 61, 2. *fallaces campi &c.* FREINSH. *Fraus locorum,* pro difficultate locorum ponitur, ut apud Virg. l. IX. Aen. vſ. 396.

- - - videt Euryalum, quem jam manus omnis
Fraude loci, & noctis ſubito turbante tumultu
Oppreſſum rapit.

Vel pro periculo, idem Virg. l. x. Aen. vſ. 72.

Quis Deus in fraudem, quae dura potentia noſtra
Egit? id eſt in periculum, ita enim in jure lectum eſt: *Fraudi erit illa res.* Id eſt periculo, ut ibidem annotat Servius. iterum l. VII, 8, 34. *locorum fraude deceptis.*

Properaret occupare] Excuſi libri *properaret occupare theſauros dimiſſos,* ab iis nempe ſunt, qui theſaurum mendorum ingentem Curtio liberaliter donatum, nobis ex ejus monumentis eruendum reliquerunt. MODIUS. *Occupare.* Inſertae vulgo binae voces *theſauros dimiſſos:* quas plane inſititias non Modius, non alius mihi perſuadebit. Emendo ego: *properaret occupare theſauros ditiſſimos, expeditum iter eſſe.* Invitabat & incitabat eum, quod cum iter facile, tum praeda eſſet maxima. ACIDALIUS. Libri veteres plerique poſt *theſauros* habent vocem *dimiſſos,* unde Acidalius facit *ditiſſimos.* mihi neſcio quomodo convenientius videatur, ſi legatur *theſauros ſibi commiſſos.* vitium videtur ortum ex literis primo male connexis, hoc modo: *theſauros ſibicommiſſos,* poſt per emendationem mutatis deletiſque, quae diſplicebant, ut fieret, *dimiſſos.* SCHEFFER. Placet Acidalii *ditiſſimos.* HEINSIUS.

Quamquam] Valde dubito de ſcriptura hujus loci, nec enim ita in levi habendum puto hunc fluvium, ut diceretur *expeditum iter eſſe, quamquam*

lum virtutem regis iſtius [1] magis, quam celeritatem laudaverim. relictis [2] enim pedeſtribus copiis, tota nocte cum equitibus, itineris tanto ſpatio fatigatis, ad
4 [3] Araxen prima luce pervenit. Vici erant in propinquo; quibus [4] dirutis, pon-
5 tem ex materia eorum, ſubditis ſaxis, ſtrenue induxit. Jamque haud procul [5] ur-
be erant; quum miſerabile agmen, inter pauca fortunae exempla [6] memorandum,
6 regi occurrit. Captivi erant Graeci ad quatuor millia fere, quos Perſae vario ſuppliciorum modo adfecerant. alios [7] pedibus, quoſdam manibus auribuſque amputatis, [8] inuſtiſque barbararum literarum notis, in longum ſui ludibrium reſervaverant;

VARIANTES LECTIONES.

1 Bong. Fl. Voſſ. omittunt *magis* Leid. bis repetit *iſtius*. 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. omittunt *enim*. 3 Sic MSS. 4 Sic omnes MSS. Bong. Lugd. & Amſt. vulgo edunt *direptis ac dirutis*. 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Pal. 1. D. *urbem*. 6 Voſſ. 1. *memorando*. 7 Voſſ. 2. *peditibus*. 8 Voſſ. 1. *inuſtis*.

interfluat amnis, quem propter copiam aquarum nec nando ſuperare poſſis, nec vado. Id autem ſic fuiſſe, clarum ex ſequentibus, nam Alexander ibi pontem ſtruere neceſſe habuit. Scripſit omnino Curtius: *expeditum iter eſſe, quam qua Ar. amnis interfluat.* Hoc eſt, ſi inire rationem poſſit trajiciendi fluminis, ceterum iter in expedito fore. Et ſane apparet Alexandrum non temere ad fluvium procurrentem, ibi ſubſtitiſſe hiantem & circumſpicientem, quomodo tranſiret, ſed ante capto conſilio, à peritis locorum edoctum, eo animo proceſſiſſe, ut ad pontem fabricandum vicorum iſtorum, de quibus Curtius, materia uteretur. Unde facile intelligitur fabros etiam aut praemiſiſſe, aut ſecum deduxiſſe: denique omnia ex praeparato fuiſſe geſta. FREINSH. Freinshemio legendum videtur, *quam qua*, hoc eſt, *praeterquam qua*, quia fluvius ſine ponte impeditum iter faciat. Nec tamen vulgaris ſcriptura nobis diſplicet, quod Tiridates non ignoravit, nihil facilius eſſe tanto exercitui, quam pontem tumultuarium flumini imponere, aut vadum, quo trajiciat, invenire. de hoc Araxe diximus modo ad cap. 4, 7. addo eumdem eſſe Ptolemaei *Rhogomanem*, & forſan Arriani etiam *Aroſin*. Indic. Rer. p. 585. CELLAR.

Nullam virtutem regis iſtius, quam] Eleganter dictum. vulgo: *nullam virtutem regis iſtius magis quam.* inepte, ſi cum noſtris conferantur. MODIUS. Illud *magis* ut imperiti gloſſema à Modio merito eſt inductum. RADERUS. *Quam celeritatem.* In Caeſare maxime apparuit, de quo Cicero l. VIII. ad Att. ep. 9. *hoc τέρας horribili vigilantia, celeritate, diligentia eſt*, nam, quod Veget. l. IV. c. 31. obſervat, *in rebus bellicis celeritas amplius ſolet prodeſſe, quam virtus.* CELLAR.

Dirutis] Iterum vulgo, *quibus direptis ac dirutis*, & fortaſſe ita eſt legendum. MODIUS. Male Freinshemius renuentibus omnibus MSS. retinuit vulgatum *direptis ac dirutis*. HEINSIUS.

Pontem] Hic ad Auguſti fere aevum permanſit, niſi quod fluminis incrementa valde ruperunt. poſtea Auguſtus firmiorem ſubjecit. Servius in Virgil. VIII, 728. LOCCENIUS. Dubitat tamen Sebiſius, an eouſque durare potuerit, tumultuario tantum opere conſtructus. Ego plane alium pontem fuiſſe credo, de quo Virgilius: imo & alium fluvium. Nam de Armenio Araxe Virgilio ſermo eſt; Curtio de Perſico: quos non pro uno fluvio habendos, etiam Salmaſio ad Solinum pag. 846. placuit, & multis rationibus oſtendi poteſt. FREINSH.

Haud procul urbe] Perſepoli. CELLAR.

Quatuor millia] Juſtinus auctor eſt, octingentos Graecos Alexandro occurriſſe, qui poenam captivitatis truncata parte corporum tulerant, rogantes, ut ſicuti Graeciam, ſe quoque ab hoſtis crudelitate vindicaret. Et Suidas eamdem hiſtoriam referens, octingentos fuiſſe ait, qui olim in Graecia capti à Perſis, & praeciſis manibus auribuſque mutilati erant: quos benigne Alexander excepit, & magnis muneribus conſolatus eſt. POPMA. *Quatuor millia.* Diodorus XVII, 69. & Juſtinus XI, 14, 11. non niſi *octingentos* recenſent. Apud Plutarchum & Arrianum nulla horum mentio. RADERUS. *Octingentos* numerat & Suidas in Ἀλέξανδρος. FREINSH.

Pedibus, manibus, auribuſque] Barbara crudelitas. ſimile exemplum in eadem gente notavit Seneca de Ira l. III. c. 20. *Rex Perſarum totius populi nares recidit in Syria, inde Rhinocolura loci nomen eſt.* LOCCENIUS. Quamquam Aethiopum regi id Strabo attribuat l. XVI. locus vero eſt in Aegypti Syriaeque, ſive Palaeſtinae confinio. CELLAR. Ingentem exemplorum acervum iis, qui tam crudelia deſiderant, hic exhibebit Cl. Freinshemius, ſi eum inſpicere ſeorſim voluerint, quae huc congerere viſum non fuit, quia locus non capiebat. Adde tantummodo Briſſonium lib. II. de Regno Perſ. p. 267.

Inuſtiſque] Mos notandi frontes & inurendi non Perſis tantum & barbaris uſurpatus, ſed Graecis etiam & Romanis uſitatus. Multa nos paſſim de ſtigmatis ad Martialem. Lipſius Electorum II, 15. plurima de eodem argumento. RADERUS. Vide & obſervationes Cujacii VII, 13. FREINSH. Juvenali hinc ſervi ſunt Sat. XIV. v. 24. *inſcripta ergaſtula.* Metony-

rant; & quum ſe quoque alienae ditionis eſſe cernerent; volentes regi occurrere
non prohibuerant. [1] Inuſitata ſimulacra, non homines videbantur; nec quidquam 7
[2] in illis praeter vocem poterat [3] agnoſci. plures igitur lacrimas commovere, quam
profuderant [4] ipſi. quippe [5] in tam multiplici variaque fortuna ſingulorum, in-
tuentibus ſimiles quidem, ſed tamen diſpares poenas, quis maxime miſerabilis eſ-
ſet, [6] liquere non poterat. Ut vero *Jovem illi tandem Graeciae ultorem aperuiſſe* 8
oculos [7] conclamavere; [8] omnes [9] pari ſupplicio adfecti [10] ſibi videbantur. Rex ab-
ſterſis, quas profuderat, lacrimis, *bonum* [11] *habere animum* jubet; *viſuros urbes*
ſuas conjugeſque: & caſtra [12] inde duo ab urbe ſtadia [13] communit. Graeci exceſ- 9
ſerant vallo, deliberaturi, quid potiſſimum à rege peterent: quumque aliis [14] *ſe-*
des

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. Voſſ. 1. Bong. *inviſitata.* 2 Voſſ. 2. omittit *in.* 3 Pal. 1. *cognoſci.* 4 Voſſ. 2. *ipſi ipſe.* 5 Pal. 1. Mer. *vitam.* 6 Voſſ. 2. *loqui vere non poterant.* 7 B. 2. omittit *conclamavere* Voſſ. 1. *clamavere.* 8 Voſſ. 2. *omnis.* 9 Pal. 1. omittit *pari.* 10 Mer. omittit *ſibi.* 11 P. *an. hab.* 12 Bong. omittit *inde* Fl. Leid. Voſſ. 1. *in.* 13 Mer. *communiit.* 14 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Bong. *ſedem.*

nymice. & Apulejo l. IX. *frontes literati, pedes annulati.* Plutarch. in Nicia de Syracuſanorum in captivos Athenienſes ſaevitia. *ὡς οἰκέτας ἐπόλουν, στίζοντες ἵππον εἰς τὸ μέτωπον, ut ſervos vendiderunt, equo in fronte compunctos.* CELLAR.

Quippe in tam multiplici &c.] Levia fuerunt adhuc, quae notavimus in hoc libro: gravius hoc erit, & quod à ſe dabit illis aliquod etiam pondus. Turbatus eſt locus, & confuſus, quem digero, & dirigo traductione, diſtinctione. Sic mutandus enim ordo. *quippe in tam multiplici variaque fortuna ſingulorum intuentibus ſimiles quidem, ſed tamen diſpares poenas, quis maxime miſerabilis eſſet, liquere non poterat: omnes pari ſupplicio adfecti ſibi videbantur. Ut vero Jovem illi tandem Graeciae ultorem aperuiſſe oculos conclamavere, rex abſterſis, quas profuderat, lacrimis, bonum habere animum jubet.* in quo ſi fallor, aut fallo, nihil ipſe dehinc credam, nihil umquam mihi credi volo. ACIDAL.

Similes quidem] Propter Acidalii conjecturam, etiam Radero probatam, explanandum hic eſt neceſſario quid ſimile diſtet à pari. *Par* enim eſſe dicitur, quod tantumdem habet aut virium, aut magnitudinis, quamquam alia ſit forma aut ſpecie: ut contra *ſimile* quod eamdem figuram habet, magnitudine diſpari puta, duobus angulis rectis, pares ſunt qui triangulum conſtituunt; quamquam diſſimiles: quadrato quadratum ſimile; quamquam poſſit eſſe diſpar. ſic intelligenda ſunt & alia exempla, ut praeclarum illud apud Quinctilian. X, 1. T. Livius *immortalem illam Salluſtii velocitatem, diverſis virtutibus conſecutus eſt. Nam mihi egregie dixiſſe videtur Servilius Novianus, pares eos magis quam ſimiles.* Contra Liv. XLV, 43, 2. de triumphis Pauli, & Anicii: *Similia omnia magis viſa hominibus, quam paria: minor ipſe imperator, & nobilitate Anicius cum Aemilio, & jure imperii praetor cum conſule collatus: non Gentius Perſeo, non Illyrii Macedonibus, non ſpolia ſpoliis, non pecunia pecuniae, non dona donis comparari poterant.* Hinc intelligas legendum in Apulejo de habitud. doct. Plat. *Nec ſolum aequalitas, verum etiam ſimilitudo cum virtutis ingenio conjungitur.* Vitioſum enim eſt, quod editur ibi, *qualitas.* Sic itaque in hac miſerorum turba, ſimilis erat omnium poena, quippe mutilatio: ſed tamen diſpar, levius enim afflicti erant, qui aures puta, quam qui manus, pedeſve, aut oculos perdiderant. & quamquam revera erat calamitatis diverſitas, tamen triſti hoc ſpectaculo ſubito offuſo, non liquere poterat intuentibus, quis maxime eſſet miſerabilis in tanta turba miſerorum. his igitur ſic, ut debent, acceptis, inepte ſubjiceretur: *omnes pari ſupplicio adfecti ſibi videbantur.* quod tamen Acidal. ea adſeveratione volebat, ut ſi hic falleret, aut falleretur, nec credere ultra quidquam, nec credi velle paciſceretur. ego vero potius omnia alia credam. quis enim ferret ita loquentem in *diſparibus poenis pari calamitate adfecti ſibi videbantur?* deinde ſi ſic volebat, cur retinuit illud *ſibi?* quo expuncto, illud *videbantur* rectius retuliſſet ad praecedens *intuentibus.* Sed fefellit Virum eruditum & acutum, tum mens Curtii, tum ipſa vis verborum. Utraque hoc volunt: agmen hoc miſerorum ipſo conſpectu moviſſe lacrimas procul viſentibus. dein poſtquam propius ſuggreſſum, etiam clamorem eum ſuſtuliſſet, mixtum commemoratione malorum ſuorum, & congratulatione vindictae, ſic tetigiſſe animos audientium, ut non ſecus adficerentur, ac ſi ipſi idem ſupplicium in ſuis corporibus pertuliſſent. FREINSH.

Jovem illi] Scilicet Graeci captivi: conclamaverunt autem *aperuiſſe oculos*, id eſt, reſpexiſſe ad calamitatem & miſeriam ſuam poſt diuturnam diſſimulationem, quaſi non videret. SCHEFFER. Inſcriptiones JOVI VINDICI apud Gruter. & Reineſ. proſtant. hunc putant jam vindictam ſumere de damnis Graeciae à Perſico exercitu illatis. CELLAR.

Ex-

des in [1] *Aſia rogare*; aliis *reverti domos* placeret; [2] Euthymon Cymaeus ita locu-
10 tus ad eos fertur. [3] *Hi, qui modo* [4] *ad opem petendam ex tenebris & carcere procedere erubuimus,* [5] *ut nunc eſt, ſupplicia, (quorum nos pudeat magis an poeniteat, incertum*
11 *eſt) oſtentare Graeciae velut laetum ſpectaculum cupimus. At ii optime miſerias ferunt, qui abſcondunt: nec ulla* [6] *eſt tam familiaris infelicibus patria, quam ſolitudo, & ſta-*

tus

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. Mer. *Aſiam.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. B. 2. *Euctemon Cymeus* Ald. *Euthymo Cymaeus* Voſſ. 2. *Eutenon bimeus* Pal. 1. *Thymaeus* Baſ. Mer. Col. *Eutemon.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. *ii* vulgo *nos.* 4 Fl. Leid. Amſt. Lugd. *etiam ad opem* Voſſ. 2. *& ad opem.* 5 Baſ. Mer. Frob. Col. *nunc ſimplicitas noſtra eſt, ſupplicia.* 6 Leid. Voſſ. 1. 2. *tam fam. eſt.*

Exceſſerant vallo] Vallo caſtrorum, in quibus rex eos alloquio dignatus erat. CELLAR.

Euctemon ita] Totum locum, quemadmodum in excuſis legitur adſcribam, ut emendationis ejus rationes facilius perſpici à quovis poſſint. ſic igitur editiones: *Euctemon Gymaeus ita locutus ad eos fertur; hi qui modo ad opem petendam ex tenebris & carcere procedere erubuimus, ut nunc ſimplicitas noſtra eſt, ſupplicia quorum nos pudeat magis an poeniteat incertum eſt &c.* quae compara ad noſtra, & intelliges, quot ex una periodo maculas elueris. MODIUS. *Nos qui modo etiam ad opem petendam ex tenebris & carcere procedere erubuimus, ut nunc eſt, ſupplicia noſtra, quorum nos pudeat magis, an poeniteat incertum eſt, oſtendere Graeciae velut laetum ſpectaculum cupimus.* In elegantem mehercule ſplendorem haec Modius è tam foedo ſquallore dedit. Unum nos monemus etiam, per interrogationem, ſi forte, efferenda. Nec ignoro enim alias, haec talia qua figura ſoleant dici, quae pronuntiandi ſola ratio moderatur. ACIDALIUS. *Cymaeus*, gentile nomen, *Cyme*, vel *Cumae* urbs Aeoliae. CELLAR.

Ut nunc eſt] Haec quid ſibi velint, non excogito. Puto plane Curtium ſcripſiſſe: *Ii, qui modo ad opem petendam ex tenebris & carcere procedere erubuimus, nunc & ſupplicia &c. oſtentare Graeciae velut laetum ſpectaculum cupimus.* τὸ *ii* agnoſcunt libri MSS. quique pro eo habent *nos*, id ex gloſſa acceperunt. Eſt autem elegans, & emphaticum, ſaepeque ita uſurpatum optimis ſcriptoribus. vocula *ut* eſt nata ex poſtrema ſyllaba verbi *erubuimus*, poſtremo *&* converſum in *eſt*, quo vitio non aliud frequentius. SCHEFFER. *Ut nunc eſt, ſupplicia.* Ecquae, rogo, elegantia, aut vis ineſt in illo: *ut nunc eſt?* Non me praeterit, per illam loquendi rationem eleganter deſcribi alias praeſentem rerum ſtatum. Cicero l. IV. ad Fam. ep. 9. *Non habet, ut nunc quidem eſt, id vitii res.* Ubi vide commentarium P. Manutii, qui plura hujuſmodo loca congeſſit. Verum à Curtii loco ea dictio prorſus aliena eſt. Ceterum vel mediocri mentis intentione opus eſt, ut tibi mecum perſuadeas, ita legendum eſſe, nec aliter Curtium ſcripſiſſe. *Hi*, nos ſcilicet, *qui modo ex tenebris & carcere procedere erubuimus, itane ſupplicia* (noſtra) *oſtentare Graeciae velut laetum ſpectaculum cupimus?* Eſt enim irriſionis quaedam formula, quaſi dicat incongruens eſſe, eos, quos puduerit vel è carcere progredi in conſpectum hominum, quippe manibus, auribus, pedibus mutilos, tantopere nunc geſtire in Graeciam reverti, futuros popularibus ſuis ſpectaculo. laeto ſcilicet. *Itane, Itane vero*, urgentis ſunt, aut etiam ſtomachantis, inquit Turſellinus c. 8. de Particulis, & exempla ſubjungit. Ceterum meam ſententiam firmant nonnulli codices à Freinshemio laudati, in quibus non *ut nunc eſt*, ſed *ut nunc* legitur, & poſt *cupimus* adjecta eſt nota interrogationis. HEUMANN. Parerg. Critic. p. 98. Mediocri me mente praeditum agnoſco libenter, ac proinde non motum, ut perſpiciam hunc locum corruptum, quod duo doctiſſimi viri Cl. Schefferus & Heumannus acriter contendunt; etiamſi videri poſſint & alii haeſitaſſe, qui ideo ſic interpolarunt, *nunc ſimplicitas noſtra eſt.* At vero hanc loquendi formulam, ut elegantem, & iterum corruptam l. IX, 6, 6. librariis imputabit, & Curtio vindicabit Acidalius. Nam ſi non poſſit ſignificare praeſentem rerum ſtatum; vel ut nunc ſunt tempora; hoc patriae ſtatu; hodie, vel ſimile quid, idem dubium de aliis locis moveri poſſit. Aſinius Pollio ad Ciceronem l. X. Fam. ep. 31. *Conſtitui, ut nunc eſt, cum exercitu proficiſci.* Cicero ad Att. l. XII. ep. 28. *quae ſi manebunt, quaerenda erit excuſatio ad Brutum, ſed, ut nunc eſt, manſurae videntur.* Simile eſt, quod dixit l. VIII. ad Att. ep. 23. *Certe tranſeunt, vel quomodo nunc eſt, tranſierunt.* Quinctilian. Decl. CCLXXVIII. *Cum honoraretur filius, ut nunc eſt, tuus.* Adde praeſtantiſſimum Gronovium ad Plauti Mil. Gl. act. 3. ſc. 1. vſ. 216. Bene vero conſuluiſſet Vir Doctiſſimus, ſi nobis indicaſſet, unde hauſerit illas nonnullorum codicum Freinshemianorum lectiones, in quibus *eſt* omiſſum fuit, & addita interrogandi nota. Nam ad Curtium adjecta nos non offendimus, quod monendum duximus, ne quis à nobis quid negligentia omiſſum ſuſpicetur.

Atqui optime] *At ii* vulgo: minus bene. MODIUS.

Qui abſcondunt] Eodem recidit illud Pindari Pythionic. III, 146.

- - - - - - - - τὰ μὲν ὦν
Οὐ δύνανται νήπιοι κόσμῳ φέρειν,
Ἀλλ' ἀγαθοί, τὰ καλὰ τρέψαντες ἔξω.

Res

ius prioris oblivio. Nam qui multum in ſuorum [1] *miſericordia ponunt, ignorant, quam*
celeriter lacrimae [2] *inareſcant. Nemo fideliter diligit, quem faſtidit; nam & calami-* 12
tas querula eſt; & ſuperba felicitas. Ita ſuam quiſque fortunam in conſilio habet,
quum de aliena deliberat: [3] *& niſi mutuo* [4] *eſſemus miſeri, olim alius alii potuiſſemus*
eſſe faſtidio. Quid mirum eſt, fortunatos ſemper parem quaerere? Obſecro [5] *vos, olim* 13
vita [6] *defuncti, quaeramus locum, in quo haec* [7] *ſemeſa membra obruamus: ubi* [8] *hor-*
ribiles cicatrices celet exſilium. [9] *Grati prorſus conjugibus, quas juvenes duximus, re-*
vertemur! Liberi in flore & aetatis & rerum [10] *agnoſcent, & fratres ergaſtuli detri-*
menta? Et [11] *quota pars noſtri tot obire terras poteſt? procul Europa in ultima* 14
Orien-

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. Voſſ. 2. *miſeria.* 2 Voſſ. 2. Mer. *marceſcant.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. omittunt *&*. 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *miſeri eſſemus.* 5 Voſſ. 2. *nos.* 6 Col. *defunctis.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. legunt *ſemeſa obruamus grati,* omiſſis reliquis Voſſ. 2. omittit *in quo haec ſemeſa membra obruamus*, retentis reliquis. 8 Sic legit Pal. 1. & Ald. 9 Sic MSS. D. & Bong. vulgo *ingrati.* 10 Fl. Leid. Bong. Mer. *adgnoſcent fratres* Voſſ. 1. omittit *& fratres* vulgo *& fratres agnoſcent.* 11 P. *quo ita.*

Res adverſas, inquit, *neſciunt moderate ferre ſtulti: at ſciunt ſapientes, quae pulchra ſunt foras & in publicum vertentes:* abſtruſis ſcilicet triſtioribus. quo ingenio proponit nobis in politica prudentia Tacit. I, 24, 1. *abſtruſum, & triſtiſſima quaeque maxime occultantem Tiberium*, & III, 18, 3. *domeſtica mala triſtitia operientem.* Ita enim plane faciendum eſt in deſperatis, aut cum nos credimus ſufficere remedio. Alias enim graviſſime peccatur cum Vitellio, apud eumdem Hiſtor. III, 54, 1. qui *ſtulta diſſimulatione, remedia potius malorum, quam mala differebat.* FREINSH.

In ſuorum] Adhuc vulgo *in aliorum*, & pro *ponunt* erat in MS. Colonienſi codice *confidunt*, non recte, me judice. MODIUS.

Ita ſuam quiſque fortunam in conſilio habet, cum de aliena deliberat: niſi mutuo miſeri eſſemus, olim alius alii potuiſſemus eſſe faſtidio] Haec cum iis, quae & praecedunt & ſequuntur, in hunc modum diſtinguenda, magis in expedito ut ſit ſententia. *Nemo fideliter diligit, quem faſtidit. nam & calamitas querula eſt, & ſuperba felicitas. Ita ſuam quiſque fortunam in conſilio habet, cum de aliena deliberat. Niſi mutuo miſeri eſſemus, olim alius alii potuiſſemus eſſe faſtidio: quid mirum eſt, fortunatos ſemper parem quaerere?* Ubi tamen pro *ſemper* libentius *ſibimet* reponam. Et geminam plane mendam in Manilio alicubi ſcio, de quo ad ipſum fortaſſe, cum erit commodum. ACIDALIUS. *Fortunam in conſilio habet.* Suae quiſque fortunae rationem habet; ſuam fortunam conſiderat, & ſecundum illam adverſus alios ſe gerit. CELLAR. Supra l. III, 5, 12. *Darius ergo fortunam meam in conſilio habuit.*

Niſi mutuo] Excuſi minus concinne, *& niſi mutuo miſeri eſſemus.* MODIUS.

Quid mirum eſt fortunatos] Puto & hic ſcribendum, *quid mirum & fortunatos.* longe profecto elegantius hoc eſt, & ex oppoſitione praecedentium, oſtendit, factum non habendum pro iniquo. SCHEFFER.

Olim vita defuncti] Et nunc pro mortuis habiti, de ſepulcro potius, quam de patria cogitemus. CELLAR.

Obruamus] Sequitur in expreſſis, *ubi horribiles cicatrices celet exſilium*, quae unde ſint, divinare non poſſum. nam à Curtio non eſſe ut credam, & ſi non male huic loco conveniunt, trium manu exaratorum codicum conſenſus facit. MODIUS.

Grati] Reduximus veram lectionem ex MSS. nonnullis. Per ironiam autem haec dicta aculeum habent: quod qui non receperunt ingratiis mutaverunt, *ingrati.* FREINSH.

Et fratres] Hic copulam *&* non habent membranae, & omnino aliquod latens ulcus ſubeſſe videtur. MODIUS. *Ingrati prorſus conjugibus, quas juvenes duximus, revertemur. Liberi in flore & aetatis & rerum & fratres agnoſcent ergaſtuli detrimenta.* Poſtremam copulam in membranis non eſſe Modius notat: & videri ſibi aliud omnino latens ulcus ſubeſſe. Recte ſuſpicatus ille: nobis ipſum ulcus magis notum, quod & ſanamus levi manu, ſcribimus: *liberi in flore & aetatis & rerum patres agnoſcent ergaſtuli detrimenta?* quod ſi copulam obteri non pateris, muta *ut: ut patres non agn.* quomodo Vellej. l. II. *At nunc ſi quis tanti habitet vix ut ſenator agnoſcatur.* Ceterum *ergaſtuli detrimenta* eleganter Curtius pro ipſis captivis, & ergaſtulis, ut Apulejus noſter l. I. Aſini, *fortunae decermina*, pro mendicis, quaſi fortunae recrementa. Sic enim Magnus Lipſius iſthic legit, è cujus emendatione locum integrum apponam. *Ecce Socratem contubernalem meum aſpicio. humi ſedebat ſciſſili palliaſtro ſemiamictus, poenali lurore ac miſera macie deformatus: qualia ſolent fortunae decermina ſtipes in triviis erogare.* in quo ipſo ut de aliis cum eo mihi non convenit, quae ſuo loco reſervamus, ita neque de hac voce: de qua nonnihil nunc occaſione oblata, non quaeſita, breviter agemus. Ac *decermina* ſcribi

Apu-

Orientis relegati, ſenes, debiles, majore [1] *membrorum parte* [2] *multati, tolerabimus*
15 *ſcilicet, quae* [3] *armatos* [4] *&* *victores* [5] *fatigaverunt. Conjuges* [6] *deinde, quas* [7] *captis*
[8] *ſors & neceſſitas unicum ſolatium adplicuit, parvoſque liberos, trahimus nobiſcum,*
16 *an* [9] *relinquimus? cum his venientes nemo agnoſcere volet.* [10] *relinquemus ergo* [11] *ex-*
templo [12] *praeſentia pignora, quum* [13] *incertum ſit, an viſuri ſimus* [14] *ea quae petimus?*
17 *Inter* [15] *hos latendum eſt,* [16] *qui nos miſeros noſſe coeperunt.* Haec [17] Euthymon. Con-
tra [18] Theaetetus Athenienſis orſus eſt dicere. *Neminem pium habitu corporis ſuos*
[19] *aeſtimaturum; utique ſaevitia hoſtis, non* [20] *natura* [21] *calamitoſos. Dignum eſſe*
omni malo, qui [22] *erubeſceret fortuita: triſtem* [23] *enim de mortalitate ferre ſententiam;*
&

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. *memorum.* 2 Vulgo *mutilati.* 3 D. *armati.* 4 Voſſ. 2. Mer. omitt. *&.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Lugd. Amſt. *fatigarunt.* 6 Sic MSS. & Bong. ſed Voſſ. 2. Ald. Baſ. Frob. Mer. Col. *demum.* 7 Voſſ. 2. *captas.* 8 Sic Pal. 1. ſed Fl. Leid. Voſſ. 1. *fors.* 9 Fl. *reliquimus* 10 Leid. Voſſ. 2. Pal. 1. *relinquimus.* 11 B. 2. Voſſ. 1. *templo* Voſſ. 2. B. 1. Pal. 1. P. *exemplo* Mod. Amſt. Lugd. omittunt. 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. & vulgo *praeſentium.* 13 P. *incerti ſimus.* 14 Fl. Voſſ. 1. Bong. *illa.* 15 Pal. 1. *haec.* 16 Pal. 1. *quae.* 17 B. 1. 2. F. Fl. Voſſ. 1. *Euctemon* Pal. 1. *Euthemon* P. *Teutemon* Ald. *Euthymo* Baſ. Col. Mer. *Eutemon.* 18 Pal. 1. *Theat.* Leid. *Theatetis* Voſſ. 2. *Thetus* Ald. Baſ. Frob. Mer. Col. *Theatus* B. 2. *Theateus* F. *Theatheteus* B. 1. diverſa manu *Aethas.* 19 Pal. 1. *aeſtima ſaevitia.* 20 Frob. *naturae.* 21 Pal. 1. *calidoſus.* 22 D. P. F. *erubeſcere fortuite* Voſſ. 2. Ald. Pal. 1. Baſ. Mer. Col. Frob. *erubeſceret fortunae* Fl. Leid. Voſſ. 1. B. 1. 2. *erubeſcere fortuito.* 23 Mod. & vulgatae fere omnes habent *eum.*

Apulejo potuiſſe non ſum ejus oris, ut negem, frontis ejus multo minus, ut improbam vocem ajam. quamquam Feſtus à *decerpo*, ut videtur velle, quomodo formet, equidem non video, mihi autem jam olim de alia libuit ſuſpicari, ita parum diverſa, ita imo ſimili, ut ſit eadem literula excepta una modo. Cum enim in procuſis exſtet omnibus, *deterrima*, *determina* inde fieri non minus ad ſenſum commode, ad literas vero aliquanto etiam poſſe commodius arbitrabar. A *tero terui termen*, & hinc *termentum* in Plauto eruditi norunt: à compoſito quid item in *determen* id cum *detrimento* Curtiano mire convenerit: etſi nec diſſimulabo, quid de utriuſque loco etiam aliud alias in mentem venerit opinari. Verebar ne Apulejus *decremina* ſcripſiſſet, Curtius *decrementa*, ſimili ac geminâ item formâ. Quae voces à *decreſco*, ſic forſan uſurpatae, ut in contrariam mentem, *incrementum*, à Virgilio, Apulejo, aliis. Virgil. Bucol.

- - - - *Magnum Jovis incrementum.*

Apul. lib. v. Venus de Cupidine ſuo. *Nimirum illud incrementum lenam me putavit, cujus monſtratu puellam illam cognoſceret.* Et Nazarius Panegyr. Conſtantini, Conſtantium juniorem vocat *incrementum maximum publici boni.* Sed haec olim ad Apulejum pueri allucinabamur: in quem certiora aliquando, magis aetate & uberiore lectione confirmati, dabimus, etſi daturi quando ſimus, ut res adhuc ſunt meae, neſcio. Ut properarem illud hortari poterat, quod obſervationum noſtrarum quotidie numerus decreſcit, dum alii, me morante, praeveniunt interim ac praecipiunt, unde periculum forte, ne fruſtra denique laboraverimus: ut tardem etiam, multae cauſſae ſunt in publicum nullâ cauſſâ vel proferendae vel tacendae. Nec eſt vero unus ille, cui operam noſtram mancipaverimus: & in alios diſtringimur jam diu, ut ad hunc reſpicere non vacet. Fidem tamen promiſſi ante triennium jam facti cum fide liberabimus, ut primum licebit, ac majore cum foenore ſolvemus, quod longius debemus. Non & mala nomina ſunt, quaecumque lenta. de Curtii loco haec ſcribenti hoc nunc incidit. *retrimenta* legi poſſe faciliori ſenſu, quo & l. VI. *Purgamenta ſervorum* Philotae ſervos vocat. & l. VIII. homines neſcio quos viles *purgamenta urbium ſuarum*, quam ſentinam civitatis Cicero dicebat. item lib. X. *purgamenta exſilii*, colluvies exſulum: ſic hoc loco *retrimenta* ſive purgamenta vulgus ergaſtulorum & captivorum. *Retrimenti* autem vox non protrita quidem, ſed nec inuſitata: Varro ſeſquiUlyſſe. *Retrimenta cibi.* quem etiam locum ex ἐπιπολῆς emendo. *Retrimenta cibi, qua exirent, per poſticum canalem feci.* ACIDALIUS.

Multati] Semel monebo, ubicumque vulgo in Curtio legitur, *mutilare*, & *mutilatus*, ibi in membranis ſemper *multare*, & *multatus.* MODIUS.

Sors & neceſſitas] Non *fors*, pro condicione. ſic l. VIII, 3, 6. *patereturque ſortem quamcumque iis fortuna feciſſet.*

Relinquemus ergo] Excuſi. *relinquemus ergo extemplo.* inepte. MODIUS.

Praeſentia] Male interpreteris, (ſi cum vulgatis *praeſentium* retineas) praeſentium conjugum; fruſtra, praeſentium noſtrum. Omnino *praeſentia* ſcribendum. Voce *pignorum* conjuges hic ſimul & liberi veniunt: alibi nec hi tantum, ſed neceſſarii quicumque. ACIDALIUS. MSS. o. ut vulgo *praeſentium.* Lego *pertaeſi praeſentium.* HEINSIUS.

Natura] Vulgo *naturae.* MODIUS.

For-

& [1] deſperare miſericordiam, [2] quia ipſe alteri denegaturus ſit. Deos, quod ipſi num- 18
quam [3] auſi optare [4] forent; obferre patriam, conjuges, liberos, & quidquid homi-
nes vel [5] vita [6] aeſtimant, vel morte redimunt. Quin illi ex hoc carcere erumperent, 19
alium domi eſſe coeli hauſtum; alium lucis adſpectum: [7] mores, ſacra, linguae commer-
cium etiam à barbaris expeti; quae [8] ingenita ipſi [9] omiſſuri [10] ſint ſua ſponte; non ob
aliud

VARIANTES LECTIONES.

1 Mer. *deſperare debet.* 2 Voſſ. 2. & aliae editt. *quam* Baſ. *qui* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *opt. auſi.* 4 Pal. 1. *fortem.* 5 Voſſ. 1. *vitam* 6 Voſſ. 2. *extimant.* 7 Voſſ. 1. *morum.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. & vulgo *ingentia.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. *obmiſſuri.* 10 Fl. Voſſ. 2. Ald. Baſ. Mer. *ſunt.*

Fortuita] Iterum vulgo *fortunae.* MODIUS. Avorum memoria excuſi *erubeſceret fortunae*, inde noſtrates Grammatici regulam finxerunt. male. *fortuita* enim caſtigatiores libri omnes. CELLAR.

Triſtem eum] Adhuc vulgo: *triſtem enim de mortalitate ferre ſententiam & deſperare miſericordiam, qua ipſe alteri denegaturus ſit.* male. MODIUS. *Triſtem enim.* Malebam ſic, quam *triſtem eum*, ut eſſet confirmatio proxime praecedentium: & quoniam ſic deinde in libris haberi comperi, libens reſcripſi. FREINSH.

Quod ipſi numquam auſi optare forent, obferre patriam] Illud *forent* prorſus ineptum eſt hoc loco. ſcripſiſſet ſaltem Curtius *auſi forent optare*, cum trajectio non modo non ſit elegans, ſed plane abſurda. in Pal. 1. legitur pro eo *fortem.* Puto igitur ſcripſiſſe, *quod ipſi numquam auſi optare, fore* (vel *forte jam*) *obferre, patriam &c.* ſic ſane elegans eſt oppoſitio inter id, quod per exſpectationem magnam obvenit optanti, & quod ſubito per fortunam ne opinanti quidem. Quale quid his Graecis evenit. SCHEFFER.

Lucis adſpectum] Peſſime hic locus ita antea interpungebatur: *alium domi eſſe coeli hauſtum, alium lucis aſpectum. mores, ſacra, linguae commercium etiam à barbaris expeti. Quae ingentia ipſi omiſſuri ſint ſua ſponte, non ob aliud tam calamitoſi &c.* MODIUS. *Alium domi eſſe coeli hauſtum, alium lucis aſpectum. mores, ſacra, linguae commercium. etiam à barbaris expeti, quae ingentia ipſi omiſſuri ſint ſua ſponte: non ob aliud tam calamitoſi, quam quod illis carere coacti eſſent.* Peſſime antehac diſpunctum fuiſſe locum Modius ait, qui ſic reſtituit. Ego diſtinctionem veterem ita bonam habeo, ut prae ea novitiam omnem ſpernam. Illam reduco: *Quin illi ex hoc carcere erumperent. Alium domi eſſe coeli hauſtum, alium lucis adſpectum. Mores, ſacra, linguae commercium etiam à barbaris expeti, quae ingentia omiſſuri ipſi ſint ſua ſponte, non ob aliud*, &c. In quibus *ingentia* illud ingenuum eſſe numquam putem. Occultata ſub eo vox alia, qua Graeci hi barbaris ſe opponant & praeponant. Quaecumque eſt, non elicio: niſi ſi *ingeniati.* qua tamen Apuleji & Plauti propria vix uti ſuſtinuerit noſter. Cultos quidem & ingenio elegantiori dicere voluiſſe videtur, aut quid ſimile, quo à barbarie gentium aliarum Graecos politiores diſtinxerit, quod aliis quaerendum linquo. Porro quod initio eſt, *illi*, venuſte ſic uſurpatum, cujus gratiam & vim interiorem non quilibet perſentiſcat. Ita lib. III. *Si id conſilium damnaret, at ille divideret ſaltem copias innumerabiles,* παρέλκειν videtur, & neſcio quid tamen ἐνεργείας inſpirat orationi. ACIDALIUS.

A barbaris expeti] Graeciam, inquam, Perſide meliorem, quod an verum ſit haud ſcias. Ovid.

Quid melius Roma, Scythico quid frigore pejus:
Huc tamen ex illa barbarus urbe fugit.

Perlege Eleg. 4. l. 1. de Ponto. *Cuique dulcis ſua patria.* RADERUS. Hoc non intellexit Raderus, ut nuper ex vaſtis ejus commentariis didici. Egregie explicat Nicias apud Thucydidem VII, 11, 18. *Quotquot antea pro Athenienſibus, quamvis non eſſetis, habebamini, & cum ob ſermonis peritiam, tum ob inſtitutorum imitationem, toti Graeciae ſummo in pretio eratis.* Et Ariſtides rhetor in Panathenaico: *Tota veſtram ſapientiam & conſuetudinem terra affectat, veſtrumque ſermonem toti hominum generi communem judicant. Ita factum eſt ut per vos orbis totus in unum ſermonem conſenſerit &c.* GRONOVIUS.

Ingenita] Sic legendum videram, ſoceroque nunc meo ante hoc novennium, Vormatia ſcripſeram his verbis: Ingenita *hic legendum, non* ingentia, *ut cuivis liquere poteſt.* Poſtea & Acidalium in voce *ingentia*, quae ſubſtituta fuerat germanae, haeſiſſe deprehendi: & vero nuper Gronovius in eruditis ad ſocerum meum literis, indicato Ignatium Hannielem voluiſſe, *quae in Graecia nati, vel qui ipſi in Graecia nati;* ſubjecit: *Quis dubitabit hic Curtium ſcripſiſſe:* quae ingenita ipſi omiſſuri? Quo minus veritus ſum ſuum Curtio tribuere. Notiſſima haec phraſis, & uſu trita. Apulej. lib. IX. *ingenita mihi curioſitate recreabar.* Rutilius Itiner. 1, 7.

Qui Romanorum procerum generoſa propago
Ingenitum cumulant urbis honore decus.

Arnobius lib. 1. *Quiſquamne eſt hominum &c. cui non ſit ingenitum, non affixum, imo ipſis pene in genitalibus matris non impreſſum, non inſitum, eſſe regem ac dominum, cunctorum quaecumque ſunt moderatorem?* ſic *vetera & ingenita odia.* Seneca de Benef. V, 16, 2. Juſtinian. Nov. 26. pr. de Thracum pugnacitate, & virtute: *Sunt enim iſta ingenita & quaſi patrio quodam jure huic regioni attributa.* Hoc ergo loco ſuadet Theaetetus, non eſſe deſerenda

 patria

20 *aliud tam calamitoſi, quam quod illis carere* [1] *coacti eſſent. Se certe rediturum ad penates & in patriam; tantoque beneficio regis uſurum: ſi quos contubernii,* [2] *liberorumque, quos ſervitus coëgiſſet agnoſcere, amor detineret;* [3] *relinquerent, quibus nil patria*
21 *carius eſt.* Pauci hujus ſententiae fuere: ceteros conſuetudo, natura [4] potentior,
22 vicit. Conſenſerunt, *petendum eſſe à rege, ut aliquam ipſis adtribueret ſedem.* Centum ad hoc [5] electi ſunt: quos Alexander [6] ratus, quod ipſe praeſtare cogitabat, petituros, *jumenta*, inquit, [7] *adſignari quae vos veherent: & ſingulis veſtrûm* [8] *mille denariûm* [9] *dari juſſi. Quum redieritis in Graeciam, praeſtabo, ne* [10] *quis ſtatum*
23 *ſuum, ſi haec calamitas abſit, veſtro credat eſſe meliorem.* Illi [11] obortis lacrimis terram intuebantur, nec aut erigere vultus, aut loqui audebant: tandem rege triſtitiae cauſſam exigente, [12] Euthymon ſimilia [13] iis, quae in conſilio dixerat, re-
24 ſpondit. Atque ille non fortunae ſolum eorum, ſed etiam poenitentiae [14] miſertus;

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. *quoacti.* 2 Voſſ. 2. omittit *que.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. B. 1. 2. *relinqueret* Pal. 1. *linqueret* P. *liquerent.* 4 Fl. Leid. Bong. D. Pal. 1. *potior* Voſſ. 1. *pacior.* 5 Vulgo *lecti* F. *alecti* Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *adlecti.* 6 Voſſ. 1. *raptus.* 7 Sic Fl. Leid. Voſſ. 2. D. Pal. 1. Ald. Voſſ. 1. *adſignare* Baſ. Amſt. Lugd. *aſſignavi.* 8 ſic Fl. Leid. Voſſ. 1. impreſſi o. ſed D. Pal. 1. Bong. *milia.* 9 P. *juſſi dari* Pal. 1. *dari juſſit.* 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *qui.* 11 Pal. 1. Voſſ. 2. *abortis* Voſſ. 1. *obhortis.* 12 Bong. Baſ. Col. Mer. *Eutemon* Fl. *Eutenon* Voſſ. 2. *Emettemon.* 13 Voſſ. 2. *bis.* 14 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Bong. *miſeretur* Ald. Pal. 1. *miſeratus.*

patria & ingenita bona, cum etiam barbari, quibus nativa non ſunt, ea ſummopere appetant. Ita noſter ſupra III, 6, 17. *ingenitam* Macedonibus *erga reges ſuos venerationem* dixit. Eſt autem ſimilis oppoſitio, qualis apud Salluſt. Jug. 31, 8. *ſervi, aere parati, injuſta imperia dominorum non perferunt: vos, Quirites, imperio nati, aequo animo ſervitutem toleratis.* Multo enim flagitioſius eſt deeſſe bonis, velut ipſo ſucceſſionis jure ad nos devolutis, quam alienis & aliunde petendis. Hinc Tertullian. Apolog. cap. 6. graviter pulſat Romanos: *Nunc religioſiſſimi legum & paternorum inſtitutorum protectores & cultores reſpondeant velim, de ſua fide & honore & obſequio erga majorum conſulta &c.* Hinc in omnibus fere adhortationibus promptiſſimus locus eſt, à majorum virtutibus quoſque excitandi. Vide ſupra ad IV, 14, 25. FREINSH. Recte Freinshemius *ingenita ipſi.* l. VI, 10, 23. *jam pridem nativus ille ſermo commercio aliarum gentium exolevit.* HEINSIUS.

Contubernii] Servilis conjugii, inter ſervos enim proprie non conjugium erat, ſe contubernium. CELLAR.

Detineret] Vulgati quidam auctiores uno verbo, *amor detineret, haberent, relinquerent.* Unde fortaſſis emendandum: *ſi q. c. l. q. s. c. a. amor detineret, manerent: reliqui irent, quibus nil patria carius eſt*, vel *eſſet.* Sed fortaſſis inquam: nec enim certo ſcio. ACIDALIUS. Ego potius nihil mutem, *ſi quos &c. amor detineret, haberent; relinquerent, quibus patria &c.* ſi qui amarent tantopere conjuges, liberos, haberent ſibi, fruerentur: alii, qui patriam praeponerent, relinquerent ſerviles iſtas neceſſitudines, aut ſi *relinquendi* verbum pro dimittere accipis; quaedam divortii ſpecies fecit, ut *habendi* verbo uſus, ſollemne illud tangeret; *res tuas tibi habe.* FREINSH. Sententia mutila. Itaque hic addunt poſt *detinerent, haberent.* ſed quia libri veteres non agnoſcunt, ideo exiſtimo ſic eſſe ſcribendum totum locum: *ſi quis contubernii liberorumque, quos ſervitus coëgiſſet agnoſcere, amor, retineret; relinqueret, quibus nil patria carius eſt.* Depravavit locum particula *quis*, quam non intellexere priſco more pro *queis* poſitam, id eſt *quibus.* ſententia: ſi quibus amor, ſi aliquibus eſt amor liberorumque contubernii, ſi qui amant contubernales ſuos liberoſque, retinerent illi eos. ſenſus optimus. SCHEFFER.

Relinquerent, quibus nil] Ii certe conjuges liberoſque in ſervitute ſuſceptos desererent, qui patria ſua Graecia nihil carius haberent. TELLIER. *Relinquerent.* Lego: *at reliqui redirent*, vel *abirent.* HEINSIUS.

Lecti]. Alii *electi*, quidam, *adlecti*, eadem variatione, qua ſaepe aliàs. MODIUS.

Mille] MSS noſtri *milia.* & ſic foret ex ſententia ſummi Gronovii ad Livium l. XXIX. c. 15. ſed ſic noſter l. VIII. 4. 13. *mille militum atque lixarum, calonumque.* ubi vide.

Dari juſſi. Cum] Haec aliter diſtincta, & perſcripta ita in membranis leguntur: *& ſingulis veſtrûm milia denariûm dari juſſi cum redieritis in Graeciam. & praeſtabo &c.* perperam omnia. MODIUS.

Terram intuebantur] Ut ſolent, quos fortunae ſuae poenitet pudetve. Sic apud Livium XLV, 8, 2. Perſeus *terram intuens, diu tacitus flevit.* FREINSH.

Poenitentiae] Crediderat enim eos, cum antea redi-

ſertus; [1] *terna millia* [2] *denariûm ſingulis dari* juſſit: [3] denae veſtes adjectae ſunt; & armenta cum pecoribus ac [4] frumento data: ut coli ſerique [5] adtributus iis ager poſſet.

Variantes Lectiones.

1 Voſſ. 2. *tria.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *denariorum.* 3 Voſſ. 2. *denariis.* 4 P. *frumenta.* 5 Voſſ. 2. *attributis his* Mer. *attributus his.*

reditum in patriam mallent, nunc accuratiori ſortis ſuae contemplatione ſententiam mutaviſſe. FREINSH.

Terna millia] Singulis 300. Philippaeos. ſumma 1200000. Philippaeorum, ſive 1600000. florenorum. RADERUS. De denis veſtibus, ſi quis dubitet, adeat Diodor. XVII, 69. FREINSH.

Caput VI.

Opulentiſſima Perſepoli direpta, interiorem Perſidis regionem petit, ac Mardorum domat gentem.

Poſtero die convocatos duces copiarum docet; *nullam infeſtiorem urbem Graecis* 1
eſſe quam regiam veterum Perſidis regum. hinc illa immenſa agmina infuſa: hinc Darium prius; [1] *deinde* [2] *Xerxem Europae impium intuliſſe bellum. excidio illius* [3] *parentandum eſſe majoribus.* Jamque barbari, deſerto oppido, qua quemque metus 2
agebat, [4] diffugerant; quum [5] rex phalangem nihil cunctatus inducit. Multas urbes, refertas opulentia regia, partim [6] expugnaverat; partim in fidem acceperat: ſed urbis hujus divitiae [7] vicere praeterita. [8] In hanc totius Perſidis opes 3
congeſſerant barbari. aurum argentumque cumulatum erat: veſtis ingens modus: ſupellex non ad uſum [9] modo; ſed ad oſtentationem luxus comparata. Itaque 4
inter

Variantes Lectiones.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. *dein.* 2 Leid. Voſſ. 2. *Xerſem* Voſſ. 1. *Xerxſem.* 3 Mer. *parendum.* 4 P. omittit *diffugerant* Pal. 1. *diffuderant.* 5 Voſſ. 2. *& falangem* Pal. 1. Mer. *& phal.* 6 Alii *expugnarat.* 7 P. *incertae.* 8 Ald. *in hac.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 2. omittit *modo.*

Poſtero die] De hac urbe ejuſque divitiis & excidio conſule Briſſon. l. de regn. Perſ. p. 47. adde Polyaen. l. IV. c. 3, 32. FREINSH.

Regiam veterum Perſidis regum] Perſepolim. Plures quidem regiae, Babylon, Suſa, Paſergadum, Gabae, Strabo l. XV. p. 501. ſed Perſepolis praeſtantiſſima, & praecipui nominis. CELLAR.

Parentandum] Sic & Strabo lib. XV. Speciosum hoc dictu, re inane, imo perniciosum fuiſſe, poſtmodum agnovit ipſe Alexander mox V, 7, 11. & apud Plut. c. 69. *Ceterum neque mihi hoc prudenter ab Alexandro factum videri poteſt, neque ulla de veteribus Perſis hac ratione ultio ſumpta fuiſſe*, Arrian. III, 4, 8. Neque enim jam Perſarum urbem excidebat, ſed ſuam: ut prudenter de Sardibus captis Cyro reſpondiſſe Croeſum refert Herodot. I, 88. FREINSH. *Parentare* eſt genitoribus aliiſve majoribus aut cognatis inferias facere. ut Alexander *in Ilio ad tumulos heroum parentavit*. Juſtin. l. XI. c. 5. qui ſi interempti fuerant, ultione caedis hoc peragebatur, hinc *ſanguine manibus interfectorum parentare*, Juſtin. l. XIII, 3. quo Curtii etiam verba, quae explicamus, pertinent. Tandem ſimpliciter eſt ulciſci: infra l. IX. c. 5, 20. *internecione hoſtium juſtae irae parentatum eſt*. Petron. *noxio ſanguine injuriae meae parentabo.* CELLAR.

Qua quemque] Sic fere Livius XXVIII, 13, 7. *qua cuique proximum fuit, in fugam effunduntur.* Cicero Verr. 1, 26. f. *Iſte &c. cupere aliqua evolare, ſi poſſet.* Vide ſupra ad III, 11, 12. FREINSH.

In hanc totius Perſidis opes congeſſerant] Diodorus l. XVII. totius orbis ditiſſimam Perſepolim fuiſſe his verbis teſtatur. Πλουσιωτάτης δ' οὔσης τῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον, καὶ τῶν ἰδιωτικῶν οἴκων πεπληρωμένων ἐκ πολλῶν χρόνων παντοίας εὐδαιμονίας. *Urbs haec omnium ſub ſole ditiſſima erat, privatis quoque domibus per multas aetates omni felicitatis genere refertis.* RADERUS.

Non ad uſum] Alii, *non ad uſum modo.* MODIUS. *Ad uſum.* Ita Florus I, 16, 7. Scribit fuiſſe Samnitium *gentem aureis & argenteis armis, diſcolori veſte, uſque ad ambitum armatam. &* III, 12, 4. Ro-

inter ipſos victores ferro dimicabatur; pro hoſte erat, qui pretioſiorem occupaverat praedam: & quum omnia, quae [1] reperiebantur, capere non poſſent; [2] jam
5 res non occupabantur, ſed aeſtimabantur. Lacerabant regias veſtes, ad ſe [3] quiſque [4] partem [5] trahentes: [6] dolabris pretioſae artis vaſa [7] caedebant: nihil neque intactum erat, [8] nec integrum ferebatur; [9] abrupta ſimulachrorum membra, ut
6 quiſque [10] avellerat, trahebat. Neque avaritia ſolum, ſed etiam crudelitas in capta urbe [11] graſſata eſt: auro argentoque onuſti vilia captivorum corpora trucidabant; paſſimque obvii [12] caedebantur, quos [13] antea pretium ſui [14] miſerabiles
7 [15] fecerat. Multi ergo hoſtium manus voluntaria morte occupaverunt; pretioſiſſima veſtium induti, è muris [16] ſemetipſos cum conjugibus ac liberis in praeceps [17] jactantes. Quidam ignes, quod paullo poſt facturus hoſtis videbatur, [18] ſub-
8 jecerant aedibus, ut cum ſuis [19] vivi cremarentur. Tandem *ſuis* rex *corporibus*, & *cultu*

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. *recipiebant* Col. Mer. Ald. *recipiebantur.* 2 Sic MSS. vulgo *nam.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Pal. 1. Bong. *quemque.* 4 Voſſ. 1. *patres* Voſſ. 2. Pal. 1. *partes.* 5 Leid. *traentes.* 6 Pal. 1. *dolabra.* 7 Leid. *cedebant.* 8 MSS. o. & Bong. *neque.* 9 Voſſ. 2. *adrupta.* 10 Fl. Leid. *atvellerat* D. Voſſ. 1. 2. *advellerat* P. *advelleret.* 11 Voſſ. 2. *craſſata.* 12 Leid. *cedebantur.* 13 Leid. Voſſ. 1. D. *ante* Voſſ. 2. *animo.* 14 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. *miſerabilis.* 15 Fl. *fecerant* D. *ſit.* 16 Pal. 1. omittit *ſemetipſos.* 17 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *jacientes.* 18 Voſſ. 1. B. 2. *ſubjecerat.* 19 Pal. 1. *una.*

4. Romanos *Armenios & Britannos, ut non in uſum, ita ad imperii ſpeciem magna nomina acquiſiiſſe.* FREINSH.

Ad oſtentationem luxus] Hoc *luxus* mihi ſuſpectum eſt. Puto ab initio voci *oſtentationem* adſcriptam gloſſam *luxum*, eam poſt receptam in textum, dein mutatam in *luxus*, ac propterea delendam. SCHEFFER.

Jam res] Ita rectius, quam ut vulgo, *nam res.* FREINSH.

Non occupabantur] Quod alias fieri ſolet in ejuſmodi direptionibus, ut proxima quaeque invadantur, metu ne cunctando amittatur opportunitas rapiendi, dum ceteri impigre quae poſſunt ſibi vindicant. At in tanta rerum copia, cum viderent plus eſſe praedae, quam ut omnis aſportari poſſet, elegerunt pretioſiora, deſpexeruntque, ne fruſtra ſe vilibus ſarcinis onerarent. Ita ſupra l. III, 13, 11. factum. FREINSH.

Avellerat] Membranae *avelleret*, placet prius. MODIUS.

Vilia captivorum] Tacitus Hiſt. l. III. c. 33. *viles ad praedam, in ludibrium trahebant.* FREINSH.

Pretium ſui] Nec enim aliam ob cauſſam miſerabantur eorum victores, quam ut ex diſtractione corporum iſtorum rem facerent. IDEM.

Manu voluntariam] Haec de conjectura ſic emendavi, cum ſupra etiam Curtium ſcribere meminiſſem, *alii foribus aedium obſeratis occupant liberum mortis arbitrium.* conſtanter tamen in omnibus libris erat, *multi ergo hoſtium manus voluntaria morte occupaverunt.* Quae lectio ſi cui placebit, eatenus placeat, ut non obliviſcatur, quam verecunda & parum violens ſit emendatio noſtra. MODIUS. Venia mihi tandem unius liberioris vocis ſit. Imperite nimis atque inſcite veterem lectionem multis locis mutavit editionis optimae aliàs auctor nuſquam magis, quam in hoc: ubi, ſi diis placet, ita correxit atque edidit ille, uti nos exhibuimus, cum antiqua lectione nihil melius, nihil nova poſſit inveniri pejus. Emenda iterum: *multi ergo hoſtium manus voluntaria morte occupaverunt:* id eſt, praevenerunt, etſi idem fere verbi ſenſus etiam in altera ſcriptura. Sed an recte praeveniſſe dici poſſunt mortem voluntariam? & ut interpretemur, invaſerunt, adierunt; an hoc tandem hoſtium manu? imo ſua, imo nec ſua adeo, qui praecipitio ſe perdiderunt. Vulgata nihil clarius: anteverterunt vim hoſtis illata ſibi ſponte vi à ſemetipſis. Atque hic morem nota priſcorum ornandi ſe in mortem, ſuprema neceſſitate, quo maximo cultu poſſent. Exempla quaedam jam nota Romanorum patrum capta à Gallis urbe apud Liv. l. v. Quinctilii Vari apud Vellej. l. II. c. 72. Cleopatrae apud Florum l. IV. c. II. & Dionem. Olympiadis Alexandri matris apud Juſtin. l. XIV. aliorum plurimorum apud alios multos. Unum noviter obſervamus, etiam militares viros, cum in aciem ad extremum diſcrimen exirent, ritum eumdem obſervaſſe. Nec ad alios te ducam: in noſtro vide, & hoc ipſo libro, neque longe ab hoc loco: *nos vero*, inquit Artabazus, *pretioſiſſimas veſtes induti, armiſque quanto maxime cultu poſſumus adornati, regem in aciem ſequemur, ea quidem mente, ut victoriam ſperemus, mortem non recuſemus.* ACIDALIUS.

Pretioſiſſima veſtium] Quidam *pretioſiſſimis veſtibus.* MODIUS.

Tandem ſuis rex corporibus & cultu feminarum abſtinere juſſit] Rectius hîc ſcribes *ſuos.* quod etſi tenue,

cultu feminarum abſtinere juſſit. Ingens [1] pecuniae captivae modus traditur, prope ut fidem excedat. ceterum, aut de aliis quoque [2] dubitamus; aut credimus, 9 in hujus urbis gaza fuiſſe [3] c. & xx. millia [4] talenta: ad [5] quae vehenda (namque ad uſus belli ſecum portare decreverat) *jumenta & camelos* [6] *à Suſis & Babylone contrahi* juſſit. [7] Acceſſere ad hanc pecuniae ſummam [8] captis [9] Perſagadis 10 ſex

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *captae pec.* 2 Sic Pal. 1. Ald. ſed Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. D. *dubitavimus.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. *C. & XX.* P. *millia C. & XX.* 4 Alii *talentum* Fl. *talenta at.* 5 Voſſ. 2. *quaeque.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *& à Suſis & à Babylone* Ald. Baſ. Col. pro *Suſis* habent *ſuis.* 7 P. omittit *acceſſere.* 8 Pal. 1. *capitis.* 9 Sic MSS. o. & editt. optimae, vulgo *Paſergadis* Amſt. *Paſargadis* Voſſ. 2. *Parſagadis*, ut mox.

nue, tamen obſervet mihi diligens lector, ac ſciat, accuſandi caſu plerumque cum *jubere* verbo Latinos uſos, ſi infinitivum, ut loquuntur, aliquem adderent, ad quem & ipſum magis caſum eum referebant: ſin hunc omitterent, ſimpliciter iſto dandi. ACIDALIUS. *Suis.* Acidalius malebat *ſuos:* quod accuſandi caſu plerumque cum *jubere* verbo Latini uſi ſint, ſi infinitivum, ut loquuntur, aliquem adderent. Sed defendit receptam lectionem Gronovius ſimilibus exemplis Curtii VII, 1, 18. *armigero lanceam ei dare juſſit* (qui tamen locus adhuc dubius eſt) & §. 1. Inſt. de fideic. hered. *juſſit conſulibus auctoritatem ſuam interponere.* FREINSH. Graeca Syntaxis: nec tamen Latinis erubeſcenda. Tacit. l. XIII. Ann. c. 15. *juſſit Britannico.* & c. 40. *quibus juſſerat.* Senſus autem eſt: *rex milites ſuos corporibus & cultu feminarium abſtinere juſſit.* Plura de iis in curis Poſterioribus vide. CELLAR. Vide Cl. Gronovium ad Livium l. XXVII. c. 24. & J. Perizon. ad Sanctii Minerv. l. II, 4, 6. Nobiliſſ. Heinſius tamen *ſuos* legi malebat, non quod hanc verbi conſtructionem ignoraret, ſed quod ſic omnis ambiguitas tolleretur, ideoque hoc loco convenientior eſſet vulgatus verbi uſus.

Ceterum aut de aliis quoque dubitabimus, aut credimus in hujus urbis gaza fuiſſe C. & XX. millia talenta] Scribe, *credemus:* & ad finem, *talentûm*, quod aliter βαρβαρίζει. ACIDALIUS.

C. & XX. talenta] Eumdem prorſus numerum Diodorus l. XVII, 71. expreſſit, quae ſortem efficiunt ſeptuagies bis millies centena millia (imo ſeptuagies bis millena millia 72000000.) quibus ſi addas quinquaginta millia talenta Suſis exhauſta, prodibunt centies bis millies centena millia (imo bis & centies millena millia 102000000) hoc eſt, ut hodie vulgus loquitur, duo ſupra centum milliones: ut taceam praedam Babylone & Damaſci captam. Addas licet & 6000 (talenta) ex Paſargadis, (quae efficiunt Philippaeorum 3600000. ſummam.) ſupra ex variis praedis poſuimus centum & octo miliones. Sed hoc parum eſt ad praedam Cyri, quam devicta Aſia reportavit, ut auctor eſt Plinius l. XXXVI, 3. nam argenti talentûm 500000 exhauſit, quae trecenties millies millena reddunt, hoc eſt trecentos milliones. RADERUS. Diodorus XVI, 57. ſcribit; *non deeſſe auctores, qui non minus ſacrilegio* Phocenſium ex templo Delphico *abreptum fuiſſe tradant, quam Alexander in Perſarum theſauris poſtea acquiſivit.* Non adſentior eruditiſſimo Viro, qui lib. IV. de Aſſe, *non* centum & viginti millia talenta *legit, refragante loquendi conſuetudine dictorum*, ſed centum millia & viginti talenta. Id quidem haud difficulter largiar, *talenta* ſic non recte dici. quomodo & Acidalius hic adnotat; & ipſe Budaeus ſub fin. lib. 1. legendum monet *talentûm.* Sed nimirum id potius reformandum erat, quam numerus iſte tantopere minuendus, ut viginti talenta ſuperent de viginti millibus. hic enim per millena talenta computare videmus Curtium, ut in immenſa opulentia; ad quam indicandam praefatione opus ſibi putavit. non itaque hic enumeraſſet ſingularia talenta, nec certe adjeciſſet viginti talenta centum millibus, nec plura quidem, ut arbitror. FREINSH. Centum & viginti millia talenta facere noſtrorum aureorum, ſeu ſcutatorum, ſeu coronatorum, ſeu Philippaeûm (nam haec vocabula promiſcue hac in re uſurpantur) *ſeptuagies bis millies centena millia*, cenſet Raderus. Immo Freinſhemius, *ſeptuagies bis millena millia*, 72000000. Quibus ſi addas quinquaginta millia talentûm, Suſis excepta, fore *centies bis millies centena millia*, rurſum Raderus. Iterumque Freinſhemius, immo *bis & centies millena millia*, 102000000. Denique ſex millibus talentûm, quae efficiunt 3600000. & rapta ſunt à Paſargadis, inſuper adjectis, conficiunt ſummam poſitam *centum & octo millionum*, ſeu *centies octies millenûm millium Philippaeûm*, ut alibi reddit Freinſhemius. Sic illi. Sed & error calculi eſt, & ſummae parum Latine pronunciantur. Primam dicerent Romani, *ſeptingenties vicies centena millia:* alteram, *millies & vicies centena millia.* Quibus junctis ſi inſuper addas tricies ſexies centena millia, conficiunt Latine enuntiata *millies quinquagies ſexies centena millia*, 105600000. vulgo, *centum & quinque milliones cum ſexcentis millibus aureorum.* Sic & quingenta millia talentûm, quae Cyrum devicta Aſia reportaſſe teſtatur Plinius, aureorum noſtrorum non *trecenties millena millia*, ſed *ter millies centena millia* numerarent Romani; ſive *centies vicies millies ſeſtertiûm.* J. FR. GRONOVIUS.

Par-

ſex millia [1] talentorum. Cyrus [2] Perſagadum urbem condiderat, quam Alexandro
11 praefectus ejus [3] Gobares tradidit. Rex arcem Perſepolis, III. millibus Macedonum praeſidio relictis, [4] *Nicarthidem tueri* jubet: [5] Tyridati quoque, qui gazam tradiderat, ſervatus eſt honos, quem apud Darium [6] habuerat: magnaque exercitus parte & impedimentis [7] ibi relictis, [8] Parmenionem Craterumque prae-
12 fecit. Ipſe cum mille equitibus, peditumque expedita manu, interiorem Perſidis regionem, ſub ipſum [9] Vergiliarum ſidus, petiit: multiſque imbribus & prope

VARIANTES LECTIONES.

1 Bong. *talentum.* 2 Fl. & Leid. *Parſagadam* Bong. *Perſagadam* Amſt. Lugd. *Paſargadum.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Baſ. Col. Mer. Ald. *Globaris* vulgo *Gobares tradit.* 4 D. *Michartidem* Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *Nichartiden* Pal. 1. Voſſ. 2. *Niarchidem* Ald. Col. Baſ. Mer. Frob. *Nicartidem* Elz. *Nicatriden.* 5 Sic MSS. & Bong. ſed Voſſ. 2. *Thiridati* Ald. *Theridati.* 6 Voſſ. 2. *habebat.* 7 Voſſ. 2. *ſibi.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *Parmeniona.* 9 Pal. 1. *Vigiliarum.*

Parſagidis] Lege *Paſargadis*, & vide de illis Strabonem, Ptolemaeum, Arrianum. MODIUS. *Perſagadis.* Sic omnino tenui cum multis & bonis libris; quamquam alii praeferant *Paſargadis*: quomodo nomen hoc ſcribi ſolitum à Graecis, indubitabili teſtimonio eſt Dionyſius Alex. verſu 1069. ſicque reperitur apud Herod. I, 125. Arrian. III, 4, 7. & VI, 5, 13. Strabon. lib. XV. Maxim. Tyr. Diſſert. XIV. f. & Ptolemaeum. quamquam Stephano Πασσαργάδαι ſint geminato σ. quomodo & Solini cap. 55. in quem vide Salmaſium pag. 1202. D. 2. Agatharchides I, I. apud Photium Cod. CCL. Plin. VI, 26. *Paſſagardas* appellat, proxime à vera lectione Appian. in Mithridat. *Parſargadas.* Verum enim urbis nomen eſſe *Parſagada* facile credent, qui Hebraicam linguam à primo ſaltem limine ſalutarunt: viam praelucente etymo, nam *Perſarum caſtra* ſignificare, Diotimus ex Anaximene apud Stephanum, & Euſtath. ad Dionyſ. verſ. 1069. ſcribunt. adſignata etiam cauſſa, quod bello Cyri contra Aſtyagem ibi Perſarum caſtra fuiſſent. quod & Strabo lib. XV. confirmat. Ita *caſtrorum* nomen multis civitatibus fuiſſe, ſupra ad IV, 7, 2. dictum. *Perſagada* igitur, vel *Parſagada* levi, nec Hebraeis etiam inuſitata, literarum tranſpoſitione, in *Paſargada* tranſiit: quomodo Ciliciae urbs, quae Marcellino XIV, 25. ab auctoris nomine *Anazarbus* eſt, in *Anavarzam* mutatur cum alibi, tum in Hiſt. Hieroſol. Willermi Tyrenſis III, 18. FREINSH. Varie ſcribitur, *Paſargadae* Straboni l. XV. *Paſſagardae* Plin. l. VI. c. 26. *Parſargadae* Arriano. Alii *Perſagadae* malunt, ut ſint quaſi Perſarum caſtra, ex voce Ebraeis notiſſima, quae turmas & militum globos ſignificat. promiſcue etiam in *um* & *ae* terminatur, ut vel ex ſolo noſtro conſtat. Plinio caſtellum eſt. malo urbem dicere cum caſtello munitiſſimo, theſaurorum receptaculo. Straboni enim τὰ βασίλεια ἐν ταῖς Πασαργάδαις dicuntur, ſive regiam habuiſſe, quod majorem capacitatem, quam caſtelli arguit. CELLAR.

Gobaris] Legendum *Chobaris* ut lib. VII. RUTGERS.

Arcem] Quam deſcribit Diodorus XVII, 71. FREINSH.

Nicarthidem] Scribe *Nicarchidem* ex Arriano Indic. III, II. deductum à Nicarcho nomen, ſicut Agatharcho Agatharchides. Similis formae ſunt Anaxandrides, *Cleandrides*, pro quo apud Strabon. lib. V. male *Cleandrias.* IDEM.

Interiorem regionem] Septentrionalem, & à mari longius recedentem. CELLAR.

Vergiliarum ſidus petiit] Curtius aeſtate Alexandrum interiorem Perſidis regionem petiiſſe per Vergiliarum ſidus deſcribit: nam Vergiliarum ſemeſtre tempus, quarum ortu aeſtas incipit, occaſu hiems, ut Plin. l. XVIII. c. 19. auctor eſt. Idem l. II. c. 47. *Datus eſt autem huic exortus Vergiliarum in totidem partibus Tauri, ſex diebus ante Majas Idus. Poſt id, aequinoctium diebus fere quadraginta. Vergiliarum occaſus hiemem inchoat, quod tempus in III. Idus Novembris incidere conſuevit.* POPMA. *Vergiliarum.* Curtius hic de occaſu Pleiadum ſeu Vergiliarum intelligendus: nam quando Sol cum Scorpione adſcendit, Taurus cum Pleiadibus ſuis & Suculis deſcendit, & hiemem inchoat: eſt enim Taurus Scorpioni oppoſitus. Plinius II, 47. *Vergiliarum occaſus hiemem inchoat, quod tempus in III. Idus Novembris incidere conſuevit.* Et cum Curtio mire facit haec explanatio Vergiliarum occidentium. Quae enim hic ab Alexandro geſta narrantur, per hiemem facta ſequentia mox verba teſtantur: *multiſque imbribus &c.* RADERUS. Sic intelligendus geminus Livii locus XXI, 35, 6. *Feſſis taedio tot malorum, nivis etiam caſus, occidente jam ſidere Vergiliarum, ingentem terrorem adjecit. Per omnia nive oppleta &c.* FREINSH. Sub Pleiadum occaſum Coſmicum, qui in Novembrem incidebat XL. diebus poſt aequinoctium. Columella l. IX. c. 14. aut paullo poſt illum occaſum, maturiore hieme, quia jam tum cumulata nix erat, quum Perſidem rex ingrederetur. Curt. l. V. c. 4, 18. Pleiadum autem ortu & occaſu non poëtae modo, ſed hiſtorici etiam tempora deſignabant. Liv. l. XXI. c. 35. *nivis caſus occidente jam ſidere Vergiliarum ingentem terrorem adjecit.* CELLAR.

Iter

pe intolerabili tempeſtate vexatus, procedere tamen, quo intenderat, perſevera-
vit. Ventum erat ad iter perpetuis obſitum nivibus, quas frigoris vis gelu ad- 13
ſtrinxerat. [1] Locorum ſqualor & ſolitudines [2] inviae fatigatum militem terrebant,
humanarum rerum terminos ſe videre [3] credentem. Omnia vaſta, [4] atque ſine ullo
humani cultus veſtigio adtoniti intuebantur; & *antequam lux quoque & coelum ipſos*
[5] *deficerent*, reverti [6] jubebant. Rex caſtigare territos ſuperſedit: ceterum ipſe 14
equo [7] deſiliit, pedeſque per [8] nivem & concretam glaciem ingredi coepit. eru-
buerunt non ſequi, primum amici, deinde copiarum duces; ad ultimum milites.
Primuſque rex [9] dolabra glaciem perfringens, iter ſibi fecit: exemplum regis ce-
teri imitati ſunt. Tandem propemodum invias ſilvas emenſi, humani cultus rara 15
veſtigia & paſſim errantes pecorum greges [10] reperere: & incolae, qui [11] ſparſis
tuguriis habitabant, [12] quum [13] ſe callibus [14] inviis [15] ſeptos eſſe crediidiſſent; ut
conſpexere hoſtium agmen, interfectis, qui [16] comitari fugientes non poterant;
devios montes, & [17] obſitos nivibus petiverunt. [18] Inde per colloquia captivo- 16
rum paullatim feritate mitigata, tradidere ſe regi. nec in deditos gravius conſul-
tum. Vaſtatis deinde agris Perſidis, viciſque compluribus redactis in poteſtatem; 17
ventum eſt in [19] Mardorum gentem [20] bellicoſiſſimam, & multum à ceteris Per-
ſis

Variantes Lectiones.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. Ald. Baſ. Mer. Lugd. Amſt. *locorumque*. 2 Sic Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1. ſed Voſſ. 2. Pal. 1. Ald. *viae*. 3 Voſſ. 2. *credentes*. 4 D. Fl. Leid. *quae* Bong. Voſſ. 1. *que*. 5 Pal. 1. *defecerant*. 6 Voſſ. 1. *jugebant* Voſſ. 2. *videbantur* Pal. 1. *videbant* Ald. Elz. alii *volebant*. 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. B. 1. Pal. 1. *deſiluit*. 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. *nives*. 9 Pal. 1. *dolabro*. 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *repperere*. 11 Pal. 1. *Sparthon*. 12 Pal. 1. Voſſ. 2. omittunt *cum ſe*. 13 P. *callibus ſe*. 14 Col. *invii*. 15 Voſſ. 2. *ſpectos*. 16 Pal. 1. Voſſ. 2. *imitari fugientes* Amſt. Lugd. *fugientes comitari* vulgo *fugientes ſequi*. 17 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 2. *nivibus obſitos* Voſſ. 1. Pal. 1. B. 1. 2. *nubibus obſitos*. 18 Vulgo *deinde*. 19 Pal. 1. *Mardeorum*. 20 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Lugd. Amſt. *bellicoſam*.

Iter obſitum nivibus] Num. 15. *montes obſitos nivibus*. Seneca Troad. v, 20. *nube denſa obſitus dies*, id eſt, tectus & contectus. CELLAR.

Humanarum rerum terminos] Extremitatem orbis habitabilis. IDEM.

Antequam lux & coelum deficerent] Falſo verebantur, ne hoc in Boream inſtituto itinere, in Cimmerias tenebras, & frigidae Zonae propinqua loca inciderent. IDEM.

Erubuerunt] Vide pulcherrimum cap. 15. diſcurſum Gruteri in Taciti verba XIV, 24, 1. *Sola ducis patientia mitigabantur, eodem plura, quam gregario milite tolerante*. FREINSH.

Sparſis tuguriis] Eleganter hoc, ſejunctis inter ſe, non in morem urbis aut oppidi, aut vici, unum in locum intra moenia & muros collectis & clauſis; ſed per agros & ſilvas, & ſolitudines paſſim ſparſis. RADERUS.

Comitari] Vulgo *ſequi*, & mox pro *nivibus*, erat in membranis *nubibus*. MODIUS. Alii *ſequi*, quod iſtius interpretamentum eſſe cognovi. FREINSH.

In Mardorum gentem] Non ineptam hic dubitationem ponit Glareanus, habetque ſuſpectam hanc Alexandri excurſionem, cum nulla ejus nec apud Diodorum, nec Arrianum mentio ſit. ſed enim Curtius ſua non tantum ex Diodoro hauſit, ſed multis aliis Graecis, qui hodie deſiderantur. De Mardis ſane hic etiam addubito, cum infra l. VI. c. 5. Mardorum gentem Hyrcaniae confinem ponat, & Mardos hic domitos ſcribat, ibi illam ſolam gentem nullos miſiſſe legatos, qui Alexandrum ſalutarent, ſeſeque illi dederent, doceat, regemque indignatum, *ſi una gens poſſet efficere, ne invictus eſſet*. Quid dicemus? an gentem hanc illi cognominem fuiſſe? ubi auctoritas teſtium? an hanc gentem eo uſque pertinuiſſe? ſed ibi tamquam de gente diverſa Hyrcanis vicina, valde ab hac, quae in Perſide fuit, remota, narrat. *Non haec arbitrio ſunt dirimenda meo*. Nec placet conjectura Glareani, qui aliter ibi cenſet legendum *Margi*, cum Margiana fuerit longe diverſa à Mardorum terra. illa ferax, haec ſterilis; illa vitibus conſita, & ad miraculum felix, haec unus & quidem perpetuus ſaltus, in quo incolae ritu ferarum degebant. Suidas. Μάρδοι ἔθνος τὸ πᾶν λῃσταὶ &c. ſubjicit deinde rurſus, quaſi alios Mardos, qui valde conveniunt cum primis his Curtianis, adeo, ut revera, quod conjeci, fuerint cognomines voce, ſed terris longe inter ſe diremti. Μάρδοι ἔθνος πολυάνθρωπον τραχεῖαν γῆν ἐποικοῦντες, καὶ μόλις ἀφ' ὧν γεωργοῦσι τρεφόμενοι ἄνιπποι καὶ πένητες, ὡς καὶ τὴν πρώτην ἀπιστῶσθαι τύχην. Duo ergo Mardorum

ſis cultu vitae abhorrentem. [1] Specus in montibus fodiunt, [2] in quos ſeque ac
18 conjuges & liberos condunt: pecorum, aut ferarum carne veſcuntur. [3] Ne feminis quidem pro naturae habitu molliora ingenia ſunt: comae [4] prominent hirtae: veſtis ſuper genua eſt: funda vinciunt frontem; hoc & ornamentum capitis & te-
19 lum eſt. Sed hanc quoque gentem idem fortunae impetus domuit. Itaque [5] tri-
20 geſimo die, [6] poſteaquam à [7] Perſepoli profectus erat, eodem [8] rediit. Dona deinde amicis [9] ceteriſque pro cujuſque merito dedit. propemodum omnia, quae in ea urbe ceperat, diſtributa.

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *Speluncas.* 2 Voſſ. 2. *in quoſque ſeque* vulgo *in quos ſe.* 3 Vulgo *nec.* 4 Pal. 1. *permanent.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *triceſimo.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *poſtquam.* 7 Leid. Voſſ. 1. 2. B. 1. 2. *Perſipoli.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *redit.* 9 Pal. 1. *ceteris.*

dorum genera, Perſicum alterum, de quo hic Curtius, alterum Hyrcanum, de quo infra l. VI. c. 5. itaque expedita ratio & dubitatio Glareani eſt contra Glareanum. Modius & Acidalius hujusmodi ſcopulos taciti tranſiliunt. RADERUS. *Mardorum.* Recte viderunt viri eruditi pugnam inter hunc locum, & alium infra VI, 5, 11. ubi tradit, Alexandrum tum primum invaſiſſe Mardos, eaque in re aſſertorem habet Arrianum III, 5, 8. & Diodor. XVII, 77. praeſentis autem expeditionis neminem, quod ſciam, habet teſtem. Nec placet cum Radero, conjectura Glareani, qui alter ibi cenſet legendum *Margi*, cum Margiana longe diverſa fuerit à Mardorum terra, ſitu cultuque, & incolarum moribus. Neque tamen accedo Radero, qui conciliandis his locis ait videri ſibi duplices fuiſſe Mardos, cognomines voce, ſed terris longe inter ſe diremptos: quod nimirum Suidas, ubi de Mardis agit, duabus ſectionibus, utrique nomen praemittit: *Mardi Gens tota latrociniis dedita &c.* & iterum: *Mardi Gens hominum multitudine abundans &c.* Sed hoc videlicet indicio eſt, à diverſis auctoribus, ſed de una eademque gente, haec hauſiſſe Suidam. quod vel ſexcentis aliis ipſius exemplis certiſſime affirmare promptum eſſet. ſic ſtatim ſequente pagina, ubi de Marino, idem facit: quo loco qui duos Marinos vellet comminiſci valde falleretur. Nondum ergo defenſus eſt Curtius: nec ego ſane reperio quod pro hoc loco adferam: niſi forte per incuriam uno tempore geſta diviſit, diverſos auctores ſequutus. FREINSH. Mardi videntur omnes latrones, & fugitivi montium incolae appellati, quod Ebraeis quoque haec vox rebelles & refractarios ſignificat. Heic enim & ab Arriano Exped. Indic. p. 586. Perſis, poſt à noſtro l. VI. c. 5, 11. Hyrcanis; à Ptolemaeo Armeniis adjunguntur. Plinio l. VI. c. 16. à Caucaſo ad Bactros uſque protenſi ſunt. Mirum ergo haud ſit, quod l. VI. c. 5. aliud bellum Mardicum à noſtro deſcribitur. Conſuli poteſt interpres Melae Iſ. Voſſ. p. 242. CELLAR.

Specus in montibus] Tacit. l. XIV. Ann. *Mardi Latrociniis exerciti, contraque irrumpentem* (Corbulonem) *montibus defenſi.* vide & Suidam in Μάρδοι. LOCCEN.

Pecorum aut ferarum carne veſcuntur] Intellige, *tantum:* non cum pane, ut aratores populi. ſic majores noſtros victitaſſe retulit Caeſar de bell. Gall. VI, 22. Sic Polyb. II, 17. Gallis tribuit τὸ κρεωφαγεῖν, *carnibus veſci*, tamquam proprium morem: quamquam etiam agriculturae non expertes ibi faciat, quod mitioribus populis adeo barbarum viſum, ut propemodum fame ſe premi putarent, in quantalibet carnium copia, ſi deeſſet panis. Xenophon Ἀναβάσ. lib. I. *Jam frumentum milites defecerat, &c. quamobrem ſe carnibus milites ſuſtentabant.* Tacit. XIV, 24. *Ipſe exercituſque, ut nullis ex proelio damnis, ita per inopiam & labores faticebant, carne pecudum propulſare famem adacti &c.* FREINSH.

Funda] Strabo lib. III. de Balearibus; *Tres fundas circum caput habent. unam longioribus habenis, ad longiores jactus; alteram brevibus, ad breviores; tertiam mediis, ad medios.* De diſcrimine & cauſſa, bene & vere: ambigo an de poſitu. & an non melius Diod. V, 18. qui diſponit *unam circa caput, alteram circa ventrem, tertiam in ipſa manu?* Commodius hoc videatur, aptiuſque. Et de capite, non novum: cum etiam Mardis, genti Perſicae, ſimile Curtius ſcribat factitatum. *Funda vinciunt frontem.* Sed funda, non fundis: & vidi imaginem in columna veteri Antonini, in qua Balearis capite, & ventre, & humeris eam geſtat. Lipſius Poliorcet. IV, 2. Adde Dauſqueium in Silium pag. 220. & ſeq. FREINSH.

Ca-

Caput VII.

Alexander in convivio, à Thaide aliiſque caſtrenſibus ſcortis impulſus, Perſarum regiam incendit: deinde perſequi Darium ſtatuit.

Ceterum ingentia animi bona; illam indolem, qua omnes reges anteceſſit; il- 1
lam [1] in ſubeundis periculis conſtantiam; in rebus moliendis efficiendiſque
velocitatem; in [2] deditis fidem; in captivis clementiam; in voluptatibus [3] per-
miſſis quoque & uſitatis temperantiam; haud tolerabili vini cupiditate [4] foedavit.
Hoſte & aemulo regni reparante [5] tum quum maxime [6] bellum; nuper ſuba- 2
ctis, [7] quos vicerat, [8] novumque imperium aſpernantibus; de die inibat convi-
via,

Variantes Lectiones.

1 Pal. 1. Voſſ. 2. omittunt *in.* 2 Sic Ald. Baſ. Col. Frob. Mer. ſed MSS. Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. & plurimae editt. *deditos*, ut etiam mox *captivos.* 3 Pal. 1. *quoque permiſſis.* 4 Leid. *ſedavit.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Pal. 1. Bong. *cum maxime* Voſſ. 2. Ald. Baſ. Col. Frob. Mer. *tum maxime.* 6 Pal. 1. *bello.* 7 Aliae editt. omittunt *quos vicerat.* 8 Lugd. Amſt. alii *novum.*

Ceterum ingentia animi bona, &c,] Praeter veteres notoſque ſcriptores, qui facinus hoc Alexandri narrant & vituperant, vide Cael. Rhodig. Var. Lect. xiv, 15. FREINSH.

In deditos fidem] Excuſi, *in deditis fidem, in captivis clementiam.* membranae, *in dictis fidem in captivos clementiam.* quod etſi mire placebat, vicit tamen animum, ut ita Curtium ſcripſiſſe, quemadmodum eſt excuſum, ipſe mihi perſuadeam. MODIUS.

Tum cum maxime bellum; nuper ſubactis novum] Enim vero nequeo quidem riſu hercle me admoderarier, cum ſcriptionis hujus loci, quae hactenus fuit, in mentem venit, nec ſatis umquam vel Glareani, vel qui ipſo prior huic auctori manus admoviſſe putatur, Eraſmi, ut leviſſime dicam, incuriam admirari potui. Quis enim, & non dico jam Eraſmus aut Glareanus, ſed omnino infimi ſubſellii literator, cum haec ita ſcripta legeret ubique: *hoſte & aemulo regni reparante tum maxime bellum, nuper ſubactis quos vicerat novumque imperium aſpernantibus.* Quis, inquam, haec legens, non è veſtigio illa, *quos vicerat*, ut de reliquis ſit ſilentium, advertat gloſſema eſſe vocis *ſubactis?* ſed ad alia, ne videamur ſtudio magis illos tales, quibus alioqui literae debent, carpendi, quam quod Curtio volumus, longius eſſe provecti. MODIUS. *Tum, quum maxime*, à libris olim excuſis, *quum* abeſt, recentes vero & ex MSS. caſtigati id habent, & Freinſhemius in Flori Curtiique indicibus ut ſingularem elegantiam defendit, & hunc formulae ſenſum docet: ſi umquam reparando bello incubuit, tum praecipue id egit. exemplo addit Liv. l. xl. c. 32. *vulgatum eſt caſtra amiſſa eſſe, & tum cum maxime ardere.* Frontini l. II. c. 9, 5. *conſilium, quod tum cum maxime habebant barbari:* & l. III. c. 11, 4. *ſacrificio tum cum maxime occupatos oppreſſit.* CELLAR.

De die] *De die convivia*, ſunt tempeſtiva: quae nimirum, ut longius luxui atque voluptatibus otium eſſet, temporius inibantur. De his prolixe Lipſius ad Annal. xiv. Taciti Excurſu A. Cui adde Cicer. in Verr. 1, 26. *mature veniunt: diſcumbitur.* item de Offic. III, 14. *Ad coenam tempori* (ſic enim rectius quam *tempore*) *venit Canius.* Hirt. de bel. Hiſp. cap. 33. de Scapula: *ipſe de tempore coenavit.* Plaut. Captiv. 1, 2, 80. *ſed ſi venturus, tempori*; & mox:

- - - venias tempori. PAR. memorem mones.

Graecis id quoque in uſu fuiſſe, ut coenarent ἐν ὥρᾳ, docet Caſaub. ad Athenaeum Animadverſ. IV, 9. Pertinet huc etiam Quinctilian. Declam. 260. m. ubi de adoleſcente corrupto: *cum ſodalibus iniit paullo tempeſtiviora convivia.* Sic intelligo Horatium de Arte verſu 209.

- - - - - - - - vinoque diurno
Placari Genius feſtis impune diebus.

Ceterum, ut de tempeſtivis conviviis protinus adſentior magno magiſtro; ſic eſt, quod de intempeſtivis dubitem. ſunt enim quae ſuadent, non opponi tempeſtivis, ut quomodo illa de die fuerint inita, ſic haec noctu: ſed intempeſtiva capiamus, quae temporibus, hoc eſt, rerum publicarum privatarumque ſtatui non conveniunt. Atque hoc malint ipſa duo exempla ex tribus, quae adducit Lipſius. Caligula apud Sueton. cap. 45. *Senatum populumque objurgavit edicto, quod Caeſare proeliante intempeſtiva convivia &c. celebrarent.* quid enim? non objurgaſſet, ſi tempeſtiva celebraviſſent? Audis quo ſenſu intempeſtiva vocet, nimirum tempori non congruentia, *Caeſare proeliante:* ergo & ceteras voluptates jungit; *circum & theatra, & amoenos ſeceſſus.* Sic & Curtius VI, 2, 2. *intempeſtiva convivia* objicit Alexandro, quia rebus gerendis, quae tum urgebant, impedimento futura. Eodem certe loco ſtatim repetit hanc vocem, ad-

via, quibus feminae intererant: non quidem quas [1] violari nefas eſſet; quippe [2] pel-
3 lices licentius quam decebat cum armato vivere adſuetae. [3] Ex his una Thaïs &
ipſa temulenta, *maximam apud* [4] *omnes* [5] *Graecorum inituram gratiam* adfirmat, *ſi*
[6] *regiam Perſarum juſſiſſet incendi. exſpectare hoc eos, quorum urbes barbari deleſſent.*
4 Ebrio ſcorto de tanta [7] re ferente ſententiam, unus [8] & alter, & ipſi mero one-
rati, [9] adſentiunt. rex quoque [10] fuit avidior, quam patientior: *quin igitur ulciſci-*
5 *mur Graeciam, & urbi faces* [11] *ſubdimus*? Omnes incaluerant mero: itaque ſurgunt
temulenti ad incendendam urbem; cui armati pepercerant. Primus rex ignem
[1] re-

VARIANTES LECTIONES.

1 Vulgo *violare*. 2 MSS. & Bong. ſemper *pelices*. 3 Voſſ. 2. *ex his T. & ipſa temulenta una maxime.* 4 Pal. 1. omittit *omnes*. 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. alii *Graecos*. 6 Pal. 1. *regia*. 7 Vulgo *re referenti* D. Ald. *referente* Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Frob. Mer. Col. Baſ. Pal. 1. *re ferenti* Amſt. Lugd. *referenti*. 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Bong. omittunt *&* in F. eſt ſuperſcriptum. 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *adſentiuntur* in F. deletum eſt *ur*. 10 Leid. Voſſ. 1. *avidior fuit*. 11 Voſſ. 2. *ſubjicimus* Pal. 1. *ſubicimus*.

ditis aliis, quae Lipſianam interpretationem minime omnium patiuntur: ait enim *quum intempeſtivis conviviis dies pariter nocteſque conſumeret*. Vides ergo intempeſtiva convivia tam diei tribui, quae alia ſignificatione proprie *tempeſtiva* dicuntur, quam etiam nocti. FREINSH. *De die* eſt interdiu, per diem, etiam à matutino. Suet. Domit. c. 21. *lavabat de die*. contra *de nocte* eſt per noctem. Horat. l. 1. Ep. 2. vſ. 32. Haec veteres tempeſtiva convivia appellabant, ante horam ſolitam, & juſtam, ut longius ſpatium luxuriae eſſet, iniri ſolita. CELLAR.

Feminae] Quod turpe Graecis habitum ex Aemilii Probi exordio diſce: *Quem enim*, ait, *Romanorum pudet uxorem ducere in convivium? &c. quod multo fit aliter in Graecia. nam neque in convivium adhibetur, niſi propinquorum &c.* Sic Lampſaci in convivio apud Philodamum, cum Rubrius filiam ejus intro vocari juberet; ille *negavit moris eſſe Graecorum, ut in convivio virorum accumberent mulieres.* Cicer. in Verr. 1, 26. Certe apud Babylonios id in uſu fuiſſe, ſupra vidimus. Quos imitari cum voluiſſent Perſae ad Macedonum regem Amyntam miſſi, debitum petulantiae ſuae praemium retulerunt, aſtu Alexandri interfecti. Vide Juſtin. VII, 3, 3. Nec enim, ut illi fingebant, Perſicum eum fuiſſe morem, oſtendit eo loco Amantiſſ. Socer. Adde Muret. Var. Lect. VII, 2. Paſchal. de Coron. II, 7. In eadem illa hiſtoria Herod. V, 18. etiam Amyntam ſic introducit loquentem: *Nobis, Perſae, iſta conſuetudo non eſt, ſed viros à feminis ſemovendi.* Verum Curtius innuit, Alexandrum Babylonica convivia jam celebrare occepiſſe. Id Verri patrique ejus objicit Cicero Verr. III, 68. *qui in patris luxurie ſic vixerit, ut nullum umquam pudicum, neque ſobrium convivium viderit.* Hujuſmodi convivia etiam Auguſto cordi fuiſſe ex ejus vita apud Sueton. cap. 69. conſtat. Quod autem ſubjicitur: *licentius quam decebat cum armato vivere*, in iis τὸ *quam* non apparet in MS. Chriſtiniano. forſan & τὸ *decebat* παρέλκει. ſufficit enim: *licentius cum armato vivere.* FREINSH.

Violare] Membranae *violari*. MODIUS.

Thais] Haec ex Attica oriunda Alexandri fuit amica, ut apud Athenaeum Clitarchus refert; quae poſt Alexandri mortem & Ptolemaeo nupſit, qui primus regnavit in Aegypto, filiumque Leontiſcum ei peperit, & Lagum; filiam etiam Irenem, quam Solon rex Cypri duxit uxorem. Vide Plutarch. in Alexandr. & Athenaeum *l.* XIII. *Deipn.* c. 13. Diodor. l. XVII, 72. POPMA.

Referenti] Vulgo *ferente*, & mox *aſſentiunt* pro *aſſentiuntur*. Ego ſcriptis, niſi quod *ferenti*, quam *referenti*, ſcribi malim, aſſentior. MODIUS.

Rex quoque avidior] Vulgo *fuit avidior*, ſed verbum cum Blancardo induximus tamquam inepte ſuperfluum. CELLAR. Imo non cum Blancardo, qui nihil proprio Marte boni fecit, ſed cum Cl. J. Fr. Gronovio lib. II. Obſerv. c. 12. *in quibus intellectum voluit per artem omiſſum inquit*, quo nihil in narrando frequentius.

Subdimus] Veram lectionem arbitror, Pal. 1. *ſubicimus*, pro *ſubjicimus*: quomodo in Curtianis codd. perpetuo ſcribi monuerunt, qui eos inſpexerunt. FREINSH. Palat. MS. *ſubicimus*, id eſt *ſubjicimus*, quod Freinshemio videtur genuinum. Tamen & *ſubdere facem* alibi apud noſtrum invenies l. VI. c. 6, 15. CELLAR. Cur hoc iterum Cl. J. Fr. Gronovio ſurripiatur non video, qui hoc ex Florentino optimo codice reponit. lib. II. Obſerv. c. 12.

Pepercerant] Sic eſt. nec te moveat quod ſupra V, 6, 1. legis: *excidio illius parentandum eſſe majoribus.* Non enim tum ſtatim illud ſequutum vult intelligi Curtius. Cujus haec verba eſſe potius arbitror, quam Alexandri: qui forte nihil in eum ſenſum dixit; aut ſi dixit, fuit id accendendis militum animis, ad contemnenda pericula, quae in oppugnatione nobiliſſimae urbis haud immerito ſuſpicari poterant eſſe ſubeunda. Sed neque ſupra V, 6, 7. ubi dicit Perſas ipſos aedibus ſuis ignem ſubjeciſſe; ſtatim intelligendum eſt totam urbem periiſſe. FREINSH.

Multa

[1] regiae injecit; tum convivae & miniſtri, pelliceſque. Multa cedro aedificata [2] erat regia: quae celeriter igne [3] concepto, late fudit incendium. Quod ubi 6
exercitus, qui haud procul ab urbe [4] tendebat, conſpexit; [5] fortuitum ratus, ad opem ferendam concurrit. Sed ut ad veſtibulum regiae ventum eſt; vident regem 7
ipſum adhuc [6] adgerentem faces. Omiſſa igitur, quam portaverant, aqua; [7] aridam [8] materiam in incendium jacere coeperunt. [9] Hunc exitum habuit regia to- 8
tius Orientis, unde tot gentes [10] ante jura petebant: patria tot regum; unicus quondam Graeciae terror; molita [11] mille navium claſſem, & exercitus, quibus Europa inundata eſt; contabulato mari molibus, perfoſſiſque montibus, in quorum

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. omittit *regiae injecit; tum convivae & miniſtri.* 2 Voſſ. 1. *erant regiamque* B. 2. *erat regiamque* Fl. *erat regiam.* 3 Pal. 1. *accepto.* 4 Pal. 1. *cedebat.* 5 Voſſ. 2. *ratus fortuitum.* 6 D. Fl. Leid. Voſſ. 1. *adgerantem.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. *igni aridam.* 8 Fl. Leid. Bong. *materiem.* 9 Mer. *hinc.* 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. *antea.* 11 Sic P. F. B. 1. ∞ B. 2. & Voſſ. 1. omittunt *mille* Ald. Frob. Mer. Col. Baſ. *X millium* Voſſ. 2. *XM.*

Multa Cedro aedificata erat] Membranae quaedam *multa cedro aedificata erant, regiamque celeriter* &c. minus bene. MODIUS. *Cedro.* Quae *non ſentit cariem nec vetuſtatem*, Plinio XVI, 40. teſte. proinde [immo *inopia abietis*, ait Plinius.] claſſes quoque è cedro in Aegypto & Syria aedificatae. *Memorabile*, inquit Plin. *& Uticae templum Apollinis, ubi Numidicarum cedrorum trabes durant, ita ut poſitae fuere prima urbis ejus origine, annis mille centum octoginta octo.* Ingens eſt arbor, Dioſcoride etiam teſte. *maxima* (Plinii verba ſunt) *ea in Cypro tradituri ad undeciremem Demetrii ſucciſa, centum triginta pedum, craſſitudinis vero ad trium hominum complexum.* Salomon etiam, ut eſt in III, 5, 6. Regum, multam cedrum ad templi molitionem & laquearia, domumque regiam adhibuit, ita ut vix nobilior cedro materia fuiſſe videatur. RADERUS. Sic in regia Ecbatanis *univerſa materia erat è cedro, aut cupreſſo.* Polyb. X, 24. FREINSH.

Aqua, aridam] Excuſi, *omiſſa igitur, quam portaverant, aqua, igni aridam materiam &c.* quomodo ſi legas, *materiam igni* accipiundum erit fere, ut *aquam manibus*, cujus prioris exemplum, cum alibi legere non meminerim, nemini temere id ſcribendi auctor ſim. MODIUS.

M. navium] Adhuc excuſi *decem milium*, ſed nihilne pudere vanitatis, cum etiam, qui mendaciſſimi inter Graecos ſunt, numquam eo impudentiae proceſſerint, ut mille ducentis navibus roſtratis claſſem Xerxis ampliorem fuiſſe dixerint. Verum ita cogitant, quid faciant, qui in typographiis praeſident, homines me hercule piſtrino digni, ut qui etiam apud Juſtin. l. 11. quaſi parum eſſet in Curtio negligenter fuiſſe, auſi ſunt ſcribere. *Naves quoque decies centum millia.* credo, quia exercitus Xerxis decies centena hominum milia explebat, voluiſſe etiam ſingulis hominibus ſuam navem eſſe. ſed haec praepoſtera liberalitas, mihi nequaquam placet, quare & hic reponendum cenſeo. *Naves quoque mille numero habuiſſe dicitur.* facilis fuit ad errorem via, quod millenarius numerus, cujus nota haec eſt in libris veteribus CIↃ. interdum X littera, quae & notae quam ſimillima eſt, deſignari ſolet. MODIUS.

Contabulato mari] Sueton. Calig. 19, 5. de Bajano ſinu ponte juncto: *Scio pleroſque exiſtimaſſe, talem à Cajo pontem excogitatum aemulatione Xerxis, qui non ſine admiratione aliquanto anguſtiorem Helleſpontum contabulaverit.* Pete eam hiſtoriam ab Herodoto VII, 33. FREINSH. Ex hiſtoria Xerxis notiſſima ſunt. navigiis autem hunc pontem junctum fuiſſe, ut magnis fluminibus nunc imponuntur, docet Arrian. l. V. CELLAR.

Perfoſſiſque montibus] Xerxes Atho Thraciae montem perfodit, non tam commodioris navigationis ergo, quam jactantiae gratia, ut conjicit Herodotus VII, 24. Quo ex facto ingens poſtea campus declamationum. Himerius apud Photium Cod. CCXLIII. τότε ἐκεῖνος παρῃνομεῖν οὐκ ἀπὸ ῥημάτων, ἀλλ' ἀπὸ τῆς φύσεως ἤρχετο. ἐπετίθει γὰρ θαλάττῃ μὲν ἤπειρον, διὰ ὀρῶν δὲ μέσων ἐναυτίλλετο· θαλάττῃ μὲν ὅσα γῇ, γῇ δὲ ὅσα θαλάττῃ χρώμενος, quod fragmentum evidenter ad Xerxem ſpectat: quem dicit non ἀπὸ ῥημάτων (quod corruptum eſſe arbitror) ſed ab ipſa natura incepiſſe oſtentare inſolentiam ſuam mari terram imponentem, per medios autem montes navigantem, ut ita mari tamquam terra; terra tamquam mari uteretur. Vide Senecam Suaſoria ſecunda. Tangit eam hiſtoriam & Marcianus Geographus:

Τὸν Ἄθω δὲ παραπλεύσαντι παράλιος πόλις
Ἄκανθός ἐστιν Ἀνδρίων ἀποικία.
Παρ' ἣν διῶρυξ δείκνυται τετμημένη
Ἑπτὰ σταδίοις, Ξέρξην δὲ λέγετ' αὐτὴν τεμεῖν.

Atho montem praelegenti maritima civitas occurrit, Acanthus, Andriorum colonia. Juxta quam oſtenditur foſſa ſeptem ſtadiorum, ubi Xerxes montem ſecuiſſe dicitur. Eum montem cum Dinocrates (ſic enim potius, quam Staſicrates) in Alexandri imaginem redigere vellet, ita regem ei reſpondiſſe fingit Plu-

9 rum ſpecus fretum immiſſum eſt. Ac [1] ne longa quidem aetate, quae excidium cjus ſequuta eſt, reſurrexit. Alias urbes habuere Macedonum reges, [2] quas nunc habent Parthi, hujus veſtigium non [3] inveniretur, niſi Araxes amnis oſtenderet. haud procul moenibus fluxerat, inde urbem fuiſſe xx. ſtadiis diſtantem, credunt
10 magis quam ſciunt adcolae. Pudebat Macedones, tam [4] praeclaram urbem à [5] comeſſabundo rege deletam eſſe. Itaque res in ſerium verſa eſt; & [6] imperaverunt
11 ſibi, ut crederent, *illo potiſſimum modo fuiſſe* [7] *delendam*. Ipſum, ut primum gra-

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Col. Amſt. *ne tam longa.* 2 Haec ſequentia uſque ad medium primi commatis in capite ſequenti omittuntur in Cod. Voſſ. 1. non lacerata, ſed plane omiſſa, & in medio verſu continuantur *reges verat*, quod ultimum eſt ex voce *decreverat* capitis ſequentis. 3 Voſſ. 2. *invenitur.* 4 Frob. Mer. Baſ. Col. Ald. *claram.* 5 Leid. D. *comeſabundo* Ald. *commeſab.* 6 Ald. Col. Baſ. Mer. *impetraverunt* Voſſ. 2. *imperaverunt vel ſperaverunt* Pal. 1. *imperaverunt igitur.* 7 Pal. 1. *delendum.*

tarch. de fort. Alex. 2, 6. *Tu tamen, Atho montem intactum relinque. Satis eſt eum eſſe monumentum petulantiae, quam unus in eum rex* (Xerxes videlicet) *exercuerit.* FREINSH.

Fretum] Id alludit Senecio in Suaſor. 2. Senecae, de Xerxe: *ille qui claſſibus ſuis maria ſurripuit, qui terras circumſcripſit, dilatavit profundum, novam rerum naturae faciem imperavit.* FREINSH. Plinius etiam. l. IV. c. 10. *fretum* vocat, *quo montem Athon Xerxes continenti abſcidit.* Mela l. II. c. 2. *navigabile fretum.* Catullus Coma Beren. vſ. 45. *novum mare.* Peninſula enim Athos erat, quam in inſulam redegit Xerxes. foſſa autem illa oblimata poſtmodum fuit, nec ejus veſtigium ſupereſt. adi Voſſium ad Melam l. II. c. 2. CELLAR.

Longa aetate] Quadringentorum circiter annorum ad Curtium. RADERUS. Quam longa? hoc vero non exprimitur, ut facile appareat abeſſe quidpiam. Ideo libri alii: *Ac ne tam longa quidem.* ſed hoc puto emendatorum eſſe, non Curtii. ipſe ſic videtur ſcripſiſſe: *ac ne tam longa hac quidem aetate.* Vitium ex eo natum, quia duae voces *longa hac*, junctim & ſine adſpiratione *longaac*, dein *longae* ſcriptae. SCHEFFER.

Reſurrexerunt] At non urbem, ſed regium in ea palatium incendio hoc abſumtum fuiſſe ſcriptores tradunt, & Diodorus etiam poſt Alexandri mortem XIX. Perſepolim ut temporum illorum civitatem memorat, etiam auctor l. II. Machab. c. 9, 2. quae auctori l. I. c. 6, 1. ubi eadem referuntur, *Elymais* eſt, ut probabile ſit, hoc patrium nomen fuiſſe, ſicut *Elam* Perſiam ſonat; alterum à Graecis impoſitum. *Reſurgere* autem de inſtauratis urbibus etiam alii dixerunt. Paterc. l. I. c. 7. *vix crediderim tam mature tantam urbem creviſſe, floruiſſe, concidiſſe, reſurrexiſſe.* Propert. l. IV. El. I. v. 71. *Troica Roma reſurges* (haec contraxit in pauca, quae diffuſe habent Raderus & Freinshemius.) CELLAR.

Macedonum] Divinabam, *Medorum*: ut ſcilicet ſimul intelligantur & Perſae. Sic mox de *Ecbatanis capite Mediae*: *Urbem hanc nunc tenent Parthi.* Et ſane jure quaeras, cur hoc loco, ubi de Perſepoli ſermo eſt, mentionem faciat urbium, quas Macedones tenuerint. Si tamen *Macedonum* retineas; intelliges de ſucceſſoribus Alexandri, non qui Macedoniam, ſed qui has terras tenuerunt; uſque ad Arſacis tempora. hoc eſt, de Nicatore Seleuco, Antiocho Seleuci, Seleuco Antiochi, à quo defecere Parthi. FREINSH. Hoc vero *Macedonum* ex gloſſa eſt inepti interpretis, qui cum *reges* hic videret nominatos, de Macedonum regibus accepit. Praeterea & alio vitio hic locus laborat. Vult enim dicere, alias urbes ſupereſſe, Perſepoleos ne veſtigium quidem adparere. At hoc non faciunt verba, ut nunc leguntur. Itaque ſic cenſeo legenda. *Alias urbes, quas habuere reges, nunc habent Parthi.* Senſus clariſſimus: habent eas Parthi, ergo ſuperſunt. Debent autem hic intelligi urbes illae, in quibus itidem verſari reges Perſarum conſueverunt. habuerunt autem certas aliquas, quas inhabitabant aeſtate, & alias, quas hieme, qua de re Briſſonius eſt conſulendus. SCHEFF.

Veſtigium] Sic de Vejis Florus I, 12, 11. *Hoc tunc Vejentes fuere: nunc fuiſſe quis meminit? quae reliquiae? quodve veſtigium? Laborat annalium fides, ut Vejos fuiſſe credamus.* Sic Carthaginis ſolo aratrum inductum eſſe à Modeſtino in l. XXI. quib. mod. uſusfr. amitt. didicimus. Joſephus de Bel. Jud. VII, 1. *ambitum civitatis* (Hieroſol.) *ita complanavere diruentes, ut qui ad eam acceſſiſſent, habitatam aliquando eſſe vix crederent.* FREINSH.

Araxes] Verbo ſaltem admonere debuerant Curtius, Siculus, & qui vitam Alexandri conſcripſere, alium hunc Araxem eſſe à nominatiſſimo Armeniae flumine. Id unus fecit Strabo. hinc certum videtur eumdem fuiſſe, quem alii Ῥώγαντν appellant, quum Ptolemaeus ipſe ſtatuit Perſepolim ſitam ad fluvium Ῥωγαμάντιν. atque hinc à Graecatioribus, eadem fere etymologia, hunc Araxin eſſe Ῥώγαντν deducit doctiſſime Salmaſ. Plin. Exercit. p. 846.

Fuiſſe

gravatam [1] ebrietate mentem quies reddidit, poenituiſſe conſtat, & dixiſſe; *majores poenas Perſas Graecis daturos fuiſſe, ſi ipſum in ſolio regiaque* [2] *Xerxis* [3] *reſpicere coacti eſſent.* Poſtero die [4] Lycio, itineris, quo Perſidem intraverat, duci, 12
xxx. talenta dono dedit. [5] Hinc in regionem Mediae tranſiit, ubi ſupplementum novorum [6] militum è Cilicia occurrit. peditum [7] erant [8] quinque millia, [9] equites [10] mille: utriſque [11] Plato Athenienſis praeerat. his copiis auctus, Darium perſequi ſtatuit.

Variantes Lectiones.

1 Pal. 1. *ebrietatem.* 2 Leid. Voſſ. 2. Ald. *Xerſis.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 2. Bong. alii *conſpicere.* 4 Voſſ. 2. *Lecio.* 5 Mer. *hic.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 2. *è Cilicia militum.* 7 Pal. 1. *erat.* 8 Fl. *V.* 9 D. P. F. B. 1. omittunt *equites.* 10 P. *M.* B. 1. Fl. Leid. ∞ F. omittit *mille.* 11 Leid. Voſſ. 2. D. Pal. 1. *Platon.*

Fuiſſe delendam] Ex neceſſitate fatali. Hanc enim in cauſſa fuiſſe, ut factum tam foedum committeretur. SCHEFFER.

Gravatam ebrietate] Membranae, *ipſum ut primum ad gravatam ebrietate mentem quies rediit* &c. non recte. MODIUS.

Conſpicere] Vulgo *reſpicere*, ſed male, aliud enim hoc eſt. IDEM.

Caput VIII.

Darii, ſuos ad pugnam hortantis, oratio.

Ille [1] jam Ecbatana pervenerat caput Mediae. [2] urbem hanc nunc tenent Par- 1
thi, [3] eaque aeſtiva agentibus ſedes eſt. Adire deinde [4] Bactra [5] decreverat: ſed

Variantes Lectiones.

1 Voſſ. 2. *in.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 2. Pal. 1. D. B. 1. F. *urbs haec* P. *urbis haec.* 3 Col. Mer. *ea aeſtiv.* alii *aeſtiva gentibus.* 4 Voſſ. 2. ſemper *Batra.* 5 Voſſ. 1. ut monuimus capite ſuperiore *verat.*

Caput Mediae] Locum hunc arbitrario jure conſtituiſſe me profiteor, ſed tantum arbitrario, in impreſſis ita circumferebatur: *ille jam Ecbatana pervenerat caput Mediae. Urbem hanc nunc tenent Parthi: eaque aeſtiva agentibus ſedes eſt.* Colonienſes membranae hoc modo habebant: *Ille jam Ecbatana pervenerat caput Mediae urbs. haec nunc tenent Parthi eaque aeſtiva agentibus ſedes eſt.* Sigebergenſes vero iſto: *Ille jam Ecbatana pervenerat caput Mediae urbis: haec nunc tenent Parthi eaque aeſtiva agentibus.* hinc videre potes & emendationem noſtram, & emendationis rationem, adſcripſerat ad vocem *tenent* aliquis, *urbem hanc ſ.* inde porro hoc in contextum pervenit. Alius ad voces *caput Mediae, urbs haec.* Poſtremo in illis *aeſtiva agentibus* adhaeſerat litera ultima vocis praecedentis, ad principium ſequentis, atque ex eo, ab iis, quibus oratio parum plena videbatur, adjectum eſt in quibuſdam codicibus *ſedes eſt.* in quo quidem etiam hac cauſſa proclivior fuit ad lapſum via indoctis, quod illud *gentibus* apud bonos auctores, pro ignotis pene & longe diſſitis accipi neſciebant. MODIUS. *Ille jam Ecbatana pervenerat, caput Mediae. Nunc tenent Parthi: eaque aeſtiva gentibus.* Vellem ſobriè magis haec circumcidiſſet Modius. Mihi diligentius omnem ſcripturae varietatem penſitanti ſic videtur: *Ille jam Ecbatana pervenerat, caput Mediae. Urbem hanc nunc tenent Parthi: eaque aeſtiva genti ſedes.* Nam gentem ipſos Parthos accipies, qui per aeſtatem illuc conceſſerint, non ignotos alios & diſſitos neſcio quos populos, de quibus obſcure injicit ille. ACIDALIUS. *Ille jam Ecbatana pervenerat caput Mediae urbem.* Sic expedirem diſtinctione: *ille jam Ecbatana pervenerat. Caput Mediae urbs haec: nunc tenent Parthi.* GRONOV. Obſervat. l. II. c. 12.

Ecbatana] Herodot. I, 98. *Dejoces igitur imperio potitus, Medos compulit unum oppidum condere: ut hoc uno communito exornatoque, aliorum non ita magnam curam haberent. Obſequentibus quoque hac in re Medis, moenia conſtituit ampla ſimul & valida, quae nunc Ecbatana appellantur, &c.* Plin. VI, 14. contra: *Ecbatana caput Mediae Seleucus condidit.* Ego interpretor prius diruta, poſtea à Seleuco inſtaurata. neque dubitandum. Alii Dario Hyſtaſpis F. attribuunt. Eſt & aliud oppidum in Syria huic ampliſſimae civitati cognomine. Herod. III, 62. Ἐγβάτανα τῆς Συρίης. Eſt autem nomen compoſitum. prius membrum monoſyllabum eſt, nomen fortaſſe proprium. Nam id aſſerere meum non eſt. Alterum conſtanter aſſerimus Chaldaïcum eſſe,

2 ſed veritus, ne celeritate Alexandri occuparetur, conſilium iterque mutavit. Ab-
erat ab eo Alexander ſtadia [1] MD.; ſed jam nullum intervallum [2] adverſus [3] cele-
ritatem ejus ſatis longum videbatur. Itaque proelio magis, quam fugae ſe [4] prae-
3 parabat. XXX. millia peditum ſequebantur, in quibus Graecorum erant quatuor
4 millia, [5] fide erga regem ad ultimum invicta. funditorum quoque, & ſagittariorum
manus quatuor millia expleverat, praeter hos III. millia & [6] CCC. equites erant,
maxime [7] Bactrianorum. [8] Beſſus praeerat, Bactrianae urbis [9] regioniſque prae-
5 fectus. Cum hoc agmine [10] Darius paullum declinavit via militari, juſſis prae-
6 cedere [11] lixis [12] impedimentorum cuſtodibus. [13] Conſilio deinde advocato: *ſi*

[1] *me*

VARIANTES LECTIONES.

1 M.D.B. 1.2. ∞. 2 B.2. *adverſis.* 3 Bong. Fl. Leid. Voſſ. 1.2. *velocitatem.* 4 Voſſ. 2. *parabat* Bong. Ald. Col. Frob. Mer. Baſ. *praeparabant.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Pal. 1. Ald. Col. Mer. Baſ. *fideliter* Voſſ. 2. *fidelium.* 6 Voſſ. 2. *trecentum.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1.2. D. Pal. 1. Col. Baſ. Ald. Mer. *Parthienorum.* 8 Vulgo *his Beſſus.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1.2. Bong. & alii *regionis* omiſſis *urbis*, *que.* 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. omittunt *Darius* Voſſ. 2. *Darii.* 11 B.2. Voſſ. 1. *liſis* Ald. *lyxis.* 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. P. B. 2. *impedimentorumque.* 13 Mer. Baſ. Lugd. alii *concilio.*

eſſe, & *palatium*, ſive *regiam* ſignificare. ביהן *Bethan*, aut *Baithan.* Unde & illa urbs ſine priore membro dicitur Βαθάνεια, vel Βατάνεια, auctore Stephano. Βάτανα bis legitur apud Iſidorum Characenum. Demetrius apud Stephan. *Agbatana duplicia ſunt: alia quidem Mediae, aliae vero Syriae.* Diverſitas prioris membri ΑΓ-Βάτανα, & ΕΓ-Βάτανα, ſatis oſtendit, vocem eſſe compoſitam. *Scaliger* ad Num. Euſeb. MCCCIX. ubi *Dejoces Ecbatanam condit.* Diodor. 11, 13. antiquiorem eam urbem facit Semiramide, & propterea multo magis Dejoce. Hiſtoria Judith. cap. 1. quemdam *Arpaxad* ejus conditorem tradit. Ceterum, pro *Ecbatana* in Curtianis Codd. aliquot locis ſcriptum eſt *Batana* & *Batava.* ut non immerito dubites ſic ſcripſiſſe Curtium: quando & in aliis auctoribus ita reperiri ex Scaligeri verbis didicimus, eoque modo apud Nonium in *Cercurus* ex Lucillio ſcriptum fuiſſe tradit Bapt. Pius, Annotat. poſter. ſylloge III. c. 130. *Bathanam & Babylonem ibo.* quamquam ibi reſcribendum omnibus etiam Curtianis locis putaverit *Ecbatana*, vel *Ecbatanam.* FREINSHEM.

Urbem hanc] Plures MSS. *Urbs haec:* manifeſto indicio, nihil horum eſſe à Curtio. FREINSH.

Aeſtiva agentibus] Strabo l. XI. p. 514. dicit, Ecbatana Hibernam eſſe ſedem Parthis; poſtea l. XVI. 743. Aeſtivam ſedem eſſe. Puto ſupra μνημονικὸν ἁμάρτημα eſſe Strabonis, vel vitium librarii. LOCCENIUS. *Aeſtiva agentibus.* Legerem hic *regibus*, pro gentibus. editio nupera Allobrogica pro *gentibus* repoſuit *agentibus.* non placet, niſi intelligas regibus. alii aliter edidere. Acidalius *eaque aeſtiva genti ſedes.* RADERUS. *Aeſtiva agentibus.* Alii *gentibus:* omiſſis quae ſequuntur, *ſedes eſt.* pro quo Raderus mallet *regibus*; Acidal. *genti:* ſed rectum eſt *agentibus*, ut intelligantur Parthi, non quilibet, ſed reges. adde Briſſon. de regno Perſarum l. 1. p. 46. FREINSH. Parthici reges Ecbatanis aeſtiva, quemadmodum Cteſiphonte hiberna agebant, quod ibi, in boreali parte regni moderatior aeſtus: heic ad auſtrum vergente regione, hiems tolerabilior eſſet. CELLAR.

Stadia M. D.] Quadraginta ſeptem (ſtadiis minus quatuor) milliaria Germanica, Italica centum & octoginta ſeptem eoque amplius. FREINSH.

Adverſus celeritatem] Repete dicta c. 5, 3. CELL.

Triginta millia] Mihi fide hic dignior Arrian. III, 4, 12. Darium ab Ecbatanis fugiſſe, *cum exercitu equitum trium millium, peditum ſex millium.* FREINSH.

Fide] Forte, *fidei.* HEINSIUS.

Funditorum] Peculiaris iſta manus, non comprehenſa numero 30000. ſuperiorum; levis nimirum haec armatura. Adde infra ad V, 12, 4. FREINSH.

Bactrianae regionis] Impreſſi codices, *Bactrianae urbis regioniſque praefectus*, quod etiam, ſi verum amamus, verius eſt, ſic ſupra dixit *qui regioni Babyloniae ac civitati praeeſſent.* MODIUS. *Urbis.* Expungunt hoc alii: ego neceſſarium putem. tam enim urbi quam regioni vult fuiſſe praepoſitum: quod ita non ſemper ſolere notavi ſupra ad V, 1, 4. & vero nulla ſuſpicio eſt haec verba ab alio, quam auctore, hic fuiſſe inſerta. FREINSH.

Declinavit via militari] Via regia, frequenti, & ita lata, ut ordines militares capiat. infra c. 13, 23. *jumenta deceſſerant via militari.* Uſus hoc nomine etiam Sueton. Aug. c. 49. & Hyginus de Coloniis in Delmatia. at Siculus Flaccus p. 9. vocat *vias regales.* CELLAR.

Impedimentorum] Alii *impedimentorumque:* quod ſcilicet lixis ea nollent committi: ſed nihil mutandum puto. Hi enim jumentorum, curruum &c. cuſtodes, rectoreſque erant; nec tamen obſtabant, quin ubi res poſceret, extra ordinem militare praeſidium adderetur. FREINSH.

Conſilio] Ne te fallat Vir Doctus in Hiſt. Fori Rom.

[1] *me cum ignavis*, inquit, *&* [2] *pluris qualemcumque vitam* [3] *honeſta morte aeſtiman-*
tibus, [4] *fortuna junxiſſet; tacerem potius, quam fruſtra verba conſumerem. Sed ma-* 7
jore, quam vellem, documento, & virtutem veſtram, & fidem expertus; magis etiam
[5] *conniti debeo, ut dignus talibus amicis ſim, quam dubitare, an veſtri ſimiles adhuc ſi-*
tis. Ex tot millibus, quae ſub imperio [6] *fuerunt* [7] *meo, bis me victum, bis fugien-* 8
tem perſequuti eſtis. Fides veſtra & conſtantia, ut regem me eſſe credam, facit. Pro- 9
ditores & transfugae in urbibus meis regnant: non hercule [8] *qui tanto honore digni*
[9] *habeantur, ſed ut praemiis eorum veſtri ſollicitentur animi. meam* [10] *tamen fortunam*
quam victoris [11] *maluiſtis ſequi;* [12] *digniſſimi, quibus, ſi ego non* [13] *poſſim, dii pro me gra-*
tiam referant. & me hercule [14] *referent. Nulla erit tam* [15] *ſurda poſteritas, nulla* 10
tam ingrata fama; quae non in coelum vos debitis laudibus ferat. Itaque, [16] *etiamſi*
conſilium fugae, à qua multum abhorret animus, agitaſſem; veſtra tamen virtute fre-
tus [17] *obviam iſſem hoſti. Quouſque enim in regno exſulabo, & per fines imperii mei* 11
[18] *fugiam externum & advenam* [19] *regem? quum liceat experto belli fortunam, aut re-*
parare quae amiſi; aut honeſta morte defungi. [20] *Niſi forte ſatius eſt exſpectare victo-* 12
ris arbitrium; & Mazaei & [21] *Mithrenis exemplo precarium accipere* [22] *regnum natio-*
nis unius. ut jam malit ille gloriae ſuae, quam irae [23] *obſequi. Nec* [24] *dii ſiverint,* [25] *ut* 13
hoc

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Bong. omittunt *me*. 2 Leid. Voſſ. 1. B. 2. *pluribus* D. *pluribus* ſed correctum à manu diverſa Voſſ. 2. Mer. *plurimis*. 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. B. 1. 2. *honeſtam mortem* Mer. *morte honeſta vitam pluris aeſtim.* 4 Voſſ. 2. Pal. 1. *me fortuna*. 5 Leid. *coniti* D. *conice* correctum *conici* Mer. *eo niti*. 6 Leid. *fuerant*. 7 Voſſ. 2. *in eo*. 8 Fl. Leid. Bong. Lugd. Amſt. *quia tanto*. 9 Leid. Bong. Voſſ. 1. *habentur*. 10 MSS. noſtri & Bong. *fort. tamen*. 11 Fl. *maluiſti*. 12 Pal. 1. *quibus digniſſimus*. 13 Voſſ. 2. *poſſum*. 14 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *referunt*. 15 Voſſ. 1. omittit *ſurda poſteritas nulla tam*. 16 Voſſ. 2. & alii *etſi*. 17 Pal. 1. *obviaſſem* Voſſ. 2. *obviam iſſet* Voſſ. 1. *obviam iſſem hoſti m.* 18 Pal. 1. Voſſ. 2. omittunt *fugiam*. 19 Pal. 1. *patiar regem*. 20 Leid. *ni*. 21 Fl. *Matherenis* Leid. Voſſ. 1. D. P. B. 2. *Mathrenis* Voſſ. 2. *Metrenus* Pal. 1. *Matienis* Ald. Baſ. *Mithienis*. 22 Voſſ. 2. omittit *regnum*. 23 Fl. Leid. Voſſ. 1. *abſequi*. 24 Leid. *Di ſiverint* Pal. 1. *deſiverint* P. *Di ſivelint* Voſſ. 2. *deſiverit*. 25 Col. *ut decus* Frob. *ut ſi hoc decus*.

Rom. III, 13. qui putat fuiſſe hic *gregarios ſimul cum illuſtribus convocatos*. Certe enim non fuerunt. non hoc ex ſua majeſtate duxiſſet Darius: & ut hoc parum validum arbitreris, ipſam hiſtoriam inſpice, nullam de cujuſquam gregarii admixtione ſuſpicionem ibi reperies. niſi id unum quod ſequitur: *ex multis millibus &c.* ſed ea oratio etiam ſibi conſtat, ſi ad duces praeſentes, quamquam abſentibus eorum copiis, referatur. Sane fraudi fuit Erudito Viro lectio alia & deterior quorumdam codicum: *Concilio*, quod, ut ibidem ille oſtendit, *ad plebeculae temere coactae turbam fere refertur.* Scio tamen ſaepe confundi, ſeu quod promiſcue uſurpari ſolita eſſent; ſive proclivis unius literae error multis in locis obſervatum ab auctore diſcrimen ſuſtulit. FREINSH. *Conſilio.* Amicis & conſiliariis advocatis. CELLAR.

Si me cum ignavis] Colonienſis ſcriptus, *ſi cum ignavis inquit irem, & pluris &c.* ſed hoc quidem *irem* in malam crucem hinc ire aequiſſimum eſt. MODIUS.

Etiam conniti] Vide ne legendum ſit *id jam conniti*. ACIDALIUS.

Quia tanto honore] Vulgo, *qui tanto honore*. MODIUS.

In regno] Eadem fortuna Mithridatis fuit: eadem Jugurthae: quem Florus III, 1, 12. *finium ſuorum regnique fugitivum* venuſte appellat, quomodo fere Cyprianus lib. IV. de Idol. Vanit. Judaeos *ſoli & coeli ſui profugos*. Quo loco male diſtinguitur: *Diſperſi & vagabundi vagantur ſoli. Et coeli ſui profugi per hoſpitia aliena jactantur.* Sic Curt. V, 12, 2. *Terrarum orbis exſul.* FREINSH.

Mazaei & Mithrenis] Mazaeum transfugam Satrapia Babyloniae Alexander donaverat: Mithrenem Sardium proditorem praefecerat Armeniae. Curt. l. V. c. 1, 44. CELLAR.

Nec Dii ſiverint] Rurſum editi, *nec Dii ſiverint, ut ſi hoc decus mei capitis, aut demere mihi quiſquam, aut condonare poſſit: nec hoc imperium vivus &c.* peſſime, qua à locutione, qua ab interpunctione. MODIUS. Rectius haec ſcribere, & diſtinguere ſe putat Modius, quam vulgus. Aſſentio, ſed ita, ut ſentiam, nec ipſum rectiſſime. facio: *Nec Dii ſiverint* (an *ſirint*) *ut hoc decus mei capitis aut demere mihi quiſquam, aut condonare poſſit. Nec hoc imperium vivus amittam, idemque erit regni mei & ſpiritus finis.* Confer haec cum Modianis & vulgatis: videbis, quid ab utriſque, & quare ſim mutuatus. ACIDALIUS.

hoc decus mei capitis aut demere mihi quiſquam aut condonare [1] *poſſit:* [2] *nec hoc imperium*
14 [3] *vivus amittam, idemque erit regni mei, qui* [4] *& ſpiritus, finis. Si hic animus,*
[5] *ſi haec lex, nulli non parta libertas eſt: nemo è* [6] *vobis faſtidium* [7] *Macedonum; nemo vultum ſuperbum ferre cogetur. Sua cuique dextra aut* [8] *ultionem tot malorum pariet;*
15 *aut finem. Equidem quam verſabilis fortuna ſit, documentum ipſe ſum. nec immerito*
[9] *mitiores* [10] *vices ejus* [11] *exſpecto. Sed ſi* [12] *juſta ac pia bella dii* [13] *averſantur; fortibus*
16 [14] *tamen viris licebit honeſte mori. Per ego vos decora majorum, qui totius Orientis regna* [15] *cum memorabili laude tenuerunt; per illos viros, quibus ſtipendium Macedonia quondam tulit; per tot navium* [16] *claſſes in* [17] *Graeciam miſſas; per tot tropaea regum*
17 [18] *oro & obteſtor, ut nobilitate veſtra gentiſque dignos ſpiritus capiatis: ut eadem* [19] *conſtantia*

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. B. 1. 2. omittunt *poſſit.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. omittunt *nec* Ald. Baſ. Mer. P. B. 1. 2. Pal. 1. Voſſ. 2. *ne.* 3 Pal. 1. *unius.* 4 Fl Leid. Voſſ. 1. 2. omittunt *&.* 5 Pal. 1. *ſe haec.* 6 Voſſ. 2. *nobis.* 7 Pal. 1. Voſſ. 2. omittunt *Macedonum.* 8 Voſſ. 2. *ultorem pariet tot malorum.* 9 Voſſ. 1. *miniciones.* 10 Voſſ. 2. *vires.* 11 Voſſ. 1. *exſpectat.* 12 Voſſ. 1. *juxta.* 13 Voſſ. 2. Ald. *adverſantur.* 14 P. omittit *tamen.* 15 Fl. Leid. Voſſ. 1. P. B. 2. F. D. *commemorabili.* 16 Voſſ. 1. *calſes.* 17 Voſſ. 1. *Graecam* Fl. P. *Graecia.* 18 Voſſ. 1. *horo.* 19 Voſſ. 2. *anim. conſt.*

Hoc decus] Diadema, ornamentum & inſigne regium. Cydarim ſupra Curtius l. III. vocarat. RADERUS.

Imperium unius amittam] Idem dixit Sueton. in Ner. cap. 42. *qui ſuum imperium unius amitteret.* POPMA. *Vivus.* Sic apud Sueton. cap. 42. Nero querebatur ſe *inaudita & incognita pati, qui imperium ſuum vivus amitteret.* Id enim nondum acciderat Romae: qui enim id tenuerant, non niſi cum ſpiritu poſuerunt, excepto Sylla, qui ſponte abdicavit. reliquis cordi fuit, quam apud Liv. XXIV, 22, 8. marito Demarata ſaepe ingerit, Dionyſii tyranni vox: *qua pedibus tractum, non inſidentem equo relinquere tyrannidem dixerit debere.* quod quidem aliter alii referunt. Cicero ad Attic. III, 10. de ſua dignitate & opibus: *Hic utrum tandem ſum accuſandus, quod doleo; an quod commiſi, ut haec aut non retinerem (quod facile fuiſſet, niſi intra parietes meos de mea pernicie conſilia inirentur) aut certe vivus amitterem?* Quare typographicum potius ſphalma arbitror, quod in Popmae notis hic Curtii locus; item iſte Suetonii ſic referuntur, ut pro *vivus* utrobique ſit expreſſum, *unius.* quamquam ſic quoque legi ajunt in Palatino primo. FREINSH.

Quam verſabilis] Sic edidit Freinshemius. ego autem credo Curtium ſcripſiſſe *verſatilis.* nam alterum neſcio an occurrat alibi. SCHEFFER. Etiam alii hoc loco *verſatilis* & legerunt, & ediderunt. Verum perquam ſimilis huic loco eſt ſententia Senecae de Tranq. An. c. 11. *Scito ergo omnem conditionem verſabilem eſſe.*

Mitiores vices ejus] Forte *mitioris vices ejus.* HEINSIUS.

Dii averſantur] In Aldino codice legitur *adverſantur*, quod puto eſſe rectum, aliud eſt *averſantur.* averſamur enim ea, quae nobis diſplicent, & nos ab iis quaſi avertimus. non ſic averſantur bella Darii, ſed plane adverſantur Dii: hoc eſt, adverſarios ſe faciebant eorum; vertebant ſe contra bella illa; & à parte Alexandri ſtabant contra Darium. Itaque mox capite ſequenti Nabarzanes: *Diis adverſis bellum inimus.* SCHEFFER.

Stipendium Macedonia tulit] Herodotus de Perſis ſub Dario Hyſtaſpis filio Helleſpontum trajicientibus l. VI, 44. *τῷ πεζῷ Μακεδόνας πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι δούλους προσεκτήσατο, peditatu Macedonas ultra eos, qui jam ſerviebant, in ſervitutem redegerunt,* nam ante paullo, quum idem rex ex Scythia rediret, per praefectum Macedoniam tentaverat. Herod. l. V, 1. & 98. Juſtinus l. VII. c. 3. CELLAR.

Gentiſque] Cujus autem gentis nobilitatem laudat Darius? An Perſarum? atqui illos notaverat voce *veſtra.* an Macedonum? at quid de horum nobilitate & fortitudine ſentiat, cum in aliis orationibus, tum in praecedentibus verbis ſatis docuit. Lego indubitato: *nobilitate veſtra geſtiſque.* Iſocrates ad Philippum: *μεγάλην τὴν δόξαν καὶ πρέπουσαν καὶ σοὶ καὶ τοῖς προγόνοις καὶ τοῖς ὑφ᾽ ἡμῶν πεπραγμένοις. magnam gloriam decentem & te & majores tuos, reſque à vobis geſtas.* GRONOVIUS. Ita ſupra III, 7, 12. Siſinem Nabarzanes ſtimulat, *ut dignum aliquid nobilitate ac moribus ſuis ederet.* Ceterum ſi quis malit retinere *gentiſque* habet quo defendat. *nobilitate veſtra, gentiſque*, hoc eſt, qua privatim quiſque ob genus aut facta pollet, quaque gens univerſa ob imperii magnitudinem atque diuturnitatem celebris eſt. Hac forma legimus aliquoties in hoc auctore, *ſe urbemque dedere*, cum tamen incolis deditis, urbs utique dedita intelligeretur. item *ſe gentemque*; ut non ſolum princeps gentis ſuo nomine ſe dedidiſſe putetur, ſed & ſe, & ſimul totam gentem in fidem victoris tradere. Praeſertim autem in illa exhortatione magnam vim habet

ſtantia animorum, [1] *qua praeterita toleraſtis*, *experiamini*, [2] *quidquid deinde* [3] *fors tulerit. Me certe in perpetuum aut victoria* [4] *egregia* [5] *nobilitabit*, *aut pugna.*

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. *quam.* 2 Pal. 1. *deinde quidq.* 3 Sic Fl. Leid. Voſſ. 1. Ald. Lugd. ſed Voſſ. 2. Baſ. Mer. Col. Elz. Amſt. *ſors.* 4 Pal. 1. omittit *egregia.* 5 Voſſ. 1. B. 2. *nobilitavit.*

habet utriuſque argumenti conjunctio, ut non à privata tantum virtute, ſed & gentis gloria quiſque ſtimuletur. Sic apud Senec. Suaſor. 2. *Trecenti ſumus: ſed viri; ſed armati; ſed Lacones.* Ita Livius conjungit *viros & Romanos.* FREINSH. Recte Gronovius *geſtiſque.* HEINSIUS.

CAPUT IX.

Variae Magnatum ſententiae ac tumultus, ob Nabarzanis, qui cum Beſſo proditionis ſocietatem inierat, conſilium.

[1] Haec dicente Dario, praeſentis periculi ſpecies omnium ſimul corda animoſ- 1
que [2] horrore [3] perſtrinxerat, nec aut conſilium ſuppetebat, aut vox;
quum [4] Artabazus, vetuſtiſſimus amicorum, quem hoſpitem fuiſſe Philippi ſae-
pe diximus, *Nos vero*, inquit, [5] *pretioſiſſima veſtium induti*, *armiſque*, *quanto maxi-
mo cultu poſſumus*, [6] *adornati*, *regem in aciem* [7] *ſequemur: ea quidem mente*, [8] *victo-
riam ut ſperemus;* [9] *mortem non recuſemus.* Adſenſu [10] excepere ceteri hanc vocem. 2
ſed

VARIANTES LECTIONES.

1 In D. deleta ſunt *haec dicente Dario* ſubditis punctis, & margini adpictum: *Poſtquam Dareus finem dicendi fecit.* 2 Voſſ. 2. omittit *horrore.* 3 P. *conſtrinxerat.* 4 Fl. Voſſ. 1. Bong. *Arthab.* Leid. *Arthabazeus.* 5 Alii *pretioſiſſima veſte* Fl. Voſſ. 1. 2. & multae editt. *pretioſiſſimam veſtem.* 6 Voſſ. 1. *adhornati.* 7 P. *ſequamur* Pal. 1. *ſequimur.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 2. Frob. Mer. Baſ. Col. Lugd. Amſt. *ut vict. ſper.* Bong. *ut ſper. vict.* Voſſ. 1. omittit *ut.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. *vel hoſtem* Pal. 1. *martem quidem* B. 1. *hoſtem* B. 2. D. *hoſtem* & in ora adſcriptum *mortem.* Nota. Ex pluſculis ejuſmodi argumentis conjecturam capio, eumdem eſſe Codicem, qui Bongarſio B. 2. & Grutero D. indigitatur. Nihil tamen certe poſſum adhuc concludere. Fr. 10 Pal. 1. *accepere.*

Saepe diximus] Ait ſaepe dixiſſe: nec vel ſemel invenio in hoc & ſuperioribus libris, quos habemus. in amiſſis primo & ſecundo an uſquam meminerit quis ſcire poteſt? Credere tamen id liceat: at ſaepe ibi feciſſe, non hoc etiam licet. Igitur, ſi cui ita videatur, in locum ℱ *ſaepe*, reponam *ſupra*, quod reſpiciat ad priores duos, aut alterum eorum, & magis ſecundum, in quo conjicere poſſumus locum fuiſſe potius ei mentioni. Si minus aliis hoc videtur, at illos delere penitus jubebo. Infra VI, 5, 2. ſcio idem dici. ACIDALIUS. Non tamen impoſſibile eſt, duobus iſtis libris crebram hujus hominis factam fuiſſe mentionem. erat enim occaſio narrandi, quo tempore, quave cauſſa patria pulſus Philippum adiverit, quaeque interim dum ibi eſſet egerit, quomodo deinde redierit. Conſentaneum enim eſt Curtium utique primo libro de praedeceſſoribus Darii, deque Alexandri patre Philippo, nonnulla, & utique extrema tradidiſſe, ut ad ſequentis hiſtoriae planiorem intellectum neceſſariae narrationes praeſtruerentur. FREINSH. Acidalius vult *ſupra*; forte: *nempe.* HEINSIUS.

Pretioſiſſima veſtium] Ita melius quam *pretioſiſſimam veſtem*, alio quoque Curtii loco V, 6, 7. adſtipulante. De re ipſa vide Kirchmannum de Funer. Rom. I, I, 10. & Magium Miſcell. II, 21. Quibus adde Xenophontem Ἀναβάσ. lib. III. qui locus huic valde eſt ſimilis: poſtquam enim recitaſſet ultima verba ex oratione Cleanoris; *ubi fortiſſimis animis dimicaverimus*, *quidquid diis viſum fuerit*, *feramus.* ſubjicit: *Hinc Xenophon ſurgit*, *quam elegantiſſime potuit*, *ad pugnam ornatus. Exiſtimabat enim*, *ſi dii victoriam largirentur*, *pulcherrimum ornatum victoriae convenire: ſin moriendum eſſet*, *elegantiſſimo ſe dignum cultu judicabat*, *quo ornatus diem in terris extremum clauderet.* Sic & M. Curtium *equo quam poterat maxime exornato inſidentem armatum ſe in ſpecum immiſiſſe*, Livius VII, 6, 5. tradit. De Cleopatra ad Flor. IV, 11, 11. diximus. FREINSH. repete notata ad l. V. c. 6, 7. CELLAR.

Quanto maximo] Sic ſupra l. IV, 13, 36. *quanto maximo curſu poſſet.* Adde Davieſium ad Caeſarem l. V. bell. Gall. c. 28.

Mortem] Scripti libri *hoſtem*, minus bene. MODIUS.

ſed [1] Nabarzanes, qui in eodem conſilio erat cum Beſſo, [2] inauditi antea facinoris
ſocietate [3] inita, regem ſuum per milites, quibus ambo praeerant, comprehen-
dere & [4] vincire decreverant: ea mente, [5] ut ſi Alexander ipſos inſequutus foret,
tradito rege vivo, inirent gratiam victoris, [6] magni profecto cepiſſe Darium [7] ae-
ſtimaturi; ſin autem eum effugere potuiſſent, interfecto Dario, regnum [8] ſibi oc-
3 cuparent, bellumque renovarent. Hoc parricidium cum diu [9] volutaſſent, [10] Na-
barzanes aditum nefariae ſpei praeparans; *Scio, me, inquit, ſententiam eſſe dictu-
rum, prima ſpecie* [11] *haudquaquam auribus tuis* [12] *gratam. Sed medici quoque* [13] *gra-
viores morbos aſperis remediis curant; & gubernator, ubi naufragium timet,* [14] *jactu-
4 ra, quidquid ſervari poteſt, redimit. Ego tamen, non ut damnum* [15] *quidem* [16] *fa-
cias, ſuadeo; ſed ut te* [17] *ac regnum tuum ſalubri ratione conſerves.* [18] *Diis* [19] *adver-
ſis bellum* [20] *inimus; & pertinax fortuna Perſas* [21] *urguere non deſinit. novis initiis &*
[22] *ominibus opus eſt. Auſpicium & imperium alii trade* [23] *interim, qui tamdiu rex appel-
letur,*

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. *Narbarzanes.* 2 P. *inaudita.* 3 Pal. 1. *intra.* 4 Voſſ. 1. D. *vincere* in hoc correctum *vincire.* 5 P. omittit *ut.* 6 Sic Pal. 1. Ald. D. MS. & alii *magno.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Bong. Mer. *aeſtimari* Voſſ. 2. *extimaturi.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 2. Bong. *ipſi.* 9 Leid. *volitaſſent.* 10 Fl. *Nabarzenes.* 11 Voſſ. 1. *autquaquam.* 12 Voſſ. 1. *gratiam.* 13 Leid. *gravores* Voſſ. 2. omittit *graviores.* 14 Voſſ. 2. Pal. 1. omittunt *jactura.* 15 Voſſ. 2. omittit *quidem.* 16 Voſſ. 2. *faciens.* 17 Voſſ. 2. *regnumque* omiſſo *ac.* 18 B. 1. *Dis.* 19 Voſſ. 2. alii *averſis.* 20 Fl. Leid. Voſſ. 1. *inimur.* 21 Voſſ. 2. *augere.* 22 MSS. noſtri D. Ald. Lugd. Amſt. Elz. Col. Baſ. *hominibus* Pal. 1. *omnibus.* 23 Leid. *interim alii trade* Voſſ. 1. 2. omittunt *interim.*

Inauditi antea facinoris] Ῥητοϱικώτερον hoc, & ὑπεϱβολικώτερον, graviora & hoc atrociora facinora memini, quando filii parentes reges & fratres ſe mutuo interficiunt regnandi cauſſa. *Inauditi* ergo *facinoris* expone rari, crudelis, atrocis, immanis. RADERUS. *Inauditi antea facinoris.* Nihil hic rhetoricum & hyperbolicum, ſi Curtii mentem percipis: qui non cum quovis facinore hoc comparat, nec in mentem ei venit id omnibus aliis, quae umquam accidiſſent, gravius praedicare, ſed ſimpliciter indicat, iſtam perfidiam ante ea tempora numquam in Perſis fuiſſe auditam, apud quos ſemper *regum eximia majeſtas*, ut infra v, 10, 2. dicit, fuerat. FREINSH.

Scio me] Hujus orationis apud Cauſſinum in Parallel. eloquentiae oeconomia eſt c. 13. p. 563. RADERUS. Foedam adulationem libertatis ſpecie incruſtat. hoc eſt quod Tacitus l. 1. Hiſt. c. 1. ait, *Malignitati falſa ſpecies libertatis ineſt.* LOCCENIUS.

Gubernator] Utitur hac ſimilitudine Cyrillus, in cap. 16. c. 1. quaeſt. 7. *Sicut ii qui mare navigant, tempeſtate urgente, navique periclitante anxiati quaedam exonerant, ut cetera ſalva permaneant: ita & nos cum non habemus ſalvandorum omnium negotiorum penitus certitudinem, deſpicimus ex eis quaedam, ne junctorum patiamur diſpendia.* Τὸ δὲ μέρος ἀνάγκη κακοῦσθαι ὑπὲρ τοῦ ὅλου, ait Max. Tyrius Diſſert. xxv. *neceſſum eſt, ut pars patiatur pro ſalute totius.* Ex hac cauſſa orta eſt Lex Rhodia de Jactu, cujus adhuc in Digeſtis nonnulla ſuperant veſtigia, eruditiſſime excuſſa à ſummo Viro Jacobo Gothofredo in libro ſingulari ad l. 9. eo tit. FREINSHEM.

Diis adverſis] Forte, *averſis.* HEINSIUS. Luſus eſt frequens in his vocibus *averſus*, *adverſus* tam ſcriptorum quam interpretum, ex cognata ſignificatione, & hinc faciliimo & obvio errore. ſic ſupra hujus libri c. 8, 15. *Dii averſantur* Cl. Schefferus praetulit *adverſantur*, quod cum accuſativo rarius praeterquam apud Tacitum legas.

Et ominibus] Accidit hoc loco Curtio, quod multis item aliis bonis ſcriptoribus, ut vox haec in eo perperam ſcriberetur, & pro ea in omnibus fere libris *hominibus* legeretur, non bono mehercule exemplo, recte enim & ordine facere Curtium palam eſt, cum initiis omina conjungit, verum quia de hac re multi multa, & nos alio properamus, locum notaſſe contenti, reliqua aliunde petendum relinquimus. MODIUS. *Ominibus.* Sic omnino legendum adſpiratione reciſa, quae saepius addita perperam, aut etiam omiſſa vitium facit auctoribus. Exemplo ſit Plinius ix, 35, 24. *Conchylia & purpuras omnis hora atterit:* pro quo male legitur *ora.* Nam de tempore ei ſermo eſt, opponitque iſta unionibus, quos dicit *aeternae prope poſſeſſionis* eſſe. De auſpiciis iſtis ſummae fortunae obiter diximus ſupra ad iii, 2, 1. quam materiem prolixe tractaverunt Gruterus ibi citatus, & Dempſterus ad antiqu. Roſini 11, 16. Tangit id Victor de Caeſ. cap. ult. quem adſcribo ut perſanem, olim etiam ad Florum tentatum: *quae quamquam in ejus fortuna, principis tamen conſilio accidere.* Scribe; *quae quamquam vi ejus, fortuna principis tamen &*

letur, donec [1] Aſia decedat hoſtis; victor deinde regnum tibi reddat. Hoc autem bre-
vi futurum [2] ratio promittit. Bactra [3] intacta ſunt: Indi & [4] Sacae in tua poteſta- 5
te: tot populi, tot exercitus, tot equitum peditumque [5] millia ad [6] renovandum bellum
vires [7] paratas habent; ut major belli moles ſuperſit, quam exhauſta [8] ſit. Quid rui- 6
mus belluarum ritu in perniciem non neceſſariam? Fortium virorum eſt, magis mortem
[9] contemnere, quam odiſſe vitam. Saepe taedio laboris ad [10] vilitatem ſui compellun- 7
tur ignavi: At [11] virtus nihil inexpertum omittit. Itaque ultimum omnium mors eſt, ad
quam non [12] pigre ire ſatis eſt. Proinde, ſi Bactra, quod [13] tutiſſimum receptaculum 8
eſt, [14] petimus; praefectum regionis ejus Beſſum, regem temporis [15] gratia [16] ſtatua-
mus. Compoſitis [17] rebus juſto regi tibi [18] fiduciarium reſtituet imperium. Haud mi- 9
rum

VARIANTES LECTIONES.

1 P. *ab Aſia diſcedat* alii *Aſia diſcedat*. 2 Voſſ. 2. *brevis ratio*. 3 Leid. *intecta*. 4 Voſſ. 2. *Sagi* alii *Sagae*. 5 Voſſ. 2. *militia*. 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Mer. Amſt. Lugd. *renovandas vires* omiſſo *bellum*. 7 Pal. 1. Amſt. *parata*. 8 Voſſ. 2. *eſt*. 9 Leid. Voſſ. 1. *contempnere* ut ſemper. 10 Voſſ. 2. P. Mer. Baſ. *utilitatem*. 11 Leid. Voſſ. 1. *nihil virtus* Voſſ. 2. *nichil* ſemper. 12 Voſſ. 1. Bong. D. *pigere* Pal. 1. *piget ire*. 13 Voſſ. 2. *probatiſſimum* Pal. 1. *per latiſſimum*. 14 Voſſ. 2. *penitus*. 15 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *gratiam*. 16 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. omittunt *ſtatuamus* D. adpictum habet inter lineas. 17 Fl. Leid. Voſſ. 1. omittunt *rebus* ſed in D. additur in margine ab eadem manu. 18 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Pal. 1. D. Mer. Col. Ald. *fiducia* alii *fiduciarum*.

& conſilio accidere. Vim pro *efficacia*, hoc eſt ἀντὶ δεινότητος, quomodo iſto vocabulo Marcellin. XIV, 26. utitur, poſuit: ut Tacitus Varum *vi Arminii cecidiſſe* ait, I, 55, 3. Eſt ergo idem fere illorum verborum ſenſus, qui Tiberianorum iſtorum apud Tacit. III, 47, I. *fide ac virtute legatos, ſe conſiliis ſuperfuiſſe.* FREINSH.

Indi & Sacae] Foederati potius quam ſubjecti imperio Perſarum. Sacae autem gens Scythica Indis finitima, poſt Paropamiſum montem: nec forſan una gens, quia *fere omnes* Scythae *etiam in unum Sacae appellati.* Mela l. III. c. 5. vulgo legunt *Sagae*, ſed nuſquam occurrit gens Sagarum. Sacae autem notiſſimi etiam infra l. VII. c. 9. commemorandi. CELLAR.

Renovandas vires] Ne Dii ſiverint, ut haec ita operarum negligentia legantur, niſi Curtium ſexcentas praegnantes plagas placet ab Orbilio exſpectare. ſed emenda, ut excudendum dederam, *tot populos, tot exercitus, tot equitum peditumque milia ad renovandas vires paratas habes, ut major &c.* ita inquam lege, aut certe, ut jam dicam: *tot populi, tot exercitus, tot equitum peditumque milia ad renovandum bellum vires paratas habent, ut major &c.* prior ſcriptura à membranis eſt, poſterior à Lugdunenſibus editionibus. MODIUS. *Ad renovandum bellum vires paratas habent.* Libri alii, *ad renovandas vires & parata* habent, quae lectio videtur melior, cum non ſatis concinne vocabulum *belli* (ad renovandum *bellum*, ut major *belli*) repetatur. SCHEFFER. Forte legendum: *tot populos - - - ad renovandas vires paratos habent.* HEINSIUS.

Fortium virorum] Vide Mureti Var. Lect. l. IV. c. 2. adde Berneggerum in Tacitum Quaeſt. 30. FREINSH.

Vilitatem ſui] Ita legendum, cum in editis libris eſſet, *utilitatem*, vidit & admonuit etiam nos doctiſſimus Faber. & hanc ejus emendationem confirmant uno ore omnes membranae. MODIUS. P. Faber. l. I. Semeſtr. c. 10. primus emendavit, *ad vilitatem ſui*, id eſt, ad vitae contemtum, & mortem oppetendam. & ita Galtherus: *ut vitam ducere vile Hi reputent.* LOCCENIUS.

Itaque ultimum omnium mors eſt, ad quam non pigre ire ſatis eſt] Non apte, meo quidem animo, infertur *Itaque.* Non enim gnomas haſce claudit. Aptius credam *Utique.* Sane ſciamus, inquit, poſt mortem nihil eſſe noſtri amplius: ad eam igitur non curſu & ſponte properandum, ſatis ſi non lento & invito gradu eatur, Ipſae ſententiae multorum ore celebratae: quarum aliquot è pluſculis ſcriptoribus affert ad Tacitum lib. II. Hiſtor. divinus Lipſius: & addi cum ſimiles aliunde plures, tum haec non abſimilis ex Oedipo tragoedi cujuſcunque poteſt:

Haud eſt virile terga fortunae dare.

ACIDALIUS. *Itaque.* Acidalius aptius credit *Utique.* Ego illud malim, optime cohaerens praecedentibus. *Virtus nihil inexpertum omittit, itaque ultimum omnium mors eſt,* non ergo praecipienda, aut priori loco tentanda quam ea, quae ordine praecedunt. quae ſi omnia exhauſta ſint, tum demum tempus eſt *non pigre eo ire.* FREINSH.

Pigre ire] Scripti libri *pigere ire.* MODIUS. Forte: *pigre iri ſatius eſt.* HEINSIUS.

Fiduciarium imperium] Fiduciarium, quod ſub fide reſtitutionis conceſſum eſt. Caeſar. B. C. l. II. c. 17. *Officium legati, qui fiduciariam operam obtineret.* Livius l. XXXII. c. 38. *Nabidi eam urbem velut fiduciariam dare, ut victori ſibi reſtitueret.* etiam regnum fiduciarium dicitur Hirtio B. Alex. c. 23. quod Arſinoë, dum controverſia inter Cleopa-

rum eſt, Darium [1] non temperaſſe animo, quamquam tam impiae voci quantum
nefas [2] ſubeſſet, latebat. itaque, *peſſimum*, inquit, *mancipium*, [3] *reperiſti* [4] *opta-*
10 *tum tibi tempus, quo* [5] *parricidium aperires!* ſtrictoque [6] acinace interfecturus [7] vi-
debatur: ni propere Beſſus Bactrianique, [8] triſtium ſpecie; ceterum, ſi perſeve-
11 raret, [9] vincturi, circumſtetiſſent. Nabarzanes interim elapſus, mox & Beſſus
[10] ſequutus, copias, quibus praeerant, *à cetero exercitu ſecedere* [11] jubent; ſecre-
12 tum inituri conſilium. Artabazus convenientem praeſenti fortunae ſententiam or-
ſus, mitigare Darium temporum identidem admonens coepit. [12] *Ferret aequo ani-*
mo [13] *qualiumcumque, ſuorum* [14] *tamen, vel ſtultitiam, vel errorem.* [15] *Inſtare A-*
lexandrum gravem, etiamſi omnes praeſto eſſent; quid futurum, ſi, perſequuti fugam
13 *ipſius, alienentur à rege?* Ea re paruit Artabazo; & quamquam movere caſtra ſta-
tuerat, turbatis tamen omnium animis, eodem in loco ſubſtitit. ſed adtonitus moe-
14 ſtitia ſimul & deſperatione, tabernaculo ſe incluſit. Ergo in caſtris, quae nullius
regebantur imperio, varii animorum motus erant; nec in commune, ut [16] antea,
15 conſulebatur. Dux Graecorum militum [17] Patron *arma capere* ſuos jubet, *para-*
16 *toſque eſſe ad* [18] *exſequendum imperium.* Perſae ſeceſſerant: Beſſus cum Bactrianis
erat; tentabatque Perſas [19] abducere, *Bactra, & intactae regionis* [20] *opulentiam,*
ſimul-

VARIANTES LECTIONES.

1 Ald. Frob. Mer. Baſ. Col. *non nunc.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Bong. *eſſet* Voſſ. 2. Pal. 1. *ineſſet.* 3 MSS. & Bong. *repp.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *exoptatum.* 5 Bong. *paricidium.* 6 Voſſ. 2. *acinate.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. *eum videbatur.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Mer. Col. Baſ. *deprecarentur triſtium ſpecie* Pal. 1. *deprecarentur triſtem ſpem.* 9 Leid. *victi* Voſſ. 2. *vincti.* 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. & plurimae editt. *conſecutus.* 11 B. 2. Voſſ. 1. *jubet.* 12 Voſſ. 2. *ferre.* 13 B. 1. *quali quoque.* 14 Ald. Mer. Baſ. Col. omittunt *tamen.* 15 Fl. Leid. Voſſ. 1. Baſ. Col. Mer. Ald. *inſtare tamen* Voſſ. 2. *inſtare tum.* 16 Fl. Leid. Voſſ. 1. *ante.* 17 Voſſ. 1. B. 2. *Quatron* Ald. *Patro.* 18 Pal. 1. *obſeq.* 19 Pal. 1. Elz. aliaeque editt. *adducere.* 20 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. alii *opulenta.*

tram & fratrem componeretur, adminiſtrabat. CELLAR.

Bactrianique triſtium] Adhuc ſcripti, *ni propere Beſſus Bactrianique deprecarentur triſtium ſpecie* &c. miramur adhuc, ſaepe praeter rem in ſcriptoribus quaedam inculcata inveniri? MODIUS. Locus procul dubio mendoſus; quod etiam annotavit Nob. Heinſius. Sed conſtantiſſime MSS. interponunt vocem *deprecarentur*, quae cum ſenſum turbet à Modio eſt eliminata, nec obtinere locum niſi mutata poteſt. An non potuit ſcripſiſſe Curtius? *ni propere Beſſus Bactrianique deprecantium priſtina ſpecie.* ut mox c. 10, 2. *priſtinae veneratio fortunae.* & plura in Indice.

Suorum tamen] Hoc *tamen* omittunt quidam impreſſi, & mox alieno loco inferciunt, *inſtare tamen Alexandrum.* FREINSH.

Perſecuti fugam ipſius] Non Alexandri, licet proxime de eo praeceſſerit, nec enim ejus fuga aliqua, ſed Darii, hoc eſt, qui eum fugientem eſſent ſecuti, ita ſupra c. 8. *bis me victum, bis fugientem ſecuti eſtis.* SCHEFFER. *Perſecuti fugam*, adhuc comites fugientis regis. CELLAR.

Ea re paruit Artabazo] Haeſitationem librarii ſubodoror, qui cum legere divulſam ac laceram forte veram vocem nequiret in plures eam pro captu ſuo tribuit, & ſcripſit, *à rege ea re*, cum deberet ſimpliciter *aegre.* Nam ſic omnino me auctore corrigendum: quid futurum, ſi perſecuti fugam ipſius *alienentur? Aegre paruit Artabazo* &c. nihil certius de re, de verbis. Aegre ac vix parebat Darius, quod notare voluit Curtius ac debuit, *ea re* laxum nimis, & non magnopere hic faciens ad ſtructuram exactam. *A rege* quid opus erat addi? maxime quum ad regem ipſum loqueretur; atque etiam quia dixerat jam *fugam ipſius*, cui potius *ab eo* ſubjunxiſſet. Qui aliter ſentiet, eum nihil ſentire ſentiam. quamquam de origine mendi ſic potius habendum, ſi quid refert, ut nunc in mentem venit. Exoleſcentem ac fugientem forte vocem ſatis aſſequi librarii nequivere, quorum alius inde *à rege*, alius *ea re* legit ac ſcripſit, quae poſt utraque ſimul in contextum, ut ſolet, ab aliis relata. ACIDALIUS. *A rege. ea re.* Haud dubito quin veriſſime emendaverit Acidalius: *alienentur. Aegre paruit &c.* Sic etiam ſub fin. hujus cap. *aegre à Dario impetravit &c.* FREINSHEM. Lectionem vulgatam, *ea re*, defendit tamen Gudius ad Phaedri Fab. l. 1. Fab. 11. ubi ex hoc loco eumdem Phaedrum reſtituendum putat.

Regionis opulenta] *Opulentiam* vulgo. MODIUS.
Mo-

ſimulque, [1] *quae manentibus* [2] *inſtarent pericula*, oſtentans. Perſarum omnium ea-
dem fere fuit vox, *nefas eſſe deſeri regem.* Inter haec Artabazus omnibus impera- 17
toriis fungebatur officiis. ille Perſarum tabernacula circumire, hortari, monere
nunc ſingulos, nunc univerſos, [3] non ánte [4] deſtitit, quam ſatis [5] conſtaret,
imperata facturos. Idem [6] aegre à Dario impetravit, *ut cibum caperet, ani-
mumque* [7] *regis.*

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. Voſſ. 2. omittunt *quae.* 2 Voſſ. 2. *inſtare.* 3 Fl. *nec non* Pal. 1. *nunc.* 4 Voſſ. 2. *deſiſtit.* 5 Voſſ. 2. *conſtare.* 6 Voſſ. 2. *& à D.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Ald. Frob. Col. Mer. Baſ. *regis adverteret* Pal. 1. P. *regis averteret.*

Modii lectionem probat & confirmat J. Fr. Gronovius ad Livium lib. VII. c. 21.

Simulque quae] Quis hoc ferat? ſcripſit Curtius *ſimul quae.* FREINSH.

Nefas eſſe deſeri regem] Digna laude vox fuiſſet, ſi, ut dixerunt, ita feciſſent; ſed mox rege in fugam verſo ſeſe moverunt ad motum fortunae, & inclinarunt in Beſſi partes, adeoque regem in totum deſeruerunt. Ut vere dixerit de illis Virg. Georg. IV.

- - - *Rege incolumi mens omnibus una eſt,*
Amiſſo rupere fidem.

LOCCENIUS.

Monere nunc ſingulos, nunc univerſos, non ante deſtitit, quam ſatis conſtaret] Bona lectio, nec pejor: *monere nunc ſingulos, nunc univerſos: nec ante deſtitit, quam ſatis conſtaret.* Utra melior non ſatis mihi conſtat. ACIDALIUS. *Non ante* malim *nec ante.* Vide indicem infinitivus. FREINSH.

Animumque regis] Haec ita eſſe ſcribenda monuit me Palmerius meus, cum alioquin in omnibus libris eſſet, *ut cibum caperet, animumque rebus adverteret.* ſupra habuiſti, *cape regis animum & in eam fortunam, qua dignus es, iſtam continentiam perfer.* MODIUS. Leg: *animumque curis regni adverteret.* HEINSIUS.

CAPUT X.

Beſſi & Nabarzanis de Dario prodendo aut occidendo nefaria deliberatio; quam miris artibus occultant.

At Beſſus & [1] Nabarzanes olim [2] agitatum ſcelus exſequi ſtatuunt, regni cu- 1
piditate [3] accenſi: Dario autem incolumi tantas opes ſperare non poterant.
Quippe in illis [4] gentibus [5] regum eximia majeſtas eſt. ad nomen quoque bar- 2
bari conveniunt; & priſtinae [6] veneratio fortunae ſequitur [7] adverſam. Infla- 3
bat impios animos regio, cui [8] praeerant, armis viriſque. [9] & ſpatio locorum
nulli [10] earum gentium ſecunda. tertiam partem Aſiae tenet: multitudo [11] ju-
niorum, exercitus, quos [12] amiſerat Darius, aequabat. Itaque non [13] illum 4
modo; ſed etiam Alexandrum ſpernebant: inde vires imperii [14] repetituri, ſi re-
gionis

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. *Navaz.* 2 Voſſ. 2. *excogitatum.* 3 Fl. *acceſſit.* 4 Mer. *habentibus.* 5 Mer. *regnum eximiae majeſtatis.* 6 Voſſ. 2. *fort. vener.* 7 Pal. 1. Voſſ. 2. *adverſa.* 8 Pal. 1. *praeerat.* 9 Leid. omittit *&.* 10 Baſ. omittit *earum.* 11 Voſſ. 2. omittit, in margine *ramorum.* 12 Pal. 1. *admiſerat.* 13 Voſſ. 2. *illum illis modo.* 14 Mer. *petituri.*

Illis gentibus] Vide ſupra ad l. III. c. 6, 17. CELLAR.

Priſtinae veneratio fortunae] Non minus reges ſuos in adverſa, quam in proſpera fortuna venerantur. CELLAR.

Regio, cui praeerant] Bactrianae finitimae. IDEM.

Tertiam partem Aſiae] Licet latiſſime extendas Bactrianam, & finitimas quoque ei regiones cenſeas, ut Sogdianam & alias; tamen hoc procul à vero abeſt. propriae autem Bactrianae non ampliſſimi termini erant, ab occaſu Margiana, à ſeptentrione Oxus Sogdianam dirimens, ab ortu pars Indiae, à meridie Aria, & mons Parapamiſus. CELLAR. Ut proinde non ſit mirum etiam haec ſugillare Cl. Clericum Jud. c. 2. §. 13.

Vires imperii] Totius Aſiae, Perſidis, Babyloniae,

5 gionis potiri contigiſſet. Diu omnibus cogitatis, placuit per milites Bactrianos,
ad omne obſequium deſtinatos, regem comprehendere; mittique nuntium ad A-
6 lexandrum, qui indicaret, *vivum adſervari* [1] *eum.* ſi, id quod [2] timebant, proditionem aſpernatus eſſet; occiſuri Darium, & Bactra cum ſuarum gentium manu
7 petituri. Ceterum propalam comprehendi Darius non poterat; tot Perſarum mil-
8 libus laturis opem regi: Graecorum [3] quoque fides timebatur. [4] Itaque quod non
poterant vi, fraude adſequi tentant: poenitentiam ſeceſſionis ſimulare decreverant,
9 & excuſare apud regem conſternationem ſuam. Interim qui Perſas ſollicitarent mittuntur. hinc ſpe, hinc metu militares animos verſant; *ruinae* [5] *rerum illos ſubdere capita; in perniciem trahi; cum Bactra pateant,* [6] *exceptura eos donis & opulentia,*
10 [7] *quantam animis concipere non* [8] *poſſint.* Haec agitantibus Artabazus ſupervenit,
ſive regis juſſu, ſive ſua ſponte; [9] adfirmans, *mitigatum eſſe Darium, & eumdem*
11 *illis amicitiae gradum patere apud regem.* Illi lacrimantes nunc [10] purgare ſe, nunc
12 Artabazum orare, *ut cauſſam ipſorum tueretur, preceſque perferret.* Sic peracta nocte, ſub lucis [11] ortu Nabarzanes cum Bactrianis militibus in veſtibulo praetorii aderat, titulum ſollemnis officii occulto [12] ſceleri [13] praeferens. Darius ſigno ad

eun-

VARIANTES LECTIONES.

1 Alii omittunt *eum.* 2 Voſſ. 2. *metuebant.* 3 Voſſ. 2. omittit *quoque.* 4 Leid. Voſſ. 1. Bong. *itaque quod vi non poterant* Voſſ. 2. *itaque que vi non poterant.* 5 D. Fl. Leid. Voſſ. 1. *rei ſubdere illos* Voſſ. 2. Bong. *rerum ſubdere illos.* 6 Voſſ. 2. *acceptura.* 7 Fl. Leid. Pal. 1. P. *animis quam* Voſſ. 1. 2. D. *quam animis.* 8 Voſſ. 2. *auderent.* 9 Voſſ. 1. *& firmans.* 10 Bong. D. Pal. 1. Fl. Leid. Voſſ. 1. *pergere.* 11 B. 1. *ex ortu* Pal. 1. D. P. B. 2. *exortum* Fl. Leid Voſſ. 1. 2. *exortum &* F. Frob. Col. *ortum* Mer. *& ortu.* 12 Voſſ. 1. *celeri.* 13 Fl. Leid. Voſſ. 2. D. Bong. *praeferentes* Voſſ. 1. *referentes.*

niae, Mediae, & quidquid Dario paruiſſet recuperaturi, ſi Bactrianam regionem occupaſſent, ſibique parere coëgiſſent. Vel: Inde vires bello acciſas inſtauraturi. RADERUS. Forte legend. *vires imp. repetituri*, hoc eſt, viciſſim repetituri imperium orbis terrarum, quod jam Alexander occupaverat. hoc enim eorum conſilium fuiſſe, ſupra quoque v, 9, 2. oſtendit, cogitabant enim idem, quod ſic expreſſit Lucan. II, 13.

- - - *fors incerta vagatur Fertque refertque vices.*

Dubito etiam annon pro *regionis potiri* leg. *regis potiri.* h. e. regem in poteſtatem redigere. FREINSHEM. Recte Freinshemius *regis potiri.* HEINSIUS.

Sollicitarent] Ad tumultum & rebellionem concitarent. Nepos Pauſania c. 3. *Helotes ſpe libertatis ſollicitare exiſtimabatur.* Salluſt. Catil. 24. *ſervitia urbana ſollicitare*, id eſt, ſervos. adde noſtrum. lib. III. c. 5, 15. CELLAR.

Ruinae rerum] Cum nihil eſſet facilius hujus loci emendatione, fuerunt tamen ecce qui *ruina*, pro, *ruinae*, ſupponendo, & totam periodum aliter interpungendo, neſcio quod monſtrum lectionis, ſe quidem digniſſimum, ſed Curtio parum dignum, nobis peperere, ſtultividi homines. MODIUS.

Donis] Imo vero *bonis*. FREINSH. Recte Freinshemius, *bonis.* HEINSIUS.

Patere apud regem] Quis ſcit, an non & hic ultimae voces *apud regem* addititiae? nihil iis quidem video opus, & timide tamen alienas affirmarim. ACIDALIUS.

Titulum officii praeferens] Hae ſunt deteſtandae artes perfidorum & inſidiatorum, ut ſollemne officium occulto ſceleri praetexant ficto obſequio, ficta fronte, crocodyli lacrimis eum, cui inſidias tendunt, nihil tale exſpectantem perdant. Sic Abner à Joab occiſus eſt ſimulatione blandae ſalutationis. Spitamenes ab uxore ſimulato captus eſt obſequio apud noſtrum l. VIII. Dion circumventus & interfectus eſt à Callicrate ſimulatione officii. Treveris fuit ſimulatum obſequium erga Voculam, quo incautiorem opprimerent apud Tacit. IV. Hiſt. veriſſimum de his Ciceronis effatum l. I. in Verrem: *Nullae ſunt occultiores inſidiae, quam quae latent in ſimulatione officii, aut in aliqua neceſſitudinis nomine. Nam eum qui palam eſt adverſarius facile cavendo vitare poſſis. hoc vero occultum, inteſtinum, domeſticum malum non modo non exſiſtit, verum etiam opprimit, antequam perſpicere, atque explorare potueris.* LOCCENIUS. *Officii.* Simile de Caeſaris nece Sueton. c. 82. *Aſſidentem conſpirati ſpecie officii circumſteterunt.* FREINSH. *Titulum ſollemnis officii.* Sub ſpecie obeundi conſueti officii nefarium ſcelus occulte tegebat. Sic etiam Juſtin. de Olympiade l. XI. c. 7, 10. *cum titulo officii ad exſequias cucurriſſet*, idem l. I. c. 10, 16. *transfugae titulo Babylonem proficiſcitur.* in his *titulus* praetextum ſonat, & externam ſpeciem. CELLAR.

Aderat praeferens] Ita vulgo quidem, ſed legendum *aderant*, & *praeferentes*, nam ſic habent. Dan. Bong. & antiquiſſimae membranae Florentinae,

qua-

[1] eundem dato, currum priſtino more conſcendit. [2] Nabarzanes ceterique par- 13
ricidae procumbentes humi, quem paullo poſt [3] in vinculis habituri erant, [4] ſu-
ſtinuere venerari, lacrimas etiam poenitentiae indices profuderunt. adeo huma-
nis ingeniis parata [5] ſimulatio eſt. Preces deinde ſuppliciter admotae, [6] Da- 14
rium, natura ſimplicem & mitem, non credere modo quae adfirmabant, [7] ſed
etiam flere coëgerunt. [8] Ac ne tum quidem cogitati ſceleris poenituit, quum 15
intuerentur, qualem & regem & virum fallerent. Ille quidem ſecurus periculi
quod inſtabat, Alexandri manus, quas ſolas timebat, effugere [9] properabat.

Variantes Lectiones.

1 B. 1. *eundem* Voſſ. 2. *eum.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *Artabazus* in F. exſcalptum. 3 Pal. 1. omittit *in vinculis.* 4 Col. *ſuſtinere.* 5 Fl. *ſimulatione preces.* 6 Voſſ. 2. Pal. 1. omittunt *Dar. nat. ſimpl. & mit. n. cred. modo.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *ſed flere etiam* Pal. 1. *ſed etiam flere omnes* Voſſ. 2. *fere omne* omiſſo *ſed etiam.* 8 Voſſ. 1. *ac nec* Voſſ. 2. *at ne.* 9 Voſſ. 1. *operabat.*

quarum excerpta mecum communicavit eruditiſſimus Nicol. Heinſius. GRONOVIUS ad Senec. Controverſ. 13.

Qualem & virum] Cicero apud Dionem l. XLV. c. 5. *tanto* (Antonius) *majore odio dignus eſt, quod vos homines tanta bonitate injuriis laedere non deſinit.* FREINSH. Regem mitem & generoſum, offenſarum obliviſcentem, virum bonum, & natura ſimplicem, ſimulatae poenitentiae ſincero adfectu credentem. CELLAR.

Caput XI.

Inſidiae proditorum Dario aperiuntur. qui Graecorum praeſens tutumque reſpuit auxilium; paratus perire, ſi ſalvum eſſe nollent ſui milites.

[1] Patron autem, Graecorum dux, [2] praecepit ſuis, *ut arma, quae in ſarcinis* 1
antea ferebantur, induerent; ad omne imperium ſuum parati & intenti. Ipſe 2
currum regis ſequebatur, occaſioni imminens adloquendi eum: quippe Beſſi faci-
nus praeſenſerat. ſed Beſſus, [3] id ipſum metuens, cuſtos verius, quam comes, a
curru non recedebat. Diu ergo Patron cunctatus, ac ſaepius ſermone [4] revo- 3
cato,

Variantes Lectiones.

1 Ald. *Patro* ſic ſemper. 2 Fl. Voſſ. 1. Bong. *praecipit.* 3 Mer. omittit *id.* 4 Fl. Leid Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Ald. Col. Frob. Mer. Elz. Amſt. *revocatus.*

Patron] Fallit Virum doctum (Raderum) memoria, cum negat apud alios ſcriptores hujus mentionem eſſe, quapropter opus eſt eum etiam in adſignanda ejus rei cauſſa falli. Meminit enim Arrianus III, 3, 15. quamquam *Paronem* pro Patrone vocet; Phocenſem patria fuiſſe, ex eodem auctore diſcimus. FREINSH.

In ſarcinis] Tamquam omnibus ad iter potius fugamque, quam ad proelium paratis. Nec enim fere expediebantur, hoc eſt, ex ſarcinis atque tegminibus proferebantur, aptabanturque arma, quam ubi proelium ſperaretur. De quo more Lipſium in Analect. ad Milit. Roman. dial. 2. vide. Sic ergo & alia hujus auctoris loca capienda. ut ſupra III, 8, 25. *itineri quam proelio aptiores erant, raptimque arma capiebant.* & de Alexandri militibus in tranſitu Tigris ſupra IV, 9, 19. *cumulis ſarcinarum paſſim fluitantibus rex monet, ut ſatis haberent arma retinere:* tamquam quae & ipſa inter ceteras ſarcinas erant. Idque magis etiam intelligetur ex Xenophontis loco lib. IV. Ἀναβασ. ubi ſimiliter de fluvii tranſitu: *In hoc conatu quum aqua mamillas ſuperaſſet, ac flumen propter ingentia ſaxa, eaque lubrica, eſſet aſperum; armaque in aqua geſtari non poſſent, quod flumen eos abriperet: ac ſi quis in capite geſtare vellet, nudos incedere adverſus ſagittas & tela reliqua oporteret; retroceſſerunt.* Atque hinc ex contrario cognoſcitur quid ſit *itineri ſimul & proelio paratum eſſe:* nempe armis non in ſarcinas colligatis, ſed aptatis corpori, & ad congreſſum paratis iter facere. IDEM.

Revocato, inter] Ita ſcripſi, de certiſſima conjectura, cum in libris eſſet *revocatus*, quod praeter mentem Curtii eſſet. neque enim hoc vult dicere, fuiſſe retentum ſermonibus aliorum Patrona: ſed illud potius, ferendo ſubinde alium, at-

cato, inter fidem [1] timoremque haeſitans, regem intuebatur, qui ut tandem [2] ad-
4 vertit oculos, [3] Bubacen ſpadonem inter proximos currum ſequentem *percontari*
jubet, *numquid* [4] *ipſe velit dicere.* Patron, [5] *ſe vero, ſed remotis arbitris, loqui*
velle cum eo reſpondit. [6] Juſſuſque *propius accedere*, ſine interprete, nam haud
5 rudis Graecae linguae Darius erat; *Rex*, inquit, [7] *ex L. millibus Graecorum ſu-*
perſumus pauci, [8] *omnis fortunae tuae comites; & in hoc tuo ſtatu* [9] *iidem, qui flo-*
rente te fuimus: quaſcumque [10] *ſedes elegeris, pro patria & domeſticis rebus* [11] *peti-*
6 *turi. Secundae adverſaeque res tuae copulavere nos tecum. Per hanc fidem* [12] *invi-*
ctam oro & [13] *obteſtor, in noſtris caſtris* [14] *tibi tabernaculum ſtatue, nos* [15] *corporis*
tui cuſtodes eſſe patiaris. [16] *Amiſimus Graeciam; nulla Bactra ſunt nobis; ſpes omnis*
in te, [17] *utinam & in ceteris eſſet. Plura dici non adtinet. cuſtodiam corporis* [18] *tui*
7 *externus & alienigena non depoſcerem, ſi crederem alium poſſe praeſtare.* Beſſus,
quamquam erat [19] Graeci ſermonis ignarus, tamen ſtimulante conſcientia indi-
cium

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. *timorumque.* 2 Pal. 1. Ald. Elz. Amſt. *avertit.* 3 Sic MSS. 4 Pal. 1. *ipſi.* 5 Ald. Col. Mer. Baſ. *vero ſe.* 6 Voſſ. 2. *juſſus.* 7 P. *quinquaginta mille* F. *quinquaginta millia* hic ſpatium vacuum, dein *Graecorum* Leid. Voſſ. 1. *LB.* 8 D. *oms* Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. & alii *omnes.* 9 Leid. Voſſ. 1. D. *idem.* 10 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *terras* Bong. *terrae.* 11 Mer. *perituri.* 12 Col. *invictum.* 13 Leid. Voſſ. 1. *opteſtor.* 14 Bong. *tabern. tibi.* 15 P. *cuſt. corp. tui.* 16 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. Lugd. *omiſimus.* 17 Voſſ. 2. omittit *utinam* Pal. 1. *ut.* 18 Voſſ. 2. omittit *tui.* 19 Voſſ. 1. *Graecis.*

que alium ſermonem captaſſe occaſionem ſecreto cum Dario colloquendi. MODIUS. *Revocato.* Sic olim legendum conjeceram, & poſtea expreſſum vidi in uno Elzeviriano poſteriore: neſcio quid ſibi velint alii *ſermone revocatus.* at *revocato ſermone* eſt, cum ſaepe dicturus toties ſe repreſſiſſet, vocemque jam prodire volentem quaſi reprehendiſſet. FREINSH.

Bubacem] An è Bubacene natum? multi enim peregrini à patria nomen traxerunt. Eſt autem Bubacene Aſiae haud procul ab Indis à Polyperconte ſubacta, ut infra VIII, 5, 2. Curtius docet. RADERUS.

Ipſe] Pal. 1. *ipſi.* probe. FREINSH.

Patron ſe vero, ſed remotis arbitris loqui velle cum eo reſpondit.] Quia dubitare ſemel coepi & ad Pyrrhonios tranſii, non credo & iſti loco ex ſectae lege. Gemina illa & ab auctore eſſe, *loqui velle cum eo*, non queo mihi perſuadere: tu quid ſtatuas, ejicienda an retinenda putes, vide. Quorſum autem retineas, quae cum odio & taedio adſint, cum venuſtate & ſuavitate abſint? ACIDALIUS. *Loqui velle cum eo.* Acidalius de his quoque verbis dubitat; ſed cum ſenſum habeant, inque omnibus libris reperiantur, & vero ſi iſte mos admittatur, nihil umquam ſuſpicione vacuum ſit futurum; merito ferimus. FREINSH.

Quinquaginta] Perſarum *copiis* 30000. *Graecorum, mercede conducta, adjecta ſunt*, ut ſupra III, 9, 2. refert Curtius. poſſet igitur non injuria, cuiquam rem attentius conſideranti oboriri ſuſpicio, ut pro *quinquaginta*, *triginta* legendum crederet. POPMA. Si tamen omnes ad Granicum, ad Iſſum, ad Gaugamela colligas, facile quinquaginta millia conficias. RADERUS. Imo multo plura: quando Leoſthenes *Graecos conductitios, qui Perſis ſtipendia fecerant, ad quinquaginta prope militum millia in naves impoſitos, invito etiam Alexandro in Graeciam incolumes reportavit.* Pauſanias lib. VIII. FREINSH.

Terras] Vulgo *ſedes.* MODIUS.

Omiſimus Graeciam] Iterum vulgo *amiſimus.* MODIUS.

Nulla Bactra ſunt nobis] Quorum ſc. fiducia ineamus adverſus te conſilium ſceleſte, jungamuſque nos Beſſo. Pertinent enim haec ad ſignificationem, verum occultam & figuratam, facinoris, quod Beſſus agitabat. SCHEFFER.

Et ceteris] Adhuc vulgo, *utinam & in ceteris.* peſſime. MODIUS. *In ceteris.* Melius *ceteris.* Utinam & ceteris non alibi niſi in te ſpes eſſent ſitae. innuit eos, qui rebus novis cum Beſſo animum adjecerant. Fero tamen & vulgatum, *in ceteris:* quamquam, ſi quid judico, multo languidior inde ſenſus exit. FREINSH. Si, ut peſſimam, à Cl. Modio condemnatam illam praepoſitionem *in* obſervaſſet Cl. Clericus, non adeo ſollicite forſan de emendatione, ut nova, laboraſſet, quemadmodum facit Judicii c. 10. §. 6. Diſſentit tamen doctiſſimus Heumannus, qui ſic in Emendationibus ad Clerici Artem Criticam p. 178. Clericus perperam particulam *in* ejectam vult ex loco Curtii l. V, 11, 6. *Spes omnis in te, utinam & in ceteris eſſet.* Liquida enim eſt ſententia: Omnem ſpem nos in te habemus: utinam & in ceteris (Beſſo, Nabarzane, & militibus tuis, Perſis pariter & Bactrianis, qui defe-
ctionem

cium profecto Patronem detuliſſe credebat: & [1] interpretis [2] Graeci relato ſer-
mone exempta dubitatio. Darius autem, quantum ex vultu [3] concipi poterat, 8
haud ſane territus, percontari Patrona *cauſſam conſilii*, *quod adferret*, coepit. Il-
le non ultra differendum ratus, *Beſſus*, inquit, *&* [4] *Nabarzanes inſidiantur tibi*,
in ultimo [5] *diſcrimine & fortunae tuae & vitae. Hic dies aut parricidis; aut tibi fu-* 9
turus ultimus. Et Patron quidem egregiam conſervati Regis gloriam tulerat.

[1] Elu-

VARIANTES LECTIONES.

1 Leid. *interpreti.* 2 Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *rel. ſerm. Graeci.* 3 Vulgo *conſpici.* 4 Leid. *Nabazanes* Voſſ. 2. *Anabarzanes.* 5 Voſſ. 1. *diſcriminae.*

ctionem & parricidium moliuntur) parem ſpem habere poſſemus! Quod ſcilicet aut reparare conaturi ſint, quae amiſſa, aut honeſta morte defuncturi, quod Darii eo rerum ſuarum ſtatu erat conſilium l. v, 8, 11. Accedit quod Clerici lectioni ipſa Latinae linguae indoles obſtet. Dicendum enim fuiſſet Curtio *ſpes omnis nobis in te* (ſcilicet *eſt*) *utinam & in ceteris eſſet.* HEUMANN.

Et interpretis Graeci] Atqui ſermo, qui referebatur, non fuit interpretis, ſed Patronis, iſque relatus eſt opera interpretis Beſſo. Cogitandum itaque, an non Curtius ſcripſerit, *& interprete*, vel *ab interprete.* Ac potuit vox *Graeci* effeciſſe, ut gloſſator, qui neſciebat per eam deſignari Patrona, conjungeret cum praecedenti *interprete*, ac idcirco corrigeret hanc, faceretque *interpretis.* Nam quod T. Faber in epiſtolis Criticis ſequentia potius *relato ſermone* putat emendanda, & mutanda in *remotione*, id vero plane alienum eſt ab hoc loco. Scilicet ſi remotione interpretis ſuſpicio praeberi Beſſo debuit delationis alicujus à Patrone factae, removendus fuit ante, quam Patron deferret. nam poſt delationem, & cum jam omnia interpres accepiſſet, fruſtra removebatur. Nullus itaque hic remotus interpres. Hoc vult Curtius: cum Patron Graece loqueretur cum Dario, Beſſum licet imperitum ſermonis Graeci, ipſa dictitante conſcientia, ſuſpicatum id, quod erat factum; poſtea ſuſpicionem confirmatam per aliquem ex Perſis, peritum ſermonis Graeci, qui referebat Beſſo omnem Patronis ſermonem. neque enim interpres hic intelligendus is, qui ſic ſpecialiori notione vocatur, ſed quicumque linguae utriuſque peritus, quales adfuiſſe plures non eſt vero diſſentaneum, cum Patron allocutus ſit Darium, non ſeorſum & remotis arbitris, ſed praeſentibus pluribus, quod apparet, quia Beſſus quoque & Bubaces adfuere. SCHEFFER. *Interpretis Graeci relato ſermone.* At vero *remotis arbitris* & *ſine interprete* collocutus cum rege fuerat. unde ergo interpres Graecus? haec ita perplexum habent T. Fabrum, ut ſubſtituat, *interpretis Graeci remotione.* Nulla enim, inquit, vehementior Beſſo cauſſa eſſe poterat ſuſpicandi Patronem aliquid adverſus ſe detuliſſe, quam quod interprete uti noluerat Darius. Vide epiſt. 51. l. 1. ſaepius citatam. CELLAR.

Conſpici poterat] Quemadmodum ante monui lib. III. legendum; *ut unde nexus inciperet, quove ſe conderet, nec ratione percipi poſſet*, non *perſpici poſſet*, quod ibi in ſcriptis erat: ita vice verſa, hoc loco non *concipi*, quod vulgo haeſit, ſed *conſpici* omnino eſt ſcribendum, vel meo periculo cenſeo. MODIUS. Suo periculo cenſet Modius *conſpici* reſcribendum, ego pene contra meo, *concipi* retinendum. Valet, intelligi, conjectari. Atque eadem permutatio lib. VI. nam & illic quidam: *is quod ex vultu quoque percipi poterat ſimilis attonito*, ubi plerique tamen, & Modiani *perſpici.* ACIDALIUS.

Quod adferret] qui editionibus praefuerunt, legunt, *cauſſam conſilii quod afferret coepit*, adeo ne nunc quidem ſapere occipiunt. MODIUS.

In ultimo diſcrimine & fortunae & vitae] Unius literulae mutatione feceris elegantiora. *in ultimo diſcrimine es fortunae & vitae tuae.* ACIDALIUS. *Et fortunae.* Non audio Acidalium, qui *es* pro *&* velit: nec in anterioribus potius *concipi* quam *conſpici* legendum arbitror: cum enim utrumque recte dicatur, unus puto, librorum conſenſus eſt, qui monſtrare poſſit, utrum utri praeferri debeat. FREINSH. Atqui omnium fere hic conſenſus eſt in voce *concipi.* nam ſic MSS. noſtri. D. Pal. 1. Ald. Frob. Amſt. Col. Mer. Elz. Baſ. quin & ipſe in textum recepit Cl. Freinshemius, ut haec in notis tranſpoſita potius videantur, ideoque nos ſuo loco reliquimus.

Tulerat] Hoc eſt, laturus fuerat, ſi ſcilicet paruiſſet Darius. Hujus formulae aliquam multa in priſcis ſcriptoribus occurrunt exempla. Ammianus XXI. 25. *Si permeato flumine nullum qui reſiſteret inveniſſet, abſque difficultate penetrarat Euphratem.* & XIX, 13. *ni obſtitiſſet violentior caſus, in ipſis tentoriis obtruncarant:* & XXVI, 15. *cuncta confuderat, ni gladio periſſet ultore.* Cicero Epiſt. Famil. 11, 4. *qui ſe intenderant adverſarios in ejus Tribunatu.* Livius XXXIV, 29, 8. *difficilior facta oppugnatio erat, ni T. Quintius &c. ſuperveniſſet.* Florus IV, 2, 19. *peractum erat bellum ſine ſanguine, ſi Pompejum Brundiſii opprimere potuiſſet. & ceperat. ſed &c.* & IV, 3, 2. *& redierat, niſi &c.* Virg. Aen. IV, 603.

- - - *anceps belli fuerat fortuna.*

Tacit. 1, 63, 3. *trudebanturque in paludem &c. ni Caeſar productas legiones inſtruxiſſet.* Senec. Conſol. ad Marc. 1, 6. *detrimentum reſp. ceperat, ſi illum non*

10 [1] Eludant licet, quibus forte [2] ac temere humana negotia volvi agique perſuaſum eſt. [3] Equidem aeterna conſtitutione crediderim, nexuque cauſſarum latentium, [4] & multo ante [5] deſtinatarum, ſuum [6] quemque ordinem immutabili lege per-

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. *eludunt videlicet* Voſſ. 1. *erudan videlicet* Fl. Leid. Voſſ. 2. *eludant videlicet* & ſic D. Ald. Col. 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. omittunt *ac*. 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Bong. omittunt *equid. aet. conſt. crediderim*. 4 Fl. Leid. D. Pal. 1. *ex multo* Bong. omittit *&*. 5 Fl. Leid. *diſtinatarum* Bong. *deſtinatorum* Col. *deſtinatum*. 6 Mer. *quaeque* Voſſ. 1. *ſuumque*.

non eruiſſes. Plin. Paneg. 8, 5. *Temere fecerat Nerva, ſi adoptaſſet alium.* Zonaras Tom. II. pag. 115, 30. *εἷλον ἂν τὸν Μαγκῖνον οἱ χαρχηδόνιοι, ἢ καὶ διέφθειραν, εἰ μὴ* &c. Sic Auguſtin. Tom. II. pag. 752. a. Præterita ſubjunctivi ſic poni, nihil attinuit notari ab Acidalio: nam id nimis frequens eſt, nec à ratione loquendi omnino alienum. FREINSH.

Forte temere] Impreſſi *forte ac temere.* & mox pro *& multo ante*, erat in membranis, *ex multo ante.* MODIUS.

Eludant] Sic plane Livius l. VI. c. 41. *eludant nunc licet, religiones, quid enim eſt* &c. Simili formula Cicero Paradox. I. *quamobrem licet irrideat, ſi quis velit* &c. Adde Liv. l. XXVI. c. 22. FREINSH.

Nexu cauſſarum latentium] Quae Curtii de fato ſententia fuerit, ex aliis etiam locis conſtat l. IV. c. 6, 17. *inevitabile eſt fatum.* & l. X. c. 1, 30. *fati inevitabilis ſors eſt.* haec Stoicae diſciplinae debuit, quibus gemina habet Seneca, & ipſe huic diſciplinae addictiſſimus. epiſt. 19. *qualem dicimus eſſe ſeriem cauſſarum, ex quibus nectitur fatum.* epiſt. 77. *rata & fixa fata ſunt, atque aeterna neceſſitate ducuntur.* & mox. *ſeries invicta, & nulla mutabilis ope illigat atque trahit cuncta.* epiſt. 101. *ſtat terminus nobis, ubi illum inexorabilis fatorum neceſſitas fixit.* Pari modo Curtius credidit, quamvis proditae fuerint inſidiae Dario, non tamen illas declinare potuiſſe. CELLAR.

Eludant licet, quibus forte temere humana negotia volvi agique perſuaſum eſt. Equidem aeterna conſtitutione crediderim nexuque cauſſarum latentium & multo ante deſtinatarum ſuum quemque ordinem immutabili lege percurrere] Aurea verba, non auro comparanda ſententia. ſed ſcribe, *ſuum quaeque ordinem*: quod typographicum hic ſaltem opinarer, ni in libris reliquis & idem vulgatum mendum. At rectius illud alii, *forte ac temere*, copula inſerta. Vereor autem, ne particula etiam una deſit, qua cum prioribus verbis locus hic nectatur, ut comprehenſio ejuſmodi exiſtat. *& Patron quidem egregiam conſervati regis gloriam tulerat: Sed eludant licet, quibus forte ac temere h. n. v. a. p. e. e. ae. c. c. n. c. l. e. m. a. d. ſuum quaeque ordinem i. l. percurrere. Darius ergo reſpondit* &c. Ubi *ergo* ſcripſimus pro certe, quod item ſequens nexa ſic & apta melius ex ſe oratio. tamen id non pertendo. prioribus & ſenſu & ſtructura verborum ſimile quodam modo illud l. IV. *Denuntiato in illum diem periculo, ut arbitrabatur ipſe, defunctus: ſed, ut opinor, inevitabile eſt fatum.* in his quoque legitur *conſervati regis gloriam tulerat:* explicandum Verbum, laturus erat, ac ſubintelligendum, ſi per fata nimirum licuiſſet. ita enim apte ſubjecerit opinionem de fatali neceſſitate ſuam. ac praeteritae ſignificationis verba pro futuris accipi frequens. ita mox à paucis lineis: *quidquid ſors tuliſſet, inter ſuos perpeti malle*, valet, latura eſſet. In eadem cauſſa alia plura. l. IV. *ſi ſaniora conſilia tandem pati potuiſſet, contentus patrio, cederet alieni imperii finibus.* Ibidem *quocumque ille fugere potuiſſet, ipſum ſequi poſſe.* lib. III. *Perſas recentes ſubinde ſucceſſuros, ſi laxius ſtare potuiſſent.* lib. VII. *Admonuit, qui literas in Macedoniam ad ſuos ſcripſiſſet, iis quos ipſe mittebat, perlaturis cum fide, traderet.* Sueton. Tiber. c. 67. *Similem ſe ſemper ſui futurum, nec umquam mutaturum mores ſuos, quamdiu mentis ſanae fuiſſet.* Salluſt. Jugurthâ: *Reſpondit, ubi primum per negocia publica potuiſſet, facturum ſeſe quae peteret.* Val. Max. lib. IX. c. 3. *Juraret, ſe cum primum per aetatem potuiſſet, acerrimum hoſtem pop. Roman. futurum.* Idem lib. V. c. 3. *Nonne ingenioſum & garrulum [illegible]m mutum atque elinguem hac poſtulatione reddidiſſet?* Sed haec ubique, ſi quis advertat, obvia quid hoc loco cumulemus? ACIDALIUS.

Quemque] Merulae editio; *quaeque.* quam lectionem praefert Acidalius, nimirum quia omnia fato regantur. ego communem veram puto, ut ad homines, quorum praecipua in hoc theatro ſcena eſt, tantum reſpexerit Curtius. FREINSH. Alii *ſuum quaeque*, ſed etiam *quemque*, puta hominem, bonum & aptum eſt. CELLAR.

Immutabili lege] De Fato vide Lipſium Polit. I, 4. ſatis prolixe & accurate differentem. Auctoribus ibi relatis compara Marcellin. XXIII, 11. *Poſthabito tamen ſuaſore cautiſſimo* (non ſecus atque Darius Curtianus) *fidentius ultra tendebat: quoniam nulla vis humana vel virtus meruiſſe umquam potuit, ut quod praeſcripſit fatalis ordo, non fiat.* Aurel. Victor. in Numeriano: *Arduum fatalia devertere: eoque futuri notio ſuperflua.* Senecam Suaſor. III. *Hoc Ceſtius diligenter diviſit. dixit enim, deos rebus humanis non interponere arbitrium ſuum. ſi interponant, voluntatem eorum ab homine non intelligi: ut intelligatur, non poſſe fata revocari. Si non ſint fata, ſacra profutura: ſi ſint, non poſſe mutari.* ex Homer. Od. III. vſ. 147.

Οὐ γὰρ τ᾽ αἶψα θεῶν τρέπεται νόος αἰὲν ἐόντων.
Non etenim divum mens vertitur aeternorum.

Herodot.

percurrere. Darius certe reſpondit; *quamquam ſibi Graecorum militum fides nota* 11
ſit; nunquam tamen à popularibus ſuis receſſurum. difficilius ſibi eſſe damnare, [1] *quam*
decipi. quidquid [2] *fors tuliſſet, inter ſuos perpeti malle, quam transfugam fieri.* [3] *Se-*
ro ſe perire, ſi ſalvum eſſe [4] *ſui milites nollent.* Patron [5] deſperata [6] ſalute re- 12
gis, ad eos, quibus praeerat, rediit; omnia pro fide experiri paratus.

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 1. *non.* 2 Alii *ſors.* 3 Bong. praeter B. 1. *Se perire ſero* & ſic Voſſ. 1. Leid. omittit *ſe perire.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *milites ſui.* 5 Voſſ. 1. *deſperate.* 6 Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *regis ſalute.*

Herodot. III, 43. *intellexit non poſſe praeſtare hominem, ut alterum hominem fato impendenti eripiat.* Val. Max. I, 6, 10. *Octavius conſul dirum omen quemadmodum timuit, ita vitare non potuit.* Plutarch. Camillo cap. 17. *conſiderato, fatum inevitabile eſſe.* Apulej. pr. lib. IX. *nihil fortuna renuente licet homini nato dexterum provenire: nec conſilio prudenti, vel remedio ſagaci divinae providentiae fatalis diſpoſitio ſubverti vel reformari poteſt.* Adde eumdem lib. de Mundo, pag. 75. FREINSH.

A popularibus] Neque id ſine ratione: nam eo facto maximopere eos offendiſſet: &, ut ſeq. cap. loquitur, *parricidio excuſationem obtuliſſet.* Nam quanta cum invidia res iſta conjuncta fuerit, ſatis apparet ex eo, quod infra VI, 4, 9. Nabarzanes non aliud magis praetexit facinori. Sic & Macedones infra X, 4, 5. nihil moleſtius tulerunt, quam regem cuſtodes corporis ex Perſis delegiſſe. Sertorium multi, qui cum eo fugerant, Romani poſtea deſeruerunt *hac praecipue cauſſa, quod is cuſtodes à Celtiberis undique accivoſſet & Romanis à corpore amotis, eorum loco exteris ſe crediderat. Non enim milites aequo animo perferre poterant, ſe infidelitatis ab eo argui.* Appian. lib. I. Civil. FREINSH.

Sero ſe perire] Similiter Scipio apud Livium XXVIII, 27, 9. *Equidem ſi totum exercitum meum mortem mihi optare crederem, heic ſtatim ante oculos veſtros morerer &c.* ad quem locum nos ex Iſocrate, Cicerone, Seneca, Plutarcho, Caſſio, aliiſque plura. Gruterus ad iſta Sueton. Calig. LVI, 2. *ſponte ſe periturum, ſi & illis morte dignus videretur.* Tiberius, qui inter initia imperii *quoties caſus ita tuliſſet precari ſolitus eſt, tantum ſibi vitae & imperii tempus, quantum reip. conduceret:* poſtea quoque accuſato Lentulo, quaſi vitae principis inſidias ſtrueret; *vita ſe jam dignum amplius negavit, ubi Lentulus quoque ipſi infenſus eſſet.* Dio lib. LVII. Idem apud Tacit. VI, 2, 5. *neque ſibi vitam tanti, ſi armis tegenda foret.* Gelon comperta conjuratione armatus in concionem aſcendit, mox exutis armis, dedere ſe vitamque ſuam univerſis dixit, occiderent, ſi ita videretur. Aelian. Hiſt. Var. XIII, 37. Sic Eumenes apud Juſtin. XIV, 1, 12. *ſalutem ſuam in omnium poteſtate eſſe.* FREINSH.

Si ſalvum eſſe milites ſui nollent.] Certo hic vox *milites* inculcata. Non debuit addi perpera gloſſa: quae recte exulat alibi. Paullo ante: *Quidquid fors tuliſſet, inter ſuos perpeti malle, quam transfugam fieri.* Nec multo poſt: *Sed eo rerum ventum erat, ut tam periculoſum eſſet non credere ſuis, quam decipi.* ACIDALIUS. *Milites.* Poſſet quidem abeſſe haec vocula, ſed cum in omnibus libris compareat, nec laedat ſententiam, aut ſtructuram verborum, quis ſpuriam cum Acidalio pronuntiet? FREINSH.

CAPUT XII.

Beſſus Darium fictis verbis & lacrimis deluſum comprehendit; aureiſque vinctum compedibus in ſordido vehiculo ad Alexandrum deduci curat.

At Beſſus occidendi [1] protinus regis impetum [2] conceperat. ſed veritus [3] ne 1
gratiam Alexandri, [4] ni vivum eum tradidiſſet, inire non poſſet; [5] dilato
in [6] proximam noctem ſceleris conſilio, agere gratias incipit, *quod perfidi hominis*
inſi-

VARIANTES LECTIONES.

1 Bong. *protenus.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *ceperat.* 3 Ald. *ne non gratiam.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *niſi vivum.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. *delato.* 6 Voſſ. 2. *proxima nocte.*

Impetum ceperat] Adhuc impreſſi, *conceperat.* MODIUS. An *ceperat?* quomodo & alibi non ſemel legitur. FREINSH.

Agere gratias incipit] Et hic perfidae ſimulationis exemplum in Beſſo occurrit, *ſuum flagitium aliis objectare.* ut loquitur Tacitus, II Hiſt. de quo plura exempla notavit Muretus, *lib. 1. Var. lect. cap.* 12. & ſic,

inſidias, jam Alexandri opes ſpectantis, prudenter cauteque vitaſſet. donum eum hoſti
2 *laturum* [1] *fuiſſe regis caput. nec mirari, hominem mercede conductum omnia habere ve-*
nalia: ſine pignore; ſine lare; terrarum orbis exſulem; ancipitem hoſtem; ad [2] *nutum*
3 [3] *licentium* [4] *circumferri.* [5] Purganti deinde ſe, [6] *deoſque patrios teſtes fidei ſuae*
[7] invocanti, Darius vultu [8] adſentiebat, haud dubius, [9] quin [10] vera [11] deferren-
tur à Graecis; ſed eo rerum ventum erat, ut tam periculoſum eſſet non credere
4 ſuis; quam decipi. [12] xxx. millia erant, quorum inclinata in ſcelus levitas time-
batur; [13] iv. millia [14] Patron habebat: quibus ſi credidiſſet ſalutem ſuam, damna-
5 ta popularium fide, [15] parricidio excuſationem videbat offerri. Itaque praeopta-
bat immerito, quam jure violari. Beſſo tamen inſidiarum conſilium purganti re-
ſpondit; [16] *Alexandri ſibi non minus juſtitiam, quam virtutem eſſe* [17] *perſpectam.*
Falli eos, qui proditionis ab eo praemium exſpectent: violatae fidei neminem acriorem
6 *fore vindicem ultoremque.* Jamque nox [18] adpetebat, quum Perſae more ſolito
armis poſitis ad neceſſaria ex proximo vico ferenda diſcurrunt. At Bactriani, ut
7 [19] imperatum [20] erat à Beſſo, armati ſtabant. Inter haec Darius *Artabazum acciri*
jubet; [21] expoſitiſque, quae Patron detulerat, [22] *haud dubitare* Artabazus, *quin*
[23] *tranſeundum eſſet in caſtra Graecorum. Perſas quoque periculo vulgato ſequuturos.*
8 Deſtinatus ſorti ſuae, & jam nullius ſalubris conſilii patiens, unicam in illa fortu-
na opem Artabazum ultimum illum viſurus amplectitur; [24] perfuſuſque mutuis
lacrimis, *inhaerentem ſibi avelli* jubet: *capite deinde velato*, ne inter gemitus di-
gredientem velut [25] à rege [26] intueretur; in humum pronum corpus [27] abje-
cit.

VARIANTES LECTIONES.

1 Pal. 1. *fuiſſet.* 2 Voſſ. 1. *mutum.* 3 Voſſ. 1. *licencium* Pal. 1. *licientium.* 4 B. 2. *circumferarque* Voſſ. 1. *circumfer.* 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Ald. Col. Mer. Baſ. *arguenti.* 6 Voſſ. 2. *deos patrios* Voſſ. 1. *deoſque patrias.* 7 B. 1. *invocati.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. & multae editt. *adſentiebatur.* 9 Voſſ. 1. *in.* 10 Voſſ. 2. Pal. 1. omittit *vera.* 11 Pal. 1. Voſſ. 2. *deſereretur.* 12 Leid. *XXX.* B. 2. *XXV.* Pal. 1. *tricenti* Voſſ. 2. etiam omittit *millia.* 13 Fl. Leid. Voſſ. 1. *IIII.* 14 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. & Bong. praeter B. 1. omittunt *Patron.* 15 Ald. *pariciaio* P. *pariciaium.* 16 Voſſ. 2. *Alexander.* 17 ſic D. in margine. MS. p. L. Heinſ. *perfectam* Voſſ. 1. etiam *perfectam* in margine. *perſpectam* Voſſ. 2. omittit. 18 Mer. *apparebat.* 19 Frob. *impetratum.* 20 Fl Leid. Voſſ. 1. D. *à Beſſo erant* Bong. *à Beſſo erat.* 21 Voſſ. 2. omittit *que.* 22 Voſſ. 1. *aut.* 23 Voſſ. 2. *in caſtra Graecorum tranſeundum eſſet.* 24 Voſſ. 1. F. *perfuſiſque.* 25 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. Baſ. Lugd. Frob. Col. Amſt. *à rogo.* 26 Ald. *intuerentur.* 27 Pal. 1. *adjecit.*

---- *Quum magna malae ſupereſt audacia cauſſae,*
Creditur à multis fiducia.

ut loquitur Juvenalis Sat. XIII. LOCCEN. Scelus, quod ipſe conceperat, in Patronem defert, quaſi propter peregrinitatem ſuſpectum. CELLAR.

Purganti deinde ſe] Membranae *arguenti deinde ſe.* quod unde ſit nihil ſcio, niſi neſcio. MODIUS.

Aſſentiebatur] *Aſſentiebat* vulgo, & mox etiam, ubi itidem eſt *videbat offerri*, habebant membranae, *videbatur*, quomodo ſi legas non *offerri* ſed *offerre* ſcribe. MODIUS.

Triginta millia] Totus igitur exercitus erat, ne Graecis quidem excluſis v, 8, 3. Quid ſi reſcribamus *tria millia*, ut de Bactrianis intelligatur. nam ceteros innocentes fuiſſe n. 6. & 7. probant. SEBISIUS. Huic ne adſentiar, facit quod tota iſta argumentatio concideret, qua Darium Curtius oſtendit noluiſſe paucorum ſocietatem amplecti, multo pluribus neglectis offenſiſque. Quod autem triginta potius millia, quam triginta tria & trecentos nominavit (ad eum enim numerum ſuperiori loco relata ratio conſurgit) more conſueto auctorum fecit, qui rotundo numero uti gaudent. Graecis autem exceptis tamen adhuc triginta *millia* barbarorum fuiſſe, & ſupra ad v, 8, 4. oſtendimus, & hoc etiam loco adjuti evidenter confirmare poſſumus. FREINSH.

More ſolito] Nec Parthis patrium, aut conſuetum fuiſſe noctu pugnare, Plutarch. in Craſſo cap. 57. tradit. Cujus locum huic noſtro comparat Briſſon. l. III. de regno Perſ. FREINSH.

Perfuſiſque mutuis lacrymis] Ita ſcribo, ex Colonienſis libri auctoritate. Sigebergenſis habebat *perfuſique*, editiones *perfuſuſque*, omnes tolerabiliter. MODIUS. Levior haec emendatio, ut *perfuſuſque* legatur, aut *profuſiſque*, ſed illud magis, quod & habent editiones. ACIDALIUS. Rutgerſius *profuſiſque* legendum cenſet l. III. Var. Lect. c. 4.

Capite velato - - - velut à rogo intueretur] Et vero miſerabiliter ſcriptum, lector, & lacrimas mecum

cit. Tum vero [1] cuſtodiae ejus adſueti, quos regis ſalutem vel [2] periculo 9
[3] vitae tueri oportebat, [4] dilapſi ſunt; [5] cum armatis, quos jam adventare credebant, haud rati ſe futuros pares. Ingens ergo in tabernaculo [6] ſolitudo erat, paucis ſpadonibus, quia quo diſcederent, non habebant, circumſtantibus regem. At ille remotis arbitris, diu aliud atque aliud conſilium animo volutabat. 10
Jamque ſolitudinem, quam paullo ante [7] pro ſolatio petiverat, peroſus; *Bubacen vocari* jubet. quem intuens, *Ite*, inquit, *conſulite vobis*, *ad* [8] *ultimum regi* 11
veſtro,

Variantes Lectiones.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Bong. *cuſtodia*. 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. Col. Baſ. Mer. Elz. alii *periculis* 3 Pal. 1. *vide* Voſſ. 1. m. 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Pal. 1. D. Bong. *delapſi*. 5 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Pal. 1. Bong. *tum armatis* vulgo *armatis*. 6 Mer. *ſolicitudo*. 7 Voſſ. 2. P. omittunt *pro ſolatio*. 8 Pal. 1. *at regi* omiſſo *ultimum*.

eum non tenes ſcio. ſed cum humanae miſeriae indolueris ſatis, & Darii vicem tuo etiam gemitu ſublevaveris, abſterge oculos atque attolle, ut videas ac diſpicias, ſincerane verba iſta: *digredientem velut à rogo:* quae ego apta non negem plane, neque eo minus à naſutulo aliquo interpolata conſtanter auſim affirmare. De rogo ſit aliquid, atque ipſe ſcio, quid dici, quid interpretari, quî defendi poſſit: verum enim vero. Curtius aliter ſcripſit. ac vera lectio non diu quaeſita: feliciter inventa nobis. Nam vel quovis ſacramento contenderim, ita reſcribendum: *Capite deinde velato, ne inter gemitus digredientem vel à tergo intueretur, in humum pronum corpus abjecit.* haec Curtii mens, hic Darii adfectus, qui abeuntem amicum nec à tergo ſuſtinebat intueri. Quod qui non aſſentietur mihi, ſenſu carentem humanitatis, & adfectus omnis expertem, non hominem profecto, ſed ſtupidum ſtipitem appellabo. Non parvi emendatio haec momenti, in qua merito placeam mihi, ſi φιλαυτὸς haberi velim. ACIDALIUS. Certe placet emendatus Acidalii calamus *velut à tergo.* RADERUS. Fatuum illud, *velut à rege*; nec magis profecto falſum, *vel à tergo*, quo juveniliter ſe effert Acidalius. Unica & vera lectio eſt à libris Modii: *velut à rogo:* quam ille fruſtra traducit. & miror, potuiſſe in partes Raderum trahere. De Artabazo loquitur digrediente ab Dario: quomodo? non tamquam à rege, ne quidem ut à vivo, ſed velut à funere aut rogo vel buſto, inter gemitus & lacrimas. Ex ritu antiquis uſitato. Tibullus: *Et fleat effuſis ante ſepulchra comis.* Petronius, cum *lacrimarum ubertim manantium* & aniculae *fletu confuſae*, mentionem feciſſet: *Quid vos in cellam meam tamquam ante recens buſtum veniſtis? utique die feriarum, quo etiam lugentes rident.* Hoc non eſt aliquid quod dici, qui interpretari, qui defendi poſſit: ſed hic eſt ſolus & verus Curtii ſenſus. Nam Darius velavit caput, more etiam inter antiquos uſitato, de rebus ſuis deſperantium & quaſi fortunae ſe dedentium, ne intueretur amicum diſcedentem inter gemitus & lacrimas, ſive ominis & religionis cauſſa, ſive quod turpe judicaret cum Tito, quemquam, nedum tam fidum ac probatum, à ſermone principis triſtem diſcedere. J. F. GRONOVIUS. lib. 11. Obſerv. c. 12. *Vel à tergo.* Simplex & planus ſenſus, doctis ſic emendantibus. Vulgo *velut à rege*, aut, *velut à rogo*, quaſi à ſe tamquam à funere & buſto cum gemitu, & lacrimis diſcedentem non ſuſtinuerit Darius intueri. Verum & hoc duriuſculum eſt, & à Curtii nativa ſimplicitate alienum. CELLAR.

Armatis] Alii auctiores, *tum*, vel *cum armatis*. forte non fruſtrabo inſerta vocula, & poteſt fuiſſe *tot armatis*. FREINSH. *Cum armatis.* Illud *cum* pretii eſt nullius. Alii habent *tum:* ex quo Freinſhemius conjiciebat *tot.* Ego mallem credere literas numerales hic latere, & fortaſſis XVM. ſcribendum eſſe, ut *quindecim millia* ſignificentur. equidem triginta millia dicuntur ſupra fuiſſe, qui in ſcelus conjuraverant. Sed is numerus variat in libris. ſunt qui habent tantum xxv. millia. poſſunt & illa quindecim millia de ſolius Beſſi manu accipi. quamquam ſi de illis ſolis locus accipi deberet, forte rectius ſcriberetur IIIM. ac fortaſſis lectio haec veriſſima, confirmata etiam ex eo, quod in libris quibuſdam ſcriptum reperiretur trecenti. nam tria I. à tribus C. in manuſcript. parum differunt. Noſter ſupra c. 8. *tria millia & trecenti equites erant maxime Bactrianorum. Beſſus praeerat.* habes ecce tria millia Bactrianorum cum duce Beſſo, nam trecenti illi hic in rationes non veniunt. Quidquid ſit, illud *cum* non aliunde, quam ex literis numeralibus male intellectis, natum, ego quidem firmiter perſuaſum habeo. SCHEFFER. *tot armatis pares.* Vulgo *cum armatis:* Alii *tum*, quidam abjiciunt particulam. *tot* eſt ex conjectura Freinſhemii, & videtur numerus periodi ſyllabam poſtulare, quae aptior vix eſſe poteſt, quam *tot.* CELLAR.

Non habebant] Quippe viles apud alios, & contempti, quae inter ceteras cauſſa Cyrum movit, ut ejuſmodi homines ſibi fidiſſimos futuros crederet, ſi Xenophonti in l. VII. Παιδείας fides habenda. FREINSH.

Peroſus] Simile illud Taciti l. 11. Ann. c. 31. in extrema anxietate Libonis, *ipſis, quas in noviſſimam voluptatem adhibuerat, epulis excruciatus.* FREINSH.

Quod

veſtro, ut decebat, fide exhibita. ego hic legem fati mei exſpecto. forſitan mireris, quod
12 *vitam non finiam? alieno ſcelere, quam meo mori malo.* Poſt hanc vocem ſpado gemitu [1] non modo tabernaculum; ſed etiam caſtra complevit. Inrupere deinde alii, laceratiſque veſtibus lugubri & barbaro [2] ululatu regem deplorare coepe-
13 runt. Perſae, ad illos clamore perlato, adtoniti metu, nec arma capere, ne in Bactrianos [3] inciderent; nec quieſcere audebant, ne impie deſerere regem vide-
14 rentur. Varius ac diſſonus clamor ſine duce ac ſine imperio totis caſtris referebatur. Beſſo & [4] Nabarzani nuntiaverant ſui, *regem à ſemetipſo interemptum eſſe.* plan-
15 ctus eos deceperat. Itaque citatis equis advolant, ſequentibus, quos ad miniſterium ſceleris delegerant: & quum [5] tabernaculum intraſſent, *quia regem vivere* ſpado-
16 nes indicabant, *comprehendi vincirique* [6] juſſerunt. Rex curru paullo ante vectus, & [7] deorum à ſuis honoribus cultus, nulla externa ope admota, captivus ſervorum ſuo-

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 2. Bong. *tabern. modo* Voſſ. 1. *modo tabernaculum modo.* 2 P. *ululato.* 3 Voſſ. 1. B. 1. *incederent.* 4 Fl. Leid. B. 1. 2. *Nabazano* Voſſ. 1. D. *Nabarzano* Voſſ. 2. *Anabarzano.* 5 Voſſ. 2. *in tabernaculum.* 6 Pal. 1. *juſſerat.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Bong. praeter B. 1. *Deorum auſpiciis ac ſuis* Voſſ. 2. *deorum auſpiciis à ſuis* Pal. 1. 2. 3. B. 1. Ald. Col. Mer. Baſ. *deorum auſpiciis à ſuis.*

Quod vitam] forte, *quid.* HEINSIUS.

Alieno ſcelere malo, quam meo] Non temere damnem, etſi ſuſpectum, neque enim ſane ſcelus illis αὐτοχειρία. & ſic uti poterat, ne ſic ſceleſte moreretur, aliena manu, vel hujus ipſius Bubacis. quod ſollemne quidem priſcis: Atque ut Florus ait. *viri fortes & ſapientes in ultimis non ſuis manibus uſi, ne violarent manus, ſed in abolitione ſanctiſſimarum pientiſſimarumque animarum judicio ſuo, alieno ſcelere uterentur.* At quid tamen haeſito, quin aut ſentiam libere, aut proferam, quod ſentio liberius? Cordato lectori non diffidam, cui ſoli probabo vocem excidiſſe, quam reponimus audacter: *Alieno ſcelere, quam metu meo mori malo.* Id unde? qua auctoritate? Exemplo Curtii ipſius, aut Alexandri, qui lib. III. ſic quoque, cum de medici fide & periculo ſuo anxius deliberaret: *Damnemne medici fidem? in tabernaculo me opprimi patiar? Atqui ſatius eſt, alieno me mori ſcelere, quam metu meo.* Is viri fortis animus, nec Darii nunc minus quam Alexandri. Illius haec etiam excuſatio ad mollem ſpadonem. Denique Curtium qui novit, imitationem in eo ſui ipſius alibi ſollemnem & hic agnoſcet: lubenter quidem & cum magna voluptate. ACIDALIUS. Sic Florus l. IV, 7. de Bruto & Caſſio illos *alieno ſcelere* uſos ſcribit. Senec. epiſt. 70. *Stultitia eſt timore mortis mori. Venit, qui occidat. Exſpecta. quid occupas? quare ſuſcipis alienae crudelitatis procurationem.* Ita Scribonia, gravis femina, ad Druſum Libonem, ſecum agitantem, an ipſe ſibi conſciſceret mortem, an exſpectaret ab aliena manu. *Quid te delectat alienum negotium agere.* LOCCENIUS. *Quam meo.* Non audio Acidalium, qui inſerta vocula malit, *quam metu meo.* Sane potuiſſet ita ſcribere Curtius, ſed voluiſſe, quis monſtret? & tamen ſic concepta ſententia Dario non indigna, ipſa autem ſtructura verborum etiam elegantior. At ſupra III, 6, 6. de Alexandro ſic locutus eſt, *ſatius eſt alieno me mori ſcelere; quam metu meo.* ſcilicet pro ſubjectae materiae ratione aliter ibi loqui non poterat: quae hic longe diverſa aliam quoque ſententiam poſtulavit. Sic Carthaginenſes apud Florum II, 15, 9. *patriam ſuam malebant hoſtium manibus, quam ſuis everti.* FREINSH.

Deorum] Poſt hanc vocem intrudunt libri *auſpiciis.* quod videtur ex inepta gloſſa marginali, volentis explicare quid ſint deorum honores, in textum irrupiſſe. FREINSH.

Externa ope] De hujus quoque loci integritate multum dubito. nec abeſt multum, quin mutilum pronuntiem &c. Et tamen integer etiam videri locus, ſi recte capias, poſſit. *Non admota externa ope,* cujus jam ſcilicet egebat, à ſuis plane deſtitutus. Infra VI, 3, 13. *regem ſuum etiam externae opis egentem.* ACIDALIUS. Melius tamen illud *nulla externa ope,* cum Berneggero retuleris ad *captivus.* Darius fuit à ſervis propriis captus, nulla externa ope admota, h. e. ut ſervi non juvarentur juberenturve ab hoſtibus. FREINSH. Jure dubitat de hujus loci integritate Acidalius; nec poteſt explicari, priuſquam emendetur. ſcribe, *nulla externa vi admota.* ut l. VI. c. 7. *quum ab externa vi non tutus modo rex, ſed invictus, inteſtino facinore petebatur.* Qui ab externa vi non modo jam nihil metuendum haberet, ſed etiam quoties metuendum habuiſſet, virtute ſuperaſſet. Sic Modiani, ſic Dan. ſic Florentinus. niſi quod praepoſitionem adjecimus. Juſtinus l. X. *adeone vile paternum nomen apud tot numero filios fuiſſe, ut quorum praeſidio tutus etiam adverſus hoſtes eſſe debuerat, eorum inſidiis circumventus, tutior ab hoſtibus, quam à filiis fuerit.* Quamquam & omiſſa praepoſitione poſſis accipere hoc poſterius: quem exteri non ſolum

ſuorum, in ſordidum vehiculum pellibus undique [1] contectum imponitur. Pe- 17
cunia regis, [2] & ſupellex, quaſi [3] jure belli diripitur, onuſtique praeda, per
ſcelus ultimum parta, fugam intendunt. Artabazus cum [4] iis, qui imperio 18
[5] parebant, Graeciſque militibus [6] Parthienen petebat, omnia tutiora parrici-
darum [7] contuitu [8] ratus. Perſae, promiſſis Beſſi [9] onerati; maxime quia ne- 19
mo alius erat, quem ſequerentur; conjunxere ſe Bactrianis, agmen eorum tertio
adſequuti die. Ne tamen honos regi non haberetur; aureis compedibus Darium 20
vinciunt: nova [10] ludibria ſubinde [11] excogitante fortuna. [12] Et ne forte cultu
regio poſſet agnoſci; ſordidis pellibus vehiculum intexerant: ignoti jumenta age-
bant, ne [13] percontantibus in agmine monſtrari poſſet: cuſtodes procul ſeque-
bantur.

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. D. Pal. 3. Col. Mer. *contectus.* 2 Voſſ. 2. *ſupellexque.* 3 Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *belli jure.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *his.* 5 Voſſ. 2. *parabant* 6 ſic MSS. Pal. 1. Lugd. Bong. *Partienem* P. *Sparthienem* Voſſ. 2. *Parthiam.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. *contuitum.* 8 Voſſ. 2. *raptus.* 9 P. *honerati.* 10 P. *ſubinde ludibr.* 11 Amſt. *cogitante.* 12 Pal. 1. omittit *&.* 13 vulgo *percunctantibus.*

lum fideliter cuſtodiebant, ſed etiam invictum praeſtabant. Sed illud magis placet. GRONOVIUS l. II. Obſerv. c. 12.

Contectum] *Contectus* vulgo, nec multum refert, hoc, an illud ſequaris, niſi quod mox ſequitur. *Sordidis pellibus vehiculum intexerant.* MODIUS. *Pellibus undique contectum.* Haec verba puto ex ſequentibus intruſa inepte, ac ejicienda. Certe ſi hic poſuiſſet Curtius, non debebat paullo poſt tamquam rem novam memorare, quod *ſordidis pellibus vehiculum intexerint.* Legitur quidem in quibuſdam *contectus* in ſuperioribus, ut referri poſſit ad Darium. Sed & illud à ſciolo factum. Nam ſi Darius ita fuit contectus, quid ita hic metuunt, ne forte cultu regis agnoſcatur, & vehiculum quoque contegunt? SCHEFFERUS.

Aureis compedibus] Dio Chryſoſtomus oratione ultima, & Juſtinus V, 11, 4. narrant, hujuſmodi vinculis oneratos etiam, à Cyro Aſtyagen, ab Artaxerxe Cyrum fratrem, Antonius quoque regem Armeniae *Artavaſden fraude deceptum, catenis, ſed ne quid honori deeſſet, aureis vinxit.* ut Vellejus II, 82, 7. refert. POPMA. Vide etiam SchegkI notam ad citatum Velleji locum, & de eodem Armeniae rege Dionem lib. XLIX. Sic apud Marcellin. XXVII, 26. Sapor Arſacem *vinctum cathenis argenteis, quod apud eos honoratis vanum ſuppliciorum aeſtimatur eſſe ſolatium, exterminavit, &c.* Tertullian. de Cultu Feminarum I, 6. reſpiciens ad Aethiopas Macrobios Herodoti III, 23. *Apud barbaros quoſdam, quia vernaculum eſt aurum & copioſum, auro vinctos in ergaſtulis habent, & divitiis malos onerant, tanto locupletiores, quanto nocentiores.* Quem locum illuſtrat alius ex Heliodori Aethiop. lib. IX. ubi de Theagene. & Plutarch. Erotico cap. 9. De Dario & Juſtinus XI, 15, 1. Sic in Appiani Mithridat. rex ille filium cognominem *vocatum ad ſe vinxit aureis compedibus, nec multo poſt necavit.* Adde Dempſterum ad Roſin. Ant. X, 29. Voſſ. ad Vellej. FREINSH. Adde Silium l. XVII. v. 625. de Syphace in triumpho Scipionis ducto:

- - - *auratae ſervabant colla catenae.*

CELLAR.

Caput XIII.

Alexander, audito Darii periculo, ad Perſarum exercitum contendit. Beſſus autem cum parricidis aliis arma vultumque metuens victoris, Darium, multis confoſſum vulneribus, relinquit, fugaque ſibi conſulere conatur.

1 Alexander, audito Darium moviſſe [1] ab Ecbatanis; omiſſo itinere, quod [2] pa-
2 tebat in Mediam, fugientem inſequi pergit ſtrenue. Tabas oppidum eſt [3] in Paraetacene [4] ultima: ibi transfugae nuntiant, *praecipitem fuga Bactra petere Da-*

Variantes Lectiones.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. B. 1. 2. *ab Haecbatanis* Voſſ. 2. *à Batrianis* Pal. 1. Ald. *à Bactrianis* P. Col. *à Batanis* Frob. *Ecbatanis* F. *ab Ecbathanis* Baſ. *Batavis.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 2. Pal. 1. Ald. Frob. Mer. Col. Baſ. *petebat.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. *in parte Lacene* Voſſ. 2. *in parte Latone* Pall. o. *p. Latonae* Mer. & *in parte Lacene* D. Ald. Col. *parte Lacenae* Bong. quem Gruterus vidit *parte Laconae* Frob. Lugd. Amſt. *in Paretacene* Col. Baſ. *in parte Lacaenae.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. *ultima pervenit* vulgo *ultima. quo ubi pervenit.*

Moviſſe] Sic ſimpliciter & abſolute, ut l. VIII. c. 9. 1. *in Indiam movit.* Sic Silius Italicus l. VII. v. 131.

Irritus incepti movet inde, atque Appula tardo
Arva Libys paſſu legit.

Quod patebat in Mediam] Monuerat ante nos Glareanus, vulgatam lectionem, quae talis erat: *Alexander audito Darium moviſſe Ecbatanis omiſſo itinere quod petebat, in Mediam fugientem inſequi pergit ſtrenue.* ferri non poſſe. Neque enim ut ex Arrian. l. III. conſtat, ab Ecbatanis in Mediam porro fugit Darius, ſed ex Media potius, ut ad Bactrianos ſe conferret. emendat itaque ille idem Glareanus, *Alexander audito Darium moviſſe ab Ecbatanis omiſſo itinere quo petebat Mediam fugientem &c.* non plane peſſime, fateor, ſed tamen paullo deterius, niſi ſciens fallor, quam ut ego, ex Palmerii mei conjectura ſcripſi. Deterius inquam paullo, & à ſcripturra vulgata remotius, cum noſtrum hoc, ſi unum *è* in *a* mutes, cetera cum illa plane conveniens ſit. MODIUS. Arrianus contra, Alexandrum etiam Ecbatana veniſſe ſcribit. ἐλθὼν δὲ ὡς Ἐκβάτανα Ἀλέξανδρος. poſſis tamen interpretari Ecbatana non civitatem ipſam, ſed regionem, quae etiam Ecbatana appellabatur. RADERUS. Alii *petebat.* forſan legendum *parabat.* FREINSH. Alii habent *petebat*, ex quo Freinshemius facit *parabat*; ſed *petebat* rectum eſt. in omiſſa, poſt *petebat*, diſtinctione cauſſa eſt difficultatis. Nam voces *in Mediam* non referri debent ad *petebat*, ſed ad antecedens *omiſſo itinere.* locus ſic ſcribendus. *Omiſſo itinere, quo petebat, in Mediam.* SCHEFFERUS. Obſcurior videtur locus ex correctione Cl. Schefferi, quem etiam ſic vix aſſequor, & ſane melior, clarior certe ſic foret Glareani, de qua Modius. Freinshemii aptior, quam etiam adprobat Nob. Heinſius.

Tabas] Juſtinus l. XI. *Tharam, vicum Parthorum.* vocat. LOCCEN. *Tabas oppidum eſt.* Quae malum! hae Tabae hic in Media, vel Paraetacene? nullae Tabae in his oris. Tabas ego ternas lego apud Stephan. unae ſunt Lydiae, aliae Cariae, tertiae Peraeae in Syria, nullae in Media. Proinde vere Glareanus *Ragas*, non Tabas, ſuffragante etiam Arriano legit. Ragas etiam Stephanus laudat. Πόλις ἐν Μεδίᾳ ἐκτισμένη ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος ἐκαλεῖτο δὲ Εὐρωπὸς, μετωνομάσθη δὲ καὶ Ἀρσάκη ἀπὸ Ἀρσάκου βασιλέως Περσῶν. *Civitas eſt Mediae, condita* (vel potius inſtaurata) *à Seleuco Nicatore, appellabatur & Europus, & Arſace, ab Arſace Perſarum,* (imo Parthorum) *rege.* Polybius tamen Tagas in Hyrcania ponit. eſt & Ragarum mentio in hiſtoria Tobiae c. 3. *Soror filia Raguelis in Rages civitate Medorum.* Strabo l. 11. *Eſt & Apamea & Heraclea urbes apud Ragas.* Deinde nomenclaturam ſubjicit vocis. τοὔνομα δὲ ταῖς Ῥάγαις ἀπὸ τῶν γενομένων σεισμῶν γενέσθαι φασὶν, ὑφ' ὧν πόλεις τε συχναὶ καὶ κῶμαι δισχίλιαι, ὡς φησὶ Ποσειδώνιος, ἐτράπησαν. Ragas Alexander undecimis caſtris, hoc eſt XI. diebus, pervenit, uti Arrianus tradit, & Plutarchus expoſuit, undecim inquit diebus tria millia trecenta ſtadia confecit, hoc eſt milliaria noſtratia tria ſupra centum. Singulis diebus redduntur undecim miliaria cum ſtadiis quaternis. RADERUS. *Tabas.* Non auſim adfirmanti Radero credere, vere emendare Glareanum *Ragas.* praeterquam enim quod ea Mediae urbs non *Ragas* nominatur recto caſu, ſed *Rhagae*; etiam ſupra veri fidem non eſt, aliam ibi fuiſſe, *Tabas.* nec ſane multum ad rem facit, quod Stephanus tres hoc nomine urbes alibi, nullam in Paraetacene nominet. Scribit quidem Arrianus III, 4, 16. Alexandrum Rhagas perveniſſe, ſed in tota iſta narratione saepius à Curtio diſſidet, ut hunc ex illo corrigere non ſatis tutum ſit, aut integrum. Mox pro *praecipitem* ponerem *praecipite.* FREINSH. Glareanus *Ragas* ſubſtituit invitis, qui à libris non temere diſcedunt. Stephano *tres* ſunt *Tabae*, in Lydia, in Caria, καὶ τρίτη τῆς Περσίας, ſequor Holſtenium, qui Παραιτακηνῆς reponit, ut eadem urbs ſit, quam Polybius Excerpt. XXXI. vocat Τάβας τῆς Περσίδος. CELLAR.

Paratacene] Membranae *Parte Lacenae* peſſime, uti

Darium. Certiora deinde cognoſcit ex [1] Bagyſthene [2] Babylonio, [3] *non equidem* 3
vinctum regem, *ſed in periculo eſſe aut mortis*, *aut* [4] *vinculorum.* Rex ducibus con- 4
vocatis; *maximum*, inquit, *opus*, *ſed labor breviſſimus ſupereſt*; *Darius haud pro-*
cul deſtitutus à ſuis, [5] *aut oppreſſus. In illo corpore poſita eſt* [6] *victoria noſtra: & tan-*
ta res celeritatis praemium. Omnes pariter conclamant, *paratos* [7] *ipſos ſequi*; 5
nec

Variantes Lectiones.

1 Ald. Frob. *Bagiſtene* Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. Amſt. Lugd. Mer. *Bagiſtane* Voſſ. 2. *Bagiſtone* Col. Baſ. *Bagiſthene.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. praeter P. *Babyloniae.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. & Bong. praeter F. omittunt *non.* 4 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. Pal. 1. Ald. Frob. Mer. Col. Baſ. *vinculorum adfirmabat.* 5 vulgo edunt *aut vinctus aut oppr.* alii *aut oppreſſus eſt* Voſſ. 2. *erat oppreſſus.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *noſtra victoria.* 7 Sic MSS. D. Pal. 1. Ald. ſed. Mod. *ipſum.*

uti poſt in reliquis vulgati libri, cum legunt, *Tabas oppidum eſt in Paretacene ultima: quo ubi pervenit, ibi transfugae &c.* quis enim, per Deos, non continuo videat illa, *quo ubi pervenit*, gloſſema imperiti alicujus Sycophantae eſſe? MODIUS. Παραιτάκα, inquit Stephanus, πόλις Μηδικὴ, τὸ ἐθνικὸν Παραιτακηνὸς, *Paraetace urbs Mediae, gentile Paraetacenus.* ſicut & regio Paraetacene. Ejuſdem regionis mentio apud Strabonem l. 11. qui Παραιτακηνὴν appellitat. Ineptiſſimae quaedam chartae pro Paraetacene praeferunt Portae Lacenae. Morboniam petant hi calami. Arrianus *Paritacas* vocat ab Alexandro primo impetu captas. RADERUS.

Megiſtane Babyloniae] Scribe *ex Bagiſtane Babylonio*, & vide quae de eodem ſcribit Arrian. l. III. extr. MODIUS. Varia hujus nominis ſcriptura eſt. Nam alii atque alii codices habent *Bogiſthene*, *Bagiſtone*, *Bagiſthane Babylonio*, Modii *Megiſtane Babyloniae*, quam ipſe ſcripturam emendat, & *Bagiſtane Babylonio* reſcribendum monet. Atqui Arrianus *Biſthanem* appellat. ὡς δὲ ἀπεῖχεν Ἐκβατάνων ὅσον τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν, ἐνθαῦτα ἀπήντα αὐτῷ Βισθάνης ὁ Ὤχου παῖς τοῦ πρὸ Δαρείου βασιλεύοντος Περσῶν. Biſthanes ergo dictus eſt, non Bagiſthanes, vel Bagoſtenes, vel Bagiſthenes, vel Megiſthanes. RADERUS. *Bagyſthene.* Rectum videatur hic cum Radero ſequi Arrian. III, 4, 12. qui Biſthanem hunc appellat, Ochi, qui ante Darium regnaverat, filium. Sed ſunt quae diſſuadent, tum, quod modo dixi, perpetuus fere horum auctorum in iſta narratione diſſenſus: tum etiam quod hic additur *Babylonio*, quod cur illi Biſthani tribui debeat, docendum erat: Raderus *Megiſthane* edidit: atque ita Modii codices habuiſſe affirmat. Certe Briſſon. l. 1. de reg. Perſ. p. 134. *Megiſtanem Babylonium* hic reperit, atque ſic Perſarum Parthorumque proceres purpuratoſque interdum appellari, non paucis Graecorum Latinorumque ſcriptorum locis oſtendit. Supra etiam V, 1, 20. habuimus *Bagophanem Babylonium*, quo & ipſo loco dubitabam, an Megiſtanem legi rectius foret, cum aliae edd. *Bagiſtanem* habeant. Eſt & *Megiſtanum* mentio in Syrac. XXIII, 19. ἀνὰ μέσον τῶν Μεγιστάνων συνεδρεύσεις. *nam inter purpuratos conſidebis.* Item in adjunctis Euſebianis: Μετὰ δὲ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν διαιρέσαντες τὴν βασιλείαν οἱ Μεγιστᾶνες αὐτοῦ: *Poſt Alexandri vero finem dividentes imperium proceres ejus.* Et aliquanto poſt: Καὶ εἰσῆλθον οἱ Μεγιστᾶνες Ναβουχοδονόσορ εἰς τὴν πόλιν: *Et ingreſſi ſunt Megiſtanes Nabuchodonoſoris urbem* Hieroſolyma. Inter Latinos eſt & Frontinus Strategem. II, 9, 5. *in quemdam ex Megiſtanis* (Armeniis) *quos ceperat, animadvertit.* FREINSH.

Non equidem] Ita eſt omnino legendum. membranae tamen illud *non* non habent. Arrianus praeterea diſerte nuntiaſſe hoc Alexandro Bagiſtanem refert, vinctum à Beſſo Darium ſervari. Verum, ut monui antea, quidquid dicant, legendum eſt, ut excuſum vides. & alioquin non eſt novum, diſſentire ab Arriano Curtium. de cetero in vulgatis libris erat: *non equidem vinctum regem, ſed in periculo eſſe aut mortis aut vinculorum affirmabat.* Sed hoc *affirmabat* ex gloſſa irrepſiſſe non cunctanter affirmo. MODIUS. Contendunt nonnulli particulam *equidem*, non niſi cum prima perſona jungi. Curtius hic aliud docet, & accipitur pro affirmatione. *non equidem*, non ſane vinctum eſſe Darium adhuc, ſed in periculo eſſe, ne vinciatur, aut occidatur. hic autem Biſthanes nuntiavit Alexandro, cum à Dario nondum vincto digreſſus eſt. RADERUS. Exempla ex Cicerone dabunt Giſanii obſervationes. Sic *equidem* non ponitur pro *ego quidem*, ſed pro *& quidem.* vide Turſell. de part. LL. à Cl. Zwarzio edit. p. 122.

Supereſt] Haec ita edidimus volentibus bonis Codd. & egregio ſenſu. Ipſum quippe Darium vocat maximum opus, & breviſſimum laborem eadem figura, qua infra VII, 5, 36. *Spitamenes eum* (Beſſum) *tenebat, collo inſerta catena, tam barbaris, quam Macedonibus gratum ſpectaculum.* Hic loquendi modus paullo ignotior, corrupit hunc locum, quem prae manibus habemus: itidem ut alium Livii, quem ad Flor. IV, 2, 81. l. emaculavimus. FREINSH.

Aut oppreſſus] Adhuc impreſſi: *aut vinctus, aut oppreſſus.* Sed illud dicit, qui hoc dicit. MODIUS.

nec labori, *nec periculo* [1] *parceret*. Igitur raptim agmen curſus magis quam itine-
6 ris modo ducit: [2] ne nocturna quidem quiete diurnum laborem [3] relaxante. Ita-
que quingenta ſtadia proceſſit: [4] perventumque erat in vicum, in quo Darium
7 Beſſus comprehenderat. [5] Ibi Melon Darii interpres excipitur. corpore aeger non
potuerat agmen [6] ſequi, [7] & deprehenſus celeritate regis, transfugam ſe eſſe [8] ſi-
8 mulabat. Ex hoc acta cognoſcit. ſed fatigatis neceſſaria quies erat. Itaque de-
lectis equitum ſex [9] millibus, [10] trecentos, quos [11] *Dimachas* [12] appellant, adjun-
git: dorſo hi graviora arma portabant, ceterum equis vehebantur; quum res
9 [13] locuſque poſceret, pedeſtris acies erat. Haec agentem Alexandrum adeunt

[1] Orſil-

VARIANTES LECTIONES.

1 Sic Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. ſed Voſſ. 2. Ald. Mer. Baſ. Col. *parcere*. 2 Pal. 1. *nec nocturna*. 3 Voſſ. 2. *relaſſante*. 4 Voſſ. 2. omittit *que*. 5 Ald. *Melo* Baſ. *igitur Melon*. 6 ſic Pal. 1. Ald. ſed Fl. Leid. Voſſ. 2. Bong. *adſequi*. 7 P. *ſed*. 8 Pal. 1. Voſſ. 2. *aſſimulabat*. 9 P. *milia*. 10 F. Voſſ. 2: *trecentis*. 11 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Ald. Frob. Mer. Baſ. Col. *Dimichas*. 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. alii *appellabant*. 13 Mer. *locus & Frob*. Lugd. Amſt. *& locus*.

Nec labori] Forte fuit: *neu labori*, *neu periculo parceret*. FREINSH.

In vicum] Nomen non exprimit. Juſtin. l. XI. c. 15. *in vico Parthorum Thara* vinctum fuiſſe ſcribit, non etiam ibi interfectum. FREINSH. Darius enim ex Media jam per Caſpias portas ad Parthienem progreſſus erat, quum caperetur à conjuratis. Arrian. l. III. CELLAR.

Interpres] Reges, Perſici ſermonis ignaros Graecos, per interpretem audiebant: atque ita, Syloſontis Samii verba à Dario exaudita Herodotus III, 140. refert. Themiſtoclem quoque, ubi primum in Artaxerxis conſpectum colloquiumque venit, per interpretem locutum, Plutarch. in Them. cap. 47. ſcribit. Sic etiam cum peregrinis egiſſe reges indicat Herod. lib. III. ſermones à Dario, coram Graecis, habitos cum Indis narrans. Briſſon. lib. 1. pag. 137. FREINSH.

Dimachas] Ita emendavit etiam ante nos Vulcanius, & ante Vulcanium Glareanus, cum vulgo *Dimichas* legeretur. Qui ſint autem *Dimachae* & cur ita dicti, ipſe Curtius poſtea oſtendit. MODIUS. Dimachae ἄμιπποι à Graecis dicti, qui utrumque pro rei & loci opportunitate peditis & equitis munere fungebantur: quibus non diſſimiles ſunt, quos noſtro idiomate Dragontas appellant, qui etiam equis vehuntur, & cum res locuſque poſtulat pedeſtris acies eſt. Dimachas autem legendum, non *Dimornitas*, aut *Diormitas*, ut quidam putant. POPMA. *Dimachas* Alexander maximus Imperatorum invenit, ut apud Sixtum Arcerium p. 156. not. ad Aelian. Julius Pollux teſtatur, cujus haec verba ſunt: *Erat & aliud equitum genus*, *Dimachae dicti*, *ex inventione Alexandri*, *armorum apparatu inſtructi leviore*, *quam qui eſt peditum gravis armaturae*, *graviore vero*, *quam qui eſt equitum*; *exercitati in utramque*, *& pedeſtrem*, *& equeſtrem pugnam*. *ut & in locis equitatui aptis equis utantur*: *& ut ne*, *ſi in loca devenirent iniqua*, *& minus apta*, *omnino ad pugnandum inepti eſſent*, *idemque experirentur*, *quod Lydis quandoque accidit*. *Equum autem apprehendebat*, *ac cuſtodiebat famulus aliquis*, *qui in ſolum eum uſum una ſequebatur*. *iſte qui ex equo deſcenderat*, *confeſtim inter pedites armatos pugnabat*. Annotavit etiam Arcerius ex Heſychio eoſdem dictos ἀμίππους. *Dimachae ſunt*, *qui Hamippi dicti*, *qui quidem interdum pedites*, *interdum equites pugnant*. Hamippi autem, quaſi dicas, *pedes ſimul & eques*. Non abſimiles ab iſto genere ſunt equites, qui hodie in militia noſtra *Dragons* nuncupantur, bombardas geſtantes oblongas ex humeris dependentes. RADERUS. Dimachas iſtos eo demum tempore inſtituiſſe Alexandrum ex Arriano III, 4, 23. colligas: *quum intelligeret non poſſe pedites ſe feſtinanter equitantem ſequi*, *equites circiter quingentos equis deſilire jubet*, *& duces peditum alioſque praeſtantiſſimos quoſque*, *ita ut pedites armati erant*, *equos conſcendere*. Quam rem, licet alia de cauſſa imitatus Caeſar de bel. Gall. I, 42. *commodiſſimum eſſe ſtatuit*, *omnibus equis Gallis equitibus detractis*, *legionarios eo milites legionis decimae*, *cui quam maxime confidebat*, *imponere*. Hamippos autem iſtos tam ex equis pugnaviſſe, ex Iſaeo; quam inter pedites, ex Thucydide & Xenophonte, Harpocrationis Lexicon notat: additque à Philochoro eoſdem πρόδρομους, ſive *antecurſores*, vocari. Vide etiam Tollii notas in Palaephatum. Valeſium in excerpta Polybii, pag. 36. pr. & Alex. ab Alex. pag. 980. m. Valde falſus eſt Vir doctus in Miſcellaneis, qui apud Curtium pro *Dimichas*, ut falſo edebatur, dubitavit legere *Dimoiritas*, aut *Dioctinitas*, cum haec ipſa poſterior vocula in Marcellino XXVII, 20. & Capitolini M. Antonino cap. 21. corrupta ſit, legendumque pro ea, *Diogmitae*, ut oſtendit Cl. *Salmaſius* ad dictum Capitolini locum. FREINSH.

Pedeſtris acies erat] Leg. *pedeſtris acies erant*. HEINSIUS.

Ipſu-

[1] Orſillos & [2] Mythracenes; [3] qui Beſſi parricidium exoſi transfugerant; nuntia-
bantque, *ſtadia* D. *abeſſe Perſas; ipſos brevius iter monſtraturos.* Gratus regi ad- 10
ventus transfugarum fuit. Itaque prima veſpera ducibus [4] iiſdem cum expedita
equitum manu monſtratam viam ingreditur; Phalange, *quantum feſtinare poſſet,*
ſequi juſſa. Ipſe quadrato agmine incedens, ita curſum regebat, ut primi con-
jungi [5] ultimis poſſent. CCC. ſtadia proceſſerant, quum occurrit [6] Brocubelus [7] Ma- 11
zaei filius, Syriae quondam praetor. is quoque [8] transfuga nuntiabat, *Beſſum haud*
amplius quam CC. *ſtadia abeſſe. Exercitum, utpote* [9] *qui nihil* [10] *praecaveret, incom-*
poſitum inordinatumque procedere. [11] *Hyrcaniam videri petituros. ſi feſtinaret ſequi,* [12] *pa-*
lantibus ſuperventurum. Darium adhuc vivere. Strenuo [13] alioqui cupiditatem con- 12
ſequendi transfuga injecerat. itaque calcaribus ſubditis, effuſo curſu eunt. Jam-
que fremitus hoſtium iter ingredientium exaudiebatur; ſed proſpectum ademerat
pulveris nubes. paullisper [14] ergo inhibuit curſum, donec [15] conſideret pulvis.
Jamque conſpecti à barbaris erant, & abeuntium agmen conſpexerant; [16] nequa- 13
quam futuri pares, ſi Beſſo tantum animi fuiſſet [17] ad proelium, quantum ad par-
ricidium fuerat. Namque & numero barbari praeſtabant, & robore: ad [18] hoc
refecti cum fatigatis certamen inituri erant. Sed nomen Alexandri, & fama, ma- 14
ximum in bello utique momentum, pavidos in fugam [19] convertit. [20] Beſſus, & 15
ceteri facinoris ejus participes, vehiculum Darii adſequuti, coeperunt hortari
eum, [21] *ut conſcenderet equum, & ſe hoſti fuga eriperet.* Ille *deos ultores adeſſe* 16
teſta-

VARIANTES LECTIONES.

1 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. D. *Orſilos.* 2 Fl. Leid. Voſſ. 1. Col. *Mithracenis* Voſſ. 2. *Miracenis* Pal. 1. *Mythratenes* Ald. Baſ. Mer. *Mythracenis* Lugd. Amſt. Frob. *Mithracenes.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. omittunt *qui.* 4 Leid. Voſſ. 1. *iſdem.* 5 Voſſ. 2. *cum ultimis.* 6 Pal. 1. *Brozubelus* Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *Brochubelus* Voſſ. 2. *Brocobellus* Ald. Baſ. *Brocullus* Frob. Mer. Col. *Broculus* Elz. *Proculus.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. Mer. Col. Baſ. *Mazei.* 8 P. *transfugam.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. omittunt *qui nihil.* 10 Ald. Frob. Mer. Baſ. Elz. Col. *praecaverat.* 11 Leid. Voſſ. 1. *Hirchaniam.* 12 Fl. Leid. Voſſ. 1. D. Ald. Frob. Mer. Col. Baſ. *palantes* Voſſ. 2. Pal. 1. omittunt *palant.* 13 Fl. Leid. Voſſ. 1. *alioquin.* 14 Voſſ. 2. *vero.* 15 Voſſ. 2. *reſideret.* 16 Bong. *neque quam.* 17 Voſſ. 2. omittit *ad proelium q. a. parr. fuerat.* 18 Voſſ. 2. *haec.* 19 Fl. Leid. Voſſ. 1. Bong. *avertit.* 20 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *Beſſus vero.* 21 Voſſ. 1. omittit *ut.*

Ipſe quadrato] Vereor ut haec bene ſana ſint. Dixit eum cum expeditis equitibus iter ingreſſum, phalangem ſequi juſſiſſe, quantum poſſet: nunc ſtatim ſubjungit *ipſum* quadrato agmine inceſſiſſe. Quid ſi fuerit? *ſequi juſſa quadrato agmine. Incedens* &c. Phalangem nimirum quadrato agmine ſequi juſſit, ut Arrianus monſtrat III, 4, 23. τοὺς ἢ ἄλλους πεζοὺς, phalangem nimirum, ἐν τάξει ἕπεσθαι. ubi illud ἐν τάξει reddidit Doctiſſ. interpres; *quadrato agmine*, ex ipſa mente auctoris. FREINSH.

Primi conjungi ultimis] Ita ut non turmatim per intervalla incederent, ſed continuo agmine, ſine ulla locorum intercapedine. RADERUS.

Brocubelus] Alii *Proculus*, quod Romanum nomen eſt: at illud & barbaricum; & propius accedens ad id, quod ei homini imponit Arrian. III, 4, 11. *Antibelum* appellans. FREINSH.

Pulveris nubes] Lib. IV. c. 15, 32. CELLAR.

Nomen Alexandri] Claudianus B. Gildon. v. 384.

- - - plus nominis horror
Quam tuus enſis aget . . . .

FREINSH. idem fere eſt quod antea lib. III. c. 8, 7. dicebatur *fama bella ſtare.* CELLAR.

Deos ultores] Nihil huc facit aut *Arimanes* Perſarum, aut *malus genius*, ex Agathia & Plutarchi Alex. cap. 52. Nam in hoc loco ὁ Δαίμων Περσῶν, nihil aliud eſt, quam *pertinax* illa *fortuna*, quae Curtii verbis, *Perſas urguere non deſinebat*, eademque vi eſt exclamatio illa Darii, quae Annibalis, apud Liv. XXVII, 53, 12. *agnoſco fortunam Carthaginis. Arimanem* autem quamvis pro principio mali haberent Perſae, forte poſt Manichaeorum inſaniam, quae in illis partibus plurimum polluerat, non tamen ſequitur eum potius vindicem malorum ſtatuiſſe, quam bonum aliquem deum. Vindicta enim ſcelerum, cum ex juſtitia oriatur ad finem bonum, & mortalitati ſalutarem, non certe adſcriptam fuiſſe ab hominibus ratione non omnino deſtitutis, credibile eſt malo genio: quem & ii non per juſtitiam tamquam delicta ulciſceretur, ſed quod calamitatibus humanis delectaretur, mala immittere credebant, ut Vejovem ſuum Romani, & modo Indi ſuos Aygnanos, quos ideo venerantur,

teſtatur, & *Alexandri fidem* implorans, negat, *ſe parricidas velle comitari.* Tum
vero [1] ira quoque accenſi, tela [2] injiciunt in regem; multiſque confoſſum vulne-
17 ribus relinquunt. Jumenta quoque, ne longius proſequi poſſent, [3] convulneran-
18 tur; duobus ſervis, qui regem comitabantur, occiſis. Hoc edito facinore, ut
veſtigia fugae ſpargerent, Nabarzanes Hyrcaniam, Beſſus Bactra, paucis equi-
tum comitantibus, petebant: barbari ducibus deſtituti, qua quemque aut ſpes
ducebat, aut pavor, diſſipabantur: [4] D. tantum equites congregaverant [5] ſe, in-
19 certi adhuc, reſiſtere [6] ne melius eſſet, an fugere. Alexander, hoſtium trepida-
tione comperta, Nicanorem cum equitum parte ad inhibendam fugam [7] praemit-
tit: Ipſe cum ceteris ſequitur. III. ferme millia [8] reſiſtentium occiſa ſunt; reli-
quum agmen [9] more pecudum intactum agebatur, jubente rege, *ut caedibus abſti-
20 neretur.* Nemo captivorum erat, qui monſtrare Darii vehiculum poſſet: ſinguli,
ut [10] quaeque prehenderant, ſcrutabantur; nec tamen ullum veſtigium fugae re-
21 gis [11] exſtabat. Feſtinantem Alexandrum vix tria millia equitum perſequuta ſunt:
22 at in eos, qui lentius ſequebantur, incidebant univerſa fugientium agmina. vix
[12] credibile dictu, plures captivi, quam qui caperent, erant: adeo omnem ſenſum
territis fortuna penitus excuſſerat, ut nec hoſtium paucitatem, nec multitudinem
23 [13] ſuam ſatis cernerent. Interim jumenta, quae Darium vehebant, nullo regente
deceſſerant militari via, & errore delata per IV. ſtadia, [14] in quadam valle conſti-
terant,

VARIANTES LECTIONES.

1 Voſſ. 2. Mer. *ita.* 2 Fl. Leid. & alii *conjiciunt* Voſſ. 1. Bong. Lugd. Amſt. *coiciunt* Pal. 1. *iniciunt.* 3 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. & alii *convulnerant.* 4 Sic Leid. Voſſ. 1. Ald. Voſſ. 2. P. *quingentos.* 5 Voſſ. 2. *ſed.* 6 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. omittunt *ne.* 7 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *emittit.* 8 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Baſ. *reſiſtentia* Pal. 1. *reſtitentia* Mer. *reſiſtentium agmina.* 9 Fl. Leid. Voſſ. 1. 2. Bong. *pecud. more.* 10 Ald. *quenque prehenderent* Bong. *queque prenderant* Fl. Leid. Voſſ. 1. D. *quaeque prenderent* Pal. 1. *quemque prenderent* Voſſ. 2. Mer. Col *quemque prehenderent.* 11 Ald. *extabat.* 12 Ald. *incredibile.* 13 Voſſ. 2. *ſuorum.* 14 Voſſ. 2. *conſtiterant valle* omiſſis *in quadam.*

ne noceant. At bonis geniis ultionem tribuerunt omnes gentiles, adeoque iſtud in ore vulgi erat, DEUS, ſcilicet ille verus & unus (hoc enim eſt illud teſtimonium animae, de quo Tertullianus librum compoſuit) ultor erit. Ergo & ex ſuis diis, quos pro bonis habebant, Jovi, *Vindicis* cognomen Romani indederunt, *Ultoris*, Marti Flor. III, II, 5. *dii foederum ultores.* Vide Plutarch. de Cleomene cap. 73. Apophth. Lacon. FREINSH.

Teſtatur] Quantulumcumque eſt, malim *teſtatus.* ACIDALIUS. *Teſtatus* cum Acidalio lego, non ut vulgo *teſtatur.* RADERUS.

Tela injiciunt] Perditiſſimorum hominum perfidiam magis etiam aggravat canis exemplum, qui parricidis iſtis longe melior, proſperiorem quam illi meretur memoriam. Nam *Dario, cum à Beſſo multis vulneribus confoſſus eſſet, & jaceret ſtratus; omnibus mortuum relinquentibus, canis ab eo educatus ſolus permanſit fidelis, eumque tametſi non amplius ab eo nutriretur, eodem affectu obſervavit, ac ſi adhuc viveret.* Aelian. Hiſt. Anim. VI, 25, 4. FREINSH.

Qua quemque] Vide ſupra l. III. c. II. Flor. l. III. c. II, 10. *Reliquiae infelicis exercitus, quo quemque rapuit fuga, diſtractae.* FREINSH.

Incerti adhuc reſiſtere melius eſſet, an fugere] Diſtingues ita, ne *adhuc* jungas cum *incerti*, ſed cum *reſiſtere*, vel cum ipſo *melius*, quod neſcio, an hic omnino melius; ex Curtii quidem more plane ſcio, lib. IV. *melius adhuc ratus Alexander in eodem tumulo caſtra munire, vallum jaci jubet.* Alii ſic quoque ſaepius. Plinius Panegyr. *quorum utroque ita frueris, ut quum ipſe ardentiſſime diligas, adhuc tamen ardentius diligaris.* ACIDALIUS. *Incerti adhuc.* Sic bene conjungitur *adhuc.* Nam Acidalius jungebat voci *reſiſtere*, vel etiam *melius:* utrumque ſenſus penitius introſpectus renuit. FREINSH.

Reliquum agmen more pecudum intactum] Malim trajecta vocula: *reliquum agmen intactum more pecudum* &c. ACIDALIUS. Et ſic MSS.

Singuli] Malim, *ſingulos, ut quemque prehenderant.* illud *quaeque* pro *quemque* etiam ſupra V, II, 10. invito auctore nonnullos in codices irrepſerat: & hoc etiam loco multi bonique praeferunt, *quemque.* An retinenda prior lectio, & de vehiculis exponenda, ut ſcrutati fuerint vehicula, ut quaeque in manus venerant? Magis eſt, ut captivos ſingulos perſcrutati fuerint; ex iiſque quaeſiverint, ubi Darius eſſet; atque hoc praecedentia velint. FREINSH.

Ut quaeque] Vulgo, *ut quemque.* MODIUS.

Deceſſerant militari via] Viarum, ut Sic. Flaccus in

terant, [1] aeſtu, ſimulque vulneribus fatigata. Haud procul erat fons, ad quem 24
monſtratum à peritis [2] Polyſtratus Macedo ſiti maceratus acceſſit: ac dum galea
hauſtam aquam ſorbet, tela jumentorum deficientium corporibus infixa conſpe-
xit. Miratuſque confoſſa potius, quam abacta eſſe, [3] ſemivivi *** 25

Vete-

VARIANTES LECTIONES.

1 Sic MSS. n. Pal. 1. Ald. ſed Amſt. Lugd. alii *aeſtuque ſimul & vul.* 2 B. 1. 2. F. *Poliſtratus* Voſſ. 1. *Poluſtratus* P. *plis* (ducta per ſyllab. *lis* linea) *Luſtratus.* 3 *Semivivi hominis* Bong. omitt. *hominis.* Hic nota defectus in D. nulla novi libri; margini additum, *hic deſ. plura.* In Pal. 1. nota eſt novi libri. *Semivivi hoc pugnae* in F. ſpatio vacuo relicto adſcriptum eſt: *Circa hunc defectum finit liber quintus. incipit ſextus.* In ceteris Bongarſ. uno contextu haec cum ſequentibus leguntur. Ald. Baſ. pagellis vacuis relictis ſic notant. *Hic extrema pars V. Libri deſideratur, quae infelicem Darii exitum, & fugam Beſſi, qui Regem ſuum prodiderat, continebat, in cujus ſupplicio tradendo Curtius à Plutarcho, & Arrhiano diſſentit.* Et mox *Hic etiam prima pars VI. Libri intercidit, qua cauſſae belli inter Macedonas & Lacedaemonios, & apparatus utriuſque gentis referebantur.* Col. *quinti libri finis deeſt.* Voſſ. 2. ſine ulla nota omiſſionis. In veteri Cod. Heinſiano Fl. unius tantum vocis lacuna relicta, ſine ulla libri inſcriptione. in margine adſcriptum, *hic deeſt*, in Leidenſ. nota defectus in margine, *hic deeſt.* In Voſſ. 1. continua oratione conjuncta ſunt *ſemivivi pugnae diſcrimen* &c. Mer. quoque omittit, quae in recentioribus adtexta ſunt. Et cum Col. pro initio ſexti libri haec obtrudunt. *Interim dum talia fierent ab Alexandro, bellum ortum eſt inter Macedonas & Lacedaemonios. Antipater Macedoniae praefectus in hoc bello contra regem Lacedaemoniorum obtinuit ſicut hic exponitur, pugnae &c. & ſic Reg.*

in lib. de Condition. agror. ait, non omnino una eademque eſt conditio. nam quaedam publicae ſunt, quaedam privatae. Publicae, quae in ſolo publico ſunt, per quas iter populo patet vel ad mare, vel ad oppida. quae publice muniuntur, curatores accipiunt, & auctorum nomina obtinent, quae & βασιλικαὶ dicuntur, & conſulares, & militares. Iſidor. l. XIV. c. ult. militares viae exitum ad mare, aut in urbes, aut in flumina publica, aut ad aliam viam militarem habent, l. 11. §. viarum D. ne quid in loco pub. de itineribus publicis. de via militari Livius Dec. IV. l. IV. *Perſeus*, inquit, *ad Pieriam ſilvam via militari frequenti agmine equitum, & regio comitatu fugit. ſimul in ſilvam ventum eſt, ubi plures diverſae ſemitae erant, & nox appropinquabat, cum perpaucis maxime fidis via divertit.* De conſulari Hygin. in lib. de Limitibus conſt. quibuſdam colonis D. M. ita conſtituerunt, *ut viam conſularem tranſeuntem per coloniam contineret.* POPMA.

Aeſtu ſimul &c.] Turbaverant haec in editis. MODIUS.

Polyſtratus Macedo] Cum in curru vulneribus confoſſus Darius morti vicinus jaceret, potum petivit refectionis ergo, quem & accepit a Polyſtrato, ſed valde turbidum & lutulentum, ut illius loci aqua ferebat. unde Cicero v. Tuſcul. facete. *Darius in fuga, quum aquam turbidam & cadaveribus inquinatam bibiſſet, negavit umquam ſe bibiſſe jucundius, numquam videlicet ſitiens biberat.* Adeo ſitienti vel aqua mulſum eſt, ut ait Varro. LOCCENIUS.

Galea hauſtam] Ritu militari, quia nihil ad eam rem accommodatius ad manum erat. Vide Senec. de Benef. v, 24, 3. Tibull. II, 7, 8. Frontin. 1, 7, 7. Luctat. Placid. ad Statium Theb. III, 663. Pedon. Albinov. de Obitu Maecenatis in pr. Lucan. IX, 502. alioſque, quos citat Vir multijugae lectionis & accurati judicii, Dempſterus, ad antiquit. Roſini x, 12. FREINSH.

Semivivi] Haec ultima hujus libri vox in membranis fuit, niſi quod quae deeſſe videbantur, à neſcio quo, ex Juſtino veſut ſupplementum adjecta erant, ſed haec talia ſatius erit, apud ipſos auctores legere, quam Curtio temere aliena, ut pannum purpurae aſſuere. MODIUS. Idem finis eſt in Conſtantienſi Codice. RADERUS. Nos igitur non vulgare tantum ſupplementum, ſed etiam noſtrum, auctoris verbis ſubjecimus: ne lectorem interrupta hiſtoriae ſeries moraretur; & tamen alio charactere expreſſimus, addita etiam monitiuncula, ne quis amplius exiſtimaret habenda pro Curtianis, quod video retro doctiſſimis viris accidiſſe non quin ſtatim videre potuerint aliena eſſe, ſi diſquirendum putaſſent, ſed quoniam iiſdem typis ſtatim textui ſubnexa erant, feſtinantes facile fefellerunt. FREINSH. Heic ſcripti, etiam olim excuſi libri deficiunt. Itaque difficilis connexio ſupplementi eſt conjecturis in incerto errantibus. Vocem *hominis* vel ſcriptam fuiſſe proxime, vel ſubauditam extra dubium eſt: *Corpus*, quod repertum fuerit, an *gemitus*, qui auditus, an aliud exceperit, quis divinabit? Alterum vulgaris ſupplementi eſt, alterum Freinshemiani. Nihil autem deeſſe videtur quam quae mortem Darii & ſepulturae curam deſcribunt, quae quantum fieri poteſt, Juſtinum & Plutarchum ſecuti (Diodorus enim & Arrianus vix hanc attingunt cauſſam) & nos breviter hic deſignamus. CELLARIUS.

Apud

Veteres ſcripti cuſque hic deficiunt. quae in recentioribus adtexuntur, ut à genuinis dignoſci poſſint, minori typo ſubjicimus.

*** hominis corpus, cum propius acceſſiſſet, in ſordido vehiculo pellibus contecto ſitum
reperit: atque Darium, multis quidem vulneribus confoſſum, adhuc tamen ſpirantem, eſſe
26 cognovit. Qui adplicito captivo, quum civem ex voce cognoviſſet, *id ſaltem praeſentis for-*
tunae ſolatium ſe habere dixit, *quod apud intellecturum loquuturus eſſet, nec incaſſum poſtremas*
27 *voces emiſſurus.* Haecque Alexandro perferri jubet: *Se nullis in eum meritorum officiis, maxi-*
morum autem illi debitorem mori. Agere tamen ei maximas gratias pro beneficiis in matrem,
conjugem liberoſque ſuos impenſis: iis enim vitam, & priſtini ſtatus reverentiam dignitatemque
28 *conceſſam: ſibi autem à cognatis atque amicis, quibus & regna & vitam dederit, illa omnia ere-*
pta eſſe. precari ſe, ut illi victori terrarum omnium imperium contingat. Ultionem ſceleris erga
ſe perpetrati, non ſolum ſua, ſed exempli, omniumque regum cauſſa, non negligere, illi quum
29 *decorum, tum utile futurum.* Jamque deficiens aquam popoſcit: quam adlatam poſtquam
bibit, Polyſtrato, qui eam tulerat: *Quiſquis es mortalium*, inquit, *hoc mihi extremum uni-*
verſae calamitatis genus accidit, ut pro tanto in me beneficio dignas tibi grates referre nequeam;
30 *at referat Alexander: Alexandro vero dii, pro ejus ſumma in meos humanitate ac clementia. Cui*
hoc fidei regiae unicum dextrae pignus, pro me dabis. Haec dicentem, accepta Polyſtrati ma-
31 nu, vita deſtituit. Quibus Alexandro nuntiatis, ad corpus demortui perveniens, tam indi-
gnam illo faſtigio mortem, lacrimis proſequutus eſt. demptaque ſibi chlamyde, corpus il-
lius contexit: atque regio ornatum cultu, ad matrem Syſigambin, patrio regioque more
ſepeliendum, atque regiis majorum ſuorum tumulis inferendum miſit.

Apud intellecturum] Hinc quoque deprehendas, haec non eſſe à Curtio, apud quem paullo ſupra l. v, 11, 5. legitur *haud rudis Graecae linguae Darius.* FREINSH.

Exempli] Vide notam amantiſſimi ſoceri ad Juſtinum l. xi, 15, 10. unde haec deſumta. FREINSH.

Lacrimis] Notatum id in aliis quoque, eos illacrimaſſe victis hoſtibus. Vide ſupra ad iii, 12, 6. Sic Eumenes *caede Crateri nuntiata advectus ad eum, atque ubi ſpirantem & mentis compotem vidit, equo delapſus illacrimavit, dextramque ei injecit.* Plutarch. Eumen. c. 13. Nec alienum eſt, quod de M. Marcello refert Val. Max. v, 1, 4. eum captis à ſe Syracuſis *fletum cohibere non potuiſſe, quem ſi quis ignarus vir (forte* veri) *adſpexiſſet, alterius victoriam eſſe credidiſſet.* Atque idem etiam de Scipione in excidio Carthaginis proditur. FREINSH.

Chlamyde] Idem in Marcello fecit Annibal apud Plutarch. Marc. c. 53. & Val. Max. v, 1, 6. ext. *Punicoque* (id eſt *puniceo*) *ſagulo, & corona donatum laurea rogo impoſuit.* Ubi obiter reſcribe *aurea*, ſic enim Plutarchum in libris Valerii, nam ipſum inſpexit, legiſſe, & Graecis verbis ambiguum eſſe non poteſt, καὶ χρυσοῦν ἐμβαλὼν στέφανον. Sed de chlamyde: pridem Annibal Aemilium funerans apud Silium l. x. vſ. 569.

- - - - - *fulgentia pingui*
Murice ſuſpirans inicit velamina, & auro
Intextam chlamydem. - - - -

Sic Antonius Brutum honoravit. Plutarch. Ant. c. 28. & Bruto c. 78. Alexandri tumulum Caracallus apud Herodianum l. iv, 15. FREINSH.

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ASIATIC SOCIETY

JOH.

JOH. FREINSHEMII

Supplementum.

M*Iratuſque confoſſa potius quam abacta eſſe*, *ſemivivi* hominis gemitum percipit. Itaque more ingenii humani cupidus viſendi quid rei vehiculo iſto
conderetur, dimotis pellibus, quibus obtectum erat, Darium multis vul- Juſtin. 11.
neribus confoſſum reperit. regius enim cultus, & aureae catenae, quîs à parricidis 15. 5.
vinctus fuerat, dubitationem eximebant. Non erat expers Graeci ſermonis Darius; Curt. 5. 11
gratiaſque agebat diis, *qui poſt tanta mala*, *tamque gravia*, *hoc tamen indulſiſſent ſo-* 5. Juſt. 11.
latii, *ne omnino in ſolitudine extremum ſpiritum effunderet. Itaque te*, inquit, *quiſ-* 15. 6.
quis es mortalium, *per communem hominum ſortem*, *à qua nec maximos regum exemptos eſſe praeſenti ſpectaculo moneris*, *rogo quaeſoque*, *ut haec ad Alexandrum mandata mea perferas*; *nihil eorum quae longe triſtiſſima perpeſſus ſum*, *ne hunc quidem incomparabilis calamitatis exitum*, *ita gravem mihi accidiſſe*, *ut hoc unum*, *quod poſt tanta in me meoſque merita adverſus clementiſſimum victorem inimico vivendum fuit*; *& nunc ingrato moriendum eſt. Sed ſi qua poſtremis miſerorum votis apud deos vis eſt*, *& cum ipſo ſpiritu profuſas preces mitius aliquod numen exaudit*; *ille quidem ſoſpes & incolumis*, *longeque ſupra contagium meae ſortis & invidiam fortunae poſitus*, *in ſolio Cyri glorioſam aetatem exigat*: *ſuaeque virtutis memor*, *eum matri liberiſque meis locum apud ſe eſſe patiatur*, *quem illi fide & obſequio meruerint. at parricidas promptum exitium conſequatur*; *quod Alexander irrogabit*, *ſi non miſericordia infelicis hoſtis*, *ſaltem odio facinorum*, *& ne impunita in aliorum etiam regum ſuumque ipſius exitium erumpant.* Poſthaec, quum ſiti angeretur, adlata per Polyſtratum aqua recreatus, *ergo*, Plut. cap.
ait, *hanc etiam tantis calamitatibus extremam adcedere oportuit*, *ut benemerito gra-* 27. Zona-
tiam referre non poſſim! *at referet Alexander*; *Alexandro vero dii.* Dextram deinde ras.
protendit, *eamque Alexandro*, *fidei regiae pignus*, *ferri* jubens, adprehenſa Polyſtra- Juſt. 11. 15.
ti manu animam efflavit. Alexander an ſpiranti adhuc ſupervenerit, incertum eſt: 13. Arrian. 1.
illud conſtat, miſerabili regis opulentiſſimi exitu comperto, copioſas lacrimas pro- 5. 25.
fudiſſe, ſtatimque chlamyde ſibi detracta corpus operuiſſe, & magno cum honore Diod. 17.
ad ſuos deferri juſſiſſe, *ut regio Perſarum more curatum monumentis majorum inferre-* 73. Juſt. 11. 16.
tur. Ingratitudinem hominum, à quîs pro ſummis beneficiis crudele exitium Da- 14.
rius pertulit, quamquam ſuopte ingenio horrendam & exſecrabilem, inſigniore ad Plut. cap.
poſteritatem infamia damnavit canis cujuſdam mira fides, qui ab omnibus familia- 78. Zon.
ribus derelicto ſolus adfuit, & quam in vivum prae ſe tulit benivolentiam, morienti Εὐσεβ. λό-
quoque conſtanter praeſtitit. Hunc vitae finem ſortitus eſt ille, quem modo con- γῳ. A.
tumelia adfici putabant, niſi *regem regum*, & *deorum conſanguineum* ſalutarent: ma- Juſt. 11. 15.
gnoque iterum experimento adprobatum eſt, neminem magis patere fortunae, quam 8. 2. 4. 26.
qui pluribus ejuſdem blandiciis inreritus, jugum illius tota cervice receperit.

CHRISTOPH. CELLARII

Supplementum.

DArius Polyſtrati accedentis audita voce, praeſentis fortunae id eſſe ſolatium dixit, quod ultima verba apud intellecturum ſit redditurus. Perferri autem Alexandro jubet, *ſe nullis in eum meritorum officiis*; *maximorum illi debitorem mori*, *quae matri*, *uxori*, *liberis praeſtitiſſet. Gratiam ſe ſolam*, *quam moriens poſſit*, *precando referre*, *ut illi terrarum omnium contingat imperium. Curam ſepulturae*, *& parricidii ultionem non multis verbis rogare*, *quod hanc humanitatis officio*; *illam exempli cauſſa*, *& communis regum ſecuritatis non ſit neglecturus Alexander.* Tandem hauſta frigida, quam poſtulaverat, Polyſtrato quoque gratias egit, de ultima infeli-

citate

citate ſua conqueſtus, quod referre non poſſit: velle autem, ut Alexander illi; Alexandro dii referant; in eamque rem ſe dextram, fidei regis pignus, Alexandro ferendam dare. Haec dicentem, accepta Polyſtrati manu, vox atque vita deſtituit. Quae ubi Alexandro nuntiata ſunt, viſo corpore defuncti, tam indignum iſto faſtigio mortem lacrimis proſecutus eſt, & chlamyde ſuo contectum, regioque ornatum cultu, ad matrem Siſygambim patrio more ſepeliendum, tumuliſque majorum inferendum miſit.

Apud intellecturum] Juſtinus l. XI, 15, 6. qui tamen interprete captivo Perſa cum Polyſtrate locutum eſſe addit; *adplicito*, inquit, *captivo*, *quum civem eſſe ex voce cognoviſſet*. Quod autem Darius ſermonis Graeci non ignarus erat, teſte Curtio l. V, 11, 5. Freinſhemius Graece Macedoni Polyſtrato locutum eſſe autumat. CELLAR.

Nullis in eum meritorum] Itidem Juſtini ſunt, ejuſdem & ſequentia. IDEM.

Hauſta frigida] Plutarch. in Alex. p. 690. πιὼν ὕδωρ ψυχρὸν. IDEM.

Velle ut Alexander] Plutarch. ibidem.

Dextram fidei pignus] Juſtinus. addit Plutarchus *διὰ σοῦ, per te, te interprete*. IDEM.

Lacrimis proſecutus] Juſtinus.

Chlamyde contectum] Plutarch.

Ad Siſygambim] idem.

LIBRARY OF THE

Q. CUR-

00103004

Digitized with financial assistance from
Observer Research Foundation
on 17 May, 2019